



VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació

Departament de Filosofia

Programa: Art, Filosofia i Creativitat.

Codi: 165H

LA MÚSICA A XÀTIVA DURANT EL SEGLE XVIII

TESI DOCTORAL DE

JOSEP MANEL GARCIA COMPANYY

Directors

Dr. Romà de la Calle

Dr. Andrea Bombi

VALÈNCIA

2015

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ.....	7
1.1. Per què aquest tema. Els interrogants que ens plantegem	11
Les fonts documentals	15
Fonts primàries	15
Fonts secundàries.....	16
Fonts terciàries i altres fonts: valoració i comentaris	18
CAPÍTOL 1. EL CONTEXT: L'ENTORN URBÀ A <i>SAN PHELIPE</i>	21
1.1. La població	21
1.2 Pintura i artesania	25
1.3. La música.....	27
CAPÍTOL 2. REPORT DE L'ACTIVITAT MUSICAL.....	31
2.1. Aproximació general	31
2.2. Les campanes de San Phelipe	34
2.2.1. Les campanes de la Seu	35
2.2.2. Quant als tocs.....	42
2.3. Conclusions	42
Capítol 3. ESTRUCTURA DE LA CAPELLA MUSICAL DE <i>SAN PHELIPE</i>	45
3.1. Qüestions de patronatge.....	46
3.2. Relacions amb altres capelles: entre vincles familiars i oportunitats de treball.	57
3.3. Estructura de la capella musical de la Col·legiata	60
3.4. Funcionament de la capella	68
3.5. Autonomia de la capella	71
3.5.1. Autonomia i ordinacions.	71
3.5.2. Autonomia gremial.....	77
3.6. Mestres de capella i evolució de la plantilla musical	82
3.6.1. Mestres de capella	83
3.7. Música versus evolució de la plantilla.....	95
3.8. Sobre el lloc d'assajos	100
3.9. Qüestions salarials. Convenis institucionals.....	102
3.9.1. Plantes salarials.....	106
3.9.2. Progrés dels salaris en la capella.	109
3.9.3. Finançament de música fora de la Seu: la dimensió no litúrgica de la capella	128
CAPÍTOL 4. MÚSICA I MÚSICS SEGLARS.....	133
4.1. Els músics seglars oficials	134
4.2. L'ens clarins i timbal	146
4.3. Els músics no oficials: els músics desconeguts?	147

4.3.1. Dolçainers i tabalers	148
4.4. La música teatral: comèdies i òpera	148
4.4.1. Les comèdies	148
4.4.2. L'òpera.....	159
4.5. <i>Les diversions públiques i les manifestacions populars veïnals</i>	162
4.5.1. Corregudes de bous.....	168
4.5.2. Balls de màscares i Balls de Torrent.....	174
4.6. <i>Conclusions</i>	183
CAPÍTOL 5: EL PAPER DE LA TRADICIÓ EN LA NOVA CIUTAT DE <i>SAN PHELIPE</i>	185
5.1. La recuperació de la ciutat dins del marc San Phelipe	186
5.2. Continuisme, versus innovació en l'àmbit musical	190
5.2.1. El paper de la música.....	193
5.3. Els gèneres devocionals: villancets, goigs i oratoris	205
5.3.1. Els goigs	207
5.3.2. <i>El Pueblo Venturoso</i> : un oratori	212
5.3.3. La reunió dels gèneres	226
5.4. <i>Conclusions</i>	245
CAPÍTOL 6: ELS CORRENTS DE PENSAMENT. QÜESTIONS D'ESTÈTICA A <i>SAN PHELIPE</i>	249
6.1. Il·lustració a Espanya: aspectes de la seua recepció.....	251
6.2. Una poètica esdevinguda. Aspectes musicals.....	255
6.3. Indicis d'Il·lustració a Xàtiva.....	257
6.3.1. Antecedents	258
6.3.2. Cronologia	262
6.3.3. Il·lustrats de <i>San Phelipe</i>	265
6.4. Compositors i contextos. Algunes consideracions	267
6.5. Conservadorisme i progressisme musical a Xàtiva: una ressenya .	274
6.6. Difusió i recepció d'idees i de música. Canals i suports	275
6.7. <i>Conclusions</i>	277
CAPÍTOL 7: LA PROBLEMÀTICA DEL PATRIMONI MUSICAL SETABENSE DEL SEGLE XVIII.....	279
7.1. Sobre l'arxiu musical de La Seu.....	280
7.1.1. Els músics de la Seu i l'arxiu musical	281
7.1.2. Els arxius d'altres institucions.....	287
7.2. Els llibres corals.....	291
7.3. Apunts d'iconografia	302
7.4. <i>Conclusions</i>	308
CAPÍTOL 8: ORGUES I ORGANISTES	309
8.1. L'orgue de la Seu.....	310
8.1.1. Els organistes	313

8.1.2. Oposicions i candidats a l'orgue.....	318
8.1.3. Mobilitat dels organistes.....	321
8.1.4. Vicissituds de l'instrument.....	321
8.2. Conclusions.....	324
CAPÍTOL 9: NOMS PROPIS. ASPECTES BIOGRÀFICS.....	329
Noms relacionats amb l'activitat musical al llarg del segle XVIII a Xàtiva	330
CONCLUSIONS.....	361
BIBLIOGRAFIA.....	367

INTRODUCCIÓ

El siglo XVIII resulta confuso y pobre. Débil hasta la cobardía, vacila en avanzar y vacila aún más en retroceder; no tiene valor para ir adelante, ni resolución para volver atrás, ni siquiera fuerzas para sostenerse en un punto.

D'aquesta manera tan contundent i directa manifesta Rodríguez-Solís la seua visió general referida al segle XVIII.¹ Arredoneix aquesta expressió crítica amb una altra afirmació gens menys severa: *En España el siglo XVIII es exageradamente devoto en la apariencia y terriblemente disoluto en el fondo.*

A nosaltres, més enllà del significat de l'apreciació, ens ha interessat la valoració feta sota uns ulls crítics de l'any 1886, més a prop del segle que estudiem, i suficientment separat com perquè les observacions tinguen un camp de visió amb certa perspectiva per resumir un segle, dins del context de la vida a la *Cort* de finals del XIX. Es tracta d'un *nacionalisme* vetust en les seues apreciacions de la realitat, almenys en l'àmbit estatal:

[...] gobernado el Estado por ministros extranjeros y favoritas intrigantas, el antiguo carácter nacional, si no desaparece, se funde al menos en un extranjerismo corruptor. [...] y el pueblo, extranjero en su patria, vivió en la ignorancia y en la miseria; resultando de todo esto, que la nación española, la primera entre todas en otra época, aparecía la última, no por su culpa, sí por la de sus gobernantes, que no la permitían adelantar un paso en el terreno de las ideas ni en el camino de las reformas.

No negaremos nosotros que el siglo XVIII, por ser un siglo de gestación, aparece más débil y pobre de la [la gestació] que quizás hubiera sido; pero nunca tendrán disculpa tanta degradación y tanta ignorancia.

Aquesta definició del XVIII, bastant estesa entre historiadors del segle XIX, xoca amb una altra disposició crítica nascuda de l'ampliació del fenomen a estudiar sota ulls d'una diacronia historiogràfica més actual. Se'ns suscita un problema metodològic si mirem de resoldre l'estudi observant la situació de *San Phelipe* com un trencall circumstancial, una anècdota desventurada i aïllada en el procés de la modernització d'Espanya dins d'un continu iniciat

¹ RODRÍGUEZ-SOLÍS, E. *Majas, Manolas y Chulas. Historia, tipos y costumbres de antaño y ogaño*. Imprenta de Fernando Cao y Domingo de Val. Madrid, 1886. Primera parte, Capítulo primero, (p.7).

a la dècada de 1680, i que abasta fins a les corts de Cadis. Dificultat que mirarem de vèncer al llarg de la investigació.

La història de la música espanyola del segle XVIII compta ja amb nombrosos estudis, d'àmbit general i local, que apunten cap a la descripció dels moments contextuals i els posen en relació amb els fets particulars. La interpretació dels resultats situa cadascun d'aquests treballs en un espai disciplinar en constant evolució científica: la Musicologia.

Els temes comuns als estudis més recents, problemes de la disciplina, són les institucions, les funcions de la música, els gèneres, els repertoris, les influències estrangeres, la ubicació espanyola en el conjunt europeu, la periodització, la relació entre allò popular i culte, la conformació del públic com a partícip actiu dins del procés de comunicació musical, entre d'altres assumptes. Nous marcs teòrics introdueixen l'estudi de la música americana en el context cultural hispànic. Metodològicament es descriuen les àrees per tal de relacionar-les entre elles sempre dins dels paràmetres del context espacial i temporal, per a tot seguit i extraure'n conclusions.

Nosaltres pretenem aportar amb el nostre treball la descripció de l'estat de les coses a la ciutat de *San Phelipe*, a fi que es conega el cas dins del conjunt de les *realitats* presentades en aquells estudis que esmentàvem. Volem fer una relectura del que es coneix de forma general, però ara amb el concurs de la història musical xativina.

La metodologia va a consistir a relacionar àmbits generals i particulars, sota el marc teòric de la bibliografia emprada. Aquesta bibliografia conté aspectes ben diversos. Distingim entre aquella que ens aporta marc teòric i científic per a abordar els problemes que se'ns susciten, i aquella altra que aporta elements principalment decriptius com ara les cròniques, que sovint esdevenen documents en elles mateixa.

Fins ara coneixem la història de la música a la ciutat de Xàtiva al segle XVIII de forma molt parcial a través de les referències que es fan a diverses publicacions que referenciem. Aquest treball té com a propòsit omplir el buit amb la major profunditat que hem pogut arribar, la qual cosa aporta al coneixement general una derivació inexistent a hores d'ara i per tant valuosa documentalment i valuosa per la crítica que historiogràficament introduïm.

Començarem per descriure en el capítol primer el context evolutiu de la població des del punt de vista socioeconòmic, per a introduir-nos en el context sociocultural. Dins d'aquest context iniciarem al capítol dos la redacció d'un tram bàsicament descriptiu en el qual ens ocupem de l'important paper que les campanes van tenir en la composició del paisatge sonor de la ciutat, per a de seguida entrar, en el capítol tres, a explicar com era la capella musical de la ciutat i la seua evolució.

Farem referència també a la música de fora del temple i als seus protagonistes al capítol quart. El capítol cinqué esdevé un apartat on relacionem diversos aspectes com ara continuïtat i continuïisme, el concepte de tradició i el paper de la música en aquell entramat. En aquest capítol farem menció d'alguns gèneres musicals que esdevingueren suport a mantenir algunes d'aquelles tradicions i per introduir-ne de noves.

Al capítol sisé, farem una ullada a la qüestió il·lustrada. Diem qüestió perquè per al cas de Xàtiva, com veurem es fa ben difícil evidenciar la repercussió del moviment cultural il·lustrat a la ciutat.

Hem volgut incloure un capítol, el seté, al qual pretenem mostrar la importància de l'estudi del patrimoni musical conservat, per extraure informació addicional a fi de completar la visió dels contextos en què l'activitat musical tenia lloc, la concepció sobre la música que també pot aportar la iconografia coetània, i, sobretot, per fer-nos-en una idea de l'estat actual d'eixe patrimoni a fi de mantenir-lo per fer-lo i i créixer-lo amb més treballs d'investigació i recuperació. Cal estimar que si alguna cosa es ressenyable de primeres és la manca de fonts musicals, és a dir, de composicions que pogueren aportar per elles mateixes les evidències a sobre les quals només podem referir-nos-en hipotèticament. Aquesta és una de les principals raons de realitzar un estudi més historiogràfic que analíticomusical.

Propers a l'àmbit patrimonial, al capítol huit, hem considerat important estudiar els orgues per reconèixer-los el seu protagonisme com a instruments musicals propis de la música religiosa, però també esdevé important l'estudi per com, des de la concepció organística, el desenvolupament de la música va derivar en l'emancipació dels instruments i l'adopció de noves concepcions orquestrals. Aprofitem aquest capítol per a parlar dels organistes, músics i protagonistes d'importants episodis per a la història de la música a Xàtiva.

El darrer capítol, el número nou, aporta informació biogràfica de les persones que han anat donat-li forma a l'activitat musical en el decurs del segle. Amb ell volem deixar constància de dades rellevants per a conformar un quadre general a un nivell geogràfic major que complete els existents. També hem volgut amb ell actualitzar les dades que fins ara es tenien d'alguns d'ells i corregir aquelles que no s'ajustaren a les noves evidències que anaren apareixent.

En la major part dels capítols inclourem conclusions parcials a fi d'anar integrant resums que faciliten la comprensió sintètica del treball.

L'apèndix documental aporta una part substancial del treball d'investigació que hem dut a terme. Tot i que en la presentació del segon volum del treball explicarem la seua importància, volem deixar dit ací que tot i no estar transcrits tots els documents que hem estudiat, els que hi figuren comporten en ells mateixos una mena d'història pròpia vista des de les fonts que de la música ens parlen d'entre les quals han destacat, com es veurà al llarg del treball, les dos sèries documentals d'actes i determinacions capitulars de les dos institucions més importants de la ciutat: l'ajuntament i la col·legiata de Santa Maria.

Ensems tot aquest treball suposa la porta d'introducció a ulteriors recerques i projectes d'edició crítica i enregistrament musical de les composicions que s'esmenten i que s'han pogut recuperar. També constitueix una font d'informació per a investigadors que en puguen estar interessats.

En el present treball no analitzarem música des del punt de vista tècnic de la seua composició. Les poques mostres musicals que podríem estudiar ara anirien referides exclusivament a música religiosa. Una anàlisi en profunditat sobre ella entenem que descompensaria la visió de conjunt de la música produïda i utilitzada a la ciutat en tots els seus àmbits de participació i consum social, per més que la importància de la música religiosa tinga en ella mateixa un pes específic digne d'un treball particular, i que realitzarem amb posterioritat.

Amb aquest pla estructural d'observació diacrònica creiem contribuir a portar llum a la comprensió de la història musical de Xàtiva.

1.1. Per què aquest tema. Els interrogants que ens plantegem

Josep Antoni Alberola Verdú ha dut endavant un gran treball historiogràfic sobre la música a la institució religiosa La Seu de Xàtiva durant el segle XVII.² També analitza les circumstàncies contextuals del mateix segle a la ciutat, exposant un tot coherent. Amb l'afany, com a nascuts a Xàtiva i ser músics, de donar-li continuació a aquell treball iniciat per Alberola, nosaltres hem tingut interès d'abordar el dimensionament urbà i de context referit a l'activitat musical al segle XVIII: els cent anys de *San Felipe*.

Si a les acaballes del XVII, a Xàtiva podem reconèixer manifestacions i esdeveniments que anuncien una activitat progressista com a visió evolucionada del *Segle d'Or*, el 1707 suposa la fita de la interrupció d'aquesta visió optimista de l'evolució cap al pensament modern. En contraposició a les afirmacions de Rodríguez Solís, Juan José Carreras³, referenciant la visió d'Henry Kamen, presenta una visió oposada a aquella interpretació pessimista d'una Espanya *víctima de su "siglo XVIII perdido"*. A hores d'ara, onze anys després de l'edició de Carreras esmentada, cursem en la mateixa línia tot mantenint expectatives que ens aproximem als fets, amb ulls nus de prejudicis però amb imatges formades d'una activitat *cultural* que ompli de vàlua i, per tant, de sentit històric, la producció musical d'aleshores. És ací on trobem d'interès reconsiderar el XVIII tot repassant els seus propis documents. I fins on podem esbrinar, els seus propis *dramatis personae*, per respondre preguntes sobre com ha sigut la música i com s'ha produït la seua evolució.

L'arranc de l'estudi a partir de la desfeta de 1707 com a conseqüència de la particular circumstància viscuda per l'antiga Xàtiva arran de la Guerra de Successió, convida a reflexionar sobre la relació entre allò antic i allò nou i com, la vida social al nou municipi contenia brolls constants en un sentit i en un altre, tot contribuint al progrés de la ciutat. La música no quedarà al marge d'aquesta història i del seu discórrer. El que volem aportar és la cons-

² ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: *La música a la Col·legiata de Xàtiva al segle XVII*. Tesi Doctoral. Universitat de València. Facultat de Filosofia i Ciències de la Educació. Departament de Filosofia. Àrea d'Estètica. València, 2007.

³ Vid. *La música en España en el siglo XVIII*, BOYD, Malcolm y CARRERAS, Juan José, Eds. Cambridge University Press, Madrid, 2000. (Introducción, p.14).

tatació de la importància del paper jugat per l'activitat musical i els seus protagonistes dins d'eixe inexorable progrés històric.

Al nostre estudi volem comprovar si els contextos que contribuïren a l'expansió de determinades maneres de compondre, vénen a coincidir amb una millora de determinades situacions econòmiques, a la lenta i gradual emergència de la classe mitjana, i al progressiu afany consumista també, d'aquells estaments que trobaren en l'associació una equiparació de poder amb els individus nobles i les oligarquies esdevingudes: parlem de gremis, de confraries, de germandats i d'altres manifestacions socials d'eixe tipus, que rebien una adequació particular segons la zona geogràfica.

En línia amb aquesta consideració ens preguntem si el motor dels canvis culturals va estar la necessitat de diversió i l'esbarjo en combinació amb la conformació d'una consciència del saber intel·lectual.

En aquest cas d'historiografia, potser la transició cap al *huitcents* no podem mirar-la sota les mateixes claus de periodització musical que es coneixen a nivell usual als manuals d'història de la música, sobretot considerant que els grans períodes musicals no s'ajusten a la manera d'entendre el report musical espanyol fins a dates més bé recents, i amb debats encara oberts. Transició, per tant, agafada amb pinces, amb base especulativa i susceptible d'errades de consideració si apliquem el juí de valor amb fervor ingenu i parcial com a mètode.

El matís que nosaltres volem aplicar a la consideració del XVIII com a període de transició, és entendre'l com a continu històric, sotmès com qualsevol altre període, a les vicissituds del context. La relació del fenomen estudiat amb la resta d'equacions que s'hagen pogut donar a altres llocs i sota altres circumstàncies i paràmetres, sols podem considerar-les i analitzar-les com a fenòmens concomitants i adjacents.

Interpretant les consideracions fetes per Carl Dalhaus⁴, mirarem de conformar i compartir un juí de valor global sobre tot el segle musical a Xàtiva,

⁴DAHLHAUS, Carl: *Fundamentos de la historia de la música*. Cap. VII, pp. 107 a 131. Ed. Gedisa. Barcelona, 2003. Per a Dahlhaus, el fet que una exposició històrica pugui o no considerar-se científica, depèn tant dels valors del quals es comença, com dels mètodes mitjançant els quals s'estableixen relacions entre els fets, en un camp *minat* de relacions axiològiques. p. 108.

amb el major rang d'objectivitat possible. Tanmateix, no podem conformar-nos a fer una simple descripció. Per tant, l'elecció d'allò essencial a la història front al que no ho és, relacionar fets, esdeveniments, activitat musical i extracció de conclusions pertany indefectiblement al terreny subjectiu. En conseqüència, l'objectiu d'extraure'n conclusions, de forma unilateral, sense posar en risc el rigor científic, fonamenta la intenció d'unitat i cohesió per al treball que presentem.

Si considerem les apreciacions de Menéndez Pelayo en les seues *Ideas Estéticas*, referides a la música per al XVIII, mirem a través d'un vidre bufat a la mida del pes que aquest pensador exercia sobre la crítica de la seua època. A mesura que se succeeixen treballs d'investigació va prenent color la narració amb el recompte de la producció musical. Amb els estudis més moderns el color ja apareix com a paràmetre en sí del discurs en virtut de la perspectiva amb què es mire. I així successivament a mesura que s'actualitzen les mirades al fenomen.

Si emprem el terme art, ho farem sempre amb el sentit que li donaven els músics que estudiem: una tècnica destinada al control del so musical per a fins concrets. El 1685 Nassarre empra el mot *Art* en referir-se a la música com a disciplina sotmesa a preceptes i regles ben definides. Gregorio Santiso, en 1742 parla de l'art dient que en determinats casos pot esdevenir art fugir de l'art, amb una concepció d'aquest semblant a la de Nassarre. Francesc Valls, parla de l'*art musical*. El terme que també emprem amb cautela és *obra*, referit a les composicions musicals. Sí que l'hem trobat referit a treballs de dissertació, o diversos estudis escrits. Per tant, i davall la consideració que el temps transcorregut deu servir-nos per donar perspectiva, anem a aprofitar per estudiar el context de les composicions sota l'estètica i l'estil que a elles els afectava, sense perdre de vista la teoria i les anàlisis musicals modernes que ens permeten comprendre el punt on el món de la música ha portat els seus protagonistes xatvins.

Si considerem les composicions com a relict, pot semblar que desgranem el context en què han estat produïdes des del seu si. No és així. Determinats descobriments de context social ens ajuden a desentranyar allò que del moment impregna la *poètica* constructiva de la música. A més a més, ens interessa tant o més el context del qual emanen eixe composicions. Sobretot, perquè no en coneixem pròpies de cada àmbit estudiat –com ja hem comentat–, privant-nos, dissortadament, d'una valoració de la seua contribució a la descripció d'una estètica (*gust*) del moment.

Resulta ben complicat establir fins a quin punt l'aplicació d'estereotips esdevé un vestit que càpiga a la producció musical a Xàtiva i a l'activitat musical local en general. Tret de les inherents als músics que van i venen, les característiques musicals xativines quant a estil, interpretació i producció, existeixen. Com es fa en altres disciplines d'història de l'Art, quan no podem demostrar l'existència d'escoles o obradors, en casos de pintura o ceràmica, fem esment d'un autor paradigmàtic el qual emprem com a model de construcció i definim els autors locals com a més o menys propers a l'entorn d'eixe mestre. Després, en la mesura que anem coneixent en positiu, mirem d'aplicar altres qualificatius que puguen demostrar la relació amb la zona, l'època o, fins i tot, amb l'herència estilística deixada.

Hem conegut que un factor de retaules de Xàtiva, Antoni Salvador (1685-1766), participa de l'esperit de renovació front a l'aspecte medieval dels retaules a les esglésies de la ciutat.⁵ Podríem parlar en aquests mateixos termes dels compositors, amb cautela. Transcendirien llur ofici amb un afany renovador d'allò que intuïen obsolet, vell o antic? Quin concepte tenien, si és que en tenien, del que era antic? Fins a quin punt la voluntat de renovació anava lligada a la capacitat (talent, enginy, ofici) per poder-ho demostrar? Pot ser renovador un mal compositor? Pot ser un compositor perifèric o de segona fila paradigma d'alguna cosa digna de fer-ne referència a l'hora de qualificar la producció artística o artesanal d'una època o moment històric? Trobem que estudiar una etapa de composició musical i producció artística té més a veure amb la comprensió de les circumstàncies que envolten la producció que amb l'objecte en sí. L'objecte sempre té vigència com a producte de consum, el context de la creació és sols una equació irrepètible. Tanmateix, aquest producte resulta valorable i paradigmàtic en la mesura que els ulls d'una altra societat, evolucionada o nova, en qualsevol cas genuïna, se'ls aproxima.

Com explicarem, els corrents de pensament europeus no han deixat rastre, apreciable als nostres ulls, en fets i esdeveniments essencials en l'àmbit del context fins on hem pogut esbrinar. Tot i això, quan ha estat significativa la relació referida a les formes musicals i el seu progrés o evolució, o quant als gèneres musicals, i hem pogut intuir rastres evidents, no defugim la seua

⁵ DIVERSOS AUTORS: *Historia de Xàtiva*. Vol. I. Universitat de València, *Facultat de Geografia i Història*. Xàtiva, 2006. p.460.

descripció. Tanmateix els viaranys pels quals s'ha anat construint una història dels gèneres i les formes musicals en la música valenciana han estat objecte d'importants estudis monogràfics per part d'altres investigadors, com és conegut a bastament, els quals citarem als llocs oportuns.

La música al XVIII a Xàtiva no la podem deslligar de la seua funció. Fins i tot, la música emprada per a la diversió, entenem que discorre dins de la contenció moral i religiosa –el decòrum convencional– que d'això se'n deriva. La música lliure, si existeix, és subversiva a ulls de les autoritats. Per tant, perseguida en tant que duu lletra i en conseqüència càrrega semàntica susceptible d'alterar i perjudicar la formació moral requerida pel règim de l'Estat, com es veurà en referenciar determinades ordenances municipals i altres disposicions normatives.

Les fonts documentals

Fonts primàries

A la seua Tesi, Josep Antoni Alberola es basa principalment en les sèries documentals de l'Arxiu de la Col·legiata de Xàtiva.⁶ Com a ell en estudiar el segle XVII, a nosaltres ens entrebanca també la quasi inexistència de fonts musicals primàries degut a la destrucció de l'arxiu musical de la Seu durant la Guerra Civil de 1936: les vicissituds de l'arxiu musical de Xàtiva les abordem més endavant, en el capítol referit a la problemàtica del patrimoni musical. Sols s'han conservat part dels llibres corals o *de faristol*, alguns d'ells pertanyents a ordes religiosos de la ciutat. Música no religiosa tampoc no n'hem trobat. Tanmateix, obres d'autors actius a *San Phelipe* es troben en arxius com el de la Col·legiata de Roncesvalles.

A Roncesvalles, (*ARV/NA: Arxiu Musical de la Col·legiata de Roncesvalles a Navarra*).

Es conserva un arxiu molt complet catalogat per María Concepción Peñas García. En ell hem pogut trobar composicions relacionades amb Xàtiva directa i indirectament, en virtut del quefer de Juan Acuña Escarache natural de *San Phelipe*, mestre de capella i organista d'aquella col·legiata des del 1777

⁶ ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: *La música a la Col·legiata de Xàtiva al segle XVII*. Tesi Doctoral. Universitat de València. Facultat de Filosofia i Ciències de la Educació. Departament de Filosofia. Àrea d'Estètica. València, 2007. Vol.I

i durant cinquanta anys. Com veurem al llarg de l'exposició del treball, aquestes troballes adquireixen una significació important.

Comparat amb les abundants fonts de Roncesvalles, no suposen una aportació important al cas concret que ens ocupa la informació i les composicions conservades als arxius del Col·legi de *Corpus Christi*, i a l'arxiu de la Catedral de València.

Les composicions musicals que coneixem, com es veurà, pertanyen a les fonts dels arxius d'altres ciutats però només abasten l'àmbit de la música religiosa. Consegüentment, han cobrat significació ben important les fonts secundàries i terciàries per a bastir una imatge espacial del context en què es desenvolupava l'activitat musical a la ciutat durant el segle XVIII.

Sí que hem conegut quaderns d'exercicis consistents a resumir de diversos autors, els quals com si foren memorials, servien perquè l'aprenent practicara o bé tinguera a mà eixe promptuari. Els hem vist a tendes d'antiquari, dissortadament no hem pogut adquirir eixos materials ni tampoc estudiar-los a fons; sols els hem pogut escodrinyar.

Fonts secundàries

Les nostres fonts secundàries estan constituïdes per sèries documentals d'índole diversa conservades a diversos arxius institucionals.

ACX: Arxiu de la Col·legiata de Xàtiva

La sèrie *Acords capitulars* està completa tret de l'any 1707 que no es va reunir el capítol a causa de la Guerra de Successió. Aquesta font ens permet conèixer les vicissituds oficials que relacionen el comportament dels músics amb la institució. També podem extraure informació adjacent sobre altres aspectes com ara l'orgue i les campanes.

L'*Statu animarum* són quaderns als quals figura la *Lista de los Parroquianos de la Iglesia Colegial de esta ciudad de San Phelipe*, per a diversos anys, trobant-ne no sols del segle XVIII. Es tracta de relacions nominals dels habitants de cada domicili començant pel cap d'ella, amb expressió de la relació social o de parentesc de la resta. Apareixen en la relació tots aquells majors de set anys. A Xàtiva, és la col·legial l'única parròquia que compta amb aquest tipus de documentació. Fins i tot inclou documentació d'altres parròquies i també de l'arxiu de l'antic convent de Santa Clara.

Existeix el *Quadern del Mestre de Capella per a l'administració dels infants, acòlits i trasters* a les fonts documentals de la Col·legiata. Aquest *Qüern* esdevé el document on el mestre assentava els apunts de l'administració dels infants i trasters. Roba, metge, medicines, barberia, i també alguns repartiments monetaris per assistència a determinats actes com ara la celebració de les *passios* (a les quals es cantaven motets) en Setmana Santa. Coneixem que també existia un llibre (padró), no localitzat fins el moment, al qual es trobaven anotats tots els músics que componien la capella. És possible que en ell s'anotaren successivament els components. Sembla lògic pensar en aquell llibre com un document de primer ordre en el coneixement de l'organització de la mateixa. En eixe cas, resulta versemblant que resseguira una estructura pareguda a la del Mestre de Capella, suposant un continu històric del tot interessant. També és possible que aquell padró el qual havia de custodiar el mestre de capella, restara a casa seua i en el traspàs d'uns als altres s'hagués perdut.⁷

La sèrie de *Correspondència* conté principalment les cartes enviades entre individus i la institució. Dins de la seua diversitat, ens ha aportat importants documents esclaridors.

El *Llibre de fàbrica*, conté molt poca informació al voltant de pagaments a músics i altres despeses relacionades amb la música com per exemple la compra d'instruments o les reparacions de l'orgue. Tampoc no hem trobat en ell referència a campanes o als llibres corals.

Els *Quinque Libri*, contenen el registre parroquial pel que fa als bateigs, comunions, confirmacions, matrimonis i defuncions, principalment de la parròquia major, però també d'altres parròquies a partir de 1774. En ells hem pogut trobar dades ben importants per a perfilar algunes biografies i poder relacionar músics entre ells. Relacions de parentesc en alguns casos, i d'amistat en altres.

L'*Índice Promptuario* és un document confeccionat l'any 1803 el qual arreplega les disposicions i preceptes que han de regir el desenvolupament de cada càrrec i ofici dins de la col·legial de del 1607, inclús en alguns cas, més antic, fins l'any 1797. La informació que conté obeeix al sentit de la denominació *promptuari*.

⁷ ACX, Acords capitulars, L.81, pp.84 i 84r.

Als *llibres de visites pastorals* de l'arquebisbe hem trobat informació al voltant de l'organització de la institució eclesiàstica. També quines eren les funcions de determinats càrrecs com ara domers i epistolers, i també sobre el seu règim de còngrues.

AMX: Arxiu Municipal de Xàtiva.

La principal font documental consultada ha estat la sèrie de les *Determinacions capitulars* a la qual trobem informació puntual, tot i escadussera, sobre els detalls de les relacions entre els músics assalariats de la ciutat i la institució.

També apareixen dades sobre la manera d'organitzar-se i sufragar-se les festes que cauen dins de l'àmbit competencial de l'ajuntament. Es redacten ensembles, documents que recullen les demandes i peticions que la gent, i entre ells els músics, fa als governants per tal de normalitzar situacions desfavorables.

Juntament amb aquesta sèrie hem consultat altres referides al *Repartiment de l'Equivalent*, amb informació de tipus fiscal; les sèries *Visites reials i commemoracions*; *Festes Reials* i els expedients del *Coliseo* aporten informació sobre protocols i actes, sobre reglaments i pràctiques referides a aquestes activitats. Ha estat important sobre tot la informació que hem localitzat a l'expedient del Coliseo (funcionament de la casa de comèdies) perquè ens permet fer-nos una composició de lloc sobre l'activitat musical de fora del temple. També la sèrie documental que conté la *Correspondència*, amb característiques semblants amb les de la institució religiosa.

Fonts terciàries i altres fonts: valoració i comentaris

Dins d'aquest grup considerem els catàlegs de diversos Fons Documentals: Roncesvalles, València, Oriola, Segorb, Xàtiva, o Albarracín, entre d'altres.

Per tal d'aproximar-nos al món dels músics del segle XVIII a Xàtiva, hem intentat conèixer la seua relació amb els preceptes teòrics en què es movien, tant a l'àmbit especulatiu com al pràctic. Amb aquest fi hem trobat en alguns dels tractats teòrics de l'època fonts de primera mà. El grau d'incidència que eixos tractats han tingut sobre els músics que ens ocupen resulta ben complex de descriure per a nosaltres: cap dels compositors fa esment de les fonts escrites en què ha après o ha consultat. D'altra banda sembla òbvia la relació d'uns i d'altres, i que els escrits teòrics esdevenen

reculls de preceptes al temps que de reports d'algunes idees i tendències d'innovació que circulaven en el moment, sense excloure, per descomptat, allò que surt de la collita pròpia de l'autor.

Tampoc no podem oblidar que conforme transcorre el segle, l'auge d'afeccionats a la música que se'n volen dedicar per una o altra raó, convida a pensar que cada mestre, o músic que s'erigeix en mestre en virtut que té deixebles, empra la transmissió oral per ensenyar, i resulta ben complex discernir si allò que ha ensenyat està suficientment contrastat entre la comunitat musical del moment o si, per contra, amb independència del valor dels seus convenciments, l'experiència pròpia és la guia didàctica, emparada en el càrrec o en la popularitat de l'ensenyant. A este respecte, sabem que aquesta pràctica està estesa

[...] Los antiguos hacían lo que debían; pero me dicen, que ya no faltan Maestros (y quizá Vuestra Merced tendrá muy cerca algún exemplar) que han variado gran parte del Canto llano, haciendo composiciones nuevas, con la triste vanidad de que serán mejores las suyas que las antiguas, que sirvieron y sirven a toda Santa Iglesia; y aún fuera tolerable si estuviesen conformes a las reglas; pero me consta bien que en muchas cosas están sin ellas, y no alcanzo cómo se sufre.⁸

⁸ Don Gregorio Santiso Bermúdez: Pròleg al *Mapa Armònic Pràctic* de Francisco Valls.

CAPÍTOL 1. EL CONTEXT: L'ENTORN URBÀ A *SAN PHELIPE.*

Resulta interessant al present treball considerar les qualitats i característiques de les arts figuratives i sumptuàries contemporànies de la música que estudiem. En aquest sentit, tot considerant un ample marc relacional podem començar a observar la dimensió cultural en què ens mourem musicalment. L'objectiu del present capítol és esbossar l'estat socioeconòmic de la ciutat per al període que ens ocupa. Es tracta d'un tema bastant estudiat i analitzat a nivell acadèmic. Ací fem ressò d'aquelles publicacions de què ens hem servit per orientar el nostre treball. Metodològicament resultava important trobar una base sobre la qual assentar la descripció de l'àmbit en què s'havia de moure l'activitat musical i els seus protagonistes. Des de la publicació de la crònica de Vicent Boix, *Memorias, Recuerdos y tradiciones*, de l'any 1857, nombrosos historiadors han contribuït a enriquir el coneixement de la història setabense. L'obra coordinada pel Professor Joaquín Bérchez és la darrera publicació sobre la història de Xàtiva que ha vist la llum, el 2006; publicat fins al moment el primer tom, suposa una magnífica obra enciclopèdica sobre la història general de la ciutat. Entre mig, altres publicacions donen informació sobre aspectes més concrets i específics, que ens han servit per aproximar-nos amb més claror als aspectes relacionals al·ludits¹.

1.1. *La població*

Des de l'Antic Règim considerada segona ciutat del regne, ho és dins paràmetres d'apreciació econòmics, administratius i jurisdiccionals. El terrabastall del 1707 culmina un procés de despoblació iniciat des de mitjan

¹ BOLUDA, A., GALIANA, J.P., PONS, V: *Les pestes de 1600 i 1648: El dietari de Josep Aznar i Francesc Sanç*. Estudi i edició. Quaderns Divulgatius núm. 5. Ajuntament d'Ontinyent, 1995. GONZÁLEZ BALDOVÍ, Marià: "Artistas y clientes en Xàtiva, 1550-1707", a *Libro de Estudios*, Exposició La Llum de les Imatges: Lux Mundi, Xàtiva 2007. Generalitat Valenciana. PÉREZ GARCIA, Pablo (Coordinador): "Seqüeles de la Guerra de Successió: el domini polític i la reconstrucció de Xàtiva durant la primera meitat del segle XVIII", a *Història de Xàtiva*, Tom I, Síntesi. Ajuntament de Xàtiva, Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, 2006. BLESÀ DUET, Isaïes: *Un nuevo municipio para una nueva monarquía. Oligarquías y poder local, 1707-1808*. Universitat de València, 2005.

segle XIV². És important destacar que l'augment poblacional de la resta de ciutats s'havia donat en major mesura que a Xàtiva. Combinant la informació presa de Vicent Boix³ amb la d'aquesta moderna edició de Bérchez, d'uns 2000 habitants per al 1707, en quedaren després de la desfeta al voltant de 400. Progressivament, amb furs o sense ells, Xàtiva ja no era demogràficament la segona ciutat del regne a les acaballes del XVII.

San Phelipe pogué revitalitzar-se fins als 3100 veïns (al voltant de 12000 habitants) a principis del XIX. Aquestos tres mil cent veïns ho eren front als 25000 de València, els 5000 d'Alacant o Oriola, els 4700 d'Elx, els 3400 de Castelló, Xàtiva s'enfilava més amb els 3000 d'Alcoi. Tanmateix el seu rang jurisdiccional es mantenia, tot i que diverses vicissituds convergiren en les emancipacions jurisdiccionals de nombrosos municipis.

Tanmateix, la història i progrés d'aquesta ciutat troba al llarg del segle XVIII un dels seus moments més interessants de recuperació a tots els nivells; de l'expressió de Boix “todo desapareció *sicut navis, velut umbra!*” a perfilar-se com la ciutat que havia d'aspirar a convertir-se en quarta capital de província del regne durant el Trienni Constitucional gràcies a l'esforç de Joaquín Llorenç Villanueva, clergue i diputat, qui ja havia aconseguit que Xàtiva recuperara el seu honest nom el 1811 a Cadis.

El motor econòmic de Xàtiva era la producció agrària. Fou bàsicament una ciutat de llauradors. Després dels esdeveniments de 1707 que obligaren a la transformació profunda d'aquesta ciutat en tots els àmbits, la introducció del cultiu intensiu de l'arròs, malgrat els problemes de salubritat que suposava, va afavorir una lenta progressió econòmica, mentre al recer d'aquesta millora s'assentaven altres activitats econòmiques que li donaven vida creixent. Retrocedint en el temps, arran de l'expulsió dels moriscs, la repoblació original un canvi d'itinerari en l'establiment de determinades activitats agrícoles i d'oficis per a un nou concepte de ciutat on la *puresa de sang* co-

² PÉREZ GARCIA, Pablo (Coordinador): “Seqüeles de la Guerra de Successió: el domini polític i la reconstrucció de Xàtiva durant la primera meitat del segle XVIII”, a *Història de Xàtiva*, Tom I, Síntesi. Ajuntament de Xàtiva, Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, 2006 (p.333): l'increment global de la població xativina havia estat sensiblement inferior al creixement de la població valenciana en conjunt (...). Si al segle XIV el 15% de la població valenciana s'ubicava a Xàtiva, a finals del XVII, aquest percentatge s'havia vist reduït al 2,5 %.

³ BOIX, Vicent: *Xàtiva. Memòrias, Recuerdos y Tradiciones*. Xàtiva, 1857. Edic. Facs. París València, 2007.

mença a generar una societat més homogènia culturalment, on l'estratificació per classes socials i l'estatus privatiu de cadascuna d'elles obliga a relacionar-se i prendre posicions *estratègiques* segons l'estament a què es pertany. Al marge ja d'interferències *contaminants* com les dels moriscs, va configurant-se una societat arrelada definitivament sobre les bases i els preceptes de la contrareforma. D'altra banda (ja des del segle XVI així havia ocorregut), la ciutat, com a nucli d'important atractiu socioeconòmic de la demarcació, es converteix en lloc d'estatge intermedi cap a València on les classes benestants, burgesos i terratinents establien casa procedents de diversos llocs, la major part circumveïns⁴. S'origina així una societat d'alt poder adquisitiu i ben conformada protocol·làriament a la manera de la capital, la qual cosa ofereix un mercat potencialment important de consum de productes bàsics per al manteniment del nivell d'ostentació de l'estatus. Així, artesans i oficis centrats en activitats figuratives, decoratives o de serveis veuen en Xàtiva un camp de treball i benefici. Focus d'atracció laboral i d'assentament per al comerç de diversa índole també al sector serveis, sota les mirades de forasters, apareix com a expectativa de progrés. Els xativins d'origen no solen donar el pas cap a la industrialització o transformació dels productes que ells mateixos produeixen. Com a exemple tenim entre d'altres, a llencers i als mercaders de teles.

Com a conseqüència, la indústria, alguns oficis, l'artesanía i les manufactures, diversificades en organització gremial, provenen de famílies foranies que s'estableixen a la ciutat⁵. Fa constatació d'açò els cognoms que es troben a les diverses fonts documentals⁶. A aquells temps, a la ciutat es trobarien els oficis comuns de corretgers, esparters, picapedrers, ferrers, fusters o altres tipus d'oficis tradicionals essencials; també se'n coneixen altres derivats de la indústria de la seda, com els torcedors. Algun d'aquests

⁴ BOLUDA, A., GALIANA, J.P., PONS, V: *Les pestes de 1600 i 1648: El dietari de Josep Aznar i Francesc Sanç*. Estudi i edició. Quaderns Divulgatius núm. 5. Ajuntament d'Ontinyent, 1995. pp. 17—20.

⁵Cfr. GONZÁLEZ BALDOVÍ, Marià: "Artistas y clientes en Xàtiva, 1550—1707", a *Libro de Estudios*, Exposició La Llum de les Imatges: Lux Mundi, Xàtiva 2007. Generalitat Valenciana. pp. 536—572.

⁶ Sobretot són cognoms castellans com ara Del Olmo, López, Xixalbo, Palacio, Giraldo, Gastardo, Montiel o Costa, (barreters, sastres, bordadors, sabaters, argenters, passamaners, botiguers, apotecaris, inclús ja al 1649, com hem esmentat abans arran de la repoblació en expulsar-se els moriscs). També se'n troben de francesos com ara Escap, mercader, Jautià, botiguer, Orient, fuster, o els germans Perrón (1651, botiguer i calderer).

oficis derivaren en artesans segons l'habilitat del mestre o de l'oficial, guanyant en sofisticació, com el cas d'algun fuster que esdevingué imatger. Després de la Guerra de Successió, arrabassada Xàtiva, vingueren famílies de diversos punts de la geografia mentre les que havien viscut a la ciutat hagueren de fugir; marxaren aquelles que no pogueren demostrar afecte al Rei o esdevingueren sospitoses de desafecte. També fugiren molts religiosos, tant regulars com seglars. Nombroses famílies expulsades hagueren de instal·lar-se a poblacions veïnes per períodes de temps variables en funció de l'informe de deportació, d'entre un any o més temps⁷.

Cal ressenyar que la crema de documentació referida a propietats i privilegis, permeté l'esdeveniment de fets de ben profunda controvèrsia. S'originaren gelosies i enveges, odis i represàlies que acabaren enfrontant la població quan començà a ordenar-se la situació anys després. El sentiment de *...açò abans era meu i ara no ho és* en una societat tan fràgil com la xativina —cal recordar el moviment de les Germanies a Xàtiva o la història del bandolerisme barroc— fou motiu perquè fluïren diverses actituds que, fins i tot, veuriem en l'àmbit de la cultura un dels majors escenaris de pugna per a la conformació de l'estructura social des dels posicionaments interessats dels contingents oposats: església, noblesa, oligarquies, gremis (confraries), lletrats i ciutadans. No per haver perdut població va perdre determinats trets inveterats.

En general, a la ciutat, tot allò relacionat amb la noves modes o les innovacions prové d'altres llocs. A Xàtiva no hi havia arquitectes. En canvi sí que hi havia bons mestres d'obres i oficials. No hi havia matemàtics o filòsofs (perquè tampoc no hi havia Universitat), però hi havia bons teòlegs i doctors ben respectats (canonges de la Seu, convent de Predicadors). No hi havia escultors, però sí mestres pedrapiquers llavoradors. També sabem de l'activitat d'ebenistes i fusters en el mateix sentit. En general, l'activitat artística s'ajustava a l'artesanal pròpia d'una ciutat de llauradors, assalariats i xicotets comerciants que obtenien els productes del seu comerç a altres llocs productors de la matèria primera (corretgers, teixidors, argenters, ...). Tal com explica Pablo Pérez García, *com havia ocorregut el 1746, el camp do-*

⁷Cfr. PÉREZ GARCIA, Pablo (Coordinador): “Seqüeles de la Guerra de Successió: el domini polític i la reconstrucció de Xàtiva durant la primera meitat del segle XVIII”, a *Història de Xàtiva*, Tom I, Síntesi. Ajuntament de Xàtiva, Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, 2006. p. 333.

nava treball a més del 50% de la població xativina el 1800. De la mateixa manera, la manufactura donava treball a poc més del 30% dels xativins en aquestes dues dates. Per a aquest mateix període, [...] mentre que les activitats tèxtils semblen estancades, la resta de sectors, especialment l'espart, el cuir, el metall, la fusta i l'alimentació experimentaren un creixement molt notable, superior en alguns casos al 100%.⁸

1.2 Pintura i artesanía

Xàtiva no esdevé focus ni bressol especial al llarg del segle XVIII. Els pintors de Xàtiva al XVIII han resultat de poca rellevància dins del conjunt valencià⁹. No sempre són pintors professionals sinó que alternen llur afecció a l'ofici liberal amb un treball de salari fix per compte aliè. No s'hi coneixen obradors ni tallers que pogueren portar-nos a parlar d'escoles o tendències tècniques o, més enllà, de transcendències estètiques. S'ha perdut molta obra pictòrica víctima de l'espòli; altra, es conserva en mans privades. Sembla ben difícil rastrejar en l'àmbit, per exemple, de la pintura sobre llenç. Una mostra que a Xàtiva no es coneixen bons pintors al llarg del XVIII, ho és que les peces importants s'encomanaven fora. Així, trobem l'encàrrec de l'any 1789 al pintor madrileny Mariano Payá, dels retrats oficials que havi- en de presidir els actes de celebració per l'entronització de Carles IV. Ja l'any 1719 s'havien encarregat a Josep Amorós, de València, els retrats de Felip V i sa muller; el 1759 a Cristóbal Valero, el de Carles III, i el 1808 a Vicente López el de Ferran VII.

Dels frescos de l'ex-convent de sant Agustí¹⁰, crida l'atenció la minuciositat de l'ambientació i la riquesa dels fons, que se'n troben tant d'arquitectònics com de paisatgístics (claus barroques evolucionades del Renaixement). Segons Bérchez es tracta d'una pintura "narrativa, decorativa, més expressiva, caracteritzada per la fidelitat en la representació del paisatge". També co-

⁸ .PÉREZ GARCIA, Pablo, (Coordinador): "Seqüeles de la Guerra de Successió: el domini polític i la reconstrucció de Xàtiva durant la primera meitat del segle XVIII", a *Història de Xàtiva*, Tom I, Síntesi. Ajuntament de Xàtiva, Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, 2006. pp.335

⁹ Cfr. BÉRCHEZ, Joaquín (Coordinador): "Les arts figuratives a Xàtiva durant els segles XVII i XVIII" a *Història de Xàtiva*, Tom I, Síntesi. Ajuntament de Xàtiva, Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, 2006. pp. 454-467.

¹⁰ *Ibid* .p.461

neixem de l'estada a la ciutat de José Esteve Bonet (1741-1802), qui va renovar algunes imatges de ple volum l'any 1730 de l'altar de la Seu.

A Xàtiva residien bons retaulers com n'és el cas d'Antoni Salvador (1685-1766), el treball del qual sabem que participa de l'esperit de renovació front a l'aspecte medieval dels retaules a les esglésies i capelles dels convents de la ciutat, caracteritzat per l'atapeïment decoratiu de l'entallat i daurats¹¹. També sembla ser que a Xàtiva treballa Francisco Vergara, el Mayor (1681-1753), i també Domingo Cuevas, al qual se'l vincula a la ciutat del 1714 al 1720.

En l'art de l'argenteria¹², tot i que els encàrrecs més significatius també es fan a València, la major part dels casos corrents s'elaboren a tallers xativins. Es produeixen detalls ornamentals de bona qualitat en obradors com ara els de la família dels Quinzá, entre d'altres cognoms importants locals. Existeix una peça, la custòdia del Convent de la Consolació, que podria relacionar-se amb altres peces valencianes del Rococó.

El fet que les oligarquies i la classe alta, quan desitjaven qualsevol objecte figuratiu o decoratiu de certa importància l'encomanaven a València, fa veure aquella ciutat com a vertader centre bullent d'activitat comercial en allò artístic, de professionals que gaudien de reconegut prestigi en la producció.

A Sant Felipe no coneixem activitat significativa d'impressors. Tot el que calia s'encomanava a València¹³. Hi ha referències de l'establiment d'un impressor francès l'any 1704. També d'un altre, Joseph Fort, qui s'estableix a la ciutat el 1731¹⁴. Sí que es coneixen llibrers, però no podem demostrar si es dedicaven a la venda de llibres impresos. El que sí sabem és que enquadernaven manuscrits i papers diversos.

¹¹Ibid.

¹²Ibid.

¹³ L'Addició al compendi de cantollano de Pedro Villasagra, realitzada per Manuel Narro, organista de la Seu, també va estar impressa a València per la viuda de José de Orga (la mateixa empresa que havia publicat el de Villasagra el 1765) a València l'any 1766.

¹⁴AMX. L.18: determinació capitular de 10 de setembre de 1731. Joseph Fort, impressor, presenta un memorial sol·licitant establir-se a la Ciutat.

En aquesta línia de coses, el gran fervor i devoció a la figura de la miraculosa Mare de Déu de la Seu, apareix reflectit per tot arreu i des de tots els àmbits figuratius i suports. Aquesta passió, lluny de ser privada, envaeix els carrers i els actes cívics tant com els motius de pietat i devoció catòlica de les diverses cases de religió. Cal extrapolar sens temor al dubte, que aquesta situació es donava en la producció i l'activitat musical.

1.3. La música

A falta de més informació, considerem que relacionar artesans i oficis amb producció musical esdevé ben difícil, però no mancat de certa llum. Podria ser que una via més clara de detecció de plantejaments estètics la trobaríem en l'estudi dels manifestos i escrits dels canonges o predicadors els quals, doctes i cultes, podien conèixer els posicionaments que es palesaven sobre diverses ideologies i tendències filosòfiques, morals i estètiques. Una bona mostra del que acabem d'expressar la trobem als informes sobre catedralitat. La Col·legiata de Santa Maria ha reclamat en moltes ocasions al llarg dels segles la recuperació de la cadira episcopal per a Xàtiva. Aquestes sol·licituds i peticions anaven sempre molt ben acompanyades d'exhortacions i estudis que avalaven la demanda, el rigor i l'elaboració de les quals demostrava acurats treballs d'erudició i correcció científica en els plantejaments. Solien realitzar-los canonges, la qual cosa dóna mostra de l'alt nivell cultural d'aquestes persones, molts d'ells doctors universitaris. Altres fonts documentals que podrien donar mostra del que afirmem són els sermonaris que resten publicats. Molts senyors capitulars tenien la canongia com a prebenda, i ben pocs d'estos residien a la col·legiata. Alguns s'havien format a Roma o a altres llocs de renom. Els moviments ideològics que circulaven a València també devien arribar a Xàtiva.

Tret dels canonges i doctors, els qui major aspecte d'intel·lectuals presenten són els mestres de capella i els organistes. Per tant, una línia d'investigació continuaria amb l'estudi de l'activitat que pogueren desenvolupar en aquest àmbit. Cal no oblidar el cas de Manuel Narro o el de Francisco Zacarías, els quals escriuen i opinen sobre determinades qüestions teòriques.

No obstant que la major activitat probable al voltant de la música és la que emana de la capella musical de la Seu i considerant també la descripció que acabem de fer sobre la cultura a Xàtiva, no es pot negar l'existència d'activitat musical popular, profana, lligada a determinades celebracions en

les quals la música d'arrel tradicional, de ministrils i d'acompanyadors, seria protagonista. Dissortadament, la seua conformació no es troba reconeguda explícitament a les fonts documentals. Tenim l'exemple miscel·lani de les nits de lluminàries amb orquestra i *saraos* a les cases consistorials. Tanmateix, tot i que es practicaven fora de l'església, la major part dels motius de festa estaven vinculats al calendari religiós, com per exemple les danses i la música del Corpus. Al capdavant, aquesta devia ser la vida musical de Xàtiva, i aquesta sí que fluïa relacionada amb ball, amb poesia i versos al carrer, i altres graciosos gèneres, híbrids per la necessària moderació, com la cançó acompanyada, o també escenificacions teatrals ben simples, com ara Balls de Torrent o similars, comèdies i *tonadillas* (cal esmentar que la gran afició xativina que encara hui perviu ho és a les funcions teatrals); tampoc no podem oblidar la música a les corregudes de bous. L'origen d'aquestes melodies i tonades populars s'hauria de rastrejar no sols a *San Phelipe*, sinó també a alguns dels llocs d'on sabem que part de la repoblació podia provenir, com ara Múrcia o Terol. No queda lluny reconèixer que algunes tonades, cançons i balls propis de l'antiga ciutat de Xàtiva, passaren a enriquir els patrimonis tradicionals i folklòrics d'aquelles terres on hagueren d'emigrar els fugits i desplaçats de Xàtiva. Sense més proves resulta arriscat reconèixer dins les obres conegudes i compostes a Xàtiva pels mestres de capella i organistes, temes, melodies o ritmes de caire popular. Tanmateix pressuposem indispensable una aproximació a aquesta relació quan arribem al capítol corresponent.

Per tant, vindríem a parlar de la música a Xàtiva des de dos àrees d'actuació, o dos escenaris, per a *quasi* uns mateixos agents o actors. No ens cap dubte que en la major part dels casos i dels fets que coneixem, són els mateixos músics i ministrils els qui actuen als dos escenaris. D'altra banda hem de dir que per raons metodològiques hem de plantejar una descripció separada d'ambdós àmbits, sense defugir establir aquelles connexions i relacions que puguen existir.

Quan reflexionem sobre l'entorn i el context urbà ens plantegem si els adjectius qualificatius aplicats pels investigadors a obres d'altres àrees artístiques com la pintura, per exemple, poden fer-se servir per a la música que coneixem de Xàtiva al segle XVIII. En algun moment, a les fonts d'informació sí que apareix alguna afirmació referida a la *bellesa* o al *gust*, però sense arribar a establir categories significatives. Entenem que per als contemporanis, aquelles composicions meresqueren aquesta valoració, en

tant que es fa un *juí* en considerar-les extraordinàries respecte de la resta de músiques a les quals estaven acostumats. Suposen, per tant, aquests adjectius, una matisació emfàtica que arrancaria del concepte de *gust* compartit per la comunitat i que trobaria en el redactor que l'empra l'opinió concreta. No obstant, aquell *juí* emés tampoc no tenim garantia que anara referit més a la tècnica de la composició que a l'efecte auditiu i de representació que poguera causar en aquell moment.

Tot i açò, trobem en el camp de la literatura un àmbit al qual no hem entrat per no trobar-se dins de les arts sumptuàries, però que guardaria relació amb la música. D'aquesta relació ens n'ocupem també en parlar de l'anàlisi dels textos de la música.

CAPÍTOL 2. REPORT DE L'ACTIVITAT MUSICAL

Reportar l'activitat de la ciutat durant cent anys esdevé tasca complexa des de la dispersió de les notícies a les diverses fonts documentals. Tanmateix, abordem la descripció per tal d'entendre com poden haver ocorregut els successos, aprofitant la il·lació que podem fer-ne arran de com les notícies d'aquest mateixos han saltat a les fonts documentals, tot considerant que aquestes només són les fonts que ens han arribat, i dins d'elles, aquelles a les quals nosaltres hem pogut tenir-ne accés, bé per interès de la temàtica argumental o bé pel desconeixement d'altres.

A més a més, la presentació dels extractes de les esmentades fonts referides al fenomen musical no esdevé esclaridora si no va acompanyada de contextos que ens ajuden a inscriure-les en un continu revelador, per tant, ens veiem necessitats de percaçar, malgrat la complexitat, un report narratiu que ens introduïska a la comprensió de l'esdevingut.

2.1. Aproximació general

Com a resultes d'una reflexió global sobre l'estat de la qüestió musical al llarg del *setcents* a Xàtiva volem deixar reflex de determinats aspectes que ens han acudit des de la lectura, estudi i anàlisi dels documents que hem emprat de suport i a la bibliografia que ens ha conduït metodològicament en tot el treball.

Sembla lògic pensar que cada estament social requereix de determinats productes artístics i, per extensió, determinats productes musicals els quals considera propis però no exclusius. No sol haver participació dels estaments inferiors en les manifestacions dels superiors. La música de fora del temple es troba estratificada com la societat; els gèneres, les formes i els instruments, responen, en general, als gustos, modes (decadència inclosa) i preferències de cada estrat social.

Quan no hi ha músics que pertanyent a cadascun dels estaments donen cobertura a les demandes de música, el *músics*, genuïnament entesos, s'adapten a les exigències del moment, del lloc i de la situació aportant el material

sonor i les plantilles instrumentals oportunes, tot condicionats per la disponibilitat dels recursos, sobretot, humans.

Sol correspondre al mestre de capella la composició i elecció del repertori per a satisfacció dels requeriments diversos. També és probable que al llarg dels anys anara conformant-se un repertori adient a cada manifestació musical. La magnitud d'aquest repertori i el suport que emprava, estaria equilibrat pel que fa a música escrita i no escrita. Però pot ser existira una descompensació entre música coneguda i música nova. Les raons podrien ser simples: l'exigència de la innovació es produïa més a llarga degut a que les ocasions extraordinàries que requeririen música nova resultaven bastant escadusseres.

Per tant, la pervivència i manteniment d'un mateix repertori –en general– fora del temple comptava amb més possibilitats que el repertori de dins del temple. Tanmateix, en l'àmbit del recinte eclesiàstic també anava conformant-se gradualment un repertori que aniria satisfent, d'una banda, les demandes del gust dels residents al mateix temps que respondria a la necessitat de renovació imposada pel contracte laboral amb el mestre de capella; d'altra banda, suposava el bastiment d'una construcció circumstancial que portaria a l'acumulació de materials escrits que permetria considerar com a nou allò que no s'hauria interpretat des de feia temps, en detriment, poguera ser, de la recepció de les noves composicions, necessàries, òbviament, per a la muda dels gustos conlogada amb l'entrada d'aires nous. La problemàtica de la conservació d'eixos materials esdevé a Xàtiva un cas ben singular al qual abunden les vicissituds adverses, com es veurà.

En l'àmbit d'allò popular, els gèneres romandrien vius amb adaptacions atribuïbles a la peculiaritat de la transmissió oral, però sense massa canvis essencials degut al baix nivell d'exigència del context social a què responen. Altrament, els gèneres propis dels benestants i poderosos beurien –desconeixem a hores d'ara la quota– tant de les innovacions de la moda en general i de la del *Cap i Casal* en particular, com dels gèneres populars que arranjats al decòrum propi de la classe, devien afalagar als qui els demandaven i pagaven. L'ofici de compositor demanaria que es resseguira la *doctrina del decòrum*, fent-ne ús adequat dels recursos compositius segons el moment i la situació.

Tot i això hem de considerar que no sols era el mestre de capella qui tenia potestat per compondre: ell tenia l'obligació; però òbviament, el consum de

producció musical obligava i permetia la diversitat quant a l'origen dels manuscrits. Dins del temple, potser, l'origen es trobava en tres espais: la música ja escrita en temps passats, la que es componia *ex professo* pel mestre o els organistes¹, i les comandes a mestres forasters².

No tenim notícia que existira a la ciutat una capella conformada i estable diferent a la de la Seu. Aquesta capella posseïa estatuts i ordinacions que es configurarien al llarg del segle i sens dubte, a la imatge de les capelles parroquials de la capital. Creiem que gran part de l'activitat musical devia estar duta a terme per aquesta versàtil agrupació.

Fora del temple resultaria evident que la figura del músic aficionat, compositor o ministril, cobra importància progressiva al panorama urbà. Aquesta activitat de l'aficionat o músic seglar lligat o no a qualsevulla de les institucions, també donarà peu a la transformació dels murs estètics edificats al temple, però sobretot, ve a diversificar, enriquir i abaratir el consum de música per part de la societat en general, sense dubtar que aquesta oferta de producció faria emergir noves tipologies de demanda. Cal pensar que el reconeixement social del músic es troba en funció de la pertinença a una determinada institució o entitat, sent les més importants l'eclesiàstica i la municipal.

Manifestacions musicals devia haver-les públiques i privades. Dins de les públiques englobaríem les de fora del temple d'un costat i les de dins del temple, d'un altre. Fora del temple coneixeríem les manifestacions populars, profanes i religioses (processons), les oficials de caire protocol·lari i les destinades als representants polítics al si de les institucions cíviques (lluminàries, proclamacions, festes). També, per descomptat, pertanyen a aquest grup les pròpies dels espectacles habituals a la ciutat com ara la representació de comèdies i les corregudes de bous (diversions públiques). Dins del temple trobaríem les referides al propi de la litúrgia, allò votiu i les festes senyalades. Quant a les privades, distingiríem igualment entre les que ocorren al si del recinte eclesiàstic adreçades als canonges i residents (litúrgia de les hores, sestres) i les de fora, açò és, les activitats en festes privades de la noblesa, l'aristocràcia i els rics.

¹ No tenim evidències de la interpretació de les composicions dels organistes.

² A hores d'ara desconexim si arribaren a la institució composicions musicals regalades per tal de fer-se promoció els autors.

2.2. Les campanes de San Phelipe

En aquest epígraf ens centrem en les campanes i assagem una interpretació de la seua figura representativa dins de la ciutat, amb un rang semblant al paper protocol·lari i funcional que la música va poder tenir en aquella ciutat durant cent anys. En aquest intent, arrepleguem visions des de l'àmbit antropològic, musicològic i historiogràfic.

Metodològicament, incloem aquest apartat dins de l'àrea descriptiva de l'activitat musical general. Una aproximació a l'estudi de les campanes transcendeix la perspectiva de l'àmbit acústic de la col·legiata per a convertir-se, juntament amb la resta de campanars, en l'estudi dels paisatges sonors de la ciutat.³

Juan José Carreras aporta el marc teòric al nostre propòsit en parlar de la convicció estesa entre els musicòlegs que la ciutat es caracteritzava, abans de les grans transformacions de finals del XVIII, per una certa correspondència entre diversos espais urbans i els estímuls sonors que ordenaven simbòlicament la ciutat.⁴ Resseguint aquesta idea, a *San Phelipe*, les campanes dels diversos recintes determinarien espais sonors la simbologia dels quals resulta comuna a la ciutat sencera, però vertebrava la ciutat en base al funcionament de les congregacions religioses i les parròquies que cada zona conservava. Trobaríem d'aquesta manera barris caracteritzats pel seu so quotidià on les campanes adquiririen un paper principal.

Tots els establiments religiosos o relacionats amb la religió com ara el Sant Hospital de pobres o les ermites de la ciutat i els encontorns, comptaven amb campanes ubicades als alts de les edificacions. Campanars, espanyes i torres, allotjaven aquests instruments de so, els quals des d'una perspectiva de context urbà participaven també de les celebracions al mateix nivell que les actuacions musicals, els focs d'artifici i les comitives festives, sense des-

³ Existeixen importants estudis en aquesta línia realitzats arreu del territori espanyol. Per exemple: GUERRERO CAROT, Francisco J. i GÓMEZ PELLÓN, Eloy. (coordinadors): *Las campanas: cultura de un sonido milenario: Actas del I congreso Nacional*. Ed. Fundació Marcelino Botín. 1997.

⁴ CARRERAS, Juan José: "Música y ciudad: de la historia local a la historia cultural". A *Música y cultura urbana en la edad moderna*. BOMBI, A., CARRERAS, Juan J., MARÍN, M.A., eds. Universitat de València, 2005. p.20

cuidar la funció comunicativa mitjançant els senyals acústics que se'ls ha atribuït des d'immemorial.

Resulta obvi que l'impacte sonor de la ciutat en moments de festa devia causar en la ciutadania la sensació de trobar-se immersa en una avinentesa excepcional. Aquesta incidència sonora reforçava la intencionalitat de l'esdeveniment i també serviria perquè el poble reconeguera, de forma molt entenedora, què s'havia de celebrar i què no.

Sonaven d'enrenou als fets d'armes, fets reials, visites importants, en general davant de totes aquelles situacions que feren concessió al gust regi o de l'Església. Per tant, instruments de so sí, però també instruments que potenciaven l'afalac del règim a través dels seus representants, que eren els qui determinaven el protocol a desenvolupar i els qui pagaven els tocs, com un element més de la representació.

La seua importància era tanta que són batejades amb noms significatius, com ara María, Joseph, Jesús o Vicente, i en aquest cas el capítol eclesiàstic s'ompli de goig en pensar que disposa de les millors campanes del regne.⁵ Batejant-les es reforçava l'aspecte sonor i tímbric de cadascuna d'elles, és adir, la seua *personalitat*, dins d'un codi comunicatiu compartit per la ciutadania. A més a més, el so peculiar de la campana de cada establiment explicava l'horari de cada zona urbana tant per a les oracions com per els successos de rellevància, com ara situacions de perill o també, viàtics o soterraments. En definitiva servien per senyalar acústicament les alegries i les tristors que es produïen al si de la ciutat. Amb una dimensió emocional com a conseqüència de la seua funció comunicativa, han anat conformant una cultura pròpia de cada ciutat, i comuna a totes elles.

2.2.1. Les campanes de la Seu

Les campanes de la Seu eren les campanes oficials de la Ciutat des d'antic. Les despeses per reparacions i cura d'elles solien eixir del Compte de Fàbrica de la institució que eren els indicats a l'efecte. No obstant, en ocasions, aquestes despeses corrien per compte de la ciutat, com veurem. També se solia demanar almoïna entre les classes benestants i la noblesa. A

⁵ACX. Acords capitulars, L. 75. 24/5/1752.

l'ajuntament li corresponia pagar les cordes per a fer-les sonar, com a despesa ordinària, i així queda estipulat a les Ordenances de 1750.⁶

El compte de Fàbrica estava gestionat per una junta mixta a la qual hi havia, almenys, un síndic municipal.⁷ Tot i disposar-ne la propietat la Seu, en tractar-se d'un patrimoni necessari a tota la ciutat, els convenis entre totes dos institucions no sempre haurien tingut un protocol clar i estable.

Si es badaven o es trencaven s'havien de refundre i tornar-se a col·locar a expenses de devots o cercant col·laboració de l'ajuntament. L'any 1739 se'n fan sis de noves com veurem després. L'any 1752, se'n tornen a fer de noves a expenses de la ciutat. L'any 1784, es refonen tres de les campanes a expenses de tres devots. En març de 1794 s'abaixa la campana María per tal de fabricar-se nova. A costes de tres persones, Francisco Antonio Dies, Carlos Fonet, i Vicente Lapluma⁸

[...] que en obsequio de María Santísima de la Seo, Nuestra Patrona, han determinado refundir a sus propias expensas la campana mayor llamada María que se halla quebrada, y la tienen ajustada con Antonio Vicente Roses y Compañía, de Chella, con la obligación de dexarla en el mismo peso que ahora tiene, con la voz correspondiente y armoniosa a las otras, y a disposición y conocimiento del Maestro de Capilla [...]

L'ajuntament estigué d'acord, i el 24 de maig, s'acorda refundre també les campanes *Josef i Tiple*, a càrrec dels mateixos fabricants aprofitant l'avinentsa.

L'any 1803 es tornen a reparar algunes d'elles⁹

[...] que las campanas María, Jesús, Joseph y Tiple, de la torre de la Colegial, se hallan desbaratadas, y la primera sin lengua. Su composición, saca y debuelta, excepto del Tiple que ha de refundirse, se tasan por ciento y dos libras, [...] En cuia inteligencia y que sobre el pago de semejantes

⁶ VALDÉS LEÓN, Pedro: Ordenanzas generales para el buen gobierno de la ciudad de San Phelipe. Ord. 67. Part I. Títol XXI. Obras ordinarias: composición del reloj y cuerdas de campanas. //ACX. Acords, L. 39. 1 de setembre de 1753. p.132v.

⁷ VALDÉS LEÓN, Pedro. *Ordenanzas generales...* Part I, Títol XVII. Ordenança V.

⁸AMX, L. 80. 1794. p.43

⁹ AMX, L. 89. 1803. 1 de març, p 44. Dos mesos després encara no s'havien reparat i es decretava que s'executara la reparació amb urgència.

composiciones, según se reproduxo hubo variedad, pues en ocasiones se habían pagado por los fondos de la Fábrica y otros por los de la Ciudad; no obstante que se dixo podía recogerse limosna para ello, y que Carlos Jornet ofrecía la de veinte libras, Acordó el Ayuntamiento que, aceptándose esta, se pagase el resto de los fondos de Fábrica, que eran los que propiamente devían satisfacerlo y que dicho Señor Cebrián lo dispusiese.

Hem pogut veure la importància musical de l'instrument. Devien estar acordades amb la resta i respectar estrictament la construcció a juí del mestre de capella, com a persona més autoritzada per a emetre juí. Ho tornem a observar en 5 de juliol de 1806 que es decideix refondre-la perquè des que s'havia refès la campana Maria el 1794, no va quedar ben harmonitzada per servir-li de veu de *baixa* l'anomenada Jesús, amb el descontent del veïnat. En aquesta ocasió es demana el juí del mestre de capella i d'altres músics intel·ligents en la matèria.¹⁰

Quan el toc anava referit als oficis religiosos o festivitats pròpies de la Seu aquests corrien per compte de la institució eclesiàstica. Quan el toc obeïa protocols extraordinaris, corresponia la Ciutat sufragar el campaner el que fera de més.

Com exemple del que acabem d'esmentar, trobem als acords capitulars, una acta de 1711 referida a les exèquies practicades per la mort de Lluís de Borbó, dofí de França.¹¹ Cap a la fi, on redacta com s'ha fet la cerimònia, explica que tres dies abans del dia dels actes, [...] tocó una hora, de las 11 a las 12, el simbalito¹² como si fuera muerte de canónigo, y en los tres días tocaron a entierro [...] al alva, a medio día y a las oraciones, todo lo cual fue a costas y expensas de la Ciudad.

Almenys des de l'any 1739, l'ajuntament passava a la Seu unes quantitats variables per dret de sonar les campanes en les festivitats que li corresponia sufragar com a municipi, fruit d'una mena de conveni d'ambdues instituci-

¹⁰AMX. L. 92. Determinacions capitulars. 5 de juliol de 1806, p. 117.

¹¹ ACX. Acords. L.72. 30 de juliol de 1711.

¹² *Cimbalillo*, era una campana menuda que es feia sonar en les catedrals i altres esglésies per entrar al cor després de l'avís de les campanes generals.

ons. Aquell any, donada la curtedat de les rendes lliura trenta-sis lliures, i volgueren que s'instituïra aquest concepte per als anys següents:¹³

6£	per al Corpus
4£	per a Nostra Senyora
4£	per a Sant Feliu
3£	per a Sant Blai
3£	per a Sant Vicent Ferrer
3£ 10s	Nostra Senyora de l'Esperança
3£	per a Anastàsia i Basilisa
3£	per a Sant Sabà
3£	pels anys del Rei
3£ 10s	per Sant Phelip i Santiago

Les referides 36 lliures anaven a ser el salari anual del campaner, i se li havien de pagar per tèrcies dels efectes destinats a les festivitats de la ciutat, començant des del primer de gener de 1740. A banda d'aquests lliuraments, la Seu agraciava el campaner amb una quantitat de blat, arroz i panís, la qual havia de compartir amb els sagristans. Fins i tot el sou d'aquest havia d'eixir del salari d'aquell. [veure document 13]

Anys després, el campaner cobrava el seu salari per tèrcies del compte de Fàbrica –13L 6 sous 8 diners cada tèrcia en 1755–. A més del salari, en cada ocasió extraordinària, lucrava porcions. Així veiem que ja en octubre de 1739, el capítol determina que a Gaspar Yborra se li done pels tocs realitzats en cada soterrar la mateixa porció que a un beneficiat que puga acudir. A més a més, des del 1754 s'augmenta el salari del campaner de 25 lliures a 40, tot atenent la curtedat de la quota que frueix i les majors despeses que s'havien produït en virtut de fer sonar les noves campanes majors que s'havien construït aquell any.¹⁴

Entre les funcions de les campanes i del campaner, també se'n troba la de servir com a senyal sonor en les diversions públiques com es reconeix en aquesta ressenya de 1764:

¹³ AMX, Determinacions capitulars. L. 26. 1 de desembre de 1739.

¹⁴ ACX, Acords capitulars, L. 76. 27 d'abril de 1754 (p.315).

[...] Que se le haga saber al campanero que en las corridas de toros que se celebrasen en esta ciudad, se gobierne por el reloj del presbiterio para los toques y convocación al toro.¹⁵

Almenys des del 1767 l'ofici compta amb un ajudant que també rep sou des del mateix compte de fàbrica.

Els tocs es volien com els de la Metropolitana de València. Ho corroborem primerament en ser admés Gaspar Yborra com a campaner el 1739, amb l'advertència específica que havia d'habilitar-se en els tocs segons les classes d'ells que es practicaven a la catedral. [13] Poguera tractar-se també d'un intent reivindicatiu de l'afany de catedralitat per a la Seu. S'observa, per tant, que uns tocs diferenciats hagueren pogut aportar un tret identitari propi. Tanmateix, aquesta identitat es fa comuna a les grans ciutats i s'ha de comprendre en clau general, com a paisatge sonor urbà propi del segle.

Aquest mateix de 1739, any es pujaren al campanar sis campanes noves que s'havien fet *en obsequi de Nostre Señor y de María Santísima*.¹⁶

la primera, la batejaren com a Sant Joseph, pesava 65 arroves grosses i 18 lliures

la segona, de nom Sant Sacrament, pesava 44@ i 4 lliures

la tercera, Sant Feliu, pesava 31@

la quarta, Santa Anastàsia, 22@ i 10 lliures

la quinta, Santa Basilisa, 13@ i 6 lliures

la sexta, Tiple, va pesar 9@ i 7 lliures

Arran d'aquesta disposició de les noves campanes, s'adverteix que des de l'any 1707 *en que fonch lo extermini de la antiga Xàtiva*, i fins el 1739, sols hi havia hagut per a tots els tocs que s'havien pogut fer, dos campanes. Tanmateix, entenem que aquestes sis s'afegien a les dos ja existents. L'adquisició de les noves va estar una decisió personal de Diego Eugenio LaViña, degà d'aleshores, perquè *era raó dispondre d'un goig de campanes desent i corresponent a lo Il·lustre de esta Santa Iglesia Colegial, no obs-*

¹⁵ ACX, Acords capitulars, L. 78. 14 de juny de 1764 (p.80).

¹⁶ ACX. Acords capitulars. L.73, juny de 1739. Aquestes campanes i altres per a diferents convents i poblacions les havia foses *ab gran asert, Juseph Guitart, mestre campaner*.

*tant els poc medis que al present es tenen.*¹⁷ A hores d'ara desconeixem qui va fer-se'n càrrec de la despesa. El compte de fàbrica, no, i l'ajuntament sols va poder aportar 7 lliures i 10 sous, per trobar-se *alcançat*.

Veiem d'aquesta manera com el fet de lluir les campanes es col·locat al mateix nivell de representació institucional que tenir ben servits els oficis amb una bona capella o disposar d'un bon orgue i d'un bon organista: el *decòrum*.

Arran de la cerca de successor a Gaspar Iborra, en gener de 1768, es genera una informació de molt d'interés a les actes corresponents:¹⁸

[...] se hallava vacante el oficio de campanero que debería proveherse, leídos los memoriales presentados [...] y en su consecuencia expresa el Señor Deán que era forzoso hazer elección de sujeto hábil e inteligente en el manejo de las campanas, no sólo para que compliese con las obligaciones de el oficio haziendo los toques según corresponde, sino también por fiársele cosa de mucho interés y coste como son las campanas, que gobernadas por quien no esté bien impuesto en ello, pueden con facilidad quebrarse, hallándose la Yglesia sin efectos para hazer otras; se pasó a nombrar sujeto para el mencionado empleo de campanero; [...] a Sebastián Ynojosa, quedando elegido este por pluralidad de votos.

En aquella ocasió, el degà no estava d'acord amb l'elecció en considerar que el candidat elegit no tenia pràctica en diferenciar els diversos tipus de toc segons actes concrets, ni tampoc en el maneig de la maquinària de les campanes. En defensa de l'elecció feta, s'al·legava que l'elegit coneixia els tocs per haver sigut sagrista molt de temps, però, sobretot, perquè havia estat escolà a la Seu i per tant sabia *solfa*, amb la qual cosa podria aprendre ràpidament qualsevol toc que aleshores desconeguera.

Més avançat el segle veiem com el protocol ressegueix igual. L'any 1771, el comte d'Aranda comunica a la ciutat el naixement de l'infant Carlos Clemente

[...] Y vista por el Ayuntamiento dicha carta, acordó que en el día de mañana se cante el Te Deum en la Colegial, y que por tres días se pongan luminarias al toque de las Almas en estas Casas del Ayuntamiento, [...] previniendo al

¹⁷ ACX. Acords capitulars. L.73, juliol de 1739.

¹⁸ ACX, Acords capitulars, L. 79. 16 de gener de 1768 (p.150).

campanero que en esta noche, a las Almas, lleve las campanas al buelo por una hora, para anunciar al público este regocijo [...].

També ho havien de fer les campanes de la resta de convents i esglésies, i la despesa dels tocs havien de córrer a càrrec del compte d'extraordinaris del municipi.

Aquest mateix any i arran de la imposició del *Nuevo Reglamento para el Gobierno de los Pueblos*, sorgeixen dubtes a l'ajuntament sobre la remuneració que arran d'aquell li correspondria al campaner per tocs extraordinaris,¹⁹

[...] Y en su consecuencia se ofrece la duda de si han de levantar las campanas como se acostumbra en semejantes ocasiones, respecto de que el gasto que importará no está particularmente prevenido en el nuevo Reglamento, el qual será de un Peso cada día, lo mismo que ha satisfecho al Campanero el Cabildo Eclesiástico; y pareciendo conforme que en tan solemne función no falte el correspondiente buelo de campanas, y que su coste se pague del destino de extraordinarios [...]

Algun regidor, en haver-se de votar, contestà:

Que en quanto al particular que contiene la propuesta del Señor Agulló, comprendo y soy de dictamen, que teniendo asignado salario el campanero por el nuevo Reglamento, deve por él tocar las Campanas prescindiendo de la obligación que por ello tiene en obsequio y servicio de la Magestad, maiormente quando para sus funciones y lucros, está usando de las cuerdas que compró la Ciudad, y en las festividades de esta, está zercenando, o minorando, los toques con nota de el Pueblo.

No va haver ofici religiós que no es veiera afectat d'alguna manera per les noves disposicions reglamentàries règies. Reflectirem al capítol corresponent, com va afectar al finançament de la capella de música. En aquell moment suposaren un ajust com a conseqüència de les mesures d'ordenació del govern quant a despeses innecessàries i del control d'aquelles ineludibles. També veiem com s'entén que al campaner les cordes li serveixen com a eina per lucrar a criteri d'algun regidor. A banda de la subtileza d'aquest pensament edilici, l'ofici de campaner no se n'ix del concepte que també

¹⁹AMX. Determinacions capitulars. L.57. 1771, Desembre, p.188v

tenien els músics per tal de cercar majors oportunitats d'ingressos encara que a costa de la seua obligació primera.

2.2.2. Quant als tocs

De les fonts documentals estudiades, traspuen alguns moments protocol·laris que passem a referir. [veure document 13] No tenim cap referència al toc en sí pel que fa a l'estructura i la forma.

A matines, a mitja nit
a la queda
a l'Aurora
per entrar al cor els canonges i a les primeres oracions
a migdia
a les Ànimes.

El 1711, tres dies de tocs per mort d'un principal (o canonge): a soterrar, a l'alba, a migdia i a les oracions.

En general, a l'alçar Deu en la missa i al combregar.

Eixides de viàtic.

Als combregars d'impedits fora del temple, però sols al vol quan es tractava de combregar un eclesiàstic.

Aniversaris, soterrars generals i generalets.

A les processons generals i claustrals que pertocaren.

A l'exposició i reserva del Santíssim Sacrament en dies de Minerva i Corpus.

Per rogatives, solemnitats i temporals (tempesta).

A foc: sols la campana major com a rebato.

Més en totes les situacions extraordinàries que es consideraren necessàries.

2.3. *Conclusions*

A l'inici de l'epígraf plantejàvem la proximitat entre la importància de la funció de les campanes i l'activitat del campaner dins de l'estructura social de la ciutat i del temple, i la de la funció de l'activitat musical en els mateixos espais.

Tot i resultar ben diferents estèticament ambdues àrees, quant a protocol tenien la mateixa importància, si no més la de les campanes, sobretot en l'aspecte de la comunicació codificada dels tocs per a la ciutadania.

Quan ens referim a l'activitat musical de música cal discriminar entre música en sí, i la música relacionada amb protocols cívics. Ministrils de la Ciutat, clarins i timbals, i músiques militars, no arribaven a ésser més necessàries que les campanes. Com s'ha vist, servien fins i tot per coordinar esdeveniments de diversions públiques.

Hem vist també, com al voltant de les campanes s'estableix una xicoteta xarxa de persones i es genera una activitat econòmica i laboral. Campaners, pares i fills, sagristans i les seues famílies, vivien del que ocorreguera amb les vicissituds d'aquelles. Al capdavant, no es pot entendre la visió del paisatge sonor de la ciutat sense considerar la incidència del so de les campanes en la vida de les gents.

Si la cultura de les campanes arriba al segle XVIII des de l'antiguitat com ja hem assenyalat més amunt, aquesta arriba també al segle XIX. El 1811, època convulsa per a la nació, comprovem que la importància esmentada de les campanes es manté: la Junta Municipal recorda la Seu l'obligació en què es troba de celebrar el sant del Rei. Efectivament, diu que la Ciutat pagarà la música, la cera i les campanes; [...] *i al dia siguiente se celebros el aniversario mandado por SM por los soldados que han muerto en esta campaña.*

Capítol 3. ESTRUCTURA DE LA CAPELLA MUSICAL DE SAN PHELIPE.

[...] pro maiore Divinorum officiorum decentia et magnificentia [...]

Gran part de l'activitat musical que des de les fonts estudiades podem conèixer, cal considerar-la en clau laboral i el quefer del músic, com a ofici o complement d'un altre ofici. A pesar de la manca d'informació específica, aquesta consideració resulta de molta vàlua per comprendre l'activitat musical al si de la ciutat i els seus viaranys de pervivència. La sofisticada estructura gremial que la capella de música de *San Phelipe* arriba a tenir a les acaballes del segle XVIII s'havia bastit al llarg del temps relacionada amb les exigències del patronatge de la comunitat eclesiàstica i del govern municipal, institucions totes dos conservadores per necessitat i obligació. Malgrat els períodes d'instabilitat, provocada per guerres sobretot, la capella es conforma com a ens i nucli relacional en tant que aparell productiu amb una funció específica: servir. En un cas servirà per enaltir els oficis divins i en altres esdevindrà mostra de decència de la Ciutat. En qualsevol cas aprofitarà per donar feina als interessats. El col·lectiu s'aplega allí per necessitat econòmica i de subsistència, però també es busca reconeixement i satisfacció de projectes professionals. Es tracta d'una entitat jerarquitzada dins d'una institució estratificada com era la col·legiata de Santa Maria, en concòrdia amb l'ajuntament i la Corona. Tot considerant la similitud d'aquesta situació amb l'estat de coses arreu de l'Estat, s'endevina a Xàtiva una concreció local genuïna de la relació entre capella musical i església, entre oficis i patrons, entre gremis i estaments superiors. La pervivència i modernització de la capella xativina en aquest segle no esdevé un cas aïllat quant a les demandes dels seus membres pel que es consideraven drets consuetudinaris i inconcussos davant les institucions de patronatge, però sí un cas particular en ser única per a tots els requeriments musicals oficials de la ciutat, inclòs, com no, el temple. És precisament la Col·legiata, la parròquia major de Xàtiva, el temple més important de la ciutat, i per tant allí havia de servir la capella, considerant-se l'activitat musical a la resta de parròquies apèndixs ocasionals de la primera. Els convents i monestirs tenien activitat musical pròpia, però ajustada als seus bàsics requeriments de cant pla.

Després de la desfeta, no és fins l'any 1717 que la Ciutat assumeix la càrrega de satisfer la necessitat de música per a major lluïment i decòrum dels

oficis divins. En aquell moment s'acorda recuperar els oficis musicals que ja sostenia de forma salarial l'antiga Xàtiva. En aquesta situació i sota aquestes circumstàncies es va decidir mantenir el mateix model de patronatge i estructuració de la capella. Sembla ser que les relacions església-ciutat permetien veure en aquesta re-instauració de l'entitat i del model, el sistema més accessible i ràpid, aprofitant costums, persones, protocols i maneres de fer que ja existien i a les quals enfrontar-se'n de bell nou amb perspectives diferents no convenia atesa la conjuntura. El que es feia abans satisfia i la Ciutat necessitava acudir i estar present en la satisfacció de la societat. També val a dir en aquest instant que malgrat la crisi, la guerra no havia suposat una revolució quant als fonaments estructurals del pensament valencià. De fet, sembla que la línia per on s'havia de discórrer socialment i econòmic, es trobava ja marcada en l'època foral per la rica noblesa i les oligarquies dominants¹.

Però qui era la Ciutat i qui era la Seu en funció del patronatge que exercien sobre la capella?

3.1. Qüestions de patronatge

La Ciutat i la Seu eren les dos institucions més importants de la ciutat, una per a l'altra s'exigien respecte degut i el reconeixement del poder legítim. Les pugnes per tenir raó en determinades maneres d'actuar d'una institució i l'altra les veurem al llarg del segle explicitades en aquest treball, però sempre s'han palesat de manera cordial i formal, sense escapar-se cap inconveniència. El fons potser fora un altre, i les diferències –necessàries diferències– s'anirien resolent de la manera menys dolenta possible. El catolicisme i la bona disposició cap als temes de religió semblen un distintiu de la formació de la noblesa i de les classes dirigents. Des de la part eclesiàstica es veia en la Ciutat el respecte a la institució política representativa de la Corona.

A més a més, des d'antic, la Ciutat era patrona de la col·legiata i com a tal tenia l'obligació de sufragar diverses festivitats i, com explica Sarthou,

¹*Cfr.* PESET, M., GRAULLERA, V. i MANCEBO, M.F: Plets, senyories i propietat a la València del segle XVIII. p. 204

mantenir la fàbrica de tot el que fóra necessari². Aquesta circumstància donaria peu al llarg del segle a l'aparició de diferències com hem dit suara. L'antiga Xàtiva assistia la Seu amb almenys quatre mil lliures a l'any en diversos *censos*, carregats sobre propis i havers.

En aquest sentit, la Ciutat sufragava determinades funcions i festivitats que tenien lloc a la col·legial. Després de la desfeta des de l'ajuntament es feia un pagament en gros sense especificar els músics protagonistes; el comissari de festes, en nom del capítol municipal, oferia a la Seu la col·laboració per al que es necessités. I així apareixen els primers registres del segle referits a lliuraments econòmics per músics.

Disposar de l'impacte sonor i espectacular d'una capella nodrida entrava dins de les pretensions dels capítols, sobretot del municipal. Això no lleva que en moments de poca disponibilitat econòmica la grandària de la capella es resolguera de forma bastant subtil, com va succeir l'any 1718, quan “[...] determinaren que a la música se li donés per a la festa del Carme, per haver alguns músics forasters, 6 lliures”³.

Si considerem que els salaris del mestre, l'organista, els ministrils i algunes veus principals els pagava la ciutat, al capítol eclesiàstic li corresponia distribuir les porcions que s'arreplegaven per a l'esdeveniment i que podien ser de procedència diversa, com veurem després.

Festivitats de l'Església amb obligacions econòmiques de l'ajuntament per al 1714⁴:

febrer	la de sant Blai
març	diumenge de Rams i Setmana Santa
abril	santes Anastàsia i Basilisa
maig	la dels apòstols sant Phelipe i Santiago
maig- juny	Corpus Christi i l'octava
agost	sant Feliu
agost	la Verge de la Seu
desembre	sant Sabà

²SARTHOU CARRERES, Carlos: *Datos para la historia de Játiva*. Llibro III, siglo XVIII. (p.71)

³ ACX, Acords capitulars. L.72, 14 de juliol de 1718.

⁴ACX, Acords capitulars.

desembre	Desagravios de Christo
desembre	la de l'Esperança
desembre	natalici del Rei Felip V.

Entenem que almenys aquestes festivitats se celebraven amb solemnitat de música de la capella, a banda, per descomptat, de les festes importants de la col·legial que no sufragava directament el municipi com ara Nadal i altres.

El lluíment de la Ciutat interessa l'ajuntament. L'any 1713, el 28 d'abril acorda encarregar a un comissari, Pedro Belloch, que subministre la despesa que es necessitava per celebrar les festivitats de San Phelipe i la de Santiago, com també el dia de les santes Anastàsia i Basilisa, *para que gaste lo que le pareciese, para el lucimiento de esta Ciudad*. Per l'assistència a totes aquestes activitats, es pagaren als músics 10 lliures. Evidentment, aquests havien d'existir malgrat que no tinguem noms concrets i no existiren encara com a entitat municipal; possiblement foren alguns eclesiàstics i altres habitants de Xàtiva o forasters. També potser que la incomoditat d'haver de buscar-los per a cada ocasió, afegida la circumstància d'haver-ne un grup més o menys estable a la ciutat, animara la corporació municipal a establir-los de nou sota estatuts i norma com a músics de la Ciutat:

[...] la Collegial Iglesia de esta Ciudad está poco asistida y los divinos officios no se pueden celebrar con la solemnidad que se requiere por falta de músicos, por tanto, para acudir a cosa tan del agrado de Dios Nuestro Señor y servicio suyo, acordaron constituir, según que constituyen, los salarios siguientes [...] ⁵

La re-instauració de la capella de música es va caracteritzar per la recuperació d'aquells oficis i càrrecs que requerien d'una dotació econòmica sense la qual la competència i habilitat dels ocupants no vindria a garantir el resultat que s'esperava.

A banda del salari municipal estipulat, el membres de la capella podien rebre porcions, percaços, almoines i altres distribucions monetàries per serveis extraordinaris, com ara festivitats no regulades, celebracions votives, exèquies, etc. El repartiment d'aquests emoluments no salarials requeria d'un protocol retributiu exhaustiu que sovint obligava a reconsiderar costums de

⁵AMX. Determinacions capitulars. L.9, 17 d'abril de 1717

repartiment antics, i també sovint provocava greuges i disputes entre les parts implicades.

El 7 de gener de 1718 el capítol eclesiàstic determinà que els músics que volgueren tenir porció de la capella, havien d'obligar-se a cantar en totes les festes i funcions de l'església. A més a més, en aquelles ocasions que les festivitats o funcions les pagava la Ciutat o assistia en les distribucions, el capítol eclesiàstic es comprometia a retribuir-los amb alguna quantitat. Així, la col·legiata no perdia mai el control ferm sobre les activitats de la capella de la qual exercia el patronatge *de facto*, emprant com a estratègia la pressió econòmica sobre els seus components. La ciutat pagava els salaris, però la provisió dels llocs corresponia a la Seu, bé per via d'oposicions o bé per informes i recomanacions, segons disponibilitat econòmica. La Seu era, per tant, la clavària dels diners de les distribucions.

No deixa de resultar significatiu a hores d'ara resaltar que tot i ser la Ciutat patrona salarial de la capella, el gros dels emoluments provindrà més d'allò votiu en la major part dels casos que, fins i tot, del salari regular municipal, com es vorà. A més a més, valga l'exemple que les composicions musicals dels assalariats (funcionaris), mestres de capella sobretot, però també organistes en el cas de Xàtiva, pertanyeran a l'església i allí quedaran dipositades en base a què s'encarreguen per a la Seu, o en forma part la seua creació de les obligacions pròpies del càrrec la funció del qual és servir a la institució eclesiàstica.

Com a mostra curiosa, sense voler anar més enllà degut a l'existència de només dos exemples, cal ressenyar ací que la Seu encomana Juan Acuña Faxardo la composició d'una *Lamentació* per mà de Nicolau Mira (epistoler i tenor primer de la capella de la Seu), que va costar *cuatro pesetas blancas*. L'altre exemple de comanda es basa en el mateix músic però ara el patró resta anònim. Es tracta de la composició de la música per al *dragma Músico intitulado El Pueblo Venturoso* que suposadament va compondre Juan Acuña l'any 1745, del qual sols hem pogut trobar, fins al moment, el text anònim, com ja hem assenyalat.⁶

⁶ACX. Acords capitulars. L. 74. 10 de maig de 1747.// *El Pueblo venturoso*, text recuperat per José López Sellés del Convent del Santo Espiritu de Gilet, en una edició particular de l'any 1980.

El caire gremial que a València podien abastar les capelles independents, no podia donar-se a Xàtiva en virtut d'eixe conveni immemorial de col·laboració entre tots dos capítols, cofinançant i mantenint eixa capella híbrida. En comparació, la de Xàtiva suposa un cas de patronatge complex que enllaça l'institucional civil i eclesiàstic, com ja hem comentat, amb un bagatge d'autonomia i organització semblant al de les capelles *concertades* de la capital⁷. Si els capítols catedralicis exercien el patronatge de les capelles en ser ells qui pagaven els músics, veiem a Xàtiva que el capítol vol regir en tot, però troba àrees en les quals no pot entrar per contraposició de la competència de la Ciutat, d'una banda, i de la pressió gremial dels individus de la capella, d'altra, resultant la fórmula organitzativa de l'entitat musical xativina una arquitectura sustentada sobre tres pilars no equidistants.

És per açò que no va poder abastar un règim de subsistència autènticament independent, tal com en alguna ocasió havien pretés part dels músics. Gaudir d'un conveni laboral condicionat per l'estat clerical de molts d'ells, tot i estable, juntament amb l'absència de competència, permeteren el funcionament regular de la capella. Al mateix temps que el capítol eclesiàstic, cedint a les pressions de la junta de músics garantia estabilitat, també protegia amb seny les ordinacions i el funcionament reglat, incloent-ne garanties de tracte solidari entre els seus components mitjançant un sistema d'ajudes en les malalties i absències justificades, i jubilacions.

La teatralitat i el protocol grandiosos que empraven per representar-se les institucions davant la societat exigia un altre tant de la música; es volien bones veus, bons ministrers, és a dir, que foren capaços de fer que els oficis divins respongueren a les expectatives institucionals en funció de preceptes d'obligat respecte. Pensem que la valoració de la música per part dels receptors es trobaria subjecta a l'efecte imponent de la seua escolta en escenaris significatius i atractius *per se* com ara les cases consistorials i, sobretot, l'interior de la Seu. Si el capítol eclesiàstic comptés sols amb els oficis de veu propis, només podria garantir que les funcions ordinàries es trobaren

⁷ BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad. Italianismo musical en Valencia (1685-1738)*. Institut Valencià de la Música, Biblioteca de Música Valenciana, Sèrie Major. València, 2011. (p. 52-57). També, VILLALMANZO, Jesús: *La música en la parroquia de los Santos Juanes de Valencia durante el siglo XVIII*. Generalitat Valenciana, Música 92. València, 1992.

cobertes amb la qualitat emanada directament de les veus que disposara en eixe moment.

En gros, cap associar els oficis de veu a la litúrgia basada en el cant pla, estant regit el cor per aquests oficis; d'altra banda cal considerar el cant d'orgue, polifònic i amb música d'instruments, regit pel mestre de capella⁸. El resultat d'aquestes participacions circumstancials s'evidencia complex, sent que els repartiments d'emoluments, qüestió de veritable importància, esdevenia dret o disposició consuetudinària en la dotació i adquisició dels llocs de treball⁹. Així, es dona el cas que els membres de la capella que tinguen adquirida la condició d'eclesiàstics en algun dels seus ordes, participen de dos maneres en l'activitat de la Seu: una musical, i l'altra, de dins estant, efectuant les tasques pròpies com a residents de la col·legial. Diferent és el cas dels músics que no es troben ordenats, seglars, o que tampoc no en tenen de pretensions eclesiàstiques com ara els ministrils propis de la ciutat i els seus *conjunts* o aprenents. També se'n coneixen de músics regulars pertanyents a convents de la ciutat.

Pel que fa a la promoció del individu, eclesiàstics i llecs, els protocols anaven establint-se en la mesura que resultaven eficaços als interessos dels capítols. L'eclesiàstic, gerent *de facto* de la capella de música, lligava la promoció a l'estructura pròpia de la carrera eclesial. Des d'antic els infants passaven a acòlits per antiguitat, a mesura que anaven produint-se vacants. Després, arribats a l'edat que pertocava, tret d'excepcions, s'havien de decidir per ordenar-se o canviar de residència.¹⁰

Però així com en aquells moments el capítol s'esforçava de mirar que el futurs acòlits estigueren preparats i foren hàbils, no va anar ocorrent de la

⁸ AMX. Determinacions capitulars, L.31, octubre de 1744. Mossén Pere Riera demana a la Ciutat que li apujen el salari i al·lega entre altres raons de feina: [...] *y desde que es Maestro Mosén Josep Portell, para que este pudiera tocar el violín, a fin de procurar el mayor desempeño de la Capilla en las funciones más graves de dentro y fuera de la Iglesia [...] ha sido presiso que el suplicante tomase a su cargo regir dicha Capilla llevando el compás, y ha buscado obras para que las funciones se hiciese con la solemnidad que se ha visto [...]*

⁹ AMX Determinacions capitulars, L.38, any 1758. Félix Aliaga, organista cec, sol·licita a l'Ajuntament exempció d'impostos: [...] *por cuyo motivo le compete igualmente la exención de tributos y Gavelas que disponen los sagrados cánones y el Concilio de Trento en los clérigos casados [...]*

¹⁰ ACX. Acords capitulars, L71. 8 de gener de 1703 (p. 310r). Nominació d'acòlits.

mateixa forma al llarg del segle, prevalent la necessitat de servei abans que la qualitat del mateix, amb els conflictes que açò podia causar en establir-se precedents. El 1793 el col·legi eclesial es posiciona determinant que els llocs ocupacionals d'acòlit són necessaris per al facistol i per a les ajudes de celebracions d'oficis, però també esdevenen necessaris per als qui ascendeixen de diputats a fi que puguen formar-se en música i gramàtica el temps que estiguen d'acòlits. En aquest sentit, deixa dit que cap acòlit ho puga ser més enllà dels vint-i-cinc anys d'edat. Un exemple significatiu del que argumentem el trobem en el cas d'Isidro Antolí al qual van permetre servir d'acòlit primer durant trenta-dos anys, *sin embargo y sin egemplar, siempre y mientras cumpla con la exactitud que hasta aquí, porque no habiéndole despedido en tiempo oportuno sería dejarle sin destino en su edad de cuarenta y un años*.

La Germandat del Clero o dels Beneficiats era una organització creada el 1661 a imitació de la creada a València el 1640, amb finalitat assistencial i protectora dels seus membres. Aquesta *germandat* continua activa durant tot el segle XVIII, però manquem de documents que puguen explicar la seua evolució¹¹.

Les malalties dels qui rebien salari i no pertanyien a la Germandat del Clero, eren ateses a discreció del capítol. Si no hi havia consens col·legial, la caritat del capítol no es palesava; la manera d'actuar-hi compta amb la prudència com a premissa. Tanmateix, eixa prudència esdevé estratègia de patronatge davant d'una entitat canviant on és la disposició de les persones la que regeix la diligència i l'eficàcia en el desenvolupament de les obligacions. De vegades el capítol es remou demanant que no se li facen determinades peticions i altres vegades, tanmateix, torna a condescendir¹².

¹¹ Libre de la Germandad del Reverent Clero de la Església Collegial de la ciutat de Xàtiva. Any 1661. Sig. ACX, L.128. Després de 1735 es coneixia com Hermandad de los Beneficiados. Les anotacions passen afer-se en gros mitjançant una ressenya en un sol paràgraf al qual s'anota que els comptes continuen duent-se regularment i poc més.

El 1703 arriben a ser quarant-dos agermanats, i el mestre de capella, Zacarías, figura entre ells. El 1792, quan mor Casanova, constatem que aquest també en pertanyia, i que a la seua mort es va actuar amb ell com amb la resta de germans.

¹² ACX. Acords capitulars, L.81. Dia 9 de desembre de 1775: El infrascrito Racional hizo presente un memorial que presentó Francisco Requena, Infantillo de esta Colegial, en que suplicava se le hiciese una capa por estar sus padres muy pobres y llenos de enfermedades, lo que entendido ser cierto, Acordaron que el infraescrito Racional le mande hazer una capa, con la prevención que en adelante no reciba memoriales en que se pidan semejantes

Quan hi havia la necessitat, els beneficiats, oficis, ajudants, acòlits i escolans, demanaven gràcies del capítol per via d'almoïna o qualsevol altra fórmula que tingueren a bé els donadors. També sol·licitaven ajuts per a menesters ben particulars, com haver-se de comprar un instrument musical¹³. En qualsevol cas el capítol opta, davant de les nombroses peticions, perquè les demandes de gràcia no s'adrecen al capítol sinó als canonges en particular¹⁴.

Com a exemple tenim el cas que opta per alliberar tres acòlits d'entrar en quintes. Existia el precedent d'Isidre Antolí, llec, qui s'havia lliurat de la milícia per ser membre de la capella musical amb la sola certificació del mestre de capella. L'any 1776, havent-se-li representat al capítol que en situació d'entrar a quintes hi havien ara tres acòlits, advoca per tal que estos s'integren en la capella musical com a membres de número de la mateixa i veure si amb aquesta circumstància mitjançant, se'ls estalvia d'entrar al sorteg. Tot perquè deixaven el servici de l'església desatès cas d'estar allistats.

A la vista d'aquestes situacions resulta paradoxal, a ulls de la investigació, que el capítol sembla mostrar desafecte als assumptes dels músics dins i fora del cor, quan en altres ocasions sembla molt preocupat pel que els ocorre. Tot i reconèixer que els Acords capitulars no són un reflex directe de la realitat, sinó una selecció d'aquelles dades d'interés per ala capítol eclesiàstic, si conduïm la intenció cap a l'esbrinament de la qüestió arribem a la conclusió primera que el capítol, com a òrgan social i administratiu, s'autoprotegeix curant aquelles coses que duen visos d'afectar-lo a curt o

socorros. No obstant, el 5 de noviembre de 1776, un any després, [...] visto el memorial de Joseph Heredia, uno de los seys Ynfantillos, en que suplicava que en atención a la mucha pobreza de sus Padres, se le concediese algún tanto para un vestido con que pudiese presentarse con alguna desencia. Acordaron: que el infraescrito Racional, de los efectos de la Mensa Canonical, le mande hacer una capa o aquello que parezca más propio para remediar la necesidad que expone.

¹³ ACX, Acords capitulars, L.85. Dia 22 de juny de 1795 (p. 61r): [...] A un Memorial del Seize Ambrosio Sanchis en que pide limosna para comprarse un violín. Por constar de su aplicación i para que la continue se le libraron siete libras de la Administración de Salabert.

¹⁴ ACX, Acords capitulars, L81, p.178r: Dia 13 d'octubre de 1778, p.238: [...] otrosí hizo presente un memorial de Francisco Vicedo, Acólito, en que suplicava se le diese una limosna para hábitos telares, y otro de Francisco Martínez, Ynfantillo, en que pedía para un Manicordio, y Acordaron. que el Racional les socorriese como le pareciese más conveniente, y se pagase de la Mensa Canonical, y que en adelante el Racional no admita memoriales de limosnas ni gratificaciones, sinó que estas súplicas se hagan a cada Canónigo en particular.

mitjà termini, però es manté tranquil quan no observa en les actuacions dels músics cap que li resulte amenaçadora. Pot paréixer que de vegades mostra interès com si existira una afecció cap a la capella; altres ressembla un capítol fred, llunyà d'aquestes qüestions. Quan li interessa que llua la seua actuació, donen i busquen. Quan ha de costar-li diners o maldecaps, defuig la proposta. Si ha de donar prefereix que no, però si li donen agraeix l'ofertament¹⁵. En situacions estables, demana informes a tercers per assabentar-se'n i assegurar-se'n de la decisió a prendre; en ocasions més urgents, intervé quasi directament.

No tenim constància que la Ciutat mediara sovint amb el capítol eclesiàstic en assumptes d'organització de la capella. Com es veurà més endavant la Seu explica als músics que els representants del municipi no volen saber-se en res de la capella. Tanmateix, quan els músics acudeixen a l'ajuntament amb memorials, aquest demana informes als seus procuradors, que en el cas de la capella solen ser els comissaris de festes.

Solia ser el mestre de capella qui demanava allò que necessitava quant a músics, a banda dels qui habitualment, o per protocol, corresponien a la capella musical. D'ací deriva que les relacions personals del mestre amb determinats individus foren un factor de consideració en la tasca de dotar la capella per a tal o tal altra representació o funció, tant de dins com de fora l'església. El mestre s'erigiria així en una mena de gerent delegat de l'entitat al temps que cap de personal.

Els músics de la capella, tant els eclesiàstics com els seglars, necessitaven d'eixir a altres funcions per poder veure augmentats els seus ingressos econòmics, sobretot en moments de penúria. Sembla obvi que la necessitat dins la penúria genera recels, enveges i trencaments socials en la mesura que no es troben oportunitats a bastament. I quan es dóna bonança econòmica es produeixen abusos interessats. Sota aquests pressupostos s'entén que les relacions socials entre els membres de la capella, sotmesos a una organització *quasi* gremial inserida dins d'una institució eclesiàstica, havia de generar conflictes i frecs personals de difícil solució. Probablement aquesta va estar la situació viscuda pel mestre Serrat (1717-1722), qui advocava perquè la capella tinguera un règim estutari al marge de la Seu i aconseguí el recolzament d'un bon nombre dels músics, els quals en veure's pressionats pel

¹⁵ Confrontar el cas de l'arranjament de l'orgue 25/8/1777 i 6/10/1777.

capítol reaccionaren fent-se'n a rere dient que el mestre de capella actuava en nom propi, sense saber-ne ells res d'independència¹⁶. Aquesta situació podria exemplificar la preocupació d'uns músics pels seu lloc de treball. Aquests, que haurien vist en la decisió del mestre Serrat una possibilitat de millorar les condicions de treball, però en veure perillar el lloc de feina, demanaven clemència. Restava palesa l'hegemonia del capítol per a tots els assumptes.

Es podia acudir a funcions religioses fora de l'església salvades les restriccions fixades a les constitucions de la capella. Els músics de la ciutat podrien, a més, haver assistit a festivitats i celebracions de particulars, nobles, senyors, aniversaris, festes dels gremis, dies onomàstics dels carrers, barris i altres, quan la ciutat no els requeria, perquè constitucionalment es devien a ella i d'ella eren dependents i servents. Probablement ocorreria semblant per als eclesiàstics que dominaven els instruments aptes per eixir-ne fora. Com a exemple d'aquesta situació trobem Joseph Portell, mestre de capella, i Fernando Acuña, organista, tocant el violí, i Macià del Villar, domer, el violó en els actes celebrats a les cases consistorials per la proclamació de Ferran VI, l'any 1746.¹⁷

Com s'adverteix als diversos documents i sèries consultats, principalment a l'Arxiu Municipal de Xàtiva, sobre els quals ens estendrem en el capítol referit a la música i als músics seglars (capítol 4 del present treball), també la capella, o part d'ella, tenia activitat laica fora de les esglésies, com ara Balls de Torrent, funcions de l'Hospital, corregudes de bous, o representació de comèdies.

Queda dit, doncs, que les eixides de la capella fora de la Seu haurien estat de vital importància per a la subsistència dels seus components i de l'entitat musical. La quantitat d'elles, en funció de l'esdevenir econòmic i social, fou diversa al llarg del segle, arribant a manifestar-se un important increment de l'activitat musical en aquest sentit a les acaballes del XVIII i principis de XIX.

Els membres de la capella prefereixen acudir a estes funcions extraordinàries veient en elles la possibilitat d'incrementar els guanys, però també

¹⁶ ACX. Acords capitulars, L.72, f. 156. 9, 17 i 31 d'octubre de 1722.

¹⁷ AMX. Ll. 647.

veient-les com una forma de divertir la seua tasca social i musical, donant-se a conèixer publicitàriament. La millora general de la situació econòmica després de 1740 havia fet que les esglésies, dins i fora de Xàtiva, pogueren dur endavant funcions d'aquest tipus: no es podia deixar passar l'oportunitat. Quan el capítol de la Seu detecta l'abús, decideix posar ordre recordant-ne les obligacions dels individus amb la Col·legial, deixant palesa l'evidència de la severitat de la norma i el respecte a la institució. Aquestes situacions de conflicte que els músics provoquen troba una reacció en la línia contrària al si de l'òrgan rector. La pugna acaba amb una eixida cap endavant que manté l'ordre en la capella al temps que els seus membres busquen alternatives a la negativa del capítol quan es dóna, i al seu torn, el cos jeràrquic resta conformat amb la conservació dels principis d'autoritat i formalitat. En cadascuna d'aquestes situacions tibants, s'acudeix a la revisió de les constitucions, la qual cosa dóna peu a una relectura de les mateixes en clau d'actualització.

Aquesta situació arriba a reproduir-se tantes vegades al llarg del temps perquè ni uns ni altres poden fugir-se'n de l'estructura social i econòmica que els determina. Tot i variar els moments i les aspiracions dels protagonistes, sobretot dels ministrils, la història de la capella quasi es conta amb la història de les relacions amb els jerarques, fins i tot, més enllà de les obligacions d'obediència que l'estat clerical suposa en molts dels casos. Aquesta consideració, no obstant, la fem reconeixent un cop més, la possible limitació informativa del documents estudiats. Manuel Narro, organista de la Seu de de 1752 a 1771, no donà mai problemes, per exemple. Se'l considerava exemplar en la seua residència a la Seu; evidentment, però, tots no eren com Narro.

Els ministrils s'acceptaven en la capella, en general, perquè així es practicava ja en l'antiga Xàtiva, sufragats per la Ciutat. Eixe era l'acord, i ningú no posava entrebancs, a pesar que l'habilitat en determinats casos no fora la més idònia. Va estar el mestre de capella Morata qui al final del segle argumentà la ineptitud d'algun d'ells per negar-se a acceptar-lo en la capella, posicionament que lògicament havia de portar problemes de diversa índole, entre ells, jurídics. El mestre de capella també era un assalariat del municipi i entre les seues funcions no es trobava la d'elegir directament els membres de la capella que tenien dret legal a participar-hi.

Arran d'aquestes consideracions, s'entén el model organitzatiu de la capella com el resultat d'una mescla del règim laboral gremial de les capelles par-

roquials i catedralícies a la manera de València, i el context singular de la municipalitat. Allà coexistien diverses agrupacions amb diferents constitucions¹⁸. A Xàtiva, es compaginava l'esperit d'autonomia del gremi amb el patronatge garant del capítol eclesiàstic i el de la ciutat. Justament per açò, pensem, no es va poder deixar l'empremta sindicada que en alguns moments s'havia pretés. Com a contrapartida, gaudien d'un conveni laboral condicionat per l'estat clerical de molts d'ells, però estable. El capítol exercia de patró protector i també esdevenia font de determinades garanties laborals i econòmiques en la salut i en la malaltia dels seus clergues.

La Ciutat garantia els salaris bàsics i necessaris per als objectius marcats. La sustentava allà on millor podia conservar-la i residir de forma regular: la Seu. La Ciutat volia música i tenint la capella de la Seu satisfieia totes les pretensions d'ús de la música, eclesiàstica i no eclesiàstica.

Si com explica Alberola i Verdú, al segle XVII és el municipi la institució encarregada de dotar de recursos a bastament per a la pervivència i organització de la capella, comprovem que després de la Guerra de Successió i l'establiment del Nou Règim, torna a estar el municipi darrere de la sustentació i bastida de la capella musical. Les raons per al segle díhuit són les mateixes argumentades per Alberola respecte del dèsset. Si en aquell moment obeïen a exigències de representació de la classe dirigent, ara, al Setcents, encara havien d'afanyar-se de mostrar al Rei l'alt grau de representació de les noves —o revestides— oligarquies¹⁹. Consideracions d'altra índole són les que s'haurien de referir en parlar d'aquella antiga participació i subvenció com a supòsit d'una inversió en el desenvolupament i promoció de la música polifònica per part dels estaments seglars, però no per la dimensió estètica de les composicions, sinó per la posada en escena dels ornaments de les cerimònies, on el *decòrum* requeria de música.

3.2. Relacions amb altres capelles: entre vincles familiars i oportunitats de treball.

Els vincles familiars suposaven els lligams d'una xarxa per mitjà de la qual a la col·legiata podien obtenir-se col·locacions, mentre les certificacions i

¹⁸ VILLALMANZO, Jesús: La música en la parroquia de los Santos Juanes de Valencia durante el siglo XVIII. Generalitat valenciana, 1992. (p. 23).

¹⁹ Cfr. ALBEROLA i VERDÚ, Josep Antoni. *Op. Cit.* Vol. I. pp. 119-120.

paraules dels protectors respecte dels recomanats garantiren el bon llinatge i disposició per al servei que el capítol requeria²⁰. En aquest àmbit trobem, sobretot, els músics seglars dels quals ens n'ocupem en el capítol 4, però no obstant, cal ressenyar ací que en totes les capelles estudiades a distints territoris de l'estat apareixen aquestes recomanacions particulars com un dels ressorts més importants d'accés i de promoció dins les capelles musicals.²¹

Degut a la manca d'informació al respecte en les fonts documentals que hem manejat, no tenim constància de la sistematització d'una relació entre la capella de Xàtiva i les d'altres ciutats. Fins on coneixem, els circuits de capelles que existien a València no es donaven als encontorns de *San Phelipe*.

Com ja hem dit abans, la puixança de la capella a nivell musical, havia tingut moments alts i baixos en funció del nombre i nivell dels músics que s'aplegaven. Tanmateix, de manera inconcussa, també, quan la importància de la celebració ho requeria no es posaven impediments perquè es pogueren portar músics forasters que vingueren a reforçar-la. Evidenciem que tot i no conèixer relació entre capelles, sí que s'observa relació entre músics que pertanyen a altres capelles, sobretot de València, els quals venen a Xàtiva per vinculació familiar alguns i altres pels mateixos motius que els músics d'ací viatgen fora en determinades ocasions: cercar mitjans d'augmentar els emoluments. No devia ser difícil la relació entre València i Xàtiva sempre que s'ajustara el preu. El viatge des de València no ocupava més d'un dia.

No obstant, en les celebracions més quotidianes, eixos mateixos viatges en calessa, a cavall o, fins i tot, a peu dificultaven que a la ciutat es donara una activitat itinerant de músics per a esdeveniments musicals de segona classe, si més no, a nivell oficial. Sols ocasionalment, trobem indicis de participació de músics pertanyents a regiments militars de pas per la ciutat, o col·laboracions en la capella d'altres individus, fins i tot, músics transeünts.

²⁰ ACX. Acords capitulars, L83: Dia 7 de gener de 1788. Otrosí, El mismo Racional, hizo presente un memorial de Josef Ribera, ministril, en que pedía que en atención a los muchos servicios del suplicante y de su hijo, Ynfantillo, se sirviese el Ilustre cabildo destinarle en una de las plazas de Acólito o asignarle alguna subvención diaria y con ella asistir a cantar al Coro, a que Acordaron se abilitase y se tendría presente.

²¹ MARÍN, Miguel Ángel: "Familia, colegas y amigos. Los músicos catedralicios de la ciudad de Jaca durante el siglo XVIII", a *Música y cultura urbana en la edad moderna*. A. Bombi, Juan J. Carreras, Miguel Á. Marín, eds. PUV. Universitat de València, 2005. p. 115

També es ocasionalment que músics residents a *San Phelipe* hagen participat en alguna diversió pública, àdhuc, membres de la capella musical no eclesiàstica, però no consta a les fonts documentals estudiades que participaren orgànicament i duradora en la capella de la ciutat.

Les evidències que coneixem i que presentem en l'epígraf dedicat a l'evolució de la plantilla de la capella, ens parlen de músics d'Alzira, i de la capella de Juan Acuña a València. Si tenim en compte que Juan Manuel Acuña Faxardo, germà de l'organista de la Seu xativina de mitjan segle, Fernando Acuña, havia estat beneficiat a l'església de Sant Tomàs i Santa Caterina, mestre de capella de Sant Joan del Mercat i a Sant Martí, no ens cap dubte que almenys per a aquesta època, 1735 a 1748, la necessitat de músics podia cobrir-se principalment amb la mediació d'aquest mestre, d'altra banda volgut i respectat pel capítol xativenc.

A la pràctica, malauradament, tenim referències del trànsit de músics però no de relacions entre capelles tret del que ja s'ha anomenat. No obstant, aquesta circulació de músics sí que degué deixar empremta, sens dubte, en la manera de ser de la capella, assumpte aquest del qual ens n'ocupem més endavant, en parlar de la seua autonomia.

De la interferència de les idees dels mestres de capella i organistes que ocuparien els càrrecs oficials, de les notícies que anirien arribant, dels relats dels músics forasters es degué anar bastint la personalitat de l'agrupació. Evidentment, València sempre ha estat el model per a resoldre dubtes protocol·laris en quasi tots el àmbits. En el progrés de la capella, creiem que de les capelles de la capital s'emularien aspectes funcionals; també es farien contactes que al seu torn aportarien referències i informació que la farien progressar. En altres àmbits de funcionament, el capítol prenia, com es veurà, patró, sobretot de les capelles de la Catedral de València i de Corpus Christi.

En tractar-se de possibilitats d'actuacions, el músics de la Seu no tenien competència: no hi havia més capelles. Es tractava, doncs, de la capella musical de Xàtiva. A més a més, el tipus de demanda de serveis musicals no impedia gaire l'aplec de músics seglars i de capellans. En definitiva, l'interés raïa a trobar actuacions fora del temple, les quals, una vegada ajustades, obligaven els membres de la mateixa a pactar amb el capítol les possibilitats i condicions de l'eixida, que és on es trobaven les pegues; i així

es tancava el cercle a sobre el qual girava la convivència estratègica dels diversos estaments participants.

En aquest sentit, d'entre els serveis i actuacions que la capella musical prestava fora de l'església, comptem l'assistència a altres esglésies de la ciutat per a determinades funcions votives, o bé fora de de la ciutat. D'aquestes darreres podem documentar les participacions a la funció de les *quaranta hores* a Benigànim, o les festes de març a Canals²².

Pel que fa a la vinculació entre músics d'altres capelles, les relacions familiars millor informades a les fonts corresponen a la família dels Acuña. Provenents d'Elx, vingueren a residir a València i a Xàtiva els dos germans Acuña Faxardo, Juan i Fernando. Com ja s'ha indicat, Fernando va estar organista de la Seu des de 1735 fins a 1748, any que va passar a Alacant. En aquest període acudiren altres membres de la família, una altre germà, Nicolás, que fixarien la seua residència a *San Phelipe*, deixant descendència durant molt de temps a la ciutat. Que ens interesse al relat musical trobem els seus nebots, Joaquín i Juan, nascuts a Xàtiva els anys 1744 i 1749, respectivament.

Més tard veuríem com altres famílies eixien de Xàtiva per instal·lar-se a ciutats com ara Alzira o Alacant, on músics vinculats a la Seu, havien aconseguit millor proporció laboral.

Si els Acuña vinculaven la capella a València, altres músics havien vingut d'Alzira, Onil, Olleria, Gandia, Vicente Pueyo que vingué de Jaca, els músics d'Alacant i els d'ací que anaren allà, o relacions amb Oriola per exemple. Encara que de les influències que pogueren donar-se amb aquestes relacions són de difícil demostració, ampliïem el tema en parlar de l'estètica en el capítol corresponent.

3.3. Estructura de la capella musical de la Col·legiata

El treball de Josep Antoni Alberola, *La Música a la Col·legiata de Xàtiva en el segle XVII*, descriu la capella de la Seu de forma ben exhaustiva per al

²² ACX. Acords capitulars, L.87. s/f. 31 de març de 1805: [...] que el Maestro y los demás oficios asistiesen a la solemnidad de las exequias, supuesto que se hallavan a corta distancia como lo es la Universidad de Canales...

segle XVII. Nosaltres presentem el que aporta a l'estructura de la capella l'esdevenir circumstancial del XVIII fins on coneixem.

Els oficis de veu de la Seu participaven també en la capella resseguint un protocol de col·laboració que no sempre esdevenia respectat, com es veurà. Aquesta col·laboració permetia afrontar els compromisos que sorgien quan la capella era demandada, menys o més segons períodes, dins i fora de l'església major. També, aquesta podia admetre músics seglars en base a determinades circumstàncies, mentre que al cor no podien entrar els aliens al clergat. Cal tenir present que el sistema de finançament d'ambdós entitats era diferent però no incompatible.

De fet, cada una d'elles es regia per reglaments específics distints. En comú el decòrum i la dignitat; com a diferència el règim de residència al cor. Regles per al cor, mentre que per a la capella, en tant que organisme heterogeni, estatuts que anirien perfilant-se al llarg de la centúria.

A les funcions litúrgiques del cor es practicava tot el relacionat amb el cant pla, amb orgue o sense ell. El seu lloc natural es trobava al voltant del faristol, o als bancs que tenien disposats a l'efecte. El règim d'estada al cor era molt estricte perquè s'havien de realitzar els oficis amb l'adequada parsimònia, a fi d'honorar Déu i edificar el poble.

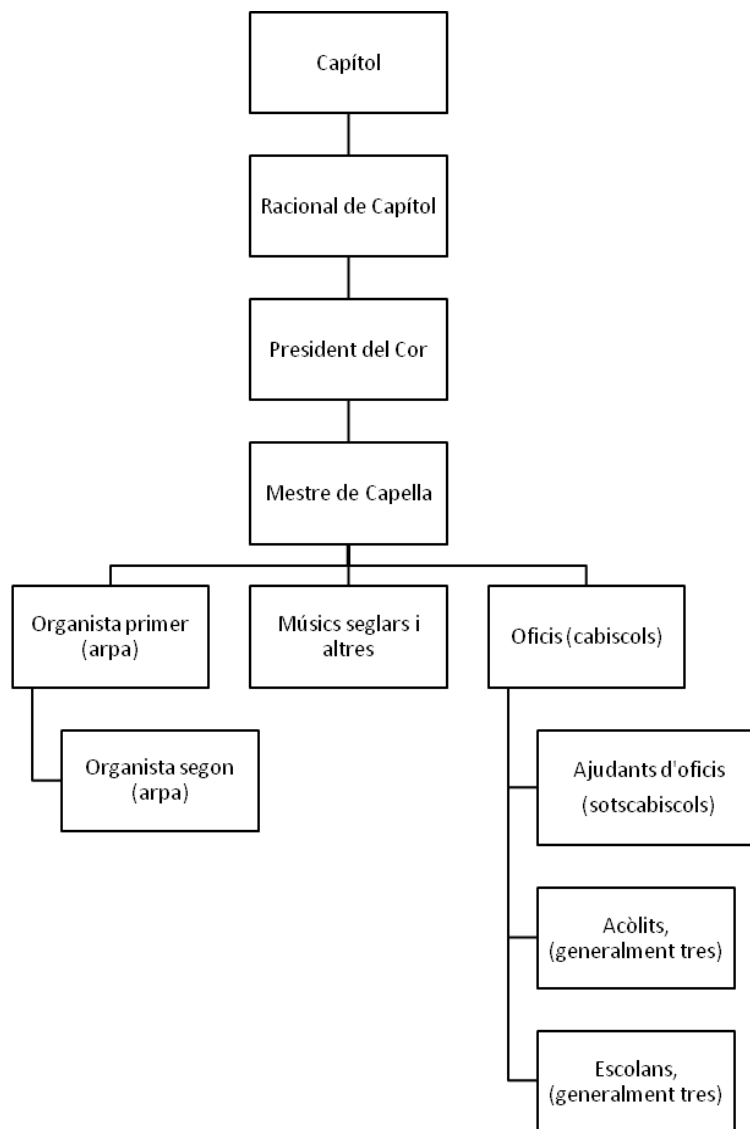
Els infants, acòlits i trasters esdevenen d'alguna manera la cantera que va nodrint els menesters, i és l'aprofitament i l'habilitat que cadascú pot anar mostrant, el factor que ajuda a trobar la ubicació definitiva segons els casos. Qui no resulta hàbil o qui creu que pot trobar millor estatus dins la Seu, pugna per fer-se valer davant els superiors jeràrquics. Altres prefereixen buscar un ofici fora de la institució, però amb recomanació escrita o verbal, si pot ser, del capítol, com a carta de presentació i referència de primera qualitat si la promoció havia de ser per a altres institucions eclesiàstiques. Tot resulta una trama de complexitat variable segons èpoques, moments i persones que actuen. Si, a més, afegim la diversitat de les qualitats i aptituds musicals de cadascú, se'ns presenta un mapa del col·lectiu ben dinàmic quant a relacions internes.

La capella actuava en els moments que la funció requeria de major solemnitat. Es practicava el cant d'orgue, i la música *de papers*, amb instruments. Desconeixem la seua ubicació dins del cor col·legial. Les vicissituds de la construcció del temple que hui coneixem, des del 1598 fins a principis del

segle XX, no permeten referències en aquest sentit. Abans de la Guerra Civil coneixem la ubicació de l'orgue i del faristol, però poc més. Tampoc no devia tenir una ubicació estable; aquesta aniria en funció del tipus i lloc de la celebració. No podem oblidar que l'ús de l'arpa, justament obeïa a les necessitats de mobilitat de la capella de música.

Evidentment, els músics que no tenien obligació directa amb el cor és ben probable que buscaren millors ofertes fora de la Seu. Ja l'any 1713, el capítol es queixava que els escolans solien anar-se'n molts dies fora, quedant l'església sola i poc assistida. Es veu una activitat important de músics i música en els àmbits eclesiàstics locals i forans.

L'esquema següent resum l'estructura general de la capella musical de La Seu:



Intentarem ara descriure les característiques i funcions de cadascun dels tipus.

El **Vicari** o President de Cor no és un músic. Té com obligació vetlar perquè els oficis se celebren amb el decòrum i el respecte adequat²³. A més a més, ha d'exigir els oficis i ajudants d'ells el compliment estricte de les seues funcions, i garantir el protocol de substitucions d'uns per altres, cas de ser-ne necessari. Per a qualsevol absència o eixida de l'església li correspon a ell estar assabentat i donar la preceptiva llicència. Compleix les funcions del Racional, en l'àmbit del cor [veure document 10], i actua a mode de vicari específic. Per tradició, aquest càrrec l'assignava anualment el capítol. No obstant açò, en virtut dels decrets sinodals i de la Santa Congregació, corresponia alternar-lo setmanalment. Suposem que tanta freqüència en el canvi devia resultar poc operativa a ulls del capítol el qual preferiria sempre confiar en una persona adequada als seus interessos.

També correspon al president, i no als cabiscols (oficis), els quals sols han de regir el cant, exigir el *tempo*, la fluïdesa amb que s'ha de moure el cant litúrgic (cant pla o de *facistol*) segons el temps que pertoca al caràcter de cada funció i en funció del temps previst pel tipus de cerimònia.

El **mestre de capella** com en la resta de col·legiates i catedrals de l'estat, a Xàtiva, ha de regir la capella, compondre les peces corresponents al que s'exigeix oficialment, ensenyar i mostrar als diputats, acòlits i trasters, tenir la seua custòdia i manutenció, i subvenir-los en allò que en fora menester.

Concertar les eixides de la capella a altres llocs fora de l'església. També, cercar músics adequats a les necessitats quan és qüestió puntual.

Segons resa a l'Índice Promptuario²⁴, el mestre no està dispensat de les obligacions del cor i de la condició de clergue, i per tant no pot lucrar determinades distribucions:

[...] por componer Villancicos, Lamentaciones, Misereres, etcétera, pues és trabajo anexo al Magisterio y tiene salario. Mas, si ocurriere de repente alguna

²³ ACX. Nomenaments i Ordinacions. Sig. Caixa 21 s/f. Ordinacions de finals del segle XVIII referides al funcionament del Cor.

²⁴ ACX, Caixa 21. Índice Promptuario de las obligaciones respectivas que están impuestas a los individuos de esta Ynsigne Yglesia de Santa María, de la Ciudad de San Felipe, para su mejor gobierno.

función en la Colegial y fuere coveniente hacer algo de nuevo, podrá el Vicario de Coro permitirle que gane la distribución algún día, hallándose ocupado en la composición para la función.

[Part de la Nota que s'afegeix al document:] Aunque esta constitución en nada toca a los Beneficiados, pero como por ella se altera lo que siempre se ha observado en esta Colegial, no pueden menos que dexar manifestar que es costumbre de inmemorial que para que el Maestro de capilla se esmere y facilite cada año nuevos villancicos para la noche de Navidad del Señor, Misereres para Semana Santa y Lamentaciones, por graciosa gratificación, siempre se le ha dispensado la presencia del coro por algunos dias como que esto es en utilidad de la Colegial [...]

En l'àmbit municipal, el mestre era el perit màxim en qüestions de música. De fet sempre que podia ser, era el primer membre dels examinadors en les oposicions als oficis i també qui elaborava informes per a l'ajuntament, cas que li'ls requeriren, referits a l'habilitat de determinats aspirants a músics assalariats de la Ciutat²⁵.

La funció de l'organista, la seua figura i apunts sobre l'instrument son temes que explorem amb més profunditat en el capítol dedicat a ells en concret. No obstant, avancem ací que l'**organista** té la funció de tocar l'orgue principalment, *cosa tan nesaria para el cult diví, perquè la Yglesia no pot estar sens organiste*.²⁶ Al llarg del segle no hem trobat altres obligacions que l'aparten de l'instrument, tret de la participació com a examinador en algunes oposicions.

En moments de dificultat econòmica o circumstàncies de força major l'organista podia ser qualsevol persona que coneguera l'ofici i mostrara certa habilitat. Era costum que l'organista posseïra l'habilitat d'arpa. D'aquesta manera, fins i tot, hom podia fer sonar la capella instrumental i vocal al carrer o en els llocs habituals d'estacions per als *passios* i les processons. Cal

²⁵ AMX, Determinacions capitulars, L.37: 15 d'agost de 1750: es tractava de fer que uns músics que anaven de pas, alguns d'ells provinents d'Ontinyent, per a cercar col·locació a Villanova de Castelló: [...] *En esta y la de necesitarles la Ciudad para sus funciones, se les havia hecho detener y hecho examinar sus habilidades ante Mosén Joseph Portell, Maestro de Capilla de esta Colegial, y de resulta de haverles visto i ohido tañer los instrumentos que al presente exercitan que son. bajón, cheremia, obué y violín, certifica por certificación que ha dado en este día dicho Maestro de Capilla, ser suficientes habilidades, y que hay esperanza de serlo mucho más en adelante. [...]*

²⁶ ACX, Acords capitulars, L.71. 7 de gener de 1700.

ressenyar que el 1748, coneixem que Fernando Acuña, organista figurava també com a arpista.

L'organista segon té l'obligació de les suplències en períodes de malaltia o inassistència justificada del titular. No obstant, coneixem per dos edictes d'oposicions que almenys des del 1800, l'ofici de sotssagristà, existent almenys des del 1737, perd les obligacions pròpies de la cura de la sagristia per donar cabuda a una plaça de veu o de segon organista segons fóra d'interés per al capítol i que ho referendara l'habilitat de l'aspirant per a una cosa o l'altra, o les dos²⁷. Roman des d'aleshores com una ajudantia d'oficis, per quant havia de suplir els oficis dels cabiscols [veure document 14]

Sembla possible que perquè s'arribara a prendre aquesta determinació, ja anys abans devia recaure l'ofici en persones vinculades a la capella de música. La veu que es demanava en aquell moment havia de ser grossa o baixa, per suplir adequadament de cabiscol i domer.

A la Seu, els oficis de cor en són set²⁸. Aquests oficis per a l'any 1745, eren²⁹:

Primer Domer.
Segundo Domer.
Evangelista.
Epistoler.
Primer Cabiscol.
Segon Cabiscol.
Sots-sagristà.

Des d'antic havien existit diversos benefets relacionats amb oficis de veu. Portem ací la situació d'ells en l'any 1745³⁰:

²⁷ ACX, Expedients d'oposicions, Caixes 25 i 26. [...] queda relevada del cargo u obligación de cuidar de la Sacristía, y afecta a la Plaza de Voz o segundo organista, a disposición del Cabildo; que se ha de proveher en persona diestra en el canto gregoriano, de buena disposición y loables costumbres, de voz competente para suplir los officios de capiscol y Domero, y se admitirá también a la oposición y podrá ser provisto en dicha Plaza el que estuviere diestro en tañer el Órgano con la obligación de suplir en calidad de segundo organista [...]

²⁸ ACX, Acords capitulars, L72, 24 d'agost de 1722.

²⁹ ACX. L. 107. Visita de l'arquebisbe Mayoral el 1745, p. 127.

<i>Número</i>	<i>Nom</i>	<i>Titular</i> ³¹	<i>Dotació</i>	<i>Obligacions</i>
42	Sant Marcos	Mossèn Joseph Falcó	4£ procedents de censals	8 misses anuals.
	tributar al Rei, 7 s. i 6 diners de subsidi			
52	de l'Encarnació i Sant Martí	Mossèn Pere Riera	-	-
55	Nostra Senyora de l'Armada	Juan Damasceno Esbrí	Renda fundacional: 14£1s.2d. el 1745, 2£4s.1d.	64 misses anuals. tributar al Rei 1£ 5s. de subsidi
-	Sant Sebastià i Sant Fabià	sotscabiscol	patronatge de la Seu	

L'accés a aquests oficis i beneficis permetia obtenir el títol per ordenar-se *in sacris*.

En 24 d'agost de 1722, s'obté notícia que no cal butlla papal per a proveir els set oficis que l'església té, en qualsevol temps que queden vacants sempre que hi precedisquen oposicions.

El **xantre/cabiscol**, com explica Alberola, va anar perdent les obligacions musicals en favor d'altres de caràcter administratiu. Tanmateix, junt a les tasques de govern i administratives que se li assignen també adquireix la responsabilitat de ser protector de la capella de música. En ocasions també presideix algunes oposicions a oficis de veu³².

³⁰ ACX, L. 107 Visita de Mayoral, p. 197-198. Nota: revisats els comptes d'aquest benifet en aquest any, devia 200 misses.

³¹ A mossèn Josep Falcó el coneixen com a baixonista. Tanmateix no podem precisar quin ofici de veu desenvolupava. Mossèn Pere Riera, provinent de la capella *del Juan*, de València, era Contralt del primer cor. Juan Damasceno Esbrí, el coneixem com a *domero cabiscol*. L'any 1790 ostenta aquest benifet Bernardo Roca qui apareix com a domer i cabiscol en el rol de tenor de segon cor, i comptava amb un ajudant d'oficis. Fins al moment desconeixem la dotació del benifet de Sant Sebastià i Sant Fabià, i qui el fruïa.

³² ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: Música, església i ciutat. La música a la col·legiata de Xàtiva al segle XVII. Excel·lentíssim Ajuntament de Xàtiva. Xàtiva 2011. p. 216

El **sotscabiscol**, un ajudant d'oficis en principi, es convertiria en ofici i aniria cobrint les funcions musicals d'aquell³³. Als documents consultats, sovint apareix com a xantre i altres com a cabiscol.

Amb el pas del temps el prefix cau i resta a la pràctica com a cabiscol. En general, el mot *cabiscol* s'aplica a tots els qui tenen obligació de cantar, sense més distincions. Quan es vol especificar determinades situacions per esclarir què afecta a qui, sí que s'especifica en la documentació l'ofici o càrrec que vol referir. No obstant, el primer dels sotscabiscols assumeix les responsabilitats i obligacions de l'evangelister.

Regeix el cor en les diverses funcions com a evangelister i contralt del primer cor. Per tant havia de conduir els cants de la litúrgia. Tot i resultar imprecisa la denominació degut a què l'ofici sotscabiscol s'empra també en ocasions per a ajudants d'oficis; hem portat ací les característiques del primer dels sotscabiscols.

L'epistoler portava annexa la veu de tenor del primer cor. Des de 1750 s'estipulen per ordenança 30 lliures de salari de la Ciutat. Tenia com a funció llegir les epístoles del dia.

L'evangelister, ja des del 1691, havia de tenir gràcia de contralt³⁴. El 1717, ocupa l'ofici Mossén Miguel Ferrando. El 1790, mossén Vicente Juan apareix com a evangelister i contralt de primer cor, amb 30 lliures de la Ciutat com a salari. Aquest mateix, cent anys després d'aquell 1691, tenim evidències que l'ofici d'evangelister continua comportant la tasca d'exercir la veu de contralt de primer cor. Sabem per un edicte d'oposicions de l'any 1817 que la d'evangelister i la de contralt de primer cor, encara són funcions que s'exigeixen a un mateix individu. Té com a funcions cantar l'evangeli, regir el cor, i participar en la capella quan l'ocasió ho requereix.

La **doma** (hebdomadari), duu annex el benifet de *Nuestra Señora de la Armada*³⁵, un dels dos benifets de patronatge de la Seu. En principi hauria d'ésser un canonge o sacerdot destinat a oficiar durant la setmana en el cor o a l'altar. Té com obligació també regir el cor. La funció de regir es troba

³³ ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni. *Op. Cit.* p.216

³⁴ ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: *Op. Cit.* p. 222

³⁵ ACX. L.107. Visita de l'arquebisbe Mayoral el 1745.

barrejada amb la de registrar en el cor. En ocasions s'empra indistintament, dificultant una definició concreta de les funcions.

Existien tres ajudanties d'oficis. Una d'aquestes es corresponia amb el benifet sota l'advocació de sant Sebastià i sant Fabià. Comportava la tasca d'ajudant d'oficis de domer i sotscabiscol. L'any 1791, era Joseph Gosal, psalmista, qui ostentava el benifet i l'ofici.

Aquests ajudants havien de substituir els oficis quan aquests estaven ocupats en altra activitat, assistint a la capella o absències. També havien de cantar en la capella les parts vocals menys obligades dels cors que s'establiren.

Apareix també a la sèrie documental dels Acords capitulars de la Seu el mot psalmista referit a músic. Entenem aquesta qüestió com a que devia haver-ne més, i fins i tot que existiren també en altres moments del progrés de la capella, però sols apareix el nom per al període posterior a 1775. A altres ciutats, la denominació de psalmista va referida al músic que psalmeja. Poguera tractar-se de qualsevol músic que tinguera les qualitats vocals idònies per agradar.

3.4. Funcionament de la capella

En principi, els oficis de veu nodrien la capella de les veus més importants i primeres, però el règim de residència dins del cor eclesial no jugava sovint a favor de la participació de totes les veus en aquella si no era de forma accidental; es feia necessari l'establiment d'un conveni de col·laboració que s'articulava en les diverses constitucions que s'anaven elaborant.

La capella de música es constituïa sota la direcció del mestre i a ella acudien els músics ministrils, assalariats del municipi, amb instruments com ara la trompa, oboè o els baixons, i pensem que també els seus conjunts o aprenents, si l'ocasió els necessitava, sempre que foren d'habilitat. Com ja s'ha vist, a aquests se sumaven els oficis de veu o els ajudants, i els escolans i els acòlits també si no havien d'assistir els canonges o encarregar-se d'ajudar a celebrar l'ofici.

Quan l'ocasió ho requeria, es llogaven músics forasters, i és probable que també músics amb una determinada habilitat vocal³⁶. Significa açò que a la ciutat no hi hauria més músics que pogueren fer eixe paper? Almenys després de la desfeta no quedava pràcticament capella,³⁷ i és possible que tots els qui podien defensar una part instrumental ja ho estigueren fent. Aquesta situació de necessitat de músics de veu i instrumentistes es veuria en més ocasions al llarg del segle.

Com es traspua de les fonts documentals, cal ressenyar que al temps de la reinstauració de la capella després de la Guerra de Successió, les persones amb habilitats de veu adequades a totes les exigències referides devia ser escadussera. Possiblement per aquesta raó es permetia que determinats individus pogueren formar-ne part, no essent capellans, i ací incloem els seculars i els regulars. A mesura que la situació es normalitzava social i econòmicament, els requisits anaven perfilant-se i establint-se de manera formal. Aquestes circumstàncies podrien explicar el fet que de vegades no es trobe relació entre els oficis de veu de la Seu i la seua participació vocal en la plantilla de la capella. La característica vocal de cada ofici, inclòs el registre exigible, no es conforma *a priori*, sinó en funció de les habilitats vocals de cada moment. També resulta important aduir que a les acaballes del segle i en funció de la complexitat musical de les composicions, la plantilla exigia veus, sobretot, i s'aplegaven a la capella els qui podien defensar la part que se'ls demanava i rebien la seua compensació econòmica per la via que s'estimava més oportuna.

Tant els oficis com els ajudants participaven de la capella en funció de les exigències de la plantilla. Podien cantar, perquè sobretot eren oficis de veu, o també tocar instruments.

Quan els ajudants d'oficis desenvolupen les funcions dels oficis per absència d'aquests, sempre que s'hagen produït en les condicions reglamentàries establertes, poden lucrar els mateixos emoluments que gaudirien els oficis.

³⁶ ACX, Acords capitulars, L. 72, 23 de setembre de 1715: [...] que el procurador done 8 Lliures als Musichs per lo cantar en les festes (de Nadal) i una Lliura al Corneta, y 1 Lliura al tiple de l'Olleria.

³⁷ ACX, Acords capitulars. 1.72, 30 de març de 1715: [...] determinaren que per a celebrar els Oficis de Dijous i Divendres Santa a Santa Tecla, anaren beneficiats de l'Església segons anaven abans de l'estermini. [...] i que es fera diligència de buscar tres Ynfantillos, i que aquests foren, si podia ser, d'habilitat en la música encara que fora afegintlos salari.

Si els oficis s'han d'absentar per assistir a músiques de fora de l'església, tenen el deure de gratificar els ajudants que els supleixen. I quan les substitucions s'han de produir per altres raons essent la celebració dins la Seu, els ajudants no lucren extraordinaris per tenir-ne l'obligació de substituir. Ara bé, cal considerar que açò ocorria a la pràctica i com a conseqüència de la permissivitat del capítol, sempre procliu al funcionament de la institució sense friccions. Fem aquesta observació perquè en realitat les ordinacions marcaven amb claredat que els ajudants no tenien l'obligació de realitzar les tasques dels oficis per absència interessada d'aquells en anar-se'n a cobrir funcions que no els corresponien per obligació del seu benefici, com ara l'assistència a la música o altres³⁸. No obstant, l'assistència a la música permetia lucrar distribucions. El salari amb què la ciutat dotava els oficis de veu no era per cantar l'epístola i l'evangeli en les misses cantades, tant votives com les conventuals. Era perquè, no sabent molt bé com, donat que la Ciutat entenia poc d'aquesta organització, havien de contribuir a la solemnització del culte, i en aquest sentit resultava fonamental la participació de la capella de música.

La importància de la participació dels oficis de veu en la capella cobra rellevància amb el temps. La relació circumstancial entre oficis, ajudants i substituïts, va tornant-se cada vegada més complexa a fi d'atendre totes les singularitats que anaven produint-se. El capítol eclesiàstic valora sensiblement que la música de la capella, polifònica i *de papers*, sone i resulte llüidora³⁹.

El progrés social de disseny regi sincronitza l'evolució de la capella de música en el continu històric. Des de la Guerra de Successió fins a la *Guerra del Francès*, la història de la capella es podria veure sota la perspectiva historiogràfica de la lluita per fer valer els trets propis d'una entitat re-creada

³⁸ ACX. Nomenaments i Ordinacions. Sig. Caixa 21: 5°.- Para solemnizar las funciones eclesiásticas, tiene mandado el Cabildo (al mestre de cerimònies) que canten en la capilla los Domeros y Sochantres; mas como no parece bien que estos dexen su puesto quando están de Capa y Bordón, siendo por otra parte justo que los Beneficiados contribuyan también a la mayor decencia del culto, ha acordado: que los dos más modernos que se hallasen en el Coro, se pongan la Capas de los Sochantres quando hay Música y los Ayudantes no puedan suplir por estar ocupados en otro ministerio preciso o en la misma Capilla de Música. Pero los capiscoles regirán el coro.

³⁹ ACX. Nomenaments i Ordinacions. Sig. caixa 21, s/f. 6°.-*Se nombran cada año dos Beneficiados que sean a propósito para cantar la Epístola y Evangelio en caso de necesidad.* Entenem que el cas de necessitat pot ser trobar-se oficis i ajudants cantant en la capella.

amb principis gremials, els quals van transformant-se en la cerca de l'autonomia del grup com a estructura de producció musical. La dificultat de bastir un sistema autònom dins d'una superestructura institucional, ens mostra amb bastant claredat la dificultat de la capella com a edificació laboral complexa. Encara que des d'antic la capella havia gaudit de constitucions pròpies, en el trajecte del seu progrés les friccions en la convivència, havien de ser necessàries i inevitables.

La *música*, que suposava un dels pilars de l'edificació litúrgica, posada en mans de la capella, com a instrument d'execució, contenia el risc que les persones que la conformaven, és a dir els músics, la feren a la seua mida. La música, sobretot la polifònica, dins del temple i capella de músics com a ens, anaven a ser les dos cares de la mateixa moneda.

3.5. Autonomia de la capella

3.5.1. Autonomia i ordinacions.

Les ordinacions per les quals s'havia de regir la capella van estipulant-se progressivament a mesura que es fan necessàries. Com que les ordinacions existeixen des d'antic, de vegades s'han de rellegir per trobar resposta a dubtes d'actuacions concretes. Esdevingudes estatuts, representen la costella que pot donar suport a una autonomia vinculada a elles. La capella té autoritat pròpia per a resoldre determinats assumptes perquè les ordinacions contenen un protocol sancionador, encara que rudimentari a primera vista, però que permet obrar amb prudència en funció del greuge produït. Tot respectant els drets dels músics, les obligacions van per davant en entendre's la necessitat d'un bon funcionament o, millor dit, d'un funcionament adequat als principis bàsics del culte i dels oficis. Evidentment, guardaven relació amb els usos i els abusos dels residents. L'activitat en la capella suposava un camp on les vicissituds de la música prenen carta estructural en l'organització del cor.

Els oficis i ajudants d'ells, no podran obtenir llicència per absentar-se els dies de:

quaranta hores

Setmana Santa

Octava del Corpus

les tres Pasqües

els dies que es canten matines i la festivitat següent.

Els ajudants hauran de reforçar el faristol quan hi haja antífones pròpies i himnes, i també els dies clàssics que requerisquen major solemnitat del culte.

Coneixem les ordinations *les quals lo Mestre de Capella y Cantors [h] an de guardar inviolablement*, donades per Francisco Navarra, Arquebisbe de València, el 26 d'octubre del 1575, a través d'una còpia realitzada entre 1763 i 1765.⁴⁰

Sembla ben aproximat dir que aquest document devia contindre aquelles disposicions que venien practicant-se, ara renovades i corregides de vicis, acceptant-se costums de pràctica consuetudinària, segons el tarannà del moment per part dels interessats i per part dels patrons. Ja era significatiu que s'arribara en aquests anys a una revisió de l'estat de la capella musical com a òrgan professional al servei d'una institució com la Seu. També és bastant probable que a eixes altures del segle el moviment i activitats de la capella necessitara d'aquest ajust i actualització. D'una banda trobem la urgència del capítol per posar ordre en una situació que evidentment el reclamava; de no haver ocorregut així, un ens tan conservador com el capítol mai no haguera donat el pas. D'altra banda, la bonança econòmica i l'augment de músics feia que aquests increparen els estaments superiors a fi d'obtenir més oportunitats, majors ingressos, més continuïtat i estabilitat, i altres millores de les condicions de dedicació al quefer musical, és a dir, valor afegit i major qualitat del lloc de feina. Com ja hem explicat en paràgrafs anteriors, més actuacions i ocasions d'abastar distribucions, professionalitzar-se en l'ofici o fruit del goig de poder eixir fora de les parets del cor col·legial, poden ser algunes de les raons a considerar com a causes conduents a la reelaboració de les constitucions.

En el darrer terç del segle van augmentant les deliberacions capitulars en qüestions de gestió de la capella:

⁴⁰ ACX. Caixa 21. Nomenaments i Ordinations. El dia 7 d'octubre de 1763, el capítol va comissionar els canonges Miguel de Lobera, arxiver d'aleshores, i Joseph Ignacio Piñana, per tal que conformaren els capítols de les constitucions de la capella i el seu govern, havent-se de regir per elles els oficis i servents de l'església. Aquests degueren encarregar la còpia d'aquelles ordinations que es presentaren al capítol el 16 de març de 1765. Les constitucions recollides el 1803 al document *Índice promptuario*, amb la mateixa signatura que l'esmentat al present treball, han estat transcrits per ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni a *La música a la col·legiata de Xàtiva al segle XVII*, Tesi Doctoral inèdita, València, 2007. Les presentades per nosaltres ressegueixen les especificacions descrites al text.

7 d'octubre de 1763: sempre que el mestre de capella haja de fer ús d'algun infant del cor en hores que este hauria d'estar en funció, per emportar-se'l a alguna altra funció de fora de l'església, haurà de demanar permís al president del cor.

10 d'octubre de 1763: El sotsxantre convocarà als beneficiats residents als responsos, lliçons, profecies i altres. El beneficiat que tinga excusa haurà de buscar substitut per compte d'ell, de manera que l'obligació de l'ofici no es veja pertorbada.

10 doctubre de 1763: que els qui canten en el Cor profecies i maitins, no s'han de deixar cap clàusula sota ningun motiu. A més a més, si se'n fan més d'una sessió, es convocarà els beneficiats més joves per a les més matineres i els més majors per a les següents. Cas d'haver-ne tres, els més antics faran aquestes. Cal entendre ací que a banda dels set oficis estipulats, devem comptar a les veus, inclús les no titulars, dins del sentit ampli del terme *beneficiat*.

4 de juny de 1764 i 1767: Els oficis i membres senyalats de la capella no poden eixir a funcions fora de la ciutat sense el permís del president del cor, i en tot cas hauran de deixar substitut a càrrec d'ells mateixos.

3 d'agost de 1764: sempre que els sotsxantres hagen d'entonar alguna antífona, que ho facen des del lloc i seients que tenen destinats dins del cor quan han de dur les capes i bordons propis del cor.

24 de gener de 1767: els músics cobraran les distribucions de l'església també quan es troben atenent les festes i funcions d'altres esglésies de la ciutat, procurant que eixes funcions no perjudiquen l'assistència i compliment amb la col·legial.⁴¹

⁴¹ En 24 de gener de 1767(ACX. Acords Capitulars/L.79. pp. 74 i 74r), Antonio Molina sol·licita en nom de la Capella, que es perceben igualment les distribucions quan estan atenent les festes i funcions d'altres esglésies de la ciutat, a la qual cosa li contesta Pedro Mora, que en les antiquíssimes constitucions, i continuades des d'aleshores ençà, ja constava que açò puga donar-se degut a la curtedat del salari i la poquedat de les distribucions dels músics, podent-ne suplir, així, part d'eixe salari; al mateix temps, aquesta disposició permet trobar músics més fàcilment quan se'ls necessita, garantint-se així el llustre i la solemnitat de les cerimònies quan duen música.

2 de març de 1767: quan ocòrriga una funció de música fora de la ciutat, a la col·legial deurà quedar sempre un domer, el qual rebrà del mestre allò que haguera pogut rebre si hagués anat amb la capella. Açò suposava un impediment legítim per a l'individu que havia de quedar-se i en conseqüència tenia dret a cobrar.

2 de març de 1767: en eixir fora de la ciutat a funcions amb música, el mestre no podrà emportar-se més d'un acòlit, devent sempre quedar-ne dos a l'església, indispensablement, per tal d'atendre el servici del cor.

L'admissió d'un músic seglar, i per tant membre de la capella, havia de necessitar de la manifestació de vot de tots els membres de la capella.

Gener de 1799. No podran admetre cap funció de fora de l'església sense el vistiplau del Racional. Açò incloïa el mestre, l'organista, els oficis, els ajudants i residents músics que hi haja. No se'ls pot concedir aquest permís amb facilitat i mai quan vaja en deteriorament de la decència del culte.

Sembla que l'embalum d'activitats era important. Al mateix temps, també pareix que la Seu deixava fer a la capella mentre el servei litúrgic estiguera atès i ben servit. Potser es derive d'aquesta situació que als músics, clergues i no clergues, els considerara d'un rang inferior i diferenciat al del col·legi canonical: qüestió d'ostentació

També veiem en aquestes deliberacions, que es devia comptar amb un fons de garantia assistencial per determinats casos, que es nodriria possiblement de deixalles dels ingressos de la capella per assistències fora de la seu, o fins i tot, poguera ser que la Seu o altres, assistiren amb distribucions, gratificacions i almoines com ja expliquem en altres apartats. Les capelles de València també disposaven de fons comuns d'aquest tipus.⁴²

El 14 de setembre de 1791, coneixem que es troba ben conformada una Junta de la Capella, arran d'un memorial de Vicente Díaz.⁴³ Quan algun individu de la capella arriba a la jubilació, com n'és el cas de Mossén Díaz,

⁴² BOMBI, Andrea: "...Mere Músicos: sobre la profesión musical en la Valencia del siglo XVIII", a *La Catedral Ilustrada. Iglesia, sociedad y cultura en la valencia del siglo XVIII*. Emilio Callado Estela, Editor. Institut Alfons El Magnànim. Diputació de València. 2013. p. 327.

⁴³ ACX. Acords capitulars. L.84.

té dret a rebre la porció de totes les actuacions de la capella com si personalment assistira. En aquesta ocasió, la junta de la capella li nega una porció per un dia determinat, considerant que no li pertocava, però el capítol obliga el mestre de capella que se li done a Díaz el que li pertoca, i que en avant no s'abuse d'aquest home d'eixa manera, en atenció a la seua jubilació, l'edat i la ceguesa que pateix. Veiem ací una clar exemple de gremialisme en els assumptes de la capella. Existeix, per tant, un sistema compensatori de garantia en les distribucions. Durant tot el segle la capella, i també els escolans, havien gaudit d'ajuts quan es trobaven malalts o afectats per qualsevol entrebanc justificat a ulls del patronatge. També era aquest el cas, com hem vist, de les jubilacions. Aquestes arribaven amb normalitat si es duien almenys quaranta anys de servei a la institució eclesiàstica.

Ja s'ha vist que els ajudants d'oficis assistien a algunes funcions de fora de l'església amb la capella⁴⁴. A més a més també sembla que el zel de la capella feia considerar als seus individus que els ajudants no devien lucrar. És per açò que en gener de 1792, aquests demanaren al capítol que determinara oficialment que ells, els ajudants d'oficis, havien de rebre la porció corresponent en les eixides que feren, com a membres de la capella. En realitat, durant tot el segle s'evidencia la queixa del capítol per les eixides, fins i tot dels escolans als quals arriba a negar-los-les⁴⁵.

La junta de la capella devia funcionar de forma bastant autònoma organitzativament i econòmica. D'altra manera, el capítol no li haguera remés per tal que les resolguera, peticions d'admissió a porcions per les funcions votives, als qui a ell s'aclamaven, com va passar l'any 1792, quan,

Visto un Memorial de Bernardo Ribera que pide se le conceda lo votivo en atención a servir en las Músicas de Ministril interino. Acordaron acuda a la Capilla⁴⁶.

Tot indica que el mestre de capella va arribar a tenir quasi tota la potestat per tal de regentar i ordenar l'actuació interna de la capella, incloent-ne,

⁴⁴ ACX, Acords capitulars, L 84. gener de 1792

⁴⁵ ACX. Acords capitulars, L.72. 14 d'octubre de 1713, [...] etiam determinaren que per quant els escolans solen anarsen molts dies fora, y que esta Iglesia queda asoles y poc asistida, no sels done licencia en avant per anar fora. [...]

⁴⁶ ACX. Acords capitulars, L.84. 20 de març de 1792.

sens dubte, el règim administratiu i l'econòmic, com es veu per diferents documents.

En juny de 1799, hi hagué diferències entre Mossén Luís Montagut, sotsxantre, i Morata perquè Montagut pretenia que li arribara distribució de la capella per entonar l'introit i altres actuacions particulars els dies que hi havia música de capella en l'ofici.

L'any 1801, a petició del mestre de capella el capítol accedeix a dotar econòmicament els dos domers i els dos sotscabiscols, per l'obligació de cantar en la capella els dies que esta haguera d'actuar. Se'ls assignaren cinc pesos a cadascú i mitja porció de capella en les funcions de dins de l'església; a més, consideraren que quan el mestre entengués que estaven ja hàbils i preparats, cobrarien la porció sencera i deixarien de percebre els cinc pesos⁴⁷.

En 2 de desembre de 1805 s'inicia una mena de contenció entre capítol i membres de la capella per tal d'arribar a un acord sobre com els músics poden gaudir de vacances. La petició inicial fou de poder esbargir-se la quarta part del nombre de componen les places col·latives.

El 22 de febrer de 1806, el nombre de places de la capella era de tretze, els quals sol·licitaren al capítol un pla de permisos que els permetera la possibilitat d'optar a obtenir guanys per altres o similars conceptes com a extra del salari pel treball a la Seu. En aquest sentit adreçaren al capítol un memorial de súplica:

don Bernardo Roca i Don Luís Montagut, sotsxantres,
don Francisco Pastor i don Francisco Pont, domers,
don Vicente Juan i don Juan Peralta, evangelister i epistoler,
don Josef Alberola, abans subsagristà i ara segon organista,
don Antonio Gil, don Josef Pastor i don Josef Perales, ajudants d'oficis
don Josef Cameno, ajudant d'evangelister
don Josef Morata, mestre de capella,

⁴⁷ Dia 7 de novembre de 1805: Otrosí, se advirtió también que en los días colendos, y que tal vez ha menester más asistencia en el coro, el Maestro de Capilla se lleva a los Músicos a sus funciones fuera de la Colegial, lo que se observó pocos días antes, en que el dicho Maestro dejó el Coro casi sin asistencia. Por ello, Acordó el Cabildo se prevenga por el infraescrito Racional al mismo, que en la ocurrencia de igual lance deje en la Colegial la mayor y más buena parte de Músicos, y demás ayudantes de Oficios.

don Thomas Ciurana, primer organista

tots ells preveres residents,

en nombre suyo y en el de sus sucesores en dichos empleos u oficios, con la maior atención exponen a Vuestra Señoría, que siendo bien notorio el trabajo continuo que tienen todo el año en esta misma Yglesia sin arbitrio para poder lucrar cosa alguna sin la presisa residencia, han pensado acudir al Excelentísimo Señor Arzobispo pidiéndole se digne dirigir a su Santidad las preces que pondrán en sus manos en solisitud del breve de solaz que desean conseguir por tiempo de dos meses en cada año, con cuya gracia esperan los exponentes tener algún alivio a continuar después con más fervor las cargas de sus oficios⁴⁸.

La resposta del capítol va ser:

Certifico como, enterado el Cabildo de la adjunta súplica, acordó se le conceda la licencia y anuencia que se solicita o expresa con las siguientes modificaciones: 1ª, Que pidan solaces sólo para la quarta parte de los trece que en el día son o los que a proporción fueren en lo sucesivo, pero con dependencia total del Cabildo.= 2ª, Que para usarlos deben obtener permiso del Señor Racional del Cabildo y presidente del Coro si fuese para tres días, y excediendo este tiempo, al Ilustre Cabildo.= 3ª, Que no les puedan tomar en Adviento, ni en Quaresma, Pasquas, Octava de Corpus, Octava de la Virgen de la Seo, ni otras fiestas más principales.= 4ª, Que no tomen solaces a un mismo tiempo los dos Sochantres o los que suplen sus veces por efermedad, jubilación o ausencia, para que así quede siempre uno de estos como necesario que es para regir el Coro, lo que deve entenderse igualmente con los dos Domeros, Evangelisteros y Organistas.

Onofre Soler, Racional del Cabildo.

Vint-i-tres anys després, a una butlleta convocatòria d'oposicions a organista primer, llegim que el total de la renda anava a ser de 310£, i amb gaudi de dos mesos de solaços. Alguna cosa havia canviat.

3.5.2. Autonomia gremial

Després de 1717 el mestre Serrat bregà davant el capítol per justificar la independència de gestió de la capella. Òbviament, el capítol no estava disposat a consentir-ho; tant fou així que arribaren a un contenciós que

⁴⁸ Al marge: Aula Capítular de la Insigne Yglesia Colegial de Santa María de la Ciudad de San Felipe, 1º de Marzo de 1806.

conclougué amb l'acomiadament del mestre⁴⁹. No deixa de resultar curiós el fort sentiment gremial que aleshores va tenir aquell mestre. Fins que va arribar Morata el 1792, cap altre mestre havia gosat contradir el capítol de forma tan ostentosa.

Tot apunta que abans de 1720, amb Serrat com a mestre, la capella sofria una de les seues primeres crisis. Després de la desfeta, les tensions per tornar a donar-li forma a una entitat tan important i necessària es palesaven sovint. Es requeria paciència, per tant, però també mà ferma (*virga ferma*) clerical com a receptora principal de l'ús i del fruit.

Tant és així, que en agost de 1722, la capella determina presentar un memorial a la Ciutat, al qual el mestre de capella, en nom de tots els qui la componien, pretén recórrer per la via de greuge allò que el Capítol de la col·legial els havia fet absolut l'organista no sols de la multa dels 8 sous posada pel mateix Capítol, sinó que també de la dels 24 rals imposada per la Capella; no entenen que el Capítol eclesiàstic podia exercir tal jurisdicció en la Capella atès que ella per si, era absoluta i sols depenia de la Ciutat per ser qui els pagava els salaris, i posava la seua autoritat en esta dependència⁵⁰. El dit memorial, juntament amb allò que el Capítol havia decretat sobre la multa dels 24 rals que havien presentat també a la Ciutat, es passa a les mans del Capítol eclesiàstic i es fa que el mestre de capella i Mossén Joseph Belloch, entraren dins del Capítol i se'ls diga el que tant d'atreviment i poca vergonya mereixia, culpant-los de la desatenció que havien tingut al Capítol. Havien de comprendre que la Ciutat no tenia intervenció en la capella, encara que pagava els salaris, i tampoc no volia saber cosa alguna d'ella. A més a més, si fins a eixe moment el Capítol havia obrat amb pietat davant tants motius contraris com havien donat, en avant els mortificaria segons raó, i el qui no volguera experimentar-ho, que es portara bé o deixara la capella: i que si no restituïen a l'organista el que se li devia de les festes, que el racional del Capítol li ho entregaria, recobrant-t'ho després del que es devia a la Capella per la celebració apuntada; i que el mestre de capella tinga més cura de la seua obligació i de l'ensenyament dels diputats. I que Mossén Belloch fera la setmana següent la *doma* com té obligació per ser ajudant d'oficis.

⁴⁹ ACX, Caixa 26. Sobre el Mestre de Capella i els Músics.

⁵⁰ ACX, Acords capitulars, L. 72. 29 d'agost de 1722 (f. 154)

No sabem si per experiències com la referida o per convenciment formal, al llarg del segle es veu que tot i correspondre al mestre exercir de cap i representant de la capella musical, anva a ser el racional del capítol l'enllaç amb l'estament superior. Com hem vist, aquest racional actuava com a protector de la capella: donava les ordres i disposava de l'organització externa del grup. Al seu torn, la Ciutat actuava sobre els seus músics mitjançant els comissaris de festes, que sovint havien d'actuar com a síndics quan els memorials i sol·licituds, demandes o queixes s'adreçaven a l'ajuntament. Aquests informaven el municipi de les situacions que requerien coneixement exhaustiu per prendre providències governatives referides a músics i activitats en la Seu de sufragi civil. Fora d'açò sembla que la capella actuava bastant autònomament quant a la seua disposició i organització interna tot respectant el lloc i l'estat de cadascú. S'endevina a partir de 1770 una major cohesió i complicitat entre els membres. La capella pren consciència d'entitat, i lluita en grup per adquirir o obtenir allò que de forma emergent enceten com a reivindicacions. El 1788 la capella actua com a entitat autònoma: Joseph Mariner, sotsxantre, es queixa al capítol perquè l'havien separat de la capella per acord i *junta de los individuos de la misma*.

La irritació del capítol també es mostrava quan a la capella acudien músics sense el seu vistiplau, només pel gust o criteri de l'encarregat de la capella. A la capella no devia entrar cap músic, seglar o regular, sense autorització específica del vicari o del racional.

L'església considera que la capella és seua perquè a ella ha de servir. En aquest cas que veurem tot seguit, podem apreciar la profunditat del sentiment de propietat, tant com l'afany del mestre de tot el contrari. L'any 1722, el mestre Serrat presenta una instància a la Ciutat adjuntant un informe en el qual de nom propi i com a representant d'altres membres de la capella, demanant se li diga al capítol de la Seu que

[...] no tendría superioridad sobre el dicho Maestro y demás músicos de la Capilla, [...] que no moleste, inquiete ni perturbe al dicho Maestro y demás músicos de la Capilla en el régimen de gobierno que supone deve correr por cuenta de dicho Maestro; y que se abstenga de atentar el introducirse en mandar al dicho Maestro y demás músicos, sin innovar cosa alguna [...]

El capítol, necessàriament interposa un requeriment de desestimació d'aquesta instància:

[...] Lo primero porque el dicho Mosén Juan Serrat, Maestro no tiene poder de los demás Músicos de dicha Capilla para semejante Instancia según consta por el poder que todos los Músicos de dicha Capilla han otorgado al exponente con escritura ante Vicente Llobregat a los trece del presente mes, que presenta *in quantum*, por el que consta que los dichos Músicos no han convenido en semejante instancia, y que no se ha puesto de su consentimiento dándole poder al exponente para que en debida forma se aparte de dicha Instancia y suplique se le mande al dicho Mosén Juan Serrat presente los poderes, según que el exponente en virtud del que se le ha otorgado y del que tiene del dicho Cabildo, los suplica.= Lo segundo, porque suponiendo que la dicha Capilla es propia de la dicha Collegial, se ve a todas luces lo insubsistente de la instancia, pues sería querer mandar el dicho Maestro en casa ajena, absurdo bien manifiesto.= Lo tercero, porque aunque al dicho Maestro se le deva dar la superintendencia sobre los demás Músicos en sus solfas y compases según arte, esto no quita que el Cabildo y su Iglesia, o por sus salarios, o por su estipendio gobierne la Capilla, ya en cantar en los días que el Cabildo determinase, ya en los proporcionados compases, para la mayor gravedad de la Iglesia y Culto Divino, ya en la decencia de estar en el Choro y demás acciones que puedan introducir; o disonancia, o escándalo en los seculares, y de otra forma sería tener los Músicos el dominio [d]espótico en la Collegial, obrándolo lo que se les antojase sin atención ni respeto al Cabildo en quien reside la Administración de la Iglesia, a quien dicha Capilla sirve.= Por tanto *et alias* suplica le mande repeler dicha Instancia según lo lleva suplicado, mandando al dicho Mosén Juan Serrat, ostente, y presente los supuestos poderes que dize tiene de dicha Capilla y congregación de Músicos, [...] ⁵¹

Quan aquesta situació es dona, Serrat ja no residia a *San Phelipe*, en conseqüència, el músics de la capella, sense líder, decideixen abandonar la pugna.

Comprovem amb aquest fet que la capella, a través de les seues ordinacions i creació d'estatuts com a cos independent, cercava de forma interna garantir-se gremialment front als patronatges que pogueren resultar-li adversos.

Sembla obvi que si els músics residents eclesiàstics es devien a la institució i a la Ciutat, els qui només es devien al municipi, ço és, els seglars i els qui sols cobraven gratificacions, romanien en una esfera de ningú. Eixa anomenada *congregación de Músicos*, podria resultar, fins i tot més gran del que en principi podríem suposar. Després de tot, la cosa quedà, foragitat Serrat, en un disgust per a tots, fruit d'una encoratjada reacció del mestre davant un

⁵¹ ACX: Nomenaments i ordinacions. Caixa 26. 21 d'octubre de 1722.

intent frustrat de reivindicació d'autonomia per a la capella. Es veu a les clares que la capella era, singularment, propietat de la Seu.

Si en punts anteriors parlàvem del complex model de co-patronatge de la capella, ara en el context de la seua lluita per l'autonomia i germandat gremial aportem un exemple bastant significatiu de com, a les acaballes del segle es manifesta amb més claredat la pugna per la consolidació de prerrogatives assolides pel costum, amb usos i abusos, dels seus individus.

Carta de la Ciutat al capítol eclesiàstic⁵²:

Muy Ilustre Señor, El Ilustre Consejo, Justicia y regimiento de esta Ciudad en un cabildo que celebró en 18 de Mayo último, eligió por sus ministriles 2º y 3º a Joaquín Cameno y Luís Casanoves, y de su acuerdo lo notició a Usted para que como a Racional del Ylustre Cabildo eclesiástico, se sirva trasladarlo a el mismo para su inteligencia, admición de ellos entre los indicados de Capilla y demás efectos que haya lugar.= Dios guarde a Usted muchos años.

San Phelipe, Junio 7 de 1799. Señor Don Manuel Roca.

El secretari de l'ajuntament elabora un informe sobre el succés a la Seu quant a l'assumpte de l'acceptació dels referits ministrils. En aquest document s'explica que tots els músics assalariats de la Ciutat havien complit en les seues obligacions als efectes retributius excepte Casanoves, per haver estat considerat com a inhàbil després d'haver estat examinat pel mestre de capella, qui no li permetia assistir a les funcions com a la resta de membres. D'açò no existia precedent en tot el segle. La Ciutat encarrega els comissaris de festes que elaboren un informe al respecte. Aquestos expliquen que sí, que tot era cert:

[...] que quantas operaciones refiere este interesado en su Memorial son ciertas, pues el tal Maestro de Capilla parece se ha propuesto darle que sentir, no sólo en dichos y hechos que haze y permitirle para sonrojo, sino en publicidades impropias en su carácter y ministerio que exerce que no dejan de ser en algún modo transcendentes a usted, recayendo en sugeto a quien se ha electo. La insinuación de la ordenanza de que los ministriles se acostumbran admitir en la Capilla por la práctica inconcusa de antes y después, se ha hecho disposición; el examen que se ha procurado sin facultades, pues con sola la elección y el pase de oficio al Ylustre Cabildo con suficiencia y expedición completa, o sin ella, siempre han sido admitidos, pues hubo yndividuos que no la tenían, y con todo, exercían en lo posible y desempeñavan su oficio donde convenía, y en los

⁵² AMX, Correspondència. L.79, quadern 24. Any 1799.

comulgares: lo que es justo y correlativo, pues a la manera que el Maestro, Organista y demás que gozan salario de Usted, cuentan con él para todos efectos, y electos, pasada certificación, se les paga sin entrar la Ciudad en examen de suficiencia, o si carecen de ella, como en muchos, no deja de advertirse.

A banda de l'esmentat pels comissaris en defensa de la prerrogativa de l'ajuntament, recomanaven que es fera un examen a tots els músics que la Ciutat elegia i que de demostrar-se ser insuficients s'els suspenguera de salari, encara que hagueren complit amb formalitat les seues obligacions, tot amb l'afany d'ironitzar sobre la decisió del mestre de capella o de qui l'haguera presa.

[...] y al Maestro darle a entender que en lo sucesivo, sin noticia de usted evite gestiones que no son facultativas en el mismo, pues de contrario se tomará la resolución conveniente.

A tots els efectes, Morata era assalariat de la ciutat, però era clergue i mestre de la capella. Està clar que havia de preocupar-li la suficiència dels membres, però s'olora ací l'interès propi del mestre, dèries incloses, per damunt del reconeixement de la seua condició de servent de la Ciutat. En conseqüència entenem, que el mestre, més enllà de les responsabilitats pròpies del càrrec i el decòrum obligat a l'església, pren com a seua la capella i assumeix la representació d'ella com a compositor, mestre, però també quasi com a patró.

A qui afalagava Morata amb la decisió de la no admissió a pesar del costum d'admetre'ls a tots?, al capítol eclesiàstic? A la Ciutat ja veiem que no. Per tant quin altre sentiment podria quedar, que no fóra d'índole personal o, com a home compromés, afany de perfecció musical?

3.6. Mestres de capella i evolució de la plantilla musical

Per raons de mètode presentem en aquest moment la relació nominal de mestres, a fi de poder resseguir el decurs temporal de les seues mestries mentre llegim les vicisituds de l'evolució de la plantilla musical de la capella, de la qual ells són en gran part responsables.

<i>Mestre</i>	<i>Període</i>	<i>Provinença</i>
Francisco Zacarías Juan	1692-1714	Caudiel (Múrcia)
Francisco Sarrió	1715-1717	València (?)
Juan Serrat	1717-1722	Vich (natural)
Francisco Juan Burguete	1722-1723 (interí)	Daroca
Francisco Zacarías Juan	1723-1728	
Joseph Portell Martínez	1728-1758	Xàtiva (natural)
Manuel Narro Campos	(interí amb nomenament)	
Antonio Molina	1758-1788	Mosqueruela (Aragó)
Joseph Ferrer Carbó, (interí)	14/5/88-14/7/88	
Joseph Casanova Albert	1788-1792	Ontinyent (natural)
Joseph Morata García	1792-1814	Xeldo (natural)

3.6.1. Mestres de capella

La seua activitat sempre apareixerà relacionada amb els aspectes que al llarg del treball descrivim. És per aquest motiu que no dediquem un epígraf específic per a la descripció de la figura de mestre de capella. També trobarem al capítol de noms propis, les referències biogràfiques pròpies de cadascú.

El prestigi de Xàtiva com a ciutat ha estat desitjat i suportat des d'antic per les institucions i també per la societat general al davant de la qual sempre trobem les oligarquies dominants tot i desplegant influències i ocupant els llocs jeràrquics de rellevància i major poder dins de la ciutat. Al fil d'aquesta apreciació, Josep Antoni Alberola, referint-se a la dimensió de la capella de la col·legial com a excepció dins dels marc hispànic en el qual les catedrals, en general, han tingut capelles de música grans i ben dotades abans que les col·legiates⁵³ explica que Xàtiva havia volgut mantenir el seu

⁵³ ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: Música, església i ciutat. La música a la col·legiata de Xàtiva al segle XVIII. Matéu editors. Xàtiva, 2011. p. 233.

estatus de segona ciutat del regne, també en dotació de la capella; després, *San Phelipe* ho cercava de la mateixa manera, insistint en la demanda de la catedralitat per part del capítol eclesiàstic, i mostrant-se poderosa i legitimada des del punt de vista del govern municipal: un mateix tronc amb dos branques que li donen vida. No obstant, al llarg del dèhuit, la nova situació política havia de condicionar el desenvolupament cap al model centralista, amb la qual cosa el municipi es trobava sotmés al pla general, i si cap, amb més sanya, mentre que el capítol eclesiàstic romanía com a eina impertorbable al servei dels interessos regis pel que fa a la fidelització del poble al nou pla, sovint sense comptar amb que la institució religiosa devia una gran part de la seua evolució a l'esdevenir progressiu de la feligresia, açò és, del poble. Així i tot, la capella de música va poder recuperar el seu antic esplendor quant a nombre de components i als objectius de fast i servei, cultural i de representació. Tal com descriu Alberola, la capella xativina del Sis-cents es podia equiparar a la de catedrals properes; esdevenia semblant a la d'Oriola, superant la de Sogorb en rendes del músics i la d'Alacant en nombre de components. Només la capella de la catedral de València i la de *Corpus Christi* la superarien.

L'estructura organitzativa de la capella per al segle XVII, segons Alberola:

mestre

organista/arpista

primer cor: dos tibles escolans i dos evangelisters, un tenor i un altre alt.

segon cor: un tible escolà, un alt, beneficiat cantor i assalariat de la Ciutat, un tenor beneficiat cantor i un ajudant d'oficis que faria de baix.

ministrils de la Seu: baixó primer i segon.

ministrils de la ciutat: quatre

altres: dos domers, dos sotscabiscols i dos ajudants d'oficis.

En total comptem al voltant de vint-i-dos components entre membres estables i ocasionals per a tot el segle. La successió en els llocs d'ocupació, sovint es produeix per mort o per impossibilitat de desenvolupament de la seua tasca del titular. Aquesta dada informa de l'estabilitat social que s'arriba a abastar en aquests anys. Entenem que, com ocorre durant la primera meitat, a la segona meitat del segle devia haver eixides i entrades de músics ocasionals o, fins i tot, interinatges amb major o menor durada.

Resseguint els estudis d'Andrea Bombi i de Jesús Villalmanzo⁵⁴, a banda de la catedralícia i la del *Patriarca*, a València actuaven tres o quatre capelles parroquials durant el XVIII, amb un nombre que podia oscil·lar entre vint i vint-i-cinc components. Les dos més antigues són les de Sant Joan del Mercat i la de Sant Martí, de finals del segle XVII, la de Sant Esteve i Sant Vicent ferrer de 1730, la de Sant Andrés de 1745. La més moderna, la del Palau Reial creada el 1769. De la relació entre músics de la de Sant Joan, Sant Martí i Sant Andrés i la de Xàtiva trobem indicis al nostre estudi: Joan Serrat i els germans Acuña.

Plantilla de la capella el 1718

Mestre de capella: Joan Serrat (Mossén)
Organista i arpista: Francisco Quilis (Mossén)
Corneta: Joaquin Llorens (seglar)
Baixó: Joseph Falcó (Mossén)
Tenor de primer cor: Joseph Belloch (Mossén, ajudant d'oficis de domer)
Contralt de primer cor: Alonso García (frare)
Tenor de segon cor: Manuel Domínguez (prevere)
Contralt de segon cor: Gaspar Alcover (prevere).

Plantilla de la capella el 1720

Mestre: Joan Serrat
Organista i arpista: Juan Cabanes (acòlit)
Corneta: Roque Pla
Baixó primer: Joseph Falcó
Baixó segon: Matías Cardona⁵⁵
Tenor de primer cor: Jacinto García
Contralt de primer cor: Pedro Fernández
Tenor de segon cor: Manuel Domínguez
Contralt de segon cor: Vicente Miñana
Violonista: Juan Damasceno Esbrí

⁵⁴Op. cit.

⁵⁵ AMX. Determinacions capitulars, L. 10, 20 de març de 1720: [...] por parte del dicho Maestro de Capilla se ha representado assí mesmo, que la dicha Capilla necesita de otro bajón para la composición de la música, y que será fácil conducir a esta ciudad a Matías Cardona que es mozo de desempeño, asignándole salario competente.

Violinista: Macià del Villar.

En una altra sèrie documental, del 1729, apareix un rebut de la tèrcia de Roque Pla que en el dos rebuts anteriors de la primera i la segona tèrcia constava com a corneta, figura ara com a primer oboè de la Col·legial⁵⁶. Joseph Monllor, baixò, en la certificació de la tercera tèrcia, apareix ja com a *fagoto*. Chrisóstomo Navarro s'incorpora com a segon oboè.

Creiem que la influència de Portell i el canvi per modernitzar la capella es fa notar amb aquestos detalls també. A més cal afegir que les certificacions que presenta el racional de la Seu s'elaboren ara amb més rigor i informació. Denominar *fagoto* al baixò resulta bastant significatiu de la influència italiana de Portell. Veiem més casos del mateix assentament al llibre:

Plantilla de la capella el 1730, amb salari de la ciutat

Mestre: Joseph Portell

Organista: Francisco Juan Burguete

Tenor de primer cor: Joseph Soler

Contralt de primer cor: Pere Riera

Tenor de segon cor: Jacinto García

Contralt de segon cor: Vicente Miñana

Primer oboè: Joseph Pla

Segon oboè: Chrisóstomo Navarro

Tercer oboè: no apareix nom, probablement es refereix a un baixó

Baixó segon: Joseph Falcó

Fagoto (sic): Joseph Monllor

Queda per tant una plantilla rica en instruments de vent. Ara bé, significa açò que els instruments de corda desapareixen de la capella? Estimem que no, sols que alguns d'aquests deixen de percebre salari de la Ciutat com és el cas, per exemple, de Juan Damasceno Esbrí, violonista. No és el cas de Macià del Villar també mossèn, cosí germà de Portell, qui es mantindrà durant un major espai de temps com a assalariat municipal com a violinista.

⁵⁶ AMX, Propis i Arbitris. LB 355, 27/11/1729.

No obstant, per fer-nos una idea de la debilitat estructural de la capella en aquestos anys, portem ací la reflexió de Josep Portell qui presenta a la Ciutat un memorial⁵⁷

[...] en que representa que dicha Capilla se encuentra tan destruída de voces e instrumentistas, que no sólomente no se pueden cantar obras que den lucimiento, sino que se encuentra en positura que aún los comunes de capilla no se podrán cantar, assí porque las voces que quedan para primer coro van dando menos de sí cada dia, como porque falta bajón de suficiente habilidad, cuio vacío no puede suplirse aún poniendo la mayor aplicación; y aunque se han hecho varias diligencias para buscar uno, ninguna ha producido efecto, a causa que los que podían venir, o no tienen habilidad competente, o quieren un partido mayor aventajado par dejar la conveniencia que gozan;

Plantilla de la capella a finals de 1734

mestre: Portell
organista: Burguete
primer oboè (i corneta): Roc Pla
segon oboè: Chrisóstom Navarro
baixò primer (fagotto): Ventura Marcolini
baixò segon: Joseph Falcó
tenor de segon cor: Jacint Garcia
contralt de primer cor: Pere Riera
contralt de segon cor: Vicente Miñana
violinista: Macià del Villar

El 14 d'abril de 1739, l'ajuntament determina que donada la forta mancança de músics d'habilitat a la capella, es fa necessari completar-la de la millor forma possible assignant salaris a proporció de les habilitats, i que a més convinguen a la funció de ministrils de la Ciutat (oboès i baixons).

El 31 de març de 1746 [...] *en consideración a la falta de Músicos que tiene la Capilla y ser precisa la concurrencia de algunos forasteros* [...] el capítol de la Seu proposa fer-ne vindre de València. La ciutat accedeix, amb un lliurament de setze lliures a càrrec d'extraordinaris.

En agost del mateix any, per a la proclamació de Ferran VI es forma una capella amb músics de San Felipe, de València i de *otras par-*

⁵⁷AMX, Determinacions capitulars, L.19. 23 d'agost de 1732.

tes... Transcrivim el document per considerar-lo interessant i pertinent a les consideracions que fem.

Despeses de capella en la proclamació de Ferran vi. Luminàries, dies 26, 27, i 28 d'agost de 1746⁵⁸

Confieso, el abaxo firmado(Fernando Acuña), haver resivido de la Ilustre presente Ciudad de San Felipe, y por mano del Señor Don Antonio Joseph Cebrián, otro de los Caballeros Regidores Comisarios, diputados por la misma para la función de la proclamación de su Magestad el Señor Don Fernando Sexto, que Dios guarde, y demás actos correspondientes que se han executado en los días 26, 27 y 28 de el corriente, ciento ocho Libras, cinco sueldos y dos dineros, moneda del Reyno, por la asistencia de los músicos y demás que por menor abaxo se notará, que ha concurrido a dichos actos, lo que es en la forma siguiente:

Mossèn Francisco Larrás	oboè, trompa i timbals	6£
Mossèn Antonio Soliva	oboè	6£
Manuel Prats	violó	6£
Pedro Segarra	oboè	6£
Miguel Crespo	clarí i baixó	6£
Manuel Mendoza	clarí i trompa	6£
Juan Acuña	primer violí	6£
Matías Mares	violí	4£
Antonio Seguí	violí	4£
Mossèn Joseph Portell	violí	2£
Macià del Villar	violó	2£
Fernando Acuña	violí	2£
Joseph Ribera	fagot	2£
de lloguer de cadires volants	-	8£
del menjar dels cavalls que duien les cadires	-	2£17s.
lloguer de cavalleria per dur timbals i el violó	-	3£4s.
tres seients en el cotxe per tornar els d'Alzira	-	1£6s. 8
de la despesa de menjar onze hòmens, a raó de dos pesetes per cadascun	-	23£7s. 6
Mossèn Pedro Massó	organista	3£ 10s.
gratificació a la capella	-	8£
TOTAL		108£5s.2

La situació de manca de músics en nombre i habilitats es mantindrà pràcticament durant tot el segle. Tenim notícies que per a concursos d'oposició, quan calia una capella nombrosa es buscaven músics seglars⁵⁹.

⁵⁸ AMX. LG 647.

⁵⁹ ACX. Acords capitulars, L83, (p. 237r i 238, i 238r) Dia 15 d'octubre de 1787: Otrosí, El infraescrito Racional hizo presente que los Maestros censores del concurso habían buscado músicos de fuera de la yglesia para asistir a las funciones de ésta y pedían gratificación y igualmente, se diese gratificación a los que se avian empleado en el concurso a que Acorda-

Després de 1740 resulta difícil poder especificar la plantilla instrumental. Sembla que els ministrils de la ciutat i els seus aprenents, més altres agregats, tenien menys o més habilitats en diversos instruments, segons casos. Així, a les Ordenances per al bon govern de la ciutat redactades per Valdés y León i publicades el 1750,⁶⁰ trobem els noms genèrics i salaris per a tres ministrils sense especificar l'exercici concret de cadascun. La resta de músics rebrien gratificacions puntuals per la seua participació en les actuacions de la capella. No trobem una diferenciació molt clara a les fonts arxivístiques sobre la quantitat de músics no assalariats vinculats a aquest règim de participació puntual en les funcions de la capella. En aquesta situació per exemple, trobem Joseph Ribera, menor, el qual apreix com a fagot en l'orquestra de la proclamació de Ferran VI, i també Bernardo Albert, coneguts com a músics de la ciutat des del 1745, però sense salari. Ribera encara es troba sol·licitant ocupació de ministril l'any 1757.⁶¹

L'11 de setembre de 1750, Vicente Pla y Joseph Pla presenten memorial a l'ajuntament demanant un avançament dels seus sous per tal de poder comprar *trompes de caça* per al desempenyament dels seus oficis.⁶² Açò pot significar que les emprarien per a les assistències públiques de la ciutat ocasionalment en compte dels baixons, o que inclús s'empraren per a determinades composicions de dins l'església. Coneixem una missa a quatre amb violins i dos trompes de Fernando Acuña organista de Xativa de 1735 a 1748, encara que sense datar⁶³. Les dos trompes tenen veus diferents però les funcions són únicament harmòniques i coloristes; no tenen cap figuració melòdica.

Hem de considerar també que els oficis de veu amb salari són els referits, però que la resta de veus, tiples i veus grosses, corrien a càrrec dels diputats

ron se les gratifique a todos y a cada uno según y como se gratificó en el concurso anterior.//Dia 20 d'octubre (p.239):Acordaron se gratifique a la Capilla de Música por la asistencia a los actos del concurso en la cantidad de seis Libras pagaderas de la Administración de Salabert.

⁶⁰ VALDÉS LEÓN, Pedro: VALDÉS LEÓN, Pedro: *Ordenanzas generales para el gobierno político y económico de la Ciudad de San Phelipe*. En Valencia, en la oficina de Joseph Estevan Dolz, Impresor del Santo Oficio. Año 1750. Edició facsímil: París-Valencia, 1980.

⁶¹ AMX. Determinacions capitulars. L. 44. 6 de setembre de 1757.

⁶² AMX. Determinacions capitulars. L. 37.

⁶³ ACUÑA, Fernando. presbítero: *Missa a 4 con violines y trompas*. Arxiu Reial Col·legiata de Roncesvalles. Sig. E-NA/RV 2.32.

i acòllits fins on la muda de la veu els permetia, i possiblement a altres clergues amb veu adequada al servici. Volem fer notar ací, que l'increment d'instruments greus en la plantilla pot venir a determinar la mancança d'eixes veus grosses, tan apreciades, en la capella. Sens dubte la resolució dels continus també requeria instruments greus.

La transformació de la plantilla podia venir determinada per les novetats dutes per Portell des de Roma el 1728. No obstant això, també caldria una segona reflexió: l'ajuntament anava cercant la forma de re-instaurar la cobla dels ministrils i aquest canvi podria formar part d'una estratègia per a aconseguir-ho. L'augment d'oboès i comptar amb baixons i fagot podia ser el camí per obtenir sons adequats als actes del carrer. Com ja hem dit adés, els ministrils de 1750 disposarien de trompes de caça. Anys més tard, el 1754 podem evidenciar que als *passios*, els ministrils empraven baixó primer, baixó segon i *baxoncillo*⁶⁴.

*La plantilla l'any 1750*⁶⁵

Mestre: Mosén Joseph Portell

Organista: Félix Aliaga

Primer contralt: Mossèn Pere Riera

Primer tenor: Mossèn Nicolau Mira

Segons tenors i contralts: Mossèn Miguel Ferrando, Jasintho García i Vicent Miñana

Baixonista: Joseph Falcó (clergue)

Violinista: Mosén Mathias del Villar (des del 1748, també organista 2n)

Obuè: Chrisostomo Navarro (clergue)

Bernardo Farbegas, ministril, posseeix les habilitas de baixò i violí.⁶⁶

La capella de 1752 amb salaris de la Ciutat⁶⁷:

⁶⁴ ACX, Quadern del Mestre de Capella, referit a l'any 1754: [...] a Farbega, baxón... A Visente Pla, baxón... A Joseph Pla, baxoncillo...

⁶⁵ AMX, LG.74, Correspondència. Quadern núm. 9. A les Ordenances de Valdés León de 1750, (pp. 58 i 59). Part I, Títol XXI, Ordre LX: Distribución de la dotación de Músicos: *Y en quanto à las trescientas cinquenta libras aplicadas à salarios de Músicos, en las que no ha havido destino fixo, ni proporción en sus nombramientos, pues se han aumentado los salarios y se han disminuido, en perjuicio muchas veces de esta dotación; se previene que por ahora se mantengan los que al presente están nombrados, y quando ocurran vacantes, se irán reduciendo las Plazas, ...*

⁶⁶ AMX, Determinacions capitulars, L.35, 18 d'octubre de 1748.

Mestre: Joseph Portell
Organista: Mossèn Manuel Narro
Primer contralt: Mossèn Pere Riera
Primer tenor: Nicolau Mira
Segon contralt: Vicente Miñana
Segon tenor: Jacintho García
Tenor o contralt tercer: Mossèn Miguel Farrando
Violinista: Mathias del Villar
Baxonista: Joseph Falcó
Primer ministril (baixò i oboè): Bernardo Farbega
Segon ministril (baixò): Vicente Pla
Tercer ministril (baixonet): Joseph Pla

Altres músics sense salari de la ciutat, però sí amb emoluments de la Seu i distribucions de capella eren: Mossèn Juan Damasceno Esbrí, Joseph Vidal, Vicente Díez, Miguel Calbo, Francisco Verdú, Andreu Maravall (sotscabiscoll), Thomas Aliaga (1753), tots ells clergues.

Les esmentades Ordenances municipals de 1750, havien servit per donar estabilitat al tragi de noms que es patia en la plantilla de la capella de música. Després d'aquesta significativa data, no es produeixen canvis importants que no siguin el relleu d'algú per algun altre però sense que la composició estructural es modifiqui. Tampoc no es varia després, quan en virtut del Nou Reglament, aquell que havia volgut ordenar el funcionament econòmic del pobles que havia vist la llum cap al 1745, i que no anava a veure avanços significatius fins l'arribada de Carles III al poder, i amb limitacions, degut a la forta i arrelada idiosincràsia de les oligarquies dels capítols municipals.

Així les coses, en la segona meitat del segle veiem augmentada la necessitat dels músics de captar mitjans per a una subsistència decent, agreujada per l'acotament i, fins i tot, les rebaixes imposades pels nous reglaments regis. A *San Phelipe* es va notar contundentment a partir del 1770. D'aquesta manera la participació dels músics fora de l'àmbit eclesiàstic i municipal apareix de manera més rellevant a les fonts documentals. Aquells músics, eclesiàstics principalment, que poden, per la naturalesa dels seus nomenaments, cerquen oportunitats de treball en les assistències ocasionals a

⁶⁷ AMX, Correspondència, LG. 106, any 1752

celebracions i actes a altres poblacions. Inclús, de vegades, contradient alguna disposició normativa referida a llicències per poder eixir-ne fora.

Plantilla de 1761-62

Mestre: Antonio Molina

Organistes.

titular: Manuel Narro

ajudants suplents interins: Francisco Martínez (acòlit) i Pasqual Hervàs

Ajudant d'oficis de domer i sotscabiscol: Mossén Joseph Vidal

Ajudant de domer i beneficiat: Geroni Ferrandis⁶⁸

Domer: Mossén Miguel Calbo, prevere. Substituit per Christoval Mateu, quan Calbo marxa a les Descalces Reials.

Tenor primer: Mossén Nicolau Mira

Contralt primer: Mossén Francisco Verdú

Sotscabiscol: Mossén Thomás Aliaga

Cantor: Mossén Miguel Ferrando

Cabiscol, Joseph Pla

Clergue músic amb diverses ocupacions: Mossén Macià del Villar

Baixonista: Manuel Pla, acòlit⁶⁹

Altres músics: Francisco Pérez, ajudant d'acòlit

Joseph Bellver, acòlit.

A aquests cal afegir els tres ministrils de la Ciutat dels quals tenim l'evidència del pagament de salaris.

La participació dels escolans en les pràctiques de cant d'orgue i aquelles celebracions en què concorre la capella, evidencia de forma clara el tragi que s'origina al voltant de l'activitat musical, tot tenint en consideració la participació directa, les suplències, la complexitat de les composicions, o els torns de participació conjugat amb les obligacions del ofici

⁶⁸ ACX, Acords capitulars, L.77. Ocupa el lloc i benefici que deixa Juan Damasceno Esbrí per òbit. Es tracta del número 55 sota l'advocació de Nostra Senyora de l'Armada. Sembla ser que poguera ser el que correspon a l'ajudantia d'oficis però la documentació resulta poc esclaridora al respecte.

⁶⁹ A Manuel Pla se li atorga el benifet de la Purificació de Nostra Senyora per renúncia de Don Phelipe Ortíz y Cebrián, prevere. En principi no és un benifet que dugués afecte quelcom ofici de veu.

La plantilla de 1770-71

Mestre: Antonio Molina
Organista: Manuel Narro
Segon organista: Francisco Martínez
Domers: Vicente Díaz, Joseph Vidal, Gerónimo Ferrandis (suplent),
i Enrique Sánchiz (interí)
Evangelister: Miguel Ferrando, Joseph Pla (suplent)
Epistoler: Nicolau Mira, Vicente Pueyo.
Ministrils de la Ciutat: Joseph Monllor, Roque Pla, Joseph Pla, Jo-
seph Ribera
La plantilla de 1775:
Mestre: Antonio Molina
Organista: Francisco Grana
Evangelister: Mossén Miguel Ferrando, *músico y capellán evange-
listero...*
Domers: Mossén Jerónimo Ferrandis;
Sotscabiscols: Mossén Bernardo Roca i Mossén Joseph Vidal
Ajudants d'oficis: Mossén Antonio Gil (*músico porcionista*) capellà;
Mossén Vicente Adsuar, ajudant d'oficis de sotscabiscol i domer

Com anteriorment a aquesta relació s'han d'incloure els ministrils.

Com a aplegats sense salari (poguera ser interins o col·laboradors) trobem Isidro Antolí i Joaquim Cameno, i coneixem que les seues habilitats són:

Antolí, toca la flauta, l'oboè, la trompa, el clarí i el baixó;
Cameno toca el violí, el violó, el violoncel i garanteix que quasi al
moment pot ensinistrar-se en la trompa.

En aquests anys, l'especificació de noms quasi desapareix de les actes i de-
terminacions d'ambdós capítols. Tanmateix es pot constatar que els salaris
es lliuren amb normalitat pels mateixos conceptes, la qual cosa informa que
la plantilla es manté conforme als anys anteriors.

Plantilla de 1806 des de les referències⁷⁰:

Excelentísimo Señor: Los oficios y cantores eclesiásticos de la Iglesia Colegial de la Ciudad de San Felipe que componen el número de treze individuos, a saber dos sochantres, dos domeros, dos organistas, dos evangelisteros, un epistolero, un Maestro de Capilla y tres Ayudantes de Oficios, cuyas plazas todas son colativas, [...]

Cal afegir que els ministrils no apareixen a aquest document degut a que les causes que promouen el memorial van referides als solaços que havia d'autoritzar el capítol eclesiàstic. Els ministrils i els seus conjunts pertanyien directament a la Ciutat i, fins on sabem, no requerien arbitri de la Seu per a aquesta dispensa, sinó de l'ajuntament.

Comprovem des de les notícies referides que, des de diversos moments, l'elenc instrumental havia comptat amb

<i>Instrument</i>	<i>Data</i>	<i>Ús</i>
orgue	des de sempre	música a l'interior del temple
arpa	des del segle XVII	mobilat de la capella
corneta	almenys des de 1708	melodies virtuosístiques
oboè	almenys des de 1717	melodies
trompes	almenys des de 1735	principalment fora, però també a l'interior del temple
baixó	almenys des de 1721	música fora del temple principalment
violins	almenys des de 1720	música religiosa dins i profana fora
violó	almenys des de 1746	dins i fora, reforç de la línia del baix

⁷⁰ ACX, Caixa 21, Nomenaments i ordinations. Memorial que presenten els músics de la capella demanat se'ls autoritzen formalment solaços per dos mesos amb condicions de no ser tots al mateix temps. 22 de juliol de 1806.

Potser siga important destacar que la qualitat (habilitat) dels músics de la capella poques vegades es trau a relluir a les fonts documentals consultades. Per contra, la manca d'habilitat, sí. Andrea Bombi explica que la professionalitat del músic i la capacitat de producció de goig estètic reclama una anàlisi substancial⁷¹. Mentre que la professionalitat comporta el domini tècnic de l'instrument funcional, veu o instrument, el goig ve determinat per l'èxit que aquest produeix en el receptor del producte sonor estant inclosa la feligresia juntament amb el patrons. Totes dos funcions no es donen de forma regular a la capella setabense. La mecànica en tant que respon al bon ofici se sobreentén en els ingressats a la capella a criteri dels patrons. La del goig estètic, ens sembla molt provable que derive del treball musical del mestre de capella com a concertador i compositor, d'una banda, i del fracàs per la inclusió de membres assalariats enviats pel municipi, o d'altres, sense comptar amb totes les garanties, d'una altra. Les particularitats de la ciutat obligaven a fer ús de les possibilitats de cada moment, deixant-se les excel·lències per a moments rellevants ben puntuals. Voler extraure d'aquesta realitat que la qualitat de la capella *habitual* de la ciutat era discutible, té poca raó de ser si volem explicar en termes objectius una realitat sincrònica. La manca de concreció en la datacions de les composicions que ho pogueren justificar, impedeix qualsevol hipòtesi rigorosa.

En l'aspecte tècnic de la producció musical, contemplar aquesta evolució també significa per a nosaltres que les composicions redundaven en el model abastat fins el 1750, i que els mestres de capella, successivament, haurien aportat innovacions en altres àrees de la composició relacionades amb la utilització de recursos estilístics però no en la estructura i la plantilla que s'havia de fer servir.

Sobre la relació existent entre la capella i les composicions, és a dir, la composició en funció dels components i de la destinació en tant que la música es troba en funció de la celebració. Amb major pressupost, millor composició i per tant més quantitat de músics?

3.7. Música versus evolució de la plantilla

⁷¹BOMBI, Andrea: "Sobre la profesión musical en la Valencia del siglo XVIII", a *La Catedral Ilustrada. Iglesia, sociedad y cultura en la valencia del siglo XVIII*. Emilio Callado Estela, Ed. Institut ALFONS EL MAGNÀNIM, València, 2013. p.329.

En la música religiosa, Josep Climent situa la producció policoral valenciana com a focus d'expansió, almenys des dels temps de Joan Baptista Comes. La innovació d'introduir la *responsió* entre el refrany i la copla que aporta Comes evoluciona fins a convertir-se al segle XVIII en una autèntica *Cantata*. El mateix autor explica també que resulta freqüent la introducció d'acompanyament instrumental de ministrils substituint les veus des de l'època de Comes. En definitiva, en les seues consideracions, la policoralitat es presenta durant la primera meitat del XVIII com a perpetuació del barroc però amb l'empremta progressista valenciana, mentre que la segona meitat significa un avanç cap a la modernització vehiculada per l'ús de les plantilles instrumentals i les influències extrareligioses⁷². Entenem que en parlar de plantilles instrumentals es refereix a l'enriquiment d'instruments diversos de les capelles musicals valencianes; per influències extrareligioses s'ha d'entendre la influència i introducció de la música profana en les composicions religioses.

Sempre resulta arriscat parlar de trets identitaris quan es manca de mostrar-los a bastament, és per això que mirem de procedir amb cautela. La categorització rígida impedeix metodològicament la flexibilitat necessària per comprendre relacions i implicacions més profundes, en el cas de Xàtiva, respecte del repertori que es maneja a fi d'aportar valoracions raonables. Fins ara, no comptem amb una mostra completa i homogènia de composicions, de cap tipus ni de cap gènere, l'anàlisi de la qual permeta una valoració indetitària en aquest sentit. Tampoc no en l'àmbit d'influències entre mestres i deixebles.

A la capella de la Seu, per al cant d'orgue (polifònic), escoltem parlar de primer i de segon cor. El primer, compost per les veus de tenor i contralt de forma fixa i inclús en algunes composicions, única. A aquest cor se sumarien els tiples i, fins i tot, una veu més de tenor. El segon cor, estaria integrat de tiple, contralt, tenor i baix. Al llarg del segle s'han donat moments d'important falta de residents i per tant de veus, havent estat les grosses, o

⁷² CLIMENT, Josep. *DMEH*: entrada, València. Casares Rodicio, Emilio, director. SGAE, 2002. p.649. Aquest plantejament és objecte de revisió a BOMBI, Andrea, "Diálogos musicales en la Valencia del siglo XVII", *Musicología global, musicología local*, coord. por Javier Marín López, Germán Gan Quesada, Elena Torres Clemente, Pilar Ramos López, Madrid, SedeM, 2013, pp.2129-2156.

de baix, les més afectades. No obstant açò, a les composicions figura sempre la part de baix.

Els escolans i els acòlits haurien estat els tibles d'ambdós cors i els contralts del segon cor bàsicament, però no es pot descartar que feren paper de tenor, quan la muda de la veu els acudira suficientment joves mentre residien d'acòlits, inclús fins arribats a edats madures. Trobem, per tant, una organització de dos cors, un de dos, tres o quatre veus, i un altre més nombrós en funció de les veus disponibles en cada moment. Aquesta disposició vocal ha estat gairebé constant durant el segle, situació que ens ajuda a datar la composició i la destinació de determinades peces polifòniques dels compositors que reconeixem vinculats a la Seu.

Pel que fa a l'activitat musical dins del cor cultual s'obeïa al protocol diari propi de la litúrgia corresponent. Tots els residents tenien l'obligació de participar del cant pla sempre respectant l'ordre cerimonial. Els oficis de veu serien els encarregats de conduir la música de la cerimònia. Per a aquesta tasca, evidentment es requeria formació litúrgica i bona veu: *ars canora*. I tampoc no sempre es donava el cas⁷³.

Aprofundint un grau més, inferim que a les composicions musicals litúrgiques que coneixem a doble cor, per al primer dels cors la música exigia veus més preparades i formades tècnicament, a fi de poder afrontar parts de *solo*; les del segon, menys compromeses vocalment, oferien la possibilitat d'ésser cantades com a *tutti*.

Entenent sempre que després de la desfeta de 1707 la capella va anar recomponent-se —i d'alguna forma re-inventant-se—, al primer cor, a banda dels tibles, trobem un tenor i un contralt. Al segon cor trobaríem la resta de components, oficis i ajudants d'estos, dels quals, només un tenor i un segon contralt, percebien salari de la Ciutat. Queda així clar, que les parts de tible anaven a càrrec dels acòlits i els infants, dels quals sabem que en determinades èpoques no estaven preparats a bastament, o eren massa menuts, o

⁷³ ACX, Acords capitulars, L.86: 10 de gener de 1804: p. 443 v.: (...) Otrosí: el Señor Mesa propuso que hacía mucho tiempo deseaba que la Calenda se cantase en el Coro por alguno de los residentes que tuviese buena voz y pronunciación, evitando por este medio el que se oigan hierros, tanto de gramática como de pronunciación, añadiendo que por su parte daría alguna gratificación para estimular a que lo hagan. El Cabildo resolvió se encargue de este asunto el Señor Mesa, dándole las gracias por tan buenos deseos.

fins i tot, també en determinades èpoques no n'eren prou. Aquest ventall de circumstàncies ens conduiria a fer balanç de les composicions en tant que conseqüències del moment i a causa d'eixe context, sempre que disposarem d'un ample mostrari de composicions, i no és el cas. Probablement, a la Seu es trobaven veus interessants entre els residents els quals paticiparien ocasionalment, o inclús alguns no residents, com el cas de frares, que participaven d'ella obligadament per estar assalariats⁷⁴.

La funció de l'orgue i la introducció de l'acompanyament instrumental dels ministrils havia de servir bàsicament per suplir veus, fiançar el baix i, progressivament, alternar amb les parts vocals. D'aquests instruments, a banda de l'orgue, coneixem l'arpa, baixons, corneta, oboès, xeremies, trompes de caça, trompetes, clarins, violins, violons, flautes dolces i travesseres, afegint-se els clarinets al final del segle. La manera d'emprar-los varia amb les tendències pròpies del moment. La naturalesa de cada instrument convida a emprar-los dins de les cantades com a agents tímbrics en la cerca d'efectes anímics per associació. L'exemple més evident el trobem en l'ús de les trompes, donant brillantor de fanfàrria imitant o contestant l'orgue. No obstant, aquests mateixos no estarien sempre proporcionats en nombre i qualitat. Les parts instrumentals escrites a les composicions que poden pertànyer als periples xativins dels seus autors, no són compromeses tècnicament⁷⁵. Tampoc no ho són vocalment.

Per al cant pla dins del cor, també es mirava que les veus estigueren compensades i equilibrades, tant a dreta com a esquerre de la ubicació al recinte per als cants comuns, com es veu a la deliberació de 1808 que li ordena *a Mossén Joaquín López que pase a la otra parte del Coro para la mejor igualdad del canto [...]*⁷⁶. Més endavant, quan el nombre de residents minva, s'arriba a exigir al cor combregat que determinades funcions es canten a *tonillo*, açò és a veu baixa, no plena, per tal que no es note tant la falta de veus⁷⁷.

⁷⁴ AMX. Determinacions capitulars, L. 10, any 1718. [...] Otrósí, paga la Ciudad a Fray Antonio García, Religioso Agustino, por salario de contralto, 20 L [...]

⁷⁵ Cfr. Cantada a la Milagrosa de Fernando Acuña. Missa a 4, amb violins i trompes del mateix autor.

⁷⁶ ACX. Acords capitulars, L. 86. 5 de març de 1808.

⁷⁷ ACX. Acords capitulars, L. 87. 18 d'agost de 1812.

El fet que l'epistoler hagués de ser tenor i que de vegades se'ls conega com a sinònims en referir-se a ell, ho era per exigència de l'ofici amb l'obligació de cantar l'epístola i no per exigència de la plantilla de la capella musical. Aquesta era la seua professió, epistoler, i sols després, era un músic adscrit a la capella, per molt que la participació en aquesta li reportara els guanys necessaris per mantenir-se amb decòrum.

[...] 5º: Para solemnizar las funciones eclesiásticas, tiene mandado el Cabildo que canten en la Capilla los Domeros y Sochantres; mas, como no parece bien que estos dexen su puesto quando están de Capa y Bordón siendo, por otra parte justo, que los Beneficiados contribuyan también a la mayor decencia del Culto, ha acordado: que los dos más modernos que se hallasen en el Coro, se pongan las Capas de los Sochantres quando hay Música y los Ayudantes no pueden suplir [les] por estar ocupados en otro ministerio preciso, o en la misma Capilla de música, però lo Cabiscoles regirán el Coro

6º Se nombrarán cada año dos Beneficiados que sean a propósito para cantar la Epístola y Evangelio en caso de necesidad.⁷⁸

Per al capítol, solemnitzar esdevé sinònim de cantar o sonar la música; tanmateix deu obligar que la decència del cult es mantinga donat que els qui passen a la capella a solemnitzar no deixen de ser clergues, i així cerca solucions adients als dos menesters.

També s'observa que per cabiscols es reconeixia, en aquest cas, l'epistoler i l'evangelister, d'acord amb la generalització que implica el mot cabiscol que ja hem esmentat més dalt.

Aquesta disposició, ve a confirmar que el fet de tenir l'ofici de veu no era condició única per cantar en la capella les parts principals. Les circumstàncies de la capella quant a persones disponibles per a l'ocasió sembla ser la condició primera. Uns o altres ho havien de fer, sense embaràs que el mestre de capella tinguera predilecció per uns o per altres: cercaria en tot cas la idoneïtat de les veus.

Referint-nos ara al dimensionament s'ha de dir que, comparativament, la capella de Xàtiva es trobaria entre les grans a nivell del territori estatal. Quan María Gembero relaciona estudis sobre la música a les catedrals espa-

⁷⁸ ACX, Sig. Caixa 21: Nomenaments i Ordinacions, sense foliar. Algunes d'elles han estat transcrites per Josep Antoni Alberola, *Op. Cit.* Vol.II. pp. 116 a 126.

nyoles, ens diu que al segle XVIII totes les capelles s'assemblen quant a plantilla⁷⁹:

mestre
organista
arpista (organista segon)
instrumentistes diversos
cantors adults (normalment dos per corda)
cantors infants (habitualment sis)

D'altra banda, el nombre de components de la capella de Xàtiva s'assembla a:

Pamplona, menys o més vint al llarg del segle
Granada, menys o més 20, el 1758
Saragossa, menys o més 17 al llarg del segle
Ávila, 20 el 1720
Huesca, 6 el 1713
València, podia oscil·lar entre 20 i 25 cadascuna de les conegudes.

Aquesta relació convida a pensar que la de Xàtiva era una capella important en nombre, i diversa pel que fa a la qualitat.

3.8. Sobre el lloc d'assajos

Hem vist que amb la manera de ser les coses, tan complexa, resulta difícil pensar en un resultat sonor concret. La reflexió sobre açò, sense afany d'especulació, ens sobrevé. D'una banda sabem que s'assajava regularment, tanmateix, el fet que es fixe tant de protocol dóna mostra de la poca quantitat de components amb què podia comptar la capella habitualment. En aquests termes, la nostra mentalitat i oïda actual no pot dir molt d'aquella. Mentre hi haguera una composició la música sonaria i la funció estaria completa. Sens dubte devia haver equivocacions i errors, d'ací la necessitat d'assajar. Però la professió de músic contenia aquests inconvenients. No podem encara especular sobre aquesta matèria per manca d'informació rellevant i esclaridora.

⁷⁹ GEMBERO USTÁRROZ, María: *La Música en la catedral de Pamplona durante el siglo XVIII*. Fondo de Publicaciones del Gobierno de Navarra. Pamplona, 1995, Tomo I, p. 47

El lluïment de la capella es trobava supeditat a les possibilitats d'ajuntar els músics per assajar, situació esta que no resultava sempre satisfactòria degut, en gran mesura, a les obligacions pròpies de l'ofici dels seus membres. Hem de tenir en compte que almenys les composicions noves requerien de concertació

[...] *etiam* determinaren que en vista d'un memorial posat per lo Mestre de Capella representant que per a les proves de diferents composicions noves, que és precís provarse ans de cantarse, es convoca per a casa del mestre, y que ja que alguns no acudirien, y després s'excusen que no els havien convocat, que el que no acudisca a dites proves convocat que sia, quede multat en 10 sous repartidors entre els assistents a la dita convocatòria, si no és estant impedit legítimament; y si és culpa del convocador, quede este multat en 20 sous repartidors així mateix.⁸⁰

Quan el mestre refereix ací que alguns no acudirien, està referint-se, sens dubte, als eclesiàstics. Ens basem en què adreça el memorial al capítol clerical. A més a més, qui tenia facultat per multar des de sempre (recordem el cas de Serrat a 1722, per exemple) era el capítol.

En altres ordre de coses, mentre ens preguntem per què no podrien assajar a l'interior del temple trobem que el temple no era el lloc adequat per estar obert a la visita dels feligresos, creiem. No devia estar ben vist que la capella es mostrara en la seua intimitat productiva. És probable que s'entenguera que la imatge de la capella no devia tampoc veure's posada en crítica. Ensenms, és possible que els assajos dels villancets a l'interior del temple causaren soroll i falta de decòrum.

Sense tenir al moment altra notícia anterior, el 1803, el Mestre de Capella demana una casa amb millors condicions d'espai (...) *casa proporcionada para dar lección a los ynfantes y para las pruebas de la composición de Música* (probablement, es refereix al fet d'haver d'assajar la capella les noves composicions)⁸¹. Açò ho havia sol·licitat el 1802 i des d'aleshores no li l'havien buscada. L'any 1813, Morata habitava una casa molt menuda al número 1 del carrer Tomàs de Xàtiva⁸². No tenim constància que els infants

⁸⁰ ACX, Acords capitulars, L.72. 18 de juliol de 1722

⁸¹ ACX, Acords capitulars, L. 86: dia 29 d'octubre de 1803. p.409.

⁸² Cfr. HERNANDO SERRA, M. P. i AZNAR GARCIA, R.: *Xàtiva durant la Guerra del Francès, 1808-1814*. MatéuEd. Xàtiva, 2002. p. 106.

residiren a casa del mestre en aquesta època. Evidentment donar-los lliçó no requereix el mateix espai que tenir-los vivint dins. A més a més, els materials didàctics devien romandre a casa del mestre, i pensem que també els esborranys i les composicions que s'emprarien com a referència en eixes lliçons. Devem considerar també, que els organistes i altres músics també podrien haver participat de la formació dels escolans i d'altres residents del municipi interessats d'aprendre. Dissortadament ensopeguem de nou amb la manca de notícies al respecte.

3.9. Qüestions salarials. Convenis institucionals

Alberola Verdú fa una important i pregona anàlisi del finançament de la capella de música de la Seu. Estudia els llibres de les diverses menses o comptabilitats conegudes al si de la institució i resseguint paràmetres historigràfics del tot adients, relaciona les fons d'ingressos amb l'activitat social que les propicia. En el context urbà de la Xàtiva del sis-cents ix de relleu la participació de particulars, noblesa, burgesia adinerada, professionals i confraries i, fins i tot, altres entitats com els gremis, els quals també suposaven una part important del gros del finançament de la capella i d'altres manifestacions musicals.

Al temps que en fa l'anàlisi, aporta una considerable quantitat d'enllumenaments teòrics recollits d'investigadors d'arreu d'Europa els quals aprofita per contextualitzar l'estudi de la música a Xàtiva en el marc d'una musicologia que se n'ocupa no sols de l'aportació de dades sinó que, a més a més, pretén llegir darrere d'elles per interpretar la complexitat de les relacions que es conté la societat urbana respecte de l'activitat musical.

Si bé posa de manifest que en la funcionalitat de la música rau la seua raó de ser, apuntem ara nosaltres que el producte musical era el qui servia com a objecte de consum i demanda, apareixent els professionals de la música, juntament amb el aficionats i els músics de caire popular de rel tradicional, com a agents de distribució d'aquest producte.

La consulta de la documentació per ell al·ludida ha pogut servir en el present estudi per corroborar la continuïtat en el protocol i estratègies de finançament per a la capella musical oficial durant el segle XVIII, tot i endegar-se per camins polítics i socioeconòmics propis del nou règim social de govern.

Òbviament, la música que requeria de finançament específic era la polifònica per tractar-se de la que exigia de major nombre de músics i per tant d'ésser considerada com d'especial tractament front a l'ús quotidià del cant pla, dins l'àmbit eclesiàstic. Com més músics, major exigència pressupostària.

Fora d'eixe àmbit, l'exigència de música suposava un cabal important d'activitat que a cap estament i institució podia resultar de consideració menor. Activitats lúdiques, amenització d'espectacles al carrer i en recintes menys o més tancats, diversions i lluminàries, comèdies i balls, corregudes de bous, combinaven amb el rigor de les celebracions religioses i les oficials del protocol cívic. L'activitat que es generava requeria del manteniment d'una xàrcia de relacions laborals i de negocis entre els músics de la ciutat i també de fora d'ella. Excepte l'establiment per compte propi de quelcom músic o grup de músics dels quals manquem d'informació directa, trobem diverses institucions i entitats per mitjà de les quals es vertebrava l'activitat econòmica al voltant de la música.

Compten també entre aquests òrgans de demanda i oferta de música, les diverses guarnicions militars que a la ciutat han anat establint-se o han passat ocasionalment per ella. A la pràctica, el fet de comptar amb establiments d'aquest tipus va influir, probablement, en el posicionament partidista cap a l'Arxiduc durant la Guerra de Successió juntament amb l'existència d'un cert sentiment anti-francés i la convicció que Carles d'Àustria aboliria els drets senyorials⁸³. Evidentment, donat el resultat de la contesa, aquestes guarnicions tindrien totes els colors i les armes borbòniques, al llarg de la centúria.

A qui podem mantenir al marge de generar activitat musical és la corregidoria política, la qual només se li coneixen activitats pròpies de la seua naturalesa de control i supervisió. Tanmateix, puntualment actua com a censora de determinades activitats on participa la música però sense aportar cap mena de sufragi econòmic de les activitats. Aquest funcionari era fiscal comptable per Sa Magestat, però no disposava de cabal dinerari per sufragar esdeveniments. Així i tot, la seua presència condiciona determinades activi-

⁸³ BLESÀ DUET, Isaïes: Un nuevo municipio para una nueva monarquía. Oligarquías y poder local. Xàtiva, 1707-1808. Publicacions de la Universitat de València. València, 2005. (p. 24).

tats en favor de la contenció d'unes (les més populars) en favor d'altres (les més greus).

Coincidim amb Alberola Verdú en l'apreciació de la importància que la urbs dispensa a la música⁸⁴. Destaquem principalment l'interès –funcional– per les celebracions litúrgiques, religioses no litúrgiques, cíviques i de caire multitudinari. Les de règim minoritari, com ara les pertanyents a festivitats onomàstiques de carrers i les privades, resseguirien, potser, un altre itinerari de finançament.

Si es mancava de fórmules bàsiques que propiciaren el finançament, s'havien de cercar circuits financers que les possibilitaren. L'entramat financer s'erigeix sobre diverses fonts d'ingressos per als músics que pertanyen oficialment a una institució que té per obligació retre comptes a instàncies superiors mitjançant requeriments tributaris o comptables, com n'és el cas de la Ciutat respecte de la Reial Audiència. També deu retre comptes, tot i no mitjançant el mateix protocol ni destinatari, l'església. Altres entitats menors com ara les confraries, l'hospital de pobres, les companyies de còmics o els mateixos gremis, es deuen tributàriament al procediment tributari ordinari.

En conseqüència, aquestes entitats locals juntament amb el producte de diverses obres pies i, sobretot, els particulars, aportarien importants quantitats per la presència de la música les quals farien atractiva la producció d'esdeveniments tant com la participació activa dels músics sota un règim establert i reconegut oficialment, fins i tot incloent-ne els músics no oficials com ara els transeünts.

Després de 1707, la situació econòmica de la ciutat no donava per a resoldre les necessitats que requeria la reconstrucció de la nova *San Phelipe*. En els anys següents i fins que la Pau de Viena (1725) vinguera a sentar alguns principis d'actuació amb afany organitzatiu d'un model centralista i garant dels privilegis regis, no podem consignar per a l'activitat musical un sistema formal, és a dir, reglat, que la mantenia. La intenció de reconstruir-lo, tot considerant-lo d'alta importància, era fonament per a la seua impulsió però

⁸⁴ ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: Música, església i ciutat. La música a la col·legiata de Xàtiva al segle XVIII. Matéu editors. Xàtiva, 2011.

no encara per a la dotació estable i sostenible. Realment, ens trobem davant d'un producte quasi de luxe per a aquestos temps.

D'alguna manera, les conseqüències d'aquell tractat de pau venien a regularitzar i normalitzar circumstàncies financeres de les institucions i també de les persones que veien com podien –malgrat els entrebancs que s'interposaven– recuperar béns i actualitzar-se en tributs, censos i censals, a més de recuperar rendes. Fins a 1725, les turbulències i les vicissituds originades per l'abandó de propietats per l'exili, l'expoli, les lluites per situar-se en llocs preeminents dins del poder municipal i les administracions, formaven part del panorama quotidià⁸⁵.

La re-estructuració política i jurisdiccional de la ciutat arran de la victòria borbònica sembla que va quedar establerta el 1709⁸⁶, encara que es plasma en el Decret de Nova Planta el 1716. Quant al procediment de centralització de l'ordenament fiscal, trobem per a l'antiga Corona d'Aragó i en especial per a Xàtiva una major vigilància ocasionada per la seua aferissada resistència durant la guerra. Els nous reglaments que emanarien del Consell de Castella torbarien la capacitat que fins a la seua aparició havien gaudit els capítols municipals per a fer ús dels propis i sobretot dels arbitris. L'afany reial de controlar el frau i l'endeutament dels municipis perseguia un major marge de recaptació fiscal per a la Corona: al temps que s'arrogava el control econòmic, preservava el seu poder. Com explica Blesa Duet, a les institucions borbòniques, als corregiments i els ajuntaments es troben personatges com ara corregidors, alcaldes majors i regidors els quals esdevindrien una elit oligàrquica local que controlaria el municipi durant tot el segle XVIII. En aquest sentit i resseguint les apreciacions del mateix autor, l'oligarquia urbana de *San Felipe* estaria conformada per propietaris i censalistes, per afavorits del règim, per pertanyents a la noblesa tret de pocs casos que pertanyerien a la corporació per la seua condició tot i que sense recursos. En general, benestants econòmicament i rics que veurien en l'ostentació del poder el complement al seu estatus social. No obstant, resulta d'importància cabdal considerar que els models que se servien al poble

⁸⁵ BLESÀ DUET, Isaïes: Un nuevo municipio para una nueva monarquía. Oligarquías y poder local. Xàtiva, 1707-1808. Publicacions de la Universitat de València. València, 2005. (p. 29): [...] Guerra, expolio, recompensas y recuperación paulatina, fueron todos ellos factores que se interrelacionaron, al menos en la primera mitad del siglo XVIII.

⁸⁶ *Ibidem*, p. 37.

propagandísticament, volien suposar un canvi cap a la modernització de l'Estat abans que un arranament circumstancial de determinats costums immemorials. Aquesta subtil diferència mostra una pugna entre dos posicionaments, interessats tots dos, però que no arriba a garantir *per se* que l'activitat musical hagués estat mediatitzada políticament cap a una major activitat o menor, o de major qualitat o menor. Pensem, per exemple, que l'abolició dels drets senyorials, promulgada per la causa de l'Arxiduc, hagués influït en una reconsideració del paper dels senyors com a patrocinadors de determinades manifestacions artístiques i entre elles, les musicals.

En aquest estat de coses, la *Nova Colonia* inicia el seu viatge històric combinant les estratègies de govern del nou sistema amb la manera de fer ja coneguda i per tant, pràctica i eficaç.

3.9.1 Plantes salarials

Les plantes salarials suposen la base a sobre la qual el municipi constitueix el pla d'assalariament dels servents músics de forma unilateral a l'empara dels seus propis fins de decència i assistència a la col·legial. Fins l'any 1729, l'ajuntament sorteja com pot aquestes obligacions que ja tenia l'antiga Xàtiva. Deprés d'aquest any, la planta salarial es dispara quasi incontrolable i amb moltes penes⁸⁷, fins que s'instauren les ordenances municipals de 1750. Sembla ser que Portell, arribat a la mestria el 1728, potencia una modernització de la capella. Açò requeria d'un replantejament salarial que conjugara la proporcionalitat entre els salaris i les habilitats dels assalariats. Si mirem Xàtiva com una ciutat intervinguda en allò econòmic, veiem de seguida la complicació per a donar solució, a la pràctica, a aquest problema.

⁸⁷ AMX. Determinacions capitulars, any 1748. Com a exemple del que volem dir trobem aquesta situació: 14 de juny de 1748, p.114v. En vista de un Memorial presentado por Joseph Portell y demás Músicos que asisten a la ciestas de la Octava del Corpus, en que representa que tres años hace que asisten a dichas ciestas sin gratificación alguna, siendo así que antes se les daban doce pesos, y al paso que desean servir no obstante el mucho trabajo que hay en dichas ciestas y coigual la estrechez en que se hallan; por lo que concluyen suplicando se les libre aquella cantidad que fuere del agrado de esta Ciudad; Acordaron se les dé, por vía de gratificación, ocho libras para las ciestas de la presente Octava y que se despache el libramiento correspondiente contra el destino de extraordinarios.

Voler i no poder causaria problemes laborals i de manca d'interès per part de molts dels músics de servir la Ciutat al llarg del segle⁸⁸.

La planta salarial de 1729 apuja a 424 lliures. Evidentment, la dotació règia per a despeses de capella i assistència a la col·legial en l'any 32 encara no havia arribat, circumstància aquesta que ocasiona l'amuntegament de deutes salarials, com es reconeix a les fonts documentals, en la mesura que el sosteniment de la cobertura financera del sistema es garantia amb la dotació règia. No obstant, la Ciutat ressegueix amb la seua política de mantenir el boat en pro de la decència d'ella mateixa, no fent, en aparència gaire cas de les disposicions de la Reial Audiència. Així les coses, el dèficit pressupostari per a música i festes no trobaria solució fins que la pressió fiscal va augmentar i s'aplicaren plans de contenció de la despesa que, dissenyats des de l'any quaranta-cinc, culminarien en les ordenances del cinquanta. Tanmateix, l'aplicació de les disposicions tingué menys o més èxit segons casos.

A *San Phelipe*, s'assumeix el que dicten els reglaments en tant que beneficien les arques municipals en retallar despeses destinades a músics, música i celebracions religioses a la Seu, sobretot. Al capdavant, les ordenances venien a descarregar la difícil tradició de mantenir allò que no es podia, circumstancialment. Així el nombre de músics, el seu salari i altres despeses per a instruments i indumentària es vorien minvades i reajustades en virtut dels successius reglaments de govern. Aquesta circumstància s'aprecia millor després de l'aplicació del Nou Reglament a partir de 1770. No obstant això, quan la circumstància de la celebració ho reclama i així ho entén el municipi, de la partida d'extraordinaris se sufraguen diverses iniciatives.

Poguera ser que arran d'aquestes impositcions centralistes tot allò que no es tramitava per via salarial, com ara els percaços en allò votiu que naixien del sufragi de particulars, d'eixides de la capella, de distribucions pròpies dels servei a la Seu, de les almoines, dels productes de les diversions públiques, cobraren major rellevància i interès per als músics. Aquestes fonts d'ingressos requeririen d'un control menys exhaustiu que el fiscal per al

⁸⁸Vid. AMX, Determinacions capitulars, L.15, any 1728. Y como esta dicha Ciudad no puede valerse de sus arrendadores por tenerlo todo embargado y ser preciso haver de acudir libramientos de la Real Audiencia [...] En aquesta mateixa font consta com uns socors als músics, de 124 lliures, anaven a eixir del producte dels impostos denominats Talles (dins del règim de Propis).

municipi. Encara que l'any 1732 Roc Pla deixa constància en un memorial a la ciutat que *el salario que se le tiene señalado es solo de sesenta libras, y las utilidades de la Capilla son tan cortas que uno y otro no basta para lo preciso*⁸⁹, no sempre anava a mantenir-se aquesta curtedat de les distribucions. Comptat i debatut, el fet de ser músic oficial assalariat de la Ciutat resultava important, interessant i atractiu tant per l'estatus i reconeixement social que proporcionava al qui l'orstenava, com perquè obria les portes a l'admissió als percaços en allò votiu de la Seu que importava més guanys que el salari en si.

Com exemple de la millora de la situació en passar els anys, portem ací la dotació que rebria l'organista que guanyara les oposicions a realitzar en març de 1785:

Manifestó el mismo Racional un arreglo de diferentes partidas de rentas para formar el total que deberá percibir el nuevo elegido organista y importando dicha relación de el archivero trescientas quarenta y dos Libras, acordaron se pongan solamente en los edictos para dicha plaza, trescientas doze Libras, rebajándose entre otras partidas, la de veinte Libras que se concedió a algunos antecesores por pura gratificación y especial habilidad⁹⁰.

Posem com exemple dos dades més per mostrar-ne la progressió del que hem afirmat. Als edictes d'oposicions en trobem un referit a la vacant d'evangelister i contract de primer cor de l'any 1816. En ella podem llegir.

La renta de esta Plaza con Missa y demás emolumentos será de quatro mil o quatro mil quinientos reales; y el provisto tendrá obción a dos meses de solaz con permiso del Ilustre Cabildo.

Realitzant les operacions i considerant que es referia a rals de billó, estaríem parlant d'una renda aproximada de 281 lliures.

Un altre exemple, tot i que de l'any 1829, mostra la renda que obtindria l'organista que ocupara la vacant per mort de Ciurana: ascendiria a 310 lliures i dos mesos de solaços⁹¹.

⁸⁹ AMX, Determinacions capitulars, L.19, novembre de 1732. El memorial es posa perquè a un altre ministril, ventura Marcolini, se li anaven a donar 120 lliures de salari.

⁹⁰ ACX. Acords capitulars. L.83, 1785.

⁹¹ ACX, Nomenaments i ordinacions, Caixes 25 i 26, per a ambdues dades.

D'aquesta quantitat, com durant tot el segle, el salari oficial de la Ciutat no ultrapassava les 60 lliures per a l'organista, i el salari del contralt primer havia oscil·lat entre 30 i 40 lliures. L'organista tindria 250 lliures de distribucions i implements, mentre que l'evangelister en gaudiria 241, menys o més. Amb aquestes xifres s'entén l'interès dels músics d'ofici per la professionalització.

Evidentment, de totes les distribucions hi havia comptabilitat i assentament registral, però la vaguetat d'alguns conceptes, l'arbitri dels responsables i l'ambigüitat en determinades exempcions tributàries i drets de refaccions pròpies del clergat que l'ajuntament deixava passar, oferien un panorama interessant a l'exercici de la professió, si més no, al si de la institució eclesiàstica. Ara bé, quan el sistema pressionava el municipi a nivell fiscal i de control de despeses, l'ajuntament reaccionava fent saber determinats servents les seues obligacions tributàries. Però sovint, la Seu deixa caure el seu mant a sobre els caps dels predilectes. L'any 1770 l'ajuntament es queixa al Reial Consell, que els servents laics de la Seu creuen estar exempts de tributació i arbitris, i a més gaudeixen de les refaccions per les *sises* pròpies de la condició d'eclesiàstics. El Reial Consell respon donant la raó a l'ajuntament per tractar-se de servents laics. Fins a eixe moment, per tant, el capítol eclesiàstic tenia decretat i conveniat amb els alcaldes majors que aquestos servents tingueren les mateixes prerrogatives que els clergues. Entre aquestos servents es troben el perteguer, els sagristans, el campaner i altres *de igual calidad*. Cal suposar que s'inclourien els músics seglars⁹².

En definitiva, tot i el fet de regular-se per partides tancades la distribució salarial dels funcionaris, no impediria que la solemnitat cercada des de sempre per a la ciutat haguera trobat altres pilars de sosteniment que foren menys ostensibles i visibles que el salari directe juntament amb tot l'aparell fiscal de caire impositiu. Veuríem d'aquesta manera una amalgama entre les conductes inconcuses de la Ciutat davant del seu propi luïment i decència, i de les exigències dels reglaments regis en matèria d'ordenació dels béns en benefici de la població.

3.9.2. Progrés dels salaris en la capella.

⁹² Per a una informació més concreta sobre aquest tema, *Vid.* AMX, LG.77 Registro de Reales Órdenes y otros documentos, Anys 1764 a 1778: sobre exempció de tribut de determinats membres llecs de la col·legial.

En principi, els músics de la capella no reben salari de la col·legiata, almenys no en el sentit estricte de la paraula. Obtenen els emoluments mitjançant un sistema de distribucions per porcions d'una suma global que es reparteix resseguint un barem, per importància del paper jugat, sobretot, però també pel bon servei i conducta i, també, per l'habilitat en l'ofici o ministeri. Els clergues que tenien l'ofici (i alguns el benefici), formaven part de la capella quasi per obligació estatutària, però incentivada per l'admissió a percaços. Amb el temps, la institució eclesiàstica arriba a conceptualitzar aquest repartiment sistemàtic d'emoluments, distribucions i porcions, bastant regular ja, com a salaris propis d'ella. No obstant sembla més una qüestió d'índole semàntica que no una qüestió formal.

[...] acordaron que se pongan en edictos con término de quarenta días para la Plaza de Órgano y que interim sirva Francisco Martínez con Salario de treinta Libras por el Cabildo, y el de la Ciudad [...] ⁹³

Tenim un altre exemple:

Otrosí, se hizo presente un Memorial de Vicente Mollá en que pide que por muerte de Mosén Nicolás Mira, está sirviendo el empleo de tenor de primer Coro, por lo que se le concedan los salarios que lucrava dicho Mosén Nicolás Mira, y Acordaron que por lo que respecta al salario de la Ciudad, se le nombre por interino a voluntad del Cabildo, y en lo que mira al del Cabildo, sin embargo de que dicho Mosén Nicolás tenía algún emolumento, era de gracia por su [h]abilidad, pero si en adelante se portase según el difunto el dicho Mollá, se le atenderá. ⁹⁴

Aquesta suma total l'aporta el sufragant de la funció a celebrar. Aquest sufragi podia provenir de la mateixa institució eclesial, de la Ciutat o de particulars, els quals per via d'almoïna concreta a la capella o d'estrenes vehiculades a través de la institució eclesiàstica, proporcionaven el conjunt dels guanys extra-salarials.

⁹³ ACX. Acords capitulars, L.80, 22 d'abril de 1771. El salari de la Ciutat era de 60 lliures, la qual cosa significa que el salari entre les dos institucions apujava 90 lliures, abanda les distribucions i porcions, i altres.

⁹⁴ ACX, Acords capitulars. L. 82, dia 17 de maig de 1782 (p.197 i 197r).

Determinaren donar de arguילוando a la Capella huit lliures en atenció al desempeño [que] [h]an tengut en la música de esta Setmana Santa [...] ⁹⁵

Alguns oficis també comptaven amb benefici específic i còngrua. Ja el 1717, la ciutat donava salari al mestre, a l'organista-arpista, a un corneta, a un violonista i a un baixonista; excepte el corneta, que era seglar, la resta eren clergues. El tenor, mossén també, tenia salari de la ciutat; un religiós agustí, rep salari com a contract del primer cor. El tenor i el contract del segon cor, també. El 1720, un violinista, és prevere. Ho veiem tot seguit:

*Salarios y obligaciones (de la Ciutat)*⁹⁶

Otrosí ha pagado la Ciudad a Juan Serrat, Maestro de Capilla, Treinta libras de salario...

Otrosí, paga la Ciudad a Mosén Francisco Quilis, Organista y Arpista, treinta libras de salario...

Otrosí, paga la Ciudad a Joachim Llorens, Corneta, otras treinta libras de salario...

Otrosí, paga la Ciudad a Joseph Falcó, músico bajonista, diez libras por su salario...

Otrosí, paga la Ciudad a Mosén Joseph Belloch, tenor veinte libras por su salario...

Otrosí, paga la Ciudad a Fray Alfonso García, Religioso Agustino por salario de contralto, veinte libras...

Unes dècades després, el segon tenor i el segon contract, reben també salari de la Ciutat.⁹⁷

Amb aquest desplegament de salaris, la Ciutat, com ja hem assenyalat abans, pretén contribuir a la major decència possible en la pràctica del culte a l'església, empenyorament que considera obligat:

[...] por quanto la Collegial Yglesia de esta Ciudad está poco asistida y los divinos officios no se pueden celebrar con la solemnidad que se requiere por falta de músicos. Por tanto, para acudir a cosa tan del agrado de Dios Nuestro Señor y servicio suyo, acordaron constituir, según que constituyen, los salarios siguientes [...] para que teniendo los referidos la ayuda de costa de los dichos salarios que deberán cobrar de la Ciudad por tercias, según y en la forma que les

⁹⁵ ACX. Acords capitulars, L73. Dia 20 d'abril de 1737 (p.34v.)

⁹⁶ AMX. Determinacions Capitulars. Llibre 10, any 1718.

⁹⁷ Cfr. Correspondència. AMX. LG. 106, any 1752.

pagava la antes Ciudad de Játiva, puedan asistir a la dicha Yglesia y funciones de aquella.⁹⁸

També en aquest desig d'assumpció de càrrega salarial trobem la Seu. Al llarg del segle la gestió de les porcions i distribucions en allò votiu (percaços), quan aquestes arriben a abastar certa regularitat, la institució eclesiàstica les mira com una mena de sistema salarial. Aquest costum s'evidencia encara moltes dècades després atenent els ministeris dels psalmistes –músics de veu– que no es trobaven vinculats a la Ciutat però formaven part de la capella de música en estar dins del cor de la Seu. Així trobem el 1784 a Francisco Pastor, psalmista, sol·licitant al capítol se li permetera assistir al cor amb hàbits de músic per poder estar més prop de participar en determinats repartiments. O també, en setembre del mateix any, admetre la Seu per psalmista a Joseph Martínez *señalándole quatro sueldos en plata diarios y admitido a lo votivo, y lo mismo a Francisco Pastor*⁹⁹. Un any després, per la mateixa font documental, s'admet en les mateixes condicions de *salario y emolumentos*, a Joaquín Micó, d'Albaida. Fins i tot, Antonio Reig, natural de Muro, psalmista de la catedral d'Orihuela, sol·licita venir a exercir ací. Als dos se'ls admet donant-los a cadascun una peseta diària (5 sous, aproximadament) en entrar amb hàbits de músic al cor, podran percebre participació en allò votiu. Per tant, si més no, la Seu sembla voler-se considerar com a patrona en tant que també paga salaris.

Als qui gaudien còngrua o salari, les distribucions i les porcions els servien per ajuntar uns ingressos suficients amb el fi de mantenir-se decentment. Els músics sense salari municipal que subsistien sols de les distribucions, obtenien uns minsos ingressos que requeririen de complements, menys o més a l'abast segons moments. Així s'explica l'afany d'assistir on fora que es demandés l'assistència de la música. Aquest mateix afany arribava als oficis i ajudants del cor, els quals també cercaven ingressos a altres llocs, enduent-se sovint la reprovació del capítol¹⁰⁰.

⁹⁸ AMX, Determinacions capitulars, L.9, 1717, 17 d'abril.

⁹⁹ ACX. Acords capitulars. L.83 any 1784 i 1785

¹⁰⁰ ACX. Acords capitulars, L.72: dia 23 d'abril de 1729, p.249r.: [...] que els músichs pugen anar fora ni a festa alguna sense precedir llicència del Señor Protector de Capella.

Etiam determinaren que en les festes que la Capella tinguera fora de la ciutat, hagueren de cobrar porció i mitja aquells músics que porten més treball pel lluïment de la Capella.¹⁰¹

Tant era la cosa així que fins i tot el 1746, Miguel Ferrando, evangelister, que en feia setze com a contract del primer cor, no dubtava de cercar substitut per a complir amb l'obligació de cantar l'evangeli en les funcions de la Ciutat, mentre ell cantava en la capella. Com que mancava de salari de la ciutat, en considerar-lo aquella com a ben posicionat pel benifet i porcions clericals, amb el que guanyava en la capella havia de sufragar el substitut. Encara que sembla ser li eixia a compte l'operació, la Ciutat, a la vista que sumant tots els salaris a músics hi havia una despesa de dos-centes seixant-nou lliures, va accedir a assalariar Ferrando del marge restant que fins a la quantitat de tres-centes cinquanta lliures tenia marcades per dotació de la capella¹⁰².

A més de la dotació municipal les retribucions es complementaven amb dotació provinent de les rendes de la Mensa Canonical (o primícia) per part de la Seu, principalment, i també d'altres administracions de les quals havia esdevingut marmessora la institució, les quals rebien el nom de la persona que les confiava¹⁰³. Aquestes administracions les portaven determinants canonges de confiança. Així podem obtenir una idea de la provenença del gros dels emoluments d'un resident músic. No apareix massa informació en positiu que aporte més llum sobre les diverses partides a sobre les quals es carrega la distribució dinerària per a músics. Tanmateix alguns apunts s'arreglen d'actuacions com els *passis*, les siestes, el Corpus i també d'algun aniversari.

Tan complexa activitat estava resseguida i assentada a diversos llibres de comptabilitat duts pels responsables segons el cas. Alguns d'ells corresponien al mestre de capella, com ara el repartiment per participació en funcions com les assenyalades suara. Altres, eren apuntades pel col·lector de capella.

¹⁰¹ACX. Acords capitulars, L.73. Dia 13 d'octubre de 1736, (p.28). Alberola Verdú, calcula la porció per membre entre quatre i sis sous, segons la funció dins la capella, el tipus i rang de la celebració, i el perfil del sufragant. Nosaltres l'estimem en quatre sous. Entenem des d'aquesta cita que els qui porten més treball pel lluïment devien ser els qui reconegudament tenien major habilitat i destresa.

¹⁰²AMX. Determinacions capitulars. L.33, maig de 1746

¹⁰³L'administració més anomenada a les fonts utilitzades és la de Salabert.

Tant unes com altres, devien retres periòdicament als caps de cada institució a fi de visar-les i controlar el bon rendiment de l'estructura de gestió.

<i>Salaries de la ciutat variacions al període 1717-1740 (en lliures valencianes)</i>									
<i>Músics</i>	<i>1717</i>	<i>1718</i>	<i>1720</i>	<i>1721</i>	<i>1722</i>	<i>1723</i>	<i>1727</i>	<i>1729</i>	<i>1740</i>
Mestre	30	-	-	50	60	-	-	60	-
Organista	30	-	30 ¹	-	60 ²	72 ³	60	60	-
Corneta	30	-	-	48	-	-	x	x	-
Tenor 1r	20	-	-	25	30	-	-	24	40
Tenor 2n	10	-	15	15	10	-	-	20	-
Contralt 1r	20	-	30	-	-	-	40	40	40
Contralt 2n	10	-	15	20	25	-	-	10	-
Baixó 1	10	-	15	-	-	-	-	10	60
Baixó 2	x	x	15	-	24	-	-	10	-
Violonista	20	-	10	15	-	-	-	x	
Violinista	x	x	x	10	-	-	-	x	
Oboè 1r	x	-	-	-	-	-	-	60	80
Oboè 2n	x	-	-	-	-	-	-	50	80
Oboè 3r	x	-	-	-	-	-	-	40	60
Fagot	x	-	-	-	-	-	-	50	80
TOTALS	180	-	210	293	327	339	289	434	600
x = no hem trobat dades per a eixa indicació. - = v es manté l'última xifra precedent. ¹ ocupava el càrrec Juan Cabanes interinament, per mort de Francisco Quilis. ² va accedir Francisco Juan Burguete. ³ a més d'organista feia de mestre per acomiadament de Joan Serrat.									

L'any 1729 és l'any que Portell ja s'ha assentat com a mestre de capella. La transformació de la capella al gust del mestre resulta evident. La Ciutat, després d'assignar els salaris en la forma expressada, explica en l'acord capítular de 6 d'agost de 1729:

[...] Y habiendo parecido bien dicha planta [la distribució salarial] la aprobaron y acordaron que desde el primero del presente mes en adelante, corren los salarios según van notados, y los demás que no van comprendidos queden suspensos, por discurrir [que] no son de utilidad a la capilla.

Ja hem dit que la Ciutat passaria moments d'indisposició econòmica que ocasionaria endarreriments del pagament de salaris als dependents d'ella. Hi hagué temporades que aquestos recursos haurien estat suficients, però les exigències dels músics i les necessitats imprevistes generaven dèficit en aquesta partida. Almenys des de l'any 1724, l'ajuntament està demanant a Sa Magestat *se sirva aumentar la dotación de la Ciudad para salarios de la Capilla y asistencia de la Yglesia Collegial*. La dotació econòmica municipal per a salaris es complementava amb càrrecs a la partida d'extraordinaris de la Ciutat, que ajudava a nodrir-la, sobretot, quan es tractava de casos de necessitat per la urgència de les funcions o celebracions. Conseqüentment, garantir la decència d'aquelles funcions que necessitaven de la música requeria de complements amb càrrec als arbitris del municipi¹⁰⁴.

L'any 1737 es troba el cas de Nicolau Mira qui exerceix de tenor interí del primer cor des de l'any 1732 sense salari. Sol·licita el post i la Ciutat li diu que *por ahora no ha lugar a su petición*, no obstant li lliuren 12 lliures per via de gratificació atenent als seus treballs i serveis, amb càrrec a la partida d'extraordinaris¹⁰⁵.

Cal entendre d'aquesta situació que no se li pot concedir la petició per manca de recursos pressupostaris a la dotació per a la capella i per això es recorre a la d'extraordinaris. És possible que abans de prendre la decisió referen comptes i vegeren que amb recursos extraordinaris podien mantenir *in tempore* l'ofici o, també podria ser confiaven que l'assignació reial per a despeses de capella apujara en un *lapsus* raonable de temps. Fóra com fóra, la partida d'extraordinaris semblava possibilitar *ad perpetuum* la solució als problemes que la falta de recursos ocasionava, la qual cosa mirada de front, no agradava a tots els senyors capitulars locals els quals individualment podrien preferir major diligència en l'eixida de l'endeutament encara que fora a costa del servei musical.

¹⁰⁴AMX, Determinacions capitulars, L.37. 12 de juny de 1750: Els músics de la capella demanen la gratificació ordinària per haver tocat i cantat en les *siestes* de l'Octava del Corpus [...] *pero atento a ser en obsequio y servicio del Santísimo Sacramento, a que se debe preferir y ser los efectos de extraordinarios destinados para las funciones y gastos precisos [...]*

¹⁰⁵AMX. Determinacions capitulars. L. 24, any 1737, 5 de juliol.

La partida destinada a la capella estipulada a la concòrdia amb Sa Magestat des de l'any vint-i-quatre per als propis de la Ciutat, contemplava una xifra concreta, 350 lliures, destinada al sufragi dels músics. D'un resum de les rendes de Propis i arbitris de l'any 1724 extraiem importants dades per a la comprensió i dimensionament dels cabals municipals¹⁰⁶:

Ingressos

Propis	542 £	10s
Arbitris	8182 £	10s
Repartiment (Equivalent)	6218 £	16s
Total	14943 £	16s

Despeses

Càrrecs de Justícia	98 £	3s	8
Salariis administratius	1505 £	10s	
Despeses ordinàries	740 £		
Contribució	9540 £	3s	1
Assistències a l'església	990 £		
Total	12873 £	16 s	9
Resten	2069 £	19 s	

Les assistències a l'església ho eren pels següents conceptes:

Festivitat, cera i Quaresma	600 £
Músics	350 £
Cordes campanes, reparacions, estorar i agranar	40 £
Total	990 £

Resulta rellevant la diferència entre ingressos per propis i per arbitris. Dóna mostra de la important càrrega impositiva que havien de sofrir els ciutadans i entre ells, per descomptat, els músics, professionals i no, que amb menys guanys fixos s'haurien de moure en el camp de les retribucions variables. Existien *sises* sobre la neu, la carn, el peix, l'aiguardent, el vi, l'oli, el vinagre, el sabó i la cansalada, a banda del gravamen (*alcabales*) a diversos productes.

¹⁰⁶ ACX, Nomenaments i ordinacions. C. 26.

Les 350 lliures destinades a músics comprenen sols als de la capella de música. Les figures dels clariners i el timbaler es recuperaran amb posterioritat, però ja se'ls anuncia un montant de 150 lliures, tot i que no apareixen reflectits els seus salaris fins l'any quaranta-sis. Molt possiblement, fins aleshores, quan eren requerits se'ls gratificava a càrrec d'extraordinaris. No obstant, donat que el capítol d'extraordinaris no està complert del tot en les xifres esmentades adés, a la xifra restant se li hauria d'afegir allò que es devia per diversos conceptes des de l'any anterior, amb la qual cosa el dèficit en extraordinaris per a l'any 1724, era de 647 lliures.

El municipi li representa també cada any a Sa Magestat la manca de dotació a les arques locals per tal de mantenir la situació respecte de l'estretor econòmica que pateix l'església (probablement perquè encara no havia pogut recuperar totes les seues rendes des del temps de la guerra), sent desig de la Ciutat ajudar-la en tot el que pugui; al seu informe afegeix que també per si mateixa, com a corporació, quant a manutenció i llustre que li competeixen, explicita la conveniència d'augment de determinats salaris. En altres conceptes fa menció específica de la necessitat d'assalariar dos clariners i un timbaler. De Madrid exigeixen que s'ajusten als pressupostos que tenen.

En maig de 1725 l'ajuntament té els comptes embargats. Davall d'aquesta situació els preocupava com podrien ocasionalment afrontar les despeses del Corpus. Qui havia embargat els comptes era la Seu (juntament amb altres creditors censalistes) per ordre del Real Consejo a través de l'alcalde major de la ciutat¹⁰⁷. No obstant, arribaren a l'acord que el cost de la festivitat del Corpus es desembargara a fi que la ciutat en poguera fer front, sense haver de donar *la nota pública* de no poder-la sufragar. No es podia esperar d'una institució com la corporació municipal que permetera a una altra el sufragi de una festivitat tan important competència d'ella. Trobem per tant, com no podia ser d'altra manera, que les dos institucions (poderoses institucions) conservarien així el seu estatus, és a dir, conservant les seues obligacions en no renunciar als deutes que òbviament legitimaven aquelles obligacions i, en conseqüència, la seua corporalitat independent. En confirmar que era preferible una transacció financera formal, es podria confirmar la necessària separació de fet que havia d'haver entre ambdós institucions. La despesa del Corpus i la seua Octava, la festa de la Pau, i part de la despesa de la Setma-

¹⁰⁷ SARTHOU, Carlos: Datos para la Historia de Xàtiva. Libro III. "La Ciudad de san Felipe" Siglo XVIII. (p 71) Nota 3a.

na Santa va ascendir a 216 lliures, 18 sous, 2 diners. Per comptar amb una dada que pose de relleu la quantitat, direm que els dispendis per afalagar i allotjar la visita del Príncep de Campoflorido en la ciutat va ascendir a 180 lliures el 1723 i a 144 lliures el 1725¹⁰⁸.

Com a mostra de la situació de fretura econòmica de l'ajuntament en relació als músics, portem ací el cas de Pere Riera, provinent de la ciutat de València, qui presenta un memorial a la ciutat dient que el capítol eclesiàstic el tenia admès per contract de primer cor de la capella, i demanava se li assignara salari apropiat, a la qual cosa respongueren:

[...] y por quanto esta Ciudad, por ahora, se encuentra sin efectos por tenerlos embargados de orden del Real Concejo por el Alcalde Mayor de esta Ciudad, no se le señala salario fijo a dicho Riera, y siempre que la ciudad tenga efectos, se le señalará el salario correspondiente a su habilidad [...] ¹⁰⁹

El mateix Riera, en 1744 veu com li detrauen vint lliures del seu salari per tal d'augmentar-li'l a Nicolau Mira, prevere tenor primer, que només en rebia vint, preant la seua habilitat a fi de suggestar-lo perquè no marxe. La concòrdia amb Sa Magestat *no puede exceder de más gastos de Capilla que los que tiene asignados a sus sirvientes*, en conseqüència *se le hace preciso para cubrir dicho aumento rebajar a otro sirviente*¹¹⁰.

Riera argumenta en la seua disconformitat que si bé el mèrit d'aquell havia apujat, no havia decaigut el seu i, a més a més, que en *los años que Vuestras Señorías no podían pagar los salarios tampoco se mezcló en los que sacaron despacho de la Real Audiencia contra Vuestras Señorías* [...]

Després se n'adonaren que a la dotació de la concòrdia amb el rei per a salaris de capella encara n'hi havia romanent per apujar-li el salari a Mira sense perjudi de Riera.

El 1746 la capella pateix manca de músics i davant l'imminència de les funcions de la Setmana Santa a fi que es puguen realitzar amb quelcom lluíment, es fa necessari llogar alguns músics forasters (de València), i lliu-

¹⁰⁸ SARTHOU, Carlos: *Datos para la Historia de Xàtiva*. Libro III. "La Ciudad de san Felipe" Siglo XVIII.

¹⁰⁹ AMX, Determinacions capitulars, L. 13, maig de 1725.

¹¹⁰ AMX, Determinacions capitulars, L. 31, agost de 1744.

raren 16 lliures amb aquest fi a càrrec del producte de les places de ministrils vacants¹¹¹. Algunes d'elles es trobava assistida però sense salari, com era el cas de Joseph Ribera, oboè i trompa.

Aquesta mancança de músics es comprova amb l'embalum de la despesa per salaris a músics de l'any 1747: 294 lliures, 8 sous. El resultat de restar a la dotació habitual de 350 lliures aquestes de l'any 47, indica el romanent que hom pot fer servir per cercar músics incidentalment, o fins i tot, augmentar i gratificar determinats bons serveis, sempre sota sol·licitud dels afectats. No obstant, aquesta disponibilitat econòmica no resolía de forma duradera el problema de falta de servents músics. En no haver estabilitat, tampoc no podia haver un resultat musical de qualitat en el sentit de conèixer el repertori, les noves composicions i l'ajuntament *graciós* de les veus i els instruments.

El ressó d'aquesta difícil conjuntura per a la Ciutat arriba fins a molts anys després, almenys fins a 1773:

Visto otro memorial de Mosén Bernardo Monllor, Presbítero y Beneficiado de la Colegial Iglesia de esta ciudad, como heredero de Joseph Monllor, su Padre, y en nombre de Laura Cortés, heredera de Roque Pla, su tío, según el documento que exhibe, en que dize: que a dicho Joseph Monllor le quedó deviendo esta ciudad en el tiempo tuvo embarazadas sus rentas [les de la Ciutat], treinta y seis Libras, trese sueldos y diez dineros. Y al dicho Roque Pla, cinquenta y cinco Libras y doze sueldos, según las certificaciones que también exhibe. Que por los mismos motivos, diferentes dependientes de esta ciudad, a quienes se les suspendió también el pago por el embargo insinuado, habiendo acudido al Consejo y expedido [este] sus órdenes para que se les pagasen sus créditos, han cobrado, como consta también por otra certificación que exhibe. Y a Ángela Riera, heredera de Mosén Pedro, su hermano, habiendo comparecido en Justicia, se le mandó pagar, y consecuentemente se confirmó esta Providencia por la Real Audiencia, con costas. Que estos recientes exemplares mueven al Suplicante a recurrir a esta Ciudad en solicitud del pago de dichos créditos, y por ello lo suplica con el mayor respeto. Acordó el Ayuntamiento que respecto de no tener efectos para pagarles, aun que sean ciertos los exemplares que cita, acuda a donde toque.¹¹²

¹¹¹Potser s'haurien de comptar ací els salaris dels dos ministrils diferenciats dels tres ministrils, els quals exercien de baixons en la capella. *Cfr.* AMX, Determinacions capitulars, L.16, agost de 1729 i L.25, març de 1738.

¹¹² AMX, Determinacions capitulars. L. 59, 22 de setembre de 1773.

Joseph Monllor formava part de la capella el 1730, Pere Riera també, i Roc Pla, era corneta des del 1720.

És possible que l'avinentsa de regència (*de facto*) de la Seu sobre la capella es bastira indirectament arran d'aquesta situació d'endeutament de la Ciutat des de la conjuntura de postguerra. D'alguna manera la superioritat circumstantial de la col·legial, entre d'altres raons, haguera fet convenir a la Ciutat el tracte de respecte i atenció que li dispensava a la institució eclesiàstica, sobretot en qüestions de patronatge de la capella com ja hem explicat en l'epígraf corresponent¹¹³. Tanmateix no podem oblidar la substància catòlica de l'estructuració política.

Sembla ser que fins que va poder-se estipular (després de 1735), al municipi no es fixava un pressupost estricte quant a distribució de propis i arbitris referits a músics que es complira també estrictament. Quan es requeria quelcom variació ja hem vist que per via d'extraordinaris o, fins i tot, perquè la dotació salarial per a músics no es trobava esmerçada en la seua totalitat, s'anava capejant la situació de la capella.

Al llarg del segle continuem veient que l'ajuntament, per poder assistir a les seues càrregues va haver de sol·licitar diverses vegades l'autorització del *Consejo* per a la creació de nous arbitris que pogueren alleujar-li l'ofec econòmic. Òbviament, l'augment de pressió fiscal sobre la ciutat havia de suposar l'augment de la pressió sobre els ciutadans. També aquest extrem es reglamentaria al seu moment per mitjà de les Ordenances Generales de 1750, on es fa constar que, fins i tot, tota despesa que depasse les cent lliures requereix permís del dit Consell, i les inferiors a aqueixa quantitat requereixen el vistiplau del Corregidor¹¹⁴. També se'n fan ressò d'aquesta disposició els reglaments posteriors emanats del Consell de Castella.

L'ajuntament entén que deu assalariar bé si vol bons ministrils. L'any 1739 determina:

En atención a que la capilla de la Collegial (...), tiempo haze se halla destituyda de músicos de habilidad que la sirvan, por cuyo motivo es preciso el

¹¹³Vid. En aquest treball l'epígraf Qüestions de patronatge.

¹¹⁴Vid. *Ordenanzas Generales para el Gobierno político y económico de la Ciudad de San Phelipe*. Disposades per Don Pedro Valdés León. València, 1750. Ordre 99, Part I, Títol XXI. (p. 68 i 69).

completarla en la mejor forma que se pueda, asignando salarios a proporción de las habilidades, con la obligación de servir a esta los que convengan para el empleo de Menestriales; [...] ¹¹⁵

Així, l'any 1740 es dota de quatre ministrils, tres amb salari i un, fill d'un d'ells per massa menut, sense salari fins que s'habilite. Es fixen aleshores dos places de huitanta lliures i una de seixanta. A banda, es corrobora la pervivència dels dos ministrils que de forma diferenciada solen servir a la col·legial com a baixons. Si a aquest montant de 220 lliures li afegim els salaris dels propis de la capella com són els cantors, el mestre i l'organista, veiem que la xifra supera amb escreixos aquella barrera de les 350 lliures arribant menys o més a les 520 lliures anuals només en salaris de capella sense comptar esdeveniments extraordinaris.

Resultaria difícil i complicada la sostenibilitat d'aquesta infraestructura, de fet ben prompte la situació de governabilitat municipal des de la perspectiva econòmica faria necessària la implantació de les proto-ordenances de Valdés León¹¹⁶ qui per ordre reial exigia una estructuració raonable que poguera garantir la viabilitat dels pressupostos de la ciutat de San Phelipe. D'altra manera el creixement i desenvolupament de model regi que es proposava no hagués tingut èxit, i la ciutat haguera fet fallida. El xoc, per tant, del tarannà de les oligarquies governants de la Xàtiva de *antes del exterminio* amb les exigències de la corona d'aquell moment encara no estarien resoltes a nivell econòmic, intramurs, fins a la meitat del segle. Considerem que el temps intergeneracional que calia perquè el nou model polític funcionara encara no havia estat suficient i determinades cartes d'ús i costum encara subsistien a la pràctica. Ens fem ressò ací de l'apreciació de G. Oestreich, citat per Isaïes Blesa, quan explica que en aquells anys es transita de l'obediència per fidelitat a l'obediència per disciplina mitjançant la norma¹¹⁷.

Carmen García ens explica en ocupar-se'n de l'estudi de l'administració de les rendes municipals de l'Antic Règim, que als territoris forals s'observa un

¹¹⁵ AMX, Determinacions capitulars, L. 26, abril de 1739.

¹¹⁶ Pedro Valdés León pertanyia al Consell de Sa Magestat. Havia estat Alcalde del Crimen más antiguo de la Audiencia de Valencia, [...] Juez de la real Visita de Amortización [...] Auditor de Guerra de la Capitanía General del Reyno de Valencia, y corregidor interino, que fue de dicha Ciudad de San Phelipe.

¹¹⁷ BLESÀ DUET, Isaïes: Un nuevo municipio para una nueva monarquía. Oligarquías y poder local. Xàtiva, 1707-1808. Publicacions de la Universitat de València, 2005. (p. 106).

especial recel per retallar competències als capítols municipals en el mane-
jament de les finances, en favor del potenciament del protagonisme dels
representants regis als ajuntaments. Sota aquest paràmetre situa també la
ciutat de San Felipe a partir de 1747, encara que afirma que a València ha-
via començat ja el 1709¹¹⁸. Entenem nosaltres la seua afirmació encara que
la considerem ampliable també a Xàtiva pel que fa a les dates d'inici de la
pressió fiscal. Tanmateix, la seua apreciació referida a què amb Ferran VI es
canvia totalment de plantejament fiscal sobre les hisendes dels municipis,
respecte que no ve implantat per un afany depredador com el desenvolupat
per l'administració de Felip V. Ans al contrari, aporta que les reformes es
planifiquen amb la finalitat de sanejar les hisendes municipals, carregades
de censals i arbitris sobre el consum.

Del 1746, com esmentàvem adés, tenim constància que en haver vacants no
cobertes els salaris no arribaven a la xifra de 350 lliures de dotació per a la
capella¹¹⁹. Apujaven dos-cents seixanta-nou lliures, la qual situació perme-
tia prendre decisions a la Ciutat sota arbitri propi quant a augments de
salaris o cobrir vacants. La dotació de la Ciutat per a l'any 1749 en allò refe-
rit a salaris de capella apuja 149 lliures, quatre sous i 4 diners¹²⁰.

Així s'explica que a les Ordenances de 1750, es previnga¹²¹:

Y en quanto a las trescientas cinquenta libras aplicadas a salarios de Músicos,
en las que no ha havido destino fixo ni proporción en sus nombramientos, pues
se han aumentado los salarios y se han disminuido, en perjuicio muchas veces
de esta dotación, se previene que por ahora se mantengan los que al presente
están nombrados, y quando ocurran vacantes, se irán reduciendo las Plazas, y se
pondrán sobre pié y situación siguiente:

Orden LXI: Maestro de Capilla.

Al Maestro de capilla que nombrasse la Iglesia Colegial o su cabildo, se le
pagarán sesenta libras; que son las mismas que siempre se le han pagado 60£

Ord. LXII: Al Organista, que también nombrase dicha iglesia, se le pagarán
sesenta Libras como se ha estilado 60£

¹¹⁸ GARCÍA GARCÍA, Carmen: La administración de las rentass Municipales en el Anti-
guao Régimen: La Contaduría General de Propios y Arbitrios (1760-1824). UAM, 1984
(p.106 i ss.).

¹¹⁹ AMX, Determinacions capitulars, L.34, 14 de maig de 1746.

¹²⁰ AMX, Correspondència, LG.74

¹²¹ VALDÉS LEÓN, Pedro: Ordenanzas Generales para el Gobierno político y económico
de la Ciudad de San Phelipe Part I, Títol XXI, Ordre LX. (pp. 58 i 59)

Ord. LXIII: Al Contralto del primer Coro, que nombrase la misma iglesia, se le pagarán otras 30 libras; que se le asignan por salario 30£

Ord. LXIV: Al Tenor del mismo Coro, que también nombra dicha iglesia, se le pagarán tras treinta libras, con igual asignación 30£

Ord. LXV: A los tres Ministriles, que ha de nombrar siempre el Ayuntamiento, sin dependencia de la Iglesia Colegial, se pagarán las restantes ciento setenta libras en esta forma: al primer Ministril, setenta libras; al segundo, sesenta libras; y al tercero, quarenta; con cuyas assistencias, y la que acostumbran tener estos Músicos por admitirlos la Iglesia colegial en lo votivo, tendrán con qué mantenerse; y podrán encontrarse personas de habilidad para estos Oficios; deviendo los nombrados, asistir a la ciudad en sus funciones, con las capas encarnadas, sin llevar salario ni gratificación alguna, como se ha prevenido 170£.

Total 350£

Y por lo que mira a los salarios que van asignados a los Músicos que nombra el Cabildo, se previene, que luego que sean elegidos, se passe al Ayuntamiento certificación de los nombramientos; para que esté entendido y se tome en la Contaduria certificación del racional, de estar residentes y haver ganado dichos salarios.

Des de 1750, arran de les Ordenances municipals, els salaris es mantenen en general pràcticament inalterables exceptuant-ne d'alguns casos que se sol·licita algun augment de salari per via de gratificació, sempre precedint memorial de l'interessat, i en la major part de les ocasions responen la Ciutat: no ha lloc per el moment, afegint en més d'una ocasió que acudiesen a donde tocasse.

<i>Músics</i>	<i>1752</i>	<i>1775</i>
Mestre	60	-
Organista	60	-
Tenor 1	40	30 ¹
Tenor 2	24	-
Contralt 1	40	30
Contralt 2 ¹²²	10	-
Contralt	15 ²	-
Baixó	10	-
Violinista	15	-
1r ministril	70	-
2n ministril	60	-
3r ministril	40	-
TOTALS	444	424
¹ En virtut del Nou Reglament (Cfr. AMX, L.61. 1775)		
² Correspon a Miguel Ferrando, evangelister.		

Com a referència per conceptuar millor el salari cal esmentar ací altres salaris. Per exemple, el mestre de l'Aula de gramàtica de Majors, rebia 80 lliures, i el de Menors, 70. El metge rebia 100 lliures i el credencer, 70.

¹²² AMX, Correspondència. LG. 106, Any 1749: Memorial de Vicente Miñana, contralt de la capella, a la ciutat: Vicente Miñana, Contralto de la Capilla de la Colegial de esta Ciudad, puesto a los pies de Vuestra Señoría, con todo rendimiento suplicante, Dize: que hará como cosa de 30 años que está sirviendo a Vuestra Señoría con el salario en los primeros años de 25 Libras, y porque al cabo de algún tiempo fue servido Vuestra Señoría de rebajarle 15 Libras, dexándole sólo al suplicante 10 Libras, de cuya providencia no le pareció bien representar por haverse hecho consideraciones de que toda vez que Vuestra Señoría hizo la rebaja, sería porque no le pertenecería más que dichas 10 Libras. En cuyo corto salario con bastante trabajo ha vivido el Suplicante, agenciándose por algunos lugares del contorno, lo que ahora no puede hazerle por haverle subvenido algunos accidentes. Por cuyo motivo, y esperando que Vuestra Señoría atenderá a sus buenos servicios,

Suplica: con el mayor respeto, se digne mandar, atendidas la circunstancias arriba dichas, aumentarle el salario que conociere proporcionado a su empleo, Que será favor que espera merecer del recto y fiel obrar de Vuestra Señoría Muy Ilustrísima.

Si abans observàvem que la dotació pressupostària de la capella no es consumia tota, el 1752 coneixem que s'excedeix considerablement. La dotació de 350 lliures prevista a les ordenances de 1750, se supera en càrregues de 147 lliures, 16 sous i 1 diner. El 1754, quan comprenen que la situació s'ha desbordat, la Ciutat es qüestiona:

[...] Que por lo que mira a los Músicos, se sobresea en sus libramientos hasta que se presente en contaduría la certificación que se previene por ordenanza, y certifique el contador este cumplimiento, como también de qué bolsa deberán pagarse los excedentes de dichos salarios de Músicos por prevenir la ordenanza se mantengan, sin asignar de qué fondo se les deve pagar respecto de no haver bastante en la dotación, y exceder los destinados a los que sirven, en cerca de cien libras, y se reporte para su devida resolución; y en lo que toca a los demás salarios, se despachen los libramientos correspondientes con arreglo a la ordenanza¹²³.

No és sinó nou mesos després, en setembre de 1754 que trobem una resolució explicativa remesa pel fiscal del Reial Consell sobre diversos excessos en els comptes¹²⁴:

[...] Que las 97£ 16s 1 que en las 447£ 10s 1 de los gastos de Capilla, se libraron y pagaron de más, de las 350£ que se destinan en la dotación, y se le abonan y se le admiten en legítimo descargo al dicho Félix Infante [antic comptador i depositari de la ciutat], han sido y son legítimamente libradas; y hasta tanto que los empleados acotados falten y se reduscan al pie y número que se dispone en dichas ordenanzas, ha y deve continuar con el aumento que fuere correspondiente, a más de dichas trescientas y cinquenta Libras, pagándole este de los sobrantes de las otras bolsas si las huviese, y en su defecto, de las 4930£ 3s 5, establecidas para la dotación, por ser estas reguladas para el caso que la Capilla se ponga en el pie y número que se establece; y mientras no falten los empleados, deverles mantener con sus salarios, lo que es correspondiente a dichas ordenanzas, y sin ninguna variedad ni oposición de ellas.

El fiscal entén que les 97 lliures, 16 sous i 1 diner, que a més de les 350 estipulades a l'ordenança que s'havien fet efectives per via de salaris mentre era comptador el senyor Félix Infante estaven legítimament lliurades. Per tant, fins que els músics que excedien la planta no faltaren o deixaren els seus càrrecs, s'haurien de mantenir els assalariats i l'augment sobre la dota-

¹²³AMX, Determinacions capitulars. L.41, 1754, 2 de gener.

¹²⁴AMX, Determinacions capitulars, L.41, 1754, 7 de setembre. p.142. Per tal de facilitar la lectura hem transcrit les xifres expressades en lletra a números.

ció, despesa que s'hauria de cobrir dels sobrants d'altres borses que hi hagueren i, si no, de la dotació principal que el municipi tenia assignada a la Seu com a patró que era d'ella, la qual per eixes dates apujava 4930£, 3 sous, 5 diners. L'ordenança realment especificava que els salaris s'havien de mantenir però no especificava de quina borsa haurien d'eixir.

Vint anys després, Nicolau Mira, llicenciat, i tenor del primer cor de la capella de la Seu reclama al Consell Suprem se li retornen les deu lliures que pel Nou Reglament (1775) se li han detret del seu salari de quaranta lliures anuals. Els comissaris de festes, elaboren un informe al respecte per al capítol municipal que volia conèixer la situació i expliquen:

[...] Ser cierto lo que expresa el pretendiente en su representación, y que mediante el nuevo Reglamento se le ha suspendido y limitado el pago a las treinta libras de aquellas quarenta que le asignaron durante su vida la Ordenanzas Municipales de esta Ciudad, y que también lo es cierto que mediante las mismas, algunos que gozavan entonces salario, se les quitó totalmente por el posterior y nuevo Reglamento que oy rige [...]¹²⁵

Així s'explica que es puguen mantenir salaris i persones. Cal considerar que en despeses per funcions i despeses d'església, gasta l'ajuntament al voltant de sis-cents lliures segons anys. D'aquesta quantitat, també una bona porció devia anar a parar a la capella per la via de les distribucions i almoines en allò votiu, com ja hem explicat abans. En aquesta dotació per despeses d'església es compta també el salari del campaner, de les cordes per a les campanes, els manxadors de l'orgue, els qui transporten els timbals¹²⁶, i altres domèstiques, com estorar i agranar l'església, com ja s'ha vist, i com no, la cera, encara que *al menor gasto que sea dable*. El canonge arxiver era qui passava la nota de les funcions fetes, ordinàries i extraordinàries, que havien de córrer per compte de la Ciutat. Hem de tenir en compte, com també havíem apuntat abans, que determinades borses no s'havien gastat per manca de dependents; apareixen ahí circumscrits els clariners i timbaler. Aquestos diners retornen al *Real patrimonio de la Baylia*, i són els que

¹²⁵ AMX, Determinacions capitulars, L.61. 1775, 4 de juliol.

¹²⁶AMX, Determinacions capitulars, L.38, 8 de juny de 1751, p.140v: Del Corpus: [...] treinta y siete Libras por las dansetas.= [...] una Libra y un sueldo y quatro, a los de los timbales en dicha procesión y en la de San Pedro [...] .=Quatro sueldos al manchador del órgano.=

l'ajuntament posa en joc davant determinades sol·licituds dels seus servents músics.

Al seu torn, la dotació municipal per a sufragi de festivitats a la Seu corresponents a la ciutat també decau arran de les disposicions del nou reglament d'obligat compliment a partir de 1770. En conseqüència, les ocasions per a rebre distribucions i percaços per part dels músics es veurien reduïdes també¹²⁷. En octubre de 1770 es coneix a l'ajuntament una disposició del Consell de Castella, per la qual es resol que les consignacions fetes als *Reglamentos de los Pueblos* per la predicació de la Quaresma, celebració de misses, ensenyança pública de xiquets i altres actes pietosos de comunitats regulars, es deuen entendre com a almoines voluntàries i amb llibertat en la gestió municipal d'atendre-les, podent-se servir (o sufragar) d'altres entitats o, fins i tot, de persones particulars, en la consecució dels seus fins segons els convenira. Trobem ací, per tant una porta oberta a un circuit de patrocini d'activitats entre les quals poguera caber també l'activitat musical directament com ja em mostrat en determinades celebracions a la Seu, o bé indirectament emprant com a suport l'activitat empresarial o la de beneficència referida a les diversions públiques¹²⁸.

Encara que el nou reglament obligava a l'amortització de determinats dependents de la Ciutat, com ara el llumener, la capella no va veure reduïda encara la seua dotació però sí, optimitzada, com ja s'ha dit. Patiren més els clariners i els timbalers, en veure's reduït el sou i les aportacions per al calzer i vestits. Tampoc no se'n lliuraria el campaner i el nombre de tocs de les campanes. No obstant, al pas dels anys i les jubilacions i morts dels assalariats conduïa a l'ajust preceptiu. L'any 1800¹²⁹, músics assalariats de la Ciutat restaven

¹²⁷AMX, Determinacions capitulars, L. 57 i ss. L'any 1771, en cera no es podia excedir les 150 L. front a les més de dos-centes d'anys anteriors. L'aportació de la Ciutat per festivitats l'any 1777 fou de 152, l., 1s, 5 diners, front a aquelles 600 lliures d'abans del nou reglament. Els anys següents, la xifra era semblant a la del 1777. L'any 1802, la despesa per festivitats puja a 150 lliures, 6sous, 5 diners.

¹²⁸AMX, Determinacions capitulars, L. 56, any 1770.

¹²⁹AMX, Propis i Arbitris. L.399

<i>Nom</i>	<i>Ocupació</i>	<i>Salari en rals de billó</i>	<i>En lliures (aprox.)</i>
Mossèn Joseph Morata	mestre de capella	451 rs, 26 mrv.	30
Mossèn Tomás Ciurana	organista	451 rs, 26 mrv.	30
Mossèn Vicente Juan	contralt	225 rs, 30 mrv.	15
Mossèn Juan Peralta	tenor	225 rs, 30 mrv.	15
Bernardo Farbega	primer ministril	527 rs, 2 mrv	35
Joaquim Cameno	segon ministril	451 rs, 26 mrv	30
Luís Casanoves	tercer ministril	301 rs, 6 mrv	20
Joseph Monllor	primer clariner	263 rs, 22 mrv	17,5
Joseph Peña	segon clariner	244 rs, 23 mrv	16,25
Manuel Peña	timbaler	244 rs, 20 mrv	16,25
Blai Ynojosa	campaner	135 rs, 18 mrv	8

Cal considerar que ara ja no parlem de tèrcies sinò de miges anualitats segons disposició del reglament del Consell, per tant, aquestes quantitats es dupliquen per al total del salari anual.

Al catedràtic de Retòrica se li assignaren 6000 rals anuals de salari (aprox. 375 lliures); al de Sintaxi, 5000 (aprox. 312,5L.); al de Rudiments, 4500 (aprox. 281L). Als mestres de primeres lletres també 4500 (hi havia un per cada barri)¹³⁰

3.9.3. Finançament de música fora de la Seu: la dimensió no litúrgica de la capella

Hem pogut veure com al llarg del segle, els músics quedaven enxampats entre condicions econòmiques poc favorables i les obligacions degudes als

¹³⁰El *Real Consejo de Castilla* havia aprovat per a *san Phelipe* la formació de la Junta d'Educació i el Pla d'Estudis per a l'ensenyança de Primeres lletres i Humanitats, com a institució l'11 de maig de 1798, i ntre aquest any i el següent aquesta Junta s'encarregà de proveir les càtedres i els magisteris corresponents. *Vid.* AMX, 1130-1/14. Fons Sarthou: 313. L'any 1804 es va establir el *Seminario Patriótico de Educación*.

càrrecs que ocupaven en virtut dels nomenaments oficials que posseïen. En la cerca de millors condicions de vida es podia optar per marxar a llocs de millor oferta, sobretot quan les càrregues familiars obligaven. Les opcions restants passaven per aprofitar al màxim les ocasions de guany participant en esdeveniments que requeriren de música. També, compaginar l'activitat que hom poguera tenir amb el desenvolupament d'una altra activitat no relacionada, bé en forma d'ofici o de tipus comercial. Resulta difícil explicar exemples dels ingressos que aquestes altres activitats professionals no musicals podrien aportar, sobretot en el marc d'un estudi sistemàtic. No obstant, dels guanys per activitats musicals al marge del salari, podem tenir una certa informació malgrat no arribar a especificar una descripció detallada d'ells

L'interès i la importància historiogràfica de l'apreciació d'aquesta perspectiva no eclesial de la capella rau, en bona part, en reconèixer-se un puntal de sosteniment financer per als músics, al temps que aporta una demostració més completa de l'activitat d'un músic professional.

L'activitat de la capella en funció de les celebracions pròpies dels oficis divins es trobava sustentada per una estructura financera combinada de la ciutat, la institució eclesiàstica i els sufragis de particulars. Per poder completar la panoràmica de sosteniment, hem d'entrar a estudiar la influència d'altres facetes de l'activitat que es produeixen fora del temple i que vénen a refermar el sentit de la professió de músic, ultrapassant determinats límits convencionals com per exemple, que els rectors o clergues participen de les execucions musicals en celebracions privades, o també, en diversions públiques.

Dins de l'àmbit popular, la música que s'emprava derivaria en una major utilització de la música de tradició oral per a festes i aplecs al carrer. Aquells músics que sapigueren tocar la dolçaina, el tabal, la guitarra, sempre que pogueren complir la funció encomanada, trobaven ací una font d'ingressos. Ocorreria en les processons de Corpus, en commemoracions de fets reials i en altres demostracions ciutadanes de goig per diverses motius.

Els *golpes de orquesta* dels quals se'n parla a les diverses fonts documentals en les commemoracions més senyalades o les nits de lluminàries, requerien dels músics de la ciutat, seglars i clergues. És clar que quan no hi havia prou s'haurien de cercar fora, com es veu en aquest rebut de 1759:

[...] ciento y tres libras, ocho sueldos y tres dineros, moneda corriente, para satisfacer a los Músicos que han concurrido en la orquesta de las tres noches de las funciones de la Real Proclamación [...], tocaron en la Casa de la Ciudad conciertos y sinfonías; y en las vísperas y Missa solemne que se cantaron en la Colegial, comprendiendo el gasto de calesas y otros, de venir de Valencia a esta Ciudad.

Signat: Mossén Antonio Molina, mestre de la capella.¹³¹

Altre exemple (1789):

[...] asistió toda la Nobleza, pasó el Ayuntamiento de particular con aquella, a las Casas Capitulares que eran ya rícamente iluminadas, y los dos Golpes de orquesta, de dentro y de fuera, tocando conciertos armoniosos al mejor gusto [...]

[L'endemà:] se continuó [a casa de l'Alfèrez major] un magnífico Sarao en la conformidad de la noche anterior [...] ¹³²

Altre exemple (1810):

El Señor Don Josef Antonio Aliaga, comisario de Fiestas dixo: que siendo mañana día de Nuestra patrona, la Virgen de la seo y paresía en esta noche y en la de mañana se pondría en la Casa de Ciudad la Orquesta o Música de costumbre, Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, se verificase.¹³³

Com hem anat veient, la necessitat de més ingressos per sostenir-se s'evidencia a cada pas. Les demandes d'atenció dels músics cap a les institucions sovintegen. El mestre de capella Portell es queixa de la quantitat de feina fora de la rutina de la qual no veuen cap gratificació de la Ciutat, en pertocar-li a ella el sufragi. Ell, remarca l'estretor econòmica en què es troben els músics de la capella. Parlem de l'any 1748¹³⁴.

El mateix any, la Seu, amb les rendes decaigudes, poques còngrues pot distribuir als músics. Decepcionada amb el comportament, en general, dels músics forasters davant les obligacions del servei, es queixa a la Ciutat perquè sembla que aquests músics només tenen l'objectiu d'engrossar els

¹³¹ AMX, Lligall 646, *Olim 1275*. Fiestas Reales y Visitas. 1 de novembre de 1759. *Olim 2316*. Proclamació de Carles III.

¹³² AMX, L. 75 p.135, any 1789: Proclamació de Carles IV.

¹³³ AMX, L.96, 1810 Capítol de quatre d'agost.

¹³⁴ AMX, L 35.Determinacions capitulars. 14 de juny de 1748, p.114v.

guanys amb constants eixides que van en detriment de la quotidiana obligació¹³⁵.

Així, sabem que a les corregudes de bous també hi ha música, tot i que no podem a hores d'ara especificar la plantilla instrumental, encara que es tracta dels minitrils i, possiblement d'alguns més no assalariats¹³⁶. També participaven a les músiques de comèdies durant la temporada i quan eren requerits, com també veurem als epígrafs següents.

Cal no oblidar, que molts dels músics tenien l'habilitat de tocar més d'un instrument, tot sabent que com més capacitat d'adaptació a les exigències tingueren major nombre de possibilitats tindrien d'accedir al mercat laboral.

¹³⁵ AMX L 35, novembre, 12 de 1748: pero como de los escarmientos sean hijas las precauciones, vistos los que han motivado y cada día embarazan al Cabildo los Músicos forasteros; [...]

¹³⁶ AMX, Determinacions capitulars, L. 19. 30 d'agost de 1731.

CAPÍTOL 4. MÚSICA I MÚSICS SEGLARS

L'estudi del context en què els músics vivien a Xàtiva ens pot proporcionar un panorama de l'interès per l'activitat musical que podia tindre la població. Estem encuriósits a conèixer la demanda de música que hi havia a la ciutat, és a dir, quin consum se'n feia. A banda de conèixer la manera de viure els músics, també podem tenir notícia de les relacions socials i les perspectives de futur que el seu ofici els podia oferir¹.

Dins de la dicotomia tron/església, fins ara, hem pogut anar veient que girant tot el moviment social al voltant de qüestions de poder en relació amb raons econòmiques, els estaments se suportaven i les connexions entre ells sempre tenien el caire formal del binomi necessitat i oportunitat. L'evolució i progrés de la trama social i econòmica esdevé estructura de sistema que conté tota la societat. Un dels motors de la modernització en aquest sentit és la cohesió d'estructures dins d'un mercat inclusiu. El despertar de l'economia de mercat afectava a tots i la podien gaudir tots, senyors, gent benestant, classe mitjana emergent i també a les classes menys afavorides. Malgrat la precarietat dels treballs de molts dels menys afavorits i salvant les distàncies estamentals, la diferència entre uns i altres podia residir en les garanties i avals a oferir per les prestacions que es demanaven.

Distingirem tres àmbits d'ocupació musical per al seu estudi. D'una banda veurem com es movien els músics professionals seglars de la capella, és a dir els ministrils de la ciutat principalment, d'altra banda ens aproximarem als clariners i timbaler, també funcionaris de l'ajuntament i, per altra, els músics afeccionats. Els músics militars els hem conegut tangencialment en la mesura que s'han relacionat amb els tipus que ja hem esmentat.

Hem de dir que quant a activitat musical en l'àmbit privat manquem a hores d'ara d'evidències sobre celebracions d'algun tipus que es feren amb música a les cases més benestants de la ciutat. Quant al tipus de música i els qui

¹ Per a un estudi aplicat sobre aquest tema referit a la Catedral de Jaca, podem veure com a exemple de la importància de les relacions socials en la vida quotidiana, MARÍN, Miguel Ángel: "Familia, colegas y amigos. Los músicos catedralicios de la ciudad de Jaca durante el siglo XVIII", a *Música y cultura urbana en la edad moderna*. BOMBI, A., CARRERAS, J.J., MARÍN, M.A, (eds.) Publicacions de la Universitat de València, València 2005. pp.115-144.

podrien executar-la tampoc no en tenim notícia. La no-existència d'espai autònoms d'escolta de música potser referència una falta d'actualització en el consum de música de concert o de cambra, tal com sí ocorreria a altres indrets geogràfics. Si considerem que a imitació dels costums de València els senyors i nobles podien disposar per a determinades celebracions i moments d'importància de capelles formades o llogades *ex professo*, no es pot descartar definitivament que a Xàtiva els senyors que tenien establerta casa manteniren el mateix costum. Tampoc no tenim cap constància, des de les fonts consultades, que en les visites de personatges importants, com ara el Príncep de Campoflorido, que n'havia realitzat varies, o l'hostalatge de l'Infant Don Carlos en 1731, o la visita de la Marquesa de Caylús, esposa del capità general i governador juntament amb els marquessos de Malferit i de la Romana el 1741, s'haguera donat quelcom activitat musical extraordinària.

Com el cas de Bernat Farbega, ministrer de la ciutat ja en 1750, qui amb més de huitanta anys no havia pogut testar quan mor el 1805 per mancar de recursos, tot i semblar extrem, devia haver-ne més. Com s'ha vist i veurem, açò significa que l'exercici de l'ofici de músic donava per a subsistir amb certa decència però poc més. Malgrat tot, per aconseguir ingressos, ni que foren pocs, fent-ne ús de les relacions familiars, socials i d'altres tipus per tal d'obtenir sosteniment i assegurar el futur dels fills quan els hi havia, no sols era pràctica comuna sinó, a més a més, pràctica obligada.

Com expliquem al capítol de finançament de la capella de música, el ventall de possibilitats d'ocupació musical que reporte ingressos per exercir-ne l'activitat resulta ben concret:

- músic professional al servei de les institucions
- músic militar
- músic de companyies de comèdies
- alternança de l'activitat musical amb una altra professió o activitat comercial
- músic afeccionat.

4.1. Els músics seglars oficials

Si els músics que pertanyien al clergat veien en la participació de percaços, en les distribucions i les eixides una manera d'augmentar els ingressos, els seglars, amb independència del seu funcionariat respecte de la Ciutat, explo-

raven entre d'altres opcions de l'activitat mercantil, o compaginaven la seua activitat amb altres oficis. Aquesta necessitat es coneixia des d'antic. El 1574 ja veiem com recau la nominació de trompeter en Miquel Martínez, ensems mestre espadenyer. Al segle XVIII, coneixem que qui podia llogava habitacions de casa seua per obtenir més recursos, o fins i tot obria tenda. Altres compartien llocs de feina com és el cas de Bernat Ribera qui compaginava l'ocupació de tercer ministril amb la de rellotger municipal, tots dos a càrrec dels propis de la Ciutat.²

Altre exemple significatiu de la situació de moltes famílies el podem observar en les peticions dels infants de cor sol·licitant, sovint, ajuts en la forma que més convingués al capítol eclesiàstic³. El mateix tipus de sol·licitud apareix respecte del capítol municipal. S'evidencia des d'aquesta perspectiva la baixa capacitat econòmica dels qui acudeixen a l'església buscant col·locació, i les poques possibilitats que, en molts dels casos, tenien de millorar l'estatus. Les habilitats naturals a desenvolupar, els coneixements i formació sobre l'ofici venien a ser l'única garantia de millora i així i tot, tenien l'avenir subjecte a les circumstàncies familiars i socials, alineades amb les econòmiques.

²Christian Rodulfo Arnes, primer clariner, monta tenda per vendre vi i oli, i així *mejor poder mantenerse* (Cfr. AMX. L.37, 22/7/1750)./ Pasqual Lorente, primer clariner, habitava una vivenda com a llogater amb un lloguer de 34 lliures anuals; l'arrendadora era la Ciutat. Lorente en feia front subarrendant habitacions a casa seua. Després més tard, a les acaballes del segle accedeix a la plaça de Verguer, bastant millor dotada que la de clariner (Cfr. AMX. L.58, 14/7/1772)./ Manuel Peña, oficial sabater, accedeix a una vacant de clariner, poc després per malatia del pit se'n passaria a timbaler (Cfr. AMX. L.71, 23/7/1785.) i en 1801 sol·licitaria una vacant de *Verguer* de la ciutat/ Bernardo Ribera, tercer ministril, havia estat rellotger almenys des del 1797 fins el 1801, amb 10 lliures anuals de salari específic (Cfr. AMX. LB.398, Propis i arbitris)/ Benet Espinós, ministril, apareix també com a comerciant (Cfr. AMX. L.90, 29/2/1804).

³ ACX. Acords capitulars, L.81. Dia 9 de desembre de 1775: El infrascrito Racional hizo presente un memorial que presentó Francisco Requena, Infantillo de esta Colegial, en que suplicava se le hiciese una capa por estar sus padres muy pobres y llenos de enfermedades, lo que entendido ser cierto, Acordaron que el infraescrito Racional le mande hazer una capa, con la prevención que en adelante no reciba memoriales en que se pidan semejantes socorros.// ACX, L.81. gener de 1776: Mosén Gerónimo Ferrandis demana augment de salari per la Doma en atenció a la necessitat i la pobresa que pateix.//ACX, L.81, pp.47 i 48: després d'una disputa dins del cor entre els capiscols Vidal i Adsuar, el president del cor els multa amb dos pesos cadascun. El capítol ho admet però li recomana al president que siga magnànim en atenció a la pobresa dels referits capiscols.// ACX, L.86. Dia 12 de juny de 1805: Se vió un Memorial de los Ynfanillos pidiendo algún aumento por su notoria pobreza; y el Cabildo, compadecido por lo verídico de su relato, comisionó al Señor Cabellos para ver el cuánto y de dónde se les podía agraciar.

Respecte dels músics dels quals no es coneix pertinença a quelcom institució continuem cercant dades que ens avalen la demostració de la seua capacitat de mantenir-se amb l'exercici de l'activitat musical, o, si més no, com combinarien aquests guanys amb altres tipus d'activitat professional.

El fet que a les fonts documentals estudiades no apareguen noms propis de músics no vinculats a institucions, no significa que aquests no existiren. De fet, per mitjà dels indicis que trobem entenem que la tradició de la música popular i la mostra regular de diversions públiques al llarg del segle recolza la idea de l'existència d'un major nombre de músics a banda dels qui coneixem, menys o més organitzats. Altrament seria difícil que sols els membres de la capella donaren abast a tots els requeriments. També cal considerar, que les companyies de còmics portaren amb ells els seus propis músics. Així i tot, com veurem, resulta palesa la participació en algunes d'elles de músics residents a Xàtiva.

Tot i que les relacions parentals podien donar prelació per obtenir un lloc de treball al servei de la ciutat per als seglars, aquests també veien en la institució eclesiàstica el pal·li protector que podia donar carrera als seus fills garantint-ne el minso benestar⁴.

Una ullada a l'*Statu animarum* ens permet apreciar que la vinculació dels servents a la Col·legiata, pensant ara en els músics, podia condicionar la cerca d'un lloc de residència proper a ella. També, a la inversa, el domicili podia afavorir la cerca d'una col·locació sota el patronatge de la Seu.

En el cas dels rectors, tot i que no apareixen a les llistes d'aquesta documentació, sembla que un gran nombre d'ells residien prop de la Seu. Els seglars, els quals sí que pareixen, presenten la mateixa tendència. Aquesta observació ve a confirmar que a Xàtiva, la relació lloc de treball-residència també es dona com a altres ciutats de gran relleu social i nuclis poblacionals d'importància.

⁴ ACX. Acords capitulars, L83. Dia 8 de gener de 1788(P.247): otrosí, El mismo Racional, hizo presente un memorial de Josef Ribera, ministril, en que pedía que en atención a los muchos servicios del suplicante y de su hijo, Ynfantillo, se sirviese el Ilustre Cabildo destinarle en una de las plazas de Acólito o asignarle alguna subvención diaria y con ella asistir a cantar al Coro, a que Acordaron se [h] abilitase y se tendría presente.

Els ministrils de la ciutat que formaven part de la capella musical de la Seu tenien inclosa en el salari l'obligació de participar en determinades celebracions votives o de dies assenyalats. No obstant, quedaven mancats de distribució en aquelles funcions de dins l'església per a les quals no hi haguera dotació específica (salari fix). La relació entre treball realitzat i remuneració quedava descompensada, i la regularitat dels ingressos, per tant, supeditada a la conjuntura i als possibles econòmics dels capítols, eclesiàstic o municipal segons del cas. El capítol eclesial conscient que eixa regularitat sols solia donar-se per als clergues i els tres ministrils, senyalava amb quelcom distribució els seglars sense dotació –i sense nomenament específic– en algunes de les seues funcions, com es va fer a 1805: [...] *Y se resolvió que se haga constar en otro cabildo el número de funciones en que no tienen los dichos dotación, para resolver la distribución que se juzgue conveniente.*⁵ Garantien així que les funcions es dugueren a terme *como se deve al culto divino.*⁶

A la llarga apareixien solemnitats la magnificència de les quals es palesava en la participació d'un major nombre d'individus en la capella⁷. Quan feien falta més músics el mestre de capella s'encarregava de sol·licitar al capítol increments monetaris per tal de sufragar les demandes dels ministrils que s'agregaven com a seglars.⁸ El fet que existira la clàusula de participació en les distribucions d'allò votiu en la Seu facilitava una quantitat d'ingressos

⁵ ACX, Acords Capitulars, L.86: Dia 2 de setembre de 1805//Dia 3 d'agost de 1805: [...] el Maestro de Capilla le havia comunicado convendría resolviere el Ilustre Cabildo lo que se havia de ofrecer a los Músicos seculares por la asistencia de las Vísperas y Misa en la festividad de Nuestra Señora de la Seo, y se Acordó darles una peseta a Vísperas y dos por la asistencia a la Misa, y que para el Cabildo de prima mensis, se reporten los antecedentes que haya sobre los Músicos en esta solicitud [...]

⁶ ACX, Acords capitulars, L. 86.. 28 de maig de 1806.

⁷ ACX, Acords capitulars, L81: Dia 21 de març de 1777 p. 113r: Otrosí, hizo presente que el Maestro de Capilla de esta Yglesia necesitava algunos Músicos para la función de tinieblas y Misereres. Acordaron: se dé una gratificación a los Músicos que necessite para mayor lucimiento de dicha Yglesia.

⁸ ACX, Acords capitulars, L.86: Dia 1 de març de 1804: p.461v. (...) el infraescrito Racional hizo presente que los Músicos pedían gratificación por la entrada de Su Excelencia Ilustrísima (visita de l'arquebisbe el 15 de febrer de 1804), y por el día en que asistió al Coro, en el que se cantó Misa con Música; y el Cabildo resolvió darles ocho Libras. Dia 12 de juny de 1805: Otrosí, Apareció un Memorial del Maestro de Capilla en que solicitava aumento para los músicos, que se hallavan sin dotación de la Ilustre Ciudad, y el Cabildo, por la cortas horas que quedavan para la Solemnidad del Corpus Chriti, le concedió para sóla la dicha festividad, por cada acto una peseta, revisando con oportunidad mejor este asunto.

variable però important. Açò no obstant, provocaria que la ciutat no apujara els emoluments als músics oficials, sobre tot a partir del segon terç del segle, en considerar que les distribucions eren suficients, tot i que no oneroses. [1]

Les constitucions dels ministrils de la ciutat d'abril de 1618, en relació amb les disposicions que podem anar coneixent, ens mostren que des d'aleshores fins a les acaballes del segle XVIII, les circumstàncies laborals d'aquests músics havien canviat ben poc, no així el context social, més divers i dinàmic⁹. En aquelles constitucions, comprovem també que:

- Existia un escola de ministrers on rebien lliçó els coadjutors o conjunts, i aquells que volgueren aprendre.
- Cada ministril havia de tenir un conjunt. Aquest conjunt podia ser el fill o els fills. A la mort del ministril, el càrrec els pertocaria a aquests si posseïen l'habilitat necessària a criteri del Jurats, si no, passaria a altres conjunts o se'n cercarien de nous
- L'estructura era familiar: [...] *e com fossen junts los dits Blas Soriano, Fransés Soriano, Alfons Soriano, Tomás Soriano, Fransés Ximeno, Fransés Albalat, conjunt, y Pere Tordera* [...] ¹⁰
- Necessitaven d'altres emoluments a banda donat que als actes convenieats amb la Seu aquests havien d'acudir de franc:

Així [...] y considerant que ab los salaris que la Ciutat los dóna no poden acudir al sustento de ses cases y families, majorment estant en lo temps tan fort y alcansat, que molts particulars de la dita Ciutat acostumaven fer algunes festivitats, y per la impossibilitat del temps dexen de fer aquelles, lo que és gran perjuí de dits ministrils.¹¹

Fent-ne excepció de l'existència física d'una escola, la resta es converteix en tradició. Malgrat això, sembla evident que al si de la família o del veïnat, l'ensenyament d'uns als altres era una realitat.

⁹ AMX: Manual de Consells, Ll.7, ff.106-108v. Transcrites per ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni a *LA MÚSICA A LA COL·LEGIATA DE XÀTIVA AL SEGLE XVII*, Vol. II Apèndix documental, pp. 151-153. Tesi doctoral inèdita, València, 2007.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Íbidem*.

De forma general, la promoció solia ser interna, açò és, que quan el primer d'ells, ministril o clariner, cessava per qualsevol motiu venia a estar el segon qui promocionava i així successivament. Quan s'arriba al final, si no precedia cap altre informe, se'n cercava un de nou.

Al llarg dels anys aquestes transferències en l'ofici tingueren menor o major fortuna pel que fa a la continuïtat. Tanmateix, tret del cas de Pasqual Lorente, que va promocionar a *verguer*, amb un millor salari, els casos d'insuficiència econòmica que el càrrec comportava tant per a clariners i timbaler com per a ministrils s'evidencien constantment.

Els càrrecs no eren vitalicis sinó a voluntat de la Ciutat, però no solia haver-hi cap problema al respecte: quasi podria considerar-se com a tal, mentre no es patira malaltia que impedira el desenvolupament de la tasca o l'interessat en volguera fer deixament¹². Sovint, si la institució no ho veia clar, nomenava interinament fins que hi haguera conformitat plena d'ambdues parts. Les substitucions per indisposició o absència eren cobertes pels conjunts o aprendents.

La tradició de passar els llocs de treball de pares a fills juntament amb l'estructura d'aparença gremial imperant, forçava la continuïtat sense opció a canvis significatius. Ara bé, el risc de quedar-se les institucions sense els seus servicis també existia: hi hagueren moments que quan marxava la família marxaven tots. A més a més, si se'n cercaven de nous, solien venir emparentats.¹³ Com a cobla municipal, la qualitat de les músiques que podrien executar es veuria condicionada per l'habilitat dels components en cada moment. Si no era possible la tria o elecció dels millors, tampoc no es podia garantir la bona qualitat del resultat. La suficiència i habilitat en la pràctica de l'instrument es donava per suposada quan la Ciutat nomenava els càrrecs. Tanmateix en alguna ocasió reeixia la manca de suficiència [veure document 2]. I aquesta qüestió preocupava la Ciutat, que avaluaba fins i tot el bon fer amb el clarí del pregoner públic. Quant a la participació en la capella de la Seu, com ja hem comentat abans, potser aquestes exigències i preocupacions van fer que el mestre Morata, contra el costum, no

¹² AMX, Ll.74, Quadern N. 9: *San Phelipe, y Julio de 1750*. En què hom fa relació dels càrrecs que es donen a l'Ajuntament: *Subalternos, sirvientes y empleados*. Ací s'inclouen els clariners, el timbaler i els ministrils.

¹³ AMX, L.27. Determinacions capitulars. 18 d'abril de 1740.

admetera com a ministrer Luís Casanoves el 1799, qui havia estat nomenat per la Ciutat com a tercer ministril: el mestre el considerava inhàbil en l'ofici, a la qual cosa volgué adduir l'aspirant raons de dret laboral consuetudinari per damunt de qualsevol altra consideració tècnica o de justesa musical. No tenim evidències de com havien ocorregut les coses en ocasions anteriors. Cal suposar que al llarg del segle no es degueren donar situacions tan greus com aquesta descrita. És cert que els ministrils corresponia a la Ciutat nomenar-los i a la Seu acceptar-los. L'ajuntament sempre havia considerat que la millor manera de garantir qualitat era *asignando salarios a proporción de las habilidades*.¹⁴

Així com de l'estudi de l'ofici de ministrils es desprén que haurien de saber solfa per poder fer música de papers, no tenim constància que els clariners i timbaler n'hagueren de saber tot i resultar molt possible, si volien aspirar a trobar més ocasions d'obtenir ingressos. Andrea Bombi, en parlar de les capelles musicals de València al segle XVIII, apunta que un signe de modernització en elles era l'exigència d'alfabetització musical per als qui s'incloïen en elles encara que fora transitòriament, la qual cosa feia sobreentendre que alguns dels ja membres encara no en sabrien. Atribueix aquesta situació al fet que els no *solfistes* s'haurien format fora de les institucions eclesiàstiques.¹⁵

A aquests llocs de feina no s'accedia per oposició. Ara bé, quan es considerava oportú, els ministrils havien de superar el vistiplau del mestre de capella qui passava informe al capítol municipal a fi que prenguera la decisió. Sobretot en aquells casos que es desconeixia les persones.¹⁶ No succeïa així en el cas dels clarins i timbal, els quals s'admetien per referències i a prova.¹⁷

A les Ordenances de Valdés León de 1750 queda estipulat que havia d'haver tres ministrils oficials, dos clariners i un timbaler. Per les fonts sa-

¹⁴AMX, Determ. cap. L.26, 14/4/1739. Aquest patronatge liberal de la ciutat va acabar en aparèixer les ordenances de 1750, completant-se la regulació amb l'aparició del nou reglament per al govern dels pobles en els anys setanta.

¹⁵BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad: el italianismo musical en Valencia (1685-1738)*. Institut Valencià de la Música. València, 2012. (p.148).

¹⁶ AMX. L. 27. Determinacions capitulars. 18 d'abril de 1740.

¹⁷ El 25 d'octubre de 1755, el comissari de festes Patricio Lacy, presenta informe sobre Galupa i Golsené, qui pretenien les vacants de clariners. *Cfr.* AMX, L. 42. Determ.cap.

bem que els tres ministrils tocarien distints tipus d'instruments de vent aptes per al carrer, com ara oboès, xeremies, baixons i trompes de caça. Si tenien més habilitats es reservaven per a la participació en la capella de música. Els clariners havien de posseir, a més a més, l'habilitat de trompeta, i el timbaler, havia d'alternar amb el tabal o tambor a fi de poder eixir amb el pregoner. Si afegim els ajudants (*conjunts*) o aprenents, el nombre pot oscil·lar, tot i que fora ja de l'estructura prescrita.

Davant determinades situacions, sobretot abans de 1750 que no es feia una lectura estricta de la reglamentació al respecte, i mentre hi hagueren partides pressupostàries contra les que carregar la despesa, podem trobar més de tres ministrils; el 1729 hi havia quatre: tres oboès i un fagot, tots ells amb salari. El 1741 hi havia quatre també, però un d'ells sense salari per ser encara jove i poc hàbil, però *totalmente entregado al estudio por habilitarse*.¹⁸

Com a ens, ministrils (cobla), clariners i timbaler, havien de representar la decència i dignitat de la Ciutat, a peu o a cavall tots ells segons la solemnitat de l'esdeveniment. Les seues actuacions s'observen cada vegada que l'ajuntament ho requereix. Visites importants, pregons, processons, proclamacions i altres commemoracions els ajuntaven. Segons funcions, se n'afegien més o col·laboraven les músiques dels regiments militars.

Publicación: En dicha Ciudad, dicho día mes y año, Yo el Escrivano Infraescrito, segundo del Ayuntamiento della, doy Fe que por voz de Christoval Matheu, pregonero público de la mesma, se ha hecho saber a los vezinos de esta dicha Ciudad la Orden que antecede y publicádose en las plazas de la Seo, de la Fruta, del Mercado, de la Trinidad, de San Jayme y San Francisco, con Timbales, Clarines y Músicos ministriles, con asistencia de quatro Porteros de Cabildo [...] 19

En diverses ocasions han participat junts també en corregudes de bous. Veiem, per exemple, com el 4 d'agost de 1750, se'ls dóna mitja lliura de regal embolicada dins d'un paper a cadascun dels clariners, timbaler i ministrils *por agasajar la corrida*. No obstant formar una entitat comuna, clarins i timbals acabaren per no entrar a l'església en considerar-los inapropiats per a dins del temple, per acord del capítol en 5 de març de 1759.

¹⁸ AMX. L. 28. Determinacions capitulars. 22 de desembre de 1741.

¹⁹ AMX, LG-2360/7. Maig de 1742. Pregó del Corpus, del governador de la Ciutat per tal que s'arreglaren les cases, balcons i carrers.

Arran de la prohibició expressa que el capítol de la Seu, podem interpretar que la cobla de ministrils, la funció primordial de la qual era servir d'anunci processional a la corporació municipal, entrava juntament amb ella dins l'església en determinades funcions²⁰:

Que de oy en adelante no se consienta que los clarines y timbales de la Ilustre Ciudad, entren en las funciones públicas dentro de esta Iglesia, para lo qual se pase recado por medio de carta a dicha Ilustre Ciudad.

En novembre del mateix any²¹:

Respecto de estar ya acordado por este Ilustre Cabildo, no debería permitir que la Ciudad, en sus funciones entren en esta insigne Yglesia con timbales y clarines y otros instrumentos, por ser contra todo derecho canónico y mandado por varias decisiones, Acordaron: que en los días inmediatos al Señor Sabas Abad, fiesta de esta Ciudad, se escriba a ésta, no permitirá este Ilustre Cabildo que en su Yglesia entren los referidos instrumentos. Sí que se queden a la parte de fuera de la puerta de dicha Yglesia, para lo que se escribirá carta por el Señor Racional a otro de los comissarios de fiestas de dicha Ciudad para que quede esta entendida.

En referir-se a *otros instrumentos*, està parlant dels ministrils amb instruments propis del carrer, com per exemple xirimies, trompes i altres.

Els instruments dels ministrils els havien de posar ells mateixos. Si es feien malbé o s'havien de reparar corria per compte del ministril, el qual arribada la circumstància demanava avanços del seu salari per poder-ne fer front:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Ribera, Músico Ministril de esta Ciudad, en que representa que las trompas de casa que tiene por viejas y estropeadas, son de poco servicio, y teniendo ocasión de comprar un par, aventajadas, por veinte y cinco libras, y sin otro medio que el recurso y amparo de esta Ciudad, concluye suplicando sea del agrado de esta mandarle librar dichas veinte y cinco libras en quanta de su salario [...]²²

Altre exemple:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Ribera, Músico Ministril de esta Ciudad, en que representa que por habersele rompido (sic) el bajón de que

²⁰ ACX. Acords Capitulars, L. 76.

²¹ ACX. Acords capitulars, L. 77.

²² AMX, Determ. cap. L. 31, 11/3 1744.

usa, se halla con la precisión de haver de comprar otro para cumplir con lo que es de su obligación, y que mediante carecer de efectos para ello, concluye suplicando que de las tercias que le corresponden de su salario anual, se le distraygan veinte libras, para con ellas poder comprar otro bajón, para cuya satisfacción dexará quatro libras en cada una tercia; [...]²³

Ara per ara desconeixem on podia adquirir-se un baixó. Tampoc no sabem on es podien aconseguir les trompes de caça o els violins. Podem suposar que a València, o que funcionara un xicotet comerç d'instruments de segona mà, però no sabem per on ni com. Josep Antoni Alberola, parla de la manca d'informació al voltant dels constructors de trompes a València, encara que dóna per suposada la seua existència mitjançant un progrés anàleg al que s'havia donat al centre d'Europa; a més a més, eren aquells instruments els qui s'haurien adoptat ací per a les cobles i capelles²⁴. Nosaltres entenem que a Xàtiva devien existir oficis que podien contribuir a la reparació de determinats instruments musicals, i fins i tot de l'existència de guitarrers als quals els suposem la probabilitat de construir-les, però poc més²⁵. Sabem que hi havia corders, els quals en un moment donat podien fer cordes per als instruments d'arquet i per a l'arpa (o també per a les guitarres i *monacordis*), en aquest cas se'ls anomenaria corders de viola²⁶. També sabem que hi havia fusters que podrien arreglar determinats problemes de violer (lutier) i, fins i tot, ferrers i llanterners que podrien fabricar tudells i embocadures o reparar els instruments de coure. Significa açò que una vegada obtingut l'instrument musical, el seu manteniment podria fer-se a la ciutat.²⁷

²³ AMX, Determ. cap. L.35, 9/2/1748.

²⁴ ALBEROLA I VERDÚ, Josep Antoni: *Introducció i ús de la trompa a les capelles musicals valencianes*. Ajuntament de Xàtiva/Consolat de Mar, ed.2000.

²⁵ L'any 1772 (AMX. LG.378) sembla que al carrer Hostals (Mesones) tenia taller Matheo Moret, guitarrista juntament amb Vicente Marco, oficial de guitarrista/Francisco Llinares, guitarrista, habitava a la Placeta d'Enriquez el 1772.

²⁶ ACX, Quinque Libri: Isidro Escorihuela, padrí de Juan Blasco, fill d'un cordeller, en febrer de 1689. Cal considerar que segons el diccionari, cordeller(*corder*) també era el menestral que fabricava cordes amb budells d'animals, especialment de moltó (*corder de Viola*).

²⁷ AMX, Determ. cap. L.86. 5/4/1800: [...] Que se deven a Eugenio Berenguer, Linternero, quatro libras, diez y nueve sueldos y onze dineros, por composición de vidrieras de estas Casas Capitulares, y remiendo de un Clarín.

Paradoxalment, els clarins eren propietat de la Ciutat, igual que els timbals i un tambor. Fins i tot, els clarins vells servien al pregoner a fi que poguera desenvolupar la seua obligació.²⁸

Dels vestits, les sabates, i les calces, camises, barrets i insígnies oficials fins l'any 1770 se'n feia càrrec la ciutat. Mentre depenia d'ella, regularment se'ls assistia en aquest sentit. Després es posarien condicions, sobretot d'haver-ne fet un bon ús per donar-los-les. Resulta significatiu el manteniment del vestuari d'aquests dependents el qual suposava una important partida al cap de l'any per a la Ciutat, que resistia tot el que podia, fins que la indecència de les robes perjudicava la seua imatge. Així i tot, segons les fonts documentals, se'ls canvien les calces i les sabates quasi anualment. Per fer-nos una idea, l'any 1753 se'ls fa uniformes nous als clariners i timbaler, el cost puja a 131£, 12s, 9, només de les lliurees, sense comptar els calçons que s'havien fet nous l'any anterior²⁹. El cost de les calces i sabates puja a 4£, 16s, a raó de 16 sous per cada individu. El 1759, les capes dels mossos que havien de dur els timbals i folrar els timbals de baieta, apuja 9£, 5s. El 1762, les banderetes noves per als clarins amb els dos escuts d'armes de la Ciutat que s'han brodat en elles juntament amb altres adherents costen 14 lliures. L'any 1799, els vestits del tres ministrils de la cobla costaren 157£, 8s, 8. També hem de pensar que l'activitat dels timbals implicava, tret de quan es presentaven a cavall, la necessitat de mossos que portaren els timbals, diversificant-se així l'activitat econòmica. Tot aquest tipus de despeses eixien de la partida pressupostària d'extraordinaris.

L'any 1767 feien falta dos clarins nous, la Ciutat acorda que es compren donant comissió a dos senyors perquè els demanen fer a Alacant o altres llocs on els hi haja de satisfacció. Sense arribar a conèixer al final d'on van eixir sabem que van costar 15£, 16s, 8. L'any 1789 s'acostava el dia de la proclamació de Carles IV i un dels clarins deixa de servir *pues ya no puede concordarse al tono del otro [...] pudiendo servir dicho viejo para sólo el Pregonero que igualmente le ha usado [...]*; s'acorda que es compre. L'any 1799 va haver-se de comprar un altre clarí al pregoner que costà 6£, 8s. Observem, consegüentment, que per a la Ciutat era important la despesa tant com necessària, però, de la qual no se'n podia fugir. Fins i tot, com ara veu-

²⁸ AMX. Determ. cap. L.42. 2 de desembre de 1755, i L.75. 1789.

²⁹ AMX. Determ, cap. L.40, 1/9/1753.

rem, malgrat les noves prescripcions d'austeritat del reglament regi, l'ajuntament continua assistint els ministrils en les seues necessitats de vestir *volens nolens*.

A partir de gener de 1771, com hem indicat adés, en virtut de l'aplicació del *Nuevo Reglamento para el Gobierno de los Pueblos* trobem :

Haviendo dado cuenta el nuestro Escrivano de que la Junta Muncipal, en consideración a que por el Reglamento se reducen los salarios de clarineros y timbalero a cien Libras en lugar de las ciento veinte y cinco que por ordenanza gozavan, como también el que se quitan algunos salarios y se moderan varios gastos, ha resuelto se hiciese presente a esta Ciudad. Acordó en su inteligencia, por lo que mira a los clarineros y timbalero, se reduzcan sus salarios, a saber: al primer Clarinero a treinta y cinco libras; el segundo a treinta y dos libras y diez sueldos; y el timbalero a otras treinta y dos libras y diez sueldos, que hacen las citadas cien libras [...]³⁰

No sols veurien reduït el sou sinó que també es prohibien *los gajes de zapatos, medias y calzones*. Als pocs dies clariners i timbalers presenten un memorial a l'ajuntament alegant que si abans ja no els arribava la dotació per cubrir les seues necessitats, icloent la manutenció de la família, ara menys, i demanen la seua empara. L'ajuntament acorda *se tenga presente esta instancia por los Señores Comisionados para la representación acordada al Real Consejo*.³¹

Arribats a l'any 1797, aquests encara es troben demanant a la Ciutat se'ls apugen els salaris y quando no, desde ahora hazían dejación de sus empleos para el día primero de año viniente. Acordó el Ayuntamiento se les dixese que la Ciudad quedava entendida.³²

³⁰ AMX. L. 57. Determ. cap.

³¹ AMX. Determ. cap. L.57. Any 1771.

³² AMX, Determ. cap. L.83. 21/10/1797. En tot el llibre no hem trobat cap referència a l'assumpte dels clariners i timbaler. A hores d'ara no podem assegurar que deixaren la feina, és possible que arribaren a algun tipus d'acord, però en qualsevol cas no ix cap referència a favor ni en contra. Tampoc no sabem com interpretar aquest silenci a les actes. Els músics de la capella sí apareixen a les certificacions de les mitges anualitats, com sempre. I aquestes mitges anualitats de salaris als dependents es donen regularment per a aquest exercici.

4.2. L'ens clarins i timbal

Ja el 1725 es va manifestar la intenció de constituir aquesta entitat *por la decencia que corresponde a la Ciudad y tenía antes Xàtiva y actualmente tienen todas las ciudades del Reyno*³³, al qual se li suposaven 150£ a l'any, però sols era un supòsit. En realitat no va ser així perquè entre que no hi havia gent que s'aplicara i la baixa renda que s'oferia només els consumia 100 lliures anuals i no és fins l'any 1746 que el pagament per tèrcies a estos servents se sistematitza, malgrat que l'any trenta-huit, com ara veurem, es dóna un pas important. Aquest any 1738 l'ajuntament decideix crear oficialment (de forma específica) l'ens de dos clariners i el timbaler (en aquell moment el timbaler ja el tenia, era Francisco Ortís, al qual compartien amb el Regiment d'Invàlids³⁴). Va tenir l'inconvenient que els seus dependents assalariats estaven ocupats com a ministrils en la capella de la Seu:

[...] en atención a que esta Ciudad para su mayor lustre y decencia, en las funciones públicas, desea poner y establecer Músicos ministriles según y conforme les tenía la antigua ciudad de Xàtiva y tienen otras ciudades del Reyno, usando de los vestidos de Librea o Capas que esta Ciudad les diese; Y respecto de que por el presente no tiene otros músicos en la Capilla de su Collegial, que puedan exerzer dichos empleos que Ventura Marcolini y Roque Pla, acordaron se les passe noticia a dichos Músicos del establecimiento de Ministriles que desea hazer esta Ciudad, y si continuarán en el empleo de tales Ministriles, vistiéndose de la Librea o capas que esta Ciudad les diese, y lo que respondieren se reporte a este Ayuntamiento, para en su virtud tomar la resolución que más convenga.³⁵

³³La qual cosa no era certa del tot, perquè en més d'una ocasió van haver de deixar-se en prèstec instruments i tocadors a la ciutat d'Alzira i a la d'Alacant, per a actes de proclamacions. Sembla que al principi es deixaven els instruments, però degueren adonar-se'n que era contraproduent i decidiren que quan eixiren els instruments eixiren també els tocadors. Com exemple, *Vid.* AMX, L.75, any 1789: la ciutat d'Alacant sol·licita la música de timbals i clarins per a la reial proclamació de Carles IV: [...] *Acordó el Ayuntamiento se conteste diciendo: que esta Ciudad adiere gustosísima a dicha solicitud como igualmente a la de Ministriles, compuesta de Abueses y Trompas, si se necesita, y todo quanto sea de su obsequio, esperando se la dispense el día que, con antelación al veinte y cinco de los corrientes, primero de los señalados, se quiera este en dicha Ciudad, para disponer la marcha de los empleados en dicha Música.*

³⁴ AMX, Determinacions capitulars, L. 26. febrer de 1739.

³⁵AMX, Determinacions capitulars, L.25. 22/2/1738

Marcolini va contestar que no estava interessat, que se sentia enganyat i que li pagaren el que s'havia acordat en el seu moment quan, sabent de la seua perícia en diversos instruments, el feren convindre per romandre a la ciutat i ésser ministril però de baixò i tocar en la capella, no de clariner. Davant d'aquesta negativa l'acomiadaren. La tentativa de tenir-los en nòmina de forma oficial encara hauria d'esperar. Mentre, actuaven interinament.

Cal considerar, que les partides pressupostàries per al manteniment de clariners i timbaler també venien prescrites pels reglaments reials i en cap cas podien excedir-se (almenys des de 1750): a clariners i timbaler els corresponien 125£. distribuïdes per graduació. Després, com ja hem vist, la dotació es redueix a 100 lliures.

Els clariners, el timbaler i els macers de la Ciutat han perviscut fins a dia de hui, actuant-ne, ja sense caire professional, en dies molt assenyalats com ara la vespra i el dia de Corpus Christi. Els ministrils desapareixeren en el segle XIX, quan les bandes de música militars (després les civils) i la retirada de la condició de col·legiata a la Seu el 1852, prengueren forma real en la ciutat.

4.3. Els músics no oficials: els músics desconeguts?

Hem conegut el cas de Ventura Marcolini, qui era estimat pel domini i destresa que tenia de diversos instruments, fins el punt d'oferir-se-li treball estable a Xàtiva si deixava el Regiment de Tarragona,³⁶ com el d'ell existien més casos tot i que menys documentats. Cal pensar que altres personatges també participaren de l'activitat musical en la urbs al marge de les institucions i, fins i tot, compaginant l'activitat en distintes àrees professionals. En conseqüència, exercirien l'activitat musical de forma completa o parcial, segons casos.

Que la consideració social depenguera en bona mesura del tipus i rang de l'ocupació institucional del músic, no llevaria fama ni popularitat a la resta de músics no institucionalitzats

Així ocorreria amb dolçainers i guitarristes, per exemple. Sobre els guitarristes veurem part de la seua activitat en parlar de Pasqual Martorell en

³⁶ AMX:;L. 25 Determ. Cap. Any 1738, f. 28.

l'epígraf dedicat a les Comèdies, encara que aquest havia estat vinculat a la Seu abans de independitzar-se. A Benito Percio el coneixem com a músic, com a compositor i encarregat musical d'una quadrilla per al Ball de Torrent de l'any 79. També com a violinista i professors de violí.³⁷

Precisament a la documentació sobre el Ball de Torrent trobarem una relació nominal de *empleados en la música gorda*, sense poder discernir a hores d'ara el significat de l'expressió. Tanmateix fins que trobem més dades que aporten mésevidències ens movem una vegada més en terreny de conjectures.

4.3.1. Dolçainers i tabalers

L'activitat de dolçainers i tabalers va lligada a les manifestacions populars i celebracions al carrer. Arrelada aquesta participació en temps molt anteriors, no es perd després de la Guerra de Successió. Des de les primeries del segle apareixen músics, sovint en singular als documents, que acompanyen les danses de xicots, per a la festa del Corpus. Cada vegada que es parla de la formació de quelcom dansa, s'ha d'entendre amb el seu músic. Evidentment, si només anomena un sol músic aquest hauria de ser dolçainer. En altres moments els trobem formant una *colla* en festes de carrer, pregons de festes, o festivitats pròpies del gremis. Quan la festa és senyalada les despeses corren per compte de la Ciutat, com es veurà en parlar de la música als espectacles. Tanmateix, el caire lúdic de les celebracions no se n'allunya de la manifestació religiosa, sent que de no ser així, l'aplec festiu no estava permès en considerar-se frívol i inapropiat.

4.4. La música teatral: comèdies i òpera

4.4.1. Les comèdies

Les representacions es feien al pati de l'Hospital de Pobres principalment, enfront de la Seu. Mitjançava un arrendador o contractista i sempre amb finalitats benèfiques³⁸. Quan hi havia oportunitat i es veia un bon any de

³⁷AMX, LG. 647, Ball de Torrent//ACX, Cords capitulars, L.86. 9/1/1804. Percio li donava lliçó de violí a Joseph Soler, diputat.

³⁸ AMX, Determ. cap. L.53, any 1767: Y siendo propio de la Ciudad el senyalar el solar para toda diversón pública, si parese a la misma, se acuda al Consejo a pedir real permiso para formar dicha Casa de Comedias, admitir compañías de fuera o formar en la misma,

negoci, es construïa una casa de fusta a un altre lloc, que es desfeia al final de la temporada. Aquesta institució benèfica va veure la necessitat de construir un lloc estable com a casa de comèdies, però no va estar fins l'any 1772 que se'n va construir una, de fusta també però més ferma, junt al convent de Sant Francésc, confinada a la muralla. La falta de seguretat i l'alt risc d'incendi juntament amb altres recels dels poders polítics i civils respecte de la representativitat que havien d'ostentar cadascú en assistir a les comèdies, va fer que correuera perill d'ésser esquarterada. El fet de posar al sostre de la construcció les insígnies de la Mare de Déu i no les de la Ciutat, i que no s'havia construït una llotja diferenciada per al Corregidor va posar de relleu, de nou, les diferències entre l'abast del poder temporal de cada institució: d'una banda la Ciutat, d'altra el Corregidor i d'una altra els administradors del Sant Hospital. L'assumpte va arribar fins i tot al *Real Consejo*: guanyà la Ciutat.

Tal com assenyala José Subirà en parlar de les circumstàncies teatrals de la tonadilla escènica a Madrid, no podia haver espais diferenciats per a gent distingida i per a plebeus, perquè no hi havia més teatres.³⁹ A San Phelipe sols hi havia un espai i per tant aquest s'havia de fer valer per a tots els estaments oferint-se els millors llocs per a veure i ser vistos els qui ostentaven el poder. La ciutat es trobava explorant la possibilitat de gaudir de l'espectacle escènic de forma més contínua. Semblava clar que un sol espai havia de ser suficient, i aquest esdevindria *teatre públic*.

En el decurs del segle va anar consolidant-se una temporada regular de representacions que es dividia en tres parts: s'encetava al voltant del dia de pasqua de Resurrecció fins a final de juny, continuava la tanda d'estiu, i després la d'hivern que s'iniciava en octubre, dia de Santa Teresa, i finalitzava el darrer dia de Carnestoltes.⁴⁰ En l'estiu, juliol, agost i setembre, se solia tenir una temporada més curta en la qual representaven companyies que haurien actuat en la temporada d'hivern a les capitals i en l'estiu feien

como se acostumbra en otras ciudades del Reyno, aplicando su producto, deducido su coste, y costas, y conservación, al Hospital de esta Ciudad.

³⁹SUBIRÀ, José: *La Tonadilla Escénica, sus obras y sus autores*. Ed. Labor. Barcelona, 1933.

⁴⁰ AMX, Lligall 652, Coliseo. Any 1776.

intermissió.⁴¹ Es possible, per tant, que les companyies que actuaren a Xàtiva durant la temporada llarga no foren les de *primera fila* que haurien actuat a València, per exemple. En alguna ocasió que l'estat econòmic de la ciutat era baix, la temporada minvava o no es feia⁴². I per descomptat, seria nul·la en els períodes que la representació d'elles es trobava expressament prohibida per les autoritats polítiques i religioses.⁴³

A banda dels ingressos que podia generar la representació de comèdies, a l'administració de l'Hospital interessava la comesa per dos raons: una els diners en si; l'altra la pugna entre aquesta institució i la Ciutat. L'Hospital, molt proper al capítol eclesiàstic en tant que membres de la confraria de *Nuestra Señora de la Asunción*, clavària d'aquesta institució⁴⁴, temia que la Ciutat no els deixara la suficient llibertat per organitzar com més esdeveniments millor tot sabent que si concorria tanta prudència (paradoxalment), protocol i rigor, potser les representacions perderen frescor i gràcia, i en conseqüència públic assistent. La figura del Corregidor també suposava un entrebanc, sovint, a la naturalitat de les representacions⁴⁵. En qualsevol cas, sempre es pren com a model a imitar l'esquema organitzatiu del funciona-

⁴¹ Aquesta periodització de la temporada era costum en tota la Península. A València el període d'estiu conegut com a *veranillo* (juliol, agost i setembre) solia ser el temps que en anys concrets, actuaven companyies italianes. *Vid.* Andrea BOMBI: "Martín y Soler, Valencia, Europa", a *Los siete mundos de Vicente Martín y Soler*. Actes del Congrés Internacional. Dorothea Link i Leonardo Waisman, Eds. (pp.74-75).

⁴² AMX, determ. cap. L.91, juliol de l'any 1805: En atención a que se hizo presente que la compañía de Cómicos existente por ahora en Alicante, y la misma que tenía permiso del Señor Gobernador del Consejo para representar en esta Ciudad, solicitava venir a ella para dicho fin. En cuya inteligencia y a la de los méritos de la conferencia de la que resultó que en este año de ninguna forma convenían representaciones quando el Pueblo acabava de salir de un Invierno mísero y Calamitoso; que se estava en expectativas sobre Epidemias, que dichos Cómicos venían de Alicante donde se havia padecido, y sobre todo que no havia Coliseo al propósito para ello, pues estava sin cubrir; y no arreglado a precaver reparos o inconvenientes. Acordó el Ayuntamiento se expresase así, como el que por ahora no convenía la permisión de la representación.

⁴³ A València les representacions estigueren prohibides de 1748 a 1759, per decisió i influència de l'arquebisbe Mayoral. *Vid.* LAMARCA, Luís: *El Teatro de Valencia*. València, 1840.

⁴⁴ De fet, la Seu quan ho considerava necessari convencia la confraria de l'hospital per tal de repartir la recaptació, precedint el vist-i-plau de les autoritats.

⁴⁵ AMX, Lligal 652, Coliseo, Any 1776. Es troba un document que expressa la disputa entre els comedians i el corregidor per l'hora de concloure les representacions, en un clar fet d'abús de poder per part d'aquest.

ment de les representacions a València, Oriola, Alacant Granada i altres Ciutats⁴⁶.

Aquell establiment va durar almenys fins l'any 1791 que per ordre del *Consejo* i a càrrec del cabal de propis s'havia de construir un *coliseu* per a comèdies i altres funcions públiques *invirtiendo su producto en el socorro de los Pobres de la Casa de Misericordia* (com sempre havia sigut). L'ajuntament havia d'elaborar un informe de viabilitat i disposició de sòl. El 1805, el *coliseu* encara es trobava sense cobrir. Mentre, els llocs de representació s'havien alternat en funció del moment estacional de les representacions. En novembre de l'any 1808 s'obri el *Teatro de la ciudad*.

Percaçant ocasions d'obtenir guanys, els músics participen en les representacions de comèdies amb companyies que visiten la ciutat. Aquestes representacions de comèdies duïen números musicals i balls per als quals els gerents d'aquestes companyies sol·licitaven la participació de músics locals⁴⁷:

[...] En vista de otro memorial presentado por Joseph Pla, músico ministril de esta Ciudad en que expone que luego que se introduxo en esta la companyia de cómicos en el mes de Julio, el autor de ella se ajustó con los suplicantes para que por el estipendio de una peseta diaria, le asistiesen en todas las comedias que representasen.⁴⁸

Açò suposava, d'entrada, que els músics locals haurien de conèixer un determinat repertori i que cas de no ser així faria falta assajar els balls i altres gèneres. D'altra banda, hauria de suposar també que les composicions específiques devien dur-les les companyies, i que les parts instrumentals haurien d'existir.

L'estructura habitual de les comèdies regulars era loa, primera jornada, entremés, segona jornada, sainet i tercera jornada, invertint-se en la representació d'aquestes una mitjana de tres hores, mentre que les més serioses, les de *teatro*, ocuparien un temps aproximat de quatre hores com a

⁴⁶AMX, Determinacions capitulars.L.59, 5 d'octubre de 1773.

⁴⁷ AMX, Determ, cap. L. 58, any 1772, ff.132v i 133. Tot i tractar-se d'un exemple relativament tardà, creiem il·lustra el que volem dir tot considerant que els anys anteriors devia ocórrer de forma semblant.

⁴⁸ AMX. Determ. cap. L.58. Any 1772, ff. 132v i 133.

pràctica corrent.⁴⁹ No tenim constància directa de la música concreta que poguera fer-se servir per a aquestes representacions. Tanmateix coneixem que *las tonadillas* formaven part del repertori, però sols hem pogut conèixer que el terme es referia de manera genèrica a determinats números musicals que pogueren intercalar-se durant la representació:

[...] después de representado el Saynete, pedía la gente cierta especie de Bayle a los Cómicos, según costumbre en estos actos, de todos los Pueblos [...] ⁵⁰

Cal pensar que la *tonadilla* en el seu origen sols és un número de poca longitud que s'intercalava en el *sainet* o li posava el final, i es cantava amb acompanyament de guitarra i sense acció⁵¹.

També, trobem un altre exemple a una instrucció sobre conducta del públic en les representacions que mostra els gustos dels assistents:

[...] El público podrá manifestar su aprobación o disgusto sobre la ejecución de los actores, pero con moderación y sin alboroto. Igual circunspección se previene cuando el público pida alguna gracia como repetición de baile tonadilla y en que el magistrado (als efectes l'autoritat major present) resolverà lo que tenga por conveniente.⁵²

A un altre document, trobem el compte de la despesa al detall de les comèdies que havien començat en desembre de 1772. Allí apareix:

[...] Por el porte de 2 pliegos al correo con unas tonadillas, 15 sueldos menudos.⁵³

⁴⁹AMX, Lligal 652. Coliseo. Estimacions de Fèlix Pérez, autor de la companyia local que informa a la Reial Audiència com a conseqüència d'un plet contra el corregidor. Any 1776.

⁵⁰ AMX, determ. cap. L.58, agost de 1772.

⁵¹ SUBIRÀ, José. *La tonadilla escénica*. Ací, cita aportada per REAL, César i ALCALDE, Luís, a "La tonadilla: un capítulo de la historia del espectáculo del siglo XVIII", a KLEINERTZ, Reiner (Ed.): *Teatro y Música en España (siglo XVIII)*. Edition Reichenberger. Kassel. Berlin, 1996. (pp. 126 i 127). En aquestes pàgines els autors citen Moratín, qui es queixa de l'estructura de les peces teatrals i diu que en concloure la primera jornada de la comèdia es canta una *tonadilla*; després de la segona s'interpreta un *sainet*, conlòs el qual es canta una altra *tonadilla*, tancant-se l'espectacle amb la tercera jornada. "No hay para qué ponderar la distracción, la discordancia, la falta de unidad e interés..."

⁵²AMX, LG. 652. Coliseo.

⁵³ AMX, Fons Hospital: 427:H3.

Arturo Zabala fa esment que les acaballes del segle esdevenen un temps dominat per una especial participació de la música i del cant en els programes escèniques.⁵⁴ Explica que en les comèdies de temes lleugers, als intermedis, aquests números musicals gaudien de predilecció del públic. Les companyies necessitaven comptar amb actors i actrius (*galans i dames*), amb músics i ballarins o, fins i tot, depenent de les possibilitats, de personal que poguera fer les dos coses, com a opció més econòmica.

Veiem d'aquesta manera que els números musicals s'havien integrat en les representacions com a part estructural d'elles. Els gerents de les companyies sabien que de no haver aquesta integració l'èxit i la fortuna de les representacions correria perill en veure reduït el nombre d'assistents, i en conseqüència perdrien diners. Així, la música troba en el suport teatral un mitjà de subsistència i promoció, però sobretot, troba un lloc físic concret on donar-se a escoltar fora del temple.

A la font esmentada adés referida a les representacions de l'any 1772 a Xàtiva, s'anomena que a Pasqual Martorell se li lliuren 175 rals, 75 corresponen al menjar i 100 de gratificació per la seua participació. Tot i que no especifica que és per la feina de músic, sabem que Pasqual Martorell era músic que s'havia format a la Seu, però que va abandonar la carrera de músic eclesiàstic. Temps després figura als documents com a ministril, almenys fins a 1799. És bastant possible que juntament amb ell aparegueren altres músics, com per exemple el seu fill, que reben un dispendi semblant per aquella companyia de comèdies, encara que desconeixem els noms dels qui apareixen i per tant no podem assegurar que es tracte de músics en no fer-ne referència específica a música. Tanmateix, del document esmentat abans sobre la protesta de Joseph Pla perquè se sentia enganyat per la companyia de còmics, podem extraure que per marxar a treballar a les festes de Tibi tenia:

[...] obtenidas las correspondientes licencias y consentimientos del guitarrista, a quien pertenece la asistencia de los músicos en dichas comedias, [...] ⁵⁵

⁵⁴ZABALA, Arturo: *El teatro en la Valencia de finales del siglo XVIII*. Institució Alfons el Magnànim, València, 1982. (pp. 111-116)

⁵⁵AMX, Determ, cap. L. 58, any 1772

No descartem la possibilitat que Martorell fóra el guitarrista que se'n parla. De fet, com veurem més endavant, aquest músic, juntament amb altres, participa a un Ball de Torrent, com a músic i també com a compositor. Per tant, trobariem un encarregat (caporal) de cercar músics i música per a les representacions de comèdies en les quals la música podria ser sovint de guitarra acompanyant veus que cantaren tonades, probablement a *solo*, a l'estil de les cançonetes pròpies de la tradició popular d'arreu del territori, i també música instrumental de conjunt.

No deixa de resultar significatiu el fet que per a eixes representacions teatrals aparega al plec documental que parla de Martorell (any 1772), un apunt com aquest: [...] *Por 34 comedias que se compraron para las funciones, a 1 sueldo 4 dineros cada una, plata* [...] ⁵⁶

A més a més, tanta podia arribar a ser la diversificació econòmica derivada que, fins i tot, Mossèn Antonio Molina, mestre de capella de la Seu de 1758 a 1788, també participaria de l'activitat, però dissortadament no podem afirmar amb seguretat que es tractara d'una participació relacionada amb la música:

He recibido del Señor Francisco Dufaur, administrador, la quantía de catorce libras, y son por el trabajo de la copia de seis comedias y sainetes para las comedias representadas en el mes de diciembre y enero del 72 y 73.

Signa: Antonio Molina ⁵⁷

José Subirà presenta un document al qual Blas de Laserna signa un rebut semblant on s'especifica que es tracta de la còpia de música.⁵⁸ Laserna la copia perquè havia de transportar-se musicalment. En el nostre cas, sembla estrany que s'haguera de recòrrer al mestre de capella per copiar el text de la comèdia, sent que la gent de teatre sabia escriure perfectament. Ens cap el dubte raonable que poguera tractar-se de còpia de la música per fer més papers o, fins i tot, com en el cas de Laserna, d'haverles de transportar per les exigències dels cantants. El ben cert és que en aquest cas es va establir una relació professional entre la companyia de comèdies i el mestre de capella.

⁵⁶AMX, Fons Hospital, LB 427:H3

⁵⁷AMX, Fons Hospital, LB 457:H3, *Olim* 886

⁵⁸SUBIRÀ, José: *La Tonadilla Escénica. Sus obras y sus autores*. Ed. Labor, núm. 319. Barcelona, 1933. Llàmina III.

A aquesta mateixa font documental apareixen músics que sabent escriure preparaven rebuts i documents perquè els interessats pogueren presentar-los davant de les institucions o entitats i cobrar. Desconeixem si rebrien quelcom de gratificació per la seua disposició.

Anys després, el 1777 van haver 79 representacions de comèdies, i una que es va suspendre *por falta de concurso*, només entre 28 de maig i 31 d'agost (comprentent la temporada de *veranillo*, per tant), òbviament amb alguna repetició. Aquesta xifra ve a donar-nos una idea aproximada de l'embalum de negoci que podia arribar a suposar aquest espectacle.⁵⁹ El fet que les funcions tingueren lloc també en dies laborals convida a reflexionar sobre si el públic assistent d'eixos dies no hauria d'anar a treballar. Ens preguntem si aquesta demanda o recepció correspondria a una classe mitjana benestant; aquests usuaris permetrien la manutenció de la companyia a l'espera dels caps de setmana on l'afluència de públic de menor rang social ompliria la *Casa* garantint guanys que compensarien l'empresa diària. No podem donar respostes concloents, però sembla obvi que tots els dies no podien tenir la mateixa afluència de públic contemplant aquestes raons apuntades⁶⁰. A falta de més dades que ens enllumenen en les interpretacions, ens veiem restringits en extrapolar supòsits i casuística de la música en les comèdies per al conjunt del segle. De moment, podem referir que aquella temporada d'estiu de 1777, el moviment d'espectadors i, en conseqüència, públic potencial dels números musicals, ens l'aporta la recaptació:

<i>Dates</i>	<i>Recaptació aproximada</i>
dies 29,30 i 31 de maig	211 rals de billó
juny	1286
juliol	737
agost	1856

⁵⁹*Cfr.* AMX, Fons Hospital, LB 427:H3, *Olim* 875. Aquella tanda de representacions va possibilitar una recaptació de 5671 rals de billó amb 15 maravedís. D'aquesta suma, aproximadament 1379 rals provindrien de llotges i abonaments de temporada (a l'abast dels benestants), i el gros, 4292, del poble en general. La companyia va rebre 752 rb amb 2 mrvds, (aproximadament el 13% del total), mentre que a la Santa Casa de l'Hospital de Pobres en quedarien 4164 amb 2.

⁶⁰ Tenim en compte en aquestes reflexions l'anàlisi de les temporades teatrals i de la composició del públic de València que es troba a SUREDA, François, *Le théâtre dans la société valencienne du XVIII^e siècle*, Presses Universitaires de Perpignan, Perpignan, 2004, pp.225-268.

Podem comprovar que el mes d'agost és el de major aflluència de gent a l'espectacle. S'ha de dir que l'índex major de recaptació es va donar entre el 15 i el 19 d'agost, període de celebració de la *Fira* i festes de Xàtiva que ja tenien lloc aleshores⁶¹. En el terreny de l'*apunt interessant* s'ha de dir que la comèdia que més va acollir públic va estar *El comedió del Carmelo*, representada aquella setmana quatre vegades amb una recaptació ella sola de 1065 rals de billó.

No obstant, a les fonts documentals podem trobar mostra de la classificació del tipus de públic que assistiria, així, davall del punt de vista de l'empresari Félix Pérez, en comparació amb València, parla de *las circunstancias del Pueblo*, i afegeix [...] *en la capital, donde hay gentes para todo, lo que faltan en San Phelipe, pues siendo la mayor parte de concurrentes de la clase de Mercaderes, Labradores, Artes u oficios, no pueden desar el cumplimiento de sus obligaciones hasta el anochar o primeras oraciones* [...] ⁶²

Sabem que tot i itinerants, companyies de València solien fer les temporades de continu en la intermissió de la temporada de la capital, viatjant als llocs on estiuava la classe benestant⁶³. Tanmateix, segons el tipus de recomanació que portaven els còmics, alguna ingerència entre companyies es donava⁶⁴. Aquestes entitats, perseguïen consolidar un circuit comercial, i *San Phelipe* formava part important d'ell. En conseqüència el favor del públic i de la institució benèfica serien reclamats per més d'una companyia a la vegada⁶⁵.

Sent que les comèdies contenien números musicals, la participació de músics era ineludible, com ja s'ha dit. De fet seria un dels principals reclams

⁶¹La Fira de Xàtiva va estar instaurada el 1250 per privilegi de Jaume I. El mes d'agost s'iniciava amb les festivitats pròpies de la Mare de Déu de la Seu.

⁶² AMX, Lligal 652, Coliseo. Representació de Félix Pérez, empresari, a la reial Audiència. Any 1776.

⁶³ BOMBI, Andrea: "Martín y Soler, Valencia, Europa", a *Los siete mundos de Vicente Martín y Soler*. Actes del Congrés Internacional. Dorothea Link i Leonardo Waisman, Eds. (p.74-75)

⁶⁴ AMX, LG. 652, Coliseo. Trobem un exemple de 1802 entre una companyia de València, la de Felipe Bueno, i una altra que optava a la contracta de representar també. Els de València al·ludeixen a l'antiguitat en les contractes de *veranillo*, i a la qualitat de la seua companyia front a la vulgaritat instrumental de l'altra.

⁶⁵ AMX. Determinacions capitulars. L.90. 19 de juny de 1804 i 26 de juny del mateix.

publicitaris, malgrat que a hores d'ara no podem concretar quants ni qui eren. Tal com ocorre en les companyies a València, a banda del músic propi de la companyia, entre els actors i actrius també n'hi haurien de *cantado*. El rol de *dama graciosa* (arquetipus) inclourien el cant; mentre que altres, ballarien⁶⁶.

Pensem que quan es forma la companyia de la ciutat de *San Phelipe i a título de ella* (1776) la plantilla de músics que participarien també devia estar apareulada, considerant-se menys o més estable, i conformada per músics locals i potser alguns, dels pobles del voltant⁶⁷. De fet com ja hem vist, almenys des de l'any 1772, coneixem pel cas de Josph Pla, que els músics de la ciutat participaven d'aquestes empreses.

L'any 1801 arriba a San Phelipe una instrucció des de la Reial Audiència de València en la qual fent-ne ressò de la Reial Ordre de 28 de desembre de 1799 (coincidirà en el temps amb les propostes de Jovellanos sobre millora del Teatre), resa que a cap teatre d'Espanya es podrà representar, cantar, ni ballar peces que no estiguen en l'idioma castellà, i posades en escena per actors i actrius nacionals o naturalitzats espanyols⁶⁸. Pensem que a Xàtiva el cas contrari no s'hauria donat; de manera que no podem parlar de l'existència d'una tendència al respecte, situació aquesta que a la resta de l'Estat sí que es donaria, si més no a les capitals i ciutats més grans.

Aquesta prohibició es feia extensiva a l'activitat de les companyies còmiques conegudes com de *la legua* caracteritzades per la vagància, *cosa tan perjudicial a las buenas costumbres*, a banda que, en general, es trobaven compostes per persones *corrompudes, plenes de misèria i de vicis tot en descrèdit de la professió còmica*⁶⁹. Consegüentment, cabrien en aquesta categoria també els músics d'eixes companyies. A Xàtiva, pel que hem po-

⁶⁶ ZABALA, Arturo: *El teatro en la Valencia de finales del siglo XVIII*. Institució alfons el Magnànim. València, 1982. (p.111)// BOMBBI, Andrea: "Martín y Soler, Valencia, Europa", a *Los siete mundos de Vicente Martín y Soler*. Actes del Congrés Internacional. Dorothea Link i Leonardo Waisman, Eds. (p.81)//AMX, LG 427:H3: apareix un rebut de trenta lliures en concepte de gratificació per actuar de *graciosa*, que cobra Joseph Escayo, marit de la interessada com a representant d'ella.

⁶⁷ AMX. Determ, cap. L.62, 1 de juny de 1776.pp. 57, 61, 62 i 64v.

⁶⁸ JOVELLANOS, Gaspar Melchor: *Memoria sobre las diversiones públicas*. Llegida l'11 de juliol de 1796. Publicada a Madrid l'any 1812. Per a nosaltres, Editorial Cátedra, Madrid, 1997.

⁶⁹ AMX, LG. 652, Coliseu.

gut veure fins ara, no trobem companyies d'aquest tipus dolent. En principi, aquest recel governamental no obstaculitzava la representació habitual de comèdies amb la inclusió de música. No obstant, els músics haurien d'acurar l'elecció de peces i el tipus, a fi de no contravenir la llei, possiblement en contra de les demandes dels assistents de tonades més interessants (més *picants* si val l'expressió), amb el consegüent desgrat del públic.

La mateixa prohibició exceptua aquelles companyies pròpies de les capitals i ciutats reconegudes pel Reial Consell les quals no podent abastar una temporada sencera per manca de públic potencial, hagueren de completar-la representant a altres ciutats i pobles de la mateixa província o les confinades, sempre que comptaren amb els passaports corresponents.

A la mateixa font que acabem d'esmentar trobem una relació de 29 peces teatrals que havien passat la censura de la Junta General de Teatres i que mereixien una prima del 3% o del 2% de la recaptació diària per a l'autor i la seua originalitat durant un període de deu anys, a fi que pogueren tenir interès de continuar produint-ne⁷⁰. Ens trobem davant d'un protocol primerenc en la defensa de la propietat intel·lectual.

L'increment d'activitat d'espectacles a les darreres dècades del segle aniria associat a l'augment de la presència d'emprenedors que veurien en aquesta àrea oportunitats de negoci que no voldrien deixar passar. És possible que aquesta activitat empresarial haguera arribat a Xàtiva en virtut d'una certa estabilitat econòmica al temps que s'experimentava un auge de la classe mitjana en el sector productiu (terciari), amb afany de millorar el seu estatus des de perspectives d'economia liberal.

Alhora, s'observa, en general, que la societat va trobant en la seua pròpia manera de ser una identitat legítima, la qual presenta davant de les institucions com a condició de respecte. D'altra banda, sembla que va evidenciant-se la influència de l'esperit modernitzador de la Corona en termes absolutistes però que als pobles aportaria ordre i reglamentació com a exemple de civisme, salut i formació ciutadana. Consolidant la noció de consciència

⁷⁰ Aquestes peces copresponien a la col·lecció *Teatro Nuevo Español*. Les juntes particulars municipals havien de curar que ningú imprimira les peces juntes o separades. A més, havien d'informar la Junta general cada dos mesos de com anava l'assumpte i les que s'havien representat, i que si s'observava quelcom actor de talent, també es ressenyara (any 1801).

pública, el control de l'educació conduiria al control social (i els espectacles no haurien de quedar al marge, de la intenció didàctica), tal com l'església havia comprés i practicat des d'antic. No apareix constància que a *San Felipe* es donaren mostres de l'ansiada reforma del teatre proposada per dramaturgs com Moratín i filòsofs influents com Jovellanos. El tragí menys o més accentuat de companyies suposaria per a Xàtiva l'instrument d'actualització en temes de diversió envers la capital. El nivell de refinament de les representacions hem vist que vindria a ser el mateix que a València, en exigir-se recelosament que es guardaren les formes en la representació i en la recepció de les escenificacions. Cal pensar que els números musicals també serien els mateixos o semblants que s'escoltarien en les representacions capitalines, tot i que, possiblement interpretats per actors i cantants menys famosos.

La música es veuria afavorida en tant que aniria calant en el costumari d'una ciutadania que, a poc a poc, demandaria més ocasions de recepcionar-la. La provenença de la música quant a la seua estètica, és a dir si italianitzant o autòctona sembla una qüestió secundària per a un públic que busca diversió i troba en la música una possibilitat d'aconseguir-la⁷¹. A més a més, aquest mateix públic encara no està habituat a assistir a concerts on la música siga l'únic espectacle. Per tant, mancats d'espais autònoms preparats a eixe fi, la consumeix envoltada de teatre no censurat, de funcions eclesiàstiques i derivats, o com a complement dels protocols polítics.

4.4.2. L'òpera

No podem donar fins al moment cap notícia concloent sobre escenificacions d'òpera a Xàtiva. Un indici l'hem trobat en una carta de recomanació del Governador i Capità General del Regne de València⁷² per a una companyia còmica italiana que representava *en su idioma*, però no hem pogut verificar que arribara a actuar a *San Felipe*:

⁷¹ BOMBI, Andrea: "Música italiana en Valencia en el siglo XVIII", a *Revista Artigrama*, núm 12 (1996-1997), p. 168. En aquest article, l'autor posa de relleu la importància de la recepció de la música per part del públic, sense l'acceptació del qual cap tipus d'estètica musical s'haguera pogut mantenir. Ho considera en parlar de la presència de música italianitzant als espais valencians.

⁷² Manuel de Sada y Antillón va estar governador i capità general de l'exèrcit i regne de València de 1760 a 1763.

Mui Señor mío: Varios dias de la temporada de verano han representado en esta capital una compañía de cómicos italianos diferentes óperas y comedias en su idioma; y habiendoles concedido mi permiso para continuarlo en algunos pueblos del Reyno, pasan a esa ciudad a exercer sus havilidades, en que espero no tenga V.s. inconbeniente, no habiendose ofrecido reparo en esta para consentirlo y que contribuya en lo posible a que esta pobre gente consiga el beneficio de poder ganar su vida.

Dios guarde a V.s. muchos años como deseo. Real de Valencia

29 de septiembre de 1761 73

El Gran Castellán de Amposta

Fray Don Manuel de Sada y Antillón

A Sr. D. Guillermo Joseph Blayrón [el destinatari de la carta era en aquesta època Corregidor del corregiment i Ajuntament de la Ciutat]

Arturo Zabala explica que recuperada l'activitat teatral a València el 1761, ara en la *Botiga de la Balda*, l'empresari de comèdies Manuel Mascarós va conveniar la utilització d'ella amb els gerents de l'Hospital per a tot l'any teatral que comprenia tres períodes, el segon dels quals, anomenat *veranillo*, abastaria els mesos de juliol, agost, setembre i octubre (com hem assenyalat en parlar de la temporada teatral) als quals quedaven lliures els comedians per representar a altres llocs o ciutats si així ho consideraven, però també quedava lliure l'Hospital de deixar representar altres companyies en l'establiment. Aquest va estar el cas d'aquesta companyia d'*italians* (no pensem que pugui ser altra distinta a la referenciada per Sada y Antillón), la qual va començar a representar a València des del 31 d'agost fins a les acaballes de setembre, òperes en el seu idioma i també òperes recitades i comèdies, com ara *La Pamela* de Carlo Goldoni, *No puede ser guardar una muger* de Moreto, o *El amo criado* probablement de Rojas Zorrilla,⁷⁴ tot aprofitant les dates que deixava disponibles la companyia de Mascarós, resulta possible que havent tingut bona acceptació, com la tingueren, el Governador l'haguera coneguda en veure-la representar i es trobara sensibilitzat pel que poguera ocórrer a aquesta bona gent després de conclòs el

⁷³ Aquest any de 1761 va estar possible la recuperació de l'activitat teatral (i operística) a València. Com ja hem assenyalat adés, l'arquebisbe Mayoral va aconseguir que Ferran VIé la prohibira en 1748. Carles III, en arribar al tron el 1759, va revocar aquella prohibició, no obstant, com afirma Andrea Bombi, diferents circumstàncies retrassaren l'inici de les representacions. Vid. Andrea BOMBI: "Martín y Soler, Valencia, Europa", a *Los siete mundos de Vicente Martín y Soler*. Actes del Congrés Internacional. Dorothea Link i Leonardo Waisman, Eds. (pp.72-79)

⁷⁴ ZABALA, Arturo: *La Ópera en la vida teatral valenciana del Siglo XVIII*. Institució Alfons el Magnànim, València, 1960. pp.74 a 83.

període del *veranillo*. No obstant a les fonts documentals citades, el nom de l'autor i el de la companyia romanen desconeguts, referint-se a ells com la companyia *dels italians*.

Esbrinant les raons del *per què no* a la vinguda d'aquella companyia, veiem que la carta s'adreça al corregidor. Pensem que les relacions entre corregidor i regidors de l'ajuntament, tan tibants durant molts moments al llarg del segle, com hem pogut veure somament en alguns exemples, hagueren estat un entrebanc perquè aquesta companyia haguera pogut representar a *San Phelipe*. També, l'estabilitat que el costum aportava a les companyies de comèdies assídues no haguera deixat marge a aquest tipus de companyia. En concret aquell any de 1761, la temporada còmica havia començat el diumenge dia 21 a càrrec d'una companyia forastera ignota fins a dia de hui. A més a més, entenem que l'idioma de representació haguera suposat un problema per a l'èxit de la producció quant a l'assistència del públic, sempre tenint en compte que la mateixa companyia haguera pogut portar amb ella els llibrets impressos i traduïts (desconeixem a hores d'ara el percentatge d'analfabetisme a la ciutat, però sabem que era significatiu). Així i tot, sabem que cas que fóra la mateixa que havia representat a València, aquesta companyia podia representar també comèdies ordinàries i, fins i tot, versions no musicals de les òperes. Afegim el precari estat de les instal·lacions i la manca de possibilitats escèniques pel que fa a la tramoia com a una més de les raons que desaconsellarien la seua vinguda. Per acabar de tancar el marc de dificultats cal considerar que qui tenia la capacitat de contractar i gestionar les representacions teatrals era el Sant Hospital de Pobres a través dels representants de la confraria. És probable que aquests no volgueren arriscar despeses, per més que la Ciutat tinguera el costum de donar un agraïment per ajuda de costa a les companyies que venien a representar, sota el concepte d'entrades dels porters del capítol.⁷⁵ Potser fóra que la temporada estiguera contractada i compromesa ja.

Un segon indicatiu que hem resseguit va referit a eixa mateixa temporada teatral de 1777. Amb la informació relacionada a les fonts, de les 79

⁷⁵ AMX, Determ cap. L. 24, 2 d'octubre de 1737 [...] Carlos Rafael García, Author de la compañía de cómicos que se halla representando en esta Ciudad en que suplica con motivo de tener dispuesto su viaje para la Ciudad de Cartagena, por haver cumplido en esta Ciudad, licencia para poder ejecutarle, y al mesmo paso, alguna ayuda de costa, según y conforme lo acostumbrado de esta Ciudad en otras compañías.

representacions teatrals que en l'apígraf anterior hem assenyalat, una va estar *La Real Jura de Artajerjes*. En principi, podíem pensar que es tractava d'una funció operística, donat que a València, el mateix any, del 20 de gener a l'1 de febrer, la companyia d'òpera de Giuseppe Croce l'havia representada tres vegades, sobre el *llibret* de Metastasio, i música d'autor que ara desconeixem.⁷⁶

En trobar aquesta funció inscrita com a representada a *San Phelipe*, el dia 9 de juny de 1777, podria entendre's com a espectacle operístic. Tanmateix, el fet que tinguera lloc en un sol dia una escenificació d'aquesta envergadura, ens feia desestimar la consideració. Aquesta funció havia estat precedida el dia 8 de juny per una repetició de l'obra *Ysabel, Reyna d'Hungria*, la qual tingue una recaptació de 112 rals de billó amb 20 mrvds., i va estar seguida l'endemà, dia 10, per una sessió doble amb *el Príncipe más constante* i *Martín de Portugal*, amb 14 rals i 32 mrvds de recaptació. La *Real Jura* obtingué 30 rals amb 2 maravedisos. En conseqüència, com hem assenyalat en parlar de les referències a l'índex primer i per analogia amb aquells arguments, pensem que hauria estat difícil poder posar sobre l'entaulat aquesta funció operística a la ciutat de Xàtiva, tot i que d'una temporada a l'altra havien passat més de deu anys. Probablement es tractara de la *comèdia famosa La piedad de un hijo vence la impiedad de un padre, y Real Jura de Artaxerxes*, adaptada de Metastasio per Antonio Bazo, autor teatral espanyol d'eixe segle. No obstant, segons el *repartiment* de personatges, a més dels protagonistes principals apareixien el *gracioso*, *damas*, *música*, *soldados* i *acompanyamientos*.

A més a més, l'any 1776, a *San Phelipe* ja s'havia creat una companyia local amb Fèlix Pérez d'autor, que alternaria amb una companyia de Gandia a càrrec de Manuel Ayala. [3]

4.5. *Les diversions públiques i les manifestacions populars veïnals*

En una societat tan tancada i estructurada com la xativina del *setcents* la religió juntament amb la devoció al rei, eren els pilars a sobre els quals

⁷⁶ BOMBI, Andrea: "Martín y Soler, Valencia, Europa", a *Los siete mundos de Vicente Martín y Soler*. Actes del Congrés Internacional. Dorothea Link i Leonardo Waisman, Eds. (p.78)

s'assentava l'activitat social. Els investigadors Abel Soler y Rafael Jordá⁷⁷, assenyalen que en aquesta època *la religiositat popular es manifesta pels carrers en forma d'altarets i demostracions públiques de fe*, evidentment menys o més exaltades.

Miguel Ángel Marín i José Máximo Leza parlen del carrer com espai de recepció musical el qual acull una gran diversitat de músiques, sons i sorolls⁷⁸. Entre aquestes formes inclouen resos i processons, els pregons, cecs amb violins, narradors de romanços, comedians, desfiles militars, campanes, i en general, músics al carrer. Totes aquestes manifestacions contribuirien a crear una consciència de l'espai diferenciat de l'entorn rural i, consegüentment, una identitat urbana.

Des d'aquesta perspectiva ambiental, a Xàtiva trobem un estat de les coses paregut al de la resta del territori. Entenem que aquestes manifestacions podrien donar-se, si no totes, la major part d'elles. A l'escena setabense, la disjuntiva entre respectar les prohibicions *ad hoc* emenades de la *Reial Audiència* i del *Consell de Castella*, pel que fa al decòrum i conveniència dels espectacles públics, i dur a la pràctica les diversions pròpies del poble suposaria un torn de prova de forces entre els qui voldrien divertir-se front als qui volent divertir-se tenien l'obligació de controlar la diversió, però. La diferència podia ser, tan sols, de forma. Fins ara ja hem vist en el terreny de les comèdies les vicissituds que existien. Intentarem ara conèixer les que afectaven a altres tipus de diversions, per a les quals les restriccions contenien la mateixa essència però resultaven més difícils de controlar per part de l'autoritat, i, òbviament la música quasi sempre estaria present.

En la mateixa línia d'argumentació que emprà Miguel Ángel Marín⁷⁹ en referir-se als guanys que podia arribar a obtenir un músic ministril al segle XVIII, més o menys vinculat al patronatge de l'església o al de la ciutat per

⁷⁷ SOLER, Abel i JORDÀ, Rafael: *La Llosa de Ranes, geografia, història, patrimoni*. Ajuntament de la Llosa de Ranes, 2003.

⁷⁸ MARÍN, Miguel Ángel i LEZA, José Máximo: *Historia de la Música en España e Hispanoamérica*. Vol. IV, El siglo XVIII. José Máximo Leza, Ed. Fondo de Cultura Económica. Madrid, 2014. Cap. IV, p. 355. Relacionen sis àmbits on la música instrumental tingué lloc durant el segle XVIII: el teatre, el concert públic, els balls, les acadèmies, el concert privat, i l'església. A aquests, afegeixen un seté, el carrer, qualificant-lo de més flexible i accessible a tots els habitants de la urbs.

⁷⁹ Op. cit. Vid. nota 1.

viure dignament, observem en els ministrils de Xàtiva un nivell econòmic baix⁸⁰. Les relacions socials que els sostenen devien servir per arrapar feines i ocupacions diverses que els reportaren els minsos ingressos amb què s'havien d'acostumar a viure. Exemples de falta de recursos per a celebracions extraordinàries se'n troben a bastament a les fonts documentals. Evidentment, en temps de millor conjuntura econòmica per a la ciutat, també ells ho haurien de notar en el major nombre d'oportunitats d'aconseguir guanys. Aquesta consideració esdevé necessària per poder comprendre que l'existència de músics a la ciutat implicaria una necessària relació entre ells i els promotors de diversions i actes populars als quals ells participarien: no hi hauria festa sense música. A les fonts documentals es troben sovint descripcions d'actes processionals al carrer es troben a bastament referències de la col·laboració de músics, música, colles, danses, que ajuden a dotar aquells de solemnitat en uns casos i d'alegre comitiva en altres, redundant tot en una major oferta visual i auditiva que afectaria el gust i la sensibilitat dels participants i, sobretot, dels qui eren espectadors del pas del seguici. Potser l'exemple més important el trobem a les processons del *Corpus*.

Les informacions que van apareixent apunten cap a un augment de l'activitat destinada a l'oci i la cultura en les darreries del segle, com hem assenyalat en epígrafs anteriors. Sembla que a pesar dels moments de pugna per deixar que el poble trobe camins de diversió o contenir-lo per tal que no perda virtuts, l'interés dels ciutadans per la seua conformació com a societat requeria també de l'acceptació de determinats costums d'ús de la cultura com a eina d'identitat i de maduresa front a les institucions. Les reformes il·lustrades devien passar, per al seu desenvolupament, per la concessió de llicències per a l'organització de determinats espectacles que tingueren lloc a espais concrets on amb facilitat es poguera tenir control del comportament i de la intenció dels continguts d'aquests. Jovellanos culpava la manca d'avanços en el sentit de la diversió com a instrument d'edificació pública l'excés de zel policial sobre la població. Aquest zel duia entranyat un temor

⁸⁰ ACX, Acords capitulars, L.86. Dia 3 d'abril de 1805: Otrosí: Con motivo del fallecimiento del Músico secular Bernardo Farbega, hizo presente el señor Racional la costumbre de contribuir por metad para los gastos de Ataud. ACX, Quinque libri, Defuncions. p.255v. núm. 20: Farbega: Dia quatro de abril de mil ochocientos y cinco: Se dio Sepultura Eclesiástica en esta Colegial con entierro Generalete de Hermandad, al cadáver de Bernardo Farbega, Ministril, natural de Ayacor, octogenario, viudo de Leonarda Miguel, hijo de Martín y de Josefa Llácer. No testó por ser pobre. Murió el dia antes habiendo recibido los Santos Sacramentos.

infundat per part del govern, que tractaria sempre de subjectar el poble en veure perills per tot arreu. Encertat estava Jovellanos en considerar tres estaments davant del fenomen de la diversió: el poble pla treballador, que no necessitaria espectacles sinó que el deixaren divertir-se, confiant en la seua natural raó de ser, els qui viuen de les seues rendes i *fondos seguros*, que necessitarien dels espectacles i dels productes culturals, i un sector intermedi, que s'adscriuria a *esta o aquella clase según que su situación incline más o menos a la aplicación o a la ociosidad*⁸¹. Òbviament, distingint entre poblets i ciutats, i aquestes segons que foren de població menys o més nombrosa.

En parlar de manifestacions col·lectives veïnals hem de ressenyar, malgrat semblar banals, que quan quelcom activitat es prohibeix per part de les autoritats és perquè es practica. Resulta curiosa aquesta notificació a Don Miguel Vandooren, corregidor de San Felipe de part del Marqués de Caylús, Capità General del Regne en 1738⁸²:

La falta de comprensión, y acaso la malizia con que las Justicias de los Pueblos ynterpretan las órdenes, me prezisa ha declarar que en la que he dado prohibiendo las fiestas públicas sin que preseda mi permiso, se entiende solo para corridas de Toros, Bacas y Novillos, Comedias de Farsantes, Juegos prohibidos, Mascaras y Bayles nocturnos y otras semejantes, de que puedan seguirse ruynas, escandalos, y disturbios, que la obligacion a mi empleo deve obviar; Pero que nunca fué mi ánimo prohibir festejos lizitos, como son todos los que se dirigen al Culto Divino, de fuegos Artificiales, Bayles y Danzas, Corridas de Acavallo que suelen hacerse en los Pueblos, ni aquellos Bayles con qué en las calles siendo de dia se divierta la juventud sin escandalo, para todo lo qual no se nezesita Lizencia aunque será bien, que la Justicia lo sepa, y asista para evitar disensiones, y lo mismo si los estudiantes, u otros naturales de los Pueblos hizieren Comedias, Autos y saynetes, que todo lo

⁸¹ JOVELLANOS, Gaspar Melchor de: Memoria para el arreglo de la policia de los espectáculos y diversiones públicas, y sobre su origen en España. Ed. Càtedra, Madrid, 1997. No podem deixar passar l'oportunitat d'incloure ací les paraules (càndides paraules) de Jovellanos en referir-se a la importància de sentir-se respectat el poble en els seus costums: [...] *unos hombres frecuentemente congregados a solazarse y divertirse en común formarán siempre un pueblo unido y afectuoso. Conocerán un interés general y estarán más distantes de sacrificarlo a su interés particular. Serán de ánimo más elevado porque serán libres, y por lo mismo serán de corazón más recto y esforzado.* JOVELLANOS, *Memòria sobre espectáculos...*, p. 187.

⁸² AMX, LG. 647: festes reials i visites.

referido és lizito: Y assi lo hará Vuestra señoria notorio por Vereda?
A las Justicias de esa Governacion a fin que se eviten los
Ympertinentes Recursos que experimento [...]
Dios guarde a Vs. Muchos años.
Real de Valencia a 21 de Junio de 1738.
El Marqués de Caylús

La prohibició expressa de la utilització de màscares i disfresses de rostre tapat, no fa distinció de persones d'ambdós sexes, ni reserva de persona alguna de qualsevol grau, condició o qualitat. Aquesta prohibició adquiriria una especial condició al bisbat d'Orihuela perquè fou aquell bisbe qui havia fet representació de la situació al Cardenal Molina, Governador del Consell. Sembla ser que en eixa representació descriu la *introducció* de màscares i disfresses com un pernicios abús i, com a conseqüència, s'haurien experimentat infinits perjudicis espirituals i temporals. El ban escrit i de veu, es feu públic el dia 12 de febrer de 1740. La prohibició es feia a la Ciutat, a les seues alqueries i als ravals, sota les penes imposades per Sa Magestat⁸³.

L'any 1746 es dicten instruccions que ha d'observar qui ostente el càrrec d'alcalde del Barri de les Barreres i entre elles se li encomana⁸⁴:

3.- Tenga particular cuidado de estorvar que los muchachos o Mossos canten cosas deshonestas y de mal exemplo, ni que echen juramentos y maldiciones, avisando a sus padres que cuiden de su educación, los que serán corregidos por la Justicia si no se enmendaren, y a los que no tuvieren padres a Amas, les apercibirá con servir en las campañas de Su Magestad, y en caso de no haver enmienda, dé cuenta como se ha prevenido.

6.- Estorve y no permita Juegos prohibidos de Auca, Dados, Carteta y otros semejantes, y si amonestados continuaran en jugar ocultamente y privadamente, los prenderá o arrestará junto con el Dueño de la casa donde se tolerara el juego y dará inmediata cuenta.

Pedro Valdés León

A les ordenances del mateix Valdés León de l'any cinquanta es prohibeix a los bodegones, mesones, tabernas y pastelerías que acojan "bayles", en las calles se prohíben máscaras y bayles con cara tapada, así como cantar canciones "indecentes", i si també es proscriuen festes no autoritzades a la ciutat, és perquè tenien lloc i es donaven.

⁸³ AMX. LG-2393/7. La carta, redactada a València en 7 de febrer de 1740, arribà a San Felipe amb nom del Marqués de Caylús des del *Real de València* a l'atenció de Miguel de Vandooren, amb acusament de rebut.

⁸⁴ AMX, Privilegis i Ordenances. LG. 2, 194/13.

Què estaria permès, doncs? Allò que anunciava el Marqués de Caylús en la seua dolça invectiva reflectida adès. En aquests ambients d'indefinió es romandria durant dècades.

De la Reial Audiència de València, agost de 1791, s'adreça una carta al corregidor decretant als governants de les ciutats caps de partit per tal que elaboren un llistat dels llocs on hi haguera hagut diversions públiques, al qual s'havia d'especificar en virtut de quines ordres s'havien fet, quines quantitats havien estat satisfetes per les llicències i a qui i en què s'han satisfet els productes d'elles⁸⁵.

Apareix una altra semblant de setembre del mateix any però ara referida a balls, vaquetes o altres, demanant s'adrece també còpia dels avisos sobre legislació al respecte que s'haguera diligenciat als pobles membres de cada partit.

Sembla ser que des del Real de València no refiaven gaire que s'informara els pobles de determinades prohibicions, i és per això que exigien acusament de rebut. Tot i que també es podria llegir entre línies que recaptar quantitats per llicències sobre diversions prohibides suposaria un cas greu de prevaricació.

També aquell any de 1791 es permet a la Ciutat puga donar llicències als pobles de la seua jurisdicció per a *baquillas y Bayles* i tota la resta de festes que no estiguen prohibides expressament com ara les corregudes de cavalls, bou en corda o emmaromat, disparar focs d'artifici; les vaquetes hauran de ser en plaça tancada i els balls de dia i a cara descoberta, devent presidir unes i altres funcions les respectives justícies, per curar el bon orde i quietud del públic.

Per als pobles de senyoriu particular, correspon als respectius senyors amos baronials exercir aquesta jurisdicció com a corregidors perpetus que en són, encara que la facen mitjançant alcaldes i justícies.

Com a mostra del que venim dient presentem ací una de les conseqüències de contravenir les ordres en aquests temes:

⁸⁵ AMX, Lligall 647. Quadern *Olim* 2318. Festes profanes.

Real de Valencia, 5 de Abril de 1797.= respecto a que por los informes que he tomado resulta haver permitido la Justicia y Ayuntamiento del lugar de Novelé, el Bayle de Torrente que se executó en la plaza de dicho pueblo en algunos días de este último carnaval con las caras tapadas, faltando a lo prevenido en el Auto acordado 1º, Título 15, Libro 8, que prohíbe semejantes bayles bajo la pena de mil ducados, y sin haverme pedido la correspondiente licencia [...]

s'imposa a la justícia i ajuntament de Novelé, la resulta de 100 lliures a satisfere de forma mancomunada, detraient-ho dels seus propis béns ex aequo, en el terme de sis dies. Al final va quedar la cosa en un no-res.⁸⁶

4.5.1. Corregudes de bous

Les corregudes de bous sempre han despertat l'interés del poble. Sabem que la música jugava un paper important, però ens trobem faltats de referències que permeten una anàlisi exhaustiva de qui participava i com. Aquests espectacles taurins, sempre benèfics, generaven uns guanys i uns repartiments. Sovint apareixia la figura del contractista, tal com ocorria també en l'àmbit de les comèdies. Aquest emprenedor explotaria l'espectacle i després retrià els comptes. Òbviament, no hi hauria arrendatari si no hi haguera guanys pel mig. D'aquesta manera trobem un altre àmbit de negoci del qual els músics no queden absents; quan arribava el moment, es tancava alguna de les places de la ciutat es cobrava una entrada i tenia lloc el festeig. A les acaballes del segle l'interès per aquest espectacle va conduir a una mena d'indústria de l'espectacle amb arrendataris arriscats; fins i tot, alguns d'ells quedaren arruinats econòmicament.

Al lligal 650 de l'AMX, apareix una sèrie documental referida a les condicions d'arrendament de les distintes places de la ciutat que exigia l'Hospital per a celebrar corregudes de bous benèfiques. Allí trobem demostracions d'activitat musical duta a terme per músics locals i forasters en termes semblants per als anys 1734 a 1804. Combinant les referències d'aquesta font amb les dades que traspuen de les Determinacions capitulars de l'ajuntament podem extraure un seguit de dades que abasten més anys, iniciant-los en 1727. És probable que en anys anteriors ja es tinguera el costum d'aportar músics a aquestes diversions, si més no, clariners.

⁸⁶ AMX LG 647.

<i>Any</i>	<i>Dates</i>	<i>Músics</i>	<i>Dotació</i>	<i>Condicions</i>
1727	14-16/7	Clariners	Según estilo	
1728	juny	Clariners	Según estilo	
1731	agost	Música en general	19 lliures	
1734	16-18/8	Dos clarins	Segun estilo y costumbre	
1737	18-19/8	Diversitat d'instruments	8 lliures	
1749		Dos clariners i timbaler	La que se acostumbra, y buscarles caso que la ciudad no tubiese	
1751	18-20/10	Clariners i timbaler	Lo acostumbrado, o lo que pudiera ser ajustar con ellos, y en caso de que no buscarles de otra parte	
1753	6-8/8	Y en dichas dos noches formar una Orquesta de músicos de lo mejor que se encuentren para la diversión del Pueblo, y otro Coro de Timbales y clarines para las alternativas, variedad y descanso de todos.		Il·luminar la plaça les dos primeres nits con dos filadas de Achas, la una a la primera grada del antepecho y la otra a la corona de la penúltima grada, y de una y otra Achas ha de haver la distancia sola de 20 palmos.
1761	17-19/8	Una orquesta de Música y otra de clarines y timbales para diversión del Pueblo.	Lo que se acostumbra i se pueda ajustar.	Iluminar la plaza las dos primeras noches, según costumbre
1763	16-18/8	Clariners i timbaler	Pagar clarines y timbales en las mismas sin más música.	Se obligan a iluminar la plaza en las dos primeras noches
1766	13-15/10	Clariners i timbaler més Ministrils, especificant que aquests havien d'assistir l'Orquestra.	6 lliures a uns i sis als altres,	Deviendo haver serenata con iluminación decente.

1768	juliol	Clarins i timbal, i orquestra		Iluminaremos la plaza todas las noches de orquesta, de ciento cinquenta achas de Azeite desde las ocho hasta las once
1777	16 i 18-19/8	Clariners, timbaler ministrils amb obligació d'assistir l'orquestra	6 lliures a cada ens	Iluminación decente la víspera de la función de toros en la noche y la siguiente, como buscar otros músicos para la Orquesta o Serenata
1778	20-22/7; 17-19/8	Ministrils, clariners i timbaler	6 lliures per ens.	Obligació d'enllumenar
1779	en tot igual a l'any anterior			
1802		Músics en general	De estilo	
Totes les corregudes se celebren a la plaça de la Seu, llevat l'any 1802, quan es feren a la plaça del Quartel.				

Alguns documents aporten més informació que altres sobre com podia ser la participació de la música. L'any 1731 la part del líquid que s'hauria de destinar a música i llums era de 27L, 14s. 10. De les quals als músics quedarien 19 L.⁸⁷

Aquests diners destinats a músics serien per pagar la seua actuació en les dos primeres vespres dels bous i per tocar els clariners en la plaça *para las alternativas* (canvis de terç). Devien tocar al voltant d'una taula arran de la notícia que hi havia una despesa pels ciris de taula per a ells. Sembla obvi que si empraven ciris seria perquè actuaven de nit també.

De l'any 1737, trobem una evidència de la funció de la música a les corregudes: *para el alze y esplendor de dicha fiesta*.⁸⁸

L'any 1768, el gemi de fusters es compromet a fer i desfer la plaça de bous en base a uns compromisos concrets. En el número onze d'eixos compromisos llegim:

⁸⁷ AMX. L. 18. Determinacions capitulars. 30 d'agost de 1731.

⁸⁸ AMX. L.24. Determ. cap. 18 d'agost de 1737.

[...] Ygualemos el terraplén de la Plaza, enarenarla y regarla mañana y tarde, conduciendo la arena el arrendador. Yluminaremos la Plaza todas las noches de orquesta, de ciento cinquenta achas de Azeite desde las ocho hasta las once, puestas en los sitios que señale el arrendador. En aquella ocasió es corregeren trenta bous.⁸⁹

Observem que durant tots els anys l'assistència i finançament de la música esdevé costum i que cas de produir-se quelcom variació a menys diversió, suposaria una queixa del públic. En conseqüència, la participació activa de músics i el consum de música s'havia de mantenir o incrementar-se. Així, resulta anecdòtic que l'any 1763 només s'optara en les condicions d'arrendament per exigir la participació de clarins i timbal *sin más música*. A hores d'ara desconeixem els motius.

La tàctica de l'alternança sonora, remarca un gaudi espacial de la música, una mena d'estereofonia que no ve sinó a ressaltar el component escenogràfic de l'esdeveniment. La novetat de la música i la posada en escena d'ella semblen els ingredients propiciatoris d'un beneplàcit anunciat pels productors als combregats a la festa. Juntament amb l'espectacle musical apareixen com a atracció la resta d'amaniments, adreços, gualdrapes i guarniments, i també desfiles militars amb espases, vestits de gala, penons reials, cavalls, macers i altres ornaments adients.

L'espai físic creat amb l'excusa de les corregudes, com ara entaulat, tanques, grades, llotges i, sobretot, la il·luminació, convidava a gaudir de concerts vespertins (de huit a onze) d'orquestra per a diversió del poble. Per comprendre el fenomen dins la urbs, caldria estendre el ventall de receptors i no pensar sols en els oients de dins de la plaça, sinó també en els qui des de les finestres i balcons de les cases del voltant escoltaven, incloent, de la mateixa manera, els qui s'aplegarien fora de les tanques; fins i tot, d'alt de les teulades se n'ajuntaven tants que sovint es produïen conflictes i queixes dels arrendataris donat que tots aquest no haurien pagat entrada i fruïen igualment de la festa.⁹⁰

L'embalum de negoci era important. S'havia de finançar el muntatge i el desmuntatge de la plaça, i aquesta havia de ser cada vegada més ferma, gran i segura. Per tant, tots els elements havien de jugar a favor de l'èxit de

⁸⁹ AMX, LG 2804/1. 20 de maig de 1768. Sembla que el gremi de fusters volia convertir-se en arrendatari de la diversió.

⁹⁰ AMX, LG 2804/1. 20 de maig de 1768.

l'empresa, inclosa la música, per tal d'amortitzar la inversió i fer-la rendible. La música entraba així en simbiosi amb l'espectacle taurí, ocupant l'espai i funcionant una en favor de l'altra i viceversa, beneficiant-se recíprocament.

La utilització del mot *serenata* resulta nou en comparació amb la resta de fonts documentals. Apareix evident la concisió amb que les fonts referencien la recepció dels concerts públics en un espai constituït per a la diversió en general i gaudi musical en particular, redundant tot en la *variedad i descanso de todos*⁹¹. L'ús de dos cors instrumentals alternats podria significar una aportació a la comprensió del gust estilístic del moment. No podem imaginar ara el resultat sonor, ni quines músiques podrien acordar els clarins i el timbal, però sembla que s'apreciava que aquestes músiques alternaren bé amb les *simfonies* interpretades per l'orquestra. Certament, l'estudi es trunca en desconèixer el repertori que farien servir uns i altres.⁹²

Andrea Bombi parla del costum a València d'aprofitar la plaça de bous per a vetlades musicals i que segurament tindria una llarga tradició. Com ell mateix argumenta, cap a l'any 1733, les *serenates* eren a València una innovació relativament recent. Fins aleshores, per a la capital sols s'ha pogut documentar la participació de ministrils, clarins i timbals⁹³.

És després de 1750 que les referències a música tenen major presència i resulten més exhaustives. En conseqüència, podríem pensar que tal i com ocorre en el consum dels espectacles escènics, els concerts-serenates vesperlines i nocturnes passarien a formar part del costumari de la societat xativina, la qual s'hauria enfilat ja en un camí de modernització en tant que

⁹¹ BOMBI, Andrea: "Música italiana en valencia en el siglo XVIII", a *Artigrama*, núm.12 (1996-97). pp.165-166. Bombi, aborda l'assumpte de la frugalitat descriptivo-musical en l'àmbit de la ciutat de València al·ludint la dificultat del qui escriu les cròniques per traduir amb mitjans lingüístics no especialitzats sensacions estètiques i fins i tot denominacions tècniques del fet musical, en no conèixer-les, evidenciant-se la falta de familiarització amb el món musical.

⁹² BOMBI, Andrea: "Martín y Soler, Valencia, Europa", a *Los siete mundos de Vicente Martín y Soler*. Actes del congrés internacional. Dorothea Link y Leonardo J. Waisman, editors. En aquest article, Bombi referencia una activitat molt semblant de música i músics al voltant de les corregudes de bous per a la ciutat de València (pp. 84 i 85). Veiem com *San Phelipe* emula en aquest àmbit també els costums de la capital.

⁹³ Andrea: *Entre tradición y modernidad: el italianismo musical en Valencia (1685-1738)*. Institut Valencià de la Música. València, 2012, pp.156-161.

d'una banda s'hauria consolidat com a ciutat semblant a les altres d'importància quant a dimensionament, i d'altra banda, formaria part del circuit de producció i recepció de música no predominantment religiosa. Recuperaria el seu estatus de nucli comarcal referent. El refinament a través del consum de cultura i diversió vindria a demostrar una sofisticació de l'entramat social cap a la modernitat. De l'antiga divisió estamental entre noblesa i poble pla, es passaria a una diversificació social més rica però també més atapeïda, que oferiria majors oportunitats de negoci per als músics.

En conseqüència, la demanda de més músics (*de los mejores que se pueda encontrar*) significaria una creixent exigència d'engrandir la impressió emotiva dels receptors: més música, més il·luminació, més festa, més gaudi. També, en parlar-se de *los mejores músicos* referint-se als de l'orquestra podem extraure dos aproximacions conceptuals:

- D'una part, que hauria d'existir suficient planter de músics, amb diversitat de categories i competència musical, que permetera l'elecció dels millors.
- D'una altra part, comprendríem que a banda dels músics que hem conegut en l'estudi del segle, n'haurien d'haver més en el panorama musical de la urbs i l'entorn. D'ahí que en parlar de clariners faça referència a haver-los de cercar on es trobaren, entenent-se, àdhuc, fora de la ciutat.

En un altre àmbit d'anàlisi, la mostra de refinament que suposa no conformar-se els arrendadors com a promotors amb qualsevol intèrpret, ens parla del grau d'exigència d'un públic que realment mostra interès pel resultat sonor. Cal pensar, doncs, que hi havia el reconeixement habitual de la qualitat de les actuacions. En definitiva, s'evidenciaria la presència d'un juí crític pel que fa a l'estètica musical a nivell performatiu a Xàtiva, al llarg de la segona meitat del segle.

D'aquesta manera, *San Phelipe* s'erigiria com a centre d'activitat musical amb un públic exigent, qualitat aquesta que podria servir per atreure els músics lliures dels entorns. A més a més, en parlar-se de *lo que se pueda ajustar* [amb ells], es revela una independència i autonomia de determinats individus relacionats amb l'ofici musical i, fins i tot, l'existència d'un mercat lliure a sobre el qual s'estendria una xàrcia professional en aquest àmbit. Els músics entrarien a formar part d'una estructura comercial d'oferta i de-

manda (joc de mercat) en la qual la competència faria d'esperó per a l'establiment d'una jerarquia basada en el reconeixement per part de la societat del rol social dels músics.

La participació dels ministrils en l'orquestra de les serenates significaria que aquesta es voldria com més nombrosa millor. A banda, els ministrils de la ciutat, com a funcionaris tindrien un lloc oportú d'obtenir un rèdit pecuniari.

No traspua cap indici a les fonts sobre la plantilla instrumental emprada per a les *serenates*. Si participaven els ministrils, aquests podien fer sonar diversitat d'instruments, sobretot d'aptes per al carrer. Si a ells s'ajuntaven altres intèrprets amb instruments de corda, les possibilitats de fer-nos una composició de lloc augmenten. No obstant, cap cosa podem assegurar al respecte.

L'any 1781 se suspenen les corregudes i les festes públiques per ordre reial. Entre altres coses pels danys espirituals i temporals que s'ocasionaven en perdre's jornals i generar-se despeses innecessàries⁹⁴. Tot un símbol dels interessos per les millores il·lustrades de la monarquia; però l'espectacle dels bous tornaria a les places de la ciutat. Segons conta Carlos Sarthou, l'any 1800 al contractista Vicente Lamaneta el Consejo Supremo li concedeix llicència per a celebrar dotze balls de Torrent amb finalitat benèfica. Va invertir tres mil lliures en cadafals i altres infraestructures⁹⁵. Al quart ball només tindria uns ingressos de 350 lliures. En veure que anava a perdre molts diners, sent que havia de pagar 500 lliures a l'Hospital de pobres, va sol·licitar permís al Consejo per canviar la inversió dels balls per la de tres corregudes de bous. Aquestes, van tenir més èxit que els balls. En febrer de 1805, Carles IV prohibeix les corregudes de *bous de mort* en tot el regne.

4.5.2. Balls de màscares i Balls de Torrent

La casa de comèdies també s'arrendava per celebrar balls de màscares. Les condicions per als balls venien a ser les mateixes que per a les comèdies⁹⁶. Efectivament, en aquest cas la presència de música era una condició necessària per dur-los a terme. Els músics que participarien serien, com sempre,

⁹⁴ AMX. Determinacions capitulars.L.66. 23 de setembre de 1781, p. 141.

⁹⁵SARTHOU CARRERES, Carlos: *Datos para la Historia de Játiva*. Libro III: La Ciudad de San Felipe (Siglo XVIII). Blas Bellver, impresores. Játiva Turista, 1934.

⁹⁶AMX. Determ. cap. L.58. 19 de novembre de 1772, p.172.

els de la ciutat als quals se'ls afegiria algun més forani. En no haver una companyia entremig que portara els seus propis músics, els que quedaren a l'abast serien els protagonistes. Menys o més organitzats, els músics de *San Phelipe* tindrien un bagatge laboral relativament regular gràcies a les diversions i els espectacles. Si arribaren a institucionalitzar-se com a gremi en aquest període no ens consta segons les referències documentals. Els pocs indicis mostren com pràcticament són els mateixos per a tots els escenaris, tret de puntuals actuacions folklòriques i de les funcions pròpies de la capella de la Seu, aquesta sí institucionalitzada.

De danses populars o *balls populars* n'hem trobat documentats però no per a Xàtiva sinó per a pobles dependents administrativament de *San Phelipe*, per a la celebració dels quals era preceptiva llicència de l'ajuntament. Com a exemple, Canals (*Baronía de Canales*).

La representació de *moxigangues*, subgènere a mitjan camí entre teatre i ball, era un costum als carrers de les ciutats. Així, a València es coneixen *moxigangues* en contextos lúdics per determinades commemoracions.⁹⁷ A Xàtiva les *moxigangues* s'emprarien com escenes mòbils d'una comitiva pròpia de processons com ara el *Corpus* o les organitzades per celebrar efemèrides reials, en les quals participaven les associacions gremials.[veure document 19]

En no tenir un motlle formal concret suposava un suport genèric per a tot tipus d'invençions escèniques que captivarien l'admiració dels aplegats, amb música senzilla servida per instruments folklòrics com ara dolçaina i tabal.

Entre els lligalls documentals referits a la Casa de Misericòrdia (Hospital) en trobem un que recull informació sobre la realització d'un Ball de Torrent (pantomima escènica) a la ciutat⁹⁸. Els documents resulten bastant esclaridors del tipus i forma que es va donar a aquella representació tan singular. Tanmateix no apareix cap comentari sobre l'argument específic que a San Phelipe va adquirir aquesta antiga forma representativa, coneguda tradicio-

⁹⁷ BOMBI, Andrea. "Música italiana en Valencia en el siglo XVIII", a *Revista Artigrama*, núm 12 (1996-1997), (Document 5, p.178).

⁹⁸ AMX. LG.463. Ball de Torrent. Lligalls referits a l'Hospital de pobres, Casa de Misericòrdia.

nalment a terres valencianes. Documentada fins on coneixem per Ruiz de Lihory, Gonzalo Valero Montero, Eduardo M. Torner, Fermín Pardo i José Àngel Jesús-Maria⁹⁹, no ens cap dubte, a la llum dels documents, que a la ciutat prendria la forma que es coneixia havia d'agradar. No debades s'arriscaven molts diners per l'èxit de la funció, sempre benèfica, però al gust del poble. Tots els participants eren hòmens i majoritàriament de Xàtiva.

Creiem que es va poder representar en tres anys diferents, 1779, 1780 i 1787. [8] Per fonts indirectes sabem que se n'hagueren pogut realitzar alguns més l'any 1800.¹⁰⁰ Sembla ser que el 1797 també es va poder dur endavant a Novetlè, la vil·la més propera a Xàtiva, en la qual és provable que participaren músics i actors de San Felipe.¹⁰¹ Malauradament només trobem informació exahustiva referida la representació xativina de 1779 a la Plaça de Sant Jaume, la qual descriurem i analitzarem tot seguit. [4]

Al plec esmentat de l'any setanta-nou apareix una relació dels qui participaren en la *música gorda* (conjunt o colla sense més informació sobre instruments ni cançons), amb un total de 30 persones, 24 amb nom i cognom més sis *muchachos*. Algun dels cognoms ens resulten familiars com ara el *Del Villar*, amb dos representants, emparentats possiblement amb Macià del Villar i el mestre Portell. Per continuar referenciant la participació familiar de l'activitat musical posem com a exemple dins de la mateixa relació nominal a Francisco Gascó, Antonio Gascó i Francisco Gascó menor.

Participaren setze parelles de ball, entre les quals trobem cognoms emparentats amb els músics com per exemple la família Leyes, o la família Perales, pare i fill. L'esquadra dels *gitanos* aporta huit parelles més, diferents. Les parelles que representen personatges de la ciutat sumen dotze més.

⁹⁹ RUÍZ DE LIHORY, José: *La música en Valencia. Diccionario biográfico y crítico*. Valencia, 1903.//VALERO MONTERO, Eduardo: "Coreografía valenciana retrospectiva: el baile de Torrente" a *El ARCHIVO, Revista Literaria semanal. Tomo VII*. Edició facsímil. Diputació d'Alacant, 1995.//TORNER, Eduardo M.: *Danzas Valencianas (Dulzaina y Tamboril). Contribución al estudio del folklore musical de la región*. Centro de estudios Históricos del País Valenciano, Barcelona, 1938.//PARDO, Fermín i JESÚS-MARÍA, José Àngel: *La música popular en la tradición valenciana*. Biblioteca de Música valenciana, sèrie Minor. Institut Valencià de la Música, (sense data d'edició).

¹⁰⁰SARTHOU CARRERES, Carlos: *Datos para la Historia de Játiva*. Libro III: La Ciudad de San Felipe (Siglo XVIII). Blas Bellver, impresores. Játiva Turista, 1934..

¹⁰¹ AMX. LG 647. Fiestas profanas. Quadern (*Olim 2318*)

L'esquadra dels *estudiants* suposa dènou persones més que ballen. Tot a banda de diversos personatges teatrals que pertanyen al costumari d'arquetipus d'aquest espectacle.

Quant a músics que figuren específicament amb l'ocupació trobem

<i>Nom</i>	<i>Notícies d'ell</i>
Benito Percio	músic independent, violinista
Bernardo Farbega	ministril municipal, baixó
Josef Ribera	1r. ministril, trompa
Joseph Pla	2n. ministril, trompa
Joaquim Cameno, pare	3r. ministril, trompa
Thomas Navarro	no coneixem instrument
Pasqual Martorell	ministril i possiblement guitarrista
Bernardo Ynválido (Ribera)	baixó
Cardegallet	no coneixem instrument
Isidro Antolí	baixò, ministril el 1803
Dolçaina	no coneixem el nom, possiblement provenia de l'Olleria. Cobrava 18s. diaris

Tot i no conèixer els instruments que s'empraren s'ha de dir que la tradició interpretativa d'aquest espectacle requereix instruments de caire popular: instruments de percussió, dolçaines i guitarres.

Veiem que el producte benèfic de l'espectacle és important i l'embalum del negoci també. És per açò que l'activitat econòmica que generen els espectacles resulta d'interés als diversos sectors que participen.

Dins de les dades del descàrrec entre les quals es troba la despesa de música i músics, trobem referències a l'ús de la "vihuela" (guitarra o laüt, pot ser), la dolçaina i altres instruments de percussió menuts:

[...] por lo pagado al dulsainero, a 18 s. por día, 8L. 4s.
 [...] Por diferentes palitos, panderos, cascabeles y otras minudencias que se compraron para las contradansas de la Quadrillas
 [...] Por una Vigüela que se perdió en los ensayos, se pagó a la mujer de Torres, 1L

Podem comprovar a la llum de les fonts que la participació de persones resulta nombrosa la qual cosa, al seu torn, fa esment de l'interés i l'afició a espectacles i diversions. La quantitat de públic que va poder assistir també demostra la demanda dels ciutadans en el mateix sentit. Que hagen treballat músics en els assajos i que hagen pogut aportar músiques de ball creades per ells trau a la llum una faceta de l'activitat musical que fins ara suposàvem i en aquesta ocasió podem confrontar. Dissortadament no queda rastre de les peces però donada la naturalesa de la producció podríem pensar que es tractaria de sonades i aires populars adients de rel tradicional.

Com hem vist mentre parlàvem de les comèdies, podem parlar ara amb seguretat de gèneres com la tonadilla, les *contradanses* o les *tocates* en un sentit bàsic. Menéndez Pelayo en la seua història de les idees estètiques, quan parla de les arts secundàries esmenta l'auge dels balls fins al punt de rebre crítiques severes que condueixen a prohibicions. Ell parla de la pràctica de variants com *el amor, la cadena, el órgano, el chulillo, el sueño, la sombra, el coco, el zurruqui*. Altres estudis recents referencien amb major profunditat el context i els productes en aquest sentit.¹⁰²

Als estudis dels autors esmentats més amunt sobre folklor valencià, apareixen altres noms de ritmes vigents al segle XVIII com per exemple *sarabandes, folies, xàqueres, catxuxes, villanos, rigodons, peteneres* i altres, algunes heretades per tradició presents al panorama espanyol des del segle XVI, d'origen humil i que també s'absorvirien, reelaborades, per l'aristocràcia amb el temps. Altres, com ara el *rigodon* són d'orige francès i les *contradanses* tindrien oríge anglés, però arribades ací amb la mediació francesa. Nosaltres no podem arribar a precisar tant, però no dubtem que els aires de ball es mantenien a la ciutat i es practicaven des d'immemorial. Sembla obvi que aquesta tipologia de balls rítmicament diversos constituïen l'estructura del ball de Torrent, que descrivim. Donat que no tenim el guió exacte de quins balls i danses i com es farien, qualsevol descripció resultaria pretenciosa. Com que no es conserven les lletres de les cançons, res podem dir d'elles.

¹⁰² MENÉNDEZ PELAYO, Marcelino: *Historia de la ideas estéticas de España*. Madrid, 1883-1889. Tom III, Capítol V. referit al segle XVIII. pp. 656 i 657.// MERA, Guadalupe: "La danza, el baile, los saraos, la danza escénica y los bailes populares. Notas y precisiones sobre su estado en la España ilustrada", a *Teatro y música en España: los géneros breves en la segunda mitad del siglo XVIII*. Coord. por Joaquín Álvarez Barrientos, Begoña Lolo Herranz, 2008, ISBN 978-84-8344-097-1, págs. 459-480.

4.6.3 Proclamacions reials i *saraos*

[...] *se continuó* [a casa de l'alferes major] *un magnífico Sarao en la conformidad de la noche anterior* [...] ¹⁰³

Malgrat la general parquedat de paraules que a les distintes fonts documentals s'empren per referir-se a esdeveniments relacionats amb la música, la relació oferta pel cronista dels actes de celebració per la coronació de Ferran VI, mereixen ésser destacats per les adjectivacions que empra. Les descripcions en sí contenen poques dades positives sobre repertori (el gran oblidat) i instruments, però així i tot les poques que dóna serveixen per fer-nos-en una idea (imatge) aproximada del gustos i costums dels assistents als diversos actes. [6 i 7]

La utilització de metàfores, recurs que havien après al col·legis (la Retòrica), proven, com ja hem assenyalat en parlar de les corregudes de bous, un refinament del qui narra que al marge de puntuals exageracions no desvirtua la imatge del poble pel que fa a la seua resposta davant dels estímuls sonors i visuals, sobretot si pensem en les poques ocasions que tenia de deixar-se sorprendre per muntatges i desplegaments tècnicofestius al carrer i als edificis institucionals.

En realitat, els actes commemoratius esdevenien actes d'autoafirmació política davant de la Corona. L'Ajuntament no escatimava recursos en tractar-se d'aquestes celebracions. Almenys en la proclamació de Lluís I, els principals governants de la Ciutat prengueren de les arques municipals una ajuda per poder-se fer vestits apropiats a l'esdeveniment, els quals costaren a l'erari un total de tres-centes lliures. Com veurem, la música tampoc no en queda fora d'aquestes cuites festives. [5]

El carrer es converteix en escenari de magnificència: campanes i focs d'artifici, processons religioses i comitives corporatives. *Clamoreo universal de metales* (campanes), *timbales y clarines hechos lenguas con sus sonoras voces sin articulación* (sense descans).

En les quatre proclamacions, 1724, 1746, 1759 i 1789, destaca el fet que els dos cors instrumentals alternaren perquè l'audició no cessés. Encara que no

¹⁰³AMX, L. 75. 1789. determ. cap. p. 135v.

disposem de major nombre de dades sobre la proclamació de Carles III, s'endevina que es va resseguir el mateix protocol. Als balcons que donen a l'exterior de les cases consistorials, la música (ruda) de clarins i timbals, i a l'interior la música (*harmoniosa d'oboès, violins i trompas de caça y otros varios instrumentos*) dels balls de sala, els quals és ben possible s'escoltaren des de fora al carrer, i que a altres llocs de la ciutat, com ara tabernes o reunions menudes a cases particulars, també es poguera continuar la festa amb altres expressions musicals.

En una data tan primerenca com 1724, el costum de fer participar els dos ens musicals clarins i timbals i ministrils, menys o més reforçats,¹⁰⁴ tots ells funcionaris (principalment per a la segona proclamació) prova que els recursos públics per a la producció musical s'empraven al complet. Al mateix temps cercar-se més músics ocasionalment dóna a entendre que per a la resta de les ocasions de menor rang festiu, les de la ciutat en serien suficients. De nou evidenciem l'ús dels recursos musicals civils emprats en amenitzar els esdeveniments festius de la ciutat, apreciand-ne el seu progrés com a servei públic tot i que quan es troben fora de servei veiem aquests músics oferint serenates i concerts a taquilla, aprofitant els recintes taurins.

No podem precisar si el fet que un *tercio de gente a pie a la turquesca resonando entre ellos un pífano a la morisca*, de l'any 1724, guarda relació amb el tipus de formació que a dia de hui s'empra encara per als desfiles en les festes de *Moros i Cristians*. [6]

Dins del temple, el fet que hi haguera una nodrida orquestra per solemnitzar la missa cantada en el cas de la proclamació de Ferran VI, la qual havia estat reforçada amb músics provinents de València i d'Alzira, apareix emfasitzat al text amb una figura de sublimació: *La solemnidad y la música fue de lo más selecto del Reyno con lo mexor y Bueno que en esta Ciudad se halla*. Podríem adduir que en parlar-se de selecció quedarien fora altres músics que no haurien participat, però sabem concretament que tret del forasters els qui actuaren foren els membres de la capella de la Seu, i no altres músics locals. Ja hem vist al capítol destinat a l'estudi de la capella de la Seu que no era usual que cap músic que no estiguera reconegut i integrat a la mateixa, poguera participar de les funcions litúrgiques.

¹⁰⁴Sabem que a la sala on es trobava exposat el reial penó, durant les nits, foren també els clarins i timbals del Regiment de Farnesio els qui romagueren tocant. AMX, LG. 647.

Esdevé interessant l'episodi musical ocorregut dins de l'església del convent de Santa Clara. Tenim una mostra de l'activitat musical de les monges i dels músics de la capella. [...] *angélico coro* (elles) [...] *con las más devotas, gustosas y tiernas músicas de villancicos, loores y gozos*, que alternaven amb la participació dels músics de la Seu, resultant tot de *gustoso, dulce y devoto embeleso*.

En les quatre ocasions festives d'entronització es reproduïen semblants protocols. Acrescuda, no obstant, la celebració de coronació del 1789, observem que després del moment de la proclamació, s'escolta el colp d'una orquestra de 20 músics i el vol de les campanes de l'església major i díhuit esglésies més de la ciutat. [7] Durant el dia i la nit, l'orquestra va romandre a la sala on s'exposava el penó reial. També hi hagué comitives de gala amb militars, timbals i clarins de la ciutat i els tres ministrils, juntament amb diversions contínues als carrers plens de gent.

Després, ball i refresc (convit) a la casa de l'alferes major al qual concorregueren nombroses persones i personalitats d'ambdós sexes fins a la matinada.¹⁰⁵ El darrer dia, a la Seu, missa cantada amb solemnitat d'un gran colp de música. Eixa mateixa vesprada hi hagué processó i comitiva en la qual participaven, com era costum, els gremis. En ella apareixeria *una danza de Ninfas muy primorosa con su música*, també una *moxiganga* formada per dotze homes i xiquets amb llums els quals posaren en coreografia diverses i divertides contradanses. A aquesta *troupe* la seguiria una altra de distinta vestimenta i música i darrere vindria un torneig de dèsset moros (o disfressats de moro). El ball nocturn tingué lloc a les cases consistorials amb sales ben il·luminades i dos grups (cors) de música, un dins que devia ser el de música violins, oboès i altres instruments propis de la música de cambra, i el de fora que estaria compost per clarins i timbals, tots dos *tocando consiertos al mejor gusto*.

La verbalització *graciosa* que va emprar el narrador de l'any 1746 supera amb escreixos la concisió del secretari de l'ajuntament que és qui explica els esdeveniments de 1789. En el cas de 1724 les dades no han estat extretes

¹⁰⁵ El concurs de la dona en les diversions el suposem en la mateixa intensitat que la dels homes, tot i no tenir més referències al respecte.

d'una crònica sinó d'una època comptable,¹⁰⁶ i les referides a l'any 1759 les extraiem de diversos rebuts de cobrament.

Comprovem que malgrat el transcurs del temps el tipus d'activitat musical que s'empra ve a ser el mateix, deduint-se una certa immutabilitat. Aquest circumstància ens permet considerar que les celebracions per fets importants que dugueren emparellades festes i lluminàries tindrien una aparença semblant. Fins i tot, en moments de pitjor conjuntura econòmica com és la situació de 1724, en què la ciutat encara es troba refent-se, empenyorant-se de semblar capaços els governants locals d'organitzar unes bones festes en llaor del monarca resultava evident. Les despeses de tota la celebració en 1724 pugen 574 lliures, 19 sous i set diners. Els timbals i clarins, del pregó i les nits de lluminària fan arplega de 10 lliures i 2 sous; la cobla d'oboès (ministrils de la ciutat) n'arpleguen setze amb dos sous. La situació econòmica de 1746 ja era una altra i permetia més activitat, no obstant, la cobla de ministrils va cobrar només 6 lliures i els timbals i clarins del Regiment de Farnesio cobraren 6 lliures, 7 sous i 6 diners. En comparació els dos grups de dansa que ballaren i dansaren pels carrers havien cobrat 24 lliures.¹⁰⁷

En 1759, Antonio Molina, mestre de capella rep de l'ajuntament signant de la seua mà en concepte de participació en lluminàries, vespres a la col·legiata i misses, 133 lliures, 8 sous i 3 diners. Havien tocat *conciertos i sinfonías*. Les danses havien pujat a 49 lliures, i el campaner va rebre 8 lliures pels tocs dels tres dies. En total aquelles festes tingueren una despesa total de 814 L, 11 s. 3 diners. Trenta anys després, quant a la proclamació de Carles IV, pels mateixos conceptes Joseph Casanova, mestre de capella, signa un rebut per 136 lliures.¹⁰⁸

Quant a exèquies i funcions semblants l'aspecte canvia per complet i encara que per a la fabricació de túmuls i ornaments funeraris es gasta molt, per a música la despesa es redueix dràsticament. En les exèquies de Maria Amàlia de Saxònia el 1761, sabem de 7 lliures i 12 sous que es lliuraren al mestre de capella Molina per tota la música dels funerals; al campaner, la mateixa

¹⁰⁶AMX, Lligal 646. Festes reials i visites.

¹⁰⁷AMX, Lligal 646: proclamació de Ferran VI. J osep Esparza, veí d'Albalat de Pardines portava una dansa i Carlos Bustamante, veí de *San Phelipe*, l'altra. Estarien compostes de dansaires, tamborets i dolçaines.

¹⁰⁸AMX, Lligal 645. En 136 lliures foren ajustades todas las orquestas de música que asistieron a las casas capitulares a los actos y funciones de la Real Proclamación.

quantitat. En 1789 amb motiu de les exèquies de Carles III, per tota la música, 19 lliures, mentre que al campaner se li lliuren 3 lliures per tots els tocs. Comprovem que s'estima millor el so a dol de les campanes durant el dia. Dins de la foscor de la Seu, la música es reduiria a sonar en les vespres, les misses i els responsoris cantats en els funerals. Els instruments tindrien poca o cap cabuda i la música seria eminentment vocal entre la qual trobaria espai la polifònica.

4.6. *Conclusions*

Les singularitats de la ciutat pròpies de les circumstàncies que havia viscut al llarg del segle, esdevenen senyals de *modernització* progressiva de la utilització i sentit de la música. Quan els músics toquen concerts i simfonies a una coronació, *serenates* a les corregudes de bous, música delicada per a les danses, la instrumentació cada vegada més moderna, assistim a la corroboració d'aquella adaptació a la modernitat de la cultura musical a Xàtiva.

Hem vist com pràcticament els mateixos noms es trobaven a tots els espais i ambients. Ensenms, però, veiem un important nombre de músics i persones relacionades amb l'activitat musical, la qual cosa indica la important presència d'ella en la ciutat. El consum d'espectacles i l'ànim cap a la diversió hauria anat augmentant amb el temps, incrementant-se la demanda de música, però els costums i tradicions barroques a les quals romania adherida la societat xativina, fermament induïda i subjectada per la cultura religiosa (secular i regular) i el poder polític, la mantindrien ancorada. No tenia la ciutat el tragí social ni la vida cultural de la capital (no la podia tenir), i en conseqüència el broll continu de pensaments, d'idees i d'activitat intel·lectual (mancada d'Universitat). Però cal dir que quasi tenia un poc de tot a la seua mesura. Manifestament, Xàtiva era cruïlla de moviments i d'activitat social reduïda en comparació a València, ciutat que li servia de model per a tot. No obstant, la distància geogràfica (no tant política) hauria afavorit una modernització i un creixement particular respecte del *cap i casal*, restant com centre d'important referència per a la seua comarca, adolescent, potser d'un provincianisme esdevingut i mancat d'ambició, excepte per a determinades personalitats de pensament compromés amb la situació general de l'Estat. Havia estat, i ara restava sent, un enclavament que no podria competir amb la puixança cultural i política de València però que des de la perspectiva del conjunt de l'Estat a tall de diversions públi-

ques, podria dir-se que no es diferencia gaire d'altres nuclis poblacionals, incloses les capitals menudes.

CAPÍTOL 5: EL PAPER DE LA TRADICIÓ EN LA NOVA CIUTAT DE SAN PHELIPE

L'objectiu d'aquest capítol és estudiar com la tradició heretada i el respecte a ella han jugat un paper important en la construcció cultural de la societat setcentista xativina, de la qual l'activitat musical en forma part substancial.

Com a materials d'estudi i anàlisi comptem amb la informació que es conté a les principals fonts documentals que manegem com ara la sèrie de les determinacions capitulars de la Ciutat i la dels acords capitulars de la Seu.

El Decret de Nova Planta aporta canvis progressius en l'ordenació jurídica i política respecte del règim foral. La força dels costums no deixen que els efectes de la imposició política tinguen un efecte immediat. En les primeres dècades s'observa que la cultura resultant encara beu del costumari de l'antiga Xàtiva. A la llum dels documents estudiats, durant tot el segle s'observen intents de fer coses noves recuperant les que es practicaven abans de la desfeta.

Malgrat aquesta tendència, la ciutat va modernitzant-se dins d'una convivència singular amb la nova estructura sociopolítica, però els resultats no són gaire diferents de les ciutats importants de l'Antic Regne de València.

Raons per a la singularitat esmentada de la *Nueva Colonia* provenen de la pugna entre institucions, eclesiàstics, militars afectes i senyors, motivava el desenvolupament d'un estat de les coses dramàticament divers.

L'església comptava que la seua doctrina serviria també de penó d'un poder central que va trobar en l'aliança mútua un puntal a sobre el qual garantir que la major part del poble, analfabet i temorós de Déu, acceptaria sotmetre's a nous designis. Tot i que particularment molts clergues, seglars i regulars, fugiren de la desfeta en considerar-se contraris al Borbó, els qui quedaren i els qui vingueren tot seguit no sentien cap temor: el patrimoni, les rendes i censals que els pertanyien no es podien deixar sense atenció i la nova situació social requeria de cobertura apostòlica.

Sovint, a les fonts i documentació que investiguem trobem expressions del tipus: *como es de estilo, como exemplar, desde antiguo, como se practica*

desde inmemorial, como se hacía antes del exterminio.... És a aquest manteniment de la tradició al que ens referim tot seguit.

5.1. *La recuperació de la ciutat dins del marc San Phelipe*

Hom no podia imaginar que se li canviaria el nom en novembre de 1707. El que poguera quedar de la ciutat, allò supervivent, ho era en un estat de postguerra, caòtic i militaritzat. Exiliats a la força uns, foragitats convulsament altres, executades i desaparegudes persones amb nom i cognom, quedava un grup indeterminat d'habitants i moltes nostàlgies, enutjos i desesperacions dels desplaçats¹. Les restes fumades de les institucions podien fer-nos semblar que en canviar els representants quedava resolt el problema de la seua reedificació política i administrativa. No va ser així. Van haver de transcórrer molts anys perquè la resignació es traduïra en resposta constructiva sota el totalitarisme implacable dels vencedors.

L'important problema de la repoblació va anar resolent-se permetent la residència i l'habitatge de persones afectes i lleials les quals en constituir-se veïnes no deixen d'aportar al nou poble els seus costums, gustos i conviccions, com a costella de la convivència social. A més a més, els antics habitants que pogueren regressar aconseguiren amb el temps que la memòria de Xàtiva no es perdera malgrat l'anomenat *extermini*. Les reminiscències d'eixa memòria latent, estigueren presents en l'alternativa singular de colonització; les gents pogueren fer ressorgir els costums inveterats amb independència del seu lloc d'origen. Es continuarien les tradicions i costums particulars de cada grup arribat, ara mesclades. Donades les circumstàncies, el pla d'actuació del municipi era esdevingut per la conjuntura i la circumstància. La major part de les qüestions s'havien de resoldre sobre la marxa i sobre el terreny. Les expectatives monàrquiques eren bàsicament polítiques, organitzadores y acanaladores dins d'un desig exemplaritzant; es mancava d'un pla d'acció social. Aquesta cruïlla circumstancial afavoreix que el continuisme estiga present en l'arrancada del nou episodi per a la ciutat.

¹ Per a un aprofundiment sobre aquestes circumstàncies, veure BLESÀ DUET, Isaïes: "La pèrdua del nom de Xàtiva en la Guerra de Successió (1707)" a *Llibre de la Fira de Xàtiva, 2011*. Ed. Ajuntament de Xàtiva, 2011. pp. 62 a 67.

Remirant l'estat de l'església veiem que se'n surt reforçada d'aquesta situació en no haver-se mogut res en contra d'ella com a institució, comptant amb el respecte sistemàtic del nou règim; a més a més, la cúpula del seu govern no residia a Espanya i els seus privilegis romanien flanquejats pels concordats en vigor. Possiblement aquesta sensació d'estabilitat com l'església transmetia com a institució també va propiciar que les activitats d'aplegament dels individus a ella tingueren oportunitat, situació aprofitada per la institució a fi de refermar el costumari de rigor agafant vol com a instrument de control sobre la població.

Una vegada s'havia aconseguit implantar una certa normalitat amb la recuperació d'un ample nombre de residents, d'antics i de nous, mentre la ciutat es reconstituïa, el paper que va jugar la música queda de manifest com a agent del cerimonial esdevenint factor de reforç del discurs institucional.

Fins l'any 1717 que la cort municipal pren la decisió de regenerar la capella de música de la Seu amb dotació del comú², podem imaginar que les manifestacions musicals urbanes queden reduïdes a les organístiques i vocals pròpies de l'església, i a les cançonetes tradicionals o improvisades en l'àmbit del carrer o, fins i tot, de la intimitat de les llars. També podrien haver ministrils no lligats a institucions que tingueren activitat a la ciutat, i fins i tot, també és possible que existiren clergues formats musicalment que pogueren entonar polifonia senzilla. Sense arribar a afirmacions concloents, podríem pensar en la pervivència d'activitats el resultat de les quals fóra semblant al descrit per al segle XVII per musicòlegs com Josep Antoni Alberola o historiadors com Boluda i Perucho³. Aquesta perspectiva ens avisa que tots els vectors apunten cap al conservadorisme protector. Un canvi significatiu després del punt d'inflexió no podia ser gran per dos raons bàsiques:

- la primera és que als encontorns s'havia mantingut l'estructura de les capelles musicals junt amb les tradicions culturals pròpies,

² AMX, Acords Capitulars, L.9, 17 d'abril de 1717.

³ ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: *Música, església i ciutat. La música a la col·legiata de Xàtiva al segle XVIII*. Matéu, editors. XXX Premis Literaris Ciutat de Xàtiva. Xàtiva, 2011.//ALONSO LLORCA, Joan et BOLUDA PERUCHO, Alfred: "La música a Xàtiva (segles XIV-XIX)". Article a *Cendres de Juny*, núm.2. Institut d'Estudis Germans Villanueva. Xàtiva, 1995, ff.9-21

- la segona és que atesa la circumstància, no cabia inventar quelcom diferent, els protagonistes provenien de l'entorn musical i cultural del moment a nivell regional.

Tanmateix, el temps transcorregut fins que determinades iniciatives en favor de la recuperació es prengueren hauria estat suficient per al tragí de persones i de personatges, i aquest indret sempre resulta interessant de valorar.

Francisco Zacarías era el mestre de capella des de 1692. El 1706 marxà en preveure, possiblement, el que anava a ocórrer. Ja no va tornar fins el 1724 i no de manera estricta com es veurà. Foren altres mestres els qui donaren forma al capítol primer de la història musical de *San Phelipe*, però en la línia d'argumentació que estem desenvolupant no deixa de resultar significatiu aquest regrés del mestre, com a una revisió dogmàtica dels avanços fets fins a eixe moment, en tant que era reconeguda pel capítol eclesiàstic la seua fama de mà ferma i recte procedir. El regrés de Zacarías suposava un *tornar a ser*, necessari després de l'experiència un tant incòmoda amb el mestre Serrat.

No sols s'ha de considerar el moviment dins de l'àmbit de la col·legiata com a factor de tot el quefer musical. Malgrat ser la institució religiosa més important de la ciutat, cal comptar també amb les funcions socials i culturals exercides per les institucions regulars.⁴ La seua àrea d'influència, encara que reduïda, abastava determinades zones de la localitat on les famílies i xiquets menuts podrien aplegar-se per demanar assistència, o fins i tot ensenyament, d'entre els quals podia estar el musical.

Però sens dubte, la col·legiata de Xàtiva esdevingué el lloc ideal per la posada en escena de l'aparell de representació jeràrquica. Al temple, cadascun dels estaments tenia el seu lloc d'ubicació la principalitat dels quals evidenciava el poder que s'ostentava, essent, tanmateix, tots igualment importants: sense uns mancaven de sentit els altres. Aquest aparell teatral no podia donar-se a cap altre lloc de la ciutat. És per açò que el govern polític local tenia la necessitat de mostrar allí la seua *decència*, preocupant-se que les

⁴ Entre elles trobem, a banda de les esglésies parroquials, les següents: Dominiques de La Consolació, Convent de Mercedaris, Convent de Trinitaris, Convent de Sant Francesc, Convent de Sant Domènec, Convent de Sant Onofre (Tercera Ordre Franciscana, construït entre 1717 i 1726), Convent de Caputxins, Convent de Santa Clara, Convent del Carmen, Convent de Sant Sebastià orde de Sant Agustí.

cerimònies i funcions incorporaren el fast adequat a la representació municipal i els seus propòsits, curant que els seus assalariats i dependents acompliren eficaçment amb la representació de la institució. Els juraments d'obediència i assumptió de responsabilitats que s'exigien als qui passaven a dependre de la Ciutat ho demostren⁵. El fet que l'ajuntament s'arrogara compromisos i convenis de col·laboració amb el capítol eclesiàstic quant a realització i sufragi de determinades festivitats, rogatives, funcions extraordinàries i salaris de la capella de música, incloent campaner i manxadors entre d'altres, corrobora aquesta tesi, sense oblidar que al conjunt de l'estat hom practicava de forma semblant. Altra prova de la importància estratègica del temple la trobem al fet que l'ajuntament va estimar més necessari assalariar els músics de la capella de la Seu, re-instaurada el 1717, que la recuperació i assalariament dels clariners i timbaler, representants protocol·laris de la Ciutat. No va estar sinó fins el 1746 que aquests últims s'instauraren oficialment. Entretemps, devien fer ús de ministrils coneguts de la localitat ocupant-los puntualment en les diverses funcions sense més obligació que el costum.

Així i tot, resulta òbvia la preferència: malgrat la *decència* requerida, a l'església s'anava totes les setmanes mentre que els motius de protocol municipal apareixien de forma més escadussera; per tant mostrar una capella de música decent urgia més que anunciar la presència de la corporació municipal al carrer dos o tres vegades a l'any.

No obstant el protagonisme assolit per la Seu com a escenari natural on conrear relacions socials, a mesura que la situació va permetent qualsevol altre tipus d'esdeveniments de diversió pública més lúdics i menys compromesos amb la gravetat dels temes de religió també anaven consolidant-se i es promovien sense ambages des de l'ajuntament, sempre que permeteren la possibilitat de mostrar ordenadament l'espai propi de cadascú.

⁵ AMX. Determinacions capitulars, L.85, p.165v.1799. Jurament com a verguer de Pasqual Lorente: Y últimamente, siendo citado Pasqual Lorente, Verguero electo, para aceptar y jurar el encargo y que a este efecto había concurrido vestido de Golilla según era correspondiente, Acordó el Ayuntamiento entrarse, y habiendo cumplido puesto de pies a la parte de fuera de la barandilla, le dijo el infraescrito Secretario después que le enteró del nombramiento, si jurava a Dios Nuestro Señor y una Señal de Cruz de portarse bien y fielmente en el encargo, guardar las Ordenanzas, obedecer las órdenes que se le dieran y defender con sus persona y bienes el Misterio de la Purísima Concepción de María Santísima, y habiendo contextado que sí lo jurava, le quedó dada la porción de dicho empleo.

5.2. *Continuisme, versus innovació en l'àmbit musical*

A partir de mitjan segle l'aparició de determinades disposicions governamentals sobre gestió i organització política i social dels municipis demostren la preocupació per la salut pública. L'aplicació d'aquestes mesures de prevenció van donant-li a la ciutat un millor semblant. Aquesta modernització, sense eixir-se'n de l'àmbit circumstancial en què es dona, apunta en la mateixa línia de desenvolupament d'altres ciutats. Tanmateix, els episodis d'epidèmies, plagues, moviments tel·lúrics i catàstrofes atmosfèriques resseguien assotant les poblacions, i ja no se li escapava ningú que els models de vida i els sistemes de cultiu s'havien de modernitzar per evitar malalties. També, pel que fa a la construcció d'edificis, les exigències anaven sent majors progressivament fins que s'arriba a les darreres dècades del segle on determinades edificacions s'havien de supeditar per part de les *Acadèmies* corresponents⁶. Paral·lelament, el costum d'aclamar-se a la divinitat per demanar protecció davant dels infortunis, forma part orgànica de la manera de ser els pobles. En aquest sentit *San Phelipe* tenia molts sants als qui poder-se aclamar i no en va deixar cap sense vot. Tenim, doncs, per a tot el segle, un marc per a manifestacions públiques relacionades amb la música de caire religiós però d'arrel i sentit pregonament popular: els actes i funcions de rogatives. La resposta davant dels esdeveniments i vicissituds repetia el mateix esquema cada vegada, canviant, això sí, el cànon votiu de la funció religiosa.

Entre els anys 1746 a 1750, es gesta la redacció de les Ordenances *para el Buen Gobierno de la Ciudad de San Phelipe*, les quals encara que inserides dins de les mesures tendents al control des de l'administració monàrquica, no deixen de suposar un instrument garant a partir del qual determinats aspectes funcionals prenen carta de *constitució* per a una ciutat que no havia pogut establir pautes de convivència amb rang de llei, i en la qual quasi tot

⁶GOBERNA ORTIZ, Fernando: El Deán Ortiz. (La seua vida i obra). Ed. Ajuntament d'Aielo de Malferit. Aielo, 2001.p.26 i 27: [...] Pedíanlo también últimamente los repetidos Decretos de nuestro Soberano (Carles III), que prohíben construir edificios públicos sin sujetar los planos, alzados y perfiles, a examen de las Reales Academias de las Nobles Artes [...]”. Comentari aquest del mateix degà de la col·legiata José Ortiz Sanz, 1787.

ocorria per pràctica consuetudinària i costums immemorials sense distinció del seu origen⁷.

Així i tot, els governants polítics locals aportarien una línia més de *continuisme* com a conseqüència que cada corregidor, per exemple, buscaria imprimir el seu segell personal en la gestió, sovint arbitrària en voler protegir les seues prerrogatives, com veiem en l'epígraf dedicat a les comèdies al capítol *Música i músics seglars*⁸. Dos dècades després s'implementaren aquestes disposicions amb un *Nuevo Reglamento para el gobierno de los Pueblos*, que puntualitzava i desenvolupava respostes davant les noves exigències i dirimia aspectes administratius que no acabaven d'ordenar adequadament la gestió, posant senyals d'atenció a costums inveterats poc desitjables en els nous temps i, sobretot, per als interessos centralistes. Aquestes darreres disposicions, acompanyades d'una vertebració econòmica restrictiva per als municipis, vindrien a constrènyer les condicions laborals dels músics funcionaris, als quals les disposicions reglamentàries de 1750 els havien donat estabilitat laboral i salari estructural front al que havia ocorregut fins aleshores respecte d'haver de sol·licitar augments de forma personal i sotmetre's a la benvolença dels administradors. Arran de les ordenances de mitjan segle, per a millor o per a pitjor perquè de tot es va donar, el salari i el lloc de feina quedava instituït, incloent-ne algunes condicions d'indumentària requerides per a la decència de la ciutat. Ara bé, no ho regulava tot. Els instruments, havien de ser dels músics segons quins

⁷ Durant la primera meitat la ciutat s'havia regit provisionalment, cercant l'estabilitat, per diverses disposicions i concòrdies que regulaven determinats aspectes de la vida social, política i fiscal. Vid. BLESÀ DUET, Isaïes: *Un nuevo municipio para una nueva monarquía. Oligarquías y poder local. Xàtiva, 1707-1808*. PUV. València, 2005 (p. 95 i ss.): Un procés normatiu anirà sistematitzant la vida administrativa política i econòmica de San Felipe i que comença en 1709, amb una norma provisional: *Instrucciones para el Buen Gobierno del Ayuntamiento, hasta que el Rey dé y publique las oportunas ordenanzas*. Més endavant, complementarien les instruccions els *Capítulos de Buen Gobierno, de 1724*, predecessors d'una normativa d'àmbit econòmic molt important, per tal com va normalitzar les finances municipals i les relacions de l'ajuntament de Xàtiva i els seus creditors: una Reial Provisió, de 1728, més coneguda com Concòrdia de 1728, en la qual es fixava quins tributs podia percebre la ciutat. Fixada per a un període de vint anys, fins 1748, va enllaçar directament amb la definitiva redacció i aprovació de la norma que fixava definitivament el model municipal borbònic: les Ordenances Generals de 1750.

⁸Trobem una important referència del caràcter i les situacions de tensió entre la manera de ser de determinats corregidors de San Felipe i els alcaldes majors juntament amb la resta de la corporació a BLESÀ DUET, Isaïes: *Un nuevo municipio para una nueva monarquía...* p. 144 i ss.

casos. Fins a eixe moment de l'any cinquanta, el músic funcionari civil accedia per influència amb informes d'habilitat. Açò, no obstant, no queda gens renyit amb l'accés i obtenció del lloc de pares a fills. Els pares podien al·legar mèrits i serveis en favor dels fills, però els fills havien de mostrar destresa o, almenys, aptitud, i capacitat d'aprenentatge i de millora. Aquesta línia continuativa de l'ocupació, a més de beure de la tradició gremial, donava suport a la transmissió d'un repertori hui desaparegut. Res sabem a hores d'ara dels tocs i sons concrets que es pogueren produir en les diverses actuacions dels ministrils i clariners al carrer. No obstant, alguna idea de l'ús d'aquests instruments se'n pot extraure de les parts per a clarí i trompes de les composicions devocionals i litúrgiques, com veurem.

Tampoc no en sabem gaire dels tocs de les campanes tot i que dedicarem un epígraf a parlar d'elles. No obstant, podem deduir que la tradició continuada també inclou la recuperació de les campanes, els seus tocs i exigències pròpies esdevenen qüestió de veritable importància al llarg de la centúria per suposar una necessitat estratègica, i també un fenomen cultural. A poc a poc van proliferant els campanars dels nombrosos edificis eclesiàstics i religiosos arreu del terme. La grandària de les campanes permet d'identificar pel seu so el lloc d'ubicació, reconeixent-se així el reclam que cada toc suposava per al veïnat.

Aportant més mostres de continuïtat però també d'innovació fins on podem comprendre, trobem alguns músics forasters en molt casos hàbils en diversos instruments, provinents en gran part dels retirs o abandons dels regiments militars que passaven per la ciutat. Aquests músics *de fortuna* no posarien objeccions a deixar prompte el càrrec per cercar-ne un de millor a altres poblacions més riques o amb menys exigència de feina si els convenia. Sobre músics militars coneixem:

1732, Regiment de Tarragona (Ventura Marcolini)

1737, Regiment d'Alcàntara (músics no especificats)

1739, Regiment d'Invàlids (Francisco Ortís, timbaler)

1746, Regiment de Farnesio (clariners i tambors, proclamació Ferran VI)

1749, Regiment de Cavalleria de Calatrava (Christian Rodolfo Arnes, trompeta, i son fillastre Miguel Benito, timbaler, i *otros instrumentos*)

1777: Bandera de Guardias Españolas (músics no especificats)

1789: Regiment d'Algarve

1799: Milícies Provincials (Espinós i Ribera, ministrils de la Ciutat, s'allisten)

1801: Regiment de Montesa.

Com hem vist també al capítol dedicat als músics seglars, els episodis de comèdies i comedians, el tragí de transeünts i altres tipus d'individus relacionats amb la música, també van suposar un fet en l'activitat musical d'aleshores.

Per tant, entenem que la *continuitat* ha estat la primera clau de l'evolució de l'activitat musical. Foren justament eixos costums d'immemorial que hem comentat, el camí resseguit. Moments diferents o nous tipus de manifestacions cíviques o religioses no se'n donaren al llarg del segle. Motius per fets reials, per fets d'armes, proclamacions, rogatives, diversions públiques i processons, esdevenen els àmbits de més activitat. En conseqüència el model legislatiu va ajustant-se a les exigències del temps econòmic i social, tot considerant la pugna social, gens banal per més que tàcita, que es produïa a les ciutats. La instauració d'un nou model com el que va emergir del terra-bastall produït amb la Revolució Francesa, havia d'esperar al segle XIX per tenir certa transcendència en Espanya. Ara bé, l'activitat intel·lectual soterrada, que resulta tan complexa d'explicitar per a Xàtiva durant el XVIII, la considerem innegable.

5.2.1. El paper de la música

Les idees musicals, les melodies, la *inventio*, tenen un substrat en el gust conjuntural del context. Podem entendre que algunes d'aquelles melodies tindrien essència popular i que havien d'agradar a tots perquè els eren conegudes i perquè els divertien.

Des de l'herència rebuda arran de la *continuitat* dels costums, al llarg del segle els gèneres musicals anirien allotjant-se al costumari popular, davall dos tipus pristis de classificació. D'un costat la música de l'església, considerada aleshores com la més important, i d'un altre la música del poble (extra-religiosa).

En l'àrea de la música religiosa podem trobar les melodies gregorians com a elements de l'elaboració del *cant d'orgue*, la música instrumental i altres combinades en les composicions llatines litúrgiques. Juntament amb ells, les tonades (melodies) de caire popular, inventades o conegudes, servien com a ingredients per a composicions no litúrgiques com els *villancets*, els himnes votius o els goigs.

Parlar nosaltres d'un producte d'elaboració artesanal de la música de caire no religiós per influència de modes o estils estrangers resulta impracticable a hores d'ara sempre pel motiu de la manca de fonts documentals que ho sustenten. Tanmateix, sense abandonar del tot la consideració, podem pensar que tot i haver-se donat i conegut influències estrangeres, es produeix un procés de mimetisme d'aquelles amb els gustos locals que té com a resultat una artesanía musical atractiva per al poble (lúdica), que sense destorbar-li a la música la substància de la seua funció, pot ser rebuda en l'àmbit del temple i fora d'ell amb formes aptes tant per a comèdies, per exemple, com per a afalagar les oïdes de la feligresia esdevinguda públic també.

En aquest sentit, és important ressenyar, com apunta miguel Ángel Marín, que l'interés del públic pels repertoris raïa més en l'afalac de l'oïda que en processos d'elevació espiritual, més propis de la centúria posterior. Tampoc no es coneixia una diferenciació d'aquestos repertoris en termes de cultes i populars.⁹

Així, doncs, als compositors eclesiàstics que havien de jugar a *San Phelipe* un paper dual segons que hagueren d'actuar dins o fora del temple, aquests interessos de la població no podien passar-los desapercebuts. Tot plegat, sembla que s'arriba a un estat de les coses al qual la música de dins l'església es veu compromesa en la seua essència per la corrupció menys o més enginyosa, de menor o major qualitat, d'unes composicions musicals que, fins a no feia gaire, li servien fidelment de suport litúrgic i catequètic. Havent estat la *continuitat* la primera clau de progés de la música al setcents de Xàtiva, com hem assenyalat adés, la interferència referida de les influències estrangeres (italianitzants sobretot) vindria a ser la segona *clau* d'eixe progés.

⁹ MARÍN, Miguel Ángel: "Escuchar la música: la academia, el concierto y sus públicos", a *La Música en el siglo XVIII*, LEZA, José Máximo, Editor. Historia de la Música en España e Hispanoamérica. Vol 4. Fondo de Cultura Económica

5.2.1.1. Música tradicional popular i culta: un pas més.

Fins ara, en epígrafs anteriors, hem pogut veure com al llarg del segle XVIII s'ha donat una interrelació entre les tipologies musicals dins de la urbs. Des de pressupostos etnogràfics ha estat el transcórrer del temps i la capacitat de la música per capturar espais la circumstància que, esgrimint la funció com a element de discriminació selectiva, ha construït una apreciació diferenciada del concepte *música*.

A diverses fonts documentals trobem referències a la utilització de la música tradicional popular en forma de danses i moixigangues. Cada vegada que els gremis participen en alguna processó i el caràcter no és d'estricta religió, solen patrocinar muntatges amb carros triomfals i altres maquinàries enginyoses, i també les danses i el músic que les acompanya. Aquest músic devia ser un dolçainer per tractar-se de l'únic que apareix esmentat a les fonts a més a més, de tractar-se de l'instrument més característic i apte per al carrer.

L'existència d'un costum en el consum d'aquesta tipologia de música sembla inqüestionable. Les relacions entre les músiques abastarien les següents àrees:

- Música tradicional popular
 - danses i balls
 - representacions de comèdies
 - tonades i romanços populars (de cec)
 - balls de disfresses i de Torrent
 - moixigangues i pantomimes (en commemoracions importants)
 - processons del corpus: ball de *nanos i gegants*
- Música de sales
- Música religiosa
 - religiosa no litúrgica, *villancets*
 - música popular sacra: misteris i *goigs*
 - oratoris

Que s'establiren les relacions es donaria gràcies a diversos agents possibilitadors com ara

- l'herència rebuda (tradició)
- el costum del moment (context cultural)

- permeabilitat dels gèneres.

Comptant com a factors condicionants amb

- A favor:
 - ús de la llengua vulgar
 - utilització de determinats instruments:
 - xirimies
 - trompes
 - abués
 - percussió
 - guitarres i llaüts
 - danses: diversa consideració segons es donés dins o fora del temple
 - introducció de ritmes populars, aires alegres en 3/8, folies, jotes i altres aires lleugers en 3/4, en les composicions acadèmiques
- En contra:
 - convencions cultistes/puritanes i depuració al llarg de progrés dels instruments, els temes i els gèneres en pro del decòrum.

L'ús del castellà com a llengua vulgar en la composició de villancets suposa una mostra de la influència del sentir popular en la música religiosa. Si durant els segles XV a XVII, s'escriuen majoritàriament en valencià, a partir del mateix XVII, se n'escriuen ja en castellà amb la idea d'arribar a més persones, però sobretot com a conseqüència del procés de *castellanització* que es sofreix a terres valencianes en detriment de la llengua valenciana, la qual entra en un període que culmina al segle XVIII, amb prohibicions expressives, com les de l'Arquebisbe Mayoral per exemple¹⁰.

No podem passar per alt que una de les característiques de la música popular de rel tradicional és precisament no trobar-se institucionalitzada en el sentit de formar part d'ens com ara l'Església o la Ciutat. D'altra banda, la qüestió de la transmissió oral d'aquest repertori popular impedeix trobar algun paper de música escrit, tal com devia ocórrer també amb els tocs dels clariners,

¹⁰ GOMIS CORELL, Joan Carles: "Música, poesia i imatge al servei de la religiositat: els goigs en la tradició cultural valenciana", a *Scripta, Revista internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna*. Núm. 1, 2013 <URL: <https://ojs.uv.es/index.php/scripta/article/view/2585/2247> // SIRERA, Josep Lluís: *Història de la Literatura Valenciana*. Edicions Alfons El Magnànim. Diputació Provincial de València, 1995. pp. 197-201.

tret dels casos en què aquests saberen solfa. Considerem que la transmissió oral hauria servit per popularitzar determinades lletres, músiques i ritmes, com ara els goigs. Ara bé, s'ha de dir que la transmissió oral no té una traducció directa en tradició àgrafa, o que el poble no coneixera el paper i la tinta. Les coses tenen a veure més amb el tipus de suport que empra la informació i la originalitat de determinades persones per sobreviure dins d'aquella societat. Ahí està la literatura de cordell i la seua pròpia tradició de difusió com a divulgadora de continguts, poesia i música. La naturalitat amb que aquests circuits de transferència formaven part de la cultura de la urbs era una garantia de pervivència i també d'actualització contextual. Es tractava, al capdavant, d'un bon suport de transmissió.

La identitat dels pobles comptava amb aquestes manifestacions com a referència, com ja hem assenyalat. Aquesta marca pròpia serviria perquè la consciència de poble repreneu vol arribat el final del segle, com també hem explicat en altres capítols. Julio Caro Baroja, assenyalava encertadament que al llarg del segle XIX *el pueblo conquistó su derecho a interesar y después interesó, no como menor de edad al que hay que vigilar y orientar o educar (esto era lo que se venía haciendo en el siglo XVIII), sino como un adulto, con personalidad fuerte.*¹¹

Des de ben antic i arreu de l'Estat, la música religiosa no litúrgica inclouria elements de la tradició popular. Cal pensar per exemple en les misses sobre temes populars del segle XVI o en els villancets i tonades *divines* del segle XVII. Al marge de la utilització litúrgica del llatí i de la grandiositat de l'impacte sonor, era important que es comprenguera el missatge. Tot i que les tonades estròfiques i les coples dels villancets donaven suport a una relació estreta de text i música, amb el temps i les influències italianitzants provinents de l'estil teatral, anaven a propiciar progressos en l'estil que suposarien beneficis per a quasi tots. Entre altres qüestions qualitatives a valorar, en el progrés del segle XVIII, l'adopció de recursos compositius que puguen arribar a agradar la feligresia en general, important massa social de recepció d'aquesta música, tant com dels missatges doctrinals catòlics, fa que els elements populars caberen molt bé en els productes musicals. Si bé l'us del recitatiu i de l'ària, com també la factura complexa dels refranys policorals d'alguns villancets que revelen modes cultes de construcció,

¹¹CARO BAROJA, Julio: *Ensayo sobre la Literatura de Cordel*. Ediciones ISTMO. Madrid, 1990. p. 56.

aquests apareixen al costat de moments més senzills i accessibles com són els moments les cobles dels villancets tradicionals.

Tres raons acudeixen a donar sentit a la nostra hipòtesi:

- el nombre de veus de la polifonia de la Seu considerant les dimensions de la capella musical.
- el ràpid procés d'assimilació de formes italianitzants en favor de l'estil concertant, el recitatiu i l'ària.
- la facultat d'emprar instruments concertats amb les veus obtenint resultats sorprenents i abaratint costos.

Fermin Pardo agrupa els productes musicals dins de tres cercles intersecats: cult, popular i popular tradicional. Aquest autor, entén per música popular *la que naix del poble de forma anònima o aquella que, encara que té un origen culte, es popularitza i es generalitza entre el poble amb facilitat*¹².

I afegeix: *La denominació de música popular tradicional és aplicable a aquella que, després d'haver-se popularitzat en una època, es transmet oralment a través del temps, unida als costums i signes d'identitat d'una localitat, d'un grup social o racial.*

Tot i mantenint la cautela en l'aplicació d'aquestes idees per a les manifestacions populars provinents de la tradició musical popular i culta durant el segle XVIII, en l'estudi de les primeres reeix la importància fonamental de la tradició oral i la participació del poble pla en aquestes manifestacions.

Vicent Ripollés, comparant Bach amb els compositors valencians, afirma que aquests comptarien amb el repertori popular com a font de recursos¹³: *Aquest mestre (Bach) mai no cau en les petiteses dels nostres, ni gosa incorporar a la cantata la sèrie de ritmes i melodies de les tonades populars i de les danses populars o cortesanes, com ho feren els compositors valencians.* Tot avançant-se a una anàlisi de la influència entre tipus i gèneres que ens ocupa, aquesta consideració de Ripollés, tot i semblar excessiva, evi-

¹² PARDO, Fermín i JESÚS-MARÍA, José Àngel: *La música popular en la tradició valenciana*. Institut Valencià de la Música, sèrie minor. Manca de data de publicació. pp. 11 i ss.

¹³RIPOLLÉS, Vicent: *El villancico y la cantata del segle XVIII a València*. Institut d'Estudis Catalans. Biblioteca de Catalunya. Barcelona, 1935. p. LXII. Portar ací aquestes manifestacions obeeix a trobar interessant la informació sobre la consideració per part de Ripollés, d'algunes característiques de les composicions valencianes.

dència l'existència d'aquesta relació com a pressupost musicològic des de feia dècades.

Per descomptat, els compositors seglars de les ciutats importants, obeïen directament al gust dels qui els patrocinaven. Els compositors afeccionats també podien prendre la inspiració d'on la trobaren; per què no podia ocorre el mateix per als compositors eclesiàstics? D'on podien provenir els recursos emprats que modificaven l'estil de les composicions?

Creiem, com ja hem dit abans, que es filtraven elements mútuament. Estil, gèneres, ritmes, girs, tractaments melòdics, harmonies, o fins i tot plantilles instrumentals. Ara bé, encara que la font inspiradora d'uns serveix també per als altres, considerem que han existit altres factors que també han intervingut, com ara

- *Inventio* pròpia, intuïtiva o no
- Improvisació
- Imitació de la natura (*mimesis*).

Amb el pas del temps, cadascuna de les músiques ha anat trobant el seu espai i funció, sense abandonar en cap moment, com tampoc ara, la vinculació entre ambdues esferes o entre els gèneres musicals, la qual es manté en tots els sentits.

5.2.1.2. Altres consideracions des de l'Etnomusicologia.

Quan volem estudiar la interrelació de melodies i motius compositius cultes sota paràmetres metodològics propis de l'etnomusicologia ens aventurarem. Tanmateix, metodològicament devem fer algunes consideracions. Resulta ben complicat discernir materials provinents de la tradició oral en la seua disseminació dins dels repertoris cultes. En qualsevol cas, com indica Ramón Pelinski, els repertoris tradicionals populars, de forma general, gaudeixen d'importància política a causa de la seua rellevància com a símbols d'identitats col·lectives¹⁴. Tot respectant el factor cronològic, només per aquesta raó potser trobarem una relació convenient entre materials d'origen popular i materials propis del repertori culte segons quins llocs de recepció, fins on puga esbrinar-se.

¹⁴PELINSKI, Ramón: Invitación a la etnomusicología. Quince fragmentos y un tango. Akal Musicología. Madrid, 2000. p. 19.

Resseguint Pelinski, l'oposició metodològica del concepte popular i culte, front al d'oral i escrit, permetria observar que la modernitat hauria provocat una concepció simultània de tot amb tot, trencant-se així un primitiu sentit identitari zonal davant d'un procés d'hibridació generalitzada.

En relació a la musicologia, aquest mateix autor ressenya que la distinció entre *culte* i *popular* no atenyeria en realitat la naturalesa de l'objecte ni el mode de producció, sinó el mode de recepció¹⁵. Acceptant aquests paràmetres previs i aplicant-los voluntàriament a la particularitat de *San Phelipe*, cal derivar-nos-en ara cap al coneixement dels productes que podia consumir el llec i el culte, sense perfilar-ne l'origen, a fi de comprendre, com es veurà, que l'espai de recepció, fins on coneixem, era comú per a totes dos àrees de població a la ciutat.

Com hem vist a l'epígraf anterior, si alguna via sembla apropiada per a fer-ne un estudi diacrònic de la situació esmentada en la Xàtiva del segle XVIII donada la manca de fonts primeres, és l'aproximació a les fonts literàries, de les quals, si més no, es podria extraure la connexió perduda entre música i poble, a banda d'informació sobre el procés musical a nivell formal.¹⁶

Tal com assenyala Aguilar Piñal, als plecs de cordell s'arreplegava la literatura assequible per al poble, divers quant a ignorància i vulgaritat respecte del qui habita les zones rurals, però poble en definitiva.¹⁷ Aquest historiògraf cita Menéndez Pidal qui als seus estudis en aquest camp, parla de dos posicions per poder mirar l'estat de la qüestió a Espanya quant a valor públic d'eixa literatura. D'una banda la que rep la influència de modes i estils estrangers, i, d'una altra, la que critica com a *vulgar* i impròpia de la nació espanyola allò que canta la gent il·letrada afeccionada a la *jacarandina*. Valga aquesta cita com a exemple, salvant les distàncies ideològiques i cronològiques, per a comprendre la dificultat de dirimir una estètica apropiada a la recepció d'aquells materials.

A *San Phelipe*, no podem arribar a parlar d'unitat de gustos de consum per a públic culte i pla (força improbable en general), però caldria matissar que en

¹⁵Pelinski, *Ibid.* p.21.

¹⁶BOMBI, Andrea: Entre tradición y modernidad; italianismo musical en Valencia (1685-1738). Institut Valencià de la Música. València, 2012. p.177.

¹⁷AGUILAR PIÑAL, Francisco: *Romancero popular del Siglo XVIII*. Cuadernos bibliográficos, XXVII. CSIC. Madrid, 1972.

l'escassa varietat d'espais de recepció musical es donaria cabuda a tots els tipus de públic, això sí, amb diferents actituds potencials relacionades amb les distintes funcions de la música. A cadascun els interessaria quelcom aspecte del fet musical, però tots dins del mateix mostrari: solemnitats religioses, concerts, serenates, comèdies, festes al carrer, i processons.

Si exceptuem aquelles celebracions oficials de *saraos* en les cases capitulars les nits de lluminàries per esdeveniments especials, sembla, que en no haver més que espais comuns, al carrer i als recintes, tabernacles i espais privats, la relació entre aristocràcia i poble, entre refinament i vulgaritat, necessitaria fronteres làbils on el frec d'estètiques musicals diferenciades es veiera suavitzat per no trencar la convivència social a la urbs. Precisament, el concepte d'*urbs* com a escenari global d'activitat social diversa ajuda a comprendre la complexitat d'influències entre distintes àrees de la producció musical i la seua recepció pels diferents estaments.

En general, sembla també, que no es pot parlar d'un *gust popular* sense tenir en compte l'educació que el poble ha rebut (o no ha rebut), des del punt de vista de la lluita del XVIII contra la ignorància amb les armes de la raó que, en definitiva, sense ser privativa de ningú, arrancava del pensament d'una minoria il·lustrada que veuria en el poder polític l'instrument per corregir els mals de la societat. No podem oblidar tampoc, l'afany de caire *humanista* heretat de segles anteriors per l'educació i adoctrinament del criaturam.¹⁸

Així, la literatura del poble, formaria part de la substància de la ciutat, a pesar de la diferenciació econòmica, ideològica i cultural al si de la societat espanyola d'aquest segle.¹⁹ Aguilar Piñal afirma que aquesta és l'època dels majors contrastos entre grans fortunes i extrema pobresa, entre una minoria culta il·lustrada en noves idees front a un poble inculte, supersticiós i fanàtic. El consum i producció literària d'uns i altres havia de ser diferent. Refinada i freda (estrangeritzada) la literatura culta, emocional i connectada als instints primaris la del poble. Totes dos amb cobertes permeables, com ja hem assenyalat.

¹⁸ VICENTE, Alfonso de: "Música, propaganda y reforma religiosa en los siglos XVI y XVII: cánticos para la "gente del vulgo" (1520-1620)". Conservatorio Profesional de Música de Amanuel (Madrid). Studia Aurea 1 (2007) <URL.<http://www.studiaaurea.com/articulo.php?id=47>>. p. 4.

¹⁹AGUILAR PIÑAL, Francisco: *Romancero popular del siglo XVIII*. Col·lecció Cuadernos bibliográficos, XXVII. CSIC. Madrid, 1972. p. XII.

Paral·lelament, existeix una distinció superficial entre les esferes sacra i profana a nivell de simbolismes. En la sacra trobaríem els ideals de decència i decòrum moral mentre que en la profana, allunyada d'aquella, es trobarien els agents contaminadors a ulls de la societat culta setcentista. Tal com explica Leza, la música sacra en aquest segle tindria com a funció respondre a les exigències litúrgiques però les seues propostes estètiques i els corrents reformadors provindrien d'aquell contacte sincrònic amb l'esfera profana, de manera que la distinció no seria jeràrquica ni profunda; sols formal i de context de consum²⁰.

Observem, per tant, el pes concret de la música profana. Ara bé, cal ponderar l'activitat musical regular fora del temple i esbrinar si podia arribar a conformar un *gust* propi del poble.

En aquest camí d'aproximació al fenomen d'allò popular observem que per a la primera meitat del segle trobem les festes votives i les processons, d'entre les quals destaca el Corpus esdevenint una mostra d'amalgamatge entre les esferes sacra i profana, i consegüentment entre rics i pobres, cultes i llecs.

Per a la segona meitat del segle el progrés portaria un major i significatiu consum d'esdeveniments teatrals, espectacles, diversions, lluminàries, onomàstiques gremials i més processons. Desdibuixant-se progressivament les diferències per mediació del consum d'aquelles produccions, comunes, com ja s'ha dit.

En conseqüència, resseguint Leza, en l'àmbit del temple, la feligresia, com a públic, conformaria el seu gust basant-se en la perspectiva que li dona el consum d'altres *realitats* musicals fora del temple. Al mateix temps, els compositors i els intèrprets serien responsables de difondre un determinat repertori influenciats per l'admiració professional a determinats altres compositors o per respecte als patrons estructurals dels quals ells mateixos haurien begut, redundant en la imitació de models i utilització de recursos tècnics menys o més reconeixadors.

²⁰ LEZA, José Màximo, (ed).: *La Música en el Siglo XVIII*. A Història de la Música en España e Hispanoamérica. Vol IV. Fondo de Cultura Económica. Madrid, 2014.pp. 224 i 225.

Segons assenyala Fermín Pardo,²¹ en les classes socials baixes es tendeix a imitar les formes i els continguts dels textos literaris cultes adequant-los als usos del poble, tal com també ocorre amb la música. Molts dels textos que el poble fa seus provenen del món religiós, atret pel llenguatge refinat i no vulgar, a diferència del que empra quotidianament.

Així, reconeix Pardo, que cantar en públic traspassaria el fet quotidià i el poble addicionaria a la música popular requeriments de refinament per tal de semblar decorosa. Pel que fa a les lletres de les cançons, s'ha de suposar que el mateix poble no és el creador de tots els textos literaris i que molts d'ells serien d'origen culte que s'haurien popularitzat amb posterioritat. També refereix Pardo l'existència de textos que inventa el poble als quals empra vocabulari propi de cada contrada, però amb formes mètriques que tindrien com a patró els esquemes utilitzats per compositors menys o més cultes.

En les formes estròfiques com el romanç, l'alternança de refrany i cobla també reflexa part de la relació entre els elements que hem esmentat, culte i popular. Els refranys apareixerien en moltes cançons en castellà mentre que les cobles es trobarien en llengua vernacle, refermant l'origen profà i el caire lliure d'allò popular.

Andrea Bombi, en parlar del *villancet* com a gènere, cita Bernardo Íllari, qui reconeix en els refranys la part estructural on es troba l'elaboració estilística i retòrica del text, la part refinada, culta, mentre que les cobles es caracteritzarien per l'esperit *solista* de les melodies amb música més popular.²² Classificaria Íllari les cobles com un subgènere amb mostres de *seguidillas*, *tonadillas*, *xàcaras* i altres aires semblants, que s'integrarien amb legitimitat en les cerimònies religioses gràcies a la mediació del refrany.

En conseqüència, no s'hauria de veure, a priori, una contraposició funcional entre sacre i profà, sinó una integració funcional que respondria a la demanda social de villancets dins de les funcions religioses.

²¹ PARDO, Fermín i JESÚS-MARÍA, José Ángel: *La música popular en la tradición valenciana*. Biblioteca de Música valenciana, sèrie Minor. Institut Valencià de la Música (sense data d'edició).

²² ÍLLARI, Bernardo: *Polichoral Culture: Cathedral Music in La Plata (Bolivia)*. 1680-1730. University of Chicago, 2002. pp. 156-160. Citat per Bombi: *Entre tradición y modernidad*. Op. cit. p. 174

Tot i açò, la saviesa popular no podia deixar de fer-ne ressò a la ment dels músics amb formació. Aquests, amb l'afany d'agradar es deixarien influenciar, de forma menys o més general, pels corrents dels gèneres propis del teatre, o preferirien seguir fidels a uns preceptes constructius basats en un constant debat polèmic entre progressistes i conservadors al si mateix del ben diversíssim grup de mestres de capella espanyols.

Aquestes apreciacions sobre el *villancico* s'adiuen bé amb el que explica Fermín Pardo respecte de les formes estròfiques que empren textos literaris cultes (en castellà) que de vagades alternen amb els aires més lliures de les cobles. També té a veure amb el desig del poble de mostrar-se refinat en ocasions cerimonioses i en altres, comunes a l'àmbit culte i vulgar, compartint el mateix denominador: el *decòrum*.

Si aquesta línia ofereix possibilitats d'estudi de la influència i presència d'allò popular (o profà) al si de les composicions religioses, en el sentit oposat, no podem deixar de considerar com a possible que els cants o melodies escoltades a l'església pogueren també nodrir el repertori oral de les gents, tot i que segurament en contextos d'ironia o de translació de les lletres. En aquesta direcció s'enfila Fermín Pardo en els seus estudis. Com hem comentat adés, el cabal popular no sols es pot considerar constituït per tonades i ritmes de rel no religiosa, sinó que juntament amb aquells elements se n'haurien de trobar d'origen religiós adaptats segons els enginys i afectes de la gent del poble. El fet que aquelles institucions se serviren de la simbologia per transmetre conceptes comptant amb la importància de la iconografia catequètica front a l'analfabetisme de les gents, convida a plantejar-nos la funció de la música segons els àmbits d'ús, sempre multidireccionals i connectats.

Mantenim com a paràmetre d'anàlisi que les ocasions de festes i d'aplegar-se per divertir-se provenen d'un calendari estipulat per l'església i, a més a més, quan no es tracta d'això sinó de dates assenyalades per la corporació municipal, o altres onomàstiques gremials, sempre es constitueixen amb una funció religiosa, bé dins o fora del temple.

Resulta molt difícil provar una translació de música popular tradicional al paper musical escrit. Per més que pugua semblar indubtable aquesta relació, a *San Phelipe*, devem prendre precaucions en parlar de la incidència d'una sobre l'altra. Formalment, quedaria com a vehicle de relació entre l'àmbit

litúrgic i les pràctiques profanes el *villancet* juntament amb altres gèneres devocionals.

En aquest sentit, Andrea Bombi explica que l'estudi dels plecs de *villancicos* aporta informació musicològica important almenys a dos nivells. Un, que es tracta de lletres d'una música i pot ajudar a conèixer-la; i dos, que documenten els esdeveniments en si mateix, tal com ho fan els llibrets d'òpera.

Parlaríem, en conseqüència, d'una herència secular rebuda que esdevé costum el qual progressaria gràcies a la permeabilitat dels gèneres i els tipus formals.

5.3. Els gèneres devocionals: *villancets, goigs i oratoris*

A l'arxiu de la Col·legiata, la Seu, es conserva un inventari de composicions pertanyents al segle XVIII al qual, malgrat l'obstacle que es refereixen només aquelles obres pròpies per a l'església que es trobaven a casa del mestre de capella Portell (m.c. de 1729 a 1758) i hui irremeiablement perdudes, trobem referenciats villancets diversos. També se'n troben referenciats alguns a les descripcions biogràfiques que fa Ruiz de Lihory al seu diccionari sobre la música en València.²³

<i>Mestre</i>	<i>Tipus</i>	<i>Nombre</i>	<i>Notes</i>
Zacarías	villancets sense violins	2	Difícils d'atribuir a l'època com a mestre de la Seu de Xàtiva
Portell	villancets de Setmana Santa amb violins	6	
	villancets amb violins de diversos sants	10	
	villancets amb violins sense advocació explicitada	6	
	villancets amb violins a Jesús Natzarè	3	
F. Acuña	Calenda de Nadal, a 8 veus	1	

²³ Els dos casos els hem analitzat al nostre treball *La problemàtica del patrimoni musical a Xàtiva durant el segle XVIII*. GARCIA COMPANYY, Josep Manel: Treball d'investigació. Departament de Filosofia. Universitat de València, 2007 (inèdit). Per a l'inventari: *Vid. ACX. Llibre 66, fulls 333 a 338v.*// Quant a Ruiz de Lihory, *La Música en Valencia. Diccionario biográfico y crítico*. València, 1903.

Referenciats per Lihory hi hauria diversos, sense especificar el títol. Dins d'aquests podria trobar-se'n un que recuperarem també a la Col·legiata de Roncesvalles, a 6 a la *Milagrosa*, amb violins i clarí, datat l'any 1746, època que exercia com a organista a *San Phelipe*.²⁴

Lihory referencia villancets de Serrat, de Molina, successor de Portell, i de Morata.²⁵

Més recentment, Andrea Bombi ha trobat referències de lletres relacionades amb el mestre Zacarías i amb altres mestres vinculats a Xàtiva com és el cas de Serrat, a diversos cançoners valencians. El cas de lletres destinades a Francisco Sarrió no el considerem en no tenir la certesa que aquest Sarrió que anomena Bombi siga el Francisco Sarrió, mestre de Capella a Xàtiva durant poc menys de dos anys (1715-1717).²⁶ La recepció de lletres per part dels compositors indica l'existència d'un entorn productiu al qual es vinculen, resultant les produccions literàries i musicals un lloc de cultura al qual s'emmarquen les tendències i els estils propis del context tot reconeixent-se les influències i tendències que aporta cada agent productor. Zacarías i Serrat havien tingut relació en aquest sentit amb José Vicente Ortí y Mayor, doncs apareixen reflectits els seus noms en tres dels quatre cançoners valencians als recopilats per aquell.²⁷

²⁴ El villancet de *Kalenda* potser ser no estiga perdut, tot i que no hi ha res conclouent. Junctament amb aquest a 8 *con violines*, n'hi ha un altre a 4 veus, de lletra i música idèntica. Es tractaria d'una de les obres trobades a l'arxiu de Roncesvalles, aparegudes allà per la relació entre Juan Acuña Escarache, nebot de Fernando, organista i mestre de capella d'aquella església col·legial des del 1777. Tractant-se aquest d'una còpia que li feu després Fernando al seu nebot o que Juan quan va estar diputat (almenys el 1758 i 59) el copiara, o que es tractara d'un altre villancet de *Kalenda*. També haguera pogut estar que Joaquim Acuña, cinc anys major que son germà Juan l'haguera emprat en el seu temps d'aprenentatge a la Seu. Data biogràfica de Joaquim Acuña Escarache: 1744-1809. De Juan Acuña Escarache, 1749-1837.

²⁵ Respecte de Serrat, Lihory fa esment que a la Biblioteca Nacional existeix un villancet a *San Luís Beltrán*, al manuscrit de *Poesias sagradas de Ortí y Mayor*, de l'any 1722, i estaria dedicat a les Magdalenes de València. De Molina ens conta que a l'Arxiu Nacional (Llegat Barbieri) hi ha un villancet d'aquest autor escrit l'any 1757 (un any abans de residir a Xàtiva), per a la parroquial de San Andrés a València. I de Morata diu que a l'arxiu de la Seu hi havien 6 villancets de Nadal i un de *Kalenda*, a 8.

²⁶ BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad: el italianismo musical en Valencia (1685-1738)*. Institut Valencià de la Música. València, 2012. (p. 191 i ss., 196, 178 i 182.

²⁷ BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad...*, p. 191 i ss. En concret al manuscrit E-Vsm, Ms 6366 per al cas de Serrat perquè el 1722, any de la referència, encara era mestre

A Xàtiva no queda cap lletra impresa ni manuscrita, fins on hem pogut investigar, de villancets. És per això que l'estudi del gènere a altres llocs de la geografia, com ara València, resulta més fructuós, permetent un estudi tangencial per al cas de Xàtiva. El fet de no aparèixer més villancets potser siga degut que diversos compositors se'ls quedaven a casa seua i viatjaven amb ells quan marxaven, a pesar que eren de l'església. També, la pèrdua d'aquestes fonts és deguda a problemes de col·leccionisme en els segles posteriors, com es desprén de les fonts conservades. Altres hipòtesis les descrivim en referir-nos a la problemàtica del patrimoni musical a la ciutat en un capítol posterior a aquest. En referir-nos a l'oratori més endavant, profundim sobre dos villancets en concret com a elements de comparació i anàlisi del gènere.

5.3.1. Els goigs

Francisco Almarche Vázquez, l'any 1918, parla dels *goigs* com d'un xicotet gènere literari que no per ser anònim quasi del tot i popular de procedència, deixa de tindre un lloc assenyalat entre les manifestacions artístiques. Per a ell són una derivació feta per la devoció popular dels cants litúrgics que l'Església va inventar i conservava en honor i exaltació dels Benaventurats en forma de seqüències, gaudes, himnes, glosses, proses, etc., i que traduïdes en llengua vulgar abastaren ben prompte èxit indiscutible entre el poble. Pel seu origen i contingut, suposen una font viva de continuada tradició. Afegix, que el mateix ritme i modulació que servia per als goigs dedicats als assumptes religiosos, també va estar emprat en moltíssimes ocasions per a la crítica i la burla dels costums, no lliurant-se d'aquesta translació en cap època.²⁸

de capella a Xàtiva. També n'apareix un altre al qual va posaria música Serrat però en aquest cas per a les Madalenes a València de l'any 1722 (E-Mn, Ms 14097), compost en l'època de Xàtiva i que hem esmentat adés parlant de Lihory. De Zacarías ens interessa la referència E-Vsm, Ms 6408, que conté lletres per a ell datades entre 1693 i 1698, anys de residència a la Seu com a mestre. Els texts adreçats que apareixen al E-Vsm, Ms 6366, no pertanyen a l'època que aquest mestre torna a la mestria de *San Phelipe* de 1723 a 1728. També apareixen a la Biblioteca Nacional (E-Mn, Ms 14097) quatre composicions, una Loa i dos villancets per a la congregació de les Clarises: de 1708 un a la professió d'una monja, i dos villancets a la renovació del seu convent dels anys 1720 i 22.

²⁸ALMARCHE VÁZQUEZ, Francisco: *Goigs Valencians. Sigles XV al XIX*. Edició a cura de l'autor. Impremta Iberia. València, 1918. (pp. 7 a 41).

Alfonso de Vicente i Joan Carles Gomis Corell, connecten en considerar les reaccions davant les amenaces reformistes protestants com a desencadenants d'actituds i activitats proselitistes i propagandístiques des de les nacions catòliques. Òbviament, la música no quedava al marge²⁹.

Alfonso de Vicente, posa de relleu la importància de l'oralitat del repertori i la importància de la recepció per part de la feligresia. Nosaltres ja hem assenyalat que el paper escrit, en aquest cas la lletra del goig poc deia en tant que no se sabia llegir. Tenien valor aquelles impressions per les estampacions de les imatges que en ells apareixien. Gomis Corell considera que la proliferació d'aquestes composicions també resultaven d'interès per a l'Església com a defensa front a les idees il·lustrades, estrangeres o nacionals, que veien en la tradició catequètica visos de superstició i d'irracionalitat. En general aquesta defensa ocorria cap a totes les idees considerades hostils a la religió i a la religiositat.

Entén Gomis Corell que aquella Església contrareformista celebrava de forma exagerada les festes dedicades als misteris del catolicisme, com ara la festivitat de *Corpus Christi*. Proliferaven les beatificacions i les canonitzacions juntament amb la presentació com a models les vides dels màrtirs i dels homes venerables. A Xàtiva, per exemple es va commemorar com a *glorioso suceso en honor de la Patria y de la Religión*, el martiri del Pare fra Jacint Castanyeda i Pujaçons, OP –hui sant Jacint Castanyeda– a Tomkín (Xina) l'any 1773, encara que la notícia arriba a *San Phelipe* dos anys després.³⁰ Dins la Seu es cant el *Te Deum* i es realitza una processó claustral, campanes fora, el col·legi canonical, representants de la ciutat, dels ordes regulars, resos compartits i música cantada (motets i himnes). Fora, en la casa natalícia:

En la calle y enfrente de dicha casa se levantó una Naya muy espaciosa y decente para que los Músicos estuviesen suspendiendo con su acorde y

²⁹ VICENTE, Alfonso de: "Música, propaganda y reforma religiosa en los siglos XVI y XVII: cánticos para la "gente del vulgo" (1520-1620)". Conservatorio Profesional de Música de Amanuel (Madrid). Studia Aurea 1 (2007) <URL: <http://www.studiaaurea.com/articulo.php?id=47>> // GOMIS CORELL, Joan Carles: "Música, poesia i imatge al servei de la religiositat: els goigs en la tradició cultural valenciana", a *Scripta*, Revista internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna. Núm. 1, 2013 <URL: <https://ojs.uv.es/index.php/scripta/article/view/2585/2247>>

³⁰ ACX. Acords capitulars, L.81. p. 43v. i ss.

deliciosa Orquesta [sic] los ánimos de los oyentes, y añadiesen con sus melodías más júbilo a los Patricios de Jacinto.

[...] llenos de alborozo acudieron nobles y plebeyos a la Iglesia Colegial, en tanto número, qual nunca pudo verse en la ciudad.

[...] Siguió por la noche el vuelo de campanas en todas las torres de la ciudad, acompañando en el gozo la vistosa iluminarias y armoniosos Coros de Música con igual demostración y afecto que en el día antecedente.³¹

La pràctica dels goigs significava la participació de l'assemblea en les funcions devocionals de les festes. La litúrgia quedava per als rectors amb el cant pla. Segons Corell, els goigs esdevingueren versions reduïdes, més assequibles al poble, de les hagiografies importants de la tradició catòlica i de les llegendes de troballes d'imatges anteriors al període de la Conquesta. La tendència a fidelitzar l'atenció dels feligresos portava l'església a cercar en la devoció als sants un camí de catequesi; així els sants advocats de qualitat físiques com ara la vista, o la gola, i també els advocats davant les catàstrofes naturals, no quedaven sense veneració.

Com a material literari, tot i esdevenir anònims, sovint estaven compostos per clergues, religiosos, i altres subjectes cultes de la societat, els quals els escrivien i els editaven amb un clar interès perquè tingueren presència física durant molt de temps, allunyant-los de la mera transmissió oral de la música de rel tradicional.

Volem portar ací les conclusions de Gomis Corell per considerar-les importants i adients al fil de la nostra intenció descriptiva per a Xàtiva:

Per consegüent [els goigs], no han de considerar-se únicament com a manifestacions artístiques populars en el sentit reduït i convencional del terme, és a dir, com a expressions ingènues i espontànies del caràcter i sentiments religiosos del poble. Tingueren un conreu culte, serviren a diversos propòsits dels poders establerts, foren acoblant-se a les diverses conjuntures religioses i socials, de manera que llur validesa dins de la cultura valenciana ultrapassa l'àmbit estricte de les afeccions del poble, importants sens dubte, i per damunt de les valoracions estrictament locals o localistes, entren en l'àmbit de la

³¹MARTÍNEZ BONET, Vicente: Hechos, Trabajos y Martirio, ó Admirable Vida y Preciosa muerte del Venerable Siervo de Dios Fr. Jacinto Castañeda y Pujazons, Religioso Sacerdote de la Sagrada Orden de Predicadores. Imprenta del Diario. València, 1796.

història de la literatura i, per extensió, de la cultura valenciana en tota la seua amplitud.³²

A Xàtiva hem pogut conèixer l'existència d'algunes mostres d'aquest gènere, corresponents al segle XVIII o anteriors, però sols de l'àmbit religiós. Estan dedicats a imatges de Crist, a la Mare de Déu, i a sants. Sovint formen part de l'ajovar simbòlic que les confraries devotes disposen al voltant de la imatgeria existent a distintes esglésies i convents de la ciutat. Aquests goigs es cantaven en arribar la festivitat pertinent després de conclòs el novenari corresponent.³³

Relacionem tot seguit els que hem pogut documentar fins ara:

<i>Portada</i>	<i>Època</i>
Gozos a la Santa Imagen de Jesús, atado a la Columna, que se venera en el Convento de Santo Domingo de la Ciudad de San Phelipe, antes Xàtiva.	
Gozos al Santíssimo Christo de la Columna, venerado en la capilla de la Venerable orden Tercera de penitencia de Nuestro Padre San Francisco del Convento de San Onofre de la Ciudad de San Phelipe, antes Xàtiva.	
Gozos a la Milagrosísima Imagen de Nuestra Señora de la Consolación, venerada en su Convento de Religiosas Dominicadas de la Ciudad de San Felipe	Anterior al segle XVIII
Gozos a Nuestra Señora de la Salud, antiguamente venerada en Xàtiva	Anterior al segle XVIII
Gozos al Santíssimo Cristo del Carmen	Anterior al XVIII
Gozos al Sant Vult de Jesús, que se venera en la Catedral de San Phelipe	Segle XVIII
Gozos de los Dolores de María Virgen, Madre de Dios. para su Congregación de la Ciudad de San Phelipe en el Convento de Nuestro Padre San Agustín	Segle XVIII
Gozos a las Santas Mártires Basilisa y Anastasia, a las que se veneraba como patronas en su antigua ermita de Xàtiva	Anterior al XVIII
Gozos del Santísimo Ecce-Homo, de San Phelipe, venerado en el convento de San Miguel del barrio de las barreras	Anterior al XVIII
Gozos a Nuestra Señora con la invocación de la Seo (Mare de Déu de la Seu)	
Goigs al Gloriós Martyr Sent Feliu, patró de la Ilustre y Antigua Ciutat de Xàtiva, per a fos devots. (Estan en valencià)	Anterior al segle XVIII

³² GOMIS CORELL, Joan Carles. "Música, poesia i imatge..." p. 233.

³³ Les fonts documentals han estat: Arxiu de N. Sra. de la Consolación. Dominicadas-Xàtiva. Sig.1504.// (AMX, Fons López Sellés: SARTHOU, Carlos: *Devociones Setabenses* Játiva, 1924-25.// al web: gogistesvalencians.blogspot.com.es//ALMARCHE, Francisco: *Goigs Valencians. Sigles XV al XIX*. Edició a cura de l'autor. Impremta Iberia. València, 1918.

Podem comprovar que aquests goigs locals guarden el *canon* que per a aquestes construccions poèticomusicals es donen a la zona de l'antic Regne d'Aragó. El metre emprat és l'heptasil·lab valencià (o octosil·lab castellà)³⁴. Ressegueixen aquesta estructura:

Inici: refrany o *tornada* de quatre versos amb rima creuada.

Cobles: nombre variable però al voltant de deu, compostes de huit versos cadascuna, dels quals el dos últims reprenen els darrers dos de l'estrofa inicial (o les dos darreres rimes) que esdevenen la *retronxa*, la qual sol expressar la deprecació pròpia del goig.

Final: *Tornada* (quarteta final) que rima amb la inicial.

Valga com exemple un fragment del gojos a la Mare de Déu de la Consolació, en castellà i dels gojos al gloriós màrtir Sant Feliu, en valencià.

A la Mare de Déu de la Consolació (8 cobles, rima consonant):

Refrany *Pues de la Consolación*
sois, Virgen Madre María,
causa de nuestra alegría,
consolad nuestra aflicción.

Cobla 1ª *Un Apeles soberano,*
buscandote peregrina,
te retrató tan Divina,
aunque con pinzel humano;
Dios puso gracia en su mano,
y gloria en su corazón;

Retronxa *Causa de nuestra alegría,*
consolad nuestra aflicción.

...

Cobla final *Pues en la tribulación*
os invocamos, MARÍA;
causa de nuestra alegría.
consolad nuestra aflicción.

³⁴ MONFERRER Àlvar: "Notes sobre paròdies gogístiques: els goigs valencians de la sè-mola, del borratxo i de sant Roro". Part 1a. a *Revista de l'Alguer*, Vol, VIII, núm 8. 1997. pp. 23 i ss. (lloc web: www.iec.cat/index.php/RdA/)

Goigs a sant Feliu (7 cobles):

*Inici Puix a Francia haveu deixat
y à Xàtiva os ne veniu;
restaunos per advocat
Vos, gran Martyr Sent Feliu
Cobla El beneyt Sent Ireneu
que era Bisbe de Lleó,
com à gran servent de Déu
os ordenà esta missió:
Y ab la predicació
tots els infels convertiu;
Retronxa restaunos per advocat
vos, gran Martyr Sent Feliu.
...
Final Pues la Iglesia que au fundat,
en vostre nom posseiu;
Restaunos per advocat
Vos, gran Martyr Sent Feliu.*

5.3.2. *El Pueblo Venturoso*: un oratori

Coneixem pel que explica José Máximo Leza que el gènere *Oratori* s'emprava molt concretament a la Corona d'Aragó, i que comença a estendre's per ella i per l'antic regne de València des de principis del segle XVIII³⁵. A Espanya hauria arribat de la mà de la Congregació de l'Oratori de San Felipe Neri i aniria ocupant progressivament l'espai funcional del *villancet*. On més va arrelar el gènere va ser a Catalunya i en especial a Barcelona tenint una figura senyera en Francisco Valls, i on a partir de la tercera dècada del segle ja comença a substituir el *villancet*.

L'existència dins de la seua estructura de recitats i àries reforça l'aspecte teatral-representatiu del gènere. Dins la forma oratori es troben diàlegs entre els personatges i el cor, juntament amb cant melòdic *a solo* i acompanyament instrumental, tot tractat dins d'un estil vocal diferenciat d'èpoques anteriors.

³⁵LEZA, José Máximo. *Historia de la Música en España e Hispanoamérica*. Vol. IV, El siglo XXVIII. José Máximo Leza, Ed. Fondo de Cultura Económica. Madrid, 2014. p.137.

Resseguint ara els estudis d'Andrea Bombi, el villancet evoluciona adquirint una major flexibilitat a l'inici de la composició, amb un major nombre de seccions i una progressiva simplificació del final. A més a més, la utilització dels recitatius i les àries integrades dins d'altres formes com l'*estribillo*, les cobles i els coros, aporten una simbiosi estructural genuïna d'aquest gènere. Si comptem que la mateixa influència que la interpretació musical dels continguts de la lletra dona peu a la utilització de recursos expressius, la identitat del gènere apareix com a indicadora d'una convergència estilística en la poètica del villancet del segle XVIII³⁶.

També progressivament, es veuria una similitud estructural entre cantada i villancet. Bombi assevera que *el villancico se italianizó por la influencia de la música italiana*, i que *la cantata se hispanizó al arraigar en suelo español*³⁷. Aqueixes semblances esmentades entre els tipus formals es basen en què tots ells empren el mateix criteri constructiu d'agregar diferents seccions al voltant d'un nucli central format per la seqüència refrany/cobla per al villancet i per la seqüència recitatiu/ària en la *cantada*.

Reconeix Bombi que amb aquestes circumstàncies era molt probable la permeabilitat entre ells. De fet, en reutilitzar algunes lletres, passen d'un gènere a l'altre.

Anem a utilitzar l'oratori *Místico dragma músico*³⁸ amb música (perduda) de Juan Manuel Acuña Faxardo, el villancet a 6 a *Nuestra Señora (la Milagrosa)*³⁹ i el *de Calenda a 8*, de Fernando Acuña, per exemplificar i criticar tot aquest entramat. De Fernando tenim la música i la lletra. No creiem que d'un Acuña a l'altre, donat que eren germans i mantenien estreta relació, com ja hem vist en altres capítols (sembla ser que també signaven composicions junts⁴⁰) se n'anara gaire el tractament musical dels textos. Aquest estudi pot ajudar a provar que els gèneres i els seus progressos a *San Phelipe* no des-deien del costum a terres valencianes.

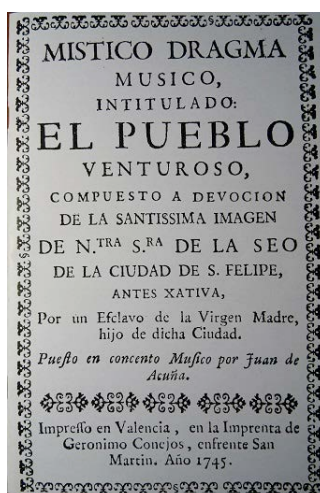
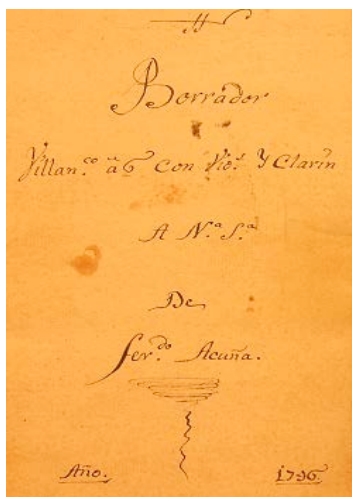
³⁶ BOMBI, Andrea: Entre tradición y modernidad..., p. 244.

³⁷ BOMBI, Andrea: Entre tradición y modernidad: el italianismo musical en Valencia (1685-1738). Institut Valencià de la Música. València, 2012. (p.237).

³⁸ *Místico Dragma Músico intitulado El Pueblo Venturoso*. Imprés a València l'any 1745. Edició facsímil a cura de José López Sellés. Xàtiva, 1980

³⁹ Villancico, a 6, con violines y clarín a Nuestra Señora: Ya con festivos plácemes. (E-NA/RV, 3.35. Apunt 319)

⁴⁰ Cfr. Bombi, *ibid.* p. 184.



Emprem aquestes composicions perquè les dos tenen data explícita a les fonts: 1746 per al *villancet* a 6, amb violins i clarí, 1745 per a l'oratori, datat en l'edició impresa del text.⁴¹ La composició de la música es dataria entre 1742 i 1745

Com veurem després, basant-nos en l'estructura formal podem comprovar la utilització de recitats i àries, l'alternança d'aires i ritmes. L'existència d'aquestes obres al context local de *San Phelipe*, tot i ser escasses i ben concretes, evidencien que l'activitat musical a la ciutat al voltant dels gèneres devocionals no resulta un cas aïllat ni diferent del que ocorre a la resta de poblacions de la regió i, sobretot, a València capital.

Tot i que amb una separació cronològica de deu anys, també anem a utilitzar com a element de contrast un altre oratori anomenat *A la Virgen de la Luz*, llibret d'autor desconegut i amb música de Fernando Acuña i Juan Manuel Acuña molt probablement, de l'any 1755, per a la Congregació de l'Oratori de San Felipe Neri, a València. Aquest oratori del qual es conserva la lletra i la música, tot i que en condicions no molt bones de lectura pel que fa a la música, està sent objecte d'un estudi per la nostra part a fi de publicar una edició crítica. Per aquesta raó no ens estenem amb profunditat sobre l'obra. Aquesta composició es troba a l'Arxiu de Roncesvalles i ha estat catalogada

⁴¹Referit a fets ocorreguts el 26 de maig de 1742.

per Concepción Peñas.⁴² Disposar de la lletra i la música situa aquesta composició entre l'escassíssima existència d'oratoris complets i que s'han pogut recuperar en l'àmbit musical valencià⁴³.

S'ha de dir que l'autor anònim del text de l'oratori *El Pueblo venturoso* havia escrit un anterior *dragma* del qual no coneixem el text ni tampoc la música. Aquesta informació es desprén de la breu introducció a l'edició de l'oratori on exposa: *Señora. Segunda vez llego al sagrado de vuestros Pies, (ò amabilissima Madre y Virgen), con el corto obsequio de un segundo Dragma [...] .* En aquesta mateixa introducció –dedicatoria– escriu *A Nuestra Santissima Patrona La Virgen de la Seo de Xàtiva; no diu San Phelipe.* l'autor anònim es fill de la ciutat perquè ell mateix ho diu. Per tant podem entendre que *San Phelipe* compta en aquell temps amb un productor de textos capaç d'escriure lletres com aquestes que portem ací, i que podria haver subministrat text per a altres composicions musicals com ara villancets i gojos. Tanmateix no podem assegurar que residira a la ciutat. Desconeixem, ensems, perquè li posa música Juan Manuel Acuña. Poguera ser perquè tots dos viuen a València i establirien relació directa o indirecta. Aquells anys, a Juan no se li coneixia cap mestria de capella tot i ser beneficiat a Sant Tomàs i després a Santa Caterina. A partir de 1742, any que tingueren lloc els fets origen d'aquest oratori, Fernando Acuña ja era organista de la Seu, i compositor de villancets amb visos de *cantata*. També, el mestre de capella d'aleshores, Portell, havia estudiat i treballat a Roma i coneixia de primera mà aquell estil, malgrat que des que deixà Roma havien passat més de deu anys. De fet, ell reforma la plantilla instrumental de la capella de la Seu com hem explicat al capítol referit a la capella de música. Aleshores, els motius pels quals aquest devot fill de Xàtiva encomana a Juan Acuña la música ens fa suposar que devia ser perquè coneixeria el compositor el qual devia tenir fama de bon gust i *bon fer* a terres valencianes, sobretot a la capital.

⁴² PEÑAS GARCÍA, María Concepción. Catálogo de los fondos musicales de la Real Colegiata de Roncesvalles. E-NA/RV, 12.188. Apunt 365, del catàleg. Júbilo, gozo alegría.

⁴³ A la biblioteca Serrano Morales de València, hem localitzat, amb les referències donades per Andrea Bombi (*Entre tradición i Modernidad*, p. 184), un quadern factici imprés, al qual apareix el text d'un oratori a *La Madre de la Luz*, que coincideix perfectament amb el text manuscrit que figura a la partitura conservada a Roncesvalles. Es tracta per tant de la mateixa obra però amb noms diferents. En aquest volum factici figura la data de la composició i el nom dels dos germans Acuña. Faxardo com a autors de la música, quedant la data 1755, com a la de la primera representació de l'oratori.

Argument de l'oratori:

Aquest *dragma músico* va estar compost per donar gràcies dels favors atorgats per la Mare de Déu de la Seu en lliurar la ciutat d'una forta tempesta amb pedregada, i la vega de la ciutat va quedar estàlvia a punt de recollir-se el blat i l'arròs, fet meravellós que s'atribuí a la intercessió protectora de la Mare de Déu de la Seu.

La *Gràcia* representa la divinitat: el do concedit de mans de la Verge envers el poble. L'*Obsequi* personifica el fet en sí. El *Regozijo* representa l'obligació del poble a estar feliç i pagat per la intercessió mariana. El *Pueblo* representa el poble en abstracte, millor concretat a través dels personatges *Regozijo* i *Obsequi*. La disquisició celestial està representada per l'*Ángel Bueno* i l'*Ángel Malo*.

En la composició literària, s'aclama la Mare de Déu com a porta d'entrada al Cel. Tot l'empori diví se sotmet als seus peus. El *Pueblo* li diu al poble que reconega els benifets de Maria i li estiga ben agraït.

El poble apareix com a desgraciat davant les amenaces que considera infernals:

*Bendecir y alabar sea el empleo
de nuestro pecho ansioso
pues que somos el Pueblo Venturoso*

L'àngel bo i el dolent discuteixen tot representant les pugnes de la tempesta. El dolent es queixa que tanta devoció l'aclapara i el tomba. Al seu torn, el bo, s'encarrega d'instigar-lo perquè se sotmeta i desaparega, tot fent-li veure que qui va destronar-lo sempre tindrà poder sobre ell.

El *Pueblo* s'adreça a la feligresia recordant-li les obligacions de gratitud envers Déu, perquè sempre que se li ha demanat quelcom amb fervor, Maria ha respost lliurant-los del tràngol.

El poble contesta per mitjà del *Regozijo*, tot reconeixent que la mà divina castiga implacable a qui pertoca però no als qui li són serfs fidels:

*... otro pueblo gime
quando se redime
esta Noble Augusta dichosa Ciudad*

L'àngel bo argumenta davant del dolent la bondat d'aquests *Buenos hijos...*

La *Gràcia* ordena el maligne que se'n vaja, fent-li veure la protecció natural que gaudeix aquest poble:

*Pues qual Águila garvosa,
que defiende el dulce nido,
al oir qualquier ruído
se previene recelosa,
por librarle de un tridor...*

La primera part de l'oratori conclou amb un duel entre el dos àngels: l'un que se'n vaja i l'altre que no se'n va:

*Sí has de huir.
No he de huir.*

En la segona part, l'àngel dolent va veient les seues forces minvar davant de tanta pressió i devoció mariana, la qual esdevé causa dels seus *gran mal terrible y suerte*.

Aquest personatge disposa d'una ària en la segona part: *Mas, qué me acobarda?*

En un moment posterior, tots, excepte *Regozijo* i *l'Àngel malo*, clar està, entonen en forma de cobles un *Dios te salve, Reyna y Madre*.

En augmentar la insistència fervorosa, l'Àngel dolent decideix:

*O, qué horror! O, qué infierno!
Voyme a los calabozos del Averno
pues sufrir ya no puede mi coraje
tanta rabia y furor, y tanto ultraje.*

Conclou l'oratori agraint-li tots a la Mare de Déu la intercessió, demostrant-se així la supremacia de la bondat i la Gràcia de Déu sobre els infortunis d'aquest submís poble:

*Pues viva la Reyna
de la Seo Madre.
Por más que ladre*

*la Hydra infernal.
Que reyne, y que viva
en los corazones,
que son oblaciones
de amor filial.*

El missatge sembla clar: obrar recte, la devoció, l'oració i la fe en Déu, protegeix de qualsevol infortuni. La desídia i la impietat, no resar, no creure, és propi dels influenciats per les forces del maligne i en conseqüència seran castigats. Òbviament, la Mare de Déu està en la Seu, el seu temple, i allí cal acudir.

Ens trobem, per tant, davant d'un producte típic del moment i que s'enfila en les línies doctrinals que hem apuntat abans en parlar dels goigs.

Hem vist que l'oratori té sis personatges –el Pueblo, el Obsequio, la Gracia, el Regozijo, Ángel Bueno, Ángel Malo–: dissortadament desconeixem el tipus de veu que correspon a cadascú. Seguidament, veiem la seua estructura⁴⁴.

<i>Primera part</i>	
1 ^a estrofa de l'Himne <i>Ave Maris Stela</i> (en castellà)	Alternen 2 veus i el cor sencer en forma dialògica
Recitat en diàleg	Pueblo, Regozijo, Gracia, Obsequio
Ària	Pueblo
Recitat - Ària	Regozijo
Recitat en diàleg	Ángel Malo/Ángel Bueno
<i>Esdrúxulos</i>	Ángel Malo
Cobles	Ángel Bueno Versos de 8, 6 i 5 síl·labes, amb predominança del hexasil·labs; rimes assonants quasi lliures.
Recitat - Ària	Gracia

⁴⁴ Tradicionalment els oratoris consten de dos parts dividides per un res (plàtica) de mitja hora. També guarden com a característica general l'anonimat de l'autor del text. FERRER BALLESTER, M. Teresa i SANZ HERMIDA, Rosa: "Valencia: Cuna del Oratorio musical español. Actes de les II Jornades sobre Música, Estètica i Patrimoni. Ajuntament de Xàtiva, 2003.

Recitat - Ària	Obsequio
Recitat en diàleg	Ángel Bueno/Ángel Malo dialogat
<i>Juguete a duo</i>	Ángel Bueno/Ángel Malo
Ària <i>a duo</i>	Ángel Malo/Ángel Bueno
<i>Segona part</i>	
Himne <i>O! Madre Virgen</i>	Cor 4 estrofes de 4 versos: 3 decasíl·labs i 1 pentasíl·lab
Recitat	Pueblo/Obsequio/Gracia/Regozijo/Ángel Malo/Ángel Bueno Sense mesures ni rima
Ària	Ángel Malo Hexasíl·labs
Recitat - Ària	Ángel Bueno Ària: heptasíl·labs
Recitat	Pueblo/Gracia/Obsequio/Regozijo Versos lliures, rima assonantada
Cobles a 4. <i>Salve Regina</i> (en castellà) glossat	Cor
Recitat	Ángel Malo/ Ángel Bueno/ Obsequio/Gracia
Ària <i>a duo</i>	Obsequio /Gracia No dialògic
Recitat - Ària <i>a duo</i>	Pueblo/Regozijo Ària: hexasíl·labs. Forma dialogada
Tots	Cor 4 versos (3 hexasíl·labs + 1 tetrasíl·lab)

Trobem alguns punts de contacte entre l'oratori esmentat i el villancet representatiu a 6 en la utilització del mecanisme d'alternança entre seccions destinades a solistes i les seccions que glossen aquelles, habitualment corals.⁴⁵ El villancet emprà dos cors, el primer, amb tenor i alt com a protagonistes, i el segon a quatre veus: tible, alt, tenor i baix. Si en el villancets'alternen números a duo amb els a solo i amb els de cor sencer, en l'oratori entenem que cada personatge té un paper independent però ben bé

⁴⁵ Aquesta semblança estructural la posa de relleu Andrea Bombi en estudiar les relacions entre oratori i Villancico. BOMBI, Andrea: *Entre tradiciónb i modernidad. El italianismo musical en Valencia (1685-1738)*. IVM. València, 2012. pp. 352 a 361.

es pot aprofitar un mateix moviment musical per establir un diàleg entre ells (com per exemple el juguete a duo entre l'àngel bo i l'àngel dolent):

Juguete à duo

Ángel bueno *Sí has de huir.*
Ángel malo *No he de huir*
Ángel bueno *Sí has de huir Dragón infiel,
pues te lo manda un Ángel fiel.*
Ángel malo *No he de huir.*
Ángel bueno *Sí has de huir.*
Ángel malo *No he de huir, que mi obediencia
no es precisa a tu violencia.*
Ángel bueno *Sí has de huir.*
Ángel malo *No he de huir.*
Ángel bueno *Sí has de huir, pues te lo ordena
la que fue de Gracia llena.*
Ángel malo *No he de huir.*
Ángel bueno *Sí has de huir.*
Ángel malo *No he de huir,
que aunque es suma su ventura,
solo es otra Criatura.*
Ángel bueno *Es verdad (ò bestia impía!)
Pero Quién como MARÍA?*

L'oratori *A la Virgen de la Luz*, també està dividit en dos parts, amb quatre personatges: Àngel Custodi (tible), Llum de Maria (alt), Pecador (tenor) i Dimoni.(baix). En ell s'empra una plantilla instrumental formada per 2 flautes, 2 violins, (alt de viola), 2 clarins i acompanyament. Els clarins alternen amb dos trompes segons moviments. Les dos flautes es fan servir només en l'ària de tenor *O, Madre amable*, de la segona part de l'oratori.

Si en aquest cas de 1755 s'empra la denominació oratori per referir-se a la composició, Fernando empra la denominació *cantada a solo* (tible amb continu), per a referir-se a la composició *Un francés quinquillero*⁴⁶. Per tant, ells coneixien què volien referir per distingir-los d'altres formes comunes com ara el *villancet*. Estaven, sens dubte, al corrent de tècniques i formes

⁴⁶ E-NA/RV, 2.29.Apunt 323 (12) del catàleg de Peñas.

que s'empraven en aquell moment. Practicaven l'actualització dels ressorts compositius, la qual cosa esdevé mostra de permeabilitat a l'ambient coetani. La cantada a Espanya va prendre dimensions representatives diferenciades de l'àmbit concret de l'òpera i l'oratori. Encara que d'origen privat, arriba a abastar espais públics a l'aire lliure, sobretot, gràcies a la flexibilitat de les seues formes i funcions.⁴⁷

La música de Juan Manuel per al drama *El Pueblo venturoso*, ben bé podria tenir concomitàncies quant a ressorts emprats en l'oratori a *La Virgen de la Luz*, almenys pel que fa a la instrumentació que devia ser la que es coneixeria a *San Phelipe* (malgrat que no tenim cap notícia que arribara a interpretar-se a Xàtiva): violins, flautes/oboès, trompes, violó. Aquesta mateixa plantilla és la que empra Fernando per al *Villancico a 6*, a la Milagrosa *Quando el mundo amenazado*, i el *Ja con festivos plácemes*, també a la *Milagrosa*, on substitueix les trompes pel clarí⁴⁸. O, fins i tot, en el villancet a 6 a *Sant Onofre*, al qual aprofita la mateixa música que per al de la *Milagrosa* amb clarí, i que afegeix, a posteriori, dos parts per a clarins que ben bé podrien ésser executades per dos trompes si es volguera⁴⁹. Pel que fa la instrumentació, la diferència entre l'oratori a *La Virgen de la Luz* i les composicions referides de Fernando rau en la utilització de la viola i les flautes, instrumentació que trobem l'any 1753 a un Miserere a 8 de Juan Manuel Acuña Faxardo (amb violins, oboès, flautes i viola).⁵⁰ Les flautes i els oboès alternen per moviments i no apareixen en cap moment junts, variant només així el timbre. La plantilla de Xàtiva comptava amb oboès, però no coneixem l'ús que es poguera fer de la flauta, tot i saber que alguns ministrils eren hàbils en el seu maneig.

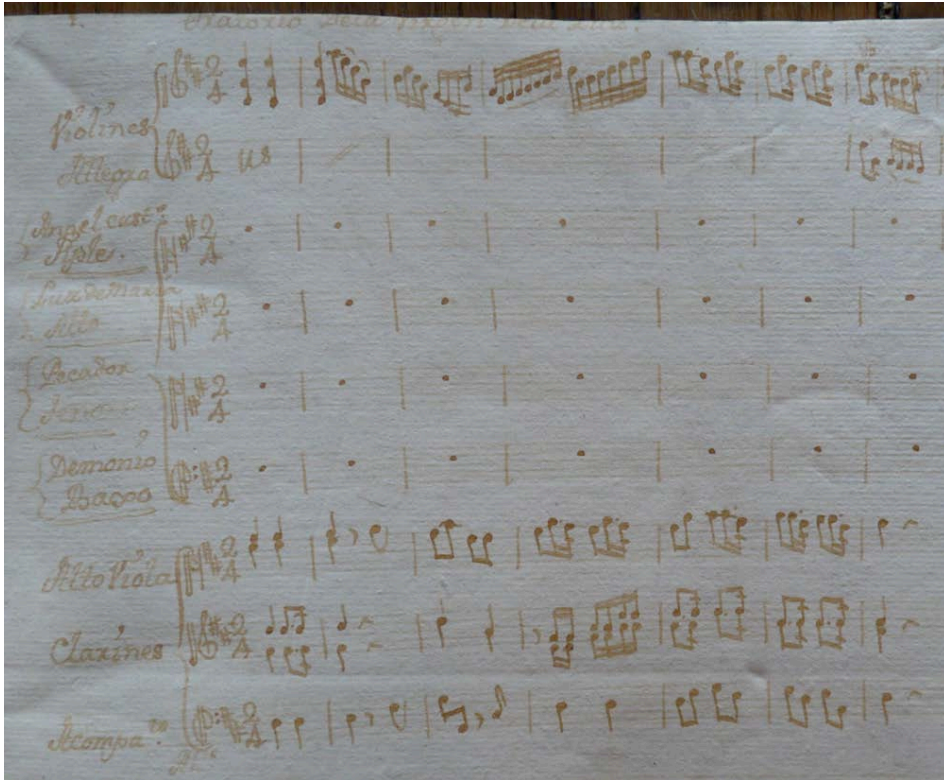
Veiem, per tant que la plantilla que hom poguera emprar per a l'acompanyament del *Místico Drama Músico* de Xàtiva comptaria presumiblement amb un repartiment de papers i timbres ressemblant a aquest:

⁴⁷ LEZA, José Màximo, (ed.): *La Música en el Siglo XVIII*. A Història de la Música en España e Hispanoamérica. Vol IV. Fondo de Cultura Económica. Madrid, 2014. pp. 171 i ss.

⁴⁸ E-NA/RV, 3.34. apunt 318: Villancico a 6 a Nuestra Señora del Milagro, con violines y trompas, de Fernando Acuña, sense data; i E-NA/RV, 3.35, apunt 319, respectivament.

⁴⁹E-NA/RV, 3.3, apunt 320. A Sant Onofre es va erigir un nou convent *Sant Onofre "el nou"* a mitjan de segle, degut al mal estat del vell, situat a la falda del castell de Xàtiva. És probable que Acuña fera servir aquesta composició.

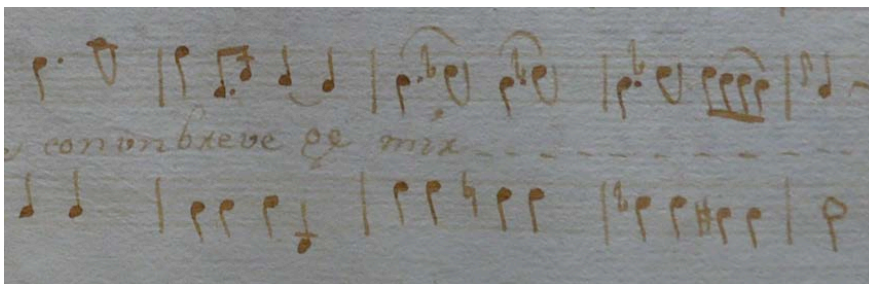
⁵⁰ (E-NA/RV, 6.77, apunt 330)



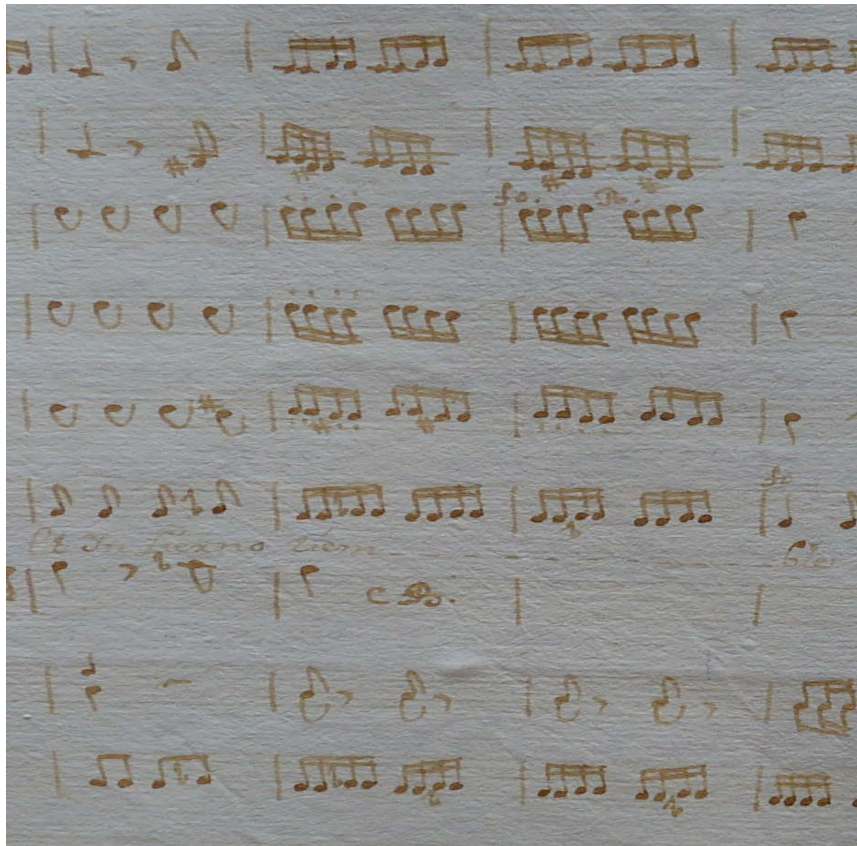
Introducció a l'Oratori a la Virgen de la Luz Arxiu Col·legiata de Roncesvalles

En alguns exemples que ara portem ací, i amb la cautela necessària en no tractar-se de la mateixa composició, podríem observar determinats recursos (tècnics i d'estil propi de l'autor) que en el *Pueblo venturoso* també devien estar.

Plasticitat musical emfasitzant el text (hermenèutica musical: *con un breve gemir*).



o aquest altre sobre el text *el Infierno tiembale*:



Cobles:

A page of handwritten musical notation in brown ink on aged paper. The score is for a cor homophonic without violins. It features several staves of music with lyrics written in Spanish. The lyrics are:

1. *Madre de los peccadores, im. bo. xa tus de los cielos, a quien oxmalta tepe la de*

2. *Pues al mundo como uicero. El vobis asistis etc ero. tancho mas me da, las vobis asistis etc ero.*

3. *Humildad al. Eudox. Lucio amica go y gueto. Aluninaba etc etc etc. P. la la la a este ciego.*

4. *Pues mi lora de la. Peccata tua etc etc. Resuscitaba etc etc. ensombra etc etc.*
 The musical notation includes treble clefs, key signatures, and various rhythmic values. There are also some performance instructions like 'Cobles' and 'Cobles' written at the beginning of the staves.

Cor homofònic sense violins

A. Lúcio. Un No. C.

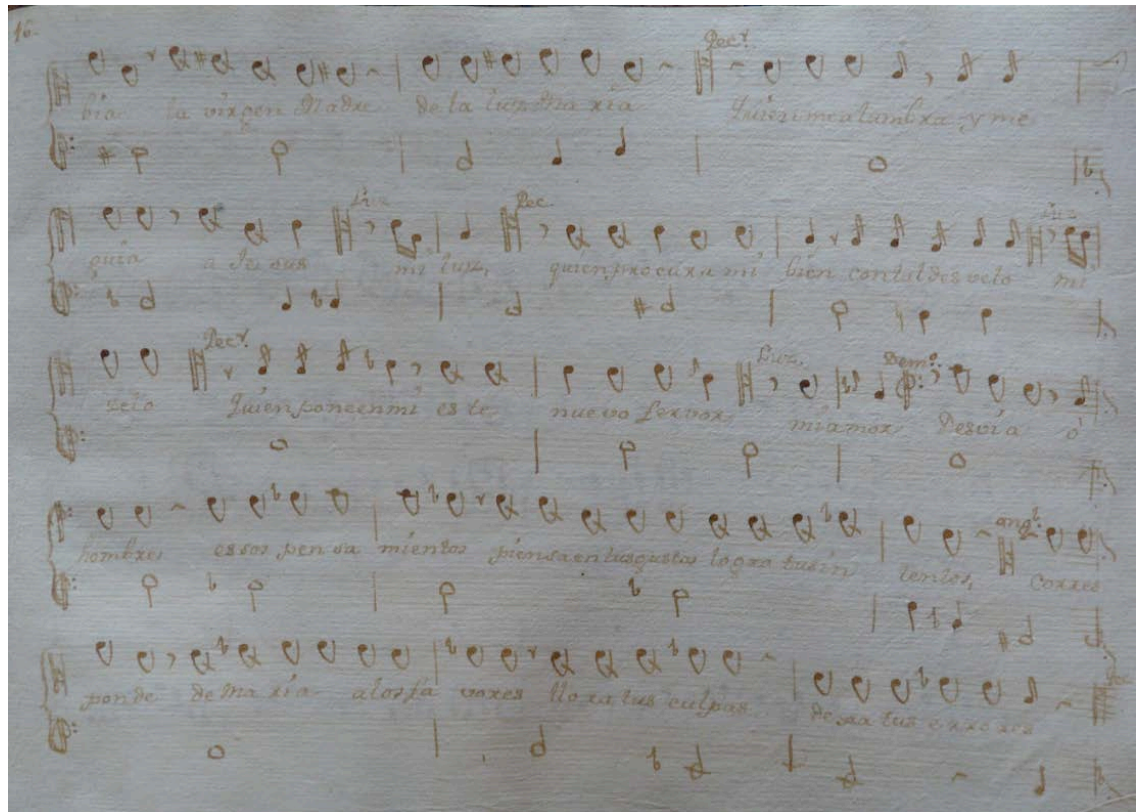
Vespa
 Coro.
 Dulce madre de la luz alumbrada este tu dox
 encamina al de nox
 nox al se nox
 encamina al de nox
 que esta obaja a Jesus
 que esta obaja a Jesus

encami na lea de
encamina al de nox
que esta obaja a Jesus

Diàleg entre personatges dins del recitat:

Rec.
 Con que contenta es un con que gusto este es milax justo se adin
 justo ay lo exax pienta, un grande logo cijo
 vos, mi voluntad en pende el liande de quien de vo ca la
 luz que se mecuia a ma xi a los oos an loyo ay que mudo
 secha ni confusioy suena y a vo secha
 No ceas tal es a ce luso glan

Rec.
 No ceas tal es a ce luso glan



En aquest oratori, crida l'atenció que els recitatius estiguen sovint compartits per diversos personatges la qual cosa aporta, des del'àmbit estructural del recitat, una dimensió escènica fonamental per donar dinamisme a una acció bastant estàtica d'altra banda. Fins i tot observem duos dins de l'entorn del *recitatu*.

Indiquem algunes característiques al respecte:

- 10 dels 14 recitats són compartits.
- A l'inici de la 2a. part el recitat s'emmarca dins d'una introducció orquestral
- El paper del continu queda relegat a alguns dels recitats. En la resta de la composició s'observa que el baix es desplegat pels instruments des de la línia greu a càrrec del violó. Aquesta hipòtesi la basem en l'absència de xifrat en la línia baixa. Aquest indret podria suposar un indicador de modernització en el sentit de l'abandó en favor del dinamisme teatral i de l'emancipació de l'orquestra respecte del continu.
- També trobem exemples d'àries compartides.

Pel que fa a la manera de col·laboració d'ambdós germans en la composició cal ressenyar que arriba un moment de la partitura on es llig al marge: *Sigue de Mosén Juan Acuña*. Des d'aquest punt endavant es nota que la música i la lletra no són del mateix autor. Aquesta lletra sembla més culta i refinada. La segona part sembla més sofisticada en el seu conjunt. Es dona major continuïtat dramàtica al text mitjançant la no-interrupció del discurs, sovint, encavallant recitats i àries.

Pensem que fins a l'aparició d'aquesta nota la música pertanyia a Fernando. És a dir que bàsicament, cadascun hauria compost una de les parts. No obstant, el fet que la caligrafia siga de la mateixa mà (sembla la de Joaquim Acuña Escarche, nebot d'aquells) ens fa aproximar-nos a la idea que tota la composició és una còpia, sols que realitzada en dos períodes diferents. El paper, la tinta, la claredat de les línies dels pentagrames semblen evidències del que volem dir.

Tot i que al principi de la partitura s'assenyala l'acompanyament de forma general com *Acompañamiento*, ben prompte es llegeix que va referit al *Baix*. Cap entendre que aquest baix estaria defensat pel violó o el contrabaix, quedant l'ús d'un instrument harmònic com l'orgue sols per als *recitatus*, com ja hem assenyalat.

Com a conclusió, hem de dir que l'àmbit musical que representen els Acuña en el cas que ací hem portat, deixa endevinar que la mateixa tipologia de formes i recursos compositius relacionaria Xàtiva amb l'ambient musical de la capital.

Al marge de la relació dels germans Acuña Faxardo amb la Congregació de l'oratori, les evidències que hem aportat pel que fa a la presència activa de tots dos en l'activitat musical de la Seu setabense, i en l'àmbit públic també, palesa que l'empremta dels seus familiars nascuts a *San Phelipe*, Joaquim i Juan, no va arribar a tindre en la ciutat la mateixa consideració.

5.3.3. La reunió dels gèneres

Les estructures heretades dels villancets troben en els ulls dels compositors contemporanis del XVIII un canal d'innovació, si no en la substància de les composicions i els textos, sí en les formes emprades que s'adequarien al discórrer de l'acció dramàtica, sense un motle específic com a punt de partida. El text serviria de base a les estructures formals musicals. S'alternen així

diversos tipus d'estrofes a les quals la música s'aproxima en un afany mimètic i hermenèutic amb el significat del text, emprant els recursos que li són propis des del punt de vista de la poètica musical.

L'important estudi d'Andrea Bombi al voltant d'aquests temes, analitza en profunditat els orígens, la continuació i la pervivència d'aquesta tradició en l'àmbit musical valencià⁵¹. En aquest sentit empram els arguments que ell aporta sobre la conseqüència de la relació entre la introducció de seccions italianitzats en les composicions representatives devocionals i la tradició teatral autòctona, relació que venia donant-se amb una major o menor influència des del Segle d'Or espanyol.

A Espanya existia tradició quant a la utilització de les formes del recitat, la qual bascularia entre l'accepció nominal del terme amb les connotacions estructurals corresponents, i l'accepció adjectival que al·ludiria a un atribut del text en ser recitat menys o més musicalitzat.

En les formes dialogades de villancets representatius, a Espanya es veuria una minimització de l'efecte produït per l'ús de la seqüència recitatiu-ària-recitatiu-ària. Bombi revela que tot i haver-se introduït en l'estructura de l'oratori va tindre un efecte mitigat degut al caràcter dels compositors en voler conservar el seu propi estil (respecte a la tradició dins del context socioproductiu)

Apunta Bombi, que els compositors valencians interseculars no tenien menys ni més formació i informació que la resta dels espanyols per abraçar sense més el recitatiu italià. Per a ells restaria com a *referent ideal*, més que com a model (motle) concret.

El mateix autor es referma que cap a 1675, l'organització del discórrer argumental dels textos (*recitats*), oferia possibilitats d'estructuració dialògica entre els personatges, àdhuc, de *solos* expressius. Aquests recursos es trobaven consolidats al teatre musical espanyol, on el *recitat* s'havia inserit com a innovació de procedència italiana, tot i que no es preferiria dins del sistema productiu espanyol per servir de vehicle del diàleg dramàtic, més que la utilització de l'escriptura estròfica. El recitat venia bé per a reforçar aspectes

⁵¹BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad; italianismo musical en Valencia (1685-1738)*. Institut Valencià de la Música. València, 2012. pp. 316 i ss.

emotius i sentimentals derivats de l'acció dramàtica. En el nostre cas, a través de l'estudi dels oratoris que hem portat ací, aquest indret ressenyat cau del pes de la utilització majoritària del recitat com a suport del discurs dramàtic. Observem, en conseqüència un canvi d'estil progressiu entre les dates que s'especifiquen per als indicadors adduïts, 1675 – ca.1755. Aquest indret coincidiria amb el pas –vora el 1725-30– des de l'italianisme a la italianització

Bombi cita Louise Stein:

[...] la falta de preparación de los intérpretes –y probablemente la escasa disposición de los compositores– para asimilar un estilo ajeno e irregular como el recitativo italiano, por un lado, y por el otro, la existencia de una tradición propia de declamación musical reconducible al modelo del romance, redundaron en la elaboración de un “recitado hispano” substancialmente alejado del modelo compositivo italiano. Piezas correspondientes a los últimos años del siglo XVII y principios del siguiente sugieren una secuenciación de la música acorde con la sucesión rec-ar-rec-ar característica de la cantata italiana, [...] esta evidente regularización estructural tiene un impacto muy limitado en el terreno estilístico musical.

Per a Bombi, la novetat d'aquestes estructures recitades rauria en la possibilitat d'oferir un discurs poèticomusical articulat en seccions contrastants la coherència de les quals no dependria d'ajustar-se a motles o principis formals preestablerts, sinó de la seua adequació al desenvolupament d'una descripció narrativa.

Dels dos villancets estudiats per nosaltres un s'enceta amb la denominació *Estribillo*, i en ell observem el desplegament instrumental i vocal dividint-se les estrofes (fins i tot les mateixes estrofes) en diversos aires i ritmes, arribant a tenir una extensió considerable, havent assolit inclús el caràcter d'introducció instrumental. L'altre, l'autor anomena *introducción*, a l'inici i primers versos, aprofitant una canvi d'aire més lleuger per exposar l'*estribillo*.

Veim-ne dos exemples: *Hombre que cautivo jimes* i *Ya con festivos plàcemes*.

Hombre que cautivo jimes:

Estribillo. Largo, 3/4 (Sib M, però només un bemol a l'armadura) A 8.

*Hombre que cautivo jimes
en la prisión más esquivada
donde es la fatiga y pena
duro alivio a la pena.
Sí, sí, sí. Respira.*

(Allegro, 3/8) (sols el baix, o baixos del primer cor)

*Que ya el rescate
te pronostica[n],
vozes proféticas
que lo acreditan.*

The image shows a page of handwritten musical notation for a choir part. The score is written on ten staves. The lyrics are in Spanish and are written below the staves. The music is in 3/8 time and is marked 'Allegro'. The lyrics include: 'Hombre que cautivo jimes en la prisión más esquivada donde es la fatiga y pena duro alivio a la pena. Sí, sí, sí. Respira.' and 'Que ya el rescate te pronostica[n], vozes proféticas que lo acreditan.' The score is written in a cursive hand and includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Ya con festivos plácemes. Tiple i Tenor, i SATB, clarí, violins i acompanyament continu

Introducció: Largo, Compasillo. Re major.

Tenor:

*Eroyco, Divino, grave,
noble, sagrado diceño,
que en láminas de una tabla
dibuxó el Pintor Supremo*

Soprano:

*planetas cuios influxos,
nunca de mi son adversos
pues en lágrimas vencidos
fecundan este [h]emisferio.*

Duo: A ti, con nuevo júbilo

*todo este pueblo plácido
ofrece en voto rígido
su corazón magnánimo.*

Refrany: Allegro, 3/8. Duo tenor –Soprano

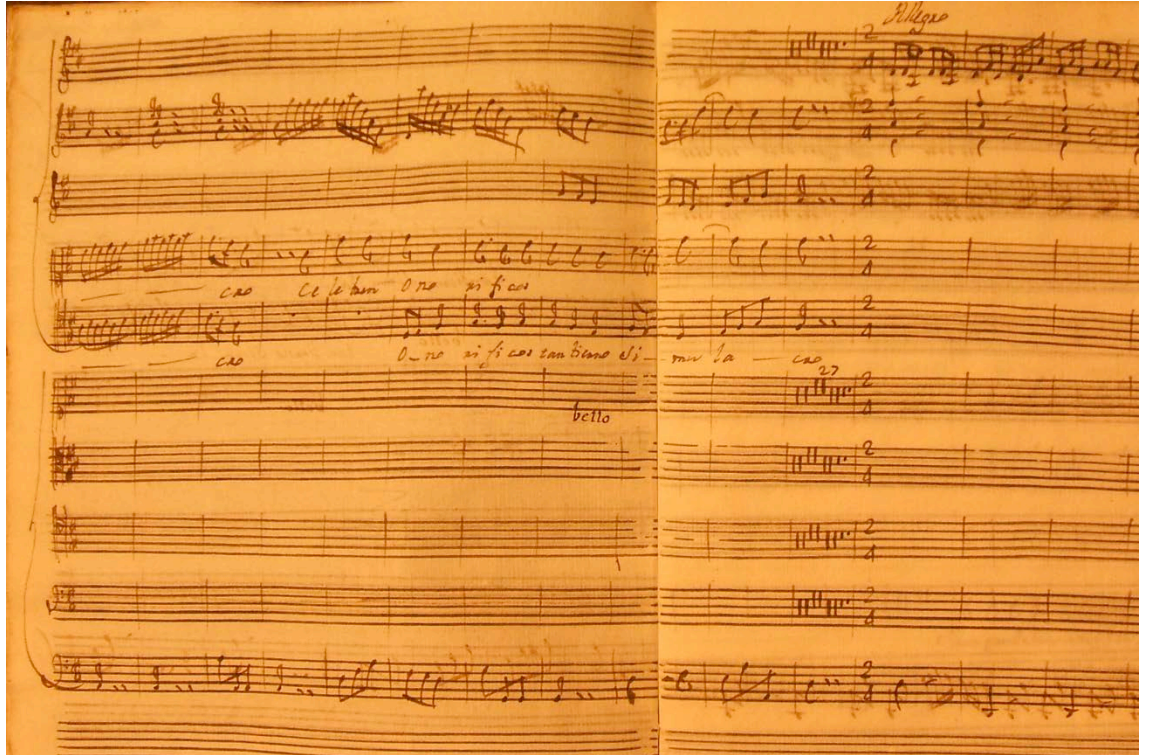
*Ya con festivos plácemes,
ya con alegres cánticos,
celebran [h] onoríficos
tan tierno simulacro (bis). Breu cadència.*

Allegro: 2/4. Entra el clarí sobre acords dels violins.

Tots, en alternatim amb els solistes tenor i soprano.

*Y aunque el seno lóbrego,
en este feliz ámbito
iras vomite trépido,
llamas a brote trágico,
en este rostro célico*

*que perlas llora pálido (bis en eco),
tendrá remedio súbito
su temeroso escándalo (bis).*



Bombi conclou que amb els elements que ell ha estudiat sembla haver evidència suficient per afirmar que en la cort i també en algunes ciutats principals de la península, inclosa València, el *recitat* (o recitatiu) s'havia obert pas fora de l'àmbit estrictament teatral, per ocupar un espai, reduït i rellevant però, al costat de consolidats gèneres devocionals i de cambra com el *villancet* i el *tono*. Aquest progrés s'observaria entre 1670 i 1710, aproximadament.

Tant seria així, que arriba a parlar de cantates "híbrides" que abunden en la fase inicial de l'assimilació del gènere italià. L'aparició de l'ària *da Capo* suposaria una altra novetat important. Aquest tipus de construccions es concretarien, en el pla formal, en l'alternança de seccions estròfiques i seccions de versificació variable.

En estudiar l'*Oratorio Sacro a la Pasión* d'Ortells, Bombi reflexiona sobre els punts de contacte entre aquesta obra i els villancets de caràcter representatiu del mateix compositor que ha examinat per poder afirmar: [...] *Aún con ello, pienso que sería equivocada una interpretación que pretendiera*

*reducir la diferencia entre oratorio y villancico a un mero dato cuantitativo, describiendo el primero como una suerte de expansión escénica del segundo.*⁵² L'atribut escènic que molts villancets demostren contenen provés, de la influència del teatre en l'àmbit devocional., fet assolit pel conjunt de la disciplina musicològica. Òbviament, entenem que la tradició catequètica popular arrelava en l'escenificació didàctica adequada al nivell de la feligresia. En definitiva, Bombi conclou: *En todo caso, más que una evolución desde el villancico al oratorio, la evidencia sugiere una participación del villancico en la definición y en la circulación de un lenguaje musical para el teatro que encontraría en el oratorio un nuevo terreno para su despliegue.*⁵³

Resulta ben interessant l'apreciació que estilísticament les composicions no són *revolucionàries*, però aquesta qüestió obeeix a la situació d'aquella cultura musical de les primeries del segle, que mancava de contacte directe amb els models que pretenia reproduir.⁵⁴

Pel que hem vist fins ara, la configuració narrativa dels villancets i oratoris de ple segle XVIII aglomeren mecanismes i recursos als quals el text prendria formes diverses i la música tractaria d'adequar-se'n sense renunciar a emfasitzar rítmicament, melòdicament i harmònica, tot allò de significació especial en la semàntica del text, ressaltant-ne la seua eloqüència. A aquests ressorts se sumaria la imitació musical de continguts textuais, incloent-ne la dels sentiments humans, com també al·ludeix Bombi, i que constituïa un element *irrenunciable* de l'estil.⁵⁵

A l'oratori *El Pueblo Venturoso*, trobem tant una estructuració induïda per la segmentació en escenes mitjançant canvis mètrics, com per l'adequació del metre a diferents tipus de discurs. Fins i tot, cal considerar com a recurs teatral (ben antic) d'eficàcia en la transmissió conceptual, l'elecció de personatges místics i sobrenaturals que refereixen conceptes humans com ara el pecat o la necessitat de privacions en favor d'un benefici espiritual. Desconeixem les circumstàncies de representació de l'oratori la lletra del qual aportem, però no deixem de reconèixer, que tant en ell com en el cas de

⁵²BOMBI: Entre tradición y modernidad [...], p. 353 i 354.

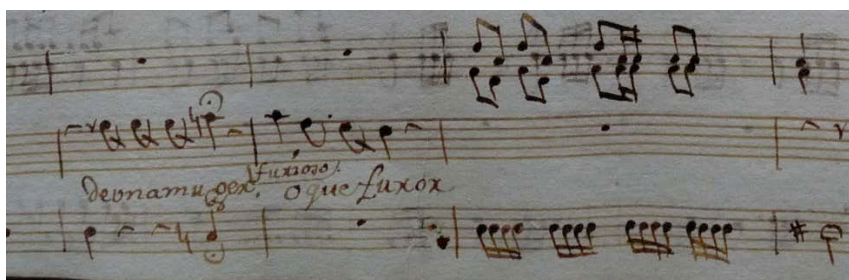
⁵³ BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad...*, p. 356

⁵⁴*Ibidem*. p. 355.

⁵⁵*Ibidem*, p.359

l'oratori a *La Virgen de la Luz*, la representació es faria més efectiva deixant-la en mans d'intèrprets amb experiència teatral. Andrea Bombi explica que aquesta situació es donava a la pràctica en determinats oratoris a València, basant-se en les acotacions i indicacions a les portades d'algunes de les edicions.⁵⁶

Exemple d'acotació:



Oratori a la Virgen de la Luz . 2a. part. recitat del Demonio

Bombi manifesta que a València tots dos gèneres es mantingueren ben separats, a diferència de com ocorregué a Barcelona, per exemple. Les distàncies inherents a cada gènere, com ja hem assenyalat provenen de la funció de la composició. L'oratori pertany, en paraules de Bombi, a una atmosfera més solemne i selecta.⁵⁷ De fet, degut que eren objecte de col·leccionisme es conserven un ample nombre de plecs d'oratoris, la qual cosa dona a entendre l'especial cura que es tenia d'aquestes composicions.

Quant a tècnica de composició, els recursos emprats compten, tant en un gènere com en l'altre, amb el context estilístic contemporani i, certament, amb les característiques pròpies de l'ofici de cada autor. Sembla, en conseqüència que la diferència rauria en la substància i el rang funcional de la composició. L'oratori, d'aspiracions més elevades, conté una substància més sofisticada i més teatralitzada, mentre que els villancets transcendeixen com a productes de més immediat consum, a prop d'un gust i d'una demanda menys greu de la feligresia. Els villancets beuen del cabal popular. A més a més, la quantitat conservada (ocorre a terres valencianes de forma general) d'uns i d'altres, impresos i no impresos, evidencia el major consum de vi-

⁵⁶ BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad...*, p. 181

⁵⁷ BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad...*, p. 182

llancets, restant els oratoris per a ocasions especials i per motius concrets, com ja s'ha dit.

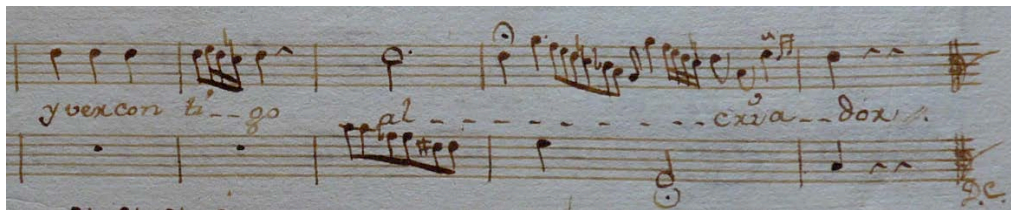
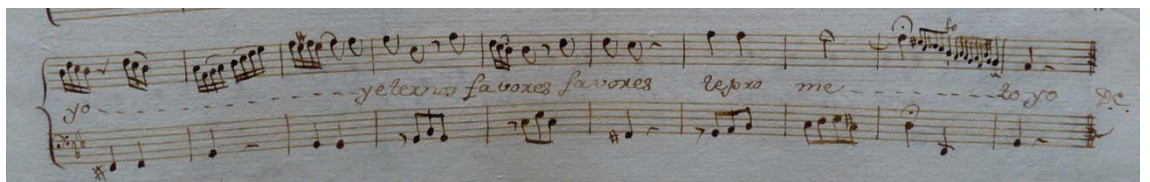
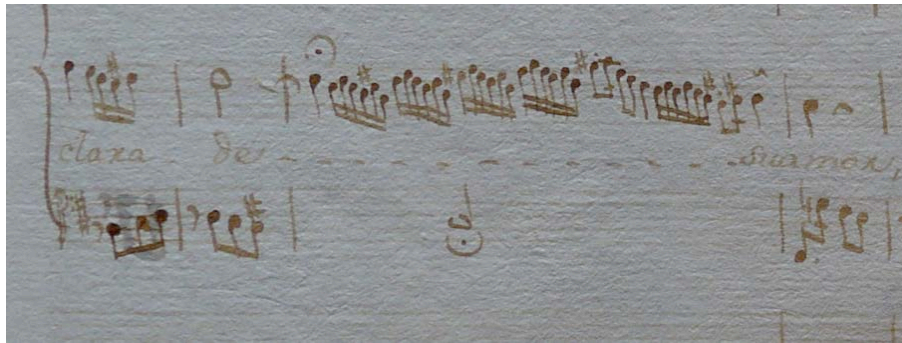
Als villancets, la utilització majoritària de versificació menor, en estrofes curtes, sense amaniments retòrics complexos ni llicències extravagants, aporta claredat al contingut semàntic i, per tant, immediatesa a la recepció. Els canvis d'aire i ritme són continus reforçant l'amenitat del discurs. L'harmonia i la modalitat té menys recorregut en els villancets que els ressorts horitzontals de les melodies vocals en l'oratori. A més a més l'*elocutio*, com ja apuntàvem abans, adquireix majors matisos en els dissenys melòdics dels oratoris que ajuden a donar plasticitat expressiva al text des de l'abillament musical.

Les elaboracions musicals de l'oratori a *La Virgen de la Luz* no contenen elements popularitzants al mateix nivell que els villancets. En aquest cas, el tractament estròfic del text és mínim. L'estructura basada en recitatiu resseguit d'ària predomina en tota la composició, reservant-se els *estribillos*, les cobles i els cors per a moments puntuals de resum argumental. En aqueixos recitats i àries, l'escriptura és en prosa sovint, a diferència de *El Pueblo Venturoso*, tot rimat.

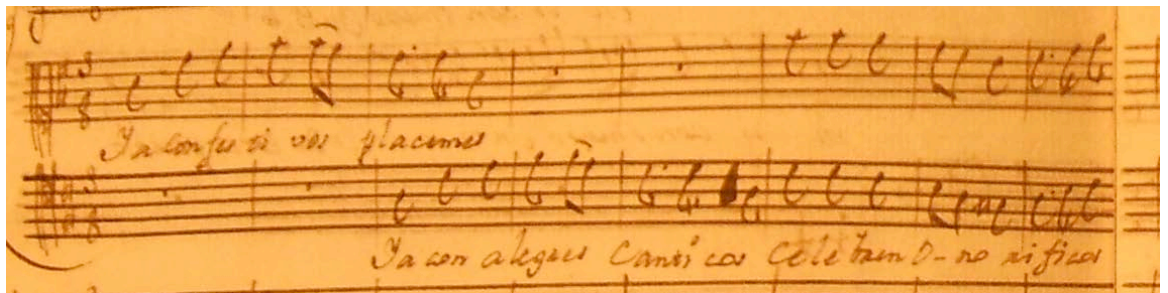
Els dos oratoris que hem mirat, contenen resos sencers adients a la trama, i altres oracions de caràcter latrèutic, eucarístic, impetratori, o propiciatori com ara himnes (*Ave maris stella*), antífones (*Salve Regina*) o un *Dios te salve, María* glossat en el cas del de la *Virgen de la Luz*. No contenen aires de dansa jocosos i graciosos, pel que hem pogut conèixer, com els dels villancets. Per contra, sí que es coneix en aquestes produccions una major elaboració formal, una major concertació entre instruments i veus, i majors exigències vocals.

Presentem alguns exemples del que venim dient:

Virtuosisme vocal a l'*Oratori a La Virgen de La Luz*



Aires de dansa en els refranys (*Villancet Ya con festivos...*)



En comú tenen que les parts instrumentals suporten l'estructura formal sense suposar un destorb al text ni llevar-li protagonisme. L'acompanyament no compta amb la concertació dialògica amb les veus, mantenint-se en la seua funció bàsica. La utilització d'instruments com les trompes o els clarins o, fins i tot, oboès, té a veure amb la brillantor que pot aportar un element tím-

bric inesperat o nou. En definitiva, tret de la base instrumental del violins, la concepció de la plantilla instrumental sembla vista des dels registres l'orgue.

Les intervencions instrumentals agombolen el text amb introduccions i cues finals, mentre al mig s'enllacen moments discursius mitjançant soldadures, xicotets interludis i *ritornellos*.

Al villancet a 6, *a Nuestra Señora*, amb violins i clarí, de Fernando Acuña, de l'any 1746, veiem aquesta estructura:

<i>Estructura</i>	<i>Presentació</i>	<i>Ritme/compàs</i>	<i>Tonalitat</i>	<i>Versos/rima</i>
Introducció: <i>Largo</i>	Repartit entre tenor i tible successivament i conclou en duo	Compasillo	Re Major	Octosíl·labs Asonants
Refrany: <i>Allegro</i>	Duo tenor i tible	3/8	Re Major	Heptasíl·labs Rima abraçada assonant
Cobles: <i>Allegro</i>	Entra el clarí. Veus totes amb alternatim entre ells i tenor i tible	2/4	Re Major	Heptasíl·labs Esdrúixols Asonants. 1 estrofa de 8 + 1 de 4
Cobles: <i>Andante</i>	Sense clarí. violins staccato. duo tible/tenor i el cor en alternatim	6/8	si menor	Heptasíl·labs Esdrúixols Estrofa. 4 de 7+1 de 5. Rima assonant
Refrany: <i>Allegro</i>	Ara solistes amb la resta del cor en alternatim	3/8	Re Major	
Recitatiu	De tenor. Sobri. amb continu que sosté l'harmonia	Compasillo		Silva. Diverses rimes i mètrica anisosil·làbica
Ària: <i>Andante no presto</i> .	Tenor, violins i continu, sense clarí	Compasillo binari	Si menor// Re Major	2 versos octosil·làbic+1 hendecasil·lab//calderó// Mètrica anisosil·làbica

En el villancet de Calenda *Hombre que cautivo jimes*, en compte d'un recitatiu i d'una ària n'apareixen dos⁵⁸. Un joc per a baix i un altre joc per a tenor. La seqüència estructural també ressegueix el discórrer semàntic del text.

<i>Estructura</i>	<i>Presentació</i>	<i>Ritme/compàs</i>	<i>Tonalitat</i>	<i>Versos/rima</i>
Estribillo: <i>Largo</i>	Solo de baix i cor al final	3/4	Si b Major	Estrofa de 4 versos octosil·làbics, als quals se n'afegeix un que pertany a l'estrofa següent com a primer vers d'una quintilla. Rima assonant
Allegro	Baix sol	3/8		4 versos següents de la quintilla. Rima creuada, un vers solt i rima assonant
Largo	Contralt sol i respon el cor a 8 els darrers dos versos	3/4		3 versos no mesurats acabats en dos sexasil·labs epigramàtics.
Allegro	Contralt sol	3/8		Quarteta pentasil·làbica sense rima concreta
Largo	Tenor sol i contesta el cor a 8 el darrer vers	3/4		5 versos, 3 de 8 + 1 de 12 + 1 de sis. Rima assonant
Allegro	Tenor sol	3/8		Quarteta pentasil·làbica sense rima concreta
Largo	Tible sol	3/4		Estrofa silva de 4 versos. Conclor amb la retronxa de dos versos sexasil·labs de rima assonant, epigramàtics
Allegro	Tible i primer cor in alternatim	3/8		Estrofa de 2 versos de 8 sil·labes + 1 de 5 rima assonant+ 2 de 8 per al primer cor, que anuncien la següent estrofa
Ayroso	A 8	compasillo binari		Quarteta pentasil·làbica, rima assonant (es repeteix dos vegades més)
Recitativo	Baix sol	compasillo		Prosa poètica.

⁵⁸Villancico de Calenda, a 8, con violines. Catàleg de Peñas García sobre els fons musicals de la Reial Col·legiata de Roncesvalles. Sig. E-NA/RV, 3.36. Apunt 316

Ària: Allegro	Baix sol	3/4	re menor	Quintilla de versos hexasíl·labs//calderó// Estrofa de 6 versos hexasíl·labs rima assonants sense estructura concreta
Recitat	Tenor sol			Prosa poètica
Ària: Allegro	Tenor sol	3/8	Sib Major	3 versos decasíl·labs//calderó//3 versos decasíl·labs. Rima caudada consonant 1-2 i 4-5. Assonant 3 i 6
Refrany	Tots a 8	3/8	Si b Major	3 versos decasíl·labs

Les obres que podem estudiar pertanyen a la segona meitat del segle i no de tots els compositors vinculats a la ciutat. El fet de no comptar amb exemples d'utilització de recitats i àries en els gèneres devocionals d'anys anteriors juntament amb el fet que la major part de les obres que podríem abordar tenen origen i funció litúrgica, impedeix un estudi en major profunditat de la tradició que a la ciutat s'haguera pogut resseguir en la interpretació i la recepció d'aquest gènere. No obstant sembla interessant remarcar l'alta probabilitat que el caràcter i recursos propis de cada compositor vinculat a la ciutat foren el principal factor per a una utilització desigual i diversa d'aquests recursos provinents de l'àmbit teatral, tal com hem assenyalat abans.

Tanmateix sí que queda constància que la plantilla instrumental al llarg del segle ha comptant amb els violins com a principal instruments de desenvolupament del continu (arpa o orgue), als quals s'afegeixen circumstancialment oboès, trompes, clarins, o fins i tot, flautes. En tots ells, on més sembla que s'ha pogut aprofitar les possibilitats idiomàtiques han estat els instruments de metall, els quals des del primer moment i des de la perspectiva de llur funció de sosteniment harmònic, aportaven color i varietat a les composicions. Tant violins com oboès o flautes veuran al llarg del segle un avanç molt gradual de les seues possibilitats idiomàtiques i expressives.

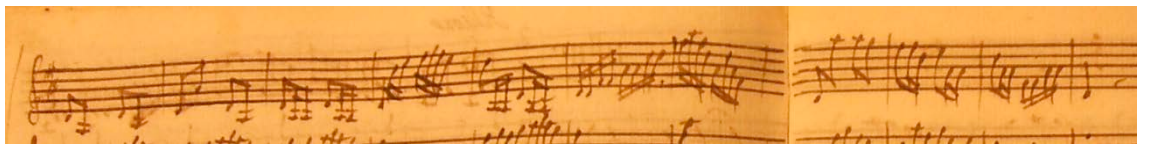
D'altra banda, no ens cap dubte que quan parlàvem de la dificultat de conèixer com podien sonar les músiques de vents metalls a les serenates i escenaris públics a les quals ens referíem en parlar d'ells al capítol de les diversions públiques, el tipus de música que podrien oferir troba exemple en

les aparicions que a les composicions devocionals i litúrgiques prenen aquests instruments. Veiem alguns exemples:

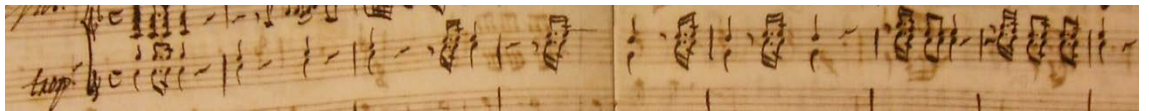
Obertura de la missa a 4 amb violins i trompes de fernando Acuña. E-NA/RV. 3.32



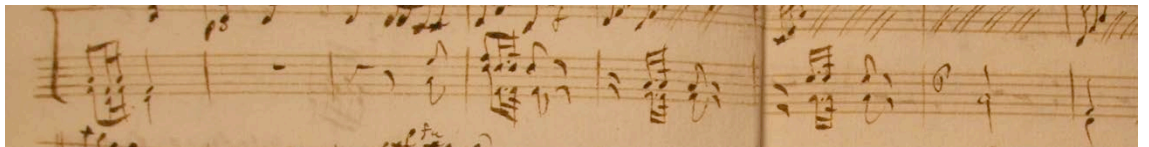
Clarí al Villancet a 6 a Nuestra Señora de Fernando Acuña



Villancet de Chanza de Juan Acuña Faxardo al refrany



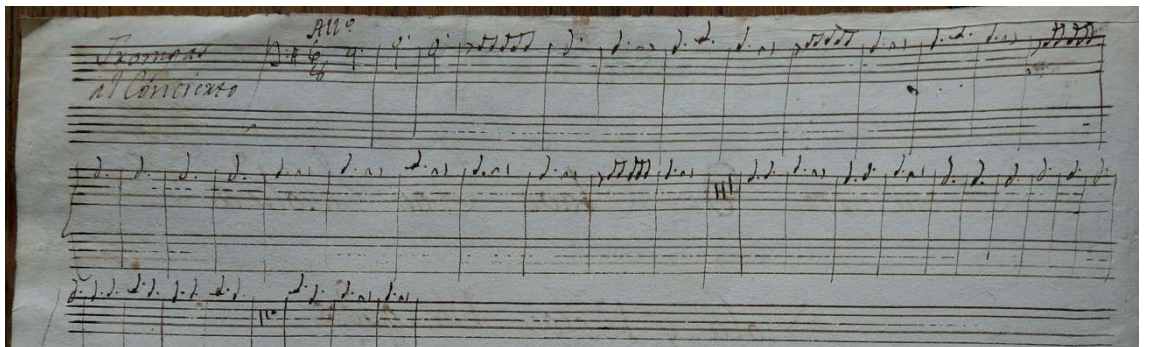
Joaquim Acuña. Villancico a 5 al Santíssimo Sacramento



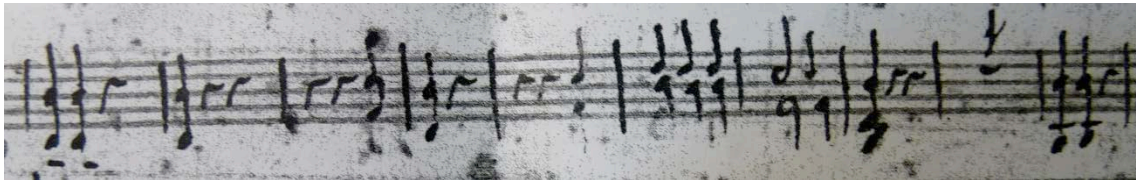
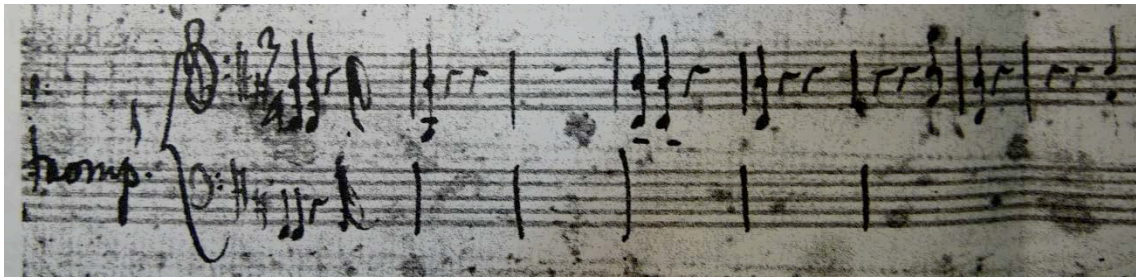
Oratori a la Virgen de la Luz



Narro, trompas al concierto



Morata: *Laetatus sum*, a 5. Arxiu Patriarca



Quasi sempre veus bessones, a distàncies harmòniques i mai amb caràcter melòdic.

Recorreguts semblants trobaríem en l'ús d'altres instruments com ara el violí, oboès i flautes. En el cas del violí es pot observar com evoluciona des de la funció de doblar una part vocal sense idioma propi només que l'interès tímbric i el suport a la veu, a desenvolupar papers cada vegada més concertats amb el cor en la música vocal, per parlar d'exemples els quals podem associar a Xàtiva.

Exemple 1: Miserere a 14, amb violins (més *violeta* i violó) i continu d'Aniceto Baylón. Mestre de Capella de Xàtiva de 1664 a 1677. Desconeixem la data de la composició.⁵⁹

⁵⁹ Arxiu Roncesvalles: Peñas García: E-NA/RV, 17.306 (apunt, 520).



Exemple 2: extrets del *Laudate a 8 con violines*, de Zacarías de l'any 1736⁶⁰.

Els violins estan tractats com a dos veus més, sense una apreciació idiomàtica diferenciada. De fet, al manuscrit figura com a *Laudate a 10*. Discorren isòcronament amb el continu, i no defugen la repetició constant de notes.



⁶⁰(E-NA/RV, 28.520. Apunt 825). L'eficàcia d'aquest exemple queda mitigada per la data (si és que és correcta). La caligrafia sembla original. Cal considerar que Portell ja feia un ús més modern de l'acompanyament dels violins anys abans d'aquesta data, per exemple.

A page of handwritten musical notation on aged, yellowed paper. The score consists of approximately 12 staves. The top two staves feature a melodic line with various note values and rests. Below these are several staves with rests, indicating parts for other instruments or voices. The lower section of the page contains lyrics in Latin: "laudate domi", "Omnia gentes.", "Omnia gentes.", and "na gentes,". The notation includes various note heads, stems, and rests, characteristic of historical musical manuscripts.



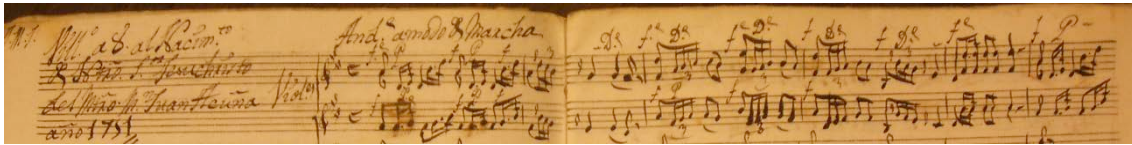
Al *Gloria* augmenta el tempo i la figuració



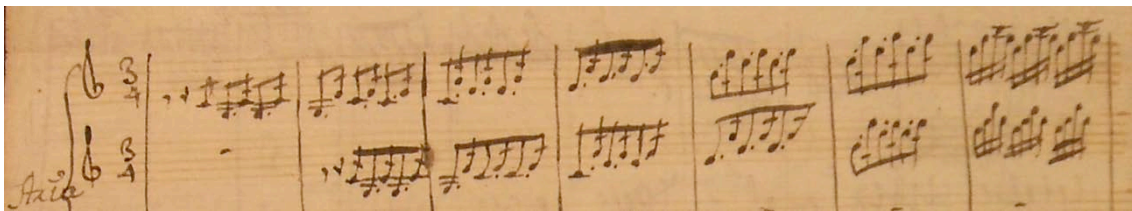
Practiquen un *alternatim* tímid.

Exemple 3:

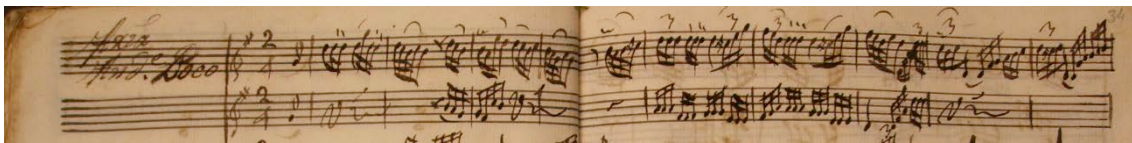
Juan Acuña Faxardo: *Villancico, a 8, al Nacimiento*. Any 1751. E-NA/RV, 7.92



Tonada a solo *Un francés quinquillero* Juan Acuña Escarche. Nascut el 1749. E-NA/RV, 2.29

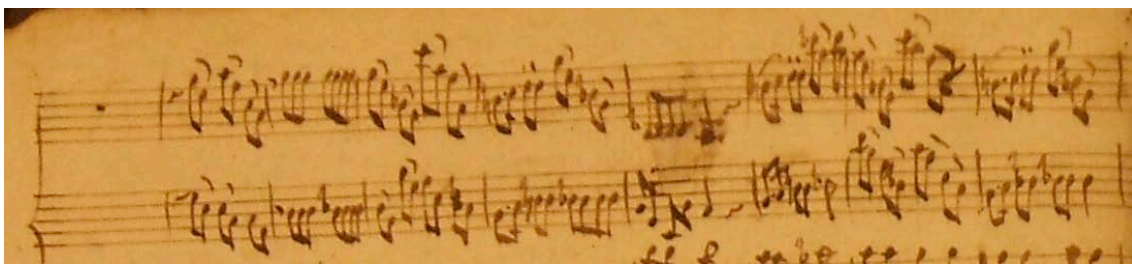


Recitado y Aria para la profesión de una monja. Juan Acuña. E-NA/RV, 3.37

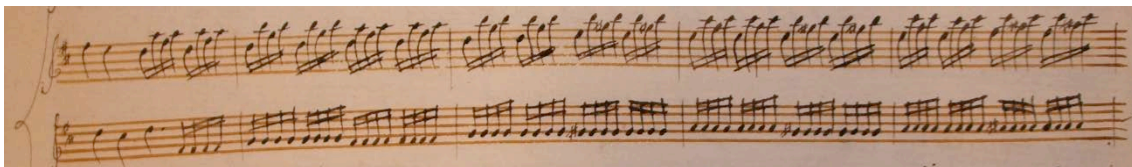


Miserere a 8, con violines, oboes, flautas, y viola obligados. Juan Acuña Faxardo, 1753.

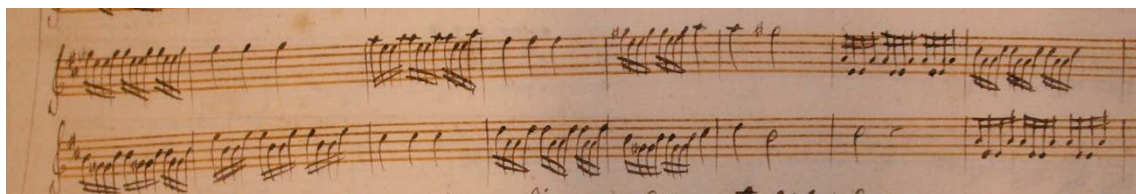
E-NA/RV, 6.77



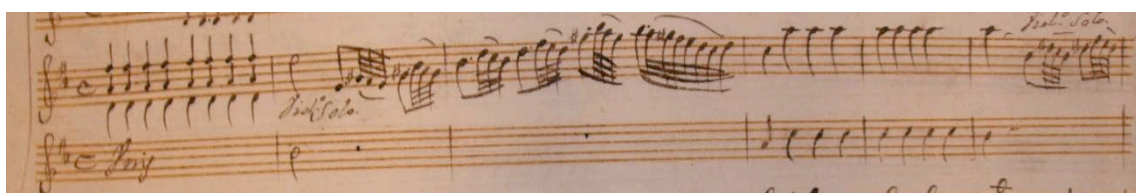
Tu solus Sanctus. Acuña, Misa, a 4, con violines y clarines. E-NA/RV, 2.32



Íbidem. Gloria



Íbidem. Kyrie



Morata: *Laetatus sum* a 5. Arxiu Reial Col·legi de Corpus Christi.



5.4. Conclusions

No hem trobat indicis concloents que se censurara o es posaren impediments als compositors de la Seu de Xàtiva quant a desmesures o impropietats a les composicions per part del capítol. Ans al contrari, ens ha semblat que, en general, hi havia complaença amb els seus treballs; també pareix que hi havia satisfacció en l'elecció de repertori antic quan des de mitjan segle es pot utilitzar sense massa restriccions; els productes de tots dos tipus, la música nova i la vella, pertanyien a la institució. De fet, la preferència per determinades músiques esdevingué motiu per a la recuperació a la pràctica del repertori antic sobre tot en les composicions de cant d'orgue. El cant pla sempre s'ha mantingut com a model bàsic de referència quant a conjugació de bellesa i espiritualitat. Ara bé, dir que la institució estava complaguda absolutament no seria encertat. Qualificar una determinada composició de

compuesta en solfa de bello gusto,⁶¹ indica òbviament que hi havia opinió i posicionament, quant a la recepció de determinades composicions, revelant-se així una incipient estètica de context. També pot orientar-nos pensar que els mestres de capella ho eren generalment per oposició, i en conseqüència, competents per a l'exercici de l'ofici. Considerar que la institució poguera introduir l'opinió sobre la persona com a paràmetre de qualificació de la vàlua de la seua música resulta ben complex d'esbrinar, però no podem deixar de reconèixer que aquesta apreciació es troba en l'àmbit del possible. Mantenir un determinat grau de consideració respecte del músic davant certes actuacions contravenint el reglament assenyala directament l'estima que es té per la persona, i així, sobre la seua labor i la seua obra⁶². Devien ser tan escadusseres les oportunitats d'escoltar la música de forma solemne, que amb independència de la seua bellesa, afalagava com a element integrant de l'ornament propi del moment. Tenia una funció, estava composta resseguint les regles, sobre el mestre no cabia el dubte i el poble es mostrava complagut. Així, doncs, no calien altres particularitats.

La música i l'activitat musical van jugar un paper efectiu en la construcció d'aquella societat setabense. Els resultats d'aquest rol indiquen que el respecte a la tradició era necessari en aquell context com a base d'un progrés cautelós. Amb tot, la inèrcia institucional no impedeix que es puga escoltar música "moderna", amb una instrumentació encaminada cap a l'Orquestra clàssica, amb gèneres musicals actualitzats tant a l'àmbit sacre (oratori i villancets/cantata) coma l'àmbit profè (simfonies i concerts, música teatral, etc.). considerem, doncs, que a Xàtiva les coses no anaven de forma gaire diferenciada respecte de València.

Per poder animar, des d'una mirada actual, determinades imatges sobre els clixés del segle XVIII, tot i considerar les comprensives filtracions dels corrents estètics italianitzants (amb cautela), i les extensions intel·lectuals il·lustrades, hauríem de respondre a preguntes del tipus

- Ha perviscut la tradició musical del XVIII en els repertoris musicals del XIX i del XX?
- Si és que sí, com ho ha fet?

⁶¹A propòsit de la *Lamentació*, composta per Juan Acuña Faxardo, per a la Seu l'any 1745.

⁶²Ací prenem com exemple les irregularitats en el control i gestió de l'educació i cura dels diputats pr part d'alguns mestre de capella, com ara Zacarías, Portell o, fins i tot, Morata.

Tim Carter, encara que referint-se a les grans ciutats renaixentistes, avança en altra direcció molt significativa incloent preguntes del tipus, qui oïa i qui escoltava eixa música?, si eren capaços d'emetre judicis sobre ella i, evidentment, quins podrien ser?; tot després de donar per descomptat que de les fonts a estudiar queden exclosos els marginats (*aficionados*) i els no alliberats (les dones)⁶³.

En el marc metodològic proposat per Carter respecte de l'estudi i comprensió del fenomen musical en l'àmbit urbà, l'activitat musical i el seu producte, la recepció d'aquest i la difusió, existeixen orgànicament al teixit social de forma sincrònica, arrelada, integrada, com no podia ser d'altra forma⁶⁴. La música, en primera instància, és la seua funció. Després podrà ser susceptible d'altres valoracions. El seu fi s'ajusta al moment, almenys així anem corroborant-ho per a *San Phelipe*. L'activitat musical servia per dotar aquella societat d'un aparell de representació, tal com ho havia sigut des de sempre. En general, la innovació i la transformació dels gustos ocorria de forma tant dilatada i lenta –tal com explica Carter–, que entendre hui una revolució convulsa de les modes i maneres de compondre i d'interpretar, suposa la negació d'una evidència palmària. Una vegada més el cas de Xàtiva no trenca la norma: la música es troba en tots els àmbits i nivells de forma natural. En definitiva, com hem comentat abans, el mapa sonor i musical de la ciutat podria definir-la tan bé com qualsevol altre camp referencial de visió.

El so de les campanes i el toc específic per a cada ocasió, la música inherent a les celebracions diferent segons els tipus d'elles, el repertori religiós, la música i els cants a l'àmbit domèstic, les cançons a les tavernes, les cançonetes del criaturam al carrer, o fins i tot els xiulets dels qui pul·lulen pel bovalar o la devesa, les tocatas a les corregudes de bous, les processons, les simfonies de les lluminàries, no poden ser reduïdes a un estudi de gènere de forma simple ni taxonòmica: sols podem imaginar-les. Portem ací les paraules de Carter respecte de la naturalesa intrínsecament *performativa* de l'activitat musical en el Renaixement i Barroc mentre es pregunta què és el que es produeix i es consumeix, i qui ho fa:

⁶³ CARTER, Tim: "El Sonido del silencio: modelos para una musicología urbana", a *Música y Cultura urbana*. Bombi, Carreras, Marín, Eds. PUV, València, 2005. p.63

⁶⁴*Ibid.* pp. 62 i 63.

Esta pregunta es pertinente no sólo en relación con las formas de crear música improvisada o semi-improvisada, sino también respecto a la idea de que los principales consumidores de las obras de música son los mismos intérpretes, mientras las instituciones, patrocinadores y oyentes a menudo consumen no tanto la música en sí como sus efectos contiguos: esplendor, prestigio, dedicación, placer e incluso tradición y continuidad.⁶⁵

⁶⁵*Íbid.* pp. 63 i 64.

CAPÍTOL 6: ELS CORRENTS DE PENSAMENT. QÜESTIONS D'ESTÈTICA A SAN PHELIPE

Aproximar-nos al coneixement de les condicions en què els corrents de pensament arribaven a la ciutat i la recepció que tingueren en relació a la música és l'objectiu d'aquest capítol. En el trajecte, volem reflexionar sobre el problema de la periodització cultural del segle XVIII. També raonem sobre l'efecte innovador de *Les Llums* des de paràmetres geogràfics.

Faltats de fites temporals, hem d'acceptar una cronologia general associada a regnats, institucions i episodis bèl·lics per establir un continu historiogràfic adequat al nostre interès descriptiu.

Tampoc no és la nostra intenció intervenir en el debat al voltant de les característiques de la Il·lustració a Espanya, aspirem a comprendre l'estat de la qüestió a grans trets per tal d'ubicar la informació de què disposem a nivell local dins del conjunt.

Intentarem lligar aquests fenòmens socials amb l'activitat dels músics de Xàtiva, tot considerant que ells mateixos també haurien participat del desenvolupament contextual en sentit innovador o en sentit reaccionari, o tots dos, segons moments de la seua vida.

Les importants apreciacions de Ruiz Torres quant a reconèixer com a *cultura il·lustrada* un moviment ben heterogeni i minoritari, però, que s'erigeix sobre llocs comuns on es troben les idees, més enllà dels problemes que pugua haver tingut la *filosofia de la Il·lustració* en definir-se com a tal a Espanya, apareix com a cabdal punt de partida metodològic als nostres propòsits.¹ Per a aquest autor, a Espanya va haver Il·lustració si es considera el moviment de *Les Llums* no com una filosofia o un sistema de pensament sinó com un conjunt de valors, idees i actituds, és a dir, com una cultura en definitiva.²

¹ RUIZ TORRES, Pedro: *Historia de España*. Vol. V: *Reformismo e Ilustración*. Fontana, J. y Villares, R., Directores. Editorial. Crítica. 2008.

² RUIZ TORRES: *Íbidem*, p.435.

Si més no, el paper que pogueren arribar a jugar els músics en aquest procés històric pren la seua raó de la pròpia existència casuística i testimonial. Eren uns més dels individus que des del seu estatus divers participaren de la construcció del progrés social, en un sentit o en un altre.

Reflexionar sobre posicionaments dels músics de Xàtiva basant-nos en fonaments estètics esdevé força difícil perquè coneixem molt poques composicions i totes elles de caire religiós. A més a més, el que podrien revelar les fonts primàries ofereix més informació sobre la *poètica* dels compositors que sobre la presència d'una estètica, si associem la poètica a *com fer* i l'estètica a l'acte subjectiu de la recepció de les obres. Durant gran part del segle, el debat musical es mantindrà en el llit tradicional de la controvèrsia entre professionals a compte de les regles de la composició (*poètica*), sense obertura a un debat més ample que s'enfocara sobre perspectives estètiques³.

Des d'aquestes fonts primàries arribaríem, si de cas, a poder parlar d'Il·lustració catòlica en l'àmbit xativí tot emparant-nos en les concomitànies contextuals que apunten cap a una existència provada d'aquesta: els clergues il·lustrats.

Els estudis historiogràfics en què ens basem coincideixen a establir un continu entre els motius dels *Novators* i les raons que promogueren els il·lustrats. Aquests treballs també coincideixen a assenyalar un progrés diversificat, complex, que aportaria llum per comprendre la presència de mentalitats les quals, menys o més segons casos, conformarien un contrapunt ideològic a les intencions del poder civil i eclesiàstic per a la societat d'aleshores. Per a Sánchez-Blanco, a Espanya, l'aparató predomini de paradigmes religiosos, el dogmatisme dels establiments i de les institucions, va haver de conviure amb els afanys de renovació que la *Modernitat* anava deixant paulatinament en la societat⁴. Per a Ruiz-Torres, l'hegemonia de

³ LEZA, José Màximo: *La Música en el Siglo XVIII*. A *Història de la Música en España e Hispanoamérica*. Vol IV. José Màximo Leza, (ed.). Fondo de Cultura Económica. Madrid, 2014. p.98 i ss.

⁴Francisco Sánchez-Blanco en proposar paràmetres per a la justificació de l'existència d'un moviment il·lustrat a Espanya considera els *Novators* els primers escèptics front al dogmes establerts. D'es d'ells traça una canal de connexió que condueix al pensament dels il·lustrats, els quals tot i no esdevenir un corrent general massiu i uniforme existiria en tant que es va conèixer un fruit com a resposta a la situació general del país: la Constitució de

l'ortodòxia catòlica havia significat, fins i tot abans de l'entronització de Felip V, un entrebanc al desenvolupament de les noves idees. S'afegeix el fet que el poder regi deixara poc espai per a la conformació d'una opinió pública independent.

Cal afegir, resseguint Ruiz-Torres, que la manca de suport de mitjans de comunicació independents, com ara els periòdics, també accentuava la precarietat de la recepció de les noves idees i entrebancava que s'estenguera el debat en favor de la conformació d'aqueixa opinió pública, la qual hauria actuat com a massa crítica front al règim. D'aquesta forma, sense el recurs de l'opinió pública juntament amb la forta mediatització que el poder polític havia desplegat als nous espais de sociabilitat, difícilment podia donar-se un moviment il·lustrat com als països on aquestes idees tingueren una major significació estructural⁵.

6.1. *Il·lustració a Espanya: aspectes de la seua recepció*

Teniendo ante los ojos el término hacia el que camina la historia general de Europa y de España, es decir, con la mira puesta en la emancipación de la inteligencia y en la libertad ciudadana, será posible distinguir los auténticos ilustrados de aquellos que seguían, renqueando y sin convicción la modernidad, o que intentaban una y otra vez verter el vino nuevo en odres antiguos y reconducir a los exploradores de lo desconocido a los seguros rediles de siempre.

La historia de la Ilustración implica necesariamente o la progresiva emancipación mental y moral de los individuos en el orden del conocimiento y de la conducta o los obstáculos que otros interpusieron para que no maduraran los intentos liberadores⁶.

Aquestes opinions de Francisco Sánchez-Blanco es basen en el reconeixement de l'existència d'una categoria cultural denominada *Les Llums* durant el segle XVIII. En aquesta època també existirien persones i personatges convençuts de la necessitat de modernitzar determinades estructures.

Càdis de 1812. SÁNCHEZ-BLANCO, Francisco: *La Ilustración en España*. Akal Ed. Col·l. Hipecu. Madrid, 1997. p. 18.

⁵RUIZ-TORRES, Pedro. *Ibidem*. pp. 425 i ss.

⁶ SÁNCHEZ-BLANCO, Francisco: *La Ilustración en España*. Akal Ed. Col·l. Hipecu. Madrid, 1997, p.9

Podem pensar que la cultura de la Il·lustració té arrels al segle XVII com referencien historiògrafs com ara Pedro Cerezo-Galán, Antoni Mestre San-chis, Pedro Álvarez Miranda, o José Máximo Leza. Tots ells coincideixen, amb diversos matisos, a filar una línia de connexió entre l'humanisme dels *Novators* i els moviments dels il·lustrats passant per diversos estadis i, pro-bablement, a causa d'ells.

Amb dificultats de difusió, aquesta cultura arrelada es manté durant el reg-nat de Felip V, i va reforçant-se fins a consolidar-se al pas dels regnats del seus fills. Valguen per a dir que el progrés abastat al segle XVIII requeria de totes les posicions, aquestes paraules de Valeriano Bozal:

[...] para estar vivo, un sistema de valores tiene que cambiar. Para atender a sus fines, para alcanzar los resultados a los que se encaminan sus acciones, tiene que cambiar, ajustarse, desarrollar nuevas técnicas...Cambiará por su transformación interior o por influencia exterior de otros sistemas, incluso por las consecuencias renovadoras que la resistencia a otros sistemas suscitan. De cualquier manera que sea, el sistema de valores necesita de la creación, sólo así continúa siendo efectivo y evita el acartonamiento.⁷

Els autors esmentats adés coincideixen a subratllar la falta de vigor, en allò cultural i socioeconòmic, la primera meitat del segle d'èuit. Aquest qualifi-catiu no tindria un accent pejoratiu sinó que vindria a denominar la conseqüència del canvi de tendència respecte de la millora progressiva de l'estat de les coses que hauria flexionat des de mitjan segle XVII. Malgrat l'episodi bèl·lic dels inicis del segle d'èuit, i potser també a causa de la ins-tauració d'un nou règim, aquelles primeres dècades rebrien el pes pragmàtic d'un nou model sociopolític que xocaria amb estructures i costums invete-rades, obrint ferides que trigarien bastant de suturar-se (i no sempre de forma automàtica), però que servirien ensem d'exutori per sanar les relaci-ons estamentals d'una societat que havia sobreviscut a una guerra civil.

Sánchez-Blanco presenta una revisió de la historiografia de la Il·lustració espanyola i en ella anomena Jean Serrailh i Antonio Elorza per a assenyalar els inconvenients de les seues apreciacions en tant que el primer simplifica la qüestió il·lustrada com la tensió generada entre una massa rutinària –

⁷ BOZAL, Valeriano: *Historia de las ideas estéticas*. Historia 16, col·l. Conocer el Arte, núm.19. Madrid, 1998. Vol.II. p.162.

inert-, i una elit amiga d'allò nou i racional.⁸ Els riscos d'aquesta concepció segons Sánchez-Blanco es troben a considerar aquesta elit conformada no més per bisbes i prelats, les universitats, les societats econòmiques i els ministres de Carles III, front a (i a pesar de) la massa *refractària* a *Les Llums* que la formarien els llauradors i el poble pla. Al seu torn, Antonio Elorza voldria comprendre aquest moviment històric en funció de l'aparició de la ideologia burgesa.

Per a Sánchez-Blanco sembla clar que els portadors de *Les Llums* a Espanya i fora d'ella no pertanyerien a un estament determinat, ampliant el ventall de promotors i difusors a clergues, aristòcrates, xicotets gentilhomes i comerciants o tècnics sense més titulació que els seus coneixements⁹.

Antoni Mestre, al pròleg d'una antologia de textos sobre la Il·lustració valenciana, considera aquest corrent com a fenomen cultural supranacional, que tingué en cada país distintes manifestacions¹⁰. Cal ressenyar que circumscriu el moviment a l'àmbit cultural principalment, i en aquesta idea descriu que a l'Espanya de *Les Llums*, l'ambient creat pels il·lustrats valencians té un important pes específic en el conjunt de l'estat. En aquest sentit fa una relació de protagonistes del moviment *Novator* que inicia amb Juan Bautista Corachán, Manuel Martí i Tomás Vicent Tosca. Col·loca en la cúspide Maians (1699-1781) com a primera generació d'il·lustrats. Afirmar que a València les relacions amb pensadors estrangers estigueren per damunt del conjunt espanyol i que aquests haurien estat els principals ambaixadors de la ciència i la cultura espanyoles. Segons Mestre, aquesta necessitat d'eixida estava provocada, entre altres circumstàncies, per la precària situació dels il·lustrats espanyols, principalment durant la primera meitat del segle. D'una banda es trobaria la circumstància del paper jugat per la monarquia com a promotor cultural, i d'altra, el pes llastant de la tradició en la vida intel·lectual del país. Entenem que, conjunturalment, la cort reial apareixeria com a protectora i al mateix temps com a limitadora de l'abast de les idees il·lustrades, davant de la mancança de classe burgesa-alta que poguera entrar a patrocinar projectes reformistes de calat.

⁸ SÁNCHEZ-BLANCO, Francisco: *La Ilustración en España*. Akal-Hipecu, núm. 29. Madrid, 1997. pp.10-13.

⁹ *Ibidem*: pp.10-13

¹⁰ BAS, Nicolàs i BENAVENT, Jorge: *Antología de textos de la Ilustración valenciana*. Pròleg a cura Antoni Mestre. Institució Alfons El Magnànim, València, 1998.

Mestre associa la decadència cultural valenciana del díhuit al centralisme pragmàtic de tall borbònic la conseqüència més palmària del qual va estar l'emigració dels intel·lectuals més preclars, malgrat que ací romangueren durant part de les seues vides altres com ara els esmentats Martí, Mayans, Corachán o Tosca tot mantenint un estreta relació amb l'estranger.

A les acaballes del XVII, València era la ciutat que mantenia el focus *Novator* més actiu i, segurament, la que comptava el major nombre d'acadèmies d'Espanya. Resulta difícil pensar que el segell intel·lectual i cultural deixat no haguera arrelat de forma que donara fruits tot i que transcorregut algun temps.

Aquest mateix autor explica que eclipsada pel rol de la monarquia borbònica com a protectora de *Les Llums* des d'un model de tall francès, es reconeix a dia de hui una Il·lustració espanyola anterior, més complexa i diversa que la coneguda com a oficial. Hauria existit, per tant, una Il·lustració independent i en ocasions, marginada per aquella. Aquesta *minoria* no tindria com a objectiu l'obtenció del favor regi, disposant en conseqüència d'un marge de poder limitat o nul. A España apareix dibuixat un doble fre a la Il·lustració: l'afany monopolitzador de la monarquia i l'acció de les forces reaccionàries.

Pedro Álvarez Miranda explica que al marge de la coincidència de calendari per a un canvi de dinastia i l'entrada de nous corrents de pensament (any 1700), la Guerra de Successió resulta un entrebanc a les tendències dinamitzadores que havien començat a observar-se dos dècades abans¹¹. Sembla emergir sols la paradigmàtica figura de Feijoo. Álvarez, admet que es tracta d'una època poc brillant, indecisa i de vegades acusadament lenta en avanços, llastada de pes mort i mediocritat. Tanmateix va servir com a suport i camí dins de les circumstàncies (o en virtut d'elles) a l'esperit *Novator*, el qual amb una orientació eclèctica començaria a estendre els corrents europeus del modern empirisme i de la filosofia anti-aristotèlica.

En general, els autors esmentats coincideixen a afirmar l'aparició a les darreres dècades del setcents dels primers científics que hom pot considerar moderns en el sentit que maldaven de trencar amb els principis tradicionals apropant-se al flux d'idees científiques i tècniques que fluïen per Europa.

¹¹ ÁLVAREZ DE MIRANDA: "Las Academias de los Novatores", a *De las Academias a la Enciclopedia*. Institució Alfons El Magnànim. València, 1993.

En definitiva, estimem que no cal esperar molt per parlar d'Il·lustració en temps primerencs del segle. Com més tardem més risc correm de classificar els il·lustrats en el corrent del *Liberalisme*, caient en un reduccionisme poc autoritzat. Sembla més apropiat entendre la Il·lustració com a corrent de idees i accions pròpies del segle de *Les Llums* molt lligat en les primeries al moviment intel·lectual dels *Novators*. El *Liberalisme*, com a alternativa a l'*Absolutisme* és un corrent politico-social consegüent al pensament il·lustrat. Poguera ser que la primera generació d'il·lustrats haguera estat la dels darrers *Novators*, i la segona dels il·lustrats es veuria circumstancialment embolicada en el *Liberalisme*.

José Máximo Leza subscriu que va estar un període al qual es va assistir a l'emancipació de la raó individual del pes del poder polític i religions podent-se resumir en el pas de la *llum de la fe* a les *llums de la raó*. Adverteix també que les fites aconseguides no sempre haurien estat a l'altura de les idees que les projectaren.¹²

No podem deixar de contextualitzar les raons socials de la periodització cultural. En aquest sentit, cal entendre que el moviment liberal no és un moviment estètic però conté temporalment les tendències ideològiques que condueixen a la dialèctica liberal-absolutista de les darreries del segle, marcat per factors interns de la vida espanyola, però sobretot, afectat pel truc revolucionari ocorregut a França, que atemorí els governants i els poderosos, i precipitaria els conflictes socials.¹³

Pensem que les conseqüències de l'engrescament social arribarien també a Xàtiva. També resulta obvi que els músics, clergues i no clergues, vinculats a institucions i a la seua empara, haurien vist la necessitat de reaccionar en un sentit o altre en funció del corrent dominant, polític o eclesial, al qual s'afegiria també el poder de demanda del públic consumidor de música.

6.2. Una poètica esdevinguda. Aspectes musicals

¹²MÁXIMO LEZA, José (Ed.): *La Música en el Siglo XVIII*. Volum IV, de la Historia de la Música en España e Hispano América. Fondo de Cultura Económica. Madrid, 2014. p. 29.

¹³ LEÓN NAVARRO, Vicente: Motins i avalots: de l'Antic Règim a la Revolució Liberal (1793-1808)", a *El primer liberalisme: l'aportació valenciana*. Ramirez Aledón, Germán, Editor Literari. Biblioteca Valenciana, San Miguel de los Reyes. València, 2001.

Hem pogut anar veient que respecte del segle XVIII espanyol, les tradicions historiogràfiques d'anàlisi i interpretació han tingut diferents focus d'enllumenament vinculat al prisma perspectiu de qui realitzava la investigació, la seua formació i plantejaments estètics, morals i polítics.

No podem oblidar que la tradició ens situa per aquell segle, en trets ben generals, en la sedimentació de la Contrareforma a Espanya, l'expansió política del catolicisme romà, i, com a brins d'aire nou i fresc, les luminescències dels corrents de pensament europeus moderns, amb predominança dels francesos i dels italians, allò que entenem com *les Llums*.

Per al professor Cerezo-Galán [...] *Desde luego, en estas fechas, tras el largo período de cierre y enrocamiento sobre sí misma, España no estaba intelectualmente en sintonía con las corrientes innovadoras de la Europa moderna*¹⁴. A Espanya (València) hi havia relació establerta amb l'estranger, Alemanya per exemple, observable al cas de Maians i d'altres erudits nostrats¹⁵. També explica el professor Cerezo-Galán:

[...] Es verdad que las fuentes de que se nutre la crítica feijoniana son bien conocidas y constituyen un amplio friso del nuevo espíritu que reinaba en Europa, pero esto no era todavía la Ilustración en sentido estricto, en su acervo ideológico fundamental, sino los anuncios de una nueva sensibilidad y actitud, que han roto ya decididamente con el espíritu sistemático del XVII.

És possible que el respecte actiu a la tradició posara fre a la producció d'obres del gènere de la música de cambra o del concert perquè es va perdre un tren de modernitat que va recorre Europa, però també és cert, com s'ha vist, que el camí resseguit per la música a Espanya al segle d'íhuit semblava l'únic que podia recórrer-se dins d'aquella equació circumstancial.

La continuïtat de la tradició a Espanya, però, en compte de suposar un entrebanc, permet la demostració d'un producte històric singular –tot i que principalment religiós– la vàlua del qual reclama un lloc en la ponderació de la musicologia actual després d'una avaluació crítica fins on es puga arribar.

¹⁴ CEREZO-GALÁN, Pedro. "El ensayo crítico en B, J, Feijoo" en *Razón, tradición y modernidad: re-visión de la ilustración hispánica*. Madrid, 1996. Ed. Tecnos. LA RUBIA PRADO y TORRECILLA, Jesús, (Directors), p. 102.

¹⁵ Vid. Antología de textos de la Ilustración valenciana, (Pròleg pp.11 i 12).

El canvi de concepció metodològica que aporta el decurs del segle d'íhuit quant a la no-acceptació d'aquells coneixements no obtinguts mitjançant l'experiència, trobaria en la música un camp d'experimentació important, en la mesura que es tracta d'una activitat els ressorts de la qual es troben tan fixats a l'experiència que les emocions i la passió actuarien com a motor natural del canvi i la innovació. A més a més, la música resulta menys o més permeable segons que parlem de l'àmbit religiós o profà, a les influències i modes que aporten les mudes del gust exemplificada per la forta presència d'elements italianitzants (òpera i música instrumental) com a símbols de modernitat i progrés.

A estes consideracions cap afegir les referides a la periodització dels canvis que van produint-se a fi de veure l'ocorregut dins d'un continu històric, en la línia del que raona José Máximo Leza,¹⁶ qui en tractar la periodització musical al segle XVIII, explica que s'hauria d'estendre el concepte de geografia per tal aplicar-lo a àrees cultural. Així, la idea de periodització afectaria a "distints ritmes de permanència i canvi" de distints àmbits de l'activitat musical. Com ell mateix diu, mentre estructures bàsiques com ara les capelles de música no sofreixen canvis al llarg del segle, no és el cas de l'àmbit teatral més sotmés als devenirs històrics que l'obliguen a transformacions d'adaptació.

En aquesta mateixa línia, nosaltres entenem que el concepte es pot aplicar també a la música en sí mirant la pervivència quasi invariable dels paràmetres formals i estilístics de la música litúrgica front al dinamisme de la música de fora del temple, sempre sotmesa a variacions i canvis, a successives adaptacions com a mecanisme de pervivència i evolució. Tot considerant que la música religiosa no litúrgica no quedaria fora d'aquest moviment de fora del temple.

6.3. *Indicis d'Il·lustració a Xàtiva*

El dia 5 de febrer de 1821 Benet Espinós, ministril de la ciutat, signa un rebut per la música del primer dia d'un seguit de balls de màscares¹⁷. Joseph

¹⁶ LEZA, José Máximo: *La música en el siglo XVIII*.p.32.

¹⁷ AMX, LG 647. festes profanes. Quadern Olim. 2310. Recibi del Señor Don Joseph Román, catorce duros por el coste de la Música del día cuatro del corriente, primero del bayle

Román, comissari d'aquesta diversió pública explica en un informe al final del document que el benefici ha resultat poc per a tan alt fi com es percaçava, que no era altre que servir la recaptació per subvencionar la Guàrdia Nacional. No obstant el fluix resultat d'aquesta festa, Román commina la ciutat a no defallir de continuar produint-lo en considerar que:

este primer ensayo, digámoslo así, en este divertimento público y que el pueblo de Játiva ha visto por primera vez y al que parece no haberse mostrado indiferente, será para el venidero, el preludio de otro más lisonjero y favorable.

Tot seguit declara que açò serà així

[...] siempre y quando, como es de esperar del feliz sistema que nos rige y con ideas más depuradas, la opinión pública más bien dirigida, y por fin la civilisación en general más il·lustrada, desarraigue para siempre funestas y anexas (añejas) preocupaciones que el fanatismo, la ignorancia y la falta de una más perfecta civilisación, han introducido en la massa general del pueblo en oposición de un genero de divertimento que, al paso que està años hace adoptado en todas las naciones más cultas de Europa y, aún en el día, en la mayor parte de las provincias de España, y que en nada hiera la buena moral y desensia de costumbres, puede muy bien, y con una buena administración, proporcionar medios y consecuentes recursos que ofrecerán sin duda a Usted un vasto y dilatado campo en que poder estender sus miras e ideas verdaderamente filantrópicas [...]

A les fonts estudiades és la primera vegada que trobem una manifestació que describa tan directament un posicionament il·lustrat com alternativa al costum reaccionari per part de quelcom institució local.

L'any del document, 1821, pot servir-nos de mostra relativa de determinades idees que circulen per la ciutat de Xàtiva en aquesta època. Amb perspectiva, veiem que els indicis de pensament il·lustrat que podem perfilar del seguit històric del XVIII prenen forma concreta a la ciutat travessat el llindar de l'any 1800. Com hem anat veient, aquestes mentalitats no sorgeixen per generació espontània.

6.3.1. Antecedents

de máscaras. Xátiva, 5 de febrero de 1821. Producto de las máscaras hechas en sus Casas Capitulares de la Ciudad de Játiva a Beneficio de la Guardia Nacional.

Des de la recuperació econòmica de la Ciutat en la dècada dels 20, als llibres d'acords municipals trobem sovint notícies dels músics quasi sempre per demanar augment de sou. Com que no hi havia una política definida al respecte, anava bastint-se un model en el qual la pràctica creava precedents que esdevindrien costum. Per a un ampli ventall d'actuacions es continuava fent el que venia fent-se a l'antiga Xàtiva; celebracions i maneres d'organitzar-les, les festivitats, la forma d'abordar la complexa situació administrativa, fan que, a poc a poc, la *Nueva Colonia de San Felipe*, vaja ressemblant-se al municipi que era abans de l'*extermi*. L'arranc de la *Nova Planta*, costaria bastant. De fet només es va derogar allò que s'estipulava en contra dels interessos reials, allò que no destorbava es va mantenir¹⁸. Com explica Blesa Duet, el Nou Règim va calant en la població, institucions i entitats, de forma que es veuen aflorar, tímidament al principi, iniciatives que demostren la perspectiva racional amb què es miren les coses, palesant-se un afany de millora de determinats processos mirant l'objectiu de perfeccionar la societat cercant avantatges per a la vida més feliç i saludable de les persones¹⁹.

Les ordenances de Valdés León publicades l'any 1750 potser esdevinguen l'evidència més important i suposen la frontissa sobre la qual es produeix la inflexió decidida cap a la modernització. Tanmateix, el nou règim no va suposar al principi nous itineraris; pot parèixer que la ciutat ressorgia de les seues cendres per a repetir-se; la consolidació de les novetats vindria de forma palesa després de 1746. Les principals qüestions del canvi tindrien naturalesa política i burocràtica.

A Xàtiva, després de 1746, coincidint amb la coronació de Ferran VI, fent una ullada a les fonts documentals generades per l'ajuntament que emprem per a aquest treball, s'observa un canvi tant en la forma de parlar dels assumptes com en la manera d'aparèixer redactades determinades accions i processos. Sobre tot notem aquest canvi en la documentació referida a l'administració de la ciutat. Els músics, en considerar-se assalariats del mu-

¹⁸AMX, Lligall 77: Registro de Reales Órdenes y otros documentos, Sobre exempció de tribut de determinats laics de la col·legial, any 1770, [...] *Y con especialidad en este Reyno de Valencia, en que parece indisputable no gosar de la inmunidad personal por los anti-guos fueros no abolidos en quanto favorecen la Jurisdicción Real [...]*

¹⁹BLESA DUET, Isaïes: *Un nuevo municipio para una nueva monarquía. Oligarquías y poder local, 1707-1808*. Universitat de València, 2005.

nicipi figuraran a les actes capitulars com a dependents de la ciutat, i les ordres de pagament són regulars, genèriques i, sovint, no nominals com es feia fins aleshores. No ocorre així amb la documentació del capítol eclesiàstic la qual en els cent anys que ens ocupen la variació quant al suport, model de redacció, i tractament de les persones sorprén per immutable.

Tornant a la informació municipal, arran de la publicació de les ordenances s'observa un important augment de notícies sobre les escoles de gramàtica, sobretot pel que fa a exàmens: hi ha regularitat en la convocatòria i en el seguiment de llur realització, mentre que abans, apareixen de forma esparsa, segons quines temporades.

Abans del 1750 observem indicis que es poden considerar preliminars de la tendència reformista del nou Estat. Una mena de proto-ordenances les llegim ja l'any 1746 als acords capitulars de l'ajuntament²⁰: les ordenances culminen un procés al temps que suposen un instrument de relació entre l'aspiració centralista i la societat xativina. També, la mort del Rei Felip V, havia propiciat l'arribada de renovats impulsos polítics, socials, econòmics i estètics en general. Si el model i les tendències socials obeïen a la influència francesa en l'àmbit estatal en virtut de l'oriündesa gala d'aquesta monarquia, la tradició cultural de l'eix Itàlia-Espanya quant a la música, possibilita la influència del model italià. Isabel de Farnesio era italiana i el seu pas per la cort ben important en l'àmbit que ens ocupa. Els músics venien i també havien viatjat a Roma, i la relació entre Itàlia i el Llevant espanyol és evident i prové d'immemorial.

L'eficàcia de l'organització burocràtica de l'administració impulsada des de la monarquia de Ferran VI ve a donar estabilitat, i prosperitat en conseqüència, a la societat espanyola en general i a la xativina en particular com a municipi nou. Sens dubte, l'arribada de les ordenances té a veure amb aquesta voluntat absolutista. Considerar les ordenances com a protocol il·lustrat pot resultar arriscat, però no gens, considerar-les com un exemple d'ordenació racional (*racionalista*) de la vida pública, on per descomptat també trobem els músics juntament amb els seus patrons i les seues relacions. Com dèiem abans, el ben cert és que des de la aparició d'aquestes disposicions, als documents oficials referits a acords capitulars, els memorials i informes, els assumptes en qüestió de salaris i circumstàncies d'ells

²⁰AMX, Determ. cap. L. 33, febrer de 1746.

deixen d'aparèixer. La situació dels dependents de la ciutat músics o dedicats a activitats que tenen a veure amb la música es normalitza, però *como de los escarmientos sean hijas las precauciones*²¹, l'ajuntament troba en les estipulacions de les ordenances la cura a les constants exigències dels ministrils, tant dels qui assistien a la capella de la Seu com dels clariners i timbaler, o, fins i tot, dels qui restaven a la capella per ser-ne clergues i no haver mort encara, tot sota el principi que *allò que està manat, està manat*, i la resta o no compta o es considerarà. En aquest sentit trobem un Estat autoritari i absolut, i uns governs municipals que copien el model estatutari regi.

Considerem amb Sánchez-Blanco que un dels aspectes positius de *Les Llums* va estar la innovació que aportaren les noves normes de convivència política encaminades a la consecució d'un nou règim per mitjà de la *Nova Planta*. En aquest ordre contextual, sempre salvant les distàncies, podríem enfilar les intencions de l'encíclica *Annus Qui* de l'any 1749 per a la música del temple amb les ordenances de *San Phelipe* respecte de l'ordre polític. Si aquestes maldaven de posar ordre i concert en l'activitat quotidiana de la societat xativina com a norma de progrés cap a l'edificació de la moral cívica, aquella pretenia fomentar la devoció i expulsar de l'església allò purament teatral, és a dir posar ordre i sentit en les formes musicals a fi que s'entenguera el text com a portador del missatge d'edificació de la moral catòlica²². Assistim a una mena de coevolució dels dos mons factuais que assetgen la consciència social de l'època, amb la diferència important que l'encíclica és la darrera manifestació d'una tendència rigorista en allò musical que es remunta al segle XIV.

A nivell estètic, la música no provenia de relacionar-se amb altres activitats artístiques com la pintura, l'escultura o, fins i tot, l'arquitectura. No obstant, els conceptes que subjeien per a aquestes àrees artístiques connectarien també amb la recepció diversa del *bon gust* per part dels músics, simbolitzat en la utilització de models propis del corrent italianitzant (incloent nous

²¹ AMX, Determ. cap. capitulars. L. 35. 12 de novembre de 1748. p. 224v, 225 i 225v. Açò ho deia el canonge racional a la Ciutat respecte de confiar en músics forasters.

²² ÁLVARO TORRENTE, "'Misturadas de castelhanadas como oficio divino": la reforma de los maitines de Navidad y Reyes en el siglo XVIII", *La ópera en el templo: estudios sobre el compositor Francisco Javier García Fajer*, coord. por Miguel Angel Marín López, 2010, págs. 193-236// GONZÁLEZ VALLE, José Vicente: "Música litúrgica con acompañamiento orquestal, 1750-1800", a *La Música en España en el siglo XVIII*. Boyd i Carreras, Eds. Cambridge University Press, Madrid, 2000.

timbres instrumentals) per a estructures tradicionals en el cas de la música religiosa, i en la música profana, pel triomf de la música de teatre en espectacles i diversions públiques.

Les teories de la *mimesi* en relació amb la natura dins de les *belles arts* arriben tardanes a Espanya des d'Europa degut, entre d'altres causes, segons José Màximo Leza, a la forta resistència oferida per l'esperit conservador i reaccionari de molts mestres de capella, la falta d'autors autòctons que es dedicaren a la difusió d'aquestes idees i a l'endarrerida recepció d'escrits estrangers a l'efecte²³.

Tot açò es troba relacionat amb la lluita entre artistes (arts lliberals) i artesans (arts mecàniques). L'exemple apareix en la pugna de dos tendències dins de l'acadèmia de San Carles de València (fundada l'any 1768) des del punt de vista de l'arquitectura, que es correspon amb la realitat artística valenciana i fins i tot, fora de la Cort²⁴. Es tracta de la transició dels afanys acadèmics del barroc als perfils il·lustrats que apunten cap al neoclassicisme, emprant com a guia els plantejaments del *criticisme* juntament amb el *pensament regeneracionista* com a característiques de *Les Llums*. En qualsevol cas, no es poden deslligar aquests elements com a itineraris del canvi polític i social. En aquesta àrea trobem argument per al relat progressista de la situació local xativina en la qual es transita, molt paulatinament, del pensament barroc complexament arrelat i divers, cap a l'establiment i acceptació de l'emancipació subtil de l'individu respecte de les institucions i les regles severes d'èpoques passades.

6.3.2. Cronologia

Tal com afirma Isaïes Blesa, en la segona meitat del segle *San Phelipe* viu una època de prosperitat gràcies a la consecució d'una administració eficient en el marc d'una economia puixant²⁵. Resseguint les conclusions del seu estudi, aquesta millora de les circumstàncies es reconeix en la construcció de nous edificis, civils i religiosos, i en les millores d'instal·lacions públi-

²³ LEZA, José Màximo: *La Música en el siglo XVIII*. En *Historia de la Música en España e Hispanoamérica*. Fondo de Cultura Económica, Madrid, 2014. Vol. IV, p.104.

²⁴ BÉRCHEZ, Joaquín: *Arquitectura y Academicismo*. Edicions Alfons el Magnànim, valència, 1987. pp. 11-13.

²⁵ BLESA DUET, Isaïes: *Un nuevo municipio para una nueva monarquía. Oligarquías y poder local. Xàtiva, 1707-1808*. Publicacions de la Universitat de València, 2005. p.113.

ques. No podem deixar de costat ací l'auge de l'activitat militar a la ciutat que conduirà a la construcció d'infraestructures adequades als requeriments oportuns, però que, sobretot, tindrà un pes específic en el present i el futur de l'activitat musical a Xàtiva, més significatiu, si cap, ultrapassat el segle XVIII. Les institucions i els programes educatius serien el terreny on es reconeixen amb més evidència les fites d'aquesta millora: en 1755 s'inicien tràmits per a la instal·lació en la ciutat d'Escoles Pies *para la educación de sus hijos*.

En 1767, Franciscó Cebrián, regidor i comissari de festes de la ciutat, en ocupar-se'n de la cura de l'ensenyament públic arriba a la conclusió que la joventut de *San Phelipe* estava perduda per falta de bona criança i de directors (mestres i governants) que adreçaren *estas tiernas plantas*²⁶. Desconeixien amb el degut fonament les primeres lletres i la Gramàtica, base principal de totes les ciències. Però el que més li robava el cor era *la grande ignorancia que havia de la Doctrina Christiana, presisa ciencia para salvarse, y origen de todo bien*. Aquesta visió corrobora per a Xàtiva el fort arrelament de l'ortodòxia catòlica i de la seua hegemonia sobre els poders públics.

Cebrián conclou les seues estimacions proposant que, tot i poder-se i deure's en virtut dels càrrecs públics que ostentaven, es pose remei a tant de mal donant-li curs i tràmit preferencial als acords presos de sol·licitar la instauració de les escoles pies a la ciutat. Proposta amb la qual estigueren d'acord l'ajuntament i l'arquebisbe. Tanmateix, aquesta decisió no va arribar a materialitzar-se mai.

Com a dada sincrònica que aporta visió referencial per entendre el correlat, direm que en 1768, s'havia fundat a València l'Acadèmia de San Carlos resseguint el model de la de San Fernando a Madrid.

La casa de l'Ensenyança va ésser construïda el 1758 per ordre de Mayoral per a l'educació de xiquetes d'òrfenes. Potser com a conseqüència del mal estat de l'educació a la ciutat com hem referit per a l'any 1767, l'any 1772 aquesta Casa de l'Ensenyança s'havia de posar ja en funcionament per ordre de Sa Magestat amb el *Muy Reverendo Padre Presentado Fray Gabriel*

²⁶ AMX, Determ. cap., L.53, 1767: 30 d'abril, p.61v

Ferrándiz, Misionero Apostólico, qui vingué en persona²⁷. Havia mort Mayoral, i el Rei desitjava que es desenvoluparen tots els projectes de bé social que va deixar pendents. A l'efecte va crear una Reial Junta per tal de [...] *plantificar quanto antes la consabida Educación de Niñas, assí por urgencia que exige, como porque esta Ciudad merece, en su aprecio, el mejor lugar, mui antes de ahora [...]*. Observem com a punt rellevant l'interès (de tall il·lustrat) per l'educació i la formació de les xiquetes, sobretot les pobres i òrfenes. En aquest sentit, cal tenir en compte també que anys després, el comte d'Aranda recomana –si no ordena– que els diners que s'hagen d'emprar en despeses per celebracions referides a esdeveniments d'índole reial s'esmercen en dotar donzelles òrfenes però de bones costums. Podem verificar així que existia la preocupació del govern per la modernització de la societat, emprant la regulació legislativa com a principal instrument de transformació.

El 1770, s'ordena *que todos los Gremios y Oficios formen ordenanzas para su mejor gobierno, con otras particularidades*.²⁸

En agost de 1776 es coneix a la ciutat l'establiment a Madrid, per part del Rei, d'un

Gabinete de Historia Natural, en que se reunan no sólo los Animales, Vegetales, minerales, Piedras Raras y quanto produce la naturaleza en los Bastos Dominios de Su Magestad, sino también lo que sea posible adquirir de los estraños, para completar y enriquecer las series y colecciones del Real Museo en cada una de sus classes.

Aquest mateix any, es funda a València la Reial Societat Econòmica d'Amics del País resseguint el model dut a terme a altres indrets de l'estat espanyol.

El 1777 l'ajuntament ordena que tots els veïns havien d'arreglar les façanes de les cases per raons de policia i salut pública. També s'endrecen camins junt amb altres millores de l'aspecte urbà.

En 1790 s'obté permís per a elaborar un nou llibre d'empadronament i un any després es promou l'enllumenament públic dels carrers.²⁹

²⁷ AMX, Determ. cap., L.58, 1772 p.171v, 13 de novembre.

²⁸ AMX, Lligall 1877/7. 24 de juny.

Les reformes municipals impulsades per l'administració de Carles III, el seu impuls renovador, es veuria condicionat en el cas de Xàtiva a juí de Vicent Torregrosa, per les pròpies limitacions i contradiccions del sistema. Sembla que amb el córrer del temps, a les institucions arribaven subjectes pertanyents a una minoria culta amb idees reformistes compartides. En educació, aquests corrents es concretarien en la sol·licitud d'un Pla d'Estudis per a la ciutat el 1788, i deu anys després en l'aprovació i posterior implantació d'aquell, el 1799, per a la institució educativa *Seminario Patriótico de Educación*, emulant el *Real Seminario de Nobles Educandos* de València. En la sol·licitud de l'aprovació del Pla d'Estudis, Antonio Mateo Pueyo, procurador general i síndic personer de la ciutat, al·legava que aniria dirigit al millor govern i gestió del mètode d'ensenyament mirant la seua eficiència, volent formar hòmens útils a la societat i fer feliços aquests pobles (els de la governació de *San Phelipe*)³⁰.

6.3.3. Il·lustrats de *San Phelipe*

A fi de dibuixar un context per a l'activitat musical durant el període il·lustrat, fem tot seguit una descripció d'alguns personatges que es trobaven vinculats a Xàtiva. És cert que alguns d'ells emigrarien prompte per donar eixida a les seues inquietuds sent que en aquella ciutat de *San Phelipe* no trobarien el camp d'oportunitats que les seues ments inquietes cercaven. Aquesta migració, en el cas que va estar primerenca, suposaria una relació indirecta sobre l'ambient que romandria a la ciutat, i per tant de difícil qualificació. No obstant, aporta llum per apreciar el brou de cultiu existent a la demarcació.

És el cas dels germans Villanueva i Astengo, dels quals els més coneguts han estat Jaume (*San Phelipe* 1756-Londres 1824) i Joaquim Llorenç (*San Phelipe* 1757-Dublín 1837), tots dos clergues, Jaume frare dominic i professor a València, i Joaquim sacerdot. Aquest últim va estar elegit diputat per a

²⁹ AMX. Determinacions capitulars, Llibre 63 per a 1777, i Llibres 76 i 77 per a 1790.

³⁰ TORREGROSA BARBERÀ, Vicent: Un model formatiu d'elit. Estatutos para el Seminario Patriótico de Educación de la Ciudad de San Felipe (1799). Mateu Editors. Xàtiva, 2010.

participar a les Corts de Cadis el 1810 juntament amb un altre setabense, Manuel Albelda Solís.³¹

José Ortiz i Sanç, va nèixer a Aiello de Malferit en 1739, Vicari de la Seu del 1774 al 1778 i degà del 1802 al 1816, després va viatjar a Itàlia interessat d'estudiar l'arquitectura clàssica per poder fer la traducció de les obres de Vitruvi. Va residir a Madrid amb una intensa activitat a les acadèmies de San Fernando i de la Reial d'Història, diputat a aquella capital de la Reial Societat Econòmica del País valenciana. Membre actiu de l'Acadèmia de San Carles a València. Antiquari i historiador, arquitecte i escriptor. Amic de Joaquim Llorenç Villanueva, va conèixer les persones més rellevants del pensament il·lustrat de l'època tant a nivell de la cort com de València, amb les quals va mantenir contacte directe³².

Per coetaneïtat, Ortiz conegué la capella musical i la música d'Antonio Molina, amb Francisco Grana com a organista, en el període que exercí la primera vicaria de *San Phelipe*. Quan va estar nomenat degà pel rei, va conèixer Morata i Ciurana. El seu esperit progressista i *cercador de veritats*, com ell mateixa es reconeixia, degué deixar empremta al capítol eclesiàstic.

Altres canonges també manifesten pensaments il·lustrats per les seues actuacions. És el cas de Miguel de Lobera (1723-1795), qui acompanyà son oncle Juan Francisco Guillén (1686-1757) bisbe de les Illes Canàries de 1741 a 1751³³. A la catedral de Les Palmes, exercia com a mestre de capella des de 1735, Joaquim Martínez (1710-1779), natural de Anna, qui probablement havia estat escolà a la Seu de Xàtiva el 1723³⁴. Allà va destacar Lobera en redactar minuciosament les seues observacions reflexives sobre geografia, història natural i civil aplicades al coneixement de l'estat de les illes. Fou promogut a canonge de *San Phelipe* el 1756 per ordre de Ferran

³¹ RAMÍREZ ALEDÓN, Germán: "El diputado Villanueva y la restitución del nombre de la Ciudad de Xàtiva". a *Llibre de la Fira de Xàtiva*, 2011. Ajuntament de Xàtiva, 2011. pp 68-79.

³² GOBERNA ORTIZ, Fernando: *El Deán Ortiz. La seua vida i obra*. Col·l. Biblioteca núm. 1. Ajuntament d'Aiello de Malferit, 2001.

³³ GONZÁLEZ TRUDEL, Mercedes i JORDÀ MANZANARO, Javier: "Miguel de Lobera (1723-1795): Un il·lustrado desconocido entre Canarias y Valencia". Separata de la Revista *El Museo Canario*. Las Palmas de Gran Canaria, 2010.

³⁴ IZQUIERDO ANRUBIA, José: *Joaquín García de Antonio, Maestro de Capilla. Anna 1710-Las Palmas 1779*. Edició a cura de l'autor. Any 2009.//ACX, Quadern del Mestre de Capella, Any 1723.

VI. Va elaborar el 1765 juntament amb el també canonge de la Seu, senyor Pinyana, els capítols i les constitucions per les qual s'hauria de regir la capella de música.

Francisco de Paula Martí i Mora, natural també de *San Phelipe*, va formar-se en l'ofici de gravador i col·laborava a València primer, i a Madrid després, amb importants impressors. Gravador, inventor de la taquigrafia, polígraf i autor dramaturg, membre de diverses acadèmies i societats.³⁵

José Chaix Isniel (1766-1811), matemàtic xatívi fou vicerector del *Real Cuerpo de Ingenieros Cosmógrafos del Estado*. També va realitzar estudis en el camp de la telegrafia.³⁶

Amb aquest ambient de literats i homes de ciència, clergues i no clergues, unit al flaire innovador que arriba del *Cap i Casal*, resulta difícil no creure que a Xàtiva arribara un important ressò dels moderns pensaments polítics, científics, i literaris, dels quals els musicals no en quedarien fora.

6.4. *Compositors i contexts. Algunes consideracions*

Sembla que es donaven diversos corrents d'opinions basats en les conviccions inveterades segons el prestigi de cada mestre o autoritat, reconegudes en virtut de la importància del càrrec que ocupaven. Resta palès que l'opinió d'un mestre de capella de la *Colegial de San Phelipe* no podia estar més reconeguda que l'opinió del mestre de la catedral de València o del Col·legi de Corpus Christi, per molt que Xàtiva hagués estat considerada la segona ciutat del regne durant l'Antic Règim. Així, per exemple, trobem les aprovacions de Zacarías per a edicions d'obres teòriques fetes des de Múrcia o des de Cartagena, i no des de *San Phelipe*, de la qual també era mestre titular en la mateixa època encara que no hi residia des que començà la Guerra de Successió; va tornar a Xàtiva, interessadament, anys després³⁷.

³⁵ PASCUAL Y BELTRÁN, Ventura: *El inventor de la Taquigrafía española. Francisco de Paula Martí*. Edició facsímil de l'Associació Amics de la Costera. Xàtiva, 1986.

³⁶ Biblioteca municipal de Xàtiva. Web. biblioteca.ayto-xativa.es/node/2373.

³⁷Vid. "Aprobación de D. Francisco Zacarías Juan, Maestro de Capilla de la Santa Iglesia de Cartagena", a *Defensa Apologética y Diálogo Musical; Respondiendo a algunas abjecciones que han hecho algunos Maestros y Sochantres, contra la Especie Diatheffaron que fe halla formada en los intervalos de Fefaut grave à los de Bfab mi agudo, en la fegunda Antifona del Rezo nuevo del Feñor San Jofeph, que comienza Miffus est*. Compuesta por D.

És important subratllar que noms significatius de l'activitat musical a Xàtiva han estat vinculats, directa o indirectament a la famosa Controvèrsia de Valls³⁸. Álvaro Torrente, en parlar de la figura de Valls, apunta que potser haguera estat vinculat a València³⁹. Valls, al seu primer escrit de defensa de la controvèrsia (1715) cita com a úniques autoritats a quatre compositors actius a la segona meitat del XVII a València, Cristobal Galán (–1684), José Hinojosa (–1673), Antonio Ortells (–1707), i Aniceto Baylón (–1684). Tres d'ells foren successivament mestres de capella del Col·legi del Patriarca. De ser així, també es probable que la seua obra es coneguera, encara que fora a nivell referencial, en l'àrea musical entre València i San Phelipe.

D'Ortells s'havien de conservar obres a l'arxiu existent a la Seu de Xàtiva en aquells moments segons resa a l'inventari musical dels *papers* de Portell⁴⁰. Isidro Escorihuela, participa en la Controvèrsia sobre la missa *Scala Aretina* amb un escrit. Zacarías participa amb dos. De Francisco Hernández i Roque Monserrat, tots dos amb escrits, també es coneixien obres a l'arxiu de la Seu. Fins i tot de Joaquín Martínez, possiblement també podrien haver-ne, encara que la identificació d'un Martínez ofereix més possibilitats a considerar, sense poder tenir-ne una certesa absoluta.

Cal considerar que Baylón, Escorihuela i Zacarías tenien reconegut prestigi en l'àmbit estatal. No resulta va, pensar que la reputació confereix autoritat intel·lectual professional dins l'ofici. En aquest sentit (i prenent la consideració amb cautela), els compositors vinculats a Xàtiva de finals del XVII i principis del XVIII gaudien d'autoritat i reconeguda mestria en l'ofici.

FRANCISCO HORTADOR, Sochantre de la Santa Iglefia de Cartagena.. Impreffa en Murcia, por Joseph Díaz Cayuelas, Impressor de la Ciudad, enfrente de S. Francisco. Año de 1717.

³⁸ LÓPEZ CALO, José: *La Controversia de Valls*. Vol.I, Textos (I). Ejemplar de Granada. Junta de Andalucía. Consejería de Cultura, Granada, 2005.// TORRENTE, Álvaro: "1700-1730: nuevas músicas para un siglo nuevo" a *La música en el siglo XVIII*. José Máximo Leza Ed. pp. 149 a 153.

³⁹TORRENTE, Álvaro: "Francisco Valls, (ca. 1671–1747)" a *Semblanzas de compositores españoles*, núm. 23. Indret electrònic, www.march.es/música.

⁴⁰ GARCIA COMPANY, Josep Manel: *La problemàtica del patrimoni musical a Xàtiva durant el segle XVIII*. Treball d'investigació. Universitat de València, departament de Filosofia. Programa: Art, Filosofia i Creativitat. València, 2007. Inèdit. Concretament d'Ortells hi hauria dos composicions: Missa a 6, sense violins (d'atribució imprecisa) i una Incipit Lamentatio a 12.

Al capdavall, comprovem que per raons directes de context, a Xàtiva es coneixia l'ofici i pensament de Baylón i Escorihuela. No tan directament, trobem Antonio Teodoro Ortells. Sabem que Pere Rabassa a la seua *Guía para los Principiantes* elaborada entre 1724 i 1728, pren mostres de Patiño, de Veana, de Baylón, i també de Galàn, els quals, com ja s'ha dit, o havien mantingut una relació directa amb Xàtiva, o se'ls coneixien les obres⁴¹. Rabassa considera i pren Patiño i Baylón com a exemples directes tot considerant que pertanyen a la generació anterior. Considera antics a Aguilera d'Heredia, a Palestrina i a Ginés Pérez, en canvi considera modern encara que clàssic a Isidro Escorihuela. Per valorar aquesta opinió cal tenir en compte que en l'àmbit i context teòric de Cerone, Lorente, Nasarre o José de Torres, el mestre Rabassa els supera en extensió i claredat.

El temps de residència ve a establir un altre paràmetre a l'hora de considerar l'empremta (o influència musical) que pogueren deixar en els deixebles i els músics de la capella. Tornant als mestres citats adés, Zacarías ocupà el càrrec en dues estades, de 1692 a 1714 i del 23 al 28, Serrat estigué del 1717 al 22. Aquell fou reconegut com a home de saviesa, mentre que Serrat va quedar com a escarotador i d'habilitat discutible.

A Zacarías l'havien precedit Macià Veana, Isidro Escorihuela i Aniceto Baylón des del 1664. Veana, residí molt poc, sols dos anys, de 1690 al 92, però Escorihuela va residir tretze anys (1677-1690) i Baylón altres tretze (1664-1677). A més a més, Zacarías provenia de Múrcia (natural de Caudiel) i pensem que el fet de no haver oposat específicament al càrrec, a banda d'obeir que la col·legial no podia costejar la despesa d'organitzar-les, devia ser per la convicció de la idoneïtat de la persona suposada per les bones referències. El cas de Serrat fou diferent; després dels noms citats, havia estat precedit dos anys per Francisco Sarrió, del qual sabem ben poc des de les fonts documentals que emprem.⁴² Tampoc no tenim constància que Serrat opositara i és possible que davant la marxa de Sarrió, es fera valer una carta de recomanació feta per Mossén Miquel Martí (ca. 1699), Mestre de Capella

⁴¹*Ibidem*. Aquestos compositors apareixen reflectits a l'Inventari de *Los papeles músicos* de Portell que arreplegaren de casa del mestre, Narro i Molina.

⁴²No tenim ninguna constància ni seguretat que aquest Francisco Sarrió siga el mateix Francisco Sarrió Rey que compta amb una entrada al Diccionario de la Música Valenciana

a Sant Joan de València per admetre'l⁴³. Per tant, potser coneguera l'ambient musical a la capital⁴⁴. També és possible que provenint de la diòcesi de Vic, dugués formació de mestres de capella catalans, podent conèixer música de Tortosa, Tarragona, Montserrat o Barcelona. No cap dubte que coneixia l'obra dels mestres que a Xàtiva hi havien hagut⁴⁵.

Joseph Portell del Villar, natural de Xàtiva, havia ocupat la mestria de Xàtiva provinent de Santa Maria in Trastevere a Roma. Sabem que almenys des d'agost de 1716 ja no romania a la Seu com a acòlit; a falta de més dades, potser hagués marxat ja a Roma a estudiar. El ben cert és que quan retorna des de Roma és ja a finals de 1728: havia ocupat el càrrec de Santa Maria durant quasi dos anys. Què podia portar d'allí? Evidentment, el coneixement de les tendències i pràctiques romanes. Tot i restar bastant desconegut el seu periple italià, per fons indirectes, coneixem que a Roma, Portell havia completat la seua formació amb Girolamo Michelangelo Chiti (Siena, 1679-Roma, 1759), mestre de capella de San Giovanni in Laterano, compositor de renom en aquella època⁴⁶.

Portell havia compost música per a Santiago *dels Espanyols*: [...] *mozo compositor de la música de Pascua de 1723 [...] para 21 intérpretes [...]*. També havia compost música per a Santa Maria de Montserrat *dels Espanyols*, en concret tres misses cantades amb música per a diversos cantants i instrumentistes. Creiem en conseqüència, que el seu cercle relacional a nivell professional aplegava, a més de Chiti, al coneixement de les músiques de Pergolesi, Jommelli, Giuseppe Scarlatti, fill d'Alessandro i d'altres con-

⁴³ ACX, Correspondència, Carpeta 288. [...] por razón de estar en este Ilustre Cabildo el certificado de dicho Mosén Miguel Martí en abono del Suplicante; Malgrat l'intent, aquest document no l'hem trobat.

⁴⁴ Existeix una lletra d'Ortí i Mayor per a una festa a València: "Por más que la distancia · embarazar presuma" a Sant Lluís Bertrán. Puso la música el maestro Serrat de Xàtiva para las Madalenas de Valencia, año 1722

⁴⁵ ACX. Correspondència, C.288, carta de Joan Serrat al Capítol [...] consta a todos los Señores, así Capitulares como Beneficiados, que se acuerdan de aquel tiempo en el que estaban y assistían en esta santa Yglesia los Maestros Baylón, Veana, Escorigüela, Xacarías, Sarrió, y del Suplicante, se cantava en la Capilla con dichos libros que dize Falcó ser suyos;

⁴⁶ PORTA, Dario Della. Notes a l'edició del Cd *Josep Portell: Graduali*, en revisió, elaboració i direcció de Roberto Tigani, a Itàlia. I també, MOLI FRIGOLA, Montserrat: "Compositores e intérpretes españoles en Italia en el siglo XVIII" en, II Università degli Studi di Roma, "Tor Vergata", *Cuadernos de Sección, Música 7*. (1994). Donostia: Eusko Ikaskuntza

temporanis. També va tindre accés als cercles de relació dels ambaixadors, format per rics i persones notables del moment dins, sobretot, del context espanyol, com ara els Sachetti i l'Ambaixador d'Espanya Francesco Troiano Acquaviva d'Aragona.

Tal com ens explica Montserrat Molí Frigola, a Catalunya, País Basc i la Corona d'Aragó existia la tradició d'enviar els músics més avançats a ampliar estudis a Itàlia. Afegeix que solen romandre poc de temps allà donat que sols els més privilegiats tenien accés als auspicis i sufragis dels poderosos. Esdevenia aquella estada un període d'estudi o, fins i tot, de ressort per a altres llocs d'Europa, com fou el cas de Martín i Soler⁴⁷.

Per contra, José Máximo Leza, aporta informació sobre aquesta qüestió dient que no són molt freqüents els casos de músics que s'hagen format a ciutats italianes, franceses o del centre d'Europa, i que regressen a Espanya per exercir la seua professió⁴⁸. El cas de Portell se suma a les excepcions.

Portell, com molts altres degué començar la seua carrera allà com a cantant per tal de mantenir-se, altres ho feien també com a copistes o instrumentistes a fi d'arribar a costejar els arrendaments i els estudis⁴⁹.

En regressar a Xàtiva, baix del braç degué portar moltes experiències que es relacionarien amb el que ací estava ocorrent musicalment. Consegüentment, la capella, els sons i les composicions de dins i fora del temple s'haurien vist remogudes pel model italianitzat que presentava el nou mestre. Dissortadament, com ja hem dit en diversos llocs del present treball, d'aquest mestre, ací a Espanya encara no hem pogut recuperar cap mostra de producció musical, tot i conèixer, com també hem assenyalat, part de la seua música editada i enregistrada a Itàlia. Segons Dario della Porta, salvant les distàncies de rigor per tractar-se de notes a una edició discogràfica, els seus Graduals

⁴⁷ MOLI FRIGOLA, Montserrat: "Compositores e intérpretes españoles en Italia en el siglo XVIII" en, II Università degli Studi di Roma, "Tor Vergata", *Cuadernos de Sección, Música* 7. (1994). Donostia: Eusko Ikaskuntza

⁴⁸ LEZA, José Máximo: *La Música en el Siglo XVIII*. Volum IV, de la Historia de la Música en España e Hispano América. Fondo de Cultura Económica. Madrid, 2014. p. 39.

⁴⁹ MOLI FRIGOLA: *Íbidem* Introducció, p.19.

Si tratta di composizioni che manifestano una vena facile e piacevole, molto accattivante e totalmente aliena da quello "stile severo" irto di contrappunti il cui uso già si andava perdendo, per far spazio a climi piú lineari e distesi, quando non apertamente contaminati dal linguaggio operistico⁵⁰.

Dels trenta anys que l'aragonés Antonio Molina va residir en la mestria no coneixem papers ni escrits que ens ajuden a situar-lo estèticament. La seua època de resident, 1758-1788, l'havia compartida amb els organistes Francisco Martínez, Manuel Narro, Joaquín Martínez, Francisco Grana i Joseph Ferrer Carbó. Si comptem que havia opositat a la Metropolitana el 1757 no guanyant però quedant en bon lloc, i que provenia de la mestria de la parroquia de Sant Andrés a València, quan arriba a Xàtiva el seu àmbit de relacions convida a pensar que coneixia les maneres de València i l'ambient de la capital.⁵¹

Conegué les composicions que Portell conservava a casa seua en morir. Les que podien aprofitar a l'església foren dutes a la Seu. Segons Ruiz de Lihory informa al seu diccionari, Molina va començar a organitzar un arxiu musical a la col·legiata sufragant-lo dels seus propis diners. Cal entendre que es tractava d'un home interessat per la conservació del patrimoni musical del passat com a font de coneixement, la qual cosa l'arrima a característiques il·lustrades. Aquest afany d'ordenació i racionalització dels materials musicals a un arxiu, potser siga una mostra de modernitat.

La figura de Narro i la seua contextualització historiogràfica i estètica ha estat estudiada i publicada per diversos autors⁵². Que a nosaltres ens interesse dins del marc de concreció d'aquest capítol, queda tot allò referit a l'empremta que poguera haver deixat a Xàtiva. Resulta d'interés en aquest

⁵⁰ PORTELL, Josep: *Graduali*. (revisió i elaboració de Roberto Tigani). Enregistrament en Cd. Bongiovanni Digital. Bolgna, Itàlia. Continua la cita: *Tra gli irriducibili che resistevano a questa progressiva trasformazione del linguaggio musicale in ambito liturgico c'era proprio il maestro di Portell, Chiti, e chissà cosa avrà pensato del suo allievo catalano lui che tanto compreso era nella difesa dello stile chiesastico da trattare con sufficienza, e quasi con disprezzo, persino un musicista della levatura di Jommelli, quando questi si cimentava nella musica sacra.*

⁵¹ ACX. Acords capitulars. L.76

⁵² GEMBERO USTÁRROTZ, María: *Manuel Narro. Concert per a clave*. Sèrie Compositors valencians, núm.1. Ed. Tritó. Col·l. IVM. Barcelona, 2002.// CLIMENT, Josep i MADRID, Rodrigo: *Manuel Narro Campos, 1729-1776, Obras de Tecla*. Real Academia de Cultura Valenciana, secció Musicològica. Estudios Musicológicos, núm. 2. Valencia, 2000.

sentit la seua vocació didàctica com a ressenya d'esperit encuriós en el progrés dels models establerts. Va ocupar l'organistia de Xàtiva en dos períodes, de 1752 a 1771, i de 1761 a 1771. Entremig va accedir a l'orgue de la Catedral de València durant uns mesos, i sense conèixer-se el motiu, tornà a residir a la Seu. Després viatjaria a Madrid, a les Descalces Reials, regressant a València per a morir, succés ocorregut en 1776.

Narro elabora i publica en 1766 la seua *Adición al Compendio del Arte de Canto Llano de Fray Pedro de Villasagra*, des de *San Phelipe*. Obra breu eminentment didàctica, que pretén combatre la ignorància dels sotxantres quan practiquen indègudament el cant pla. Segons Bueno Camejo i Rodrigo Madrid, autors d'un article al respecte, primer adjectiven de molt *il·lustrat* el propòsit, però immediatament després classifiquen Narro, la seua teoria musical, i les seues idees estètiques com a conservadores, inscrites dins del solc deixat per Cerone, al qual cita a la seua publicació⁵³.

María Gembero, referint-se al *Concert per a Clave i orquestra* d'ell, datat a *San Phelipe* el 1767, explica que mancats com anem d'estudis específics sobre el *Concert* a Espanya, l'obra de Narro esdevé particularment difícil de situar⁵⁴. Parlar-ne d'*estil galant*, de forma generalitzada referits a l'obra d'un eclesiàstic valencià dóna a entendre que tot coneixent la forma i els modes dialogants del gènere, encara estem ben a prop dels *alternats* de la polifonia religiosa dels cors doblats, és a dir, del Barroc.

Els successors de Molina, mestre durant trenta anys, foren Joseph Casanova i després Morata, i els de Narro estigueren Francisco Grana, natural de *San Phelipe*, Joseph Ferrer Carbó, natural de Gandia i Tomàs Ciurana Arbiol, natural de Penyíscola. La residència d'aquest últim suma quaranta-un anys. Morata, va residir vint-i-dos anys, Narro vint, l'organista Burguete quinze i el mestre Portell trenta. Sembla evident, que tant de temps de residència havia de deixar una empremta concreta. A més a més, era suficient temps

⁵³ BUENO CAMEJO, F.C. i MADRID GÓMEZ, R.: "Manuel Narro y la teoría de la música española del siglo XVIII: Adición al compendio del Arte de Canto Llano de Pedro Villasagra". Universitat de València, 2000. Internet: www.uv.es/dep230/revista/PDF203.pdf

⁵⁴ GEMBERO USTÁRROZ, María: *Manuel Narro. Concert per a clave*. Sèrie Compositors valencians, núm.1. Ed. Tritó. Col·l. IVM. Barcelona, 2002//MARÍN, Miguel Ángel: "Repertorios orquestales: obertura, sinfonía y concierto", a *La música en el siglo XVIII*. José Máximo Leza, Ed. pp. 353 i ss.

com per a mostrar una evolució en l'ofici i en conseqüència un progrés en les seues composicions.

6.5. *Conservadorisme i progressisme musical a Xàtiva: una ressenya*

Malgrat la frontera circumstancial esdevinguda arran de la guerra de principis del segle, la continuïtat durant el set-cents respecte del segle anterior quant als temes d'activitat musical, sembla indiscutible. Pel que fa a l'organització, el finançament, l'estructura de les entitats, les institucions i la funció dels músics tendeix a perviure tot resseguint el model que era conegut i es practicava a l'antiga Xàtiva.

Als àmbits no estrictament litúrgics la permeabilitat als canvis i les innovacions formar-va part de la seua essència. No obstant, per al cas de Xàtiva aquestes innovacions no anirien associades a l'acceptació de l'espai escènic operístic com a característica de modernitat, del qual no trobem referències a la ciutat, tanmateix, altres gèneres com ara els números musicals en les comèdies, sí que es veieren influenciats (sovint indirectament) per l'abatoll italianitzant.

Es podria pensar que en no haver una inferència italiana que haguera usat com a instrument de difusió l'activitat operística a la ciutat, Xàtiva s'hauria distanciat negativament del progrés cultural experimentat per València. Per al cas de *San Phelipe*, la regió de crítica es veuria reduïda a la introducció de l'estil teatral en les composicions religioses, d'una banda. D'altra, tot considerant la multiplicitat de funcions dels músics oficials, la permanència d'estructures barroques en la representació de comèdies de facció àuria, amb poques innovacions, hauria reduït les possibilitats d'existir amplis espais musicals dins de les representacions de comèdies. Ara bé, açò no vol dir que no es donara. De fet, els aldarulls que hem referenciat en parlar de les comèdies, s'ocasionarien precisament perquè el públic s'escarotava davant l'energia que aportarien determinats números musicals, però sobretot, per la retallada horària que les autoritats infligien a les representacions. En conseqüència no sembla descabellat pensar que el minso espai que quedaria per a un progrés innovador en allò musical seria tot l'àmbit relacionat amb la música popular, els villancets, l'escenari de les comèdies, i les diversions públiques, espais aquests on el conjunt de la població trobava esbarjo.

Malauradament, on la ciutat de *San Phelipe* podria mostrar aquests objectes descriptius, es manca d'evidències fins a dia de hui.

6.6. Difusió i recepció d'idees i de música. Canals i suports

Per tal de poder presentar un context que emmarque una possible àrea de visió del perfil de l'activitat musical, volem aportar consideracions generals referides als suports de difusió de la música i dels pensaments que l'enllumenaren. Tres esdevenen els canals per on corria la comunicació al segle XVIII: manuscrits (comunicació epistolar, composicions musicals a mà, quaderns d'exercicis), transmissió oral (parlaments, col·lacions, docència) i comunicació impresa (llibres, documents, manifestes).

Com a canal, els manuscrits no trobaven contrapés en l'edició i impressió de documentació, en conseqüència, suposaven el principal canal comunicatiu. Respecte de la transmissió oral caldria qualificar-la d'indubtable. Ens ocuparem ara d'estudiar els indicis dels canals eixits de la impressió de diversos tipus de materials, com a mitjans de transmissió cultural, indirectament relacionats amb la difusió de música.

L'activitat editorial a Xàtiva no es donava tan a l'abast com en altres ciutats de major importància durant el XVIII. D'alguna manera, potser, la facilitat en l'expressió gràfica de les opinions i la seua difusió a Xàtiva no es podia comparar a la d'altres ciutats més dotades en aquest sentit; conseqüentment, açò afectava també la prompta recepció de les opinions circulants.

La falta de Imprenta que dificultava la comunicación recíproca de los antiguos, casi del todo cortó la de los antiguos con los modernos. Muchos de aquellos nada escribieron, temerosos de que por la grave dificultad que había en multiplicar ejemplares, se sepultasen luego en el olvido sus escritos; y faltándoles el cebo de la fama, no es mucho que mirasen con desamor la fatiga. Otros escribieron, pero cayeron en el inconveniente que a los primeros movió a no escribir⁵⁵

Prenent aquestes manifestacions de Feijoo com a referència que la manca d'indústria editora esdevé un inconvenient de progrés per a una societat moderna, podríem corroborar que Xàtiva no podia arribar a alinear-se amb

⁵⁵ FEIJOO, Benito Jerónimo: Teatro crítico universal/Tom IV, Discurs XII: Resurrección de las Artes y Apología de los Antiguos. Punt 6.

València quant a possibilitats de circulació i brollar d'activitat intel·lectual. Una vegada establida una urbs, en cobrar autonomia, tendeix a autopromocionar-se i créixer. Aquest seria el cas de València, on cada vegada més es palesa la incipiència del moviment editorial i impressor en el decurs del segle tot i no haver impremta musical⁵⁶. López-Vidriero explica que les millores en la indústria del llibre havien estat promogudes per l'Estat, qui les havia protegides desenvolupant un aparell legislatiu adient. Aquesta activitat s'ajustava al moviment de renovació borbònica que desitjava un model de modernitat i d'obertura cap a la cultura i l'educació. La revitalitzada activitat professional vinculada al món del llibre esdevenia necessària i útil: acomplia dos funcions importants, educar i generar guanys. Els millors clients dels editors i els impressors anaven a ser l'Església i les escoles d'Educació primària. A mesura que el temps passava, cap a l'últim terç del segle, també s'inclouria com a mercat potencial l'emergent burgesia de classe mitjana. Tot i això, s'ha de considerar que Xàtiva no queda tan lluny de la capital i que, per tant, com a ciutat encuriosida de no perdre empenta respecte d'aquella, les edicions literàries i científiques que allà pogueren aparèixer arribarien també a *San Phelipe*, de les quals se'n faria ressò.

El fet que s'encomanara a València allò que es necessitara no implica que no poguera haver-los a Xàtiva, sols que probablement amb imprentes i tipografies més precàries. En qualsevol cas, només podem documentar que el 1731, Joseph Fort sol·licita establir-se a la ciutat com a impressor. Tampoc no podem oblidar que el pare dels germans Villanueva (diputat a les Corts de Cadis i natural de *San Phelipe*), era comerciant i enquadernador de llibres amb tenda establerta a la ciutat.

Quant a impressió de música a *San Phelipe*, res coneixem. Les composicions i les còpies eren manuscrites i tampoc no coneixem cap cas d'estampació musical. Fins i tot, els llibres corals impresos de la Seu (antifonaris, salteris i altres) haurien estat comprats a Itàlia en edicions venecianes, almenys des de 1760. La circumstància afectava també la resta de l'estat espanyol. Miguel Ángel Marín, informa que tant a Espanya com a Portugal, la música s'escrivia i difonia quasi exclusivament en forma de manuscrits i pràcticament la totalitat d'impressos que podien adquirir-se en

⁵⁶ LÓPEZ-VIDRIERO, M^a. Luisa: "Otras maneras de componer: la música y la imprenta en el siglo XVIII". A *Imprenta y Edición Musical en España (ss.XVIII-XX)*. LOLO, Begoña i GOSÁLVEZ, José Carlos, Eds. Ediciones UAM, Madrid, 2012.

aquesta època eren importats, amb major embalum a les darreres dècades del segle.⁵⁷

Els sermons de celebracions importants, les lletres que hom farien servir per a villancets, els goigs, la literatura de cordell i altres, emprarien el suport imprès per a la seua conservació i difusió.

Els manuscrits, per tant, esdevenien el suport a sobre el qual circulava la música principalment. Les còpies també eren manuscrites i els guions se simplificarien en *manos de borrador* al principi, abans d'arribar a confeccionar-se partitures completes, necessàries per a conjuntar el variat nombre de veus i d'instruments. Sovint el *paper* de l'orgue, amb la sola línia del baix amb escàs xifrat per poder realitzar el continu, servia també al mestre per al regiment de la capella. El mateix manuscrit passat a net servia per enviar-lo per correu a institucions d'interès per als músics de la Seu, fins on sabem. Valga com exemple el *Miserere* que Manuel Narro adreça a la col·legial de Jerez de La Frontera des de *San Phelipe* en 1765.⁵⁸

En la present investigació, resulta especialment valuós l'exemple de Juan de Acuña Escarache (*San Phelipe* 1749-Catalain 1837), qui quan viatja a Roncesvalles per fer-se'n càrrec de la mestria de capella i de l'orgue d'aquella col·legiata (1777) i durant el temps que allà va residir fins la seua mort, reunirà còpies de diversos compositors, de la seua família i d'altres relacionats amb Xàtiva.⁵⁹

6.7. Conclusions

Ens aquest capítol ens ha interessat aproximar-nos a aspectes i dimensions filosòfiques i estètiques fins on hem pogut esbrinar.

⁵⁷ MARÍN, Miguel Ángel: "La imprenta musical", a *La Música en el siglo XVIII*, José Máximo Leza, Editor. En *Historia de la Música en España e Hispanoamérica*. Fondo de Cultura Económica, Madrid, 2014. Vol. IV, p.450 i ss.

⁵⁸ PEÑAS GARCÍA, Concepción: obra catalogada a l'Arxiu de la Reial Col·legiata de Roncesvalles, amb la signatura E-NA/RV, 16271. Entrada 707 del catàleg.

⁵⁹ GARCIA COMPANY, Josep Manel: *La Problemàtica del patrimoni musical a Xàtiva durant el segle XVIII*. Departament de Filosofia de la Universitat de València, 2007. Treball d'investigació. Inèdit.// PEÑAS GARCÍA, Concepción: "Los Acuña, una família de músics", a *Revista de Musicología* XIX, 1-2.

Més enllà de l'existència genuïna de moviment il·lustrat hem pogut aportar la descripció de l'existència d'espai i d'oportunitat perquè progressara aquesta *cultura il·lustrada*. L'equació circumstancial permetria aquesta activitat en la major part dels casos.

El reduït marc documental deixa poc d'espai a l'estudi més profund. Sembla que només podem fer una anàlisi parcial de la música religiosa, i dins d'ella de la litúrgica (en llatí), perquè els objectes musicals recuperats pertanyen a aquesta àrea d'activitat. No obstant, sembla que les composicions musicals es trobarien al nivell de la resta de l'estat pel que fa a la *poètica* imperant.

A Xàtiva va veient-se que els afanys d'aparéixer com la ciutat que havia sigut en l'època foral anirien desdibuixant-se, trobant només brins de reactivació dins l'esperit il·lusionat d'alguns xativins il·lustrats. No arribaria a ser la societat laica i oberta que els millors ideals il·lustrats proposarien.

CAPÍTOL 7: LA PROBLEMÀTICA DEL PATRIMONI MUSICAL SETABENSE DEL SEGLE XVIII

En aquest capítol intentem aproximar-nos a elements musicals que a dia de hui encara resten i es poden estudiar. D'índole ben diversa, els vestigis ens aporten idees del context en què l'activitat musical es va desenvolupar, dient-nos, per tant, alguna cosa sobre ella mateixa. La no existència de determinats materials com ara les composicions musicals de l'arxiu de la Seu, ens parla de les crudes vicissituds que ha hagut de travessar, deixant senyal de les seues dimensions i tipologies.

Els llibres de faristol o corals, mostren el cant que es practicava en els oficis religiosos i, fins on hem pogut saber, com es practicava. També, per la diversa procedència d'aquests elements ens podem arrimar a altres establiments religiosos al marge de la Seu.

Aportem un xicotet estudi iconogràfic sobre representacions pictòriques, que ens permeten esboçar unes línies sobre el concepte de música que es tenia, la seua funció i el seu consum.

Inclourem un epígraf sobre les campanes de la ciutat, les de la Seu i la resta d'espais que les allotjaven, tot entenent que formaven part de l'espai sonor de la ciutat al mateix nivell que la música o els focs d'artifici en les celebracions, i amb una funció icònica i comunicativa d'alta significació en aquells moments.

Les fonts documentals en què ens basem podrien considerar-se com a primàries i secundàries. D'aquesta manera resulta, si cap, més interessant aquesta aproximació amb la idea que servisca com a catàleg dels elements que anem a mencionar, referit al segle XVIII.

La idea de patrimoni musical excedeix el mer conjunt de vestigis que a hores d'ara ens queden. Metodològicament, fer una relació o inventari d'objectes que guarden relació (o pogueren guardar-la) amb l'antiguitat no ens aporta, en sí, informació adequada a l'interès per comprendre els contextos que en el seu moment donaven sentit i funció a la creació i manteniment d'aqueixos materials. No obstant, un inventari guarda infor-

mació molt valuosa com a mostrari de referències per a ulteriors estudis específics, com acabem d'esmentar.

Donada la naturalesa de les dades, transcorregut el temps, no podem fer una anàlisi dels relictos com a proves evidents de determinades afirmacions, com ara convertir en realitat les aparences, que no compten amb una base de connexió entre el que era l'objecte en el seu moment i què és (o significa) hui.

Sovint, hem parlat al llarg del treball de la manca de fonts musicals primàries que donaren forma concreta a les descripcions que anàvem fent. També, sovint, hem al·ludit a la manca d'informació específica a les diverses fonts i sèries documentals. Concretament a aquestes faltes volem referir-nos tot seguit per aportar llum sobre una problemàtica que informa també de les circumstàncies i conjuntures que han afectat, si no configurat, el correlat setcentista en l'àmbit musical a la ciutat de Xàtiva.

Per poder parlar de problemàtica sobre el patrimoni musical, cal referir què entenem com a patrimoni en l'àmbit d'aquest treball.

En general, les definicions estableixen el patrimoni com el conjunt de béns d'algun tipus que suposen la dotació necessària per a la continuïtat de la vida d'un individu, d'una família o d'una societat en general, fins arribar al conjunt de la humanitat.

En conseqüència, el patrimoni cultural subjecta la possibilitat de poder satisfer i dur endavant les necessitats d'índole moral i estètica que arriben a configurar la fisonomia d'un grup, d'una societat determinada, com un lligam més dels que contribueixen a l'ordissatge social, podent arribar a esdevenir un element identitari i per tant, diferenciador respecte d'altres grups. Sobretot, cal destacar, que eixa societat té propensió a transmetre'l a les generacions que van configurant-la successivament.

7.1. Sobre l'arxiu musical de La Seu.

En la discussió sobre el problema de la propietat dels fons músicoreligiosos de les esglésies, José Climent, Organista i Prefecte de Música de la Catedral

Metropolitana de València, ix al pas¹ assenyalant que si ens emparem en la tesi que la propietat intel·lectual pertany a l'individu, cadascú pot fer-ne l'ús que en considere, i com ell diu, pot donar-ho a l'entitat a la qual ha servit o, pot emportar-s'ho sota el braç, on li parega. Ell afirma que vol lliurar les seves coses a la institució en què ha viscut i opina que és el mateix que han fet molts dels Mestres de Capella de les esglésies espanyoles. Tot i semblar una afirmació molt particular, no deixa de significar un punt de partida per abordar la qüestió en referència a Xàtiva.

El darrer músic que va exercir funcions de mestre de capella de la Seu, José Ramírez Cameno, també era l'organista i guardava la major part dels papers que utilitzava a casa seua, situada a la mateixa plaça de "la Seu". Quan va morir, el 17 d'abril de 1947, la seva afillada, Pura Segarra (organista també) va contraure matrimoni i son marit, a la mort de Pura, cedí a la societat musical xativina Música Nova tots els arxius, documents i instruments musicals. Així, tot el que hi hagué de música a casa del darrer Mestre de Capella va passar al fons arxivístic d'aquesta societat. Hem de dir ací que quan encara vivia Pura Segarra, nosaltres mateixos vam elaborar un treball biogràfic breu (any 1985, inèdit) sobre la figura de Ramírez Cameno i cal dir que durant la revisió dels papers del mestre no vam trobar música del segle XVIII, sí, algunes composicions d'ell i moltes partitures impreses de sarsueles i llibres de piano, doncs fou entre d'altres, la docència particular del piano, el seu mitjà de vida. Açò vol dir que a l'arxiu particular de José Ramírez no hi havia papers vells, tot i que l'arxiu musical de la Seu des de la Guerra Civil fins a la seua mort devia haver estat a casa seua molt possiblement, sent que a la Seu no queda cap arxiu musical com a tal. Tot açò no és més que el preàmbul per poder explicar que a la Seu de Xàtiva, la manera de funcionar la capella quant a custòdia i organització de l'arxiu musical, sempre ha sigut molt singular.

7.1.1. Els músics de la Seu i l'arxiu musical

Era el Mestre de Capella qui tenia la responsabilitat de cuidar els papers de l'arxiu musical i de mantenir-los sempre en bon ús; sobretot aquells que gaudien de més acceptació, i també dels seus propis. Tanmateix, els papers

¹ CLIMENT BARBER, José: "El patrimonio musical sacro y el clero secular: las iglesias valencianas", a *Actes de les I Jornades sobre Música, Estètica i Patrimoni*. Ajuntament de Xàtiva, 2002.

que no guardava a casa seva, o de l'organista, o de l'ajustador de les orquestres extravagants, romanien a l'arxiu eclesiàstic.

Tret dels llibres de molta vàlua econòmica per la seva construcció, com podien ser els llibres corals i aquells altres que podien fer-ne ús el comú del capítol, tota la resta, aquells que ja no s'utilitzaven o, fins i tot, que ni es coneixia que podien existir, devien anar solts o resultar de molt fàcil accés per la zona propera a l'orgue el qual podia disposar d'uns calaixos o armaris on potser s'hi guardaven, i també és possible que de forma poc adequada per a la seua seguretat.

L'argument anterior, agafat en gelat pot fer aparèixer els encarregats de l'arxiu i els membres de la capella com a persones despreocupades, quan en realitat, el rigor i la pulcritud deu visualitzar-se en claus de quotidianitat.

Devia ser ben fàcil utilitzar papers vells i desgastats, de difícil lectura, (una vegada copiats de nou i actualitzats els que es consideraren d'interès en eixe moment), per a altres menesters, com ara embolicar productes o prendre foc a les calderes menudes per escalfar-se.

Com que el paper i en alguns casos pergamí, podia reciclar-se, no cal deslligar gaire aquesta possibilitat com una de les vies de desaparició de materials musicals. També com a carpetes per protegir altres documents de major importància o interès.

Al capdavant, per unes raons o per altres del segle XVIII no queda ni un sol paper de música a Xàtiva fins on hem pogut escorcollar. La institució eclesiàstica ha perdut la manera de nodrir de patrimoni sonor i gràfic aquell món històric i ara silenciàt, sens capacitat investigadora ni de recuperació pràctica de la música.

En els pitjors moments socials que la ciutat ha viscut, tots els arxius, administratius i notariais han sofert espoliacions, incendis i estripades que l'han anat minvat del potencial de memòria històrica que podien aportar.

Durant la crema de Xàtiva com a conseqüència capritxosa de la Guerra de Successió, les turbes enfervorides i desafortades prenen foc a tot el que podien sense entendre el que feien. El millor i més eficaç medi de prendre foc és utilitzar paper. Arrabassaren les cases de totes aquelles persones que no pogueren demostrar que havien estat fidels a la causa borbònica. El clergat xativí es mostrà partidari de la causa austriacista i molts d'ells, activistes per

la dita causa. Gran part dels clergues van haver de fugir de la ciutat, fins i tot el Mestre de Capella d'aleshores Francisco Zacarías Juan, qui tardà molt de temps a tornar. No podem saber què s'emportà que fóra del seu interès o potser no s'emportara res, tanmateix la virulència de la situació pot fer-nos imaginar quasi qualsevol cosa.

També els establiments de religiosos regulars sofriren duríssimament els efectes del desgavell de 1707, inclús, en el primer intent de 1706. Aquest és el cas del convent dels Mercedaris. A un testimoni escrit del *Licenciado Carlos Picó, Presbítero, Comisario de Reverendísimo Señor Vicario General del Arzobispado de Valencia*, en el qual narra el que va observar durant la visita que li fou encomanada a l'esmentat convent de Xàtiva, situat fora dels murs de ponent de la ciutat, perquè se sabia que havien estat allí les tropes borbòniques comandades pel comte de las Torres, l'any 1706², llegim:

Assí mismo, en un balcón que cae sobre el presbiterio donde estaba el órgano de dicha Iglesia, se ha hallado la imagen del Patriarca San Pedro Nolasco desnudo, por haberle quitado las vestiduras, y también haberse llevado dicho órgano. Assí mismo, se han hallado los missales y libros de Coro, rasgados por el suelo, también los bancos, sillas del Confessionario, y tabernáculos rompidos y puestos a la puerta de la Iglesia por cuenta de fagina³

No obstant l'episodi de les represàlies borbòniques, de l'època del mestre Joan Serrat (1717-1722) coneixem que existien papers de música i un arxiu musical tot i que en condicions un tant particulars. Transcrivim ací fragments d'una carta que escriu Joan Serrat al capítol de la Seu al respecte d'aquesta situació especial de l'arxiu musical en considerar-los significatius del que volem explicar:⁴

Muy Ilustres Señores:
Mosén Juan Serrat, Maestro de Capilla de esta Santa Yglesia, a los pies de Vuestra Señoría, Suplicante, como mexor puede y deve dice: que es estilo inconcusamente observado en todas las Santas Ygleias, assí Cathedrales como

² Xàtiva va sofrir el setge borbònic dues vegades. El primer, el 1706, va fracassar i marxaren les tropes.

³ En *Curiosidades Setabenses*, fascicle II: *Datos para la historia del Exterminio de Játiva en la Guerra de Sucesión*, de Ventura Pascual y Beltrán. Xàtiva, 1925. (p. 57)

⁴ ACX. Correspondència. Carpeta 288.

Colegiales, el depositar y o archivar en sus Aulas Capitulares o Archivos, muchos papeles de Música como algunos Motetes, diferentes responsorios y otros papeles, como es público y notorio, y despondrán de ello, en caso necesario, todos los músicos que hayan estado en otras Yglesias, y estos papeles quedan propios para siempre en dicha Santa Yglesia, pues el archivarles es a expensas propias de dichas Yglesias, como se manifiesta por unos Motetes y Responsorios de Navidades, y juntamente los Pasios, cuyos papeles están archivados en esta Yglesia; y siendo así que en ella también se encuentran Libros de Atril que sirven para las Missas, Vísperas, Completas, Salmos, Pasios, Missas de Difuntos, con sus Liciones y Responsorios, está el Suplicante en la inteligencia que dichos Libros de Atril son propios de esta Santa Yglesia y archivados en ella, pues no cabe ni es presumible que de dichos libros se sirviese esta Santa Yglesia sin ser suyos propios; y [h]aviendo el Suplicante pedídoles a Joseph Falcó, en cuyo poder están,[...] respondió dicho Falcó [que] no les quería sacar, [a] menos que se le dieran porción de papeles de los propios del suplicante, valiéndose para esto de que los dichos libros eran suyos propios, y que así en ninguna manera estava obligado a sacarles [a] menos que no se le diese la porción de papeles que pedía; y siendo la razón de que se valió tan contra toda verdad, pues dize que los papeles son suyos propios quando consta a todos los Señores, así Capitulares como Beneficiados, que se acuerdan de aquel tiempo en el que estavan y assistían en esta santa Yglesia los Maestros Baylón, Veana, Escorigüela, Xacarías, Sarrió, y del Suplicante, se cantava en la Capilla con dichos libros que dize Falcó ser suyos;[...]

A Vuestra Señoría, rendidamente suplica mande hazer la averiguación que convenga sobre esta materia por interessarse tanto en ella esta Yglesia, [...]

Arran d'aquestes paraules de Juan Serrat, s'evidencia l'existència d'un arxiu musical després de la Guerra de Successió. També posa de relleu la importància que tenien els llibres corals de faristol com a bé patrimonial de l'església, i explica l'ús que se'n feia d'ells i els seus tipus.

També referencia alguns gèneres musicals que es practicaven. Sembla que hi havia especial predilecció pels motets. Dels villancets no se'n parla si no és que Serrat els fa sinònims de motets. Tanmateix, referir-se a *muchos papeles sueltos* esclareix poc pel que fa al gènere però molt quant a l'activitat compositiva, copista i ocasional, quantitativament parlant.

Al marge de la pràctica, qui tenia la propietat dels papers de música era formalment l'església en aquells casos que formava part de les obligacions del mestre la seua composició. No obstant, en el cas de Joseph Portell (mestre des de 1728 a 1758) s'opta per fer una obra de *gràcia*, en voler-li comprar els que guardava a casa seua, com de seguida veurem.

De l'escrit es desprén que es feia un ús col·lectiu dels papers de música. Potser el paper que juga ací la capella com a entitat, fa pensar en la diversitat i quantitat d'actes i eixides a què havia de fer-ne front, i no sempre, com s'ha vist al capítol corresponent, tota junta.

D'especial significació resulta el fet que el repertori dels antecessors de Serrat en el càrrec resseguira interpretant-se.

Josep Falcó ja era diputat amb el mestre Escorihuela l'any 1688. En març de 1715 era ministril de la capella de la Seu i des del 1718, almenys, baixonista. Devia ser un ministril avançat i ben considerat perquè en aqueixa època se li encomana la cura dels diputats. Pertanyia al clergat i gaudia del Benefici de Sant Marc (el núm.42). Si comptem que durant quasi una temporada de deu anys aquest Falcó va poder fer custòdia de determinats documents i papers de música, no resulta d'estranyar que Serrat, quan arriba cap el 1717 trobe reticències en Falcó, erigit en custodi dels materials musicals des del temps de guerra. Zacarías havia marxat i pel que es descriu a la missiva, Falcó desenvolupava el rol d'arxiver i de mestre. En no haver més dades sobre el resultat de la discussió entre Serrat i Falcó, cal suposar que aquell va retornar els papers a l'arxiu de l'església.

Resulta bastant clar que al llarg del segle l'arxiu degué anar incrementant-se, per la successiva aportació de nous músics fins arribar a disposar d'un important patrimoni musical. Fins i tot podem arribar a parlar de comandes fetes a compositors forasters com és el cas de la *Lamentación, que en solfa de bello gusto* li encomana la institució a Juan Manuel Acuña Faxardo l'any 1747:⁵

[...] que a Mossén Nicolás Mira le pague el bolsero 4 pesetas blancas que les costó la Lamentación que en solfa (de bello gusto) compuso Juan de Acuña, y que esta se archive en la Iglesia.⁶

L'apreciació *bello gusto* suposa la verbalització d'una idea compartida culturalment dels elements que hauria de contindre una composició religiosa més que d'una categoria estètica. D'aquesta manera es requeria per part de

⁵ ACX. Acords capitulars. L.74.

⁶ ACX. Acords capitulars, L.74. p. 109. 10 de maig de 1747

la comunitat un cert nivell d'exigència en el consum de la música. Pensem que la doctrina practicada i acceptada en la recepció és la del *decòrum*.

A més a més, el fet que es diga a la cita *que se archive en la Iglesia*, tot i no fer-se cap menció a l'audició de la peça, ens fa suposar que seria per poder-la escoltar en altres ocasions.

Més mostres que devia existir un arxiu musical important, al mateix temps que gran part de l'arxiu podia trobar-se a casa dels mestres de capella com hem ressenyat, el trobem en el cas del mestre Portell del Villar, com comentàvem suara. Les vicissituds de l'inventari d'obres i composicions que guardava a casa seua ha estat estudiat al nostre Treball d'Investigació.⁷ A la seua mort, ocorreguda el 1758, i degut als deutes que el mestre tenia concrets amb la institució, el capítol eclesiàstic va decidir prendre de casa seua (comprar-li als hereus) tots aquelles *papers músics* que pogueren tindre servei per a les funcions de la Seu.

L'encàrrec el va fer el Capítol al seu Racional Juan Antonio Ducos, qui juntament amb Mossén Narro, organista, i Mossén Macià del Villar, músic de la capella, domer i cosí germà de Portell, havien de recollir sols aquells papers que aprofitaren per al servei de l'església i que són els que s'inventariaren. Queda saber quins i quants papers que no eren d'ús per a l'església podien haver quedat i què ocorregué amb ells. Si tenim en compte que hi ha notícia fefaent que Portell era ajustador (i també violinista) de les orquestres extravagants que es formaven en les ocasions requerides i que en aquestes ocasions la música que es tocava servia per amenitzar (per exemple interpretant simfonies, encara que sense poder precisar l'abast d'aquesta denominació), ens queda extrapolar que més enllà de la comanda del capítol, tota aquesta música passaria a mans de Narro o Molina, mitjançant alguna operació de compra amb els hereus, (per a l'ús de la capella en general, inclosos els músics seglars) per a continuar explotant-la en les ocasions del mateix caire en l'avenir.

En qualsevol cas a aquell inventari apareixen referenciades més de cent-cinquanta composicions de diferents gèneres religiosos: misses, salms, obres de difunts, motets i villancets, de més de vint-i sis compositors diferents,

⁷ GARCIA COMPANYY, Josep Manel: *La problemàtica del patrimoni musical a Xàtiva durant el segle XVIII*. Treball d'Investigació. Universitat de València, Departament de Filosofia, any 2007. (Treball inèdit)

inclòs el mateix Portell, i que abasten des del darrer terç del segle XVII fins els seus contemporanis.

També sembla que la *Guerra del Francès* tingué conseqüències dolentes per al manteniment de diversos arxius, sobretot d'institucions regulars. El mariscal Suchet arribat a València el 1812, va executar un decret que havia promulgat José I l'any 1809, pel qual se suprimien els ordes religiosos masculins.⁸ Encara que molts d'ells romangueren com a residents a la ciutat.

Tanmateix, si algun conflicte ha fet mal, veritable i irreversible, a l'arxiu musical s'ha donat en la Guerra Civil Espanyola de 1936, durant la qual s'hi botà foc al cor, a l'orgue i a l'arxiu musical que devia estar junt a l'orgue.

Al respecte, volem referenciar ací, sobretot per la claredat amb què ens podem fer idea del que ocorregué entre moltes altres coses d'altra índole, un fragment publicat per Carlos Sarthou, historiador i arxiver municipal en aquells anys:⁹

Durante las lluvias torrenciales de mediados de septiembre de 1936, en que centenares de campesinos a sueldo holgaban en el campo, siendo destinados a la limpieza interior de la Seo y demás templos, no respetaron las puertas del archivo biblioteca colegial, cuya escalera y dependencias irrumpieron en tropel, apropiándose de libros, rasgando documentos y esparciendo por el suelo códices, pergaminos, diplomas, impresos y manuscritos en espantoso desorden. Apercebido del peligro de perderse tan histórico archivo, busqué un taxi y con permiso escrito del Comité, auxiliado de [...] procedí al salvamento urgente de libros y manuscritos.

7.1.2. Els arxius d'altres institucions

No sols es donava el culte a la Col·legial sinó també a la resta de parròquies i comunitats regulars que existien, cadascuna de les quals tenia la seua pròpia música d'ús per als seus propis oficis. No obstant, és possible que també es donaren altres pràctiques dins del cant eclesiàstic, com ara el cant polifònic, sota diferents formes. L'existència de l'orgue afavoria aquesta dimensió interpretativa. En no trobar evidències a Xàtiva, no podem deixar de banda

⁸ HERNANDO SERRA, María Pilar, i AZNAR GARCIA, Ramón: *Xàtiva durant la Guerra del Francès, 1808-1814*. Mateu, editors. Xàtiva, 2002. p. 49

⁹ SARTHOU CARRERES, Carlos: *El Martirio del Arte Cristiano*, València 1939.

les dades que aporta Andrea Bombi en estudiar la música al Reial Convent de Predicadors de València.¹⁰ Bombi explica que a aquell establiment com a altres, masculins o femenins, s'interpretava de forma variable el cant eclesial. En ocasions concretes i en funció de la importància de l'esdeveniment, a les congregacions religioses es cantava polifonia, amb formes de fabordó. Algunes comunitats femenines saludaven el pas de les processons amb himnes de cant pla davall d'aquestes formes polifòniques. *San Phelipe*, també comptava entre d'altres, com ja hem assenyalat en altres moments, amb comunitat de Predicadors, convent de Sant Domènec, on es donarien demostracions semblants. També existia un establiment femení, Dominiques de la Consolació, de les quals manquem de dades en aquest aspecte. Tanmateix no podem anar més enllà.

Considerem que la música als monestirs i congregacions regulars, havia d'estar basada en l'entonació del cant pla propi de les respectives litúrgies. No coneixem capella instrumental associada a l'activitat musical de les congregacions. Tanmateix, sí que hi trobem alguna evidència de l'assistència de ministrils en alguna visita oficial del Capítol de la Seu als monestirs per motius circumstancials i protocol·laris, res més.¹¹

Després de les exclaustacions i les vicissituds ja comentades, podem arribar a fer-nos una idea de la complexitat d'abordar un estudi de recuperació, ni que siga testimonial, del patrimoni musical del XVIII, dins de l'àmbit religiós. Tot i no entrant a considerar el moviment musical de fora de l'església, i que havia de ser ben ric com delaten les poques pistes que en fonts narratives ens queden.

¹⁰ BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad. El italianismo musical en Valencia (1685-1738)*. Institut Valencià de la Música. València, 2011. Vol.I, p 79 i ss.

¹¹ AMX, Determinacions capitulars, L. 74. 29/11/1788. *en conformidad de lo resuelto en el anterior Cabildo, haciendo diligencias para poder yndagar el coste sobre sobre poco más o menos, que podía tener la admisión del día de la función en culto, veneración y obsequio del Beato Padre Nicolás Factor suplicada por el Guardián y Comunidad del convento de San Francisco de esta ciudad, [...] a satisfacer las limosnas de Altar y Pulpito, con el importe de cera y músicas a disposición de esta Ilustre Ciudad, [...] y haviéndose evacuado conferencia sobre ello, teniéndose por muy conforme la aceptación de parte de esta Ciudad del dicho día, y al mismo tiempo el que sea la función lusidísima tanto en la Horquesta de las Visperas, como su Yluminación de Yglesia con orador condecorado, y de igual clave el que celebre la Misa.*

Joan Alonso, Alfred Boluda i Vicent Pons¹², expliquen que *front a les conseqüències que la Germania, guerra de Successió i guerra del Francès tingueren als arxius de la ciutat (Municipal, Hospital, notarial, etc.), els arxius parroquials presenten una continuïtat documental que en certa manera supleix les carències dels altres, encara que no van estar aliens a aquestes pertorbacions*. Malgrat la certesa d'aquestes afirmacions, res se'n parla d'arxius musicals.

7.1.3. Un repertori espars: la música de Juan Acuña Escarche

Fins on tenim evidències, són quatre els membres de la nissaga del Acuña qui, en el temps que ens ocupa i dins de l'àmbit musical, van mantenir una vinculació amb la Col·legiata de Santa Maria de Xàtiva, i per tant a la vida musical setabense.

L'aportació d'un d'ells, Juan Acuña Escarche, ha jugat a favor de la mitigació de la gran mancança del repertori musical setcentista, en conservar composicions de músics de la Seu en el seu periple navarrés des del 1777. Un fet rellevant donat que circumstàncies de la seua activitat professional han permés conservar part de la producció d'aquell temps i que podem recuperar com a patrimoni al nivell que corresponga en cada cas.

Cal enraonar ací alguns aspectes de la manera de viure d'aquests músics que ocasionava la itinerància de les peces, baix del seu braç, d'un lloc a un altre. A la llum d'aquestes consideracions podem entendre la dispersió del repertori que ens ocupa.

Segons María Concepción Peñas García, Juan Acuña Escarche —el qual romangué quaranta-cinc anys de mestre de capella i organista a Roncesvalles— “fue quien debió hacerse con las obras de sus parientes, así como también con la de otros músicos valencianos”, referint-se ací al llistat de noms de músics vinculats a la Seu de Xàtiva i dels quals se'n troben composicions a aquell lloc.¹³

¹² ALONSO, Joan, BOLUDA, Alfred, i PONS, Vicent: “L'Arxiu Històric de la Col·legiata de Santa Maria de Xàtiva. Inventari i aproximació històrica”. A la Revista *Papers de la Costera*, núms. 7-8, Xàtiva (1992)

¹³ PEÑAS GARCIA, María Concepción: *Catálogo de los Fondos Musicales de la Real Colegiata de Roncesvalles*. Gobierno de Navarra. Pamplona, 1995.

Les relacions familiars haurien permès aquesta situació per via epistolar. Juan Acuña Escarche naix a Xàtiva el 1749 i mor el 1837, havent estat nomenat mestre i organista de Roncesvalles des de 1777 fins a 1819 en un primer període i de 1822 a 1825 en un segon període. Precisament a Orreaga és on, afortunadament, hem reconegut diverses de les obres de l'inventari dels papers músics de Portell que expliquem en el treball d'investigació esmentat referit a aquesta important font d'informació.¹⁴

No està de més ressenyar que, indirectament, la mateixa institució eclesiàstica ha permès que molt del repertori polifònic i de cant pla, la interpretació del qual requeria del coneixement i de la pràctica assídua del treball de concertació, s'haja perdut i dispersat. Una raó podria trobar-se en el fet que els assajos s'hagueren de fer fora de la Seu, a casa del mestre.¹⁵ També, que les decisions i modes que els successius concilis i sínodes han anat establint, han afavorit l'expansió i creixement d'un repertori sacre fàcil per al cant de les comunitats, provocant indirectament la pèrdua de música més valuosa estèticament; ens referim a la música polifònica i amb acompanyament instrumental més enllà de l'orgue.

A l'Arxiu de la Col·legiata de Xàtiva queden ara, a banda dels grans llibres de faristol tres carpetes amb papers solts del segle XIX i XX, còpies manuscrites, impreses i altres, que han estat catalogades per Francisco Martínez Alberola i José Javier Andrés Rigla, com a: *Col·legiata Basilica Santa Maria "La Seu" de Xàtiva: Fons Musical*.¹⁶ En aquest catàleg només apareixen referències al XVIII en aquestes:

- p.9: Andreví, Francisco (1768-1853) *Inocentes pastorcillos*. Villancet.
- p.38: Pachés, Jaime (s. XVIII) *Missa de Passió a 4*
- p.42: Cuevas Perales, Juan Vicente (1782-1855) *Gozos a Nuestra Senyora de la Seu, Patrona de Xàtiva*,
- p.46 i 47 Graelles de digitació per al clarinet de 10 claus de 1808 i una altra per al baixó Antonio Torres.

¹⁴ GARCIA COMPANY, Josep Manel: *La problemàtica del patrimoni musical a Xàtiva durant el segle XVIII*. Treball d'Investigació. Universitat de València, Departament de Filosofia, any 2007. (Treball inèdit)

¹⁵ *Cfr.* l'epígraf sobre el lloc d'assajos al capítol referit a la manera de ser la capella de música en aquest treball.

¹⁶ Edició a cura dels mateixos autors. Any, 2004.

Res més queda del XVIII, tret de la copia del XIX del conegut motet per a rogatives *O, Vere Deus (motet dels terratrèmols, de 1748)*, única obra a Espanya del seu autor Joseph Portell, a dia de hui, de dubtosa atribució.¹⁷

7.2. Els llibres corals

A la Col·legiata Basílica de Santa Maria de Xàtiva existeix una col·lecció de trenta-i-un llibres corals, alguns dels quals es troben en tan males condicions que no permeten el seu estudi. Altres, més accessibles esperen el torn dins d'un programa de restauració encetat per la institució, mentre que uns poquets ja han estat restaurats a data de hui. La seua procedència és diversa. A banda dels propis de la col·legial hi ha d'ells que provenen de convents de la ciutat sense conèixer més dades. A dia de hui es troben en fase catalogació. Presentem ací una relació dels que considerem anteriors i sincrònics del segle XVIII per entendre que devien ser els que s'usaven. És possible que alguns d'ells, en desconèixer la data de conformació, pogueren entrar dins d'aquest grup, però no podem fiançar que acomplisquen el criteri emprat.

Aquests relictos, que han anat passant de generació en generació de cantors i residents fins que es va desintegrar l'estructura social i jeràrquica de la institució o de les ordes regulars segons el cas, semblen compostos, reparats o refets en diferents èpoques. Potser contenen parts o materials més antics la data dels quals ja l'havia esborrada l'ús o les mateixes exigències de reconstrucció, com és el cas de molts dels índex, que en trobar-se als darrers o primers fulls s'han fet servir per apegar-los o clavar-los a les noves cobertes en el procés d'enquadernació. En eixos casos juntament amb l'índex original desapareix la referència a l'autoria.

Presentem una mostra i tenim l'intenció de comentar breument alguns detalls generals de cadascun del llibres que esmentem.

¹⁷ ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni, i BUENO CAMEJO, Francisco Carlos: "Josep Portell Martínez, entre Xàtiva i Itàlia". *Revista de Musicologia*, Sedem, 2002, vol. XXV, núm.1. No hi ha cap certesa d'atribució a Portell excepte el text, i aquest no ha variat des d'aleshores fins que deixa de celebrar-se aquesta commemoració abans de 1835. L'escriptura i grafia no corresponen a una composició del XVIII, per la qual raó pensem que es tracta d'una còpia o d'una composició original posterior anònima a dia de hui.

- 1621. Maestro Gregorio de Quesada. Signatura antiga *Olim 4*. Enquadernació en pell i fusta amb reblons de llautó, passadors i sivelles daurades. Deduïm la data per l'autor i per un compte de deducció fet l'any 1914 per tal de calcular-li l'antiguitat al llibre. Manca d'índex. A l'interior, en una acotació aliena al text va escriure Manuel Antich que l'any 1712 era *Yinfantillo* i el 1724, *Acòlito*.
- 1621. Maestro Gregorio de Quesada. Signatura antiga *Olim 5*. Enquadernació semblant a l'anterior. La grafia i el miniat és més acurat i ric de colors que inclouen blaus, grisos, roigs i daurats. Conté índex. Es tracta d'un missal general amb introïts, graduals, tractus, al·leluies, ofertoris i comunions.
- 1702, *Officium defunctorum*, Fra Joannes Sanz, any 1702. Apareix aquesta inscripció a un dibuix: *Fr. Joannes Sanz, me fecit, anno 1702*. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador
- 1722, apareix una inscripció: *Manuel Antich y Lopes, año 1722, acólito de San Felipe*. Tot i no aparèixer nom de l'autor, aquesta dada ens serveix per aproximar una data. Conté índex. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador
- 1729, Fra Vicente Picó, a València, Missal de Propis de determinades festes (no conté música). Conté índex. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador
- 1730, Fra Luís Benavent, Ordre de Sants Pares Agustins. Missal propi d'Advent, Nadal i Epifania per a l'ús de la Col·legial, per encàrrec del Degà dels Canonges de la Seu i del seu Capítol. Conté índex. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador
- 1731: sense nom d'autor per manca de fulls. Es tracta d'un missal: Psalms, antífoes, al·leluies, propis de Sants i altres festes, comunions i Tractus¹⁸. Conté índex. Il·lustracions i filigranes molt coloristes. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador
- 1732. Missal de votives. Anotació a llapicera: *Libro de la Virgen*. La rúbrica Fra Vincentius Picó, scribebat anno 1732, apareix al final de l'índex. No restaurat. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador
- Llibre restaurat, no datat, sense autor, sense índex, Missal, imprés
- 1741 (1756 *alia parte*). Dos mans. Desconeguda la de 1756 (F.J.G. F.V. Anno Domini 1756) Als sants Joan i Feliu, *ad matutinum Invitatorium et Antiphone nocturnorum* (sense índex). La de 1741 és un missal de propis de festes: *Laus Deo, VIRGINE Matri, et Augustino Priori. Frater Vincentius Picó, scribebat in Conventu S.P. Augustini, civitatis Valentiae. Anno Domini, 1741. etatis sue, 69*. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador

¹⁸ En la litúrgia catòlica i en la celebració de l'Eucaristia en llatí, el *Tractus* era un psalm que substituïa l'Al·leluia durant el temps de la Quaresma. Es tractava d'un cant solista, sens intervenció del poble i sense antífoes ni respostes.

- 1763, Francisco Verdú¹⁹, prevere. *Officium parvum in BMV*. Conté índex. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador
- 1769, Francisco Verdú: Ordinari i responsoris de Quaresma i Passió. Conté índex. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador
- 1794, *Novíssima additio* al propi dels Sants Oficis: Antonii Emma Cordo, Philippopolitane Ecel Presbit, calamo conscripta Quam DD. Timotheous Esteve, Prevere i Canonge. *Ad Marie ejusdem titulari ex ornamento... expensis dicavit. Anno 1794*. Missal. Conté índex. Pergamí cosit i cobertes de fusta folrades de cuir reforçades amb llautó, amb sivelles de cuir i passador.
- 1795, llibre enllestit per Fra Joseph Guerola,²⁰ OST, organista del convent de la Trinitat. Es tracta d'una agrupació de cants i oficis *pro defunctorum* en memòria de Pedro Tormo, antic prior del convent, en el setè aniversari de la seua mort. El suport és paper, manuscrit, enquadernació moderna de cartró folrada de pell.

A la col·lecció se'n troben de més antics i de menys, com hem vist. Uns en pergamí i altres en paper. Tots els de pergamí contenen pentagrames, i empren la clau de Fa en 3a i clau de Do. Els de paper que estan impresos contenen tetragrames. Els de paper manuscrits, pentagrames. Els no impresos presenten grafies senzilles i melismes de poca extensió.

Els impresos han estat editats a Venècia i segurament encarregats directament allà o per mitjà d'algun llibrer. També cap la possibilitat que s'aprofitaren viatges a Itàlia (Roma) de determinats canonges.

Les caplletres són en casos treballs molt acurats. Afegeixen filigranes, ornaments florals i quelcom dibuix. La inspiració sembla gòtica i el model renaixentista. La tinta emprada és roja per a títols i rúbriques, i negra per a música i text. Als dibuixos, la tinta resulta variada però no existeix una riquesa colorista cridanera. En algun llibre en concret sí que la gamma il·lustrativa és major que en la resta, posant-se de relleu l'habilitat i la professionalitat de manufacturer.

Recullen els cants litúrgics que es practiquen des de fa segles i que a través de les successives còpies aniren introduint la manera particular de cantar-los

¹⁹ Mossén Francisco Verdú, prevere. Contralt de primer cor i evangelister. (?-1790). S'encarregava de compondre (enquadernar), enllestir i mantenir els llibres de cor, al llibre Cuentas de Fábrica (ACX, L.134) consta que l'any 1777, rep sengles retribucions per aquests conceptes.

²⁰ *Vid.* entrada Guerola al catàleg de Noms Propis.

en cada situació, almenys els manuscrits. Es tracta de missals, kyrials, anti-foners, psalteris, i diversos cants propis i votius, en la major part dels casos agrupats per festivitats, la qual cosa afavoria l'ús pràctic dels mateixos. Tot i esdevenir un corpus tancat per definició,²¹ es requeria la composició i inclusió de nous cants a mesura que s'incloïen noves festivitats al calendari.

Com explica José Màximo Leza,²² la seua actualitat es constata en la proliferació de tractats sobre com devia interpretar-se o conservar-se. En el cas de Xàtiva cal assenyalar, tot i que ja s'ha indicat en el capítol dedicat als indicis de pensament il·lustrat a la ciutat, el cas de Manuel Narro apareix com a prova del que es diu, qui amb la seua *Adición al compendio del Arte de Canto Llano de Pedro Villasagra*, ve a puntualitzar determinades qüestions amb la intenció de combatre la ignorància de molts sotscabiscols i cantors. Per a nosaltres resulta inevitable deixar en l'aire la pregunta de si tenia en ment els cantors de *San Phelipe*, donat que en aquella època, 1766, ocupa l'organistia de la Seu xativina. També trobem exemples des de les referències capitulars de la Col·legiata, de l'exigència per part dels canonges perquè el cant es fera com corresponia i pertocava, ací en portem un de l'any 1752:

Habiendo tenido presente lo mal que se porta Mosén Vicente Díez en el empleo que el Cabildo le ha confiado de plaza de Sochantre, y que lexos de sostener el coro y cumplir, le abandona de tal grado, que cantando de fantasía, están de más los libros y sus notas, queriendo sugetar a todos a su torcido dictamen; y habiéndose entendido el mal exemplo [que] ha dado varias veces delante [d]el facistol, acordaron se le diga por mi, el infraescrito Racional, que el Cabildo, lexos de adherir a la pretensión que tenía de que se le aumente el salario, se halla mal satisfecho de sus operaciones y peor servido en el Coro; siendo así que se le ha advertido varias veces cante lo que pintan los Libros, y que olvidándose de lo que se le tiene prevenido, y de los sanos consejos que los señores presidentes le han dado, tira a que las santas prevenciones que el Cabildo da en respecto al Coro salgan ilusorias; por lo que en adelante se retire a otra de las sillas de el Coro y que allí, quieto, observe sin cantar las providencias que el Cabildo tiene tomadas para que se cante el Canto llano según es en sí; y que dentro de dos meses contadores del dia de hoy, deberá presentarse ante mi la cartilla de tonsurado, porque de lo contrario el Cabildo

²¹ LEZA, José Màximo, (ed.): *La Música en el Siglo XVIII*. A Història de la Música en España e Hispanoamèrica. Vol IV. Fondo de Cultura Econòmica. Madrid, 2014. (pp. 227 i ss).

²² *Ibidem*

tomará la providencia que más convenga al bien del Coro y servicio de la Yglesia.

Otrosí, que Joseph Vidal cuyde de cumplir bien su oficio que tiene de sochantre, con tal que cante lo que hay en los libros y cuyde como debe de su obligación.²³

Completant la pregunta que ens fèiem adés, cal plantejar-se si aquestes situacions es donaven pel desconeixement de la teoria per part dels sotscabiscols i cantors, o bé per raons de gust dels mateixos. *Cantar de fantasía* pensem que ací significa que canten del que recorden sense mirar els llibres. En qualsevol cas, corroborem l'exigència conservadora del capítol i les pràctiques lliberals d'alguns dels encarregats d'executar el cant pla. Mirant el conjunt i estimant l'apreciació de Narro pensem més en la ignorància dels encarregats. Òbviament no eren tots. També es dona compte amb aquest exemple que les funcions del mestre de capella no passaven per regir el cant de faristol.

Les parròquies majors, les catedrals, les col·legiates i també institucions monàstiques solien tenir cantorals en qualitat i quantitat parella a les possibilitats econòmiques i de representació estatutària. Es tractava de productes de luxe, i es trobaven zelosament guardats. S'havia d'esmerçar molt de temps en la seua còpia i confecció. A més a més, en cada revisió sembla que s'inclouïa la transcripció de la pràctica melòdica del moment. Així és que es poden trobar xicotetes diferències entre cantorals sobre els mateixos cants segons de quina església i regió es tracte.

Des de la nostra pròpia investigació comprovem que cadascun dels llibres manuscrits en pergamí són hereus d'anteriors llibres que per deteriorament es tornaven a copiar. Per l'ús al llarg dels anys els fulls que es deterioraven s'apanyaven de forma minuciosa amb restes d'altres pergamins més antics, cosint els trossos o apegant-los. Fins i tot apareixen trossos esborrats i cal·ligrafiats al d'amunt amb altres notacions (palimpsests). En altres ocasions sembla que ha estat el pergamí dels llibres corals els qui serviren de font d'abastiment de pell per a altres documents posteriors. Hem vist així, que molts laterals on no apareixia escriptura es retallaven per fer-los servir en altres menesters. També hem vist que d'algunes pàgines han estat retallades les seues caplletres i fins i tot, algunes il·lustracions. Tenen un valor artístic

²³ ACX. Acords capitulars, L. 75. (p.184 revers). 10 de gener de 1752.

i artesanal: perquè estan construïts i escrits a mà amb bons materials com ara fusta, cuir, pergami, llautó i altres. Al capdavant, cadascun suposa un mostrari de vicissituds històriques i d'enigmes deixats pels qui els han usat.

En aquesta col·lecció cal ressenyar el treball realitzat, en els dos exemplars del segle XVII, per Gregorio de Quesada. García Luján ens aporta les poques referències que hem pogut trobar.²⁴ D'ell sabem que aquest mestre vivia a Jerez. Durant el primer quart del segle XVII consta que va compondre i cobrar per ells, tres llibres corals. Va rebre diners per eixe concepte els anys 1600, 1601 i 1622. Els llibres de la Seu els va fer el 1621. Devia gaudir de fama i reconeixement a bastament arreu del territori o existiria algun contacte específic des de Xàtiva.

Quant al llibre de 1702, hem pogut saber que prové de l'antic convent de Sant Sebastià (Orde de Sant Agustí), al qual accediren les tropes del Borbó, i segons conta la crònica indirecta que referim, assassinaren onze religiosos agustins en ell residents, el 24 de maig de 1707. Respecte d'una d'aquestes víctimes, consta al *Libro de Profesiones* al qual ens remet Ventura Pascual y Beltrán,²⁵ que:

[...] Fray Juan Facundo Sanz y Perales, natural de Rotglá, hijo de Juan y Juana, profesó el 26 de Enero de 1683. (fol. 57).

En el retro Scrito, Religioso escritor de libros de Coro, y hasta hoy, 25 de Deze. (deseembre), [de] 1701, tiene el convento 3 libros de su mano. 1703, acabó el oficio de difuntos. Murió el día [en] que se entró [a] la Ciudad en compañía de dies religiosos, el dia 24 de Mayo de 1707.

La resta de factors de llibres que coneixem també són frares o preveres. Trobem ací que fins es pogueren adquirir editats a determinades llibreries, la factura era artesanal a mans de qui sabia fer-los o tenia certa habilitat.²⁶ Per les diferents grafies que es troben als llibres referenciats, veiem exemples dels dos casos. A més a més, observant la relació exposada, s'evidencia un tipus concret d'activitat laboral annex al servei, a determinats convents de religiosos tant de Xàtiva com de València.

²⁴ GARCÍA LUJÁN, José Antonio: "Los libros corales de la Catedral de Cádiz". Universidad de Córdoba. Al web: [Dialnet-LosLibrosCoralesDeLaCatedralDeCadiz-2903847](http://dialnet-loslibrosCoralesDeLaCatedralDeCadiz-2903847)

²⁵ *Op. cit.* nota 42, p. 81

²⁶ ACX. Acords capitulars. L.72. Dia 2 de maig de 1722 (f.144) [...] *que el llibre dels Kyries del cor es componga quan el senyor Degà vaja a València.*

Pel context en què es produeix el llibre de 1794, resulta d'interès conèixer la intenció inicial de Timoteo Esteve, canonge de la col·legial, que fou qui es va oferir a pagar dels seus propis diners la factura del treball:

El Señor Esteve se ofreció pagar el escrito con solfas del nuevo rezado: Instó él mismo porque se hiciera un medio libro de Coro añadiéndolo a alguno de los que no son mui voluminosos, que comprenda las antifonas, introitos o rezos nuevos, y conferenciando sobre el costo y sobre la mensa o depósito, que lo pagase el Señor Canónigo Don Timotheo Esteve [quien] hizo a la Yglesia el obsequio de ofrecer pagarlo todo de su dinero, y a este efecto encargó a dicho Racional la compra de los pergaminos necesarios, y el buscar sugeto que lo escriba.²⁷

Comprovem com els llibres corals aglutinen resos i cants antics i moderns, sense resseguir un ordre cronològic necessàriament. Com llegim a la cita, el mig llibre nou podia adherir-se a qualsevol dels altres sempre que fóra poc voluminós.

Dins de la col·lecció dels llibres corals de la Seu sols hem trobat un exemple, i molt menut, de polifonia a quatre veus a la manera antiga. Es tracta del moment del *Et incarnatus est*, d'un Credo, al *Kyrial para el convento de San Sebastián de Padres Agustinos de la Ciudad de Játiva*, no restaurat encara. El llibre manca de data, però per la distribució separada de les parts juntament amb el fet d'anomenar la ciutat com a Játiva i no com a *San Felipe*, ens dóna a entendre que és anterior al XVIII, sent que si fóra del XIX hauria de ser posterior a 1811 i el nom que se li posà des de Cadis va ser Xàtiva, com es va fer públicament notori. No obstant, per les puntualitzacions pràctiques que s'afegeixen, com ara una clau de sol a la segona línia i la indicació de compàs de compasillo, poguera haver-se adaptat l'original del segle XVII. Es tracta d'un fabordó senzill.

²⁷ ACX. Acords capitulars. L.84, p.250. A Timoteo Esteve solia encomanar-li el capítol estar present com a un dels dos capitulars comissionats per tal de presenciar les oposicions als oficis de la col·legial. En concret examinaven de gramàtica els aspirants. *Cfr.* ACX. Acords capitulars, L. 81, desembre de 1777.



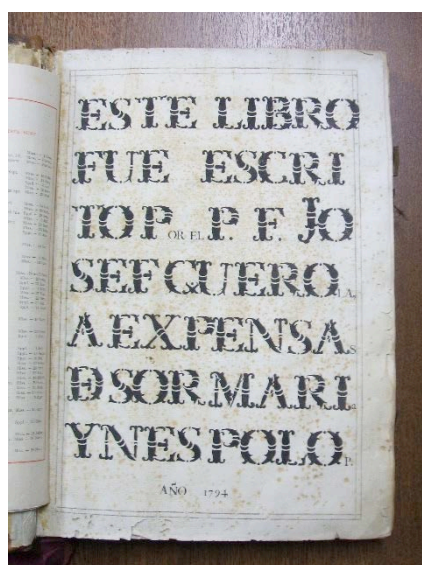
Aquest *Kyrial* recull Kyries i altres parts del gradual, juntament amb algunes antífones del propi per a distints tipus de missa i celebracions. Així, tot i que manca d'índex, podem trobar aquests tipus:

- Kyries al Sacramento
- per a la missa *Italiana*
- de la missa *Imperial (tono I, punto bajo)*
- de la missa *Toledana*
- de *Primera classe*
- de *Segunda classe*
- de misses *Semidobles*
- de misses *Dominicales*
- d'una missa anomenada *Felipina*
- de *La Virgen*
- de *Ángeles*
- de *Sesto Tono*

Apareixen barres divisòries sobre notació mensural en pentagrama. El més probable és que hagen estat escrites *a posteriori* perquè també apareixen escrits compassos moderns (2/4, 3/4) després de les claus que sí que són les pròpies del cant pla. Sembla encertat dir que la raó poguera ser cercar la conjunció i facilitar la lectura per part dels cantors. De fet, es troben algunes armadures, també afegides, perquè les alteracions necessàries apareixen a l'esquerre de la nota corresponent segons el discurs melòdic. Es tracta, per tant, d'un important missal i, també, d'un interessant document iconogràfic. S'aprecia l'àmbit melòdic de cada veu a més de la clau que s'emprava per la lectura en cada cas, tiple clau de sol en 2a. línia, alt, do en 1a., tenor do en 2a., i baix, do en 3a. Dificulta la comprensió i l'estudi el fet de no conèixer la data.

Al monestir de les Dominiques de la Consolació, hem vist dos cantorals menuts de cant pla. A Xàtiva, aquesta comunitat de religioses ha gaudit fins ben entrat el segle XX, de la fama d'entonar el cant pla als seus oficis. L'any 1905, sabem que s'estrena a aquest convent una missa de *Requiem* a cant pla del sotscabiscol de la Seu, Manuel Morales, una composició en notació quadrada, la qual resta guardada a l'arxiu de la Col·legiata²⁸.

Un d'aquests cantorals pertany a l'any 1794. Les seues dimensions són de 400x300 mm., amb cobertes de pell, però fulls de paper.



Fra Joseph Guerola OST,²⁹ escriuria un any després un *officium defunctorum* en memòria d'un antic prior, Pedro Tormo, del convent de Sant Francesc.

El segon llibre ha estat estudiat i documentat dins del catàleg sobre l'exposició de *La Llum de les Imatges*, la fitxa del qual ha estat elaborada per Josep Llúis Domingo Sancho. En aquesta fitxa no es fa gaire cas del llibre coral de Guerola, descrivint-lo com un *miscel·lani* de cants, probablement perquè és més sobri i menys lluent quant a il·luminacions. Tanmateix, del llibre que l'ocupa explica sols que es tracta d'un Gradual que conté el *propi* del temps, en pergamí de 400 x 290 mm., i datat del segle XVIII. Sens

²⁸ ACX. C. 299

²⁹ *Vid.* capítol de Noms Propis.

dubte és anterior al llibre de Guerola, antiguitat apreciable tant pel tipus de paper com per la grafia i les miniatures.

Des del punt de vista del patrimoni l'estudi i conservació dels llibres corals expressa la sensibilitat de les generacions per reconèixer i recordar els avantpassats d'una banda, i d'una altra, són testimoni fefaent de determinats costums i activitats. En realitat representen manuals i eines de treball per als qui els empraven en el seu moment: eren necessaris als oficis i funcions perquè la música era consubstancial a eixos oficis. Quan el seu ús era una realitat quotidiana també la sensibilitat de determinats mestres de capella i dels capítols, juntament amb les possibilitats econòmiques, es reconeix en pro de la restauració i la renovació dels mateixos. Així trobem mestres com Antonio Molina, després de 1758, o Quintín Alfonso després de 1875, i sens dubte altres, els quals sembla que miraren de mantenir-los en bon estat. De qui més noms sobreescrits apareixen solts, sobretot a les contraportades és d'acòlits que ho han sigut des de molt antic fins abans de la Guerra Civil Espanyola.

La manera de ser els llibres corals i les seues circumstàncies ens porta a parlar del faristol. És el moble a sobre el qual es recolzen els llibres corals, que oberts i gràcies a les grans dimensions de la grafia musical i del text, permet els cantors poder llegir i cantar des de certa distància a fi de mantenir-se junts físicament. Que tinga quatre cares permetia tenir oberts almenys quatre llibres, cadascun pel cant apropiat al moment litúrgic, de manera que si del contingut d'un llibre s'havia de passar per exigència de l'ofici a entonar o llegir el contingut d'un altre, no es perdia temps havent-lo de buscar, obrir-lo i cercar el foli corresponent. Solien obrir-se els qui feien falta per a eixa celebració des del primer moment. Com hem vist suara, tot i que comptem amb un sol exemple i no pertanyent a la Seu, quan en algun cas s'havia de cantar a quatre veus, al mateix llibre s'expressaven les parts musicals de tiple, contralt, tenor i baix, però ocupant mig full cadascuna d'elles. La disposició per a cantar la rica polifonia composta pels mestres de capella (*música a papers*)³⁰, es faria d'altra forma i sense el protocol del faristol. Basant-nos en l'estudi realitzat dels acords capitulars, sembla ben probable que els músics ocuparen les primeres cadires o bancs de l'entrada al cor, i

³⁰ Cfr. LEZA, José Màximo, (ed.): *La Música en el Siglo XVIII*. A *Història de la Música en España e Hispanoamèrica*. Vol IV. Fondo de Cultura Econòmica. Madrid, 2014. pp. 227 a 229.

potser ocuparen també el centre del cor, per restar a prop del faristol sent que els oficis de veu, si no oficiaven també cantaven en la capella com ja hem vist. Tant *a capella* com amb l'acompanyament de l'orgue o els instruments, havien d'estar pendents d'escoltar l'orgue i resseguir les indicacions del mestre. Els sotscabiscols, quan estaven ocupats en els seus oficis de veu, devien vestir la capa que els corresponia, i no podien cantar en la capella amb la capa; devien ocupar el seu lloc específic al cor.



Cor de la Seu abans de 1936. AMX.

Tal com hem assenyalat, a l'ofici diví és propi que canten el clergat i els encarregats, és a dir l'oficiant, els ministres i els oficis de veu. Mentre el poble escoltava, rebia el missatge pastoral mitjançant la lletra si coneixia el missatge, però sobretot aprenia la música, la melodia. La música va servir d'instrument i d'eina per a la catequesi del poble.³¹ A banda de la litúrgia de l'ofici, en les funcions trobava música amb lletra en la seua llengua, parava més atenció i mostrava més interès. En general, com més li agradara la música, amb més gana acudiria als oficis. La utilització de la llengua vulgar va afavorir tant l'afecció de la feligresia com el progrés de gèneres i tipus formals religiosos, com ja hem assenyalat en capítols anteriors.

³¹ VICENTE, Alfonso de; Conservatorio Profesional de Música de Amanuel (Madrid): "Música, propaganda y reforma religiosa en los siglos XVI y XVII: cánticos para la "gente del vulgo" (1520-1620)" *Studia Aurea* 1 (2007) <URL: <http://www.studiaaurea.com/articulo.php?id=47>>. En aquest article, De Vicente aporta informació sobre els afanys catequètics de l'església que mostrava a través dels cants, ja des del segle XVI.

Veiem, per tant, que el patrimoni en el sentit que assenyalàvem al principi del capítol, va conformant-se de forma progressiva i constant, en tant que incorpora nous requeriments segons moments i dóna servei en veure's acrescut.

7.3. Apunts d'iconografia

Resseguint el convenciment de Rosario Álvarez en el sentit que la iconografia musical pot resultar una font primària per a l'estudi cultural de la música en el seu context,³² del segle d'íhuit xativí, poques evidències iconogràfiques podem trobar, fins a dia de hui, que ens ajuden de forma clara a formalitzar una descripció de com podia ser l'activitat musical i les seues circumstàncies. Juntament amb l'escassetesa trobem que les existents, principalment pictòriques i religioses, són composicions que representen al·legories a situacions celestials, cas de les voltes de Sant Onofre *el nou*, o de caire diví com les pintures marianes on apareixen instruments i àngels tocant-los o cantant. El grau de realisme d'aquestes mostres no aporta certesa, en els casos que hem pogut estudiar, sinó més bé, dubtes. Sobretot, quant a origen dels models representats.

Un altre aspecte de dificultat ve donat per la manca de data i l'autoria d'eixes taules o frescs. Sense eixes dades tampoc no sabem si els instruments que apareixen pertanyen a una època determinada, si no és recurrent a estudis molt concrets i específics, als quals la manera de tocar-los i la seua forma podria aportar llum sobre els dubtes. Així i tot, ens quedaria la pregunta de fins on, l'ull de l'autor hauria retratat amb exactitud la imatge dels instruments i les posicions per fer-los sonar. Tanmateix, en aquells casos en què es reconeixen anteriors al segle d'íhuit o del mateix segle, ens poden mostrar una certa relació entre l'aspecte que tenien els llocs de culte i la important referència que la música tenia en les qüestions dogmàtiques de la fe, en la línia esmentada en paràgrafs anteriors sobre el missatge catòlic cap a l'edificació moral del poble.

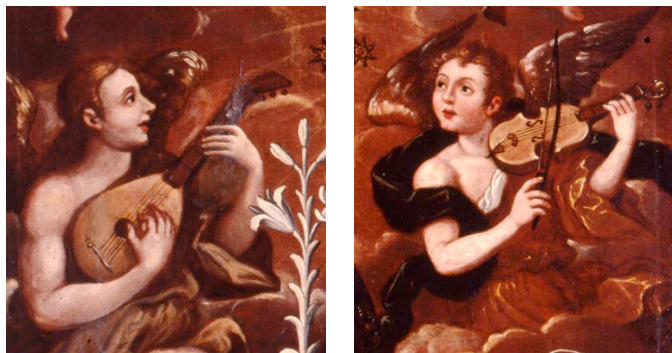
No podem arribar a fer un estudi organològic dels instruments per raons pràctiques i no ser motiu del present treball, però certament, sota aquest

³² ÁLVAREZ, Rosario: "Iconografía Musical y Organología: un estado de la cuestión", a Separata de la *Revista de Musicología*, vol. XX, núm. 2. Enero-Diciembre de 1997. Madrid, 1998.

epígraf, cap parlar d'ells en tant que objectes musicals representatius d'una concepció de la música com a agent present i estable en l'imaginari dels artistes i, en conseqüència, en l'imaginari estètic de la societat del moment.



Mare de Déu de la Seu. Museu Municipal de Xàtiva.



Aquesta pintura en oli sobre llenç propietat de l'Ajuntament de Xàtiva, tot i anònima, està datada entre 1740 i 1760,³³ es tracta de l'única peça que coneixem amb data corresponent al segle XVIII, juntament amb els dos exemples que prenem dels frescs de sengles voltes al convent de Sant Onofre el Nou, construït després de la Guerra de Successió.

Mostrem dos taules més antigues de composició semblant a l'anterior.

³³ Excm. Ajuntament de Xàtiva. Museu Municipal, casa de l'Ensenyança. Aquesta pintura ha estat restaurada l'any 1981. *Cfr.* Museu. Fitxa tècnica.



*Mare de Déu de la Llet. Segle XV.*³⁴



*Mare de Déu amb Àngels músics. Ermita de Santa Ana. anterior al s. XVI*³⁵

Amb aquestes darreres imatges quasi podríem parlar de l'existència d'una tradició en les representacions marianes d'envoltar les figures centrals de músics, instruments i música vocal. El llenç mostrat de mitjan segle XVIII, sembla recollir aquesta tradició, només que referit a la patrona de la ciutat. Les posicions per fer sonar els instruments reflecteixen un cert coneixement de la tècnica. Les postures no són forçades i els instruments es veuen clarament en la seua forma. Els models instrumentals semblen més antics que els instruments que coneixem hui d'aquell segle, incloent l'arc. Ensopeguem de nou en el que acabem de comentar sobre la fidelitat a la realitat de les representacions: no ens trobem davant d'un document fotogràfic.³⁶ Tanmateix, en

³⁴ Retaule de la Mare de Déu de la Llet Foto d'Agustí Ventura Conejero a *L'església de Sant Feliu de Xàtiva*. Xàtiva, 1979, p. 65. En l'actualitat es troba a l'altar de l'església de Sant Francesc de Xàtiva.

³⁵ AMX. Fons fotogràfic núm. 19/5. Olium: S—242. (Fons Sarthou). Taula de la Verge entre Àngels músics, del retaule del segle XV de l'ermita de Santa Ana, desaparegut el 1936. *Vid. Catàleg dels monuments i conjunts de la Comunitat Valenciana*. Vol. II. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. València, 1983. (p. 953).

³⁶ Estem d'acord amb Rosario Álvarez en donar importància a l'estudi de la Iconografia musical des del punt de vista de la cerca del significat predeterminat per la seua temàtica,

qualsevol cas, tant si es tracta d'una tradició continuada com d'una composició *ex novo*, la idea de la presència de la música en el missatge de la centralitat de les figures divines com a models de pietat i veneració en l'educació catòlica del poble resulta indubtable. La idea de la *Glòria*, la del Cel, i la de l'adoració a Déu, conformen una doctrina presentada visualment en el cas de la iconografia, que compta amb el poder de la música com a instrument de transmissió d'aquella tant com de la importància simbòlica del benestar de la vida eterna en la glòria de Déu. D'estar encertada la data de la composició pictòrica, trobem un exemple de la funció de la música en la societat del segle XVIII que corrobora des d'aquest àmbit el mateix que venim observant al llarg del tot el treball que presentem.

L'altre conjunt iconogràfic al qual ens referirem són dos pintures murals del convent de Sant Onofre *el nou*. Es tracta de la volta de la capella de la Tercera Orde de Sant Francesc, i de la capella de Sant Pasqual Baylón (el qual va residir en l'antic convent durant un breu període). Aquest cenobi va estar construït probablement entre 1717 i 1726 intramurs de la ciutat, en substitució de l'antic, que es trobava extramurs i va estar destruït durant la Guerra de Successió.³⁷

que té a veure amb el pensament i les creences d'un grup social i d'una època. ALVAREZ, Rosario: "Iconografía Musical y Organología: un estado de la cuestión. Separata de la *Revista de Musicología*, Vol XX, núm. 2. Enero-Diciembre de 1997.

³⁷ HEVIA MURCIEGO, Alba: *Las pinturas murales de la cúpula del convento de la Tercera Orden franciscana del Convento de San Onofre el Nuevo en Xàtiva. Estudio iconográfico y estado de conservación*. Trabajo Fin de Máster. Universitat Politècnica de València, 2012. // SARTHOU CARRERES, Carlos: *Monasterios Setabitanos*. Ed. del mateix autor. València, 1922.



La idea de la centralitat està relacionada ara amb la vida dels màrtirs i amb la penitència i el res com a camí per arribar a la glòria celestial. Una vegada més trobem la música dels àngels en un cercle anterior al dels querubins. En un sentit diferent, potser, al de l'exemple anterior en tractar-se ara d'un motiu doctrinal per a cenobites, podem observar la idea, en síntesi, que la música forma part important de la vida i de la glòria. Tanmateix, la idea i funció de la música connecta amb el mateix principi social ja explicat.

En aquesta composició contemplem xiremies (si no oboès), timbals, flautes travesseres, llaüts i cítars (de quatre i sis cordes) violins amb arcs barrocs, sonalles, arpes d'un sol ordre, violoncels, un orgue, veus que entonen i diversos exemples d'escriptura de cant pla.





El segon exemple és un detall de la volta de la capella de San Pasqual Baylon dins de l'església del convent:



Volta de San Pasqual, a l'església de Sant Onofre

Caben en aquest cas les mateixes argumentacions esmentades abans. Música instrumental de llaüt, violí, viola (violoncel, donat que s'aprecien quatre cordes), i trompetes rectes naturals, pròpies de les representacions amb àngels. Darrere d'ells un àngel que canta amb un paper desplegat de cant monòdic.

Mirant el cas de les representacions marianes com el cas d'aquestes cúpules de Sant Onofre, es reconeix que des d'antic, la música instrumental ha format part de la concepció, apreciació i, fins i tot, recepció, que amb menys o més sublimació es fa de la música més enllà de la vocal i no sols en els àmbits religiosos seculars.

La música de conjunts instrumentals reflectida a les mostres, sembla que no s'adiu amb el cant monòdic, a banda que determinats conjunts, musicalment parlant, no excedeix el resultat sonor la mera conjectura, residint el seu valor iconogràfic en una representació d'instruments que es coneixien en

aquells moments o que s'havien copiat d'altres models i representacions anteriors.

7.4. Conclusions

Parlant d'iconografia, la cultura de l'actualitat permet la inclusió de nous objectes que, contextualitzats, interessin i atrauen un altre tipus de consum i, indefectiblement, origina un tipus ad hoc de funció d'eixos objectes. Volem referir que la simbologia, el significat de la inclusió d'elements musicals en les representacions, suposa l'adopció d'una poètica per part de l'autor, a més d'una intenció estètico-catequètica del comitent o del patró, segons la destinació de l'objecte. Resulta més evident, pensem, la intenció doctrinal, dins de l'estètica imperant del moment, que la intenció poètica del factor. Tanmateix, no podem demostrar quelcom que resolga la diatriba. Si bé les imatges que hem proposat resulten molt convencionals, ens han permès observar si no una evolució, sí almenys dos maneres d'ésser els treballs: una apegada a la tradició i una altra amb més atenció a l'actualitat.

Quant a la música conservada, ja hem vist que les referències aporten informació parcial sobre uns tipus funcionals concrets: la música de caire religiós. Sembla evident que obtenim així una visió parcial de la realitat musical del moment, des de les fonts primàries.

Tanmateix, en aquest context, sí que pot semblar que la poètica del factor, conjuga de forma més directa amb l'aparença final de la composició, la qual des del punt de vista estètic no defugiria d'acomplir les normes de la composició, però tampoc no defugiria la intenció d'aproximar-se al tipus estètic imperant del patró i de la feligresia.

Hem pogut veure, malgrat la minsa quantitat d'exemples i d'altres accessoris de l'activitat musical, que aquests materials musicals ens han servit en el present estudi com a instruments clau en la comprensió de determinats espais del moviment de la societat setcentista, musicalment parlant.

Evidències i valors absoluts no en tenim. Tanmateix, la informació aportada fins ara, situa Xàtiva dins de la normalitat contextual a l'Espanya del segle XVIII, quant a producció, recepció i consum de la música i els seus elements sonors i no sonors.

CAPÍTOL 8: ORGUES I ORGANISTES

En aquest capítol, a prop de l'entorn de l'estudi sobre el patrimoni musical, volem parlar dels orgues de la ciutat per ser-ne els instruments musicals més importants i de major transcendència per a la música de dins dels temples. A Xàtiva, al llarg del segle XVIII disposaven d'orgue les parròquies, els convents, probablement les ermites i, òbviament, la col·legiata.

El nostre interès pels orgues també prové de considerar-lo l'instrument musical de major simbolisme per a la societat. Ens atrau, com hui en dia també, el poder sonor que podia abastar i l'impacte que devia deixar en l'imaginari estètic dels qui l'usaven i l'escoltaven, religiosos i feligresia. A totes les esglésies era el protagonista dels oficis. A més a més, la seua existència prova el coneixement i la pràctica de música polifònica, tot i que ben poc hem pogut evidenciar aquesta pràctica en la música vocal, com ja hem explicat en parlar dels llibres corals.

Metodològicament el seu estudi aporta notícies de l'existència a Xàtiva de manifestacions musicals semblants a les de ciutats del mateix rang i majors, d'Espanya i d'Europa. Nosaltres proposarem el discurs de Miguel Àngel Marín sobre la tradició organística eclesiàstica al segle XVIII espanyol.¹ A Xàtiva, les fonts suggereixen que ocorrien les coses de forma semblant, la qual cosa intentem detallar en la resta del capítol.

Arran de les cròniques de Ventura Pasqual sabem que durant la Guerra de Successió es perderen molts instruments de diversos recintes religiosos.² Entenem que en la major part dels casos es refarien, però ja no tornem a saber res d'ells en tot el segle. No així el cas d'alguns noms d'organistes pertanyents a ordes religiosos, com veurem, i que vénen a corroborar l'existència dels instruments.

Ens centrarem ara en l'orgue de la Seu, perquè de la resta ens falta informació que pugua sustentar qualsevol comentari en profunditat.

¹ MARÍN, Miguel Àngel. "La tradición organística eclesiástica", a *Historia de la Música en España e Hispanoamérica. La música en el siglo XVIII*. Vol.4. José Máximo Leza, editor. Fondo de Cultura Económica. pp. 156 i ss.

² PASCUAL I BELTRÁN, Ventura: "Datos para la historia del Exterminio de Játiva en la Guerra de Sucesión", a *Curiosidades Setabenses*, fascicle II. Xàtiva, 1925.

8.1. L'orgue de la Seu

Quan parlem de l'orgue tothom reconeix que és l'instrument eclesiàstic per excel·lència. Pel que fa al segle XVIII a Espanya, Miguel Ángel Marín raona sobre la funció de l'orgue en la litúrgia segons el seu temps i apunta tres pràctiques distintes: acompanyar el cor a partir d'un baix, xifrat o sense xifrar, intervenir *a solo* executant obres tancades i independents com ara *tientos*, tocatos o sonates, i la tercera interpretant *versos* alternant amb el cor regit pel sotsxantre, o amb la capella de música regida pel mestre de capella, amb la finalitat d'aportar varietat i afavorir que les veus pogueren descansar.

³

En línia amb el que explica Miguel Ángel Marín en parlar de la figura dels organistes durant el segle XVIII, comprovem per a Xàtiva la diversitat de trajectòries d'aquests músics provinents la major part del món eclesiàstic. En tractar-se d'una tasca especialitzada els organistes es perfilaven com a professionals la mobilitat dels quals semblava un costum, sempre cercant millors oportunitats de treball i un estatus més elevat.⁴

En un altre ordre de coses, quant a les composicions per a tecla Marín apunta que una de les causes que fan quasi inexistent fons organístics a les catedrals i col·legiates, a diferència de la música vocal religiosa, és que les composicions de tecla eren propietat particular de l'organista, qui les cedia al seu successor o se les emportava o les deixava testamentàriament a hereus laics.⁵

Respecte de Xàtiva, una anàlisi de l'estat de la qüestió dels orgues de *San Phelipe*, tant a nivell patrimonial com d'estudi de la música i dels organistes, ha estat dut a terme per Vicente Ros a diverses publicacions.⁶ Al seus

³ MARÍN, Miguel Ángel: *Op. cit.*

⁴ MARÍN, Miguel Ángel: *Op. cit.*

⁵ MARÍN, Miguel Ángel: *Op. cit.*

⁶ ROS, Vicente: "Órganos y organistas de la Seo de Xàtiva". A *Llibre d'Estudis* de la X edició de l'exposició La Llum de les Imatges. Lux Mundi, Xàtiva 2007. Generalitat Valenciana. Capítol XXVI, pp. 639 i ss. També ha publicat estudis parcials sobre organistes de la Seu a la Sèrie Vitrells harmònics, dins de la revista periòdica editada per la Seu *Caminem Junts*. D'aquesta sèrie només arribaren a publicar-se tres vitrells: Un sobre Tomàs Ciurana (a cavall entre el segle XVIII i el XIX), un segon sobre Antoni Sanç (*Antonet dels Orgues*) del s. XIV, i un tercer dedicat a Ramón Torres, organista posterior a la desamortització de

estudis parla dels successius instruments des del segle XV i dels quals es conserva música de forma esparsa. El mateix Ros en fa una recensió d'ella en l'edició d'*Obras para Tecla de Tomás Ciurana*, de l'any 2001, producció editorial que reprén l'any 2014, amb transcripcions i l'enregistrament d'un Cd.⁷ Amb els estudis publicats aporta informacions ben interessants en parlar de José Ferrer Carbó, organista de la Seu de 1785 a 1788, del qual presenta una *Sonata* que inclou al seu darrer moviment un *Rondó o Polaca*.⁸ El títol de l'epígraf on nomena el que esmentem és “La Polaca sustituyendo al Rondó en el último tiempo de la Sonata”. En ell la defineix com la primera *Sonata* que se n'allunya del model bipartit aproximant-se a la complexitat de la sonata clàssica coneguda arreu d'Europa.

Centrant-se en Ciurana, organista de la Seu de 1788 a 1829, diu que escriu la primera composició per a *piano* a terres valencianes.⁹ Tanmateix, Ros no aporta més raons sobre la relació amb corrents estrangers, contexts o influències que dugueren aquests dos compositors a prendre aquestes decisions.

Joan Alonso i Alfred Boluda fan un correlat cronològic de l'orgue de la Seu i els organistes.¹⁰ Tal com vol donar a entendre el títol del seu article, “La Música a Xàtiva...”, identifiquen la música de la ciutat amb l'activitat al si de la capella de la Seu: [...] *La música a Xàtiva es desenvolupa al voltant de la capella de música de la Col·legiata. [...] Però també hi existeixen altres escenaris musicals en els diferents convents de la ciutat.* Tanmateix, d'aquesta darrera afirmació no aporten dades descriptives. La informació

Mendizábal format a Xàtiva com a deixeble de Ciurana. Els tres articles es publicaren en sengles revistes entre 2004 i 2005.

⁷ ROS, Vicente (transc.): *Obras para tecla de Tomás Ciurana*. Diputació de València. València, 2001. // ROS, V. i JASTRZEBSKA, Anna (transc.): *Tomás Ciurana (1761-1829). Obras para tecla*. Institució Alfons El Magnànim. Col·l. Partitures, núm. II. València, 2014// Dels mateixos autors, Enregistrament: *Tomás Ciurana (1761-1829) Obras para tecla*. Diputació de València. València 2014. // ROS, V. (transcripció i estudi): *La Polaca en el repertorio valenciano*. Universitat Catòlica de València, San Vicente Màrtir. València, 2006. A propòsit d'una sonata de José Ferrer Carbó, organista antecessor de Ciurana a la seu de Xàtiva, dels anys 1785 a 1788.

⁸ ROS, Vicente: *La Polaca en el repertorio valenciano*. Transc. i estudi de Vicent Ros. Universitat Catòlica de València, Sant Vicent Màrtir. València, 2006.

⁹ ROS, Vicente: “Órganos y organistas de la Seo de Xàtiva”. A *Llibre d'Estudis* de la X edició de l'exposició La Llum de les Imatges. Lux Mundi, Xàtiva 2007. Generalitat Valenciana. Capítol XXVI, pp. 639 i ss.

¹⁰ ALONSO, Joan i BOLUDA, Alfred: “La Música a Xàtiva (segles XIV-XIX)”, a *Rvista Cendres de Juny*, núm.2. Institut d'Estudis germans Villanueva. Xàtiva, 1995. pp. 9-21.

que aporten es troba ubicada dins d'un context ampli de descripció dels diversos oficis relacionats amb la música dins de la Seu, quedant així de relleu la demostració que tan parella era la importància d'aquests com la dels mestres de capella i els organistes, només que, les exigències de coneixements i habilitats segons quin ofici els ocorria, establia la jerarquia funcional dins de l'aparat musical de la institució.

Al seu torn, Josep Antoni Alberola estudia l'ofici d'organista de la Seu al llarg del segle XVII i la seua funció, incloent-ne d'antecedents.¹¹ En aquest acurat treball, Alberola empra i amplia les dades ofertes per Ros amb la inclusió d'informació procedent de les sèries documentals de l'arxiu de la Seu, per tal de posar de relleu que, fins i tot arribats al segle XVIII, l'organista de la Seu havia de tenir l'habilitat d'arpa. La importància d'aquesta dada s'ha de reconèixer en el sentit de donar resposta a la pregunta de quina era la funció de l'arpa en aquells moments dins del sistema de funcionament de la capella musical col·legial. Quasi resulta obvi, que es responia amb aquest ús a dos raons, totes dos relacionades amb la mobilitat. D'una banda, la precarietat estructural d'un temple que requeria de reparacions constants fins al punt de reconstruir-se de nou al llarg del XVIII; el canvi d'ubicació per a la celebració dels oficis requeria una solució pràctica, i aquesta ho era. D'altra banda, l'arpa podia, fins i tot, treure's fora del temple en eixides de la capella sens perdre l'eficàcia de base harmònica per a l'execució musical que havia motivat l'eixida.

Rodrigo Madrid, basa el seu treball sobre la figura de Manuel Narro, organista de la Seu de 1752 a 1761, i en un segon període de 1761 a 1771. Publica diversos estudis, treballs i articles relacionats amb la seua figura i aporta transcripcions d'algunes peces.¹²

María Gembero s'encarrega de fer una edició crítica del Concert per a Clave de Narro. En ella analitza amb profunditat la producció musical de Narro i

¹¹ ALBEROLA, Josep Antoni: *La Música a la Col·legiata de Xàtiva al segle XVII*. Tesi Doctoral. facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació. València, 2007. Vol. I.

¹² MADRID, Rodrigo i CLIMENT, José: *Manuel Narro campos (1729-1776)*. *Obras de Tecla*. Real Academia de Cultura Valenciana. Sección de Musicología, Núm. 2. Valencia, 2000. // MADRID, Rodrigo: "La Música en Xàtiva en la segunda mitad del siglo XVIII: Manuel Narro Campos". En *Actes de les I Jornades Nacionals sobre Música, Estètica i Patrimoni*. Ajuntament de Xàtiva, 2002.

el seu periple vital contextualitzat en la societat del seu temps. Ensem s'aporta una exhaustiva bibliografia sobre el tema.¹³

Nosaltres, fins on podem conèixer, volem reafirmar la importància que per a les institucions religioses ha tingut el servei de l'orgue, l'exigència d'un bon instrument i el requeriment d'un bon organista. A aquestes institucions s'ha d'afegir necessàriament la Ciutat, donat que aquesta pagava l'organista de forma estructural, i sempre s'havia mostrat a favor que el culte mantinguera el seu protocol per decòrum. També té igual rellevància el fet que l'orgue esdevinga el símbol icònic de la música eclesiàstica per al poble, com ja hem assenyalat més amunt.

A la col·legiata de Xàtiva, com s'acaba de veure, la funció de l'orgue podem trobar-la substituïda en ocasions per l'arpa, sobretot, en les primeres dècades del segle. Després, la seua funció de sosteniment harmònic es desenvolupa mitjançant el violó (o els baixons en el carrer), tot oferint la base de les execucions musicals dins i fora de temple, a mesura que la música instrumental de la capella se sofisticava.

És important destacar que no és fins arribat el segle XVIII que a les sèries documentals capitulars es troben dades de forma menys o més regular sobre l'instrument a la Seu i les seues circumstàncies, tal com assenyalen els autors referenciats. Possiblement degut tant que en aquest segle es duen a terme diverses reparacions i reconstruccions que l'orgue va necessitar, com a la quantitat d'organistes que passen pels seus registres. En aquest punt cap assenyalat que entre huit mestres de capella es distribuïren les mestries de tot el segle, mentre que organistes en passaren vint-i-dos, fins on sabem, entre titulars i ajudants. Al segle XVII se li coneixen sols tres organistes oficials: Josep Sans, Josep Rubio i Vicent Albinyana.

8.1.1. Els organistes

Hem pogut veure com en estudiar l'orgue s'obrien possibilitats d'estudiar també un mitjà per a determinats músics d'ascendir en la carrera eclesiàstica, com és el cas de Francisco Martínez, que passa d'acòlit a competir amb Manuel Narro per l'ofici d'organista de la Metropolitana a València, i des-

¹³ GEMBERO USTÁRROZ, María: *Manuel Narro (ca. 1729-1776). Concert per a Clave*. Tritó, Ed. Col·l. Compositors Valencians. núm. 1. Institut Valencià de la Música. València, 2003.

prés fer-se mestre de capella de la parroquial d'Alzira.¹⁴ També s'ha pogut observar que quan feien falta, frares de convents de la ciutat organistes, també s'arrimaven a la Seu. La institució els acceptava per veure's servida i ells s'arrimaven per guanyar l'agraïment.

El domini de l'instrument permetia, per tant, trobar-se en millor disposició per accedir a les dos carreres musicals. De fet es tractava dels dos càrrecs musicals més importants de l'organigrama estructural de les capelles de música. Tant és així que, a Xàtiva, rebien els mateixos emoluments. Tot i encarregar-se d'àrees de treball complementàries, els organistes feien també funcions de mestre quan la situació ho demanava, a més de fer-se'n càrrec de les obligacions d'aquells amb la cura i educació dels diputats quan les obligacions del mestre es posaven en entredit i se li retiraven. Els mestres Zacarías, Serrat, Portell i Morata tingueren problemes amb el capítol per la gestió de l'administració corresponent als diputats i se'ls retirava temporalment la mateixa fins que es restablien els comptes.

Per interès de mètode fem relació dels organistes que a hores d'ara coneixem:

Relació dels organistes:

• Joseph Campos	1701-1703
• Baptiste Sarrió	1703-ca.1716
• Juan Cabanes (interí)	1716-1717
• Francisco Quilis	1717-1720
• Juan Cabanes, Macià Villar	1720-1721 (interins, naturals de Xàtiva)
• Francisco Juan Burguete	1721-1735, provinent de Daroca
• Fernando Acuña Faxardo	1735-1748, natural d'Elx
• Félix Aliaga .	1748-1752
• Macià del Villar (2n organista)	
• Manuel Narro Campos	1752-1761
• Francisco Martínez	1761
• Pasqual Hervás (2n organista)	1761
• Manuel Narro Campos.	1761-1771
• Bernardo Marí (2n organista, graciosament)	1767
• Francisco Martínez (interí)	1771
• Joaquín Martínez Texedo	1771-1773, natural de Burriana
• Fra Agustí Bordería (suplent de Joaquim)	1773
• Francisco Grana Llinares	1773-1784, natural de Xàtiva
• Fra Joseph Guerola , OST (interí)	abril 1784- maig 1785
• Joseph Ferrer Carbó	1785-1788, natural de Gandia
• Joaquín Sánchiz (2n organista)	
• Tomàs Ciurana Arbiol	1788-1829, natural de Penyíscola
• Josef Alberola (2n. organista)	

¹⁴ ACX, Acords capitulars, L.77. Veure també l'entrada Martínez, Francisco a l'apartat de noms propis en el present treball.

En setembre de 1701 Vicent Albinyana era l'organista i graciosament tocava l'arpa. Després d'ell, *acostumat* el capítol al servici (cinquant-dos anys), exigeix els aspirants a substituir-lo l'obligació de l'arpa.

Molts acords capitulars documenten l'interés del capítol per cercar individus músics d'habilitat per al seu servei, com és el cas de 1701 quan es despatxaren edictes a *Múrcia, Teruel y Albarracín que és fora del Reyne, és porque com no és ofici que se oposa a poderlo obtenir encara que no sia Reyne [...] per lo tant se ha fet desta forma perquè si acàs hi haguera alguna habilitat bona que vinga perquè la Iglesia estiga més ben servida.*¹⁵

Quan es podia econòmicament, les oposicions als càrrecs d'organista o mestre de capella oferien ocasions per establir relacions amb prestigiosos músics. Sovint eren organistes de la catedral de València o del Patriarca els qui actuaven com a examinadors, però també músics d'altres establiments regulars. Així s'enfortien també els vincles entre comunitats religioses regulars i seculares al temps que també s'afavoria el manteniment d'una xarxa de relacions socials entre els organistes dels diversos centres religiosos, i entre aquests i els caps de les institucions. Que els organistes examinadors foren persones de renom dóna a entendre la importància que la regència de l'orgue tenia per al capítol eclesiàstic.

Troblem un exemple d'aquest mecanisme de relació, en la successió de l'organista Albinyana, jubilat després de cinquanta-dos anys de servei. En aquella ocasió va actuar de primer examinador juntament amb el mestre Zacarías i el mateix Albinyana, fra Juan de San Agustín, de l'Orde de Sant Jeroni, del Reial Convent de San Miguel de los Reyes a València, important establiment monacal.

En aquelles proves de novembre de 1701, va guanyar Jusep Campos, prevere, havent-se oposat a Thomas Fabra i Thomas García. Dos anys després, en juliol de 1703, Campos sol·licita la jubilació com a organista i arpista. En aquesta ocasió el capítol es trobava empenyorat econòmicament i no va poder potenciar eixes relacions amb músics de prestigi. Va haver de nomenar per votació, sense proves, a Baptista Sarrió. Per a aquest nomenament deixa d'exigir l'habilitat d'arpa. Veiem ací, per tant l'altra cara del sistema que

¹⁵ ACX, L.71, p.255: 4 de setembre de 1701.

havíem apuntat adés, en no haver diners no hi havia oportunitat de mantenir o formar noves relacions.

A Xàtiva, que es trobara separada la figura de l'organista de la del mestre de capella donava rellevància a l'ofici d'organista i representava un atractiu per als qui venien a opositar.

A altres llocs de la geografia espanyola i també a prop de Xàtiva, les dos funcions solien recaure en la mateixa persona, ací tenim el cas d'Alzira, Canals o altres ciutats, o, fins i tot, bastant més lluny, el de Roncesvalles. També, hem vist el cas d'organistes ocupant interinament la regència de la capella, com és el cas de l'organista Burguete o el de Joseph Ferrer.¹⁶ La disposició econòmica de les institucions i el patronatge que algunes esglésies podien obtenir condicionava aquesta situació.

Un altre factor que ha permés reconèixer la importància de l'orgue ha estat l'existència del segon organista (o de l'organista assistent). Aquesta figura, significativament, ha estat possible perquè la institució disposava d'una dotació econòmica que ho permetia. Així i tot es tractava d'un càrrec inestable, dependent de la voluntat del capítol, a falta del finançament de la ciutat.

Quan no podia haver oposicions, era el segon organista qui solia fer-se'n càrrec de la tasca interinament. Fins i tot durant bastant temps. Aquest va estar el cas del seglar Félix Aliaga, qui va succeir Acuña durant un període prefixat de quatre anys, transcorreguts els quals ocupa el càrrec Narro, l'any 1752. El periple d'Aliaga resulta curiós en el sentit que aquest patia de ceguesa i evidentment hauria de tenir seriosos problemes per llegir la música. Desconeixem detalls de com podia funcionar en aquells moments la música en els serveis. Tanmateix, Portell havia presentat un informe avalant la suficiència d'Aliaga, segurament sols per als oficis que coneixeria.¹⁷ Portell advertia que no podria acompanyar el primer cor, però que no desmereixeria en tota la resta, sempre que tinguera un assistent com a segon organista: aquest va estar Macià del Villar. Quan s'incorpora Narro, el capítol li ofereix a Aliaga el post de segon organista, càrrec que no va acceptar; va tornar les claus de l'orgue i se'n va anar.

¹⁶ *Cfr.* quadre de relació de mestres de capella. Burguete va actuar com a mestre interí el 1722 entre Serrat i la segona residència de Zacarías. Ferrer ho va ser el 1788, entre Molina i Casanova.

¹⁷ AMX. L. 35. Determinacions capitulars. 12 de novembre de 1748. I L. 38, 4 de gener de 1751. *Cfr.* Entrada Aliaga al capítol de noms propis.

Un altre cas d'interí que ocupa el càrrec, sols que aquest definitivament, és el de Francisco Grana.

Però quan la institució s'ho podia permetre s'observa l'interès dels opositors per vindre. L'any 1771, en les oposicions per succeir Manuel Narro, trobem uns molt joves organistes provinents de diferents llocs, Teruel, Irún, Almassora, Cocentaina, i *San Phelipe*, havent estat organista examinador Joaquim Borrás, organista principal del Col·legi de Corpus Christi a València.¹⁸ En aquesta ocasió els exàmens van haver de realitzar-se en dos tandes perquè malgrat l'interès de participar-hi que havien mostrat tos els aspirants, als més allunyats els va sorprendre el remor que la vacant aniria a parar a l'organista interí, i no vingueren a firmar l'oposició.¹⁹ El capítol va entendre que devia dissipar els dubtes i va donar una nova data per a examinar als qui venien de més lluny, considerant que els que havien vingut ja o eren de prop, podien examinar-se ja. Així hi hagué proves en juny i altres en juliol.

El 1785, en les oposicions per succeir Francisco Grana, a més de Joseph Ferrer que va guanyar l'oposició amb vint anys, es presentaren nou aspirants provinents d'Algemesí, Alcoi, San Phelipe, Alarcón (Conca), Penyíscola, Oriola, Tàrbena, i va estar d'examinador juntament amb el mestre de capella de la Seu Antonio Soriano, organista d'Ontinyent, perquè ni Joaquín Borrás, primer, ni Rafael Anglés, organista de la Metropolitana, després, pogueren acudir com a censors al·legant compromisos previs.

Mirant de lluny, podem observar que a les darreres desenes del segle s'aprecia un major nombre d'organistes que cerquen llocs de feina, i que pot demostrar que la carrera de l'orgue atrau cada vegada més com a eixida professional. A més a més, també no suposa una consideració menor el fet que l'ostentació d'un càrrec amb nomenament de segon organista permetia obtenir títol per ordenar-se *in sacris*, com va ocórrer en el cas de Joseph Alberola quan li atorgaren el post de segon organista *señalándole noventa pesos de los efectos de la mensa canonical [...] i título de órdenes si Su Señoría Ilustrísima tiene la bondad de admitirlo*.²⁰

¹⁸ *Cfr.* Entrada: MARTÍNEZ Texedo, Joachim, al capítol noms propis.

¹⁹ En aquella data exercia com segon organista graciosament, Bernardo Marí, que no es va presentar a les oposicions, i també assistia l'orgue Francisco Martínez, qui tampoc les va firmar.

²⁰ ACX, Acords capitulars. L. 85. 8 de gener de 1800.

8.1.2. Oposicions i candidats a l'orgue

5/11/1701

Examinadors: Fra Juan De San Agustín, Francisco Zacarías i Vicent Albinyana

Opositors: Jusep Campos, prevere; Thomàs Fabra; Thomàs Garcia.

Habilitat: orgue i arpa

Nomenat: Jusep Campos

Des d'aquesta ocasió fins l'any 1771, no es van fer més oposicions a organista. L'empenyorament de l'església en alguns casos, però, sobretot, els bons informes que acreditaven els aspirants feren que es nomenaren els càrrecs per decisió del capítol. Amb oposicions o sense elles, continuava exigint-se l'habilitat d'arpa, fins a la segona meitat del segle. Així van estar les dates:

12/12/1703, en què nomenaren Baptista Sarrió.

19/6/1717, amb Francisco Quilis, clergue.

13/3/1721, amb Francisco Juan Burguete.

12/5/1735, amb Fernando Acuña Faxardo.

Quan Narro marxa a les Descalces Reials en Madrid en 1771, sembla que resultava ja tan atípica l'avinentsa de realitzar oposicions que el capítol mancava de formularis impresos per llançar els edictes; s'hagueren de fer a mà. Com hem comentat abans, es donaren altres circumstàncies que obligaren a realitzar les proves en dos tandes diferenciades amb un mes de diferència una de l'altra.

27/7/1771

Examinadors: Antonio Molina i Joaquim Borràs²¹

Opositors: Primera tanda (juny):

- Juan Acuña Escarche, natural de San Phelipe, organista d'Altura; 21 anys.

²¹ ACX. Caixa 25.

- Joaquín Pitarch Villanova, prevere, natural de San Mateu, organista d'Almassora; 40 anys.
- Joaquim Acuña Escarche, natural de San Phelipe, organista d'Alcoi; 26 anys.
- Antonio Soriano Mora, natural d'Ontinyent, organista de Cocentaina; 22 anys.

Segona tanda (juliol) :

- Pasqual Cerdà Simó, possiblement natural de Quatretonda, organista i arpista de l'Olleria; 45 anys.
- Francisco Grana Llinares, natural de San Phelipe, aprenent d'organista; 21 anys
- Joaquín Sánchez Asensi, natural de Teruel, organista de San Sedro de Teruel; 21 anys.
- Joaquín Martínez Texedo, natural de Burriana, organista d'Irun; 24 anys.

Habilitat: orgue

Nomenat: Joaquín Martínez

En 1773, primer com a interí i a partir de maig de 1774, en propietat, sense oposicions ocupen en l'orgue Francisco Grana Llinares arran de la renúncia de Martínez. Després d'haver participat en els exàmens de 1771, sol·licita al capítol una ajuda econòmica per tal de viatjar a Tortosa a fi de perfeccionar-se en l'estudi de l'orgue. Havia servit des de menut com a diputat i després com acòlit. No sabem en quin lloc havia quedat en el dictamen dels censors en 1771, però resultava evident que recollits informes del mestre de capella de solvència en el registre de l'instrument, el preferiren en ser de la casa.

10/5/1785

Examinadors: Antonio Molina i Antonio Soriano²²

Opositors:

- Joseph Ferrer Carbó, natural de Gandia, organista 2n d'Oriola; 22 anys.
- Gregorio Asensi Soler, natural d'Algemesí, organista de Sant Bertomeu a València; 25 anys.
- Joaquín Almiñana, natural d'Alcoi, organista de Dénia;
- Joaquín Acuña Escarche, natural de Xàtiva, organista de Canals; 38 anys.
- Joseph Benito Pérez Martínez, natural d'Alarcón (Conca), resident a Monòver; 20 anys.

²² ACX. Caixa 26.

- Thomas Ciurana Arbiol, natural de Penyíscola, organista de Sant Miquel a València; 23 anys.
- Joseph Pacheco Vallejos, natural d'Oriola, organista del seu Convent de Predicadors; 23 anys.
- Joseph Pons Vidal, natural de Tàrbena, organista de Sant Joan de l'Hospital a València; 20 anys.
- Antonio Bellver Albazán, natural de San Phelipe; 26 anys.
- Joseph Rovira Suelves, natural d'Algemesí. Va ser organista del Grau a València i en el temps de presentar-se a aquesta plaça, era tenor de la Capella de Sant Martí d'aquella ciutat; 20 anys.

Habilitat: orgue

Nomenat: Joseph Ferrer

En 1788 Ferrer se'n va d'organista a Oriola. L'elecció de Ciurana es fa per votació secreta a la vista dels memorials presentats per dos aspirants. Ciurana i Antonio Bellver. El capítol va voler conèixer novament el resultat de la censura dels examinadors per assabentar-se qui havia quedat en millor lloc. Tot i que Bellver havia quedat millor *en lo substancial y fundamentos de la escuela*, quedava per darrere quant a pràctica de tocar i acompanyar. Així i tot havia quedat el quart dels millors valorats, per darrere de Ferrer, Acuña i Ciurana. No sabem perquè en aquesta ocasió Acuña no va estar elegit, en haver quedat en millor posició, fins i tot, que Ciurana. Potser no estiguera a la ciutat perquè no va presentar memorial d'aspirant.

Al fil d'aquestes apreciacions volem posar de relleu que hem trobat un important nombre d'organistes naturals de *San Phelipe* que aspiraven a fer carrera a través de l'orgue. Lluny de poder manifestar que es tractava d'una tradició, ens mostrem proclius a entendre aquesta circumstància com que existia una cultura formativa al voltant de l'orgue. En aquest sentit, no cap dubte que la formació que aportava la institució donava importància a l'habilitat d'orgue. Per les dades conegudes enumerem aquests organistes coneguts a dia de hui naturals de la ciutat:

- Juan Cabanes, molt probablement natural de Xàtiva
- Francisco Quilis Garcia
- Macià del Villar
- Francisco Martínez
- Pasqual Hervás
- Francisco Grana
- Joaquim Acuña
- Juan Acuña
- Antonio Bellver

8.1.3. Mobilitat dels organistes

Com ja havíem apuntat al principi d'aquest epígraf, la major part dels organistes de la Seu provenien d'altres llocs i anaven després a altres llocs. Potser, el cas de Manuel Narro siga el més significatiu. Quan arriba a *San Phelipe* provenia del Patriarca, marxa a la catedral de València, torna a Xàtiva i promociona a les Descalces reials de Madrid. La resta de noms mostren perfils semblants veient-se el tragí i les inquietuds d'aquests músics per cercar major estabilitat i millors condicions econòmiques en relació al règim laboral.

L'orgue de la Seu s'hauria consolidat com un espai ben remunerat, important pel que fa a les exigències de l'instrument i també pel context en el temple. En ocasió de les oposicions de 1785, es posa de manifest la capacitat del capítol eclesiàstic per curar el seient d'organista oferint-li, si l'oficial ho demana, una gratificació per la seua habilitat i sempre que el capítol se senta satisfet amb la prestació.

[...] Manifestó el mismo Racional un arreglo de diferentes partidas de rentas para formar el total que deberá percibir el nuevo elegido organista, y importando dicha relación de el archivero trecientas quareinta y dos Libras, Acordaron se pongan solamente en los edictos para dicha plaza trescientas doze Libras, rebajándose entre otras partidas, la de veinte Libras que se concedió a algunos antecesores por pura gratificaión y especial [h]abilidad.²³

Aquest arranjamet de partides inclou la part salarial corresponent a la Ciutat.

Quant a la mobilitat, es pot apreciar que tot i el tracte per part del capítol envers els organistes, en alguna ocasió aquests no s'han vist tan ben considerats en situacions de malalties i defectes de salut, com és el cas de Fernando Acuña o el de Joseph Ferrer, havent estat possiblement aquestes algunes de les causes que motivarien la marxa a la cerca de millors llocs de treball.²⁴ O, fins i tot, la manca de consideració de cara a Aliaga, per exemple, que es veu desplaçat, malgrat que havia treballat molt, per Manuel Narro, i prefereix marxar que romandre com a segon organista.

8.1.4. Vicissituds de l'instrument

²³ ACX: Acords capitulars. L. 83. Dia 10 de març de 1785, p.73r i 74

²⁴ ACX. Acords capitulars. 8 d'octubre de 1748 per a Acuña i 1788 per a Ferrer.

No tenim constància que a *San Phelipe* existiren mestres o oficials orgue-ners. Els que es veuran són forasters. Tot i això, no podem deixar de considerar que els mateixos organistes tindrien nocions de mecànica suficients com per quan la situació no fóra de massa envergadura, reparar-la ells mateixos.

Juntament amb la presència de l'orgue en l'església trobem l'ofici de manxador. Fins on sabem, la manxa de l'orgue era tasca d'una sola persona, la qual cosa ens parla d'un instrument no gaire gran. Aquest ofici es manté al llarg de tot el segle, i a més d'ocupar-se'n de la manxa, havia d'agranar l'església, tindre cura de les piles d'aigua beneïda, posar les estores del recinte i llevar-les, i en ocasions rentar la roba que li passava el sotssagristà.

Fem esment tot seguit de les reparacions i reconstruccions de l'orgue al llarg del segle. Totes elles van estar sufragades pel capítol eclesiàstic i resulten diverses quant a abast en funció de la disponibilitat econòmica del mateix. Les dades no són exhaustives, però són més abundoses que a èpoques anteriors. Totes elles han estan extretes de la mateixa font documental: els *Acords capitulars* de la Seu, per tractar-se de la font que més informació d'aquesta índole conté.

Després de la Guerra de Successió, la situació econòmica del capítol sols va permetre fer-li una soma posada a punt a l'orgue, arran de la minsa quantitat que s'inverteix l'any 1715.²⁵

Cinc anys, després, el 1720, s'inicia un procés important de reconstrucció. L'envergadura de l'obra obligava a no poder utilitzar l'espai habitual per dur a terme els oficis dins del cor. Les tasques de composició més costoses es perllongaren per espai de tres mesos, fins febrer de 1721. No obstant, comprovem que més d'un any després encara no estava conclosa l'empresa; faltaven registres i col·locar més música, entenem que referint-se a la disposició de més tubs.

La reconstrucció té fi l'any 1723, a la vista que es decideix lliurar una estrena de de 100 lliures al mestre orguener, del qual no coneixem el nom.

²⁵ ACX. Acords capitulars. 16 de febrer de 1715. [...] *etiam acordaren que havent qui compon el orgue, que es veixa si per quatre o cinc lliures es compondrà, y que se imbie recado a la Ciutat si vol compondre les andes de plata que estan algo descompostes.*

L'organista *bo per a un instrument tan bo*, va estar Francisco Juan Burguete, que havia accedit al càrrec per oposició l'any 1721.²⁶

Aquest instrument estaria en funcionament més de cinquanta anys. Òbviament, requeriria de xicotetes reparacions i posades a punt, però entenem que haurien estat els mateixos organistes en moltes ocasions, els qui haurien dutes a terme. Aquell instrument va estar el d'un bon grapat d'organistes: Acuña, Aliaga, Narro, Martínez i els segons organistes i suplents.

El mateix Narro, sembla que s'encarrega de reparar-lo, no sabem quant, en 1770.

L'any 1777, en eixamplar-se l'església amb més capelles i fer-se un cor nou, quan aquest ja va estar conclòs i ubicat, era necessari ocupar-se'n de l'orgue, reubicant-lo. També es volia refer la caixa de tot l'orgue. Del compte de Fàbrica havia d'eixir la quantitat per fer front a la despesa socorreguda si era necessari, pel capítol. Com la posició del compte no ho va poder permetre, l'orgue es va col·locar sense afegir-li res més. L'organista d'aleshores era el xativí Francisco Grana.

Tanmateix, en aquest episodi, es relata que alguns devots de la Mare de Déu, benestants, entengueren que tractant-se de disposar d'un bon instrument per a una obra nova tan sumptuosa, s'oferien a sufragar el que faltara a fi d'acréixer la música de l'orgue. Desconeixem el resultat de l'operació.²⁷

Anys després, el 1785, va haver d'anar l'organista cec del Monestir de la Valldigna, fra Francisco Varó, per reparar el sistema de les manxes. La necessitat de reparació tenia origen en la imminència de les oposicions. També sembla ser que en accedir al càrrec per oposició Joseph Ferrer el mateix any, també va aplicar els seus coneixement de mecànica per a tendre alguns elements que no funcionament bé de l'instrument.

El 1788, persisteix el problema en el sistema de manxar i es fa tornar Varó. Poc degué fer perquè dos mesos després es continua cercant qui repare el

²⁶ ACX. Acords capitulars. 1 de març de 1721. [...] *que el Sr. Degà s'encarregués de parlar en los regidors y veure quin salari daria per a buscar un organista de habilitat, que la Iglesia per sa part buscaria albitre per a donarli una bona cóngrua, pues sent el orgue nou tan bo, demanava un bon organiste [...]*

²⁷ ACX. L. 81. Acords capitulars. 6 d'octubre de 1777.

sistema i refina alguns registres. L'any següent, 1789, continuaven afegint-se-li pedaços a l'instrument, En aquestes condicions va aguantar fins l'any 1800 en el qual se li aplica una important revisió general per la quantia de 500 pesos. El mestre orguener que se'n va fer càrrec va estar Thomás Pabón. Des de l'any 1788 l'organista era Ciurana. Aquest organista, en gener de 1804 demana a la Seu un augment de salari en base, entre d'altres coses, a què templa ell l'orgue sempre que es fa necessari. La institució accedeix amb la condició que tinga l'obligació de

[...] templar dos veces el órgano en cada año y más si se necesitase, encargándole cuide de que se limpie el polvo y telarañas que es lo que le echa a perder, gratificando con parte de esta aumento al que le ayude.²⁸

A més de les puntuals reparacions, l'instrument aniria adaptant-se a les exigències del moment i a la perícia dels organistes. Tot i la seua funció en el cor coberta, resulta evident l'intent constant d'afegir més música i perfeccionar l'orgue. Ens sembla que la raó més planera és l'interés per disposar d'un instrument més adient al tipus de composicions musicals i maneres d'executar-les en les funcions no estrictament litúrgiques.

8.2. *Conclusions*

Hem pogut conèixer alguns noms d'orgueners, però sobretot, de músics vinculats a l'orgue aproximant-nos a la faena de l'organista. Era important conèixer l'instrument, la seua importància i significació com a element estructural de l'activitat musical a l'interior del temple amb una projecció mòbil mitjançant l'ús de l'arpa.

La de Xàtiva s'ha vist que era una vacant d'organista d'interés per als opositors donada la concurrència en els moments de les successions. Estava ben remunerada i situava Xàtiva en un lloc important dins del circuit dels especialistes.

Si a principis del segle les circumstàncies econòmiques i d'instabilitat dins de la institució eclesiàstica eren evidents, prompte la figura de l'organista torna a ser necessària per ajudar a recuperar una estructura que afavorira la normalitat en el funcionament. El 1711 s'obliga a regressar l'organista Sar-

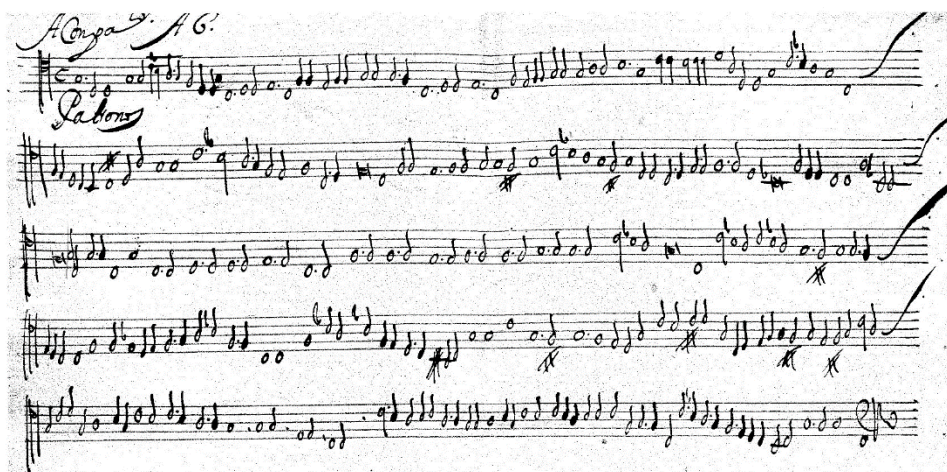
²⁸ ACX. L. 86. Acords capitulars. 9 de gener de 1804.

rió que devia trobar-se a València. Fins i tot, aquest Sarrió havia de tocar l'orgue amb hàbits de músics per poder assistir també al cor a reforçar les veus per falta d'elles.²⁹

S'ha vist la importància del segon organista per tal que l'ofici mai es ressentia. La Seu sempre ha cercat individus de qualitat i hàbils. Els organistes, en tant que compositors, gaudirien d'un prestigi i d'una fama igual a la dels mestres de capella. Les seues composicions per a tecla restarien sota la seua propietat i açò hauria dificultat el manteniment d'un arxiu organístic.

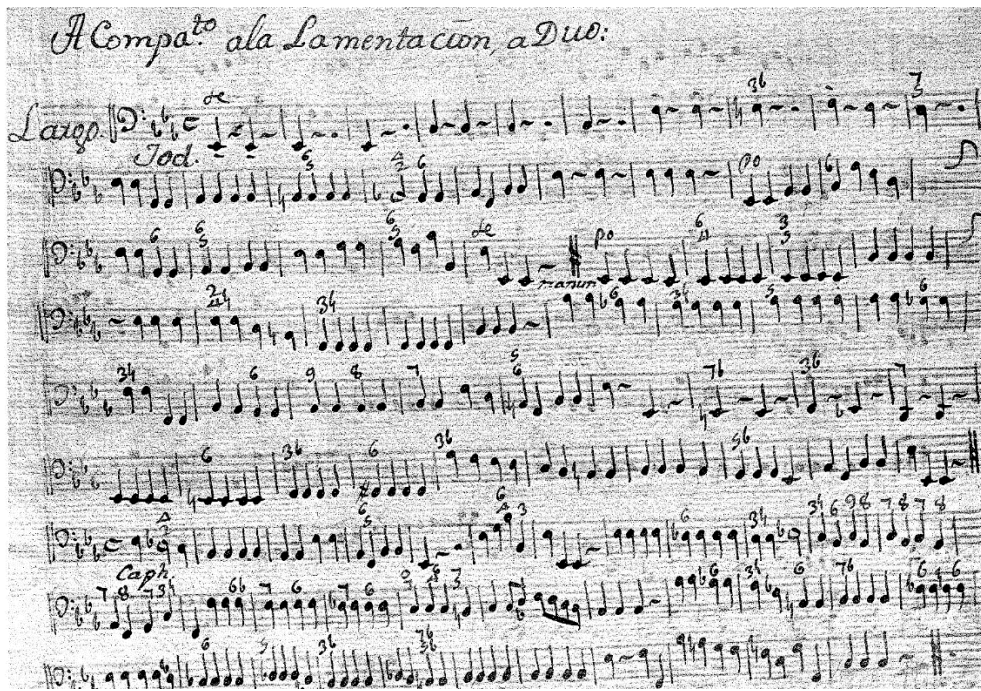
També hem vist el cas d'un músic que referenciat en altres capítols del present treball com a músic d'habilitat en diversos instruments, apareix en aquest com a un organista d'ofici i de reconeguda vàlua: Macià del Villar.

Hem reconegut la potència icònica d'aquests instruments per a la feligresia. I també era important comprendre el paper que jugava l'orgue en l'entramat de les composicions musicals. Havia de donar base i seguretat al cor, desenvolupar l'harmonia de la polifonia i també conservar un repertori específic no estrictament litúrgic, que hauria tingut un destí final apartat dels arxius musicals de la Seu. En aquest sentit hem vist exemples de xifrat que no excedeix els acords de 7a.



Francisco Sarrió, Himne Patronos Nostros. Arxiu Corpus Christi. ca.1711

²⁹ ACX. Acords capitulars. L. 72.



Joseph Casanova. Lamentació a duo. 1778. Arxiu Corpus Christi.

Desconeixem les limitacions de l'instrument, del qual només sabem que disposava de diversos registres i de *cadireta*. És possible que cada organista emprara els registres que considerara i que en saber-se'ls no tinguera necessitat d'escriure'ls. També sabem que els papers per a l'orgue eren els mateixos que servien per al regiment de la composició per part del mestre.

Pensem que les composicions dels organistes per a instruments de tecla com el clave o el piano devien interpretar-se en ocasions com les que podien oferir les *siestes* amb música a la Seu, però no res esdevé conclusiu. Quest instruments de tecla no sabem si romandrien a casa del organistes o dels mestres de capella, perquè de la seua existència a la Seu, res es diu a les fonts estudiades. No obstant açò, trobem una referència que fa esment d'un instrument de tecla, entenem que un clavecí, tot i que una data tardana, 1800.³⁰

Se leyó un memorial de Francisco Pérez, Ynfantillo y resolvieron que para otro Cabildo se informe el infraescrito racional del Maestro de capilla, de lo que podría costar el Manocordio que pide, y que caso que se compre haya de ser siempre para la Yglesia y enseñanza de los otros Ynfantillos.

³⁰ ACX. Acords capitulars. L. 85. p.232.

Sabem, per tant, que els diputats i escolans rebien lliçó de clave per part del mestre o de l'organista, tot i quedar-nos el dubte d'on es guardaria l'instrument. Francisco Pérez era un aprenent avantatjat de Ciurana, que arribaria a fer carrera com a mestre de capella a Alacant.³¹

Hem pogut veure que no resten fons organístics, ni tan sols dels exercicis que es realitzarien a les diferents oposicions. No obstant podem reconèixer l'orgue i l'activitat al seu voltant com a factor d'estructuració de l'activitat musical dins de la Seu, i la figura de l'organista com a referencial al mateix nivell que la del mestre de capella, també com a compositor.

³¹ *Cfr.* Capítol de Noms propis al present treball.

CAPÍTOL 9: NOMS PROPIS. ASPECTES BIOGRÀFICS

Sota aquest epígraf presentem alguns dels noms propis de persones relacionades amb el món de la música a Xàtiva al llarg del segle XVIII. Aquests noms han anat apareixent a les diverses fonts documentals estudiades.

La relació no pretén ésser una biografia de cadascun d'ells. Cerquem apuntar dades que demostren l'activitat desenvolupada. Aquesta informació suposa un complement a la informació inclosa al cos del treball. Ensenms esdevé un índex de noms que pot servir per a investigacions futures, fins i tot, sobre temes no estrictament musicals o musicològics, com pogueren ser els sociològics. En definitiva hem volgut deixar disposada una eina útil a diversos nivells i per a diversos investigadors.

La disposició és alfabètica i no cronològica. Les dades són ben diverses, i no diferenciem la rellevància de cada figura. D'aquesta manera trobem mestres, organistes, músics diversos, campaners, diputats i acòlits, constructors d'instruments, tant pertanyents a la institució religiosa com de vinculats a la ciutat.

Hem de dir que tampoc no estan tots, sinó sols aquells que hem considerat d'interès al correlat emprat en el cos del treball. També és cert que alguns noms que podem trobar en el cos del treball i altres que apareixen a l'annex documental no apareixen ací si hem considerat que en aqueixos espais, s'ha aportat tota la informació que sobre ells podíem disposar. A més a més, suposa una llista que anirà emplenant-se amb el temps, a mesura que anem aprofundint en recerques posteriors.

La bibliografia s'especifica en la major part dels casos, sobretot, quan es tracta de dades que no ixen directament de les fonts que hem emprat. Bàsicament, aquestes fonts secundàries han estat els acords capitulars de la Seu i la sèrie de les determinacions capitulars de l'Arxiu Municipal de Xàtiva.

Noms relacionats amb l'activitat musical al llarg del segle XVIII a

Xàtiva

ALBERT, Bernardo: maig de 1745: [...] *por parte de Bernardo Albert, Músico, se suplica la plaza de quarto Ministril* (en principi, sense salari). En agost de 1746, se'l coneix com a ministril.

ALBIÑANA, Josefa: esposa de músic, 14 d'abril de 1777, soterrar de Josefa Albiñana, muller de Joaquín Boluda, músics, veïns de l'Olleria. Havia testat davant Jacinto Mompó, escrivà, en 20 de gener de 1765. Deixà quinze lliures per bé d'ànima. Al llibre parroquial de Santa Tecla no diu que Josefa fóra músic, sols que era la dona d'un músic. No hi ha certesa, per tant.

Font: ACX. L.202

ADSUAR, Vicente: natural de Polinyà i sotsxantre de la parroquial de Xàbia. Guanya l'oposició al benefici d'ajudant d'oficis de sotsxantre i domer a la Seu el 7 de juny de 1775. El 1776 viatja a Sevilla sense que tinguem més constàncies al respecte. El 14 de juliol de 1779 sabem que resideix a la catedral de Segorbe on té un ofici incompatible amb el de sotscabiscol a Xàtiva i se li demana que renunciï. El 12 de juny de 1786 renuncia al benefici d'ajudant d'oficis núm. 55. En novembre de 1792 oposita a la mestria de la Seu en l'ocasió que les guanya Morata.

ACUÑA Escarche, Joaquín. Segons el Quinque Libri, a Fernando, nebot de l'organista, i a aquest Joaquim, els confirma Mayoral el 9 de maig de 1745 (p.3002v.). Acòlit el 1/5/1765. El 5 de setembre de 1764, en atenció als seus servicis (infant de cor, potser), sol·licita a la Seu l'afavorisca amb la residència en l'ofici que tinga a bé. El capítol li diu que ho tindrà en compte. Va estar l'1 de maig de 1765 quan Joaquín entrà a servir com a acòlit en la vacant que deixava Joseph Valls. Des que entrà com a acòlit, havia de servir el trast per setmanes amb Pasqual Martorell. En setembre de 1766 suplica al capítol permís per anar a opositar com a organista a la catedral d'Oriola. El 22 d'octubre de 1766, anuncia al capítol que deixa la plaça d'acòlit per haver trobat conveniència en la catedral d'Oriola. En juny de 1771, als vint-i-sis anys firma oposició a l'organistia de Xàtiva, i es presenta com a organista de la vil·la d'Alcoi. En abril de 1785, torna a presentar-se a oposicions d'organista a Xàtiva, on apareix com a prevere beneficiat de la Parròquia de Canals. Va estar organista de Canals fins el 1787, any que ingressa de tenor, com a capellà segon al Patriarca. Mor el 19/9/1809.

ACUÑA Escarche, Juan: San Phelipe 11/7/1749 – Catalain 11/9/1837. El anys 1759 i 60 apareix com a infantillo (diputat) al quadern del mestre de capella. El 13 de juny de 1771, amb vint-i-un anys, firma oposicions per a l'organistia de Xàtiva presentant-se com a beneficiat organista en la Vil·la d'Altura. Oposita a l'orgue de Pamplona el 19 d'abril de 1777, queda tercer i després de conèixer la vacant de Roncesvalles per mort de Juan José de Arce, es presenta allà a demanar el càrrec el qual se li atorga el 26 d'abril de 1777. A ell devem que algunes de les obres que haurien d'existir a l'arxiu de la Seu de Xàtiva les hàgem pogudes trobar a l'arxiu musical de Roncesvalles.

ACUÑA Faxardo, Juan Manuel. Per a Concepción Peñas aquest Acuña naix a Elx, sense saber-se data concreta, però finals del XVII o primeries del XVIII. Com s'ha vist al llarg del treball, la major part de la seua activitat professional gira al voltant de la ciutat de València. Tenia fama de bon violinista; en 1737 el capítol de la Santa Maria d'Alzira vol que ell com a violinista i el germà Fernando com a organista se'n facen càrrec de la capella d'aquella. En dir Fernando que no per estar-ne subjecte a la col·legiata de San Phelipe, aquell capítol decideix suprimir la capella de música. (Cfr. Revista Cabanilles, abril-desembre de 1985, p.55). El 1746 havia participat i conduït l'orquestra que es va formar per la Proclamació de Ferran VI a San Phelipe. El 1749, era beneficiat de l'església de Sant Tomàs, Apòstol. També era beneficiat a Santa Caterina. Mestre de Capella dels Sants Joans des del 1750 fins a 1757. Mestre de capella de Sant Martí entre 1758 i 1772. El 10 de maig de 1747, compon per comanda una Lamentació, per a la Seu de Xàtiva. També fou compositor d'oratoris i sarsueles.

Altra bibliografia: PEÑAS GARCÍA, María Concepción: "Los Acuña, una familia de músicos" Cfr. Bibliografia general de la Tesi.

ACUÑA Faxardo, Fernando. Són diverses les dades biogràfiques que apareixen esparses a diversos documents i estudis. Al nostre treball sobre la problemàtica del patrimoni musical a Xàtiva durant el segle XVIII, aportem algunes dades que ara ampliem ací. Segons Ruiz de Lihory nasqué a Elx cap al 1690. Quan arriba a Xàtiva prové de l'organistia de Canals (Universidad de Canales). Abans, havia estat organista de la col·legial d'Alacant. En 1728, es va presentar a la mestria de Xàtiva per opositar, tanmateix, la plaça l'obtingué Portell. Fou organista de Xàtiva de 1735 a 1748, sense oposició, mitjançant informes secrets, en substitució, per òbit, de Juan Francisco Burguete. El 1737 apareix al llibre d'Acords capitulars de la Seu com a mossén i amb tonsura. De Xàtiva marxà a San Nicolàs de Bari, la

col·legial d'Alacant. D'allí passà a ocupar la mestria de capella d'Albarracín entre 1752 i part de 1753. Va regressar a Xàtiva on va residir fins que va faltar l'any 1754, essent soterrat el 12 de juliol.

Per a Andrés Palencia Soliveres, Fernando Acuña havia residit a Sant Nicolás d'Alacant des del 16 de novembre de 1748, fins al 3 d'octubre de 1754, com a arpista, tot i que la disconformitat de les dates no ajuda a donar continuïtat a la seua trajectòria. Ens crida l'atenció, que Palencia Soliveres, diga que Fernando Acuña era seglar i casat. A nosaltres ens consta que l'any 1737 era mossén i tonsurat (Cfr.ACX, L.73 Acords capitulars). El seu nebot, Juan Acuña, en un memorial de 1773 que ens mostra el mateix Andrés Palencia, diu que el seu oncle havia estat organista de Sant Nicolás fins la seua mort, la qual cosa no és certa a la pràctica, atès que encara viatjà a Albarracín i va regressar a Xàtiva. Per tant, l'itinerari de les seues obres queda, en principi, circumscrit als àmbits descrits ací.

Bibliografia: PALENCIA SOLIVERES, Andrés: Música sacra y profana en Alicante: la capilla de música de San Nicolás. ss. XVI-XVIII. Ed. Instituto de Cultura Juan Gil Albert, Alacant,1996. (pp.90 i 91)./ PEÑAS GARCÍA, María Concepción: "Los Acuña, una familia de músicos", a Revista de Musicología XIX, 1-2.

ÀLBARES, Juan: Timbaler i tambor als bans. 1746.

ALIAGA, Thomas (mossén): Sotsxantre. Natural de San Felipe. L'11 de desembre de 1752, se'l proposa per a l'ofici de sotscabiscol, essent sotsxantre a la Catedral de Guadix, per renúncia de Mossèn Andrés Maravall. Tot reconeixent el capítol eclesiàstic la curtedat de la distribució d'un beneficiat, se li donen perquè pugua mantenir-se amb decència 5 sous i huit diners diaris, a banda dels extraordinaris i la grossa tal com la frueix l'altre sotsxantre amb qui comparteix ofici, mossèn Vicente Díez. L'11 de juny de 1760 se'l marca amb multa per desídia i tafaneria segons resa als acords capitulars de la Seu. En setembre de 1761 viatja per dos mesos a Jaén, a opositar de sotsxantre a la catedral. El 1767 (juny) sabem que passa des de Xàtiva a València com a beneficiat resident a la Metropolitana.

ALIAGA, Manuel. En 1752 obté el benifet sota l'advocació de sant Sebastià, per renúncia de Gregorio Galiana. Comportava el càrrec d'ajudant d'oficis, domer i sotscabiscol.

ALIAGA, Feliu: El 23 d'abril de 1748 va estar contractat com a organista en la parròquia de Santa Maria d'Alzira en substitució de Pere Massó, a petició pròpia. A Alzira es presenta com a organista de la Vila d'Enguera. És probable que acudira primer a aquella ciutat abans d'incorporar-se a l'organistia de *San Phelipe*. Apareix com a veí de San Phelipe, seglar i casat. Se li va fer un contracte per a

quatre anys, de forma interina donada la seua ceguesa. Portell havia fet un informe de suficiència sempre que no acompanyara el primer cor i tinguera al seu costat una persona que l'assistira en qualitat de segon organista. Per tant, sabem que el dia 21 d'octubre de 1748 determinaren nomenar per organista de la Seu de Xàtiva a Félix Aliaga, per a 4 anys, i amb el salari de l'església de 60 Lliures, y a Mossén Macià del Villar, per ajudant, amb salari de 25 Lliures, per l'administració de la cera i assistència de l'orgue quan canta la Capella, i en absències i malalties. Aquest Macià del Villar, havia exercit interinament com a organista de gener a octubre.

Transcorreguts els quatre anys, a l'entrada de Narro com a organista en desembre de 1752, el capítol decideix oferir-li a Aliaga, en atenció als seus bons serveis prestats, el post de segon organista amb un sou de 40 lliures anuals, oferint-li també, la substitució en les absències d'aquell, que podien arribar a ser nombroses, atenent que la capella solia eixir fóra de la col·legial a assistir altres parròquies i pobles. Declinà l'oferiment, tornà les claus de l'orgue, i se'n va anar.

També a la mateixa font, llegim que l'any 1787, provenia de Castelló de Xàtiva (Castelló de la Ribera) quan accedeix a l'organistia de l'Alcúdia de Carlet. Com veiem que les dates se separen molt unes d'altres, és possible que el Feliu Aliaga de la Seu no eixira mai de san Phelipe. Quasi de segur, es tracta de dos Felius Aliaga diferents o de pare i fill.

Bibliografia: AMX. Determinacions capitulars, anys 1748 i 1751// (ROS, Vicent: "Órganos y organistas de la Seo de Xàtiva", a *Libro de Estudios. Xàtiva, Lux Mundi. La llum de les Imatges*, Generalitat Valenciana, 2007. pp. 639-651; //ACX. Determinacions capitulars, L.75.// (Cfr. "Órganos y organistas de Alzira". per Vicente Alonso Climent, a *Revista Cabanilles*, abril-desembre de 1985. ACAO, València, 1985. p.55.).

ALMIÑANA, Gabriel: Acòlit. En juny de 1808 marxa a la Guerra del Francès. En setembre ja ha tornat i apareix com a acòlit però també toca l'orgue en les misses votives de la Verge. El 24 de maig del 1810 aconseguix la tercera sots-sagristania per ser l'acòlit més antic.

ALMIÑANA, Vicente (mossén): beneficiat, mor el 8 de juny del 1811

AMAT Sans, Miguel: organista. Desconegut al panorama general. Fill de Miguel i Vicenta. En 25/2/1803, es bateja en San Pere una filla: Joaquina Juliana. Miguel tenia en aquest moment 40 anys. Estava casat amb María Joaquina Masip Lastre, de 36 anys.

Font: Arxiu parroquial de San Pere. Batejos, foli 49

ANTOLÍ, Pedro: Manxador des de novembre de 1798 en ascendir a campaner Blas Ynojosa.

ANTOLÍ, Isidro: En desembre de 1803, el coneixem com a baixó de la capella.

ARAU, Juan: timbaler. el 24/2/1768, bateja una filla.

BALLESTEROS, Pedro: En abril de 1740 ingressa com a ministril de la Ciutat. Venia amb Andrés i Joseph Ribera, procedents d'Alzira. Baixó i oboè. En setembre del mateix any, va aprovar oposicions a Oriola i va marxar.

BARRERA, Joseph: segon clariner, juliol de 1746.

BELLVER, Joseph (Diputat, mosso de Cor). Fou nomenat acòlit en substitució de Francisco Martínez, en octubre de 1761.

BOLUDA, Joseph Joaquim: de l'Olleria. En gener de 1749, aspirava a una plaça de ministril de la ciutat. Individu de la capella el 20/7/1789. Marit de Josefa Albiñana, referenciada ací també.

BONAFONT, Miguel Leandro: natural de Calanda. El 1795 obté el benefici d'ajudant d'oficis per mort de Miguel Martínez, el número 55, de patronat del capítol de la Seu. El 31 de març renuncia a la col·locació d'ajudant d'oficis per una cabiscolia a San Bartolomé Apóstol de la ciutat de València obtinguda el dia 10 de març.

BORDERA, Luís: infantillo, natural d'Elda. L'11 de gener de 1702, atenent a la seua habilitat se li augmenta el sou perquè cante tiples, donada la falta de veus agudes en la capella.

BORDERIA, Fra Agustí. En agost de 1773 suplica al capítol eclesiàstic alguna gratificació pel temps que ha tocat l'orgue en absència del titular Joaquim Martínez. Se li diu que acudisca al mateix Martínez per si vol donar-li alguna cosa. Semblant havia ocorregut amb Bernardo Marí l'any 1767.

BOSCÀ, Ramón: ex-religiós de Sant Francesc, va ser admés al cant del cor atesa l'escassetesa de veus, el 7 de març de 1812.

CABANES, Juan: organista de la Seu. Degué nàixer a Xàtiva cap al 1700. Ens acut a la proposta el fet que el cognom apareix sovint a les actes i altres documents. A més a més, les circumstàncies de la seua carrera ens indueixen a pensar que des de ben menut es trobava vinculat a la Col·legiata. El dia 13 d'agost de

1716, determinaren nomenar en la plaça que vacava d'acòlit per absència de Joseph Portell, a Juan Cabanes, i se li dóna, de la porció dels diputats, 2 sous cada setmana d'augment perquè toque l'orgue. Va desenvolupar aquesta tasca d'organista durant un temps difícil de precisar. No podem demostrar ara si exercia com a organista segon, atès que durant este temps, el titular de l'organistia era Baptista Sarrió. Sabem, arran de la informació que proporcionen les Determinacions capitulars, que Francisco Quilis, successor de Baptista Sarrió, es nomenat organista i arpista, ... *durant la mera voluntat del capítol...*, el 19 de juny de 1717. Quilis va morir en febrer de 1720.

De 1717 a 1721, Cabanes degué ocupar la plaça de segon organista i de suplent en les absències de Quilis, com venia fent fins aleshores.

Sabem que durant l'any 1720 s'havien dut a terme reconstruccions i reparacions de l'orgue, després de les quals es varen sol·licitar els serveis de Francisco Juan Burguete. El 1721, en març, Burguete va escriure dient que venia. Per tant, el quefer de Cabanes degué anar ocorrent de forma indecisa en aquestos anys. No devia sentir-se gaire còmode amb la situació de precarietat en què es trobava i volia marxar a València:

[...] Etiam determinaren respondre al memorial que posa Juan Cabanes, acòlit i organista interino en què dia [que] se'n volia anar a València a buscar conveniència pues así no esperaba la donasen. [Acordaren] Que se n'anara sempre que volguera. si li era convenient i si no que es quedara. Y que en lo interim toqués Masià del Villar, lo altre acòlit, o el organiste de sant Domingo o sant Francesc.

El 10 de març de 1721, [...] feren gràcia de la plaça de Acòlit, per absència de Juan Cabanes, a Felip Arnau, infantillo.

A l'organistia de sant Joan del Mercat a València, apareix un Juan Cabanes l'any 1750 No podem afermar ara que es tracte de la mateixa persona, però ben bé podria ser. Aquell Cabanes consta que es va jubilar l'any 1773, i va morir l'any 1776. Podia tenir entre setanta i huitanta anys, si fos la mateixa persona. De ser així, Cabanes va veure complert el seu desig i valorada la seua habilitat musical.

D'ell, conta Jesús Villalmanzo que fou un gran organista. A més de conèixer i treballar amb els més productius mestres de capella d'aquella parròquia, va arribar a obtenir una bona posició i consideració. No diu res de composicions.

Bibliografia: ACX. Determinacions capitulars. L. 72.; VILLALMANZO, Jesús: VILLALMANZO, Jesús: La música en la parroquia de los santos Juanes de valencia durante el siglo XVIII. Generalitat Valenciana, 1992. p. 36.

CALBO, Miguel, (mossén): Natural de Povo, diòcesi de Teruel. Prevere segon domer a la Seu per oposició en juny de 1744; primer havia guanyat la de cabiscol el 13 de març d'eixe any. Es presentaven juntes a l'oposició aquesta i la de domer. La de domer es deixa sense proveir, i poc després, el 6 de juny del 44, apareix Vicente Díaz, de Font de la Figuera com a provisionat amb la vacant de cabiscol i Miguel Calbo, del bisbat de Teruel com a domer. A les acaballes de 1761 viatja a Madrid per tal de ser escoltat a Las Descalzas Reales, cercant promocionar-se. El febrer de 1762, el rei li fa gràcia d'un lloc a les Descalzas Reales, i per tant feia renúncia de l'ofici de domer a la Seu de Xàtiva.

CALDÉS, Mariano: devia ser resident en la Seu i de bona veu. En juliol de 1814 ocupa interinament la plaça d'epistoler mentre s'incorporava Isidro Gozávez.

CAMENO Perelló, Joseph. Natural de Xàtiva. El 1788 era acòlit i traster. En febrer de 1789 sol·licita llicència per poder anar a opositar a la catedral de Guadix. En 24 de novembre del mateix any, sol·licita almoïna per poder anar a Sogorb a les oposicions d'evangelister i contralt de la catedral. Cal suposar que a la Seu de Xàtiva era aquesta veu la que exercia. A la mort de Francisco Verdú, el 1790 sol·licita com acòlit, junt amb Antonio Vileu la vacant d'ajudant d'evangelister. En juny de 1790 guanya el post d'ajudant d'evangelister de la Seu.; el capítol acordà concedir-li vestir els hàbits de cor dels que n'usen els músics i trenta pesos anuals, més la part d'allò votiu, fins que s'ordene d'epístola, si s'aplica en l'estudi de la gramàtica i la moral. En gener del 1800, se li encomana que ha d'acompanyar els infants a totes les funcions de fora de l'església a fi que no s'embruten els vestits i s'adrecen com cal al seu propòsit. Se li assignen 12 lliures per la tasca a càrrec de l'administració dels infants que regenta el mestre de capella. El 1806 figura també com a subaltern pagador de setmanes del cor. En maig de 1813, es troba malalt i demana una almoïna al capítol per curar-se.

CAMENO, Joaquín: ministril tercer (trompa) el 1783. Músic seglar(ref. gener de 1796). Des de juny de 1799, ministril segon nomenat per la ciutat, la qual cosa es comunica al capítol de la Seu als efectes oportuns. El 1803 vivia al carrer l'Ardiaca i comptava amb uns ingressos de 20 lliures com a ministril de la ciutat. Tanmateix, havia estat escolà i encara que en maig de 1810 havia mudat la veu a grossa, no havia perdut la condició d'infantillo, i el capítol el nomena acòlit en la vacant per l'ascens de Gabriel Almiñana a sots-sagristà.

CAMENO, Vicente. Músic. El 1803 vivia al carrer Menor (Cuesta) i tenia uns ingressos de 20 lliures.

CAMPOS, Joseph: Organista. A les oposicions a l'organistia de Xàtiva, vacant per jubilació de Vicent Albinyana (soterrat a Xàtiva el 16 de juny de 1703), s'oposaren el dia 5 de novembre de 1701, Mosén Jusep Campos, prevere, Thomas Fabra i Thomas García. S'acceptà a Campos, a qui en fer-li admissió a percassos, se'l continua anomenant a les actes com a prevere. El dia 6 de juliol d 1703, Mn. Josep Campos sol·licita la jubilació com a organista i arpista. Poc més coneixem d'ell. Segons Vicent Ros, va marxar aquest darrer any a Ayora, i continua explicant que potser siga aquest Campos qui va compondre la Sonata de 5é to, procedent de Bocairent i conservat el manuscrit a la Biblioteca Valenciana (E: BV Mss/337, Quadern II). A nosaltres ens resulta ben estrany que viatjara a Ayora després, atenent raons d'edat.

Bibliografia: (ROS, Vicent: "Organos y organistas de la Seo de Xàtiva", a Libro de Estudios. Xàtiva, Lux Mundi. La llum de les Imatges, Generalitat Valenciana, 2007. pp. 639-651; ACX. Determinacions capitulars, L.71.// ALBEROLA, J.A. i BUENO, F. C: "El Manuscrito 337 de la Biblioteca Valenciana". Publicacions Conservatori Superior de Música de Castelló. Quadern 14 i 15, Castelló, 2003 (transcripcions).

CANDEL, Vicente: Infant de cor. En agost de 1764 fou acomiadat. Va passar a València a buscar conhort, pidolant ajuda al capítol de la Seu. Aquest va ajudar-lo amb el justet: jaqueta, calçons, sabates i diners per al viatge.

CARCHANO PÉREZ, Nadal: músic organista natural d'Alcoi. Va habitar durant un temps a San Phelipe, però quan es casa l'11 de juny de 1767, era habitador a Yecla, diòcesi de Cartagena. Fill de Joseph i d'Alaria; casa amb Maria Theresa Pallarés Guarch, filla de Manuel i de Francisca, natural de Belmonte, diòcesi de Saragossa.

AMX: Quinque Libri.

CARRASCO, Salvador. Pregoner. En gener de 1765 bateja un fill.

CASANOVA Albert, Joseph: mestre de capella de San Phelipe, de 1788 a 1792. Natural d'Ontinyent, naix el 21 de novembre de 1742, fill de Jaume i de Maria.

Mor a Xàtiva i va estar soterrat el 19 d'agost de 1792.

L'any 1762 s'havia presentat com opositor a la vacant d'hebdomadari, però va guanyar Macià del Villar. L'any 1788 per a succeir Antonio Molina no es van poder fer oposicions, però sí que s'acceptaren memorials. Li atorguen el post a Casanova. Des de l'any 1769 havia ocupava per oposició realitzada al col·legi de Corpus Christi, la mestria de Santa Maria a Ontinyent.

Bibliografia: GARCIA COMPANY, Josep Manel: La problemàtica del patrimoni musical a Xàtiva durant el segle XVIII. Treball d'Investigació. Universitat de València. Departament de Filosofia. 2007. (Inèdit).

CASANOVES, Lluís: En 15 de juny de 1799, és admès com a individu de la capella essent tercer ministril nomenat per la Ciutat, però sembla ser que no li venia gaire bé. L'acceptaren en favor de la bona relació entre el Consell municipal i el capítol eclesiàstic. El 1803 vivia al carrer Corretgeria, i disposava d'uns ingressos de 38 lliures.

CIURANA Arbiol, Tomás: Natural de Penyíscola, nascut l'any 1762. Compositor i organista. Va accedir a l'organistia de Xàtiva l'any 1788 succeint Joseph Ferrer Carbó; provenia de l'organistia de la parroquial de Morella amb estat de sotsdiaca. En aquesta ocasió no va haver oposicions i va competir per memorials amb Antonio Bellver qui venia de Canals. Tanmateix, ja s'havia presentat a les oposicions que guanyà Ferrer l'any 1785. Ocupà el càrrec de Xàtiva fins a la seua mort, l'any 1829. Quan arribà a Xàtiva provenia de l'organistia de la parroquia de Sant Tomàs Apòstol a València, antiga església de la Congregació de San Felipe Neri, càrrec que havia ocupat des de 1783 a 1785 segons José Climent (DMEH), i d'acord amb la documentació consultada a l'Arxiu de la Col·legiata de Xàtiva. A firmar l'oposició de Xàtiva de l'any 1785 va acudir procedent de l'organistia de Sant Miquel a València (ACX. C.25). D'ell coneixem una publicació de les seues sonates a càrrec de ROS, Vicent: Obras para tecla de Tomás Ciurana. València, Diputació de València, 2001.

Bibliografia: Diccionario de la Música Valenciana, Casares Rodicio, Emilio, dir., València, 2006. ACX. Oposicions i concursos C.25, Clàusules testamentàries, L.202. Determinacions capitulars, L.83.

COTS Rius, Francisco: natural de Gandia. En juny de 1790 fou elegit sotsxantre de la Seu. En 1792 consta com a cabiscol. L'any 1795 –febrer—, sabem que renuncia a l'ofici de sotsxantre.

CRESPO Roca, Rafael: Psalmista del cor de l'església des de juny de 1794, amb 20 pesos de salari.

DAMASCENO ESBRI, Juan (mossén): Domer o Cabiscol. Mor en juliol de 1761. Ostentava l'ofici sota la invocació de Nostra Senyora de l'Armada. Havia oposat al càrrec el 1726, vacant per mort de mossèn Joseph Benlloch.

DELFY, Francisco: En 1775 el coneixem com a músic i psalmista de Santa Tecla, que ocupa el lloc de sagristà en regularitzar-se les tres vicaries per a la ciutat el 1774.

DÍEZ(o Díaz), (Francisco)Vicente, (mossén): natural de La Font de la Figuera; sotscabiscol a la Seu. Havia oposat a ajudant d'oficis junt amb Miguel Calbo en 1744. En agost de 1761 se'n passa a la parroquial de Carcaixent. El 1775 sabem que està major i que ha perdut molta vista i per tant requereix constantment de suplència en l'ofici de domer de la Seu. Els anys anteriors també se l'anomena, la qual cosa significa que de Carcaixent se'n degué tornar a residir a la col·legial de Xàtiva. En juny de 1789, demana la jubilació per trobar-se major, cec i un tant impedit per poder participar en la capella dins i fora de l'església; tot després de quaranta anys de servei. Mor el 12 de gener de 1792.

ESPINÓS, Benet: En 21 de gener 1794 demana al capítol de la Seu, des de la posició de músic, ser admès a allò votiu, la qual cosa li concediren.

FABRA, Josef: Devia ser frare; en agost del 1813, se l'admet, atesa la manca de residents, a les obligacions dels oficis en allò votiu, vestint hàbits de músic, per poder cobrir feines dels beneficiats mentre aquestos atenen el públic.

FALCÓ, Joseph: El 1688, amb Escorihuela, Joseph Falcó ja era diputat (Quadern d'Escorihuela i Veana. LG 311). Desconeixem quin ofici de veu podia posseir. En 23 de març de 1715, determinaren que Falcó (Joseph) se'n fera càrrec dels infants. El 19 de febrer de 1718, determinaren que es marque al Mestre de Capella hasta el dia de el Senyor Sant Jusep, y a Mossén Domingues hasta el primer dia de Quaresma y a Falcó se li lleven los 6 dies de la Bolsa per aber admés a Mossén Alcover en la Capella, y el dit no tinga porció en dita Capella per ningun sens ni ofici en la Yglesia. Des de l'any 1718 apareix com a baixó per compte de la Ciutat. El 1745 figura com a mossén i posseïa el Benefici número 42, (de Sant Marcos). Exerceix ininterrompudament fins la seua mort. L'any 1750, figura, a més a més, com a clergue baixonista de la capella amb salari de la ciutat. Sabem que morí l'any 1753.

FARBEGA Llácer, Bernardo: Natural d'Aiacor. Ministril (músic seglar). En 1755 es va casar amb Leonarda Miguel del Villar. Maria del Villar era iaia per part de mare d'una filla d'ell batejada el 1767. Per tant devia estar emparentat amb Macià del Villar i amb Portell. Almenys des del 1770 habitava amb sa muller i les seues filles al carrer Noguera. En desembre de 1803 el coneixem com a baixó de la capella. Mor octogenari, el 3 d'abril de 1805.

FERRANDIS, Jeroni. Músico de buena voz, provinent d'Alacant. Ocupa l'ofici de domer, mitjançant oposició, per vacant de Juan Damasceno Esbrí, en 5 de setembre de 1761. Havia residit al cor de la Seu des de feia uns mesos i sembla ser que

el capítol es trobava molt satisfet de la seua veu. En abril de 1765 se li donen sis mesos perquè s'ordenés o perdria les distribucions. Substitueix interinament Thomas Aliaga en l'ofici de sotsxantre el 1767 (juny). El 24 de març del 1768 oposita a sotssagristà, un dels set oficis, junt amb Francisco Pérez i Juan Solves. Tot i que el capítol estava dividit en l'opinió, els examinadors Molina i Narro entengueren que l'idoni per al lloc era Pérez. Ferrandis va quedar en tercer lloc tot i que disposava d'una bona veu, amb cos, adequada a la pràctica del cant gregorià segons els gustos de l'època emparats en la butlla de Clement XI, però no degué resultar massa pèrit en la resta. El dia 16 de juliol de 1774, guanya l'oposició a l'ofici de domer, el capítol l'adverteix que posara més cura en el desenvolupament de la seua tasca, la qual cosa sembla no feia mentre l'ocupava interinament. El seu estat econòmic sembla que no va bé. A principis de 1776 demana un augment de salari per la en atenció a la necessitat i la pobresa que pateix. El capítol li augmenta vint-i-cinc pesos anuals però li fa memòria que ha de complir millor amb les seues obligacions, i d'entre elles la de suplir la resta d'oficis que requereixen sotsxantria. El 4 de juny de 1789 demana augment de salari; ací sabem que continua d'hebdomadari. Mor en abril de 1799.

FERRANDO, Miguel. (mossén): Natural de Catarroja, Evangelister, per provisió del capítol des del 1735, segons resa a la visita de Mayoral el 1745; sembla que ostenta aquest ofici des del 1717. El 1746 (2/5) al·lega que ja en duia més de setze com a contralt del primer cor. El 8 de gener de 1773 sabem que duu quaranta anys de resident, dels quals els darrers devien ser com a evangelister i cantar la música. El 1774 i el 1775 i per tractar-se de l'ofici més antic, participa junt amb Molina com a examinador en les oposicions de domer i ajudant d'oficis. Mor el 9 de setembre de 1777.

FERRER (Carbó), Joseph: En primera instància, sabem que naix a Gandia cap a 1763. L'any 1781 va opositar a la mestria de la capella de l'església de Sant Nicolàs de Bari a Alacant, però no guanyà el post. Organista segon d'Oriola des del 31 de maig de 1783. En aquella ocasió va opositar junt amb Joseph Benito Pérez i Joseph Pacheco, amb els quals també va coincidir després a Xàtiva. A San Phelipe, guanya el post d'organista en maig del 1785. En maig del 1788, sol·licita i se li concedeix interinament, la vacant de mestre de capella per mort de Molina; al·legava els seus mèrits en diversos actes i funcions. Amb data 2 de desembre de 1788 posa en coneixement del capítol de la Seu que ha guanyat les oposicions a l'organistia de la catedral d'Oriola. En aquesta ciutat, va estar l'antecessor de Francisco Cabo al dit càrrec, passant de segon a primer organista en 1790 tal com

ens explica José Climent en el volum dels Fons Musicals dedicat a la Catedral d'Oriola; allà va residir fins a la fi de la seua vida, sempre després de 1794.

Les dues Lamentacions i el villancet al Naixement Los zagales y zagalas conservats a Oriola, són d'aquest Ferrer, però la Sonata conservada a Segorbe sembla ser que no resulta fàcil d'atribuir segons Dionisio Preciado. En canvi, per al professor Vicent Ros, no cap dubte que l'autor és Joseph Ferrer Carbó.

Bibliografia: DML; D. Preciado: José Ferrer. Sonatas para clave, RM, 1979; J. Climent: Fondos Musicales de la Región Valenciana, IV. Catedral de Orihuela, València. Facultad de Teología San Vicente Ferrer, 1986. J.C. (Font: DMEH; CASARES Rodicio, E. (dir.)). ROS, V.: La Polaca en el repertorio valenciano. Universitat Catòlica de València, 2006; ACX. Determinacions Capitulars L.83 i L 84; ACX. Clàusules testamentàries, L.202; ACX. Oposicions i concursos, C.25; PALENCIA SOLIVERES, A. :Música sacra y profana en Alicante.; ROS, V.: "Organos y organistas de la Seo de Xàtiva", a Libro de Estudios. Xàtiva, Lux Mundi. La llum de les Imatges, Generalitat Valenciana, 2007. pp. 639-651.

FERRER, Josef (mossén): El 7 de març de 1812 assisteix de forma interina l'epístola, per mort de Juan Peralta; havia estat ja substituïnt-lo durant la seua llarga malaltia.

FERRER, Jose: prevere patrimonista. En octubre de 1814, demana ser admés a la Seu. El capítol tot considerant la seua bona veu, el veu útil per a cantar en el cor epístoles i evangelis. En atenció a la manca de residents, li permet assistir al cor amb hàbits de músic.

FERRI, Joaquín: el 10 d'abril de 1807, accedeix a l'acolitat que deixara Josef Soler, des de primer escolà. En juliol de 1809 el capítol manifesta la seua esperança que aprofite l'estudi musical, a fi de veure si poguera col·locar-se per esta carrera. Son pare, Joaquín Ferri, manifesta al capítol en setembre de 1809 que té decidit posar-lo a treballar de llaurador. Recomana l'altre fill seu, Francisco, qui practicava d'escolà, i dóna les gràcies a la institució pel temps que han tingut a Chochim a l'església.

GALIANA, Gregorio: 1 de desembre de 1752 renuncia al benifet sota la invocació de sant Sebastià, en favor de Mossèn Manuel Aliaga. Sembla que aquell benifet portava afecte el càrrec d'Ajudant d'oficis de domer i a més sotscabiscol.

GALUPA, Francisco: Aspira juntament amb Felipe Golsené als llocs vacants de clariners l'any 1755. Galupa va obtindre el primer post per major habilitat en haver servit durant huit anys en el Regiment de Cavalleria de Calatrava i nou en el de Santiago. Mor eel 8 d'octubre de 1769. Estava casat amb Gertrudis de Ley.

GARCÍA, Cosme: L'1 de març de 1798 deixa de ser diputat.

GARCÍA, Jacinto: Cantor; el 15/3/1723, bateja una filla, per tant clergue casat.

GARY, Francisco: Prevere ex-religiós d'Oliva i natural d'aquella vil·la. De veu grossa, és admès al cor atesa l'escassetesa de veus el 10 de juliol de 1812.

GLAS, Wenceslao: clariner segon des d'octubre de 1769 per mort de Francisco Galupa, fins a setembre de 1770 que per poc salari busca altra conveniència a València i marxa. Vivia al carrer Sant Roc de la Raval.

GOLSENÉ, Felipe: clariner segon de la ciutat des de 1755. Mor en abril de 1765

GOMIS, Francisco: natural de Confrides. Des del 1795 psalmista assalariat amb 3 reals de velló. Aquest mateix any, marxa fora de Xàtiva per malaltia i ja se n'acomiada del capítol, perquè en trobar-se bé, ja no tornarà a Xativa.

GOSALBES, Joseph: psalmista interí des de l'any 1791. En juny de 1794, se li concedeix juntament amb Crespo, un lloc estable de psalmista amb salari de 20 pesos a càrrec de la mensa canonical.

GOZÁLVEZ, Isidro: el 4 de juliol de 1814 guanya per oposició la vacant d'epistoler, provinent de la Santa Església d'Eivissa, tot i que no s'incorpora immediatament.

GRANA Llinares, Francisco: Natural de Xàtiva, nascut ca. 1750. Fill d'un comerciant que té tenda de vendre vi, oli, vinagre i altres productes com a llogater. Fou infant de cor: 5/9/64. sol·licita al capítol l'ofici d'acòlit. Se li diu que se'l tindrà en compte. Quan el 3 d'agost del 1765, Pasqual Martorell deixa la seua ocupació d'acòlit, el capítol nomena a Grana. En octubre del 1771 viatja a Tortosa a perfeccionar-se amb l'estudi de l'orgue, després d'haver participat a les oposicions a l'organista de Xàtiva de juliol del mateix any, en les quals va guanyar Joaquín Martínez. Va substituir Martínez amb nomenament com a interí, quan aquest presentà la seua renúncia el 9 d'agost de 1773, amb el salari sense l'augment, és a dir 30L del capítol i les 60 de la ciutat. En maig del 1774 sol·licita, i se li concedeix, el post d'organista en propietat, sense oposicions, en valorar-se-li els mèrits adquirits i la seua habilitat en l'ofici. El 1776 demana augment de salari, com ja havia fet el seu antecessor. Se li concedeix un augment menor i sols fins que s'ordene, moment en què rebrà repartiment per la via de l'almoïna corresponent coma eclesiàstic. L'any 1779 sol·licita ser admès als ordes menors, però no arriba a ordenar-se in sacris. Mor el dia 29 de setembre de 1784, a Finestrat de la Marina, on havia anat per mudar d'aire i d'aigües arran de la salut delicada.

A l'arxiu de la Catedral d'Oriola, s'hi guarden dos villancets a quatre veus amb diferents instruments datats el 1782 i 1783: Ola, pastores i Al modo de pastorela. Va ocupar l'organistia de Xàtiva de 1773 a 1784 succeint Joaquín Martínez, amb el qual havia opositat pel mateix càrrec a Xàtiva, l'any 1771.

Bibliografia: CLIMENT, José: Fondos Musicales de la Región Valenciana, IV. Catedral de Orihuela, València, Facultad de Teología San Vicente Ferrer, 1986. J.C.//Font: Diccionario de la Música Española e Hispanoamericana. CASARES RODICIO, Emilio, dr...// ACX, Acords capitulars. L. 80; p. 71// ACX. Expedients concursos canongies, Varios, C.25.

GRANER, Jusep: gener de 1703, passa d'infant a acòlit.

GRAU, Francisco: En juliol de 1790, fou nomenat acòlit, essent segon infant. Sembla que no complia massa bé, perquè el capítol li denega una almoïna per a sotana i manteu en març del 92, mentre no s'esmere més en el servei.

GUEROLA, Joseph (Pare fra): En abril de 1771 accedeix a l'acolitat essent l'infant més antic. En 1774 torna la clau del trast i se'n va de la ciutat. En 1775, el Degà de la Seu el nomena sagrista de la parròquia de Sant Pere, en virtut de l'ordre de l'arquebisbe de dividir la ciutat en tres vicaries. El 15 d'octubre de 1784, a la mort de Grana, sol·licita al capítol cobrir interinament la vacant d'organista al·legant que havia sigut infant i acòlit de la col·legial alguns anys i haver suplicat la col·locació d'organista durant la llarga malaltia de Grana, amb els salaris i emoluments que s'estimaren oportuns. En aquell moment era l'organista del convent de la Santíssima Trinitat de Xàtiva. El 1794 compon un llibre coral per a la monges dominiques de la Consolació de Xàtiva a expenses de Sor María Ynés Polo. El 1795 compila un oficium defunctorum in memoriam de Pedro Tormo, prior que havia estat del convent de Sant Francesc en el seu setè aniversari, que roman com a llibre coral de la Seu. L'any 1800 apareix com a examinador juntament amb Thomas Ciurana en les oposicions a organista segon que guanyà Joseph Alberola. Allí figura com frare OST (Ordre Tercera Francisca-na).

GUIMERA, Vicent (mossén): Natural de L'Olleria. Fins al 1713 era acòlit. El 1737 apareix amb l'ofici de sots-sagristà per provisió del capítol.

HERRANDO, José: 16 de gener de 1752.

HERVÁS Basa, Vicent: el 15 de setembre es casen a San Phelipe Vicente Hervás, músic organista natural de Carcaixent, fill de Vicente i de Josepha, amb María Rosa Aliaga Tormo, filla de Christoval i Madalena.

AMX: Quinque libri

HERVÁS, Pasqual, acòlit: organista interí juntament amb Francisco Martínez des de la marxa de Narro, el 24 d'abril de 1761.

HOMS, Thomas: Natural d'Ulldecona, provinent de la sotsxantria (interí) de la parroquial de Sant Esteve a València. Obté el benefici núm. 43 sota l'advocació de Nostra Senyora de l'Esperanza (ajudant d'oficis), vacant per renúncia del Doctor Juan Baldoví el 16 de juliol de 1781, en 20 de novembre de 1786. Per a novembre de 1793, Homs havia renunciat al benefici d'ajudant.

Juan BURGUETE, Francisco: Organista. Quan arriba a Xàtiva provenia de Daroca. L'any 1722, l'orgue havia estat recent reparat i com que un orgue bo, necessitava d'un bon organista, el 22 de juny, Burguete ja era organista sense haver hagut de fer oposició. Se li demanà per carta i va accedir. No figura quelcom rellevant sobre aquest músic als acords capitulars. El 14 d'agost de 1729, se li dóna permís per absentar-se tres mesos, a la seua pàtria. El dia 12 de maig de 1735, nomenen Fernando Acuña, com a organista per mort de Francisco Juan Burguete qui havia estat soterrat el 4 de maig de 1735.

Bibliografia: ACX. Acords Capitulars, Llibre 72. //Clàusules testamentàries, L. 201.

JUAN, Vicente: Mossén. El 4 de gener de 1790, és nomenat evangelister i contralt de primer cor en substitució de Francisco Verdú. A aquest càrrec contribueix la ciutat amb un salari de 30£ per ordenança. El 1792 apareix també com a regent de la capella. Mor el 13 d'agost de 1813, ocupant encara l'ofici d'evangelister.

LLINARES, Francisco: guitarrista. Habitava a la Placeta d'Enríquez el 1772.

LÓPEZ, Juan Ramón: en juliol de 1814, resident de la Seu en qualitat de psalmista.

MARAVALL López, Andreu: diputat i després acòlit del 1689 fins al 1693. Fill de Diego Maravall, ministril. Tot i no aparèixer als llistats de plantilles que hem elaborat, sabem que el 1752 se li demana renunciï a l'ofici de sotscabiscol, per la seua edat avançada i mal estat de salut. El succeeix Thomas Aliaga.

MARAVALL, Diego, ministril. Mor el 27 de gener de 1707.

MARCOLINI Betuni, Ventura: Ministril. Casa en febrer de 1736 amb Mariana Pallarés, natural d'Enguera però habitadora a San Phelipe (Quinque Libri, p.30094). Era fill de Juseph i de Madalena Betuni [...] natural de la ciutat de Brezia [= Brescia], en Itàlia i habitador de San Phelipe, Corretgeria ampla. 23/8/32: Portell presenta memorial a la Ciutat, al qual representa que la capella es troba

mancada de veus i d'instrumentistes [...]Y como hubiese llegado a su noticia de que un músico del Regimiento de Grimán?, llamado Ventura Marcolini, se determinaria a quedar en esta ciudad como se le hiciese la mitad del partido que logra en su Regimiento, y pareciendo al Suplicante que ni en el Reyno ni fuera de él, será fácil encontrar uno de tantas habilidades juntas, por tocar con igual primor y destreza el bajón, el abué, la flauta dulce, travesera y el violín, pues admitiéndole en la Capilla podría tener todo desempeño para qualquier función; [...] le nombraron por tal Bajón, destinándole el salario de ciento y veynte libras al año, que deberá gozar por tercias, empezando desde este dia en adelante. (AMX, L.19). Era Oboè del Regiment de Tarragona, i allà cobrava 6 doblons al mes. La ciutat volia que ocupara una de les places de ministril de llibrea. Ell no va estar d'acord perquè el sou que se li havia promés no se li estava donant i a més, el tracte no comprenia passar a ser ministrer de la Ciutat, sinó sols músic de la capella. En març de 1738, davant la seua negativa, l'acomiaten. El 23 de març de 1744, sol·licita ell que se li concedisca la vacant de ministril de la ciutat (fagot), i se l'accepta amb un sou de 60L. anuals. En 4 de maig de 1744, A Marcolini li ressegueix semblant poc salari per poder-se mantenir, s'havia buscat altra conveniència per a ell i la seua família. L'ajuntament li va satisfer el que li devia i marxà. Desconexem on.

MARÍ, Bernardo, organista: en 24 de gener de 1767 acorden nomenar-lo organista assistent de Manuel Narro, basant-se en un informe d'aptituds presentat pel mateix Narro. Substituirà a aquest en absències justificades i malalties sense cobrar res, si no és que el titular vol agrair-li-ho d'alguna manera.

MARINER, Josef, sotsxantre des del 20 de novembre de 1786, natural de Cocentaina i provinent de la catedral d'Oriola on actuava com a psalmista.

MARTÍNEZ, Francisco: natural d'Oliva. El dia 5 d'octubre de 1754, el capítol va determinar nomenar al fins aleshores diputat, acòlit. Essent acòlit, el 7 de gener de 1760, suplica al capítol l'admetera per ajudant d'oficis com a mitjà per arribar a obtenir les seues aspiracions eclesiàstiques. Argumentava els serveis que tenia prestats a la institució i l'aplicació que mostrava en els estudis d'orgue i composició. Com veia que passava el temps i no li concedien la gràcia, en gener de 1761 va sol·licitar permís per marxar durant dos mesos a València a fer oposicions a l'ofici d'organista de la Metropolitana, coincidint en el concurs amb Manuel Narro que va estar el guanyador en abril del mateix any. El capítol acceptaria, en conseqüència, Martínez com a organista interí juntament amb Pasqual Hervàs, simul et insolidum, repartint-se els emoluments annexos al càrrec. Sembla ser la primera vegada que s'empra el mot compositor a les actes capitulars.

En octubre de 1761, va ser admès com a Mestre de Capella a la parroquial d'Alzira, per tant sol·licitava fer deixament del lloc de Moso de Coro. A la marxa de Narro l'abril de 1771, el capítol de la Seu de Xàtiva, el nomena organista interí amb el salari de 30 L., més el de la ciutat (30 + 60). És en aquest moment quan se sap que era natural d'Oliva, i a més a més, estava ocupant un benefici d'organista en aquella ciutat quan se'l sol·licita com a interí mentre es feien oposicions.

MARTÍNEZ DE LA COSTA, Francisco: naix a San Phelipe el 14 de març de 1739. Fou batejat l'endemà (Quinque Libri 1730/1745, p. 103). Fill de Francisco Martínez, sastre, i de Mariana La Costa. Li posaren Francisco, Tomás, Antonio, Jaume, Joseph. Padrins, Tomás Ortoneda, llaurador i Anna María Medina, muller de Juan Barberà. Dimecres, 30/6/1745, el confirmà l'arquebisbe Mayoral a Santa Tecla, amb Valdés León com a padrí del comú.

Els pares sembla que no casaren a San Phelipe, almenys, no des del 1733 al 1739, en que nasquè Francisco. Un Francisco Martínez ingressa com a diputat sota la mestria de Portell [...]en 23 de maig de 1747 [...] per un parell de calses de estam en la yngresió de Francisco Martínez, infantillo[...]

El 1745, sembla que morta la mare, el pare casa de segones amb Rosa Belda i habitaven al carrer Hostals. Javier Marín López documenta que aquest Francisco va ocupar la mestria de capella d'Oaxaca, Mèxic, durant dos anys, de juny de 1766 a juliol de 1768, tot i ser probable, com del mateix article es desprén, que haguera estat actiu a terres mexicanes des del 1762. Mor el 1769 en la travessia que l'havia de tornar a Espanya.

Bibliografía: MARÍN LÓPEZ, Javier: "Música y músicos navarros en el Nuevo Mundo: algunos ejemplos mexicanos (siglos XVII-XIX)", p. 430. Es coneix que d'aquest músic han sobreviscut huit obres, set en castellà i una en llatí, segons consta al catàleg de la Catedral d'Oaxaca, elaborat per Aurelio Tello. Existeix un enregistrament del villancet Llegad moradores, a huit veus. 300 años de música colonial mexicana. Capilla Virreinal de la Nueva España. Aurelio Tello, director.

MARTÍNEZ, Joseph: Acòlit. 20/8/1785. Mor el 18/3/1786. En gener de 1790 tenim notícies que exercia la plaça de cabiscol.

MARTÍNEZ Texedo, Joachim: Nascut a Burriana cap a 1747. Provenia de l'organista d'Irún quan oposita el 27 de juliol del 1771 a la de Xàtiva, amb vint-i-quatre anys. Els examinadors van estar Antonio Molina mestre de Xàtiva i Joaquim Borràs, organista del Patriarca. Guanya les oposicions i se l'admet a percaços amb gràcia d'hàbits de graduat. Se li assigna un salari de 30 L. del capítol més 60 L. de la ciutat. Rep els ordres menors del bisbe de Tortosa. Demana augment de salari i se li concedeix en gener de 1773.

En agost de 1773 fa renúncia del benefici d'organista. Sembla que s'absentava sovint, i en eixes ocasions era substituït per Fra Agustín Borderia. Després d'aquesta renúncia nomenaren com a organista interí a Grana.

En el memorial presentat per Juan Acuña Escarche demanant se li concedira l'organistia de sant Nicolas de Bari a Alacant, explica que l'any 1772 va fer oposicions al magisteri de la col·legial de Rubielos, i que havia tingut per examinadors Francesc Morera i Joaquín Martínez, organista de la dita catedral (referint-se a Rubielos). Se'ns presenta ací una vegada més una disfunció de les dates atés que Martínez, de ser el mateix, ocupava l'organistia de Xàtiva, des de 1771 i l'ostentà fins a 1773.

Res més coneixem, fins el moment, d'aquest Martínez. Si comptava amb vint-i quatre anys quan va opositar a l'organistia de Xàtiva, tres anys després, quan deixa el càrrec, continuava sent jove per aspirar a qualsevol altre lloc. Degué marxar de Xàtiva. No obstant, sabem que el 8 de maig de 1774 es va casar amb Mariana Morales Revert, probablement veïna de San Phelipe. En aquest moment al·lega que d'ofici era Organista de la Parroquial d'Irun, bisbat de Pamplona, i que havia estat resident a San Phelipe i a València.

A Roncesvalles, apareix una obra manuscrita en la qual junt amb el nom del compositor (Martínez, Joaquín) hom pot llegir: Organista de las Señoras Descalzas Reales de Madrid (Catàleg de Roncesvalles, PEÑAS GARCÍA. p. 241)

Bibliografia: ACX, L80. pp 60-80. /Caixa 25, Ordenacions i Concursos./ PALENCIA SOLIVERES, Andrés. Alacant 1996. pp.171 i 172.

MARTÍNEZ, Miguel: Natural de Benifaió de Falcó. En gener de 1790 entra a formar part del cor com a aprenent comproment-se a cantar tots els dies amb la major aplicació. En juliol d'eixe any, se li reconeix el bon servici que està fent i se li permet l'ús del hàbits de músic, se l'admet a allò votiu i se li assignen 25 lliures de salari de la mensa comuna. En octubre de 1792 se l'admet com a ajudant d'oficis de domer (psalmista), el qual lloc és de ben curta renda. Sabem de la seua mort el 17 de març de 1795. Gaudia del benefici número 55, sota la invocació de Nostra Senyora de l'Armada (ajudant d'oficis) de patronat del capítol de la Seu.

MARTORELL, Pasqual. Acòlit, infant de cor: Fou nomenat l'agost de 1764. Exercí amb Joaquín Acuña, com a traster. Va deixar l'acolitat el 3 d'agost de 1765. En el seu lloc nomenaren a Francisco Grana.

MATHEU, Christoval (prevere): L'agost de 1762 és examinat junt amb tres opositors més, per Narro i Molina, a l'ofici de domer per promoció de Miguel Calbo a les Descalces Reials a Madrid. Matheu provenia de la catedral de Lleida.

MIÑANA, Vicente: contralt de la capella en 1726.

MIRA, Nicolau. (prevere i beneficiat): Natural d'Onil. Serveix en la capella de la Seu des del 1732 com a tenor interí del primer cor, sense guanys ni distribucions (AMX. L.24, 1737). Per provisió del capítol eclesiàstic ocupa l'ofici d'epistoler des del 1735. En 1736 se l'admet a percaços. El 1744, li concedeix la Ciutat un augment de salari fins arribar a les quaranta lliures, per ser notòria la seua habilitat i antiguitat en el servei de tenor primer.

L'any 1771 duia trenta-nou anys de servei a la Seu. Gaudia de l'ofici d'epistoler. A partir del 1773 el substitueix en les malalties mossén Vicente Pueyo. Sabem que dins de les seues obligacions estava la de subministrar el vi que feia falta per celebrar les misses i que passava quiebras o perjuicios, que l'obligaven a sol·licitar alguna gratificació al capítol (21 de maig de 1777). El 1779 consta que no millora la seua situació, està major i mancat de forces. En agost de 1781 s'agreuja la seua malaltia i mor el dia 8.

MIRAMÓN, Joaquín (mossén): el 10 d'octubre de 1807, renuncia a les ocupacions de sots-sagristà i domes, per velledat i les típiques xacres de salut.

MOLINA, Antonio (mossén): mestre de capella. En octubre de 1761 encara no s'havia ordenat in sacris. De de juny de 1759 consta que posa bastant més interès en la composició que en la resta d'obligacions del benefici. No assisteix al cor i per tant el cor no es troba assistit, els infants no mostren destresa en cantar versos i antífoes, i tampoc no guarden les bones formes. En març de 1763 se li assenyalen només quinze dies per Nadal i per a tot l'any a fi que puga ocupar-se'n de compondre les obres que pertocquen al seu ofici. Sols lucrarà les distribucions en eixos dies. La resta, si vol cobrar-les, haurà d'assistir al cor. A finals del 1767 es coneix que ja havia pres l'orde sacre. En febrer de 1784 viatja com a examinador d'unes oposicions a mestre de capella a Villena. Sembla que li va agradar allò o que allà li oferiren millor comoditat, que en març del mateix any demana dos mesos d'absència per a compondre les obres de la seua obligació o miraria d'anar-se'n a altre lloc, segurament a Villena; el capítol no accedeix (ACX,L.82). Mor a Xàtiva l'11 de maig del 1788.

MOLLÀ, Vicente: En juliol de 1789, tenor del segon cor.

MOLLÀ, Francisco: En gener de 1807 apareix com a músico de voz. sol·licitant una almoïna. El capítol li concedeix una ajuda única de 10 L.

MONLLOR, Joseph: Baixó primer. (Quadern de l'MC, 1729)

MONTAGUT, Luís: Natural d'Albaida. En març de 1795 obté el benefici de sotsxantre vacant per renúncia de Francisco Cots.

MORAGUES, Simón: Infant. Ascendeix a acòlit el 21 de setembre de 1795, en el lloc vacant per ascens a ordes sagrats de Joseph Pastor.

MORATA García, Joseph: Naix a Geldo, prop de Sogorb, en 1769. ocupa la mestria de Xàtiva des de 1792 fins a 1814. Quan arriba a Xàtiva provenia de la mestria de Sogorb la qual ocupava des de 1786. Quan marxa de Xàtiva va tornar a Sogorb fins l'any 1829. Des d'aleshores i fins la seua mort ocorreguda a València en febrer de 1840, va exercir la mestria del Reial Col·legi de Corpus Christi.

Bibliografia: CAPDEPÓN, P. et ali: La música en la Catedral de Segorbe (siglo XVIII). Fundació Dávalos-Fletcher. Castelló, 1996.//PÉREZ GIMÉNEZ, Juan Ignacio i Vicente: "José Morata García (1769-1840), maestro de capilla de la Seu", a la revista Caminem Junts, núm. 91. La Seu, ed. Xàtiva, 2009.//MARTÍNEZ ALBEROLA, Francisco: Música a Xàtiva entre dos segles. Josep Morata García: mestre de capella de la Col·legiata de Santa Maria de Xàtiva (1792-1814). Matéu editors. Ajuntament de Xàtiva, 2014.

MORE(t), Matheo: Guitarrer. En 1765 du a batejar una filla d'ell i de Juana Bautista Conchés, de nom Theresa. Els padrins són gent coneguda a la ciutat i sembla que important. Potser pertanyera al món de les comèdies Vivia al carrer Pouets en 1770. L'any 1772 (AMX. LG.378) sembla que al carrer Hostals (Mesones) tenia el taller o havia canviat de residència. Allí apareix com a Matheo Moret, guitarrista juntament amb Vicente Marco, oficial de guitarrer.

NARRO, Manuel, (mossén), Organista. El 24/4/1761 fa saber al capítol que marxa a l'Organistia de la catedral de València. En setembre de 1761, sol·licita regressar al seu benefici de Xàtiva, al·legant motius de salut. En 22 d'abril del 1771, s'acomiada del capítol al·legant la promoció a una capellania en les Descalzas Reales a Madrid. Renuncia a l'orgue. El capítol li diu que lliure al mestre de capella, amb inventari, les obres i papers de música que són de l'església.

NARRO, Andrés: Epistoler el 13/9/1785. Obté un lloc a la catedral de Segorbe el 12/9/1786.

NAVARRO, Thomas. En gener de 1703 passa d'infantillo a acòlit per ser un dels dos més antics juntament amb Jusep Graner. Al llibre parroquial de Santa Tecla,

resa: el 19 d'octubre de 1783, mor Thomas Navarro, músic i mestre de primeres lletres, qui estava casat amb Francisca Montiel. El 22 de maig de 1755, es va casar un Thomas Joseph Navarro Soler, músic organista natural de Banyeres de Mariola, amb Theresa Miguel, vídua de Nicolàs Martínez. És molt possible que es tractara de la mateixa persona.

NAVARRO, Antonio: Se'l nomena acòlit el 18/3/1786. El 1790 continua com a tal i com a músic de la capella.

NAVARRO, Chrisóstom (mossèn): En maig de de 1724 oposita a ajudant d'oficis de domer, que guanyà mossén Juan Damasceno Esbrí. En 1736 ressegueix com a ajudant d'oficis, i en 30 de juny del 36 el capítol determinà que tinguera l'obligació de cantar l'epístola sempre que mossén Nicolau Mira assistira a la capella.

ORTIZ, Francisco: timbaler de la Ciutat procedent del regiment d'Inválidos. 1739, (AMX, L.26)

PALOMAR, Andrés: El 3 de juny del 1811, accedeix per oposició a l'ajudantia d'oficis, ofici de veu, vacant per mort de Josef Pastor. Provenia de la cabiscolia d'Andilla. En juliol de 1814, com a psalmista, sol·licita anar a la seua terra a mudar d'aires per malaltia. En 7 de novembre de 1814 se'l nomena domer, havent-li valgut l'examen que va fer per a l'ajudantia.

PASTOR, Francisco. Natural de Xàtiva. Ajudant d'oficis, Benefici núm. 55 Nostre Senyora de l'Armada el 20/11/1786. En març de 1792 guanya les oposicions a domer, en aquell moment era prevere. En setembre de 1808 substitueix Pedro Agulló en la instrucció dels escolans. El 1811 continua com a domer.

PASTOR, Joseph: Acòlit, ascendeix i obté els ordes sagrats en setembre de 1795. El 1807 sembla que arriba a ajudant d'oficis d'epistoler, a més de cantar en la capella quan hi ha funció d'aquesta. Mor el 8 de maig de 1811 a Benifairó de la Vallidigna. Segons declara el rector d'allí, Francisco Pastor, també ajudant d'oficis, era son germà.

PASTOR, Miguel: prevere, natural de Benigànim. El 10 de maig de 1798 guanya el benefici d'ajudant d'oficis provinent de la sotsxantria de la parroquial d'Elda. El 3 de maig de 1799, oposita i guanya la vacant d'hebdomadari per mort de Geroni Ferrandis. En aquest moment sabem que té 28 anys, i que la seua veu és de tenor bajete; bona qualitat, bona pronúncia i bastant suficiència.

PERALTA, Juan: prevere domer de la Col·legial de Gandia; natural d'Ontinyent. El 15 d'octubre de 1787 guanya l'oposició a epistoler (tenor de primer cor). Degué nàixer el 1759. El 1805 continua d'epistoler. Mor el 27 de febrer de 1812.

PERALES, Josef: El 3 de juny de 1811 accedeix per oposició a la segona sotsxantria.

PERCIO, Benito: Músic violinista seglar. No se li coneix cap adscripció institucional. Dades d'activitat que traspuen a les fonts: El 1779 participa com a encarregat d'assajos d'una de les quadrilles que participaren en el Ball de Torrent. En gener de 1804, Joseph Soler, diputat, compra un violí sufragat per la Seu per poder assistir a les lliçons de Percio.

PÉREZ, Francisco (mossén): Sotssagristà. Fou nomenat acòlit i Mosso de Cor en octubre de 1761, en substitució de Manuel Pla. Essent acòlit, el trobem en desembre de 1767 com a padrí d'una filla de Bernardo Farbega. El 24 de març de 1768 oposita i guanya el post de sotssagristà, per ser més pèrit en teoria i cant pla, a més de la seua bona veu, atenorada. Es diu que tenia molt bona línia en l'entonació del cant pla. En setembre del 1769 és admés a percaços com a sotsdiaca, i se li permet vestir els hàbits de músic. El capítol de la Seu li encarrega la cura i ensenyança dels escolans i acòlits quan mor Casanova, mentre es convocaven oposicions. També van considerar que havia de regir la Capella musical en idèntics termes. Així va ser de l'1-9-92 al 15-12-92. El 5 de març de 1795 actua com a examinador a les oposicions a sotsxantre per renúncia de Cots. Mor el 9 de març de 1800.

PÉREZ (Guarner), Francisco: Era natural de Manuel. El 4 de juny de 1800, sent diputat, demana ajuda al capítol per tal de comprar un Manocordio; aquest accedeix sempre que quede l'instrument com a propietat de l'església a fi que puguen aprendre els infants. En gener de 1806 va viatjar a Alacant per opositar al magisteri de capella, vacant per mort d'Agustín Iranzo, i guanya l'oposició. Joseph Morata el reconeix com a deixeble seu el 1814: ACX. L.87. 13 de desembre de 1814: [...] *Muy Señor mio: Con motivo de saber del Maestro de Alicante, mi discípulo (Francisco Pérez Guarner), [que] no hará pretensión a ese Magisterio de Capilla...*

Mor a Madrid, on es trobava per recuperar-se de la malaltia que patia, l'11 d'octubre de 1822.

Bibliografia: MADRID, Rodrigo i FLORES, Juan: Compositores alicantinos, siglos XVI—XVIII. Universitat d'Alacant; Alacant, 2006.

PINAZO, Gregorio (mossén): 16 de juliol de 1743: domer de la col·legiata i s'afegeix ... tiene una voz de las relevantes que se puedan encontrar en este Reyno, y ser tan necesaria para el buen régimen de este Coro. Volien que es presentara a les oposicions a cabiscol per mort de Joseph Mira. Al final sembla que Pinazo no va convindre, no sabem per què. En març de 1744 es confereix eixa cabiscolia a Miguel Calbo Aragonés.

PLA, Manuel, (acòlit) beneficiat sota la invocació de la Purificació de Nostra Senyora. Des d'octubre de 1761, viatja, sufragat pel capítol a València per tal d'obtenir la tonsura que li permetés ocupar legalment el benefici i per a habilitar-se en l'ofici de baixonista en què es trobava ocupat a Xàtiva. En febrer de 1762, ja estava tonsurat i havia pres possessió del seu benifet i podia residir al cor amb els hàbits de músic. En abril de 1765 se li donen sis mesos perquè s'ordene o perdrà les distribucions. En juny de 1789 el veiem com a beneficiat i músic de la capella.

PLA Borredà, Joseph: músic ministril, natural d'Ontinyent. El 27/5 de 1754 es va casar amb Mariana Pla Falcó, filla de Joseph i de Maria. Sabem que amb el temps havia arribat a ocupar el lloc de primer ministril. L'any 1783 mor i sol·licita la seua vacant Joseph Ribera, que ocupava el lloc de segona trompa, havent estat Joaquim Cameno la tercera.

PONS (o Pont), Francisco (mossén): domer l'any 1807; també el 1813. El 30 de setembre de 1814, renuncia a la plaça.

PORTELL del Villar, Joseph: Aquest músic, esdevé un exemple de la carrera que a una col·legiata com la Seu de Xàtiva, hom podia dur terme en aquells temps. Sense poder assegurar amb precisió la data, sabem que va nèixer a Xàtiva entre 1689 i 1700. Era fill de Miguel Portell, notari, i de Jacinta del Villar., germana d'Antonio del Villar, perteguer de la Seu, i pare de Macià del Villar. Sabem que de diputat havia passat a acòlit i després a prevere. Se li coneix el viatge a Roma per tal de continuar la seua formació. En tenim notícia que fins el 1713 exercia de diputat; en 1713 passa a acòlit i en 1716, Portell ja deu haver viatjat a Roma. Per fi, en 1728, després d'haver ocupat un dels màxims càrrecs a què es podia optar en aquells temps, la mestria de Santa Maria in Trastevere a Roma, Portell és reclamat pel capítol xativí i decideix retornar a la seua pàtria.

Les vicissituds del seu ofici de mestre a Xàtiva durant trenta anys han estat estudiades per altres investigadors, tot i que referits a Portell com a Martínez de segon cognom, la qual cosa hem pogut demostrar que no és certa.

D'eixos trenta anys de magisteri no ha quedat ni una sola obra d'ell a Espanya, coneguda fins ara. I la que es proposa com a seua, el Motet dels terratrèmols, resulta de difícil atribució. Coneixem que a l'Arxiu del Vicariat a Roma, es conserven un bon nombre d'obres seues i que, a més a més, hi ha un disc editat per un grup italià a càrrec de Roberto Tigani amb graduals d'aquest compositor.

La música composta per a les funcions no litúrgiques, i les realitzades fora de l'església, devien tenir en ell una important font de creació. Un home vingut d'Itàlia havia de conèixer els gustos de la moda. A més a més, quan a la seua mort el capítol eclesiàstic envia a sa casa per recollir només les peces que pogueren ser d'utilitat a l'església, vol dir, indefectiblement, que moltes d'altra índole i estil devia posseir al seu arxiu.

Bibliografia: ALBEROLA, J. A. i BUENO, F. C.: Joseph Portell Martínez: entre Xàtiva e Italia. Revista de Musicología, núm 1, Vol XXV, SEDEM, 2002, pp. 175 a 187./ ACX, Determinacions capitulars, L. 72./ ARV. Clero. Libro de Todas las mensas. 3014, foli 140-141v.

PUEYO, Vicente (mossén): Provenient de la catedral de Jaca, regenta l'ofici de domer i epistoler. Va substituir Nicolàs Mira des de gener del 1773. Segurament emparentat amb la família Pueyo que Miguel Ángel Marín estudia. El 1807 se l'elegeix subaltern ajudant de Bernardo Roca com a mestre de cerimònies. Està considerat com a beneficiat. El 19 d'octubre va eixir de la ciutat per malaltia. El dia 8 de desembre es té notícia de la seua mort a València.

Bibliografia: MARÍN, Miguel Ángel: "Familia, colegas y amigos. Los músicos catedralicios de la ciudad de Jaca durante el siglo XVIII" a *Música y cultura urbana en la edad moderna*. BOMBI, CARRERAS, MARÍN, eds. (pp. 115 a 144). Universitat de València, 2005.

RIBELLES, Juan: Infant major, en desembre de 1814, és admés en la vacant d'acòlit deixada per Miguel Soriano.

RIBERA, Joseph: ministril. segona trompa el 1783. Almenys des del 1770 viu al carrer Noguera, baix de la Seu.

RAYMUNDO, Miguel: clariner, juliol 1746.

REIG, Tadeo: organista. En març de 1773 actua com a testimoni d'un casament.

RIERA, Pere: prevere. Provenient de la capella del Juan a València. Contralt de primer cor, 1744. En octubre de 1744 (AMX, Determinacions capitulars, L.31) volia la ciutat rebaixar-li el sou per tal de compensar el que tenia Nicolau Mira. Al·lega que [...] en todo este tiempo ha procurado concurrir al lucimiento de la Capilla y desempeño, haciendo no sólo lo que era de su obligación, sino también

executando lo que no devía ni le tocaba, pues siendo su instituto cantar los contraltos, no ha resistido suplir los tenores y tibles quando ha habido falta de ellos, lo que ha sucedido con mucha frecuencia como es notorio; y desde que es maestro Mosén Portell, para que este pudiera tocar el violín a fin de procurar el mayor desempeño de la capilla en las funciones más graves de dentro y fuera de la Yglesia, como en la Navidad, la Semana Santa, Octava del Corpus y las demás del año, ha sido preciso que el suplicante tomase a su cargo regir dicha Capilla llevando el compas, y ha buscado obras para qque las funciones se hiciesen con la solemnidad que se ha visto[...]. El 1745 posseïa el benifet de l'Encarnació y sant Martí (núm.52).

RIBERA, Andrés: Ministril provinent d'Alzira. 1740.

RIBERA, Joseph. (major): germà d'Andrés Ribera.

RIBERA, Joseph (menor): fill d'Andrés Ribera, músics provinents d'Alzira.

RIBERA, Joseph. Ministril. El 7 de gener de 1788 sol·licita per al fill, infant de la Seu, un post d'acòlit.

RIBERA, Bernardo, músic. El 1795 era tercer ministril de l'ajuntament amb un sou de 40 lliures anuals (Arxiu parroquial de Santa Tecla. Libro de Arriendos. Libro de manifiesto del triero, 1795). En desembre de 1803 el coneixem com a músic de la capella. Aleshores demana al capítol que li assignés anualment algun salari per haver de tocar el baixó en les funcions de l'església que no hi ha distribucions, suplint Isidre Antolí i Bernat Farbega. En gener de 1807 apareix com a músic sol·licitant una ajuda econòmica. El 1786 viu al núm. 2 del carrer de l'Ardiaca.

RIBERA, Pasqual: El 6 de maig de 1805 el coneixem com a ministril al qual el capítol el dóna per instruït. El 1800 viu al núm. 39 de l'Ardiaca.

ROCA, Bernardo: natural d'Alzira sol·licita l'admissió com a cabiscol en la Seu el 19 de gener de 1768. El capítol encarrega al racional s'assegurés que gaudia de bona veu. En setembre del 1769 obté per oposició el benefici i ofici de sotsxantre, valorant-li molt positivament la seua perícia i habilitat en el cant gregorià. En juliol de 1770 pren a València els ordes menors. En juny de 1790 se'l coneix domer interí, amb exercici de cabiscol. Segurament va fer-se'n càrrec d'ensenyar a llegir i escriure els escolans des de gener de 1791, amb un salari de 30 L. El set de maig de 1798 actua com a examinador juntament amb Morata per a una ajudantia d'oficis; en aquell moment consta com a primer sotsxantre. En 1805 també és

mestre de cerimònies. En juny de 1807, ja no podia ensenyar els escolans per estar major i patir xacres de salut. El 20 d'octubre de 1810 demana la jubilació després de quaranta-dos anys de residència; el capítol li atorga la porció que li pertocara com si assistira a les funcions però sense assistir-ne, com era costum amb els malalts. Mor el 20 de maig de 1811.

SALA, Josef Antonio. Natural de Xàtiva. Oposita a la doma en març de 1792, quedant en tercer lloc darrere de Francisco Pastor i de Miguel Martínez.

SÁNCHEZ, Joaquim: El coneixem com a organista interí el 26/11/1788, període de Josef Ferrer. Sol·licita l'organistia interinament fins que s'atorgue el post en propietat. En aquesta ocasió no hi hagueren oposicions ex professo, fent-se valer la graduació de les anteriors, a més d'incloure i acceptar per a l'ocasió nous memorials: va eixir Ciurana.

SANCHIS, Ambrosi: Seize (escolà, diputat). En juny de 1795 demana una almoïna per poder-se comprar un violi. El capítol, constant-li l'aplicació i per tal que la continue, li concedeix set lliures.

SARRIÓ, Baptista: El capítol envia avís a la Ciutat per assabentar-la que ha de proveir el salari de l'organista que aquest capítol clesiàstic elegirà tal com en la jubilació d'Albiñana. La Ciutat li contesta afirmativament. No obstant el capítol dona ordre que els organistes vinguts en tindre notícia, se'n tornen a les seues cases perquè es troba empenyorat en seguir el plet contra el rector d'Alcoi, no coneixent-ne les despeses que el dit procés podia ocasionar, i en conseqüència no anava a fer oposicions. El 12 de desembre de 1703 el capítol decideix nomenar organista a mossèn Baptista Sarrió amb el vot en contra de tres dels prebendats. El 23 de desembre pren possessió del post. En aquesta ocasió no diu res d'haver de tocar l'arpa. El 20 de juliol de 1711, el capítol determinà que per mitjà d'un mediador se li enviara un avís al Vicari General, perquè fera venir l'organista, i de no aconseguir-ho així, que es fera per la via judicial. Per tant no s'hi trobava a Xàtiva exercint, durant un llarg període, atenent la importància de la demanda. Tornem a saber d'ell ja l'any 1714 el qual, a la Determinació capitular de 17 de novembre, se l'autoritza a tocar l'orgue amb hàbits de cor i a assistir al cor quan puga.

SARRIÓ, Francisco: En aquest cas s'hi dóna un dubte; no sabem si es tracta del Francisco Sarrió (Rey) que figura a diverses fonts documentals com a deixeble d'Antonio Teodoro Ortells i que va intervenir en la controvèrsia sobre la Missa Scala Aretina de Francisco Valls segons ell mateix declara en la seva Aprovació a l'Escut polític de Joseph Ferrer. Aquest Ferrer, condeixeble de Sarrió, a falta de

més indagacions i aprofundiments historiogràfics, no té res a veure amb el Joseph Ferrer que ocupà el càrrec d'organista a la Seu de Xàtiva de 1785 a 1788 (només les diferències de dates, ja esdevenen reveladores al respecte). Quant a Sarrió, nosaltres entenem que el qui correspon com a MC de Xàtiva, de 1715 a 1717, i que va accedir a la mestria sense haver de fer oposicions, poguera estar emparentat amb l'organista d'aleshores Baptista Sarrió. El mestre Zacarías, fou reclamat en setembre de 1714, atès que havia fugit de la guerra el 1707. Tot i que poguera haver exercit la funció de mestre amb anterioritat, la constància de l'admissió de dret al càrrec de Sarrió, no s'hi dóna fins el 14 d'agost de 1715. En aquell moment se'l reconeix a les Actes Capitulars com a prevere. D'altra banda, i segons resa a les Determinacions Capitulars, en gener de 1716, el mestre de capella s'hi trobava a València capital, i devia ser per temps, atès que hom determina d'escriure-li una carta en la qual se l'encarregava de buscar un cabiscol per a la capella; a aquesta carta respón en el mateix mes (gener de 1716).

Joan Serrat fou nomenat el 14 d'abril de 1717. Per tant, el temps de residència a Xàtiva, potser no arribe a dos anys. Molt poc temps per deixar empremta a l'escola setabense, i per deixar una quantitat important de peces compostes. Tanmateix, li coneixerem la missa de difunts a 8 veus quan hem parlat de l'inventari dels papers músics de Portell.

No sabem cert si es tracta, doncs, del mateix Sarrió Rey que ocupava el càrrec de MC a la parroquial de Sant Martí a València des d'almenys 1690, com ens conta personalment Àlvaro Torrente. Sembla que va compondre una òpera en honor de Carles II i s'estrenà a València a les acaballes del XVII. D'aquesta fita es conserven uns gravats a la Biblioteca Nacional.

El diccionari DMEH, segons l'aportació de Javier Gabayo, diu: Sarrió, Francisco: España, siglo XVIII. Maestro de Capilla. En 1710 pretendió la plaza de organista de la catedral de Ávila. Se había dirigido al Cabildo como MC que era de la parroquia de San Martín de Valencia, diciendo que podía informar sobre él el MC de la Encarnación (Madrid). El 17 de mayo de 1710 se le respondió que dicha plaza estaba ya cubierta.

Bibliografía: Biografía de Músicos Españoles de Barbieri (BME). J. Garbayo.

SERRAT, Joan: mestre de capella de 1717 a 1722. Fou nomenat el 14 d'abril de 1717. Probablement natural de Vich. El 10 de juliol de 1719 figura com a padrí d'una filla de Joseph Martinis, llaurador. Habitava al carrer Sanchis, a prop de la Seu. Com hem descrit al cos del treball, es tractava d'un mestre polèmic i que

tingué bastants problemes d'integració. Després de marxar de Xàtiva deixem de tenir notícies d'ell.

SOLER, Josef: En gener de 1804, com a infant major, demana al capítol díhuit pessetes per a comprar un violí, a fi d'assistir a classes amb Benito Percio, donat que té interès de continuar en la capella tal com ho havia fet des que va entrar a la l'església. En juliol de 1804 se'l nomena acòlit interí suplint l'absència de Cosme García. En gener del 1806 el trobem com a acòlit segon, i com no havia fet gens de carrera dins la Seu i no complia amb les seues obligacions com s'esperava, el capítol l'acomia, però li dóna fins a abril perquè cerque l'ofici i el mode de viure que millor li semble.

SORIANO, Miguel: El 10 de desembre de 1813, com infant major, se li concedeix l'acolitat vacant per malaltia de Josef Cameno. En desembre de 1814, sabem que renuncia a la plaça d'acòlit i se'n va a Múrcia.

SORIANO Redondo, Joseph: Organista de Bétera. Es casa el 1771 amb María Ana Sabater Ibáñez, natural de Xàtiva. Encara que era veí d'Alberic en eixe moment, havia residit a San Phelipe. (Quinque Libri, p.376).

SUÁREZ, Simón: en desembre de 1767 sol·licita la vacant de sotsxantre (domer) que deixa Joseph Vidal en accedir a una altra sotsxantria per oposició.

TUDELA, Vicente: natural de Xàtiva, sotsxantre a la parròquia de Sant Tomàs a València. 20 de novembre de 1786.

VALLS, Joseph. (Acòlit): Va ocupar-se d'un acolitat fins el 30 d'abril de 1765. Va estar substituït per Joaquim Acuña.

VERDÚ, Francisco (mossén): Fou nomenat contralt de primer cor amb salari de la Ciutat en febrer de 1762 (30£); no obstant coneixem que treballa de contralt, almenys, des del 1749, segons resa al Quern del Mestre de capella a l'ACX. S'encarregava de compondre (enquadernar), enllestir i mantenir els llibres de cor; al llibre Cuentas de Fábrica (ACX, L.134) consta que l'any 1777, rep sengles retribucions per aquests conceptes. Sembla ser que també era organista, segons notícies dels Acords capitulars, de 25 de juliol de 1789. En desembre de 1789 sofreix un atac d'apoplexia, i mor el dos de gener de 1790. A la seua mort deixa vacant l'ajudantia d'oficis d'Evangelister, la qual va substituir Vicente Juan per a ocupar-la definitivament Joseph Cameno el mateix any.

VERGER Pareja, Pedro: músic natural d'Enguera i resident a San Phelipe. Fill de Domingo i de Josepha. Abans havia sigut veí de Russafa, d'Alzira i de la parròquia de Sant Joan a València. El 27/7/1767 es casa a Xàtiva amb Ana Maria, filla de pares desconeguts, oriünda de la Yesa, a Sogorb.

VIDAL, Joseph, (mossén), sotsxantre de Cocentaina. El capítol de la Seu li ofereix la possibilitat de residir com a sotscabiscol a Xàtiva, donada la manca de veus i la proximitat de les festes de Corpus en maig de 1761. Aquest no es decideix perquè li sembla insuficient la compensació econòmica que li ofereixen. Al final, l'agost del 1762, se li fa títol i admissió als ordes sagrats en qualitat d'ajudant d'oficis de domer i sotsxantre de la Seu. L'any 1767 oposita al benefici afecte a l'obligació d'una de les sots-xantries per deixada de Thomàs Aliaga, l'altra sotsxantria pràctica correspon a l'ajudantia. En setembre del 1769 és admés a percaços com a sotsdiaca, i se li permet vestir els hàbits de músic. En juliol de 1770 pren a València els ordes menors. Mor el 21 d'agost de 1786, sent prevere sotsxantre.

VILEU, Antonio: sagristà. El 1790 sol·licita ocupar la vacant d'ajudant d'evangelister per mort de Francisco Verdú. Devia posseir veu de contralt.

VILLAR, Macià del (mossén): Macià del Villar, fill d'Antoni del Villar, perteguer i de Theresa Moreno, conjuges. Nasqué el 24 de febrer de 1700. Nomenat Macià, Joseph, Jacinto, Leonardo. Padrins, el canonge Leonardo Cebrià i Ana María Quadrado, donzella, filla de Valero Quadrado. Cosí germà per part de mare de Josep Portell. Havien habitat junts al carrer Noguera, ben a prop de la Seu.

Ben prompte figura com a diputat (1709) i després passa a acòlit en 1721, essent organista assistent. El 1724 oposita a hebdomadari. No va guanyar en aquesta ocasió. Músic de la capella polifacètic. Organista, violinista, mestre de capella assistent també. Esdevé un dels músics més complets que hem pogut conèixer en aquest segle. El trobem com a prevere, en l'ofici de domer i exercint la comesa de clavari de la cera i del seu ús, en sol·licitar una quantitat per la cera consumida amb ocasió de la festa de la Mare de Déu, l'any 1753 (p.159v. del llibre 40 d'Acords capitulars de la Ciutat, AMX). No abandona mai la Seu, desenvolupant diverses tasques. Tot i no disposar de la data, mor sempre després de 1758.

XIMÉNEZ, Alonso: Ministril de la Ciutat, junt amb els Ribera, Andrés i Joseph. c.1740. Succeeix Pedro Ballesteros.

YBORRA, Gaspar (Acòlit): En juny de 1764, exercia de campaner. Nomenaren el seu fill, Mariano, com a assistent. En agost, per no complir amb la seua obligació després de moltes advertències fou acomiadat. En el seu lloc nomenaren Pasqual Martorell, infant de cor, com a acòlit.

YNOJOSA, Blas: Campaner, fill de Sebastià, a qui substitueix en el lloc per defunció des de novembre de 1798; fins a eixe moment havia estat manxador.

ZACARÍAS Juan, Francisco: Com resa a les Determinacions capitulars, potser siga natural de Caudiel (Múrcia). Desconeixem per ara la data de la mort. Va exercir a Cartagena, a Múrcia, a Xàtiva i a Elx.

Des de la dimissió de Macià Veana coma mestre de capella, l'organista i arpista, mossén Vicent Albinyana, va regentar la capella i va ser nomenat mestre dels Xics fins l'arribada de Zacarías. El 29 d'octubre de 1692, s'admet a percaços a Zacarías. Marxà, fugint del terror de la guerra el 1707. Se li demanà que tornés o renunciés en 1714. No va tornar.

L'any 1707, de Xàtiva degué passar a la seua terra. L'any 1709 pren possessió, segons Rodrigo Madrid i Juan Flores, del càrrec de mestre de capella de la basílica de Santa Maria a Elx.

El 1716 era mestre de capella a Cartagena i des d'allí va intervenir en la controvèrsia originada per la Missa Scala Aretina, de Francesc Valls, a favor del músic català. Després, des de Múrcia va emetre un segon judici en la controvèrsia.

Des de Xàtiva se li escriu demanant-li que torne a acceptar el càrrec en octubre de 1722, a la qual cosa accedeix. Ocupà la mestria fins a 1728.

El 12 d'agost de 1738, figura como mestre de la Catedral de Múrcia en la llista d'aspirants a cobrir el magisteri de la capella del Reial Col·legi del Corpus Christi a València.

Bibliografia: DMEH, CASARES RODICIO, Emilio, dir.// ACX. Acords capitulars, L.71 i L. 72.;//MADRID, Rodrigo y FLORES, Juan: Compositores alicantinos. Siglos XVI-XVIII. Universidad de Alicante, 2006.

CONCLUSIONS

Un dels nostres objectius era realitzar un estudi dels contextos als quals l'activitat musical a la ciutat de Xàtiva tenia lloc en el transcurs del segle. Hem pogut veure que aquesta activitat ha estat el reflex dels processos canviants de la societat en la seua conformació cap a la Modernitat.

Tot i que en una exploració inicial pensàvem que les singularitats de Xàtiva arran de la seua destrucció després de 1707 i la seua re-fundació com a *Nueva Colonia de San Phelipe* anaven a propiciar una forma distinta d'ocórrer les coses en comparació amb altres contrades, hem pogut observar, al capdavall, que el costumari esdevingut no es diferenciava gaire del general arreu de l'Estat. Consegüentment, el que li va quedar a la ciutat com a particularitat, musicològicament parlant, va estar el propi context referit a circumstàncies i persones.

La història de la música a Xàtiva durant el segle XVIII, tal com hem pogut corroborar, no ha esdevingut gaire diferenciada, en els seus principis, de la mateixa història a altres ciutats importants com ara València, de la qual Xàtiva prenia model i que en emular-la va trobar la raó del seu progrés.

Com s'ha pogut evidenciar, el desig de regir-se les institucions resseguint els models de la capital valenciana va anar dibuixant un tarannà peculiar que impedia *San Phelipe* ser una altra ciutat, una *universitat* diferent. No deixava de presentar-se com a satèl·lit del *Cap i Casal*, com s'ha pogut veure també.

Les reformes regies cap a la centralització política i econòmica coadjuvaren a homogeneïtzar, en trets generals, les característiques de l'activitat musical xativina amb les del context estatal.

Hem demostrat que l'ordissatge de circuits i xarxes de relació ha jugat un paper fonamental en el desenvolupament de l'activitat musical. Aquestes xarxes afavoriren l'establiment d'un teixit productiu al voltant de la música que progressivament la consolidaria com part inherent de l'estructura social i de la cultura de la ciutat.

La participació del poble en el progrés de la música es va traduir en demanda de productes concrets dins de l'àmbit del temple i fora d'ell. Els gèneres

musicals descrits al treball, villancets, cantades, oratori, goigs, juntament amb la música de les serenates i balls, van trobar en la música teatral una causa de progrés. Justament, va estar aquesta demanda la raó d'eixe progrés de la música com a element vertebrador a tall cultural.

Hem pogut comprovar que les dimensions limitades de la ciutat i no disposar d'espais definitius als quals realitzar activitats musicals i teatrals va obligar a compartir espais escènics de forma que el *públic*, com a concepte, es configurara combinant-se tots els estaments de la societat coetània. D'aquesta manera els diversos àmbits de la música, dels quals cap destacar la representacions de comèdies i el costum d'escoltar música a diverses serenates, han necessitat d'aprofitar-se dels espais per a altres diversions públiques com ara les corregudes de bous.

En resposta, per tant, a aquella pregunta primera sobre si l'afany de diversió en combinació amb l'esbarjo intel·lectual havia pogut estar el motor dels canvis culturals, hem de dir que sí però no sols eixos, esdevingueren motius. S'ha de considerar que la creació al voltant d'eixe *oci*, havia portat de la mà l'establiment d'una estructura socioproductiva que també va imposar les seues "regles de mercat" i, a més a més, la jerarquia política arribaria a fer un ús interessat d'eixe espai cultural.

En l'àmbit privat també les cases consistorials van servir de sales per a concerts, balls i *saraos*. El repertori, malgrat la concreció del qual ens resta desconegut, va aportar satisfacció a la demanda, per la qual cosa podem parlar de l'existència i desenvolupament de música de cambra i música d'orquestra amb plantilles de dimensions variables segons moments en funció de la importància de les celebracions que les motivaven.

En un sentit semblant, les ocasions de realització de *siestes* vespertines van servir per presentar el temple com a espai on gaudir de l'escolta de música no litúrgica de forma regular.

Es tractava de la mateixa demanda que també exigia productes musicals de majors dimensions com hem pogut veure en el cas de l'oratori *El Pueblo venturoso*, el qual sense eixir-se'n de l'aspecte religiós del seu fonament (donar gràcies a la Mare de Déu per estalviar la vega d'una tempesta calamitosa a punt de produir-se la collita) integra els gèneres i els àmbits que en el moment concorrien: l'aspecte teatral amb la utilització de diversos personatges, una orquestra nodrida en línia amb la constitució de l'orquestra

clàssica, la utilització dels recitats, les àries i els cors com a suport estructural de l'acció amb les funcions pròpies de càrrega expressiva i semàntica. En definitiva, un producte modern en la zona central del segle, que inclou, com no podia ser d'altra manera, els aspectes de la moral catòlica que es trobava a la base d'aquella societat.

Aquest exemple i altres que hem presentat, com ara les representacions dels balls de Torrent als quals participava tot el poble entre actuant, músics i públic de tots els estaments, situen la música de Xàtiva al segle XVIII dins del panorama musical espanyol al nivell d'una capital més.

Tot i no haver tingut catedral, el sentiment de la col·legiata (i ens ha semblat després de l'estudi, que de tota la ciutat) era considerar-se *de facto* com a ciutat episcopal, completant-ne la imatge amb l'establiment de protocols de participació de tots els estaments en les manifestacions públiques, tal com pogueren haver també a qualsevol altra capital incloent-ne la participació noblesa.

Al si de la ciutat el paper dels músics professionals ressalta en el sentit d'haver d'adaptar-se a les exigències de l'ajuntament i de la institució religiosa. Aquesta doble vessant també ens ha aportat instantànies sobre la manera de ser la capella, la relació entre les músiques pròpies de cada àmbit, i sobre la forma de relacionar-se els músics clergues i els músics seglars. La singularitat d'aquesta circumstància, juntament amb la manca de competència en no haver més que una sola capella a la ciutat, sí que sembla un aspecte genuí de Xàtiva. Aquesta situació posa de relleu la important implicació social dels mateixos músics en tots els àmbits de l'activitat musical. Tot i no haver-se observat pugnes entre ells que foren rellevants, sí que n'existien entre ells i les institucions, sobretot amb l'eclesiàstica, que volia contenir-los com a seus en exclusivitat mentre aquests es veieren necessitats de cercar altres possibilitats laborals i per tant de percaçar més guanys que els permeteren una vida menys ofegada.

En aquest camí, la professió de músic ha anat conformant-se cap a la concepció moderna de professió, liberal en alguns casos, dins del progrés intern de la ciutat, en un camí gens fàcil.

Alguns d'aquests músics professionals formats a la ciutat van trobar ocasió de continuar les seues carreres a altres llocs de cert renom la qual cosa demostra que l'activitat local i la destresa abastada per molts d'ells no va estar

mancada de qualitat. En aquest sentit hem vist mestres de capella, organistes, i cantors, que farien carrera professional fora de la ciutat, circumstància que s'aprecià resseguint les dades biogràfiques aportades com a resultat de la investigació. Es podria dir que s'exportaren músics instruïts. Ha estat el cas dels germans Acuña Escarche, de Francisco Pérez Guarner, o de Martínez de la Costa, per posar alguns exemples.

De Xàtiva, per tant, podem parlar com a centre de promoció professional i no sols com a centre de pas cap a altres llocs de major rellevància. No ha deixat de resultar paradoxal, no obstant, que músics naturals de *San Phelipe*, no hagueren pogut quedar a la ciutat per a treballar, havent de marxar fora, la qual cosa ve a dir-nos que tot i desitjosos de realitzar una carrera professional dins de la música aprofitant l'estructura de la institució religiosa, aquesta institució, sempre fent prevaldre els seus interessos, hauria mantingut un nivell d'exigència alt per als seus servents, malgrat saber-se que alguns casos d'oposicions no sempre s'han resolt en funció del nivell dels candidats.

La música tradicional popular i folklòrica formava part de la cultura veïnal. Al costat de la culta suposaven *la música* de Xàtiva sense una distinció categòrica entre elles més enllà de la funció pròpia de cadascuna. Al segle XVIII xativí no s'ha apreciat un públic diferenciat que consumira unes músiques o altres. En conseqüència, tota la música documentada referent als espais públics i ocasionals festives, tenien certes característiques que la identificaven com la música del poble. Com a exemple, la mateixa demanda de productes de diversió d'una banda, i la conformació progressiva del gust del públic d'una altra.

De l'interés de la societat xativina per estructurar les eixides als seus requeriments lúdics, va esdevenir la conformació de temporades i programacions anuals donant-se pas al creixement d'una indústria representativo-musical com a signe inequívoc de transformació en clau de modernitat.

La transformació social va permetre paulatinament una vertebració més sofisticada dels diversos estaments, sobretot de les classes mitjanes, les quals es convertiren en productores i demandants d'activitat musical relacionada amb els seus interessos: actes de celebracions gremials i espectacles populars.

En conseqüència, hem pogut veure les persones com a agents del desenvolupament de l'activitat musical i també com a receptors dels estímuls que propiciava la societat de cada moment. El teixit socioproductiu se sofisticava i l'ofici de músic coneixia altres espais no merament institucionals.

S'ha vist que açò es donava en el decurs del segle de forma més assossegada durant el primer terç del segle per a anar brollant amb major cadència en els dos terços posteriors.

Situar el treball entre dos fets bèl·lics en considerar-los les fites més significatives, històricament parlant, per a la societat espanyola, ens ha permès tenir un marc referencial del panorama estatal al qual *San Felipe* pertany. A la Guerra de Successió la precedia el moviment dels *Novators*, que emergeren com a motor de renovació amb una continuïtat difusa després d'aquella desfeta. A la Guerra del Francès la va precedir una cultura il·lustrada nodrida de pensaments que recollien el testimoni *Novator* i que trobaren en els aldarulls del regnat de Ferran VII un entrebanc de modernització i progrés social simbolitzat per l'abolició de les Corts de Cadis. Entre mig, la progressiva, lenta i efectiva implantació del model centralista borbó. La nostra revisió ha permès constatar que des dels pensaments humanistes dels *Novators* fins als corrents il·lustrats, el camí recorregut per *San Felipe* ha donat mostres de connexió entre uns i altres.

L'estructura foral es va remoure progressivament cap a un estat centralista amb més conseqüències institucionals que civils, i amb repercussions per a la cultura més dilatades en el temps.

Dins del continu que va del segle XVII a la transició cap al XIX, hem revisat la importància de factors com ara la relació entre els músics i les institucions. En aquest sentit, hem pogut comprovar que la influència ha estat mútua en la mesura que es necessitaven uns als altres per continuar amb els respectius propòsits. Tampoc no han quedat fora d'aquesta vinculació els músics no pertanyents a les institucions, és a dir, els afeccionats i els que se n'ocupaven de la tradició oral.

La mobilitat dels músics s'ha desvelat com una de les raons que va permetre remoure costums i afrontar noves maneres de fer les coses pròpies de llocs forans, tot i que, òbviament, els de fora vinents assumiren els modes locals tot integrant-los al seu quefer. Les possibles interferències dels pensaments que aportarien els músics, amb major o menor temps de residència en passar

per la ciutat, contribuïren a mantenir viu el broll d'iniciatives en clau conservadora o renovadora, com a motiu de progrés. Els resultats, en general, foren producte de l'equació temporal d'arreu de l'Estat en no existir a *San Felipe* una frontera natural ni política als corrents culturals espanyols.

El progrés cap a la Modernitat també tenia com a motor la relació entre les inquietuds dels músics i la recepció dels productes musicals per part del públic. Les vicissituds viscudes permeteren una modernització dels gustos i en companyia d'ells, una evolució cap a l'assimilació de models i repertoris amb influències estrangeres, italianitzants sobretot, com a propis.

Sense perdre la perspectiva de la seua funció, progressivament, l'emancipació de la música instrumental va permetre treure la música fóra del temple per atendre la demanda de gaudi i diversió, fins i tot estimulant un marc de negoci que beneficiava als músics, als empresaris i al públic.

Hem pogut mostrar que tot i que seria al segle XIX quan els concerts públics abastarien major projecció, al període setcentista no es rebutja cap ocasió d'utilitzar la música com a mitjà per divertir-se. El gust per tant, recorria l'espai i el temps cultural cap a la superació dels bastiments de l'antic règim.

Al capdavant, s'ha vist que l'activitat musical era sensible als canvis i circumstàncies de la societat xativina, la cultura de la qual també es fonamentava en la mateixa activitat.

Malgrat que a les lliçons de música que impartia el mestre de capella als diputats i acòlits, i a qui volguera acudir, i malgrat que l'ensenyament també es practicava de pares a fills, hem pogut aportar com a línia de comprensió important que amb la integració de la música com a matèria del pla d'estudis del *Seminario Patriótico de Educación*, es culminava un procés per a la història de la música a Xàtiva: el seu ensenyament passava d'estar en mans d'institucions religioses a integrar-se en una estructura civil resultat d'un projecte il·lustrat d'educació social.

BIBLIOGRAFIA

- AGUILAR PIÑAL, Francisco: *Romancero popular del siglo XVIII*. Col. Cuadernos Bibliográficos, XXVII, CSIC. Madrid, 1972.
- ALBEROLA, Armando: *Catástrofe, economía y acción política en la Valencia del siglo XVIII*. Institució Alfons El Magnànim. Diputació de València, 1999.
- ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: *Introducció i ús de la trompa a les capelles musicals valencianes*. Ajuntament de Xàtiva/ Consolat de Mar, ed. 2000.
- ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: *La música a la Col·legiata de Xàtiva al segle XVII*. Tesi Doctoral. Universitat de València. Facultat de Filosofia i Ciències de la Educació. Departament de Filosofia. Àrea d'Estètica. València, 2007.
- ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni i BUENO CAMEJO, Francisco Carlos: "Josep Portell Martínez, entre Xàtiva i Itàlia". *Revista de Musicologia*, Sedem, 2002, vol. XXV, núm.1.
- ALBEROLA, J.A. i BUENO, F. C: "El Manuscrito 337 de la Biblioteca Valenciana". *Publicacions Conservatori Superior de Música de Castelló*. Quadern 14 i 15, Castelló, 2003 (transcripcions).
- ALBEROLA VERDÚ, Josep Antoni: *Música, església i ciutat. La música a la col·legiata de Xàtiva al segle XVIII*. Matéu, editors. XXX Premis Literaris Ciutat de Xàtiva. Xàtiva, 2011.
- ALMARCHE VÁZQUEZ, Francisco: *Goigs Valencians, sigles XV al XIX*. Edició a cura de l'autor. València, 1918.
- ALONSO LLORCA, Joan et BOLUDA PERUCHO, Alfred: "La música a Xàtiva (segles XIV-XIX)". Article a *Cendres de Juny*, núm.2. Institut d'Estudis Germans Villanueva. Xàtiva, 1995, ff.9-21.
- ALONSO LLORCA, Joan, BLESÀ DUET, Isaïes, i BOLUDA PERUCHO, Alfred: *Inventari –Catàleg del Fons Sarthou*. Ariu Municipal de Xàtiva, 1995.
- ALONSO LLORCA, J. BOLUDA PERUCHO, A., i PONS ALÓS, V.: "L'Arxiu historic de la Col·legiata de Santa Maria de Xàtiva. Inventari i aproximació històrica". *Papers de la Costera*, núms. 7-8, Associació d'Amics de la Costera (Eds.), Xàtiva, 1992.
- ÁLVAREZ DE MIRANDA, P., RODRÍGUEZ, E., et ali: *De las academias a la Enciclopedia*. Generalitat Valenciana, Edicions Alfons el Magnànim, 1993
- AZNAR GARCÍA, Ramón: *Familia, derecho y religión. Francisco Antonio Cebrián y Balda (1734-1820)*. Universitat de València (PUV), 2008
- BAS, Nicolás i BENAVENT, Jorge: *Antología de textos de la Ilustración valenciana*. Institució Alfons el Magnànim, 1998.

- BÉRCHEZ, Joaquín: *Arquitectura y Academicismo*. Institució Alfons el Magnànim. Diputació de València, 1987.
- BLASCO, Ricard: *Goigs valencians (segles XIV al XX)*. Selecció, pròleg i notes: Ricard Blasco. Unificació i modernització, Enric Valor. Ed. Gorg. València. No apareix data per tractar-se d'una part d'un llibre. *Vid.* AMX, BJSJL-1967.
- BLESA DUET, Isaïes: *El municipi en l'Antic Règim: Xàtiva (1700-1723)* Col·lecció Temes Locals núm. 1., Ajuntament de Xàtiva, 1994
- BLESA DUET, Isaïes: *Un nuevo municipio para una nueva monarquía. Oligarquías y poder local, 1707-1808*. Universitat de València, 2005.
- BLESA DUET, Isaïes: “La casa de la Ciutat i el seu arxiu: una evolució paral·lela”. *Xàtiva, Fira d'Agost, 2002*. Ajuntament de Xàtiva, 2002.
- BOIX, Vicent: *Xàtiva, memòries, records i tradicions*. Xàtiva 1857. Blas Bellver ed.(facsimil) p.254.
- BOLUDA, A., GALIANA, J.P. i PONS, V. *Les pestes de 1600 i 1648: El dietari de Josep Aznar i Francesc Sanç*. Quaderns divulgatius núm. 5. Ajuntament d'Ontinyent, 1995.
- BOMBI, Andrea: “Música italiana en Valencia en el siglo XVIII”, a *Revista Artígrama* 12 (1996-1997), pp. 163-178.
- BOMBI, Andrea: “Martín y Soler, Valencia, Europa”, a L.W. Dorothea Link: *Los siete mundos de Martín y Soler. Actas del congreso internacional (Valencia, 14-18, noviembre 2006)*. València, 2010, pp. 69-90.
- BOMBI, Andrea: *Entre tradición y modernidad. Italianismo musical en Valencia (1685-1738)*. Institut Valencià de la Música, Biblioteca de Música Valenciana, Sèrie Mayor. València, 2011.
- BOMBI, A., CARRERAS, Juan J., MARÍN, M.A., eds. *Música y cultura urbana en la edad moderna*. Universitat de València, 2005
- BOYD y CARRERAS (Eds.): *La música en España en el siglo XVIII*. Cambridge, University Press, Madrid, 2000.
- BOZAL, Valeriano: *Historia de la ideas estéticas*. Vols I i II. Ed. Historia 16. Marid, 1997.
- CALLADO ESTELA, Emilio (Ed.): *La catedral Ilustrada*. Institut Alfons El Magnànim. Diputació de València, 2013.
- CALLE, Romà de la: *Arte, gusto y estética en la Encyclopédie*. Publicacions de la Universitat de València, 2009.
- CAMARASA MATEU, Josep: *Cofradía Santísimo Cristo de la Flagelación, Señor de la Columna. Xàtiva, Aproximación Histórica*. Xàtiva, 2004
- CAPDEPÓN, Paulino., et ali: *La Música en la catedral de Segorbe (siglo XVIII)*. Fundación Dávalos-Fletcher, 1994
- CARO BAROJA, Julio: *Ensayo sobre la Literatura de Cordel*. Ediciones ISTMO. Col. Fundamentos, 109. Madrid, 1990.

- CARRERAS LÓPEZ, Juan .José: *La música en las Catedrales en el s. XVIII. F.J. García (1730-1809)*. Institución Fernando el Católico, 1983.
- CARRERAS LÓPEZ, J.J.: “Música y ciudad: de la historia local a la historia cultural”, a J.J. Carreras et ali.: *Música y cultura urbana en la Edad Moderna*. UPV. València 2005. pp. 17-51.
- CARRERAS LÓPEZ, J.J.: “El siglo XVIII musical desde la perspectiva catedralicia”, a M. A. Marín: *La ópera en el templo. Estudios sobre el compositor Francisco Javier García faler*. Logroño, 2010. pp. 23-56.
- CARRERAS LÓPEZ, J.J.: “La policoralidad como identidad del “Barroco Musical Español”, a J.J. Carreras i I. Fenlon: *Polychoralities. Music, Identity and Power in Italy, Spain and the New World*. Kassel, 2013.
- CASTAÑEDA, Fray Carlos: *Fundación del Convento de Carmelitas de Játiva y vicisitudes que padeció en las guerras dde Sucesión*. Any 1789. Edició facsímil a cura de Ulleye. Xàtiva, 2007.
- CLIMENT, Josep: “El Patrimonio Musical Sacro Clero Secular: Las Iglesias Valencianas”. I “l’Apèndix “L’inventari dels papers músics dels Hereus de Joseph Portell”, tots dos a les *Actes de les I Jornades Nacionals sobre Música, Estètica i Patrimoni*, Xàtiva, 2002.
- CLIMENT, Josep i MADRID, Rodrigo: *Manuel Narro Campos, 1729-1776, Obras de Tecla*. Real Academia de Cultura Valenciana, secció Musicologia. Estudios Musicològics, núm. 2. Valencia, 2000.
- DAHLAUS, Carl: *Fundamentos de la historia de la música*. Ed. Gedisa. Barcelona, 2003.
- DIVERSOS AUTORS.: *La Seu-Colegiata de Santa María de Gandía*. Asociación “Amics de la Seu”. Gandia, 2002.
- DIVERSOS AUTORS: *Historia de Xàtiva*. Vol. I. Universitat de València, *Facultat de Geografia i Història*. Xàtiva, 2006.
- DIVERSOS AUTORS: *Libro de Estudios*. Exposició *La Llum de les Imatges: Lux Mundi*. Xàtiva. Generalitat Valenciana, 2007.
- DIVERSOS AUTORS: *Catálogo*. Exposició *La Llum de les Imatges. Lux Mundi. Xativa*. Xàtiva, 2007.
- ESPLUGUES, Josep: *Memòries*. Al llibre: *Josep Esplugues. Memòries d’un capellà del segle XVIII*. Edició facsímil a cura de Emili Casanova. Instiució Alfons El Magnànim. Diputació de valència, 2002.
- FEIJOO, Benito Jerónimo: *Teatro crítico universal i Cartas eruditas y curiosas*. web. www.filosofia.org/bjf/bjft
- FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto: *La economía en el siglo XVIII. Agricultura, Industria y comercio en el siglo de las reformas*. Colec. Historia de España, Biblioteca EL MUNDO. Espasa Calpe. Ed., Madrid, 2004.
- FERRER BALESTER, María Teresa: *Antonio Teodoro Ortells y su legado en la música barroca española*. IVM, Generalitat Valenciana. València, 2007

- FUBINI, Enrico: *Los enciclopedistas y la música*. Col·l. Estètica i crítica, 15. Universitat de València, 2002
- FUBINI, Enrico: *La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*. Alianza Música, 1988.
- GARCIA COMPANY, Josep Manel: “Aproximación a la música del XVIII a Xàtiva”. Comunicació a les *Actes de les III Jornades sobre Música, Estètica i Patrimoni*. Ajuntament de Xàtiva, 2004.
- GARCIA COMPANY, Josep Manel: *La problemàtica del patrimoni musical a Xàtiva durant el segle XVIII*. Treball d’Investigació. Universitat de València. Departament de Filosofia. 2007. (Inèdit).
- GARCÍA LUJÁN, José Antonio: “Los libros corales de la Catedral de Cádiz”. Universidad de Córdoba. Al web: Dialnet-LosLibrosCoralesDeLaCatedralDeCadiz-2903847
- GARCÍA OLIVER, Ferran: *Pedagogia melòdica. La música antiga a Gandia*. CEIC, Alfons el Vell, Gandia, 2000.
- GARRIDO, Sebastià: “Música i Bandes a Xàtiva en el segle XIX”. *Programa d’Actes de Santa Cecília*, Música Vella. Xàtiva, 2000.
- GEMBERO USTÁRROZ, María: *La música en la catedral de Pamplona durante el siglo XVIII*. Gobierno de Navarra. Pamplona, 1995.
- GEMBERO USTÁRROZ, María: “La música en España e Hispanoamérica durante la ocupación napoleónica”, a *Actas de las sextas jornadas sobre la Batalla de Bailén y la España contemporánea*. Universidad de Jaén, 2006.
- GOBERNA ORTIZ, Fernando: *El Deán Ortiz. (La seua vida i obra)*. Col·l. Biblioteca, núm. 1. Ajuntament d’Aielo de Malferit, 2001.
- GOMIS CORELL, Joan Carles: “Música, poesia i imatge al servei de la religiositat: els gígsen la tradició cultural valenciana”, a *Scripta*, Revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna, núm. 1. Juny de 2013, pp.212-239.
- GRIMM, DIDEROT, ROUSSEAU Y D’ALEMBERT. *La Querrel·la de los bufones*. Ferrer, A. Selecció i edició crítica. MUVIM, València, 2008.
- HERNANDO SERRA, M. Pilar i AZNAR GARCÍA, Ramón: *Xàtiva durant la Guerra del Francés, 1808-1814*. Xàtiva, 2002.
- HERNANDO SERRA, María Pilar: “Xàtiva, 1812. Una ciutat ocupada pels francesos”, a *Entre el compromís de Casp i la Constiució de Cadis*. Actes de les IV Jornades d’Art i Història de Xàtiva. Ulleye, Ed. 2013.
- HEVIA MURCIEGO, Alba: *Las pinturas murales de la cúpula del convento de la Tercera Orden franciscana del Convento de San Onofre el Nuevo en Xàtiva. Estudio iconográfico y estado de conservación*. Trabajo Fin de Mástrer. Universitat Politècnica de València, 2012.
- KLEINERTZ, Rainer (Edr.): *Teatro y música en España (siglo XVIII)*. Recull de ponències i comunicacions del Simposi Internacional sobre aquest tema rea-

- litzat a la Universitat de Salamanca l'any 1994. Edit. Reichenberger. Kassel. Berlín 1996 (edició en castellà).
- JOVELLANOS, Gaspar Melchor de: *Memoria sobre educación pública.k Any, 1802*. Edició de El Mundo., 2012.
- JOVELLANOS, G. M.: *Espectáculos y diversiones públicas*. de 1796. Edició de Gulillermo Carner. Cátedra, Ed. 1997.
- LAMARCA, Luís: *El teatro de Valencia*. (Ed. facsímil), Valencia, 1840.
- LA RUBIA PRADO, F. y TORRECILLAS, J. (Drcts.) *Razón, tradición y modernidad: re-visión de la Ilustración hispánica*. Ed. Tecnos. Madrid, 1996.
- LEÓN NAVARRO, Vicente: “Motins i avalots: de l’Antic Règim a la Revolució Liberal (1793-1808)” a *El primer Liberalisme: l’aportació valenciana*. Catàleg de l’Exposició Monestir de Sant Miquel del Reis. Biblioteca Valenciana. Generalitat Valenciana. 2001
- LEÓN SANZ, Virginia: “Acuerdos de la Paz de Viena de 1725 sobre los exiliados de la Guerra de Sucesión” Universidad Complutense. Madrid. Web: dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/85938.pdf
- LEÓN TELLO, Francisco José: *La teoría española de la música en los siglos XVII y XVIII*. Instituto Español de Musicología, CSIC. Madrid, 1974.
- LEZA, José Mximo, (ed.): *La Música en el Siglo XVIII*. A Histria de la Música en España e Hispanoamrica. Vol IV. Fondo de Cultura Econmica. Madrid, 2014.
- LOLO, Begoña i GOSÁLVEZ, José Carlos (Eds.): *Imprenta y edición musical en España (ss. XVIII-XX)*. Universidad Autnoma de mSdrid. Madrid, 2012
- LÓPEZ CALO, José. *Historia de la música espanyola. El siglo XVII*. Alianza Música, 1983.
- LÓPEZ CALO, José: *La controversia de Valls. Vol. I. Textos (I). Ejemplar de Granada*. Junta de Andalucía. Granad, 2005.
- MADRID, Rodrigo i BUENO, Francisco Carlos: “Manuel Narro y la teoría de la música española del siglo XVIII: *Adición al compendio del Arte de Canto Llano de Pedro Villasagra*.” A *Revista Ars Longa*, 9-10, 2000, pp. 101-103.
- MADRID, Rodrigo: “La Música en Xàtiva en la segunda mitad del siglo XVIII: Manuel Narro Campos”. En *Actes de les I Jornades Nacionals sobre Música, Esttica i Patrimoni*. Ajuntament de Xàtiva, 2002.
- MADRID, R. i FLORES, Juan: *Compositores alicantinos. Siglos XVI-XVIII*. Universitat d’Alacant. Alacant, 2006.
- MARÍN LÓPEZ, Javier: “Música y músicos navarros en el Nuevo Mundo: algunos ejemplos mexicanos (siglos (XVII-XIX). Universidad de Granada.
- MARTÍN MORENO, Antonio. *Historia de la música espanyola. El siglo XVIII*. Alianza música, 1985.

- MARTÍNEZ ALBEROLA, Francisco: *Música a Xàtiva entre dos siglos. Josep Morata García: mestre de capella de la Col·legiata de Santa Maria de Xàtiva (1792-1814)*. Matéu editors. Ajuntament de Xàtiva, 2014.
- MARTÍNEZ REVERT, Antoni: *La impremta a Xàtiva. La tipografia de plom des de Blai Bellver fins als nostres dies* Ajuntament de Xàtiva, 2010.
- MARTÍNEZ NEIRA, Manuel: “El municipio controlado. Los reglamentos de propios y arbitrios en las reformas carolinas”. Universitat Caros III. Madrid. web: www.acuedi.org/ddata/696.pdf
- MAS I USO, Pascual: *La práctica escénica del Barroco tardío: Alejandro Arboleda*. Col. Politècnica, 33. Edicions Alfons el Magnànim, València 1987.
- MATEU Y LLOPIS, Felipe: *Aportación a la Historia Monetaria del Reino de Valencia en el siglo XVIII*. Institución Alfonso El Magnánimo. Diputación Provincial de Valencia. Valencia, 1955.
- MAYANS Y SÍSCAR, Gregorio: *Retórica*. Obras completas. Libro III. Publicaciones del Ayuntamiento de Oliva, 13. Antonio Mestre edición crítica. Valencia, 1984.
- MENÉNDEZ PELAYO, Marcelino: *Historia de la ideas estéticas de España*. Madrid, 1883. Tom III, Capítol V. referit al segle XVIII.
- MISCHIATI, Oscar: “Il Concilio di Trento e la polifonia. Una diversa proposta di lettura e di proettiva bibliografica”, a *Música e liturgia nella riforma tridentina*, catàleg a cura de Danilo Curti e Marco Gozzi. Trento, 1995.
- MOLÍ FRIGOLA, Montserrat: “Compositores e intérpretes españoles en Italia en el siglo XVIII”, a *Cuadernos de Sección Música*, 7. Donostia (1994), pp. 9-125.
- MONTEAGUDO ROBLEDO, M. Pilar: *El espectáculo del poder. Fiestas reales en la Valencia Moderna*. Col·l. Minor. Ajuntament de València, 1995.
- MONFERRER, Àlvar: “Notes sobre paròdies gogístiques: els goigs valencians de la sèmola, del borratxo i de sant Roro”. Part 1a. a *Revista de l’Alguer*, Vol, VIII, núm 8. 1997. pp. 23 i ss. (lloc web: www.iec.cat/index.php/RdA/)
- MOREL BOROTRA, Natalie: “Musique et territoire: les avatars d’une conjuction”. Universitat Michel de Montaigne, Bordeaux, 2010.
- NASARRE, Pablo: *Fragmentos Músicos*, Edició de 1700. Vol I. Facsímil de l’edició de 1700. Zaldívar Gracia, Álvaro, editor. Institución Fernando El Católico, CSIC. Zaragoza, 1988.
- NEUBAUER, John. *La emancipación de la música. El alejamiento de la mimesis en la estética del siglo XVIII*. Col·l. La balsa de Medusa, 57. Yale University, 1986/ Madrid, 1992.
- ORQUÍN LÓPEZ, Vicent. Biblioteca Municipal de Xàtiva, Ed.: *Francisco de Paula Martí un dramaturg oblidat. El teatre polític d’un xativí liberal*. Ajuntament de Xàtiva, 2012.

- PALACIOS GAROZ, José Luís: *El último villancico barroco valenciano*. Col·l. Biblioteca de les aules, 1. Universitat Jaume I. Castelló, 1995.
- PARDO, Fermín i JESÚS-MARÍA, José Ángel: *La música popular en la tradición valenciana*. Biblioteca de Música valenciana, sèrie Minor. Institut Valencià de la Música (sense data d'edició).
- PASCUAL y BELTRÁN, Ventura: *Curiosidades Setabenses*, Fascículo II. Datos para la Historia del Exterminio de Jativa en la guerra de Sucesión. Xàtiva, 1925. Edició facsímil a càrrec de l'Associació *Amics de la Costera*. Institut d'Estudis Comarcals. Xàtiva, 2006.
- PASCUAL y BELTRÁN, Ventura: *El inventor de la Taquigrafía española, Francisco de Paula Martí*. Associació d'Amics de la Costera, Xàtiva, 1986.
- PEDRELL, Felipe: *Diccionario Técnico de la Música*. Edició facsímil, Ed. París València, 1992.
- PEDRELL, Felipe: *P. Antonio Eximeno. Glosario*. Biblioteca Villar, UME, 1920 (Edició facsímil, Ed. París-Valencia, 1992).
- PELINSKI, Ramón: *Invitación a la etnomusicología. QUince fragmentos y un tango*. Akal Musicología. Madrid, 2000.
- PEÑAS GARCÍA, María Concepción: *Catálogo de los fondos musicales de la real Colegiata de Roncesvalles*. Gobierno de Navarra. Pamplona, 1995.
- PEÑAS GARCÍA, M. C: "Los Acuña, una familia de músicos". a *Revista de Musicología* XIX, 1-2.
- PERALES FERRE, Francesc Josep: "La música de los Gozos del Ecce-homo", *Programa d'actes de la Confraria de l'Ecce-Homo*, 1998.
- PÉREZ GIMÉNEZ et ali: *Inventari del arxius parroquials de La Costera*. Facultat de Teologia San Vicente Ferrer. València, 2013.
- PESET, M., et ali.: "Plets, senyories i propietat a la València del segle XVIII". www.raco.cat/index.php/EHA/article/download/99604/145544.
- QUINTANAL, Inmaculada: *La música en la catedral de Oviedo en el siglo XVIII*. Consejería de Educación y Cultura del Principado de Asturias, 1983.
- RABASSA, Pere: *Guía para los principiantes que desean perfeccionarse en la composición de la música*. València, 1720. Edició facsímil a cura de Francesc Bonastre et ali.
- RAMÍREZ ALEDÓN, Germán: *Xàtiva, del Antiguo Régimen a la ocupación napoleónica (1759-1814)*. Ed. Ulleye. Xàtiva, 2013.
- REIG BRAVO, Jordi: *La música tradicional valenciana. Una aproximació etnomusicològica*. Institut Valencià de la Música. València, 2011.
- RIBES, Vicent: *El segle XVIII*. Institució Alfons el Magnànim. Col·l. *Descobrim el País Valencià*. València, 1985.
- RIPOLLÉS PÉREZ, Vicent: *El villancico i la cantata del segle XVIII a València*. Barcelona, 1935.

- RODRÍGUEZ SOLÍS, E. *Majas, Manolas y Chulas. Historia, tipos y costumbres de antaño y ogaño*. Madrid, 1886
- ROS, V. *La Polaca en el repertorio valenciano*. Universitat Catòlica de València, 2006. On publica una Sonata de Joseph Ferrer, introduïda per un xicotet estudi crític i historiogràfic.
- ROS, Vicent: “La Música i els Borja”. Article a *El Temps dels Borja*, Diversos Autors, Col·lecció Història, Sèrie Minor, Generalitat Valenciana 1996. També a la revista *Caminem Junts*, que edita la Col·legiata de Xàtiva, col·labora amb la sèrie *Vitralls Harmònics*.
- També, junt amb JASTRZEBSKA, A., *Obras para tecla de Tomás Ciurana*. València, 2001.
- ROUSSEAU, J.J.: *Escritos sobre música*. Col·l. Estètica i crítica, 23. Universitat de València, 2007
- RUIZ DE LIHORY, José: *La música en Valencia. Diccionario biográfico y crítico*. Valencia, 1903.
- RUIZ TORRES, Pedro: *Historia de España. Vol. V: Reformismo e Ilustración*. Fontana, J. y Villares, R., Directores. Editorial. Crítica. 2008.
- SALDONI, Baltasar: *Diccionario biográfico y efemérides de músicos españoles*. Madrid, 1881
- SÁNCHEZ-BLANCO, Francisco: *La Ilustración en España*. AKAL. Hipecu. Madrid, 1997.
- SARTHOU CARRERES, Carlos: *Datos para la Historia de Xàtiva*. Tomo Tercero: *La ciudad de San Felipe*. Blas Belver, imprs. Játiva Turista, 1934-1935
- SARTHOU CARRERES, Carlos: *Los terremotos de 1748. Un capítulo para la Historia de Játiva*. Folletín de *El Progreso*. Enrique Bellver, impresor, Játiva, 1922.
- SARTHOU CARRERES, Carlos: *Efemérides setabenses del siglo XVI*. Blas Bellver, Impresor. Játiva 1922.
- SARTHOU CARRERES, Carlos: *Las ermitas góticas de Játiva y Bibliografía Setabense*. (2a edició) València, 1980.
- SARTHOU CARRERES, Carlos: *Los tesoros artísticos de Játiva*. (2a. edició) València, 1979.
- SARTHOU CARRERES, Carlos: *Datos para la Historia de Játiva*. Fascicle núm. 10. València, reed.1978.
- SARTHOU CARRERES, Carlos: *Monasterios Setabitanos*. Ed. del mateix autor. València, 1922.
- SCHMITT, Thomas. “Componer elegantemente en el estilo sencillo: la teoría de la composición en la música instrumental española del siglo XVIII”, a *Instrumental music in late eighteenth-century Spain*. Miguel Ángel Marín i Màrius Bernadó, eds. Kassel, Reichenberger, 2014.

- SIRERA, Josep Lluís: *Història de la Literatura Valenciana*. Edicions Alfons El Magnànim. Diputació Provincial de València, 1995.
- SOLER, Abel i JORDÀ, Rafa: *La Llosa de Ranes, geografia, història i patrimoni*. Ajuntament de Llosa de Ranes, 2003.
- SUÁREZ-PAJARES, Javier: *La música en la catedral de Sigüenza, 1600-1750*. Col·lecció Música Hispana textos. Estudios, ICCMU, 1998.
- SUBIRÁ, José: *La tonadilla escénica. Sus obras y sus autores*. Editorial Labor. Barcelona, 1933.
- TORREGROSA BARBERÀ, Vicent: *Il·lustració i Educació. Xàtiva 1707-1798*. Col·lecció Gramalla, núm. 2. Ajuntament de Xàtiva, 1988.
- TORREGROSA BARBERÀ, Vicent: *Reformisme il·lustrat, liberalisme i model educatiu. Xàtiva, 1788-1833*. Ed. Universitat de València (PUV). València, 2014.
- TORREGROSA BARBERÀ, V.: *Un model formatiu d'elits. Estatutos para el Seminario Patriótico de Educación de la Ciudad de San Felipe (1799)*. Matéu editors. Xàtiva, 2010.
- VALERO MONTERO, Eduardo: "Coreografía valenciana retrospectiva: el baile de Torrente" a *El ARCHIVO, Revista Literaria semanal. Tomo VII*. Edició facsímil. Diputació d'Alacant, 1995
- VALDÉS LEÓN, Pedro: *Ordenanzas generales para el gobierno político y económico de la Ciudad de San Phelipe*. En Valencia, en la oficina de Joseph Estevan Dolz, Impresor del Santo Oficio. Año 1750. Edició facsímil: París-Valencia, 1980.
- VALLS, Francesc: *Mapa Armónico Práctic, 1742a*. PAVIA I SIMÓ, Josep, Ed. CSIC. Facsímil. Barcelona, 2002.
- VENTURA CONEJERO, Agustí: *La confraria de La Minerva. Una història dels Combregars i del Corpus. Xàtiva*. Edició a cura de l'autor. Xàtiva, 2000.
- VENTURA CONEJERO, Agustí: "Notas sobre la morería de Xàtiva: Músicos y Juglares". *Actas Congreso de Cronistas Oficiales*. Córdoba, 2005.
- VILLALMANZO, Jesús: *La música en la parroquia de los Santos Juanes de Valencia durante el siglo XVIII*. Generalitat valenciana, 1992.
- VIÑES MASIP, Gonçal. *La Patrona de Játiva*. La Seu, ed. 1998.
- ZABALA, Arturo: *La ópera en la vida teatral valenciana del siglo XVIII*. Institución Alfonso El Magnánimo. Diputación provincial de Valencia. 1960.
- ZABALA, Arturo: *El teatro en la Valencia de finales del siglo XVIII*. Institució Alfons el Magnànim, Diputació de València, 1982.



VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació

Departament de Filosofia

Programa. Art, Filosofia i Creativitat

codi: 165H

LA MÚSICA A XÀTIVA DURANT EL SEGLE XVIII

VOLUM II. Apèndix Documental

TESI DOCTORAL DE

JOSEP MANEL GARCIA COMPANYY

Directors

Dr. Romà de la Calle

Dr. Andrea Bombi

VALÈNCIA

2015

ÍNDIX.....	3
INTRODUCCIÓ.....	7
1.1. Per què aquest tema. Els interrogants que ens plantegem	11
Les fonts documentals	15
Fonts primàries	15
Fonts secundàries.....	16
Fonts terciàries i altres fonts: valoració i comentaris	18
CAPÍTOL 1. EL CONTEXT: L'ENTORN URBÀ A <i>SAN PHELIPE</i>	21
1.1. La població	21
1.2 Pintura i artesanía	25
1.3. La música.....	27
CAPÍTOL 2. REPORT DE L'ACTIVITAT MUSICAL.....	31
2.1. Aproximació general	31
2.2. Les campanes de San Phelipe.....	34
2.2.1. Les campanes de la Seu	35
2.2.2. Quant als tocs.....	42
2.3. Conclusions	42
Capítol 3. ESTRUCTURA DE LA CAPELLA MUSICAL DE <i>SAN PHELIPE</i> . ..	45
3.1. Qüestions de patronatge.....	46
3.2. Relacions amb altres capelles: entre vincles familiars i oportunitats de treball.....	57
3.3. Estructura de la capella musical de la Col·legiata	60
3.4. Funcionament de la capella	68
3.5. Autonomia de la capella	71

3.5.1. Autonomia i ordinacions.....	71
3.5.2. Autonomia gremial.....	77
3.6. Mestres de capella i evolució de la plantilla musical.....	82
3.7. Música versus evolució de la plantilla.....	95
3.8. Sobre el lloc d'assajos.....	100
3.9. Qüestions salarials. Convenis institucionals.....	102
3.9.1 Plantes salarials.....	106
3.9.2. Progrés dels salaris en la capella.....	109
3.9.3. Finançament de música fora de la Seu: la dimensió no litúrgica de la capella.....	128
CAPÍTOL 4. MÚSICA I MÚSICS SEGLARS.....	133
4.1. Els músics seglars oficials.....	134
4.2. L'ens clarins i timbal.....	146
4.3. Els músics no oficials: els músics desconeguts?.....	147
4.3.1. Dolçainers i tabalers.....	148
4.4. La música teatral: comèdies i òpera.....	148
4.4.1. Les comèdies.....	148
4.4.2. L'òpera.....	159
CAPÍTOL 5: EL PAPER DE LA TRADICIÓ EN LA NOVA CIUTAT DE <i>SAN PHELIPE</i>	185
5.1. La recuperació de la ciutat dins del marc San Phelipe.....	186
5.2. Continuisme, versus innovació en l'àmbit musical.....	190
5.2.1. El paper de la música.....	193
5.3. Els gèneres devocionals: villancets, goigs i oratoris.....	205
5.3.1. Els goigs.....	207

5.3.2. <i>El Pueblo Venturoso</i> : un oratori	212
5.3.3. La reunió dels gèneres	226
5.4. Conclusions	245
CAPÍTOL 6: ELS CORRENTS DE PENSAMENT. QÜESTIONS D'ESTÈTICA A SAN PHELIPE	249
6.1. Il·lustració a Espanya: aspectes de la seua recepció.....	251
6.2. Una poètica esdevinguda. Aspectes musicals.....	255
6.3. Indicis d'Il·lustració a Xàtiva	257
6.3.1. Antecedents	258
6.3.2. Cronologia	262
6.3.3. Il·lustrats de <i>San Phelipe</i>	265
6.4. Compositors i contextos. Algunes consideracions	267
6.5. Conservadorisme i progressisme musical a Xàtiva: una ressenya	274
6.6. Difusió i recepció d'idees i de música. Canals i suports	275
6.7. Conclusions	277
CAPÍTOL 7: LA PROBLEMÀTICA DEL PATRIMONI MUSICAL SETABENSE DEL SEGLE XVIII	279
7.1. Sobre l'arxiu musical de La Seu.....	280
7.1.1. Els músics de la Seu i l'arxiu musical	281
7.1.2. Els arxius d'altres institucions.....	287
7.2. Els llibres corals.....	291
7.3. Apunts d'iconografia	302
7.4. Conclusions	308
CAPÍTOL 8: ORGUES I ORGANISTES	309
8.1. L'orgue de la Seu.....	310

8.1.1. Els organistes	313
8.1.2. Oposicions i candidats a l'orgue	318
8.1.3. Mobilitat dels organistes	321
8.1.4. Vicissituds de l'instrument.....	321
8.2. Conclusions	324
CAPÍTOL 9: NOMS PROPIS. ASPECTES BIOGRÀFICS	329
Noms relacionats amb l'activitat musical al llarg del segle XVIII a Xàtiva...	330
CONCLUSIONS.....	361
BIBLIOGRAFIA.....	367
LA MÚSICA A XÀTIVA DURANT EL SEGLE XVIII. TESI DOCTORAL..	388
VOLUM II: APÈNDIX DOCUMENTAL.....	388
Presentació:	388
PART PRIMERA.....	390
Arxiu de la Col·legiata de Xàtiva. Acords capitulars. Llibres 71 a 87. La sèrie es troba completa per a aquests anys.....	390
Llibre 71. Acords capitulars de 1692 fins a 1705	390
Llibre 72. Acords capitulars des de 1708 fins a 1735	393
Llibre 73. Acords capitulars des de 1735 fins a 1745	410
Llibre 74. Acords del 4-5-1745 al 30-4-1748	417
Llibre 75. Acords capitulars des del 1748 fins a 1754.....	419
24 de maig de 1748 (f. 4):	419
Llibre 76. Acords capitulars des del 9 de maig de 1754 fins a 1759	430
Llibre 77. Acords capitulars des de maig de 1759 fins abril de 1763.....	435
Llibre 78. Acords capitulars de 1763 fins a 1766.	444

Llibre 79. Acords capitulars des de 1r de maig de 1766 fins a abril de 1770	449
Llibre 80. Acords capitulars des de 1770 fins a 1775.	458
Llibre 81. Acords capitulars des de maig de 1775 fins novembre de 1788	469
Llibre 82. Acords capitulars des de 1779 fins a 1784	478
Llibre 83. Acords capitulars des de 1784 fins a 1788	482
Llibre 84. Continua del 83 l'acord del 9 de juliol de 1788.....	496
Llibre 85. Acords capitulars des de maig de 1794 fins a gener de 1803	509
Llibre 86. Acords capitulars des de 1803 a 1809	516
PART SEGONA.....	537
Arxiu Municipal de Xàtiva. Determinacions capitulars.	537
Llibre 8. 1712	537
Llibre 9. 1715	537
Llibre 10. 1718-1721	538
Any 1721:	541
Llibre 11. 1722	542
Llibre 12. 1724	544
Llibre 13. 1725/1726	545
Llibre 14. 1727	545
Llibre 15. 1728	546
Llibre 16. 1729	546
Llibre 17. 1730	548
Llibre 18. 1731	548
Llibre 19. 1732	549

Llibre 20. 1733	551
Llibre 21. 1734	552
Llibre 22. 1735	552
Llibre 23. 1736	553
Llibre 24. 1737	554
Llibre 25. 1738	557
Llibre 26. 1739	558
Llibre 27. 1740	559
Llibre 28. 1741	561
Llibre 29. 1742	562
Llibre 30. 1743	562
Llibre 31. 1744	562
Llibre 32. 1745	565
Llibre 33. 1746	566
Llibre 34. 1747	569
Llibre 35. 1748	570
Llibre 36. 1749	573
Llibre 37. 1750	576
Llibre 38. 1751	580
Llibre 39. 1752	582
Llibre 40. 1753	583
Llibre 41. 1754	584
Llibre 42. 1755	586
Llibre 43. 1756	587

Llibre 44. 1757	588
Llibre 45. 1758 i 1759	588
Llibre 46. 1760	592
Llibre 47. 1761	593
Llibre 48. 1762	595
Llibre 49. 1763	597
Llibre 50. 1764	597
Llibre 51. 1765	598
Llibre 52. 1766	599
Llibre 53. 1767	600
Llibre 54. 1768	603
Llibre 55. 1769	604
Llibre 56. 1770	606
Llibre 57. 1771	609
Llibre 58. 1772	615
Llibre 59. 1773	619
Llibre 60. 1774	622
Llibre 61. 1775	623
Llibre 62. 1776	624
Llibre 63. 1777	626
Llibre 64. 1778	626
Llibre 65. 1779	627
Llibre 66. 1780	627
Llibre 67. 1781	628

Llibre 68. 1782	629
Llibre 69. 1783	629
Llibre 70. 1784	631
Llibre 71. 1785	632
Llibre 72. 1786	633
Llibre 73. 1787	633
Llibre 74. 1788	633
Llibre 75. 1789	634
Llibre 76. 1790	635
Llibre 77. 1791	636
Llibre 78. 1792	637
Llibre 79. 1793	638
Llibre 80. 1794	638
Llibre 81. 1795	640
Llibre 82. 1796	640
Llibre 83. 1797	640
Llibre 84. 1798	642
Llibre 85. 1799	642
Llibre 86. 1800	647
Llibre 87. 1801	647
Llibre 88. 1802	648
Llibre 89. 1803	648
Llibre 90. 1804	650
Llibre 91. 1805	651

Llibre 92. 1806	653
Llibre 93. 1807	654
Llibre 94. 1808	655
Llibre 95. 1809	657
Llibre 96. 1810	658
Llibre 97. 1811	658
PART TERCERA.....	663
Documents diversos numerats.....	663
Fonts diverses	663
Document 1: AMX. Valdés León: Ordenances de 1750.....	663
Document 2: AMX, Correspondència, Ll.79. Quadern 24, 1799.....	663
Document 3: Noms d'autors de comèdies coneguts des de les fonts documentals:.....	663
Document 4: AMX, Lligal 643. Casa de Misericòrdia. Ball de Torrent.	665
Document 5: Quadre comparatiu: proclamació de Lluís I, Ferran VI, Carles III, i Carles IV. 1724-1789	672
Document 6: AMX, Lligall 645 (Olim.2525). Informe referit a la descripció de la Reial Proclamació de Ferran VI el 1746.....	674
Document 7: AMX,Lligall 647, festes i commemoracions reials 1750/1858.	675
Document 8: Carnestoltes i Balls de Torrent. AMX, LG. 463. 1779:.....	676
Document 9: ACX. L. 107. Visita de la Iglesia Colegial de San Phelipe. Año 1745. Il·lustre Arzobispo Don Andrés Mayoral.....	677
Document 10: Índice Promptuario de las obligaciones respectivas que están impuestas a los individuos de esta Ynsigne Yglesia de Santa María, de la Ciudad de San Felipe, para su mejor gobierno. Recull les obligacions de cada càrrec que ha anat acumulant al llarg dels anys de forma específica.	678

Document 11: ACX. Caixa 26: 1722. Contra el maestro de capilla y músicos.	687
Document 12: ACX caixa 26. Transcripció dilema domer (confrontat amb els acords capitulars, aquest document pertany a les oposicions a la doma de juny de 1744).....	688
Document 13: ACX. Caixa 26: 1739, Sobre campanes i obligacions.	689
Document 14: ACX. Caixa 26. Edicte convocatòria per a elecció de segon organista (any 1800):.....	690
Document 15: AMX, LG. 652, Coliseo. Diversos documents relacionats amb autors de comèdies que elaboren escrits adreçats a les institucions i contestacions d'alguna d'elles. També altres documents d'interès.	691

LA MÚSICA A XÀTIVA DURANT EL SEGLE XVIII.

TESI DOCTORAL.

Josep Manel Garcia Company.

VOLUM II: APÈNDIX DOCUMENTAL.

Presentació:

Trobem de cabdal importància aportar aquest apèndix a fi d'implementar documentalment el nostre treball, com si d'una base de dades es tractara, inseparable d'aquell perquè forma part de l'estructura general del mateix. La informació continguda resulta d'interès per a ulteriors investigacions i possibles recerques d'altres investigadors.

En aquest apèndix disposarem la informació extreta de les diverses fonts emprades de la forma que tot seguit expliquem.

Les dos fonts bàsiques del nostre treball han estat la sèrie dels Acords capitulars del Capítol col·legial de la Seu durant els cent anys que ens ocupen, localitzada a l'Arxiu de la Col·legiata de Xàtiva (ACX), d'una banda, i la sèrie de les Determinacions capitulars del Capítol municipal, ubicada a l'Arxiu Municipal de Xàtiva (AMX). La disposició d'aquesta informació configura els dos primers apartats de l'apèndix, parts primera i segona.

En totes dos, la informació no la presentem numerada sinó seriada per dates tal com l'hem anada extraient en la lectura i estudi dels documents. Es tracta d'un buidat de la informació referida a l'activitat musical o relacionada amb ella, que ací cobra valor en dos dimensions. En primer lloc la dimensió documental *per se*, que aporta dades concretes. En segon lloc, adquireix un valor narratiu que permet filar el correlat esquemàtic, no causal, de l'activitat musical mateixa. Juntament amb les cites, apareixen algunes notes esclaridores que ajuden a comprendre i contextualitzar la cita.

Al cos del treball, les referències a aquestes actes institucionals les trobem amb signatures que determinen l'arxiu, el llibre corresponent d'elles i la data en què apareix la cita. Molts d'aquests llibres d'actes no duen els fulls numerats. Altres, en molts casos també, manquen d'índex. En conseqüència, hem considerat que la disposició diacrònica ens aprofitava per cobrir el doble propòsit que teníem: disposar la informació i fer-ne un correlat històric.

En la tercera part d'aquest apèndix presentem documents diversos pertanyents a diverses sèries, tot i que la major part d'elles també existents als arxius especificats. En aquest apartat tercer sí que apareixen els documents numerats i relacionats amb el context causal i circumstancial desenvolupat al cos del treball. Així, si al cos del treball trobem indicacions de número de document, aniran unides a la part corresponent de l'apèndix. Al treball trobem les indicacions entre claudàtors.

PART PRIMERA

Arxiu de la Col·legiata de Xàtiva. Acords capitulars. Llibres 71 a 87. La sèrie es troba completa per a aquests anys.

Llibre 71. Acords capitulars de 1692 fins a 1705

22 de juny de 1693

[...] determinaren que el señor canonge Jordà, síndich del Capítol, pujara a la sala a participar als señors jurats com lo Capítol avía proveït la plaça de Mestre de Capella en la persona de Mn. Fransisco Sacaries Juan per a que els Señors Jurats lo conegueren per Mestre de Capella, y així mateix, dits señors an determinat que se admeten tres diputats per al servici de la Iglésia y quels que [al] Mestre de Capella li pareguen més abils y de millor veu, dels quals a nomenat a Joseph Valls y a Joseph Belloch [...]

7 de gener de 1700

[...] Així mateix determinaren que el Mestre de Capella (Zacarias): se li done una correcció per ocasió de no complir en la obligació en son ministeri y per a que es fasa vergonya no lo an nomenat este any mestre dels chics asta que es millore.

4 setembre 1701

[...] Així mateix, en dit entrega Mn. Vicent Albiñana, Presbíter, un memorial al Capítol amb el qual demanava li fera el Capítol el gust, atenent a sinquant dos años que està servint el ofici de organiste y graciosament tocar el harpa en la Capella y a sa molta edad y accidents y no poder servir dits Señors, determinaren es convocara en albarans per al sigüent, y feta dita convocació determinaren se li admetera la jubilació que demanava [...], y com la Iglesia no pot estar sens organiste per ser cosa tan nessesaria para el cult deví, donaren orde per a que el Sr. Canonge Jusep Sanchis [...] donara recads a la ciutat participantlos del susdit per a que la ciutat donara el salari de 60 L. que hui dona al dit Mn. Vicent Albiñana per organiste, el done la dita ciutat después de la mort del dit Mn, [...] a la persona que el Capítol provirá precedint oposicions y que convenint la ciutat en lo recado del síndich, es despachasen edictes per a les oposicions, y que als opositors que vindran no sels done ninguna ajuda de costa. Y avent tornat lo síndich la resposta que la Ciutat convenia en dar lo mateix salari de 60 L. que hui de present dona a Mn. Vicent Albiñana, el darà después desos dies a qui el Capítol per oposició o darà, per a lo cual effecte se han despachat a totes les Iglesias colegials y catedrals del reyne y a la catedral de Múrcia, Teruel y Albarracín per a que vinga a notícia de tots, y que dins 40 dies despues de la fixació dels edictes, comparegueren en la àula capitular desta santa Iglesia davant de el Racional de aquella y formar oposició per a dit ofici de organiste, ab la obligació de tocar la harpa en la capella. Y la Iglesia li dona hui de present la mateixa porció de benefisiat que hui percibix Mn. Albiñana, porsió en la capella y els demás [gages?] que té personals, y después dels dies de Mn.

Vicent, les 60 L. de salari que dona la Ciutat com mes llargament se a expresat en los edictes, y el averse despachat a Múrcia edictes, Teruel y Albarracín que és fora Reyne, és perque com no és offici que se oposa a poderlo obtenir encara que no sia reyne [...], per lo tant se a fet desta forma perquè si acàs y aguera alguna habilitat bona que vinga perquè la Iglesia estiga més ben servida.

8 d'octubre de 1701.

Així mateix, dits señors que per quant el 20 dels corrents se acabaran los cuarenta dies dels edictes para les oposicions de la plaça de organiste, nomenaren per examinadors als següens: per examinador primer al Reverent Pare fray Juan de San Agustín, religiós monacal del ordre del Gloriós San Geroni del Real Convent de San Miguel de los Reyes, per al qual efecte se li escriga al dit, per part del capítol que ens fera els gust de venir a ser primer examinador. En segon examinador a Mn. Francisco Zacarías Juan, Mestre de Capella desta Santa Iglesia, y en terser examinador a Mn. Vicent Albiñana, organiste desta Santa Iglesia.

5 de novembre de 1701

Ajustats y congregats en la aula capitular de la present Iglesia de Xàtiva, ahon resolen y acostumen celebrar los capítols de la referida Iglesia, los señores Don V. Piquer, deà; Don Francisco Bru, sachristà, Blay Pérez, Jusep Miquel, Leonardo Cebrià, Don Félix Jordà, Jaumeth Bru, doctor Don Jusep Gavilà, doctor Don Nofre V. Texidor, Doctor Jaume Bru, Jusep Sanchis, doctor Vicente Garrigues, Miguel G. Cebrià, tots canonges prebendats. Y afermant ser la major part dels señors canonges residents, atenant que se avisa de provehir el offisi de organiste per jubilació de mossén Vicent Albiñana, presbíter. Sent lo peremptori en què se acabaven los dies que foren 40, contadors desde el de la data que fonch a 9 de setembre fins 20 de octubre inclusive. El 5 de novembre es trobaren oposats Mossén Jusep Campos, presbíter, Thomas Fabra y Thomas García. Y foren examinadors, com consta en determinació antesedent, en primer examinador el molt reverend Pare Fray Juan de San Agustín, religiós monacal del Real Convent de San Miguel de los Reyes. En segon examinador a Mossén Zacarías Juan, Mestre de Capella y a Mossén Visent Albiñana, organiste, els dos residents de esta Iglesia. Y comensant lo examen per la vesprada, es congregaren dits señors canonges en lo Capítol vestits de negre ab barrets, y los opositors en la sagrestia. Hisqueren (sic): los señors canonges del capítol en forma de comunitat acompanyats de perteguer, acòlits i diputats, y entraren per la porta principal del cor fent humiliació al Sant Christo, prosedint hasta els banchs de fora del rextat, y fent humiliació a la Verge Santíssima es sentaren en dits banchs ahon avia (sic): una taula per a els examinadors ab un tapet, tinter, arener y papers. Un banch per a els opositors y tot lo demás rodat de banchs. Havent llevat lo vedat per a el poble, posaren dos acòlits un bufet ab son tapet, un relloneget y campaneta al costat del president que fonch el doctor Francisco Antonio Bru, sachristà. Y asentats que foren, enviaren lo perteguer ab dos diputats a la segrestia ha on estaven los oposats, que vinguts ab la sistencia de dit perteguer ab dos diputats, feren la deguda reverencia al Altar Major y després al Capítol. Y prengueren el puesto que tenien señalat. Y fent pausa per breu temps, feu señal el president ab la campaneta y los examinadors els preguntaren diverses preguntes; y acabades se nixquè el Capítol de la mateixa forma que entrà [...]. Y aixímateix en tots los demás dies que es feren les

oposicions que duraren per espai de 6 dies. Concluides les oposicions y vists los papers dels examinadors, feren la provicció la major part en Mossén Jusep Campos, prevere. Y se li donà posseció de percassos en acte rebut per Juan Vera, notari, en dit mes y any.

29 de novembre de 1701

[...] y dits señors determinaren se li dara un recado a Mn. Francisco (Juan) Zacarías, Mestre de Capella per a que per a el de la Concepció done satisfacció de lo alcans que té de les porcions que cobra per a pagar lo drap, se a pres per a cotes als diputats y si així eixe no la dóna se li lleve la administració y es prendrà altra resolució per a veure de quina forma se a de donar tot lo alcans que és alcansat.

El 9 de desembre de 1701, el Capítol determinà que des d'eixe moment se'n fera càrrec de la instrucció i cura dels diputats Juseph Brunent, fins a segona ordre, donant-li un agraïment proporcional pel treball. El 24 de desembre de 1701, Juseph Brunent entra al capítol per a demanar se li fera el gust d'exonerar-lo de l'encàrrec que tenia. Donat el cas i atenent que el mestre de capella Zacarías havia donat ja una satisfacció, decidiren tornar-li la custòdia i instrucció dels diputats. Alhora li tornaven l'administració de les porcions corresponents per tal de vestir-los i pagar-los les setmanes.

11 de gener de 1702:

[...] al diputat Lluís Bordera de la villa de Elda, infantillo, atenent la seua habilitat, se li done mitja porció en la Capella i 2 sous més d'augment per setmana durant el temps que cante tiples, hagut compte de la falta de tiple en la dita capella.

8 de gener de 1703: Nominació d'acòlits

[...] Aixímateix, en dit nomenaren acòlits a Jusep Graner y Thomàs Navarro per ser estos els dos més antics dels infantillos, y aixímateix que vachen entrant per sa anteguitat. Desta forma, que primer achen de ser examinats regurosament així en saber registrar en lo cor, com tenir esperances que [els] aprofitara els tres anys de acòlit, y de que no es desperdixia de la Iglesia.

12 de febrer de 1703. Per la manera d'ésser les lluminàries:

Amb motiu de la festa de gràcies per l'arribada del Rei a Madrid. Per al divuit de febrer s'acorda organitzar la festa d'aquesta forma: la vespra a migdia començaren a doblar les campanes i al vespre, Vespres solemnes. El dia de la festa, al matí, missa i sermó, i a la vesprada, Vespres solemnes i processó portant en ella la Mare de Déu de plata. Tot aprovat pel Capítol que dóna orde al síndic capitular que tornara la resposta al síndic de la ciutat. Així mateix, deliberaren que per les primeres vespres es llevara la vidriera de la Mare de Déu i, el dia , s'adornara l'altar amb tots els sants de plata de la sagristia. Acabada la processó, les comunitats romandrien a l'església, com el dia del Corpus, i a la porta de l'església que s'entonés el Te Deum Laudamus. Així mateix, que la vespra es feren lluminàries arranjant el campanar de fanals i que es posaren a les portes de l'església dos Aches i altres dos a la finestra de l'arxiu.

El 6 de juliol d 1703,

Mossén Josep Campos sol·licita la jubilació com a organista i arpista. El capítol envia avís a la Ciutat per assabentar-la que ha de proveir el salari de l'organista que aquest capítol elegirà tal com en la jubilació d'Albinyana. La ciutat li contesta afirmativament. No obstant, el capítol dona ordre que els organistes vinguts en tindre notícia, se'n tornen a les seues cases perquè aquest capítol es troba empenyorat en seguir el plet contra el rector d'Alcoi i no conèixer-se les despeses que aquest procés pot ocasionar. El 12 de desembre de 1703, el capítol decideix nomenar organista a mossèn Batista Sarrió amb el vot en contra de tres dels prebendats. El 23 de desembre, pren possessió del lloc. No diu res d'haver de tocar l'arpa.

9 de juny de 1704.

Mostra de la presa de posició del Capítol eclesiàstic de part del Rei.

[...] que si la Ciutat dona recado al Capítol per que es cante el Te Deum Laudamus el diumenge primer vinent en acció de gràcies dels bons sucesos de les armes del Rey Nostre Senyor, que se execute. Y que no obstant que la Ciutat no eu demane per al dit dia , que eu fasa la Iglesia, y que el síndich Capitular done recado a la Ciutat per a que assistisca y combide les comunitats.

Llibre 72. Acords capitulars des de 1708 fins a 1735

Si alguna cosa és de fer-se notar, ho és el canvi sistemàtic de llengua que passa a ser el castellà en la redacció i crònica dels acords. També resulta palmària la nova denominació de *San Felipe* per a l'antiga Xàtiva. El 28 de març de 1708 es reprenen les sessions que s'aturaren el 26 de maig de 1707 a causa del setge i crema de la ciutat. A les primeres pàgines, parla succintament, en data 6 de juny de 1708, d'haver de celebrar la festa del Corpus amb el sufragi que pugua deixar l'almoïna de la seda que es va arregar. Després, hi apareix un altre acord amb data de 26 de desembre, i ja bota a 1709.

L'any 1709 queda reflectit per dos acords, un de 7 de gener al qual s'anomenen i reparteixen els oficis, i un altre, de 22 de desembre. Aquesta determinació i les immediatament següents estan escrites en valencià. A partir del 2 de maig, la major part es redacten en castellà. Fins i tot, hi ha d'elles que comencen en castellà i conclouen en valencià.

20 de juliol de 1711,

[...] determinaron que se escriba al Dr. Pavía para que dé un recado al Vicario General para que haga venir al organista y si no que lo ponga por justicia [...].

30 de juliol de 1711

Referida a les exèquies practicades per la mort de Luís de Borbón, dofí de França. Cap a la fi, on redacta com s'ha fet la cerimònia, explica que tres dies abans dels actes,

[...] tocó una hora, de las 11 a las 12, el simbalito como si fuera muerte de canónigo, y en los tres s tocaron a entierro [...] al alva, a medio y a las oraciones, todo lo cual fue a costas y expensas de la Ciudad.

7 de setembre de 1712,

L'acta corresponent explica que se celebrarà la infraoctava de la festa de la Puríssima Concepció de Nostra Senyora, a favor del Santíssim Sacrament, en desgreuge per les irreverències i els sacri-

legis comesos durant la guerra, tot obeint l'ordre reial expressada en aquella carta de 20 de març de 1711. Luminàries, campanes, sermó, música...

4 de desembre

En l'ofici de rogatives per l'aigua es llig:

[...] determinaren fer rogatives assistint de matí y de vesprada los senyors capitulars y reverent Clero, y la Il·lustre Ciutat, que administra tots los gastos de cera, campanes y música. Y la forma de executar se fonch, abaixar la Mare de Déu al peu del Altar. Adornar tots los sants de plata y demás adornos, y posada a mà dreta traure y exposar patent al Santíssim Sacrament (después de acabats los oficis del dia) com en la octava del Corpus, ab missa del Sacrament. Y el preste, al peu del Altar la oració del Sacrament, de la Mare de Déu, y ad petendam pluviam; y les mateixes es dien en la missa; y acabades les oracions se eixia del cor a escoltar; a la vesprada no se exposava el Sacrament, sinó que acabats els oficis, se anava del cor al presbiteri y es cantava la Salve y la Lletania de la Mare de Déu, y així es continua cantant los Senyors Capitulars les misses per la limosna de 4 L.

27 de setembre de 1713,

Determinaren que havent donat la Ciutat un *recado* amb la notificació que la reina havia parit un infant, es feren dos nits de lluminàries i a l'altre es cantés el Te Deum. La Reina havia parit el 23 al matí.

10 d'octubre de 1713,

[...] etiam determinaren donar la cota de acòlit que era de Vicent Guimera, se li done a Josep Portell, diputat més antich.

14 d'octubre de 1713,

[...] etiam determinaren que per quant els escolans solen anarsen molts dies fora, y que esta Iglesia queda asoles y poc assistida, no sels done licencia en avant per anar fora.

22 de setembre de 1714,

Ajustats y congregats [...] determinaren que se escriguera al Mestre de Capella Mossén Sacarías, Francisco Juan, per a que vinguera a residir en esta Santa Iglesia, o que renuncié, com se executa, y així mateix es feu la provisió de la plaza de acòlit en Macià Villar, diputat.

17 de novembre de 1714,

[...] etiam que Mossén Batiste Sarrió, Organiste que toque el orgue en hàbits de cor y que vaja al cor quan puga.

19 de desembre de 1714,

[...] etiam, que el Senyor Deà prenga a son càrrec el dispondre que es fassen tots los officis que falten en los llibres del Cor per a la més perfecta selebració dels officis Divins.

22 de desembre de 1714,

[...] etiam determinaren que el dit procurador done 8 lliures al musichs per lo cantat en dita festivitiat (de Nadal), i 20 sous al corneta de la Olleria perquè toque en la nit de Nadal a les matines.

16 de febrer de 1715,

[...] etiam acordaren que havent qui compon el orgue, que es veixa si per quatre o cinc lliures es compondrà, y que si imbie recado a la Ciutat si vol compondre les andes de plata que estan algo descompostes.

En 23 de març de 1715,

Determinaren que Falcó [Joseph, un dels ministres]: se'n fera càrrec [cuidés] dels *infantillos*.

El 30 de març de 1715,

Determinaren que per a celebrar els officis de Dijous i Divendres Sant a Santa Tecla, anaren beneficiats de l'Església segons anaven abans de l'extermi. També determinaren que es fera diligència de buscar tres *infantillos* i que aquestos foren, si poguera ser, d'habilitat en la música encara que fóra afegint-los salari.

14 d'agost de 1715:

[...] determinaren dar pcessió de percasos com als demás Beneficiats a Mossén Francisco Sarrió, Prevere, para el empleo de Mestre de Capella, com dels demás emoluments que tenien els Mestres de Capella passats, atenant a la destresa e inteligencia del dit Mossén Sarrió.

23 de desembre de 1715:

[...] que el procurador done 8 Lliures als Musichs per lo cantar en les festes (de Nadal) y una Lliura al corneta, y 1 Lliura al tiple de la Ollería, y que es pague del quadern del Mestre de Capella.

9 de gener de 1716

Determinaren d'escriure al Mestre de Capella [...] que està en València, per a veure si es troba algun Cabiscol que vinga y se li dará lo mateix que si fora en propietat, y cas que no es trobe, que se li confirirá una porció y se li añadirá els demás emoluments.

17 de gener de 1716

Determinaren que [...] havent escrit el Mestre de Capella que hi ha una habilitat de sochantre en València que es bona per a el cor, que se li escriga que vinga y se oirà, y si es conforme se li darà la conveniencia que es promet.

28 de gener de 1716

Determinaren admetre al [...] Licenciado Manuel Domingues per sochantre en ausencia de Mossén Andreu Maravall, y se li donen tots los emoluments y se li confirirà la porsió de Mossén Amaro, y que el infraescrit Racional que fasa que el dit Mossén Amaro renuncie, y que se admeta a les distribucions com als demás beneficiats.

3 de juny

Es determina que el Racional del Cabildo administre la porció dels diputats.

13 d'agost de 1716

Determinaren nomenar [...] en la plasa que vaca de Acòlit per ausencia de Jusep Portell, a Juan Cabanes, y se li dona de la porsió de Diputats, 2 sous cada semana de augment perquè toque l'orgue.

19 de juny de 1717

Es determina

[...] fer elecció com en efecte es feu de organiste y arpiste a Francisco Quilis, Clergue, durant la mera voluntat del Il·lustre Cabildo.

19 d'octubre de 1717:

es determina que se li donen 3 lliures al organista segons resa al marge, per trobar-se malalt al llit. A l'interior i en lletra menuda consta com a arpista.

23 d'octubre de 1717

Determinen que se li done algo de lo Apuntat al Mestre de Capella del quadern que administra perquè en lo corrent no té bastant per a subvenir als diputats. En la mateixa acta, s'especifica que se li donen 3 lliures al organista per estar malalt, una setmana després.

13 de novembrde 1717:

[...] Etiam determinaren que sels done als Músics dotze Lliures per a dos Abuesos, de lo que tenen guanyat.

7 de gener de 1718

Dins del Capítol General, es determina

que se li pague a Lopes les midesines dels diputats. Etiam determinaren que els Músics que vulguen cantar y tenir Porció en la Capella, tinguen obligació de cantar en totes les festes y funcions de la Yglesia, quedant al cuidado del Cabildo buscar albitre per a que en les festes que paga la Ciutat y assistix en les distribucions, sels done alguna cosa.

5 de febrer de 1718

Determinaren que la Música no puga llevar ni posar ningun músic que no siga en consentiment y consultant al Il·lustre Cabildo.

19 de febrer de 1718

Determinaren que es marque al Mestre de Capella hasta el dia de el Senyor Sant Jusep, y a Mossén Domingues hasta el primer dia de Quaresma y a Falcó se li lleven los 6 dies de la Borsa per aber admés a Mossén Alcover en la Capella, y el dit no tinga porció en dita Capella per ningun sens ni ofici en la Yglesia.

21 de març de 1718:

[...] s'admet a percasos de la dita *Yglesia* a Mossén Francisco Quiles, arpista i organista.

14 de març de 1718

[...] etiam determinaren se admeta als percasos de la Yglesia a Mossén Juan Serrat, Mestre de Capella natural de la ciutat de Vig (Vic), ab acte presidit per Juan Bautista Sanchis Ros, en dit dia [...]

9 de juliol de 1718,

[...] etiam que el mestre de Capella propose quan se junten los musicchs, qui son los que no volen cantar quan assistis el Religiós de Sant Agustí.

11 de juliol de 1718,

[...] determinaren que en vista de la resposta que daven los musicchs, que es conformaven en tot [...] del Il·lustre Cabildo y haver fet al contrari el Senyor Síndic, represente a la Il·lustre Ciutat y suplique en nom del Cabildo, se'ls lleve el salari a Mossén Manuel Domíngues, el corneta i el tenor, y al Senyor Governador mortifique als seculars, y que el vicari de cor marque y lleve la Missa a Mossén Guimerà y a Mossén Domíngues, y el Mestre de Capella junte els músics que queden, y que excluísquen en tota forma als dits de la Capella.

14 de juliol

Determinaren que en vista d'haver-se reconegut (culpable): Mossén Manuel (Domingues): i demanar misericòrdia se li donarà la distribució de l'església i que en la Capella s'abstinga de cantar fins que ho determine el Capítol. També determinaren que a la música se li donés per a la festa del Carme, per haver alguns músics forasters, 6 lliures.

Dit dia, a les 6 de la vesprada, es feu la processó de la traslació del Sant Crist al convent de nostra Senyora del Carme, havent assistit la Ciutat i totes les Comunitats.

El 15, torna el Capítol, el Clergat i la Ciutat i cantà la missa Diego Luguessi de la Vinya, degà, la qual fou amb solemnitat de música.

El 16 de juliol de 1718, determinaren que en vista d'haver-se presentat en la presó el tenor i el corneta, s'envie avís al senyor governador i Ciutat que alcen la mà i se'ls done llibertat, atès que el Capítol es dóna per satisfet.

El 8 d'octubre, determinaren que mossén Vicent Guimerà no cantara en la música, ni dins de l'església ni fora d'ella.

El 15 d'octubre determinaren que en les juntes de la música assistesca el senyor Degà per a compondre els músics i que estiguen en pau.

El 19 de novembre se celebra missa de gràcies per haver portat aigua, precedint pregària, en lloor de Nostra Senyora amb solemnitat de música i cant del Te Deum, però sense sermó per ser dit dia de Minerva i no haver temps.

7 de gener de 1719,

[...] que se'ls done als músics 8 lliures, com a aguinaldo per les matines de la nit de Nadal.

28 de gener de 1718,

[...] etiam determinaren dar el beneplàcit a la música per a que admeten a Mossén Gaspar Alcover, en vista de diferents recados y súplices de la Ciutat, que no convingué el sr. canonge Brotons y el sr. Soler.

25 de novembre de 1719,

[...] que el Mestre de Capella no puga anar-se'n fora sens llicència de l'Il·lustre Capítol.

8 de gener de 1720

Es donen 8 Lliures d'estrena al músics per les matines de la nit de Nadal.

10 de gener de 1720,

[...] que el senyor Degà ajuste l'orgue [...] y que comence per la cadireta.

16 de març de 1720,

[...] etiam determinaren, se li done a l'acòlit Macià (Villar) porció sencera quan toque el violí en la música.

11 d'abril de 1720,

[...] determinaren donar permís perquè els músics de la Capella admeteren al contracte de Gandia.

20 de juliol de 1720,

[...] que per quant s'ha de fer un balcó a les espalles de l'orgue nou. que es prenga el ferro de dins l'Esglesia, d'on parega més convenient.

17 d'octubre de 1720,

[...] que per quant se ha de posar la caixa nova de l'orgue y se ha de fer tot nou, no es podran celebrar los officis en lo Cor, y així que es passe a la capella del Papa a celebrar dits officis o a Santa Tecla si fos menester.

6 de novembre de 1720,

[...] que havent mort Mossén Jusep Fuentes, Sochantre, es posen edictes per a prevenir dit ofici per oposicions.

14 de desembre de 1720,

[...] etiam determinaren que se formen edictes i se imprimisquen per a les oposicions de sochantre per mort de Mossén Fuentes i quan abans s'envien a les iglésies acostumades, per acabar-se el temps de la provisió [...]

7 de gener de 1721,

[...] etiam determinaren que el mestre de capella faça diligència d'algun infantillo d'habilitat y que se li done alguna porció per a ajuda de costa[...].

1 de febrer de 1721,

[...] que el mestre de Capella fera diligència per a buscar un infantillo d'habilitat i que pogués cantar un paper, que se li donaria un dignete o vindiners (sic): cada dia per sos aliments, y més si fora menester.

1 de març de 1721,

[...] que el Sr. Degà s'encarregués de parlar en los regidors y veure quin salari donaria per a buscar un organista de habilitat, que la Iglesia per sa part buscara albitre per a donarli una bona cóngrua, pues sent el orgue nou tan bo, demanava un bon organiste [...]

8 de març de 1721,

[...] determinaren que sobre la pretensió del Mestre de Capella sobre el asiento en lo Cor, si ha de ser per antiguitat en los que visten hàbits de graduats, o s'ha d'asentar el últim de ells: que es sàpia de València com se governa respecte del Mestre de Capella per a resoldreu así.

Etiam determinaren, que per als exàmens dels opositors a la plaça de sochantre es nomenen al Mestre de Capella Mossén Juan Serrat y a Mossén Manuel Domingues ajudant d'oficis, per examinadors.

Etiam determinaren respondre al memorial que posa Juan Cabanes, acòlit i organista interino en què se'n volia anar a València a buscar conveniència pues así no esperava la donasen. A que [acordaren] se n'anara sempre que volguera si li era convenient i si no que es quedara. Y que en lo interim toqués Masià del Villar, lo altre acòlit, o el organiste de sant Domingo o sant Francés.

10 de març de 1721,

[...] feren gràcia de la plaça de Acòlit, per absència de Juan Cabanes, a Felip Arnau, infantillo. Etiam determinaren que havent rebt carta de Mossén Francisco Juan Burguete, organista en Daroca, dient que vindrà per organista a esta Yglesia, que es componguen albarans per al 13 y es tractarà del salari que se li ha de dar, y pretén ell saber, y entretant, que el senyor Deà sabria la última resolució del salari que la Ciutat ha de donar.

13 de març de 1721,

[...] convocats los dits senyors per albarans sobre el salari del organista, així de la Ciutat com de la Yglesia. Y havent parlat lo sr. Deà en los senyors Regidors, dieren que la Ciutat daria 60 L. per sa part. Y per quant dit organiste havia respost que vindria per 180 L. celebració de misses, y lo advertís, y considerant també que tenia la habilitat de arpa, determinaren darli per via de salari 120 L, celebració de misses, y lo advertís. Per a lo qual es posarà una porció canonical corrent en poder del Sr. Carlos Pelegero, y per tercies se li pagués al dit organista del quadern de gastos que administra. Y si cas dit organiste no volgués o no pogués venir, que es faça diligència per altre organiste que sia d'habilitat.

22 de març de 1721,

[...] considerant que està nevant fortament i que perillen los fruyts de fulla, blat y demés d'una crema, dispongueren que es llevara la vidriera de la Mare de Déu y es feren rogatives a esta Senyora per a que no perillara ningun fruyt, cantant de matí una missa solemne y de vesprada la letania y Salve [...]

29 de març de 1721,

[...] que en vista de haver passat lo temps assignat per edictes per a la oposició de la plaça de sochantre, y sols haver firmat el llicenciat Batiste Escrivà, tonsurat, sochantre de Oliva, de edat de 24 anys, natural de València, y el llicenciat Manuel Micó, també tonsurat, assistent en lo Col·legi del Senyor Patriarca per a salmechar, de edat de 23 anys, natural de Cocentayna, determinaren que es convoque per albarans en forma

tancada per al dilluns següent que compten 3 per a que es resolga el de les oposicions [...]

31 de març de 1721,

[...] y havent vist que el temps assignat (per a les oposicions) se havia concluït, que estàvem en setmana de passió i en vespres de la Setmana Santa, temps d'estar ocupats, resolgueren que a la vesprada del dia de hui dilluns a 31, començaren les oposicions, quedant los dits senyors convocats per a dit efecte y puesto. Y que les oposicions feren entrar a tots en tocar a vespres, que els opositors entonaren los psalms cada un a son cor, a vista dels examinadors, y acabades vespres y completes, se entraren dits senyors en Cabildo en manteus i bonet. Y depués, en forma de comunitat, y davant lo pertiguer y sirvens, entraren per lo Cor als banchs dels sermons y a la porta del President, que ho fonch Don Félix Jordá, y els altres senyors Texidor, Brotons, Mora y Soler. Es posa una taula ab son tapet, campaneta y rellotge d'arena, y a les espalles del President en un banquet sentat el Mestre de Cerimònies per a lo que se oferisca advertir. Y tot lo demás se executa segons altres oposicions, y particularment en les del 26 d'abril de 1689, y consta en la determinació de dit dia y any de determinacions y argilando que es dóna a tots [...]

Al marge esquerre, podem llegir: [...]. es dóna als examinadors 3 lliures a cascú. Als opositors, 3 lliures, y al provist no-res. Al mestre de cerimònies 10 sous i al perteguer 10 sous. (ff.124-125):

1 d'abril de 1721,

[...] Se ajustaren y congregaren dit de matí en la Aula Capitular, després de haver estat en lo cor a les hores y Missa conventual, com també els opositors a regentar lo Cor, y els examinadors el senyor cabiscol, Jordá, Texidor, Brotons, Cebrià, Conca, Mora y Soler, en manteus y bonet, y en la mateixa forma, que la vesprada antecedent, anaren als banchs dels sermons i presedint lo senyor Cabiscol es feu la funció del Mateix modo, y feta, se'n tornaren al capítol. Y pareixent a dits senyors que bastaven ya les oposicions, havent regentat lo Cor, y havent-los fet les preguntes degudes y cantar diferents psalms, misses, himnes, introits y altres coses, cridaren als examinadors y venguts al capítol se'ls diga que per a quant presentarien la consulta dels oposats, mèrits, y ciència de cada un. Y respongueren que per a les dos hores de la vesprada. Y entonses, dits senyors determinaren fer la provisió aquella vesprada mateixa, quedant per a dita hora y puesto, convocats [...].

Dicto die vespera

Se ajuntaren los senyors [...] en dita Aula Capitular, a on portaren los examinadors lo paper de les oposicions. Y vist per dits senyors el paper de dits examinadors en lo tocant a la teórica y pràctica de què foren examinats y en lo de les calitats de les veus, graduat en primer lloc en teòrica y pràctica y veu (a Escrivà) y en les tres perfeccions que està de mà de les quatre que deu tenir la veu, faltant sols la de bastant cos, al licenciado Batiste Escrivà, y en segon lloc al licenciado Manuel Micó. Resolgueren proveir dit ofici, dita vesprada del de abril en lo dit Batiste Escrivà, clergue com a l'efecte es feu dita provisió [...] y acceptant lo dit Escrivà amb la circumstància d'haver d'acudir a Roma per bulles, per haver vacat en més del Papa esta vegada.

4 d'abril de 1721. f. 126,

[...] determinaren que el provist Batiste Escrivà, cabiscol de Cor, que es vista hasta altra orde y cante en lo Cor al fasistol, y se li done tota la distribució per sencer, per ser menester estos dies (Setmana Santa).

26 d'abril de 1721, f.127.

[...] Etiam determinaren que la porsió que se ha posat en lo quadern de gastos per a el salari del organiste, que es pose corrent des de el primer de maig y se li pague per tèrcies o mesades.

12 de juliol de 1721, (ff.132v.):

[A instància de diversos devots del Santíssim Sacrament que pretenien formar una mena de germandat per a l'organització dels combregars i per a la conservació d'eixos protocols es pogués demanar almoïna, i al temps, sol·licitaven acaptar els dilluns de totes les setmanes per a dita lluminària, i que per a major lluïment, decència i devoció, anara la música dels ministrils i baixons en tots els combregars, i es tocaren les campanes. El Capítol determinà, per a l'organització s'ho apanyaren lliurement, que el Capítol no volia saber res, però que la música, pagant-la, que anara i assistira i que les campanes es tocaren sempre que volgueren pagant-les també, sols que no es tocaren al vol, tret de quan fora combregar per a eclesiàstics.]

7 de març de 1722,

Determinaren que havent-se evidenciat que els llibres grans de cor no eren de l'Església sinó de le monges de Santa Clara, aquests havien d'ésser lliurats a la persona que de part de les dites monges, vingués a arreplegar-los.

28 de març de 1722 (f. 142v.)

Es torna a preparar convocatòria d'oposicions a la plaça de sotsxantre per mort de Baptista Escrivà.

2 de maig de 1722 (f.144)

[...] que el llibre dels Kyries del cor es componga quan el senyor Degà vaja a València. Y que es cocluïska l'orgue y que la limosna de la Soledat, nostra patrona, servisca per a ajuda de la cadireta. 23 de maig de 1722(f. 145):

[...] determinaren: que es prorroguen les oposicions al mes de juny, y que se escriga a Carcaixent i a Novelda, y a Aparisi y a Pastor que han firmat, si volen tornar-se a ses cases, se'ls avisarà el dia fixo, y si volen mantenir-se se'ls darà 3 sous per a mantenir-se cada dia.

12 de juny de 1722 (f.146 revers):

[...] que es senyale novament per a les oposicions de sochantre, el 22 de este mes, per quant que no pogueren ser el dia que primer se assignà per falta de opositors, y que se avise als que es sàpia poden venir.

22 de juny de 1722 (f.147):

[...] en vista de ser hui el dia assignat per a les oposicions de la plaça de sochantre y no haver aparegut altres opositors, que mossén Josep Mira de Novelda, diàcono, determinaren que esta vesprada regente el cor y després, el Mestre de Capella Serrat y el organista Burguete, examinadors nomenats per a dit efecte, li facen entonar dins lo Cor diferents himnes, psalms, misses y altres coses de pràctica, y lo mateix es farà demà de matí; y per que sol està el opositor, no pareix a dits senyors eixir en públich, sinó que el Racional de Cabildo i els senyors Canonges que voldran assistir, després dels oficis a les preguntes y examen en lo Cor, y que demà de vesprada, assistint el senyor Racional y els demás senyors que vulguen dins de Cabildo, que entren els examinadors y mossén Mira, y el examinen de teòrica, sobre lo qual faran dits exàmens en paper de lo hàbil o inhàbil de dit prenent.

Sobre l'orgue,

[...] etiam determinaren, que en la cadireta de l'orgue se añadixca els registres y (música): que siga menester, y que se añadixca també al preu, [...] lo que parega prudent sobre lo capitalat.

24 de juny de 1722 (f.148 revers):

[...] havent-se presentat un paper fet per mossén Juan Serrat, Mestre de Capella y per mossén Francisco Juan Burguete, organista, examinadors nomenats, en què feien relació de l'examen que havien fet a mossén Josep Mira, opositor per a la plaça de sochantre, així de pràctica com de teòrica, y que en tot l'havien trobat bastant hàbil y capaç per a dit empleo, y que consideraven digne [...] y més, no havent concurrit altre a la pretensió, pués Mossén Felix Aparisi y mossén Josep Pastor, que firmaren les oposicions no comparegueren en lo dia assignat de les oposicions, determinaren provehir dita plaça en lo dit mossén Josep Mira: suspenent fer lo acte hasta que es sàpia de València, per ser esta la primera provisió, después de la Bulla, en mes que no toca a Roma, que és lo mes de març, si pot el Cabildo conferir dit empleo i/o ofici, sens fer poder per a comparéixer [...] per a la colació; per a lo qual se escriga a Devesa i s'envia la Bulla, y que la consulta en persones intel·ligents. Y que entretant es vista en lo Cor dit mossén Mira, y que no sent sacerdot, se li done la distribució corrent per a poder-se alimentar.

11 de juliol de 1722 (f.150): s'admeta Mnuel Antich com a acòlit.

[...] etiam determinaren decretar los dos memorials posats per mossén Josep Mira, sochantre, [...] en què demanava còngrua de tres sous cada per a poder-se subvenir, que se li donen de lo ordinari de la bossa, los dies que la distribució no valga 3 sous, hasta que se ordene sacerdot; y lo altre en què demana porció en la Música, que el Mestre de Capella y el Organista informen de la suficiència i aptitud de dit mossén Mira, per a millor resoldre.

També determinaren,

[...] que les 24 lliures y 4 sous que ha costat el remendo del llibre del cor i resos afegits, se li entreguen al senyor Deà del quadern de gastos que administra el senyor Pelegero.

18 de juliol de 1722 (f.150):

[...] etiam determinaren que en vista d'un memorial posat per lo Mestre de Capella representant, que per a les proves de diferents composicions noves que és precis provar-se ans de cantar-se es convoca per a casa del mestre, y que ja que alguns no acudirien, y després s'excusen que no els havien convocat, que el que no acudisca a dites proves, convocat que sia, quede multat en 10 sous repartidors entre els assistents a la dita convocatòria, si no és estant impedit legítimament; y si és culpa del convocador, quede este multat en 20 sous repartidors d'així mateix.

8 d'agost de 1722 (f. 152):

[...] Etiam determinaren en vista d'un memorial del Mestre y de tota la Capella querellant-se de l'organista per haver fet falta a la hora de cantar en la plaça de la Trinitat en la processó del senyor Santo Domingo, que el multen en 8 sous repartidors entre els de la capella. Etiam decretaren altre memorial de Pere Riera pretenent plaça d'ajudant d'oficis i de contralt en la capella: que se verà.

En 24 d'agost de 1722 (f.153):

[s'obté notícia que no cal butlla papal per a proveir els set oficis que l'església té en qualsevol temps que queden vacants sempre que hi precedisquen oposicions; sols que els que queden vacants en els mesos del Papa, són menester butlles. Amb la qual cosa el nomenament de Josep Mira com Sochantre cobra ara validesa oficial, i senta un precedent per a les següents convocatòries]

També:

[...] Etiam determinaren en vista del memorial que ha posat l'organista mossén Juan Burguete donant satisfacció d'haverse fet càrrec, que en altre memorial li féu el Mestre i tota la capella de no haver assistit a cantar a la processó de nostre senyor Santo Domingo a la plaça de la Trinitat dient l'home tinc el justificant, i concluint que no satisfeta la capella per la multa posada per l'Il·lustre Capítol, el 8 de este, l'ha multat la capella en 24 reals, per lo que es querellava de los inputs que obrava, que el dit mossén Burguete queda absolt no sols dels 8 sous de la multa del Cabildo sinó de la dels 24 reals de la de la capella, apercibent-la que de no complir luego este decret, pondrà el Cabildo altra resolució. Y nomenaren al senyor Cabiscol, president de la Capella.

El 29 d'agost de 1722 (f. 154):

Determinaren en vista d'un memorial que el Mestre de Capella en nom de tots els qui la componien havia posat a la Ciutat, recorrent per la via d'agravi, del que pretenien els havia fet el Capiítol d'absoldre al Mestre de Capella no sols de la multa dels 8 sous posada pel Capítol, sinó que també de la dels 24 Reals posada per la Capella; no entenent que el Capítol podia exercir tal jurisdicció en la Capella atés que ella per si

era absoluta i sols depenia de la Ciutat per ser qui els pagava els salaris, i posava la seua autoritat en esta dependència [...]. El dit memorial, juntament amb allò que el Capítol havia decretat sobre la multa dels 24 Reals que havien presentat també a la Ciutat, es passa a les mans del Capítol eclesiàstic i es fa que el Mestre de Capella i Mossén Joseph Belloch, entraren dins del Capítol i se'ls diga el que [...] tamany atreviment i poca vergonya mereixia, culpant-los la desatenció que havien tingut al Capítol, i que entengueren que la Ciutat no tenia intervenció en la Capella encara que pagava els salaris, ni volia saber cosa alguna de ella. I que si fins a eixe moment, el Capítol havia obrat amb pietat amb tants motius com havien donat, que en avant els mortificaria segons raó, i el qui no volguera experimentar-ho, que es portara bé o deixara la Capella: i que si no restituïen l'organista el que se li devia de les festes, que el Racional del Capítol li ho entregaria, recobrant-ho després del que es devia a la Capella per la celebració apuntada; i que el Mestre de Capella tinga més cura de la seua obligació i de l'ensenyament dels infantillos. I que Mossén Belloch fera la setmana següent la doma com té obligació per ser ajudant d'oficis.

4 de setembre de 1722 (f.154r.):

Determinaren que Mossén Belloch deixara de fer la doma de forma continuada i la fera només quan no hi estigués el domer o el cabiscol.

9 d'octubre de 1722 (f.156)

Determinaren que [...] en vista. d'haver sabut que el Mestre de Capella en nom propi i dels músichs seculars, tenor, corneta, el baixonista son gendre, havien posat un pediment al vicari general contra el Cabildo culpant-lo de atemptat en voler entrometre's en les disposicions i resolucions de la Capella, pertorbant-los les determinacions que fan per al govern d'ella, quan esta per sí pretén ser absoluta sens dependència alguna del Cabildo; concloent que sa senyoria mane a lo dit Cabildo s'abstinga de semeixants excessos i mantinga al dit Mestre de Capella, en la dita independència pretesa. Determinaren passar un paper a la Ciutat noticiant-los de la dita temeritat i atreviment, i en sa consideració castigues els musichs seculars i llevés els salaris perquè per part del Cabildo queden ja despedits de forma que no se'ls permetrà cantar en la Capella en temps ningú.

Etiam determinaren que al Mestre de Capella se li diga no use més dels hàbits de graduat de què li feu gràcia el Cabildo i se li lleva la administració i ensenyança dels infantillos.

17 d'octubre de 1722 (f.156):

[...] en conseqüència d'haver-se privat a Mossén Juan Serrat, Mestre de Capella de l'ensenyament dels Infantillos per justs motius, i perquè no queden sense ensenyança, determinaren que Mossén Juan Burguete, organista, s'encarregue d'amostrar als Infantillos i de servir de Mestre de Capella interino, hasta altra disposició. Etiam, determinaren que el Racional de Cabildo li diga al senyor canonge Cebrià, escriga a Mossén Zacarías Juan, Mestre de Capella que fonch en esta Iglesia i ara resident en la de Múrcia, si vol venir a ser mestre altra vegada, encarregant-li la resposta en brevetat, i que podrà venir per a Nadal [...]

31 d'octubre de 1722 (f.157):

[...] en conseqüència d'haver-se disculpat, i donar per satisfacció els músichs seculars que quant [havia] al·legat el Mestre de Capella Serrat al Vicari General en nom d'ells contra el Cabildo en voler ser la Capella independent del Cabildo i demés coses, que diga en lo pediment, que de tot estan molt ignorants, no havent-los dit lo mestre cosa ninguna de lo que volia fer, sinó que tot ho ha fet de son cap, i si no, que amostre el poder que li han fet per a semejant instància; i que en prova de esta veritat, atorgarien poder al sindich del Cabildo perquè en nom d'ells contradiguera tot lo dit per lo Mestre de Capella, com ab efecte el feren i determinaren dits canonges, i s'escriguera a Gaspar Domingo Devesa [notari] posara querella formal contra el Mestre de Capella davant lo Vicari General de la falsetat i atemptat executat, i així mateix, suplicara a sa senyoria no ordenara a dit Mestre de Capella per la admissió a percasos que el Cabildo li tenia feta, pués la revocaven en quan se podia i que havien despedit al dit Mestre de la Capella i de la Iglesia.

14 de novembre de 1722 (f.157r. i 158):

[...] en vista d'estar sense Mestre de Capella i no tenir resposta de Zacarías, mestre de Múrcia, determinaren que el senyor degà escriga al mestre de capella Villarmosa (Villahermosa) i Vidal, si de cas volen venir a esta Iglesia.

26 de juny de 1723 (f.168):

[...] determinaren donar 100 lliures de arguילוando al mestre d'orgues.

3 de juliol de 1723 (f. 169):

Al marge: Permís a Mossén Zacarías per a que torne a residir en la Yglesia. Determinaren

dar permís al Mestre Zacarías Juan, havent tornat a esta Iglesia, d'entrar en Cabildo i expressa el gran afecte i cariño que sempre ha tingut a esta Iglesia i particulars de ella, i que no donaren crèdit a les veus de què venia per a tornar-se'n. Item, determinaren que se li entregue al dit Mestre de Capella el quadern de l'administració dels diputats.

22 d'abril (f. 175)

Es determina escriure al Mestre de Capella D'Ontinyent perquè vinga d'examinador a les oposicions per a ocupar el benifet vacant per mort de Mossén Joseph Benlloch. Les dites oposicions han de ser el 1 de maig de 1724.

L'1 de maig (f.175, r.): per a les oposicions concorren Pasqual Roca, Crisóstomo Navarro, Matías del Villar, acólit, Mossén Manuel Micó, clergue de València i Mossén Damazeno Esbrí.

Començaren a regir el cor Pasqual Roca i Mathias del Villar com a més moderns, i finit que fou, es comença a preguntar d'especulativa a Roca en primer lloc, i després a Mossén Esbrí. A la vesprada, regí el cor Chrisóstomo i Esbrí, i acabats ells, es pregunta de pràctica, alguns himnes i oracions, capitules, calendes, prefacis, etc.

El 6 de maig de 1724 (f. 176)

Es determina segons dictamen dels examinadors,

Donar el benifet a Mossén Damazeno Esbrí, per ser més destre i apte per al lloc. També determinen se li donen al pertiguer pel treball de les oposicions 10 sous, al Mestre de Cerimònies 10 sous, als qui han oposat, 2 lliures a cadascú, al organista, per examinador, 3 lliures, i al Mestre de Capella d'Ontinyent, 10 lliures (Onofre Penyalva Donat, que ho era des de 1718, amb dèsset anys d'edat. Mestre de capella i organista).

4 de juny (f.176)

Determinen que s'afegesca al quadern dels diputats dos porcions per a mantenir els dos infantillos de Cocentaina, fent-se efectiu des d'eixe i ascendix a 60 lliures.

5 de maig de 1726 (f.181)

Determinaren que sobre el memorial dels músics, es parle a la Ciutat i a l'Alcalde Major, representant-los la misèria dels dits músics.

21 de juliol de 1725 (f.183)

Determinaren nomenar com a examinadors per a les oposicions de la Doma vacant per mort de Mossén Carlos Ferri, a Mossén Juan Francisco Burguete i a Mossén Damazeno Esbrí.

28 d'agost de 1725 (p.183)

Determinen

que havent firmat per a les oposicions de la Doma, Mossén Manuel Micó, de València, Mossén Pasqual Roca admés en Alberich, i Macià del Villar, acòlit, es començaren les proves amb mitja hora de teòrica al matí i mitja hora de pràctica a la vesprada, i es demana els examinadors Burguete i Damazeno tota equitat en el mode de preguntar.

En 31 d'agost els examinadors determinen que Macià Villar és més apte i més a propòsit per al lloc de domer, tant per ser més teòric com per ser més pràctic. El lloc d'acòlit que deixava Macià Villar, se li atorga a Joseph Soler de l'Olleria.

1 de desembre de 1725 (f.185)

Sembla que no havia conclós l'episodi amb Juan Serrat, Mestre de Capella expel·lit, atès que es determina donar resposta al Príncep de Campo florido el qual havia escrit en favor de la readmissió de Juan Serrat. El Capítol respon que sent moltíssim no poder donar el gust a Sa Excel·lència per anar en contra del gust del Capítol la readmissió, a més de presentar inconveniències per a l'Església.

9 de març de 1726 (f.188)

Es determina admetre a Joseph Mira a la Capella.

18 de maig (f.191)

Determinaren s'escriguera al Vicari General per què Mossén Andreu Maravall vingués a ocupar l'ofici de sotscabiscol que tenia en aquesta Església.

12 de juny

Es proveeix la plaça d'Acòlit que vaca per Manuel Antich, a Joseph Flor.

13 de juliol de 1726 (f.194)

Joseph Mira sotscabiscol, sol·licita 3 sous al per a mantenir-se i se li concedeix.

28 de setembre de 1726 (f.195)

Determinaren davant un memorial presentat per Vicent Miñana, contralt demanant mitja porció en la música, no concedir-la per informe del regent de la Capella.

31 d'octubre, (f.196)

Determinaren admetre a Mossén Juan Damazeno Esbrí en una cessió 9 lliures i 12 sous cada any, per a pagar un deute d'endarreriment del benifet que posseïa Mossén Josep Belloch.

3 de desembre de 1726 (f.198)

Determinaren proveir la plaça d'Acòlit amb Thomàs Bernat, la qual vacava per haver-s'ho deixat Josep Soler. També en eixa Acta s'admet a percaços a Mossén Juan Damazeno Esbrí del benifet de Nuestra Senyora de la Armada.

12 de juliol de 1727 (f. 207)

Determinaren que els músics que no tingueren vot en la capella, d'ara en avant, si el volen tenir, no sels pose contradicció.

13 d'agost del 1727 (f.208)

Que a Mossén Joseph Mira, sochantre, se li done cada 3 sous de distribució

20 de febrer de 1728 (f.216)

Determinaren

[...] que el senyor don Félix Ros, Cabiscol, Protector de la Capella de la Música, convoque a dita Capella i els diga que el Cabildo estarà gustós que a Mossén Joseph Mira li donen la porció sencera com als demés.

26 de febrer (f.216 r.)

Determinaren que a Mossén Andreu Maravall se li done porció i se li diga que per a prendre possessió de l'ofici de sotscabiscol ha de entrar amb hàbits de músic; i després,

que per haver representat no disposar d'hàbits de músic i trobar-se impossibilitat per a fer-se'ls per ara, se li dispense el que puga entrar al Cor amb [...] amb la condició que s'haja de fer els hàbits per al de Sant Joan primer vinent, i entre en lo Cor a residir amb els hàbits segons han entrat a residir tots els seus antecessors.

13 de març de 1728 (f.217)

Determinaren dar possessió de percaços a Mossén Andreu Maravall de l'ofici que té de sotsxantre.

10 de novembre de 1728 (f.240)

Sobre el preu d'una missa amb música

[...] havent demanat un devot una missa cantada a la Patrona ab solemnitat de música, el del patrocini de Nostra Senyora, dant la distribució a cada beneficiat 1 sou i als capitulars 2 sous.

16 de desembre de 1728 (f.242)

Determinaren proveir el magisteri de Capella, i havent-se votat, [...] convingueren tots estos senyors que si es votava per Mossén Josep Portell atenent als servicis que tenia fets en l'església, com haver servit de diputat i acòlit, i ser molt suficient, i estar de Mestre de Capella en la Basílica de Santa María in Trastevere de Roma, i la gran fama que té d'hàbil. Aquesta provisió repugna al Degà, demanant que no es proveïska ara. Ell volia el senyor Fernando Acuña, tanmateix, eixe mateix es rebé acte de dita provisió per Juan Bautista Sanchis, en favor de dit Portell.

En aquesta acta, una miqueta més amunt, també atenen un memorial de la comunitat de Sant Francesc en la qual es demana s'entone en les processons l'himne Ave Maris Stela, i es determina d'averiguar si abans de la guerra es feia i si a València ho fan.

També determinen es marque Andreu Maravall amb 5 lliures per haver-se'n anat a València dos o tres mesos sense llicència, i que de la tèrcia de la primicia se li done a Damazeno Esbrí el que li toque per haver atès ell aquesta absència de Maravall.

5 d'abril de 1729 (f. 249)

Determinaren que els passios els cantessin els oficis quan no facen falta en lo Cor, i si hi hagués falta d'ells que els canten els ajudants d'oficis.

23 d'abril de 1729 (f. 249)

Determinaren que havent vingut de Roma Mossén Josep Portell, Mestre de Capella, es resolgué que entrara en lo Cor y percibira les distribucions y més emoluments del dit Magisteri; y que no es recibisca acte de admissió de percassos per quant que ja se li conferí esta facultat en la nominació de 16 de desembre de 1728, quan se nomenà Mestre de Capella.

30 d'abril de 1729 (f.250)

Determinaren que el M.C. informe sobre el memorial que ha posat Josep Soler prenent la plaça de músich en la Capella.

14 d'agost de 1729 (f.254)

Se li dóna llicència a Mossén Burguete per a passar a la seua pàtria, donant-li de temps tot el mes d'octubre.

24 de setembre de 1729 (f. 255)

Que els músics, de ningun mode puguen anar fora ni a festa alguna, sense precedir llicència del Senyor Protector de la Capella.

4 de gener de 1730 /f.256)

En l'acta del Capítol General y elecció d'oficis, es nomena al senyor Don Josep Roca com a Protector de la Capella. *Etiam, que en la pretensió de Flor, acòlit, que acudisca al protector de la Capella.*

27 d'abril de 1733 (f. 294):

[...] determinaren dits senyors, que Nicolau Mira, músich, quede anomenat Acòlit en la plaça que al present té Montaner; i que a este se li donen quatre mesos de temps per a que es busque conveniència.[...]

18 de setembre de 1734 (f.314,v.):

[...] etiam determinaren que per a la major solemnitat y obsequi a Nostre Señor, per quant algunes Minerves no tenen dotació de música, que assistisca la música y per a cada una que no estiga dotada, que se'ls done del fondo de les distribusions ses renta, deu reals, en fe de les quals [...]

3 de febrer fe 1735 (f.319):

[...] etiam determinaren que el Mestre de Capella busque dos chics de qui se espere un per a els crucis de la Yglesia [...]

Llibre 73. Acords capitulars des de 1735 fins a 1745

7 de maig de 1735 (f. 1):

[...] Determinaren en la vacant de organista per mort de Mossén Juan Francisco Burguete, prendre acord per a resoldre si dita plaça es daria per oposicions, o per informes secrets.

10 de maig de 1735 (f. 2):

[...] Etiam determinaren que per al dijous, que comptarem 12, es convoque per paper a tots los Senyors Prebendats per a nomenar organista.

12 de maig de 1735 (f.2):

[...] Determinaren nomenar organista, per mort de Mossén Juan Francisco Burguete, a Mossén Fernando Acuña, en atenció a la seua notòria intel·ligència i habilitat, sobre la recomanació del Senyor Don Pere Arinasa, Vicari General a favor de la seua bona conducta; donant-li admissió a percassos i 30 lliures de salari, .

17 de maig de 1735 (f. 2):

[...] Determinaren dar los hàbits de músic a l'organista nomenat Mossén Fernando Acuña,

30 de maig de 1735 (f.3):

Determinaren (per haver tingut recado de la Il·lustríssima Ciutat que tenia consulta dels metges assegurant que la constel·lació de les febres havia pres molt de cos), fer rogatives a nostra Senyora de la Seu en esta forma: al matí, després de nona, Missa cantada amb música i a la vesprada, després de completes, Salve i Lletania.

12 d'agost de 1735 (f.9):

Determinaren nomenar per epistoler a Mossén Nicolau Mira, altre dels opositors que assistiren en el concurs, per haver-lo graduat en primer lloch los examinadors nomenats per a dita oposició, que foren Mossén Josep Portell, Mestre de Capella i Mossén Fernando Acuña, organista. Determinaren que el procurador pagara 24 L, ço és 10 L. als examinadors, 8 L. als dos opositors forasters, 2 L. al provist i 4L a la Capella.

30 de maig de 1735

S'admet a percaços Nicolau Mira.

27 de juny, (f.24)

Determinaren augmentar-li 3 sous cada setmana, el salari a Lluís Soriano, altre dels infantillos...

30 de juny, (f24 r.):

Determinaren que Mossén Crisòstom Navarro, ajudant d'oficis, tinga l'obligació de cantar l'epístola sempre que Mossén Nicolau Mira assistisca a la Capella.

25 de juliol de 1736 (f. 25):

Determinaren que pogués dispondre l'Administrador de l'Hospital del banc a que té dret el Capítol en dita casa en temps de comèdies, durant la voluntat del Capítol, perquè en este temps puga traure esta Santa Casa algun profit.

14 d'agost de 1736 (f.27):

Etiam determinaren que se li faça saber a Mossén Chrisostomo Navarro, que com no se aplique al estudi del abué en la seua professió de músic, se li borrarà la plaça.

13 d'octubre de 1736 (f.28):

Determinaren que per quan s'experimenten alguns inconvenients de cantar totes les misses en el de les Ànimes en los altars que volen los devots, que en dit sols puguen cantar en tres trasts.

31 d'octubre de 1736 (f.29):

Determinaren que en les festes que la capella tingués fora de la ciutat, tinguessen de cobrar porció i mitja aquells musichs que porten més treball pel lluíment de la Capella.

28 de gener de 1737 (f. 31r):

Determinaren escriure al Senyor Obispo de Múrcia suplicant-li la gràcia de donar tonsura a Mossén Fernando Acuña, organista actual de esta Santa Yglesia.

20 d'abril de 1737 (f. 34r):

Determinaren donar de arguילוando a la Capella huit lliures en atenció al desempeño [que] [h]an tengut en la musica es esta Setmana Santa.

18 de juliol de 1737 (f. 36r):

[...] determinaren per haver complit ja los quaranta dies dels edictes de la plaça de Domer vacant, senyalar el dilluns vinent per a les oposicions, i nominar per a examinadors a Mossén Joseph Portell, Mestre de Capella i a Mossén Fernando Acuña, organista. Fou elegit Mossén Eugeni Pinazo, de la Vila de Alpuente.

13 de març de 1738 (f.45):

Etiam determinaren no sia admés per musich de la Capella ningun musich que vista Llivrea y que se li faça saber al musich.

15 d'abril de 1738 (f 48):

Etiam determinaren en vista de la gran sequetat y de la representació de la Il·lustre Ciutat que es facen rogatives a la Santíssima Senyora en esta forma: per lo matí Missa Votiva ab solemnitat de Música y per la vesprada, Lletania Menor.

14 d'agost de 1738 (f 54):

Etiam determinaren se li previngués seriament al Mestre de Capella el poc Cuydado que té en la enseñanza dels infantillos, pues se experimenta que en los temps que és Mestre de Capella, no se ha vist en destresa cantar ningun infantillo.

27 de juny de 1739 (f 75):

determinaren admetre en campaner a Gaspar Yborra, habilitant-se en los tocs de les campanes com ho practica segons les classes de la Metropolitana de València.

16 de setembre de 1742 (f 121)

en la celebració d'unes festes votives a la Mare de Déu (ací hi ha confusió de dates perquè les festes s'havien celebrat els dies 19, 20 i 21 d'octubre), per no haver-se produït grans destrossos a conseqüència de les tempestes que sí que havien afectat altres llocs del voltant:

[...] Viernes, 19, después del oficio, se celebró una missa solemne con gran golpe de música de la tierra y forastera; [...] continua el document al full 121r i 122: [...] Las dos antecedentes noches de luminarias a las 10 horas, cada uno de los barrios salieron con un cavalcata con achas acompañando un guión con la imagen de Nuestra Senyora, el que llevaba un eclesiástico, y otros dos las sintas con mucha música de timbales, trompas y obueses [...]

13 de maig de 1743 (f. 135):

[...] determinaron que se despachen edictos a las Iglesias acostumbradas en término de 40 días para las oposiciones a la plaça de Capiscol, que está vacante por muerte de Joseph Mira. Joseph Roca, Racional.

21 de juny de 1743 (f. 140):

[...] etiam nombraron por examinadores para las oposiciones del capiscolato vacante en esta Iglesia, a Mossén Joseph Portell, Maestro de Capilla y a Mossén Fernando Acuña, organista de esta Iglesia.

16 de juliol de 1743 (f. 145r i 146):

[...] determinaron que en consideración de haver despachado edictos este Cabildo para las oposiciones de dicha plaça, y espirado el término prefixo en dichos edictos, no havia comparecido ningún opositor, prorrogaron dichas oposiciones (que devien haver sigut el 14 de juliol): veinte días más, y deliberando hacer otra prórroga, según la facultad que su Santidad, concede a este Cabildo según tenor de la Bulla, comparecieron tres opositores, pero viendo este dicho Cabildo que ninguno de los tres tenia habilidad ni voz para el desempeño de su obligación, y considerando que Mossén Gregorio Pinazo, domero de esta dicha Iglesia, tiene una voz de las relevantes que se puedan encontrar en este Reyno, y ser esta necesaria para el buen régimen de este Coro, e inducirle para que firmase oposición y conferirle la plaça, en caso que la justicia le prefiriese al tiempo del nombramiento, resolvieron asignarle una cóngrua

14 d'agost de 1743 (f. 148). Sobre la provisión de la vacante de Sochantre:

[...] y que se consulte en Valencia la Cláusula de la Bulla, si se opone a las reglas de Conselleria. [...] determinaron, que vista la relación de los examinadores en las

oposiciones de la plaça de sochantre, y atendidas las facultades que su Santidad concede en su Bulla a este Cabildo, se difiera la provisión, hasta encontrar sugeto hábil,

Sembla ser que hi ha idecisió en l'anomenament dels oficis i les veus de la capella, perquè ara parla de la plaça de cabiscol, però imaginem que referida al sotsxantre, perquè diu:

12 de setiembre de 1743 (f. 152 i 152):

[...] determinaron, que atendiendo a la poca habilidad que se ha visto en los opositores a la plaça de capiscol de esta Iglesia, y esta inhabilidad confirmada en la relación que hazen los examinadores, y según la facultad que sus Santidad concede a este Cabildo, se despachan nuevos edictos para la provisión de la plaça.

24 d'octubre de 1743 (f. 156):

[...] etiam determinaren se escriba a Mossén Fernando Acuña, organista de esta Iglesia, se venga sin dilación, por haverse concluido el término de los edictos para las oposiciones al capiscolato, para explorar los opositores que han venido.

29 d'octubre (f.157):

[...] etiam determinaron se difiera la provisión de la plaça de cabiscol, a fin de si se encontrara habilidad conveniente a la Iglesia. L'11 de novembre encara no se sabia quan havien de celebrar-se les oposicions a cabiscol perquè s determina escriure al cabiscol de Xixona, el qual havia excrit preguntatnt per la data, se li conteste que quan se sàpiga ja se l'avisarà.

21 de novembre determinen que el mestre de capella, continue mab l'administració dels infantillos i el quadern pel que queda d'any, que es remiren els seus comptes per veure l'estat del seu atràs i quant a l'augment d'una porció més, se li diu que no, fins que no s'haja revisat el seu estat de comptes.

30 de desembre de 1743 (f.162):

[...] etiam determinaren, se de licencia, a Bernardo Monllor, Acólito, para que vaya a oponerse a la plaça de epistolero, vacante en la Parroquial de la Villa de Ontiniente [...]

28 de gener de 1744 (f. 164):

[...] etiam determinaron que mañana 29 de Enero, se cante a la Virgen, una missa de gracias, por la que nos ha alcansado de Su Divina Majestad, en la serenidad del tiempo, la que cantará el Senyor Don Mathías Jordán, quien se ha ofrecido hacer esse obsequio a la Virgen.

Etiam determinaron, que por quanto el Hospital, en las quatro festividades de la Virgen, pagaba la música en las primeras, segundas vísperas y missa, y ahora se excusa pagarlo con pretexto de pobreza, para que no falte la solemnidad a un tan festivo de la Iglesia, a la Música, 10 reales la missa, que es lo que se da en una minerva, hasta que se vea si contribuirà dicho Hospital, o deberá contribuir como hasta ahora.

27 de febrer de 1744 (f.168):

[...] etiam detrmnaron asignar para las oposiciones de capiscol y domero, el inmediato después de las rogativas [...]

12 de març de 1744 (f. 169 i 169r):

Determinaron que a los opositores forasteros, se les den 4 Libras de gratificación a cada uno, por las expensas y trabaxo en venir de fuera a dicha oposición, y a los habitadores y Patricios 2 libras, y a Mossén Mathias del Villar, por haver asistido al órgano todos los tres días de oposiciones, 2 libras, las que se dieran a los 5 opositores forateros 20 L., a los Patricios 4 L. a Mosén Mathias Villar 2 L, a Mosén Joseph Portell y Mosén Fernando Acuña, examinadores, 10 L., cinco a cada uno, que suma todo 36 Libras. [...]

[...] Etiam determinaron se convoque por villetes, para manyana a las ocho de la mañana, para la provisión de las plaças de capiscol y domero,[...]

13 de març de 1744 (f. 169):

[...] etiam determinaron asignar para las oposiciones de capiscol y domero, el inmediato después de las rogativas [...]

Determinaron que a los opositores forasteros, se les den 4 Libras de gratificación a cada uno, por las expensas y trabaxo en venir de fuera a dicha oposición, y a los habitadores y Patricios 2 libras, y a Mossén Mathias del Villar, por haver asistido al órgano todos los tres s de oposiciones, 2 libras, las que se dieran a los 5 opositores forasteros 20 L., a los Patricios 4 L. a Mosén Mathias Villar 2 L, a Mosén Joseph Portell y Mosén Fernando Acuña, examinadores, [...]

Etiam determinaron se convoque por villetes, para manyana a las ocho de la mañana, para la provisión de las plaças de capiscol y domer.[...] convocados por villetes y afirmando ser la maior parte de los senyores al presente residentes, proveieron la plaça de Capiscol a Miguel Calbo Aragonés; y la de domero, por justos motivos bien vistos por el Cabildo, se difirió para otro día, [...]

24 de març de 1744 (f. 170r.):

[...] en atención a la proximidad de la semanas Santa y Pasqua en que se deben celebrar lo Divinos Officios con la maior solemnidad, para cuya causa, se necesita de muchos asistentes de habilidad por ser el trabajo excesivo, y hallarse el coro escaso de dichas habilidades, hallándose en esta ocasión Vicente Días, mosso de grande habilidad y voz exquisita que servirá de lucimiento en estas semanas y alivio al excesivo trabajo en ellas.

Determinaron señalarle 6 sueldos en menudo cada día, de la mesa común, con bolsa para que pueda mantenerse y asistir al coro, los que empezaron a correr desde esse mismo día ,

27 d'abril de 1744 (f.174):

Determinaron, que las dudas que se ofrecen para la provisión de la plaça de Hebdomadario, se consulte en Valencia al Pavorde Ferrer y al Canónigo Menor para que den su dictamen.

13 de maig de 1744 (f. 176):

Determinaron que a la Administración de Infantillos, no se añada otra porción, sí que se le socorra con libranças quando lo necessite dicha Administración, y que de los 100 sueldos del alcance antiguo que se le hace al Maestro de Capilla, pague dicho Maestro, el entierro de su sobrino.

6 de juny de 1744 (f. 179):

Proveieron la plaça de Capiscol de esta Iglesia en Vicente Días, natural de la Fuente de la Higuera, vacante por muerte de Mosén Joseph Mira, y la plaça de hebdomadario, vacante por vencencia de Mosén Gregorio Pinazo, en Miguel Calbo Aragonés, obispado de Teruel. L'11 de juliol de 1744 determinaren donar-li possessió d'altar a Mosén Miguel Calbo, [...] provisto en empleo y oficio de domero.

14 d'agost de 1744 (f. 183):

Determinaron que a Mosén Nicolás Mira, epistolero se le añadan quinze libras a más de las cinco que en otra determinación se le concediera.

16 d'octubre de 1744 (f.186):

Determinaron que el estipendio que se da a la música por la asistencia a la missa del de Santa Teresa, no se incluya en la reducción de esta Iglesia por estar el censo corriente y constar de la expresa voluntad del Testador, por la mucha devoción que tenía a la Santa,

31 d'octubre de 1744 (f. 188):

Determinaron, en atención a la poca salud que goza Mosén Vicente Dias, darle un mes de licencia para que vaya a su tierra y ayre nativo a recobrase de sus accidentes, dándole la subvención ría de 6 sueldos, que le asignó el Cabildo.

22 de desembre de 1744 (f.192):

Etiam determinaron se informen de los Bolseros, de los emolumentos [que] competen a Mosén Andrés Maravall por primer Cabiscol, para determinar el Cabildo sobre ellos, y que a Mosén Vicente Días, Chantre, y a Miguel Calbo, domero, por el mucho trabajo que tendrán en el coro la noche de Nvidad, se les de, a más de la distribución diaria que les da la Iglesia, diez reales de Maytines como a los demás residentes.

1 de gener de 1745 (f.193):

Determinaren que a Bernardo Monllor, Acólito en esta Yglesia, en atención de sus servicios en ella desde Monesillo, y haver aprovechado en la solfa e instrumentos, se le atiende y tenga presente su mérito en la primera vacante o provisión que haga este Cabildo.

Llibre 74. Acords del 4-5-1745 al 30-4-1748

Crònica de la visita de l'arquebisbe Mayoral 30 d'abril de 1745 fins el 25 de juliol de 1745.

p. 3. 30 d'abril de 1745. Referència a què hom cantà el salm Qui habitat in adjutorio Altíssimi.

p. 4, Los cabiscoles entonaron la antífona: Sacerdos et Pontifex, [...]cantando el himno Ave Maris Stela. [...] entonó su Ilustríssima el Te Deum laudamus. [...] omitiendo algunos versos, se entonó Te ergo qui summus, y el último In te Domine speravi. [...] Acabado el Te Deum [...] los cabiscoles la antífona y versículos de la Assumpción [...] y cantó la oración famulorum tuorum.

En l'últim rengló de la p. 7, diu que el senyor cabiscol no era sacerdot.

14 de juny de 1745 (p. 17)

Que se archiven los papeles de música del Cabildo:

[...] Así mismo, acordaron se les hicise saber al Maestro de Capilla (Portell): y a Mosén Fernando Acuña, organista, recojan los papeles que tienen del Cabildo para que se archiven.

7 de gener de 1746 (p.39):

[...] Así mismo determinaron otorgar escritura pública a favor de Mosén Fernando Acuña, organista, de 60 Libras anuales, de la admisión que se le hizo quando se le dió la plaza del órgano, la que autorizó el arriba dicho Esteban Juan, escribano.

[...] Así mismo, constándole al Cabildo la falta de salud [en que] está Mosén Fernando Acuña, organista, acordaron pueda salir a mudar de ayres, en los meses de Septiembre y Octubre, dándole la distribución para que se pueda mantener, y el Señor don Dionísio Ros, Chantre, dixo que constando de su salud, no convenía se le diese la distribución.

p. 44 Una missa votiva costava: 5 Lliures per a distribuir al cor; 1 per al capellà, i pagar la música separada (imaginem que ací es refereix als instruments).

3 d'agost de 1746 (p. 68): per la mort de Felip V,

[...] que se vista luto riguroso y se toquen las campanas por espacio de veinticuatro horas. [...] i que el sábado que contaremos seis de Agosto, antes de las oraciones se toque una hora el Sinbalito, y después de las oraciones, las campanas por espacio de veinticuatro horas.

[(p. 87): Quan un sotsxantre hom feia major (i s'e li observava la manca de capacitats), el capítol demanava informe als mestres de música. Per motius d'edat, aquest jubilava de l'ofici de sotsxantre: [...] jubilarle del facistol.]

10 de maig de 1747 (p. 109):

También se determinó que a Mn. Nicolas Mira, le pague el bolsero 4 pesetas blancas, que les costó la Lamentación que en solfa (de bello gusto): compuso Juan de Acuña (Faxardo, germà de Fernando); y que esta, se archive en la Yglesia.

3 d'agost de 1747 (p. 124):

memorial que presentaren alguns músics de la capella queixant-se amargament contra el Mestre (Portell): per haver repartit uns guanys només entre els qui anaren a tocar a les festes de Castelló (de la Ribera) i no entre tots com a un únic cos que eren. Resa un memorial:

Que siempre quando el Maestro o algun individuo de esta Capilla ajustase festividad de Música, tanto dentro como fuera de esa Ciudad, en excediendo el numero de quatro musico,; deva ser comprendida toda la Capilla para el reparto de la gratificación que diesen. Y al presente por lo que han dado en Castellon (después de pagados los músicos forasteros que se han buscado para el mayor lucimiento de la fiesta) la Masa que ha quedado y se han repartido entre los musicos que de aquí fueron, por ser el numero de mas de quatro, que quede al cuydado del Maestro de Capilla el que se reparta entre todos los Musicos que componen dicha Capilla; sin dar lugar a mas queexas y lamentos. Con apercibimiento. Assí dichos Señores lo Determinaron.

Otrosí, se Determinó que por el infraescrito Racional se le dijese a Mn. Fernando Acuña que de los Ynfantillos de esta Iglesia eligiese el de mejor voz; y se lo apropiase a sí para la enseñanza con el estipendio que dicha Iglesia da para cada un Ynfantillo; respecto que ningun chico sale con habilidad en poder [...] con la enseñanza del Maestro de Capilla.

9 d'agost de 1747 (p. 129).

Respecte al decret sobre el repartiment dels guanys de Castelló, hi hagué revocació davant un protector qui havia de determinar si es repartien o no.

Revocase el Decreto a favor de los musicos invalidos; y se remiten al Protector de la Capilla, que al presente es el Sr. Diego Ortiz

Y respecte d'Acuña,

[...] que dicho Mn. Fernando se escusó con buenos modos, quedando con el sentimiento de no poder complacer al Ilustre Cabildo por varios motivos por entonces referidos; de que se dió por satisfecho el Muy Ilustre Cabildo.

Otrosí: Determinaron [...] que por mi el infra escrito Racional se le previviese al Cabiscol Díaz que los 6 sueldos que se le dan diarios por Providencia interina; esto duraria poco tiempo; y que assí cuydase de ordenarsse quanto antes, pues se le tenia hecha presentación del Beneficio y que hiciesse quando canta las notas de solfa toda, por estar entendido que no lo hace assí. Tambien se me encargó: el que lo

encomendasse esto a Mn. Fernando Acuña u a otro que lo entienda para que me informe de si lo executa o no.

Otrosí: fue multado en la distribución de dos semanas el Ynfantillo Fuster; por averse sabido que avia vendido cinco onzas de cera, que causó sospecha por las circunstancias en ella; y que el Maestro de Capilla le diese una corrección o tunda apercibiendole.

23 d'abril de 1748 (p. 188):

[...] Determinaron continuar en la misma forma la Rogativa y concluir la el siguiente 24 con la particular de celebrar un Aniversario General por la Benditas Almas del Purgatorio cantando en la tarde de este día los tres Nocturnos de difuntos con sus laudes siendo de cargo de la Musica que se mandó assistir, cantar las tres ultimas lecciones de cada Nocturno con sus Responsorios y demas segun estilo de los demas Aniversarios Generales [...]

Llibre 75. Acords capitulars des del 1748 fins a 1754

24 de maig de 1748 (f. 4):

Determinaron se liquide el alcance del Maestro de Capilla, y se haga saber [...]

29 de juny de 1748 (f. 11):

Etiam determinaron, se despida y remueva del empleo de manchador a Pedro Pardo, por el delito cometido en esta Yglesia y se Nombre en su lugar a Gaspar Yborra, campanero; segurament, el delicto comés és el referit en una acta anterior (28 de juny, f. 10): en la qual es reflecteix que un servent de l'Església ...que se ha encontrado robando la macherra del curato [...], se le despida y que nunca pueda volver.

8 d'octubre de 1748 (f. 17):

Determinaron que a Joseph Vidal, capiscol de esta Yglesia, se le asista desde mañana, 9 d'octubre en adelante, con 4 sueldos de plata al día [...]

Etiam determinaron, que por la desatención usada por Mosén Fernando Acuña, Organista en esta Yglesia, en haber agenciado y logrado la plaza de Organista de la Collegial de Alicante, sin haver practicado ningun acto de urbanidad con este Cabildo, después de haverle colmado dicho Cabildo, de honras y exenciones, que en virtud de esta ingratitud, se le prive de las plaças de Organista y Arpista, y que del primero de Setiembre, se le quiten tosos los emolumentos de esta Yglesia.

21 d'octubre de 1748 (f.17):

deteRminaron nombrar por organista de esta Yglesia a Félix Aliaga, por tiempo de 4 años, digo quatro años, y con el salario de la Yglesia de 60 Libras, y a Mosén Mathias del Villar, por ayudante, con el salario de 25 Libras, por la administración de la cera y asistencia al Órgano quando canta la Capilla, y ausencias y enfermedades.

31 d'octubre de 1748 (f. 19):

Determinaron que el memorial que Mosén Fernando Acuña suplica se admita, para satisfacer la desatención dada con el Cabildo, lo que nunca podrá satisfacer a las honras y favores recibidos del Cabildo; sin embargo, usando de la generosidad innata al Cabildo, se admita [l'esmentat memorial] para que se vaya al ejercicio de Organista a la Santa Yglesia de Alicante, con esta honra más, para que conosca con más evidencia, lo que sin consideración, deve a este Cabildo.

7 de novembre de 1748 (f.20):

Determinaron que los Senyores Canónigos Don Ventura Soler y Canónigo Roca (Racional del Capítol d'aleshores): respondan a una carta atenta a la Ilustre Ciudad, a que se ha recibido de dicha Ilustre Ciudad, sobre la provisión de Organista en Félix Aliaga.

Etiam determinaron, que a Mossén Fernando Acuña, se le paguen los emolumentos de su empleo que se le esten deviendo, hasta el dia último de Agosto de este corriente año, según Determinación Capitular de 8 de Octubre de 1748, [...]

9 de novembre de 1748 (f. 20):

Determinaron que Félix Aliaga, que en deliberación de 21 de Octubre próximo pasado, fue nombrado Organista de esta Yglesia, se admite por músico de esta Capilla Colegial, de cuya deliberación, el Racional de Cabildo pase noticia por escrito al Maestro de Capilla, a fin que junte los Músicos de ella, y les notifique esta deliberación, y fecho, dé noticia al Cabildo de haverlo executado,[...] Al marge esquerre d'aquesta pàgina apareix com a epígraf, el següent contingut: ... en este Cabildo, fue llamado el Maestro de Capilla y preguntado pleno capítulo, si Félix Aliaga, Organista, era hábil para acompañar el segundo coro de la música. Respondió que sí y que haria demostración en práctica siempre que dicho Cabildo se lo mandase, por cuyo motivo, se le mandó le admitiese en la Capilla por músico de ella y diese noticia a los músicos.

4 de gener de 1749 (f. 25):

Determinaron no havia lugar a la pretensión del Maestro de Capilla, sobre dar cuentas de la administración de Ynfantillos todos los meses [...] al fin de cada mes, por algunos inconvenientes bien vistos al Ilustre Cabildo, [...]

14 de gener d e1749 (f. 26r i 27):

[...] etiam acordaron, que a Mosén Mathias del Villar, que ha asistido a tañer el Órgano en ausencia de Mosén Nicolás Acuña, se le gratifique el salario de Organista el dia primero de Setiembre del año 1748, hasta 21 de Octubre del mismo año, en que fue nombrado Félix Aliaga por Organista de esta Yglesia, (Nicolàs era germà de Fernando. Ací degueren equivocar-se).

12 d'agost de 1749 (f. 53 i 53):

Acordaron por representación que hizo el Señor Don Diego Félix Ortiz (Canonge prebendat) que el Racional llame a los sochantres y les acuerde el cumplimiento de su obligación de cantar lo que pintan los Libros de Coro sin dexar nota algun, porque de lo contrario, el Cabildo tomarà la seria providencia de poner persona que cuyde que cumplan.

7 de gener de 1750 (f. 69):

Otrosí acordaron, que Mosén Juan Damazeno Esbrí, se encargue de habilitar a Joseph Vidal del todo en la solfa; y que certificándolo el dicho, se le confiera a Vidal el Beneficio de Vicente Díez, que está vacante por muerte de Mosén Joseph Mira: Y en el interín que no se le da el beneficio, se le asista con 5 sueldos de plata para que se pueda mantener con desencia.

19 de febrer de 1750 (f.78):

Otrosí, habiendo pesentado Vicente Díez dos certificados del Medico y Sirujano de Almansa con memorial en el que suplicava que la causa de haver hecho la ausencia de los dos meses había sido su enfermedad, y que por lo que se le impugnaba de no cumplir en su obligación, ofrecía desde luego enmienda. En consideración de lo qual, se votó si se debería admitir; y fueron de dictamen que se admitiese los señores, Don Diego Eugenio Laviña, Deán, Don Dionisio Ros, Chantre, Don Mathias Jordán, Don Juan Ducos, Don Joseph [...] Soler, y el infra firmado Racional de Cabildo, y los señores Sachristà Roca, Llinás, Borja, que no se admitiese. Y para su salario le señalaron de 4 libras.

25 de febrer de 1750 (f.79):

Acordaron celebrar la fiesta de los Terremotos el 23 de marzo sin embargo devenía en lunes de Semana Santa, y que se celebre la misa que permite la rúbrica; y que se le pase recado al predicador de la Quaresma.

10 d'abril de 1750 (f.86):

Así mismo, que los días de fiesta no se pogan sino dos trastes para que las misas se digan post aliam y tengan los fieles hasta las 12 horas misa.

Otrosí, respecto que el doctor Blas Quinto, ha representado no se atreve a desir la misa de las doce con tan poco estipendio y que habiéndosele dicho por mi se acabaría el mes de Abril, y respondió que no, acordaron se les hiciese saber a los Beneficiados si la querian entre algunos; y caso que no se encontrase, se pusiese por bojarte entre todos; cuya diligencia practicada por el infraescrito Racional encontró al Maestro de Capilla que se convino a desirla dexándole el Anual del para celebrarle entre semana; cuya obligación contrajo por espacio de un año, y en caso que esté enfermo será de cargo suyo buscar quien la diga, [...]

4 de juny de 1750 (f.94):

La Carta de su Majestad en la que se sirve dar cuenta al Cabildo del casamiento ajustado de la Serenísima Ynfanta Doña María Antonia con el Duque de Saboya, hijo primogénito del Rey de Serdeña. Acordaron cantar Missa de Grácias y Te Deum Laudamus, en el próximo dia domingo, segun es costumbre en semjantes funciones, y que el señor Síndico pase recado al Regidor de Mes para que entendida la Ilustre Ciudad, nos haga la honra de Autorizar la función con su asistencia. Finalment, s'ajornà la celebració fins el 13 perquè la Ciutat estava esperant la resposta a una carta adreçada al Capità General per mitjà de la qual sabrien el que devia fer-se per a eixa celebració.

12 de juny de 1750:

Otrosí, que el Síndico Capitular pase a dar las gracias al Regidor de Mes por la asistencia de la Ilustre Ciudad a la función de Misa y Te Deum que se ha de cantar mañana por el casamiento de la Serenísima Ynfanta Doña María con el Duque de Saboya, y que las campanas solo se toquen al vuelo durante la Misa y Te Deum. Otrosí, que para esta función, el Bolsero dé la misma distribución que a la misa del día; y a la procesión de Te Deum, tres dineros por porsión sencilla, en fe de las quales...

18 de juliol de 1750 (p. 104):

Acordaron que respecto a que la obra nueva está casi en estado de hacerse la traslación y que lo más que se puede tardar es al año próximo de 51 o 52, y que para esta función será mucho el concurso y particularmente de personas caracterizadas a las que el Cabildo por muchos títulos deve de obsequiar, y considerando que las funciones de gusto y alegría serán en la Plaza Mayor que es la que actualmente está delante de la Colegial en la que el Cabildo tiene la Ventana del archivo, y que esta es tan reducida que apenas tres personas de frente pueden en ella concurrir; y teniendo la ocasión de un Balcón de treinta o más palmos, tuvieran a bien tomarle, mandándose componga y coloque en la ventana de dicho archivo a la pared de la Capilla de la comunión, quedando encargados para ello el infrafirmado Racional y el Señor Dionisio Ros, Síndico Capitular.

San Francesc de Borja i San Felip Neri, són especials patrons dels terratrèmols. En aquest sentit en 30 de juliol de 1750 es decideix escriure, responnent a una misiva prèvia del Cardenal Gentile, per sol·licitar-li una reliquia d'un d'aquests sants i que s'estengués d'aquesta forma també el Res de les Santes, les *Liciones* de les quals *...estan en el archivo...*(segons resa en l'esmentada Acta Capítular).

14 de setembre de 1750 (p.109):

Otrosí, sobre el memorial de los ministriles, que informe el Mastro de Capilla. Todo lo qual escribí y firmé.

26 de setembre de 1750 (p.111):

Acordaron que el Racional busque alguien que s'encargue de tocar las campanas, a los maytines de media noche, la queda i l'Aurora, liberando así a los sacristanes de este encargo, para que estos puedan ocuparse de cuidar la iglesia, comprometiendose a estar dentro de ella a las ocho en punto de la mañana, y que siempre se quedaran dentro de ella. Solo podrán salir quan acompañando el Viático del Santo Óleo quando se haya de visitar los enfermos. En qualquier caso, siempre habrá de quedar en la iglesia uno de ellos.

17 d'octubre de 1750

Es restituía la Comunitat de Santa Clara al seu convent. El 18 d'ocubre, aquesta Comunitat visita la Seu

[...] y allí fueron cortexadas por el Cabildo en particular y por toda la Noblesa que para ello estava convidada; y conducidas por medio del Coro, luego que llegaron al presbiterio, se corrió la cortina a María Santíssima, y se hizo señal con el simbalito para que doblasen las campanas; y puestas allí entonaron la Salve, la que continuó la Capilla de los músicos que el Cabildo tenia para ello prevenida. Y concluida la Salve salieron a ver la fàbrica nueva de la Yglesia [...]

p.124 Els sochantres cobraven 8 Lliures de la Primícia i se'ls en donaven 4 en Nadal i 4 en Setmana Santa.

11 de desembre de 1750 (p.124r i 125):

Otrosí, Deseando cómo y razón que los Divinos oficios se canten segun la clase que la rúbrica por decreto de la Iglesia les ha destinado.= Acordaron que el infraescrito Racional llame a los sochantres, domeros y ayudantes de oficios y les diga que el Cabildo espera que los dicho sochantres cumplan en su obligación no dando lugar a que el presidente del Coro ponga la mano; y los domeros y demás oficios se aplicarán siempre que vean hay falta al facistol según el exemplar de la Metropolitana, que así se practica. Y que el Maestro de Capilla lo tenga así también entendido para que siempre que vea falta, lo prevenga. Previniendoles, que si el Coro va bién, todas las cosas corran.

22 de desembre de 1750 (p.126):

Otrosí, Habiendo el Señor Deán nombrado a Joseph Villar por sacristán por muerte de Ignacio Guerola, acordó el Cabildo poner substituto a Joseph Falcó, y nombraron a Juan Martínez para la dicha substitución, portándose como debe. Y para la plaza de acólito, a Joseph Teruel, infantillo que era merecedor de justicia.

7 de gener de 1751. (p. 128)

Repartiment d'oficis.

Otrosí.= teniendo en cuenta el memorial y servicios de Pascual Lorente, le nombraron por manchador con los demás anexos de barrer la Iglesia, cuidar de las pilas de la agua bendita, y esterar y desesterar la Yglesia [...]

4 de juny de 1751 (p.144):.

Otrosí, viendo el memorial de Gaspar Yborra, campanero, acordaron quede el oficio de manchador en Pasqual Lorente; y que la campana Mayor que está a cargo de este, no pueda el campanero darla a otro por las contingencias que puede tener mudando de mano quando la doblan, y que cada uno de estos perciba sus respectivos emolumentos pertenecientes a sus empleos [...]

A partir de juny de 1751 (p. 152), decideixen que els memorials que s'hagen de presentar al Capítol, hagen estat revisats pel Racional a fi que

[...] caso de contener alguna palabra que no sea arreglada y con la debida moderación, se devuleva a la parte, porque en esta forma estará responsable dicho Racional por cuyo canal deben pasar a mano del Cabildo [...]. Tot i no implicar aquesta decisió una censura als escrits que es presenten, hom pot considerar que a partir d'aleshores, els escrits que es puguen presentar perden part de la seva primigènia essència gramatical i semàntica. *17 de setembre de 1751.*

Des del dia de la festivitat de la Mare de Déu de la Seu, que les relacions entre el Capítol i la Ciutat, incloent-ne també les congregacions dels dominics i el de la Mercè, per si es feien estacions de la processó a Santa Clara o a la Consolació, i altres desavinences semblants, la ciutat ja decidí el 5 d'agost no enviar els ministrils amb l'amenaça de no pagar-los el sou. El capítol, decideix reprendre a les comunitats involucrant a l'Ordinari general de València afí que emetera judici i posar orde. El ben cert és que aquell any se suspén la processó de l'Assumpció a decisió del Capítol per evitar s'hi donaren més escenes de discòrdia. Així les coses el Capítol en prevenció que per la situació donada, la Ciutat no acudisca a la festa d'Anys del Rei (23 de setembre): acordaren

[...] se haga la función de Missa y Te Deum; y que els maestro de Capilla convoque a los músicos dando quenta, por si no asistiesen los ministriles (músics de la ciutat), que en este caso se les deverà quitar la distribución de la primera función. Ja no explica després si acudiren o no. En qualsevol cas les relacions estigueren tibants llarg temps. L'assumpte de no assistir la Ciutat a la processó d'agost, arriba també a sa magestat, i sembla ser que no li feu molta gràcia (haciéndoles presente havia sido de sumo desagrado para Su Majestad).

El Governador envia una carta-ordre per la qual exigeix es presenten a Capitania General l'Alferes Major i el Regidor més modern. El Capítol havia assabentat el rei per mitjà d'una carta adreçada al marquès del Campo del Villar, secretari del rei, i de la qual hi ha la transcripció a la p. 171 i següents del llibre d'Actes que ens ocupa.

30 d'octubre de 1751 (p.176).Sobre l'arxiu:

Otrosí, acordaron que respecto a que el archivo está súmamente mal parado por razón de las lluvias, y que gastar en componerle es en valde respecto de estar en la obra nueva en estado de servir el que allí hay, y estando próxima la traslación de la residencia para tener del todo bien custodiados los papeles, mandaron se den las providencias más oportunas para que se traslade dicho archivo a la obra nueva. Òbviament, no podem saber fins ara si a aquest arxiu s'hi guardaven papers de música antics i per tant si algun d'ells pogué fer-se mal bé en aquelles condicions.

10 de gener de 1752 (p. 184):

Otrosí, Habiendo tenido presente lo mal que se porta Mosén Vicente Díez en el empleo que el Cabildo le ha confiado de plaza de Sochantre, y que lexos de sostener el coro y cumplir, le abandona de tal grado, que cantando de fantasía, están de más los libros y sus notas, queriendo sugetar a todos a su torcido dictamen; y habiéndose entendido el mal exemplo que ha dado varias veces delante del facistol, acordaron se le diga por mi, el infraescrito Racional, que el Cabildo, lexos de adherir a la pretensión que tenía de que se le aumente el salario, se halla mal satisfecho de sus operaciones y peor servido en el Coro; siendo así que se le ha advertido varias veces cante lo que pintan los Libros, y que olvidándose de lo que se le tiene prevenido, y de los sanos consejos que los señores presidentes le han dado, tira a que las santas prevenciones que el Cabildo da en respecto al Coro salgan ilusorias; por lo que en adelante se retire a otra de las sillas de el Coro y que allí, quieto, observe sin cantar las providencias que el Cabildo tiene tomadas para que se cante el Canto llano según es en sí; y que dentro de dos meses contadores del de hoy, deberá presentarse ante mi la cartilla de tonsurado, porque de lo contrario el Cabildo tomarà la providencia que más convenga al bien del Coro y servicio de la Yglesia.

Otrosí, que Joseph Vidal cuyde de cumplir bien su oficio que tiene de sochantre, con tal que cante lo que hay en los libros y cuyde como debe de su obligación.

Otrosí, que se encargue a Mosén Miguel Calbo y a Mathias del Villar, se apliquen y cuyden de que el Cabildo quede desempeñado en la santa determinación que tiene de que el Coro vaya como Dios manda, y dieron el encargo al señor don Diego Ortiz para que vigile sobre si incumplen en su obligación [...]

12 de gener (p.186):

Sembla ser que el Santíssim havia desaparegut (furtat): del sagrari de Santa *Tecla*. Com que el sagrari es revisava de huit en huit dies, no es podia saber concretament el temps que portava desaparegut. En aquestes circumstàncies, decidiren:

Otrosí, que los officios se resen a tono baxo (amb veu baixa) según en la Semana Santa, y que no se toquen las campanas en señal de dolor, pues tanto sentimiento alcanza al Pueblo Cristiano y al Estado Eclesiástico.

15 de gener (p. 187):

decidiren concedir gràcia d'hàbits a mossén Joseph Ferrando i Vidal, beneficiat de la Villa de Pego i resident a València. Potser és el mateix Ferrando que després apareix com a músic en les referències d'algunes festivitats.

12 de febrer de 1752 (p.196):

Otrosí, acordaron que Mossén Vicente Díez, vuelva al facistol y empleo de sochantre: bien entendido que se espera cumplirá con su obligación y que se le diga por el infraescrito Racional, que lo que el Cabildo ha practicado solo ha sido mostrar saber castigar a quien no cumple y perdonar a quien lo merece; y que sirva de escaarmiento para adelante.

24 de maig de 1752 (p. 211):

En la p. 210r parla que es disposen les millors campanes del Regne, Maria, Jesús i Vicente.

Otrosí, acordaron hacer admisión a percases a Francisco Verdú, músico von el cargo de ayudante de oficios, de cantar en la Capilla los contraltos, y con lo demás que le ofrece en su memorial.

4 de juny de 1752 (p. 212):

Otrosí, en vista del memorial de Joseph Portell, Maestro de Capilla de esta Col·legial, igualmente acordaron darle las distribuciones que pide durante la ausencia que haga para la mejora de su quebrantada salud, [...]

28 de juny de 1752 (p. 216):

Otrosí, acordaron admitir a percazes y distribuciones de esta Yglesia con la obligación de Ayudante de Evanagelistero y demás a que se le destinase a Francisco Verdú, músico, por escritura ante dicho Molla en este mismo al que me refiero [...]

27 d'octubre de 1752 (p. 225):

Otrosí, acordaron en vista de no bastar las quatro porciones que cobra el Maestro de Capilla para la subvención de los infantillos; que cada mes acuda con libranza del señor Racional al Procurador para que este complete lo necesario [...]

15 de novembre de 1752, (p. 226)

Preu d'una missa amb música.

[...] haviéndose pedido por un devoto una missa a nustra Senyora con música, campanas y que se quitase el cristal a Nuestra Señora, y que para esto se daria de limosna quinze Libras, Acordaron celebrar dicha missa y señalaron el de mañana.

1 de desembre de 1752 (p.228):

Acordaron otorgar poder a Carlos Lano y Sarrió, escrivano de Valencia, para que en nombre del Ilustre Cabildo haga presentación del Benefecio baxo la invocación de San Sebastián, vacante por renuncia de Mosén Gregorio Galiana, en favor de Mosén Manuel Aliaga con el mismo cargo de Ayudante de oficios et signanter Domero y Sochantre, presentandole ante el Sr. Arzobispo y su Vicario General more solito.

Otrosí, en vista de la falta de asistencia en los oficios de sochantría, quedando tan menoscabado el Culto Divino; acordaron que el infrafirmado Racional de Cabildo, llamase a Mosén Andrés Maravall, sochantre, que por su edad y accidentes no puede desempeñar su encargo, y le persuade renuncie a dicho oficio, dándole una admisión a percazes y supliéndole por via de salario la gruesa que perderá con tal renuncia, y se le confiera dicha sochantria al licenciado Thomás Aliaga, Sochantre actual de la Catedral

de Guadix; y se le prevenga por el Señor Don Joseph Buanaventura Soler, vaya disponiendo su viaje para esta ciudad.

9 de diciembre de 1752 (p. 230r i 231):

Acordaron admitir por organista de esta Yglesia a Mosén Manuel Narro, asistente hasta el presente en el Colegio de el Señor Patriarca de Valencia de organista, haciéndole admisión de percazes para título de sus sagrados órdenes y dándole interín que llegue al Sagrado del Sacerdocio 50 Libras por via de salario, admitiéndole desde luego en el Coro para el lucro de las distribuciones y demás emolumentos como otro de los residentes, con hábitos de Graduado, respecto de practicarse así en la Metropolitana de Valencia; y que de dicho nombramiento se de por el infraescrito firmado Racional, aviso a la Ilustre Ciudad par su inteligencia y la de servirse sistirle al provisto, con el salario prevenido en otra de las ordenanzas de dicha Ilustre Ciudad.

Y respecto de hacerse cargo el Cabildo que dicho nuevo Organista, por la asistencia de la Capilla en las músicas de fuera y otros casos, estará necesitado de hacer algunas faltas; para ocurrir a esta, y en consideración de los buenos servicios que ha hecho Félix Aliaga en dicho empleo de organista, acordaron nombrarle por segundo organista con la asignación de 40 libras anuales de salario, que deberán pagarse de la Administración de derechos de colecta, y en fe de ello y para que conste lo firmé.

11 de diciembre de 1752 (p.231):

Acordaron poner en ejecución el acuerdo del 9 de este mes en que se admitió y dió la plaza de Organista de esta Yglesia a Manuel Narro y se autorizó [...] de admisión a percazes y nombramiento de organista.

Otrosí, habiendo hecho presente que Félix Aliaga, organista que fue, envió las llaves del órgano, no admitiendo el nombramiento de Segundo Organista, con designación de 40 Libras, acordaron admitir dicha dexación, y que la resolución del 9 no tuviese efecto en el caso del nombramiento y designación a Félix Aliaga.

Otrosí, acordaron admitir la renuncia del oficio de Sochantre que hizo Mosén Andrés Maravall con escritura ante Estevan Juan, escribano y para que quedase con título suficiente de sus Sagrados Órdenes, y en atención a su larga edad y accidentes le admitieron a percazes, y la gruesa que lucrava por el oficio que renunció, se la compensaron dándole por via de salario y en las mismas tercias que antes percibía, la gruesa de 16 libras anuas de ella, todo con escritura ante el dicho Estevan Juan en este día.

Otrosí, acordaron hazer presentación del oficio de sochantre, vacante por renuncia de Mosén Andrés Maravall en este día, en favor de Thomás Aliaga, natural de esta ciudad y sochantre actual de la Yglesia Cathedral de Guadix en Andalucía, como con efecto, le presentaron dicho oficio con escritura ante el mismo Estevan Juan en dicho día al que me refiero, [...]

18 d'abril de 1753 (p.246):

Otrosí, en atención a haber nombrado a Mosén Thomás Aliaga, Sochantre que fue de la Cathedral de Guadix, en otra de las de esta Yglesia, y haber ya llegado a su residencia, como sea tan corta la distribución de un Beneficiado: acordaron que para que se pueda

mantener se le den todos los dias cinco sueldos y ocho dineros en menudos, además de los extraordinarios y gruesa conforme lo goza al presente el otro sochantre Mosén Vicente Díes, [...]

21 d'abril de 1753 (p. 247):

Otrosí, sobre renovar el castigo de los terremotos, acordaron poner colecta en la Misa y descubrir a María Santísima, cantándole todos los días su Letanía y Salve despues del coro.

Des del 19 d'abril de 1753, (p. 256): havien hagut més terratrémols, tot i que sembla ser que foren de poca importància, però arribaren a fer se rogatives a la Mare de Déu.

7 de maig de 1753 (p. 256):

Acordaron celebrar el aniversario del Alma del Eminentísimo Señor Cardenal Gentile, protector de esta Yglesia el día 10 de los corrientes, con Placebo, Misa y Resposos con Música añadiendo la campana Mayor a medio vuelo a las horas acostumbradas como en entierro general de canónigo.

8 de maig de 1753 (p. 257):

[...] en atención a que la Capilla, o la mayor parte de los músicos de ella tenían contrata hecha en la Villa de Cosentayna para la asistencia en su Parroquia el Domingo inmediato que contaremos 13 de los corrientes, acordaron diferir la Misa de Gracias a María Santísima que estaba destinada para dicho día, al día Martes 15 de los corrientes y respecto de esto se había dado cuenta a la Ilustre Ciudad, se escribiera otra carta haciéndole presente estos embarazos para su inteligencia.

24 de maig de 1753 (p. 259r):

Otrosí, acordaron dar Comisión a los senyores don Diego Eugenio Laviña, Deán y al infraescrito Racional, para arreglar la música para la próxima translación de Nuestra Patrona con todo el lucimiento posible.

26 de juny de 1753 (p263).

Actes de celebració de la traslació de la Mare de Déu al nou temple (fàbrica nova):.

Otrosí, acordaron que se cantasen, concluidas víspera y completas, Maytines solemnes de dedicación en dicho día primero (2 d'agost).

27 de juliol de 1753 (p.274): Preparatius de la celebració:

[...] habiendo enviado recado la Madre Abadesa y Comunidad de Santa Clara por medio de su confesor, que permitiese el Cabildo se cantase un motete en su Yglesia a María Santísima, haciendo en ella la correspondiente pausa en la procesión, acordaron pasase el Señor Síndico Capitular a manifestarle a la Madre Abadesa no ser facultativo

en el Cabildo ese obsequio por la asistencia del Prelado (había vingut l'arquebisbe) que deberá mandar a su gusto.

2 d'Agost de 1753 (p. 276):

[...] Haviendo entendido el Cabildo que su Ilustrísima gustaría de hazer descanso en la carrera de la Procesión General de María Santísima, acordaron fuese en la Yglesia del Real Convento de Santa Clara, de la aprobación de su Ilustrísima, donde se le prevendría su sitio pasando el correspondiente aviso a aquella Comunidad para que se cantase un motete, por medio del Señor Síndico Capitular y se hiziese entender a la Ilustre Ciudad este descanso para que previnieran sus asientos en dicha Yglesia.

13 de setembre de 1753 (p.283):

Otrosí: En inteligencia de la queja que han dado los músicos que están de poco servicio, de repartirse los que llevan el peso de la Capilla una Libra en perjuicio de sus derechos: acordaron tomar informe de las Capillas de Valencia de su gobierno y distribución para providenciar lo correspondiente.

Otrosí: respecto de la gran distancia que hay del Presbiterio al campanario para poder acudir los sacristanes a hazer señal de Levantar a Dios, acordaron avisen estos con el simbalito para avisar al campanero que deberá estar en el campanario para hazer dicho señal.

Que se anote lo gastado en las fiestas de translación:

[...] Por la quarta parte de lo gastado en Música, Campanas, Sacristanes y allanar el Plano de Bellvedere: 127 Libras, 1s. 11 dineros.

25 d'octubre de 1753 (p.288):

Otrosí: que no se continuen ya más los responsos generales en la manyana del día de los Difuntos como se ha hecho hasta el año pasado, causando más irrisión que edificación. Sí que toda la Comunidad bajo una cruz cante en los tres ángulos de la Yglesia tres responsos generales, acudiendo los interesados a dar la limosna de sus ofertas, y después otro general, pro fratribus, a la puerta del Coro, lo que se practicarà todos los años en tal día.

27 de març de 1754 (p. 312): Sobre protocol de rogatives

[...] haviendose hecho súplica por parte de la Ilustre Ciudad pidiendo rogativas por la grande falta de aguas y estarse perdiendo las cosechas, acordaron se haga dicha rogativa empezando desde mañana, 28 de los corrientes, con missa, estando María Santísima descubierta después de concluidos los Divinos Oficios, y por la tarde, después de completas se cante la Letania y las preces que disponen las rúbricas para semejantes casos, avisando al Pueblo con las campanas.

27 d'abril de 1754 (p.315):

Otrosí, acordaron aumentar el salario de 25 L. hasta la cuantía de 40 L. a Gaspar Yborra, Campanero, en atención a la cortedad de la cota que disfruta y los mayores gastos que se han aumentado en el aumento de las nuevas campanas mayores.

Llibre 76. Acords capitulars des del 9 de maig de 1754 fins a 1759

11 de juliol de 1754 (p.10):

[...] Determinaron se le haga Entierro General con sólo un acto a Mosén Fernando Acuña, Presbítero, en atención al sagrado orden sacerdotal y al superior desempeño con que sirvió el empleo de Organista de esta Yglesia, hasta que pasó a la de Alicante. En fe de lo qual lo firmé.= Don Diego Félix Ortíz, Racional de Cabildo.

24 de juliol de 1754 (p. 11):

[...] Determinaron hacer admisión a las Salves Adventicias que se cantan en esta Yglesia y gracia de Hábitos Doctorales como los usan los demás graduados de esta Yglesia durante la voluntad del Ilustre Cabildo al Doctor en Sagrada Theologia Juan Zapata, Beneficiado en Valencia en la parroquial de San Lorenzo...

5 d'octubre de 1754 (p.16):

[...] determinaron nombrar en Acólito de esta Yglesia y Coro, al infantillo Francisco Martínez, y a Mariano Cortés, con retención de la plaza de Acólito que tiene, se le nombró ayudante de sacristán con el salario mensual de 1 Libra y 10 sueldos.

18 de març de 1755 (f.28):

[...] Por quanto la fiesta anual votada por ambos Cabildos, de Gracias por habernos libertado de los terremotos en el año mil setecientos cuarenta y ocho, día veinte y tres de Marzo, ocurre en esta Domingo de Ramos, Resolvieron que se entre a las seis y cuarto de la mañana para exponer el Santísimo Sacramento, y la missa cantada sea Resada con toda la solemnidad de Altar y Coro, que para salir a la bendición de los ramos, se corra el Velo al Santísimo [...]

12 d'agost de 1755 (p.47):

Otrosí: Manuel Monllor, Acólito, presentó memorial en el que pedía se le concediese el convocar los Músicos de la Capilla, y por este trabajo una porción entera, y me por agregado a la Capilla, determinaron que acudiese al Señor Diego Félix Ortíz, como protector que es de dicha Capilla.

4 de març de 1756 (p. 59):

[...] Que los sochantres y oficios entren en el Coro con los capirotos correspondientes, al tiempo que no se puedan ir fuera los oficios y ayudantes de ellos, sin el permiso del Señor Vicario de Coro.

18 de maig de 1756 (p. 64)

Que el Señor Deán, tome a Carta de Gracia la casa de Mosén Joseph Portell.
Otrosí: Sobre los atrasos de Mosén Joseph Portell, Maestro de Capilla, resultantes en el Quaderno de la Administración que está a sucargo, que feneció en último de Abril del corriente año 1756. Se le dió comission al Señor Deán para que lo componga, tomándole la Casa que habita a Carta de gracia, o ajustándolo de otro modo que más conveniente sea a la Yglesia.

12 d'agost de 1756 (p. 77)

Després d'una plaga de llagostes,

[...] Que concluda la Missa de Gracias de Nuestra Madre y Señora [...], se cante el Te Deum en gracias de lo mucho que le devemos.

1 de desembre de 1756 (p.84)

Acotació al marge referencial de la imitació de València:

[...] Que se haga la función de Rogativa por la Langosta como se ha executado en Valencia, en la Processión, recibimiento de la Santa Reliquia de San Gregorio Ostiense.

7 de gener de 1757 (p. 89):

Otrosí: Que sobre saludar el Preste quando entra y sale en el Presbiterio a la Ciudad, se pida informe a Valencia y ver cómo se practica allá; y así mesmo en las festividades de la dicha Ciudad, los clarines y timbales de ella que entran en la Yglesia, que por obviar el ruido, que se escriba también a Valencia, y se vea cómo lo practica aquella. després, a la pàgina 91r, es llig la resposta de la catedral de València referida al protocol de la salutació, indicant-ne que sol deu saludar el capitular a l'eixida de la Ciutat en les celebracions canòniques. No diu res dels clarins ni del timbals. La resposta sembla ser que apareix a la p. 201 d'aquest mateix llibre.

Pàgina 90:

[...] Que saluden los Beneficiados que estuviesen al facistol a los Capitulares quando entren.

Otrosí: Que los Beneficiados que están al facistol en las capas quando entran los Señores Capitulares, que se hayan de poner en pie para saludarles, y los dichos señores Capitulares, hacerles la devida salutación, y si alguno fuese remiso y no lo practicase, el Señor Vicario de Coro que le aperciba con la marca correspondiente.

Tot seguit, *ipse locus*:

[...] Que los dos infantillos que llevan los Candeleros vayan delante de los Diáconos quando salen a Vísperas. Otrosí: Que los Infantillos, quando sale el Señor Capitular a

incensar el Altar Mayor a Vísperas, que vayan los de los candeleros delante del diácono y subdiácono, y no detrás del Perteguero, pues así se practica en Valencia [...]

24 de març de 1757 (p. 96):

[...] Que Nicolás Mira, quede en el encargo de hazer venir los músicos que sean menester para la Semana Santa, para authorizar la función de ella.

4 d'abril de 1757 (p.97): Més proves sobre l'emulació del protocol de València:

[...] Que sobre estar privadas las Letanias en los entierros de los Señores Beneficiados o Sacerdotes y demás entierros particulares, mandaron que se informe el Señor Montoliu, del Maestro de ceremonias de la catedral de Valencia, si se han de decir los tres responsos, como se han dicho a los Señores beneficiados de esta Yglesia, o uno, o si se practica en la dicha Cathedral el decirles un Nocturno sin Laudes; y que en adelante tenga la obligación de escribir el Secretario del Cabildo al dicho maestro de Ceremonias de Valencia, para todas las dificultades que se le ofrezcan para el buen gobierno de esta yglesia, y el Racional que lo haga presente en Cabildo, pues de esta manera se sea conforme en la matriz.

1 de juny de 1757 (p.112). Sobre diputats i acòlits:

[...] Sobre los Acólitos, se ha resuelto que luego que concluyan los tres años, como haya infantilillo que pueda servir dicha plaza, y lo pida al Cabildo, que salga el más antiguo, y entre el infantilillo en su plaza, con la obligación de que haya de asistir al traste de los Señores Conónigos, y en concluyendo estos Señores la Missas, que asista al Coro.

24 de setembre de 1757 (p 117):

Otrosí: Que los Sochantres se pongan en los banquillos del medio del Coro para entonar los himnos y Antífonas, y que se sienten en la silla que les corresponde.

Una beca

Otrosí: Sobre el memorial que puso el acólito Teruel despidiéndose del Cabildo con ánimo de pasarse a estudiar a Valencia, ha resuelto el Cabildo, darle 10 libras para ayuda de sus gastos.

23 de desembre de 1757 (125).

Otrosí: determinaron que la Calenda de Navidad la cante Mosén Vicente Díez, Sochantre.

6 de març de 1758 (134):

Nombramiento de Maestro de Capilla interino, por muerte de Mosén Portell, en Mosén Manuel Narro: [...] Por muerte de Mosén Portell, maestro de Capilla, nombraron a Mosén Manuel Narro, organista para que cuide de los infantillos, y se incaute de las Porciones para pagarles las Semanas, cuidando de enseñarles para el desempeño de la Yglesia.

11 de març de 1758 (p.135):

Otrosí: Determinaron, en vista del recado que dió el Señor Racional de los Herederos de mosén Joseph Portell, maestro que fue de Capilla, sobre escojer los papeles que fuesen para el Servicio de la Yglesia, que pase el Señor Racional juntamente con Mosén Manuel Narro y Mosén Mathías del Villar, y que escojan los que les parescan convenientes, lo que se executó el mismo día por la tarde, y quedar depositados en el Archivo de esta Yglesia. En fe de lo qual, lo firmé.= Don Juan Antonio Ducos, Racional de Cabildo.

18 de març de 1758 (p.136).

Se le perdonó la deuda a mosén Joseph Portell que devia a la Yglesia, por los papeles que ha dexado:

[...] En vista de los Papeles que ha dexado Mosén Joseph Portell, maestro que fue de capilla, a esta Yglesia, se ha servido el Cabildo perdonarle la deuda que devia a este.

27 de març de 1758 (p. 137):

[...] Estando vacante la plaza de Maestro de capilla por muerte de Mosén Joseph Portell, nombraron por Maestro de capilla a Mosén Antonio Molina, Clérigo, Maestro de Capilla que era de la Parroquia de San Andrés de Valencia.

6 d'abril de 1758 (p.139):

[...] Determinaron admitir a percases a Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla de lo que recibió Escritura Luís Mollá.

Otrosí: Determinaron que se le den las mismas porciones que se han dado a los otros maestros de capilla.

5 de maig de 1758 (p. 144):

Otrosí: Que el Señor Racional llame al maestro de Capilla y al Organista, y estos como inteligentes, vean si los Sochantres se acomodan en el canto al Oficio del día, y de la falta que hallasen den cuenta al Señor Racional para remediarlo.

Otrosí: Se le dé a Mosén Narro 10 libras de Arguilando en atención al trabajo que ha tenido en la Semana Santa y cuidar de los muchachos en la vacante de Maestro de Capilla.

17 de maig de 1758 (p. 145)

Augment de salari al mestre de capella

Otrosí: se le añade al Maestro de Capilla treinta Libras anuales Interim no esté ordenado.

Que se cierre el Aula Capitular vieja:

Otrosí: en atención a que en el Aula Capitular vieja se suelen ajuntar algunos beneficiados y seculares, determinaron tome la llave el infraescrito Racional.

31 de juliol de 1758 (p 162):

Otrosí: Determinaron se llame a los dos Sochantres en presencia del Señor Deán y Racional, y que se les haga saber el cumplimiento de su obligación. Y una vez avisados y no cumpliendo, se les quitaría el aumento que se les da.

2 de febrer de 1758 (168):

Otrosí, habiendo presentado memorial Manuel Monllor, Acólito, despidiéndose para pasar a Tortosa a la plaza que logró de Contralto, y suplicando al Ilustre Cabildo una ayuda para el viaje, se le consedieron 10 Libras.

Otrosí: se hizo nombramiento de Acólito por la vacante de Manuel Monllor, a Francisco Martínez, Infantillo, con la obligación de tener la plaza de Acólito tres años, no más, y que tenga la obligación de cantar de tiple mientras le dure la voz.

Otrosí; se le dió comission al Señor Deán para que haga la Diligencia si se encontrara un muchacho de buena voz que pueda sustentar el coro y que se le den quatro o cinco sueldos cada dia.

11 de novembre de 1758 (p.182):

[...] Que se impriman los villancicos de Navidad. Otrosí, que se imprima la letra de los Villancicos de la noche de Navidad y para ello, se le dio comission al Maestro de Capilla.

14 de desembre de 1758 (p. 190):

Otrosí: nombraron para la plaza de Acólito por muerte de Francisco Martínez, a Joseph Valls, Infantillo, con la obligación de cantar de tiple mientras le durase la voz.

Al Quinque Libri, en l'apartat de Difunts de 1746 usque 1785, mes de novembre de 1758, f. 129r, apareix: Viernes a ocho: Entierro Generalete en la Yglesia Colegial de Francisco Martínez, Acólito, Hijo de Pedro y de Ysabel Martínez. Murió sin hazer testamento por no tener de qué testar.

5 de març de 1759 (p. 201):

Otrosí: Que de hoy en adelante no se consienta que los clarines y timbales de la Ilustre Ciudad entren en las funciones públicas dentro de esta Yglesia, para lo qual, se pase recado por medio de carta, a dicha Ilustre Ciudad.

11 d'abril de 1759 (p.207):

Otrosí: En virtud del memorial que presentó el Maestro de Capilla, se le aumentaron veinte libras más de salario hasta que se ordene.

Llibre 77. Acords capitulars des de maig de 1759 fins abril de 1763.

6 de juny de 1759 (p. 8)

Que el Maestro de Capilla sea más puntual en la residencia en el Coro:

Otrosí: Por quanto se ha notado que Mossén Antonio Molina, Maestro de Capilla no asiste al Coro, lucrando las distribuciones, tal vez con pretexto de estar trabajando algunas obras tocantes a su Magisterio que si son para el servicio de esta Insigne Yglesia, las deve componer las dos o tres semanas antes a las Mayores que anualmente se celebran en ella, de que resulta que por la no residencia de dicho maestro en el Coro, los ynfantes de él no tienen aquella destreza que corresponde para cantar los Versos y Antífonas que les toca y tampoco están en la veneración y respeto que se merece lugar tan sagrado: Acordaron, que el Señor Racional llame a dicho Maestro y le haga saber en la obligación que está constituido para que tenga presente la residencia que deve hacer en el Coro y enseñanza que deven tener los Ynfantes, y Veneración del Coro.

8 de novembre de 1759 (p. 91):

[...] Respecto de estar ya acordado por este Ilustre Cabildo, no debería permitir que la Ciudad, en sus funciones entren en esta insigne Yglesia con timbales y clarines y otros instrumentos, por ser contra todo derecho canónico y mandado por varias decisiones, Acordaron: que en los días inmediatos al Señor Sabas Abad, fiesta de esta Ciudad, se escriba a ésta, no permitirá este Ilustre Cabildo que en su Yglesia entren los referidos instrumentos. Sí que se queden a la parte de fuera de la puerta de dicha Yglesia, para lo que se escribirá carta por el Señor Racional a otro de los comissarios de fiestas de dicha Ciudad para que quede esta entendida.

7 de gener de 1760 (p. 57):

[...] Francisco Martínez, Acólito, suplicando a este Ilustre Cabildo que en atención a los servicios le tenía hechos, y aplicación en sus estudios de Organista y Compositor, se dignase hacerle una Admisión para ayudante de oficios, que era el medio por donde esperaba cumplir su deseo eclesiástico; Acordaron, que en el Cabildo después de Epifanía del año mil setecientos sesenta y uno, continuando en su obligación y cuydado en los estudios, lo acordase y se le consolaría.

[...] Igualmente, presentaron memorial Mosén Miguel Ferrando y Mosén Nicolás Mira suplicando que este Ilustre Cabildo les diera diariamente interim, de Missas, así como las tenían concedidas Mosén Mathías del Villar, Mosén Miguel Calbo y Mosén Vicente Díez, con la limosna de quatro sueldos: Acordaron consederles la súplica y que el Racional de Missas les aplicase intención diariamente, menos los sábados, pero que la limosna de las Missas ya fuesen de quatro sueldos quando las huviere, y quando no, de tres sueldos, y de esta misma manera debería aplicarlas a los expressados Mosén Villar, Mosén Calbo y Mosén Díez, que estos también, no tendrán intención en los

sábados, con la prevención que el Domero que fuese de semana, a éste en ella no se le debería quitar la intención y limosna de quatro sueldos aún en los sábados; Y si estuvieren enfermos, se les quitará.

9 de maig de 1760 (p. 70):

[...] Se hizo presente por el Señor Racional que en la tarde del día de ayer, ocho de los corrientes, diez y seis beneficiados de esta Insigne Iglesia i en ellos, Mosén Vicente Roig, havían passado a la Capilla de Nuestra Señora de la Asumpción, construida en el Santo Hospital de esta Ciudad presedido el toque de campana del mismo, y preparado el Altar con dos sirios y Missal, estando dicho Mosén Roig con Roquete y Estola, entonaron el Te Deum laudamus que continuaron cantando con instrumentos músicos y concluydo cantaron igualmente la antífona del tiempo y Oración de María Santíssima; cuyo acto parecia era contra el honor y en menosprecio de este Ilustre Cabildo, pues sin sus facultades no podían aquellos formar comunidad, ni menos, celebrar dicha función ni otras semejantes, a que era pressiso acudir para remediar semejantes atentados: Acordaron dar comisión a dicho Señor Racional para que consultada la materia en los abogados de Valencia, y dado el medio y modo que el Ilustre Cabildo pueda executar para el castigo o remedio de sus facultades, dicho Señor Racional, lo reporte en el primer Cabildo que huviere.

11 de juny de 1760 (p. 76):

[...] Que respecto que Mosén Thomás Aliaga, Sochantre en la mañana del día de ayer, estando en el Coro convocados los Beneficiados Residentes que por boxarte les tocava el acompañamiento de un Viático diez y seiseno en el que también se hallava comprendido el mismo Mosén Thomás, sin mirar y reverenciar la solemnidad del día, expuesto nuestro Dueño y Señor, no hasiéndose cargo de la falta que hacía en el Coro, mayormente quando su compañero Mosén Vicente Díez se hallava enfermo y sin poder cantar un Verso, saliéndose de aquel con los Beneficiados para acompañar dicho Viático quedándose el Coro sin ninguna voz para poder proseguir a cantar las horas que faltavan, que se continuaron con la mayor nota, de que dio motivo al Señor Vicario Presidente de Coro para mandar al bolsero le suspendiera a dicho Mosén Aliaga el pago de las Vísperas y Completas por vía de multa o marca, que haviéndoselo hecho saber a este en el tercer Salmo de Vísperas en aquel instante dexa de cantar, de que fue pressiso tomarse providencia para que no faltase asistencia en el facistol, insistiendo dicho Mosén Aliaga sin querer cantar una Antífona en los Maytines y Laudes subsiguientes, causando el mayor escándalo en el referido Coro, manifestando una altanería i sobervia digna del mayor castigo; Acordaron: se le marque en la quantía de dos libras moneda corriente, exigisoras de la primera tercia de su Gruesa por el hecho referido arriba, dexando en su fuerza y valor de esta Vicaría de Coro, y en el presente día se le asista con la distribución.

7 de gener de 1761, Capítol post-Epiphaniam.(p. 104):

[...] Por el Señor Don Manuel Llinás se hizo presente el perjuicio se causava a los residentes de esta Insigne Yglesia que el Ilustre Cabildo huviera mandado dar intención de Missas annualmente a excepción de los sábados, a los Domeros,

Evangelistero, Epistolero, Sochantre y Bolsero pues siendo cierto que dicha residencia en anuales y rios se hallava tan corta, la hacía más las intenciones que aquellos tenían por la dicha providencia, la que tenía, por cierto, no podía haver hecho el Ilustre Cabildo, quando resultava en perjuicio de tercero. Acordaron: se consulte a Valencia si el Ilustre Cabildo podrá tener facultad para hacer semejantes gracias, y hecho, se reporte. Después (p.113r i 114), els afectats demanen al Capítol que aquest senyor no s'immicuisca en els assumptes sobre distribucions per molt Vicari de Cor que siga. (p. 104r): [...] En vista del memorial presentado por Francisco Martínez, Acólito, en que acuerda al Ilustre Cabildo el decreto le hizo en la súplica y petición de Admisión en el Cabildo General de Epifanía del año próximo pasado: Acordaron se le consolara siempre que el tiempo lo permita y el Ilustre Cabildo halle oportunidad.

23 de gener de 1761 (p.107):

[...] se le concedió a Francisco Martínez, Acólito, permiso por tiempo de dos meses para pasar a Valencia a hacer oposición al oficio de Organista de la Metropolitana, sin que durante su ausencia se le quite nada de su distribución.

24 d'abril de 1761(p.117r i 118):

[...] Haviéndose leydo el memorial presentado por Mosén Manuel Narro en que hacía presente el havérsele conferido por el Cabildo Metropolitano el oficio de organista y que era pressiso dexar el que tenía en esta Insigne Yglesia, aunque con el mayor sentimiento por lo mucho que le había favorecido el Ilustre Cabildo: Acordaron admitirle dicha dexación asegurándole siempre tendría propicio al Ilustre Cabildo en quantas ocasiones se le proporcionase para complacerle.=

En atención a que por la dexación que ha hecho Mosén Manuel Narro del Oficio de Organista de esta Insigne Yglesia y hallarse en el día deservida en dicho oficio, para que no haya falta, Acordaron: que interim y hasta tanto que por el Ilustre Cabildo no se tome otra providencia, para la provisión del expressado oficio le sirvan interinamente por ahora Francisco Martínez, Acólito y Pasqual Hervás, símul et insolidum, partiéndose los salarios de la Ilustre Ciudad y del Ilustre Cabildo, y los demás emolumentos.

Se dió comission al Señor Mora para que escriba a Mosén Joseph Vidal, sochantre de Cocentayna, que si quiere venirse a esta ciudad e Iglesia: [...] Acordaron, en atención a que por ahora no se asegura passarse a esta ciudad Joaquín Vila y hallarse el Coro tan deservido, que el Señor Don Pedro Mora escriba a Mosén Joseph Vidal, vesino y residente en la Parroquial de Cosentayna, para que si quiere venirse a esta Insigne Yglesia, y residir en ella, se le procurará dar distribución para mantenerse.

6 de maig de 1761 (p. 120 i 120r):

[...] Haviendo hecho presente el Señor Racional que Mosén Joseph Vidal, en virtud de la Comission se le havia dado al Señor Don Pedro Mora, se hallava algunos dias sirviendo en el Coro el oficio de sochantre según era notorio al Ilustre Cabildo, y que aquel deseava que por este se tomara la resolución que fuese de su agrado, haciendo de señal darle cóngrua para mantenerse atenta la que dexava en la parroquial de Cosentayna, pues tendria la mayor complasencia el que se le proporcionase quedarse

en esta Insigne Yglesia: Hecha la más seria reflexión por el Ilustre Cabildo, viendo la falta de voces que hay en el coro para celebrarse los divinos oficios, punto más serio a que deve acudir, Acordaron: que siempre y quando el dicho Mosén Joseph Vidal quiera ocupar el oficio de sochantre que dexó Mosén Vicente Díez, se le dé diáriamente una peseta blanca o quatro reales de Vellón, el salario o gruesa que devia percibir este, y los aumentos y distribuciones que lucra en el día Mosén Thomás Aliaga, bien entendido que si viniera el caso que el citado Mosén Díez no quisiera renunciar al oficio de Sochantre o se restituyera a esta insignie Yglesia a servirle, el Ilustre Cabildo en jamás le faltara al expressado Mosén Vidal en asistirle y darle lo mínimo que se le asegura, lo que tendrá sin descuento alguno.

7 de maig de 1761 (121 i 121r):

[...] Haviendo hecho presente el Señor Racional que en virtud de lo acordado por el Ilustre Cabildo en el día de ayer, había llamado a Mosén Joseph Vidal i héchole saber lo resuelto y cóngrua le destinaría para mantenerse, no la estimava por bastante expressando dexava más renta en la Parroquial de Cosentayna, añadiéndose que el comestible y más necesario para la desenciaa de su estado estava en dicha Villa con mucha más conveniencia que en esta ciudad, y se hallava en la pressisa obligación de mantener a su madre, cuyos motivos exponía al Ilustre Cabildo para que su alta comprensión los tuviere presentes y que acordara lo que estimase: tenido sobre ello la mayor reflexión y deseando que el coro esté assistido, mayormente estando tan próxima la festividad del Corpus y su Octava, resolvieron que dicho Señor Racional mandase en el instante llamar al expressado Mosén Vidal y que por última resolución manifestara la cóngrua que apetecía; y hecho y cumplido por el referido Señor Racional dixo que el citado Mosén Vidal querrá que el Ilustre Cabildo le señalara por cóngrua diariamente tres de plata con todos los aumentos que le están señalados en el acuerdo del día de ayer, que venido el caso de ordenarse, se le daría la peseta ofrecida con los aumentos y missa diariamente y que todo lo havia de asegurar mediante escritura. Por todo lo qual por el Ilustre Cabildo acordaron se le pueda dar orden se restituya a su Yglesia por no poder aderir a dicha propuesta.

8 de maig de 1761 (p. 121r i 122):

[...] Hecho presente por el Señor Deán que Mosén Joseph Vidal, enterado de la resolución del Ilustre Cabildo del día de ayer y deseoso de servirle en el oficio de Sota Capiscol, por lo mucho le devía, esperaba que el acuerdo referido, sería sólo para que su alta comprensión tuviera presente no poder Mosén Vidal mantenerse con la desencia que pide su estado con los quatro reales de Vellón y demás emolumentos que se le aseguran por el Ilustre Cabildo, Mayormente haviendo de alimentar de todo lo necesario a su madre viuda, para lo que se le hace preciso estar separado y pagar alquiler de casa, gastos que con dificultad podrían suplirse con la quantía se le havia ofrecido, pero que tendría el mayor gusto y sasiaría su deseo en servir al Ilustre Cabildo si por este tan solamente se le añadía diáriamente sobre los quatro reales de velló otro real, con los demás emolumentos que se le aseguran. Hecha la devida reflexión sobre ello y el estado que tiene el Coro por falta de voces que suplan el canto de los Divinos Oficios para que se celebren según sus clases a que deve acudir el Ilustre Cabildo: Acordaron aderir a dicha propuesta con la inteligencia sólo de que se

le den diáariamente a dicho Mosén Vidal los quatro Reales de Vellón ofrecidos con los demás emolumentos señalados en el que se celebró en el día seis de los corrientes y por lo que tocava a lo demás que pedía el señor Deán, attento al servicio y cumplimiento del citado Mosén Vidal, le supliera en los en los tiempos proporcionados el plus suplicado por este.

13 de maig de 1761 (p. 123)

Capítulum post festum Pentecostés.

[...] En vista del dictamen se tomó en la Ciudad de Valencia sobre si el Ilustre Cabildo podría dar o no según sus facultades, missa diaria a excepción de los sábados a los dos domeros, evangelistero, epistolero y sochantres, de la que se hallan amortisadas en esta Insigne Yglesia en perjuicio de los demás residentes y enterado el Ilustre Cabildo que según dicho dictamen residen en éste facultades bastantes para procurar tengan la asistencia correspondiente dichos oficios y que por falta de estos que son tan necesarios, no haya para el coro y altar quien supla sus faltas: Acordaron de confirmar y confirmaron el acuerdo en que se les consedió a los dichos oficios las expressadas missas en la misma forma y manera que en aquel se contiene que quisieron haver aquí por repetido.

2 de juny de 1761 (p. 125):

[...] En atención a que por acuerdo de este Ilustre Cabildo fue nombrado en Maestro de Capilla por muerte de Mosen Joseph Portell, Mosén Antonio Molina, clérigo, de que se le otorgó escritura admitiéndole a los percases, distribuciones y salario que había percibido su antecesor y de ello tenía recibida la tal escritura Jayme Luís Mollá, y habiendo acudido el dicho Mosén Molina por la saca de esta, se ha escusado Mollá pretextando no haverla recibido, y se halla aquel sin título para obtener los Sagrados Órdenes a que aspira: Acordaron se le otorgue de nuevo como en efecto queda recibida en este día por antemí.=

4 d juliol de 1761 (p.128):

Per mort de Mosén Juan Damazeno Esbrí, queda buit l'ofici sota la invocació de Nostra Senyora de l'Armada. El capítol convoca per esqueles per a la seua provisió, a tots els senyors capitulars. El 15 de juliol de 1761 (p. 130):

[...] Acordaron se otorguen poderes en favor del Doctor Joseph Devesa para que comparezca ante el Ilustrísimo y Reverendísimo Señor Arzobispo de Valencia o ante su Reverendo Oficial y Vicario General, y presente el Beneficio vacante de Domero o Capiscal por muerte de Mosén Juan Damazeno Esbrí baxo la advocación de Nuestra Señora de la Armada, a Gerónimo Hernández, músico residente en la ciudad de Alicante.

22 de juliol de de 1761 (p. 133):

[...] Por quanto Gerónimo Ferrandiz [Hernández, abans]: a quien tiene acordado el Ilustre Cabildo se le presente el beneficio que se halla vacante por muerte de Mosén Juan Damazeno Esbrí que tiene a su cargo según vistas Ayudante de Doma, se encuentra en este día residiendo en el coro, Acordaron que se otorgue poder al Doctor Joseph Devesa para que comparezca ante el Reverendo Oficial y Vicario General de este Arzobispado y le presente dicho beneficio. Como en efecto por escritura ante el infraescrito Notario quedó otorgada en este día por dicho Ilustre Cabildo. Y para que el contenido Ferrandiz, pueda tener con qué mantenerse, por ahora se le den diariamente tres sueldos en plata y todos los aumentos que ocurriesen en los días que la distribución exceda de dichos tres sueldos, deviendo lucrar todos los demás emolumentos que perciben los beneficiados residentes en esta Insigne Yglesia.

8 d'agost de 1761 (p.135r i 136):

Tot i haver presentat el Capítol a Hernández com a candidat i trobar-se ocupant l'ofici *de facto*, l'ajudantia dels oficis de doma i sotsxantre vigent per decret des de l'any 1682, l'arquebisbat de València explica que s'ha de convocar concurs de suficiència mitjançant edictes que s'han de fixar en aquesta església i en la de València. Per tant havia d'haver oposicions.

Al mateix lloc, (p. 136)

[...] Respecto de que Mosén Vicente Díez, a quien se le confirió el oficio de sochantre en esta Insigne Yglesia, se ha passado a la Parroquial de la Villa de Carcagente en donde reside, abandonando en un todo el cumplimiento de su oficio que lo es colativo y obligatorio a su servicio y no obstante que por el Señor Racional del Ilustre Cabildo se le ha amonestado para que cumpliera o renunciara, ha buscado siempre refugios: Acordaron se de orden al Procurador en la Ciudad de Valencia de este Ilustre Cabildo, ponga la instancia más conforme ante el Reverendo Señor Oficial y Vicario General para que se le apremie a dicho Mossén Díez a bien se restituya a esta Ynsigne Yglesia a servir su oficio o le renuncie para que el Ilustre Cabildo pueda passar a proveherle en otra persona. Y en casso que el mismo Mosén Díez estimara no renunciar a dicho oficio y se restituyera para servirle, no se le den más emolumentos ni distribuciones que aquellas le tocan y pertenecen por el expressado oficio de sochantre.

Les oposicions (p. 138): anaven a tindre com a examinadors a Mosén Mathias del Villar i a Mosén Antonio Molina. Hi havia tres pretenents.

Exemples de promoció (p. 138):

[...] Haviendose visto y leído el memorial remitido por Mosén Miguel Calbo, Presbítero Domero de esta Insigne Yglesia, residente en la Corte y Villa de Madrid a donde pasó para ser oído en las Descalzas Reales, en el que suplica que para mantenerse en esta insigne Yglesia con más desencia de su estado, se le dé una ayuda de costa annual, para lo que dexara la plaza se le ha dado en dichas Descalzas Reales, o que se le diera alguna espera para lograr la cédula Real de su plaza: Acordaron No haver lugar al aumento de salario pretendido por Mosén Calbo y que este se pueda mantener en la Corte por espacio de dos meses más.

El Señor Racional hizo presente que Mosén Thomás Aliaga, sochantre havia dejado en su poder memorial para el Ilustre Cabildo en el que le pedía la venia para passar a la Cathedral de Jaén a oposición de sochantre, pidiendo la espera de dos meses: Acordaron darle la espera que pedía para su oposición.

5 de setembre de 1761 (p. 140):

[...] En vista de la aptitud y suficiencia de Gerónimo Ferrandis, músico, buena voz y colocación en primer lugar hecha por los Maestros examinadores: Acordaron se le otorgue nuevamente poder al Doctor Joseph Devesa para que comparezca ante el Reverendo provincial de este Arzobispado y se le presente el beneficio de Nuestra Señora de la Armada, como en efecto se otorgó el poder en este día [...]

[...] Últimamente, el Señor Deán hizo presente hallarse con cartas de Mossén Manuel Narro, organista que fue de esta insigne Iglesia y al presente de la de Valencia, en que le manifestava el deseo tendría de restituirse a esta su Iglesia, si el Ilustre Cabildo le diera su permiso, pues despues que había pasado a dicha ciudad de Valencia, no gosava salud, y con ansia, por reselarse una tropelía en su naturaleza, procuraría dexar la referida ciudad de Valencia y passarse a esta en la que se mantenía con la mayor robustez: Acordaron se le escriba por el Señor Racional que el Ilustre Cabildo siempre le admitirá con gusto y le restituirá a su oficio de organista.

10 de setembre de 1761 (p. 141):

[...] Últimamente, hizo presente el Señor Racional que habiendo escrito a Mosén Manuel Narro lo resuelto por el Ilustre Cabildo sobre su restitución a esta insigne Iglesia, había respondido quedar súmamente agradecido a los favores y obsequios la hacía el Ilustre Cabildo y que dispondría su viaje para esta ciudad luego que el tiempo le diera lugar; y de cuya respuesta quedó el Ilustre Cabildo sersiorado [...]

16 d'octubre de 1761 (p. 146):

[...] Haviéndose lehído por el Señor Deán un memorial presentado por Francisco Martínez, Acólito, en que expusso hallarse admitido en la parroquial de Alcira por Maestro de Capilla de la misma, dava al Ilustre Cabildo las gracias del honor que le había hecho de haverle admitido por su criado, en cuya atención estaría siempre para obedecer sus preceptos, y que hacía dexación del empleo de Moso de Coro que ejercía en esta Insigne Iglesia: Acordaron admitir dicha dexación de Moso de Coro, y que para su provisión, como también para la del Beneficio que se halla vacante en esta Insigne Iglesia por renuncia hecha por Don Phelipe Ortiz, de que es patrono el Ilustre Cabildo, se convoque por medio de esquelas a todos los señores canónigos para el día diez y nueve de los corrientes a las ocho y quarto de la mañana.

19 d'octubre de 1761 (p. 147)

Exemple de promoció:

[...] En atención a que este dia es el señalado para la provisión del Beneficio, en esta Insigne Iglesia, baxo la invocación de la purificación de Nuestra Señora, vacante por renuncia de Don Phelipe Ortiz y Cebrián, presbítero, del qual es patrono el Ilustre Cabildo: Acordaron “nemine discrepante” en proveherle en Manuel Pla, Acólito de esta misma Iglesia.

Se nombró Moso de Coro a Francisco Pérez: Ygualmente, nombraron en Acólito a Francisco Pérez en lugar de dicho Manuel Pla.

Se nombró Moso de Coro a Joseph Bellver: Y también nombraron a Joseph Bellver, Infante , en Acólito en lugar de Francisco Martínez.

En este estado, entró en esta Aula Capitular el señor, Don Diego Félix Ortiz y Cebrián, Canónigo.=

Por vía de gratificación, se le añaden a más de su salario a Mosén Narro, 20 Libras: Teniendo presente los méritos y habilidad de Mosén Manuel Narro en su oficio de organista: Acordaron se le añada por vía de gratificación, a más de su salario señalado, veinte libras anuales, sin que este exemplar pueda aprovechar a los sucesores en dicho oficio.=

Últimamente, acordaron que el Señor Racional de Cabildo haga saber a los dos respectivos bolseros de esta Insigne Yglesia, que en los entierros que deven convocar por Ceras, aparten de este lucro a Mosén Joseph Pla, y en su lugar convoquen a qualquiera capiscol u otro oficio, y en falta de estos, al beneficiado que fuese suficiente para cantar con pausa en dichos entierros.

27 d'octubre de 1761 (p. 148):

[...] Teniendo presente haver hecho provisión en Manuel Pla, Acólito, del Beneficio vacante baxo la invocación de la Purificación de Nuestra Señora, y de apartarle de dicho oficio sin tener tonsura, sería dexarle al referido Pla sin poderse alimentar por no tener heveres para ello, y no siendo conforme aún en el caso que obtenga dicha tonsura: Acordaron que el susodicho Pla passe a Valencia a obtener la presentación de dicho Beneficio y, enseguida, la tonsura, dándole permiso para el susodicho logro, y se detenga en aquella dos meses contadores desde su marcha, en los quales podrá habilitarse en el oficio de Baxonista en que se ha empleado, pagándole el Ilustre Cabildo dicha atención a conocimiento del Señor Racional de los efectos de los derechos de colecta: Y llegado el caso de la marcha del referido Pla, entre en su lugar el citado Francisco Pérez, y para que tenga aquel en què pueda mantenerse restituido a esta ciudad passados los enunciados dos meses y teniendo tonsura, se le dé permiso para que con hábitos de coro entre en él y lucre lo mismo que qualquiera Beneficiado residente de esta Insigne Yglesia.=

[...] Últimamente, dieron comisión al señor Racional para que haga saber a Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla, procure quanto antes el obtener los Sagrados Órdenes, pues de lo contrario se tomará por el Ilustre Cabildo la providencia que estimase más conforme.

23 de desembre de 1761 (p. 150):

[...] Últimamente, el mismo señor Piñana expuso que con el motivo de haver advertido en el día de ayer por la mañana, que Mosén Thomás Aliaga, sochantre, havia asistido en el coro a una Missa votiva que se havia cantado, y después a las horas canónicas no concurrió a la obligación de su oficio, tomando la distribución que podía ganar en el día, según le informá el Bolsero, y después, conluyda nona y salidose dicho señor Piñana a la plaza en donde está la Feria, vió al enunciado Aliaga con suma placidez, de forma que juzgó no tenía este embarazo para dexar de haver asistido al coro, al que asistió en la tarde del dicho día, en lo que le previno al citado Bolsero le detuviera la distribución con el fin sólo de quererle hacer presente el oficio de Vicario de Coro que en el día está exerciendo dicho señor Piñana, le respondió con voces altas y dignas del

remedio que el Ilustre Cabildo estime, para que su orgullo se modere: Acordaron que sin embargo de la marca puesta a dicho Aliaga por el señor Piñana, por su osadía y falta de respeto, se le multe en diez sueldos y que el señor Racional de Cabildo le llame y corrija.

20 de febrer de 1762 (p. 167):

[...] Que por quanto Mosén Miguel Calbo havia escrito le havia hecho gracia su Magestad de una plaza en las Descalzas Reales, que ofrecía a la disposición del Ilustre Cabildo y de hacer renuncia del oficio de Domero que tenía de esta insigne Yglesia; se havia resuelto que el señor Racional le respondiera para que hiciera la renuncia en el mes más conforme al Ilustre Cabildo.

Ygualmente, se havia acordado que dispuesto Mosén Manuel Pla se hallava con tonsura y tomado posesión de su Beneficio de la Purificación en el día seis de los corrientes y en conformidad del Acuerdo del día diez y nueve de octubre del año pasado, devía entrar en el coro como a beneficiado, y fueran las distribuciones como tal vistiendo hábitos como músico.

[...] Mosén Francisco Verdú se le nombro Contralto de primer Coro con salario// Que assí proprio, se havia hecho presente un memorial de Mosén Francisco Verdú en que havia suplicado al Ilustre Cabildo el nombramiento de Contralto de primer Coro con el salario que da la presente Ciudad de lo que se havia acordado por aquel, se hiciera como se pedía, y que el Señor Racional lo participara a dicha Ciudad para la asistencia: también lo confirmaron en este.

2 d'agost de 1762 (p.180r i 181):

[...] También se acordó que a Mosén Joseph Vidal se le haga título y Admisión para los Sagrados Órdenes en calidad de Ayudante de oficios de Hebdomadario y Sochantre de esta Insigne Yglesia [...]

El 21 d'agost de 1762 (p.182):

foren nomenats per examinadors en les oposicions d'hebdomadari que s'havien produït per renúncia de Miguel Calbo, Manuel Narro i Antonio Molina. Concorregueren quatre opositors del quals no es reflecteixen els noms. El lloc s'atorgà a Mosén Christoval Matheu, prevere. (p.182r):.

7 de novembre de 1762 (p.187):

[...] Que en el aniversario general que celebra es Insigne Yglesia en la segundas vísperas del de la conmemoración de los difuntos y en el siguiente por los de esta reverenda comunidad, asista, sin estipendio alguno, a su Plasebo, missa y responsorios, la música de la Capilla de esta Insigne Yglesia, para que se solemnise como es correspondiente, para lo que el Señor Racional de Cabildo lo hará saber al Maestro de Capilla para su cumplimiento y observancia annual.

14 de gener de 1763 (p. 195):

[...] últimamente Acordaron: que para que tenga título suficiente y pueda renunciar en el que tiene en la Cathedral de Lérida, Mosén Christoval Matheu, Presbítero, otro de

los domeros, se le haga escritura de Admisión a los percases y distribuciones de esta Insigne Yglesia, interim y hasta tanto le proporciona ocasión de colocarle el oficio de Domero que el Ilustre Cabildo le tiene presentado.

1 de març de 1763 (p.198):

[...] Ygualmente acordaron que al Maestro de Capilla Mossén Antonio Molina para trabajar algunas obras de su oficio, se le señalan únicamente por Navidad qinse días para que en ellos pueda lucrar las distribuciones sin poder en adelante ni en otros tiempos usar de indulto alguno para percibir aquellas, y las que tiene suspendidas por el Señor Presidente de Coro, se le entreguen hasta este.

Llibre 78. Acords capitulars de 1763 fins a 1766.

2 de maig de 1763 (p.1):

[...] últimamente acordaron: que Joseph Bellver, Acólito, se le despache y despida del servicio de la Yglesia pasada la Octava del Corpus inmediata.

24 de juny de 1763 (p.11):

[...] Últimamente se hizo presente una carta de Mosén Christoval Matheu, Presbítero, que exercia el oficio de domero en este Ynsigne Yglesia, escrita en Lérida y fecha de doce de los corrientes, en la que manifiesta renunciarle y haver admitido en la Cathedral de aquella otra vez el oficio de Sochantre, acordaron: admitirle dicha renuncia y dexación.

25 de juny de 1763 (12):

[...] Respecto de estar el Coro de esta Insigne Yglesia deservida por faltar quien sirva el otro de los oficios de Hebdomadario por la falta de Mosén Miguel Calbo, que aunque renunció por escritura en la Curia de Valencia no ha querido admitirla, motivo porque Mosén Christoval Matheu, Presbítero, que el Ilustre Cabildo le nombró mediante concurso, no le quiso admitir la presentación y le fue preciso, para hacerle cóngrua, otorgarle escritura de admisión a percases, y haviéndose quedado en la Cathedral de Lérida con el oficio de Saochantre que antes tenía ha renunciado al derecho que en esta Insigne Yglesia había adquirido al expressado oficio de Hebdomadario, Acordaron: que por el Ilustre Cabildo se escriba al eminentíssimo Señor de la Lérida y San Carlos Patriarcha, el apuro con que se halla este Ilustre Cabildo no obstante la renuncia hecha por Mosén Calbo para que se sirva remitir certificación por la que conste tener este título perpétuo y bastante en el caso de jubilación para que pueda, passado por la Curia de Valencia, proveher dicho oficio de Hebdomadario en la persona que fuese digna para él.=

(p.13): Últimamente, el Señor Racional hizo presente que en consecuencia de haver quedado despedido del servicio de esta Insigne Yglesia Joseph Bellver, Acólito, había mandado se vistiera como a tal Gaspar Yborra Menor, Infante, y que ya servía dicha

acolitía. Acordaron: de confirmar y confirmaron lo executado por dicho Señor Racional.

5 de julio de 1763 (p.15):

[...] Últimamente, dieron comisión al señor Don Miguel Lobera, archivero, para que liquide en las cuentas del Maestro de Capilla lo que se la ha satisfecho al Doctor Thomás Candell hasta el presente por razón de salarios de Médico.

7 d'octubre de 1763 (p. 3):

[...] Últimamente acordaron: que siempre que el Maestro de Capilla de esta Insigne Yglesia necesite de algún infantillo durante el Coro para alguna función fuera de esta Insigne Yglesia, deva pedir licencia para ello al señor Vicario de Coro o Presidente. Últimamente, considerando el Ilustre Cabildo que el transcurso de años y aún de centurias, han podido transtornar las constituciones que esta Insigne Yglesia tiene, pues muchas no se pueden observar y otras se deven reformar, Acordaron: dar comisión a los señores Don Miguel de Lobera y Don Joseph Ygnacio Piñana para que en vista de los papeles y constituciones que tienen los que están empleados en la Capilla de esta Insigne Yglesia y demás que se ofrezcan, formen nuevas constituciones para el gobierno de la Capilla y de lo demás que fuera necesario, y fecho, lo reporten al Ilustre Cabildo para su aprobación.

10 d'octubre de 1763 (p.32):

[...] Acordaron que los Sochantres convoquen para los responsos, liciones, profecías y demás que se ofrezca en el Coro, a los Beneficiados residentes en él, y que sea de cargo del Beneficiado convocado, el buscar quien lo haga quando tuviere alguna excusa, haciéndose todo sin perturbación de los divinos oficios.

Ygualmente acordaron, que los que cantasen en el Coro profecías y Maytines, no se dexen cláusula alguna pues además de no poderse hacer por ningún motivo, es una total perturbación en aquel, convocándose para las dichas profecías y lecciones de Maytines en los tiempos que las hay solemnes en esta Insigne, para las primeras a los Beneficiados más modernos, y para las segundas y terceras los más antiguos según el boxarte.

9 de gener de 1764 (p. 44)

El Maestro de Capilla informe sobre la aplicación de mosén Ferrándiz en el Canto llano y de órgano.

Otrosí, en vista del memorial presentado por Mosén Gerónimo Ferrándiz en que pide al Ilustre Cabildo se le aumente su distribución señalada, acordaron: que el Maestro de Capilla informe sobre la aplicación de dicho Ferrándiz en canto llano y de órgano.

Ygualmente, en vista de otro memorial presentado por Mosén Thomás Aliaga en que así propio suplica al Ilustre Cabildo le aumente la cota de la distribución le tiene señalada, Acordaron: que se ordene como ya en tiempo passado se le mandó.

6 de febrer de 1764 (p.46):

[...] Haviéndose tenido nuevamente presente el memorial de Mosén Gerónimo Ferrándiz en que pide al Ilustre Cabildo le aumente para poderse mantener con decencia alguna más distribución, sobre la que le está concedida, y el informe que el Ilustre Cabildo pidió al Maestro de Capilla, Acordaron: se le añadan diez dineros sobre los tres sueldos y dos dineros que se le dan por ahora, continuando la aplicación que ele Maestro de Capilla asegura.=

18 de febrer de 1764 (p.50):

[...] Últimamente, en vista del memorial presentado por Mosén Vicente Díez, presbítero sochantre de esta Insigne Yglesia en que suplica al Ilustre Cabildo se sirva relevarle del citado oficio, estando prompto a servir con el mayor gusto el oficio de hebdomadario que tiene esta insigne Yglesia en el día de servido, Acordaron: que Mosén Vicente Díez desde luego, entre a servir la Doma en esta Insigne Yglesia.

4 de juny de 1764 (p. 77)

Apunt relacionat amb l'estructura i funcionament de la capella:

[...] También acordaron, que los oficios no se vayan fuera de la ciudad sin lisenca del Señor Presidente de Coro, dexando quien les substituya y satisfaciéndole a proporción de la que perciben de la Gorda, o de su salario.=

14 de juny de 1764 (p.80):

[...] Que se le haga saber al campanero que en las corridas de toros que se celebrasen en esta ciudad, se gobierne por el reloj del presbiterio para los toques y convocación al toro.

[...] En vista del memorial presentado por Gaspar Yborra, campanero, se providenció nombrar a Mariano Yborra en ausencias y enfermedades de su padre, y en quanto a la futura que pide en adelante se provehiera.=

[...] Respecto de haver representado algunos beneficiados sentían notable perjuicio en poner los Bolseros en el boxarte a Mosén Gerónimo Ferrándiz y Mosén Manuel Pla en primer lugar que a los sobredichos representantes, siendo assí que no tenían ningún Orden Sacro, Acordaron se les de aviso a los Bolseros y Sacramentero para que les pongan los últimos de los respectivos boxartes, de los residentes de la Yglesia.

En atención de haverse hecho presente que Mosén Gerónimo Ferrándiz faltava al cumplimiento de su obligación dexando de acudir con la puntualidad que devía al Coro y su poca aplicación en la asistencia a su estudio, Acordaron: se le suspendiesen los diez dineros de aumento que el Ilustre Cabildo acordó se le aumentasen.

3 d'agost de 1764 (p.91):

[...] Por quanto se ha notado que los sochantres han abusado de entonar algunas Antífonas en el lugar que no les corresponde, Acordaron: que en todas las veces que dichos sochantres hayan de entonar, sea dentro los banquillos correspondientes al

asiento que tienen destinado quando se ponen las capas; Y assí proprio, que la Calenda que se canta todos los días por los dichos sochantres o Ayudante de Oficios; la canten assí proprio en el lugar referido.=

25 d'agost de 1764 (p.97):

[...] Haviéndose hecho presente que Gaspar Yborra, Acólito, no cumple con la obligación de su oficio sin embargo de diferentes moniciones que se le havían hecho por el Señor Racional y otros señores capitulares, Acordaro. se le despida del servicio de esta Insigne Yglesia y en su lugar nombraron a Pasqual Martorell, Ynfante de Coro.=

Últimamente, acordaron se despida a Vicente Candel, otro de los infantes de coro y se le encargue al Maestro de Capilla busque dos muchachos que puedan servir en esta insigne Yglesia, poniendo cuydado en los otros restantes, su aplicaión y mejor desempeño.

5 de setembre de 1764 (p. 99):

[...] Se hizo presente un memorial de Vicente Candel, ynfante de coro que fue de esta Insigne Yglesia, en que pedía se le socorriese con alguna limosna para poderse equipar para passar a la ciudad de Valencia a buscar donde acomodarse, Acordaron: se le dé para una chupa, calzones y zapatos, y ayuda del viaje.=

También se hizo presente un memorial de Joaquín Acuña en que pedía que en atención a sus servicios, se sirviese el Cabildo acomodarle en esta Insigne Yglesia en el empleo que fuese de su agrado, Acordaron: que quando se proporcionase vacante, repita el suplicante su instancia y se le atenderá según pareciese conveniente.=

Assí mismo, se presento otro memorial de Francisco Grana, Ynfante que fue de Coro pidiendo se le atendiera en la primera vacante de Acólito; Acordaron: que el suplicante repita su instancia quando se proporcione vacante y se le atenderá según se estime conveniente.=

8 de gener de 1765 (p.138r i 139):

[...] Por quanto Joseph Valls, Acólito, está sirviendo el empleo de Acólito, le sirva hasta último de Abril, y el día primero de Mayo próximo viniente, entre en su lugar Joaquin Acuña.=

16 de març de 1765 (p.146):

[...] Últimamente, los Señores Don Miguel de Lobera y Don Joseph Ignacio Piñana hicieron presentes los capítulos de la Capilla y su Gobierno que formaron en virtud de la comisión les confirió el Ilustre Cabildo en el día siete de octubre del año pasado mil setecientos sesenta y tres, y Constituciones para los oficios y sirvientes de esta Insigne Yglesia; Y en vista de todo, el Ilustre Cabildo aprobó dichos Capítulos y Constituciones, y mandaron que para su observancia se les haga saber a los interesados.

3 d'abril de 1765 (p.149):

[...] Acordaron que en los Misereres de esta Semana Santa, se dé a cada uno de los residentes en el Coro, al tiempo que se cantasen un real de plata, deviendo entrar a pagarle el Bolsero al tercer verso, lo que hará saber a este el señor Racional del Ilustre Cabildo para su observancia.

16 d'abril de 1765 (p. 150):

[...] Respecto de estar admitido por Acólito Joaquín Acuña, y deve principiari su oficio en el día primero de Mayo, Acordaron: Que dicho Acuña sirva juntamente con Pasqual Martorell por semanas el traste de los Señores Capitulares sin perjuicio de la antigüedad que a este le compete.

Últimamente, Acordaron que el Señor Racional del Ilustre Cabildo les haga saber a Mosén Manuel Pla y Gerónimo Ferrándiz que dentro de seis meses se ordenen pues de lo contrario se les quitará las distribuciones.

3 de juny de 1765 (p.164):

[...] En vista del memorial presentado por mosén Thomás Aliaga, sochantre, en que suplica se le aumente por el Ilustre Cabildo la quantía que estimase sobre la que diáariamente se le da, Acordaron: que lo recuerde al Ilustre Cabildo en las próximas Navidades y le atenderá en lo que huviese lugar.

3 d'agost de 1765 (p. 172):

[...] Haviendo hecho presente el Señor Racional del Ilustre Cabildo que Pasqual Martorell, Acólito, havia hecho dexación de su oficio, Acordaron elegir y eligieron en lugar de aquel a Francisco Grana.

9 d'octubre de 1765 (p.193):

[...] Acordaron: que a Mosén Thomás Aliaga se le de la distribución interim se mantiene en Ayelo para restablecerse de las tercianas que ha padecido.

19 de desembre de 1765 (p.208):

[...] Acordaron que para que los Maytines de Navidad sean menos incómodos para la Residencia, se empiecen a las nueve de la noche, que en cada Nocturno se canten dos villancicos, previendo el Señor Racional al Maestro de Capilla para que quede inteligenciado, como a qualquiera otro.

20 de febrer de 1766 (p. 227):

[...] Respecto que Mosén Thomás Aliaga no pudo hacer suya la distribución de Completas en el de ayer por no hever asistido a ellas como sochantre, y por el Ilustre Cabildo tener regulada dicha falta en los sochantres a diez y siete dineros en la

quaresma solamente, Acordaron: que el bolsero de la distribución de mañana, del dicho Mosén Aliaga detenga los diez y siete dineros.

[...] Últimamente, teniendo presente que es en demasía el quitarles a los sochantres diez y siete dineros por solo completas en los días de quaresma que faltasen a ellas, Acordaron: que habiendo falta qualquiera de dichos sochantres en las completas de los días feriales de Quaresma, solo pierdan diez dineros, no deviendo hacer suya la distribución por ningun pretexto, dexando en la fuerza y vigor los diez y siete dineros para el resto del año.

Llibre 79. Acords capitulars des de 1r de maig de 1766 fins a abril de 1770

7 de juny de 1766 (p.5):

[...] Últimamente, en atención a que Mosén Thomás Aliaga, sochantre, según noticia se tiene se ha passado a la ciudad de Murcia y su Yglesia Cathedral sin pedir la licencia que es correspondiente, dexando el Coro deservido en la Octava próxima passada del Corpus, Acordaron. que siempre y quando se restituya a esta Insigne Yglesia y se presente en el Coro, se le dé por el Bolsero la distribución ordinaria que da a un beneficiado.

14 de juny de 1766 (p.7):

[...] Acordaron se le vuelva la distribución que tenía Mosén Thomás Aliaga, sochantre y que por el Señor Racional se le haga una Monita para que en adelante cumpla con la obligació y atención correspondiente.=

19 de juliol de 1766 (p.13):

[...] En vista del memorial presentado por Mosén Gerónimo Ferrándiz en que suplica a este Ilustre Cabildo que para passar a Órdenes se le de alguna limosna en atención a su falta de medios, y carta de recomendación para el Ilustríssimo Señor Arzobispo. Acordaron: se le den diez libras para los efectos que expressa por una vez sin que sirva de exemplar, y se le dará la carta de recomendación.

2 d'agost de 1766 (p.17):

[...] Assí proprio Acordaron: se escriba a al Ilustre Ciudad manifestándole quedar este Ilustre Cabildo con el mayor sentimiento de que los señores que componen su Ilustre Ayuntamiento, huviesen faltado en la Procesión General del día de ayer que se celebró al Señor San Félix Mártir, Patrono de esta Ciudad, mandando retirar de ella a los menestriles, timbales y clarines, sin otras faltas que se han advertido en las Funciones de Iglesia, de no haver concurrido a autorizarlas de algunos meses a esta parte.

6 de setembre de 1766 (p.23):

[...] En vista del Memorial presentado por Joachim Acuña, Acólito, en que suplica se le conceda permiso para passar a oposición de segundo organista a la Cathedral de Orihuela, Acordaron: se le conceda el permiso que pide.

22 d'octubre de 1766 (p.31):

[...] Assí mismo, en vista del Memorial e Joaquín Acuña, Acólito de la propia Yglesia, en que haciendo presente al Ilustre Cabildo la conveniencia que había logrado en la Cathedral de Orihuela, renunciava dicha plaza de Acólito para que el Ilustre Cabildo dispusiese de ella a su voluntad, se nombró en Acólito a Joseph Martínez, otro de los Ynfantes de esta Colegial, y respecto que en la antecedente vacante de Acólito, que se proveyó en Ysidro Antolí, por ser más pequeño el referido Joseph martínez, sin embargo de tener más años de servicios en la Yglesia que aquel, y por otra parte que es más a propósito para el servicio del coro y entonar los versículos por conservar la voz, se resolvió que dicho Antolí continúe en el servicio del traste de los Señores Capitulares, sin que por ello se entienda alterada la resolución que sobre este assumpto se tomó por el Ilustre Cabildo a representación del sobredicho Joaquín Acuña, y que el expresado Martínez se mantenga en el coro entonando los versículos por no ser todavía proporcionados para ello los demás ynfantes, y que esté del todo obediente al Maestro de Capilla, prosiguiendo su estudio de solfa y canto como si fuese Ynfante, pero sin perder la antigüedad de Acólito, con preferencia al referido Antolí, atendiendo que le lleva de ventaja de más de dos años de servicio de Ynfante.

8 de gener de 1767 (p.69)

Memorial del mestre de capella

[...] Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla, que en nombre de ésta, suplica se satisfaga a los Residentes Músicos la distribución que se le suspendió por el señor Don Pedro Mora, entonces Presidente del Coro, por haver ido a cantar a la Yglesia de San Pedro en la Dominica infraoctava de la Concepción.=

Memorial de Bernardo Marí [...] Que Bernardo Marí, que suplica se digne el Cabildo confiarle el Órgano en ausencias y enfermedades de Mosén Manuel Narro, organista, admitiéndole a lo votivo de la Yglesia.

Sobre el Maestro de Capilla acordaron, que informe el Señor Pedro Mora a continuación para tomarse providencia.

Sobre Bernardo Marí, que informe a continuación Mosén Manuel Narro.

24 de gener de 1767 (p.74):

[...] Assí mismo en vista del informe que ha hecho el Señor Don Pedro Mora a continuación del Memorial presentado por Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla, en nombre de esta, al Ilustre Cabildo, según lo deliberó en ocho de los corrientes, y teniéndose presente que la posesión que acota dicho Mestro de Capilla en su Memorial de percibir las distribuciones quando están ocupados en las Fiestas y Funciones de las Yglesias de esta Ciudad, y contesta el Señor Don Pedro Mora, aunque la reputada corruptela o abuso está titulada con las constituciones antiqúissimas de esta Yglesia Colegial, authorizadas por el Ilustríssimo Señor Navarra y continuada sin

interrupción desde entonces; sin duda para que se supla parte con lo que lucran en dichas funciones lo corto de su salario y reducido de las distribuciones ordinarias, y uno y otro pueda facilitar el encontrarse Músicos para la Yglesia: De que resulta su mayor lustre y solemnidad en los días clásicos en que hay Música.=

[...] Acordaron: Pague el Bolsero a los Beneficiados Músicos que concurrieron en el día 14 de Diciembre a la Fiesta de la Concepción de Nuestra Señora en la Yglesia de San Pedro, filial de esta Colegiata, la distribución, que con este motivo, y por ocuparse en ello dexaron de percibir en esta Yglesia; procurando el Maestro de Capilla que dichas funciones no retraygan, en quanto sea dable, a los Beneficiados Músicos de la residencia en la presente Yglesia.

Otrosí: Haviéndose leído el informe de Mosén Manuel Narro, Organista, al Memorial de Bernardo Marí; certificando hallarse este bastante impuesto y diestro para tañer el órgano: Acordaron nombrarle, como le nombraron, para asistir en el órgano graciosamente, y sin algún estipendio en las enfermedades y justas ausencias del referido Manuel Narro que hiciese con la licencia correspondiente.

2 de març de 1767 (p.87):

[...] Y por quanto está prevenido por rúbrica, y lo ha representado por escrito el Doctor Pasqual Martínez, Maestro de Ceremonias de esta Insigne Colegial en el presente Cabildo, a más de executarse en todas las Yglesias, Metropolitana y parroquiales de Valencia el cantarse en todas las missas cantadas, luego de levantarse a Dios, el Benedictus; Acordaron Se execute lo proprio en esta Yglesia Colegial previniéndolo el Señor Regente Racional a los sochantres y al organista para que lo observen.

Assímismo, por quanto se ha notado la falta tan considerable de los Domeros quando se ausentan entrambos, sin embargo de dexar algún substituto con el motivo de haverse ido a la función de la Villa de Benigánim, y que un sólo Acólito no puede servir según corresponde en el Coro, mayormente si ocurre el que algún Señor Capitular diga Missa mientras se cantan las Horas: Acordaron: que quando ocurra alguna Función de Música fuera de la Ciudad, de cuenta de la Capilla de esta Collegial, o que concurra esta, deva siempre quedarse un Domero, a quien se la dará, por el Maestro, la parte de lo que hubiese podido lucrar en la Capilla, por hallarse legitimamente impedido con asistir, según deve, a la Colegial, y que no pueda en manera alguna el Maestro de Capilla llevarse más de un Acólito a dichas funciones, o semejantes a estas; deviendo siempre quedar indispensablemente dos en la Yglesia para el servicio del Coro;

(p.88r): [...] Assímismo: en atención que Mosén Thomas Aliaga, Sochantre ha pasado para negocios propios a la Ciudad de Valencia por algunos días, y que restituido a esta, no ha querido pagar las Capas al que le ha substituido en dicho tiempo, sin embargo de estar assí mandado en las constituciones modernas que hicieron los Señores Comissionados del Ilustre Cabildo: Acordaron, que el Bolsero se retenga diáariamente un real de vellón, de los quatro que le paga la Bolsa, en los días que residiese hasta que quede enteramente satisfecho el tanto que importen dichas Capas al tenor de las mismas constituciones.

26 de juny de 1767 (p.115)

Geroni Ferrandis, havia presentat un memorial:

[...] suplicando [...] que se le diese la peseta diaria que se pagava a Mosén Thomás Aliaga, Sochantre de esta Colegial, hoy Beneficiado residente en la Metropolitana de Valencia, por motivos de substituir su empleo días haze; [...] Acordaron: que a Mosén Gerónimo mientras no se proveha el oficio de Sochantre, se le den las pagas de las tercias que por razón de gruesa deve percibir este, y no la Peseta diaria.

5 de setembre de 1767 (p.128):

[...] Assí mismo: en vista de la necesidad que hay de proveherse la plaza de Sochantre, vacante por haverse a la Metropolitana de Valencia Mosén Thomás Aliaga: Acordaron le escriba el Señor Racional, solicitando la Renuncia del Beneficio affecto a esta Carga, que con ella le presentó el Ilustre Cabildo.

28 de setembre de 1767 (p.131):

[...] Haviendo hecho presente el Señor Racional que según aviso del Doctor Joseph Devesa, Procurador [...] quedava ya admitida por el Señor Provisor la Renuncia del Beneficio affecto a una de las sochantrías de esta Colegial que posehía Mosén Thomás Aliaga, cuya presentación es del Ilustre Cabildo [...] Acordaron que en conformidad [...] ordenan se despachen edictos para la oposición dentro del término de quarenta días y que se fixen en la puerta del Coro, dirigiéndoles a las Yglesias a que según estilo de esta Colegial, suelen remitir, para noticia de los que quissieren oponerse.

19 d'octubre de 1767 (p.137):

[...] Haviendo hecho presente [...] que Mosén Joseph Mollá, Presbítero, [...] havia fallecido en la Villa de Ollería, [...] Acordaron que mañana después de Nona, se le cante una Missa de Difuntos con Música, según se ha practicado en otros semejantes lanzes.

12 de novembre de 1767 (p.142):

[...] Teniéndose presente que se halla concluido ya el término señalado en los edictos para la oposición al Beneficio vacante en esta Insigne Colegial Yglesia por renuncia de Mosén Thomás Aliaga affecto a la obligación de Sochantre, y que es razón determinarse día para dichas oposiciones, y examinadores de los que se opusiesen: Acordaron: se hagan las oposiciones el Viernes, trece de los corrientes por la tarde, assiendiendo aquellos Señores Capitulares que quisiessen concurrir a ohirlas; y nombraron por examinadores a Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla, y a Mosén Manuel Narro, Organista.

Ygualmente: Haviéndose insinuado que Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla, le señaló el Ilustre Cabildo el sobresueldo de treinta Libras anuales mientras no se ordenase, y estando ya en el día, deveria cesar esta subvención por percibir ya la limosna de la Missas de la Yglesia: Acordaron se trate de este asunto en el Cabildo en que se presente el sobredicho Beneficio que obtenía Mosén Aliaga, e igualmente, si en el caso de rehacer la presentación en Mosén Joseph Vidal, otro de los opositores, deverá cesar el aumento de el quinzete que se le ofreció en su Admisión, insinuando

en las esuelas de convocación para el dicho Cabildo, que deverían despacharse por el Señor Racional, que se han de decidir en los dos dichos puntos.

3 de desembre de 1767 (144):

[...] Y vista la relación de los examinadores nombrados por el Ilustre Cabildo para las oposiciones al referido Beneficio: en atención de resultar por ella ser más hábil e idóneo para el obstento del mencionado Beneficio, y sus cargas Mosén Joseph Vidal, Clérigo residente en esta Yglesia Colegial: Acordaron hazerle presentación del dicho Beneficio al expresado Mosén Joseph Vidal, y que se otorguen a este fin los poderes necesarios; con la inteligencia que conferido este, respecto de cessar ya la Admisión que el Cabildo tenía hecha para el mismo empleo de Sochantre, haya de cerrar igualmente la subvención diaria de cinco Reales de Vellón, que por razón de aquella le ha satisfecho; deviendo dársele hasta que esté ordenado Presbítero, una peseta diáariamente, a excepción de aquellos días que importasse mayor quantía la distribución, que entonces únicamente se le daría esta y los días de Maytines, que a más de dicha peseta, deverá también percibir la distribución que se diesse por los Maytines; llevando en lo adventicio todos los emolumentos que han acostumbrado lucrar los sochantres de esta Insigne Colegial.

Otrosí: Por quanto a Mosén Antonio Molina, Presbítero Maestro de Capilla, se le concedió el aumento, o sobresueldo, de treinta Libras anuales hasta que estuviese ordenado de Presbítero, como lo está ya en el día: Acordaron que desde este cesse el pago de dichas treinta Libras, y que por el Señor Racional se le haga saber de esta determinación.

Otrosí: Assí mismo: Acordaron sobre el Memorial de Simón Suárez, en que suplica se le haga admisión para la plaza de sochantre que dexara vacante Mosén Joseph Vidal luego que se le confiera el Beneficio sobredicho, que a su tiempo se resolverá lo que fuesse más beneficioso a la Yglesia.

16 de gener de 1768 (p.150):

[...] Y haviéndose insinuado por el por el Señor Racional que con la ausencia de Mariano Yborra, campanero de esta Colegial, nombrado por el Ilustre Cabildo se hallava vacante el oficio de campanero que devería proveherse, leídos los memoriales presentados por Vicente Vidal, Sabastián Ynojosa, Joseph Pla y Falcó, Pasqual Lorente, manchador, y por Joseph del Villar, Juan Solves y Antonio del Villar, sacristanes; suplicando respectuosamente la gracia de este empleo, y en su consequencia expresado el Señor Deán que era forzoso hazer elección de sujeto hábil e inteligente en el manejo de las campanas, no sólo para que compliese con las obligaciones de el oficio haziendo los toques según corresponde, sino también por fiársele cosa de mucho interés y coste como son las campanas, que gobernadas por quien no esté bien impuesto en ello, pueden con facilidad quebrarse, hallándose la Yglesia sin efectos para hazer otras; se passó a nombrar sujeto para el mencionado empleo de campanero; y los señores Deán, Piñana por el Capiscol y por sí, Palacios y Aliaga nombraron a Vicente Vidal; y los señores Sacristà, Ducós, Montoliu por el señor Jordá y por sí, Baldoví, Lobera y López, a Sebastían Ynojosa, quedando elegido este por pluralidad de votos. Por lo que el Señor Deán protestó esta elección respecto de constarle que Sebastían Ynojosa no tiene práctica en los toques que según la

diferencia de clases y actos deven hazerse, ni en el manejo de las campanas, el que tiene Vicente Vidal según lo ha manifestado la experiencia, no sólo quando el Ilustre Cabildo le nombró por socio de Mariano Yborra, sino también en el tiempo que ha corrido de su cuenta el campanario, desde que se ausentó dicho Yborra hasta el presente por encargo del Señor Racional completamente con la mayor exactitud en un todo: Y dicho esto, el señor Baldoví contraprotestó la protesta del Señor Deán, atento que habiéndose informado de algunos individuos sobre si tenia o no algún manejo Sebastián Ynojosa en el toque de las campanas, le havían informado estava bastante diestro: Y el Señor Lobera, igualmente contraprotestó la protesta del Señor Deán, expresando tenía por muy suficiente a Sebastián Ynojosa para el empleo de campanero por haver servido muchos años de sacristán y manejado las campanas, ha sido Infantillo de la Yglesia y ha estudiado Solfa, con lo que sería muy fácil aprender algún toque que no sepa, y por las demás razones que expone en su memorial. Y por el Señor Piñana protestó por su parte la elección de Sebastián Ynojosa, por motivo de haverse hecho de un sujeto que según ha expresado el Señor Aliaga, antes de passarse al nombramiento de campanero, preguntado por el mismo señor, quando se le interesó a fin de que atendiese el memorial que presentaría para la gracia de este empleo si sabía tocar las campanas, le havia respondido que no, y que lo havia aún de aprender; siendo assí que dicho oficio requiere actualmente la habilidad en el sujeto que le obtiene, puesto que deve luego de elegido tocar las campanas en quantos actos ocurriessen, y todos los días para los Divinos Oficios.

El Señor Aliaga protestó también la elección de dicho Ynojosa, a causa que por experiencia constava de la habilidad de Vicente Vidal, de la que igualmente le havían informado sujetos inteligentes en este particular, constándole de la insuficiencia del referido Ynojosa por su proprio dicho en el lanze que acaba de insinuar el Señor Piñana, y ha hecho presente al Ilustre Cabildo, al tiempo de quererse passar al nombramiento y a lo menos por no haver recahído la elección en el más hábil.

Finalmente: en vista de la necessidad de otro sochantre que padece la Yglesia, causada en la mayor parte por no haverse querido admitir en la Reverenda Curia Eclesiástica la renuncia del beneficio afecto a la Doma que hizo Mosén Miguel Calbo, luego que logró conveniencia en Madrid, de lo que resulta no poder renunciar Mosén Vicente Díez que regenta la Doma por la ausencia de Mosén Calbo al beneficio que posehe afecto al cargo de sochantre viéndose precissada con ello la Yglesia, falta de medios a hazer una admisión para que pueda governarse el Coro: Acordaron se escriba al Señor Vicario General representándole estos extremos y la carta del Señor Patriarca en orden a la conveniencia o acomodo que disfruta en Madrid Mosén Calbo, a efecto de que se sirva admitir la renuncia del Beneficio de Doma, pueda conferirse este a Mosén Díez, y vacando con ello el de sochantre, se exonere a la Yglesia de la carga de una Admisión. Y con ella concluyeron el referido Acuerdo.

19 de gener de 1768 (p. 152):

[...] Finalmente, en atención que Bernardo Roca, residente en la Villa de Alzira se halla en esta Ciudad, y con la resolución de quedarse por sochantre en esta Colegial, si el Ilustre Cabildo se dignase proporcionarle conveniencia: Acordaron le llame el Señor Racional informando antes de la calidad de su voz, y siendo competente, ajuste con él, de la mejor forma que se pueda en beneficio de la Yglesia, el tanto que deva dársele, y convenido empieze a cumplir con su encargo, baxo el suguro de que el Ilustre Cabildo,

por lo mismo que se conviniere con el Señor Racional le haría escritura de Admisión, según corresponde.

8 de febrer de 1768 (p. 154):

[...] Para que en adelante no se hagan más quejas en los sochantres sobre las distribuciones que pueden percibir a más de la peseta diaria con que durante la voluntad del Ilustre Cabildo se les asiste para su cómoda manutención: Acordaron que siempre que la distribución del Coro a las horas menores, Missa, Vísperas y completas exceda a la dicha peseta, únicamente se les pague a estos dicha distribución, que en la fiesta de la Ilustre Ciudad en que por razón de su oficio perciben el doble, a más de lo que da la Ilustre Ciudad a cada interesante, y su doble y Capas, se les dé también la peseta; pero no en otra distribución que no fuese púramente votiva, dependiendo absolutamente de la voluntad del que la da, sin obligación de continuarla quando no quiere, de suerte que sólo les deva dar la peseta sin difalco en esta especie de distribución, y en la dichas fiestas que costea la Ilustre Ciudad, cessando el entrega de ella en qualquier otra especie de distribución perpétua, que excediesse de cinco sueldos y ocho menudos, hciéndose saber esta resolución a los Bolseros para su puntual observancia.

(p 154r i 155): Otrósí: Leídos por el Señor Deán los Memoriales de Mosén Antonio Molina, Presbítero, en el que pide el doble en lo votivo con el supuesto de que se la había ofrecido al tiempo de admitirle por Maestro de Capilla [...] Acordaron sobre el Memorial de Mosén Molina, que por no constar de la promesa supuesta, no ha lugar a su demanda.

22 de març (p.161)

Potser el subsacristà també formava part de l'elenc de cabiscols.

[...] Haviendo el Señor Racional hecho presente que se había cumplido el término de los edictos para la oposición del Beneficio de Subsacristán, vacante por muerte de Mosén Vicente Guimerá: Acordaron, señalar la tarde del día 24 de los corrientes, concluidas completas, para el acto de dicha oposición, nombrando por examinadores a Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla y a Mosén Manuel Narro, organista; y por asistentes a dicho acto a los señores Don Dionísio Ros y Don Joseph López.

(p 165 a 169): Descripció del procediment de l'elecció de subsacristà. És un del set beneficis servidors dels qual és patró el Capítol per Butlla de Clement Onze donada a Santa María La Major de Roma el 4 de maig de 1716. A més cadascun d'aquestos set beneficiats habien d'impetrar de sa Santedat la confirmació dels nomenaments i provisió dels beneficis. Els drets de Beatitud quedaren refosos en la figura de sa Magestad reial en virtud del Concordat vigent amb la Curia Romana.

[...] Y enseguida se votó qué sugeto debía proponerse: en cuyo asunto el Señor Deán dixo que insiguiéndose la expresada práctica y respecto de ser propuesto por los examinadores en primner lugar Francisco Pérez en theórica y práctica del Canto gregoriano, reconociendo en él la calidad de buena voz, era su voto que se propusiese a este.

Los señores Sacristá y Capiscol votaron lo mismo.

El señor Ortiz dixo: que en atención a la consulta de los maestros y que el fin de la Bulla es el Canto Gregoriano y el Culto Divino, era su dictamen que siendo la voz de mossén Gerónimo Ferrándiz la que se conforma más bien en la Bulla de su Santidad para el Divino Culto por ser voz de cuerpo, que dicho Ferrándiz se ponga en primer lugar, en segundo Francisco Pérez y en tercero Juan Solves.

Mora y Ducós opinaren igual que Ortiz. Montoliu s'inclinà per Francisco Pérez en fer-ne cas de l'informe dels examinadors *por ser más perito en el Canto Gregoriano*.

Baldoví va fer l'observació que de res servia ser pèrit en cant gregorià per desenvolupar l'ofici de sotssagristà fent al·lusió a la Butlla de Benet tretze i no a la de Clement Onze.

[...] Y aunque en la Bulla de Clemente Undécimo se haze gracia al Cabildo del patronato de los siete oficios con la prevención de haver de abrir concurso, sólo devía entenderse en los restantes seis oficios, que tienen canto en el Coro y Altar, y no el subsacristán, segun lo entendieron los señores que componían el Cabildo en el año 1737.

[...] El señor Piñana, por sí, (p.168) [...] siendo únicamente en estos términos atendible la circunstancia de hallarse ordenado alguno de los opositores en igualdad de méritos, lo que no se verifica en Mosén Ferrándiz, graduado en tercer lugar por lo que mira a la pericia en el canto gregoriano, que es la que principalmente se considera necesaria para el culto divino y buena armonía en la sobredicha Bulla de Clemente Undécimo, y no la de voz de cuerpo, atenorada, la de contralto, puesto que en orden a ella únicamente requiere que en su línea sea buena, qual es la de Francisco Pérez en concepto de los examinadores según su relación lo declara, comprehendiendo en una misma oración en orden a la voz a los siete Beneficios, dicha Bulla de lo quales es de Diácono se ha conferido siempre a contraalto y el de subdiácono a tenor, es su voto que se proponga a su Magestad al enunciado Francisco Pérez.

Al final proposaren per al nomenament a Francisco Pérez.

(p.169): [...] Assí mismo: habiendo Mosén Antonio Molina suplicado al Ilustre Cabildo mediante Memorial que acaba de presentar, licencia para que esta Colegial antes del entierro de un Párvulo que va a hazerse, se le cante una Misa de Ángel con Música por la Capilla de la misma Colegial según de parte lo havia pedido: Acordaron se cante sin perjuicio de los derechos de los beneficiados que huviesen concurrido o concurriesen en el acto del entierro.

2 de setembre de 1768 (p. 201):

[...] Finalmente acordaron, leído el memorial de Mosén Francisco Verdú, Presbítero contraalto de esta Colegial en el que suplicava se le exhonera de la regencia de la Doma, que por indisposición de Mosén Mathías Delvillar se le havia encargado interinamente por el Señor Racional, respecto de haver ya sujeto que podía cumplirlo y le incumbía por razón de su Beneficio, y singularmente ocurriendo el haver de emplearse en la formación de los Libros que se necesitan en la Iglesia para el Coro, cuya hazienda tiene por mucho tiempo suspendida su ocupación en la regencia de la Doma. Relevarle como le relevan de este encargo, y que Mosén Gerónimo Ferrándiz le cumpla como tiene obligación por razón de ssu Beneficio; deviendo el expresado

Mosén Verdú, ante todo, componer los Libros que sirven en el Coro y después entender en la formación de los otros que su memorial expresa.

9 de novembre de 1768 (p. 215):

[...] Assí mismo, en vista de la necesidad que hay de roquetes para los Acólitos, Ynfantillos y Trasteros, y de la nota que causa quando va la Capilla a cantar en alguna Yglesia de esta Ciudad, carguen los Ynfantillos con el Violón y otros instrumentos, conduciéndoles a cuestras a la Yglesia donde deve cantar la Capilla, y aún cruzando con ellos esta Colegial quando ocurre en ella función, Acordaron que Mosén Manuel Aliaga cuyde que quanto antes se haga un juego de roquetes para dichos Acólitos, Ynfantillos y Trasteros, y que el Maestro de Capilla no permita que estos conduzcan, a las Yglesias en que huviesse función de música, instrumento alguno, haziéndole traer por otro, de su cuenta el que se necesitase, y que no vayan cargados con ellos dentro de la Yglesia.

13 de desembre de 1768 (p.224):

[...] Assí mismo, Leído el memorial presentado por Mosén Manuel Narro en el que suplica codajuve el Ilustre Cabildo a la pretensión que está resuelto a hazer en la Cámara, por la gracia del Beneficio vacante en esta Insigne Colegial por muerte de Don Joseph Espinosa, Acordaron condescender a esta súplica y que se haga la correspondiente representación a su Magestad.

22 de juny de 1769 (p.274):

[...] Haviéndo hecho presente el Señor Racional que por parte del Doctor Vicente Pérez y Ribera, se suplicava al Ilustre Cabildo tuviese a bien de celebrar una missa cantada Solemne a María Santíssima Nuestra Patrona, con música, canonical, campanas y baxado el cristal, que havia ofrecido en la peligrosa y grave enfermedad que havia padecido en la Ciudad de Valencia, y que por la limosna de dicha Missa Votiva daría Diez Libras moneda corriente, Acordaron que dicha Missa Votiva se celebre mañana día veinte y tres de los corrientes despues de los oficios con la solemnidad que se pide, y que de dichas diez libras se paguen por el canonical doce sueldos, por la música dos Libras, por campanas una Libra, por cera doce sueldos y la cinco libras, diez y seis sueldos que sobran se distribuyan en el Coro entre los interesantes; y que para en lo venidero, si ocurre pedirse alguna missa votiva según la sobredicha, se guarde lo prevenido y dispuesto en este acuerdo.

14 de setembre de 1769 (P. 285):

[...] Haviendo hecho presente el Señor Racional haverse cumplido, en el día siete del presente mes el término de los quarenta días para el concurso del Beneficio o oficio de Sochantre, que está señalado en los edictos, y que sólo ha comparecido para dicho concurso Bernardo Roca, Músico natural de la Villa de Alzira y vecino de esta Ciudad de San Phelipe, y ha firmado las oposiciones según certificación del Secretario infraescrito del día quatro de los corrientes mes y año de que da fe, Acordaron: señalar el sábado día diez y seis del presente mes para el examen y oposición; y nombraron por

examinadores para dicho examen a Mosén Manuel Narro, organista y a Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla, presbíteros y residentes en esta mencionada Yglesia Colegial; y que presencién dicho acto en nombre de este Ilustre Cabildo, los señores Don Juan Antonio Ducos y Don Joseph López, el que ha de executarse el sobredicho día diez y seis por la tarde, concluidos los oficios Divinos.

20 de setembre de 1769 (p. 286):

[...] en vista de la censura y certificación de los examinadores dada en el día diez y siete del corriente, de la oposición y examen de Bernardo Roca para el Beneficio y oficio de Sochantre, que se halla vacante en esta Yglesia, en que lo aprobaron por su pericia y habilidad en el canto Gregoriano, por tanto, Acordaron Hazerle presentación al dicho Bernardo Roca del Beneficio y oficio de Sochantre vacante, ...

27 de setembre de 1769 (p. 287r. i 288):

S'admet a percassos i distríbucions a Joseph Vidal i a Francisco Pérez sotsques (sochantre o capiscol i subsagristà respectivament. Se'ls permet vestir hàbits de músic.

[...] Assí mismo, visto el memorial de Antonio Vileu, Ynfantillo más antiguo, en que suplica la plaza de Acólito vacante, se le concedió como lo pedía; y al memorial de Isidoro Antolí, Acólito, que aplicándose como corresponde, se le atenderá en lo que haya lugar.

13 de gener de 1770 (p.304r):

[...] Acordaron que al campanero se le gratifique con treinta ueldos los toques de las rogativas por la acertada elección del Sumo Pontífice, y que se dirija al Señor Deán por lo respectivo a los toques del Comulgar General y de los de Por Amor de Dios.

Llibre 80. Acords capitulars des de 1770 fins a 1775.

24 d'abril de 1770 (p.2):

[...] Assí mismo, visto el memorial de Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla, en que suplica se le buelvan las treinta libras de salario, respecto que la limosna de la Missa no le sufraga por las enfermedades que padece, y haverse aumentado el precio de los bastimentos, Acordaron se le concedan dichas treinta libras como las tenía antes, empezando desde el día primero de mayo próximo.

4 de maig de 1770 (p.2r i 3):

[...] Assí mismo, visto el memorial de Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla, en que suplica se le de el doble en lo votivo como antes lo tenía, Acordaron concedérselo.

12 de maig de 1770 (p. 4):

[...] Otrósí, visto el memorial de Mosén Vicente Días, Domero, en que expone su poca salud, y no poderse esperar, a lo menos, los días que hay música, a celebrar música, hasta que el Señor Canónigo celebrante cante la Missa Canonical: Acordaron concederle dicha gracia.

23 de juliol de 1770 (p.13):

[...] De la misma suerte, visto el memorial de los dos sochantres, Mosén Joseph Vidal y Mosén Bernardo Roca, en que suplican la distribución de los diez días que han estado en Valencia a ordenarse, Acordaron, concederles por esta vez y sin que sirva de exemplar, veinte pesetas para los dos de efectos de la Mensa Canonical; y respecto que Mosén Vicente Días y Mosén Gerónimo Ferrándiz, suplieron la regencia del Coro durante la ausencia de los antedichos sochantres, se les conceden assí mismo, por vía de gratificación, diez pesetas para los dos de efectos de la Mensa Común.

26 de novembre de 1770 (p.41):

[...] Visto el memorial del organista Mosén Manuel Narro, se acordó la composición del órgano.

8 de gener de 1771 (p.71):

[...] Otrósí, hizo presente el memorial de Mosén Nicolás Mira, que suplica algún aumento de gratificación en atención a sus treinta y nueve años servicio. Acordaron darle diez libras de aumento de los derechos de Colecta Canonical por voluntad del Ilustre Cabildo.

[...] Otrósí, Acordaron que el Señor Archivero haga la cuenta de la renta existente para la fiesta de San Antonio Abad de este año, dando la distribución que corresponda y aplicando a Missas y Aniversarios la parte que toque, omitiendo por ahora la Música, Sermón y Campanas, hasta que haya más renta y esté cargado todo el capital del censo de la Villa de la Fuente la Higuera.

1 de febrer de 1771 (p. 55):

[...] Acordaron que respecto el Domingo próximo de Sexagésima concurre el día de San Blas, fiesta votiva de Ciudad con Sermón y Música, se pase recado a la Ilustre Ciudad para noticiarla, se hará la publicación de la Bula dicha Dominica según estilo de la Capilla del Santo Hospital, y que la Ilustre Ciudad se sirva dispensar el Sermón de San Blas, y si no, que dispense el de la Dominica.

9 de febrer de 1771 (p.56):

Otrósí, el infraescrito Racional hizo presente que el Maestro de Capilla, por concurrir estos tres días a las quarenta horas de Benigànim y suceder este año la casualidad de rezarse el lunes, transferido San Francisco de Sales, que tiene missa con Música, y les será de gran incomodidad venir y bolver, suplicavan los músicos al Ilustre Cabildo les

dispensase este trabajo; el Cabildo se conformá, y que se aumente a la distribución la porción de la música.

22 d'abril de 1771 (p. 60):

Otrosí, hallándose vacante en esta Yglesia una Cota de Acólito, la concedieron al Ynfante más antiguo Joseph Guerola.=

Otrosí: haviéndose leído el memorial de Mossén Manuel Narro, Presbítero Organista, que se despide del Ilustre Cabildo dando cuenta de haverle promovido para una Capellanía de las Señoras Descalzas Reales de Madrid con dicho cargo y haziendo renuncia del empleo de organista, se le admitió, con la obras y papeles de música que entrega y constan de su minuta, y se acordó se entreguen al Maestro de Capilla con Ynventario.=

Otrosí, acordaron que se pongan edictos con término de quarenta días para la Plaza de órgano y que interim sirva Francisco Martínez con Salario de treinta libras por el Cabildo y el de la Ciudad, dándole aviso por medio del cavallero Comisario de fiestas, el infraescrito Racional.

Transcripció del memorial (p. 62 a 63):

Muy Ilustre Señor:

Mossén Manuel Narro, Presbytero, Organista de esta Santa Yglessia, con el respeto y gratitud que deve, suplicante, Dize: Que sin haver hecho pretensión ni diligencia alguna, se le ha conferido una Capellanía titular en las Señoras Descalzas Reales de Madrid, anexa a la Plaza de Organista mayor; la Benignidad de aquellos Señores, parece han dispensado todo género de examen u oposición, que es regular en esta Profession y en aquella Yglesia tan recomendada en la Corte. No obstante, que es una Gracia que llena de honor al Suplicante, y en lo que cabe a esta Santa Yglesia, su reconocimiento a V.S. M. J., a quien nunca bastantemente puede esplicar, le haze sentir su separación y renuncia del Servicio de esta Santa Yglesia y de VSMJ, con su acostumbrada Bondad, se dignará admitir la Renuncia o Dexación de su Plaza de Órgano; recibir aquella tal qual expressión de agradecimiento que es possible a su pequeñez, en insinuación de su cariño; las obras de Música que ha trabajado para el Servicio de esta Santa Yglesia, que van en la Memoria adjunta, y perdonar las muchas faltas en tanto tiempo ha disimulado su acreditada prudencia.

Assí lo espera el Suplicante, como el favor de reconocerlo en qualquier parte del Mundo por uno de los inclinados a esta Santa Yglesia y obligado al servicio de VSMJ, cuya vida rogará al Cielo prospere los más años que desea.

San Felipe y Abril 20, de 1771. Mossén Manuel Narro.

16 de maig de 1771 (p.67):

[...] El infraescrito Racional hizo presente no había edictos impresos para la Plaza de Órgano, sino para los de los siete Oficios, que son en virtud de Bullas y Beneficios, de esta Insigne Colegial Iglesia, y un borrador del que se podía disponer, si el Cabildo lo estimase: se conformaron, y que proporcione la datta del edicto que concluya el término a mitad de Junio.

8 de juny de 1771 (p. 69r):

[...] Se leyó la Carta respuesta del Comisario de fiestas de la Ilustre Ciudad sobre el nombramiento de Organista interino, que lo ha pasado a noticia de la Junta Municipal.

17 de juny de 1771 (p.71 i 71r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente haverse cumplido el término de los edictos para la Plaza de Órgano y haver firmado tres opositores, y el memorial de Don Joaquín Martínez, Organista de la Villa de Yrún, que recibió el quinze y suplica se le avise para poder venir en caso que por alguna casualidad se dilatase la oposición; y que uno de Teruel y otro de Cosentayna, que también pensava en venir, hay noticia lo suspenden por voces vagas que se han esparcido de que se dava la Plaza al interino, el que ni ha firmado por hallarse provisto con un Beneficio en Oliva, su patria, con la misma plaza, y que otro , por enfermo, no puede venir al presente. Considerado todo lo qual, y que la Yglesia es acrehedora al más digno y de mejor habilidad, y que el Cabildo que no desea otra cosa, pueda dilatar el concurso y provisión de la Plaza especialmente en estas circunstncias. Acordaron: que desde mañana en la tarde, después de los oficios se abra el concurso, y sean examinados los tres opositores que han firmado, y se hallan en esta Ciudad, por que no se les haga mala obra en la detención, y suspender y tener abierto dicho concurso hasta veynte y quatro de Julio próximo; y que por el infraescrito canónigo Racional, se le avise a Don Joaquín Martínez de esta resolución para que pueda venir, y a los otros, que lo suspenden por la enfermedad, y dicha voz vaga, en la inteligencia que se les guardará Justicia en la Provisión de dicha Plaza; y nombraron por comisarios para asistir a los exámenes y exercicios de dicha oposición en nombre del Ilustre Cabildo, a los Señores Don Benito Ruesta y Don Diego Félix Ortiz; y por examinadores a Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla de esta Yglesia Colegial, y Don Joaquín Borrás, organista principal del Colegio del Corpus Christi de la Ciudad de Valencia.

15 de juliol de 1771 (p. 77r):

[...] Otrosí, hizo presente las Cartas de Don Joaquín Martínez y Joaquín Sánchez, que expresan, vienen a firmar la oposición de órgano.

27 de juliol de 1771 (p. 78 i 78r.):

[...] El infraescrito Racional hizo presente haverse cumplido el término prorrogado para el examen y oposición de órgano y haver venido y firmado, además de los antecedentes, Mossén Pasqual Cerdá, Organista de la Ollería, Mosén Joaquín Sánchez, Organista de San Pedro de Teruel, Don Joaquín Martínez, Organista de la Villa de Yrún, y Francisco Grana; también hizo presente el memorial de Mosén Antonio Soriano, Organista de Cosentayna que suplica bolver a exercitar aunque lo executó en diez y ocho del pasa quando se abrió el concurso, y conferido, votaron el Señor Deán, el Señor Mora, el Señor Montoliu, el Señor Piñana, el Señor Palacios, el Señor Lopez que no se le admitiera a nuevo exercicio, y los señores restantes que sí, por lo que no ha lugar a su súplica, y Acordaron: que esta tarde despues de los Oficios continuen los exámenes nombrando a los mismos Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla de esta

Colegial, y Don Joaquín Borrás, Maestro de Organistía del Colegio del Corpus Christi de Valencia para examinadores, y para concurrir en nombre del Ilustre Cabildo por comisarios, al Señor Don Benito Ruesta, Capíscol, y al infraescrito Racional, en lugar del Señor Ortiz que está ausente. Assí mismo, Acordaron que el infraescrito Racional convoque por esquelas a todos los Señores para la mañana del treinta y uno del corriente para ver la censura de los Maestros y determinar sobre dicha plaza de Órgano.

31 de de juliol de 1771 (p. 79 i 79r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente en este Cabildo convocado ante diem, para ver la censura de los examinadores sobre la Plaza vacante de Órgano en esta Yglesia Colegial y determinar sobre ella, y entregó el pliego cerrado que le han dado los examinadores. Y vista dicha censura, y que graduan en primer lugar a Don Joaquín Martínez, Organista de Yrún (para dicha plaza), y natural de Burriana, se conformaron todos los Señores, y le eligieron y nombraron, y que a los demás propuestos en segundo lugar se les de certificación, si la pidiesen, de la aprobación de sus ejercicios. Otrosí, que se participe a la Ilustre Ciudad esta elección.

Otrosí, que conforme a lo ofrecido en los edictos, se le haga la admisión y gracia de Hábitos, y se le den treynta Libras de salario por la Yglesia y las 60 que tiene asignadas por la Ciudad.

3 d'agost de 1771 (p. 80r):

[...] Por escritura ante Luís Mollá, se otorgó admición a Percases a Don Joaquín Martínez, organista elegido y nombrado como se expresa en el antecedente, y assí mismo, gracia de hábitos de graduado.

14 d'agost de 1771 (p. 81):

[...] El infraescrito Racional hizo presente la Carta respuesta del Comissario de Fiestas de la Ilustre Ciudad, sobre nombramiento de organista, a favor de Don Joachín Martínez, de que queda entendida.

23 de setembre de 1771 (p.88r):

[...] Se hizo presente la Carta respuesta del Señor Obispo de Tortosa, sobre Órdenes del organista Don Joaquín Martínez, y el papel que se le entregó por el secretario, y visto, Acordaron. que quando venga la requisitoria se certifique sea renta perpetua la consignada respecto está aprobada por la Curia de Valencia, y con semejante admisión se ordenaron sus antesesores.

19 d'octubre de 1771 (p. 92r)

Memorial de Francisco Grana, organista.

Otrosí: Hizo presente el memorial de Francisco Grana, que para su viaje a Tortosa a perfeccionarse en el estudio de órgano, suplica alguna ayuda de costa en atención de

haver servido de Infante y Acólito en esta Yglesia, y hecho oposición a la Plaza de Órgano, y suplido interim el propietario ha ido a solicitar sus Órdenes a dicha ciudad. Acordaron se le den diez libras.

29 d'octubre de 1771: (93r):

[...] Otrosí, Acordaron se escriban gracias al Señor Obispo de Tortosa, por haver concedido al organista Joaquín Martínez la admisión a Prima Tonsura, como el Cabildo le suplicó, respondiéndole con tanta estimación, y despachado la requisitoria para la información regular de vita et moribus, y de cóngrua; y se le suplique nuevamente. que por la falta que hará a esta Yglesia, si hubiera de volver a Tortosa para recibir dicha tonsura, se sirva su Ilustríssima mandarle despachar dimisorias para Valencia o Segorbe, y excusarle gastos del largo viaje.

13 de diciembre de 1771 (p.104):

[...] Otrosí, visto el Memorial de Antonio Vileu, Acólito, que supplica limosna para una capa: Acordaron, que el infraescrito Racional, tome informes si aprovecha en estudio de Música, y en este caso le mande hacer dicha capa, y libre contra la canonical.

17 de diciembre de 1771 (p.105):

[...] Otrosí, Assímismo, vista la carta del Señor Obispo de Tortosa de doze del corriente, respuesta a la del Cabildo en que consede dimisorias para Valencia a favor de Joaquín Martínez, Organista, como le suplicó. Acordaron, se le ecrivan gracias. Otrosí, el Señor Archivero hizo presente que Mossén Joseph Sanchiz estava sirviendo juntamente con el Doctor Ribera en el archivo, y no tenían señalado salario: Acordaron se diesen ocho libras a cada uno, y con esto concluyeron dicho acuerdo.

23 d'abril de 1771 (p.114):

[...] Otrosí, el Señor Ducos hizo presente, cómo Mosén Gerónimo Ferrándiz repugnava ponerse la Capa en el Coro para suplir la ausencia del Capiscol Mosén Vidal, que está enfermo, y lo demás que ha ocurrido, y respecto se halla dicho Señor Presidente de Coro: Acordaron le marque en la distribución de mañana, por vía de corrección y apremio.

4 de maig de 1771 (p.114r):

[...] En vista del memorial de Mosén Gerónimo Ferrándiz: Acordaron se le exonere al dicho Mosén Ferrándiz de la Regencia de Doma, y para esta se nombre a Mosén Enrique Sánchez interinamente, quedando aquel con las mismas obligaciones de su Beneficio. Y que Mosén Manuel Aliaga se le convoque por el Presidente del Coro quando haya necesidad para suplirla.

16 de maig de 1771 (p. 119):

[...] Otrosí; en vista de la relación que el infraescrito Racional hizo la remoción de Doma que regentava Mosén Ferrándiz, a nombre del dicho, Acordaron que continúe Mosén Ferrándiz en dicha regencia, y que exponga por memorial lo que expresava en voz.

8 de gener de 1773 (p.150):

[...] Haviéndose leydo el Memorial que tenía presentado Mosén Joaquín Martínez, Organista supplicandose le aumente el salario que le tenía el Ilustre Cabildo señalado por la Yglesia, respecto de ser muy moderado y muchas las deudas que contrajo en su viaje de Irún, Acordaron se le aumentase hasta veynte libras anuales, dándole por todo cinquenta libras en las treynta que percibía.

Otrosí, En vista del Memorial de Mosén Miguel Ferrando, y Certificación que le acompaña en justificación de los muchos accidentes que le imposibilitan al cumplimiento de su obligación o carga de su beneficio que es para cantar el Evangelio e igualmente que en los quarenta años que reside ha sido exacto en el desempeño de ella y canto de música, y en atención que algunos años le ha substiuido por su indisposición Mosén Joseph Pla, Presbítero, Acordaron continúe éste en substituirle, y que diariamente se le den de la Bolsa, quatro dineros por cantar el Evangelio, cediéndole el expresado Mosén Ferrando el doble en lo votivo, en los actos que tiene derecho como a tal Evangelistero, respecto que devía cumplir con dicha carga.

Otrosí, el infraescrito Racional hizo presente que Mosén Nicolás Mira, representava tener quarenta años de residencia, y que por su adelantada edad se le permitiere le substituyese su Oficio de Epistolero Mosén Vicente Pueyo, Acordaron que queda el dicho Pueyo, o otro beneficiado substituirle, en atención a lo referido.

20 de febrer de 1773 (p.158r i 159):

[...] Otrosí, el infraescrito Racional hizo presente que el Maestro de Capilla y algunos músicos habían pedido licencia para pasar a Benigánim a la festividad de las quareynta horas y que en este medio tiempo podría ser que avisase para la Missa de Gracias de las pasadas rogativas y se tuviese algún embarazo en ello: Acordaron que respecto que el Cabildo por ahora, y hasta el presente no tiene noticia alguna, se les conceda dicha licencia, y si la Ciudad avisase de ello, se le responda que se le avisará para el día que hubiese oportunidad, y con esto concluyeron el acuerdo.

Mostra que al tercer terç del segle els preus de les coses van apujant: 2 de juny, (p.167 i 167r.): [...] Otrosí, en vista del memorial de Pedro del Villar, Pertiguero, en el que suplica se le conceda o se le añada algun salario más que el que en el día tiene, respecto que estan los mantenimientos tan caros y tener una hermana de alguna edad que mantener, Acordaron que por ahora, y durante la voluntad del Cabildo se le añada un Real de Vellón diario y al todo de su salario tres Reales.

9 d'agost de 1773 (p.181r.):

[...] Haviéndose hecho presente la Carta y el poder que Mosén Joaquín Martínez, organista que era de esta Yglesia, y juntamente, el poder que dicho da a Mosén

Bernardo Monllor para hazer renuncia en su nombre de la plaza de órgano de esta Yglesia, Acordaron dar la comisión al Regente de Racional para que este, en nombre del Cabildo, admita dicha renuncia, y se reciba escritura pública para remitirla al Señor Vicario General para que su señoría la admita y la aprueve.

Otrosí, se hizo presente el memorial de Fray Agustín Bordería, en la que suplica al Cabildo se le dé alguna gratificación del tiempo que ha tocado el órgano en la ausencia del organista. Acordaron que este acuda al dicho Mosén Joaquín Martínez para ver si de su salario le puede sacar alguna cosa.

(p. 182): [...] Otrosí, que el Miércoles que contaremos Onze del corriente, se convoque por esquelas para tratar sobre el órgano.

12 d'agost de 1773 (p.182r i 183):

[...] El Señor Regente de Racional hizo presente cómo Mosén Bernardo Monllor, apoderado de mosén Joaquín Martínez, Organista que fue de esta Colegial había hecho la renuncia, con escritura pública que authorizó Jayme Luís Molla, Escribano, en presencia del infraescrito Regente de Racional según comisión que se le dió el día nueve del corriente, Acordaron nombrar por organista interino a Francisco Grana, con el salario de treynta Libras por el Cabildo y el Salario que paga la Ciudad dando aviso por medio del Comisario de Fiestas a la dicha por el regente Racional.

9 de novembre de 1773 (p. 191 i 191r):

[...] Otrosí, que el Subsacristán no salga fuera de la Ciudad a las festividades de Música por tener su empleo en la Sacristía y que en los aniversarios entre a residir en el Coro en los Placebos igualmente en los días que huviere sermón, y que durante este cierre la Sacristía.

7 de gener de 1774 (p. 198):

[...] Otrosí, habiéndose hecho presente que Mosén Vicente Días se halla imposibilitado para exercer su oficio de Domero por carecer de vista, Acordaron que Mosén Vicente Quadrado le substituya en el oficio de dicha Doma, señalándole ocho Libras por el trabajo.

13 de maig de 1774 (p. 217r i 218)

Sobre la renda de la Doma:

[...] Habiendo hecho presente un Decreto del Señor Provisor de la aceptación de la renuncia de Don Miguel Calbo, capellán de sus Magestad, en que dava por vacante el Beneficio de Domero que posehía en esta Yglesia, Acordaron se fixen los edictos para el concurso de dicho oficio vacante en los lugares acostumbrados, y respecto que en el Beneficio de Ayudante de Oficios que posehía Mosén Manuel Aliaga se ha estimado tener de renta ciento sinquenta y siete Libras con distribuciones, limosna de missas, porción de Capilla y demás emolumentos, se añade a esta suma catorze Libras y cinco sueldos que tiene más de renta el referido Oficio de Domero por sus tercias o gruesa.

16 de maig de 1774 (p.218 r):

[...] Otrosí, por quanto en el acuerdo del día treze del corriente fue acordado estimar la renta del Beneficio de Ayudante de Oficios por valor de ciento cinquenta y siete Libras, con inclusión de la porción de Capilla, y habiéndose reflexionado este asunto, parece debía separarse la dicha porción por quanto puede venir el caso que el Provisto no sea hábil en el canto de órgano. Por tanto, Acordaron que en los edictos se exprese que el valor de dicho Beneficio es de ciento treynta y Seys Libras con distribuciones, limosna de Missas y demás emolumentos, y que si el Provisto es diestro en el canto de órgano, será admitido a los percases y emolumentos de la Capilla, y en el dicho Domero se le añadirán catorze Libras, cinco sueldos por la gruesa.

25 de maig de 1774 (p. 219r i 220):

[...] Otrosí: Habiéndose visto Memorial presentado por Francisco Grana, Organista interino en el que suplicava al Cabildo que en atención a que estava exerciendo el Oficio de Órgano, des de el mes de Agosto del año pasado mil setecientos setenta y tres, suplicava que si el Cabildo le reconocía hábil para la dicha plaza, en propiedad, se dignase honrarle en ella, en atención a los servicios que tenía hechos en esta Yglesia. Acordaron, que por quanto los Señores que componen este Cabildo tenían tomados informes del Maestro de Capilla, el que asegurava era sugeto hábil para dicha plaza, se le confería el dicho Oficio de Organista en propiedad, y le admitían a los percases y demás emolumentos que lucran los demás Beneficiados residentes de esta Yglesia de cuya Admisión y nombramiento recibió escritura Jayme Luís Mollá, Escribano en dicho día.

1 de juliol de 1774 (p. 226r):

[...] Otrosí, habiéndose hecho presente la grande necesidad que ay de voces, y en especialidad de Ynfantes de Coro, y el hallarse el protector de la Capilla, que lo es el Señor Don Diego Félix Ortiz, jubilado: Acordaron nombrar al Señor Don Luís Aliaga por protector de la Capilla.

9 de juliol de 1774 (p. 228 i 228r):

[...] Aviéndose hecho presente que en el día de oy se concluya el término de los edictos para el concurso del Oficio de Doma y de el Beneficio de Ayudante de Oficios, Acordaron que respecto de ser el número de cinco lo concurrentes que han firmado dicho concurso, señalavan el jueves inmediato para dar principio al concurso. Nombramiento de plaza de Acólito a Antonio Bellver. Otrosí, se hizo presente por Joseph Guerola, Acólito, había entregado la Llave del Traste y se había ido de la Ciudad, Acordaron nombrar en dicho plaza de Acólito a Antonio Bellver, infante el más antiguo.

13 de juliol de 1774 (p.229):

[...] Otrosí, aviendo hecho presente por el infraescrito Racional, ser el número de seys los opositores que han firmado hasta el presente día, a saber para el Oficio de Domero

Mosén Gerónimo Ferrandis, Mosén Calixto Cucó, Mosén Antonio Herrero, Antonio Gil y Vicente Mollá, y para el Beneficio de Ayudante de Oficios, los referidos Mosén herrero, Gil , Mollá y Francisco Delphi; y respecto de estar por el Cabildo señalado el día catorze de los corrientes para el concurso, y el deberse nombrar dos de los señores Capitulares para la concurrencia de dichas oposiciones, y dos examinadores; Acordaron: nombrar a los Señores López y Aliaga para la concurrencia y representación del Cabildo y por examinadores a Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla y a Mosén Miguel Ferrando, Oficio más antiguo.

(resulta estrany que no nomenaren Francisco Grana com a segon examinador)

15 de juliol de 1774 (p.229r):

[...] Haviendo hecho presente el infraescrito Racional que en el día de ayer se empesaron y concluyeron la Oposiciones haviendo cumplido en el concurso los opositores que van expresados en el acuerdo antecedente, por lo que si al Ilustre Cabildo le parecía, podría señalar día y hora para examinar la Censura de los examinadores. Acordaron se convoque por esquelas para el día de mañana que contaremos diez y seys de los corrientes .

16 de juliol de 1774 (p.230, 230r i 231):

[...] Habiendo el infraescrito Racional puesto de manifiesto la Carta de Censura serrada en que venía la relación de los examinadores para el obtento del Oficio de Domero, vacante por renuncia de Don Miguel Calbo, Capellán de la Real Capilla de Su Magestad y admitida por el Vicario General en el día quatro de Mayo del corriente año; y el Beneficio de Ayudante de Oficios, vacante por muerte de Don Manuel ALiaga, en el día diez de febrero del Corriente año último poseedor, cuya Carta abierta por el Señor Deán y leydo el dictamen, por relación de dichos examinadores y teniendo presente la Bula de su Santidad Clemente XI, para la provisión de dicho Oficio, como el Decreto del Ilustrísimo y Exceltísimo Señor Don Fray Juan Thomás de Rocaventí, Arzobispo de Valencia, en cuya Bula y Decreto concede la facultad de las expresadas vacantes se provehan por el Ilustre Cabildo mediante concurso, y en seguida se pasó a votar en primer lugar el referido Oficio de Domero, y todos los Señores Capitulares residentes votaron por Mosén Gerónimo Ferrándiz, Presbítero y Beneficiado de esta Yglesia, a expción del Señor Don Joseph López, que dió su voto por Antonio Gil, Psalmista, o Músico. Y insiguiendo en la votada del referido Beneficio de Ayudante de Oficios, votaron, nemine discrepante, a hazer la propuesta a Su Magestad (por haver vacado en mes reservado): en la forma siguiente: en primer lugar a Antonio Gil, Psalmista y Músico, en segundo lugar Antonio Herrero, subdiácono y Sochantre de la Parroquial Yglesia de Ayora, y en tercer lugar, a Vicente Mollá, Músico, por lo que acordaron hazer la presentación de dicho Oficio en el referido Mosén Gerónimo Ferrándiz, y en quanto al Beneficio, se haga la terna en la forma arriba expresada a la Real Cámara.

Otrosí, Así mismo, Acordaron que el infrascrito Racional llame a Mosén Gerónimo y le haga presente que haviéndole honrado el Cabildo con el Oficio de Domero, ponga

todo cuydado en el cumplimiento de su Oficio y no como hasta el presente, en que han sido tan notorias sus faltas en el cumplimiento de su obligación.

10 d'octubre de 1774 (p.241 i 241r):

[...] Otrosí: en atención a que hoy día solo hay en dicha Yglesia un domero, y que quando se celebra un Aniversario o Missa Matutinal no hay quien haga el oficio: Acordaron, que interim, y hasta tanto que se restituya Mosén Pueyo, Mosén Bernardo Roca, sochantre, cante las referidas missas y que Antonio Gil, porcionista, cante en el coro con hábitos de músico, y substituya a los sochantres en sus ausencias y enfermedades a voluntad del Cabildo, con el salario interino de quatro sueldos diarios que se le tiene señalado.

9 de gener de 1775 (p.259r i 260):

[...] Habiéndose visto un memorial presentado por Mosén Vicente Pueyo, Presbítero en que suplica se le haga gracia de Hábitos, en virtud de la regencia de la Doma que el Cabildo le ha encargado, o tenga a bien exonerarle de dicha regencia. Acordaron en quanto a lo primero, no ha lugar por carecer de título para ello, y a lo segundo continúe hasta último de Abril del corriente año.

Otrosí, en vista del Memorial de Mosén Gerónimo Ferrándiz, en que suplica se le condone la resta que está deviendo al Cabildo, del empeño que contrajo en sus Ordenes, en atención a estar exerciendo el Oficio de Domero y haverle desempeñado solo, los cinco meses continuos; Acordaron exonerarle de dicha deuda, y que el infraescrito Racional le haga presente, que al paso que el Ilustre Cabildo le complace y busca su alivio, deve igualmente corresponder al cumplimiento de su obligación.

Otrosí, visto el Memorial de Antonio Gil, Músico y Porcionista de Coro, en el que suplica se le admita a lo votivo y demás gajes que persiben los Beneficiados, por no poderse mantener de la porción diaria que le da el Ilustre Cabildo, Acordaron se le admita a lo votivo de la Yglesia y a la tanda de entierros.

10 de gener de 1775 (p. 262):

[...] Otrosí, el Señor Deán con el motivo de que en las Parroquias de San Pedro y Santa Tecla, se havia innovado la administración de sacramentos y haverse nombrado por su Ilustrísima dos vicarios, havia nombrado dos sacristanes para la Yglesia de San Pedro a Joseph Guerola, Acólito que fue de esta Yglesia, y para la de Santa Tecla, a Francisco Delfy, Músico y Psalmista que fue de dicha Yglesia, cuyo nombramiento aprobó el Cabildo.

4 de febrer de 1775 (p.267):

[...] Otrosí, igualmente se hizo presente otra carta del Provissor, respuesta de la representación que el Cabildo le tenia hecha al Señor Arzobispo a fin que dispensase el concurso del Beneficio de Ayudante de Oficios, vacante por renuncia de Gerónimo Ferrandis, en cuya carta hacía presente dicho Señor Provisor, de Orden de su Ilustrísima, no podía adherir dicha pretensión, para no hazer exemplar. Acordaron se

haga el concurso y se fixen los edictos, reservandose para otro Cabildo el señalamiento de los días que deveran hazerse las oposiciones.

Llibre 81. Acords capitulars des de maig de 1775 fins novembre de 1788

3 de juny de 1775 (p.3 i 3r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente se concluía mañana el término señalado por los edictos de el beneficio vacante de Ayudante de Oficios, de Sochantre y Domero, y que si parecía a dichos señores podrían señalar día para hazerse las oposiciones. Acordaron señalar el día tercero de Pasqua de Espíritu Santo, que contaremos seys de los corrientes por la tarde despues de el Coro, y por examinadores nombraron a Mosén Antonio Molina, Maestro de Capilla y a Mosén Miguel Ferrando, Mússico y Capellán Evangelistero; y por asistentes en nombre del Cabildo a Don Miguel Pechuán, Racional, y a Don Félix Veger, canónigos de esta insigne Yglesia Colegial.

7 de juny de 1775 (p.3r i 4):

[...] El infraescrito Racional hizo presente la censura de los examinadores, sobre el Beneficio vacante de Ayudante de Oficios, de Sochantre y Domero, y de unánime consentimiento fue elegido Vicente Adsuar, natural de le lugar de Poliñá, y Sochantre de la parroquial de Xàbia, y continuadamente se otorgó poder al Doctor Don Joseph Beneyto, para que representando al Cabildo solicite la Colación de el Ilustrísimo Señor Arzobispo, y lo demás necesario para que pueda tomar la posesión, y exercer en esta Yglesia su Oficio, y pretender los Sagrados Órdenes, lo que passó ante Jayme Luís Mollá, Escribano.

17 de juny de 1775 (p.9):

[...] Otrosí, se hizo presente cómo pedían remuneración los examinadores Mosén Antonio Molina y los demás que asistieron a la oposición de la Capellanía de Sochantres y Domero, vacante por assenso de Mosén Gerónimo Ferrandis. Acordaron se les dé según fuesse de costumbre.

4 de juliol de 1775 (p.10r i 11):

[...] Otrosí, hizo presente cómo los examinadores de la Oposición hecha de la Capellanía vacante de Ayudante de Oficios, instavan por la recompensa según es costumbre, y que ponía presente que en las oposiciones antecedentes a iguales capellanías, se le havia dado un Doblón a los dos examinadores sin más gastos, a excepción de la quarta y última que se hizo en el año passado que se les dió a Doblón a cada examinador, y a otros sirvientes en la oposición alguna recompensa, de lo que no podía dar razón el Racional presente el por qué. Acordaron que se reporte este asumpto quando esté el Señor Baldoví en Cabildo.

(p.12 i 12r): Otrosí, el infraescrito Racional hizo presente un Memorial de Vicente Adsuar, electo Capellán por este Cabildo para la plaza que estava vacante de Ayudante de Oficos, de Sochantre, y Domero por assenso de Mosén Gerónimo Ferrandis, y respecto de haverse despedido de el empleo que tenía en otra Yglesia, y estar ya en proporción de poder servir en esta, suplicava al Cabildo se dignase admitirle señalándole los alimentos que le pareciese correspondiente a su equidad y justificación. Acordaron, que quando se le proporcione entrar en el Coro con los hábitos correspondientes de color negro, se le den quatro sueldos diáriamente y se le admita a lo votivo y demás utilidades y asistencias que lucra Antonio Gil, nombrado Capellán por su Magestad en igual capellanía y exercicio a la que poseherá Vicente Adsuar, quando se le despache el título por la Curia Episcopal, y este señalamiento se entienda inetrim y hasta tanto que se ordene de Presbítero a cuyo tiempo sesará sin nuevo decreto y percibirá lo que le corresponde como a tal Capellán y Sacerdote.

3 d'agost de 1775 (p.15r i 16):

[...] Otrosí, se hizo presente que Mosén Gerónimo Ferrandis, Domero, pretendía irse a su tierra a negocios que le importavan, en que consumiria un mes, o cerca. Acordaron, se le conceda un mes que puede empezar pasado el día veynte de el presente, respecto de ser el tiempo mas ocupado de esta Yglesia y por el de su ausencia, sea de su cargo dexar persona que supla los Oficios de Domero.

Otrosí, se hizo presente la necesidad que había de persona que se encargue de el otro Oficio de Domero, respecto de estar imposibilitado Mosén Vicente Días, y los continuos apuros en que todos los días se ve el Coro y el Altar por defecto de Domero y quien se encargue de continuo, lo que entendido por los Señores, Acordaron: se llame a Mosén Bernardo Roca, Capiscol y se le encargue la Doma, y respecto de que siente algun perjuicio, atendida la benignidad del Cabildo en continuarle la peseta que se le concedió por solamente el tiempo que no estoviese ordenado, y atendiendo al trabajo del Facistol se ha disimulado, pero continuando la mesma benignidad se le señala por ahora treynta libras anuales, y mientras no se hace nueva disposición, y la que empezará a correr quando venga Vicente Adsuar que entonces se quedará al Facistol, con el señalamiento que tiene Mosén Bernardo y que este subirá a la Doma que exercería de continuo hasta nueva providencia.

19 d'agost de 1775 (18r i 19):

[...] Otrosí: Hizo presente, que Vucente Adsuar, Ayudante de Oficios, le había suplicado hiciese presente al Ilustre Cabildo no poderse mantener con los tres Reales de Vellón diarios que se le tenía señalados, y Acordaron que respecto de no poder cumplir personalmente por no ser sacerdote el empleo de Ayudante de Oficios, especialmente el de Hebdomadario, que actualmente hay extrema necesidad por la cortedad de la vista de Mosén Vicente Díaz, que dicho Adsuar exerza por ahora el Oficio de Sochantre, dándole diariamente una peseta y todos los emolumentos de dicho oficio, a excepción de los diez y seis pesos que tienen señalados por Bula, como también debverá cobrar dicho Adsuar el doble en lo votivo por gracia que le hace el

Cabildo, y que Mosén Bernardo Roca, actual sochantre, pase a suplir durante la voluntad de el Cabildo el empleo de Hebdomadario de Mosén Vicente Días, señalándole, a más de la gruesa que tiene por su oficio de Sochantre, quarenta Libras, y las distribuciones diarias de Beneficiado, y el doble que ya tiene por su oficio, cuya cantidad se le deverá pagar por tercia y que deverá estar en el Coro en la silla que corresponda el Hebdomadario.

5 d'octubre de 1775 (p.23r)

Disposició sobre l'assistència als soterrars.

[...] Y en igual forma, assí a los de paga como a los de limosna, convoque el Bolsero a uno de los quatro Oficios de Sochantres, y Ayudantes de Oficios, para que, con el mesmo orden que arriba se expresa, y guardando las mismas circunstancias dichas para los Reverendos Beneficiados, asista siempre una voz gorda en todos los entierros sin escusa.

9 de desembre de 1775 (p.34):

[...] El infraescrito Racional hizo presente un memorial que presentó Francisco Requena, In fantillo de esta Colegial, en que suplicava se le hiciese una capa por estar sus padres pobres y llenos de enfermedades, lo que entendido ser cierto: Acordaron que el infraescrito Racional le mande hazer una Capa, con la prevención que en adelante no reciba memoriales en que se pidan semejantes socorros.

7 de gener de 1776 (p.38r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente varios memoriales, y leyédolos resultó, que Mosén Francisco Grana, Organista de esta Yglesia, pretendía se le aumentase el salario, como se xecutó en su antecesor, en atención a su puntual asistencia y desempeño de su obligación, y la estrechez que padece para mantenerse por no estar Ordenado de Missa, y faltarle la limosna, lo que entendido por los Señores, Acordaron, aumentarle veynte pesos de salario más, pero bien entendido, no ha de durar más este señalamiento que hasta que se ordene de Missa que sesará a voluntad del Cabildo, y igualmente queda libre el Cabildo para quitarlo siempre y quando le parezca conveniente.

9 de gener de 1776 (p.39 i 30r.):

Mosén Gerónimo Ferrandiz demana una augment de salari per la Doma en atenció a la necessitat i pobresa que pateix. EL Capítol li augmenta vint-i-cinc pesos anuals però li fa memòria que ha de complir amb més cura i puntualitat les obligacions que i pertoquen, figurant entre elles les de suplir la resta d'oficis del Cor que requereixen sochantria.

18 de febrer de 1776 (p.47 i 48):

[...] Otrosí, el infraescrito Racional hizo presente que Mosén Joseph Vildal i Vicente Adsuar, Cabiscoles, el día diez y siete a Visperas, alteraron el Coro con algunas acciones y palabras con que le escandalizaron, por cuyo motivo el Señor Don Joseph

López, Presidente, les mandó quitar las Capas, multándoles con dos pesos a cada uno, lo que entendido por el Cabildo, y lo justificado en la causa, aprobaron lo hecho por el Señor Presidente, a quien davan facultades de poderlas moderar si le pareciese usar de benignidad, atendida la pobreza de los referidos Cabiscoles, dexándolo absolutamente a su arbitrio, y que el Racional les llame y les axhorte a que guarden modestia en el Coro, cumplan con su obligación y se enmienden en adelante.

12 de juliol de 1776 (p.69 i 69r):

Que no se canten missas votivas sino arreglándose a la costumbre de esta Yglesia.

Hizo presente el infraescrito Racional, suplicava un devoto, se cantase una Missa votiva a la Virgen de la Seo el día de mañana antes de los oficios, con solemnidad de Música, y un Te Deum Laudamus, y en atención a que el estilo y costumbre de la Yglesia siempre ha sido el que se canten dichas misas (que regularmente son de limosna de una Libra, un sueldo y tres dineros): por los residentes precisamente; permitiendo sólo la solemnidad de Música quando acompaña juntamente el toque de Campana, y se descubre la Imagen de María Santíssima. Por cuya consideración, Acordaron, no se adiriese a la súplica de arriba, ni en adelante se canten missas votivas, sino arreglándose a la costumbre de la Yglesia, y a lo prevenido en los anteriores acuerdos Capitulares.

29 d'agost de 1776 (p.75):

Hecho presente un Memorial de Mosén Vicente Adsuar, Ayudante de Oficios de esta Yglesia Colegial, en que suplicava dos meses de licencia para evacuar algunas diligencias en su tierra, y para tener así mismo que hazer viage a Sevilla, Acordaron concederle quarenta días de término para efectuar dicho viage, y hazer el uso de ellos que le convenga.

12 de setembre de 1776 (p.79r):

Otrosí, se propusieron algunas dudas sobre si los Psalmistas, y otros que sin estar admitidos a la Capilla asisten a ella, o bien en calidad de Contraltos, o bien con título de habilitarse en otras voces, devían percibir la misma porción que los beneficiados en los entierros Generales y Generales, con el motivo de ir agregados a la Capilla en estos actos, y originándose estas dudas de alguna resistencia que se ha hallado en alguna parte interesada al pago sobre si devían o no, considerarse estas porciones como a legítimas, Acordaron que se haga igual información según queda prevenido en el otrosí anterior (que ho informe el Señor Alcalde o el Corregidor, el que fan els col·lectors de Fábrica i soterrars) para que se observe el pago de dichos asistentes si resultase justo, y si no, que se reporte a Cabildo para tomar la correspondiente determinación.

14 de setembre de 1776 (p.81r i 82):

[...] Se hizo presente por el Racional de Cabildo una carta de Don Ignacio Bellido, Beneficiado en la Parroquial de San Bartholomé de la Ciudad de Valencia, y Albacea

del difunto Mosén Manuel Narro, Capellán del Real Monasterio de de la Encarnación de la Villa de Madrid: en que habiendo fallecido en dicha Ciudad de Valencia, y hecho codicilo en ella, dispuso entre otras cosas, entregasen sus albaceas, Cien Reales de Vellón para repartir en el Coro entre los residentes: que se cantase una Missa el Sábado que pareciese a sus executores testamentarios, con solemnidad de Música y Campanas: y que assí mismo se celebrase un Aniversario particular en esta Colegial; lo que oydo por los Señores que componen el presente Cabildo, Acordaron, que en atención a haver sido el expresado Mosén Narro individuo de esta Comunidad, se le adelantase el sufragio arriba dicho en los días que pareciese al presente Racional, sacándose de los efectos de la Mensa Común aquella cantidad que se necesite, reemplazándola quando la remita o entregue el mencionado Albacea.

25 de setembre de 1776 (p.84 i 84r):

[...] Sobre el sorteo de las quintas a los tres acólitos ut intus: Hecho presente por el infraescrito Racional que a los tres Acólitos que actualmetne sirven en el Coro se les había hecho saber por la Justicia de esta Ciudad, acudieren el día prefixado a medirse en el presente Sorteo de Quintas, de cuya diligencia sospechavan les pondrían en Cántaro para dicho sorteo, Acordaron: que el presente Racional mande juntar la Capilla de esta Iglesia y que proponga a los individuos de ella, admitan con la formalidad acostumbrada a los tres Acñolitos, puesto que cada uno de ellos por su respectiva habilidad se emplea en las funciones de fuera, y dentro la Yglesia, en aquellos papeles en que el Maestro de Capilla les destina. Y respecto que en las Quintas inmediato pasadas, se libertó Ysidro Antolí, Acólito, por sóla la certificación del Maestro de Capilla en que certificó que asistía como a músico en exercicio a las funciones que se ofrecian de Capilla: en caso necesario certifique igualmente, el mismo Racional el estar admitidos dichos Acólitos formalmente y anotados en el Libro Padrón donde estan los de igual clase, con expresión del salario o renta que la Capilla les huviese señalado, y demás circunstancias que les sufraguen a los mencionados tres Acólitos, o sean presisas para manifestar no estar comprendidos en el presente sorteo.

8 d'octubre de 1776 (p. 85 i 85r)

Que a Ysidro Antolí, Acólito, se le satisfaga de la Común o de la Porción de Pleytos su viaje a Valencia.

Se dió cuenta por el Racional del Cabildo de haver juntado la Capilla de esta Yglesia Colegial según lo tenía prevenido el Ilustre Cabildo por su acuerdo de veynte y cinco del pasado, y quedavan admitidos los tres Acólitos actuales y anotados en el Libro que están los demás músicos que componen la Capilla expresada, el que queda en poder de dicho Maestro, y que assí mismo se había librado una certificación de dicho Racional como a protector de dicha Capilla a los referidos Acólitos para presentarla a la Justicia de esta Ciudad para la exempción de el presente Sorteo de Quintas, según assí mismo quedava acordado en el Cabildo citado. Y que con el motivo de observarse bastante contradicción en que los demás mosos sorteables, y había pedido el Procurador de estos el que se publicasen las diligencias presentadas para dicha exempción, havia despachado el presente Racional a uno de los Acólitos a Valencia, para ver si se podría proporcionar medio para que lograsen los dichos su libertad, lo que oydo por los Señores que componen el presente Cabildo, Acordaron: que de la mensa Común, o

Porción de Pleytos, se le satisfagan al referido Acólito lo que gastó en su viage, y aprovando dichas diligencias, encargaron de nuevo al mismo Racional, practique con la mayor eficacia las demás que se ofrezcan para lograr dichos Acólitos su libertad.

5 de noviembre de 1776 (p. 89r):

[...] Otrósí, visto el Memorial de Joseph Heredia, uno de los seys Ynfantillos, en que suplicava que en atención a la mucha pobreza de sus Padres, se le concediese algún tanto para un vestido con que pudiese presentarse con alguna desencia, Acordaron: que el infraescrito Racional, de los efectos de la Mensa Canonical, le mande hacer una Capa o aquello que parezca más propio para remediar la necesidad que expone.

13 de noviembre de 1776 8p. 91 i 91r):

[...] El ynfraescrito Racional hizo presente que el Doctor Don Ygnacio Bellido, Beneficiado en la Parroquial de San Bartolomé de la Ciudad de Valencia, como a Albacea del difunto Mosén Manuel Narro, estava para vender la casa propia de este, cita en la Calle llamada de Capellans, para distribuir su producto conforme lo había prevenido dicho difunto, la que cedería al Ilustre Cabildo por los setecientos pesos en que stava justipreciada si pareciese entrar en ella, a lo que Acordaron, que respecto a que esta Yglesia tiene cargados sobre la misma casa trescientos pesos a debitorio, se dé lo restante hasta dichos setecientos, otorgando dicha correspondiente escritura de cóngrua, para lo que se dió comisión a los tres Señores empleados, y no habiendo inconveniente en los títulos de la mencionada casa, la efectuen.

10 de diciembre de 1776 (p.93r):

[...] Leydo el memorial de Mosén Antonio Gil en que hacía presente haver tenido algún trabajo extraordinario por la ausencia de Mosén Vicente Adsuar, Sochantre interino, y que assí mismo tenía alguna necesidad, atendida la corta distribución que el Cabildo le considerava diáriamente, Acordaron, que de los efectos del derecho de Colecta se le entreguen seys Libras para remedio de la necesidad que expresa y por vía de limosna; pero que el infraescrito Racional entere al suplicante de su obligación en substituir por qualquiera vacante o ausencia que hagan los oficios como Ayudante de Oficios que es; y que para mejor cumplimiento de su empleo, procure poner los medios de la aplicación y demás que nesite para ordenarse in Sacris.

25 de gener de 1777(p. 102):

[...] Otrósí, hizo presente que Joaquín Cameno, otro de los Acólitos, había entregado las llaves de su traste, faltando en aquella mañana a su obligación de asistir al Coro y ayudar Misas; y enterado el mismo Racional de que la causa era por haver dado esponsales y querer tomar matrimonio, Acordaron: elegir en su lugar por Acólito a Francisco Visedo, mayor de los Ynfantes.

21 de març de 1777 (p.113r):

[...] Otrósí: hizo presente que el Maestro de Capilla de esta Yglesia necesitava de algunos Músicos para la función de tinieblas y Misereres, Acordaron, se dé una gratificación a los Músicos que necesite para mayor lucimiento de dicha Yglesia.

21 de maig de 1777 (p.122r):

[...] Otrósí, se leyó un Memorial de Mosén Nicolás Mira en que en atención a su trabajo de subministrar el Vino que se necesita para la celebración de Missas en esta Yglesia y de algunas quiebras o prejuicios que siente, suplicava alguna gratificación por el año pasado y presente, en cuya atención Acordaron: que por cada año de los expresados se le concedieren ocho Libras anuas.

14 de juny de 1777 (p.134 i 134r):

[...] Otrósí, en atención a estar los vestidos de Coro de los Ynfantes, Acólitos y trasteros, indesentes por viejos y derrotados, Acordaron dar comisión al presente Racional para que haga dicho vestuario, si puede ser para el día de Nuestra Señora de la Seo.

Otrósí, Aviendose hecho presente algunas quejas de los Padres de los Ynfantes sobre el poco adelantamiento de sus hijos, y observarse que el Maestro de Capilla se vale de los Acólitos y de otros Músicos en las funciones de Capilla para que suplan estos los papeles que devían hacer y cantar dichos Ynfantes, lo que parece arguye falta de aplicación y cuydado en el Maestro de Capilla, Acordaron: que el presente Racional reconvenga y haga presente a dicho Maestro su obligación y quejas de los Padres de los Ynfantes, amonestándole que en adelante procure el adelantamiento de los dichos y los enseñe con más zelo, a fin de que puedan desempeñar con lucimiento los papeles que les correspondan, y el que no se adelante o no tuviese capacidad para ello se despida y admita otro si le pareciese mejor.

14 de juliol de 1777 (p. 136r):

Primera notícia sobre la Reial Societat d'Amics del País: Carta del Señor Conde de Orgaz en assumpto de la Sociedad de Amigos del País:

El infraescrito Racional hizo presente una carta del Excelentísimo Señor Conde de Castrillo y Orgaz, en que como a Director de la Sociedad de Amigos del País, da parte el Cabildo de la aprobación y permiso de Su Magestad para su establecimiento, con dos exemplares que acompañavan impresos de dicha Real Orden de que enterados, Acordaron, que el mismo Racional responda dando gracias a dicho Señor Excelentísimo por haverle participado al Cabildo esta noticia, manifestándole sus deseos de que resulten de dicha Sociedad las mayores utilidades y progresos en que procurará contribuir este Cabildo en lo que le sea posible, y que se copian en el Libro de Cartas.

25 d'agost de 1777 (p.151r):

En eixamplar-se l'esglesia amb més capelles i necessitar-d'un cor nou, quan aquest ja va estar conclós i ubicat, era necessari ocupar-se'n de l'orgue. Així:

[...] El infraescrito Representante de Racional hizo presente que Don Julio Pérez y Don Joseph Micó, electos de fábrica, a nombre de esta, le habían significado cómo a nombre de esta y en virtud de haver hecho visura y tanteo por el Maestro de Órganos, el quanto que podía ascender el importe de poner el órgano en su lugar, añadiendo más Música que en el día tiene, con caja nueva, y que según el valor no se hallava la Fábrica con efectos para el total de sus costes, a menos que el Cabildo supliese algún tanto para ello: Acordaron que, dicho representante de Racional les vuelva la respuesta a dichos electos, que el Cabildo no se halla con efectos de la Fábrica para poder acudir a la construcción de dicho Órgano, si antes bien se halla muy empeñada este dicho, y los gastos ser excesivos, ni menos tiene ningún otro fondo para suplir-lo, y que por ahora quedará el Cabildo satisfecho en que la Fábrica mande se le asciente y acomode el Órgano mesmo que tiene la Yglesia sin addición de más música que la que tenía.

9 de setembre de 1777 (p.194r i 195):

mor Mosén Miguel Ferrando, evangelister, i se l'honra amb la funció habitual després de nona de cantar missa de fraternitat, un Nocturn y a la vesprada, després de completes es faça l'acte del soterrament havent-li precedit abans el placebo.

6 d'octubre de 1777 (p. 159):

[...] En vista del Memorial presentado por parte de León Audifre, Gabriel Mora, Francisco Carrizo y Jayme Barberá, y demás devotos de María Santísima, con otro que presentaron a la Administración de la Fábrica de esta Yglesia en el que pedían que habiendo tenido noticia se había de reponer el Órgano en el sitio que corresponde según y el modo en que se hallava en la Yglesia Vieja, y respecto que sería imperfección a la magnificiencia de este templo, concluyeron y suplicaron se sirviese permitir a los suplicantes la construcción de dicho Órgano, correspondiente a la sumptuosa Obra de esta templo; Acordaron, por parte del Cabildo no hay inconveniente, augmenten el órgano del mejor modo que corresponda a la magnificiencia de la Yglesia y lo demás que les paresca a la fervorosa devoción de los exponentes.

29 de novembre de 1777 (p. 169):

[...] El infraescrito Racional hizo presente que por muerte de Mosén Miguel Ferrando, último poseedor del Oficio de Evangelistero de esta Yglesia, se habían enviado edictos a las Yglesias acostumbradas con el término de quarenta días acordado por el Cabildo, cuyo término se concluya en día de oy, lo que oydo por los Señores del presente, Acordaron: destinar el Lunes y Martes, primero y segundo del inmediato Diciembre, en que deberán efectuar las oposiciones de dicha plaza de Evangelistero, nombrando por comissarios para presenciar dicha función en el parage y términos acostumbrados, a los Señores Don Miguel Pechuan y Don Timoteo Esteve, Canónigos de esta Colegial, y por examinadores al Maestro de Capilla de la misma y a Mosén Francisco Grana, Organista, previniendoles que a los opositores, a más del Canto Gragoriano y demás que conduzca y sea propio del Oficio de Evangelistero, les deberán assí mismo preguntar y examinar de Canto de Órgano.

3 de desembre de 1777 (p.170r):

[...] El infraescrito Racional dixo que haviéndose concluydo las oposiciones para la plaza de evangelistero de esta Colegial en el día de ayer, y en los términos que se acordó en el día veynte y nueve del passado, havían reportado los examinadores sus dictámenes en la forma acostumbrada, lo que hacía presente para que determinasen el día que más bien visto les fuere para la elección de edicho empleo; a que Acordaron, determinar el día de mañana quatro de los corrientes en que se deverían ver las censuras de los Maestros, o examinadores, y en su vista se votase en secreto [...]

4 de desembre de 1777 (P.171 I 171R):

[...] El infraescrito Regente de Racional entregó los pareceres o Censura de los Maestros nombrados por el Ilustre Cabildo para el examen de canto de órgano, Gregoriano y Voz en las oposiciones para el oficio de Evangelistero vacante en esta Yglesia hechas en el día uno y dos de los corrientes, las que leydas: Los Señores Pechuan y Esteve, en virtud de Comisión de este mismo Cabildo para conocer sobre la suficiencia de los opositores a dicha plaza vacante en los principios de Gramática, dixerón que aviendo cumplido su encargo comprehendían que de los quatro opositores que se les havían presentado, a saber: Vicente Almiñana, Thomás Mosó, Francisco Nadal y Vicente Juan, los tres primeros eran meramente gramáticos y que a Vicente Juan lo consideravan muy corto en dichos principios, de que assí mismo enterados se procedió a la elección del mencionado oficio de Evangelistero en el que quedó elegido por pluralidad de votos, Vicente Juan, natural de la Villa de Onteniente, pero con la prevención que al nuevamente elegido le haga saber el mismo Regente de Racional, que para cumplir con el ministerio de su oficio, deberá ordenarse dentro de un año, según assí lo previene el Concilio, y de lo contrario se entendería vacante dicho Beneficio, para cuya conformidad y correspondiente consentimiento deberá firmarlo a continuación de este acuerdo.

7 de gener de 1778 (p. 178r):

[...] Otrósí, presentó dos memoriales de Joseph Martínez y Joseph Cameno, ynfantes de esta Colegial en que suplicavan se les hiciese de limosna una Capa a cada uno en atención a su pobreza, y que por lo mismo no podían abrigarse ni venir a la Yglesia con aquella desencia que corresponde, en cuya consideración, Acordaron dar comisión al presente Racional para que de efectos de la Mensa Canonical mande hacer dos capas.

13 d'octubre de 1778 (p.238):

[...] Otrósí, hizo presente un Memorial de Francisco Vicedo, Acólito en que suplicava se le diese una limosna para hábitos talaes, y otro de Francisco Martínez, Ynfantillo, en que pedía para un Manicordio y Acordaron, que el Racional les socorriese como le pareciese más conveniente, y se pagase de la Mensa Canonical, y que en adelante el Racional, no admita Memoriales de limosnas ni gratificaciones, sino que estas súplicas se hagan a cada Canónigo en particular.

14 d'octubre de 1778 (p.233):

[...] Sobre el breve de la Fiesta de los Terremotos. [...] Acordaron, que se passe un oficio a la Ilustre Ciudad en que se de noticia que el breve de la Yndulgencia para la Fiesta de Gracias de los Terremotots, está detenido en la Curia de Valencia por haver alguna dificultad en su passe.

Otrosí, Acordaron que en caso de estar embarazado el Coro en la composición del órgano, se translade al Presbiterio.

Llibre 82. Acords capitulars des de 1779 fins a 1784

8 de febrer de 1779 (p. 11):

[...] Se hicieron presentes los Memoriales de los que pretendían la plaza de Sangrador, Barbero y Cirujano de los Ynfantillos y muchachos de los trastes, y quedó elegido para dicho empleo Miguel Servera, Cirujano vezino de esta Ciudad.

26 de maig de 1779 (p. 21r):

[...] Se leyó un Memorial puesto por Mosén Nicolás Mira con la pretensión que se le aumentase alguna cosa de salarios en atención a estar sirviendo a esta yglesia más de quareynta años haciendo el oficio de Epistolero, como también en la Capilla de Música, con la puntualidad que es notoria, y hallarse ya falto de fuerzas y con bastante estrechez, lo que entendido Acordaron que aunque no cante la Epístola se le dé enteramente lo que le corresponde a su oficio sin desminuir aquella corta porción que se le da al que canta, y lo que se suplirá de la Bolsa, y de este modo percibirá alguna utilidad más de la que tiene, por no tener arbitrio el Cabildo por ahora de sacar aumentos de otra parte, respecto de havérsele augmentado en otras ocasiones hasta treynta pesos.

14 de de juny de 1779 (p. 27):

[...] Haviéndose tenido noticia que a Vicente Juan, natural de la Villa de Onteniente y electo de Evangelistero de esta Colegial, se le havia conferido una plaza colativa en la Catedral de Gerona, incompatible con el oficio de Evangelistero que obtiene en esta Colegial, Acordaron que el presente Racional escriba al Ilustríssimo de dicha Ciudad para que, siendo cierta la residencia de dicho Juan en aquella Cathedral, se sirva mandar renunciar al susodicho Evangelistero el derecho que pueda tener al empleo que se le presentó en esta mediante concurso, y para que este Cabildo pueda tomar sus providencias y proporcionar sugeto abil que sirva en dicho empleo.

14 de juliol de 1779 (p.30r i 31):

[...] Se leyó una carta del Ilustríssimo Señor Obispo de Gerona, respuesta de la que acordó este Cabildo se le escribiese a dicho Prelado para que mandase renunciar a Vicente Juan, residente en el día en aquella Cathedral, el derecho que podía tener al Oficio de Evangelistero de esta Yglesia, y respecto a que dicho Señor Ylustríssimo ofrece remitir dicha renuncia, Acordaron se escriba igual carta al Ilustríssimo Señor de Segorbe, para que se sirva mandar renunciar a Mosén Vicente Adsuar el empleo, o oficio, de Sochantre que obtiene en esta Colegial, respecto de tenerse noticia residir en

aquella con empleo incompatible a el oficio que este Cabildo le concedió; cuya renuncia obtenida se hará presente en Cabildo juntamente con el del Evangelistero arriba mencionado, para determinar sobre estos dos oficios lo que parezca conveniente.

16 d'agost de 1779 (p. 32r i 33):

[...] Se leyó una carta de Mosén Vicente Juan a quien este Cabildo le presentó el Beneficio de Oficio de Evangelistero en respuesta a otra que se le escribió solicitando renunciase dicho Beneficio por ser incompatible con el que tiene en la Catedral de Gerona, y manifestando en la suya dicho Juan que no podía renunciar por quanto no había tomado posesión y haverle declarado por incóngruo el Beneficio, como se lo hizo saber al Señor Deán desde Valencia, sin embargo renunciava los derechos que pudiera tener a tal Beneficio, y Acordaron que se le escriba a fin que remita un Escritura authéntica de dicha renuncia por el derecho que pueda tener.

Memorial de Francisco Grana, Organista (p.33r): [...] Se hizo presente un Memorial de Mosén Francisco Grana, en que suplica al Cabildo se digne escribir al Señor Arzobispo a fin que le admita a los Órdenes menores, y se le de una certificación de su salario, modo de proceder y de la necesidad que hay de presbíteros en esta Yglesia, y Acordaron que se le conceda lo que pide en su memorial.

13 de setembre de 1779 (p.38r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente una carta del Señor Obispo de Segorbe, respuesta de otra que se le escribió por este Cabildo a fin que mandara renunciar a Mosén Vicente Adsuar el Beneficio de Ayudante de Oficios que posee en esta Yglesia, en la que dice Su Ilustríssima respondió el citado Adsuar necesitava tomarse algún tiempo para su resolución, y Acordaron que por ahora no se le inste sobre este asunto a Mosén Adsuar, sino que en adelante se tomará providencia.

Otrosí, Se hizo presente una Carta de Mosén Vicente Juan a quien se presentó en esta Yglesia la plaza de Evangelistero y actualmente lo es de la Santa Yglesia Cathedral de Gerona, en la que manifestava a este Cabildo que está prompto a renunciar el Beneficio de esta Uglesia con Escritura authéntica si este Cabildo le paga el importe, y Acordaron que se le escriba para dicho efecto al citado Mosén Juan, y el Señor Deán se obligó a escribir a su Apoderado para que diese satisfacción de la Escritura.

9 d'octubre de 1779 (p.41 i 41r):

[...] Hizo presente el infraescrito Racional que aunque el Cabildo tiene acordado se le escriba a Mosén Vicente Juan para que haga la renuncia de la plaza de Evangelistero que le presentó este Cabildo, le parecía que de la renuncia euthéntica se había de consultar a Su Magestad dicho Beneficio por tener determinado la Real Cámara que los beneficios y prebendas renunciadas en qualquier mes, pertenecen a Su Magestad como a Patrono, y Acordaron que supuesto que dicho Mosén Juan no tomó posesión de el Beneficio de Evangelistero, se pongan edictos para la provisión de dicha plaza dentro el término de quareynta días, o memos si le pareciese conveniente al Racional de Cabildo.

21 d'octubre de 1779 (p.43r i 44):

[...] El infraescrito Racional hizo presente que en el Cabildo celebrado el día nueve de este mes se acordó que se pusieran edictos para la plaza de Evangelistero y siendo necesario expressar en ellos la cógrua, le dixo el Señor Baldoví al Racional de Cabildo que apenas tendría setenta y quatro pesos, y habiendo determinado la Real Cámara que sean ciento, le parecía al enunciado Racional que convendría escribir al Señor Arzobispo para que determinase en este asunto lo que le pareciese más conveniente y Acordaron que se suspenda por ahora tomar providencia alguna sobre esta materia.

17 de maig de 1780 (p.83 i 83r.):

[...] Se hizo presente otro memorial de Pasqual Lorente, Manchador, en que suplica al Cabildo se le aumente el salario por su mayor trabajo, y Acordaron darle dos sueldos a más de los ocho que percibe cada semana, que empezará a cobrarlos el veynte y siete de este, y el Señor Don Lorenzo Cebrian protestó este aumento.

8 d'agost de 1780 (p. 97r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente un Memorial de Mosén Antonio Gil, en que suplica se le aumente el salario por su mayor trabajo, y Acordaron se le de en lugar de los dos Reales que tiene, una peseta del mismo modo que lo tiene Mosén Joseph Vidal, Sochantre, encargándole la asistencia y su cumplimiento.

7 d'octubre de 1780 (p.105):

[...] Se leyó un Memorial de Antonio Bellver, Acólito, en que suplicava a el Cabildo tenga a bien la renuncia que haze de dicho empleo. Acordaron admitírsela y nombraron para dicho empleo al infante más antiguo.

1 de març de 1781 (p.123):

El infraescrito Racional hizo presente un memorial de Francisco Heredia, Ynfante que havia sido de esta Yglesia, en que suplica se le haga la Caridad de un vestido para poder con más facilidad tomar algún oficio, y Acordaron se le haga una chupa y calzón de un paño regular de efectos de la Mensa Capitular.

8 d'agost de 1781 (p. 145r i 146):

[...] El infraescrito Racional hizo presente un memorial de Mosén Nicolás Mira, Presbítero, en que suplica la Cabildo se le conceda alguna subvención para socorrerse en la enfermedad de que se halla gravado, y Acordaron concederle por ahora diez Libras de efectos de la Mensa Canonical [...]

p. 146: El infraescrito Regente de Racional hizo presente que en la mañana de este día havia fallecido Mosén Nicolás Mira, Presbítero Beneficiado y Epistolero de esta Yglesia, y Acordaron que acabados los oficios esta tarde, se cante el Placibo y

Nocturno, y mañana, concluidos los oficios se vaya por el cuerpo, se cante la Missa, se haga el entierro, y los demás actos que se acostumbran.

9 de febrer de 1782 (p.174r):

[...] otrosí, Mosén Antonio Gil, Sochantre, hizo presente en un Memorial, que el Cabildo le asistiese con alguna cosa para poder ir a Valencia a sus pretensiones de órdenes, Acordaron no haver lugar, y que siempre que fuese y consiguiese ordenarse, le dará el Cabildo alguna gratificación por los gastos que hubiese tenido en su viage.

17 de maig de 1782 (p.197 i 197r):

Otrosí, se hizo presente un Memorial de Vicente Mollá en que pide que por muerte de Mosén Nicolás Mira, está sirviendo el empleo de tenor de primer Coro, por lo que se le concedan los salarios que lucrava dicho Mosén Nicolás Mira, y Acordaron que por lo que respecta al salario de la Ciudad, se le nombre por interino a voluntad del Cabildo, y en lo que mira al del Cabildo, sin embargo de que dicho Mosén Nicolás tenía algún amolumento, era de gracia por su habilidad, pero si en adelante se portase según el difunto el dicho Mollá, se le atenderá.

8 de juliol de 1782 (p.202r):

Se hizo presente un Memorial de Don Antonio Molina, Maestro de Capilla, por el que pide necesita el salirse a mudar de aguas para su salud por algunos días, según certificado del Doctor Vicente Tortajada, su médico, que presenta en dicho Memorial, por cuyo motivo suplica al Cabildo se le concedan las distribuciones en el tiempo que estuviera ausente. Y Acordaron, concederle dichas distribuciones arreglándose a su conciencia.

9 de gener de 1783 (p. 218r):

Es va escriure un representació a l'arquebisbe informant-lo sobre la manca d'operaris per als oficis d'evangelister i epistoler, les quals, provehídes, ...*serian de mucho alivio para el culto...*

2 d'abril d 1783 (p.231 i 231r):

Se hizo presente que su Excelentíssima havia dado permiso para poner edictos en las plazas vacantes de esta Colegial. Y respecto que de una de ellas que lo es de Evangelistero, se formá concurso años atrás y recayó la provisión en Vicente Juan, quien no se admitió a la colación por carecer de cóngrua, y por quanto el dicho se halla Presbítero en la Cathedral de Gerona, Acordaron se le escriba por el Señor Racional, o bien que venga a practicar las diligencias para la colación, o que haga renuncia formal.

2 de juny de 1783 (p. 232r i 233.):

Es llig una carta del Notari Major de l'Escrivania de Rams Beneficials i Criminals, per la qual se'ls assabenta de la publicació d'un decret per mitjà del qual es reduïen el nombre de residents d'esta església i també dels seus beneficis (beneficiats).

28 de juny de 1783 (p. 237):

Se hizo presente un Memorial de don Antonio Molina, Maestro de Capilla, con un certificado del Doctor Vicente Tortajada, Médico, suplicando al Cabildo le conceda el permiso para ausentarse un mes, poco más o menos, a tomar otros ayres para restablecer su salud, y que se le tnega presente en el Coro para el lucro de distribuciones, y Acordaron concederle al suplicante lo que pide arreglándose a su conciencia.

11 de novembre de 1783 (p.250r):

Acordaron que en este día por la tarde, antes de los Oficios, se le de la posesión a Mosén Vicente Juan, del Beneficio de Evangelistero, y en efecto se le dió, a la que assistieron los señores Don Felipe Salazar, Don Juan Ducos [...] en el Aula Capitular para autorizar este acto.

8 de gener de 1784 (p. 258r):

Se leyó un Memorial de Mosén Vicente Juan, Evangelistero, en que suplicava s ele hiciera efectivo el pago de treynta Libras anuas, respecto de hevérselas ofrecido como aseguran en los edictos, y certificación dada por el archivero para acreditar su cógrua en la Reverenda Curia, a que Acordaron se le paguen anualmente a dicho Juan, las treynta Libras que pide, de Mensa Canonical, interim perciba igual cantidad Mosén Francisco Verdú de la Ilustre Ciudad.

Llibre 83. Acords capitulars des de 1784 fins a 1788

Aquest és el primer llibre d'acords del XVIII al qual s'afegeix un índex al final, ordenat alfabèticament.

7 de febrer de 1784 (p. 4r):

[...] Se pongan Edictos para la Plaza vacante de Epistolero por muerte de Mosén Nicolás Mira.

15 de febrer de 1784 (p. 6 i 6r):

[...] Otrosí, hizo presente una Carta de la Yglesia Arcenal de la Ciudad de Villena en que pide a este Cabildo, dé permiso a Don Antonio Molina, Maestro de Capilla, para que sirva de examinador en el concurso para Maestro de Capilla de dicha yglesia. Acordaron conceder licencia al expresado Molina para el efecto arriba expresado y se responda a los Beneficiados e Yglesia de dicha Ciudad.

15 de març de 1784 (p. 9):

Haviéndose hecho presente algunos descuydos y omisiones del Acólito Joseph Heredia, Acordaron que el presente Racional lo despida, eligiendo en lugar de este, y por Acólito, a Joseph Martines, Mayor de los ynfantes.

Otrosí, con motivo de hallarse el Coro con pocos residentes y uno de los Sochantres con edad avanzada y algunos achaques, motivos a que no se puedan celebrar los Oficios con aquella desensia que corresponde, Acordaron, que el actual Evangelistero (Vicente Juan) escriba a Valencia solicitando dos Psalmistas, capaces de suplir el empleo de Sochantre, y gobierno de Coro, a quienes se les pagará su viage, y oydos, se les proporcionará aquel salario que parezca según sus suficiencia y habilidad.

26 de març de 1784 (p. 10 i 10r):

El infraescrito Racional hizo presente que los dos Salmistas que de orden del Cabildo y su Acuerdo del día 15 de los corrientes se habían mandado venir de Valencia para ser oydos, se habían presentado ya en el Coro, como en efecto el Cabildo les Havia oydo, y que según el dictamen del Maestro de Capilla y otros, inteligentes en la profesión de Canto Llano, tenían las qualidades que este Cabildo necesitava para sostener y regentar el Coro; que pedían cada uno de ellos, cinco Reales de Vellón diarios y que a ambos se les admitiese a lo votivo, a lo que Acordaron, se les responda que se les darán a cada uno de los dichos salmistas lo 5 Reales de vellón que piden diariamente, pagándose la metat de Mensa Canonical por ahora y hasta que el Cabildo presente otro arbitrio, y la otra metat de los efectos de la Administración de Salabert. Y que para resolver si se pueden o no admitir a lo votivo, se convoque a los señores ausentes por esquelas el día de mañana que contaremos 27, y por el correo inmediato se les responderá según y conforme en dicho Cabildo se determinare; y caso de determinarse a venir, podrán usar en el Coro hábitos de Músico.

27 de març de 1784 (p. 11 i 11r):

El infraescrito Racional hizo presente, que el motivo de este Cabildo (era veure si se'ls admitia en allò votiu, i acordaren): [...] se escriba a dichos salmistas, que en el día no puede el Cabildo admitirles a las distribuciones votivas por algunos inconvenientes que se le ofrecen. Pero que si les parece venir por los cinco Reales de Vellón que se les han ofrecido, procurará el Cabildo arreglarles aquel arbitrio que pueda para su alivio, y procurará su acomodo portándose y cumpliendo con su obligación, y siendo de una conducta arreglada [...]

(p. 12 i 12r): [...] Otrosí, hizo presente un Memorial de Don Antonio Molina, Maestro de Capilla de esta Colegiata en que suplica al Cabildo dos meses de solazes, incluso en ellos los días que gastase en componer los Vellansicos en la Festividades del Corpus y Navidad, alegando en su pretensión: el que en algunas Cathedrales se acostumbrava conceder igual gracia: Que havia despreciado algunos acomodados en otras Yglesias por no dexar esta: Y que al presente se hallava brindado con la plaza de Maestro de Capilla en la Ciudad de Villena, en cuya Plaza o Beneficio podía lograr algunas preeminencias anexas a dicho empleo, de que enterados Acordaron: que el Cabildo no se halla con facultades para condescender en la pretensión del suplicante, y que este Cabildo celebrará en todos tiempos los asensos del expresado Maestro de Capilla.

15 d'abril de 1784 (p.14): Antonio Campos, salmista:

[...] El infraescrito Racional hizo presente se havia presentado en el Coro a ser ohido Antonio Campos, salmista, y pareciendo tener la suficiencia correspondiente para

suplir y ayudar a los Sochantres si al Cabildo pareciese, se le podría admitir dándole algún tanto para su manutención, a que Acordaron se le den cinco Reales de Vellón diarios de Mensa Canonical y que por ajora se le admita a lo votivo.

22 d'abril de 1784 (p. 14r i 15):

[...] El infraescrito Racional hizo presente un Memorial de Mosén Francisco Grana en que suplica al Cabildo se le conceda el tiempo que estimase para tomar otros ayres y aguas a fin de poder recobrar su salud gravemente quebrantada como es notorio y lo acredita la Certificación de médicos que presenta, a que Acordaron concederle el tiempo que necesite para el recobro de su salud.

Otrosí, hizo presente que Francisco Pastor, natural de esta Ciudad, deseava proseguir de salmista en esta Colegial y suplicava alguna gratificación para poder vestirse, y atendiendo a su pobreza y aplicación, como assímismo la grande necesidad que se advierte en el Coro de voces y residentes, Acordaron se le den diariamente un Real de esta moneda valenciana, y que esta cantidad junta con la asignada a Antonio Campos, también salmista, se pague por mitad entre los efectos de Mensa Canonical y los de la Administración de Salabert.

13 de maig de 1784 (p.18):

[...] El infraescrito Racional hizo presente que los edictos mandados fixar por el Cabildo y su acuerdo del día siete de Febrero del corriente año para la plaza con oficio de Epistolero, concluhían su término en el día de mañana que contaremos veinte de los corrientes, de que enterados Acordaron se empiecen las oposiciones para dicho oficio de Epistolero el Viernes inmediato venidero que contaremos veinte y uno de los corrientes, acabados los oficios de la tarde, y nombraron por comisarios para asistir a dicho concurso al Señor Don Juan Ducos y al presente Racional, ambos Canónigos de la misma, y por examinadores a Don Antonio Molina, Maestro de Capilla, y a Don Francisco Grana, organista, ambos de la expresada Colegial.

23 de maig de 1784 (p.20):

[...] El infraescrito Racional hizo presente que los examinadores nombrados para el concurso de la plaza de Epistolero suplicavan al Cabildo se les dixese cómo se devían manejar sobre el dictámen de Mauricio Soler, otro de los opositores respecto de tener sólo 19 años cumplidos aunque próximo a cumplir los 20, y haverlo notado así sus coopositores, por si devía o no hazerse mérito de él en la propuesta o censura que devían presentar al Cabildo, de que enterados, Acordaron que respecto a que dicho Soler le faltava un corto tiempo para cumplir los 20 años, podían dichos examinadores proponerlo o incluirlo en su dictamen, si considerasen tener circunstancias muy sobresalientes o especial habilidad y suficiencia.

25 de maig de 1784 (p. 21r i 22):

El infraescrito Racional hizo presente un Memorial firmado de todos los opositores del concurso al oficio o plaza de Epistolero, en que suplicavan al Cabildo una ayuda de

costa para bolberse a sus destinos, a que Acordaron dar a cada uno de dichos opositores quatro Libras.

29 de maig de 1784 (p.22 i 22r):

El presente Racional hizo presente le havían entregado los examinadores la Plica con sus dictámenes o censuras en cumplimiento del encargo del Cabildo para regular la habilidad y suficiencia de los opositores de la plaza de Epistolero, a que Acordaron que en el día de confirmación de empleos, dos del siguiente Junio, se convoque por esquelas a los Señores ausentes para oyr dichas censuras y en consecuencia elegir el que resultase o pareciese al Cabildo más digno.

2 de juny de 1784 (p. 23r i 24):

[...] Haviéndose abierto la Plica que entregaron los maestros nombrados para el concurso a la plaza de Epistolero, y oyda la censura y mérito de cada uno de los opositores y preferencia que les correspondía, se pidió por algunos Señores se votase en secreto, y executado assí fue elegido por pluralidad de votos y para el primer lugar Andrés Narro, natural de la Ciudad de Valencia, su edad de 24 años, tenor de la Capilla de San Juan de la misma ciudad. En segundo lugar, a Miguel Mompó, natural de la Villa de Onteniente, su edad de 22 años. Y en tercer lugar a Mariano Terranegra, natural de la Ciudad de Valencia, tenor de primer Coro del Colegio de Corpus Christi de la misma, de edad 21 años. Y acordaron que la presente elección y propuesta se remita por el presente Racional en el correo inmediato al Señor Secretario de Cámara de Gracia y Justicia de la Corona de Aragón para que se le dé el curso que corresponde respecto de haver vacado este oficio de Epistolero en mes reservado a la Real Magestad.

Otrosí, se leyó un Memorial de Francisco Pastor, Salmista en que suplicava le permitiese el Cabildo entrar en el Coro con hábitos de Músico, para estar así más proporcionado a poder asistir a la Capa del facistol, processiones y demás funciones de Comunidad a que Acordaron, concederle el viso de dicho hábitos, y según lo pide.

9 de juliol de 1784 (p.31):

El infraescrito Racional hizo presente un Memorial de el Acólito Joseph Cameno en que suplicava al Cabildo que en atención a sus servicios de algunos años, y no poder asistir a als funciones de Capilla por falta de Hábitos talaes, no teniendo posibilidad para hazerlos, le concediese alguna limosna, a que Acordaron no ha lugar por ahora y hasta que no mude de conducta y tenga más aplicación para remediar y cuydar más a sus padres.

14 d'agost de 1784 (p. 39 i 39r):

Francisco Grana presenta un nou memorial en què sol·licita una ajuda, al·legant falta de mitjans, per haver de tornar a mudar d'aires i aigües. Se li concedeixen 20 lliures i alguna porció més.

7 de setembre de 1784 (p. 44r):

[...] Otrosí, en consecuencia de la falta de voces que hay en el Coro, Acordó el Cabildo admitir por salmista a Joseph Martínez, señalándole quatro sueldos en plata diarios, y admitido a lo votivo, y lo mismo a Francisco Pastor, también salmista de esta Yglesia.

2 d'octubre de 1784 (p. 48r):

El infraescrito regente de Racional hizo presente la muerte de Mosén Francisco Grana, organista de esta Yglesia, en el día 29 de Setiembre próximo pasado, en el lugar de Finestrat de la Marina, donde estava con permiso del Cabildo para recobrar su salud. Y respecto a que dicho Difunto, aunque no estava ordenado in Sachris, contribuía con la limosna de la missa que se acostumbra dezir por hermandad a cada uno de los residentes que han fallecido hasta el presente, si parecía al Cabildo, podría ponerse un diario y determinar sobre el funeral que se le devía celebrar, a que Acordaron, que en el día de mañana se ponga un diario por alma del Difunto Mosén Francisco Grana, y el primer día no impedido, se cante una Missa Canonical por el mismo, cuya Limosna de Canonical y asistentes al Altar, como el derecho de poner el túmulo, se deberá satisfacer de Mensa Canonical.

15 d'octubre de 1784 (p.49, 49r i 50):

Se leyó un Memorial del Padre Fray Joseph Guerola, actual organista del convento de la Santísima Trinidad de esta Ciudad, en que respecto de haver servido a esta Yglesia de infante y Acólito algunos años, y haver suplicado el empleo de organista en la larga enfermedad del Difunto Mosén Francisco Grana, que lo era propietario, suplicava le concediese el Cabildo interinamente la plaza de Organista con aquellos emolumentos y salarios que estimase, a que Acordaron concederle el empleo de Organista de esta Yglesia, hasta su provisión en propiedad, concediéndole treinta Libras de salario de esta Yglesia, el que se deberá prorratear desde la muerte de dicho Mosén Grana, como asimismo lo votivo correspondiente a su empleo; Y en quanto al salario de la Ciudad, que el presente Racional remita certificación en la forma acostumbrada por donde se haga constar dicha elección interina, para el gobierno de dicha Ciudad. Y que el mismo Racional pase oficio a el Prelado de la Comunidad para el permiso de poder obtener y acudir dicho religioso elegido, a su obligación de órgano; Y que deva dicho organista interino y sea de su cuenta el buscar en sus ausencias y en enfermedades, sujeto que desempeñe su obligación.

Se leyó otro memorial de Mosén Joaquín Acuña, actual organista de la Universidad de Canales, en que en atención a los servicios que tiene hechos a esta Yglesia sirviendo en ella algunos años, con otros motivos que alega, suplica la gracia de la vacante de organista, y quando no se estimase así, se le permitiese firmar oposición en el concurso para dicha plaza, a que Acordaron, dar permiso al suplicante para que firme en la oposición de organista de esta Colegial quando venga el caso de determinarse la fijación de edictos y días para dicho concurso.

15 de gener de 1785 (p.64r i 65):

[...] El infraescrito Racional hizo presente una carta del Señor Conde de Valdellano, secretario de la Real Cámara y Corona de Aragón, en que pide a este Cabildo una noticia de el tanto de rentas que debe percibir el que obtiene el oficio de Epistolero,

con las cargas o obligacines anexas a dicho empleo, para proceder su Magestad a el nombramiento de dicho oficio, en virtud de la propuesta que el Cabildo tiene hecha a la Real Cámara, de que enterados, Acordaron: que el Señor Archivero certifique las rentas y obligaciones del oficio de Epistolero, arreglándose a los edictos que se fixaron para las oposiciones de esta plaza, cuya certificación deberá remitirla al presente Racional con la carta respuesta a dicho Señor Secretario.

3 de març de 1785 (p.72r):

Otrosí, se acordó poner edictos para la plaza de Organista vacante por muerte de Mosén Francisco Grana, por término de cinquenta días.

10 de març de 1785 (p.73r i 74):

[...] Manifestó el mismo Racional un arreglo de diferentes partidas de rentas para formar el total que deberá percibir el nuevo elegido organista, y importando dicha relación de el archivero trecientas quareinta y dos Libras, Acordaron se pongan solamente en los edictos para dicha plaza trescientas doze Libras, rebajándose entre otras partidas, la de veinte Libras que se concedió a algunos antecesores por pura gratificaión y especial habilidad.

18 de març de 1785 (p. 75 i 75r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente un Memorial de Joaquín Micó, natural de la Villa de Albayda en que suplica le admita el Cabildo en el empleo y plaza de salmista con el salario y emolumentos que se le concedieron a Joseph Martínez que regentava la misma plaza. Y con motivo de haverse presentado una carta de Antonio Reig, también Salmista de la Cathedral de Origuela, en que suplica también la misma plaza de Salmista, Acordaron se le responda a dicho Reig que presentándose a ser ohido se le atenderá, como al expresado Micó.

6 d'abril de 1785 (p. 80):

[...] Con el motivo de concluirse el término de los edictos para la plaza vacante de Organista en el día 5 de Mayo immediato venidero, Acordaron nombrar comisarios para asistir a dicho concurso a el Señor Don Benito Ruesta, Chantre, y al presente Racional . Para senzores o Maestros examinadores a Don Joaquín Borrás, Organista en el Colegio de Corpus Christi de la Ciudad de Valencia, y al Maestro de Capilla de esta Colegial; y que el mismo Racional disponga el que el mismo factor que trabajó este órgano, o otro a falta de el primero, componga y temple el órgano para dichas oposiciones.

11 d'abril de 1785 (p.81):

Otrosí, Acordaron admitir por Salmistas a Joaquín Micó, natural de la Villa de Albayda y a Antonio Reig de la de Muro, dándoles a cada uno una peseta diaria; y

entrando con hábitos (que a ambos se les permite de Músico), podrán percibir lo votivo según como lo percibía Joseph Martínez.

16 d'abril de 1785 (p. 82 i 82r):

[...] Otrósí, se leyó la carta respuesta de Don Joaquín Borrás, Organista de el Colegio de Corpus Christi de la Ciudad de Valencia, en que dando gracias a este Cabildo por la satisfacción y nombramiento que había hecho para asistir de sensor y Maestro para el concurso de la Plaza de organista, Dize no le es posible asistir a dicha comisión y encargo por su precisa asistencia a la obligación de el empleo que exerce en dicho Colegio, y en su vista Acordaron: nombrar para la misma comisión a Don Rafael Anglés, Organista de la Metropolitana de Valencia, a quien podrá escribir el presente Racional por el inmediato correo.

22 d'abril de 1785 (p.83 i 83r):

[...] El infraescrito regente de Racional hizo presente que el Organista de la Santa Metropolitana de Valencia había respondido que no podía admitir el nombramiento que el Ilustre Cabildo le había hecho de Maestro Cenzor para el concurso de la Plaza de Organista de esta Yglesia, y Acordaron que para el mismo fin se le escriba a Don Antonio Soriano, Presbítero, Organista de la Yglesia Parroquial de la Villa de Ontiniente.

30 d'abril de 1785 (p. 84r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente una carta respuesta de Mosén Antonio Soriano, Organista de la Parroquial de la Villa de Onteniente, en que acepta el nombramiento de Maestro Cenzor para las inmediatas oposiciones de organista en esta Colegial, de que da repetidas gracias al Cabildo, y en su vista Acordaron: que viniendo a bien al Maestro de Capilla de esta Yglesia, lo admita o hospede en su cassa al mencionado organista de Onteniente, corriendo su mantenimiento de cuenta de esta yglesia.

Otrósí, se Acordó el que en los días de las oposiciones (que deverán empezar en el día seis de los corrientes), se entre en el Coro a las dos y cuarto de la tarde.

11 de Maig de 1785 (p.86 i 86r):

[...] El infraescrito Racional presentó la Plica cerrada con los dictámenes de los Maestros censores nombrados por este Cabildo para el concurso de la Plaza de Organista que empezó en el día seis de los corrientes y en consecuencia Acordaron: que se convoque por esquelas a los señores ausentes para el día de mañana, Doze, y para la hora de Coro, a fin de ohir las censuras de dichos Maestros y graduación de los opositores, para en su vista determinar y nombrar sujeto que pareciese de más mérito y más conveniente para dicha plaza de Organista.

Otrósí, hizo presente una carta de el Señor Don Pedro Joaquín de Murcia, su fecha de diez y nueve de Abril inmediato pasado, en que con el motivo de haverse valido de la protección de dicho señor, Joseph Pons, Natural de la Villa de Tárvena, otro de los opositores a la plaza de Organista, lo recomendava a este Cabildo, si desempeñava su

obligación en los ejercicios de dicho concurso y fuese a propósito para dicho ministerio; a que Acordaron: se tenga presente dicha carta de el Señor Murcia para el día de mañana, y de lo que resultase, vista la censura de los Maestros y determinación de el Cabildo se le responda a dicha Carta.

12 de maig de 1785 (pp.87 a 88r):

[...] El presente Racional entregó al Señor Deán quatro cartas que leídas, se vió ser votos de los Señores ausentes que lo fueron el Señor Pedro Mora, quien dio sus facultades para la presente votada a el Señor Sacristá; el Señor Baldoví dió su voto al Señor Don Juan Ducos; el Señor Palacios al Señor Don Pedro Redondo; y el Señor Canet al presente Racional. Y a consecuencia hizo presentes el mismo Racional que el motivo de este Cabildo según acuerdo de el día de ayer era para resolver sobre elección de sujeto para Organista a cuyo fin, leído el dictámen o censura de los Maestros nombrados para la asistencia al concurso, se determinó votar en secreto, y hecho así, salió elegido por pluralidad de votos para dicho empleo de Organista Mosén Joseph Ferrer, Natural de la Ciudad de Gandía.

Otrosí, Se leyó un Memorial, firmados en él todos los opositores, en que suplicavan alguna ayuda de costa para el regreso a sus destinos, a que Acordaron que de la Admisión de Salabert se les de a cada uno de los suplicantes cinco libras moneda corriente.

Otrosí, el mismo Racional, por encargo que le hizo Mosén Antonio Soriano, Organista de la Villa de Onteniente, dio gracias al Cabildo por su nombramiento y elección para el concurso de Organista y en su consecuencia se Acordó se le entreguen por gratificación de dicho trabajo treinta Libras, dándose la misma cantidad al Maestro de Capilla.

20 d'agost de 1785 (p. 111):

Hizo presente un Memorial de Josef Martínez, Acólito, en que con el motivo de hallarse enfermo y por dictamen de los médicos, precisado a mudar de aguas, no hallándose con haveres suficientes para ello, suplicava el Cabildo alguna limosna, a que Acordaron: que de mensa canonical se le entreguen al mencionado Martínez, Acólito, diez libras para su manutención y alivio en la salida que de orden de los médicos, intenta hazer.

13 de setembre de 1785 (p.117 i 117r):

El infraescrito Raconal hizo presente un Memorial de Andrés Narro, tonsurado, con el título de Epistolero de esta Colegial, en que en atención a sus pocos haveres y estar con algunos empeños que ha contraído en las diligencias para la primera tonzura y colación de su Beneficio, suplica alguna ayuda de costa diariamente, con que podria facilitar más brevemente y con mayor comodidad los Órdenes sagrados, a que Acordaron, que con el motivo de hallarse la yglesia con tres Salmistas, por la presisión de falta de voces y residentes, y advertirse entre ellos ser de menos utilidad Joaquín Micó y Antonio Reig, que el presente Racional informado de Mosén Vicente Días y Mosén Bernardo Roca, despida al que resultase de los dos dichos menos hábil, o de menos provecho para la Yglesia, y que se admita al suplicante como Salmista, y término de un

año con el mismo salario, hábitos y obtenciones que los demás salmistas, y que al que se despida se le de uno o dos meses de tiempo para que busque su acomodo.

17 d'octubre de 1785 (p. 122r a 123r):

[...] Otrosí, habiéndose hecho presente que para empezar los cimientos de la fábrica de esta Yglesia a la parte de poniente o Plazade la Seo, se devía derribar la Capilla de la Comunión, llamada del Papa, y por consiguiente quitar el balcón que se advierte a la parte de afuera de dicha capilla, con el ánimo al parecer, de aprovecharse la Administración de la obra de su valor, habiéndose este costeadado según noticias de efectos propios de el Cabildo, Acordaron, que el Señor Don Benito Ruesta, como otro de los electos de dicha fábrica en el presente año, proponga a dicha Junta venga a bien en mandar hacer de el hierro de dicho balcón, un púlpito colateral al que hay al presente, y para que sirva para cantar la música en los días de passio de Semana Santa, con que se evitaría el que se ocupase algún terreno con el tablado que se acostumbra para dicho efecto, y así msmo se construyesen unas verjas que sirviesen de puertas donde sale el Cabildo a oyr los sermones.

(p.124 i 124r): [...] Hecho presente que las quareinta libras que se libraron por el Cabildo a favor y por ayuda de costa de los opositores de órgano no se havían puesto por salida en la Administración de Salabert de donde se hizo dicho pago, y que la libranza que estava todavía en ser, podía causar alguna confusión en lo venidero, Acordaron que dichas quareinta Libras se pongan en el desgargo de dicha Administración de Salabert, y hecho, se rasgue la libranza hecha por el presente Racional.

17 de novembre de 1785 (p.128 i 128r):

[...] Otrosí, El mismo Racional hizo presente que el organista advertía algunos registros algo descompuestos y bastante necesidad en todo el órgano de que se limpiase, donde no vendría el caso de deteriorarse en términos de importar mucho su composición, a que Acordaron se escriba al siego organista de Valldigna el actual estado del órgano y si se atreviese a entrar en dicho composición, se solicite el permiso de su prelado para que venga, y quando esto no tenga efecto, se vea si algún oficial de factor de órganos inteligente, vendrá a componerlo [...]

6 de març de 1786 (p.150 i 150r):

[...] Se leyó un memorial de Mosén Andrés Narro, Epistolero residente en esta yglesia con título de Salmista, en que acreditando su falta de salud por certificación del médico que lo asiste, suplica permiso para pasar a la Ciudad de Valencia a recobrase, y que se le concedda en el tiempo que disfrutase, el estipendio que diariamente se le tiene concedido, a que Acordaron concederle un mes de presencia al suplicante.

18 de març de 1786 (p. 152r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente la muerte de Josef Martínez, Acólito, a las ocho de la mañana de este día y en su consecuencia Acordaron, que a las siete de la mañana del día siguiente se le haga el entierro Generalete acostumbrado; y en atención

a la pobreza de sus padres y servicios de dicho difunto, se le pague de mensa Canonical el ataut, y de la Yglesia, la sera para su casa según costumbre.

Otrosí: Con el motivo de la muerte del Acólito anotado, Acordaron elegir por Acólito a Antonio Navarro, mayor de los infantes.

8 d' abril de 1786 (p. 154):

El infraescrito Racional hizo presente que con el motivo de la inmediata solemnidad de Samana Santa, en cuyos días el Cabildo procurava el esmerarse en que los oficios y ceremonias se hicieran con la mayor solomnidad y desensia: que sirviéndole regularmente de norma a esta Yglesia los estilos y costumbres de la Santa Yglesia Metropolitana de Valencia, a cuya práctica se arreglava y acudía en sus dudas.

12 de setembre d e1786 (p. 192r):

El Señor Don Luís Aliaga hizo presente que a Mosén Andrés Narro se le había dado una plaza en la cathedral de Sogorbe, incompatible con la que obtiene en esta Colegial, que parecía preciso hazer constar de la renuncia de esta. Y enterados, Acordaron que el Señor doctor Don Josef Rosello escriba a Don Josef Salon, canónigo prebendado de dicha Cathedral, llame a Mosén Andrés Narro, y con su eficacia le persuada haga la renuncia, sin admitirle excusa alguna.

6 de novembre de 1786 (p. 198):

El mismo Racional hizo presente que se había tratado con los factores del órgano para la composición de el de esta colegial, en precio de ciento sesenta Libras; según determinaron y acuerdo de diez y siete de noviembre de Mil setecientos ochenta y cinco, a que Acordaron: se efectúe la composición del órgano por dicha cantidad, la que se pagará de la administración de Salabert.

Otrosí, hizo presente que el día quinze de este, se concluye el término de los edictos para el concurso de las tres plazas vacantes en esta Yglesia, podría el Ilustre Cabildo determinar qué día empezarían las oposiciones, Acordaron empezasen las oposiciones día diez y siete de los corrientes, y nombraron examinadores a Don Antonio Molina, Maestro de Capilla de esta insigne Colegial y a Don Josef Ferrer, organista de la misma y por comisarios a los Señores Don Luís Aliaga y a Don Pedro Redondo, canónigos de esta Colegial.

20 de novembre de 1786 (201r , 202 i 202r):

El presente Racional hizo presente y entregó una plica cerrada al Señor Deán, que lehída se vio ser la graduación de los opositores a la Plazas de Sochantre y ayudantes de oficios hecha por los maestros censores Don Antonio Molina y Don Josef Ferrer, Maestro de Capilla y organista, respective de esta Insigne Yglesia. Igualmente, entregó una esquila que lehída se vió ser de Don Felipe Salazar, Sacristá, que contenía dar su voto al Señor Josef Roselló en todas sus facultades, y enterados, Acordaron dar su voto por aclamación nemine discrepante, a Francisco Pastor, psalmista de esta, graduado en primer lugar por los maestros censores, y presentáronle en quanto de su parte en debida forma, el Beneficio Número 55, ayudante de oficios baxo la invocación de nuestra

Señora de la Armada, vacante por renuncia de Mosén Vicente Adsuar, hecha, aprobada por el Ordinario en 12 de Junio de 1786. Ygualmente votaron para la plaza de sochantre vacante por muerte de Josef Vidal, presbítero, en 21 de agosto de 1786, en primer lugar a Josef Mariner, natural de la Villa de Cocentayna de edad de 20 años, psalmista de la Cathedral de Origüela. En segundo lugar votaron a Thomás Homs, natural de Uldecona, obispado de Tortosa, Sochantre interino de la parroqial de San Estevan de la Ciudad de Valencia, y en tercer lugar a Vicente Tudela, natural de esta Ciudad y sochantre de Santo Thomás Apóstol, Parroquia de Valencia. Ygualmente y en la misma forma votaron para el beneficio número 43 baxo la invocación de Nuestra Señora de la Esperanza, vacante por renuncia del Doctor Don Juan Baldoví, en 16 de julio de 1781, en primer lugar a Thomás Homs, natural de Uldecona, sochantre interino de la Parroquial Yglesia de San Estevan de Valencia. En segundo lugar a Vicente Artola, natural de Borriol, psalmista de la parroquial Yglesia de San Juan del Mercado de Valencia; y en tercer lugar a Josef Piedra, natural de la villa de Bocayrente y Psalmista de la Cathedral de Valencia. A consecuencia Acordaron, que continúe en darse la peseta diaria a Francisco Pastor, según está acordado y hasta que se ordene; y que el presente Racional proponga a Josef Mariner y Thomas Homs si quieren cantar y asistir al coro de esta Yglesia por una peseta diaria cada uno y admisión a lo votivo. Otrosí: Se hizo presente un memorial de todos los opositores suplicando una ayuda de costa para sus gastos por haver venido a la oposición, a que Acordaron no ha lugar y con esto concluyeron el acuerdo.

21 de novembre de 1786 (p. 203 i 203r):

El infraescrito Racional hizo presente podía el Ilustre Cabildo determinar qué gratificación se daría a los Maestros censores del Concurso y sirvientes que havían trabajado, a que Acordaron se diesen quatro Libras a cada uno de los censores y a los sirvientes la mitad de lo que se les dió en el concurso del órgano que todo su importe son Nueve Libras, Nueve Sueldos y tres dineros.

[A estes oposicions també s'havia presentat Felipe Pasqual Ysquierdo, perquè demana una certificació del fet al capítol que a més incloguera l'aprobació (o graduació)]

9 de gener de 1787 (p.208 i 208r):

Se leyó un memorial de Mosén Antonio Gil y Franciso Pastor que con el motivo de que en la anterior semana se pusieron la Capas en el Coro Josef Mariner y Thomas Homs que pretendían todos los emolumentos: lo que parece en perjuicio de los suplicantes que tanto tiempo ha se ponen dichas Capas en el Coro, para evitar sospecha de discordias, suplican declare el Cabildo lo que estime a que Acordaron, que los suplicantes alternen en las Capas en el Coro por semanas con los dichos Mariner y Homs, y que perciban cada uno respectivo los emolumentos y utilidades que cayesen en dicha semana.

9 de gener de 1787 (p.209):

[...] Se leyó una carta de Don Josef Salon en la que expresava que Mosén Andrés Narro no haría la renuncia de la plaza de Epistolero que obtuvo en esta Colegial, si no

usava el Cabildo del derecho que le corresponde; pues se lo havia persuadido por todos los medios suaves, a los que se resistió, y Acordaron que el Señor Don Pedro Redondo escriba al Provisor de la Curia de Valencia a fin se solicite la renuncia de la expresada plaza y no teniendo efecto, se ponga pedimento en forma pidiendo letras en las que se mande haga la renuncia.

17 de març de 1787 (p. 216r):

[...] El Infraescrito Racional hizo presente que Francisco Carrizo, escrivano, estava prevenido para autorizar la escritura de la plaza de organista que el Ilustre Cabildo presentó a Mosén Josef Ferrer, según acuerdo de doce de Mayo de mil setecientos ochenta y cinco, y Acordaron, que entrase en el Aula Capitular el dicho escrivano con la escritura de la plaza de organista que otorgó este Ilustre Cabildo a favor de dicho Mosén Josef Ferrer y con esto concluyeron el acuerdo.

30 de maig de 1787 (p.219r):

[...] Otrosí, a consecuencia, el infraescrito Racional hizo presente un memorial de Mosén Josef Ferrer, organista de esta Insigne Colegial en el que expone su aplicación continúa y lo ocurrido en la composición del órgano, suplica se le aumente el salario, a que Acordaron aumentarle el salario en la cantidad de 15 libras anuales, a voluntad del Cabildo y con tal que se ordene.

30 de maig també, de 1787 (p.221):

[...] El infraescrito Racional hizo presente una carta del Señor Conde de Valdellanos en la que decía Su Magestad se havia servido nombrar a Don Josef Mariner para la Plaza de Sochantre y a Don Thomas Homs para el beneficio de ayudante de oficios, y que se les avisase, a fin para que acudiesen a la Real Secretaría a sacar los despachos, a que Acordaron que el Señor Racional los llame y les de formal aviso para que cumplan en lo que se les previene.

4 de juny de 1787 (p.222):

acorden que Benito Ruesta, sindic, se encarregue de manar fer les diligències oportunes per tal d'exigir-li a Andrés Narro la renuncia de la plaça d'epistoler, perquè ésdevé incompatible amb la que ocupa a la Catedral de Sogorb.

En el mateix Acord, p. 222r, Mariner i Homs supliquen, al·legant pobresa notòria, se'ls ajude o se'ls sufrague la despesa del viatge a Madrid per tal de recollir els despatxos que els nomenaven. S'acordà concedir-los l'ajuda *por vía de préstamo y en calidad de reintegro se les conceda la cantidad que resultase de gastos en Madrid según los recibos.*

12 de setembre de 1787 (p.230):

[...] Don benito Ruesta, Chantre, hizo presente un despacho del Señor Provisor y vicario general de esta Diocesis, su fecha de uno de los corrientes, en el que el día 30 de Agosto próximo pasado, declaró por vacante la Plaza de Tenor de esta Insigne Colegial que obtenía Mosén Andrés Narro, que obtiene otra perpétua y colativa en la Cathedral de Sogorbe, para que se notifique a este Ilustre Cabildo.

El 17 de setembre de 1787 acorden que ja vacant la plaça d'epistoler, es fixen els edictes corresponents per a oposicions.

9 d'octubre de 1787, (P. 236): Concurso de la Plaza de Tenor: El infraescrito Racional hizo presente que los edictos para las oposiciones de la Plaza de tenor de esta Insigne Colegial concluían el día de mañana, diez de los corrientes, que era presiso nombrar Señores Comisarios y Maestros censores, y señalar día para los actos de concurso, a que Acordaron nombrar y nombraron por comisarios a los Señores Don Benito Ruesta y Don Manuel Roa, canónigos, y por Maestros Censores a Don Antonio Molina y a Don Josef Ferrer, maestro de Capilla y organista respective, de esta dicha Colegial y para los actos del concurso señalaron los días doze y treze de los corrientes concluídos los oficios de la tarde.

14 d'octubre: els censors ja tenien els seus veredictes dels exámenes del concurs a la plaça/ofici d'epistoler i tenor de primer Cor.

15 d'octubre de 1787 (p. 237r i 238, i 238r):

[...] El Señor Don Félix Mollá. deán, abrió la pllica, leyó la sensura, graduación y voto de los maestros Censores Don Antonio Molina, Maestro de capilla y Don Josef Ferrer, Organistas ambos de esta yglesia y enterados, Acordaron proceder a la elección de los sujetos que puedan y devan colocarse en la terna y para ello se vote, y en primer lugar votaron y elegieron en pluralidad de votos, para primer lugar a Mosén Juan Peralta, Presbítero Domero de la Colegial de Gandía, Natural de Onteniente, de edad de vinte y ocho años. para segundo lugar, a Sebastián Pérez, natural de Valencia, tenor de las Capillas de San Andrés y de la Real de la misma edad de veinte y dos años, y para tercer lugar a Carlos Llorca, Natural de Bechí, obispado de teruel, de edad de veinte y un años, y según esta elección se haga la terna colocando a cada uno en su lugar y como aquí se expresa y se embie a Su magestad (que Dios guarde): para que se digne elegir para dicha Plaza el que fuere de su Real agrado.

Otrosí, El infraescrito Racional hizo presente que los Maestros censores del concurso habían buscado músicos de fuera de la yglesia para asistir a las funciones de ésta y pedían gratificación y igualmente, se diese gratificación a los que se havian empleado en el concurso a que Acordaron se les gratifique a todos y a cada uno según y como se gratificó en el concurso anterior.

20 d'octubre (p.239):

Acordaron se gratifique a la Capilla de Música por la asistencia a los actos del concurso en la cantidad de seis Libras pagaderas de la Administración de Salabert.

7 de gener de 1788 (p.245): Juan Peralta presenta el despatx que l'investeix com a epistoler.

8 de gener de 1788 (p.247):

El infraescrito Racional hizo presente un memorial de Josef Cameno, Acólito, en el que pedía una limosna para vestir decentemente y continuar en la asistencia del Coro y

su traste, a que Acordaron se le haga una sotana y un manteo de vayeta y el Racional quede encargado para que se le haga.

Otrosí, El mismo Racional, hizo presente un memorial de Josef Ribera, ministril, en que pedía que en atención a los muchos servicios del suplicante y de su hijo, Ynfantillo, se sirviese el Ilustre Cabildo destinarle en una de las plazas de Acólito o asignarle alguna subvención diaria y con ella asistir a cantar al Coro, a que Acordaron se habilitase y se tendría presente.

12 de maig de 1788 (p.263): Mort d'Antonio Molina.

El infraescrito Racional hizo presente había muerto a las onze de la noche del día anterior Don Antonio Molina, Presbítero Maestro de Capilla de esta yglesia a que Acordaron que concluydas las completas de este día, se vaya por el cadaver y se cante el placebo y nocturno, y hechos los oficios de sepultura se quede con velas hasta cumplir las veinte y quatro horas y al siguiente día despues de nona se cante la misa de Cuerpo presente.

14 de maig de 1788 (p.263r i 264):

Se presentó un memorial de Mosén Josef Ferrer, actual organista de esta Colegial exponiendo su mérito en diferentes actos de funciones por lo que suplicava el que el Cabildo lo eligiese por interino Maestro de capilla, o propietario si lo estimase a propósito, según el mérito expuesto a que Acordaron concederle dicha interinidad y que para el Cabildo de prima mensis immediato venidero se tratara sobre poner edictos o no para la elección de este empleo.

10 de Juny de 1788 (p.266 i 266r):

El infraescrito Racional hizo presente una Carta de Don Bruno Molina, acólito de la Santa Yglesia de Cuenca, su fecha de 27 de Mayo del corriente año, en que suplica le tenga presente el Cabildo caso de oposiciones para el empleo de Maestro de capilla, a que Acordaron, se tenga presente al suplicante en los términos que lo pide.

Otrosí, se presentó un memorial de Mosén Josef Casanova, presbítero, en que en atención a su mérito de estar actualmente regentando el magisterio de Capilla en la Parroquial de Onteniente, y haver compuesto distintas obras en su profesión de Música, suplica: la gracia del magisterio de esta colegial, a que Acordaron se tenga presente al suplicante en la provisión de dicha plaza.

Otrosí, habiéndose tratado sobre si el empleo de Maestro de capilla se havia de dar mente oposiciones o sin concurso, se prosedió a votar, y por pluralidad de votos Acordaron no se tengan oposiciones, sí, que se reciban Memoriales de los sujetos que lo pretendiesen, se hagan presentes al Cabildo o reporten en prima mensis de Julio próximo veniente para determinar lo que fuere conveniente, y con esto concluyeron el acuerdo.

7 de juliol de 1788 (p. 267, 267r, i 268):

[...] El infraescrito Racional, hizo presente un memorial de Mosén Juan Peralta, epistolero, en que suplicava al Cabildo alguna retribución en atención de haverlo

executado con algunos de sus antecesores, a que Acordaron: que en adelante se atendería al suplicante.

Otrosí, se presentó otro memorial de los ayudantes de oficios en que suplicavn les concediese el Cabildo aquel tanto sobrante de prorrata del oficio de sochantre el tiempo que estuvo vacante este empleo, en atención a haverlo suplido entre los suplicantes, a que Acordaron: se les dá a los dichos la prorrata de la vacante que piden, tanto del fondo de Mensa canonical como del Ramo de Primisia.

Otrosí, se leyó un Memorial de Mosén Josef Mariner, sochantre en que hazia presente al Cabildo lo havían separado de la capilla por acuerdo y Junta de los individuos de ella, no discurriendo el suplicante haver dado motivo particular para sufrir semejante sonrojo en su estimación, en cuyo motivo, y otros que alega, dignos de atención, suplica: mande el Cabildo lo reintegren en su plaza y admitan en dicha Capilla con el mismo goce de emolumentos que percibía, a que Acordaron, que el presente Racional mande juntar la capilla y ohídos los individuos en este particular, y no habiendo el mayor motivo, proporsione, usando de prudencia, el que lo admitan nuevamente, consiguiendo a dicho Mariner, o amonestándolo según lo que resultase, y de lo contrario se de cuenta al Cabildo.

(p. 269r): [...] Otrosí, Se hicieron presentes los Memoriales de los pretendientes al Magisterio de capilla; y que Mosén Josef Casanova, otro de los pretendientes, había mandado retirar sus Memorial por carta dirigida a Don Gerardo Llazer, Regidor de esta Ciudad, quien se la leyó al presente Racional; y que en el día presentava otro memorial haziendo pretensión nuevamente, y admitido, Acordaron se convoque para el día de mañana, ocho de los corrientes, por esquelas, los señores ausentes, dándose por convocados los presentes para determinar sobre elección de dicha Plaza de Maestro de Capilla, y que se continúe en este mismo acuerdo la elección de mañana.

Llibre 84. Continua del 83 l'acord del 9 de juliol de 1788

(p. 1):. Sobre elecció de Mestre de Capella. [...] El infraescrito Racional hizo presente el motivo de este Cabildo, que lo era para elección de sujeto para Magisterio de Capilla según se determinó en el siete de corrientes, y en su consecuencia, el señor Roa pidió al Cabildo se le permitiese leer un papel, al parecer firmado de su mano, el que leído suplicó se insertase, y concedido, es como sigue: — Expuse en el primer Cabildo de Junio mi parecer sobre la provisión de la plaza vacante de Maestro de Capilla, conformándome con el parecer de algunos señores capitulares, que juzgaban había necesidad de fixar edictos llamando a oposición; y haciéndome cargo de los gastos que se seguirían, propuse un medio seguro, y poco costoso como es, que cada pretendiente presentase una obra con certificación jurada de haber sido trabajada por él mismo. Ahora, insisto en lo mismo. Y respecto de que por no haberse dado la noticia de los pretendientes al Cabildo hasta el día ocho del presente mes, no han tenido los señores capitulares, suficiente tiempo para informase de su habilidad, buena moralidad, y demás circunstancias, pretexto la elección que se hiciese, y actos consiguientes; y pido al Ilustre Cabildo, se sirva mandar que este, mi voto y formal protesta, se inserte en el libro de Acuerdos Capitulares.

San Phelipe y Julio 9, de 1788, Don Manuel Roa.

Y habiéndose salido en este estado dicho señor Roa, contraprotestó dicho Cabildo, queriendo ser el último en protestar, respecto a que el empleo o plaza de Maestro de Capilla es de pura admisión de este Cabildo, y sin que esté comprendido en Bula

alguna o fundación que pida por condición tal concurso, motivo a que se proveyese en el anterior poseedor Don Antonio Molina, sin preceder examen ni otra circunstancia que la buena opinión y fama entre los profesores de música y la noticia de estas, adquirida por los individuos de este Cabildo. Que desde el día 14 de Mayo inmediato pasado, mediante memorial que presentó Mosén Josef Ferrer, actual organista de esta Colegial (a quien se dio la interinidad de dicho magisterio), ya se empezó a tratar de esta provisión, respecto a que se pedía la propiedad por dicho organista; y para proceder el Cabildo con más conocimiento, dar tiempo para que se presentasen algunos pretendientes, y cerciorarse de su suficiencia, difirió dicha provisión hasta el Cabildo “prima mensis” del próximo mes de Junio, y en el día diez de este, se presentaron dos memoriales más de sujetos hábiles, pretendientes de dicho magisterio, acordando en continuación por pluralidad de votos, no se hicieran oposiciones. Sí, que se continuase recibiendo memoriales y presentándolos al Cabildo. Y así se procedió hasta el Cabildo del día siete de Julio inmediato siguiente, en que se leyeron, diferentes, otros memoriales de pretensión para la mencionada plaza. Y pareciendo al Cabildo suficiente tiempo el de quasi dos meses para que uno de sus individuos pudiera asegurar su conciencia por noticias, que en dicho tiempo se podían adquirir de la mejor suficiencia de dichos pretendientes, determinó el día nueve del mismo, con convocación por esquelas para la elección del mencionada magisterio de Capilla, pero sin que se note especial protesta en este día. Sí que consintió el señor Roa con lo demás capitulares en el método y disposición de dicha elección. Y prosiguiendo el Cabildo en lo prevenido del día siete y ocho, se eligió por pluralidad de votos secretos, a Mosén Josef Casanova por maestro de Capilla de esta Colegial.

(p.3): Otrosí: Se hizo Admisión a Mosén Josef Casanova, Maestro de Capilla electo de esta Colegial, por muerte de Don Antonio Molina, ante Francisco Carrizo, escribano de esta Ciudad, en la que se le concedió goce de hábitos doctorales y demás emolumentos, conforme a sus antecesores y poseedores de dicha plaza.

29 de setembre de 1788 (p.24r):

[...] Otrosí, se hizo presente el certificado del Doctor Gover, Médico, que acredita estar enfermo el Maestro de Capilla, a quien convenía ausentarse algunos días de esta ciudad para el recobro de su salud, y Acordaron se le considere presente los días que necesite.

5 de novembre de 1788 (p. 26r):

[...] El mismo Racional hizo presente una carta de Mosén Josef Mariner, Sochantre, su fecha de 26 de octubre escrita de Cosentayna, en que dize: disimule el Cabildo su tardanza en acudir a su obligación de Coro, respecto de hallarse con sangrías por alguna indisposición en su salud, y Acordaron que quando se presente dicho Mariner en esta Yglesia, se averigüe por el presente Racional quien le dió licencia para ausentarse de ella, y resultando no haverla pedido al Presidente de Coro o regente de Racional, se le multe en aquello que parezca al presente y lo corrija. Y que en adelante se procure observen los oficios y Ayudantes, a ellos como también el Maestro de Capilla y organista, la costumbre de tomar permiso para ausentarse del Presidente y del Racional de Cabildo.

11 de novembre de 1788 (p. 28):

[...] Se presentó un certificado jurado de los médicos de Cosentayna que acredita estar gravemente enfermo en aquella Villa Mosén Josef Mariner, Sochantre de esta yglesia, y suplicando el mismo por carta de sus hermanos algún socorro para soportar el gasto de dicha enfermedad. Acordaron se le abone la peseta que se le acostumbraba dar diariamente, desde el primero de los corrientes en que cayó en su enfermedad.

15 de novembre de 1788 (p.29r):

[...] Otrosí, Mosén Thomas Homs, ayudante de oficios de esta Colegial, presentó sus cartillas del orden de subdiácono para que se le admitiese a las distribuciones y demás percases correspondientes a Escritura, conforme a estilo y costumbre en las de los demás beneficiados. Y en atención a su buen modo de proceder, se le condonó lo acordado en el once de los corrientes.

26 de novembre de 1788 (p.30):

[...] El infraescrito Racional hizo presente había hecho instancias repetidas el organista interino de que se necesitaban registrar y componer los fuelles del órgano y alguna música de él; y que hallándose en el día en esta Ciudad Fray Francisco Varo, organista del Monasterio de Vallidigna a quien encargo el Cabildo la dirección del órgano en su formación, podía este componer lo que observase desarreglado, a que Acordaron escriba el presente Racional al señor Abat de dicho Monasterio para que le permita al mencionado Fray Varo, se detenga los días que necesite para reparar los daños que observe en el órgano: y que hecho, se le gratifique en aquella cantidad que parezca según su trabajo.

9 de desembre de 1788 (p.32):

[...] Otrosí, Se leyó una carta de Mosén Josef Ferrer, organista de esta Colegial, escrita de Origuela, su fecha de dos de Diziembre del corriente año, dirigida al presente Racional, en que da noticia de la elección a su favor de la Plaza de organista en la Cathedral de dicha Ciudad, para que lo hiziese presente al Cabildo, suplicando disimulase el Cabildo el haverse hido a las oposiciones de dicha Plaza sin su Licencia o permiso, a que Acordaron: se convoque por esquelas para tratar sobre la elección de esta Plaza.

Otrosí, se leyó un Memorial de Mosén Thomas Ciurana, subdiácono organista de la parroquial de la Villa de Morella, en que suplica al Cabildo que en virtud de la oposición que hizo en el pasado concurso a la Plaza de Organista de esta Colegial, en que fue graduado en primer lugar, se sirva atenderlo para la provisión de dicha plaza, vacante por aszenso de Mosén Josef Ferrer a la de la Cathedral de Origuela, y Acordaron se tenga presente dicho Ciurana para la provisión de la plaza de Organista. (p. 32.): Otrosí, se presentó un Memorial de Joaquín Sanchiz en que habiendo suplido hasta el presente a tocar el órgano por ausencia o enfermedad de Mosén Josef Ferrer, suplica la interinidad de Organista hasta la elección de sujeto para dicha Plaza, y Acordaron, como lo pide el suplicante, y con esto concluyeron el acuerdo.

11 de desembre de 1788 (p. 33):

[...] Sobre la Plaza de Organista y su elección, Acordaron se convoque por esuelas a los señores ausentes para el Martes inmediato, haciéndose por la graduación que se hizo en las oposiciones pasadas de esta Plaza, y que se admitan memoriales hasta este día.

17 de diciembre de 1788 (p. 34 i 34r):

[...] El infraescrito Racional hizo presente se había convocado a los Señores ausentes ante diem, por esuelas según lo acordado en el Cabildo de 15 de los corrientes, y era el motivo para la elección de organista de esta colegial, vacante por asenso de Mosén Josef Ferrer a la cathedral de Origuela por igual empleo. Y en su consecuencia, Acordaron se leyeran antes los memoriales de los pretendientes, que lo eran Mosén Thomas Siurana, Subdiácono, Organista de la Villa de Morella y Antonio Bellver, de la Universidad de Canales; como así mismo se leyesen las graduaciones en el concurso pasado para esta Plaza, poniéndose los nombres y apellidos de los graduados en primero, segundo y tercer lugar, cuya colocación hecha, se pasó a votar en secreto, y fue elegido por pluralidad de votos Mosén Thomas Siurana, a quien concedieron los Hábitos y emolumentos de Coro, y demás conforme a sus antecesores.

9 de febrer de 1789 (p. 45r):

[...] Otrosí, advirtiéndose algún peligro en los fuelles del órgano según relación del Organista hecha al presente Racional, como que se nesositavan refinar algunos registros, Acordaron que para la función de proclamación se mande componer por algún factor o oficial de este arte.

26 de febrer de 1789 (p. 51 i 51r):

[...] Se presentó un Memorial de Josef Cameno, Acólito de esta Yglesia, en que suplica Licencia para ir a las oposiciones de la Cathedral de Guadix, y una ayuda de costa para su viaje, a que Acordaron se le conceda el tiempo que necesite, y no ha lugar a la ayuda de costa que pide.

4 de juny de 1789 (p. 65):

[...] Se hizo presente otro memorial de Mosén Gerónimo Ferandiz suplicando se digne el Cabildo aumentándole su salario de Hebdomadario que tiene respesto de ser su dotación limitada y corta respecto de su trabajo, a que Acordaron se le tendrá presente en la primera proporción que ocurra y esté de parte del Cabildo el dar algún arbitrio.

(p. 65r, 66 i 66r): [...] Otrosí, El Señor Don Luís Aliaga hizo presente que Mosén Vicente Días le había suplicado como a protector que es de la Capilla, para que intercediese a su jubilación respecto de no poder concurrir a las Músicas de fuera de la Colegial, y aún a las de ella, sin exponerse a alguna cahida, y a otras muchas y graves incomodidades por encontrarse absolutamente siego, o muy poco menos; y que habiendo mandado dicho Señor Protector juntar la Capilla en esta Sala Capitular, lo resistieron con sobrado desaire suyo, y en consecuencia Acordó el Cabildo que en atención a lo dicho y al mérito de haver estado trabajando y asistiendo a todas las funciones de Capilla con la mayor aplicación por espacio de 40 años poco más o

menos, el referido Mosén Vicente Días, el Señor Protector Don Luís Aliaga, desde luego mande convocar la capilla a esta Sala capitular para que acuerde y execute esta Jubilación tan justa, y en caso de negarse los individuos que la componen a esto, pase dicho Señor Protector a hacerla en nombre del Cabildo; mandando a un mismo tiempo, se le contribuya con todo lo que los enfermos ganan, respecto de constiuhirle el accidente de su seguera en el estado de enfermo habitual. Y que también dicho Señor Protector, pueda convocar la Junta de Capilla a esta Sala capitular siempre y quando lo juzgase nesario o conveniente, y que todos los individuos de la Capilla deban concurrir y que dicho Señor Protector o el que por tiempo fuese, pueda marcar o Multar a los que se resistiesen o se negasen, y que este acuerdo se copie a la letra en el Libro de las Ordinaciones de la Capilla.

Orosí, Que el Señor Racional le insinue al Señor Mosén Días se ponga con hábitos decents para entrar en el Coro y que de lo contrario se tomará de la Limosna que se le da mensualmente lo que sea mesario a dicho fin.

20 de juny de 1789 (p. 69):

[...] Se leyó un Memorial de Mosén Manuel Pla, beneficiado y músico de la capilla de esta Yglesia pretendiendo anulase el Cabildo la Junta de capilla celebrada en quatro de los corrientes convocada y precedida por el señor Don Luís Aliaga, su Protector. Acordaron informe este Señor sobre el contenido del Memorial.

20 de juliol de 1789 (p. 74r):

[...] Se leyó un Memorial de Vicente Mollà, tenor del segundo coro, Boluda de la Ollería y otros a quienes el Cabildo les ha hecho igual gracia, acordaron informarse del Maestro de Capilla y los antiguos, para poder resolver su pretensión.

22 de juliol de 1789 (p. 75r):

[...] Acordaron que el Racional del Cabildo amoneste al campanero sea más cuidadoso en el cumplimiento de su obligación, respecto de haver varias quejas del abandono de su cumplimiento, atribuyéndose el rompimiento de dos campanas que en pocos años ha havido, y que de no cuydar exactamente desde esta amonestación en adelante, al Cabildo tomaría la más rigurosa providencia.

(p. 75r i 76): [...] Se hizo presente amenazar ruina los fuelles del órgano y nesitarse de su composición como también de otras cosas que necesidad en él. Acordaron que el Racional de Cabildo acompañado del Maestro de capilla, Organista Mosén Francisco Verdú, y si encuentran algún otro inteligente, pasen a reconocer el órgano, y con el menos gasto que se pueda se remedie la mayor necesidad.

25 de juliol de 1789 (p. 77):

[...] El nfraescrito Racional hizo presente que en cumplimiento del acuerdo antesedente havia tomado informes del Maestro de Capilla, de Mosén Francisco Verdú, y de Mosén Francisco Pérez, como antiguos y prácticos en los asuntos de la Capilla, y todos uniformemente dixerón: que la admisión a lo votivo, que Vicente Mollà, tenor de segundo Coro, suplicava en su Memorial, le concediese el Cabildo se havia concedido

al dicho Mosén Francisco Verdú siendo secular, a Joaquín Boluda y otros que lo consideravan correspondiente por ver, así como lo explica en su Memorial, y ser muy útil en la Capilla, Acordaron concederle en los términos que a los dichos; a excepción del Señor Lorenzo Cebrián que no convino; y con esto concluyeron el Acuerdo.

24 de novembre de 1789 (p. 84r):

[...] Se leyó un Memorial de del Acólito Cameno en que pedía un limosna para ayuda de passar a la oposiciones de Evangelistero y de Contralto de la Cathedral de Segorbe: Acordaron se le diesen ocho Duros del derecho de colecta de Mensa Canonical.

(p. 87): 29 de desembre de 1789. S'explica que Mosén Francisco Verdú ha sofert un atac d'apoplexia i per tant no se'n pot fer càrrec de l'Administració dels comptes de Don Félix Thomas Sanchis. El 3 de gener se li fa el funeral. Va morir el dos de gener de 1790 i consta a la partida de la defunció que era natural d'Alci, prevere i resident a la colegial de Xàtiva. No fa esment de res referit a activitats musicals.

4 de gener de 1790 (p.88):

Nombramiento para la vacante de Mosén Verdú en Mosén Vicente Juan para cobrar el salario de la Ciudad:

Otrosí: Que a Mosén Vicente Juan, Evangelistero y Contralto de primer Coro, se le nombra para la plaza y salario de de las treinta Libras que la Ilustre Ciudad contribuye cada año según ordenanza al que tiene este oficio, y que el Señor Racional escriba carta haciendolo saber a la Ilustre Ciudad para su inteligencia.

8 de gener de 1790 (89r i 90, i 90r):

[...] Se leyeron un Memorial de Josef Cameno, Acólito y otro de Antonio Vileu, sacristán, suplicando al Cabildo les agracie con la Plaza de Ayudante de Evngelistero vacante por muerte de Francisco Verdú; Acordaron se bajen del Archivo y se hagan presentes al Cabildo todos los antesedentes que traten este punto para determinar lo correspondiente.

[...] Se leyó otro Memorial de Antonio Navarro, Acólito, pidiendo una limosna para manteo y sotana, pues por su defecto no podía concurrir a las Músicas de fuera de la yglesia. Acordaron que el Señor Racional de Cabildo mande hazer dichos manteo y sotana pagándose su importe del derecho de colecta de mensa canonical.

Otrosí, se leyó otro Memorial de Juan Bautista y Miguel Martínez, padre e hijo, suplicando se digne Admitirle a dicho Miguel en el Coro y consignarle un tanto anual para su mantenimiento y decencia respecto a entrar en el Coro de manteísta a cantar todos los días con la mayor aplicación. Acordaron no haver facultades en el Cabildo para ello, y que por vía de limosna se le diesen por una vez doze Libras del derecho de colecta de Mensa canonical.

p.90r: Otrosí, Acordaron que de las tercias que se venzan de la vacante de la Plaza de Capiscol que obtenía Josef Martínez, se le satisfaga a la mensa Común la cantidad que le está deviendo, y le suplió para el pago de la media anata y demás gastos que ocurrieron en Madrid.

10 de febrer de 1790 (p. 93):

[...] Otrosí, se leyó un Memorial de Mosén Juan Peralta, Epistolero y tenor de primer Coro, pidiendo se le aumentase su salario. Acordaron no haver lugar.

8 d'abril de 1790 (p.100 i 100r):

Se hizo presente sobre las plazas de Sochantre y Ayudante de Evangelistero, si de haían de poner edictos para oposición, y se Acordó se pusiesen los que vengan a concluirse lo más tarde a principios de Julio a juicio del Señor Racional.

1 d'abril de 1790 (p.108):

[...] Otrosí, que el Organista entre en el Coro a Completas aún los días que haya de tocar el órgano al himno, en los quales se saldrá al concluir el tercer Psalmo.

(p.108r): [...] Que el Maestro de Capilla evite quanto pueda ajustar funciones fuera de la Yglesia, para el tiempo que en ella se celebren los Divinos Oficios, y con esto concluyeron el Acuerdo.

11 de juny d 1790 (p. 109 i 109r):

[...] Otrosí, señalaron el día diez y siete para las oposiciones de las plazas de Sochantre y Ayudante de Evangelistero, nombrando por comisionados al Señor Ellín y al infraecrito Racional, y por examinadores al Maestro de capilla y Organista.

21 de juny de 1790 (p.110r):

[...] convocados por esquelas para ver la censura de las oposiciones y votar las dos plazas vacantes. Habiéndolas leído, pasaron a votar la plaza de Sochantre en la que fue electo por pluralidad de votos Francisco Cots y Rius, natural de Gandía, y hecha la misma diligencia con la plaza de ayudante de Evangelistero, fue nombrado para ella, Josef Cameno y Perelló, natural de esta Ciudad de San Felipe, al que se acordó dar hábitos de Coro de los que usan los Músicos, y treinta pesos anuos (de la Canonical);, hasta que se ordene de Epístola con tal que se aplique al estudio de Gramática y Moral, admitiéndole a lo votivo.

25 de juny de 1790 (p.111 i 111r):

[...] Que se den diez Libras de gratificación por las oposiciones a la Capilla y quatro a cada uno de los examinadores que lo fueron Mosén Josef Casanova, Maestro de capilla y Mosén Thomás Ciurana, Organista, ambos de esta Yglesia Colegial...

28 de juny de 1790 (p. 111r):

[...] Que Mosén Bernardo Roca, domero interino, regente su plaza de Capiscol, percibiendo las distribuciones y salario de su oficio con más un Doblón de a hocho anualmente sobre la mensa común.

Otrosí, que entretanto se ordena de Presbítero Mosén Thomas Homs, haga la Doma Mosén Juan Peralta ayudado de Mosén Vicente Juan, o como mejor pudiera proporcionarlo el actual Racional.

Otrosí, que los Sochantres usen en lo sucesivo hábitos doctorales.

(p. 112): Otrosí, que los ayudantes de oficios acompañen en el faristol a los Capiscoles, principalmente los días clásicos o en que hubiese antífonas o himnos propios y quando les fuese mandado por el Señor Presidente.

1 de juliol de 1790 (p.112):

[...] nombraron Acólito a Francisco Grau, segundo Ynfantillo.

10 de juliol de 1790 (p.113):

[...] Acordaron dar a Francisco Cots, sochantre una peseta diaria como a los salmistas, media de la Común y de Salabert.

Otrosí, Que los tres perciban por vía de limosna el salario de la vacante de Sochantre y las distribuciones diarias en calidad de beneficiados que son con más, veinte y cinco Libras de la Administración de Salabert cada uno hasta que se ordenen de presbíteros.

(p. 113r): Otrosí, Por quanto Miguel Martínez, psalmista, ha hecho buen servicio en el Coro y se espera que continuará haciéndolo, se le permite el uso de Hábitos de Músico, se le admite a lo votivo y señalan veinte y cinco Libras de la Común durante la voluntad del Cabildo.

6 de desembre de 1790 (p.121):

[...] acordaron que los Músicos seculares agregados a la capilla asistan al entierro de Jayme Luís Mollá, Síndico que fue del Cabildo.

8 de gener de 1781 (p.123):

[...] Que el Maestro de capilla busque un Maestro que enseñe a leer y escribir a los ynfantillos, dándole de los efectos de la Administración de los mismos hasta 30 Libras de paga, ser preferido, Mosén Bernardo Roca.

16 de juliol de 1791 (p. 132 a 144r):

Es donen imortants notícies sobre la funció del campaner, l'ús de les campanes i els edictes que regulen el seu ús. També, del full 145r al 150 es troben més notícies i correspondència al respecte (transcrit al cos del treball)

23 d'agost de 1791 (p.145 i 145r):

[...] Hizo presente el memorial del Maestro de Capilla pidiendo licencia para pasar a su tierra a exámenes de oposición para una plaza de Caravaja, por orden del consejo. Acordaron concedérsela por ser cosa de honor y utilidad de dicho Maestro.

14 de setembre de 1791 (p. 153 i 153r):

[...] El Señor Benito Ruesta hizo presente que Mosén Vicente Díaz le había suplicado representase en su nombre al Cabildo que no obstante la jubilación que se le había hecho por su orden por la Junta de capilla, concediéndole en todas las músicas la porción que le correspondía como si personalmente asistiese. Que en el día de San Pedro le quitaron la porción de la Música que le pertenecía con el pretexto de que había ido a velar el cuerpo del difunto Señor Roselló, por no haver otro que lo quisiera hacer, y rogado con instancia para ello; y que otras vezes le habían enviado recado en el Coro para que baxase a cantar en la Música, amenazándole le quitarían la porción, Acordaron que el mismo Señor Ruesta llamase a Mestro de Capilla y le diese devolviera a Mosén Vicente Díaz la porción que se le quitó en el día de San Pedro, y que en adelante, ni el Maestro ni ningún otro de la capilla en su ausencia, le embiase semejante recado en el Coro ni fuera de él, sino que se le diesen todas las porciones de las Músicas como si por sobradamente asistiese sin dar motivo a quejas tan injustas ni correspondientes a su jubilación, edad y ceguera que está padeciendo.

14 de novembre de 1791 (p. 172):

[...] Dió cuenta del memorial de Mosén Josef Cameno, Ayudante de Evangelsitero, que se halla enfermo y muy pobre, y suplica una limosna. Acordaron que por mano del Maestro de Capilla se le socorra con una pezeta diaria durante su enfermedad del Derecho de Colectas.

7 de gener de 1792 (p.181r):

Visto el Memorial de los tres ayudantes de oficios, Acordaron que se les den veinte Libras por año durante la voluntad del Cabildo, partibles entre los tres, y se tomen de la Admnistración de Salabert, y que quando los oficios salen fuera de la Yglesia a Músicas, les gratifiquen por su trabajo.

20 de març de 1792 (p.191r):

[...] Otrosí, Visto un Memorial de Bernardo Ribera que pide se le conceda lo votivo en atención a servir en las Músicas de Ministril interino, Acordaron acuda a la capilla.

24 de març de 1792 (p. 192):

[...] Hizo presente el pliego que los Maestros de Capilla y Órgano entregaron con la censura de los opositores a la Doma vacante: Acordaron que para el día Martes, veinte y siete se convoque a los señores Deán, Aliaga, Hellín y demás que se restituyan a la Ciudad para acordar la consulta a Su Magestad dándose los presentes por convocados. Otrosí, visto el memorial de Francisco Grau, acolito que suplica limosna para sotana y Manteo: Acordaron que esmerándose en el servicio se le atenderá.

27 de març de 1792 (p. 192r):

[...] se volvió a leer la censura de los Maestros examinadores de las oposiciones a la Doma vacante: acordaron para primer lugar a Mosén Francisco Pastor, Presbítero

Beneficiado, Ayudante de Oficios; en segundo lugar a Miguel Martínez, Psalmista, y en tercero a Josef Antonio Sala, todos hijos de esta Ciudad, excepto dicho Martínez que es del lugar de Benifayó de Falcó en este Reyno.

30 de maig d e1792 (p. 201):

[...] Visto el Memorial de Antonio Leyes, Manchador, en que suplica se le aumente el salario de diez Sueldos que gana semanales. Acordaron se le aumente hasta diez y seis Sueldos por semana.

13 d'agost de 1792 (p. 210):

[...] Hizo presente el Memorial del Maestro de Capilla que por su penosa y larga enfermedad suplica una limosna. Acordaron que se le den dos onzas de oro del derecho de Colecta por mano del Señor Don Julián Cabellos.

19 d'agost de 1792 (p. 210r i 211):

[...] Hizo presente la muerte del Maestro de Capilla Mosén Josef Casanova a las primeras oraciones del día del día de ayer, diez y ocho: Acordaron por ser hoy día tan ocupado con Minerva, que sea el entierro y oficio de sepultura a la tarde de después de la hora, y al siguiente, la Missa y demás de hermandad. Y con esto concluyeron el Cabildo.

1 de setembre de 1792 (p. 211):

[...] Hizo presente que sucedida la muerte del Maestro de capilla, había luego encargado los Ynfantes para que les diese lección y cuidase Mosén Francisco Pérez, Subsacristán interino, el Cabildo disponía otra cosa lo que no sólo aprobó, sino que dispuso governase también la Capilla interin se provee la Plaza en la forma acostumbrada en otras interinidades.

Otrosí, dio cuenta y se leyó el Memorial de Mosén Francisco Ferrer, Presbítero, Maestro de Capilla de Gandía, que pretende la vacante de esta Yglesia: Acordaron que se tenga presente quando se trate de su provisión.

[...] Otrosí, visto el Memorial de Joaquín Cameno, Músico que suplica una limosna por su enfermedad: dixeron sentían mucho no tener medio ni fondo para ello.

(p.211r i 212): Otrosí, El Señor Aliaga, como Protector de la Capilla hizo presentes que Francisco Cots, Capiscol de esta Colegial, le había hecho instancia de que Mosén Vicente Juan, Evangelistero Regente de la capilla, en público o en presencia de muchos seglares y eclesiásticos de la misma Capilla, le había maltratado de palabra y dado algunos golpes con la mano, en términos de hazerle caher en tierra; de cuyo exceso y tropelía, aunque parece había dado aguna satisfacción y pedido perdón a dicho Mosén Cots reservadamente, pero parece que el mencionado regente de Capilla debía ser castigado con alguna multa y amonestado para que en adelante se contuviese. Acordaron, que dicho Señor Protector, si le parece, junte la capilla y delante de los que la componen le corrija y multe con aquella cantidad de estilo según semejantes excesos se acostumbra.

9 d'octubre de 1792 (p. 213r i 214):

Se hizo presente la carta del señor Don Francisco Pérez Gaya, con su Relación de Méritos fecha en Madrid a veinte y cinco de Septiembre, pretendiendo el magisterio de Capilla vacante en esta Colegial; y en vista y consideración a que verá más acertada la elección si se hace con exámenes y exercicios en oposición, Acordaron se compongan Edictos tomando primero el Señor Aliaga que ha de passar a Valencia seguridad de si vendrán para examinadores el organista de la Cathedral, el Maestro del Colegio o el de San Andrés.

Otrosí, hize presente el Memorial de Miguel Martínez, psalmista, sobre resulta del Beneficio de Ayudante de Oficios, que ha vacado por la promoció al de la doma que ha hecho Su Magestad a favor de Mosén Francisco Pastor, quien ya tiene la Real Cédula y solicitada en valencia la colaión e Institución canónica, y vista la Carta del Agente de Don Josef Calot al Padre de dicho Martínez en que expresa que habiendo hablado en la Secretaría del Patronato sobre esto, se le dixo que el Cabildo podía hacer la proposición y terna, y que así se había executado siempre. Acordaron que se reproduzca la propuesta a su Magestad, de dicho Martínez que iva en sgundo lugar, y en este a su copositor Sala, que iva en tercero y no hubo más opositores por ser Beneficio de tan corta renta, y evitar gastos y dilaciones, excepto el Señor Sacristá que dixo se hiziese nueva oposición.

20 d'octubre de 1792 (p. 215 i 215r):

[...] El Señor Síndico hizo presente la Carta del Señor Aliaga del día de ayer en que avisa que el organista de la Cathedral se ha escusado de venir a los exámenes del Magisterio de Capilla, y que el Maestro del Colegio, Montesinos, le ha ofrecido venir, que si el Cabildo gusta de otro que le parece del caso Don Bernardo Miralles, o el Maestro de la Cathedral. Acordaron alguno de los expresados u otro y que se pongan los Edictos de modo que finalicen a fin del próximo Noviembre y en tiempo más desocupado.

Otrosí, se leyó un borrador de Edicto para dicha plaza y la carta respuesta al Cabildo de Valencia y le pareció bien al presente uno y otro.

23 d'octubre de 1792 (p. 215r):

[...] Hize presente el Memorial de Don Vicente Adsuar pretendiendo el Magisterio de Capilla. Acordaron que firme la oposición si gusta.

10 de novembre de 1792 (p. 216r):

[...] que vendría para examinador el Maestro del Capilla del Colegio y otro de su satisfacción, y se acordó que Mosén Vicente Vich los reciba y hospede en su casa por cuenta del Cabildo si no tenía inconveniente.

15 de novembre de 1792 (p.219r):

[...] Otrosí, se leyó la Carta del Maestro de Capilla del Colegio en la que dice no poder venir hasta pasado el día de San Mauro, para las oposiciones.

14 de diciembre de 1792 (p.225r):

[...] Hize presente que los examinadores habían entregado la plica de censura del concurso al Magisterio de Capilla, y acordaron se convoque por esquelas para mañana, despues de completas, para abrirla y votar la Plaza.

Otrosí, que a los Maestros Examinadores Mosén Antonio Montesinos, Presbítero, maestro de capilla del real Colegio de Corpus Christi de Valencia y Mosén Patricio Bernuz, Presbítero Maestro organista de la colegial de Gandía, se les gratifique con dos onzas de oro a cada uno; a los Músicos con veinte, y a los sacritanes y sirvientes con cinco, por el trabajo extraordinario que todos han tenido; y que a Mosén Vicente Vich se le pague el gasto que ha hecho con dichos Maestros, y [a] los opositores se les den las gracias y una arroba de chocolate, y con esto concluyeron el Cabildo.

15 de diciembre de 1792 (p. 226):

[...] se abrió la plica de los Maestros Examinadores a la Plaza de maestro de Capilla, y en su vista se votó en secreto, y salió electo con todos los votos Mosén Josef Morata, Diácono y Maestro de Capilla de la Cathedral yglesia de Segorbe, natural del lugar de Xeldo de la misma Diócesis.

26 de febrer de 1793 (p.234):

[...] Se otorgó ante Francisco Carrizo, Escrivano, la Escritura de Admisión de Maestro de Capilla de esta Yglesia a Mosén Josef Morata, por haver fallecido Mosén Josef Casanova que antes tenía esta plaza, concediéndole a dicho Morata hábitos Doctorales y los demás emolumentos que tuvieron sus antecesores.

5 d'abril de 1793 (p. 236r):

[...] se hizo presente la súplica de don Josef Morata, Maestro de Capilla, para que con cargo de reintegro se le prestasen quareinta Libras a fin de poder satisfacer algunas deudas que tenía en la ciudad de Segorbe del tiempo en que había estado Maestro de Capilla en aquella Cathedral. Acordaron que los empleados le entregasen dicha cantidad dexando el recibo correspondiente teniendo cuidado que se execute el reintegro.

22 de maig de 1793 (p. 243):

[...] A instancia del mismo (el Racional): resolvieron se componga el órgano al menor costo, por el le compuso la otra vez y a conocimiento de Mosén Francisco Pérez (que feia d'administrador).

28 de maig de 1793 (p. 246r):

[...] Resolvieron que en adelante, en atención a que los empleos de Acólitos si bien son útiles en el facistol y trastes, son plazas muy necesarias a los que salen de infantillos para perfeccionarse en gramática y música en el tiempo que son Acólitos, que nadie lo pueda ser más que hasta la edad de veinte y cinco años, para que así dejen vacías estas

plazas para los que acaban de ser infantillos, y mandaron que a los tres Acólitos que lo son, y a cualquiera que entre a serlo de nuevo, se le advierta que su elección y empleo de Acólito no es más que hasta dicha edad, y que desde ahora para entonces se tenga por despedido, y con sólo el hecho de cumplir los veinte y cinco años, vaca su plaza y se procederá a nombrar quien le suceda.

Sin embargo y sin egemplar, quisieron que este decreto no se entienda con Isidro Antolí, a quien acordaron conservar en el empleo de primer Acólito siempre y mientras cumpla con la exactitud que hasta aquí, porque no habiéndose despedido en tiempo oportuno, sería dejarle sin destino en su edad de quarenta y un años después de permitirle contraer servicios de treinta y dos años, y principalmente por lo que le favorece dicha carta orden de Su Excelencia el Arzobispo inserta en el Acuerdo de el día veinte y quatro.

28 de juny de 1793 (p. 250):

[...] Propuso el infrafirmado Racional el deseo de los Residentes de que se aumentase la distribución en los Maytines del Señor San Pedro, y dixeron no haver lugar por ahora.

El Señor Esteve se ofreció pagar el escrito con solfas del nuevo rezado:

Instó el mismo porque se hiciera un medio libro de Coro añadiéndolo a alguno de los que no son mui voluminosos, que comprenda las antífonas, introitos o rezos nuevos, y conferenciando sobre el costo y sobre la mensa o depósito, que lo pagase el Señor Canónigo Don Timotheo Esteve quien hizo a la Yglesia el obsequio de ofrecer pagarlo todo de su dinero, y a este efecto encargó a dicho Racional la compra de los pergaminos necesarios, y el buscar sugeto que lo escriba.

(p.250r): Gastos con los Ynfantillos: A instancia del mismo Racional se le encargó proponga al Maestro de Capilla que cuide con particular atención los intereses de la administración de las porciones de los seises, y que se hagan con equidad al menor costo sus medias, zapatos y lavadas de sus sobrepellices.

14 de novembre de 1793 (p. 274):

[...] A propuesta del Señor Roa de que el sábado, dies y seis de los corrientes concluye el término de los edictos para la oposición del Beneficio vacante de Ayudante de Oficios por renúncia de Thomás Homs: resolvieron comiencen los ejercicios de la oposición el lunes diez y ocho por la tarde después de Vísperas, para los que nombraron por examinadores a los Maestros de Capilla y de Órgano de la yglesia que los son Don Joseph Morata y Don Tomás Siurana, y asistntes capitulares, a los Señores Don Timotheo Esteve y Don Juan Lledó.

22 de novembre de 1793 (p.278): Després de llegides les pliques dels examinadors Joseph Morata y Thomás Ciurana, elegiren per votació a Joseph Pastor, acòlit de la Seu. L'altre opositor havia estat Jayme Ibisa.

21 de gener de 1794 (p.289):

[...] Leído un memorial del músico Benito Espinós pidiendo se le admita a lo votivo, lo concedieron como lo pide.

7 d'abril de 1794 (p.202r):

[...] Leído un memorial de Joseph Gosalbes, Psalmista de esta Yglesia, en que expone el servicio que ha heho a la Iglesia con su residencia de tres años en el coro [...] y pide certificación.

Llibre 85. Acords capitulars des de maig de 1794 fins a gener de 1803

11 de juny de 1794 (p. 10):

[...] se leyeron también los memoriales de Rafael Crespo y Roca, y de Joseph Gosalbes pretendiendo las plazas de Psalmistas del coro de la iglesia; y por todos los votos se les nombró a cada uno de ellos para una plaza sentada i fija de Psalmista con el salario de veinte pesos que se les pagará de la bolsa canonical.

20 de setembre de 1794 (p. 30):

[...] resolvieron dichos señores que en adelante se den a cada uno de los infantillos quatro sueldos cada semana en lugar de los tres que antes se les daban.

7 de gener de 1795 (p. 40r):

[...] determinaron que el día 20 de febrero se fijen los Edictos para el oficio de Sochantre que vacó porrenuncia de Mosén Cots, con término de 20 días.

4 de febrer de 1795 (p. 46r):

[...] Pretendiente a la sochantría: Se leyó una carta de Don Diego Peres fecha en Astorga pidiendo se le diga si es cierta la vacante de la sochantría, y acordaron se le envíe que es vacante y que no se da gratificación.

[...] propuesta la duda de antigüedad y precedencia en el bojarte y actos procesionales entre los Maestros de capilla y de Órgano, declararon que le pertenece al de capilla según se infiere del orden del bojarte impreso y antigua práctica, sin cosa en contrario.

14 de febrer de 1795 (p. 48r):

[...] Nombraron al Maestro de capilla y al organista por examinadores para el concurso de la sochantría vacante.

5 de març de 1795 (p. 49):

[...] se leyó un memorial de Mosén Tomás Ciurana, Maestro de Órgano en que suplica se le dispense de ser examinador en la oposición de la sochantría para la que se le

nombró en el Acuerdo anterior, y nombraron en su lugar a Mosén Francisco Peres, y por comisionados para presidir los actos del concurso a los Señores Don Luís Aliaga y Don Lorenzo Cebrián, y quisieron estos se comience el día trece por la tarde.

15 de març de 1795 (p. 49r):

[...] se leyó una carta fecha en séis de los corrientes en Astorga en que Joseph Martínez y Máximo Bondía, Capellanes de coro de la cathedral de aquella ciudad que la firman, piden que el Cabildo se digne prorrogar el término del Edicto para la oposición de la sochantría vacante en esta Yglesia [...] y acordaron que respecta a haverse concluído el término de los edictos no ha lugar a la prórroga que piden.

16 de març de 1795 (p.50):

[...] se leyó la censura que en forma de plica cerrada entregó el infrafirmado Racional, y vista la graduación que hacen y firman en ella, los examinadores do Joseph Morata y don Francisco Peres, y el lugar que dan a cada uno de ellos de los ocho opositores a la sochantría de esta Yglesia, acordaron se una al expediente de las firmas de estos, y que el día siguiente diesisiete de los corrientes por la mañana, después de los oficios, se haga la votada i elección de sochantre para lo que se convoque por esquelas.

17 de març de 1795 (p.50r):

[...] Por quanto pendientes las oposiciones a la Sochantría y antes de su provisión ha ocurrido la referida muerte del dicho Mosén Miguel Martínez, Beneficiado de esta iglesia en el beneficio del número cinquenta y cinco e invocación de Nuestra Señora de la Armada de que es Patrón el Cabildo, y le toca la provisión por haver ocurrido la muerte en este mes de Marzo, que igualmente para su provisión requería idéntico concurso oposición que para la Sochantría por ser dicho Beneficio ayudante de oficios, y respecto que en la cansura hecha de los exercicios de los opositores a la Sochantría hay sugetos que poder elegir para evitar gastos y dilaciones, acordaron que bajo el propio concurso y censura se provisionen por su orden dichos Beneficios de Sochantre y de ayudante de Oficios.

(p. 51): [...] procedieron a votar la plaza y Beneficio de sochantre vacante por renuncia de Francisco Cots, i repartidos los sufragios resultó elegido por mayoría de votos Luís Montagut, natural de Albaida para Sochantre de esta Iglesia, y quisieron que mientras que ordenándose tome punto, se le dé, residiendo, toda la distribución, y lo que le falte hasta una peseta se le supla de la Administración de Salabert.

[...] procedieron a votar el beneficio Ayudante de Oficios vacante por muerte de don Miguel Martínez, y repartidos los sufragios resultó elegido por mayoría de votos Miguel Leandro Bonafont, natural de Calanda, Arzobispado de Zaragoza para Ayudante de Oficios en el Beneficio de Nuestra Señora de la Armada, y quisieron que residiendo, mientras no se ordene, se le de toda distribución, y lo que falte de esta hasta una peseeta diaria, se le supla de la Administración de Salabert. A propuesta del infraescrito Racional de la escasez de voces y falta de residentes en el Coro, en aención al mérito de las oposiciones que tiende hechas y aprobadas en esta Iglesia, acordaron dar y dieron todos los dichos señores conformes a Francisco Gomis, natural de Confrides en este Arzobispado, una plaza sentada de Psalmista asalariada con tres

reales vellón diarios mientras resida, los que quisieron se saquen por mitad de la mensa común y de la Administración de Salabert.

22 de juny de 1795 (p. 61r):

[...] A un Memorial del Seize Ambrosio Sanchis en que pide limosna para comprarse un violín, por constar de su aplicación y para que la continúe se le libraron siete libras de la Administración de Salabert.

6 d'agost de 1795 p. 67:

[...] A propuesta del Racional quisieron se hagan Lovas nuevas de paño morado a los acólitos y trasteros, y de media grana con mangas postisas a los Seizes, y para la conservación de estas, previnieron que no ayuden Misas con ellas en los Trastes de los Beneficiados, y que reserven una de las viejas para el que va a las misas de fuera y a los entierros, dándosele equitativamente su valor al que la vestía.

21 de setembre de 1795 (p.72):

[...] En El Aula Capitular, los señores Prebendados, nombraron al infantilillo Simón Moragues para la plaza de acólito que quedó vacante por haber ascendido al Orden Sacro Mosén Joseph Pastor.

3 d'octubre de 1795 (p.72r):

[...] Leídos los certificados de enfermedades del Maestro de Capilla Mosén Joseph Morata y del psalmista Francisco Gomis, acordaron no corresponderles la presencia, a este porque no la tiene a distribuciones, sí sólo a diario de quatro sueldos a voluntad del Cabildo que no es de equitativa consideración se le continúe, habiéndose entendido que en estando bueno no se restituirá a esta Ciudad más que de passo para despedirse de la iglesia, y a aquel por haver contrahído la enfermedad quando no tenía punto estando ausente en Valencia.

8 de gener de 1796 (p. 81):

[...] Sobre Músico secular de la Capilla. Que por esta vez sin egemplar y en consideración a las circunstancias de Joaquín Cameno, se dispense la constitución que hizo el Cabildo de la necesidad de todos los votos para la admisión del Músico secular en la Capilla de Música de esta Iglesia.

1 de març de 1798 (p.155r):

[...] Acordaron que el Señor Lledó disponga de proveer la Plaza de Ynfantillo vacante por cosme García, de quien se trató en Acuerdo de veinte y dos de Febrero corriente, y que con el Maestro de Capilla trate de poner un Ynfantillo que tenga buena voz para el canto, y que si el referido Maestro lo rehusase, elija el Señor Lledó como a Racional a

quien bien le parezca, y bastante favor le hace el Cabildo al Maestro en querer darle conocimiento en la elección.

31 de març de 1798 (p. 156r.):

Lehída la renuncia del empleo de Ayudante de oficios de Mosén Miguel Leandro Bonafont, y el auto del Señor Governador y Vicario General en que aprobava el nombramiento de capiscol hecho por el Cura y Clero de la Parroquial yglesia de San Bartolomé Apostol de la Ciudad de Valencia, a favor del expresado Bonafont en diez de los corrientes, Acordaron que se pongan Edictos para dicha Plaza con el término de treinta días que devían contarse desde el día cinco del próximo Abril.

2 de maig de 1798 (p. 158r.):

[...] En atención que está ya para concluirse el plazo de los Edictos para la Ayudantía de Oficios vacante; Acordaron que en el lunes próximo, que contaremos siete, sean los actos de oposición, y que senombren para Examinadores al Maestro de Capilla y a Mosén Bernardo Roca, primer Sochantre...

10 de maig de 1798, (p.159r):, elegiren a Mosén Miguel Pastor, prevere, natural de Benigànim, sotsxantre en la parroquial d'Elda, bisbat d'Oriola.

28 de novembre de 1798 (p. 169r):

[...] dieron el empleo de campanero interino a Blas Ynojosa, por fallecimiento de su padre Sebastián; y leídos los memoriales de Francisco García y Pedro Antolí, en que solicitaban la Plaza de manchador, vacante por la promoción ya dicha a campanero de Blas Ynojosa, la proveieron por pluralidad de votos en el expresado Antolí, interinamente.

28 de gener de 1799 (p. 177):

[...] atendido el abuso que hacen los Residentes Músicos en irse a funciones de afuera con la maior frecuencia, con menoscabo del culto Divino en esta Yglessia, y en especial muchos días de las maiores solemnidades que suelen ausentarse; Acordaron se les avise no puedan admitir función alguna sin preceder el correspondiente permiso del Señor Racional, a quien se lo hayan de pedir, tanto los Maestros de Capilla y Órgano, como los oficios, ayudantes y residentes músicos que hubiese, y que la licencia, ni se les conceda con facilidad, ni quando juzgue prudentemente, sea contra la debida decencia del culto Divino.

1 de maig de 1799 (p.184):

[...] por haverse concluido ya el término prefixado para las oposiciones de la Plaza de Hebdomadario, vacante por fallecimiento de Mosén Gerónimo Ferrandis, Acordaron que para la tarde del día 3 de los corrientes, tengan principio los ejercicios de oposición, siendo nombrados por examinadores, Mosén Joseph Morata, Maestro de Capilla, y Mosén Bernardo Roca, primer Sochantre, ambos de esta Ynsigne Yglesia.

10 de maig de 1799 (p. 184r):

[...] se leyó la censura sobre los ejercicios de oposición a la vacante de la plaza de Hebdomadario por fallecimiento de Mosén Gerónimo Ferrandiz, firmada en 8 de los corrientes por los Censores que lo fueron Mosén Joseph Morata, Maestro de Capilla, y Mosén bernardo Roca, primer Sochatre, ambos de esta Yglesia, quienes graduaron en primer lugar a Don Miguel Pastor, Presbítero, edad 28 años de tenor bajete; buena calidad, buena pronunciación, y bastante suficiencia; por lo que tuvieron a bien el conferirle la expresada Plaza de Hebdomadario.

15 de juny de 1799 (p. 191):

[...] Otrosí, Acordaron que el infraescrito Racional pida informe por escrito sobre la admisión en la Capilla de Luís Casanoves, tercer ministril nombrado por la Ilustre Ciudad.

Otrosí, Encargó el Cabildo al Señor Don Luís Aliaga como protector de Capilla, que tome las noticias correspondientes para informar al mismo sobre la diferencia que ha ocurrido ente el Maestro de Capilla y Mosén Luís Montagud, Sochantre, pretendiendo este tener distribución en la Capilla por la entonación de Yntroito y demás, los días que hay Música.

25 de juny de 1799 (p. 192r):

[...] resolvieron que el infraescrito Racional contexte al Oficio del Secretario de la Ylustre Ciudad, que el Cabildo tendría presente para los efectos a que hubiese lugar su Oficio de siete de Junio en que le participa que el Ylustre Concejo, Justicia, y Regimiento de esta Ciudad, había elegido por sus Ministrles segundo y tercero a Joaquín Cameno y Luís Casanoves.

22 d'agost de 1799 (p. 197r):

[...] Se leyó un Oficio del Secretario de la Ylustre Ciudad relativo a la admisión en la capilla del tercer Ministril Luís Casanoves, y se acordó que el infraescrito Racional contexte la misma que el Cabildo, deseoso de conservar la mejor armonía con la Ylustre Ciudad, ha acordado hacer al dicho Casanoves quanta gracia dependa de su arbitrio.

27 d'agost de 1799 (p. 198):

[...] se leyó la contextación al Oficio de la Ilustre Ciudad, su fecha de dos de Agosto, sobre la admisión en la Capilla de Luís Casanoves, Ministril tercero, y se aprobó unánimemente.

8 de novembre de de 1799 (p.207 i 207r):.

[...] Se hizo presente que habiéndose dado vestuario nuevo a los Ynfantes, y no tener estos Sugeto que les acompañe quando salen a algunas funciones de Música dentro de la Ciudad, motivo a que vayan por las calles con suma libertad, y que por ello se

rompan y ensucien los vestidos, Acordaron que el presente Regente Racional dé este encargo a el Acólito Ysidro Antolí, y a falta de este a otro de la misma Capilla para que este tenga la obligación de acompañarles vestidos a las Yglesias donde vayan a alguna función, y los vuelva a esta Yglesia sin que ninguno pueda quedarse el vestuario en sus casas, ni usarlo fuera de la Ciudad, asignandole a dicho sugeto, ocho Libras cada año que deberá pagar el Maestro de Capilla del fondo de la Administración de Ynfantes, de cuya disposición se le dará cuenta a dicho Maestro para su inteligencia.

7 de gener de 1800 (p.213r.):

Nombraron para acompañar a los Ynfantillos a las Músicas de dentro de la Ciudad a Mosén Joseph Cameno, señalándole doce Libras de gratificación.

8 de gener de 1800 (p.215r.):

Atendiendo a la necesidad que tiene la Yglesia de un segundo Organista que supla en las enfermedades y ausencias del propietario, para que no quede sin el servicio devido; y considerando que Josef Alberola está bien instruido en el manejo del Órgano, como lo ha acreditado por certificación del Cura de la Parroquial de Denia, con inserta de la censura que mereció en la Oposición de Órgano de aquella parroquial: Ha Acordado el Cabildo por votos uniformes y sin la menor contradicción, hacerle Plaza de segundo Organista, señalándole noventa pesos de los efectos de la Mensa Canonical, que podrán servirle de congrua, y título de órdenes si Su Señoria Ilustrísima tiene la bondad de admitirlo: Para lo qual otorgará el Cabildo la correspondiente Escritura [...], y el mismo Alberola deberá hacer obligación de asistir al Coro y tañer el órgano quando le fuese mandado por el Cabildo o Señor Presidente de Coro.

1 de febrer de 1800 (p. 218r.):

[...] Propuso el infraescrito Racional, que se ha presentado Don Thomás Pabon, Artífice de construir la Máquina de Órganos, y como han sido varias las instancias del organista por la composición del de la yglesia, oído lo que en su vista dixo el referido Artífice, y ha referido el infraescrito Racional, como también lo que en razón de lo mismo han propuesto en Cabildo los Maestros de Capilla y Órgano, dieron particular comisión a los Señores Chantre y Aliaga, para que oyendo a estos por menor, entiendan en la mteria, discurran lo más conveniente y lo reporten al Cabildo.

7 d'abril de 1800 (p. 226 i 226r.):

[...] Reproducido el asunto de órgano, i que el organero, Don Thomás Pabon no quiere bajar de los quinientos pesos, en atención a lo hechado a perder que está, acordaron darle los quinientos pesos de efectos de los beneficios vacantes.

El 4 de maig (p.229): s'aprova la reparació i condicionament de l'orgue per 500 pesos.

4 de juny de 1800 (p.232):

[...] se encargó al mismo doctor Juan, pase recado a los regidores comisarios que o no pase la Procesión del Corpus por el lado de los entablados y corro del Bayle de Torrent, que estan en la Plaza de la Balza, o se compongan y hermosteen del modo menos indecente, y que igualmente les persuada procuren con sus instancias a los gremios, que la procesión no se retarde, a fin de que salga el Señor a punto de seis.

4 de juny de 1800 (p. 232r):

Se leyó un memorial de Francisco Pérez, Ynfantillo y resolvieron que para otro Cabildo se informe el infraescrito Racional del Maestro de capilla, de lo que podría costar el Manocordio que pide, y que caso que se compre haya de ser siempre para la Yglesia y enseñanza de los otros Ynfantillos.

14 de juny de 1800 (p.234r):

[...] En atención a que estos días está manifiesto el Señor, aunque la rúbrica es semidoble, Acordaron se cnote en el Coro con más pausa por respeto al Señor Sacramento en esta Octava, y que a este fin, mande el Señor Presidente pasar la voz por el Coro.

1 de setembre de 1800 (p.243 i 244):

[...] se trató sobre los ejercicios de la oposición para la vacante de Mosén Francisco Pérez, cuyos edictos se fixaron en esta Yglesia y remitieron a otros con fecha de veinte y tres de agosto, y término de doce días, y acordaron que para los opositores al órgano se nombrase al Reverendo Padre Joseph Guerola de la Orden de la Santísima Trinidad para examinador; y el otro y demás para los opositores al Canto, se dejó para nombrarles, otro día, y así mismo se escriba al Procurador del Cabildo en Valencia para que solicite del Señor Vicario General que Su Señoría se sirva señalar el Oficio de domero o Capiscol a disposición del Cabildo en el caso de que la Provisión recaiga en sugeto de voz, tanto en la actual vacante como en las que ocurrieren después.

4 de setembre de 1800 (p. 244r i 245):

[...] habiéndose propuesto por mi, el infraescrito Racional, que únicamente había firmado Joseph Alberola para la oposición en lo perteneciente a tañer el Órgano y no más, y que para la voz, ninguno se había presentado; supuesto que se había concluido el número de días que prefixavan los Edictos, acordaron que en esta tarde se haga el ejercicio de oposición en dicho Alberola, nombrándose para otro examinador con el Padre Fray Joseph Guerola O.S.T., a Mosén Thomás Ciurana, organista de esta Colegial, y para presidir en el ejercicio, a los Señores Capitulares Don Luñis Aliaga y don Vicente Ellín.

5 de setembre de 1800 (p. 245 i 245r):

[...] se leyó la censura dada por los examinadores que cita el anterior Acuerdo, de que Joseph Alberola ha cumplido los ejercicios que se le han mandado en la oposición, y

dicen está hábil para obtener la segunda Plaza de organista de esta Yglesia, la que el Cabildo le presentó como Patrono ante Joseph Joaquin Maravall, con escritura que otorgó; y el dicho Aberola prometió cumplir las obligaciones que firmó en quaderno separado.

1 de desembre de 1800 (p. 256):

[...] Resolvieron se dé a los Músicos dos pesos por cada uno de los tres días de Rogativas. (Per la Pesta)

8 de gener de 1801 (p. 259):

[...] nombraron protector de la Capilla al señor Cabellos, a quien encargaron informe en otro Cabildo sobre la pretensión del Maestro de Capilla, que se leyó, de que el Cabildo dote más a los domeros y a uno de los sochantres, con obligación de cantar en las funciones de la Yglesia de Capilla.

9 de gener de 1801 (p.260): [...] Reportado el informe del Señor Cabellos sobre la solicitud del Maestro de Capilla, resolvieron que los dos Domeros y los dos Sochantres, que lo sean en propiedad y exercicio, sean de la Capilla, dándoseles de la Yglesia cinco pesos a cada uno y me porción de capilla en las funciones de dentro de la Yglesia; y quando a juicio del Maestro de capilla sean diestros, porción entera, cesando entonces los cinco pesos.

15 de març de 1801 (p269r i 270)

Quant a la processó de Sant Josep. Escritura al marge:

[...] La Ylustre Ciudad dió cera al Cabildo y Clero. El Palio lo llevó la nobleza, conbidada por la Ciudad. La Virgen fue bajo palio hasta el Carmen, y después fuera de palio. Su Imagen y la del Santísimo Christo la llevaron Eclesiásticos y Religiosos. En la procesión se cantó a Letanía Mayor, y cada tres invocaciones se cantava a quatro voces una estrofa, o Motete, en latín, pidiendo misericordia al Señor [...]

Llibre 86. Acords capitulars des de 1803 a 1809

31 de gener de 1803. p. 389.

[...] El Señor Cabellos, como protector de la Capilla, leyó un memorial firmado por algunos Músicos solicitando estos asistir a los viáticos por antigüedad. Y se acordó que dicho Señor se entere e informe, y que resuelva lo que le parezca más conforme a derecho.

5 de maig de 1803. p. 400

[...] Otrósí: Se hizo saber al maestro de Capilla lo acordado por el Cabildo (llevar-li la comptadoria dels infants), y que contestó estaba en posesión de no dar cuentas de la Administración de Ynfantes más que quando le acomodase; pero que habiendo reflexionado esta respuesta tan pronta, se presentó en casa del infraescrito Racional y

le pidió que se sirviese hacer presente al Ilustre Cabildo que tuviese la bondad de suspender dicha providencia, y que estaba dispuesto a dar las cuentas, continuando el mismo Maestro en llevar a su cargo dicha Administración; el Cabildo resolvió que se cumpla lo acordado (llevar-li l'administració).

18 de setembre de 1803. pp. 422r a 424r.

Referix que en aquesta data hi hagueren tremolors de la terra i feren prec i rogatives. No especifica gaire, però hi hagué processó claustral i música.

29 d'octubre de 1803. p.409. El Mestre de Capella demana una casa en millors condicions d'espai:

[...] casa proporcionada para dar lección a los ynfantes y para las pruebas de la composición de Música.

6 de desembre de 1803. p.437.

[...] El infraescrito Racional hizo presente haver remitido al Señor Arzobispo el informe del Memorial del Maestro de capilla y también la carta acordada en el Cabildo de 15 de noviembre, y no habiendo tenido respuesta hasta el dia, determina sobre el alcance de las 333 Libras, 2 sueldos, 6 dineros, de dicho Maestro, y se acordó que se le suspenda la tercia que ha de cobrar ahora, hasta que resuelva el Prelado.

16 de desembre de 1803. p.438.

[...] Otrósí: se leyó un Memorial de Bernardo Ribera, Músico de la Capilla, en que pide al Cabildo le señale anualmente algún salario por tener que tocar el bajón en las funciones de la Yglesia que no hay distribuciones, supliendo a Ysidro Antolí y Bernardo Farbega, los que por sus accidentes habituales no lo pueden hacer; y acordó el Cabildo su resolución para los Cabildos de Reyes.

9 de gener de 1804 p. 440r.:

[...] Se leyó un memorial de Mosén Thomás Ciurana, organista, en que suplica al Cabildo se sirva aumentarle el salario como a sus antecesores, o darle alguna gratificación en atención a hacer algunos años que sirve esta plaza y haver excusado algunos gastos de consideración y obligarse a templar el órgano siempre y quando fuere necesario. El Cabildo resolvió, atendidas las circunstancias de Mosén Thomas Ciurana de ser un exemplo de moderació y buena conducta, y haver cumplido con su encargo de organista sin cosa en contrario, se le den anualmente veinte libras del derecho de colecta de Mensa Común, obligándole a templar dos veces el órgano en cada un año y más si se necesitase, encargándole cuyde de que se limpie el polvo y telerañas que es lo que lo echa a perder, gratificando con parte de este aumento al que le ayude.

9 de gener de 1804 (p.441).

[...] Se leyó un Memorial del Infantillo mayor Josef Soler en el que hace presente al Cabildo que deseando continuar en la Música como lo ha hecho desde que se halla en la Yglesia, ha comprado un Biolín (sic): para dar lección con Benito Percio, y que encontrándose sin medios para satisfacer su importe, suplica al Ilustre Cabildo se sirva, por vía de limosna, darle dieciocho pesetas en que está ajustado o aquello que fuere de su agrado: Se acordó se le den las dieciocho pesetas de Mensa Canonical.

9 de gener de 1804 (p. 441 i 441r).

[...] Se leyó otro Memorial de Bernardo Ribera, Músico en el que pide al Cabildo le señale anualmente un tanto por suplir las faltas continuas de Ysidro Antolí y Bernardo Farbega en tocar el bajón en las funciones que se celebran sin distribución en las que deben tocar y no lo hacen por sus achaques: y acordó el Cabildo darle por ahora diez libras de salario, por no tener facultades el Cabildo para señalarle anualmente, pero encargándole acuda a tocar a dichas funciones.

10 de gener de 1804 (p. 443).

[...] Otrosí: el Señor Mesa propuso que hacía muchos tiempos deseaba que la Calenda se cantase en el Coro por alguno de los residentes que tuviese buena voz y pronunciación, evitando por este medio el que se oigan hierros, tanto de gramática como de pronunciación, añadiendo que por su parte daría alguna gratificación para estimular a que lo hagan. El Cabildo resolvió se encargue de este asunto el Señor Mesa, dándole las gracias por tan buenos deseos.

1 de març de 1804: p.461v.

[...] el infraescrito Racional hizo presente que los Músicos pedían gratificación por la entrada de Su Excelencia Ilustrísima (visita de l'arquebisbe el 15 de febrer de 1804), y por el día en que asistió al Coro, en el que se cantó Misa con Música; y el Cabildo resolvió darles ocho Libras.

15 de març de 1804. pp. 463 i 463v.

[...] Otrosí, se leyó un Memorial de Mosén Josef Alberola en el que pide al Ilustre Cabildo se sirva adelantarle alguna cantidad en calidad de reintegro, para hacer su viaje a Valencia a ordenarse sacerdote; el Cabildo acordó que en atención a haver marchado, si a su buelta solicitase la resolución de su memorial, que se le libre de quince a veinte pesos con calidad de reintegro.

23 de maig de 1804. s/f.

[...] Otrosí, el señor Don Pedro Briz, Presidente de Coro hizo presente al Cabildo las repetidas faltas y omisiones de Acólitos y Ynfantillos; y no obstante de haver hecho su dever, no ha reportado la menor enmienda; y por ello acordó el Cabildo sean llamados a presencia del Señor Deán y del infraescrito Racional asociado de los Maestros de

ceremonias y Capilla para hacerles el cargo correspondiente, reprenderles y prevenirles que en su reincidencia serán relevados de sus empleos.

[...] Otrosí: Mosén Josef Morata, Presbítero, Maestro de Capilla de esta colegial expuso por su memorial, fecha 21 del corriente, se le atiende por razón de sus urgencias, y espere para el pago de la cantidad que resulte adeudada al Ilustre Cabildo de resulta de sus cargos y obligaciones; y atendida su solicitud acordó el Cabildo que, examinada la total deuda se le espere por el término de ocho años dando, reintegrando y cumpliendo en cada uno respectivo año lo que le corresponda al capital de la deuda; y siendo esta, examinado todo cargo y descargo hasta el 9 de los corrientes mes y año, en cantidad de trescientas veinte y cinco libras, once sueldos y nueve dineros, es visto corresponder por cada una año 40 Libras, 14 sueldos. Lo que se hará saber para su inteligencia y gobierno al referido Don Josef Morata.

25 de juny de 1804 s/f.

[...] Otrosí: haviéndose tenido aviso de que Su Excelencia Ilustrísima se halla con orden de la Real Cámara para formalizar Decreto de nueva reducción para esta Yglesia, considerando el estado actual de sus rentas, y que para el desempeño de las funciones eclesiásticas con el decoro que corresponde se necesitan a lo menos treinta ministros, entre beneficiados y oficios, que con la porciones canonicas, las de los Acólitos, Ynfantillos y las dos de Pleytos, hacen todo sesenta y siete y media (porcions); se acordó pedir a Su Excelencia Ylustrísima tuviese a bien dexar el expressado número, que es el preciso como queda dicho.

Otrosí: Atendiendo a que por esta nueva reducción quedará muy corto el número de Beneficiados, y que en el Coro se notaria bastante esta falta si no se provee de más voces gruesas que llenen para el canto, se acordó representar al Excelentísimo Señor Arzobispo se sirva afectar a dos plazas de salmistas para todas las vacantes, los beneficios de patronato del Cabildo, baxo la invocación de la Purificación de Nuestra Señora, nº 54, y el de san Jayme y San Christoval del número 63, con la condición de que los provistos hayan de estar obligados a salmear, acompañar a los capicoles al Fasistol, y demás que determinase el Cabildo en las varias ocurrencias para el desempeño de las funciones de Altar y Coro. Lo qual no se deverá entender con los actuales posehedores de estos beneficios.

26 de juliol de 1804 s/f.

[...] el infraescrito Racional hizo presente al Cabildo el exceso e inmoderación y atrevimiento que con palabras de deshonor injuriosas y vilipendio, trató sin causa alguna ni motivo Mosén Josef Alberola, ayudante de organista, contra el citado Racional, cuyas palabras fueron las siguientes.= Que era un provocador, lo que refirió por tres veces; que no conocía diferencia alguna de persona; que era un hombre que iba adelante y atrás, sin otras que omite; habiendo requerido por tres veces el mencionado Racional a Mosén Joaquín Miramont y a Mosén Joaquín Albalat que se hallavan presentes en la sacristía; cuyo exceso fue originado porque el citado Alberola quiso mandar a un Infantillo, a tiempo que hacía falta en el Coro, que fuera a sacarle los Papeles de música amenazándole con que a puntapiés le haría hacer lo que le mandava, cuyo acto fue a tiempo que el referido Racional se salió del Coro por haver advertido la falta de los infantillos, hallando a uno con una sotana de cierto Capellán debajo del

sobrepelliz, y a otro que salía de la Sacristía con una Marcelina y xicara que había servido para tomar chocolate por la mañana el referido Alberola; siendo esta causa de la causa del infantilillo; y por decirle como Racional, y con los términos más moderados y prudentes: que tenía pocas facultades para dar puntapiés en semejante sitio y lugar, y especialment a presencia de mi persona, que se hallava de oficio haciendo cargo al infantilillo de su carga, y careciendo de facultades dicho Alberola para mandar sacar papeles de música al infantilillo faltando este al Coro, y mayormente siendo la música fuera de la Iglesia, esto cierto, real y verdadero, dió motivo para que Mosén Joaquín Miramont tomase la voz y le afease las palabras de que era demasiada poca vergüenza el modo con que tratava sin darle causa dicho Racional para ello; y la respuesta que tuvo fue: el decirle que si acaso declarava en juicio si era llamado lo haría por ser un Llepa, que en términos significativos quiere decir un poco más que adulador; oyendo este desacato, desatención, mala crianza, tuvo que levantarse Mosén Joaquín Albalat y hacerle salir de la Sacristía quasi a empujones. Esta instancia que el referido Racional expuso al Cabildo por medio de escrito, el Cabildo viendo que la persona del Racional representa el cuerpo en todas las cosas que les son anexas al oficio determinó: Que el Señor Deán tomase el encargo y comisión de examinar y ratificar al tenor del escrito que se le entregó, a los citados testigos Mosén Miramont y Mosén Albalat, y fecho, diese cuenta de su resultancia al Cabildo para determinar y acordar lo que fuese más conveniente, devido y justo en asunto de tanta consideración, por ser muy propio y peculiar de todos los Señores que componen tan respetable Cuerpo.

Després, els testimonis es ratificaren; es va multar a Alberola amb 5 pesos, se l'amonestà davant dels testimonis i se l'instà a demanar disculpes al Racional. Alberola alegà haver estat presa d'un *acoloramiento*. A més més se li damanà que en avant fóra més modest en el tracte als superiors i als majors que ell en edat.

El 31 de juliol, Josef Soler, infantilillo major, per mitjà d'un memorial sol·licita el lloc d'Acòlit per absència de Mosén Cosme García. El Capítol l'admeté interinament. Es va aprofitar l'avinentesa per instruir-lo i reprendre'l d'*algunos defectos anteriores para que en lo sucesivo cumpla más exactamente con su dever y pueda desempeñar su nuevo empleo a satisfacción del Cabildo*.

6 de novembre de 1804 s/f.

Otrosí: hizo presente el infraesfrito Racional que Don Josef Morata, Maestro de capilla había suplicado se le permitiera, con las circunstancias de atención, quando fuese llamado entrar en dicho Cabildo y Aula Capitular a fin de exponer verbalmente su demanda acerca de solaces para composición de Villancicos, por la novedad de inhibición que se hallaba en las nuevas constituciones de Coro, aprobadas por Su Excelencia Ilustrísima, y no habiendo accedido el Ilustre Cabildo a su solicitud como queda dicho, Acordó: que expusiese por via de Memorial quanto y quantos extremos fuesen convenientes a sus solicitud o demanda.

17 de desembre de 1804 s/f.

Así mismo, el referido Racional hizo presente que aproximándose las navidades y constándole de cierto que don Josef Morata, Maestro de Capilla, no practicaba los encargos acostumbrados para los Villancicos, e ignorando al mismo tiempo si cantarían o no de los de antiguo compuestos para evitar el bochorno y colorea que podía resultar en caso de no cantarse, lo prevenia al Ilustre Cabildo para que determinase y proveyese

sobre lo que en este particular estimase conveniente. Y el Cabildo acordó: que el infraescrito Racional, por vía de comisionado le llamase y escrutiñase su modo de pensar en el citado asunto de Villancicos. Y en la tarde del citado día fue llamado a la Aula capitular por Antonio del Villar, pertiguero, y constituido en ella le hizo saber lo acordado por el Ilustre Cabildo, y que respondiese afirmativa o negativamente, y contestó verbalmente diciendo que cantarían los acostumbrados Villancicos sin manifestar si lo serían de nuevo compuestos o de los que tiene de antiguo en el Armario. Y el referido Racional para no molestar en convocar de nuevo a Cabildo para hacer constar la respuesta de lo cometido, lo hizo saber particularmente a cada uno de por sí a los Señores que intervinieron en el citado Cabildo.

A les actes ja no apareix cap altra menció a la solució de Morata.

1 de març de 1805, s/f. Sobre 2º organista:

Otrosí, el Señor deán reportó igualmente había tratado con el primer organista para dexar tocar al segundo algo más. De lo que quedó enterado el Cabildo.

31 de març de 1805, s/f. Havia faltat el canonge Lorenzo Cebrián.

Otrosí: El Señor Don Pedro Briz, Chantre, hizo presente al Cabildo que pareciendo muy conforme el que siendo el difunto un Señor capitular [...] el que el Maestro de Capilla, Capiscol y demás oficios asistiesen a la solemnidad de las exequias, supuesto que se hallaban a corta distancia como lo es la Universidad de Canales, y a todos los Señores arriba expresados les pareció muy conforme la propuesta y en su resultancia acordaron: que el Señor Canónigo Racional embiase un oficio al Maestro de Capilla manifestando en él lo acordado, a su fin y efecto que a las ocho de la mañana del siguiente estuviese en esta ciudad a cumplir su respectivo oficio.

3 d'abril de 1805:

El Señor Don Pedro Briz, chantre hizo recuerdo sobre la instancia y propuesta del anterior Cabildo, del Maestro de capilla y demás componentes de ella manifestando no haver hecho su deber; y enterado el Cabildo de las diligencias que practicó de oficio el infraescrito Racional, y según la carta de contestación del citado Maestro de capilla Don Josef Morata, acordó el Cabildo por unánime consentimiento [...] el que se le multase con quarenta reales de vellón; y caso que héchole el cargo por el infraescrito Racional resultase que los demás individuos que componen la capilla huviesen sido incursos en no haver accedido a cumplir con lo que se le prevenía al Maestro de capilla, se reporte la resultancia al Cabildo para que pueda proveer lo que estime oportuno.

Otrosí: Con motivo del fallecimiento del Músico secular Bernardo Farbega, hizo presente el señor Racional la costumbre de contribuir por mitad para los gastos de Ataud.

8 d'abril de 1805 s/f.

El Mestre de capella explica els motius pels qual no varen poder acudir a les exèquies:

[...] hizo saber al Reverendo cura de la Universidad de Canales lo dispuesto por su Cabildo, y que le parecía mui conforme que accediese o concurriese, pero como la función se compone de un cuerpo de Mayorales y Clavarios, se manifestaron desabridos en que dexase de completar la función que a su cargo tenía contratada, y que por ello no satisfizo al llamamiento del Ilustre Cabildo [...]

6 de maig de 1805 s/f

Otrosí: hecho presente el Memorial o Certificación del ministril Pasqual Ribera, resolvió el Cabildo quedava instruhido.

12 de juny de 1805:

Se vió un Memorial de los Ynfantillos pidiendo algún aumento por su notoria pobreza; y el Cabildo, compadecido por lo verídico de su relato, comisionó al Señor Cabellos para ver el quanto y de dónde se les podía agraciar.

Otrosí, Apareció un Memorial del Maestro de Capilla en que solicitava aumento para los músicos que se hallavan sin dotación de la Ilustre Ciudad, y el Cabildo, por la cortas horas que quedavan para la Solemnidad del Corpus Chriti, le concedió para sóla la dicha festividad, por cada acto una peseta, revisando con oportunidad mejor este asunto.

27 de juny de 1805. s/f

En vista del informe que dio el Señor Cabellos, comisionado por el Cabildo para el quanto y de dónde puede aumentarse a los Ynfantes la distribución semanal, se Acordó abonarles la distribución a razón de un real de vellón diario, inclusa la que tienen de la Administración de Ynfantes, y si no llegase, se supla lo que falte de la Mensa Común.

3 d'agost de 1805.

Hizo presente el infraescrito regente Racional que el Maestro de Capilla le havia comunicado convendría resolviere el Ilustre Cabildo lo que se havia de ofrecer a los Músicos seculares por la asistencia de las Vísperas y Misa en la festividad de Nuestra Señora de la Seo, y se Acordó darles una peseta a Vísperas y dos por la asistencia a la Misa, y que para el Cabildo de prima mensis, se reporten los antecedentes que haya sobre los Músicos en esta solicitud, y cómo quedó la admisión del ministril Luís Casanoves a lo votivo según se impone, y se resolverá de los músicos para lo sucesivo.

13 d'agost de 1805:

Otrosí, se hizo presente por el infraescrito Regente Racional un oficio dirigido por la Junta de Educación Pública de esta Ciudad, acompañando un exemplar impreso del establecimiento del Seminario Patriótico de Educación en esta Ciudad, y de las circunstancias que se exigen para admitirse los seminaristas. Y enterado el Cabildo, Acordó que el Regente Racional responda con otro oficio.

2 de setembre de 1805:

El Señor Regente Racional, en cumplimiento de lo que el Cabildo le tenía encargado sobre averiguar la admisión de Luís Casanoves en la capilla, hizo presente que en el Cabildo de veinte y siete de Agosto de 1799 le admitió el Cabildo, y en consecuencia propuso podía resolverse si se le había de señalar o no distribución a los músicos seculares que no tienen dotación en algunas funciones de la Yglesia; y se resolvió que se haga constar en otro Cabildo del número de funciones en que no tienen los dichos dotación, para resolver la distribución que se juzgue conveniente.

10 de setembre de 1805:

Propuso el infraescrito Regente Racional que el Maestro de capilla pide las 30 libras que el Cabildo le ofreció para aumento de pagar el alquiler de la casa decente a fin de poder dar lección a los Ynfantillos y demás, e igualmente para las pruebas que se ofrecen entre año con asistencia de los Músicos Eclesiásticos y Seculares, cuya gracia se le hizo en el Cabildo de ocho de octubre de 1802; y aunque se le pagó una media anualidad, se suspendió este pago en el Cabildo de 29 de Octubre de 1803, por no tener la casa que se deseava para lo dicho; y resolvió el Cabildo que tenía noticias bastante fundadas de no dar la instrucción y lección correspondiente a lo Ynfantillos desde que sale del Coro hasta las doce, como lo han practicado sus antecesores; y además sucede que encarga la lección que por sí deve darles a otros, siendo muchas veces estas de las doce en adelante, hora intempestiva para el bien de los chicos y de sus padres, por todo lo qual, el Cabildo suspende dicha gracia hasta que él cumpla mejor en la enseñanza y cuidado de estos; y al mismo tiempo da comisión al Señor Deán y al infraescrito Racional para que le hagan aquellas prevenciones que les parezcan oportunas a fin de que mejore la instrucción y educación de los ynfantillos.

Otrosí, se trató sobre no querer salir a rezar el Rosario los sochantres, alegando Mosén Luís Montagut que tiene que cantar en el órgano como yndividuo de la Capilla, y se Acordó, se le haga saber que los sochantres siempre han salido a rezar el Rosario, que primero es él sochantre que yndividuo de la Capilla, y así deve salir a rezar el Rosario, o buscar quien le supla; y del mismo modo, el otro Sochantre, o el que supla su empleo.

7 d'octubre de 1805: Morata es muda de casa.

Se reproduxo la solicitud del Maestro de Capilla treinta libras anuales que el Cabildo le señaló de la Administración de Salavert, para ayuda de pagar casa más capaz y más decente, la que ya tiene para los fines indicados en el Cabildo de la concesión y que está consciente en lo que el Cabildo le ha prevenido sobre la enseñanza de los infantillos por medio del Regente Racional, que lo era en el Cabildo de diez de Septiembre último en el que se hizo la prevención, y se Acordó concederle dichas treinta libras, empezando las mes anualidades desde San Juan de este año en que tiene esta casa que habita más decente y más capaz, y se dio comisión al Señor Cabellos para que le haga las prevenciones convenientes a lo que deve practicar dicho Maestro de Capilla; y que deve trabajar los villancicos de Navidad todos los años, dándole para ello presencia desde el de San Andrés, o algunos días menos si le parece la dicho comisionado, pero no faltando al cumplimiento de su obligación en este tiempo.

Otrosí, se hizo presente que el Maestro de Capilla solicita para los Músicos que trabajaron en la función de Gracias a María Santísima en el de ayer con asistencia de ambos Cabildos, ocho libras; y se Acordó incluirlas en la cuenta de ambos Cabildos.

18 d'octubre de 1805:

Otrosí, los señores Cabellos y Escóin dieron cuenta al Cabildo de la comisión que tenían para el Maestro de Capilla respecto a que trabaje anualmente los Villancicos de Navidad dándole presencia desde San Andrés tres semanas, y manifestaron que estava dicho Maestro Capilla en dar la educación y enseñanza a los Ynfantillos como desea el Cabildo; y respecto a concederle la presencia insinuada, suplicava al Cabildo se le concediesen dichas tres semanas desde Todos los Santos hasta Naidad, tomando los días que le acomode sin faltar a las funciones que tenga la Yglesia y el Cabildo.

7 de novembre de 1805:

Otrosí, se advirtió también que en los días colendos, y que tal vez ha menester más la Colegial asistencia en el coro, el Maestro de Capilla se lleva a los Músicos a sus funciones fuera de la Colegial, lo que se observó pocos días antes, en que el dicho Maestro dejó el Coro casi sin asistencia. Por ello, Acordó el Cabildo se prevenga por el infraescrito Racional al mismo, que en la ocurrencia de igual lance deje en la Colegial la mayor y más buena parte de Músicos, y demás ayudantes de Oficios.

Otrosí, también juzgó el Cabildo que el Capiscol tiene obligación de rezar el Rosario antes que ir a cantar al órgano, pues habiendo hecho presente un Señor Capitular que el Rosario le valía un sueldo y el órgano dos, y que no pareciera regular el que la ventaja del dinero le induxese a faltar a su obligación, dispuso que se le hiciera presente para su debido cumplimiento, y que se acordara del aumento de salario que el Cabildo le havia agraciado tan liberalmente.

2 de desembre de 1805:

Se leyó [...] otro memorial de Mosén Bernardo Roca, Maestro de ceremonias y Sochantre, y de Mosén Juan Peralta, Epistolero, con la solicitud de que el Cabildo accediera a dar licencia para impetrar Bulla de Solaces a Su Santidad, por el término de dos meses en cada un año, y sin que esta gracia fuera en perjuicio de la precisa y personal asistencia que deven los músicos, oficios y sus ayudantes a la Yglesia, como que están admitidos bajo esta obligación y no de otra manera; y que siendo de la aprobación del Ilustre Cabildo su pretensión, se solicitaría el referido Breve con la limitación de sólo poder gozar solaces la quarta parte del número que componen las plazas colativas; y se Acordó que se suspendiera por entonces la resolución, y que más bien enterados del asunto se determinaria en otro Cabildo.

20 de desembre de 1805:

El Maestro de Capilla Don Jose Morata pidió por el infraescrito Racional el coste de la impresión de los Villancicos de Navidad, presentando al Ilustre Cabildo una porción de ellos para los señores capitulares y demás residentes de la Yglesia; y el Cabildo, agració en ciento y cinco reales vellón que havia importado dicha impresión, y la pagó de la admnistración de Salavert.

2 de gener de 1806 s/f:

Otrosí, y últimamente, el infraescrito Racional hizo presente que Mosén Francisco Pérez, Acólito de esta Yglesia que se hallava en Alicante a la Oposición del magisterio de capilla, pedía se sirviese el Ilustre Cabildo hacerle librar por el infraescrito Racional una certificación que acreditase el cumplimiento de su obligación y cargos de Ynfantillo y Acólito que había servido en esta Yglesia, y al mismo tiempo su honradez y christiano proceder; y el Cabildo Acordó que se le libre la certificación que pide.

Al final se'ls concedixen les vacances amb restriccions que figuren escrites al marge del full corresponent: Al document figura escrita la súplica i al marge dret figura l'informe d'Onofre Soler, Racional del Capítol.

22 de febrer de 1806,

el nombre de places de la capella era de tretze, els quals sollicitaren al capítol un pla de permisos que els permetera la possibilitat d'optar a obtenir guanys per altres o similars conceptes com a extra del salari pel treball a la Seu. En aquest sentit dreçaren al capítol memorial de súplica:

don Bernardo Roca i Don Luís Montagut, Sotsxantres,
don Francisco Pastor i don Francisco Pont, domers,
don Vicente Juan i don Juan Peralta, evangelister i epistoler,
don Josef Alberola, abans subsagristà i ara segon organista,
don Antonio Gil, don Josef Pastor i don Josef Perales, ajudants d'oficis
don Josef Cameno, ajudant d'evangelister
don Josef Morata, Mestre de capella,
don Thomas Ciurana, primer organista

todos ellos preveres residentes, en nombre suyo y en el de sus sucesores en dichos empleos u oficios, con la maior atención exponen a Vuestra Señoría, que siendo bien notorio el trabajo continuo que tienen todo el año en esta misma Yglesia sin arbitrio para poder lucrar cosa alguna sin la presisa residencia, han pensado acudir al Excelentísimo Señor Arzobispo pidiéndole se digne dirigir a su Santidad las preces que pondrán en sus manos en solisitud del breve de solaz que desean conseguir por tiempo de dos meses en cada año, con cuya gracia esperan los exponentes tener algún alivio a continuar después con más fervor las cargas de sus oficios.

A los suplicantes, así por obligasión como por gratitud al Ilustre Cabildo les ha paresido el no dar paso alguno en este asunto sin ponerlo antes en su noticia, esperando de su bondad que llevara a bien el que solisiten dicho breve de solaz, con la limitación de sólo poder gozar de esta gracia la quarta parte del número de dichas trece plazas que son ahora, y también las que el Ilustre Cabildo juzgase aumentar en adelante para el mayor servisio de esta propia Yglesia. Y todo a disposición del Ylustre Cabildo en esta atensión.

A V.M.J. Rendidamente suplican se digne dar su permiso a fin de poner en execusión los deseos de los que exponen. Nueva gracia del Ylustre Cabildo a que estarán siempre muy reconocidos san Felipe y Febrero a 22 de 1806.

I signen els abans els tretze esmentats.

Al marge: Aula Capitular de la Insigne Yglesia Colegial de Santa María de la Ciudad de San Felipe, 1º de Marzo de 1806.

Certifico como, enterado el Cabildo de la adjunta súplica, acordó se le conceda la licencia y anuencia que se solicita o expresa con las siguientes modificaciones: 1ª, Que

pidan solaces sólo para la quarta parte de los trece que en el son o los que a proporción fueren en lo sucesivo, pero con dependencia total del Cabildo.= 2ª, Que para usarlos deben obtener permiso del Señor Racional del Cabildo y presidente del Coro si fuese para tres días, y excediendo este tiempo, al Ilustre Cabildo.= 3ª, Que no les puedan tomar en Adviento, ni en Quaresma, Pasquas, Octava de Corpus, Octava de la Virgen de la Seo, ni otras fiestas más principales.= 4ª, Que no tomen solaces a un mismo tiempo los dos Sochantres o los que suplen sus veces por efermedad, jubilación o ausencia, para que así quede siempre uno de estos como necesario que es para regir el Coro, lo que deve entenderse igualmente con los dos Domeros, Evangelisteros y Organistas.

Onofre Soler, Racional del Cabildo.

1 de març de 1806:

Otrosí, Hecho cargo el Cabildo ser inútiles quantos medios se havían provado para que aprovechasen y estuviesen con el decoro correspondiente en el Coro, y otras travesuras, los Ynfantillos, se Acordó que el Maestro de Capilla y Don Bernardo Roca —*mestre de cerimònies i cabiscol*—, a cargo de quienes están, que avisasen al Racional para que este mande se les retenga aquella multa que a estos les pareciera correspondiente según la culpa.

1 d'abril de 1806:

Otrosí, propuso el Señor Calabuig que el Maestro de Capilla no hallava quien cantase en el primer Coro esta Semana Santa porque Mosén Joseph Pastor y Mosén Cameno no quieren suplir a Mosén Vicente Juan y Mosén Peralta, si el Cabildo no les da alguna gratificación; y se Acordó que el maestro de Capilla les diga que canten en el primer Coro, y la iglesia veria en adelante si les puede gratificar.

2 de maig de 1806:

Otrosí, se conferencia sobre el expediente de Reducción de Beneficios y después, por último, quedó acordado que se continuase dicho expediente según y en los términos que parecían más oportunos, que según debían haver informado los Señores que empezaron por aquel entonces la solicitud — 2 de juny de 1783—, era según en los términos que parecían más oportunos y convenientes también en el dia, por la rebaxa que tiene la Yglesia de sus rentas y con pocas esperanzas de aumento.

28 de maig de 1806:

Otrosí, y últimamente, se presentó el memorial de don Joseph Morata, Mestro de Capilla, pidiendo se sirva el Cabildo señalar alguna dotación para repartir entre los músicos que no tienen salario fixo, para por este medio hacer las funciones que se deve al culto divino; Y se encargó el arreglo de esto a los Señores Cabellos y Calabuig.

1 de juliol de 1806:

Otrosí, que por el Señor Racional se diga a los Residentes Apuntadores de Coro tengan muy presente las Constituciones y Decretos de su Excelencia Ilustrísima Nuestro Prelado, fixado todo en la sacristía de esta Yglesia, y que se les avise igualmente que no empleen a los Ynfantillos en pasar recados de una parte a otra durante el coro.

Otrosí, que hallándose muy viejas y rotas las cotas encarnadas de los Niños Ynfantes de Coro, disponga el infraescrito Racional que quanto antes se les hagan nuevas.

Y por quanto todos los Infantillos no son precisos para la Músicas de fuera de la Yglesia, se diga al Señor Maestro de Capilla, de orden del Cabildo, que lleve únicamente a estas funciones dos o tres con sus cotas, que se les harán bien cumplidas de las viejas que dejen los seis quando se hagan nuevas.

10 de juliol de 1806:

Otrosí, Haviendo presentado un Memorial, Josef Estevan y Martí, Ympresor de Valencia, pidiendo que el Ilustre Cabildo se sirviera araciarle con el título de ympresor que le tenía dado a su difunto padre, acordó el Cabildo concederle esta Merced, en atención a los méritos y buenos servicios de dicho su padre.

1 d'agost de 1806:

El infraescrito Racional dio cuenta que los señores sacristá y Calabuig, como presidente de Coro el primero, y protector de Capilla el segundo, havian convenido en pasarle un recado a Mosén Josef pastor para que cantase en la Capilla de Música de que es individuo; y efectivamente el Presidente de Coro le pasó dicho recado, y respondió con términos agrios, lejos de unirse a la Capilla se salió del Coro. En vista de ello acordó el Cabildo: que por el desobedecimiento de esta mañana se le multe en dos pesetas; y si sigue desobedeciendo y no cantando mientras sea individuo de la Capilla, o no esté indispueto, por cada acto vaya creciendo la marca de peseta en peseta.

5 de novembre de 1806:

Se hizo presente lo perteneciente a Altar y coro con anticipación a todo otro asunto; y haviendo observado el Cabildo, como muchas otras veces, la gran falta de Músicos que hay en el coro quando estos tienen que salirse a alguna función de Música fuera de la Colegial, y que poco ha se había mudado la hora para entrar en el coro por el Presidente de és para dar lugar a que la Capilla asistiera a la fiesta de San Onofre, para cortar de raiz tan notable perjuicio, y que siempre quede asistido el coro de la Colegial, resolvió: que los Músicos no salgan jamás del coro hasta concluir la función de la iglesia Colegial, si esta es función de Música; Que nunca se muden las horas de Coro que no sea con inteligencia del Cabildo, o de Palabrita por anuencia de los Vocales que haya en la Iglesia; Que el canónigo protector de Capilla, vistas las constituciones de la Sacristia, arregle con el Maestro de Música estas salidas frecuentes de la capilla del modo más conveniente.

1 de desembre de 1806:

Se trató de lo perteneciente a Altar y Coro, y en especial sobre que el Maestro de Capilla se lleva los Músicos que hay de oficio en el coro a las funciones de otras Yglesias, dejando mientras la Colegial sin asistencia, siendo primero esta que toda otra cosa. Y el Cabildo, para remediar estos abusos que se habían observado el particular, mandó leer las constituciones del Señor Navarra, y a su consecuencia acordó: que se llevara a debido efecto lo resuelto en el Cabildo anterior de prima mensis del mes de Noviembre por este mismo respeto; y que el Racional lo haga saber al Maestro de Capilla y demás a quienes pertenesca para su puntual observancia.

7 de gener de 1807.

Empleados subalternos (entre els quals es troben els oficis de veu i músics):

Después se procedió a la elección de empleos subalternos:

Para Oficiales del Archivo: Mosén Manuel Pla y Mosén Francisco Llagaria.=

Para apuntadores de Coro: a Don Narciso López y a Mosén Josef Cameno.=

Para Racional de Misas: Mosén Joaquín Miramón.

Para Maestro de Ceremonias. Mosén Bernardo Roca; y en sus ausencias y enfermedades, Mosén Vicente Pueyo.=

Para Animero y Zelador: Mosén Vicente Albiñana.=

Para Subsíndico: Mosén Joaquín Albalat.=

Para credenciero: Mosén Josef Alberola; y en los días que toque el órgano, Mosén Joaquín Miramón.=

Para Administrador de Cera, Vino y Aceyte: Mosén Joaquín Miramón.=

Para Clavario de las santas reliquias: Mosén Joaquín Miramón.=

Para Ayudante de Racional y Capero: Don miguel Martí.=

Para Administradorde obras: Mosén Juan Peralta.=

Para contar y pagar las semanas: Don Narciso López y Mosén Josef Cameno.=

Para Colector de Entierros: Mosén Francisco Pastor.=

Otrosí, Como Josef Soler, Acòlito segundo, había Hecho notables faltas en el cumplimiento de su obligación, sin tener carrera alguna en servicio de la Iglesia y no poder perjudicar por este título a los Infantes de coro que por su antigüedad deven emplearse en el oficio de Acòlitos; Acordó, que el señor Racional llame a dicho Soler y le diga de su orden, que por todo el mesde Abril de este año, queda despedido de la Yglesia, para que en esta conformidad tome aquel oficio i modo de vivir que mejor le parezca.

Otrosí, Al Memorial de Bernardo Ribera, Músico, se dijo: que con buen informe del Maestro de Capilla, y constando de su asistencia a las funciones de la Colegial, se le dará alguna cosa por vía de limosna, atendida su necesidad.

Otrosí, al Memorial de Mosén Francisco Mollà, Músico de Voz, se dijo: que se le den por una vez, de la Administración de Salavert, 10 L. de limosna.

Otrosí, al Memorial de los Músicos, en que pedían el permiso de este Cabildo, llano y sin modificació alguna para el logro de sus solazes, se resolvió: que se esté a lo acordado según la certificación que sobre ello les dio el canónigo Onofre Soler, siendo regente acional de Cabildo, y que seanticipe noticia por cartaal Señor Arzobispo para evitar toda sorpresa.

20 de gener de 1807:

El Racional infraescrito, quien dio a leer una carta del Señor Arzobispo contestando a la que el Cabildo le havia escrito sobre los solazes de los Músicos; y apareciendo en la respuesta de Su Excelencia cierta equivocación, por no haverse entendido bien lo que se pedía en aquella, y podría suceder, que acudiendo los Músicos en virtud de la Memoria de Don Miguel Cabellos, este como Agente Regio, pidiera la Bula de Solazes sin la estrechez y modificaciones con que el Cabildo ha dado el permiso para su obtento quedando así burlada la intención del Cabildo; se Acordó que se escriba al canónigo Doctoral Don Vicente Bordes, que está en València, se le incluya la carta del Señor Arzobispo, se vea aquel con el agente Cabellos, y con adhesión a las intenciones del Cabildo, sepa si el rescripto de solazes se ha pedido ya con las modificaciones que encierra la certificación que a este fin se les dio; y en caso de no haverse pedido, prevenga el Agente Regio, para que este no lo pida sino por medio de Memorial en el que conste el permiso de este Cuerpo.

4 de febrer de 1807:

[...] Se resolvió lo siguiente: Que en las procesiones y otras entradas y salidas del Coro que se hacen en forma de Comunidad, no entonen los Sochantres la última estrofa, o Salve, hasta dar lugar al Preste y demás para hacer las funciones con pausa y sin precipitación; Que se avise a los Sochantres, Organistas y demás a quienes pertenesca, la observancia en lo que queda acordado.

Que se advierta al Domero Mosén Francisco Pons, no salga de la Sacristía a la celebración del Sacrificio, sino con circunspección y gravedad; a los domeros, que canten las oraciones con sosiego y pausa; al Evangelistero que cante el Evangelio más de espacio, y que evite la celeridad que se observa cuando dice la confesión ayudando la Missa mayor; a los Sochantres, que observen en el Coro la pausa con más detención, dejando concluir para comenzar la una o la otra parte; y que a Mosén Josef Pastor se le diga, que si no canta en la Capilla quando le toca, se ponga la capa en el Facistol o cante la Epístola, baxo multa a juicio del Presidente de Coro.

3 de març de 1807:

Primeramente, como es de tratar sobre Altar i Coro...1º. Que se tenga muy presente el Acuerado Capitular de 5 de Noviembre del año pasado 1806, en que se resuelve, y se renueva ahora, que ni el Maestro de Capilla ni los Músicos dejen jamás sin asistencia el Coro de la Colegial, quando salgan por sus funciones a otras iglesias de la Ciudad, y que se cumpla esto puntualmente bajo la pena de perder el aumento de sus salarios, o de sufrir aquella multa que más proporcionada pareciese al Presidente de Coro.

23 de març de 1807:

Es rep una carta de *Su Santidad* i una altra Reial, a través de la Real Cámara en la qual es demana que en venga i se n'aliene la setena part de tots el béns eclesiàstics de esta Colegial, y la venda també de tots els predis rústics i urbans dels beneficis y capellanies de qualsevol classe i fundació.

2 d'abril de 1807:

El mismo señor Racional, dijo que estaba vacante la plaza de Acólito que tenía Josef Soler y que debía proveherse quanto antes, y se acordó que se vote la dicha acolitía al primer Cabildo, expresando antes en la esquila su votación.

10 d'abril de 1807: l'acolitat de Josef Soler

[...] Se votó públicamente para dicho empleo a Joaquín Ferri, primer infante; y se encargó al Racional le hiciera saber sus obligaciones y la puntualidad que debía guardar en el servicio del Coro, cuidando igualmente de la limpieza en el Altar y traste que tiene a su cargo.

Otrosí, como estaban muy deterioradas y viejas las quatro capas de Requiem que usan los Sochantres y Ayudantes de Oficios en los responsos y Misas de difuntos, acudió el Cabildo a esta necesidad.

Otrosí y últimamente, el Canónigo Soler hizo presente que poco ha, siendo presidente del Coro, no quiso dejar salir de él los Músicos de Capilla a una función fuera de la Colegial porque juzgava ser necesarios en el Coro y con especialidad al Sochantre Mosén Luís Montagut, porque este hacía mucha falta; añadió que los Músicos de capilla, por junta que tuvieron, habían determinado quitar su porción y marcar, a aquel que no asista a las funciones, aún quando el Presidente de Coro lo quisiese impedir; el Cabildo, considerando que el quitar las porciones o marcar a los individuos de la Iglesia es derogar los derechos del Cabildo, a quien pertenece, mayormente quando se traviesa mandato del Presidente de Coro por cuydar este del servicio de Altar y Coro, el que el músico de voz sea molestado con marca u otra cosa por el Maestro, o individuos de la Capilla por obedecer al Presidente, que le detiene en el Coro para la asistencia precisa en la Colegial a quien deve servir con preferencia a todo; ponga escrito quejándose formalmente al Canónigo Protector de capilla; y este o le haga devolver la Marca, o tome a su cargo la defensa, y sin otra cosa se concluyó.

2 de maig de 1807:

Otrosí, el Beneficiado Don Vicente Pueyo, como apuntador de los solazes de los Beneficiados, presentó un oficio con certificación de Don Josef Cameno, pagador de semanas, y en que se manifestava que Mosén Vicente Baldrés y Mosén Antonio Matheu, no habían cumplido el medio año de residencia que pide la Bula para lucrar las distribuciones por el goze de sus solazes; y el Cabildo Acordó, que constandingo así con certeza, se les retenga a los referidos beneficiados por el pagador de semanas Cameno, lo que hayan percibido sin justa causa.

12 de maig de 1807:

Otrosí, Blas Ynojosa, campanero de la colegial hizo presente que no tenía cuerdas para tocar las campanas en la próxima festividad del Corpus y su Octava; y el Cabildo acordó que acuda a los Señores comisarios de fiestas de la ciudad, o a los electos de fábrica que es a quienes toca este artículo.

11 de juny de 1807:

[...] Sabiendo el Cabildo que Mosén Bernardo Roca no podía, por sus achaques, enseñar a los Ynfantes leer y ecrivir, y darles la instrucción en la doctrina christiana, le exhonero de esta obligacion; don Josef Morata havia tenido este encargo hasta el presente en calidad de Maestro interino, y pidiendo este se le exhonerase tambien, suspendio el Cabildo el nombramiento de otro, hasta que se concluya el mes de junio.

2 de julilol de 1807:

Que por havérseles olvidado a los Trasteros, Acólitos y Infantes las respuestas quando ayudan la Misa, y que si responden es con precipitacion y obscuridad, para remediar este dano se encargó al Señor Racional por el Cabildo, les llame y les manifieste el disgusto del Cabildo por su poco cumpimiento, y que acudan al Maestro Don Pedro Agulló para que les enseñe y repase.

Otrosí, se observó que las cotas de los trasteros y Acólitos estaban viejas y deterioradas, se mandó que se les hagan nuevas con la presteza posible,[...]

Otrosí, Haviendo concluido don Josef Morata, Maestro de Capilla, la interina que tenia hasta San Juan de Junio del corriente año, de enseñar a la Infantillos la doctrina Christiana, leer y ecrivir, y principios de Gramática, se nombró en lugar suyo a Don Pedro Agulló, presbitero y agregado a esta Colegial con el mismo salario; haviéndose tomado antes informes de sus bucoa conducta e inteligencia.

Otrosí, se habló del expediente de reduccion de Beneficios, y considerando el Cabildo que de dia en dia se minoran las rentas por la enagenacion de bienes eclesiásticos, resolvió llevar a su debido efecto dicho expediente; y se comisionó para ello a los canónigos Ellín y Bordes, dando cuenta de lo que ocurriere.

Otrosí, Se nombró por apuntador de Solazes de los Reverendos Beneficiados a Mosén Vicente Pueyo.

10 d'octubre de 1807:

[...] se puso de manifiesto la renuncia que Mosén Joaquín Miramón hacia de los empleos de Subsacristán y domas por causa de sus achaques, y se le relevó del Racionalato de Misas encargado interinamente a Mosén Francisco Llagaria el cuidado de lo que pertenecia a Miramón, hasta que venga de fuera el doctor Martí que está nombrado porel Cabildo.

9 de novembre de 1807:

Otrosí, se presentaron varios memoriales con pretension a la plaza de Manchador vacante por muerte de Vicente Martínez, y vistos, se acordó que los Señores capitulares se informen de las circunstancias y calidad de los sujetos pretendientes.

20 de novembre de 1807

Es va votar Félix Tahengua, cec, com a manxador. Es va voler donar peu que el primer organista diguera quin dels huit aspirants seria de millor disposició i qualitat. També es va voler fer responsable de rentar la roba que se li lliura per part del Sotsagristà al qui és manxador, al germà d'aquell, Agustín Tahengua.

Otrosí, también resolvió el Cabildo que por la Música de la Misa solemne y Te Deum que se cantó en el 12 de este mes según acuerdo del 11 del mismo, se le abonen al Maestro de Capilla siete Libras, y que esta cantidad se cargue por mitad a los gastos de las fiestas de la Ilustre ciudad, teniendo presente además el importe de cera y demás gastos que hubiesen ocurrido en dicha función, que también son por mitad.

El 12 de noviembre s'havia celebrat funció d'acció de gràcies al Totpoderós, pública i solemne per haver-se lliurat el Rei de la traïció que es va fraguar contra la seua vida i persona. Va haver missa cantada, solemne, exposició del Santíssim i es va cantar el Te Deum. En aquesta festa i funció també va partiipar el capítol de la ciutat.

7 de gener de 1808:

Ací es fa esment de les diverses menses que hi havia: 40 Libras de salari al síndico cobrador de Mensas Común, Canonical, Salabert, Marqués y demás.

També, elecció de col·locacions i tasques:

Otrosí, Se hizo después la votación de los otros empleos subalternos y se nombraron:
Para oficiales de archivo o sub archiveros: Mosén Manuel Falcó y Mosén Francisco Llagaria

Para Apuntadores de Coro. Al Doctor Josef Delphi y Mosén Josef Cameno

Para Racional de Misas: Al Doctor Miguel Martí, encargando a este le ayude Mosén Joaquín Miramón, en la dirección de la Sacristía

Para Maestro de Ceremonias: A Mosén Bernardo Roca; y en ausencias o enfermedades de este, a Mosén Vicente Pueyo.

Para Celador y Animero: A Mosén Vicente Albiñana

Para Subsíndico: A Mosén Joaquín Albalat

Para Credenciero: A Mosén Narciso López

Para Administrador de cera, vino, hostias y Clavario de las Santas Relíquias: A Mosén Joaquín Miramón; encargando a este que Mosén Antonio Gil no saque jamás las Reliquias al Altar Mayor.

Para Ayudante de Racional y Capero: A Mosén Joaquín López

Para pagador de Semanas: A Mósén Josef Cameno y que el pago sea por Reales de vellón.

Para Colector de Entierros: A Mosén Francisco Pastor

Y Para Colector de la Rentas de fuera: a Mosén Joaquín Albalat.

Otrosí, que el Órgano se toque por semanas alternativamente por el 1º i el 2º organista: Haviendo advertido el Cabildo que Mosén Thomas Ciurana tenía mucho trabajo en tocar de continuo el Órgano como organista primero, y que el segundo organista, Mosén Josef Alberola, rara vez le descansava y hacía con esto poco servicio a la Colegial, resolvió que uno y otro toquen alternativamente por semanas, con excepción de las fiestas principales de Música, en las que el primer organista debe lucrar la porción de la Capilla.

Otrosí, Al Memorial de Don Pedro Agulló en que pedía salario por su trabajo en ayudar al canto del Facistol, se resolvió darle ocho duros de la Administración de Salavert, y que si aprende pronto y bien el canto llano, se le gratificará más.

5 de març de 1808.

Que el Canónigo Racional de orden del Cabildo haga saber a Mosén Joaquín López que pase a la otra parte del Coro para la mejor igualdad del canto, y uniformidad en las procesiones, por haverse advertido que había mayor porción de graduados a la parte del señor Chantre, y que se ponga en la silla que le corresponda por su antigüedad.

4 de febrer de 1808:

Dixo el Señor Síndco Don Vicente Llin, que las rentas de la Iglesia disminuían, y que algunas Administraciones, a causa de la venta de bienes, no podían dar distribución antigua a la residencia, especialmente la fundación de las 40 horas de carnestolendas; y el Cabildo acordó se le baxe nota del archivo y se vea la renta líquida de las fiestas de carnestolendas, y de lo que resulte líquido se forme la distribución equitativamente, observándose lo mismo en las demás fiestas y Doblas, cuyas rentas se hayan minorado.

10 de juny de 1808.

Se hizo presente que el Acólito Grabiél Albiñana, siendo preciso el cumplir con la orden de tomar las armas para la presente Guerra, suplicava al Ilustre Cabildo le tuviese presente (si Dios le concedía el poderse regresar) en el servivio de Acólito que actualmente está desempeñando; Y Acordaron que el ynfantillo Mayor, Gaspar Cortés, desempeñase entretanto las obligaciones de Trastero, dándole a este por su trabaxo los seis sueldos que cada semana tiene consignados por el empleo de Trastero, y que al mencionado Grabiél se le tenga presente quando regrese de la guerra, en el empleo de Acólito que estava sirviendo.

1 de setembre de 1808:

Otrosí, Por advertirse que el Acólito Gabriel Almiñana dexa abandonado su traste por tocar el órgano en las misas votivas de la Virgen, acordó el Cabildo que sólo pueda tocarle quando de obligación deva asistir a la Misa, pero no en la semana que no esté de coro.

Otrosí, Que Mosén Josef Pastor cante la Epístola por Mosén Peralta, enfermo y ausente, sin aumento , por ser ayudante de oficios, y en los dias de capilla la cante Mosén Agulló con el salario de la Epístola. Que Mosén Gil se tenga por jubilado para el Altar mayor.

10 de setembre de 1808.

Propuso el Señor Racional que le había manifestado la lavandera se necesitavan doce roquetes para los tres Acólitos, los seis Ynfantillos y los tres trasteros...

19 de setembre de 1808:

Otrosí, propuso el señor deán sobre la tardanza de los Acólitos Joaquín Ferri y Gabriel Almiñana, el venir a sus trastes por la mañana, e igualmente sobre la poca limpieza que hay en el presbiterio y se acordó que el Señor Racional procure el cumplimiento de estos dos extremos.

20 de setembre s'acomida a Agulló.

Otrosí, Propuso el Señor que en otro tiempo se havia tratado de admitir en esta Iglesia dos residentes en la Colegiata de Alicante de habilidad de voces. El uno de tenor, músico y toque de instrumentos; el otro de voz gruesa de sochantre, y que podría hacerse la solicitud de si querrían venir a esta iglesia haciéndoles el partido correspondiente o por lo menos el de voz gruesa, y que podría valerse del Señor Rregente de Racional del Maestro de Capilla o del Evangelistero de esta yglesia que les conocen. Y así se acordó.

27 de setembre de 1808:

Se leyó un certificado de Mosén Thomas Ciurana firmado por Don Vicente Albalat de sufrir unas tercianas.

Agulló demana una certificació de la seua tasca i se li dóna. També li dóna una almoina de 100 reals de velló. Com Agulló tenia al seu càrrec la instrucció dels escolans, quan aquest marxa se li encarrega a Francisco Pastor.

1 d'octubre de 1808:

Se leyó un memorial de la lavandera solicitando tener en su casa los roquetes de los Acólitos, Ynfantillos y Trasteros hasta que se los pongan limpios, y que para remendar los que lo necesiten se valga de los que tiene desechos, aprovechándose de los que no puedan usarse siguiéndose la costumbre que ha havido en el tiempo que ella les cuida. Acordó el Cabildo no haver lugar a la solicitud. Sí que se cumpla lo acordado en este punto en el Cabildo celebrado en diez de Setiembre pasado; y que el subsacristán tenga un caxón para los roquetes de los dicho de uso y desecho; y de estos se le dará a la lavandera lo que necesite para componer los que se deterioren.

13 d'octubre de 1808:

[...] Que el Señor Regente Racional, sin dilación, llame al Campanero Blas Ynojosa, le diga queda despedido por el Cabildo porno haver contado con dicho señor Racional para el buelo de campanas; y que entregue la llave del campanario, la que dará a Andrés Acevedo, nombrándole campanero interino para que toque lo correspondiente, y percibirá el salario y emolumento del empleo mientras esté en el ejercicio.

Blas havia voltejat les campanes perquè així li ho havia encarregat la comissió de festes de l'Ajuntament. Sembla ser que tenia el privilegi. La festa era el natalici de Ferran VII. La ciutat envia un memorial al capítol. Aquest es rectifica i contesta que l'acte punitiu no era no haver voltejat les campanes, sinó no haver avisat el Racional que anava a fer-ho. Posteriorment, Blas Ynojosa escriu al capítol explicant-li que donada l'ordre, només va tindre temps de buscar els hòmens que li ajudaren i que presumia que el Racional ja devia estar assabentat per la ciutat. A més demana perdó al capítol reconeixent la falta. El capítol, acorda: se le buelva la llave del campanario, reponiéndole en el empleo de campanero interino, y que a Andrés Acevedo, por apodo Violeta, que le ha suplido hasta hoy, se le den los emolumentos y porción del salario que le correspondía al dicho Blas Ynojosa.

7 de novembre de 1808.

Es verifica arran d'haver-se de pagar l'arranjament dels dotze roquets dels infants, acòlits i trasters que el compte del Mestre de Capella Morata, no té diners per haver augmentat el capítol les setmanes del infants, de díhuit reals de velló que tenien, a quaranta-dos que tenen ara. El capítol decideix que es costegen dels diners que el mestre de Capella ha anat dipositant en la Mensa comuna del deute que tenia amb aquesta administració.

PART SEGONA

Arxiu Municipal de Xàtiva. Determinacions capitulars.

Llibre 8. 1712

31 d'octubre de 1712

Despeses del Corpus:

- .- 10 L. que se dieron a los Músicos por la asistencia a las misas y ciestas.
- .- 3L. que se dieron a Joaquín Llorens, que vino de la Villa de Onil, corneta, que asisitió a las dichas misas y ciestas.
- .- 6L. que se dieron para el gasto y comida de los muchachos que dançaron en la dicha festividad.
- .- 4L. que se dieron al dulçaynero que tocó para dançar los muchahos.

El 1714, per a la mateixa festivitat la despesa de músics va estar idèntica, mentre que la dels dansaires va apujar a 20 lliures incloent el dolçainer.

Llibre 9. 1715

Despeses diverses:

La música i el repic de campanes per a la festa dels apòstols, 2L 10s
Per la festa de San vicent i les santes, música i campanes, 3L 20s
El Corpus el mateix ja indicat.
San Feliu i la Mare de Déu, als músics 6l. per l'assistència a les misses dels dos dies i a *todo lo demás*. Als campaners, 3l.

17 d'abril de 1717:

[...] por quanto la Collegial iglesia de esta Ciudad está poco asistida y los divinos officios no se pueden celebrar con la solemnidad que se requiere por falta de músicos, por tanto, para acudir a cosa tan del agrado de Dios Nuestro Señor y servicio suyo, acordaron constituir, según que constituyen, los salarios siguientes:
Primeramente a Mosén Juan Serrat, clergue Maestro de Capilla, treinta libras.= a Mosén Francisco Quilis, organista y arpista, treinta libras.= a Joaquim Llorens, corneta, treinta libras.= a Christoval La[h]oz, violonista, veinte libras, y a Joseph Falcó, baxonista, diez libras, para que teniendo los referidos la ayuda de costa de los dichos salarios que deverán cobrar de la Ciudad por tercias según y en la forma que les pagava la antes Ciudad de Jàtiva, puedan asistir a la dicha Yglesia y funciones de aquella.

13 de juliol

L'Ajuntament lliura per mitjà del majordom com a despeses de la festa del Corpus i octava, 17 lliures *por los dançadines* (sic) *gitanos y gitanas que dançaron y músico de aquellos* (dolçainer). 10 lliures als músics per l'assistència de les mises i sestres. 3 lliures al corneta que va vindre d'Onil; 4 lliures i deu sous al sagristans pels tocs i repics de les campanes.

Llibre 10. 1718-1721

Salarios y obligaciones:

Otrosí ha pagado la Ciudad a Juan Serrat, Maestro de Capilla Treinta libras de salario en esta forma:

en 17 de Abril -----10L

en 17 de Agosto-----10L

en 17 de Diciembre-----10L

Otrosí, paga la Ciudad a Mosén Francisco Quilis, Organista y Arpista, treinta libras de salario en esta forma:

en 17 de Abril -----10L

en 17 de Agosto -----10L

en 17 de Diciembre -----10L

Otrosí, paga la Ciudad a Joachim Llorens, Corneta, otras treinta libras de salario en esta forma:

en 17 de Abril -----10L

en 17 de Agosto -----10L

en 17 de Diciembre -----10L

Otrosí, paga la Ciudad a Joseph Falcó, músico bajonista, diez libras por su salario en esta forma:

en 17 de Abril -----3L 6s 8

en 17 de Agosto-----3L 6s 8

en 17 de Diciembre -----3L 6s 8

Otrosí, paga la Ciudad a Mosén Joseph Belloch, tenor veinte libras por su salario en esta forma:

en 5 de Marzo ----- 6L 3s 4

en 5 de Julio -----6L 3s 4

en 5 de Noviembre-----6L 3s 4

Otrosí, paga la Ciudad a Fray Antonio García, Religioso Agustino por salario de contralto, veinte libras en esta forma:

en 5 de Marzo ----- 6L 3s 4

en 5 de Julio -----6L 3s 4

en 5 de Noviembre-----6L 3s 4

El 25 de febrer, es fa constar que Mosén Joseph Benloch, prevere beneficiat de la Col·legial, que havia estat nomenat tenor de la capella de la Seu el 5 de juliol de 1717 per la Ciutat amb sou de 20 lliures, faltava al servei des del 5 de gener, i que atenent l'ofertament de Jacinto García, se li revocava a aquell el lloc i el sou i es nomenava a este.

El 30 de maig es fa constar el pagament de les tèrcies a Juan Serrat, mestre de capella i a Joachim Llorens, corneta de la capella.

En 27 de juny sabem que Jacinto García continua de tenor de la capella i que també està en nòmina Mossén Manuel Domínguez, prevere, tenor del segon cor. Coneixem Gaspar Alcover, llicenciat, prevere, com a contralt del segon cor, amb 3l. i 6s. i 8d. de tèrcia.

La festa del Corpus, exactament igual als anys anteriors.

En novembre, 16, se li lliura la tèrcia al pare fra Alonso Garcia, prevere, religiós Agustí, com a contralt de la Capella, 6l. 13s. 4.

Mossén Francisco Quilis, organista i arpista, 10 lliures de tèrcia.

Joseph Falcó, baixonista, 3l, 6s, 8.

Gener de 1719: Les persones i els càrrecs, oficis continuen per a aquest any, segons el boxart de gener.

15 de febrer de 1719:

Por quanto Roque Pla, corneta, después de haverse ausentado Joachim Llorens, corneta que era de la collegial de esta Ciudad, ha asisitido en el dicho empleo con muy buena satisfacci6n; por tanto acordaron nombrar segun que nombran en corneta de dicha Capilla al referido Roque Pla en lugar del dicho Joachim Llorens, y el salario de treynta Libras que este tenía constituido, le passan y assignan al dicho Roque Pla para que este le goze i disfrute por tercias segun y como lo gosava y disfrutava el dicho Joachim Llorens. Y porque el dicho Roque Pla se halla con su familia en Onteniente que ha de passar a esta ciudad y no tiene effectos promptos para subministrar el gasto, acordaron se le libren 10 libras por la terciada de su salario que ha de cumplirse el dia diez y siete de Abril primero viniente de este año, y para ello se le despache libranza en forma.

1720: Els oficis, igual. Tot i que Quilis no apareix reflectit.

29 de gener de 1720:

[...] Ítem acordaron se le libren al Convento de San Sebastián, orden de San agustín de esta Ciudad, seis libras, trese sueldos y quatro dineros de esta moneda, por la prorrata del salario de 20L. que dava la Ciudad al Padre Fray Alonso García, religioso de dicho convento, y contralto que era de la capilla de la Collegial de esta Ciudad, vencida desde 5 de Noviembre pròximo passado hasta el 11 del presente en que murió el dicho, de cuya cantidad se le despache libranza en forma.

El prevere Gaspar Alcover va servir l'ofici, contralt de segon cor, fins el quatre de març.

En acord de 8 de març es determina que es lliuren als hereus de Mossén Francisco Quilis, organista y arpista que va ser de la Col·legial, quatre lliures i quinze sous per la prorrata des del dia 17 de desembre fins al 14 de febrer en què va morir.

12 de març:

Por quanto por parte de Mosén Juan Damaceno Esbrí y de Mathías del Villar se ha representado el que hace dias están sirviendo a la Capilla de la Collegial Iglesia de esta Ciudad, aquel de violonista y este de violinista, en cuyos empleos acuden puntuales a dicha Capilla aunque sin salario de esta Ciudad. Por tanto, y estando ciertos de la habilidad de entrambos, y que son necesarios para dicha Capilla, acordaron señalar salario a cada uno de ellos; es a saber, al dicho Mosén Juan Damasceno Esbrí, por el Violón quince libras; y al dicho Mathías del Villar, por el Violín, diez libras, cuyos salarios deven correr desde este dia en adelante, y pagarse por tercias cumplidas según los demás.

En acord de 20 de març, i com era lògic, se li augmenten a Joseph Falcó, al·legant el temps de servici i la molta càrrega de l'ofici de baixonista, cinq lliures de salari respecte de les deu que en cobrava.

26 de març de 1720:

Por quanto según se ha representado por Mosén Juan Serrat, maestro de capilla de la Collegial de esta Ciudad, que a causa de haverse muerto el Padre Fray Ildefonso García, contralto que fue de aquella, y Haverse despedido de ella Mosen Gaspar Alcover, segundo contralto, estos papeles hazen notable falta, pues sin ellos no puede estar la Capilla, y que haviendo hecho diligencias para encontrarles, tiene esperançado el que para primer contralto vendrá Pedro Fernandes de la villa de Alcira y mozo de adelantada habilidad, bien que pide se le augmente el salario pues con el que dava la Ciudad al referido Padre Fray Ildefonso García, que es el de veinte libras, no basta por tenerle mayor en la dicha villa; y así mismo, para segundo cantralto tiene ya prevenido y asiste a dicha Capilla Vicente Minyana, de la ciudad de Gandía. Por tanto acordaron, assignar según que assignan salarios a los dichos contraltos primero y segundo, es a saber el de treinta libras de esta moneda al dicho Pedro Fernández para siempre que venga y haga asiento en la dicha Capilla, desde el qual tiempo y no antes le correrá dicho salario, y al dicho Vicente Minyana, el de quince libras que le correrá ya desde este dia en adelante, y se les ha de pagar por tercias cumplidas según a los demás de dicha Capilla.

Ítem, por quanto por parte del dicho Maestro de Capilla se ha representado assí mesmo que la dicha Capilla necesita de otro bajón para la composición de la música, y que le parese será fácil conducir a esta ciudad a Matías Cardona que es mozo de desempeño, asignándole salario competente. Por tanto acordaron assignarle el salario como se le assignan de quince libras de esta moneda, pero no le deve correr sí desde el dia que venga y haga asiento en la dicha Capilla y no antes ni de otra manera.

30 de març:

Por quanto Vicente Minyana, contralto de segundo Coro ha transportado su familia de la Ciudad de Gandía a esta, y se halla alcansado por el gasto que se le ha seguido, acordaron se le libren cinco libras de esta moneda por la tercia de su salario que ha de vencer el dia veinte seys de Julio, de cuya cantidad se le despacha la libranza en forma.

4 d'abril:

Por quanto por parte de Juan Cabanes, Acólito, se ha representado que desde el dia catorce de febrero próximo pasado en que murió Mosén Francisco Quilis, organista y Arpista de la Collegial de esta Ciudad, sirve dichos empleos y continuará en servirles hasta que haciendo el órgano nuevo que queda ajustado passen a nombrar organista y arpista, que era justo se le diese el salario de treinta libras que es el mismo que cobrava dicho Mosén Quilis. Por tanto acordaron que dicho Juan Cabanes es justo cobre desde dicho dia, y mientras sirva dichos empleos, el dicho salario de treinta libras que se le ha de pagar por tercias según le cobrava dicho Mosén Quilis.

27 d'abril:

A Joseph Falcó, a banda de la tèrcia corresponent se li afegeixen set sous i cinc diners per la prorrata de les cinc lliures que se li van augmentar de salari des del 20 de març fins al dia 17 d'abril.

7 de desembre 1720:

Por quanto por parte de los licenciados Juan Serrat, Maestro de Capilla, y Mosén Manuel Domínguez, tenor de segundo Coro, se ha presentado Memorial representando no poder servir sus empleos en el corto salario que se les da, acordaron aumentárseles en esta forma: al Maestro, hasta sinquenta libras, y a Mosén Manuel hasta quince libras con la obligación de cantar en todas las fiestas de Nuestra Señora, y dicho aumento corra desde la primeras tercias que se les venserán.

23 de desembre:

Por quanto por parte de Roque Pla, Corneta, y de Vicente Minyana, contralto, se ha representado tener mucho trabajo en la Capilla de la Collegial de esta Ciudad y ser poco el salario que disfrutan, y más el corneta que tiene a vista la conveniencia que le hazen en la Ciudad de Alicante de donde le llaman, acordaron aumentar dichos salarios según que les aumentan, a saber: al dicho Roque Pla, corneta en diez y ocho libras de forma que desde este dia en adelante tenga salario de quarenta y ocho libras, y el dicho Vicente Minyana, Contralto, en cantidad de cinco libras por manera que le quede por salario veinte libras, y se le han de pagar por tercias en la forma acostumbrada.

Any 1721:

Salarios y obligaciones de la presente Ciudad de San Phelipe para el presente año de mil setecientos veintiuno.

Otrosí: A Mosén Juan Serrat, Maestro de Capilla por su salario Cinquenta Libras en esta forma:

en 13 de Abril----- 16l. 13s. 4

en 13 de Agosto----- 16L. 13s.4

en 13 de Diziembre-----16L. 13s. 4

Otrosí: A Roque Pla, corneta, por su salario, quareinta y ocho Libras en esta forma:

en 4 de Febrero -----16L
 en 4 de Junio -----16L
 en 4 de Octubre-----16L
 Otrosí, paga la Ciudad A Joseph Falcó, baxonista, por su salario, quinze libras en esta forma:
 en 13 de Abril ----- 5L
 en 13 de Agosto-----5L
 en 13 de Diziembre-----5L
 Otrosí, paga la Ciudad a Jacinto García, tenor de primer Coro, veinticinco Libras en esta forma:
 en 4 de Febrero ----- 8L 6s 8
 en 4 de Junio -----8L 6s 8
 en 4 de Octubre-----8L 6s 8
 Otrosí, paga la Ciudad a Mosén Manuel Domínguez, tenor de segundo Coro quinze libras:
 en 12 de Febrero -----5L
 en 12 de Junio -----5L
 en 12 de Octubre -----5L
 Otrosí, paga la Ciudad a Vicente Miñana, contralto de segundo Coro, veinte libras:
 en 26 de marzo -----6L 13s 4
 en 26 de Julio -----6L 13s 4
 en 26 de Noviembre ----- 6L 13 4
 Otrosí, paga la Ciudad a Juan Cabanes, organista y Arpista de la Collegial de ella, treinta libras por tercias:
 en 15 de Febrero----- 10L
 en 15 de Junio ----- 10L
 en 15 de Octubre-----10L
 Otrosí, paga la Ciudad a Mosén Juan Damaseno, violonista de la Collegial de ella, su salario quinze libras en esta forma:

en 12 de Febrero-----5L
en 12 de Junio -----5L
en 12 de Octubre -----5L

Otrosí, paga la Ciudad a Matías del Villar, violinista de la Collegial de ella diez libras por tercias en esta forma:
 en 12 de Febrero -----3L 6s 6
 en 12 de Junio -----3L 6s 6
 en 12 de Octubre -----3L 6s 6

Llibre 11. 1722

A la relació de pagaments d'aquest any apareixen reflectits el següents:

- .- Mossén Juan Serrat, igual.
- .- Roque Pla, igual.
- .- Joseph Falcó, igual.
- .- Jacint García, tenor de primer cor, igual.

- Joseph Belloch, llicenciat ajudant de tenor, amb 10 lliures de salari
- Joseph Monllor, baixonista, amb 24 lliures de salari.
- Manuel Domíngues, prevere, tenor, 30 lliures.
- Vicente Minyana, contralt, 25 lliures.
- Francisco Burguete, prevere llicenciat, organista y arpista, 60 lliures. (14 de gener, 14 de maig, 14 de setembre, a 20L. cadascuna).
- Juan Damaceno, violonista. igual, 15
- Maciá del Villar, violinista, 10.

23 d'abril del 1722

Apareix la tèrcia de Juan Serrat, amb 20 lliures; probablement en contrapartida a que Burguete ja se li havia apujat a 60 lliures el salari.

16 d'octubre de 1722

Se li lliuren al llicenciat Juan Serrat, mestre de capella fins al dia anterior, 15, en què es va acomiadar, huit lliures, un sou i un diner.

Relació de salaris i obligacions de l'ajuntament de l'any 1723

Apareixen de nou tots els mateixos en les mateixes condicions, menys Serrat, que deixa de aparèixer. Tampoc no n'apareix cap altre nou.

20 de gener de 1723

Es llig un memorial de Burguete en què al·legant que a ell li toca fer d'organista i de regent de la capella des que va marxar Serrat, demana algun tipus de reconeixement. La ciutat, li augmenta 12 lliures el salari per tota la feina feta i la que se'n desprenga fins el dia de sant Joan, en què tornarà a proveir.

10 de juny de 1723

Ítem acordaron se le libren a Roque Pla, Corneta de la Capilla de la Collegial Iglesia de esta Ciudad la quantía de diez y seys libras, moneda de este Reyno, que según informe de la contaduría del dia ocho de los presentes, consta se le deven por la tercia de su salario.

15 de juny de 1723

Al Licenciado Juan Damasceno Esbrí, violonista de la Capilla de la Collegial, cinco libras, por la tercia de su salario

A Jacintho García, Tenor de la Capilla de la Collegial, 10 libras

5 de juliol de 1723

A Mathías del Villar, violinista de la Capilla, 3 libras, 6 s. 8

20 de setembre de 1723

Al Licenciado Juan Francisco Burguete, Presbítero, Organista y arpista de la Capilla, veinte libras por la tercia de su salario.

Al Licenciado Joseph Belloch, Presbítero, Ayudante de Tenor de la Capilla, 3 libras.
6s. 8

23 d'octubre de 1723

Acordaron se libren a Joseph Monllor, Bajonista de la Capilla de la Collegial, 8 libras,
por la tercia de su salario.

A Mathías del Villar, violonista (sic) 6l. 3s. 4

6 de novembrte de 1723

A Jacintho García, tenor de la Capilla, 10 L.

A Roque Pla, Corneta de la Capilla, 16 L.

23 de novembre de 1723

Por quanto en este Ayuntamiento se ha presentado un Memorial por el Licenciado Juan Francisco Burguete, Presbítero, Organista de la Capilla de Collegial Iglesia, en el qual representa que por encontrarse regente del magisterio de la Capilla de dicha Collegial, tiene en ello excesivo trabjo, y más, estando tan cerca las Navidades, por lo que pedía que del salario señalado al dicho Maestro, se le librase aquella porción que pareciese correspondiente a dicho su trabajo. En vista del qual Memorial acordaron dichos Señores se le librase por ahora y por los trabajos tenidos y que tendrá hasta el dia de Navidad primero viniente de este presente año, la quantía de doze libras, moneda corriente de este Reyno, y que para el pago de ella passase otro Memorial; y se decree a la Contaduría de estas rentas para que en su vista despachase el certificado correspondiente.

Llibre 12. 1724

Gener:

A Vicente Miñana, Contralt de la Capilla, 16L.3s.4

A Juan Damasceno Esbrí, Violonista, 5L.

Al Licenciado Joseph Belloch, 3L.6s.8

Març:

A Joseph Monllor, Bajonista...8L

A Mathías del Villar, violinista, 3L. 6s. 8

A Jacintho García, Tenor, 10L

A Juan Francisco Burguete, organista y arpista, 20L

A Roque Pla, Corneta de la Capilla, 16L.

Abril:

A Juan Danasceno Esbrí, violinista, 5L.

Llibre 13. 1725/1726

Primeramente, para el gasto de la festividades votivas y de la obligación de la Ciudad en virtud de Reales Órdenes, que se celebran en la Iglesia Collegial todos los años, las quales son:

San Blas, San Vicente Ferrer, las Santas Patronas Santa Basilisa y Santa Anastasia, San Phelipe y Santiago, Corpus Christi y su Octava, San Feliu, Nuestra Señora de las Nieves, San Sabá, Desagravios de Christo, la Expectación de Nuestra Señora y de Años del Rey, limosna de la Quaresma y Semana Santa, se considera unos años con otros, importará el gasto de dichas festividades, inclusa la cera que se consume en ellas, seiscientas Libras al año, en poca diferencia.

Otrosí, por los salarios de los Músicos de la Capilla de dicha Collegial Yglesia, trescientas cinquenta libras al año.

Para las obras y reparos de dicha Yglesia, cuerdas de campanas, barrer y esterar la Yglesia, se considera al año, quarenta libras, en poca diferencia.

A un Timbalero y dos Clarines, por la decencia que corresponde a la Ciudad, y tenia la antes Xàtiva, y actualmente tienen todas las ciudades del Reyno, parece se deverán destinar ciento cinquenta libras para sus salarios al año.

La despesa del Corpus i l'Octava, la festa de la Pau, i part del gasto de la Setmana Santa, va ascendir a 216 lliures, 18 sous i 2 diners.

Com a mostra de la situació, i com afectava els músics portem ací el cas de Pere Riera, de la ciutat de València, el qual presenta un memorial dient que el capítol eclesiàstic el tenia admés per contract de primer cor de la capella, i demanava se li assignara salari apropiat, a la qual petició resolgueren:

[...] y por quanto esta Ciudad, por ahora, se encuentra sin efectos, por tenerlos todos embargados de orden del Real Concejo por el Alcalde Mayor de esta Ciudad, no se le señala salario fijo a dicho Riera, siempre que la Ciudad tenga efectos, y siempre que la Ciudad tenga efectos, se le señalará el salario correspondient a su habilidad [...]

Llibre 14. 1727

9 de gener de 1727:

En atención a que Pedro Riera, contralto del primer Coro de la Capilla de la Collegial Yglesia de esta Ciudad, fue admitido por tal contralto en el Ayuntamiento que se celebró en el dia quinze del mes de Noviembre de año pasado mil setecientos veynte y cinco, sin señalarle entonces salario fijo, sí que se le señalaría según su habilidad, lo que hasta ahora no se havia executado; y habiéndose presentado Memorial por parte de este haziendo presente el haver servido con puntualidad el dicho empleo, y por encontrarse sin medios para poderse mantener, concluyó pidiendo se le destinase dicho salario; por tanto, y en atención a lo dicho, le señalaron y destinaron dichos Señores, quarenta libras por su salario de tal contralto de primer Coro, que le han de empezar a correr desde dicho dia quinze de Noviembre de Mil setecientos Veynte y cinco, por tercias cumplidas según los demás de dicha Capilla.

31 de maig de 1727. Coreguda de bous i clarins:

Otrosí, en atención a que en este Ayuntamiento se ha presentado un Memorial por parte de la loable Cofradía de Nuestra Señora del Hospital, representando estar la Casa de aquella falta de medios, por lo que concluyó pidiendo se le concediese la Plaza de la Seo para executar en ella Corrida de Toros Reales en los días catorce, quinze y diez i seis del mes de Julio primero viniente; por tanto, Acordaron hazer dicha gracia según estilo, con tal que hayan de costear la naya, refresco y Clarines, y haya de ser todo a satisfacción de la Ciudad.

En juny, la Confraria de les Ànimes del Purgatori sol·licitaren bous en idèntiques condicions, per sufragar una campana per a l'ermita.

Llibre 15. 1728

Març, dia 1.

En atención a que és de la principal obligació de esta Ciudad pagar limosna de la Quaresma que actualmente se està predicando en la Collegial Yglesia de ella, como también las palmas y ramos para la función de Domingo de Ramos, Tortas y Pan Bendito de Pasqua, y assimesmo deverse considerar que los Músicos de la Capilla de dicha Collegial están pereciendo, y también, que es preciso haverse de emprender la composición de la assequia de Bellús, y que para remediar todo lo dicho son menester ducientas y diez libras, a saber, cinquenta para la limosna de la Quaresma, diez y seis para las palmas, ramos y Pan Bendito, ciento veynte y quatro, para socorrer los músicos, y treynta para dicha assequia; Y como esta dicha Ciudad, no puede valerse de sus arrendadores por tenerlo todo embargado y ser preciso haver de acudir libramientos de la Real Audiencia, por tanto, Acordaron que de los efectos que paran en poder de Joseph Disdier, receptor de la Bula, se saquen dichas ducientas y diez libras para las causas arriba referidas, y en continente se acuda a la Real Audiencia a obtener libramiento de las dichas sesenta y seis libras, limosna de Quaresma, palmas, ramos y Pan Bendito; por quanto a los Músicos tienen ya su libramiento, del producto de las tallas, y las ciento treynta y siete del arriendo de las casas de la Nieve, veynte del Mesón de Canales, y treynta y seis del molino del Mercado.

Llibre 16. 1729

Abril:

A Burguete, Organista (no apareix arpista), 20 l. Per la tèrcia

A Macià del Villar, violinista, 31.6s.8

A Jacintho Garcia, tenor, 10L.

A Roch Pla, corneta, 16 L.

A Joseph Monllor, Baixó, 8L

A Joseph Falcó, Baixonista, 5L.

A Vicente Miñana, contralt, 8L.6s.8

A Pere Riera, contralt, 13L. 6s.8

Juny:

Joseph Portell presenta un memorial a l'Ajuntament en què explica que va estar nomenat pel capítol de la Seu el 16 de desembre de 1728, y que havent passat a ser resident el 23 d'abril de 1729, sol·licitava se li assignara el salari que forà del beneplàcit del dit Ajuntament, i que [...] *por encontrarse con algunos empeños a causa del viaje que tenía hecho desde Roma, donde residía, concluyó pidiendo el salario [...]*, també sol·licitava se li avançaren una o dos tèrcies. L'Ajuntament li va donar deu lliures per via d'ajuda de costa del viatge, i autoritzà que se li lliurara la quantitat corresponent pel seu salari que havia de ser de seixanta lliures a l'any, comptant des del 23 d'abril d'eixe fins al darrer dia de juny en què coincideixen els venciments de les tèrcies de la resta de músics.

El 3 d'agost, tèrcies a Burguete, Villar, García, Pla, Monllor, Falcó, Miñana, i Riera.

6 d'agost del 29

En atención a que se ha hecho presente por el Señor Don Marcelino Ximeno de Samper [...] una planta que dicho Señor y el Señor Don Antonio Joseph Cebrián, como comissarios que eran para arreglar los salarios de los músicos (des del memorial aquell en què havien de buscar fons per a pagar-los) y Capilla de la Collegial yglesia de dicha Ciudad; ahora formado y que es del tenor siguiente:

Primero, al Maestro de Capilla, sesenta libras de salario.=Al organista, sensenta libras.=Al contralto de primer coro, quarenta libras.=Al tenor de primer coro, veynte y quatro libras.=Al tenor de sgundo coro, veynte libras.=Al contralto de segundo coro, diez libras.=A Joseph Falcó, diez libras.=A Chrisóstomo Navaroo, diez libras.= Al primer Abué, sesenta libras.= Al segundo Abué, cinquenta libras.= Al tercer Abué, quarenta libras.= Y al Fagoto, cinquenta libras.= Y habiendo parecido bien dicha planta, la aprobaron y acordaron que des de primero del presente mes en adelante, corren los salarios según van notados, y los demás que no van comprendidos queden suspensos, por discurrir que no son de utilidad a la Capilla.

Otrosí, en atención a que según la planta antecedente formada de la Capilla de la Collegial de esta Ciudad, quedan assignadas veynte y quatro libras para el tenor del primer coro, cuyo empleo está sirviendo Joseph Soler, de la Villa de La Ollería; por lo que acordaron nombrar a dicho Joseph Soler por tenor de primer coro, consignándole el salario de veynte y quatro libras que ha de percibir desde el día siete del mes de Mayo pasado, en cuyo día entró a servir dicho empleo.

Otrosí, en atención a que Chrisóstomo Navarro queda admitido por esta Ciudad con el salario de diez libras, que ha de empezar a percibir desde primero del presente mes en adelante, y como ha presentado memorial a esta Ayntamiento representando haver servido algunos años a esta Ciudad en la Capilla de la Collegial con el empleo de tocar el Abué, y concluye pidiendo se le diese alguna gratificación, Acordaron se le librasen veynte libras por dichos sus trabajos, los que havia de cobrar de los efectos que se destinaron para pagar los atrasos que estan deviendo a los dependientes de esta Ciudad hasta último de Noviembre de Mil setecientos veynte y ocho.

20 d'agost de 1729

Otrosí, en atención a que en este Ayuntamiento se ha hecho presente un memorial presentado por la compañía de Representantes que ha estado en esta dicha Ciudad,

suplicando se les librase alguna cosa para ayuda de costa, se acordó librarle seys libras por la entradas de los vergueros.

Aquestos verguers, havien de ser els quatre porters de l'Ajuntament, és a dir els quatre macers.

24 de novembre del 29

Tèrcies de salari a Portell, Burguete, Riera, Soler (tenor de primer cor), García, Miñana, Falcó, Navarro, Pla (primer abue) i Monllor (fagoto)

Llibre 17. 1730

Abril

Tèrcies a Portell, Burguete, Riera, García, Miñana, Falcó, Pla, Navarro, Monllor i Soler.

26/4/30

Otrosí, en atención a que es este Ayuntamiento se ha presentado un memorial por Jacintho García, Músico, tenor de segundo Coro de la Capilla de esta Ciudad, representando haver servido por muchos años el empleo de tenor de primer Coro con el salario de treynta libras, y que en el Reglamento que nuevamente se havia hecho (deu referirse a la nova planta salarial de Samper i Cebrià) se le havia regulado un salario de vynte libras, con el título de segundo Coro, y como dicho García, actualmente, sirve dicho empleo de tenor de primer Coro, concluyó pidiendo se le devolviese dicho salario; a cuyo memorial se Acordó que se le aumentasen Quatro libras más de salario sobre las veynte libras, de forma que tuviese veynte y quatro libras; y que dicho aumento se entendiese desde primero de Abril más cerca passado del presente, en que empieza a correr su tercia.

En realitat, en la planta ja li consignaven les 24 lliures, ara davant la demanda de Soler, el fan és prorratejar-li les quatre lliures d'augment des del dia en què començà a exercir de tenor de primer cor.

Agost: tèrcies a Portell, Burguete, Riera, Jacintho García (tenor de segon cor), Miñana, Falcó, Pla (primer abue), Navarro (segon abue), Monllor (fagoto) i Soler, tenor de segon cor, 8 L. (8x3=24)

25 de setembre del 1730:

Chrisóstomo Navarro, presenta memorial com a un dels sagristans de la col·legial, demanat 9 lliures que se li deuen. 6 pels tocs de campanes i repics de quinze dies de rogatives per aigua, des del 28 de març fins el 29 d'abril, en dos tandes. I les 3 restants, per a pagar l'almoina de les quinze mises celebrades en ocasió de les rogatives.

Llibre 18. 1731

4 de juliol

En vista de un memorial presentado por Mosén Joseph Soler, Tenor de primer coro de la Capilla de la Collegial Iglesia de esta Ciudad, en que pide se le dé permiso para pasar a la ciudad de Tortosa, a su Catedral, con la plaza de tenor de primer coro que ha obtenido en ella, por lo que acordaron darle dicho permiso y al mismo paso, el darle el libramiento de la tercia que cumplirá en último del presente mes.

Aquest any sabem que el Mestre de Gramàtica de majors (també religiós) guanya 33L. 6s. 8 de tèrcia. El religiós mestre de menors, 16L. 13s.8.

El metge municipal, 33L. 6s.8

En juliol cobren tèrcia, Portell, Burguete, Riera, García, Miñana, Falcó, Navarro, Pla i Monllor. Soler ja l'havia cobrada.

13 d'agost de 1731

Burguete sol·licita permís per absentar-se durant un mes als banys de Segura, per veure si millora dels atxacs que patix, i que se li lliure alguna porció acompte del que se li està devent d'atrasos. Se li contesta que el permís sí, però que dels diners ja es donarà providència.

30 d'agost.

Por quanto por el Ayuntamiento que celebró esta Ciudad en el dia veinte y nueve del mes de Mayo pasado, deliberó el aplicar i aplicó el producto líquido del arriendo de la plaza de la Seo para la fiesta de Corrida de Toros del corriente año, que el todo fue ciento setenta y dos libras y diez sueldos de las que se deven difalcar veinte y siete libras, catorce sueldos y diez dineros, que han importado diferentes gastos de música y luces, concernientes al aumento y lucimiento de dicha Corrida, es visto quedar líquida la quantía de ciento quarenta y quatro libras, quinze sueldos y dos dineros, para el gasto de los bancos y sillas del presbiterio de la Collegial (els quals es trobaven vells i indecents).

Otrosí, Acordaron se le libren a Thomas Jara, Mayordomo de esta Ciudad, y del producto de la plaza de Toros, veinte y siete libras, catorce sueldos y diez dineros, a saber, las diez y nueve libras para pagar la Música que en las dos noches primeras de las vísperas de los Toros y tañeron en la plaza.= las cinco libras, cinco sueldos y diez dineros, por la cera que quemaron las seys antorchas que en dichas noches ardieron en el tablado de la Ciudad; y cirios de mesa de los músicos; y las tres libras y nueve sueldos restantes por lo que importó más el refresco subministrado a dicha Ciudad en dicha Corrida de Toros de las treinta libras destinadas a dicho fin, y dicha Música y cera, sirvió para el mayor lucimiento de la fiesta en la iluminación de la plaza, de cuya quantía se despache mandamiento en firma.

10 de setembre de 1731:

Joseph Fort, impressor, presenta memorial sol·licitant establir-se a la ciutat.

Llibre 19. 1732

22 de març:

En atención a que se ha hecho presente el que Mosén Mathías del Villar, Presbítero, sirve en la Capilla de esta Ciudad, y por ahora es esencial, lo que es razón que se le

reconozca, Acordaron destinarle por ahora el salario de diez libras que deverà percibir por tercias.

Sembla ser que duen ja un parell de tèrcies sense cobrar. No apareix constància de la distribució.

27 de març:

Haviéndose presentado un memorial por María Revert, viuda de Joseph Monllor, primer Bajón que fue de la Capilla de la Collegial [...], representando haver quedado cargada de obligaciones y sin medios para mantenerlas, y concluyó pidiendo se le librase por entero la tercia del salario del dicho su marido, como alguna porción a cuenta de los atrasos que se le devían; a cuyo memorial se acordó dar una respuesta del tenor siguiente: San Phelipe y Marzo 25, de 1732: páguese a esta partes su tercia por entero, y en quanto a lo que se le deve por atrasos, se tendrá presente en la primera ocasión, y todo en atención a lo que refiere dicho memorial.

3 d'abril

Tèrcies, sense atrasos, a Burguete, Portell, Riera (contralt del primer cor), García (tenor del 2n), Miñana (contralt del 2n), Falcó (baixó), Navarro, Pla (1r abuè), A María Revert (vídua de Monllor, Fagoto) 16L,13s.4.

11 de juny del 32

Després de fer la sessió extraordinària (perquè ja s'havien reunit el dia anterior, i el contingut de la reunió era ben minso, sembla ser que és que havia d'estar format l'ajuntament eixe dia per complir amb determinat protocol), llegim a la crònica:

Primeramente, en vista de un memorial presentado por Joseph Juan y Colom, síndico procurador del Oficio de Carpinteros y Albañiles, concluyendo en él se les diese permiso para que pudiesen sacar y llevar, así en la posesión del Señor pròxima, como en las demás funciones públicas de esta Ilustre Ciudad, el estandarte o bandera que tenían hecha; a cuyo memorial se acordó dar el decreto de como se pedía. Y con esto, y por ser el dia solemne, se acordó dar lugar a que entrase la dansa a baylar ante sus Señorías, y le firmaron.

31 de juliol del 32

Es paguen tercies a Portell, Burguete, Riera, Garcia, Miñana, Falcó, Pla, i Navarro.

23 d'agost:

En vista de un memorial presentado por Joseph Portell, Maestro de Capilla de la Collegial en que representa que dicha Capilla se encuentra tan destruída de voces e instrumentistas, que no sólomente no se pueden cantar obras que den lucimiento, sino que se encuentra en positura que aún los comunes de capilla no se podrán cantar, assí porque las voces que quedan para primer coro van dando menos de sí cada dia, como porque falta bajón de suficiente habilidad, cuio vacío no puede suplirse aún poniendo la mayor aplicación; y aunque se han hecho varias diligencias para buscar uno, ninguna ha producido efecto, a causa que los que podían venir, o no tienen habilidad

competente, o quieren un partido mayor aventajado para dejar la conveniencia que gozan; Y como hubiese llegado a su noticia de que un músico del Regimiento de Grimán, llamado Ventura Marcolini, se determinaría a quedar en esta ciudad como se le hiciese la mitad del partido que logra en su Regimiento, y pareciendo al Suplicante que ni en el Reyno ni fuera de él, será fácil encontrar uno de tantas habilidades juntas, por tocar con igual primor y destreza el bajón, el abué, la flauta dulce, travesera y el violín, pues admitiéndole en la Capilla podría tener todo desempeño para qualquier función; lo que hace presente en cumplimiento de su obligación, como que el partido que pedía eran ciento y veinte libras al año. En vista de cuio memorial y por considerar preciso a dicho Ventura para el lucimiento de la Capilla, le nombraron por tal Bajón, destinándole el salario de ciento y veynte libras al año, que deverá gozar por tercias, empezando desde este dia en adelante.

10 de novembre de 1732:

En vista de un memorial presentado por Roque Pla, Corneta de la Collegial, que a la letra es del tenor siguiente: Muy Ilustre Señor, Roque Pla, abué y corneta de esta Capilla, con el mayir respeto que puede, dize: que de la Iglesia Cathedral de Orihuela se le haze el partido que Vuestra Señoría podrá ver en la carta que presenta, y aunque la conveniencia que les trae no es para despreciarla, siendo sin comparación mayor que la que logra al presente, la circunstancia de hazer quinze años que sirve a Vuestra Señoría en esta ciudad y la buena acogida que en ella ha encontrado, tiene indeciso su ánimo para aceptarla, y en la resolución de preferir lo que precisamente baste para mantenerse aquí, a las abundancias que pudiese lograr en qualquier otra parte.= En esta consideración, haze presente a Vuestra Señoría que el salario que se le tiene señalado es sólo de sesenta libras, y las utilidades de la Capilla son tan cortas, que uno y otro no basta para lo preciso. Por cuyo motivo se haze indispensable suplicar a Vuestra Señoría, como suplica, le augmenten aquel con lo que paresca a vuestra Señoría tiene proporción con su habilidad y servicio para que así tenga la satisfacción de continuar en esta ciudad, como lo espera de su gran justificación y fineza.= A cuio memorial se acordó dar el decreto del tenor siguiente: Augméntensele a esta parte treinta libras de salario, el que deverá empezar a correr desde que Su Magestad se sirva aumentar la dotación de la Ciudad para salarios de la Capilla y asistencia de la Iglesia Collegial, pues hasta entonces deverá mantenerse éste con el salario de sesenta libras sólomente, y desde dicha concesión en adelante percibirá las treinta libras de augmento, que vendrá a ser todo noventa libras, y que passe dicho memorial y decreto a la contaduria de esta Ciudad para su inteligencia.

En desembre, tèrcies a Portell, Burguete, Riera, Garcia, Miñana, Falcó, Pla, Navarro, i a Mossén Macià del Villar, por la prorrata desde veinte y dos de Marzo passado del presente año hasta fin del mes de Noviembre, al respecto de diez libras en cada un año, 6L.7s.9. = A Ventura Marcolini, por la prorrata desde veinte y dos de Agosto hasta fin de dicho mes de Noviembre, al respecto de ciento veinte libras al año, 32L. 13s.4.

Llibre 20. 1733

31 de març

Tèrcies a Portell, Burguete, Riera, Garcia, Miñana, Falcó, Pla, Villar, Marcolini (aquestos dos últims figuren com a músics)

31 de juliol

Tèrcies als mateixos. Pla continua sense l'augment.
En desembre tot igual.

Llibre 21. 1734

30 de març de 1734

En vista de un memorial presentado por el Licenciado Francisco Burguete, Presbítero Organista y arpista de la Collegial de esta ciudad, en que representa que por encontrarse días hace indispueto de unos dolores, se le ha ordenado por los médicos passe a su país, que es el Reyno de Aragón, y por no poderlo executar sin el permiso de esta Ciudad, por lo que concluyó pidiendo se le diese dicho permiso, en vista de cuyo memorial se acordó darle dicho permiso.

28 d'agost:

En vista de un memorial presentado por Manuel Rodrigues, autor de la compañía de los representantes que al presente se hallan en esta Ciudad, en que concluye pidiendo se les asista a dicha compañía con la acostumbrada limosna que en otras ocasiones se ha servido librar a otras compañías, se acordó librarles la quantía de deiz libras, moneda de este Reyno, en atención a haver entrado los porteros de Cabildo sin pagar, y por las que en semejentes ocasiones acostumbra librar esta Ciudad, de cuya cantidad se despacha mandato en forma.

2 de desembre de 1734

Tèrcies a Portell, Burguete, Pla (1r abué) igual, Marcolini (baixó), Riera, Miñana, Falcó, Navarro, Villar (violinista), i García.

Llibre 22. 1735

14 d'abril

Tèrcies a Portell, Burguete, Pla (1r abué, 20L.), Navarro, 2n abué, 3L. 2 rals de plata i vint-i-un diners; Marcolini, baixó, 40L.= Falcó, 2n baixó, 3L. 2r.21..=Pere Riera, contralt de 1r cor, 13L, 2r.21.=Miñana, contralt de 2n cor, 3L.2r.21.= Jacintho García, tenor de 2n cor, 8L.=Del Villar, violinista, 3L. 2r.21.

3 de maig

Rogatives per epidèmia.

7 de juny:

Haviéndose presentado en est Ayuntamiento por Mosén Fernando Acuña, memorial cuyo tenor a la letra es el como sigue:

Muy Ilustre Señor: Mosén Fernando Acuña, puesto a los pies de Vuestra Señoría, con la mayor veneración dize: Que habiendo sido servido el Ilustre Cabildo de esta Santa Iglesia, dispensarle la honra de nombrarle organista en determinación celebrada en onze de Marzo de este presente año, espera el suplicante de ver a Su Señoría de continuarle el salario que acostumbra, o el que tenga a bien, favor que espera merecer a Vuestra Señoría de su gran justificación y piedad.= En cuya conseqüencia, acordaron aprovar y aprobaron el nombramiento de dicho empleo de organista de dicha Iglesia Collegial, hecho en favor de dicho Mosén Fernando, y en su virtud, mandaron se le asista y contribuya de los efectos pertenecientes a la dotación de la Ciudad de este dia en adelante, con la anual cóngrua o salario de sesenta libras, moneda de este Reyno, pagándose las por tercias vencidas, según y en la conformidad que se practica con los demás dependientes y sirvientes de esta Ciudad, a cuyo fin, el presente escribano pasará testimonio de esta deliberación a la contaduría de esta Ciudad, del cargo del Señor Don Marcelino Ximeno de Samper, contador por Su Magestad de esta Ciudad, para que en su vista lo adnote en los libros y ponga en curso el pago de su salario.

4 d'agost

Tèrcies als de sempre, igual. Al final apareix Acuña, i figura que ho és per mort de Burguete, i des del dia 7 de juny, de la qual cosa se li prorrataja la tèrcia.

27 de setembre:

Acordaron se libren al licenciado Francisco Soler, Presbítero, en nombre de Administrador de los bienes del difunto Mosén Juan Francisco Burguete, Organista que fue de la Collegial, en virtud de nombramiento hecho a su favor por el Señor Don Diego Eugenio Laviña, Oficial foráneo de la misma, ante Luís Mollá, Escribano, en quatro de Mayo passado, cinco Libras, cinco reales de plata, y diez dineros, por el salario de dicho organista y prorrata de un mes y quatro dias, desde dicho dia primero de Abril hasta quatro de Mayo en que murió, al respecto de sensenta libras en cada un año, según la fecha de dicho mortuorio que para en la contadoria de esta Ciudad, de cuya cantidad se despache libranza en forma.

Novembre

Tèrcies a Portell, Acuña, Pla, Navarro (prevere), Marcolini, Falcó (2n baixó), Riera (prevere), Miñana, Garcia, Del Villar.

Llibre 23. 1736

20 d'abril

Tèrcies a Portell, Acuña, Pla, Navarro, Marcolini, Falcó, Riera, García i Macià del Villar.

Agost de 1736

Tèrcies als mateixos.

Desembre de 1736

Tèrcies als mateixos.

Llibre 24. 1737

Abril, tèrcies als mateixos.

5 de juliol:

En vista de un memorial presentado por Mossén Nicolás Mira, presbítero y Beneficiado de la Collegial en que representa que respecto de estar sirviendo desde el año 1732 en la Capilla de la Collegial en el empleo de tenor interino de primer coro, asistiendo en las funciones y fiestas así de esta Ciudad como del Ilustre Cabildo, cantando continuamente todo quanto se le encarga sin estipendio ni agregación a dicha capilla, en cuya atención suplica se le sirva librarle esta Ciudad, aquella gratificación que pareciera proporcionada a sus servicios, y así mismo, conferirle la plaza de tenor primero de dicha Capilla respecto de estarla sirviendo durante tantos años haze sin salario alguno. A que se acordó, por ser notorio a esta Ciudad quanto suplica, el librar a su favor la quantia de doze libras por vía de gratificación, atento a los trabajos y servicios tenidos en dicha Capilla, y por lo que mira a conferirle dicha plaza, por ahora no ha lugar a su petición, y que dicha cantidad se le libre de gastos extraordinarios, despachándose el libramiento correspondiente.

Cal entendre, que no se li pot apujar o concedir perquè no es pot amortitzar des dels recursos actuals de la partida corresponent a Capella. Així, hom recorre als extraordinaris; és probable que abans de prendre aquesta determinació referen comptes i degueren veure que amb extraordinaris podien mantenir *in tempore* el càrrec. Açò pot significar dues coses: una, que refiaven rebre l'augment reial en un *lapsus* raonable de temps, o que la partida d'extraordinaris permetia considerar *ad perpetum* aquesta despesa.

Agost de 1737

Tèrcies (tornen a comptar en sous) a Portell, Acuña, Navarro, Pla, Marcolini, Falcó, Riera, Miñana, Garcia, del Villar.

11 d'agost de 1737:

Haviendo hecho presente el Señor Corregidor que Don Francisco Exea, Administrador del Hospital de Nuestra Señora de esta Ciudad le havia expresado que con ocasión de haver estado en la casa del Señor Don Agustín Doria, Governador Militar Interino de esta Plaza, y conferido sobre la Compañía de Cómicos que ha de venir en estos días a esta ciudad, le dixo dicho Don Francisco al dicho Señor Don Agustín, cómo en el caso de tener efecto la representación de comedias, tenía ordenanza de esta Ciudad para franquearle un aposento o balcón de los mejores, o más decentes, de dicho Hospital,

propio de Joseph Gosalbo; a que respondió dicho Señor Don Agustín estar entendiendo pertenecerle el aposento propio de la Ciudad del que siempre se han servido los Gobernadores y Corregidores, en virtud de cuya noticia y después de haber tratado y conferido sobre lo referido, acordaron que el infraescrito secretario, acompañado de uno de los porteros de Cabildo de esta Ciudad, le diera por escrito el recado que a la letra es del tenor que sigue:

Al Señor Don Agustín Doria, Besa la Mano la Ciudad y dize, que a tiempo de que tenía prevenido aposento de los mejores para poder asistir a las Comedias el Señor Don Agustín, Don Francisco Exea, Administrador del Hospital, ha hecho saber al Señor Don Juan Ruíz, Corregidor interino, cómo el Señor Don Agustín le había manifestado estar entendido de que le pertenecía el aposento propio de la Ciudad del que siempre se han servido los corregidores por sí, o por su familia, cuya inteligencia no puede dexar la Ciudad de manifestar al Señor Don Agustín su equivocada y contra toda práctica que ha havido en cuantas ocasiones ha sucedido haver Comandante Militar Interino, y habiendo suscitado la misma especie en el año mil settecientos veynete y siete, Monsieur de Bay, Theniente Coronel del Regimiento de Alcántara, se consultó al Señor Príncipe de Campoflorido, y la definió a favor del Corregidor con Carta Ordenanza a dicho Theniente Coronel, como en efecto cedió dicho Gobernador su pretensión, y se ocupó Don Antonio Custodio Ortiz, Corregidor interino que entonces era, por lo que estimaba la Ciudad que este Señor Don Agustín se sirva admitir el aposento que se le franquea, y queda la Ciudad a la obediencia del Señor Don Agustín como debe.= Y con esto levantaron su Ayuntamiento y firmaron, Doy Fe.= A cuyo tiempo volvió dicho Secretario con la respuesta de dicho Señor Gobernador que a la letra es del tenor que sigue:

A la Ilustre Ciudad Besa la Mano Don Agustín Doria, y dize en satisfacción del papel que ha recibido de esta, y persevera en la pretensión al aposento que en el Corral de Comedias siempre ha tenido el Gobernador difunto (Alberto Francisco de Bié) y sus antecesores, como a Gobernadores militares, pues como a Corregidores tenían otro lugar en la Ciudad, y queda Don Agustín a la obediencia de la Ilustre Ciudad.= En vista de cuya respuesta acordaron se haga representación a los Señores Don Plácido de Sangro, Comandante General del presente Reyno y Regente de la Real Audiencia, de la pretensión deste Gobernador Militar Interino, y posición en que se halla esta Ciudad de tiempo antiquísimo, y de antes de la Guerra, para usar su Corregidor del referido aposento en la Diversión de Comedias, citando el exemplar que sucedió en el año mil setecientos veynete y siete con Monsiur de Bey, comandante militar interino de esta Plaza, quien habiendo suscitado igual pretensión y consultado la Ciudad al Señor Príncipe de Campoflorido, resolvió su Excelencia en favor de la Ciudad, con Ordenanza que le dio a dicho comandante, y demás que pareciese favorable a los Otros de esta Ciudad y Corregidor.=

14 d'agost

Es llig la resposta del Comandant general a favor del governador militar, descreient que Campoflorido hagués autorizat altra cosa. També reben una carta de Don Manuel de Tolido, Regent de la Reial Audiència, en els mateixos termes, (...) *pues siendo por lo regular los aposentos iguales en los teatros de Comedias, es materialidad ocupar uno u otro, o el theniente de Corregidor o su familia, o el Gobernador Militar Interino, que el suyo.*

La Ciutat no queda gens resignada, y acorda respondre amb la demostració del dret que al·lega tenir des d'antic.

16 d'agost

El Governador Militar envia un sergent a per la clau de la llotja que, segons ell, li corresponia del Corral de la Casa de Comedias, *...para asistir y ver las representaciones que havian de empezar la tarde de ese dia.*

La Ciutat li envia avís que li cedia la llotja, però que el Corregidor no assistirà mentre no hi haguera una prova o sentència a favor de la Ciutat. Tan mateix volia conèixer la disposició del Governador a assistir-ne en eixes circumstàncies. El secretari regressa dient que el governador sí que té intenció d'assistir-hi i d'ocupar la llotja que li pertoca, i que cas de no donar-li-la voluntàriament, *...la tomaria por su fuerza y violencia, por entender que le pertenece.*

17 d'agost

Va anar el sergent i dos soldats amb fusells a l'Ajuntament i li arreplegaren violentament la clau de la llotja al porter. La Ciutat va reaccionar escrivint cartes.

18 d'agost de 1737:

Primeramente, habiéndose presentado en este Ayuntamiento un Memorial de Francisco Aliaga, Arrendador de la Plaza de la Seo para la corrida de toros próxima, en que representa haverle parecido correspondiente para el alze y esplendor de dicha fiesta, dar una música en dicha plaza con diversidad de instrumentos la noche próxima y siguiente del dia diez y nueve de este mes; y no dudando que en ello se han de expender algunas cantidades, que si en comprensión de esta Ciudad, que redundando en pública diversión y sólo voluntaria en el Suplicante, suplicó se sirviese esta Ciudad asisitirle en aquella porción que pareciese correspondiente para dicha Música, como también el que se ilumine el balcón o Naya de esta Ciudad, y se mande por público pregón practicar lo mismo en las demás ventanas y balcones que coronan el circo de dicha Plaza; En vista de cuyo Memorial se acordó librar a dicho Aliaga, ocho libras para asistencia de la música que menciona, y se hagan las luminarias que expresa, practicándose para ello el debido pregón.

19 d'agost:

En atención a que la Ciudad de Valencia y la Administración del Corral dels Bous, corresponde a esta Ciudad diferentes pensiones de censos annualmente, las que no percibe por defecto del procurador (havia faltat Juan de Lago, i nomenen al nebot, Francisco de Lago, perquè se'n faça càrrec).

2 d'octubre de 1737:

Habiéndose visto y leído en esta Ayuntamiento un Memorial presentado por Carlos Rafael García, Author de la compañía de cómicos que se halla representando en esta

Ciudad en que suplica con motivo de tener dispuesto su viaje para la Ciudad de Cartagena, por haver cumplido en esta Ciudad, licencia para poder executarle, y al mesmo paso, alguna ayuda de costa, según y conforme lo acostumbrado de esta Ciudad en otras compañías. Acordaron en su virtud concederles dicha licencia y permiso para executar el referido viage, y en su consecuencia les libraron diez libras, moneda provincial, para ayuda de costa y a título de las entradas de los porteros de Cabildo de esta Ciudad, despachándose el libramiento correspondiente.

9 de novembre el 37

Es rep una promulgació reial, del Real y Supremo Consejo de Castilla, datada a Madrid, en la qual es resol a favor de la Ciutat el contenciós per la naya del corral de comèdies i també del lloc que havia d'ocupar el governador militar en la processó del Corpus.

Continua apareixent que es paguen tèrcies als dependents de la Ciutat, però ja deixar d'especificar a qui i la quantitat.

Llibre 25. 1738

22 de febrer de 1738:

Otrosí y en atención a que esta Ciudad para su mayor lustre y decencia, en las funciones públicas, desea poner y establecer Músicos ministriles según y conforme les tenía la antigua ciudad de Xàtiva y tienen otras ciudades del Reyno, usando de los vestidos de Librea o Capas que esta Ciudad les diese; Y respecto de que por el presente no tiene otros músicos en la Capilla de su Collegial, que puedan exerzer dichos empleos que Ventura Marcolini y Roque Pla, acordaron se les passe noticia a dichos Músicos del establecimiento de Ministriles que desea hazer esta Ciudad, y si continuarán en el empleo de tales Ministriles, vistiéndose de la Librea o capas que esta Ciudad les diese, y lo que respondieren se reporte a este Ayuntamiento, para en su virtud tomar la resolución que más convenga.

11 de març de 1738:

Haviéndose visto un memorial presentado por Ventura Marcolini que su thenor es como sigue:

Muy Ilustre señor: Ventura Marcolini, Bajón de la capilla de esta Collegial, con el mayor respecto que puede dize: que ayer le hizo saber Luís Meliana, que Vuestras Señorías habían deliberado vistiese la ropa con que antiguamente distinguían Vuestras Señorías dos Ministriles de los demás Músicos, y venerándola como debe se le haze preciso poner en la consideración de Vuestra Señoría que hallándose en el Regimiento de Tarragona, de Abué de él, con el sueldo de seis doblones al mes, con motivo de haber oydo su corta habilidad en este tratamiento en el Fagoto, Flauta dulce y travesera, y en el Violín, se le insinuó por el difunto Governador, que si se resolvía a dexar el servisio y quedar quieto en esta Ciudad y su capilla, se le asignaría una congrua proporcionada para que en ella sirviese principalmente para el uso del Fagoto o Baxo, y los demás instrumentos de su pericia según lo dispusiese el que rigiese dicha Capilla, en las fiestas votivas de la Ilustre Ciudad y las de Cobla en la iglesia, sin que ni entonces ni después se le impusiese otra obligación; cansado de andar siguiendo la tropa se atrevió a quedarse con la calidad de que se le diesen ciento y veinte Pesos de

salario, decretolo Vuestra Señoría, y desde luego sin embargo de no tener licencia del Coronel, ni haverla obtenido después, empezó a servir en la Capilla y lo ha continuado como es notorio, sin que ni por parte de Vuestra Señoría ni de otro lado se le haya dado especie de que havia de servir de ministril, ni como a tal se le haya librado el salario; en tal contingencia huviera pensado como era de pensar, si reduciéndose a menos de la mitad del salario que tenía en el Regimiento, le convenía dexar la Librea del Rey y tomar la de vuestra Señoría, a que añade que con el deseo de continuar el servicio ha desechado partidos ventajosos que se le han hecho por otras Capillas, como lo hara constar si fuese preciso.= Por esto Suplica a Vuestra Señoría tenga a bien no imponerle gravamen baxo el qual ni la noticia de él no se acordaron, el salario de los ciento y veinte pesos, como lo espera de la equidad y lustro de Vuestra Señoría.= Y oyda la respuesta que el presente escribano ha hecho en el Ayuntamiento de alistarse dicho Marcolini a no querer servir el empleo de Fagoto en la Música que tiene esta Ciudad para su decencia, llevando su Capa con la divisa de esta Ciudad como su criado, con la conformidad que siempre lo ha practicado antes del Exterminio de esta, se resolvió se le haga saber a dicho Marcolini que queda despedido por la Ciudad desde este dia, con cesación del salario que se le tiene destinado si ya no es que a dicha notificación se allanase a servir el empleo como lo tiene mandado la Ciudad, previniéndole que no haciendo dicho allanamiento al mismo tiempo de hacérle saber esta resolución, no se le dará más lugar a que sobre este particular se le admita suplica alguna, sí que se cumpla lo acordado.

Llibre 26. 1739

4 de febrer del 39:

En vista de un Memorial presentado por Francisco Ortis, timbalero de esta Ciudad, en que dize que respecto de marchar el batallón de Inválidos a la ciudad de Zamora, en que se halla comprendido el Suplicante, le era preciso seguir el batallón si por esta Ciudad no se le añade a su salario de timbalero cinco libras más, de manera que en cada un año tenga quarenta libras de salario, a fin de mantener sus obligacines. Acordaron, en atención a los motivos que expresa, añadirle cinco libras más de salario en cada un año, a las treynta y cinco que tiene destinadas por razón de Timbalero de esta, y que se le paguen de los efectos extraordinarios por no alcanzar la quantía que tiene designada Su Magestad para el pago de los empleos de Timbalero y Clarineros.

7 d'abril de 1739.

En atención a que en este Ayuntamiento se ha presentado Memorial por Francisco Ortis, timbalero de esta Ciudad en que suplica se le pague lo que se le está deviendo por razón del salario que tiene destinado por esta Ciudad, respecto de estar próximo ha hacer el viage para la ciudad de Zamora donde tiene su destino el Suplicante, como también del Regimiento de Inválidos, por no havérsele sacado licencia; Se acordó en su vista, y de tenerse noticia separada del mismo Ortis, en que asistirá todavía a esta en la fiesta de las Señoras Santas Basilisa y Anastasia, que se ha de celebrar el Domingo siguiente, doze del presente mes, acordaron se le satisfaga la prorrata que se le deverá hasta dicho dia al respecto de las treinta y cinco libras que le destinó esta Ciudad para su salario en Ayuntamiento de onze de Agosto del año próximo pasado, y que se vaya

siempre que fuere su voluntad, como que por este se hagan las diligencias de buscar otro para que sirva dicho empleo, a fin de que tenga la debida asistencia.

14 d'abril de 1739:

En atención a que la Capilla de la Collegial tiempo haze se halla destituyda de músicos de habilidad que la sirvan, por cuyo motivo es preciso el completarla en la mejor forma que se pueda, asignando salarios a proposición de las habilidades, con la obligación de servir a esta los que convengan para el empleo de Menestres; cuya disposición y tanteo no es dable se practique sin comisión, por tanto, acordaron darla en toda forma al Señor Don Antonio Cebriá, otro de Sus Señorías, para que confiriendo con el Racional del Ilustre Cabildo, o con quien convenga, todo quanto discurran por el caso, a fin de que corriendo de buena fe, se puedan proponer sugetos para la Capilla y nombrarles con salarios que correspondan, para que la dicha Yglesia esté bien atendida y esta Ciudad bien servida de Menestres.

28 d'abril de 1739

La Seu sol·licita a l'Ajuntament ajudes per a poder obtenir campanes. L'Ajuntament respon amb 7L.10s., per trobar-se alcançat.

1 de desembre de 1739

L'Ajuntament passava a la Seu unes quantitats variables per dret de sonar les campanes en les festivitats que li corresponia sufragar com a municipi, fruit d'una mena de conveni d'ambdues institucions. Aquell any, donada la curtedat de les rendes lliura trenta-sis lliures, i volgueren que s'instituira aquest concepte per als anys següents:

- 6L. per al Corpus
- 4L. per a Nostra Senyora
- 4L. per a Sant Feliu
- 3L. per a Sant Blai
- 3L. per a Sant Vicent Ferrer
- 3L.10s. Nostra Senyora de l'Esperança
- 3L. per a Anastàsia i Basilisa
- 3L. per a Sant Sabà
- 3L. pels anys del Rei
- 3L.10s. per Sant Phelip i Santiago

Les referides 36 lliures anaven a ser el salari anual del campaner, i se li havien de pagar per tèrcies dels efectes destinats a les festivitats de la ciutat, començant des del primer de gener de 1740.

Llibre 27. 1740

En març se li afegixen al campaner quatre lliures a fi que s'inclouen els tocs extraordinaris quan s'han de fer rogatives.

18 d'abril:

En atención a que por el Señor Don Antonio Joseph Cebrián, otro de sus señorías, se ha hecho presente que en cumplimiento del encargo o comisión que por este Ayuntamiento se le había conferido para inquirir y buscar músicos ministriles que

sirvieran a esta Ciudad, y desempeñasen o completasen la Capilla de esta Iglesia Collegial, y tomar los informes que fueran del caso y precisos del Maestro de Capilla por razón de sus respectivas habilidades, había encontrado que Andrés Ribera, Pedro Ballesteros, Joseph Ribera, y Joseph Ribera hijo de dicho Andrés, servirían con mucho agrado y desempeño en dichos empleos de Ministriles a esta Ciudad con los salarios (esto es), el primero de ochenta libras, el segundo de otras ochenta libras, el tercero de setenta y el último sin salario hasta que por su habilidad lo merezca; y que según los informes del Maestro de Capilla, los referidos sugetos son muy hábiles y beneméritos para los referidos empleos; y que no sólo son dignos de los referidos salarios, sino de mucha más cantidad. Acordaron nombrar a los arriba mencionados por Músicos Menistriles de esta Ciudad, con el salario que a cada uno respectivamente les queda propuesto y arriba acotado, a excepción del expresado Joseph Ribera, hijo del dicho Andrés Ribera, a quien por ser todavía muchacho, no se le asigna ni señala por ahora, sin embargo de quedar nombrado en otro de los Ministriles por este Ayuntamiento.

6 d'agost:

En vista de un Memorial presentado por Andrés Ribera y otros Músicos, que su tenor a la letra es como sigue:

Muy Ilustre Señoría, Andrés Ribera y su hijo, y Joseph Ribera, Abueses, vecinos de la Villa de Alzira, puestos a los pies de Vuestra Señoría, con el mayor rendimiento dicen: Que en la vacante de las plazas de Ministriles de Vuestra Señoría, hizieron su pretensión, y después de conseguido su nombramiento en el Cabildo celebrado por Vuestra Señoría en el día diez y ocho del mes de Abril del presente año, merecieron este aviso por medio de su comisario, el Señor Don Antonio Cebrián, a quien respondieron que por cierto aumento de salario y otros motivos insuperables, se les hacía forzosa la residencia en dicha Villa, por medio de dicho Señor comisario; Y como los suplicantes desean satisfacer al favor que merecieron, a Vuestra Señoría rendidamente suplican: que deponiendo el disgusto que pudo causar a Vuestra Señoría la irregular correspondencia de los Suplicantes, sea servido admitirles bajo el mismo nombramiento, empezándoles a correr su salario desde el día primero del corriente mes de Agosto, en cuyo favor esperan los Suplicantes tener repetidas ocasiones de saltisfacer a Vuestra señoría en un todo, y mostrar el deseo que les asiste de ser sus criados, e igualmente satisfacer al referido Comisario en lo que Vuestra Señoría les mandase.=

Acordaron, después de haver conferido sobre lo pedido por los referidos intresados, admitirles interinamente en conformidad de la deliberación que acordó esta Ciudad en el día dies y ocho del mes de Abril, y que les corra el pago de sus salarios desde el día primero de los corrientes. Y que respecto de la cortedad de efectos que tiene la Ciudad para el pago de dichos salarios y otros gastos previstos de su dotación, acordaron igualmente que dentro de seis meses se suplique a Su Magestad y Real Concejo, más arbitrios, haziendo las representaciones que convengan con injunción e intervención de los electos acrehedores.

20 de setembre del 1740:

Respecto de haverse dado noticia a esta Ciudad que Pedro Ballesteros, Músico Ministril de esta, pasó mediante licencia a la Ciudad de Orihuela a oposiciones, y que

haviéndolas hecho se había llevado la plaza de su pretensión y se queda en dicha ciudad admitido, y por dicha razón queda vacante la plaza que tenía en esta, acordaron se le liquide lo que se le deviere de sus salario y se le satisfaga, despachando libramiento en forma.

27 de setembre del 1740: Andrés Ribera, son fill, y Joseph Ribera,

Músicos, habiéndoles hecho saber la citada deliberación de quedar admitidos interinamente, havían respondido después de estimar el honor que esta Ciudad se había servido hazerles, no poder aceptar el mencionado nombramiento sin que este no fuese según lo tenía de antemano resuelto en el Ayuntamiento de diez y ocho de abril, por la contingencia que tenían de quedar sin estas plazas ni las que actualmente gozan en Alzira, aceptando el citado nombramiento interinamente [...]. Acorden concedir-los novament el que demanaven, tal com es va acordar la primera vegada.

18 d'octubre del 1740:

[...] Por quanto por Antonio Joseph Cebrián se ha hecho presente que en consecuencia de quedar vacante la plaza de Músico Bajonista Ministril que tenía Pedro Ballesteros, por parte de Alonso Ximénez, también Músico de igual habilidad según informes que se le havían dado, se deseava entrar en la misma plaza y tener la honra de servir a esta bajo el mismo salario de ochenta libras que gozava el dicho Ballesteros, principiando su curso desde primero de los corrientes; en cuya atención acordaron admitir y nombrar a dicho Alonso Ximénez por Músico Ministril de esta Ciudad con dicho salario [...].

Llibre 28. 1741

21 de març del 1741:

En vista de un Memorial presentado por Bernardo Monllor, Acólito del Insigne Iglesia Collegial, en que suplica que con motivo de estar exerciendo el exercicio de Baxón en dicha Collegial, lo mismo que executava su padre, Joseph Monllor, ya difunto, en servicio de esta Ciudad, empleándose en todas sus funciones dentro de la Iglesia, sea servida esta Ciudad exhonerar del aloxamiento a Casio Morales, su padastro, en cuya compañía vive el referido Bernardo Monllor. Acordaron dar el decreto de No ha lugar.

27 de maig:

Acordaron librar a los Clarineros y Timbalero de esta Ciudad, tres libras para ayuda de costa de medias y zapatos, para que asistan con decencia a las funciones del Corpus y Cabo de Octava del Corpus próximas, por haver represntado hallarse sin efectos y no tener zapatos y medias decentes.

30 de maig:

Acordaron que en la próxima viniente solemnidad del Corpus [...], se publique la función de víspera según se acostumbra (cavalcada del convit i pregó, la qual hui encara es practica) y que salgan assí en esta como en la processión los Ministriles [...]

6 de juny de 1741:

En vista de un Memorial presentado por Andrés Ribera, Alonso Ximénez, Joseph Ribera Mayor y Joseph Ribera Menor, Músicos Ministriles de esta Ciudad, en que suplican alguna ayuda de costa o gratificación que fuese del agrado de esta, para satisfacer los sombreros que se tomaron respectivamente para salir con decencia en la función del Corpus pasada y demás de esta semana. Acordaron librarles una libra y diez sueldos a cada uno y que se despache libranza en forma.

22 de desembre de 1741:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Ribera en que susplica con el motivo de haver sido propuesto por Andrés Ribera, su padre, por quarto ministril de la Copla de esta Ciudad sin salario hasta que por su capacidad pudiese merecerles, lo que habiendo sido admitido por esta Ciudad y aunque el suplicante se considera de presente sin mérito ni suficiencia, por estar totalmente entregado al estudio por habilitarse, motivo por el qual le faltan los medios para poderse vestir con decencia y asistir a esta en sus funciones públicas, suplica alguna ayuda de costa para poderse vestir. Acordaron informe el Señor Don Antonio Joseph Cebrián de lo contenido en dicho informe.

Llibre 29. 1742

Tot igual, cap ressenya.

Llibre 30. 1743

23 de març:

Haviéndose presentado un Memorial por Ventura Marcolini, Músico, en que representa que en años pasados tuvo la honra de servir a esta Ciudad en la primera plaza de Fagote, y deseando continuar en el servicio de esta, suplica la gracia de dicha plaza vacante. En cuya atención, y mediante ser músico de mayor habilidad, acordaron de conformidad nombrar a dicho Ventura Marcolini por Músico Ministril para la referida plaza, con el salario de sesenta libras anuales, entendiéndose esta nombramiento durante la voluntad de esta Ciudad, y conseqüentemente dieron comisión a Don Luís Cerdá para que vea y examine el estado de los salarios de la Capilla y el que goza cada uno, y lo reporte a este Ayuntamiento para providenciar lo conveniente para poder satisfacer el referido salario y demás.

En tot l'any 1743 no hem trobat la resposta de Luís Cerdá.

Llibre 31. 1744

22 de gener de 1744

Marcolini reclama les tèrcies i la prorrata que se li devia des d'aquell març del 43. Es dóna ordre que se li pague.

11 de març:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Ribera, Músico Ministril de esta Ciudad, en que representa que las trompas de casa que tiene por viejas y estropeadas, son de poco servicio, y teniendo ocasión de comprar un par, aventajadas, por veinte y cinco libras, y sin otro medio que el recurso y amparo de esta Ciudad, concluye suplicando sea del agrado de esta mandarle librar dichas veinte y cinco libras en quanta de su salario, quedándose el Depositario en cada tercia de las de este año la tercera parte de dicho adelantamiento; y todo lo suplica a fin de poder desempeñar cumplidamente el servicio a esta Ciudad y su obligación. Acordaron, mediante abonar este adelantamiento el Señor Don Antonio Joseph Cebrián, hacer la gracia al suplicante como lo suplica, y que el infraescrito Secretario disponga en el modo y forma que fuese más conveniente, despachándose, si fuera menester, el correspondiente libramiento.

25 d'abril de 1744:

En vista de un Memorial presentado por Vicente Miñana, Músico contralto de esta Ciudad y de la Capilla de la Collegial Iglesia de la misma, en que con el motivo de su pobreza y estar indecente de ropa para poder asistir a las funciones públicas de esta Ciudad y su Iglesia, y estársele deviendo por esta Ciudad, salvo qualquier equivocación, por razón de sus salarios atrasados, Acordaron, mediante ser cierta su pobreza e indecencia de ropage, librarle ocho libras en quenta de dichos sus atrasos, precediendo para ello certificación de sus deuda, y conseqüentemente se le despache el libramiento correspondiente.

4 de maig de 1744:

Haviéndose hecho presente en este Ayuntamiento un Memorial presentado por Ventura Marcolini, primer baxonista de la Capilla de la Collegial [...], con el salario de sesenta pesos, en el que expresa no poderse mantener con dicho salario y haverle salido mayor conveniencia para substentar su familia, por lo que suplica se lo tenga a bien esta Ciudad, y mande ajustarle la quenta de lo que se le deviere, satisfaciéndole su importe; Y visto, acordaron admitirle la dexación de su empleo y mandaron pase dicho Memorial a la contaduría, y que se le ajuste la cuenta y pague el importe de lo que se deciere hasta este dia, y se le borre su asiento.

En agost del 44, per bous a la plaça de Sant Pere, es va desmontar la font i després es va tornar a montar. El mateix mes s'acorda revisar els salaris dels dependents de la Ciutat per tal de valorar si es podia presecindir d'algun d'ells.

16 d'agost de 1744

Nicolás Mira, prevere, tenor de la capella, presenta un memorial:

Que con motivo de que está sirviendo dicha plaza de tenor de primer Coro en la Capilla de la Virgen con el salario de sólo veinte pesos, y se ha mantenido muchos años sin embargo de haver tenido mayores conveniencias por el amor a esta Ciudad y devoción a la Virgen, pero no teniendo bastante con qué mantenerse decentemente, concluyó suplicando se sirva aumentarle su salario a lo menos treinta libras, atendiendo a lo que dexa expuesto. En inteligencia de cuyo Memorial y ser notoria su habilidad, acordaron aumentarle su salario veinte libras al año más, del que la Ciudad le dava, que son quarenta libras anuales ahora.

Otrosí, con el motivo de haverle concedido a Mosén Nicolás Mira, Presbítero y Tenor de primer Coro de la Collegial [...] por su conocida habilidad, veinte libras más de las que se le davan por razón de su salario por esta; y porque según la Concordia que la Ciudad tiene hecha sus acrehedores y aprovada por Su Magestad, No puede exceder de más gastos de Capilla que los que tiene asignados a sus sirvientes, se le haze preciso para cubrir dicho aumento, rebajar a otro sirviente. Y porque Mosén Pedro Riera, primer contralto, no es de igual habilidad a la de dicho Mosén Nicolás Mira, y darle la Ciudad a este quarenta libras de salario anual, el que le asignó la Ciudad atendiendo a que por entonces no tenía Beneficio y se pudise mantener con más decencia, y por hallarse ya al presente con dicho Beneficio, Acordaron se le rebajen a dicho Mosén Pedro Riera las veinte libras aumentadas a dicho Mosén Nicolás Mira, y sólo quede su salario a veinte libras anuales, y se pase de uno y otro acuerdo, el testimonio conveniente a la contaduría para la inteligencia de ello quando se forme la certificación.

30 d'octubre de 1744.

Haviéndose presentado en este Ayuntamiento un Memorial de Mosén Pedro Riera, contralto de primer Coro, cuyo tenor a la letra es el que sigue:

Muy Ilustre Señoría: Mosén Pedro Riera, contralto de primer Coro de esta Capilla, con el mayor respecto que puede dize: Que hallándose acoxido a la Capilla del Juan en Valencia con plaza de contralto de primer Coro, se le propuso si quería venir a servir dicha plaza en esta Capilla con un salario proporcionado, y las esperanzas de que continuando al servicio en dicha Capilla, se le procuraría Beneficio o título para ordenarse; y haviéndose resuelto a admitir el partido, Vuestras Señorías se sirvieron asignarle el salario de quarenta libras, que ha cobrado sin minoración hasta el presente; y en todo este tiempo se ha procurado concurrir al lucimiento de la Capilla y desempeño, haciendo no sólo lo que era de su obligación, sino también executando lo que no devía ni le tocava, pues siendo su instituto cantar los contraltos no ha resistido suplir los tenores y tibles, quando ha havido falta de ellos, lo que ha sucedido con mucha frecuencia como es notorio; y desde que es Maestro Mosén Joseph Portell, para que este pudiera tocar el violín, a fin de procurar el mayor desempeño de la Capilla en las funciones más graves de dentro y fuera de la Iglesia, como en la Navidad, Semana Santa, Octava del Corpus y las demás del año, ha sido preciso que el suplicante tomase a su cargo regir dicha Capilla llevando el compàs, y ha buscado obras para que las funciones se hiciesen con la solemnidad que se ha visto, sin que por este especial trabajo haya pretendido la correspondiente remuneración como quizás la huvieren pretendido otros, si se hallasen con este mérito y era de esperar de la generosidad de Vuestra Señorías.

En este estado, se le ha hecho saber al suplicante que las quarenta libras que Vuestras Señorías le tenían asignadas, havían resuelto partirlas para aumentar el salario de veinte libras que tenía Mosén Nicolás Mira, al mismo tiempo que el Ilustre Cabildo le había mejorado el que le dava; aunque es notorio el mérito de Mosén Nicolás Mira, crehe el Suplicante que no ha descahesido el suyo, assí por lo que tiene expuesto, como porque en los años que Vuestras Señorías no podían pagar los salarios, ni tampoco se mezcló en los que sacaron despacho de la Real Audiencia contra Vuestras Señorías, antes sí, les continuó sin quexa, ni sin que hasta ahora se haya satisfecho dicho atraso. Por lo qual, y lo demás que dexa a la consideración y justificados acuerdos de Vuestras Señorías; Suplica se dignen mantenerle íntegro el salario de quarenta libras que se le señalaron, para que pueda dedicar sus desvelos y quanto alcance su corta habilidad, como hasta aquí, al mayor lucimiento de la Capilla y desempeño de su obligación en obsequio de Vuestras Señorías y alivio del Suplicante, que lo espera de la grande equidad de Vuestras Señorías.

En inteligencia de cuyo Memorial y de tener por ciertas y justificadas las razones que expone dicho Mosén Riera, como que en el Ayuntamiento de Diez y seis de Agosto próximo pasado, en que se le regularon veinte libras de las quarenta de su salario, no se tuvieron presentes las circunstancias de haver sufuciente congrua en la Concordia aprovada por su Magestad para los salarios de Capilla, para hacer el aumento que se hizo a Mosén Nicolás Mira, sin descuento ni rebaja de dicho Mosén Pedro Riera según el atestado del interino Contador, que se ha visto igualmente en este Ayuntamiento; por lo que acordamos de conformidad, asignar de nuevo a dicho Mosén Pedro Riera las mismas veinte libras de salario que le fueron reguladas por el citado Ayuntamiento, de forma que tenga y goze él propio, quarenta libras que antes de dicha regulación tenía señalado, corriendo su percepción a este respecto, desde el mismo dia diez y seis de Agosto, passándose de y otro acuerdo, el testimonio a la contaduría.

Llibre 32. 1745

11 de maig de 1745:

Haviéndose hecho presente [...] que por parte de Joseph Ribera Mayor, otro de los Ministriles de esta Ciudad, se representa haver sido propuesto por su hermano, Andrés Ribera, por tal Ministril y se le admitió con salario de sesenta libras con la expectativa de passar a una de las plazas de ochenta libras en ocasión que vacase, y que haviendo llegado el caso de estar vacante una de dichas plazas, suplica dicho ascenso.

Assí mismo, por parte de Joseph Ribera [menor] se expone que por Andrés Ribera, su padre, fue propuesto por quarto Ministril sin salario hasta que por su habilidad pudiese merecerle, y que haviendo sido admitido y estado sirviendo cinco años haze, en atención a estos servicios y cortos medios, suplica igualmente el salario de la plaza de sesenta libras.=

Igualmente, por parte de Bernardo Albert, Músico, se suplica la plaza de quarto Ministril en atención a los deseos que tiene de servir a esta Ciudad, y haviendo executado en algunas ausencias de algunos de los Ministriles de esta.

Por todo lo qual, acordaron dar comisión al mismo Señor Don Antonio para que confiriendo con el Señor Corregidor e informándole de todo y calidades de los referidos sugetos, disponga lo que deberá hacer esta Ciudad.

19 de juny de 1745: per la visita de Mayoral:

[...] el coste que han tenido las tres capas que, por disposición de esta Ciudad y del Señor Corregidor, se han hecho para tres Músicos Ministriles, importan quarenta y tres libras, quatro sueldos y seis.

D'aquestes teles, en sobraren set pams que es faran valdre l'any següent per a 3 calçons dels clariners i timbaler.

26 de juny de 1745:

[...] Acordaron se libren quarenta libras para satisfacer el importe de la Danza que concurrió a la festividad y función del Corpus, en que fue ajustada, y según se acostumbra despachan lo del libramiento correspondiente.

Llibre 33. 1746

19 de febrer de 1746:

En vista de un Memorial presentado por Juan Albares, Timbalero, en que suplica le atienda esta Ciudad en aumentarle su salario en consideración a haver entrado a servir por Timbalero y havérsele añadido el trabajo de tocar el tambor en los bandos que se hazen en esta Ciudad, en que se executa con perjuicio de la utilidad de sus jornales en su oficio. Acordaron sa haga presente dicho Memorial al Señor Corregidor para la providencia que pareciere.

31 de març de 1746:

[...] En consideración a la falta de Músicos que tiene la Capilla, y ser precisa la concurrencia de algunos forasteros para que las funciones de esta Samana Santa se hagan con algún lucimiento y lo mejor que se pueda para la asistencia del culto divino y solemnización, se havia dispuesto por el Cabildo hazer venir Músicos de Valencia, y que se esperava que por esta Ciudad se diesen hasta unas diez y seis libras, o lo que pareciese conveniente, y de que esta disposición estava entendido dicho Señor Corregidor, en cuya atención y para que se haga y solemnize el culto divino, mandaron librar dichas diez y seis libras para dicho efecto, y que se despache libramiento producto de las plazas vacantes, con dicho Señor Corregidor.

4 d'abril de 1746:

En atención a que Joseph Ribera Menor, mucho tiempo haze que se halla sirviendo a esta Ciudad de Músico Ministril sin salario alguno, y tenga representado a esta suplicando alguna gratificación por ayuda de costa para poderse vestir, Acordaron librarle veeinte libras por vía de gratificación y por ayuda de costa, del producto de las plazas de ministriles que hay vacantes.

Més endavant, apareixen unes proto-ordenances municipals datades en 28 de febrer, per Pedro Valdés, les quals venen a posar ordre sobre determinats abusos dels que es té notícia. En una d'elles diu:

Que no anden quadrillas de noche, ni usen disfraces, ni hagan cencerradas, ni canten cansiones indecentes ni infamatorias, ni pongan carteles o papeles de esta calidad, y se retiren los vecinos a sus casas a las diez de la noche, procurando todos no ocasionar alborotos, ni mover riñas con que se turbe la paz pública. (L.33, p.62v.)

2 de maig de 1746:

En vista de un Memorial presentado por Mosén Miguel Ferrando, Evangelistero de la Collegial [...], en que representa que mas de diez y seis años ha, se le admitió en la Capilla por Contralto de primer Coro, y aunque hay otro a quien por esta se le tiene destinado el salario de quarenta libras, siempre ha sostenido el Suplicante el mayor trabaxo, y en especial en las funciones de la Ciudad, con las que para cumplir le ha sido preciso buscar en cada una de ellas quien satisfaciese la obligación de cantar el Evangelio, dándole la distribución que havia de lucrar, y no habiendo otro que carezca de salario, y atento a sus servicios y méritos, y tener entendido haver porción de la destinada en la Concordia para la Capilla, concluyó suplicando se le asigne el salario que pareciese a esta. Acordaron pase este Memorial a informe del señor Don Antonio Joseph Cebrián.

Otrosí, en vista de otro Memorial de Juan Álbates, Timbalero, en que suplica aumento de salario atento a que entró a servir por Timbalero y de continuo se le ocupa en tocar el tambor en todos los bandos, trabaxo que parece sea acrhedor de algún aumento. Y en consideración a que los Clarineros, con menos trabajos, lucran mayores salarios, concluyó suplicando se sirva esta Ciudad atenderle. Acordaron remitir dicho Memorial a informe de dicho Señor Don Antonio Cebrián.

14 de maig de 1746

Trobem els informes emesos per Cebrià.

Respecte de Miguel Ferrando: [...] Que es cierto quanto en él expone el Suplicante Mosén Miguel Ferrando. Y siendo la dotación para la Capilla de trescientas y cinquenta libras, y el todo de los salarios actuales que Vuestra Señoría manda pagar doscientas sesenta y nueve libras, es visto la resulta de ochenta y una libras en favor de dicha dotación. Por lo que Vuestra Señoría podrá disponer a sus arbitrio como fuere servido, y de mi a su voluntad. [...] En vista de cuyo informe [...] acordaron nombrarle por Músico de la Capilla de esta Collegial, durante su voluntad y con el salario, por ahora, de quinze libras.

Respecte d'Álbates, el timbalero: [...] Es cierto, como Vuestra Señoría sabe, que lo destinado paa Timbalero y Trompetas son cien libras, y que perciben ciento veinte y cinco, en que padece Vuestra Señoría este exceso. La distribución es en esta forma: Joseph Álbates, primer trompeta, 50L.=Joseph Barrera, segundo, 40L.=Juan Álbates, timbalero, 35L.= Y aunque de limitada habilidad los tres, le fue preciso a Vuestra Señoría añadir este exceso por tener esta decencia, por ser pocos los que se aplican. Sin embargo, el timbalero pide legítimamente, y es notorio su más trabajo. Por lo que puede Vuestra Señoría en lo que tenga por conveniente gratificarle [...]. Acordaron,

atento a la habilidad de cada uno de los contenidos en el informe y trabajo del Timbalero, arreglar y proporcionar los salarios de los clarineros y Timbalero en la forma siguiente: Al primer [Clarinero], cuyo empleo sirve Joseph Álbare, quarenta y cinco libras.=Al segundo Clarinero, que lo es Joseph Barrera, quarenta libras.= Y al Timbalero, cuyo empleo sirve Juan Álbare, quarenta libras, con la obligación de tocar el tambor en los bandos del Real Servicio y de esta Ciudad.

17 de maig de 1746:

En vista de otro Memorial presentado por los Clarineros y Timbalero de esta Ciudad, en que suplican les mande esta Ciudad dar calzones de uniforme, atento a no ser de servicio alguno los que tienen de librea. En cuya atención y de ser cierta esta instancia y de tener la Ciudad siete palmos de paño que sobraron de las capas de los tres ministriles que se hicieron en el año próximo pasado, y que de dicho paño podrán salir tres pares de calzones para los dichos, Acordaron se hagan para el vestido de librea, o uniforme, y se les den, tomando los demás materiales que para ello fueren menester.

4 de juny:

Acordaron se libren tres libras, quinze sueldos i tres dineros, que han importado los materiales y hechuras de los tres pares de calzones que de Orden y Acuerdo de esta Ciudad se han hecho a los Clarineros y Timbalero para los vestidos de uniforme [...], con la intelligencia que en ello no se comprende el paño, por haverse hecho de los siete palmos que sobraron de las capas de los Ministriles.

9 de juliol de 1746:

Otrosí, en vista de un Memorial presentado por Miguel Raymundo, Clarinero, en que representa haver tenido noticia que uno de los dos clarineros que tiene esta Ciudad, se ha ido a vivir a Valencia, y que estava vacante su plaza, y deseando tener la honra de entrar a servir a esta Ciudad, concluyó suplicando se digne admitirle en dicha plaza de Clarinero, en la que espera se contente esta Ciudad de su habilidad como del modo en que procurará desempeñar su obligación. Acordaron dar comisión al Señor Don Antonio Joseph Cebrián, para que llame o haga venir a Joseph Barrera, que es el Clarinero que vive en Valencia, y trasteé si está en ánimo de venir a vecindarse a esta. Y con lo que oyere, lo reporte a este Ayuntamiento para providenciar lo que convenga.

16 de juliol de 1746

Arriba notícia de la mort de Felip V.

Cebrià informa que Joseph Barrera, segon clariner, no podria residir a Xàtiva per tenir a la dona paralítica des de feia cin anys. En conseqüència, donat que Raymundo era d'habilitat i s'havia compromés a no absentar-se de la ciutat sota cap pretext, [...]se le podria dar la primera plaza de Clarinero, y a Joseph Álbare, que actualmente sirve en ella, darle la segunda que es la que tenía dicho Barrera, en el caso de estimar el Ayuntamiento admitirle y apartar a dicho Barrera; en cuya atención Acordaron

despedir a este y que se le pague lo que se le deva[...] Així ho feren; Raymundo entrà cobrant 45 L. i Àlbares, 40.

9 d'agost de 1746

Insígnies de dol per als porters, clariners i timbals i les maces del tambor, per les exèquies del Borbó.

20 d'agost, p.159v.

Document històric sobre les exèquies de Luís I, l'any 1724, que es feren a Val·ència, i que sembla ser calia recordar ara per a les corresponents a Felip V.

28 d'agost

Celebracions Proclamació de Ferran VI:

[...] Y conseqüentemente, siendo ya hora para passar a su Iglesia Colegial, precediendo aviso, salió formada [la comitiva] con el acompañamiento de Clarines, Ministriles, Timbales, Danzas, y el piquete de Guardia Militar, entró con dicho acompañamiento a sus bancos del presbiterio de dicha Iglesia para asisitir a la missa y su oficio conventual que celebró el Sacristán y canónigo Don Eusebio Llinás, solemnissada con grande Música (muchu parte de ella venida de Valencia y otras partes, por no ser bastante y competente para dicha función, la ordinaria de la Ciudad). [...] Concluyda la missa y sermón se cantó el Te Deum laudamus processionalmente por dicha Iglesia con asistencia de las Comunidades Regulares, salvas de Artillería desde el Castillo, Buelos de campanas de la Iglesia y conventos.

13 de setembre de 1746:

En vista de unis Memoriales presentados por Joseph Ribera Menor y Bernardo Albert, Músicos, en que su auplican en atención a haver servido a esta Ciudad en plaza de Ministriles, se les nombre por tales con el salario que pareciese proporcionado. Acordaron remitirles a informe al Señor Don Antonio Joseph Cebrián.

Llibre 34. 1747

Apareix un índex dels acords i assumptes tractats de tot l'any. Els sgüents llibres també el porten.

16 d'abril de 1747:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Ribera menor, otro de los Ministriles de esta Ciudad en que representa estar sirviendo a esta y asisitendo a la Capilla de la Colegial, sin que hasta ahora se le haya notado de la menor falta, y que por no tener salario asignado, se halla construído en la mayor estrechez, assí para la decente asistencia como para mantener, en lo possible, a su Madre y tres hermanas doncellas. Por lo que concluye suplicando se digne librarle por ahora alguna ayuda de costa. Acordaron, en atención a dichos motivos, librarle diez libras y que se despache el libramiento correspondiente.

19 de desembre de 1747:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Ribera menor y Bernardo Albert, en que suplican se les libre alguna quantía por vía de Arguilando para estas fiestas, en atención a servir mucho tiempo haze sin salario en los empleos de Ministriles. Acoraron informen los Señores Comisarios de Fiestas.

22 de desembre de 1747:

Haviéndose hecho presente por los Señores Don Joseph Ferrer y Don Félix Thomas sancho, otros de sus Señorías, Comisarios de Fiestas, que lo que esta Ciudad tiene librado a Joseph Ribera menor, Músico Ministril, son catorze libras, y que a Bernardo Albert, también Ministril, ocho libras por ayuda de costa de sus empleos, atento a estar sirviendo sin salario, y que en esta intelligencia puede resolver la Ciudad lo que pareciere conveniente; en cuya consideración acordaron se les libre, al respecto de treinta libras cada uno, la cantidad que correspondiese rebajadas las que se les huviesen librado por los trabajos y servicios de este año, y que se les despachen los respectivos libramientos.

Llibre 35. 1748

9 de febrer de 1748

Sobre Joseph Ribera, major:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Ribera, Músico Ministril de esta Ciudad, en que representa que por havérsele rompido el bajón de que usa, se halla con la precisión de haver de comprar otro para cumplir con lo que es de su obligación, y que mediante carecer de efectos para ello, concluye suplicando que de las tercias que le corresponden de su salario anual, se le distraygan veinte libras, para con ellas poder comprar otro bajón, para cuya satisfacción dexará quatro libras en cada una tercia; Y assí mismo suplica que atento el servicio de nueve años que tiene en esta Ciudad, se le aumente su anual salario de sesenta libras al de ochenta; Acordaron, en atención a no haver inconveniente para la bistreacha que solicita, se le dé, despachándose el libramiento correspondiente con tal que en la carta de pago que otorgare la Ciudad, se obligue a la satisfacción como lo ofrece en su Memorial.

10 de juny de 1748:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Ribera menor y Bernardo Albert, Músicos Ministriles, en que suplican aquella gratificación que tenga esta Ciudad por conveniente, en consideración a que este año todavía no se les ha dado cosa alguna y están sirviendo a esta y en la Capilla de tales ministriles, sin salario. Acordaron, mediante haver expresado el Infraescrito Secretario no havérseles librado en este año cantidad alguna, se les libre por ahora, y por vía de gratificación, ocho libras cada uno, y que se despache el libramiento correspondiente.

14 de juny de 1748:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Portell y demás Músicos que asisten a las ciestas de la Octava del Corpus, en que representa que tres años hace que asisten a dichas ciestas sin gratificación alguna, siendo así que antes se les daban doce pesos, y al paso que desean servir no obstante el mucho trabajo que hay en dichas ciestas y coigual la estrechez en que se hallan; por lo que concluyen suplicando se les libre aquella cantidad que fuere del agrado de esta Ciudad; Acordaron se les dé, por vía de gratificación, ocho libras para las ciestas de la presente Octava y que se despache el libramiento correspondiente contra el destino de extraordinarios.

25 de juny de 1748:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Ribera mayor, Músico ministril, en que solicita licencia para pasar a Madrid por tiempo de un mes con poca diferencia, para tratar y convenir diferentes dependencias y intereses que tiene con Francisco Villanueva, su suegro, que reside en aquella Villa. Acordaron que dexando persona que supla su lugar en dicho tiempo, se le conceda la licencia.

18 d'octubre de 1748:

En vista de los Memoriales presentados por Joseph Ribera, Bernardo Albert, Músicos Ministriles, y Bernardo Farbega, también músico, en que suplican, los dos primeros alguna ayuda de costa a cuenta de los trabajos que tienen hechos en el corriente año en servicio de esta Ciudad, assí en la Capilla como en los empleos de ministriles, y el referido Farbega concluye suplicando, atento a sus habilidades de violín y bajón, se le nombre en una de las plazas de ministriles que quedan vacantes (Havien de ser dos oboès o dos xirimies segons el cas, més un baixó: dues veus i un greu) con el salario que pareciese correspondiente. Acordaron se les libren a los dos primeros ocho libras a cada uno a cuenta de sus trabajos, del destino de salarios de la Capilla (els que no s'havian gastat per vacar les places); Y al último, que se le tendrá presente quando se haga el reglamento de Plazas de Ministriles.

30 d'octubre:

Haviéndose hecho presente por el Señor Don Gaspar Pelegero una carta que ha recibido del Doctor Joseph Roca, Racional del Ilustre Cabildo eclesiástico de esta Ciudad que su tenor es el siguiente: Muy Señor mío: pongo en noticia de Vuestra Señoría que con el motivo de haver pasado Mosén Fernando Acuña, Organista de esta Iglesia, a servir dicha Plaza a la Colegial de Alicante, ha tenido a bien este Cabildo, en conferir dicha Plaza a Félix Aliaga por tiempo de quatro años, con cuyo motivo podrá vuestra Señoría mandar se le haga el asiento en esa Illustre Ciudad, que deverá correr desde el día veinte y dos del corriente mes, a fin que pueda dicho Organista lucrar las subvenciones y exempciones que le competen a su oficio; y con esto quedo a la obediencia de Vuestra Señoría con fina voluntad. Aula Capitular de San Phelipe y Octubre 23 de 1748.

Y vista, sus Señorías determinaron tomarse acuerdo para deliberar lo que en el asunto convenga, y que assí se le responda por carta por dicho Señor Don Gaspar.

30 de novembre:

En vista de un Memorial presentado por Mossén Fernando Acuña en que representa que habiendo tenido la honra de haver servido a esta Ciudad y al Ilustre cabildo Eclesiástico en el empleo de Organista por muchos años, y siendo de derecho natural el anhelo a mayor conveniencia y al de lograr la salud de que en esta Ciudad ha carecido, le ha sido preciso admitir la Plaza de Organista y Arpista de la Colegial de Alicante, a donde deve partir, estando siempre en toda distancia muy prompto a exercitar su obediencia en los preceptos de esta Ciudad; Y concluye suplicando se le mande librar el pago de la prorrata de su salario hasta fin de mes de septiembre por haverle empezado a correr el de Alicante en primero del corriente. Acordaron concederle la Licencia que solicita, y que se le libre la prorrata de su salario hasta fin de Septiembre siguiente y se despache el libramiento correspondiente.

5 de Novembre:

[...] para conferir y resolver sobre la carta que escribió el Señor Don Joseph Roca [...] que se hizo presente en el Cabildo antecedente, y teniéndola presente nuevamente en este, como también la Concordia aprovada por Su Magestad, Acordaron que por dicho señor Gaspar Pelegero se escribiese a dicho Canónigo Racional la carta del tenor siguiente: Muy Señor mío, en conformidad de lo que expuse a Vuestra Señoría acusando el recibo de su carta de veinte y tres del pasdo, teniéndola presente la Ciudad en el Ayntamiento que ha celebrado en este día, ha parecido, por no quedarle arbitrio según lo prevenido en su Concordia, que no tiene facultad de consignar salario a sugeto que no pueda ser comprendido en el número de los Músicos que componen la Capilla; y teniendo Félix Aliaga, a quien se ha servido el Ilustre Cabildo nombrar por Organista, la incapacidad natural, por su total defecto de vista, el poder acompañar como Músico en dicha Capilla; ha resuelto poner en consideración de dicho Ilustre Cabildo assí lo prevenido en dicha Concordia, con la incapacidad natural de dicho Félix Aliaga, para que en su vista pueda el Ilustre Cabildo no dudar de la satisfacción con que desea la Ciudad la buena correspondencia y armonía que siempre ha procurado para contribuir por su parte a quanto le sea arbitrable en su servicio; lo que ruego a Vuestra Señoría se sirva hazer presente a dicho Ilustre Cabildo y assí dispensarme ocasiones de su complacencia en que exercitar mi afecto en el obsequio de Vuestra Señoría, cuya vida pido a Dios que guarde muchos años como deseo. Casas Capitulares de san Phelipe y Noviembre 5 de 1748.

12 de novembre de 1748:

Por el señor Don Gaspar Pelegero se hizo presente en este Ayuntamiento una carta que la mañana de este día se le ha remitido por el Doctor Joseph Roca, Canónigo Racional [...] cuyo tenor es el siguiente: Muy Señor mío, la [...]carta con fecha 5 de los corrientes que recibí de Vuestra Señoría, he hecho presente en la Junta que celebró este Cabildo en 7 de los mismos, y visto su contenido ha resuelto mandarme ruego a vuestra Señoría haga presente a la Ilustre Ciudad que Félix Aliaga, no obstante la Informada Incapacidad natural que le motiva la falta de vista, por dictamen del Maestro de Capilla que se ha ohído, en el que ha expuesto, por hallarle capaz, es otro de los Músicos de esta, con bastante suficiencia para satisfacer el encargo que el Maestro le destinase en su empleo; que se hace cargo el Cabildo no poder ser por ahora en el acompañamiento del primer coro, lo que bien consideró el Cabildo en su nombramiento, pero como de

los escarmientos sean hijas las precauciones, vistos los que han motivado y cada día embarazan al Cabildo los Músicos forasteros; siéndole indispensable atender al mayor servicio del culto divino, que con la cortedad irreparable de las congruas que permiten las descaídas rentas de la Iglesia, aún siendo animados con todo lo que puede precisar del experimentado favor de la Ilustre Ciudad, no dexan arbitrio para encontrar sugeto que, aunque se ofresca por alguna particular conveniencia al servicio, le desempeñe teniendo el blanco de engrosar con continuas salidas su haver, en notorio menoscavo de su cotidiana obligación. Hecha seria reflexión por el Cabildo de estos ciertos indispensables perjuicios, hizo el nombramiento, con el convencimiento de su defecto, reparándole con darle compañero que supliese lo que al dicho Aliaga al presente le falta, esperando que el tiempo desengañe poder suplir su ciencia lo que le embaraza el defecto de su vista, y atendiendo a esta contingencia le hizo sólo temporal, para que en el discurrir de quatro años se experimente si le basta el oído para servir en todo, estando bien seguro el Cabildo que la Ilustre ciudad, que venera, estará entendida de estos ciertos motivos que le han impelido a hacer esta tentativa para hallar en el Culto Divino lo que deve procurar y desea, y vencidos los embargos que expuestos en la de Vuestra Señoría en algo se satisfacen, mandara se le contribuya al nombrado Organista con la ordinaria Cota. Lo que espera merecer el Cabildo por la certeza que le da la experiencia de su atención, hija de la admirable correspondencia y armonía de que se confiansa deudor el Cabildo y la procuró siempre por su parte, solicitando ocasiones que acrediten este reconocimiento, que espero Vuestra Señoría se servirá poner en noticia de la Ilustre Ciudad, y a mi, exercitarme en los empleos que sean de su mayor satisfacción. Nuestro Señor...

Aula Capitular de San Phelipe y Noviembre 11 de 1748 [...] Y vista y oída por sus Señorías, Acordaron se reporte a otro Ayuntamiento para resolver y determinar lo que convenga.

19 de noviembre de 1748:

En atención igualmente a que en el Cabildo antecednte en vista de la Carta que el Señor Don Gaspar Pelegero manifestó del Canónigo Racional [...] sobre asunto de Organista, se difirió su conferencia y resolución para otro cabildo, haviéndose hecho nuevamente presente en este, y conferido sobre su contenido. Y atento a ocurrir circunstancias deque se hace preciso enterarse para su resolución, acordaron diferirla para otro Ayuntamiento.

20 de diciembre de 1748:

En vista de la propia suerte de dos memoriales presentados por Joseph Ribera, Bernardo Albert y Bernardo Farbega, en que suplican, esto es: los dos primeros se les libre el el cumplimiento de las treinta libras que esta Ciudad les consideró en el año antedente por haver asistido y servido, en el corriente, en el empleo de Músicos ministriles; y al último, la gratificación que a ésta le pareciere, por haver también servido parte de este año; en cuya atención y la de haver informado el Secretario tener libradas la Ciudad diez y seis libras, se les den catorze libras más a cada uno, y al dicho Farbega seis libras, y que se les despache el libramiento correspondiente.

Llibre 36. 1749

19 de gener

S'acorden les funcions i les celebracions en commemoració dels terratrèmols:

[...] que sin embargo de no haver demostración que proporcionase la gratitud con el tamaño de la deuda, era preciso medirla con las flaquezas humanas para que estuviese menos expuesta [la ciutat] a los achaques del tiempo, resolviendo lo siguiente: Que el día veinte y tres de Marzo de cada un año, a las seis y media de la manyana, que fue la hora en que sucedió el terremoto, se expondría el Santísimo en la Iglesia y quitado el vidrio de el nicho de Nuestra Señora. Se descubriría assí mismo su Santa Imagen y luego se diría una Missa solemne con Música del Santísimo Sacramento, con Gloria, Credo y paramentos blancos, en acción de gracias por el beneficio recibido ese día [...] Que a las seis y media de la manyana fuesen al buelo las campanas para avisar al pueblo, hasta que Nuestro Amo estuviera expuesto, y que en los intervalos que huviese en el día, acabados los oficios y funciones, hiciesen sus repiques en la forma acostumbrada [...]. També acordaren donar 20 lliures per a aquesta festa.

24 de gener:

L'Ajuntament havia nomenat comissaris a fi que conferiren amb el deà Diego Eugenio Laviña sobre el tema l'organista. Així,

[...] en razón del medio que podía proporcionarse para darle libramiento del salario perteneciente al organista, teniendo presente las cartas del Ilustre Cabildo en que por ellas se satisfacía a lo justamente objetado por la Ciudad, confirieron amistosamente con dicho Deán, encontrándole acompañado de Don Ventura Soler, Canónigo, con el motivo de ser el más instruido en este asunto, y después de serios debates, y subsanando qualquiera resentimiento que hubiera podido haver entre ambos Cabildos, pareció que el medio término más ayroso era librar a favor del Ilustre Cabildo el salario, quedando en dicha conferencia los conferentes lisongeados que ambos cabildos vendrían en dicho medio. Y ohida por sus Señorías dicha propuesta, acordaron se votase para su resolución, en cuyo cumplimiento el Señor Don Thomas Terranet Dixo: Que respecto de no haverse encontrado en Ayuntamiento que se haya tratado del asunto, se toma tiempo para su dictamen.= El Señor Don Joseph Thomas Sanchis, Dixo: Que según lo dispuesto por los Señores Don Thomas Cebrián y Don Joseph Cebrián, es de voto que se libre a favor del Cabildo el salario, siendo el tiempo a voluntad de la Ciudad.= El Señor Don Gerardo Llázer, Dixo: Que respecto de deverse informar sobre este asunto, difiere su dictamen para el Ayuntamiento próximo.= El Señor Don Ginés Ferrís, Dixo: Que a fin de continuar la buena correspondencia y armonía entre ambos Cabildos, se conforma con el medio que se ha tomado por los senyores conferentes, y que se libre por ahora y a voluntad de la Ciudad.=El Señor Don Vicente Peris, Dixo: Que se conforma con el voto del Señor Don Ginés Ferrís.=El Señor Don Antonio Joseph Cebrián, Dixo: se conforma con su propuesta, siendo el tiempo a voluntad de la Ciudad.=EL Señor Don Joseph Ferrer, Dixo: Que sin embargo de no haverse executado en el encargo que dió la Ciudad [...], es de dictamen que se libre el salario a facultad del Ilustre Cabildo por ahora y durante la voluntad de la Ciudad.= Y el Señor Don Thomas Cebrián, Dixo: Que se conforma con el voto del Señor Don Antonio Joseph Cebrián.= Y conseqüentemente, acordaron se avise a dicho Ilustre Cabildo con carta, para cuya formació dieron comission [...]

En l'ajuntament de 28 de gener (p.16v) es dóna compte que la carta s'ha fet arribar a la Seu i que ja està esclarit l'assumpte, contenciós, sobre Aliaga i la responsabilitat municipal sobre nomenament i salari d'organista.

28 de gener:

En vista de Memoriales presentados por Bernardo Albert, Joseph Ribera y Farbega, Músicos Ministriles, y de Joseph Joaquín Boluda, en que respectivamente pretenden plazas de tales ministriles con asignación de salario. Acordaron no haver lugar por ahora a las pretensiones de esta partes.

15 d'abril de 1749

Repartiment de despese per festivitats:

[...] catorze libras por la tercia del salario del campanero que venze este mes; una libra, seis sueldos y ocho, para pagar el trabajo de barrer y quitar las esteras de la Iglesia, y de llevar los timbales en las procesiones de dichas festividades. [...] cinco sueldos y quatro, par una piel para uno de los timbales que se ha rompido [...]

6 de maig del 1749:

En vista de un Memorial presentado por Bernardo Farbega, Bernardo Albert y Joseph Ribera, Músicos Ministriles de la capilla de esta Ciudad en que suplican que por quanto sirven a esta Ciudad con los empleos de Ministriles se dignó concederles la gratificación de treinta libras anuas a cada uno, concluyen suplicando que al respecto de dicha cantidad se les libre la tercia vencida en fin de Abril pasado. Acordaron, en atención a dichos trabajos que ha tenido en este año, librarles diez libras a cada uno.

17 de juny de 1749:

En vista de un Memorial presentado por Mosén Joseph Portell, Maestro de Capilla de la Colegial, en que por sí y en nombre de los que la componen, representa que siempre ha merecido de esta Ciudad gratificar anualmente a dicha Capilla con doze libras por el trabajo de cantar las Siestas en la Octava del Corpus. Por lo que concluye suplicando se sirva ésta resolver se le despache libramiento a favor del suplicante y demás individuos de la Capilla que han cantado en dichas siestas, la cantidad de doze libras o lo que tuviese por conveniente. Acordaron, atento a ser cierto quanto en esta instancia se expone, librar por vía de gratificación, ocho libras, y que se despache el libramiento correspondiente del destino de extraordinarios.

20 de juny de 1749:

Haviéndose hecho presente por el Señor Don Vicente Peris que atento a tener entendido que a Juan Álvarez, timbalero, y Joseph Álvarez, Clarinero, les concedió esta Ciudad dichos respectivos empleos durante su voluntad y en tanto salían otros sugetos de mejor habilidad, y ocurrir al presente haver venido a ésta Christian Rodulfo Arnes, trompeta, i Miguel Benito, su hijastro, timbalero, que han servido en el Regimiento de Cavallería de Calatrava, y que así dichos instrumentos, como otros, les

tocan con toda destreza, habiendo acreditado su habilidad en varias ocasiones que delante de algunas personas inteligentes se le ha hecho tocar, y que desean entrar en el servicio de esta Ciudad, lo expone a este Ayuntamiento para que se sirva resolver lo que tenga por conveniente, con la circunstancia de que de dicho Regimiento han salido con sus licencias que han manifestado, y que según los informes que se le han dado, son personas de buen porte y proceder. Por lo que acordaron remover a dichos Joseph y Juan Álvarez de dichos respectivos empleos, y que se les pague hasta este día lo que se les deve de sus salarios, despachándose el libramiento correspondiente; y conseqüentemente, admitir a dichos Christian Rodulfo Arnes y Miguel Benito, trompeta y timbalero respectivamente, durante la voluntad de la Ciudad; y dieron comisión a dicho Señor Don Vicente para que las ciento veinte y cinco libras que la Ciudad tiene asignadas por salario para los dos clarineros y timbalero, las destine y reparta conforme lo tuviese por conveniente, entre los tres empleos, y que a este efecto les llame y convenga.

8 de juliol de 1749:

[...] se hizo presente que en conformidad de la comisión que esta Ciudad le confirió [...] para que repartiese las ciento veinte i cinco libras entre los dos trompetas i timbalero, lo había executado repartiendo dicha cantidad por partes iguales entre dichos trompetas y timbalero, que sale al respecto de quarenta y una libras, treze sueldos y quatro cada uno, en cuya inteligencia acordaron se pase testimonio a la contaduría de esta Ciudad del cargo [...]

29 de juliol de 1749

Es lliuren quinze libras, un sueldo y quatro por la tercia del campanero [...] y por el trabajo de los mozos que han de llevar los timbales.

9 de setembre de 1749:

[...] se libre a favor de Bernardo Farbega, Joseph Ribera y Bernardo Albert, Músicos, treinta libras en moneda de este Reyno, esto es, diez libras a cada uno por gratificación a los trabajos que han tenido en servicio de esta Ciudad en el discurso de quatro meses, [...] en la asistencia a las funciones de la Capilla de la Iglesia Colegial que se han celebrado de cuenta de esta Ciudad, atento a no tener salario por ahora destinado.

19 de desembre

Es tornen a lliurar tèrcies de 10 lliures als tres ministrils.

Llibre 37. 1750

13 de gener:

[...] También hizo presente dicho Señor Don Vicente Peris, que por quanto por parte de Miguel Raymundo, Clarinero, se le ha representado que toda la vez que el clarinero y timbalero que tenía esta Ciudad se han despedido del servicio de esta, y que dicho

Miguel continua en su mismo empleo, suplica a esta Ciudad se le mande dar el mismo salario que antes tenía que eran quarenta y cinco libras; en cuya inteligencia y la de tener por justa la instancia acordaron se le dé y continúe el mismo salario que antes tenía, y que le corra a dicho respecto desde primero de este año.

10 de març de 1750, p.38

A les 10 del matí, s'apleguen a l'ermita de Sant Josep la corporació municipal per

[...] asistir a la festividad que por los gremios de Alvañiles y Carpinteros se celebra en dicha hermita en ese día, y concurre la Ciudad todos los años convidada por dicho gremio [...] con asistencia de Secretarios, Maceros, Ministriles, Clarineros y timbalero y desensia que correspondía [...]

9 d'abril de 1750. p.43v:

Relació de les despeses i repartiment d'elles en ocasió de les festivitats de Sant Vicent Ferrer, les Santes, Apòstol San Felip i Santiago:

[...] ocho libras, siete sueldos y tres, por el alquiler de seis cavallos que sirvieron para los Ministriles, clarineros y timbalero, y gratificación que se dió a estos [...]

12 de maig de 1750. p 56 i 56v:

Acordaron se libren a Bernardo Farbega, Bernardo Albert y Joseph Ribera, Músicos Ministriles de la Capilla de la Colegial de esta Ciudad, diez libras, moneda de este reyno, a cada uno por la tercia del salario que se les da por vía de gratificación en atención a los servicios que tienen hechos en las funciones que por cuenta de ésta se han celebrado en dicha Capilla, que venció en fin de Abril [...]

22 de maig de 1750. p.61v i 62:

Haviéndose presentado en este Ayuntamiento dos memoriales, el uno por parte de Bernardo Albert y Joseph Ribera, Músicos Ministriles de la capilla de la Colegial de esta Ciudad, en que representan que hallándose menesterosos para mantenerse, no les es dable cumplir sin la gratificación de salario según sus antecesores le gosavan, con cuyo alivio podrán servir, pero de lo contrario, agradeciendo a esta Ciudad los beneficios y favor que le han debido, sienten apartarse del asilo y protección; y el otro, por Bernardo Farbega, también Músico Ministril de la misma, en que dize que sirve a esta Ciudad algún tiempo haze, con la aplicaicón y cuydado que deve como a ésta le consta, cumpliendo exactamente con su obligación, y como estos cortos servicios y el adelantamiento en su empleo le animan a la pretensión de entero salario, por tener hasta ahora asignada sólo una gratificación, concluye suplicando se digne concederle el salario entero. Y vistos y oídos por sus Señorías los referidos Memoriales, Acordaron, por vía de gratificación, se les libren quatro libras a cada uno para medias y zapatos, a fin de que puedan asistir con desensia en la funciones de la festividad del Corpus siguiente, atento a no tener por ahora salario destinado, y que pasada dicha festividad, se providenciará sobre sus pretensiones.

26 de maig de 1750, p.62.:

[...] y la restante una libra, un sueldo y quatro, a los que llevan los timbales el día del Corpus por mañana y tarde, cabo de Octava y día de San Pedro [...]

12 de juny de 1750, p.75 i 75v:

[...] Respecto de que para dicha función (celebració del casament de la infanta María Antonia am el Duc de Saboya) se encuentra esta Ciudad con sólo un clarinero, porque Christian Rodulfo Arnes y Miguel Benito Arnes, que han venido a ésta para tratar de su admisión a las Plazas de Clarinero y timbalero que se hallan vacantes por no estar admitidos, se dize han marchado o están para irse a la Ciudad de Alicante a tocar en la función de Toros que en aquella se ha de hazer el lunes siguiente, y que el motivo de no quedarse para la función de manyana es porque van a pie y no podrán llegar a tiempo; Por lo que acordaron dar encargo al Señor Don Gerardo Llázer para que en el caso de no haver marchado, les mande llamar y haga quedar para que asistan a dicha función, que se les gratificarà con una libra a cada uno, y que conviniendo en ello se les pague despachándose el libramiento correspondiente, y que esta gratificación se entienda en los dos clarineros y timbalero por ser función extraordinaria y estar los tres para marchar a la de Alicante.

12 de juny, p.77 i 77v:

En vista de un Memorial presentado por Mosén Joseph Portell, Maestro de Capilla de la Colegial Iglesia de esta Ciudad en que por sí y en nombre de los demás Músicos que la componen, representan que en la octava de la festividad del Corpus pasada de próximo, han concurrido a la Iglesia Colegial y cantado las siestas que en tales días de cada año se acostumbran, y por ello concluye suplicando les libre esta Ciudad la gratificación ordinaria. En cuya atención y la de que han concurrido los Músicos a dichas siestas sin preseder el especial permiso de esta ciudad, y que por ello parese no ser acrehedores a gratificación alguna, pero atento a ser en obsequio y servicio del Santísimo Sacramento, a que se deve preferir y ser los efectos de extraordinarios destinados para las funciones y gastos precisos, acordaron se les gratifique con ocho libras y despache el libramiento ordinario; en que no convino el Señor Don Ginés Ferrís por no entender haya porción de extraordinarios en el fondo, y por ello, y por no querer ser responsable de dicho gasto protestava, y protestó dicho libramiento.

16 de juny de 1750, p.81:

El Señor Don Gerardo Llázer hizo presente que Bernardo Albert i Joseph Ribera, Músicos ministriles, repetidas veces han estado en su casa solicitando con mucha osadía aumento de salarios por parte de esta ciudad o resolución al Memorial que presentaron en el Ayuntamiento de veinte y dos de Mayo próximo pasado, y que si no resolvía la Ciudad, entregarían las Capas, desde luego, i se irían; en cuya inteligencia y en consideración a la corta habilidad de sus empleos y al modo en que proceden, Acordaron queden despedidos de sus empleos desde este día, y que por lo que mira a Bernardo Farbega, se le continúe su salario y que se le tendrá presente para atenderle.

14 de juliol de 1750:

[...] que se haga la publicación de las Ordenanzas de esta ciudad (les de Valdés León) que se ha servido aprovar el Real Consejo, y que si parece a ésta, y no teniendo inconveniente, dispondrá se execute en el día de manyana con timbales y clarines.

22 de juliol de 1750, p 119 i 119v

Christian Rofulfo Arnes, clariner, presenta un memorial:

[...] que para mejor mantenerse en el servicio de Clarinero, ha buscado el medio y arbitrio de que si ésta lo tiene a bién, darle permiso para que pueda vender en su casa, que la tiene en la Fuente de los Ciegos, vino y Azeyte, para que de esta manera tenga para poder acudir a sus obligaciones por no bastarle el salario que ésta le tiene señalado; que dicha casa que habita, en tiempo pasado era tienda y no se ha puesto otra en su lugar.

Dies després, p.127, día 31 de juliol, se li concedeix la llicència que demanava.

4 d'agost

Es fa correguda de bous i se'ls dóna mitja lliura de regal, embolicada dins d'un paper, a cadascun dels clariners, timbaler i ministrils ... *per agasajar*, la correguda de bous. També es va agrair en igual forma a la resta de dependents.

15 d'agost, p.141 i 141v

A l'entrada de l'ofici solemne en la Seu, s'enjunten el senyors de la corporació municipal a deliberar abans d'entrar a l'església, perquè havien de prendre una decisió ràpida sobre músics:

[...] y haverles dirigido zédulas de orden del Señor Corregidor para tratar, y en caso necesario nombrar Músicos ministriles por haver precisión, mediante que de no tenerse esta conferencia o resolver, podría perderse la coyuntura por haver venido algunos de ellos de Onteniente y estar de tránsito para la Villa Nueva de Castellón. En esta consideración y la de necesitarles la Ciudad para sus funciones, se les havia hecho detener y hecho examinar sus habilidades ante Mosén Joseph Portell, Maestro de Capilla de esta Colegial, y de resulta de haverles visto y ohido tañer los instrumentos que al presente exercitan que son: bajón, cheremía, obué y violín, certifica, por certificación que ha dado en este día dicho Maestro de capilla, ser suficientes habilidades, y que hay esperanza de serlo mucho más en adelante. Y respecto de que en dicha certificación les gradua a Bernardo Farbega por primer Ministril, a Vicente Pla por segundo, y a Joseph Pla por tercero, Acordose de conformidad, admitir a los referidos Músicos ministriles de esta Ciudad con el salario, al primero de setenta libras, al segundo de sesenta y al tercero de quarenta, según se previene y dispone en la Ordenanza, entendiéndose esta admisión y nombramiento durante la voluntad de esta Ciudad. Y para que de ello conste lo pongo por Diligencia. Luís Meliana.

11 de setembre, p.155:

En vista igualmente de otro Memorial presentado por Vicente y Joseph Pla, Músicos ministriles en que representan que se hallan faltos de trompas de Caça que necesitan en sus empleos, y que no pueden comprarlas por carecer de medios, y que deviendo servir en obsequio de esta Ciudad y en lucimiento de sus funciones, concluyen suplicando el adelantamiento de una tercia de los salarios que les están asignados. Acordose que, asegurando estas partes el importe de la tercia, se les libre el contingente de ella y despache el libramiento correspondiente.

3 de novembre:

En vista igualmente de otro Memorial presentado por Christian Arnes y Miguel Arnes, Padre e hijo, en que representan que habiéndose dado la tienda para el auxilio y tener mayor aumento para el mantenimiento de su familia por ser el salario corto, y reconociendo tener el parage poca correspondencia por la corta renta que tienen, concluyen suplicando sea del agrado de esta Ciudad mandar se quite la tienda de la Plaza de San Onofre para que de esta manera puedan más bien aviarse. Acordose no haver lugar por ahora a la Instancia de estas partes.

24 de novembre:

Nuestro escrivano de Cabildo hizo presente una copia impresa de la Real Resolución tomada en el año mil setecientos quarenta y seis para que no se hagan comedias, no sólo en las ciudades de este Reyno, pero ni tampoco en ningunas villas o Lugares, ni por farsantes en los teatros, ni por otros particulares en parage alguno público, que se ha comunicado por el Acuerdo de esta Real Audiencia al Señor Corregidor en carta del Señor Fiscal, de diez y siete del corriente. Acordose en su vista su obediencia y cumplimiento, y que para su observancia se registre.

Llibre 38. 1751

4 de gener, p.1v:

[...] y el otro [memorial] por Félix Aliaga, ciego, en que igualmente suplica se le exonere de la satisfacción de doze libras que se le han repartido [entenem que de l'obligació de l'Equivalent] por competirle la exención de los los Pechos y derechos Reales concedidas por los Reyes Católicos a los constituídos en semejante infelizidad que, por carecer de la vista corporal, se reputan en el derecho personas miserables aún teniendo bienes; y por estar empleado en el oficio de organista titular de la Colegial Iglesia de esta Ciudad, sirviendo de ella en propiedad y exercicio, por cuyo motivo le compete igualmente la exempción de tributos y Gavelas que disponen los sagrados cánones y el Concilio de Trento en los clérigos casados. Y porque no pudiéndose dudar que como tal primario Organista es otro de los sirvientes asalariados de esta Ciudad, circunstancia tan atendible como poderosa para el goze de dichas exempciones; Y en vista de dichos Memoriales acordose se pongan en la lista de las rebajas, y con el testimonio de Niquiles se represente al Señor Intendente para su aprobación con las demás partidas que se han hecho presentes en este Cabildo [...]

15 de gener, p.6v:

Haviéndose hecho presente por el señor Vicente Peris que Miguel Raymundo, Clarinero, había pasado a su casa a despedirse del servicio de esta Ciudad en consideración a no poder continuarle por su poca salud, y que con dicha inteligencia podía a este Ayuntamiento proveer su plaza en quien fuese de su satisfacción. En esta atención y la de haberse presentado por Christian Rodulfo Arnes Memorial suplicando dicha plaza para su hijo mayor que sirve la de timbalero, y que la de este se proveha en otro hijo suyo más pequeño, de cuyas habilidades consta a esta ciudad, Acordose dar por vacante la referida Plaza de Miguel Raymundo, y que sobre sobre la petición de dicho Christian Rodulfo se cite por zédulas para el Cabildo siguiente, para hazer el nombramiento o resolución que convenga.

19 de gener de 1751. p.8 i 8v:

Por quanto igualmente este Cabildo es citado por zédulas para proveer una plaza de Clarinero, y en caso necesario la de timbalero, en esta atención y teniéndose presente el Memorial de Christian Rodulfo Arnes, que se presentó en el Ayuntamiento antesedente, y a la notoria habilidad del dicho y de sus dos hijos, Acordose nombrar al hijo mayor, que servía la plaza de Timbalero, para segundo Clarinero, y para la plaza de Timbalero, al segundo hijo con el salario destinado en la ordenanza para los dos clarineros y timbalero, y que les corra desde el día quinze de los corrientes en que se presentó dicho Memorial, por estar ya sirviendo dichos empleos, y que se entienda este nombramiento durante la voluntad de la Ciudad; Y respecto de haver manifestado el Señor Vicente Peris que los calzones de los vestidos uniformes de dichos sirvientes están inútiles, y que convendría igualmente componer la casaca para el hijo más pequeño, Acordose assimismo que los Señores Comisarios de Mes, dispongan se les hagan calzones y compongan dicha casaca.

26 de gener de 1751, p.14

Per una qüestió de filtracions d'aigua sobre la sèquia de Bellús, sabem que Mossén Macià del Villar habita una casa propietat del Senyor Joseph Quadrado heretada de Vicente Guitart. Al mateix carrer també habiten Francisco Roca i Tomás Jara. Fetes les indagacions corresponents a l'*Statu Animarum*, hem pogut esbrinar que es tracta del carrer de Noguera, just baix de la Seu. Sembla ser que habitava a casa de son germà Francisco.

27 d'abril de 1751, p.72v:

[...] En conformidad del encargo que este Ayuntamiento le confirió en el Cabildo de diez y nueve de Enero pasado, había hecho comprar siete palmos y medio de paño colorado veinte y doseno, con ocho varas de Galón de seda, en Valencia, por no haverle en la ciudad, para calzones de los Clarineros y timbalero, y que su importe, con los demás adherentes y hechuras, importa siete libras, diez sueldos y quatro dineros según la nota que de ello exhibió; en cuya inteligencia acordose se libre dicha cantidad.

2 de juny de 1751, p.98v y 99:

En atención a que antiguamente por más obsequio y servicio a Nuestro Señor se hacía e iba en la procesión de dicha fiesta una danza de Momos, y desear esta Ciudad continuarlo igualmente en quanto le sea posible, Acordose que los Señores comisarios

de Fiestas, si enquentran disposición de que se puede componer dicha danza para la próxima festividad del Señor, dispongan se haga y salga, y si por la cortedad del tiempo no hubiese proporción, procuren se restablesca para los años sucesivos. También es recuperen els gegants.

8 de juny de 1751, p.104v

Despeses per al Corpus

[...] treinta y siete Libras por las dansetas.= [...] una Libra, y un sueldo y quatro a los de los timbales en dicha procesión y en la de San Pedro [...].= Quatro sueldos al manchador del órgano.=

30 de juliol de 1751, p.115v

El bosser de la Seu sol·licita l'Ajuntament 28 lliures per sufragar diverses despeses derivades de la festa de Sant Feliu, La Mare de Déu i Anys del Rei. Entre aquestes despeses previstes consta:

[...] una libra, un sueldo y quatro para los muchachos que han de llevar los timbales en las procesiones de dichos días; y la una libra y ocho sueldos restantes, por dos pares de zapatos para los muchachos que han de llevar dichos timbales, en atención a no servir los que tienen [...]

Sembla ser que les corregudes de bous supleixen les ganes de vida social i festa que no poden rebre de les comèdies i altres espectacles per estar-ne prohibits.

Francisco Grana (pare), té una tenda de vendre ví, oli, vinagre i d'altres productes com a llogater, semblant-li el lloguer excessiu per tan poc espai . Sol·licita llicència per poder-ne llogar una altra més apropiada al negoci, i li la concedeixen sempre que siga dins del mateix barri (p. 184v. i 185).

Els músics de salari acudien a tocar als llocs d'estació dels monuments previstos segons processons (29 d'octubre, p.203)

Llibre 39. 1752

p.88v: es fan campanes noves per a la col·legial.

7 de juliol de 1752, p.146:

En vista de un Memorial presentado por Joseph Portell, Maestro de capilla, y otros Músicos de ella, en que suplican el libramiento de sus salarios adeudados, según se manda por la ordenanza, Acordose que informe el contador de los motivos que ha tenido para no comprender a estas partes en la certificación de tercias que libró en treinta de Junio pasado.=

11 de juliol de 1752, p. 147.

En vista del informe que ha dado el contador sobre el Memorial de los Músicos de la capilla de la Colegial de esta Ciudad, en razón del pago de sus salarios, en que expresa que el motivo de no haberles comprendido en la certificación, fue porque no tienen

plazo asignado para su pago en las ordenanzas sesenta hasta la sesenta y cinco, de la parte primera, título veinte y uno, y que por ello no procedía su certificación hasta que por esta Ciudad se le dé la providencia que corresponda; Acordose, atento a que la ordenanza sesenta y dos, previene que al Organista se le paguen sesenta libras como se ha estilado, y que la paga del medio año de dichos salarios venci6 en fin de Junio, y que son todos dependientes y necesitan de estos alimentos para su presisa manutenci6n, certifique el contador lo que se les deva hasta fin de dicho mes, y se reporte para providenciar dicho pago.=

15 de juliol de 1752, p. 153v.

En vista de una certificaci6n librada por el contador con fecha del d'ia doze, en que certifica que a los M'usicos asalariados de Capilla y Ministriles, en conformidad de las ordenanzas y deliveraci6n acordada por esta Ciudad en el Cabildo del d'ia nonze, se les deven satisfacer por el medio a'no de sus salarios que venci6 en fin de Junio pasado, las cantidades que en dicha certificaci6n se expresan, Acordose se paguen y despachen los libramientos ordinarios.

12 de desembre de 1752, p.234v.

Havi6ndose hecho presente [...] una carta que ha recibido Don Dionisio Ros, can6nigo Racional [...] en que participa que haviendo fenecido el tiempo en que se di6 en Regencia el 6rgano de la Iglesia a F6lix Aliaga, y proporcion6ndose la oportunidad de subrogarla en Manuel Narro, en quien concurren todas las circunstancias que pide la obligaci6n de este encargo, y son necesarias al servicio de la Iglesia, le ha nombrado el Cabildo por organista [...] hazi6ndolo presente en este Ayuntamiento para que d6 la providencia que juzgue conveniente para que el nuevo provisto reciba el salario que le est6 sealado.

Llibre 40. 1753

p. 82v. La casa de F6lix Aliaga estava a l'eixida del carrer Bruns, enfront de la font dels Cecs, prop de la Seu.

7 de juliol de 1753, p.108v

Es preparava la traslaci6n de la Mare de D6u a l'altar nou de l'obra nova:

[...] En vista, igualmente, de otro Memorial presentado por Christian Rodulfo Arnes y sus hijos, Clarineros de esta Ciudad, en que dizen que supuesto se les haze el vistuario nuevo y ser preciso para la devida desensia y uniformidad, zapatos, medias, camisas y sombreros en gal6n, osin 6l, vaquetas para los timbales y cordones para los clarines, Acordose que los Se'nos Comisarios dispongan dichos adherentes a excepci6n de gal6n y camisa. [...] Al final tamb6 tingueren gal6 de plata.

11 d'agost de 1753, p. 116 i 116v

Els clariners presenten memorial demanant llicència par marxar de la ciutat. L'Ajuntament, a fi de poder prendre la decissió que li convinguera pren informes dels antecedents que obraren en el moment de la seua admissió, y després de consultar alguns advocats, en no trobar raó suficients que avalaren la sol·licitud, acordaren:

[...] que respecto de que a instancia de los mismos clarineros se les ha mejorado algunas veces el partido, y en un Memorial ofrecieron su existencia, y últimamente, en estos días inmediatos, también a sus instancias, se les han hecho libreas de mucho costee, y especialmente para el timbalero, que por ser muchacho no puede servir para otro, de que se evidencia haver confirmado su continuación, no ha lugar a la lisenia que solicitan.

1 de setembre de 1753, p.132

Cost dels uniformes:

[...] Libreas de Clarineros y timbalero, 131L., 12s.,⁹
p.132v: Cordes per a les campanes: [...] nueve piezas de cuerdas de campana (fetes per Francisco Martínez, soguer) para las del campanario de la Colegial, esto es, tres para revoltear y las seis para el repique, que se entregan por dicho Martínez el día 30 de Julio antesedente, y que pesadas por Joseph Pastor, fiel del Repeso Real, pesaron dos arrovas, veinte y una libras, que al respeto de quatro sueldos por libra que convinieron, importa su coste, diez y ocho libras, doce sueldos, moneda corriente, y que en consecuencia se le entregaron a Gaspar Yborra, Campanero, para el referido efecto.
13 d'octubre de 1753, p.159v. Trobem Macià del Villar com a prevere i desenvolupant l'ofici de domer, amb el càrrec de clavari de la cera i del seu ús, sol·licitant una quantitat a l'erari municipal per la cera consumida en la festa de la Mare de Déu.

Llibre 41. 1754

2 de gener, p.3

Certificació de salaris dels dependents:

[...] por lo que mira al salario de los clarineros y timbalero, se despache libramiento por la prorrata de los tres meses, desde primero de Julio hasta fin de Diziembre próximo pasado, al respecto de ciento veinte y cinco libras que gosavan anualmente, segun resulta de dicha certificación mediante tener percibido, dichos interesados, su importe en virtud de papeles de abono dados por el Señor Corregidor mensualmente, que paran en poder de dicho Depositario, y haverse ido sin licencia ni contento de esta Ciudad por el mes de Octubre pasado, con la circunstancia que lo que se les restase deviendo hasta el día de su ausencia deba quedar a beneficio de la dotación, por parte de reintegro del vestido uniforme que se hizo al timbalero, que por ser muchacho no puede servir para otro;
[...] Que por lo que mira a los Músicos, se sobresea en sus libramientos hasta que se presente en contaduría la certificación que se previene por ordenanza, y certifique el contador este cumplimiento, como también de qué bolsa deverán pagarse los excesos de dichos salarios de Músicos, por prevenir la ordenanza se mantengan, sin asignar de qué fondo se les deve pagar respecto de no haver bastante en la dotación, y exceder los

destinados a los que sirven, en cerca de cien libras, y se reporte para su devida resolución; y en lo que toca a los demás salarios, se despachen los libramientos correspondientes con arreglo a la ordenanza.

15 de gener, p.9:

En vista de un Memorial presentado por Carlos Cisarrega, en que representa y dize haver tenido noticia que el timbalero que estava sirviendo a esta Ciudad se ha ido, y que deseando merecer la honra de obtener dicho empleo, concluye suplicando se le conseda. Acordose se tenga presente este Memorial quando haya Clarineros.

3 de setembre de 1754, p.136:

[...] El Señor Thomas Terranet hizo presente que respecto que en el Cabildo de veinte y tres de abril de este año en que se hizo presente las dudas y reparos que se ofrecían sobre las cuentas de Félix Infante, depositario que fue de esta Ciudad, y entre las quales se hizo presente el exceso que pagava esta Ciudad a los Músicos de la Capilla de la Iglesia Colegial, sobre que fue resuelto se representase al Real y Supremo Consejo en punto de dicho exceso, y teniendo entendido que hasta el presente no se ha hecho, lo haze presente a fin de que si parece conveniente se execute lo resuelto por la Ciudad, protestando de su parte todos los daños y perjuicios que se le puedan causar por no hacerse dicha resolución. Acordó el Ayuntamiento, se reporte dicho cabildo para el siguiente.

Efectivament, en el capítol esmentat, p 63v i 64, llegim: [...] *A la nota octava* (de la relació d'objeccions als comptes del dit depositari), *que se haga la representación correspondiente al Real consejo, por el exceso de los salarios de Capilla.*=

7 de setembre de 1754:

Resolució del fiscal del Reial Consell sobre diversos excessos en els comptes, p.142: [...] Que las noventa i siete Libras, diez y seis sueldos y un dinero que en las quatrocientas quarenta y siete libras, diez sueldos y un dinero de los gastos de Capilla, se libraron y pagaron de más, de las trescientas y cinquanta libras que se destinan en la dotación, y se le abonan y se le admiten en legítimo descargo al dicho Félix Infante, han sido y son legítimamente libradas; y hasta tanto que los empleados acotados falten y se reduscan al pie y número que se dispone en dichas ordenanzas, ha y deve continuar con el aumento que fuere correspondiente, a más de dichas trescientas y cinquanta Libras, pagándole este de los sobrantes de las otras bolsas si las huviese, y en su defecto, de las quatro mil novecientas y treinta Libras, tres sueldos y cinco dineros, establecidas para la dotación, por ser estas reguladas para el caso que la Capilla se ponga en el pie y número que se establece; y mientras no falten los empleados, deverles mantener con sus salarios, lo que es correspondiente a dichas ordenanzas, y sin ninguna variedad ni oposición de ellas.

20 de setembre de 1754, p. 156v:

En vista de la certificación librada por el Señor Contador [...] de los gastos causados en las festividades celebradas en la Colegial Iglesia de esta Ciudad de quenta de la misma

(la ciutat) en los quatro meses de la segunda tercia de este año, en que certifica, según la resolución firmada por el Señor Lorenzo Ribera, Ayudante de Archivero (de la col·legial) que se ha pasado a su oficina, haver importado, comprehendida la tercia del campanero, sesenta y cinco libras, diez y seis sueldos y quatro dineros, y que deverán satisfacerse de la bolsa de gastos de Iglesia, de la que sólo hay gastadas trescientas cinquenta y nueve libras, diez y nueve sueldos y seis dineros; y que puede sufrir el coste de este quatrimestre. Acordose se libre y despache el libramiento ordinario con arreglo a la ordenanza.

Llibre 42. 1755

19 d'abril, p.52v i 53

Diligències per a la instal·lació del Esculapis a la ciutat [...] *para la educación y estudio de sus hijos [...].*

12 d'agost de 1755, p.95v.:

[...] Respecto de que tiempo haze están vacantes las plazas de timbalero y Clarineros, y que no sea decente y justo que estando dotados dichos empleos no les tenga la Ciudad, se hagan las diligencias para haverles a fin de que esté asistida en sus funciones; Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, dar comisión a los Señores Don Antonio Joseph Cebrián y Don Thomas Terranet, para que juntos, o cada uno por sí, hagan las que hallen por conducentes para haver sugetos en dichos empleos y reporten sus resultas para resolver lo que convenga.

18 d'octubre de 1755, p. 137:

Haviéndose presentado otro Memorial por Francisco Galupa y Phelipe Golsené, clarineros, en que deseando estar empleados en servicio de esta Ciudad, y estar vacantes las Plazas de Clarineros, suplican se les admita para servir en dichos empleos. Acordaron informen sobre esta instancia los Señores Comisarios de Fiestas.=

23 d'octubre de 1755, p. 139 i 139v

Arriba una carta de la Real Audiència

[...] en que consta que por Real Resolución de Su Magestad [...] de dos de Septiembre, se ha mandado observar y guardar puntualmente la prohibición de representar comedias de farsantes, y que en adelante no se permita ni consienta con ningún motivo, en la Ciudad de Valencia y Reyno, la representación de ellas, de qualquier classe que sean, por personas, ni casa de particulares o citios públicos, de día ni de noche, prohibiendo assí mesmo las diversiones de la Máquina Real y bolatínez, y que no se puedan conceder licencias para ellas por persona alguna; y que para su cumplimiento se publiquen y archiven en los libros de Ayuntamientos. Acordose en su inteligencia, se guarde y cumpla por lo que a esta Ciudad toca.

25 d'octubre de 1755, p.141v

El comissari de festes Patricio Lacy, presenta informe sobre Galupa i Golsené, qui pretenien les vacants de clariners:

[...] En cumplimiento del encargo [...] he mandado comparecer a los pretendientes, y habiéndoles hecho tocar los Clarines en mi presencia (por no haver podido estar presente por indisposición Don Joseph Sanchis) y de otros, parese que ambos son bastante hábiles en dicho exercicio, y especialmente Francisco Galupa por haver servido ocho años en el Regimiento de Cavallería de Calatrava, y nueve en el de Santiago (según noticias), y si Vuestra señoría fuese servido de nombrarles por Clarineros de esta Ciudad, podrá preferir por primero a dicho Galupa por su mayor experiencia y habilidad, y a Felipe Golsené elegirle por segundo, con los salarios destinados a dichos empleos por ordenanza, siendo los contenidos pretendientes, según noticias, de buena vida i costumbres. [...] Acordó el Ayuntamiento conceder a dichos pretendientes las dos plazas de Clarineros de esta Ciudad; y en conformidad nombró a dicho Francisco Galupa por primer Clarinero atendiendo a su habilidad, y al referido Felipè Golsené por segundo, con los salarios destinados a dichos respectivos empleos por ordenanza; y que este nombramiento tenga efecto desde primero de Noviembre siguiente, y pase el testimonio conveniente de esta deliberaciñón a la Contaduría para el asiento y pago dichos salarios.

2 de desembre de 1755, p.169v i 170:

Haviéndose assí mesmo hecho presente por el Señor Don Patricio Lacy que, atendiendo a que los dos clarines que tiene la Ciudad, el uno de ellos es inhútil absolutamente y que Francisco Galupa, otro de los Clarineros, tiene uno muy bueno y que le alargará para el servicio de esta Ciudad, y que héchole ver le han informado ser su valor de quatro libras y diez sueldos. Acordó el Ayuntamiento se tome por dicho precio y se le pague, despachándose el libramiento contra la bolsa de gastos extraordinarios, en que ha expuesto el Señor Contador haver suficiente fondo. Y que respecto de tener entendido la Ciudad que el referido Clarín inhútil se ha echado a perder de prestarse a diferentes sugetos para la función de Semana Santa y otras, deliberó igualmente, que de ninguna manera se dexen.=

Haviéndose hecho assí mesmo presente dicho Señor Lacy, que atendiendo a que Juan Arau, días haze está pretendiendo el empleo de timbalero que se halla vacante, y por los Clarineros se le ha informado ser suficientemente hábil para desempeñar su obligación y que es persona de buenas costumbres, si parese a este Ayuntamiento podrá deeterminar de nombrarle si no huviere inconveniente. En cuya inteligencia, y en consideración a los motivos que refiere la propuesta, Acordó nombrar a dicho Juan Arau por tal timbalero de esta ciudad, durante la voluntad de la misma, con el salario asignado por ordenanza.

Llibre 43. 1756

27 de gener de 1756, p.6

Que es componguen els uniformes, i dels vells dels clariners se'n faça un per al timbaler.

10 de febrer de 1756, p.11

La composició dels uniformes apuja 16 lliures, 4s, 8, a càrrec d'ordinaris.

27 d'agost de 1756, p.137v

Es compren calzes i savates per a clariners i timbaler.

28 de setembre de 1756, p.153v

El cost de les calzes i savates, un parell per cadascú d'ambdues coses, apujen 4 lliures, 16 sous. A raó de setze sous per cada parell de calzes i savates. Es paguen d'extraordinaris.

Llibre 44. 1757

4 de juny de 1757, p.72

Els clariners i timbaler tornen a demanar calzes i savates. L'ajuntament accedeix (p.73) perquè així es prevé a les ordenances, açò és, que se'ls renoven sempre que siga necessari. Han costat 4 lliures i 16 sous, el mateix que l'any anterior (p.80).

6 de setembre de 1757, p.118v:

En vista del informe que ha hecho el Señor Don Vicente Pelegero, Comisario de fiestas, sobre la pretensión de Joseph Pla, Ministril y Joseph Ribera, Músico, a la plaza de Ministril, vacante por la ausencia de Vicente Pla, sobre la que en el cabildo de veinte de Agosto se acordó informaran los Señores de Fiestas, cuyo tenor es el siguiente: [...] informados de las calidades y circunstancias de Joseph Ribera, Músico, que pretende la plaza de Ministril de esat Ciudad que se halla vacante, devemos exponer a Vuestra Señoría que no hallamos reparo en que se le confiera la última, atendiendo lo que llevamos expresado com que, por los servicios de Joseph Pla, también Ministril, y circunstancias de su desempeño en el cumplimiento de su obligación desde que sirve, el que recaiga a su favor el nombramiento de la segunda plaza vacante por ausencia de su hermano Vicente Pla. En su inteligencia [...] deliberó el Ayuntamiento de conformidad, que el referido Joseph Pla, que tiene la primer plaza de Ministril, pase i ascienda a la segunda, que ha sacado por la ausencia de su hermano Vicente Pla. Y nombraran, y nombró, para la tercera y última plaza al susodicho Joseph Ribera; y a ambos en los salarios que respectivamente estén asignados por ordenanza para dichos empleos, durante la voluntad de esta Ciudad.

Efectivament, en 20 d'agost, p.114 i 114v, havien presentat memorial dient que en atenció a dur anys servint amb salari reduït (40 lliures, Joseph Pla), sol·licitaven una millora i ascens. En aquell moment, l'ajuntament encarregà informes als comissaris.

Llibre 45. 1758 i 1759

4 d'abril de 1758, p. 39

Nomenament d'Antonio Molina per mort de Portell.

El Señor Don Joseph Baldoví, otro de los comisarios de Fiestas, hizo presente una carta que le ha escrito Don Juan Antonio Ducós, Canónigo Racional del Cabildo

Eclesiástico de esta Ciudad, con fecha de treinta de Marzo próximo pasado, en que le avisa que informado su Cabildo del lucimiento y aplauso con que hizo su oposición al Magisterio de Capilla de Valencia el Licenciado Antonio Molina, y del buen concepto que le han merecido su pericia en la Música y notoria habilidad en el Canto, en el [capítol] que hubo en el día veinte y siete de dicho mes, le eligió para el de dicha iglesia vacante por muerte de Mosén Joseph Portell y que de su orden se lo participava para que lo pusiese en noticia de esta Ciudad, a fin de que diese la que tuviere por conveniente para que pudiese gozar el salario de sesenta Libras que está destinado por ordenanza; en cuya inteligencia acordó se pase a la contaduría la certificación correspondiente para su debido asiento y curso, desde el día veinte y siete en que fue nombrado, y que por dicho Señor Don Joseph Baldoví se le responda a dicho Canónigo Racional avisándole de dicha determinación, para que lo ponga en noticia de dicho Cabildo eclesiástico.=

9 de maig de 1758

S'acorda que se'ls tornen a fer calces, savates i pantalons als clariners i timbaler. També, a la pàgina 53, 15 lliures, 3 sous, 8, costaren les calces, savates i barrets per als tres.

8 de juliol de 1758, p.74v

Nanos:

[...] Atendiendo a que la antes Ciudad de Xàtiva tenía para sus funciones públicas enanos, gigantes, deseosos algunos vecinos, y entre ellos un eclasiático llamado Mosén Manuel Aliaga, de ver restablecidas algunas de estas memorias, había dispuesto a sus expensas con la inteligencia de diferentes Señores Capitulares, las cabezas para seis de los primeros, ofreciendo a esta Ciudad para que siempre y quando determine los vestidos, pueda usar de ellas como propias. Com que tenien diners, estimaren que podien fer-ne front a les 70 L. que podia costar fer els vestits per als qui els portaren i usar-los ja en la propera festivitats de la Mare de Déu de la Seu, el cinc d'agost.

Al final, vestits ornaments i adherents costaren 97 lliures, 10diners i es pagaren de la bossa d'extraordinaris.

7 d'octubre de 1758, p.98v

El pagament quadrimestral a l'església es preveu que s'haurà de fer amb subjecció a l'ordenança.

[...] se pague el importe del quatrimestre por esta vez, en atención a haverle suplido y anticipado la Iglesia, como lo dispone la ordenanza. [...] se encarguen de conferir con el Canónigo Racional de dicha Iglesia para que teniendo presentes todos los obstáculos, vean el medio que podrá facilitar su cumplimiento, y le reporten para que pueda esta Ciudad tomar la resolución conveniente con arreglo a dicha ordenanza.

2 de desembre de 1758, p. 119

Al final s'acorda se li escriga una carta al racional explicant-li de forma entenedora el desenvolupament i prescripció de l'ordenança quant a lliurament del pagament per despeses de les funcions

que es realitzen a l'església (Ord. 98, part 1a, títol 21). Tot i això, l'església aconsegueix que es continue com venia fent-se (p.120).

2 de desembre, p.119 i 119v.:

Se acordó no se permita a los Músicos salir a otras funciones teniéndolas en la Ciudad: El Señor Joseph Baldoví hizo presente que uno de los Ministriles le ha pedido licencia para asistir en la Villa de Onteniente, a la festividad de la Purísima, y que para no hazer falta a la Función que en igual día se celebra en esta Ciudad en que concurre el Ayuntamiento, dejará persona que en su lugar asista, y que mediante de ser asumpto que cada año se pretende, si parece a esta, se podrá tomar resolución. Acordose que respecto de ser Músicos asalariados y pagárseles para que asistan a sus funciones, no se les permita.

4 de desembre de 1758, p.120v.:

[...] Que en atención a que esta Ciudad está de luto por la muerte de la Reyna, Nuestra Señora, y dever asistir a la función y procesión de la festividad de San Sabás que en el día de mañana se ha de celebrar en la Iglesia a cuenta de la misma, espera se determine si han de ir los timbales y clarines, y con qué forma, para que conste en lo sucesivo. En cuya inteligencia acordó asistan los Clarineros y Timbalero a Luto.

12 de maig de 1759, p.35 i 35v

Es fa proposta per part d'un regidor que podria, per a honra i lluïment de la ciutat, recuperar-se, donat que ja es feia a l'antiga Xàtiva, per a la processó del Corpus, el *Misteri de la Degüella*, amb un cost aproximat de 70 lliures.

9 de juny de 1759, p.39v.

Sobre pagament de tèrcies per festivitats a la Seu, veure ordenança 58. Es paguen 53 lliures, 1 sou, i 8, inclosa la primera tèrcia del campaner, com sempre, i sense comptar la cera. Terratrèmols va costar 20 lliures tal com venia succeint. 33 lliures, 1 sou i 8, eixiren de la bossa de l'església; les altres 20, de la d'extraordinaris.p. 40, es fan, ara sí, pantalons per a clariners i timbaler. Apugen 8 lliures, 11 diners. També, el misteri de la degolla per a la funció del Corpus, costà 58 lliures, 16 sous i 9.

16 de juny de 1759, p. 43:

[...] haviéndose hecho presente una nota de los gastos que se han satisfecho por el depositario con papel de abono del Señor Regidor Comisario de fiestas y páguese del Señor Corregidor, para el Misterio de la Degüella, Enanos y Músico, para la función del Corpus próximo pasado, importa 23 L. 13s.

A la p.47v, veiem que es paguen a càrrec d'extraordinaris.

30 de juny, p.47v:

En vista de otra certificación [...] en que afirma que a los Ministros, dependientes y asalariados de esta Ciudad se les está debiendo la media anualidad de sus salarios asignados por ordenanzas, que vence en fin de este mes, con prevención que los

Músicos, según relación del Racional de cabildo, consta haver cumplido en su empleos, y que en la bolsa de sus destinos hay bastantes efectos para el pago, Acordose se libren [...].

28 de juliol de 1759, p.50v i 51:

[...] en el Cabildo antesedente había dispuesto que Francisco Martínez, Maestro soguero, hiciese dos piezas de sogá para boltear las campanas pequeñas de la Colegial, quatro madejas para el repique, y tres para tocar de arriba a bajo, las quales, pesadas en el repeso contienen setenta y seis libras, que a razón de quatro sueldos en plata cada una en que ha sido ajustado otras veces y convenido ahora, importan catorze Libras, doze sueldos [...] Eixiren de la bossa d'obres.

1 de setembre de 1759, p.54v:

En atención a que por precisión y por orden de los Señores Comisarios de fiestas, por no haverse celebrado Cabildo, se han satisfecho por el Depositario, ocho Libras, diez y seis sueldos, a los hombres que bailaron los enanos en la procesión de Nuestra Señora de la Seo que se celebró en el día cinco de Agosto pròximo pasado, como también al Músico que les acompañava [...]

19 de setembre, p. 60

Ballar els *nanos* en la processó de la Mare de Déu i el músic que els acompanyava va costar 8 Lliures, 10 sous, que per ser despesa no prevista a les ordenances va haver d'eixir de la bossa d'extraordinaris.

3 d'octubre, p.64v:

[...] hizo presente otra carta con que se halla del de la Villa de Alzira (el regidor homòleg) en que dize que, con motivo de estar dicha villa para celebrar el día siete la proclamación de Nuestro Rey y Señor, Don Carlos Tercero, y desear solemnizarla para mayor lucimiento, con clarines y timbales y no tenerles, estimarà le haga el favor de imbiarle los de esta ciudad, a efecto de que asistan a dicha función.

Es va acordar deixar-los. Entenem que instruments i músics.

8 d'octubre, p. 65v:

En vista de un Memorial presentado por los Clarineros y Timbalero, en que representan que las bandoleras que se ponen a los clarines están hechas pedazos, como también los galones de los sombreros, y capotas de los muchachos que llevan los timbales, y que en esta atención y necesitar, igualmente, de medias y zapatos, concluyen suplicando se sirva esta Ciudad dar la providencia conveniente. Acordose pase a los Señores Comisarios de Fiestas para que hagan lo que entiendan preciso para la decencia de esta Ciudad.

p. 69v: En la processó de la proclamació:

[...] primeramente, un Cabo y seis soldados delante.= los clarineros y timbalero.= Alguaciles.=Músicos Ministriles.= Procurador del Número.= Escribanos del Juzgado.= [...]

27 d'octubre de 1759

Sobre la processó de la Mare de Déu del 26, p.71:

[...] y acompañó el Ayuntamiento el Real Pendón hasta dexasle en la misma sala, bajo de dosel, en donde se colocó en un pedestal, con mucha aclamación de dichos Señores de la nobleza, personas que concurrieron y voces del público que decían: Viva el Rey Nuestro Señor Don Carlos Tercero. Sintiéndose a la señal que se hizo el clamoreo de las campanas de la Colegial y de todos los conventos, con repetidas salvas de morteretes y otros artificios, con los timbales y clarines de la Ciudad y diferentes instrumentos músicos [...]

p.90v i 91,

El darrer quadrimestre de la ciutat a la col·legial, incloent la tèrcia del campaner, apuja 55L. 14s.1.22 de desembre, p.92: Les capes dels xicots que havien de dur els timbals, i forrar els timbals de baieta, apuja 9L,5s., tot a càrrec de la bossa d'extraordinaris.

Llibre 46. 1760

4 de març de 1760, p.18v i 19:

En atención a que se está haciendo el reparto del Equivalente y que en la Ciudad algunos clérigos con sólo la primera tonsura, de muchos años, y que según lo dispuesto en el artículo nono del Concordato entre la Santa Sede y la Corte de España, deven comprenderse como [si] no se hubiesen ordenado de orden sacro en el término que por sus prelados se les prescriba, que no ha de pasar de un año, y que para su cumplimiento se expidió Real Provisión en doze de Mayo de 1741, mandándose escriviesen cartas a los Prelados haciéndoles dicho especial encargo, y a los tribunales y Corregidores, orden para indagar los clérigos que de dicha calidad hubiese en sus distritos, a fin de que no ordenándose del orden sacro en el tiempo que les señalasen los Obispos, no les tengan por exemptos de cargas i oficios públicos a que están sugetos los vasallos legos.

L'ajuntament, en conseqüència, escrigué una carta a l'arquebisbe i ajornà l'execució fins a tenir-ne resposta. No hem trobat la resposta.

p. 54

Corpus i octava, 85 L.,6 s. 4, a càrrec de la bossa de festes. Misteri de la Degolla, 27 L.10s. de la bossa d'extraordinaris.

31 de maig de 1760, p.55 i 55v

Calces, savates per als clariners i timbaler per a assistir amb decència a la funció del Corpus.

7 de juny

Es renoven algunes coses del misteri de la Degolla que apugen 39L. 5s. 3. (*diferentes cosas que faltavan y componer otras*) p.59v. de la bossa d'extraordinaris.

14 de juny, p.59:

[...] el importe de las medias, sapatos que se han dado al timbalero y clarineros, sube diez y ocho pesetas, y que pareciendo al Ayuntamiento, podrá determinar su pago.

Aquesta despesa pertany a la bossa d'extraordinaris.

12 d'agost, p.72:

[...] a los hombres que baylaron los enanos en la prsesión de Nuestra Señora de la Seo, que se celebró en cinco de los corrientes, como también al músico que les acompañava, 8L, 10s.

Pertanyien a la bossa d'extraordinaris.

Desembre, p.116v i 117 de 1760

S'acorda es paguen els salaris normalment. El darrer quadrimestre de funcions a la Seu per compte de la Ciutat apuja 55L. 14s.1, amb la tèrcia del campaner inclosa. Consta que eixen de la bossa de la dotació que els correspon.

Llibre 47. 1761

21 d'abril de 1761, p.42v:

El Señor Don pedro Ximeno hizo presente que por los clarineros i timbalero se la ha hecho instancia para que se les den sombreros, medias y sapatos, en atención a no estar desentes los que usan, y no havérseles dado mucho tiempo haze; Acordó el Ayuntamiento que dicho Señor Pedro haga reconocer el estado de las ropas que piden y lo reporte para providencia.

2 de maig, p.45

86L. 13s. 8, per les festivitats del primer quadrimestre en la col·legial, inclosa la funció de Terratrèmols i la tèrcia del campaner. 66 l. 13s.8 eixen de la bossa d'extraordinaris. 20 l. de la d'extraordinaris.

També (p. 45v):

[...] Don Pedro Ximeno hizo presente una nota de lo que se necesita para la composición de los vestidos de los clarineros y timbalero, como también de una vara de Damasco para las banderillas de los Clarines por estar indecentes; Acordó el Ayuntamiento que Don Pedro disponga que se haga [...]

19 de maig de 1761, p.50v

La festa del Corpus i l'Octava, apugen 85L. 6s.4, de la bossa de festes. La Degolla, 28L. 10s. d'extraordinaris.

També (p.50v):

[...] una porción de sogas de cáñamo que havia mandado hacer a Francisco Martínez, soguero, para las campanas de la Colegial y que havían pesado ciento siete libras de doze onzas, y que havían quedado ajustadas de otras ocasiones a quatro sueldos la libra, a cuyo respecto suben veinte y una libras y ocho sueldos [...]

que eixiren de la bossa d'Obres.

23 de maig de 1761, p.53:

El canonge racional escriu una carta a la Ciutat (22 de maig) en la qual els comunica

[...] que por haver sido promovido a al plaza de Organista de la Metropolitana de Valencia Mosén Manuel Narro, quedando vacante la de su Iglesia, ha determinado su Cabildo, por providencia interina, nombrar a Francisco Martínez y Pasqual Hervás para la regencia de dicho órgano, con asistencia de los emolumentos del oficio, y que lo pusiese en noticia de esta Ciudad a fin de que se sirviese mandar se le asistiese con el salario señalado; Acordose que dicho Señor les responda que siempre que dé el aviso del día de la vacante y su provisión interina, dará esta Ayuntamiento disposición para la devida satisfacción de lo que les pertenesca a dichos interesados.

6 de juny de 1761, p.57:

Los Señores Comisarios de Obras hicieron presente que en el Hospital, con motivo de dever venir un Compañía de Cómicos a representar, por todos los interesados se han hecho recomponer los aposentos del patio, y que teniendo esta Ciudad el balcón o aposento principal y necesitar igualmente de algunos reparos, si parese a esta, [...] lo haría componer.

El cost d'aquesta reparació es preveia de 8 a 9 lliures. Acordaren que es fera. Al final va costar 15 lliures, 7 sous (p.66v)

Tot seguit, p.57v, els comissaris de festes demanaren calces i savates per als clariners i timbaler amb un cost de 4L, 15s.8, de la bossa d'extraordinaris, quan havia d'haver eixit de la d'ordinaris.

12 de juny de 1761, p.65v.

El Señor Don Pedro Ximeno hizo presente que por parte de la loable Cofradía de Nuestra Señora de la Asunción, se le ha dado recado para que pusiese en noticia de esta Ciudad cómo manyana, Domingo, veinte y uno de los corrientes, se empieza la diversión de Comedias, y que estimaría que esta la honre con su asistencia, según estilo. Acordose el asistir todos los días que pueda a su balcón, propio de la misma ciudad, y que se le den las gracias a la Cofradía.

p. 72v, els salaris de la mitja primera anualitat es paguen amb normalitat.

14 de juliol, p.77

Prohibició d'assistir a les comèdies com a corporació, segons l'Ordenança 2a, part 1a., Tit.26: podrien anar de particular, no com a Ciutat. Entre unes coses i altres, davant que a les ordenances no resa una prohibició expressa i específica, fan valdre el costum immemorial d'assistir-hi.

21 de juliol, p. 91

Sobre Narro:

Haviéndose hecho presente [...] una carta que el canónigo Racional, Don Joseph Buenaventura Soler, en nombre de su cabildo le escribió, con fecha de veinte y uno de los corrientes, en que le avisa, para que lo participe a esta Ciudad, que Mosén Manuel Narro, que pasó al Órgano de la Metropolitana de Valencia, ha suplicado al Cabildo la continuación de su empleo, que antesedentemente tenía en esta Colegial, y que ha adherido en el que celebró en el día cinco de este mes; y que mediante de hallarse restituído a su ejercicio, espera el Cabildo le continúe el salario de su confirmado empleo. En cuya inteligencia acordó el Ayuntamiento se pase la noticia conveniente a la Contaduría para su curso y pago, y que así se le responda al Canónigo Racional para que lo manifieste a su Cabildo, expresando igualmente, que queda la Ciudad sentidísima de no poder aumentarle hasta quatro mil Pesos, atendiendo a los servicios y experimentada habilidad de Mosén Narro.=

Llibre 48. 1762

27 de març de 1762, p.44v.

El Señor Don Thomas Cebrián, otro de los Comisarios de Fiestas, hizo presente que por algunos de los que componen la Danza que de las Villas de Sueca, o Cullera, venían en años pasados a esta Ciudad a baylar en la función del Corpus, se desea proseguir; y para que esta disponga lo que tengan por conveniente, espera tome resolución. Y habiendo parecido a esta ser de más lucimiento la danza de Niños, o Niñas, Acordó que los Señores Comisarios vean de estas las que mejor se proporcione, y procuren su concurrencia.

5 de juny de 1762, p.61v.

En vista de una nota firmada por el Señor Don Thomas Cebrián, comisario de Fiestas, en que consta que los gastos ordinarios para la festividad del Corpus y Cabo de octava, importan ochenta y cinco Libras, seis sueldos y quatro dineros, los del Misterio de la Degüella, veinte y ocho libras, diez sueldos, y los ocho vestidos para la Danza de los Pastores, que en lugar de las Niñas, se ha dispuesto hazer, veinte libras, Acordó el Ayuntamiento pase informe de la Contaduría para en su inteligencia determinar.=

8 de juny de 1762, p.63v.:

En vista del informe que ha dado la Contaduría sobre los gastos de la festividad del Corpus y Cabo de octava que se hicieron presentes en el Cabildo antecedente en que dice que la ochenta y cinco libras, seis sueldos y quatro dineros, pertenecen a la Bolsa de Funciones de Iglesia, y que las restantes quarenta y ocho libras, diez sueldos, causadas para el Misterio de la Degüella, y por los vestidos de los pastores, aunque no

están prevenidos en la Ordenanza, por redundar en festivo aplauso del Día del Señor, podrán librarse de la de extraordinarios, y que en ambas bolsas hay suficientes fondos para su pago, Acordose se despachasen los correspondientes libramientos para su satisfacción.

p. 64, calces i savates per als clariners i timbaler.

p.65, les banderetes noves per als clarins, amb els dos escuts d'armes de la Ciutat que s'han brodat en elles junt amb altres adherents, costen 14 lliures que eixen de la bossa d'extraordinaris.

12 de juny de 1762, p.65

Aquell any hi hagué una tempesta i s'ajornà la celebració de la funció del Corpus fins diumenge següent:

[...] sucede que por el músico de la Danza de los Enanos y demás empleados en ella y en el Misterio de la degüella, se insta para que se les pague su trabaxo o remunere si han de salir nuevamente con cantidad proporcionada, en consideración a que el músico dize, pierde función en otra parte en que tiene ajuste; otros por ser forasteros, y otro, pobre. En cuya atención y comprendiendo el Ayuntamiento la instancia digna de equidad, y con haver perdido el motivo de su parte y haver de tener, de algún modo, duplicado el trabaxo, Acordó se les den en remuneración para todos, ocho libras, y que se distribuyan por disposición de los Señores Comisarios a proporción de lo que cada uno gana, despachándose para ello el libramiento de la Bolsa de extraordinarios en que ha informado, estando presente el Señor Contador, haver suficientes efectos.

Al final, la processó del Corpus d'eixe any no es va fer tampoc diumenge següent pel mal oratge. Es feu dimarts següent.

18 d'agost, p.88

Ball de Nanos i músics per a la processó de la Mare de Déu, 8L.10s.

4 de desembre de 1762, p. 119v

Es llig una carta de la Real Cámara: el Rei decreta perpetu silenci sobre el tema de la catedralitat, i que no s'admenten, més memorials: *No ha lugar a la instancia*; l'ajuntament acorda acatar l'ordre.

p. 119v i 120

Provisió de Sa Magestat datada a Madrid el 19 de novembre, en la qual

[...] se sirve aprovar i confirmar el acuerdo que hizo esta Ciudad en veinte de Enero de mil setecientos cinquenta y tres, sobre el modo de pagar las funciones de Iglesia, para que su contenido se observe y guarde; y precediendo el Visto Bueno de las libranzas y toma de razón de la Contaduría, se pague al Apoderado que se destine por todos los interesados, el importe de las expresadas funciones a su devido tiempo, para que éste (dejando recibo de todo) las distribuya como corresponda sin embargo de lo prevenido en la Ordenanza cinquenta y ocho, parte primera, título veinte y uno, en lo que toca a esta parte, teniendo por bien de alterarla, como se altera, por dicha Real Provisión.

El darrer quadrimestre es lliura la quantitat per festivitats, per eixa vegada, amb normalitat.

p.133v i 134: A Félix Aliaga no se li concedeix privilegi d'exempció de contribuir a l'Equivalent i *cargas conseqüeles*, en estimar-se-li en el seu dia, 13 d'agost, per part del Corregidor, que no li pertocava, malgrat la ceguesa que patia. Ara tampoc se li permetia posar ni gaudir d'un *aloxamiento*. Hem cercat notícies del 13 d'agost esmentat i no hem trobat res al respecte.

Llibre 49. 1763

22 de febrer, p.18

Que es facen cordes per a les campanes de la col·legial. Al final es forma plet sobre a quin comisari correspon encarregar-se de les campanes, si el d'obres (o fuentes) o els de festes (p.49v)

21 de maig, p.51v

Coneixem que una companyia de còmics comença representacions a l'Hospital diumenge 22 de maig. L'ajuntament acorda assistir-hi. No hi apareixen més referències.

Tot seguit, que es facen barrets amb punteta de plata per als clariners i timbaler, a més de calces i savates.

Eixe any, la festa del Corpus i Octava apuja 85 lliures, 6 sous, 4 de la partida d'església. La Degolla, 28 L. 10s. de la bossa d'extraordinaris.

p. 61v.: les despeses de coses menors d'entre les quals s'hi troben barrets, calces i savates per a clariners i timbaler, apugen 16L. 15s, 11, de la bossa d'extraordinaris.

9 de juliol, p.74v:

En vista de una certificación de la Contaduría con fecha de nueve del corriente en que consta que a los ministros asalariados de Capilla, que según papel que le ha pasado el Racional de Cabildo han cumplido exactamente en sus empleos, se les está deviendo la media anualidad de salarios que venció en fin de Junio pasado, y que en su destino hay efectos, Acordó el Ayuntamiento se despachen los ordinarios libramientos para su pago.

27 d'agost de 1763, p.89

Davall la certificació des de la Col·legial del 2n quadrimestre de festivitats, es lliuren 68 L, 17 s, 7, de la bossa corresponent d'ordinaris (bossa de festes d'església).

A les acaballes de l'any es lliuren els salaris i miges anualitats amb normalitat.

29 de desembre de 1763

Es lliura 1L,1s,4

[...] por los gastos de los muchachos que llevaron los timbales en la procesiones de San Sabá, la Purísima y la Esperanza.

Llibre 50. 1764

5 de maig de 1764, p. 64vlliurament del primer quadrimestre de festes més terratrèmols, 53 L,19s, 2. 33L, 19s, 2 de la bossa de festes i 20 L, per al terratrèmol de la d'extraordinaris.

30 de Juny

Es lliuren els salaris corresponents als dependents de la Ciutat.

10 de juliol, p.96

Savates i calces als clariners i timbaler.

28 de juliol de 1764, p.106v.:

[...] se hizo presente por el Señor Don Pedro Ximeno que por parte de la Cofradía del Santo Hospital, se le había dado recado para que lo participase a esta Ciudad, cómo había llegado una compañía de cómicos de la ciudad de Valencia, con el fin de representar comedias en el patio de dicha Casa, y que respecto de tener el pase del Señor Corregidor, lo exponía a esta por si le pareciese concurrir, con la inteligencia de que en la tarde de este día se daría inicio.

Llibre 51. 1765

9 de març, p.23v

Cordes per a campanes.

30 de març, p.32v i 33:

[...] por el escrivano del Oficio del repeso [...] en que dize que en dicho oficio se han pesado las sogas mandadas hazer para el servicio de las campanas, que son tres nadejas para los buelos, otras tres para tocar de bajo, y quatro para los transversales, y que han pesado seis arrobas y onze libras, que a razón de quatro sueldos la libra, en que se ha convenido Florencio Serra, Maestro Soguero, factor, importan quarenta y cinco libras y ocho sueldos, moneda corriente. Que eixiren en aquesta ocasió de la borsa d'obres.

27 d'abril de 1765, p.39v:

Haviéndose presentado un memorial de Pasqual Lorente mayor, en que en nombre de Padre y legítimo administrador de Pasqual Lorente menor, su hijo, expone que dicho su hijo, de algunos años a esta parte, en las ausencias y enfermedades de Phelipe Golsené, Clarinero de esta Ciudad, ha servido dicho empleo en las funciones que se han ofrecido; y que respecto de que quando entregó dicho memorial expresava estar dicho Golsené en los últimos extremos de su vida, y que para en el caso de la vacante, se sirviese esta Ciudad atender a su hijo. En esta atención, y haver ya fallecido, Acordó el Ayuntamiento, en su inteligencia, nombrar a dicho Pasqual Lorente menor durante la voluntad de esta Ciudad, por tal Clarinero, con el salario destinado por Ordenanza.

En vista de otro memorial presentado por Salvador Carrasco, Pregonero, en que representa que el Clarín que se le entregó por esta Ciudad y tiene para el uso de su empleo, está tan estropeado, que de ningún modo puede servir. Y que mediante de haver dos vacantes, y usados, por la muerte de Phelipe Golsené, Clarinero, concluye suplicando se sirva esta Ciudad mandar tomar uno, y que se le entregue. Acordó el Ayuntamiento que los Señores Comisarios de Fiestas vean esta instancia y, resultando cierta, dispongan de hazer tomar un Clarín y entregársele.

7 de maig, p.44v

Primer quadrimestre de festivitats, 88L, 6s, 2. 20L. dels extraordinaris per als Terratrèmols, la resta de la bossa de festes d'església.

Tot seguit, pantalons, calces i savates als clariners i timbaler.

1 de juny, p.55

Corpus i Octava, 85L., 6s.4, de la bossa de funciones de Iglesia. 28L, 10 diners, Misteri de la degolla, de la bossa d'extraordinaris.

11 de juny de 1765, p.61:

[...] del coste de los calzones, medias y sapatos [...] que se han hecho para los clarineros i timbalero, en que consta haver importado diez y seis libras, un sueldo y dos dineros.

Eixiren de la [...] Bolsa de su destino.

26 de juny, p.71: es lliuren els salaris amb normalitat.

6 de juliol, p.78: Confraria del Sant Hospital:

[...] en consecuencia de haver llegado una Compañía de Cómicos, y que con beneplácito de ella, començarian las comedias en el día de hoy (dissabte), estimaría su asistencia, como lo ha practicado hasta ahora.

6 de juliol, p.78v

Es lliuren els salaris dels dependents de la ciutat, miges anualitats.

2 de setembre, p.98

Al músico de la Danza de los Enanos y a los que baylaron estos en la procesión de Nuestra Señora de la Seo, que se celebró en la tarde de dicho día, 8L, 10s.

7 de setembre

Es lliura el 2n quadrimestre de festivitats de l'església, 67L, 10s, 4, de la bossa de funciones d'església.

Llibre 52. 1766

24 de maig de 1766, p.66:

En vista de otro memorial de Juan Arau, timbalero, y clarineros de esta Ciudad, en que suplican se les den un par de medias y zapatos a cada uno para asisitir con desencia a las funciones del Corpus, como lo acostumbra esta Ciudad todos los años, Acordose que los Señores Comisarios dispongan se les den; Y respecto de haverse informado que uno de los clarines de que usan los clarineros está inútil de modo que no puede servir, deliberose assí mismo que dichos Señores vean de diligencia se compre otro para que tenga esta Ciudad la devida asistencia.

26 de maig, p.68v

Corpus i Octava, 85L, 6s, 4, de la bossa de festes d'església. Degolla, 28L, 10s., d'extraordinaris.

14 de juny, p.77v

Les calces i savates dels clariners i timbaler, 4L, 16s., de la bossa d'extraordinaris.

12 d'agost, p.113

8L, 10s, al músic i als Nanos.

11 d'octubre, p.168

Confraria del Sant Hospital, anava a acudir una companyia de còmics.

p. 168

Sobre l'assumpte del protocol de finançament de les festivitats d'església: la primera refrega havia sorgit en 4/12/1758. La provisió reial és del 19/11/62. La qüestió era si l'ajuntament havia de pagar a cada individu de per sí, o en gros en mà d'un apoderat. Per a la resta del tracte, havia d'obrar-se arreglats a l'ordenanza cinquanta-huit.

Desembre de 1766

Es lliuren els salaris amb normalitat de la bossa de dotació de festes, tot i que encara la certificació de l'ajudant d'arxiver de la Seu, com a apoderat, no s'ajusta a les especificacions requerides per l'ordenança (L.53, p.15).

Tercer quadrimestre de 1766

Per festivitats 62L, 4s,10

Llibre 53. 1767

10 de febrer, p.21:

Los Señores Don Francisco Cebrián y Don Thomas Jacinto Aliaga, hicieron también presente cómo los balcones que había en el Hospital para la diversión de Comedias, y el otro, propio, que tenía la Ciudad con su petril de yerro, le han derribado por dezir hay orden para que no se representen en aquel lugar más comedias. Y siendo propio de la Ciudad el senyalar el solar para toda diversión pública, si parese a la misma, se acuda al Consejo a pedir real permiso para formar dicha Casa de Comedias, admitir compañías de fuera o formar en la misma, como se acostumbra en otras ciudades del Reyno, aplicando su producto, deducido su coste, y costas, y conservación, al Hospital de esat Ciudad. En su inteligencia, acordó este Ayuntamiento se haga como parece y expresan dichos Señores, y para ello se les dió comisión con todo lo demás anexo y dependiente, para que la hagan con todo lo demás que convenga.

5 de març de 1767, p.30:

[...] que los ministriles quando se ausentan pidan licencia: El Señor Don Francisco Cebrián hizo presente que Bernardo Farbega y Joseph Pla, Músicos Ministriles de esta

Ciudad, se han ido fuera y estado algunos días ausentes sin la correspondiente licencia de esta o sus Comisarios, y haver faltado en ello a su obligación y al respeto de esta; si parece al Ayuntamiento podrá tomar la resolución que tenga por conveniente para evitar los inconvenientes que puedan resultar. En cuya inteligencia acordó, se les prevenga, por el mismo escrivano, cumplan en adelante en pedir la correspondiente licencia, apercibiéndoles que de lo contrario se les privará de sus empleos.

10 de març de 1767, p.31v:

[...] hicieron presente los Señores Comisarios de fiestas que se hallan con instancias de los clarineros, que por esta Ciudad se tome providencias a que se les dé otros clarines nuevos, o buenos y corrientes, respecto a ser inútiles y no poder tocar ni servir los que tienen. Y el Ayuntamiento acordó se compren, dando comisión a los mismos Señores para que les haga hacer de Alicante u otras partes donde les haya de satisfacción, y reporten su coste para providenciar el pago.

28 d'abril, p.59:

Haviéndose visto una nota del gasto que han tenido los dos clarines que por disposición de esta ciudad se mandaron comprar [...] que importan quinze libras, diez y ocho sueldos, y ocho dineros, Acordó el Ayuntamiento en su intaligencia, informe la Contaduría para providenciar.

30 d'abril, de 1767. p.61v: Sobre l'educació del xiquets de San Phelipe:

[...] dicho Señor Don Francisco Cebrián hizo presente por escrito la propuesta siguiente: Que el tener en este año a su cuidado la enseñanza pública, le havía hecho conocer más y más, lo perdida que estava la juventud por falta de buena crianza y de quien enderesase estas tiernas plantas, sin saber con el debido fundamento las primeras letras, ni la Gramática, baza fundamental para todas ciencias, y lo que más transpasava su corazón, la grande ignorancia que havía de la Doctrina Christiana, presisa ciencia para salvarse, y origen de todo bien, y que pudiendo, y aún deviendo, por razón de nuestros oficios, remediar tanto daño con dar curso a los repetidos acuerdos que tiene hechos el Ayuntamiento, para que se funde en esta, Casa de Escuela Pía, cuya licencia está pedida al Consejo y tomado resolución, y nuevamente buelto a Informe al Real Acuerdo; Y pudiéndose subsanar las dificultades que ocurrían entonzes, por falta de correspondida dotación, con pedir ahora a Su Magestad alguna cantidad de las Rahizes, seqüestradas a los Regulares de la Compañía; para cuyo fin, y el de hazer correr este expediente, tiénele nuevamente el Señor Arzobispo ofrecida su protección. Si parece a la Ciudad, podrá acordar escribirle a este fin, resolviendo al mismo tiempo dar curso a este expediente dando comisión para su adelantamiento y seguimiento, como para tratar con su Ilustrísima para el mejor establecimiento, y con los Padres de la Escuela Pía, a los que tuviese Vuestra Señoría por bien, suplicando al Ayuntamiento tome desde luego la Resolución por convenir así al bien de la república.= En su inteligencia, acordó el Ayuntamiento se escriba al Ilustrísimo Señor Arzobispo de Valencia con la mayor atención sobre el contenido de dicha propuesta, y para la ejecución de la misma y demás que se ofresca en este particular se da comisión al propio Señor Don Francisco Cebrián juntamente con el Señor Don Thomas Jacinto Aliaga, a fin de que

den curso a este expediente, ya tratando con los dichos Padres, con su Ilustrísima y demás que convenga, reportándolo todo al Ayuntamiento estando en estado.=
p.62 En vista del informe de la Contaduría al gasto causado en la compra y conducción de los Clarines, en que dize que dicho gasto corresponde a la bolsa de extraordinarios en que hay efectos, Acordó el Ayuntamiento se despache el libramiento correspondiente contra dicho destino.

23 de maig, p.71v

Els clariners i timbaler demanen savates i calces i pantalons. També, savates per als xiquets que porten els timbals. Ix dels extraordinaris.

12 de juny, p.79:

[...] habían hecho una nota del coste de las medias y zapatos que necesitavan los clarineros y timbalero, como también calzones para uno de aquellos, para la próxima función del Corpus, y que su coste era de siete libras, nueve sueldos y seis dineros [...]

Corpus i Octava, 85L, 6s, 4 de la bossa d'església. Degolla, 28L, 10 d'extraordinaris.
També, cordes per a campanes de la Seu, al voltant de 23L. 12s,. Al final foren menys.

16 de juny de 1767, p. 81

El primer quadrimestre de festivitats en la Seu, l'ajudant d'arxiver continua donant l'informe sense detall ni especificacions.

Haviendo hecho presente otro informe que ha dado la Contaduría a continuación de la certificación librada por el Ayudante de Archivero osbre las festividades del primer quadrimestre de este año, que se presentó en el Ayuntamiento a cinco de los corrientes, en que dize que la nota de dicha Certificación no está conforme a lo prevenido por la ordenanza, y parece que quando esta Ciudad ha disimulado otras veces esta falta con la calidad de "por ahora", y con todo no se ha cumplido, para no hacerse responsable podría bolverla y prevenir se dé con la individualidad y claridad que corresponde. Acordó el Ayuntamiento pase a la misma y que informe de nuevo en razón de lo que consta en el citado acuerdo de cinco d elos corrientes, que se reduce a qué Bolsa corresponde dicho gasto, y su estado para providenciar, y que se cumpla y execute como lo expresa el Señor Don Francisco Cebrián al pié de dicha certificación.

2 de juliol, p.89

Cordes de les campanes, 20L, 6s.
p.89v: que es lliure la mitja anualitat de dependents i assalariats.

4 de juliol, p.91:

En vista de una certificación librada por la contaduría [...] en que consta de la media anualidad de salarios destinados por ordenanza devidos a dependientes y asalariados de esta Ciudad, que vencieron en dicho día (30 de juny), sin comprender los de Capilla, por no hever presentado la certificación del Racional de Cabildo según lo prevenido por ordenanza, Acordó el Ayuntamiento se libren y despachen los ordinarios libramientos a los interesados comprendidos en dicha certificación.

18 de juliol, p. 98:

En vista de una certificación librada por la Contaduría con fecha de diez y siete del corriente, en consecuencia de otra dada por el Racional de Cabildo, en que consta haver cumplido los Músicos en las obligaciones de sus empleos en el medio año que venci6 en fin de Junio próximo pasado, y que se les deve la media anualidad de sus salarios, Acord6 el Ayuntamiento se les despachen para su pago, los libramientos correspondientes, de la bolsa de los de Capilla, como lo informa el Señor Contador.

21 d'agost, p.108:

En vista de otro exemplar impreso de la Real Resolución de Su Magestad, expedida en Madrid con fecha de dos de Abril próximo pasado, comunicada por Don Juan de Peñuelas al Excelentísimo Señor Capitán General de este Reyno, y por el Fiscal de la Real Audiencia al Señor Corregidor, en que se manda que sin embargo de las 6rdenes dadas anteriormente prohibiendo la representaci6n de Comedias en algunos pueblos del reyno, puedan representarse generalmente en todas las Ciudades y Lugares de 6l., Acord6 el Ayutamiento se guarde y cumpla como en ella se previene, y que los Señores Comisarios la tengan presente para su uso y reglamento.

12 de setembre de 1767, p.114

Es lliura el 2n quadrimestre de festes a la col·legial 97L, 17s, 4, i

[...] ser dicho gasto regular al de otros años, y que dicha certificaci6n parece estar bastante expresiva, Acord6 el Ayuntamiento pase a la contaduría para que igualmente informe.

24 d'octubre, p.129

8L, 10s. al músic de la dansa dels Nanos i als qui els ballaren, contra el destí d'extraordinaris.

22 de desembre, p.161

Es lliura el darrer quadrimestre:

En vista de la certificaci6n librada por el Doctor Lorenzo Ribera, subarchivero de la Colegial de esta Ciudad, con fecha veinte y uno del corriente, en que certifica que los gastos causados en las festividades celebradas de cuenta de esta Ciudad en dicha Iglesia en el presente 6ltimo quadrimestre, importan, con la tercia del campanero, cinquenta y tres libras, ocho sueldos y ocho dineros [...]

Llibre 54. 1768

23 d'abril, p.57v

Els clariners i timbaler sol·liciten uniformes nous.

2 de maig, p.65

D. Ginés Ferriz fa present que el campaner demana cordes noves. L'ajuntament entén que s'està abusant i que el campaner no rendix compte de les cordes que es desfan. Acorda informar-se bé.

7 de maig, p.66v

El primer quadrimestre de festes, 86L, 3s, 8.

21 de maig de 1768, p.75v:

En vista de un memorial presentado por los clarineros y timbalero de esta Ciudad, en que suplican se les den medias y zapatos para asistir con desencia a la función del Corpus, en su atención, y de haver manifestado el Señor [...] comisario de fiestas, que para la Danza de los muchachos que se haze para dicha función, los tonelitos de que usan están del todo inútiles, a fin de que se tome resolución, Acordó al Ayuntamiento se cite para el Cabildo siguiente, y también a los Diputados [del Comú] para determinar.

28 de maig, p.77

Se'ls donaran les calces i les savates de la bossa d'extraordinaris.

[...] Respecto de los tonelitos para los muchachos de la Danza [...] acordaron que los dos Señores Comisarios dispongan se hagan al menor coste que sea dable.

10 de setembre, p.127 (i també 129v)

Nanos i músic, 8L,10s, d'extraordinaris.

Desembre de 1768

Els salaris i miges anualitats es lliuren amb normalitat. Festes a la Seu amb la tèrcia del campaner, 51L. 8s, 4.

Llibre 55. 1769

p. 7v:

Exigència de la Ciutat perquè determinats clergues s'ordenaren *in sacris*, si volien estar exempts de tributar:

El Señor Don Francisco Cebrián dixo: Que respecto que Don Jacintho Albero se halla en la edad de setenta años, con un Beneficio en la Colegial de esta Ciudad, que en el día no és congrua para ordenarse, y le posee muchos años hace sin pasar a la órdenes mayores, lo que sólo sirve para defraudar este Común en el Equivalente a que es aquel tenido, y eximirse por dicha razón. Es de parecer que la Ciudad escriba al Señor Arzobispo le mande senyalar un breve término para las órdenes, y que haciéndole saber a esta Ciudad y pasado sin haverse cumplido, pueda comprenderle el repartimiento de la Real Contribución con arreglo a los Reales Decretos. Y ohída por el Ayuntamiento dicha propuesta acordó se haga como parese a dicho Señor Don Francisco. Y que respecto de haver otros como son Christoval Meliá, y Félix Ros, deliberó assí mismo se comprenda también a estos en dicha representación, para que en

caso de no cumplir en el término que su Ilustrísima les prescriba, se incluyan igualmente en dicha Contribución y en las mismas cargas que a los demás vecinos.

6 de maig, p.62v

S'acorda que per a aquest any no eixiren al Corpus cavallets i camells, però sí la Degolla.

També els clariners i timbaler demanen calces, savates i barrets.

p.65, Comèdies a benefeci de l'Hospital al trinquet de l'albereda,

o en otro que los Señores Corregidor i Señores comisarios hallasen por conveniente, procurando la seguridad, quietud y desencia.

20 de maig, p.65 i 65v

Es lliura el 1r quadrimestre per festes d'església

[...] por parecer las certificaciones con bastante claridad, por ahora...

La despesa de la festa de Terratrèmols, per ordenança, 21 L, 6s, 8, en monedes de plata les 20 lliures. Corpus i Octava 85L, 5s. i Degolla 23L,14s.

p.65v: 8L, 10s, cordes de campanes, que després foren 9L, 12s.

p. 68v.: encara s'està en tràmits per a la fundació a la Ciutat de les Escoles Pies *...para la enseñanza de las primeras letras y latinidad...*

27 de maig, p.69

Calces i savates, 4L.16s.

Agost de 1769, p.83

Es paga amb normalitat la mitja anualitat de salaris.

p.103, 8L, 10s músic i Nanos.

16 de setembre, p.107 i 108

Vi d'estraperlo i sobre l'Equivalent a la col·legial.

Los Señores Don Francisco Cebrián y Don Joseph Roca, hicieron presente que días atrás habiendo introducido Vino el Campanero de la Colegial, el Pertiguero y un Sacristán, que no tienen ningún orden, ni sirven de mandato episcopal, se mandó por el Oficio del Repeso no se introdugesen si no es pagando como todos los vezinos seculares; Y habiéndolo introducido por segunda vez, mandose por dicho tribunal lo mismo, se ha acudido por parte del Cabildo eclesiástico ante el Señor Alcalde Mayor pretendiendo la exempción de los dichos; y en efecto se mandó retirar, para insertar en autos el papel que estava y devía según ordenanza, para en poder del Fiel de la Puerta; y respecto que sibre las exempciones de estos Dependientes de la Iglesia, se han suscitado sobre su manutención, tres pleitos por parte de la misma Iglesia contra la Ciudad, y aún en el primero declarava la manutención a favor de los mismos, en perjuicio de las Rentas de la Ciudad, i todo conspirar a embarazar al Ayuntamiento en dichos Litigios, y tener el mismo dictamen de los Abogados de Valencia que por ningún caso son exemptos los dichos Dependientes por no gozar del fuero del

Canonicato; si pareciese a esta Ciudad para cortar dilaciones y costas, se saque testimonio de lo resultante de dichos autos y se dé cuenta con él, o sin él, al Consejo para que se sirva declarar la pretensión de la Iglesia; Y ohída por el Ayuntamiento dicha propuesta acordó se execute así, con comisión a dichos Señores, y con la justificación que tuvieran por conveniente, para lo qual se dará orden al Agente de Madrid a fin de que cumple el encargo que por dichos Señores se le haga.

7 d'octubre, 112v

Més sobre catedralitat.

10 d'octubre de 1769, p.114v i115.

Sobre Pasqual Lorente, Galupa i Glas:

Haviendo presentado otro memorial por Gertrudis de Ley, viuda de Francisco Galupa, clarinero que fue de esta Ciudad, en que suplica que por haver muerto dicho su marido en el día ocho del corriente, y estársele deviendo su salario desde primero de Julio próximo pasado, concluye suplicando se sirva esta Ciudad mandar se le pague. Se acordó informe la Contaduría para resolver sobre esta instancia, lo que entienda y se le ofresca.

Haviéndose presentado otro memorial por Venceslao Glas, vecino de esta Ciudad, en que dize que en atención a haver muerto Francisco Galupa, clarinero, se digne esta Ciudad nombrarle en dicho empleo. En cuya inteligencia acordó el Ayuntamiento nombrar por primer clarinero a Pasqual Lorente menor, que actualmente está sirviendo el empleo de segundo clarinero, y al referido Venceslao Glas por segundo clarinero, con los salarios asignados por ordenanza, durante la voluntad de esta Ciudad.

21 d'octubre de 1769, p.118

Sobre el salari de Galupe:

En vista de otro informe dado por la misma Contaduría en doze del corriente sobre la instancia de Gertrudis de Ley, viuda de Francisco Galupa, difunto clarinero, que se presentó en el cabildo de diez del mismo, en que dize que sin embargo que el estilo de cobrar los asalariados de esta Ciudad, aún quando fallecen entre año es hasta Navidad, no halla reparo en que a la suplicante se le satisfaga la prorrata del salario de la Plaza de Clarinero que sirvió dicho su marido hasta el día de su muerte, de la Bolza de Salarios que tiene efectos para suplir la doze libras, tres sueldos y nueve dineros que le corresponden desde primero de Julio hasta ocho del corriente en que murió. Acordó el Ayuntamiento se despache el ordinario libramiento para su pago.

En desembre es lliura el quadrimestre de salaris i la mitja anualitat amb normalitat.

Llibre 56. 1770

12 de maig, p.63:

Don Vicente Pelegero, Comisario de Fiestas, hizo presente si para la función del Corpus próxima paresía a esta Ciudad tomar alguna determinación para que se renovasen los adherentes del Misterio de la Degüella, o o compusieran, por estar algunos muy descompuestos, o deje de salir. Y la Juanta acordó siga la Degüella como el año pasado y que si ofrece algún corta gasto se haga.

26 de maig, p.66 i 66v

El quadrimestre es lliura amb normalitat. 52 L. 3s. 8. D'elles, 33L, 3s.8 de la bossa d'església i 20 d'extraordinaris. També

[...] que los vestidos de uniforme a los clarineros y timbalero de esta Ciudad se hallan muy estropeados y que se necesitan de remendar a volverse [a hacer] con precisión, como assí mismo, de que se den calzones a los dichos para que de alguna manera puedan salir con desencia a las funciones. Y el Ayuntamiento, en su inteligencia, acordó que dichos Señores dispongan se les haga a dichos sirvientes calzones, y que los vestidos se remienden al menor coste dable.

p. 73v

Corpus i Octava, 85L. 6s. 4, de la bossa de festes d'església, i 23L. 14s, d'extraordinaris per a la Degolla.

p.75v: durant tota la funció i processó del Corpus se sap que toquen les campanes de totes les esglésies i convents.

12 de juny, p.76:

Una nota de cuerdas [...] para la campana del Sacramento, que pesan veinte y nueve libras, y que su coste, a razón de quatro sueldos cada una, con la correa para repicar, importa seis libras, quatro sueldos.

14 de juliol, p.95 i 95v.

Haviéndose presentado otro memorial por Paqual Lorente menor, Clarinero de esta Ciudad, en que dize que la casa que tiene está sobre la Pescadería [y] la está habitando Pasqual Lorente mayor por vía de arriendo, y dado por fiador su salario; y que respecto de haver tomado el suplicante estado de matrimonio y necesitar del todo dicha hbitación, y en atención a sus servicios y perjuicios que se le siguen del estar dos familias juntas, concluye suplicando se sirva esta Ciudad otorgar a su favor el arrendamiento de dicha casa por el precio actual, por el tiempo que bien visto le fuere, para lo qual ofrece por fiador el salario que percibe de esta Ciudad, reteniéndose el Depositario las medias anualidades, según estilo. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, afirmando el Padre, se reporte para el primer Cabildo.

11 d'agost, p.103: dissabte.

Haviendo dado cuenta el escrivano que en virtud de los resuelto por esta Ciudad en el Cabildo de catorze de Julio próximo pasado, a un memorial que presentó Pasqual Lorente menor, ha comparecido en su oficina Pasqual Lorente mayor, su padre, y

ofrece asegurar el arriendo de la casa que se libró e hizo a su favor por esta Ciudad, dando en fiador a Lorenzo Belloch, mercader y vecino de la misma. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, y de tener a este por persona segura y abonada, se le admita y comparezca ante dicho escrivano a otorgar la escritura correspondiente.

11 d'agost, p.102v

Músic i Nanos, 8L. 10s de la bossa d'extraordinaris.

2 de setembre, p.122v:

[...] se hizo presente un memorial presentado por Wenceslao Glas, clarinero de la Ciudad, en que dize que por no poderse alimentar con el salario que esta Ciudad le da, ha buscado otra conveniencia, la que tiene ya ajustada en la ciudad de Valencia. Concluye suplicando se le admita la dejación de dicho empleo. Y visto por el Ayuntamiento. se acordó admitirle dicha dejación.

2 d'octubre, p.121v i 122

Almoines règies i subvencions de particulars.

Haviéndose hecho presente por el escrivano una carta con fecha de veinte y ocho de Septiembre antecedente en que el Señor [...] mayoral, Intendente General interino de este Reyno, ha escrito al Señor Corregidor, en que dize que el Consejo, en carta que le ha comunicado el Señor Don Manuel Becerra, Contador General de Propio y Arbitrios, con fecha de siete de los mismos, se ha servido resolver que las consignaciones hechas en los Reglamentos de los Pueblos por la predicación de Quaresma, celebración de missas, enseñanza pública de Niños, y otros actos piadosos a comunidades regulares, se deven entender como limosnas voluntarias y con libertad en la Justicias para que puedan valerse de otras, o de personas particulares, para estos fines según les convinieren. Y vista por el Ayuntamiento, acordó se registre dicha carta en el libro correspondiente.

17 de novembre, p.134v:

Haviéndose presentado por Juan Arau, timbalero de esta Ciudad, un memorial en que expone que tiene un hijo de edad de treze años, que ya empieza a tocar algo bien el clarín, y que tiene capaCiudad para imponerse bien, por lo que concluye suplicando se sirva esta Ciudad admitirle en el lugar del que se ha ido a Valencia. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, nombrar al hijo de esta parte por clarinero, y que aplicándose, se le continuará la gracia.

22 de desembre, p 150v i 151

Carta sobre el Nou Reglament d'ús de Propis i Arbitres, sobre rendes comunes:

Haviéndose hecho presente una Carta que el Señor Intendente ha escrito a la Junta de Propios y Arbitrios de esta Ciudad con fecha de catorze del corriente, en que remite el Reglamento formal que ha dispuesto el Consejo para el gobierno y manejo de las

rentas de esta Ciudad advirtiéndole que en manera alguna exceda de las consignaciones que prefine, y que dando el más puntual cumplimiento a las prevenciones que en él se hacen, se dé principio a su observancia desde primero del año próximo viniente, cessando en la práctica del reglamento antiguo y ordenanzas con que hasta aquí se ha gobernado esta Ciudad en las rentas Comunes; Y vista por el Ayuntamiento dicha carta con el reglamento, obedeciendo la Real resolución, con el debido respeto acordó su puntual cumplimiento, con la reserva de representar lo que convenga y fuere conducente. Y para el establecimiento de la Junta y por lo que a esta Ciudad pertenece, nombró por Regidores Comisarios a los Señores Don Gerardo Llácer y Don Ginés Ferriz, y se haga presente esta deliberación con la referida carta y reglamento al Señor Corregidor para que en su inteligencia pueda providenciar lo que corresponda.

p.153

Refacció a la col·legial segons el nou reglament:

El Señor Don Joseph Baldoví hizo presente que respecto de que por el nuevo reglamento se previene no hay impuesto en la carne, y por el Consejo se ha declarado por propio, sin inclusión del Arbitrio, y mandase por ello no se pague refacción al Estado Eclesiástico como hasta ahora; y que el Cuerpo de Inválidos no pueden ser más privilegiados que dicho Estado, por la nulidad que puede padecer en lo sucesivo, el abono de qualquiera cantidad en libras de carnes y de la que tome dicho Cuerpo de Invalidos. Lo exponía a esta Ciudad por si le parecía suspender el abono que se haze al abastecedor de dos dineros en libra, por la que consume dicho Cuerpo, cessando en quanto al salario del Cortante, y continuando en la tabla por la necesidad que hay de esta para el más breve despacho del Común, sin dicho salario.

[...] Y en quanto a la refacción del Estado Eclesiástico se conforma en que cesse desde luego.

Llibre 57. 1771

12 de gener, p.5v.

Reducció de salaris en virtut de l'aplicació del nou reglament.

Haviendo dado cuenta el nuestro Escrivano de que la Junta Municipal, en consideración a que por el Reglamento se reducen los salarios de clarineros y timbalero a cien Libras en lugar de las ciento veinte y cinco que por ordenanza gozavan, como también el que se quitan algunos salarios y se moderan varios gastos, ha resuelto se hiciese presente a esta Ciudad. Acordó en su inteligencia, por lo que mira a los clarineros y timbalero, se reduzcan sus salarios, a saber: al primer Clarinero a treinta y cinco libras; el segundo a treinta y dos libras y diez sueldos; y el timbalero a otras treinta y dos libras y diez sueldos, que hacen las citadas cien libras, y que se les dé a entender, como también a los demás, a saber: Por los Señores Comisarios de fiestas al Cabildo Eclesiástico por lo que le toca, con la correspondiente carta de atención; A los Procuradores de Valencia por carta del Secretario, y a los demás por el subsíndico.

19 de gener, p.6:

En atención a que por Nuevo Reglamento del Consejo, se excluye el gasto de la fiesta que se hacía el día de los años del Rey, Nuestro Señor, por indevida, Acordó el Ayuntamiento se suspenda por ahora el hacerla y se pase recado de atención por el Subsindico, al Canónigo racional del cabildo Eclesiástico, para que ser sirva ponerlo en noticia de su cabildo.

Els anys del Rei, Carles III, eren l'endemà, 20 de gener.

19 de gener , p.7v:

En vista de un memorial presentado por los clarineros y timbalero de esta Ciudad en que representan que habiéndoseles hecho saber el acuerdo de esta a consecuencia de lo mandado en el Nuevo Reglamento por el que se reducen los salarios de los suplicantes y se prohíben los gajes de zapatos, medias y calzones; y que considerando lo reducido de dichos salarios, que aún con la antigua dotación no les prestava de mucho para su manutención y familia, recurren a la protección de esta para que teniéndolo a bien se sirva representarlo al Real Consejo, para que se les concedan los mismos salarios y emolumentos. Y concluyen suplicando se sirva esta adherirse a dicha súplica. Acordó el Ayuntamiento se tenga presente esta instancia por los Señores Comisionados para la representación acordada al Real Consejo.

El 26 de gener, p.9, es rep una nota de la Seu dient haver-se'n assabentat de l'abast del Nou Reglament per mitjà d'una carta enviada per la Ciutat.

1 de febrer, p.12:

[...] y necesitándose tomar la cera en el día de hoy para la función de la Candelaria y Semana Santa; y en atención a que por el Nuevo Raglamento se señalan ciento cinquenta libras para la cera de las festividades, quando antes se gastavan serca de trescientas, y que correspondiendo haver una grande regulación [...] se acordó encargarla a los Señores Comisarios para que en las fiestas se gaste la cera correspondiente hasta la cantidad presentada en el Reglamento [...]

30 d'abril, p.68

Deixada de Narro i nomenament de Francisco Martínez com a interí:

Vista una Carta que ha escrito al Señor Don Joseph Baldoví, Don Miguel de Lobera, Canónigo Racional del Cabildo Eclesiástico de esta Ciudad, en que dize que haviendo Mosén Manuel Narro, dado parte de su promoción a una Capellanía de las Descalzas Reales, que tiene la primera Plaza de Organista, y hecho dejación y renuncia de la que obtenía en esta Colegial y despedidose del Cabildo porque no falta quien le desempeñe en las fiestas que ocurran de esta Ciudad, como de las otras festividades del tiempo, interín corre el de los Edictos y se provehe en propiedad dicha plaza, ha nombrado a Francisco Martínez para que supla, acordándose pasase noticia a dicho Señor Don Joseph Baldoví, para que la trasladase a esta Ciudad. En cuya inteligencia resolvió el Ayuntamiento se reporte la Orden del Consejo, Comunicada por Don Marcos Mayoral, Intendente interino que fué de este Reyno, para resolver.

14 de maig, p.71:

Haviéndose reportado la orden del Consejo comunicada por Don Marcos Mayoral, Intendente interino que fue de este Reyno, para resolver sobre la carta de nombramiento de organista interino que ha hecho el Cabildo eclesiástico por ausencia del que había, que manifestó el Señor Don Joseph Baldoví en el cabildo de treinta de Abril pasado, quedó el Ayuntamiento en su inteligencia, y acordó se pase noticia a la Junta Municipal (de propis i arbitres, creada arran del nou reglament, perquè quan es reberen les primeres notícies d'aquest, l'ajuntament va nomenar dos representants per a eixa Junta) de la carta de dicho Cabildo, y que se responda en la forma acostumbrada.

14 de maig, p.72

Nous repartiments de festivitats segons reglament:

La despesa en cera que es consumia, ara no podia excedir de 150 lliures, quan abans arribava a superar les 200 lliures (foto del document: cera 1771).

Els comisaris de festes també s'expliquen quant a la resta de despeses de les festivitats en general,

[...] Ygualmente hicieron presente que por dicho Reglamento se señalan para la festividad del Corpus, su Processión y la de Infraoctava, 80 L., que importava antecedentemente este gasto 86L.16s; Y para el Misterio de la Degüella 16L., que ascendía antes a 23L. 14s.; Y que siendo ahora su coste 96L. y antes 110L.10s., y resultan por ello ser más lo que se gastava que lo asignado en la dotación en la quantía de 14L.10s., podrán suplirse si pareciere ala Ciudad, reduciendo las 37L. que se davan por la Danza a 26L.5s., en que la tienen ajustada los Comisarios; La Enramada, que estava por 4L,15s., en 2L,10s; y quitarse las 12L. que de premios se davan a los tabernáculos; con cuyas tres partidas, que importan veinte y cinco Libras, podrán satisfacerse las arriba dichas 14L.10s., y sobran 10L.10s., para pagar los buelos de las Campanas en tan solemne festividad y Nuestra Señora de la Seo, para cuyo gasto no hay asignada cantidad alguna.

NOTA: El empleo de luminero que nombra el Cabildo Eclesiástico y paga la Ilustre Ciudad su salario de 5L, si pareciere podrá pagarse el año vencido, y extinguirse este empleo pasándose recado a dicho Cabildo.

Otra: El Cabildo Eclesiástico paga cinco Libras al Campanero por los buelos de campanas en la fiesta de San Pedro; y si a este respecto se disminuyesen las horas de dichos buelos, podrán importar en cada una festividad sólo 1L, 10s. más de lo asignado en el Reglamento, sobre que podrá pasarse recado a dicho Cabildo.= Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, conformarse con lo que a dichos Señores Comisarios parece, y que dispongan su cumplimiento por ahora, pasándose el aviso correspondiente al Cabildo y Comunidades, y confiriendo con el Canónigo Racional lo que hallen por conveniente, manifestando el sentimiento en que queda la Ciudad de no poder continuar en la distribución de la Cera y demás gastos como antes lo practicava, por la reducción que por el Consejo se le ha hecho, y que se añada esta ocurrencia a la representación acordada. Aquesta representació es un escrit al Reial Consell en la qual s'expliquen tots els extrems en que la Ciutat es veu perjudicada arran de les noves disposicions.

22 de maig, p.76

En que se acordó no haver lugar al memorial del timbalero y clarineros de esta Ciudad:

En vista de otro memorial del timbalero y clarineros de esta Ciudad en que suplican medias y sapatos para la función del Corpus, en su inteligencia, y de estar excluido este gasto por el Reglamento, Acordó el Ayuntamiento no haver lugar a la instancia.

29 de maig, p.85 i 85v

Sobre campnaes i nou reglament

El Señor Don Joseph Baldoví dixo que haviéndose llamado al campanero para disponer el toque de las Campanas según lo había propuesto y resuelto por el Ayuntamiento, resultava haverse recibido equivocación en el tanto que se le había de pagar, por haver comprendido que sólo importarían los buelos de las funciones del Corpus dos Libras y diez sueldos, y subir cinco Libras, reducidos a la mitad de lo acostumbrado. Y el Ayuntamiento en su inteligencia, vino en que se le satisfagan por ahora; y respecto que las nueve Libras que se destinan por el Reglamento para Campanas, es excesivo gasto al modo en que se hazen los toques después del Raglamento. Acordó assí mismo se regule por los Señores comisarios a lo que corresponda.

[...] Respecto de hallarse junto el Ayuntamiento a la hora de las doze, y haver advertido que no se levantavan las Campanas al buelo como otros años, y que lo hacían las demás iglesias, Acordó, para evitar la nota al Público y hazer el devido obsequio al Señor en día de tan solemne festividad, pasase luego el Verguero a prevenir al Campanero las levantase por media hora, y que se pague según tuvieren por conveniente los Señores comisarios, interín y hasta tanto que la Ciudad tome otra providencia.

9 de juliol de 1771, p.111

Certificació de la Seu per el primer quadrimestre de festivitats, 74L.,10s., 4.

23 de juliol, p.118

Sobre el nou reglament.

Haviéndose hecho presente el informe que ha dado la Contaduría sobre la certificación del primer quadrimestre de fiestas del corriente año, en virtud del Decreto de esta Ciudad de nueve del corriente, en que dize lo siguiente: Sin embargo que esta certificación está arreglada en el gasto total de cada función a lo que señala por el nuevo Reglamento, con todo parece que en el modo no está conforme con el que por este se previene, por lo que comprendo que la Ilustre Ciudad puede bolverla, remitiendo Copia del Capítulo treinta y tres de dicho Reglamento, donde habla de las festividades de la Iglesia y Limosnas voluntarias, para que con el arreglo que por dicho Capítulo se previene, vengan las certificaciones y se eviten dudas que puedan servir de nulidades en las cuentas. San Phelipe. 18 de Julio de 1771. Ximeno.

Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, y de haverse advertido no estar expresado por menor en la certificación, el tanto de las horas y número de porciones, pase a los Señores Comisarios nuevamente dicha certificación para que la debuelvan al regente

de Archivero, con la nota del Capítulo treinta y tres del Reglamento que dize la Contaduría, a fin de que la disponga con dicho arreglo, y pueda darse el curso correspondiente para su pago.

12 d'agost de 1771, p.122v

Sobre pagar l'Equivalent:

[...] Igualmente se acordó que la Orden del Consejo de Hacienda sobre la representación que hizo esta ciudad para que no se exima del Equivalente a los ordenados de tonsura, de que se remitió su conocimiento a la Intendencia, se ponga en ejecución, teniendo presente el oficio que se pasó por la Ciudad al difunto Señor Arzobispo, y la citada representación con comisión para ello, a los Señores del Equivalente.

12 d'agost, p.123

Nomenament d'organista, Joaquín Martínez:

[...] Haviendo hecho presente así mismo dicho Señor Comisario de Fiestas una carta que le ha escrito el Canónigo Don Miguel de Lobera, Racional del Cabildo eclesiástico de esta Ciudad, con fecha de treinta y uno de Julio pasado, en que le participa cómo su Cabildo, en dicho día, eligió y nombró, nemine discrepante, por Organista de la Colegial a Don Joaquín Martínez, que lo era de la Villa de Irún, y es natural de la de Burriana en este Reyno, mediante haver sido graduado en primer lugar por los examinadores en la oposición que se ha hecho, para que lo pusiese en noticia de esta Ciudad, en cuya inteligencia acordó el Ayuntamiento se le responda con la correspondiente atención de quedar entendido de dicha elección.

p. 132 i 132v

El comte d'Aranda també vincula la despesa per rogatives i festivitats en els naixements reials a informe i estudi del Reial Consell.

Haviéndose hecho presente [...] una carta que el Excelentísimo Señor Conde de Aranda ha escrito a esta Ciudad con fecha de veinte y ocho de Agosto próximo pasado, en que dize, Que si esta hubiere acostumbrado celebrar con públicos festejos el nacimiento de la Personas Reales herederas de la Corona, se lo participe con brevedad en respuesta, informándole del tanto que hubiesen importado los gastos de los últimos exemplares en semejantes casos, y exponiendo el discurrir de hazer esta Ciudad, con expresión de cantidades y fondo para las expensas en la ocasión que se presentará luego que se verifique el feliz alumbramiento que nos promete la Princesa nuestra Señora, sin proceder a disposición alguna hasta que por Su Excelencia se comuniquen a esta lo conveniente, sin embargo de que reciba los avisos de estilo en que se le participe tan plausible noticia. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, dar comisión a los Señores Don Francisco Cebrián, Don Thomas Jacintho Aliaga, Don Francisco Agulló y Don Ginés Ferriz, para que teniendo presente dicha Carta, tomen aquellas noticias que pudiesen encontrar en el Archivo, e informen a la Ciudad lo que se haya executado en estos lanzes, o deberá executarse, y qué fiestas podrán hazerse, con

expresión de ellas y su importe, y con noticia del fondo que había en Arcas, y todo se excute con brevedad para que pueda responderse por el Correo inmediato.

25 de setembre de 1771, dimecres, p.139:

Hizo presente a la Ciudad estava citada para resolver sobre una Carta del Señor Conde de Aranda, en que avisa la feliciudad de la Serenísima Princesa y dado aluz un Infante, con providencia de lo que se ha de hacer, y se encarga la asistencia: Haviéndose hecho presente una Carta que ha escrito a esta Ciudad el Señor Conde de Aranda, con fecha veinte del corrinete, en que se sirve participa, que haviéndose dignado la Divina Misericordia conceder a la Serenísima Princesa, Nuestra Señora, un feliz parto en la tarde del jueves, diez y nueve del corriente, dando a luz un Infante a quien se le ha puesto los nombre Carlos Clemente, ha comunicado a esta, tan agradable noticia; y en vista de lo que la Ciudad le tenía manifestado en virtud de su encargo, en asunto a los regocijos públicos executados con ocasión de nacimiento de Personas Reales herederas de la Corona, y de los que con que dévense celebrar el feliz alumbramiento de Su Alteza, dize: Que estando el Rey satisfecho de las muestras de fidelidad y amor a su Augusta Persona y Real Familia, con que todo el Reyno se distingue, y quiere repetirlo en esta ocasión, se ha excitado su paternal afecto y esmero, con que Su Magestad desea en todos tiempos preferir en quanto pueda facilitar al bién y alivio de sus amados vasallos para declarar, le será más agradable que las crecidas sumas que en semejantes ocasiones se han consumido y contribuido voluntariamente para costear dichos festejos, sirviendo estos de distraer de su trabajo a las gentes y demás perjuicios, que beneficio a la causa pública, se inviertan en Dote a Doncellas pobres y huérfanas, que faciliten sus matrimonios, con proporción a sus clases.=

Que conforme a dicha Real Declaración y benigno deseo de Su Magestad, ha anticipado este aviso a la Ciudad para que lo tenga entendido y escuse todo preparativo de regocijo y demostración pública por el feliz alumbramiento de la Princesa Señora, hasta tanto que señalándose y participando a esta el Consejo, la cantidad que destinare para dichos fines, pueda comunicarse también por Su Excelencia a la Ciudad la Instrucción con que según la piadosa Intención de Su Magestad deva proceder a su distribución.=

Que esto no impide que ésta, con la mayor brevedad practique la devida acción de gracias a Dios Todo Poderoso, con el Te deum, implorando al mismo tiempo su Divina Clemencia por la feliz conservación del Infante recién nacido, por el pronto restablecimiento de la Serenísima Princesa, Nuestra Señora, con la feliciudades de toda Real Familia, y por que su divina Magestad colme de robusta salud y beneficios al Rey Nuestro Señor, para consuelo de su monarquía, y para remunerarle la piedades que executa, y el amor y desvelo con que atiende a sus dichosos vasallos.=

Y vista por el Ayuntamiento dicha carta, acordó que en el día de manyana se cante el Te Deum en la Colegial, y que por tres días se pongan luminarias al toque de las Almas en estas Casas del Ayuntamiento, [...] previniendo al campanero que en esta noche, a las Almas, lleve las campanas al buelo por una hora, para anunciar al público este regocijo [...]. També ho havien de fer les campanes de la resta de convents i esglésies, i la despesa dels tocs havien de córrer a càrrec d'extraordinaris.

19 de novembre, p.169

Sobre les donzelles òrfenes:

Haviéndose hecho presente una Carta que el Excelentísimo Señor Conde de Aranda ha dirigido a esta Ciudad, su fecha de doze del corriente, con la instrucción que ha de observar para distribuir los diez mil Reales que se han de emplear en esta, en fiestas y regocijos públicos por el feliz nacimiento del Serenísimo Señor Infante, y por Orden de Su Magestad, para dotar a las doncellas honestas, pobres y huérfanas de Padres; Quedó el Ayuntamiento en su inteligencia, para cumplir quanto Su Excelencia manda, y que se avise su recibo, y cite a Cabildo para el Sábado siguiente para nombrar Comisarios.

Desembre de 1771, p.188v

Es llüiren els salaris arreglo al nou reglament, tot i que no diu quant.

Annex al llibre, cartes i oficis. Sobre campanes:

Don Francisco Agulló, comisario de Fiestas haze presente al Señor Corregidor cómo habiendo escrito al Ilustre Cabildo Eclesiástico la determinación de la Ilustre Ciudad para que se continuasen tres días de Rogativas, concluidos los del Ilustre Cabildo, había respondido este la Carta que acompaña esta propuesta. Y en su consecuencia se ofrece la duda de si han de levantar las campanas como se acostumbra en semejantes ocasiones, respecto de que el gasto que importará no está particularmente prevenido en el nuevo Reglamento, el qual será de un Peso cada día, lo mismo que ha satisfecho al Campanero el Cabildo Eclesiástico; y pareciendo conforme que en tan solemne función no falte el correspondiente buelo de campanas, y que su coste se pague del destino de extraordinarios [...]San Phelipe, 3 de Septiembre de 1771.

Algun regidor, en haver-se de votar, contestà: Que en quanto al particular que contiene la propuesta del Señor Agulló, comprendo y soy de dictamen, que teniendo asignado salario el campanero por el nuevo Reglamento, deve por él tocar las Campanas prescindiendo de la obligación que por ello tiene en obsequio y servicio de la Magestad, maiormente quando para sus funciones y lucros, está usando de las cuerdas que compró la Ciudad, y en las festividades de esta, está zercenando, o minorando, los toques con nota de el Pueblo.

Llibre 58. 1772

7 de gener de 1772, p.6:

El Señor Don Francisco Agulló hizo presente que el Agente de Madrid ha escrito que la representación que hizo esta Ciudad al Real Consejo por la vía del Señor Intendente en dos de Octubre del año próximo pasado, no ha llegado a la Contadoria General. En su inteligencia y de que contenía varios puntos sobre aumentos de algunos salarios y otros importantes, Acordó el Ayuntamiento se repita, en drechura al Consejo, por mano de los Señores Fiscales.

p.95

Sobre la Tortuga del Corpus:

Haviéndose presentado un memorial por Pedro Agrasot y Vicente Robres, Clavarios de los oficios de Carpinteros y Albañiles de esta Ciudad, en que exponen: Que dichos oficios concurren juntos a la Procesión del Corpus con Pandora, tabernáculo y la Tortuga; y hallándose esta muy arruinada, no puede sacarse ni salir en dicha Procesión sin componerse, cuyo coste será de más de treinta y cinco libras, a que no pueden acudir los oficios por falta de medios; contemplando que la Tortuga no representa Misterio alguno y sólo sirve de distraher a las Gentes con la confusión y ruido que causa en la Procesión, y parese no deve permitirse en acto de tanta seriedad; y concluyen suplicando que por las razones expuestas, se sirva esta no permitir salga a dicha Procesión la referida Tortuga. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, dispensar por este año a dichos oficios salga la Tortuga en la Procesión del Corpus.

2 de juny de 1772, p. 97 i 98

Sobre casa de Comèdies i companyia de còmics:

Don Pedro Ximeno, comisario de fiestas, dixo: que ha llegado a su noticia que por parte de la cofradía del Hospital se ha pasado a la parte de ajustar Compañía de Cómicos para representar en esta Ciudad, formando Casa de Comedias en el trinquete de la Alameda, lo que ha practicado sin dar la noticia correspondiente a los Comisarios de fiestas, como de inmemorial se ha acostumbrado, para que por medio de estos se pasase a la de la Ilustre Ciudad como es devido; Y aunque uno de los mayordomos y el administrador pasaron a casa del Señor Gerardo Lazer, otro de los Comisarios, les respondió este, según le ha informado dicho Señor Llazer, pasaran a casa del Exponente por estar enfermo y no intervenir en cosa alguna, lo que no tan sólomente no ha executado, sinó que de público se dice pensar no haber Balcón para la Ilustre ciudad, todo lo qual hacía presente a esta para que se sirviese tomar la resolución que estimase oconveniente. Y el Ayuntamiento en su inteligencia, y de que estas diversiones de público tocan al Ayuntamiento su disposición, que siempre la ha autorizado en su Balcón distinguido y separado al de la Justicia según es práctica y le tienen generalmente las Ciudades y Villas de estos Reynos y aún de fuera, y que esto es conforme a las órdenes del Consejo comunicadas a los Ayuntamientos, y a la particular declaración de Su Magestad sobre este asunto, a favor de la Ciudad de Valencia. Acordó que con esta noticia y demás que sean conducentes, se pida con Pedimiento al Real Acuerdo de este Reyno la privación de construcción de Casa de Comedias y representación de estas, a menos que sugetándose el Hospital a la disposición del Ayuntamiento para lo qual se da la comisión conveniente al dicho Señor Don Pedro Vicente Ximeno.

Resposta, p.100v i 101: El Señor Don Pedro Vicente Ximeno dixo: que Francisco Dufaur, otro de los mayordomos del Hospital, había estado en Casa del exponente a quién manifestó que en cumplimiento del acuerdo de dicha Cofradía, y por no haverle hallado, quedó María Disdier, otro de los comisionados, a apsar a darle el recado correspondiente para que lo noticiase a esta Ciudad, pues jamás podía faltarse a esta a la atención que le corresponde y siempre ha sido; como igualmente dispondría el Balcón para la misma, todo lo qual hacía presente a la Ilustre Ciudad por si le parecía suspender el recurso al Real Acuerdo que había dceterminado en el Cabildo pasado. Y el Ayuntamiento, en su inteligencia, acordó se sobresea en dicho recurso, y que los Señores comisarios dispongan que la Casa de las Comedias sea con la devida

seguridad, y el Balcón en el sitio que pareciere más conforme, com que al tiempo de la representación se observe la mejor modestia y compostura.=

Dissabte, 20 de juny, p.108:

Haviéndose visto la nota y relación formada de los gastos de la festividad del Corpus, su Procesión y la de su Infraoctava, que suben ochenta libras, como también la del Misterio de la Degüella, que importa diez y seis libras, y son las mismas cantidades que se previenen en el Reglamento, acordó el Ayuntamiento su pago, y pase a la Junta para el correspondiente libramiento.

30 de juny, p.112

Es paga la mitja anualitat de salaris amb normalitat.

4 de juliol, p.115 i 115v

L'arrendament que pagava Pasqual Lorente per la casa i alts de pescateria, apuja 34 lliures anuals i l'arrendador era la Ciutat. Lorente feia front a aquesta despesa subarrendant part de les habitacions. En aquest cas a una partida de soldats de la *Bandera de Guardias Españolas*.

p.118, es construeix de fusta la casa de comèdies junt a la porta de Sant Francesc.

22 d'agost de 1772, p.132v i 133

Joseph Pla, músic:

En vista de otro memorial presentado por Joseph Pla, músico ministril de esta ciudad, en que expone que luego que se introduxo en esta la Compañía de Cómicos en el mes de Julio, el author de ella se ajustó con los Suplicantes para que por el estipendio de una peseta diaria les asistiesen en todas las Comedias que representasen. Sucede que habiendo de pasar los Suplicantes a la Villa de Tibi para la fiesta de Santa Madalena, obtenidas las correspondientes licencias y consentimientos del guitarrista a quien pertenece la asistencia de los músicos en dichas comedias, a la vuelta de su viaje, han encontrado la novedad de servirse de los músicos del Regimiento de Alcántara y despedidos los suplicantes por la Compañía. Y siendo dicho hecho en su vilipendio y evitar en lo sucesivo otro igual caso, suplican que o bien se mande a dicha Compañía de Cómicos a que, desde luego, admitan a los suplicantes a la referida contrata, o dejarles con libertad de asistir o no asistir a dicha Companyia como a otras que en adelante vengan a la Ciudad: Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, que respecto de no haverles obligado a la contrata, quando la Ciudad les necesite, les prevendrá lo conveniente.

22 d'agost, p.133v i 134

Sobre els actes de comèdies:

El Señor Don Joseph Baldoví dixo, que había llegado a su noticia que en el día dez y nueve de los corrientes, estando en el acto de la comedia a que concurrieron varias

gentes assí de esta Ciudad como muchos forasteros de los que concurren a la feria, que había el concurso extraordinario, y que sin más motivo que este, uno de los Alguaziles ordinarios, levantando el grito, trató a todos los concurrentes, sin distinción de Persona, de poco modo y para vergüenza, que callasen, y amenazoles a que de uno en uno se les llevaría a todos a la cárcel, cuyo atrevido modo de hablar sin duda huviera causado algún tumultuoso exceso, a no hever tomado la la mano el Señor Francisco Cebrián, que a la sazón estava con otros Señores Regidores en el Balcón destinado a la Ciudad, y persuadido al concurso al silencio que con facilidad logró, y en seguida, sin el menor alboroto, se prosiguió la Comedia, y siendo este hecho del Alguazil tan desatento a los Sugetos que concurrían a dicho acto de la Comedia, y entre ellos los de la primera distinción de la Ciudad, y muchos distinguidos forasteros, y que por esto no se ha dado satisfacción alguna al público, lo haze presente a esta Ciudad para que en su vista tome el acuerdo que tenga por conveniente en solicitud de la satisfacción que se merece el Común. Y ohída por el Ayuntamiento dicha propuesta, acordó que se pase recado de atención por el presente Secretario al Señor Correxidor, haciéndole presente el atentado del Alguazil, y que espera se sirva dar la providencia que estimase correspondiente que satisfaga el justo resentimiento al distinguido y honrado concurso de esta Ciudad, a que esta está obligada a solicitar por todos medios.

13 de novembre, p.171v

S'havia de posar en funcionament la Casa de l'Ensenyança *para las Niñas* per ordre de Sa Magestat amb el *Muy Reverendo Padre Presentado Fray Gabriel Ferrándiz, Misionero Apostólico*, el qual vingué en persona. Havia mort Mayoral, i el Rei desitjava que es desenvoluparen tots els projectes de bé social que va deixar pendents. El Rei creà una Reial Junta a l'efecte:

[...] plantificar quanto antes la consabida Educación de Niñas, assí por urgencia que exige, como porque esta Ciudad merece, en su aprecio, el mejor lugar, mui antes de ahora [...]

19 de novembre de 1772, p.172

Sobre balls de màscares:

El Señor Don Francisco Cebrián dixo que: respecto de haverse concludido en esta una Casa de comedias, en la que en el veniente Carnaval se podrá proporcionar al público diez o doce Bailes de Máscara, baxo las reglas que dicta y anivela la prudencia atendidas las circunstancias del Pueblo, y teniendo presente el modo y forma como se han executado en las ciudades de Valencia, Alicante y Orihuela, lo exponía por si parecía al Ayuntamiento, obtener el correspondiente permiso al Excelentísimo Señor Conde Presidente, con destino los Maravedizes que se sacasen al Hospital de esta ciudad; Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, se cite por cédulas para tratar sobre lo que más convenga.

Més sobre aquestes diversions: Haviéndose reportado del mismo modo, el acuerdo que esta Ciudad hizo en el celebrado en diez y nueve de los corrientes en asunto de la Proporción de Bailes de Máscara en la Casa de Comedias que tiene el Santo Hospital de la misma, baxo las reglas que dicta y anivela la prudencia, atendidas las circunstancias del Pueblo, con destino los maravedizes que se sacasen, la mitad para la fábrica del templo de Nuestra Señora de la Aseo, y la otra mitad para el Santo Hospital,

en su inteligencia y de no haver conformidad para la resolución, mandó el Señor Presidente se votase.

El resultat va ser [...] que su producto se invierta por mitad con los Pobres del Hospital, y fábrica del templo nuevo.

24 de novembre, p.175v.:

Haviéndose visto otra Carta de la Ciudad de Alicante escrita a esta con fecha de veinte y uno de los corrientes, en que dize que hallándose vacante la Plaza de Maestro de Capilla de aquella, ha acordado se celebren Oposiciones en el día quinze de Enero próximo, según el Edicto que acompaña. Lo que participa par aque esta lo mande publicar y fixar en parage público, noticiándosele de quedar executado. Acordó el Ayuntamiento se haga como lo desea dicha ciudad y que se le responda en la forma regular.

16 de desembre, p.180v

Comença l'ensenyança de les xiquetes a l'establiment de Mayoral.
Els salaris es lliuren normalment, inclosos els dels músics de la Seu.

Llibre 59. 1773

16 de gener, p.7v:

Vista una relación jurada que presenta Joaquim Cortines, con fecha de veinte de Diciembre de mil setecientos setenta y dos, del gasto que han tenido en llevarse los timbales en las procesiones de les festividades de San Sabás, Purísima Concepción y Nuestra Señora de la Esperanza, que asiende a diez y seis sueldos; en su inteligencia [...] Acordó el Ayuntamiento se pague y pase a la Junta Municipal para el libramiento correspondiente.

20 de febrer, p.27:

En atención a have.r logrado esta Ciudad, por medio de las Rogativas que se han hecho, el beneficio de haver llovido algunos días, que parece haver sido suficientes, según se tiene entendido, para los sembrados y bien de la salud, Resolvió el Ayuntamiento se cante una missa de acción de gracias, pasándose por los Selores comisarios el Oficio que tengan por conveniente al Ilustre Cabildo para el día que podrá solemnizarse.

22 de juny, p.118:

En atención a que el Reglamento del Consejo previene los salarios que deven pagarse y no asigna el tiempo de su pago, Acordó el Ayuntamiento se pase noticia al Señor Corregidor por si le parese se pague a todos los interesados, la media anualidad que vence en fin de este mes. Y no hallando inconveniente, se dió aviso a la Contaduría para que libre la certificación que corresponda, y reporte a la Junta para que deliberase el despacho de los libramientos.

22 de juny, p.118v:

El Señor Comisario de Fiestas dixo: que los Administradores del Santo Hospital le havian visitado diciendo cómo estaban contratando para que viniese la compañía de cómicos de Valencia, para representar en esta Ciudad. Lo que ponían en su noticia, y luego que tuviesen contraída la contrata, se lo manifestarían, como el día que tenían que comensar. En cuya inteligencia quedó el Ayuntamiento, y que el presente Escrivano recuerde al Agente de Madrid este expediente; y en caso de haverse extraviado, se repita.

Sembla ser que tenien una consulta feta sobre potestat de l'Ajuntament sobre representacions d'aquesta mena i actes de diversió públics. També es coneix que de vegades a Madrid es perdien algun expedients de San Phelipe com ja hem vist.

6 de juliol, p.1123v

Corpus, infraoctava, 80L. La Degolla, 16L.

24 de juliol, p. 131 i 131v:

Hecho presente un memorial de Juan Bautista cortés, Pregonero, en que dise hallarse sin clarín para executar los Pregones, mediante de estar mui roto y sin modo alguno para su composición. Y concluye suplicando providencia para otro. Acordó el Ayuntamiento que los Señores Comisarios vean su estado y le hagan componer, y como no le tenga, se compre otro.

4 d'agost de 1773, p.142 i 142v:

En que quedó entendida la Ciudad de las sentencias dadas en la Intendencia sobre franquezas de los sirvientes de la Yglesia [...]. Tambien dio cuenta haverle escrito por parte del Procurador Joseph Hernández, remitiéndole Nota de las dos sentencias ganadas por esta Ciudad en los Expedientes seguidos en el tribunal de la Intendencia, declarándose por el uno, que las providencias del Alcalde maior de esta, en quanto indistinta y generalmente se ampararon a todos los sirvientes de la Yglesia, sin diferencia del Estado, calidad y goze o no del fuero eclesiático, no están conforme a derecho. Por lo que se declarava y declaró ygualmente han debido y deven ser francos al pecho de Alcavala, del Vino, Vinagre, Azeite, y demás comestibles para su consumo, los sirvientes de la expresada Yglesia que, por tonsurados y por concurrir en ella las demás circunstancias que conforme al Santo Concilio de Trento y Leyes del reyno, gozan del fuero eclesiástico, a los cuales les amparava y amparó en dicha posesión, confirmando en esta parte las citadas providencias; y que de ningún modo deven ser francos los Sirvientes Seculares que no gozan del privilegio del fuero. Y por el otro, que la dicha sentencia en quanto indistinta y generalmente amparó a todos los sirvientes de la referida Yglesia, sin diferencia de Estado, Calidad y goze y no del fuero eclesiástico, no es conforme a derecho por lo que declaro que únicamente han debido y deven percibir el derecho a Refacción, los sirvientes de la expresada Yglesia que por tonsurados y por concurrir en ellos las demás circunstancias que conforme al Santo Concilio de Trento y Leyes de esta Reyno, gozen del fuero eclesiástico, a los cuales les amparó en la posesión, confirmando en esta parte la Sentencia, y que de

ningún modo deven percibirlo los sirvientes seculares que no gozan del Privilegio del fuero, en cuiu parte la revocó. En cuiu inteligencia quedó el Ayuntamiento.

3 de setembre, p.150v:

Don Joseph Sanchis, Comisario de fiestas, hizo presente una carta que le ha escrito Don Juan Ducós, Rexente de Racional del Cabildo Eclesiástico, con fecha de trece de Agosto pasado, en que le participa, de orden de su Cabildo, la dejación que ha hecho Mosén Joaquim Martínez de la Plaza de Órgano y nombramiento que ha hecho en Francisco Grana para que supla interinamente hasta que resuelva otra cosa. En cuya inteligencia quedó el Ayuntamiento y acordó se pase a noticia de la Junta y de la Contaduría para el curso y pago de su salario [...]

22 de setembre, p. 155v:

Visto otro memorial de Mosén Bernardo Monllor, Presbítero y Beneficiado de la Colegial Iglesia de esta ciudad, como heredero de Joseph Monllor, su Padre, y en nombre de Laura Cortés, heredera de Roque Pla, su tío, según el documento que exhibe, en que dize: que a dicho Joseph Monllor le quedó deviendo esta ciudad, en el tiempo tuvo embarazadas sus rentas [les de la Ciutat], treinta y seis Libras, trese sueldos y diez dineros. Y al dicho Roque Pla, cinquenta y cinco Libras y doze sueldos, según las certificaciones que también exhibe. Que por los mismos motivos, diferentes dependientes de esta ciudad, a quienes se les suspendió también el pago por el embargo insinuado, habiendo acudido al Consejo y expedido este sus órdenes para que se les pagasen sus créditos, han cobrado, como consta también por otra certificación que exhibe. Y a Ángela Riera, heredera de Mosén Pedro, su hermano, habiendo comparecido en Justicia, se le mandó pagar, y consuentemente se confirmó esta Providencia por la Real Audiencia, con costas. Que estos recientes exemplares mueven al Suplicante a recurrir a esta Ciudad en solicitud del pago de dichos créditos, y por ello lo suplica con el mayor respeto. Acordó el Ayuntamiento que respecto de no tener efectos para pagarles, aun que sean ciertos los exemplares que cita, acuda a donde toque.=

5 d'octubre, de 1773, p. 160 i 160v

Sobre protocol i autoritat a la Casa de Comèdies i de la seua construcció.

Haviéndose hecho presente una carta que de orden del Consejo [...] al Señor Corregidor: Con fecha de catorce de Julio próximo pasado, dirigió al Consejo esa Ciudad, una representación manifestando lo desautorizada que se hallava con bastante nota del público, uso y costumbre de otras ciudades, a causa de la erección de la nueva casa de Comedias, asistencia y autoridad de la misma Ciudad, por medio de sus Comisarios, que se había abrogado Vuestra Señoría ((el corregidor) porque no tan sólo había tomado su Quarto con particular escalera, sino que en el frontis al mismo, estava pintado un Pabellón Imperial o Dosel, sin que la ciudad alcanzase la distinción, que a Vuestra Señoría le correspondría, ni menos el mandar empesar la Comedia con todas las demás disposiciones privativas de los Comisarios, según se practicava en Valencia, Orihuela, Alicante, Granada y otras Ciudades.

Que bien sabia la Ciudad que a Vuestra Señoría [al corregidor] le pertenecían los actos de buen gobierno en el modo con que devían concurrir a estas funciones los expectadores, celar la quietud y tranquilidad de la Casa, haciendo guardar sus prudencias, con todo lo demás perteneciente a la Jurisdicción de vuestra Señoría y su Theniente. Pero sin embarasar a la Ciudad sus facultades, y queriendo asistir había de ser en el Quarto de la Ciudad dexando libre el otro que había tomado, utilicidándose de este modo más el Hospital.

Hi hagué més disputa en assumpte de posar l'escut d'armes de la ciutat o el de l'Hospital.

[...] Que como el Ayuntamiento no había intervenido en la disposición de la nueva Casa de Comedias, se notavan algunas faltas reparables, como eran el haver puesto en el techo las Armas del Hospital, que son el nombre de María y sus atributos, nada correspondientes para el teatro, quando en su lugar deverían estar las de la Ciudad, como sucedía en Valencia, sin haver querido tampoco poner el Banco llamado Luneta, para la Nobleza y Oficialidad, como se practicava en los demás pueblos. Y que el Hospital sólo podía apeteer lo mismo que gosava el de Valencia, que era el de percibir las utilidades que prestase el solaz de la Diversión pública, con prudente tarifa puesta por el Magistrado, nivelando la parte que perteneciese a el Hospital, como a los Cómicos, y de esta forma no se experimentarían los excesos que al presente.=

El Real Consejo va determinar que substituïren l'escut pel de la Ciutat. A més a més, la llotja destinada al Corregidor, que es deixara lliure per poder-la llogar i, cas que aquest volguera assistir-hi havia de ser ocupant una cadira en el de la Ciutat, y si en volia qualsevol altra hauria de ser fent efectiva la tarifa corresponent.

20 de desembre, p.192

Es lliura la mitja anualitat de salaris amb normalitat, inclosos els de la gent de la capella de la Seu.

Llibre 60. 1774

9 de juliol, p. 71

Representació de comèdies per una compnyia forastera. No diu res més.

17 de setembre, p.107v

Joaquim Cortines, el pregoner, sembla que també s'encarregava d'organitzar la conducció dels timbals en els actes. Presentà una relació jurada

[...] de los gastos de llevar los timbales en las Processiones de las Señoras Santas, San Feliu, Nuestra Señora de la Seo y de la Asunción, que importa una libra y quatro dineros.

27 de setembre, p.110

Sobre les comèdies. Sembla ser que hi havia ordre de derribar la Casa de Comèdies:

[...] que la referida Casa, en quanto es solaz y diversión del Público, está sujeta al Gobierno del Magistrado, aunque su edificación y conservación sea a costa de dicho

Santo Hospital, como sucede en todas partes, y en prueba de ello, por no haberse puesto las Armas de la Ciudad, habiendo dado de ello cuenta al Consejo, ha mandado este borrar el nombre de María que estava en el techo de dicha casa, y se pusieran las Armas de la Ciudad, con otras providencias concernientes a la misma. Y que un Pueblo como este necesita tener de quando en quando una diversión como estas, mayormente estando permitido por Su Magestad según Real Orden de diez y siete de Julio de mil setecientos sesenta y siete. Por cuyos motivos espera (la Ciutat) que tenga a bien no se lleve a cabo dicha disposición. Que la Ciudad por su parte, procurará se evite todo motivo que en ellas pueda desagradar a Su Señoría Ilustrísima, a cuyo efecto se encarga a los Señores Comisarios de fiestas no permitan se representen Comedias, Entremés o Sainete alguno que no sea desente. San Phelipe y Septiembre 20, de 1774.

En desembre es paguen els salaris i les miges anualitats amb normalitat.

Llibre 61. 1775

14 de març, p.33v

Dur timbals per a les processons de sant Blai, publicació de la Butlla y altres, 2L.8s.927 de juny, Corpus i Degolla, 96 lliures.

4 de juliol, p.90v i 91

Nicolau Mira reclama: els comissaris de festes presenten un informe que havien elaborat a petició del capítol de la Ciutat en resposta a una petició del coregidor obeint l'Intendent General sobre

[...] la pretensión del Licenciado Don Nicolás Mira, tenor de primer Coro de la Capilla de la Colegial de esta Ciudad, en que dicen los siguiente: Muy Ilustre Señor, a consecuencia del informe que acordó Vuestra Señoría en veinte de Mayo, diésemos sobre la pretensión que tiene introducida en el Supremo Consejo Mosén Nicolás Mira, tenor del primer Coro de la Santa Yglesia Colegial de esta Ciudad, mediante los documentos que introduxo en dicho Supremo tribunal, devemos exponer: Ser cierto lo que expresa el Pretendiente en su representación, y que mediante el nuevo Reglamento se le ha suspendido y limitado el pago a la treinta libras de aquellas quarenta que le asignaron durante su vida las Ordenanzas Municipales de esta Ciudad, y que también lo es cierto que mediante las mismas, algunos que gozavan entonces salario, se les quitó totalmente por el posterior y nuevo Reglamento que oy rige, y en el caso de conzederle el reintegro de las diez libras más a que es acrehedor por los años de servicio y su habilidad, a que aspira desde el año setenta, deverán extraerse de el fondo común de Rentas, a cuyo favor se incluyeron en beneficio de los acrehedores; que es lo que podemos a Vuestra Señoría informar para satisfacer la orden que le ha comunicado el Cavallero Intendente del Reyno.= San Phelipe y Julio3, de 1775.

L'ajuntament acordà la conformitat amb el dit informe, que s'enviara i s'actuara arreglo a ell.

12 de setembre, p.126

1L 1s 4 ...gastos de llevar los timbales en las Prosessiones de San Félix, Nuestra Señora de la Seo, de la Asumpción, de las Señoras Santas...

Desembre

Es paguen les despeses de festivitats en la col·legial, 151L 19s. 1. També es lliuren els salaris amb normalitat.

Llibre 62. 1776

27 de gener, p.7v

Pel martiri i mort de fra Jacint Castanyeda

[...] que los Señores comisarios dispongan que en las casas capitulares se pongan los timbales y clarines, y demás que estimen por conveniente al honor de la función [...]

1 de juny, p.57:

[...] hizo presente que el arrendador de los útiles pertenecientes al Hospital del patio de la Casa de Comedias, le ha dado cuenta que en el día de manyana, dos del corriente, se dará principio a las representaciones de Comedias por una Compañía que se ha formado en esta Ciudad a título de la misma [...] y prevengan al Author que, así en el vestir como en el representar, se guarde toda modestia, evitando toda Nota, invigilando los Señores Comisarios, con el mayor rigor, su observancia.=

4 de juny, p.61

Corpus i Degolla, 96 lliures.

p 61 i 62: Sobre l'esmentada representació de la comèdia

El Señor Don Joseph Thomas Roca, Comisario de Fiestas, hizo presente que con motivo de haver estado en la Noche del día dos en la Casa de Comedias, en el Palco de la Ciudad que tiene para concurrencia, a ver la Loa y primera representación que se hacía por la nueva compañía que se ha formado en esta, con facultad Real, en compañía de otros Señores Regidores y Diputados del Común, habiéndose avisado por parte de los Cómicos que según orden del cavallero Corregidor, debía concluirse la Comedia a las nueve de la noche, que ya casi le eran, estando a la segunda Jornada; de acuerdo con los demás Señores Capitulares que asistían pasó el exponiente a manifestar a Su Señoría, que de suspenderse la comedia a las nueve, según decían los cómicos, sobre ser en desaire de la Ciudad y Capitulares que asistían, crean notable fraude y engaño de los concurrentes, a que respondió que continuasen hasta las nueve y media o poco más. Y por quanto en este término fixo, o más con el arbitrio de cortar parte de la Comedia, no pudo representarse, Su Señoría mandó, dadas las diez, por mediante tres Alguasiles, que se introdugeron en el vestuario para que cesase la comedia, como en efecto cesó sin concluirse, como lo manifestó al Público uno de los cómicos; e igualmente, en la noche del día tres, sobre no haverse hecho saynete en la Comedia, al principio de la tercer Jornada, dando las nueve sobreeseyeron la función, expresando los cómicos al Público no poder continuar por tener nueva orden del cavallero Corregidor de concluir a dicha hora. En inteligencia de lo qual, y en vista del Despacho de la Formación de la compañía de cómicos de esta Ciudad, y cumplimiento a su continuación del mismo Cavallero Corregidor, con la limitación de deverse

concluir las comedias hasta el mes de Agosto, a las nueve, y desde dicho mes en adelante a las ocho, y noticia de haver provehido Auto en el día de ayer, en que ratifica dicho Auto, y añade para su observancia diferentes apercibimientos de Pena pecuniaria y carta; y como dichos hechos en desaire de la Ciudad y facultades que la competen, de exemplar de las concedidas a la de Valencia, Alicante, y otra partes, Acordó el Ayuntamiento, menos el Señor Don Vicente Pelegero, en el modo que se dirá, dar comisión a los Señores Comisarios de Fiestas para que dispongan la representación correspondiente, al Real Acuerdo, con Pedimentos y orden al Procurador, para su presentación y curso, a fin y efecto de que a la Ciudad se le guarden las preeminencias que corresponden, presentando los testimonios que convengan y librándolos el presente escrivano, de lo que conste en los libros de la misma [...]

15 de juny de 1776, p.64v:

Haviendose hecho presente a esta Ciudad un Decreto del Excelentísimo Señor Capitán General de este Reyno, con fecha de diez del corriente, a un memorial de Félix Pérez (Pelegero), cabeza de la Compañía cómica establecida en esta ciudad, en solicitud de Providencia para que el Señor Corregidor no deje al Suplicante y Compañía en la hora limitada, sí, antes bien, permita la proporcionada con lo demás que suplica; Y mande dicho Excelentísimo Señor que dicho Corregidor y este Ayuntamiento le informen lo que se les ofreciere y pareciese sobre lo contenido en la instancia. Y que por ahora y hasta otra Providencia, a la Compañía de cómicos establecida en esta Ciudad, no se la embarase el uso de las Representaciones hasta las diez horas de la noche. En su inteligencia, y del citado memorial, y de otro de Manuel Ayala, Author que fue de otra compañía anterior [...]

L'ajuntament informà el Capità General que tot el que deia als memorials era cert, i que la situació era causada per l'enveja i represàlia del corregidor en no deixar-li fer ús de la llotja pròpia de la Ciutat, per ordre del Consell, en les esmentades comèdies.

25 de juny, p.73v

Pagament de salaris amb normalitat.

23 de juliol de 1776, p.88

El Capità General fa saber a la Ciutat que en el tema de comèdies s'han d'arreglar al que regeix per a la casa de comèdies de València, en tot. Pertany a la Ciutat i l'Ajuntament el govern polític, superintendència i presidència de la casa de comèdies, y de

[...] todas las diversiones públicas, y los cavalleros capitulares que nombre la Ciudad por sus comisarios, son los que deven dar sus providencias para el buen gobierno y quietud de la Casa, y los que mandan su hora de empzar, con otras prevenciones[...]

p.104. En agost d'aquest any, se sap a la ciutat de l'establiment a Madrid, per part del Rei, d'un

Gabinete de Historia Natural, en que se reunan no sólo los Animales, Vegetales, minerales, Piedras Raras y quanto produce la naturaleza en los Bastos Dominios de Su Magestad, sino también lo que sea posible adquirir de los estraños, para completar y enriquezer las series y colecciones del Real Museo en cada una de sus classes.

En desembre es lliuren els salaris i mitges anualitats amb normalitat.

Llibre 63. 1777

Tots els veïns havien d'arreglar les façanes de les cases per raons de policia i salut pública. També s'endrecen camins juntament amb altres millores de l'aspecte urbà.

Les festivitats a la Seu per compte de la Ciutat referides a l'any 1776, apugen152L, 1s. 5.

El campaner té un salari bàsic de 9 lliures anuals.

24 de març de 1777. p.39r.

[...] Ha recibido el Señor Alcalde Mayor en su ausencia (la del Corregidor), (una carta) en que se remite exemplar de la Real Cédula de su Magestad y Señores de dicho Real Consejo de veinte de Febrero próximo pasado, en que a consecuencia de representación del Reverendo Obispo de Plasencia, manda prohibir los disciplinantes, empalados y otros espectáculos en las procesiones de Semana Santa, Cruz de Mayo, Rogativas y otras; los Bayles en las Yglesias, sus atrios y sementerios, y el trabajar en los días de Fiesta en que no esté dispensado poderlo hacer; Y el Señor Alcalde Mayor, por su auto del día veinte y dos del presente mes, ha mandado su publicación...

15 d'abril de 1777, p.45v.:

Visto otro memorial de Juan Arau, timbalero de esta Ciudad, en que dize que por su adelantada edad y accidentes, se halla imposibilitado muchas veces de asistir a las funciones de esta; Y teniendo un hijo llamado Vicente, el que desempeñaría el encargo con satisfacción, concluye suplicando que en sus ausencias y enfermedades supla y asista dicho su hijo a als funciones. Acordó el Ayuntamiento conceder a dicho Arau la Gracia que suplica.

El Corpus i la Degolla, igual.

p.73: canvi de lloc de l'orgue per poder acabar el cor.14 de juny, p.74v.: Es fan uniformes a verguers i clariners.

24 de juny, p.76v

De ll'església de Santa Tecla,

[...] que sin embargo de que la diferencia de toques de campanas consiste que quando sale Nuestro Señor Amo a dar algún Viático, tocan las dos campanas, aunque no al buelo como corresponde, por no tener campanero y tiene amonestados a los parroquianos [per a tocar-les] y aún representádolo al Señor Arzobispo, y quequando es a Fuego, toca sólo la campana mayor, como a rebato[.]

Llibre 64. 1778

Festivitat de la Seu del 77, 168 lliures, 11s.2. L'increment fou per les rogatives pel felix part de la princesa.

El campaner, igual

11 d'agost, p.127v

Sobre impremta i comerç de llibres. Res més.
Tota la resta igual.

Llibre 65. 1779

Festivitat, 152L. 10s. 7, de l'any 78.
Campaner, 9L.

19 de gener de 1779, p.10:

Respecto de haverse dado noticia por los Señores Comisarios de fiestas, que por una compañía de cómicos, que ha representado en Murcia, Cartagena, Alicante y otras partes, se desea representar en esta Ciudad, y que siendo del agrado de la misma harán contrata, Acordó el Ayuntamiento que, estando asegurada la Casa (a causa de les intenses pluges) y pasándose, de oficio, al Señor Corregidor, dispongan de hazer la contrata y demás que pertenezca a la Ciudad.

8 de maig, p. 68

Sobre desfer la Casa de comèdies en prevenció de possibles focs:

El Señor Don Francisco Agulló hizo presente por escrito la propuesta siguiente: Que los varios y freqüentes estragos que han susedido con motivo de los incendios que recientemente ay noticias, muy positivas y verídicas, deven mover a la Ciudad a precaver los que puede aver en esta, tomando en consideración un asunto de tanta importancia. Es notorio a la mesma, que la Casa de Comedias que fabricó el Hospital estos años pasados, es de madera, y que se empesó a hacer por inetrinidad y como para una temporada, como havía susedido en los años antesedentes, que se hacía un teatro de madera, y acabándose la temporada de las Comedias, se quitava; pero que haviéndose hecho (l'actual) con bastante perfección, según permitía el terreno, se ha conservado hasta el presente. Que su situación es junto a la Murallla y puerta de San Francisco, tan inmediata a la Ciudad, que si por desgracia se prendiese fuego en ella, siendo de madera, havía de correr el fuego en ella con mucha velocidad e incendiarse toda; que a más de las desgracias que en esta ocasión podrían suceder, podría pegarse el fuego a las casa inmediatas de la Calle de San Francisco, e introducirse en la Ciudad. Por lo que para precaver semejantes funestas contingencias, proponía al Ayuntamiento se acordase pasar un oficio a la Administración del Santo Hospital, a fin de que deshiciese dicha casa de Comedias, insinuándole los motivos que movían a la Ciudad a dicha resolución. Acordó el Ayuntamiento, en su inteligencia, dar comisión alos Señores de Fiestas para que escriban a la Administración del Hospital con arreglo a dicha propuesta, y añadiendo a más de lo que en ella se expresa, las contingencias de que por estar las ventanas abiertas podría pegarse fuego y quemarse la Casa y demás del Barrio; y a más, a vista de la ruina que amenaza por falsear la cubierta, con todo lo demás que en el asunto tenga por conveniente.

Llibre 66. 1780

Festes, 156L., 16s.4.
La resta. tot igual.

Llibre 67. 1781

Festivitats, 152L, 9s. 8.

6 de febrer, p.21 i 21v:

Haviéndose assí mismo hecho presente por el Señor escrivano una carta que ha escrito a esta Ciudad la de Alicante, con fecha de veinte y siete de Enero próximo pasado, en que dize que hallándose vacante la Plaza de Maestro de Capilla de Música de ella, ha resuelto para su obtento, se celebren oposiciones en el día veinte y ocho de Abril siguiente, según el Edicto que remite, para que esta Ciudad se sirva mandar se publique en los sitios de costumbre, y que se coloque en el más oportuno...

p. 26: pel Reglament del consell, el campaner, té salari de 9 lliures.

Abril, p.68

Sobre que el campaner no havia fet sonar les campanes en senyal de la tempesta.

27 de maig, p.83:

Assí mismo hizo presente otra carta que la Ciudad de Alicante ha escrito a esta, con fecha de veinte, en que remite un Edicto en solicitud de Sugeto para el obtento de la Plaza de clarinero de dicha ciudad, a fin de que se sirva esta disponer que se publique y fixe, y avise de haverse executado.

12 de juny, de 1781, p.95:

El Señor Don Vicente Pelegero, Comisario de Fiestas, hizo presente que atento a la proximidad del día del Corpus, a cuias funciones deve asistir esta Ciudad, se sirva resolver lo que se ofresca disponer para dicha función. Y el Ayuntamiento, en su inteligencia, acordó se haga lo mismo que en los años antesedentes, a excepción de la concurrencia de los Enanos, Danzas y demás, que por la Real Cédula de Su Magestad y Señores del Consejo de veinte y uno de Julio de Mil setecientos y ochenta, que se ha tenido presente, está mandado quitar en las Procesiones y demás funciones eclesiásticas.

7 de juliol, p.105v:

En vista de un memorial presentado por Pasqual Lorente, primer clarinero, y Juan Arau, timbalero, en que suplican se les satisfaga el salario perteneciente al empleo de segundo clarinero, Mariano Arau, que por ausencia están supliendo los suplicantes, Acordó el Ayuntamiento informen los Señores Comisarios de fiestas lo que entiendan y se les ofresca.

23 de setembre, p.141

Suspensió de corregudes de bous i festes públiques per reial ordre de sa Magestat:

[...] con fecha de catorse del corriente, que se suspendan en esta Ciudad las Corridas de Toros que estaban proyectadas, me dize también su Excelencia, que no franquee con tanta frecuencia las licencias, o permisos para diversiones de Comedias, Bayles nocturnos, ni con disfraz, fiestas de Bacas y Novillos, en los lugares de este Reyno, por los daños experitules y temporales que de ello se han experimentado en la pérdida de innumerables jornales, inquietudes i gastos que acarrear; Y en su virtud prevengo a Vuestra Señoría haga entender a todas las Justicias de los Pueblos de su Jurisdicción, que no permitan semejantes funciones en ellos, y que si se estuviesen celebrando algunas, aunque sean con mi licencia por escrito, se suspendan, encargando a Vuestra Señoría muy particularmente, que cuide de la observancia de esta real disposición, y me avise de las Justicias que no lo cumplan para tomar la providencia que corresponda. Quedó el Ayuntamiento en su inteligencia.

Llibre 68. 1782

Festes, 153L, 2s.

7 de juliol de 1782, p.140v:

Haviéndose hecho presente por los Señores Comisarios de Fiestas, que el vestido uniforme que tiene y usa el muchaho que toca los timbales está indecente para sistir a la función de esta Ciudad, Acordó el Ayuntamiento que los Señores comisarios dispongan se le haga otro nuevo al menor coste que sea dable.

p.141: Hecha presente una certificación de la Contaduría en que dise que a Vicente Mollá, tenor del primer Coro de la Capilla, le corresponden por la proprata de su salario, desde veinte y tres de Mayo pasado en que fue nombrado, hasta fin de Junio, tres libras, una sueldo y ocho dineros, Acordó el Ayuntamiento su pago, y pase a la Junta para su libramiento.

p.157: El vestit uniforme del timbaler va costar 21L. 6s.4.

30 de desembre, p.215v:

El Señor Don Jacinto Aliaga hizo presente que había observado, de tiempos haze, que las capas de los Ministriles de esta Ciudad estaban por sus muchos años, indesentísimas, de forma que en las procesiones y demás funciones en que deven salir, es vergüenza que se presenten con ellas en público, lo que hacía presente [...] para que se tomase la resolución que tenga por conveniente. Acordó el Ayuntamiento que se verifique haver sobrantes en la dotación, y se hagan a conocimiento de los Señores Comisarios de Fiestas.

p. 224: Al campaner, a banda de les 9 lliures de salari, 24 lliures per diversos tocs de campanes extraordinaris.

Salaris i anualitats, igual.

Llibre 69. 1783

Les nou festivitats del 82 a la Seu per compte de la Ciutat, ascendeixen a 152L. 19s. 2.

17 de juny, p.143 i 143v:

Hecho presente un memorial de Joseph Ribera, Músico Ministril de esta ciudad, en que dize que más haze de vinte y cinco años, tiene el honor de servirla en la Plaza de segunda Trompa, y habiendo fallecido Josef Pla, que disfrutava la primera, parece se halla en proporción para obtar a dicha Plaza. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, obte dicho Ribera a dicha Vacante por muerte del expresado Pla, nombrándole en caso neccesario de uevo, y se da por Vacante la que el nombrado servía.

Del mismo modo, se hicieron presentes dos memoriales de Ysidro Antolí y Joaquín Cameno, por los que respectivamente concluyen suplicando se les agracie la Plaza de Músico Vacantes por muerte de Josef Pla, en consideración a hallarse instruidos, el primero en tañer y tocar los instrumentos de Flauta, Abué, Trompa, clarín y bajón, y el segundo en el Violín, Violón y Violonchelo, prometiendo habilitarse instantaneamente en la Trompa que precisa para su obtento. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, y a la obción de Josef Ribera a dicha Plaza, se cite para proveher la que disfrutava el expresado Ribera, repotándose los referidos memoriales.

27 de juliol, p.151v:

En la propia conformidad se hizo presente otra certificación jurada y firmada por Domingo Fonbuena, otro de los Vergueros de esta Ciudad, por la que consta haver mercado [...] una vara de Damasco carmesí y compuesto con ella los tapetes de cubrir los Timbales y los vestidos de los muchachos (que els porten), cuio coste, al todo, ha sido de dos libras, 10 sueldos[...].

Amb aquest cost, potser s'hauria d'interpretar que el vestit dels portadors havia de ser una mena sac amb un forat per al cap i dos per als braços.

p.152: Haviéndose reportado dos memoriales presentados en el Cabildo anterior por Ysidro Antolí y Joaquín Cameno, en que respectivamente pretende la Plaza de Músico Ministril, vacnte por obción de Josef Ribera a la que servía Josef Pla, y conferenciando sobre su provisión, Acordó el Ayuntamiento suspenderla por dos meses, y pasados, se cite para el nombramiento.

12 d'agost, p.167:

El Señor Don Vicente Pelegero hizo presente que a consecuencia de la pluralidad de votos que resultó en su propuesta, que con fecha de tres del corriente mandó pasar por caxita (urna) el Señor Alcalde Maior a todos los Señores capitulares a fin de que para la Procesión de Nuestra Señora de la Seo se nombrase en Ministril interino a Joaquín Cameno, lo que assí se estimó por dicha pluralidad y concurrió ya en dicha Procesión, lo que hacía presente para la devida inteligencia en al que quedó el Ayuntamiento.

16 d'agost, p.176:

Nomenament de Cameno com a Trompa: Haviéndose reportado en virtud de lo resuelto en el cabildo de Veinte y siete de Junio último, en el que se mandó la suspensión por dos meses del nombramiento de la Plaza de Ministril, y que pasados se citase los dos memoriales de Joaquín Cameno e Ysidro Antolí, pretendientes a ella, y

héchose presente una certificación de Mosén Antonio Molina, Maestro de capilla de esta Ciudad, en que atenta la suficiencia de dicho Cameno en la Trompa, Acordó el Ayuntamiento, en su inteligencia, y de conformidad mediante a servir ya dicho empleo interinamente el expresado Cameno por resolución de tres del corriente, nombrarle en él en propiedad, con el salario que le está asignado.

29 de desembre, p.245

A Sebastián Yborra, campaner, 9 lliures de salari, + 20 lliures

[...] por los toques de campanas practicados en las rogativas de serenidad.

p.246: Hecha presente otra nota jurada y firmada por Josef Bellver, Maestro Sastre, en que certifica haver [...] mercado todo lo preciso para tres capas de media Grana para los Ministriles de esta Ciudad, cosídoles, y el importe de todo ha sido el de cinquenta Libras.

p. 254

A l'apèndix del llibre, apareix un escrit i diligències referides abans sobre l'assumpte del nomenament de Cameno com a Trompa de la ciutat:

A propòsit de la votació per capseta:

Soy de parecer, atendida la propuesta del Señor Comisario de fiestas, se le nombre interinamente al zitado Cameno, sin perjuicio de que se haga a su tiempo la elección, con la sformalidades que se requieren. Llázer.

Respecto de que la falta de un Ministril en muchas funciones del año, se tolera por la Ilustre Ciudad la ausencia de uno de ellos, y no se halla [de] menos, no hace falta a la Capilla. Comprendo no deberse admitir a nadie, y que subsista el acuerdo de la Ciudad para su nombramiento, protestándole en caso necesario, si resolviese lo contrario. Sanchis.

Por los motivos que propone el Señor Comisario de Fiestas y falta que podrá hazer el Músico Cameno en las funciones públicas y las de Iglesia o Capilla, no encuentro embarazo se le nombre interinamente para dichas funciones, sin perjuicio de la formal elección que después podrá acordar y hazer la Ilustre Ciudad i del acuerdo que se dize. Aliaga.

Como llevo espuesto en mi propuesta. Pelegero.

Me conformo con la propuesta del Señor Comisario de Fiestas. Ferriz.

La resta votaren la conformitat, també.

Llibre 70. 1784

p.154:

[...] conseqüencia de haver mercado el damasco carmesí para la guarnición de las capas de los Ministriles, cordonsillo para guarneserlas, y satisfecho el coste de sus hechuras, según los tres recibos [...] importante el todo, veinte y cinco libras, dos sueldos.

29 de desembre. p.267v:

Deliberación en que se acordó el pago de la media anualidad de salarios. [...] a los Señores Corregidor, Alcalde Maior, Regidores y demás asalariados de esta Ciudad importantes Mil setecientas noventa y nueve libras, quinze sueldos; igualmente los de la capilla, ciento quarenta y cinco libras, sin incluir el de Organista, y también las quantías correspondientes por Razón de pensiones de censos perpetuos en total de trescientas quarenta libras, diez y siete sueldos y tres dineros [...]

Vista otra certificación del Racional del Cabildo Eclesiástico, de quinze de octubre último, por la que consta que, en el mismo fue electo por Organista interino de la Colegial, por muerte de osén Francisco Grana, el Padre Fray Josef Guerola, que lo es del convento de la Santísima Trinidad, en cuia inteligencia, y de lo informado por los Señores coisarios en el particular, Acordó el Ayuntamiento aprovar dicho nombramiento, y que la Contaduría adicione a continuación de la certificación de Salarios, la prorrata correspondinte a los herederos de dicho Mosén Grana, y la que perteneze al referido Fray Guerola, las que se paguen, y a la Junta para el despacho de los libramientos.

Les nou festivitats a la Seu apugen 149 lliures, 11s., 8.

Llibre 71. 1785

28 de maig, p.122

S'acorda contestar una carta de la ciutat d'Alacant en la qual s'encarregava la publicacitació d'una vacant en la plaça de baixonista primer de la capella de música.

23 de juliol, p.164v:

Dicho Señor [...] hizo presente que desde el día de San Juan último, y para la procesión del Señor San Pedro, tuvo por conveniente admitir para la plaza de clarinero vacante más de tres años haze, a Manuel Peña, Oficial zapatero, y lo ponía en noticia de la Ciudad por si tenía por conveniente aprovar la elección con lo demás que fuese de su agrado. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, nombrar en el oficio de tal Clarinero al dicho Peña durante su voluntad, a quien se le acuda con el salario que por reglamento le está asignado, contándole desde dicho día de San Juan, y al efecto pase noticia a la Contaduría.

1 d'octubre, p.197

Nomenament de tenor a favor d'Andrés Narro.

Assí mismo, se hizo presente una certificación librada por Don Luís Aliaga, canónigo Racional del Cabildo Eclesiástico de esta Ciudad, baxo fecha de veinte de Setiembre último, por la que resulta que Mosén Andrés Narro, natural de Valencia, tenor que fue de la Capilla de San Juan del Mercado de la misma, en virtud de Real Cédula que presentó a dicho Cabildo con los pases correspondientes, se le dio la posesión del oficio de Epistolero en trese de dicho mes, desde cuio día quedó admitido a dicha Iglesia con alguna ayuda de costa para su desente manutención y agregado com a tenor de primer Coro a la capilla de Música. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, se pase dicha certificación a la Contaduría para que a su tiempo se le dé lo que

corresponda a dicho Navarro (sic) (Narro) por su salario de tal tenor, que satisfase esta Ciudad en virtud del Reglamento del Consejo.

Llibre 72. 1786

No hem trobat res que faça referència als nostres temes d'interés. La resta, tot igual, salaris, campaner, etc.

Llibre 73. 1787

8 de febrer, p.28

El campaner era Manuel Herrera, qui va compaginar amb la l'ocupació de rellotger de la col·legial, càrrec, també, a comte de la Ciutat, com a dependent d'ella.

19 de maig, p.111:

[...] Se hizo presente un memorial de Manuel Peña, otro de los clarineros de esta Ciudad, en que expone: que con motivo de hallarse vacante la Plaza de Timbalero por ausencia de Visente Arau, y encontrarse accidentado del pecho, [lo] que le impossibilita de algún modo el manejo del clarín, pudiendo con más comodidad el de Timbalero, y estar capacitado para la próxima función del Corpus, concluyó suplicando se le conmute la gracia de un empleo a otro, y el prestarle los timbales para capacitarse. En cuia inteligencia, informado sobre el asunto por el Señor Don Carlos Ruiz de Alarcón, Comisario de fiestas, Acordó el Ayuntamiento adherir a la solicitud en calidad de interino hasta dicha función del Corpus, en que a consecuencia de su desempeño se estimará lo conveniente; que se le prestasen los timbales, y para su saca se pasase recado, con noticia de lo resuelto, por el portero, al Señor Alférez Maior.

24 de juliol, p.161v. i 162

Visita de la Duquesa Crillon y Mahón amb son marit, el Capità General

[...]al que concurrió la Ciudad con sus clarines, timbales, alguaziles, luego los ministriles todos a cavallo.

Llibre 74. 1788

p.14

A Sebastià Ynojosa, campaner, se li devien 15 lliures per tocs extraordinaris en el dia de la patrona dels anys 85 i 86.

26 de gener de 1788, p.30v:

Vista una carta que el canónigo Racional del Cabildo Eclesiástico de esta Ciudad, Señor Don Joseph Roselló, ha dirigido al Señor Joseph Sanchis, Comisario de fiestas, baxo fecha de veinte y tres de los corrientes, diciendo: Que en el siete tomó posesión y punto Mosén Juan Peralta, Presbítero, del Beneficio oficio [de] Hepistolero y tenor del primer Coro de la Capilla, lo que participava a dicho Señor para los fines convenientes. Acordó el Ayuntamiento que, siendo como lo es, asalariado de esta Ciudad dicho oficio de tenor, se pase la referida carta a la Contaduría para que tome razón, a fin de que, en su caso y lugar, certifique el salario correspondiente al mismo.

6 de setembre, p.236v

Es comenta que arriba una carta del capítol d'Alacant fent esment que la plaça de mestre de capella s'hi troba vacant i que si poden fer el favor de fixar edictes al respecte, realitzant-se les oposicions a finals d'eixe mes o principis del següent.

També apareix la resolució sobre que a les escoles cal dur perruca els mestres, barret de tres puntes els alumnes i que es prohibix fumar a les aules i les immediacions d'elles.

Capítol de 29 de novembre de 1788. p. 320v.

[...] En atención a haverse, por el mismo Señor Don Josef Sanchis, hecho presente que en conformidad de lo resuelto en el anterior Cabildo, haciendo diligencias para poder yndagar el coste sobre sobre poco más o menos, que podía tener la admisión del día de la función en culto, veneración y obsequio del Beato Padre Nicolás Factor suplicada por el Guardián y Comunidad del convento de San Francisco de esta ciudad, se le había asegurado se han de satisfacer las limosnas de Altar y Púlpito, con el importe de cera y músicas a disposición de esta Ilustre Ciudad, según lo indicava el mismo memorial de dicho Guardián que la había dirigido, y manifestava para que en su inteligencia se resolviese lo más conveniente; y habiéndose evacuado conferencia sobre ello, teniéndose por muy conforme la aceptación de parte de esta Ciudad del dicho día, y al mismo tiempo el que sea la función lusidísima tanto en la Horquesta de las Visperas, como su Yluminación de Yglesia con orador condecorado, y de igual clave el que celebre la Misa. Acordó el Ayuntamiento recibir el día primero de dicha función y conferir amplias facultades a los señores de Fiestas para que dispongan cuanto tengan por necesario al lucimineto de la misma. Haciendo elección y convidando para el púpito, Altar y demás a quienes tengan por conveniente, con el seguro de quedar todo desde ahora a su cargo, y de esperarse de los mismos todo desempeño como lo acostumbran.

Llibre 75. 1789

24 de gener, p.37:

Dado assí mismo cuenta de un memorial de Pasqual Lorente, Clarinero de esta Ciudad, en que dize que veinte y ocho años que sirve dicho oficio, y siendo corto el salario que le está señalado, pues no basta en mucha parte para su manutención, concluye suplicando se le conceda la habitación de un quarto en la casa de la Pescadería, con lo que se le agregara esta ayuda de costa. Acordó el Ayuntamiento no haver lugar y le sirva de tal las cinco libras que en este Cabildo le son señaladas para desencia en el acto de la Real Proclamación.=

En atención a haberse hecho presente que uno de los clarines que usan dichos clarineros, por sus muchos remiendos no sirve, pues no puede ya concordarse el atono del otro, por cuyo motivo presisa de comprarse nuevo, pudiendo servir dicho viejo para sólo el Pregonero, que igualmente le ha usado, cuya disposición precisa tomarse para el acto de la Real Proclamación. Acordó el Ayuntamiento que el Señor Don Federico Cebrián disponga su compra, y que el dicho viejo, remendándose, sirva para el Pregonero.

p.53:

Festes a la col·legiata de 1788, nou festes, 149L.11s.8.

p.135: [...] asistió toda la Nobleza, pasó el Ayuntamiento de particular con aquella, a las Casas Capitulares que eran ya rícamente iluminadas, y los dos Golpes de orquesta, de dentro y de fuera, tocando conciertos armoniosos al mejor gusto [...]

p.135v: [...] se continuó (a casa de l'alferes major) un magnífico Sarao en la conformidad de la noche anterior[...]

12 d'abril, p.139

Es deixa a Alacant la música de timbals i clarins per a la Reial Proclamació:

[...] Acordó el Ayuntamiento se conteste diciendo: que esta Ciudad [se] adhiere gustosísima a dicha solicitud como igualmente a la de Ministriles, compuesta de Abueses y Trompas, si se necesita, y todo quanto sea de su obsequio, esperando se la dispense el día que, con antelación al veinte y cinco de los corrientes, primero de los señalados, se quiera este en dicha Ciudad, para disponer la marcha de los empleados en dicha Música.

26 de maig, p.147 i 147v

S'acorda que sempre que es deixen en préstec els clarins i timbals, evidentement amb els tocadors corresponents, deu precedir una autorització

[...] que respecto a que por Ordenanza y Real Cédula de Alférez Maior, son a cargo del mismo, se pasase oficio de atención al dicho Señor, para que por la suia se sirviese aderir a dicho préstamo.

p.155v: [...] que en efecto han desempeñado en dicha Ciudad los Individuos de la Música de Clarines y Timbales su oficio en los consabidos actos de Real Proclamación [...] de la ciutat d'Alacant.

Llibre 76. 1790

19 de gener, p.13

Carta del Racional Ruesta als comissaris de festes

[...]que habiendo muerto Mosén Francisco Verdú el día dos de los corrientes, le ha sucedido Mosén Vicente Juan, Evangelistero y Thenor del primer Coro, cuya Plaza

obtiene por oposición. Lo que participa para que esta Ciudad le mande contribuir con el tanto de salario de sus antecesores. Acordó el Ayuntamiento aderir a ello, y que se pasase dicha Carta a la Contaduría para certificar dicho salario en su caso y lugar.

p.122, el toc extraordinari de campanes del dia de la Mare de Déu li suposen a Sebastián Ynojosa, 3 lliures de gratificació

p.131 s'obte permís per a formar nou llibre d'empadronament

Llibre 77. 1791

19 de febrer, p.40

Clarins nous:

[...] que los Clarines de Ciudad eran en estado de inservibles pues de ninguna manera podían hacer uso, según así se lo habían manifestado los mismos Clarineros; Evacuada conferencia, Acordó el Ayuntamiento conferir comisión al mismo Alférez Maior para disponer la compra de dos nuevos, y que los viejos se remendasen para el Pregonero.

28 de juny de 1791, p.129:

El Diputado Llinás dize: que mediante haver consignado el Real y Supremo Consejo la quantía de ochenta y ocho libras para los Misterios del Día del Corpus y Danzas de Enanos y pastorcillos, y siendo así que esto no se halla prohibido, pués únicamente se prohibieron los Gigantes y Espectáculos ridiculos, pero no los Misterios que en día tan sagrado se representan, advierte que de algunos años a esta parte dexan de salir dixos Misterios y danzas invirtiéndose el dinero de esta dotación, o bien en otros asumptoso en los fondos. Yrespecto que esto no coadyuva mucho a la pompa y magestad de día tan sagrado, pide el que por la Ciudad se acuerde que restableciéndose tan laudable y pía representación misteriosa, salgan dichos Misterios y Danzas en el próximo día del Señor, y de lo contrario, protesta la inversión de esta quantía de las ochenta y ocho libras en otra qualquier cosa que se inviertan, y pide se le libre testimonio de esta Propuesta y resolución, en el caso de no aderirse para los usos que le convengan [...]

L'ajuntament acorda actuar com recomana Llinás, sent que al Reglament resa com es diu.

p.130v: Sobre el mateix assumpte:

[...] y siendo otra de las particularidades que aumentarán dicho culto y que infundían respecto la asistencia de veinte y quatro Ancianos con sus ciriales en la Procesión, a la manera que se practicava en la Capital [...].

5 de juliol de 1791, p.143

Existien los Mozos de las Concordias de la Aurora de los Barrios de Ciudad, Mercado y Barreras,

que deseosos de obsequiar a su Divina Magestad en la pasada función del Corpus, solicitaron por vía de Memoriales salir en ella, con sus Andas, Guiones, cera y demás

correspondiente al mejor lucimiento, y conviniéndose a ir delante precediéndose unos a otros según les tocase la suerte, y en lo sucesivo baxo turno [...]

18 d'octubre, p.214

Coliseu de Comèdies:

[...] Que de Orden del Consejo, del caudal de propios y en calidad de reintegro se construía un Coliseo para Comedias y otras funciones públicas, invirtiendo su producto en el socorro de los Pobres de la Casa de Misericordia.

L'Ajuntament havia d'elaborar un informe de viabilitat i disposició del sòl.

Llibre 78. 1792

S'enceta l'elaboració d'un Pla d'Estudis per a la ciutat.

L'any anterior, i en aquest més, es promou l'enllumenat públic.

24 de gener, p.9

Els clariners i timbaler sol·liciten augment del salari. Pasqual Lorente, Josef Monllor i Manuel Peña. Amb els salaris que esdevenen del nou reglament en cap manera poden servir la ciutat i presentar-se amb decència a les funcions, a més

[...] y con respecto a que sólo el afecto de Patricios y vecinos respectivamente, les puede detener a no ocupar otras conveniencias maiores que a cada instante se les proporcionan fuera de esta, a la que sirven con tan dilatado mérito qual de treinta y dos años el dicho Lorente, y siempre con la hombría de bien y confianza, que es pública [...] Evacuada conferencia y de ella resultar que sin embargo de ser indotados dichos empleos, no residen facultades en esta Ciudad para su aumento. Acordó el Ayuntamiento no haver lugar y que acudiesen donde tocasse.

5 de setembre de 1792, p. 165v:

Dada cuenta de un oficio que el Señor Don Miguel de Lobera, Canónigo Racional del Ilustre Cabildo Eclesiástico, ha dirigido al Señor Don Christoval de Chaves, Comisario de Fiestas diziendo: Que con motivo de la muerte de Mosén Josef Casanova, Maestro de Capilla de la Colegial, para que no falte lusimiento ni desensia en las fiestas que pueden ocurrir, ha nombrado el Cabildo interinamente para que la rija y gobierne a Mosén Francisco Pérez, subsacristán; y suplica a dicho Señor lo traslade a noticia de esta Ciudad para su inteligencia. Acordó el Ayuntamiento, quedando en ella, el que se pase razón a Contadoría [...]

25 de setembre de 1792, p. 171

Mort de Josef Ribera:

Vistos dos memoriales, el uno de Bernardo Ribera, hijo de Josef, Ministril segundo que fué de esta Ciudad, y el otro de Joaquín Cameno que lo es tercero, en los que respectivamente suplican aquel que atendiendo a la muerte de dicho su Padre, méritos

de tantos años de servicio contraídos por este y los que él mismo tiene hechos desde el año mil setecientos ochenta y nueve, en que ha servido dicho empleo por mandato de los Señores Comisarios; y este que, con respecto a los suyos, se le conseda la obción de tercero a segundo, según se acostumbra de inmemorial. Evacuada conferencia, mediante sus méritos, Acordó el Ayuntamiento se cotase especialmente en el próximo Sábado, quinze del corriente para la dicha elección [...]

25 de setembre, dimarts, p.173

[...] Evacuada conferencia, mediante sus méritos y los alegados en dichos memoriales por dichos pretendientes, Acordó el Ayuntamiento nombrar mediante obción para dicha vacante de Ministril al citado Cameno que lo era tercero, y en la de este a dicho Ribera, con los salarios que respectivamente les son señalados por el Reglamento y durante la voluntad de la Ciudad.

19 de desembre de 1792, p.219:

Hecha presente una Carta de Don Miguel de Lobera, Racional del Cabildo Eclesiástico [...] diciendo: que siendo deseoso su Cabildo del asierto en la elección de Maestro de capilla para el lusimiento de las Fiestas, dispuso se fixasen Edictos, y en consecuencia y de los ejercicios públicos que se han celebrado ha elegido a Mosén Josef Morata, Diácono que lo era de la cathedral de Sogorbe, lo que traslada para noticia de esta Ilustre Ciudad.

Llibre 79. 1793

22 de maig, p.80

L'ajuntament corrobora i aprova la continuïtat de la participació de les tres concòrdies d'auroros en la processó del Corpus, en els termes que fixe l'Ofici del Repés.

16 de novembre, p.141v:

Visto un Memorial que Josef Morata y García, natural del Aball en Usó [la Vall d'Uixó], dió al Señor Corregidor diciendo: que ha venido a esta Ciudad con su familia a habitar en compañía de Mosén Josef, su hijo, Maestro de Capilla de la colegial Yglesia, y que siendo Maestro cirujano, según lo acreditava el documento que acompañava, sin embargo de no hacer ánimo de parar tienda, por si se le proporcionava alguna curación, concluía suplicando le concediese Su Señoría la vecindad, y que pasase todo a esta Ciudad para la anotación en Libros de contribuciones y demás que correspondiese, como para que se registrase el título de cirujano. Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, se cumpliese.

Llibre 80. 1794

Sebastián Ynojosa, campaner, 9 lliures de salari.

Març, p.43

S'abaixa la campana María per tal de frabricar-se nova. A costes de tres persones, Francisco Antonio Dies, Carlos Fornet, i Vicente Lapluma

[...] que en obsequio de María Santísima de la Seo, Nuestra Patrona, han determinado refundir a sus propias expensas la campana mayor llamada María que se halla quebrada, y la tienen ajustada con Antonio Vicente Roses y Compañía, de Chella, con la obligación de dexarla en el mismo peso que ahora tiene, con la voz correspondiente y armoniosa a las otras, y a disposición y conocimiento del Maestro de Capilla, dexándola al pie de la torre, y para su ejecución imploran la anuencia y permiso para quitarla del sitio y baxarla, como que se pase el conveniente oficio a la Ilustre Administración de Fábrica a fin que contribuya por su parte a esta buena obra en que interessa todo el Pueblo, costeando el subirla a la torre, colocarla en su sitio, y facilitar todos los auxilios correspondientes de conducir la tierra, dar el ladrillo para la construcción del Horno y demás; pues dichos suplicantes derogan por la suya quando menos, al pié de quinientas libras, lo que así concluyen suplicando. L'ajuntament estigué d'acord.

24 de maig, p.76

S'acorda refundre també les campanes *Josef i Tiple*, a càrrec dels mateixos fabricants i aprofitant l'avinentesa.

31 de maig de 1794, p. 78v:

Haviéndose manifestado por parte de Señor don Josef Baldoví, Regidor, que habiendo concurrido como a Comisario de esta Ciudad en el día veinte y dos del corriente, a la Audiencia de exenciones de la actual Quinta, viendo que a Bernardo Ribera, Ministril de esta Ciudad, se le denegava la exención del sorteo que le correspondía como a tal Ministril y Músico de la Capilla, con Plaza sentada de Instrumento, reclamó esta denegación y en consecuencia, con separación del Recurso preparado por dicho Ministril a nombre propio, hizo la correspondiente representación a la Junta de agravios con narrativa de lo ocurrido, y como está al margen del Memorial presentado por dicho Ribera y Benito Espinós, a cuyo expediente se había juntado la Representación hecha por el mismo Señor, se había mandado por la dicha Junta de agravios en Decreto de veinte y ocho de este propio mes, que dichas partes gozavan de exención, [y] lo hacía presente a esta Ciudad para su inteligencia y efectos sucesivos que convinieren. Acordó el Ayuntamiento quedar en su inteligencia y con esta narrativa, para documentar en lo sucesivo qualquiera igual frangente, se devolviesen dichos documentos a los interesados para su presentación a la Justicia y demás fines que les convinieren.

30 de setembre de 1794, dimarts, p. 142:

[...] se hizo presente un memorial de Joaquín Cameno, Ministril de la Ciudad en que dize: que pasó en días anteriores a la Villa de la Ollería a hazer oposición a Maestro de Primeras Letras y le dieron la Plaza, en virtud de lo que haze dimisión de la de Ministril de esta Ciudad que disfrutava; pero como su Resolución a dicho pretendido [lloc de feina] había sido por provarle mal este vesindario, concluye suplicando el que se le continuase la gracia hasta Navidad por, si le seguía igual falta de salud en la

Ollería, poderse restituir. En cuya inteligencia y la de otros dos memoriales de Bernardo Ribera y Pasqual Martorell en los que respectivamente pretenden, aquel obstar de tercero a segundo y este la vacante, Acordó el Ayuntamiento dar esta por tal, sin haver lugar a lo pedido por Cameno, y que se citase para su provisión.

13 d'octubre de 1794, p. 147v:

[...] se reproduxeron los memoriales de Pasqual Martorell y Bernardo Ribera, pretendientes a la Plaza de Ministril vacante por dexación de Joaquín Cameno, que se vieron en el antecedente Cabildo, y en su inteligencia y en la de otro dado por Benito Espinós en que igualmente la solisita, con expresión de agraciársele en la misma y no en la tercera caso de obstar Bernardo Ribera que disfruta la tercer plaza, por la grande aptitud de dicho Espinós en los Ynstrumentos de Obué, Flauta, Violín, Fagoto y Clarinete, Acordó el Ayuntamiento de conformidad, nombrar por Ministril segundo durante su voluntad, al contenido Espinós con el salario y emolumentos correspondientes, no habiendo disposición que previneise la obción pretendida por Ribera, y que el agraciado concurriese ante el Infraescrito Secretario a prestar el Juramento de Ordenanza.

Llibre 81. 1795

14 de febrer, p. 20:

Hecha presente una nota jurada y firmada por Josef Manzano, Sastre, e intervenida por el Señor Don Félix Roca, Comisario, del importe que ha tenido el remiendo hecho en un vestido del Ministril Benito Espinós, en cantidad de quatro libras, nueve sueldos y siete dineros. Acordó el Ayuntamiento su pago, y que se pase razón a la Junta para su Libramiento.

Llibre 82. 1796

p.90: Corpus i octava va apujar 44 L. 9s. 2. Significa açò que eren ben minses les celebracions i fucnió de la processó. Es probable que només dansetes, sense misteris.

2 de juliol, p.92v.

Es col·loca la primera pedra del campanar actual.

Llibre 83. 1797

7 de juny, p. 103

Exposició dels tres ministrils:

Que en mil setecientos ochenta y nueve se les dieron los vestidos que usan, hechos ya de las Capas que tenían, y hallándose ya en estado de indesentes, como es bien notorio, concluyeron suplicando se les hicieren de nuevo; En cuya inteligencia y más méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento el pase a los Señores Comisarios de Fiestas

para que informen el costo que podrán tener dichos vestidos y demás que entiendan y se les ofresca.

12 d'agost de 1797, dissabte, p. 150 i 150v.

Visto un memorial de de Joaquín Castelló, Joaquín Bru, Antonio Maset, y Antonio Arnau, Mozos de Canals y Clavarios de San Roque, en que dizen: Que celebrada la festividad de dicho Santo, es costumbre la diversión profana de ocho días de Danzas públicas, con el posible orden; Y como para ejecutarla sea indispensable el permiso de esta Ciudad, concluyen suplicando se les dispense; en cuya inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento usando de las facultades de Barón de Canals, conceder el permiso correspondiente para la verificación de los ocho días de danzas públicas suplicado, separando de ellas todo obgeto prohibido por ódenes superiores, y con tal sean de día a horas que señale la Justicia, la que cuide del buen orden, desensia, tranquilidad y demás necesario a evitar ningún mal frangente, bajo de responsabilidad en la misma, y se les dé Decreto.

16 de setembre de 1797, p. 166

Pasqual Martínez, alcalde ordinari de Canals presenta memorial sol·licitant, en les mateixes condicions que els anteriors, per més per a huit dies de balls a la Torreta amb motiu de la celebració de la festa de la Santíssima Creu ... *y después de la función de la Iglesia, desde antiguo, hazer ocho días de Bayles.* L'ajuntament els ho concedeix amb les mateixes advertències i restriccions.

p.167v

Els clariners i timbaler sol·liciten augment:

[...] se hizo presente un memorial de Pasqual Lorente, Manuel Peña, y Josef Monllor, clarineros y timbalero de esta Ciudad, en que disen: que en distintas ocasiones representaron a efecto se les aumentase el salario ya por estar los comestibles a lo sumo de caros, ya por no tener utilidades, y ya por los dilatados servicios que llevan prestados, por cuios motivos concluyen suplicando se les aumente el salario hasta ducientas libras anuales que se distribuian entre todos. En cuia inteligencia y en méritos de la conferencia Acordó el Ayuntamiento no haver lugar y acudiesen a donde tocasse.

3 d'octubre de 1797, p. 180

Més sobre Canals:

Visto un memorial de Mosén Joaquín Gusmán, Josef Requena, Manuel Peyró, Mayordomo y Clavarios de la Aurora en Canals, en que dizen: Que consagrados los reverentes cultos a dicha Imagen, tienen determinado para la diversión Popular, la función profana de ocho días de Danzas y Corrida de un Novillo o Vaquilla, y no pudiendo ejecutarlo sin permiso de esta Ciudad, concluyen suplicando se les conseda. En su inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento, usando de las facultades de Señor y Barón de Canals, conceder el permiso solicitado limitado a danzas públicas en Rostros descubiertos y de día, y no en lo respectivo a Novillo o

Vaquilla por ser prohibido por Reales Órdenes, y que se encargava a la Justicia la tranquilidad y orden público, bajo de responsabilidad.

21 d'octubre de 1797, p. 194v:

[...] se hizo presente otro memorial de los Clarineros y Timbalero en que dizen: que en veinte y quatro de Julio último suplicaron se les aumentase el salario hasta en cantidad de ducientos libras que deverían distribuirse a proporción entre ellos, y como en diez y seis de septiembre último se estimó no haver lugar y que acudiesen donde tocase, no teniendo medio ni proporción para verificarlo, concluhían suplicando se estimase dicho aumento, y quando no, desde ahora hazían dejación de sus empleos para el día primero de año viniente. Acordó el Ayuntamiento se les dixese que la Ciudad quedava entendida.

28 d'octubre de 1797

Referències sobre la visita del bisbe d'Orihuela Ilustrísimo Señor Don Francisco Antonio Cebrián y Balda

p. 198v: [...] y siendo promptos tres coches, como igualmente Vergueros, Ministriles y Clarineros, se salió de las mismas, yendo delante el Timbalero y Clarineros montados, en seguida los Ministriles también montados, luego un coche con los Vergueros vestidos de ropas coloradas [...] al llegar a la posada...quedaron a la puerta el Timbalero y Clarineros, entraron en el sahan o Patio los Ministriles [...]

Llibre 84. 1798

17 de febrer, p.27

Canals :

Visto un memorial de Joaquín Sancho y otros, vezinos de Canals, Calvario y Mayorales de Nuestro Dios, en que dizen: que en obsequio de las funciones que se hazían a el mismo, en los tres días de Carnaval, deseavan hazer Danzas de Niños y otras diversiones públicas, y como para ello necesitavan de permiso de esta Ciudad como a Dueña Baronal, le concluhían suplicando. Acordó el Ayuntamiento otorgárselo con tal que los Bayles fueren en cara destapada, de día y la funciones de las permitidas por órdenes, bajo responsabilidad en la Justicia y Ayuntamiento de dicha Baronía.

En tot el llibre no hem trobat cap referència a l'assumpte dels clariners i timbaler. A hores d'ara no podem assegurar que deixaren la feina, és possible que arribaren a algun tipus d'acord, però en qualsevol cas no ix cap referència a favor ni en contra. Tampoc no sabem com interpretar aquest silenci a les actes. Els músics de la capella si que apareixen a les certificacions de les mitges anualitats, com sempre. I aquestes mitges anualitats de salaris als dependents es donen regularment per a aquest exercici.

Llibre 85. 1799

9 de febrer, p. 25:

Hecho presente un memorial de Bernardo Farbega y demás Ministriles en que disen: que ya en otro tiempo manifestaron a esta Ciudad la indesensia de su Uniforme, pues se halla roto y en términos que de ponérsele causa no poca incorrección a los respectos de esta Ciudad; y como se resolvió reproducirse esta solicitud a nuevo año, concluhían suplicando se les hiciesen. En cuia inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento que los Señores comisarios dispusiesen la verificación según dicha conferencia, y a la posible brevedad, de cuio costo se reportase razón para estimarse el pago.

5 de març de 1799, p.37

Vestits del ministrils: 157 lliures, 8 sous, 8. i

[...] se evacuó conferencia relativa la desensia de dichos vestidos, que se manifestaron a los días en que deverían usarles únicamente dichos Ministriles, ya que presisava volverse y componerse los que ahora servían, para los días de segunda clase o menos solemnidad. Acordó el Ayuntamiento que se pagase [...] que los Señores comisarios custodiasen los dichos vestidos nuevos en la Casa de la Ciudad, dispusiesen una lista de los días en que deverían ponerse únicamente y para los demás, diesen orden de que se remendasen y bolviesen los otros, al menor costo que dable fuera.

11 de maig de 1799, p. 74v:

Visto un memorial de Benito Espinós y Bernardo Ribera, Ministriles, en que dicen: que tienen determinado para mejor acudir a sus obligaciones el solicitar la incorporación en el Cuerpo de Milicias Provinciales, y para verificarlo, mediante a ser dependientes de esta Ciudad, esperen se les facilite oportuno permiso para ello, como el que se admita la dejación que con gracia vienen a hazer de dichos empleos. En cuia inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento se hiziese como lo suplicavan, pero su cesación se entendiase quando fuese verificada la provición en otros, para que no huviese faltas en las funciones de Ciudad; y para hacerla, se citase.

18 de maig de 1799, p.79

[...] se dieron cuenta de tres memoriales de Pretendientes a las plazas de segundo y tercer Ministril de la Ciudad vacantes por dimición de Benito Espinós y Bernardo Ribera, que se han acomodado en la Música del Regimiento de Milicias, siendo aquellos de Joaquín Cameno, Vicente Cameno, Padre e hijo, y de Luís Casanoves. Evacuada conferencia y ohidas propuestas, Acordó el Ayuntamiento de conformidad, nombrar por segundo Ministril a dicho Joaquín Cameno, que ya lo fue en otro tiempo, se portó bién y tenía abtitud; y en tercero al dicho Luís Casanoves, a ambos con el salario y emolumentos devidos, y que caso de necesidad se librasen los testimonios que se ofreciesen.

18 de maig de 1799, p.79v

Al campaner se li assignen des d'aleshores 4 lliures per tocs en ocasions d'extraordinari.

Visto un memorial de Blas Ynojosa, Campanero en que dize: que en años pasados se le dio orden para que siempre que hubiese alguna festividad se tocasen la campanas sólo con repique; que ahora se verifica con toda solemnidad; y que como con la nueve libras que se le dan de salario de ninguna forma podía acudir al pago de Tiradores; siendo próxima la festividad del Corpus y en ella no pudiendo, por lo que se leda de extraordinario y costumbre cumplir, concluyó suplicando se le diese algo de exceso. En cuia inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento que se le diesen en cada una quatro libras de extraordinario y nada más.

27 de juny de 1799, p. 110v

Morata i Casanoves:

El infraescrito Secretario dio cuenta: Que conseqüente a la Resolución que se nombraron Ministriles a Joaquín cameno y Luís casanoves, pasó el correspondiente oficio al cabildo Eclesiástico para la admisión en lo votivo de la Capilla y demás efectos convenientes, y el contexto de Don Manuel Roa de veinte y cinco del corriente fué: que habiéndole hecho presente a dicho Ilustre Cabildo le mandava responder que tendría presente este aviso para los efectos a que hubiese lugar; pero que en la certificación que dicho Racional había pasado sobre la asistencia de Músicos a capilla para la libranza de salarios, en su final desía que todos habían cumplido menos dicho Casanoves por insuficiencia; Que conseqüente a esto ocurría un memorial de dicho Casanoves en el que dezía: Que presupuesto dicho su agraciamiento, aunque era costumbre según Ordenanza admitir la Iglesia Colegial a los Ministriles en su Capilla en las Fiestas votivas, no quería permitirlo el actual maestro de capilla con el mismo, privándole con ello de algunas utilidades, y habiendo recibido con dicho motivo varios sonrojos en público del propio, con lo que parece había faltado este también al respeto debido a esta Ciudad, en no guardar con el dicho Suplicante dicha costumbre; y aunque en jamás había exemplar que el Maestro de Capilla haya examinado de Ministril a ninguno para admitirle en las funciones de Yglesia, se había verificado al contrario con el Suplicante a solicitud del propio, pues le había examinado con otros sugetos de su contemplación, que procuró fuesen de aquellos que le tenían alguna ojeriza, y aunque ignorava la censura, podía asegurar que en el acto estuvieron los examinadores mui desviados de toda buena atención, pues sacaron mucha burla ya con palabras, ya con señas, ya con otras demostraciones; Y por concluir suplicando se acuerde lo del agrado de esta Ciudad. Evacuada conferencia, Acordó el Ayuntamiento que para mejor resolver pasase a informe de los Señores Comisarios para que expusiesen lo que entendiesen y se les ofreciese.

17 de juliol de 1799, p.123 i 123v

Que s'admeta a Casanoves:

Visto el informe que han evacuado los Señores Comisarios de Fiestas, en conformidad de lo resuelto en el Cabildo de veinte y siete de Junio, sobre la solicitud que hizo Luís casnoves, Ministril, quexándose de los procedimientos del Maestro de Capilla de la olegial por no admitirle en las funciones públicas, el qual a la letra es como sigue: En execución del Decreto de Nuestro Señor antecedente, hemos tomado conocimiento en el particular y resulta: Que quantas operaciones refiere este Interesado en su memorial,

son ciertas, pues el tal Maestro de Capilla parese se ha propuesto darle que sentir, no sólo en dichos y hechos que hase y permite para sonrojo suio en publiCiudades impropias en su carácter y ministerio que exerce, que no dejan en ningún modo de ser transcendentales a Vuestra Señoría, recayendo en sugeto a quien se ha electo: La insinuación de la Ordenanza de que los Ministriles se acostumbran admitiren la Capilla por la práctica inconcusa de antes, y después se ha hecho disposición. El examen que se ha procurado sin facultades, pues con sola la elección y el pase de Oficio al Ilustre Cabildo con suficiencia, y expedición completa, o sin ella, siempre han sido admitidos, pues hubo yndividuos que no la tenían, y con todo exercían en lo posible, y desempeñavan su oficio donde convenía, y en los Comulgares, lo que es justo y correlativo, pues a la manera que el Maestro , Organista y demás que gozan salario de Vuestra Señoría, cuentan con él para todos efectos; y electos, pasada certificación, se les paga sin entrar la Ciudad en examen de suficiencia, o si caresen de ella, como en muchos no deja de advertirse, lo mismo corresponde que el Ilustre Cabildo verifique en los Ministriles, y quando no la tengan completa en el exercicio de lo más consonante, y esperen habilitarse algo, en lo menos en Comulgares no hay para qué; y de todos modos comprenderles en la parte de lucros, dejándose de exámenes y pruebas que devían hacerse por el Maestro o por quien las dispuso, evitarse. Y para el remedio, entienden, puede rehiterarse oficio al Ilustre Cabildo, con inserta de este informe, para dicha admición, y en su defecto prepara Vuestra Señoría igual diligencia de hazer axaminar de todos los electos por el Ilustre Cabildo que gozan Salario de Propios, y no siendo de completa suficiencia, como no se hallará en todos, suspender el pago, y al Maestro darle a entender que en lo sucesivo, sin noticia de vuestra Señoría, evite gestiones que no son facultativas en el mismo, pues de lo contrario se tomará la Resolución conveniente. Y en todo como fuere del agrado de Vuestra Señoría. San Phelipe, julio diez y siete de mil setecientos noventa y nueve.= Josef Antonio Cebrián.= Josef Luís Llinás.= En su inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamientoose hiciese en todo como lo infirmavan dichos Señores.

31 d'agost de 1799, p.137 i 137v:

Hecho presente un oficio que el Racional del Cabildo Eclesiástico, Don Manuel Roa, ha dirigido al primer Secretario contexto del que este le pasó en dos del corriente relativo a la admición de Luís Casanoves en la Capilla de Música, en que expresa que deseoso dicho Ilustre Cabildo de conservar la mejor armonía con esta Ciudad, acordó en diez y nueve del presente, hazer al expresado Casanoves quanta gracia dependiese de su arbitrio, conforme a equidad quando fue admitido en la Capilla el año mil setecientos ochenta y tres, el Ministril Joaquín Cameno, acordó la misma no darle porción en funciones que no huviese violines hasta tanto que se habilitase en tañer Bajón o Chirimía, pues no era justo lucrara igual porción que los demás Yndividuos en aquellos actos en que no les ayudava, y por esta razón no están admitidos en la Capilla algunos Yndividuos de la Ygelsia que tienen Plaza de Voz, por faltar-les la suficiencia en canto de órgano. Los demás provistos poe el Cabildo que tienen salario de la Ilustre Ciudad han obtenido sus plazas por curso y rigurosa oposición, teniendo primer lugar en la censura. Ni deve estrañarse que Don Josef Morata, Presbítero Maestro de Capilla, se haya asegurado para hazerle la relación jurada que firmó en veinte y siete de Junio, antes bién, de lo contrario huviera podido hacérsele el cargo de que no cumplía con su obligación, y de que se exponía a violar la sagrada religión del

Juramento que se le pedía, para librar la certificación en los términos que se acostumbraba hazer todos los años. Lo que participava para que lo trasladase a esta Ciudad. En cuja inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento se uniese dicho oficio a los antecedentes del asunto y tuviese presente a los efectos convenientes.

29 d'octubre de 1799, p.165v

Pasqual Lorente jura com a *Verguero* de la Ciutat.

Y últimamente, siendo citado Pasqual Lorente, Verguero electo, para aceptar y jurar el encargo y que a este efecto había concurrido vestido de Golilla según era correspondiente, Acordó el Ayuntamiento entrase, y habiendo cumplido puesto de pies a la parte de fuera de la barandilla, le dijo el infraescrito Secretario después que le enteró del nombramiento, si jurava a Dios Nuestro Señor y una Señal de Cruz de portarse bien y fielmente en el encargo, guardar las Ordenanzas, obedecer las órdenes que se le dieran y defender con sus persona y bienes el Misterio de la Puríssima Concepción de María Santísima, y habiendo contextado que sí lo jurava, le quedó dada la porción de dicho empleo.

9 de novembre de 1799, p. 167v:

Vistos dos memoriales, el uno de Thomas Marzal, zapatero, en que dize: que siendo vacante la Plaza de Clarinero, y hallándose en abtitud desea ser colocado e ella; y el otro de Manuel Peña, Timbalero, en el que expone tiene un hijo de catorse o quinze años, que empieza con bastante abtitud a tañer el Clarín y atenta dicha vacante y sus méritos y servicios, espera de la justificación de esta Ciudad el agrasiamiento. En su inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento encargar a dicho Peña la interinidad por si algo se ofresía y que se citase especialmente para la elección.

També, a continuació

Dada cuenta que el Clarín del Pregonero se había inutilizado y tenía que pedirle prestado para el cumplimiento de las funciones de su oficio, o encautarse de alguno de los que usan los clarineros en perjuicio de estos; y como ocurriese haver uno venal, propio de Ysidro Antolí, podía resolverse la compra o lo que paresiese más conveniente. Acordó el Ayuntamiento que el Señor Don Josef Antonio Cebrián, Alférez Mayor, dispusiese en el particular lo que tuviese por conveniente, y siendo presiso se compre, pasándose razón a al Junta para el despacho del Libramiento.

3 de desembre de 1799, p. 176

Se dió cuenta de dos memoriales, el uno de Manuel Peña, Timbalero, Thomas Marzal, Sastre, en que dizen: el primero que se halla vacante una Plaza de clarinero y con respecto de tener un hijo de catorse a quinze años, que empiesa ya con bastante abtitud a tañer el Clarín, y reproduciendo sus méritos y servicios concluye suplicando el agrasiamiento de dicha plaza al citado su hijo; y el segundo que pretende la plaza de Clarinero que en el día está vacante con reproducción de méritos y servicios de su

Padre en la plaza de Alguazil, por más de veinte años que regentó. En su inteligencia y a al de que dicho Peña fue encargada la interinidad en el Cabildo anterior, Acordó el Ayuntamiento nombrar a este con el salario correspondiente, señalado en el Reglamento, y con obligación en el Padre de costear su habilitación hasta el estado oportuno de suficiencia.

17 de desembre. p. 182

El clarí per al pregoner li fou comprat a Antolí per 6 lliures i 8 sous.

Llibre 86. 1800

9 de gener, p.4:

Dada cuenta que el Procurador de Audiencia, Antonio Aragón Serra, consecuente al encargo que se le hizo de averiguar si la Ciudad de Valencia pensava en pagar la contribución de criados por lo respectivo a Vergueros, Ministriles y demás, en que dize: que no se comprendía deverse pagar, y la Ciudad no pensava en satisfacerles, Acordó el Ayuntamiento que por ahora se siguiese la misma determinación, y quando huviese novedad se reportase para las convenientes.

5 d'abril de 1800, p.35

Els clarins els reparava el llanterner:

[...] Que se deven a Eugenio Berenguer, Linternero, quatro libras, diez y nueve sueldos y onze dineros, por composición de vidrieras de estas Casas Capitulares, y remiendo de un Clarín. Acordó el Ayuntamiento su pago, y que se pase razón a la Junta para su libramiento.

Llibre 87. 1801

30 de maig, p. 56v.

Visto otro memorial de Manuel Herrera en que dize: que a su noticia es llegado que la Ilustre Ciudad tiene determinado nombrar relojero para cuidado y arreglo de el de esta colegial, porqué a la razón el actual no puede asistir a ello por irse a varias fiestas con su música y quedar el reloj sin quien le cuide, por cuya causal se halla los más de los días desarreglado y sin saber las horas que debe dar [...]

Blai Hinojosa, campaner, escriu un memorial en què diu:

[...] que siendo a las inmediaciones del día del Señor en el que incluida su víspera, se emplea con sus ayudantes en el toque de las campanas seis horas, y cinco en la de María Santísima de la Seo, recibiendo sólo por retribución equitativa, quatro libras en cada una, con las que no puede satisfacer dichos ayudantes, por concluir suplicando algún aumento. En su inteligencia, y en méritos a la conferencia, Acordó el Ayuntamiento fuesen seis libras por el día del Señor, y cinco libras por el de la Virgen y que así se le hiciese saber.

8 d'agost de 1801, p.91v

Es rep una carta de Josef Eustaquio Moreno, Governador del Reial Consell, sota data de 24 de juny passat, sobre l'aprovació per Sa Magestat d'un reglament per a teatres de les capitals i altres ciutats i vil·les:

[...] en cuya inteligencia y a la de dicha Instrucción que da conocimiento e inspección en cierta parte al Ayuntamiento, y manda formar una Junta particular en cada capital o pueblos que haya teatro abierto, que deberá componerse del Corregidor o Alcalde Mayor que presida el Ayuntamiento, de un Regidor y un Diputado, nombrados por el mismo, de su censor literato e inteligente que nombre la Junta General, siendo su Secretario el que fuere de Ayuntamiento. Acordó este su obediencia y cumplimiento, se junte a los antecedentes si les hubiere y se tenga presente para los casos y asuntos que se ofrezcan.

Llibre 88. 1802

Res de nou, y la resta tot igual.

Llibre 89. 1803

1 de març, p 44

Reparació de campanes:

[...] que las campanas María, Jesús, Joseph y Tiple, de la torre de la Colegial, se hallan desbaratadas, y la primera sin lengua. Su composición, saca y debuelta, excepto del Tiple que ha de refundirse, se tasan por ciento y dos libras, y como sea asunto preciso y peremptorio, el Señor Joseph Antonio cebrián, Comisario, manifestó que esperaba se resolviese lo más conforme. En cuya inteligencia y que sobre el pago de semejantes composiciones, según se reproduxo hubo variedad, pues en ocasiones se habían pagado por los fondos de la Fábrica y otros por los de la Ciudad; no obstante que se dixo podía recogerse limosna para ello, y que Carlos Jornet ofrecía la de veinte libras, Acordó el Ayuntamiento que, aceptándose esta, se pagase el resto de los fondos de Fábrica, que eran los que propiamente devían satisfacerlo y que dicho Señor Cebrián lo dispusiese.

5 de març, p.47

Festivitats a la Seu per compte de la Ciutat referides a l'any 1802, apugen 150 lliures, 6s. 5.

22 de març, p.48v

S'elabora un pla de viabilitat davant la probabilitat de la desaparició de confraria de la *Preciosa Sangre de JesuChristo* amb seu a Sant Francesc, per estar estipulat per Ordenances del Suprem Consell de Castilla de 5 de desembre de 1792, l'evitació de despeses supèrflues y de pura pompa en les funcions que se celebren. Es redacta un informe a l'efecte al qual trobem alguna referència al cost de la Música. En aquest informe es consideren necessàries les sis primeres partides i supèrflues y de pura pompa les quatre restants. Les acceptades com a necessàries són:

25 lliures pel monument

10 lliures per l'assistència de la Comunitat a les funcions

40 lliures per la Palma i rams (*Cristo de la Palma*)
30 lliures per la música
6 lliures pel salari del Monitor

Del importe del funeral de los Desamparados, lo qual era contingente y no fixo.
Y de las quatro de la Classe de superfluas:
100 L. Del refresco de la Casa del Clavario
10 L. Del de las Señoras
40 L. De la confitura para los individuos de la Ciudad y Cofradía
60 L. Por la cera para aquella en las tres ciriadas que se davan.

El membres de l'ajuntament havien d'acudir amb un ciri de Lliura cadascú per a totes ls funcions. Els sentà molt mal i acordaren no assistir (p.53).

14 de maig de 1803, p.91v

Sobre campanes: que s'execute la reparació amb urgència.

17 de desembre, p.209v

Sobre comèdies: s'inicia la construcció del coliseo casa de comedies junt a Sant Francesc, explica alguns detalls del plantejament de l'obra.

A la fi del llibre s'insereixen alguns dels memorials referits a assumpte de la Setman Santa.

Muy Ylustre Señor: Don Miguel Ygnacio Conejero, Clavario de la Ilustre Confradía de la Sangre (Purissima Sang de Christ), con el respeto devido a Su Señoría, dize: Que le es sùmamamente sensible causar molestia a nadie, particularmente a Vuestra Señoría, a quien mira con los respetos de Magistrado, y desea ser en todos tiempos conforme en sus disposiciones, como estreche el tiempo para la pràctica de las funciones, y en cada paso que da halla un escollo, muchos de los quales podían ser remediados con la presencia y concurrancia de Vuestra Señoría, cuya falta en los poco cautos, obra el efecto de clamar si la Ciudad no concurre yo tampoco, y a ello se seguirá el dexarse de hacer aquellas, o hacerse con el escándalo murmuloso e indesencia que deve precaverse; Vuestra Señoría centre del recurrente que con justo sentimiento desea evitar toda la vez que, con el recurso entablado al Superior para pbtener mejora del Decreto de separación de Cera, está todo precavido; que Vuestra Señoría nunca por obligaci3n voluntaria puede o cabe argüirsele de falta y decadencia de derecho; y menos por parte de la Cofradía porque esta es la que ha pedido al Clavario, de cuyo cargo es el gasto, el que solicite la dispensaci3n del honor en la concurrancia, como de no tener Vuestra Señoría la bondad de dispensarle esta por precisa, quedarà todo en inacci3n, y sin hacer este servicio a Dios, sensible entre quienes son adornados de los sentimientos de Religión, y se han criado con estas funciones recordativas de la Pasión y Muerte; como última prueba y porque en ningún tiempo se oiga que por parte del recurrente se ha dexado de hacer quanto correponde para con Vuestra Señoría, que el suplicar y más suplicar, y al mismo por la representaci3n que exerce mere hacer dicho servicio, y por el sentimiento que le cabía de que no huviese quien se presentase a concurrir dichas funciones. Por tanto: Suplica a Vuestra Señoría que por sola esta vez haga salvedad de las resoluciones anteriores de no concurrir, y con la de no decaher de la libertad que facilite a Vuestra Señoría el decreto del Real Acuerdo en el que son apoyadas, y por Piedad tan propia en Vuestra Señoría, se sirva deliberar dicha

concurrència para lo que tiene dispuesto quanto es indispensable. Lo que assí espera de Vuestra Señoría Muy Ilustre. San Felipe y Abril 6, de 1803. Firmado, Miguel Conejero.

Llibre 90. 1804

Gener

La festa del Corpus de 1802 va costar 67L,5s.2.

La de 1803, 53L, 13s. 8.

p.16: Les nou festivitats a la Seu, 150l, 6s.5.

29 de febrer de 1804, p. 44:

Dada cuenta de tres memoriales, uno de Benito Espinós, comerciant, en que dize que sobre moderno, tiene a su consorte enferma, y nadie que le desmpeñe el despacho de su tienda; otro de Ramón Alba, Sastre, en el que expone que en seis años que es Maestro ha servido dos veces el empleo de repartidor; y el otro de Jayme Soler de Matías, en el que refiere, se halla de oficial de la acequia del Puig, y en el tiempo más crítico de las faenas y que no puede dexar de presenciárlas, y de contrario seguirse irremediables perjuicios, concluyendo todos suplicando se les releve y nombre a otros.

L'Ajuntament va accedir y va nomenar altres.

p.98; Pasqual Lorente, verguer, se li encarrega també ser cobrador (sol·licitador) de l'Equivalent.

19 de juny de 1804, p.106:

[...] se hizo presente que había llegado Joseph Gilaberd, Autor de una Compañía de Cómicos, con despacho del Señor Conde de Montarco, Governador del Real Consejo, su fecha en Madrid a cinco de Abril de este Año, refrendado por Manuel de las Navas, mediante el que se le concedía facultad para practicar libremente su representación en esta Ciudad y Villa de Alcoy, por cuya causa Su Señoría, teniendo resuelto su cumplimiento pensava noticiarlo al Autor de la de Valencia que solicitó el venir según se indicó en el Cabildo antecedente, lo suspendiese.

26 de juny, p.110

Juan Bautista Carbó, comissionat de la companyia còmica de València, presenta un memorial en que explica que tenien intenció de vindre a San Phelipe a representar

sus funciones tatrales en el tiempo de verano en que hay intermisión en la Capital, y como ha encontrado haverse presentado otro despacho de distinta Compañía, no pudiendo ocultarse el patente mérito de la de Valencia por la que interviene, que ha servido la de este público desde inmemorial siempre que se ha proporcionado, paresiendo por lo mismo digna de preferencia, mayormente quando se trata de la mayor perfección de una diversión pública.

Gilbert encara no s'havia presentat a enraonar el tema, trobant-se la companyia a Gandia representant, i sabent-se ací *que el mérito de esta era ninguno*. Quan aparegueren per Xàtiva parlarien i arreglarien el problema.

Llibre 91. 1805

Gener

Corpus de 1804, 61L, 11s.11.

23 de febrer de 1805, 37v:

[...] se hizo presente un memorial de Vicente Cameno, Músico, en que dize que Bernardo Fabrega, Ministril, está impedido y no puede exercer la plasa. Que si esta Ciudad tuviese la bondad de elegirle para servirla, prometia no cobrar salario ni otra cosa que pudiese causar perjuicio al mismo, y tocarà la Trompa, bajón, y Violín según mejor conviniere; y porque assí, concluye suplicando. En su inteligencia y a méritos de la conferencia de la que resultó que al passo que convenia dicha elección, sin perjuicio de dicho Farbega, devía ser en sugeto hábil y de desempeño, Acordó el Ayuntamiento que el suplicante presentase certificación de Abtitud y desempeño para la Plasa, del Maestro de Capilla, Y que fecho, se reportase.

2 d'abril de 1805, dimarts, p.50:

Hizo presente a la Ciudad, era citada por Cédulas con los Señores Diputados y Síndico para reportarse el dictamen de los Abogados sobre la Plaza de Ministril de Bernardo Farbega, y sobre su provisión ; resolverse lo conveniente [...]. Haviendo entrado Pasqual Lorente, Verguero, hizo relación con juramento ser dada la hora asignada [...] Haviéndose [...] portado el dictamen que en conformidad de lo resuelto en el Cabildo de nueve de Marzo último, han dado los abogados, directo a que siendo imposibilitado de ejercer su oficio Bernardo Farbega, Ministril, según lo certificado por el Doctor Don Joaquín Davó, Médico, era llegado o no el caso de provisión, siendo dichos dictámenes los siguientes:

No porque la Ordenanza quinta que se cita establece las Jubilaciones quando los empleados las solicitan, ha de formarse Juicio que no podrá sin dicho requisito acordarlas Vuestra Señoría como assí parece opina por algunos, pues si esto fuese assí, era preciso confesar que si los quatro Vergueros estuviesen imposibilitados para desempeñar las gestiones de sus empleos y no pidiesen Jubilación, no tendría Vuestra Señoría quien les sirviese y no podría proveherse de otros Sugetos que lo cumpliesen, lo qual no deve, ni aún presumirse que lo está dispuesto.=

La Ordenanza Sexta que también se cita, previene la remoción del Empleado en el servicio de Vuestra Señoría siempre que éste falte al cumplimiento de su obligación. El Ministril Farbega no puede cumplir con esta, y por lo mismo puede Vuestra Señoría, según dicha Ordenanza Sexta, removerle de su empleo; pero como este Interesado no es culpable en la causa que le impide el cumplimiento de su obligación, parece muy

propio del alto grado a que se halla elevada la benignidad de Vuestra Señoría que en ves de removerle como puede, elija el medio de jubilarle aunque lo resista Farbega, dexándole aquella parte del salario que se estime, pues quien puede lo menos, y este es uno de los casos en que Vuestra Señoría podrá Jubilar a qualquiera sirviente contra la voluntad de este, sin embargo de lo dispuesto en dicha Ordenanza quinta. Assí lo concibo, San Felipe, Marzo, 29 de 1805.=Don Félix Roig.

Toda ves que por la Certificación del médico asistente al Ministril Bernardo Farbega, resulta hallarse impedido para continuar exerciendo los cargos del empleo que obtiene sin detrimento de su salud, puede Vuestra Señoría muy bien declarar la vacante del empleo por dicha razón, agraciendo al impedido con la retención de aquel salario y emolumentos que Vuestra Señoría estime, y mandar que notificado Farbega de esta Resolución, se cite para proveher el Empleo enterando a los Pretensores de los efectos de aquella para su puntual cumplimiento. Assí lo comprendo. Seguro Servidor de esta. San Felipe y Marzo 29 de 1805.= Doctor Thadeo Gil=

En su inteligencia y a la de haverse reproducido el memorial que en el Cabildo de veinte y tres de febrero, dio Vicente Cameno, Músico, pretendiendo dicha Plaza dejando salarios y emolumentos al dicho Farbega; la Certificación que en ejecución de dicho Acuerdo dio el Maestro de Capilla Don Josef Morata; las pretensiones que a dicha Plaza dieron Pasqual Ribera, acompañando Certificación de abtitud del mismo Maestro Don Josef Morata, y Bernardo Ribera manifestando que ya en otra ocasión fue Ministril y cumplió sus deveres: En inteligencia de todo, y de otros memoriales dados, Joaquín Cameno, segundo Ministril pretendiente a la obción a primero; de Luís casanova, tercero, suplicando pasar a segundo; y de el propio Vicente Cameno reinstando la misma solicitud de elección; después que todos los Señores se pusieron conformes en que era venido el caso de elección; de obter Joaquín Cameno a primer Ministril y todos con el seguro y salvedad de dejar a Farbega durante su vida el salario y emolumentos que la Plaza quiera de sí y no de otra forma, disintiendo sólamente que el Luís Casanova obtase a la segunda plaza: Acordó el Ayuntamiento dar por vacante la que regentava el citado Bernardo Farbega, primer Ministril; conceder a este durante su vida el salario de tal, percases y emolumentos íntegramente según eran conformes todos los pretendientes; que el Joaquín Cameno obtase a la plaza de primero; y por si Luís Casanova devía hacerlo a la segunda, por no haver conformidad, se votase. Y en su ejecución se cumplió en la forma siguiente=

El Señor Don Claudio Achord dixo que obtase=

El Señor Don Estevan Chaix, que no=

El Señor Don Vicente Albalat, que no=

El Señor Don Francisco Gassó, que obtase=

El Señor Don Félix Roca, que no=

El Señor Don Juan BAutista Morales, que obtase=

El Señor Don Vicente Pelegero, que obtase=

El Señor Don Josef Llacer, que no=

Y en este estado , exigiendo el asumpto, por ser de mera gracia; que en conformidad de lo dispuesto por Ordenanza se votase en Secreto: mandó el Señor corregidor que assí se verificase, en cuyo cumplimiento se dieron a cada Señor dos cedulillas de sí y no en quanto a dicha obción. Y hecho señal entró el Portero, recogió los votos en la Arquilla, y sacados y lehídos por el Señor Governador, resultaron cinco votos para que obtase el dicho Luís, tercer Ministril, a la Plaza de segundo, y quatro para que no. En cuya conformidad Acordó el Ayuntamiento que atenta dicha pluralidad, obtase a segundo

Ministril el contenido Luís Casanova, y elegir de conformidad en tercer Ministril a Paqual Ribera, repitiendo en todos la salvedad de no entrar en el disfrute de salarios y emolumentos respectivo, hasta la muerte del contenido Bernardo Farbega.

Dissabte, 20 d'abril de 1805, p.59v :

Memorial de Jayme Herrera, Campanero, en que dize: Que su difunto Padre Manuel Herrera, llevaba de su cuenta el Relox de la Colegial por nombramiento de esta ciudad, y a más del salario o dotación de corta consideración, se le abonava lo que gastava en aceyte y carbón para mantenerles en los tiempos de frio, y como en esto llevaba ganadas seis Libras, concluía suplicando se le pagasen. Li les pagaren.

9 de juliol de 1805, p.142:

En atención a que se hizo presente que la compañía de Cómicos existente por ahora en Alicante, y la misma que tenía permiso del Señor Governador del Consejo para representar en esta Ciudad, solicitava venir a ella para dicho fin. En cuya inteligencia y a la de los méritos de la conferencia de la que resultó que en este año de ninguna forma convenían representaciones quando el Pueblo acabava de salir de un Invierno mísero y Calamitoso; que se estava en expectativas sobre Epidemias, que dichos Cómicos venían de Alicante donde se havia padecido, y sobre todo que no havia Coliseo al propósito para ello, pues estava sin cubrir; y no arreglado a precaver reparos o inconvenientes. Acordó el Ayuntamiento se expresase así, como el que por ahora no convenía la permisión de la representación.

22 de novembre de 1805, p.220v.

Se acordó la fixación del Edicto de la ciudad de Alicante, sobre la plasa de Maestro de Capilla.

Llibre 92. 1806

Les nou festivitats a la col·legial per compte de la ciutat suposen 150 L., 6s. 5, moneda correnta.

17 de maig de 1806, p.72:

Evacuada conferencia relativa a si en el día del Señor se daría Cera a las Comunidades según se acostumbrava para el mejor servicio de Su Divina Magestad y ornato de la función, y si se proporcionaria Música para detrás de la Procesión que parecía devido y correspondiente. Acordó el Ayuntamiento que uno y otro, lo dispusieran los Señores Comisarios al menor costo que dable fuese.

A finals de juny es cobra amb normalitat la mitja anualitat de salaris...*inclusos los de Capilla...*

5 de juliol de 1806, p.117

Campana Maria:

Visto un memorial de Don Pedro Baldoví, Presbítero y Carlos Forner, en que disen: Que siendo notorio el descontento de la mayor parte de los vecinos del sonido de la nueva campana maría por no adaptar su voz al bajo de la llamada Jesús, deseando el que de nuevo se fabrique, no habiendo fondos para ello ni convenir en el día se pida limosna por deverse poner primero toda atención en la obra de la colocación del nuevo tabernáculo [...] ha parecido a los mismos hacerlo a sus expensas refundiendo y fabricando de nuevo dicha campana [...] Que se obligan a que la Campana tenga la vos de un baxo correspondiente a la llamada Jesús, siendo aprobada por los maestros de Capilla y Músicos inteligentes.= Apareixen més detalls del conveni i circumstàncies de l'operació. El fabricant va ser Vicente Roses e hijos.

22 de novembre, p.211

S'escriu al Real Consejo per demanar enllumenat públic.

25 de novembre de 1806, p.215:

Del mismo modo se hizo presente otro Memorial de Manuel Peña, Timbalero, por sí y como padre y legal administrador de su hijo en que dize: que desde esta día hase dimisión de los empleos de Timbalero y Clarinero que disfrutan, y les pone a la disposición de esta Ciudad para su provisión en quien les acomode, y por concluir suplicando su admición, pues en uso de su libertad y voluntad, desde luego se tienen por separados por todos respetos. Acordó el Ayuntamiento adherir a ello y que se les tuviese por separados.

En desembre es cobra la segona mitja anualitat de salaris amb normalitat.

Llibre 93. 1807

En juny es paga la mitja anualitat de salaris.

31 de juliol, p.128:

[...] se hizo presente un memorial de Bautista Valls, en que dize que hallándose vacante una plaza de Clarinero y teniendo la correspondiente aptitud para el desempeño; concluye suplicando se la agracie con el salario y emolumentos, pues la servirá devidamente. Acordó el Ayuntamiento que pasase dicho memorial a los Señores comisarios de fiestas para que sobre su aptitud y circunstanacias informasen lo que entiendan, y reportasen para la resolución conveniente.

Dissabte, 12 de setembre de 1807, p.150v. y 151:

[...] se hicieron presentes los informes evacuados por los Señores comisarios de fiestas en conformidad de lo resuelto en el cabildo de [...] sobre el memorial que presentó Bautista Valls pretendiendo el empleo vacante de clarinero, siendo dichos informes los siguientes: He visto la solicitud antecedente y decreto de Vuestra Señoría y devo decir: que en quanto a su Altitud que Vuestra Señoría expresa, lo es de talla, pero su disposición y abtitud o enbocadura, malísima sin esperanzas de adelantar nada. No obstante, Vuestra Señoría resolverá lo que fuere a su agrado. San Felipe. 12 de setiembre de 1807.= Josef Antonio Cebrián.=

Me conformo en quanto expone en su informe del Señor Cebrián, pero en el día nos encontramos sin quien sirva dicho empleo de Clarinero i puede, si es del agrado de Vuestra Señoría, interinamente nombrarle para que con más ornato sirva en las funciones públicas. No obstante vuestra Señoría resuelva. Christoval de Chaves.=
En su inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento sirva dicho Valls en calidad de interino el referido empleo y según su desempeño se acordaría lo conveniente sin darle por este, derecho alguno a posesión y propiedad.

17 de novembre de 1807, p.179

Isidro Monllor:

[...] se hizo presente un Memorial de Ysidro Monllor en que refiere se halla instruído en el Clarín, y deseando obtener el empleo vacante, o Plaza destinada a este instrumento, concluye suplicando se le agraciase. Acordó el Ayuntamiento pasase a los Señores comisarios de fiestas para que dispusiesen el que fuese probada su suficiencia y aptitud, y fecho lo reportasen.

4 de desembre de 1807, p.194v i 195:

Visto el informe evaquado del Señor Don Josef Antonio Cebrián, Comisario de Fiestas, sobre la solicitud de Ysidro Monllor para ser elegido Clarinero en que dice lo siguiente: El pretendiente tiene quinze años, es cojo del pie derecho, tiene disposición en el manejo del Clarín y bastante embocadura, podrá exercitarle desempeñar la Plaza. No obstante Vuestra Señoría resolverá quanto estime [...] Acordó el Ayuntamiento elegirle en tal clarinero durante su voluntad y con el salario asignado a esa Plaza.

Llibre 94. 1808

Les nou festivitats a la Seu importen 150L. 6s.5, més 7L, 2s.6 de la acció de gracias de doze de dicho Diciembre

por haber libertado el Todopoderoso al Rey Nuestro Señor de la Calamidad que le amenazava...

9 d'abril de 1808, p.45

S'acorda celebrar una missa solemne amb cant del Te Deum, per l'entronització de Ferran VII, amb tres dies de lluminàries, tal com s'ha practicat a València. S'escull el tercer dia de festes de Pasqua per a la celebració

[...] en cuya inteligencia y en méritos de la conferencia en la que se evidenció la obligació que todos teníamos de semejantes actos para obtener de la devida Misericordia feliCiudades en nuestra Monarquía...

26 de maig i següents de 1807, p. 70

L'ajuntament acorda no reconèixer altre Rei com a legítim que no siga Ferran VII. Rebutja al *Emperador de los Franceses*. Tot venia perquè a les corts de Bayona els havia cridat, a estar repre-

sentants per un diputat que no escolliren, Napoleó, després d'haver fet que Carles IV renunciés a la corona.

Els francesos residents a Xàtiva foren custodiats (confinats) als convents. Poc després els conduïren a la Casa de l'Ensenyança. En juny es van justiprear els seus bens, ço és dels qui es van mantenir sota els pendons de *la França*. A mesura que anava agreujant-se la situació, molts d'ells per diverses raons, entre d'altres l'ocultació de bens, foren empresonats. Al temps s'anava estretant el cerc sobre els sospitosos d'*afrancesament* partidaris d'aquell. Poser foren els mateixos que havien conviscut afins aleshores amb els francesos residents des de molts anys abans. Devia haver molt d'esvalot perquè s'ordena la retirada d'armes de foc als individus del poble i d'armes blanques després. Hi havia desertors, represàlies, i cobeges amagades.

3 d'agost de 1808, p. 196:

Recibido el correo se hallaron exemplares de una Proclama de la Junta Superior con los idiomas Francés, Alemán, Italiano y castellano convidando con premios a la deserción del exercito francés. Acordó la Junta se guardasen y cumpliesen, fixasen y comunicasen a los Pueblos.

El 30 de maig de 1808, p. 82

S'enarborà el Reial Pendó i es fa pública al balcó la famosa frase de Josef Antonio Cebrián, Alférez major:

Castilla, Valencia, San Felipe, por el Señor Don Fernando Séptimo, lo que repitió por tres distintas veces, añadiendo el interés de la Religión y de la Patria. Lo que recibió el Pueblo con grandes vivas, aclamaciones y alboroto, por la satisfacción que le cabía...

En juny es va cobrar la mitja anualitat per salaris.

9 d'agost de 1808, p.204v.

El Señor Alférez mayor hizo presente que había sido preciso componerse la tela del Timbalero poniéndose púrpura y correas nuevas para sostener los timbales, que todo había costado quarenta reales de vellón.

Al seminari patriòtic se li diu correntment universitat, p.204:

Visto el memorial de algunos de los estudiantes de la universidad existentes por ahora en esta, que acompañando sus matrículas, piden que en virtud de las Órdenes generales se les separe del alistamiento. Acordó el Ayuntamiento acudiesen a la Superioridad.

17 d'agost de 1808, p.211v

Ferran VII per Vicente López

En consideración a necesitarse con precisión un Retrato del Rey Nuestro Señor, para bajo el dossel del Retrete de estas Casas Capitulares, y deviese rehunir los extremos de buena y célebre pintura, desencia y demás circunstancias de dignidad y gusto. Acordó la Junta comissionar al dicho Señor Alonso para agenciarle del pintor López de la

Capital, ajustándole según pudiese, con la guarnición y demás atavios necesarios, para que fuese de toda magnificencia, qual exigía la lealtad de esta Ciudad así al Soberano.

11 d'octubre de 1808, p.240v.

También se manifestó que no parecía decoroso a la Casa de Caridad ni a los respetos de la Ciudad, el que los Niños de ella se presentasen con la cotas llevando los Timbales en las procesiones y actos públicos, y que pudiendo remediarse haciendo de los uniformes actuales de los Clarineros que estavan ya indesentes y rahídos, otros para dos muchachos, que los mismos Clarineros proporcionasen, y se hiciesen a dichos Clarineros y Timbalero uniformes nuevos por un modo sencillo, desente y a poca costa.

3 de novembre de 1808, p. 252 i 252v:

Visto un memorial de Jayme Montaña y Pasqual Boix, de exercicio Cómicos, en que exponen que con notivo de haverse veificado la abertura de teatro en la Capital según el diario del Catorce Octubre que acompañavan, deseando con su compañía hacer algunas representaciones en esta Ciudad, concluyen suplicando se les otorgue licencia. En su inteligencia y en méritos de la conferencia, Acordó el Ayuntamiento dar su anuencia para abrir el Teatro, y que en todos sus incidentes entendiese la Junta sobre ello.

Tradicionalment, la fira de sant Tomàs al voltant de la Puríssima (desembre) tenia lloc a la plaça de les Cols, Y como el establecimiento de ella desde tiempo immemorial lo era en dicha Plasa de las Coles, y con este respecto se pagavan arriendos y contribuciones...(p. 258 i 258v).

Aquest 1808 es va passar, amb disgrat dels comerciants, a la plaça del quartel; la plaça de les Cols quedava menuda. Deia l'Ajuntament, perquè s'esperava més gent i augment de parades. A més a més, a la plaça de les Cols es trobava situada la *Horca* i el cadafal del *Garrote*, els quals no podien llevar-se sense ordre de la superioritat, ni tampoc disimular-se per si de cas feien falta eixos dies. El constructor i promotor de la fira era el senyor Trobat. Es va fer a la plaça del quartel i ja es veuria com compensar als veïns de la plaça de les Cols en un altre any.

Llibre 95. 1809

Gener. p.17v:

Les festivitats a la Seu per compte de la Ciutat ascendeixen a 164 L., 19s. 2, moneda del regne. A les que s'afegiren les següents despeses extraordinàries:

exaltación al trono de nuestro Monarca, el Señor Don Fernando Séptimo, las Rogativas por la feliciCiudad del Reyno, el Te Deum por la instalación de la Suprema Junta Central, y las Rogativas por el buen éxito de nuestras armas, que apugen 97L., 7s., que siendo pagadoras estas por ambos cabildos por mitad, importava la de la Ciudad quarenta y ocho Libras, doce sueldos, y ocho.

3 de juny de 1809, p. 85v:

Dada cuenta por el Señor Don Josef Llinás, que Luís Casanova, Ministril de esta Ciudad, había estado a verle y visitarle, y manifestándole que el Segundo Organista le había sonrojado, previniéndole se marchase de la capilla pués servía de embarasso, y que deseoso de no faltar, deseava se le previniese lo debido. En cuya inteligencia y en méritos de la conferencia, con presencia de los antecedentes e incidentes del particular, Acordó el Ayuntamiento que el Señor le previniese la concurrencia y hazer entender a dicho Segundo Organista, nunca hará motivo assí se condugese.

La mitja anualitat de salaris es paga normalment.
En desembre, també.

Llibre 96. 1810

13 de març de 1810, p 34v

El 25 de març es juntaren alguns regidors en la Seu

que habían concurrido a la función de Terremotos, y a motivo de haverse dado cuenta por el dicho Señor Aliaga que en la casa de su habitación y morada había estado el Maestro de Capilla y otros a noticiar que la Capilla deseaba tributar a María Santíssima de la Seo gracias y reconocimiento por su singular favor y patrosinio dispensado en el levantamiento del Sitio de la Capital Valencia. Que dicha función con toda solemnidad pensavan se celebrase en el veinte y seis del corriente y que esperaba que la Ciudad les honrase con su asistencia. En cuya inteligencia y en méritos de la conferencia Acordaron dichos Señores a representación del Ayuntamiento, adherir a ello y ofrecerles quanto pudiese y se les ofreciere para el completo de su justo y piadoso fin, tan debido a la beneficencia de María Santíssima y sus singulares beneficios dispensados en el particular.

En 30 de març es ressenya que la festivitat de gràcies a Maria santíssima es va celebrar en 27, amb la najor solemnitat, magnificiència i concurrència de públic, estant l'altar de la Verge *gustosamente iluminado*.

Les despeses per festivitats de l'any anterior a la col·legial apugen 169L, 9s. 3

La mitja anualitat de salaris es paga normalment.

Des de la pàgina 137 deixa de numerarse. Per tant sense foliar.

4 d'agost de 1810:

El Señor Don Josef Antonio Aliaga, comisario de Fiestas dixo: que siendo mañana día de Nuestra patrona, la Virgen de la seo y paresía en esta noche y en la de mañana se pondría en la Casa de Ciudad la Orquesta o Música de costumbre, Acordó el Ayuntamiento en su inteligencia, se verificase.

Llibre 97. 1811

2 de març de 1811, p.25.

S'havien de fer rogatives per orde de la Junta del Congrès:
De l'ofici de la dita Junta

[...] considerando que la guerra que nos aflige es un Azote con que la Divina Justicia castiga los pecados de los hombres, y que sin la penitencia y reforma de costumbres jamás conseguiremos la Victoria que únicamente pende de la protección del Señor de los Exercitos y de las Batallas, y siguiendo al mismo tiempo la piadosa conducta del Santo Rey Josafat, quien viendo venir contra sí un gran número de Enemigos, se aplicó del todo a Orar e hizo publicar penitencia en toda Judá; con presencia de lo terminado por las Cortes extraordinarias y Generales en primero de diciembre último, y de lo practicado en la capital, en la que se han hecho perennes y públicas Rogativas, y se continuavan en dichos días; ordenava y mandava que desde luego dispusiese dicha Junta de Gobierno se hiciesen también públicas y privadas en esta Ciudad y demás del Partido, oficiando para el efecto con ambos Cabildos, Prelados Regulares, Párrocos, Justicias y demás de esta Governación, deviendo extenderse dichas Rogativas i Rosarios públicos, Trisagios, Letanías, por las calles y plazas, en las que se eligieran sugetos de zelo y conducta para que prediquen el santo Evangelio, exortando a mantener la pureza de nuestra Fe, defender la Patria y desarraigar el vicio [...]

Acordó el Ayuntamiento la execución y cumplimiento, y por quanto este es un Pueblo por lo general Agricultor, y que si se deseava la concurrencia debería ser precisamente en los días festivos el que fuesen dichas Rogativas públicas en tres Domingos, saliendo de la colegial por la tarde procesionalmente llevando una imagen de devoción, dirigiéndose a visitas el primer día al Santísimo Cristo del Carmen, el segundo al Ecce-Homo y el tercero a San Josef; que antes de salir huviese la plática por la Superioridad, las quales encargase los Señores comisarios a sugetos de Zelo y Conducta. Que a dichas Rogativas concurriesen todas las Comunidades pasándose los correspondientes oficios por escrito, o de palabra, no solo para la concurrencia sino para que en sus conventos las hiciesen secretas; que para todo ello e incidentes que pudieren ofrecerse, los Señores comisarios de Fiestas se pusiesen de acuerdo con el Ilustre cabildo eclesiático; se señalasen dichos Domingos y resolviesen lo demás que necesario fuere [...]

5 de març de 1811, p.31

La col·legial contesta que si pareixia els tres diumneges podrien ser el dia 10, el 24 i el 31 de març, i que la missa del matí es celebrés d'avall aquest intent, i els diumenges següents a aquestos foren de les *festes de classe* i que eixiren les comunitats per ordre d'antiguitat, de rogatives en processó fent estació a la col·legial.

Les victòries nacionals se celebraben amb funció de *Te Deum*, i nits de lluminàries, com ocorregué el 20 d'abril per la presa de castell de San Fernando a Figueres en 17 d'abril.

28 de març de 1811, p.80v:

De la propia conformidad se hizo presente , que los Señores comisarios de fiestas, conseqüente a un oficio pasado por el Señor Governador para celebrarse el próximo día de San Fernando con las demostraciones acostumbradas, enterados de ellas habría luminarias públicas con orquesta en las Casas Capitulares en la víspera i día, Misa solemne en este, con buelo de Campanas, y en el siguiente el Aniversario General por las almas de los Difuntos muertos en acción de Guerra, conforme al Real decreto.

11 de juny, de 1811, dimarts (p.84):

[...] el importe de las diez festividades celebradas de cuenta de esta Ciudad en dicha Iglesia en todo el año pasado (1810) important ciento sesenta y cinco libras, tres sueldos y dos, a que se agregan seis libras, quince sueldos, mitad de trese libras, diez sueldos importe de la misa del Spíritu Santo que en veinte y ocho de Enero se celebró con Te Deum, por la elección de vocal Parroquial; otra en dos de febrero por la vocales de Partido; otra de treinta de Mayo por los días del rey Nuestro Señor; Y por la Música en la Litanía y Reserva del veinte y tres de septiembre, siendo al todo Ciento Sesenta y una libras, diez y ocho sueldos y dos. Acordó el Ayuntamiento su pago del fondo correspondiente, y que se pasase rasón a la Junta para el despacho del libramiento.

En juliol, la ciutat li havia escrit a Joaquim Llorenç Villanueva, diputat a Cadis, una representació sol·licitant a les Corts li reintegraren l'antic nom a Xàtiva o Setabis. Aquell els diu que l'havien de reescriure acurant l'estil i el mode (10 de juliol, p.105).

El 26 de setembre, Villanueva, envia una carta dient que la proposta està feta i sembla que va ben encaminada. No és fins el 28 d'octubre, moment delicat per les circumstàncies de la guerra, que arriba a Xàtiva la carta amb la feliç notícia del decret de restitució de l'antic nom. (p.138v)

21 d'octubre de 1811

El capítol acorda realitzar rogatives

[...] que havia recibido una circular del Señor Arzobispo en que decía que a solicitud de las Cortes encargava tres misas de Espíritu Santo y enseguida las Letanías Mayores, para alcanzar del Señor el acierto en la Constitución que estavan formando para bien y utilidad de la Monarquía, y se acordó que se espere a ver si tiene igual orden la Ilustre Ciudad, entonces se señalarán días.

Açò és el que havia recomanat que es fera Villanueva des de Cadis, però el 26 de setembre.

Rebut el Decret del Rei del 28 de setembre, el 5 de novembre se li escriu a Villanueva, donant-li les gràcies:

[...] Da y tributa a Vuestra Merced las más sinceras y espresivas gracias por su benignidad y demás efectos que respira el mismo real decreto. A más de las solemnidades debidas a su egecución, tiene resuelta una Misa de gracias, para tributarlas a María Santíssima su patrona, por la dispensación; rogativa pública por el feliz éxito de nuestra causa; i eternizar la memoria del real decreto con una lápida de jaspe colocada en uno de los ángulos de su Casas Capitulares [...]

També en la mateixa data, en carta se li diu que assabentada Sa Magestat de l'alegria de la noticia parla dels actes religiosos com què *están acordados*.

El 26 d'octubre de 1811, dissabte, en un capítol extraordinari, absents molts membres i representants de l'ajuntament ocupats en les milícies i guerrilles, se sap que l'exercit ix des de València a fer un atac massiu, creiem que a Sagunt, i acorden que era convenient fer rogatives:

[...] Con ello se avacuó conferencia, en ella manifesto el Señor Juan Jover, Diputado, que el público pedía con fervor y ahinco que no haviendo assumpto de mayor interés, y recomendable se bajase la Virgen Patrona al pie del Altar y conduxesen las Santas Imágenes del Santísimo Cristo del Carmen y San Josef a la Colegial, y se expusiese al Señor por tres días consecutivos, concurriendo en ellos la Ciudad, y el devoto Pueblo a

sus Misas y Reserva, en la que se cantase las Rogativas mayores, y también lo hiciesen las Comunidades por tarde, manyana, tres y el siguiente quatro, y fuese sin perjuicio de las Rogativas secretas que cada una debería haser en su Iglesia. Y considerando la Ciudad el justo y recomendable motivo, y que lo exigia la religión y la necesidad para inclinar a la divina misericordia a la dispensación de este especial favor y gracia, deviendo, pasados dichos tres días, seguir las Santas Imágenes en dicha Colegial hasta el completo beneficio.

PART TERCERA

Documents diversos numerats.

Fonts diverses

Document 1: AMX. Valdés León: Ordenances de 1750.

Ordenanza LXV: A los tres Ministriles, que ha de nombrar siempre el Ayuntamiento sin dependencia de la Iglesia Colegial, se pagarán la restantes ciento setenta libras en esta forma: al primer Ministril, setenta libras; al segundo, sesenta libras; y al tercero, quarenta; con cuyas asistencias y las que acostumbran tener estos músicos por admitirlos la Iglesia Colegial en lo votivo, tendrán con qué mantenerse; y podrán encontrarse personas de habilidad para estos Oficios; deviendo los nombrados asistir a la Ciudad en sus funciones con las capas encarnadas, sin llevar salario ni gratificación alguna como se ha prevenido.

Document 2: AMX, Correspondència, Ll.79. Quadern 24, 1799.

La insinuación de la ordenanza de que los ministriles se acostumbran admitir en la Capilla por la práctica inconcusa de antes y después, se ha hecho disposición; el examen se ha procurado sin facultades, pues con sólo la elección y el pase del oficio al Ylustre cabildo con suficiencia y expedición completa, o sin ella, siempre han sido admitidos, pues hubo yndividuos que no la tenían, y con todo, exercían en lo posible y desempeñavan su oficio donde convenía, y en los comulgares: lo que es justo y correlativo, pues a la manera que el Maestro, Organista y demás que gozan salario de usted, cuentan con él para todos efectos; y electos, pasada certificación, se les paga sin entrar la Ciudad en examen de suficiencia, o si carecen de ella, como en muchos, no deja de advertirse. Lo mismo corresponde, que el Ylustre Cabildo verifique en los Ministriles; y quando no la tengan completa, aunque en el exercicio de lo más consonante, y esperen habilitarse algo en lo menos en comulgares, no hay para qué, y de todos modos comprenderles en la parte de lucros dejándose de exámenes y pruebas que devían hacerse por el Maestro o quien los dispuso, evitarse.

Document 3: Noms d'autors de comèdies coneguts des de les fonts documentals:

Any	Nom	categoria	procedència	font
-----	-----	-----------	-------------	------

1729	Juan Rodríguez	autor		AMX, propis i arbitris
1729	Joseph Antonio LaCal	autor		AMX, Determ cap.
1732	Manuel Rodríguez	autor		AMX “
1737	Carlos Rafael García	autor		AMX “
1768	Joseph Fraustaquio	autor, còmic maquinista	Benigànim	AMX, LG 652
1773	Lavenan	actor còmic	San Phelipe	AMX, Lg 652
1774	Ignacio de Vargas	autor de companyia de la Legua	València	AMX, Lg. 652
1776	Félix Pérez Pelegero	autor local i arrendatari	San Phelipe	AMX . Determ. cap.
1776	Manuel Ayala	autor	Gandia	AMX “
1793	Antonio Solís	autor	València	AMX, LG 652
1802	Antonio Vicente	autor	València	AMX, LG 652
1803	Joseph Gilaberd	autor		AMX de- term. cap.
1803	Juan Bautista Calbo	comissionat de la compa- nyia de l'autor Felipe Bueno	València	AMX, LG. 652

1807	Joseph Soto i Gerónimo LaMadrid	autor i 3r galan respect.		AMX, LG. 652
1808	Jayme Montaña i Pasqual Boix	<i>de exercicio cómicos</i>		AMX, determ. cap.

Document 4: AMX, Lligal 643. Casa de Misericòrdia. Ball de Torrent.

A Don Antonio Josef Subiela, Corregidor de San Felipe.

En atención a lo que Vuestra Señoría representa con carta de 9 del corriente, concedo el permiso que Vuestra Señoría solicita, para que en los días del próximo carnaval se pueda celebrar el Baile llamado de Torrente, compuesto sólo de hombres, e invirtiéndose su producto en beneficio de la Casa de Misericordia de esa Ciudad, con tal que se egecuten de día, y que Vuestra Señoría tome todas las providencias que le dicte su prudencia, para evitar desórdenes y alborotos.

Dios guarde a Vuestra Señoría muchos años. Real de Valencia. 15 Enero de 1779.

Marqués de Croix

Document 4a: Nota de los empleados en la música gorda:

Francisco Gascó	Thomás Lloret
Antonio Gascó	Felis Ribelles
Francisco Gascó menor	Felis Grau
Mateo Climent	Francisco Santo
Joaquín Leyes	Joaquín Nadal
Joaquín del Villar	Francisco Perales menor
Antonio del Villar	Don Francisco Culubí
Josef Micó	Josef Cruz
Juan Martínez	Ramón Sanchiz

Luís Grau	Manuel Moreno
Francisco Ramos	Ramon Navarro
Vicente Segura	6 muchachos
Vicente Pedrón	

Document 4b: Baile de Torrente. (parelles de ball)

Bernardo Garsia/Bernardo Fuster
 Jose Antolí/Antonio Leyes
 Antonio Chapa/Manuel Feriol
 Reimundo Feriol/Antonio Alcover
 Francisco Baldoví/Manuel Peña [clariner en eixos anys, i després timbaler]
 Francisco Sanchis/Bernardo Casanova
 Andrés Piqueres/Antonio Perales
 Jose Narbona/Visente Narbona
 Juan Lopes/Fransisco Susies
 Rosildo Arnandes/Antonio Catalá
 Fransisco Barber/Fransisco Serrano
 Antonio Colchan/Manuel Lagardera
 Laureano Colomina/Fransisco Pastor
 Fransisco Espejo y Escovar
 Antonio Colchan/ Visente Casanova [deguè haver algún canvi]
 Jose Sanchis/Jose Serra
 el aguadero
 Francisco Buform y compañía [no podríem dir si aquests fan parella, ni si pertanyen al grup que haurien d'eixir des de sa casa, com Pedro Pasqual]
 Pedro Pasqual, saldrán de su Casa]devien viure a la plaça Sant Jaume o pro]
 Christoval Vila
 El gobierno
 Alcalde, batalla [aquest de ser el cognom de l'actor, Batalla]
 2 Regidores: Joaquín Chafer/ Miguel Pardo
 2 porteros: Antonio Tormo/Tomas Benito
 Jurado: Antonio Sancho
 4 menistros: Bequerano/Talens/Huseres/Salero
 el repeso: Miguel Guan [deu ser Juan el cognom. És el de l'ofici del repés]
 Jurat; Jasinto Hubeda
 Lletero: Juan Calbo

Viejo y vieja: Diego Perales/Tomas Pelegero
Arriero y mujer: José Pont/Ynacio Pla
Rosquillero: Lluçiano Calbo
Estiercolero: Tomas Charques y su hijo
Doctor: Manuel Lagardera
Christoval Vila
Bernardo García
Falta el Barber ?

Document 4c: Nota de los que entran y baylan en la Esquadra de los Gitanos.=

Joseph Martí y Joseph Soler
Manuel Llagaria y Joseph Roca
Antonio Yborra y Francisco Bonada
Joseph Gil y Mariano Pla
Diego Alfonzo y Miguel Bosch
Dionisio Codina y Serafín Gil
Joseph Pla y Juan Clavel
Jayme Luzgarda y Antonio Cachameli
Dos criados y una criada
Agustín Ermitaño Albares [pogueren ser tres cognoms diferents?, per als 20
personatges hauríem de comptarlos com a un sol]
son todos los que componen la Esquadra, veinte personas.
En 25 de Enero. 1779. se entregaron a Joaquín Pla 20 caretas.
Thomas Yborra y Joseph. [...] Locos.

Document 4d: Compañía para el Bayle de la Ciudad:

Hombres	Mugeres
Joseph Thomas Royo	Joaquín Deo
Severino Mixica	Joseph Serra
Francisco Lagier	Carlos Quiles
Mariano Golage	Joseph Beneyto
Joseph Romaguera	Joseph Merin
Joaquín Gil	Antonio Gozalbo
Christoval Aliaga	Andres Espy

Christoval Martínez	Joaquín Casanova
Don Joseph Aliaga	Miguel Matta
Don Jayme Llinás	Blas Martinis
Doctor Joseph Lamanetta	Antonio Pomares
Visente Lamanetta (farmacéutic de l'Hospital)	Antonio Veo

Son las doze parejas, y serán entre General dos Capellanes, figurones, bolantes, etc, quatro o sinco parejas más que después se nombrarán quien son.

Document 4e: Ballarins de Vicente Martínez

Nota de los Yndividuos que componen la Esquadra que está al mando de Vicente Martínez

Rector: Vicente Martínez

Estudiantes

Benito Sanchis	Joseph Latorre
Joseph Manchón	Ramón Molinero
Diego Navarro	Juan Herrera
Christoval Selda	Vicente Guerola
Francisco Fernández	Joseph Guillem
Francisco Martínez	Bernard Martínes
Jayme Llop	Antonio Nadal
Joaquín Viñes	Diego Giliz
Gaspar Martí	Vicente Richart

Vedell: Juan Martorell

Document 4f: Lista de los músicos del Bayle de Torrent

The image shows a handwritten document titled 'Lista de los músicos del Bayle de Torrent'. The list is organized into a grid with names on the left and numerical entries in the right-hand columns. The names listed are: Percio, B. Farbega, J. Pla, J. Ribera, Thomas Navarro, Martorell, Cameno, Comeno, B. Ynválido, Cardegallet, Ysidro Antolí, Dulcaina, and Quisama. The numerical entries are mostly vertical lines, with some numbers like '18' and '8' appearing in the right-hand columns.

Percio [Benito., Músic seglar, violinista]
 Bernardo Farbega [baixó. Ministril de la Seu]
 Josef Pla [ministril]
 Josef Ribera [ministril]
 Thomas Navarro
 Martorell [Pasqual. Infantillo fins a 1765. ministril?]
 Cameno [Joaquín, pare de Joaquín, ministril 2n i infantillo]
 Bernardo Ynválido [Ribera? si és, és baixó]
 Cardegallet
 Ysidro Antolí [eclesiàstic. Baixó de la Seu el 1803]
 Dulcaina [18 sueldos diarios] [de l'Olleria]

Importe satisfecho a los músicos por la asistencia en las ocho tardes:
 Por los ensayos que asistió Joaquín Cameno a la quadrilla de Pasqual Lorente, a 4L. cada noche.
 Por los de Percio a la quadrilla de [La]Maneta....
 Por los de Martorell a la quadrilla de los gitanos....
 Al músico de casa Alba....
 74L. 8 sueldos

Document 4g: Quenta que presenta Vicente Martínez de la Esquadra de los Estudiantes:

- A Pasqual Martorell, por aver asistido alguna noche a los ensayos y aber puesto alguna contradanza, 1L
- A Percio, por la asistencia a los ensayos y aver compuesto algunas tocatas, 3s.
- A Llinás, por la asistencia a los ensayos y a todos los dias de la función, 2L
- Por las Carranas, 50s.
- Por los tabalicos, 6s.
- Por 44 dosetas, 7s. 4
- Por el refresco, 7s.
- Por la Olla, 4s.
- Por el papel de la bandera y piedras para el Arca, 5s.
- Por la linterna que se rompió, 2s. 50
- Por el coche de la novia, 8s.
- Suma, 6L 4s. 50.

Document 4h. Nota del dinero que se sacó de Casa el Señor Agulló:

Día 18 de Febrero, me entregó, 10 L.
En dicho día, por mano de Castañeda, 30 L.

Document 4i: Rebut d'un pagament

Los Ynfirmados administradores de la Congregación del Santo Eccehomo, hemos recibido de Gabriel Mora, otro de los administradores de la Casa de Caridad, y depositario de ella, veinte Libras de limosna que estos Señores hacen a dicha administración, y por la verdad lo firmamos en San Phelipe, a los 8 de Marzo de 1779.=

Don Andrés Ferrer y Medina.

Son 20 L. Manuel Climent. Joseph Ferrer.

Document 4j: Memòria econòmica del Ball de Torrent

Don Francisco Agulló, Don Joseph Peris, Joseph Abat, Gabriel Mora, y Joseph Castañeda, otros de los administradores de la Casa de Misericordia de esta ciudad de San Phelipe, reconociendo que en el día han decahído en alguna manera las limosnas, así diarias como mensuales, con que contribuía la piedad cristiana, mayormente no teniendo renta fixa alguna para alimentarse y vestir tantos pobres como se están manteniendo en dicha Santa Casa, Expusieron al Señor Don Antonio Joseph Subiela y Mendosa, Corregidor y Governador de esta misma Ciudad, como cabeza (por disposición del Supremo Consejo) de la expresada Santa Casa, que para ocurrir a tan precisa necesidad, se podría projectar que en el carnaval de este año se executase, en una de las plazas de dicha Ciudad, la función que llaman del Bayle de Torrente, diversión que se compone toda ella de Hombres, y se haze de día, obligándose dicho Administradores a costear de sus propios, todos los gastos que ocurriesen en caso de que por alguna contingencia no se efectuase la referida función, pues el ánimo de los mismos únicamente se reducía a beneficiar dicha Casa, sin que por ningún motivo pagase de su fondo cosa alguna; como así consta en la Escritura que otorgaron para el ajuste de los tablados, que pasó ante el Escribano Sebastián Torrat Allau, en... de Enero del presente año 1779. Y Su Señoría, con su acostumbrada benignidad, adiriendo[se] a tan justa propuesta por el beneficio que podría resultar a la Santa Casa, no tan solamente solicitó y alcanzó la licencia y permiso para executarse dicha función, el que va unido por cabeza de este expediente que le dirigió el Excelentísimo Señor Capitán General de este Reyno, sí [no] que, igualmente, se manifestó muy propenso en coadjuvar en quanto le fuese dable a que la referida función se dispusiese y executase con el maior aseo y satisfacción del público. Como en efecto se procedió al ajuste de dichos tablados y a prevenir quanto era preciso. Y efectuada esta función en la Plaza de San Jaime con la maior quietud y gusto de la Gente en los días que abaxo se expresarán, se sacó en cada uno de ellos las cantidades que se irán anotando. Y rebajándose del total producto lo gastos satisfechos, y constan ya por recibidos, o ya expendidos por manos de dicha Gabriel Mora y Joseph Castañeda, para saberse el tanto líquido que ha resultado a favor de la Santa Casa, se procede a la liquidación de cuentas en la forma siguiente:

Cargo: Día 31. Enero, 1779. principió la función y produjo [va producir]

Data	Billó	Plata	Total (lliures)
31 de gener	47 L.	71 L.	118
3 de febrer	46 L.	44 L. 18 s.	90 i 18 sous
4 de febrer	51 L.	55 L.	106
7 de febrer	73 L.	83 L., 4 s.	156 i 4 sous
11 de febrer	55 L.	84 L.	139
14 de febrer	53 L.	82 L.	135
15 de febrer	32 L.	32 L.	64
16 de febrer	43 L.	43 L., 6s. 8	86, 6 sous, 8 diners
Total plegat			895, 8 s, 8 d.

Descargo:

Primo: Son datta 184L que según recibo se han pagado a los carpinteros por haver hecho los tablados según ajuste. Y así mismo por haver trabajado otras cosas a más del referido ajuste, 184L

Otrosí: Son datta 74L 8s. satisfechas por la música y asistencia a ensayos, según el papel, 74L

Otrosí: Son datta, por lo pagado al dulsainero , a 18 s. por día, 8L 4s.

Otrosí: Son datta 9L. 18s. satisfechos a los soldados y milicianos por la asistencia a la función, según el papel, 9L 18s

Otrosí: Por diferentes palitos, panderos, cascabeles y otras minudencias que se compraron para las contradansas de las Quadrillas y vestidos del Gobierno, y tarxetas, Correa, sombrero, velas y aceite para los ensayoS, 12L.16s

Otrosí: Por componer las Pelucas, 1L,6s. 7

Otrosí: a los Alguaziles, 6L

TOTAL 296L, 13s., 4

Otrosí:

Por el gasto de la Quadrilla de los Estudiantes, según la nota, 6L 1s. 10

Otrosí: Por limpiar la plaza, conducir arena, esquelladora y otros gastos menudos Proprios que fue a la Ollería en busca del dulsainero y calesa que condujo a los del Bayle a la Plaza por el mucho lodo, 7L 6s.

Otrosí: por 27 cántaros de vino consumido en las tardes del Bayle, Biscochos y Brasetes, 10L 8s.1

Otrosí: Por 15 pares de Zapatos para los Bolantes, un par para el hijo de Perales, y 16 pares para los Gitanos, 16L 6s.

Otrosí: Por 476 caretas, compradas de Manuel Buades y uno de Valencia, a 20 dineros cada una, 37L 3s.8

Otrosí: al de Valencia que hizo el Alcalde en el Bayle, 6L

Otrosí: A Pasqual Lorente y Christoval Vila, por la dirección del Bayle, 10L

389L 18s.11

Otrosí: Por una Vigüela que se perdió en los ensayos, se pagó a la mujer de Torres, 1L

Otrosí: Por la limosna al Santo Hospital, por haver dejado las sillas para las Nayas, 2L

Otrosí: Por quitar y poner el antepecho del Balcón de Joseph Ferrer

para la Naya del Señor Alcalde Mayor, 1L 1
 Otrosí: Por diferentes jornales y limosnas dadas a los que bailaron en la Plaza, de los de la Quadrilla del Bayle de Torrente, 18L. 6s.8
 Otrosí: Por el vestido que se hizo nuevo a el Alcalde de vayeta, hechuras, alquiler de los timbales y aguadero del bayle, 4L. 4
 Otrosí: por la segunda vez que se traxo arena, esquelladura y jornales para esta satisfacción, digo función, 2L. 18s
 Otrosí: Por los dineros que se encontraron ruines dentro de las papeletas, 6L. 13s.11
 Total, 426L 2s. 6
 Y últimamente: Por la limosna que se dio a la Administración del Santo Exe-Homo del convento de la Merced de esta Ciudad en atención a el trabajo y estorvo que tuvieron en la Plaza de San Jaime, según recibo, 20L
 Ymporta todo el gasto, **446L.2s. 6**
 Y siendo lo percibido, **895L.8s .8**
 Resta líquido, **449L.6s .2**
 Cuias quatrocientas quarenta y nueve libras, seis sueldos y dos dineros, de moneda corriente han quedado líquidas y en poder del depositario de dicha Santa Casa; Y para que conste lo firma en San Phelipe y Abril 28, de 1779.=
 Recibí= Gabriel Mora

Document 5: Quadre comparatiu: proclamació de Lluís I, Ferran VI, Carles III, i Carles IV. 1724-1789

En general hi ha tendència per part de les institucions a esbrinar qué s'havia fet en ocasions anteriors semblants per tal de no desmerèixer en la coetània, sobretot en tractar-se d'esdeveniments reials, naixements, casaments, funerals, etc.

Ventall sonor urbà

ventall sonor urbà	al carrer	a l'interior	
		casa (ajuntament)	la Seu (temple)
Proclamació de Lluís I, 1724			
3 dies de lluminàries	Pregó amb tambors i clarins a cavall. Salva de canons des del castell. Desfiles militars. Focs d'artifici. Campanes de totes les esglésies. Processó	Timbals i Clarins que tocaren en les tres nits als balcons i en les lluminàries. Cobla d' <i>abueses</i> les tres nits. Refresh i ball	Missa cantada amb música.

	de Verge.		
Proclamació de Ferran VI, 1746			
1r dia	campanes. timbals i clarins. Almenys dos grups de dansaires amb tamborets i dolçaines focs d'artifici	músiques contínues: oboès, violins, trompes de caça i <i>otros varios instrumentos</i> . Música vocal: <i>Himne Laus perennis</i>	
2n dia	focs d'artifici. Danses alegres. Clarins, timbals i ministrils (<i>causando la alternativa de instrumentos la más gustosa consonancia</i>)	il·luminació extraordinària. Orquestra	
3r dia	processó de la <i>Mare de Déu</i>	música de la capella	Missa cantada de la <i>Virgen</i> i <i>Te Deum</i> . A Santa Clara, va fer mansió la processó: <i>villancicos, loores i gozos</i>
Proclamació de Carles III, 1759			
1r, 2n i 3r dia	Campanes. Focs d'artifici. Il·luminació del castell. Participació de dos danses, una de xiquetes i una de Nanos en la processó. Desfile militar.	Música d'orquestra: <i>consiertos y sinfonías</i> . Clariners i timbals (sols els de la ciutat)	funcions d'església: Vespres i Missa solemne cantada. . Processó de la Verge

Proclamació de Carles IV, 1789			
1r dia	Campanes. Focs d'artifici.	Orquestra de 20 músics. Il·luminació	
2n dia	processó civil: comitiva so- lemne, clarins i timbals. Els 3 ministrils.	refresc i ball	
3r dia	processó amb la participació de danses: <i>Nin- fas con su música, moxi- ganga...</i>	refresc i ball que va conti- nuar a la casa de l'alferes major	missa so- lemne amb <i>golpe de mú- sica grande</i>

Document 6: AMX, Lligall 645 (Olim.2525). Informe referit a la descripció de la Reial Proclamació de Ferran VI el 1746.

[...] celebravan esta muy grave salida el alegre clamoreo universal de metales de la Yglesia (campanes), de timbales y clarines que hechos lenguas, con sus sonoras voces sin articulación, publicavan preámbulos regocijos a una proclamación tan festiva y deseada[...]

Celebrose la noche del mismo día con fuegos artificiales de un castillo formado en la Plaza de la seo, y con general Luminaria que, supliendo luces solares hacían parecer día a la noche. Eran contínuas las músicas en la Ilustre Sala, alternando con sus públicos balcones los timbales y clarines con la más acorde armonía de abueses, violines y trompas de casa y otros varios instrumentos. Viose y se hojó en la misma sala un Laus perennis solemne a nuestro exaltado Monarca.

[...] Celebrose la mañana del mismo día con varias danzas alegres que, frequentando las calles y plazas de la ciudad, componían una diversión contínua al numeroso concurso que en todas ellas se veía. En la tarde, a la sinco horas fue la salida solemne de la sala y casa del Senado Ilustre a la Proclamación deseada. Hivan con bien hermosamente enjaesados cavallos con orden y simetría; en primer lugar un trono del Regimiento de Farnesio preparándoles camino con espadas en sus manos; seguíanse los timbales y clarines de la Ilustre ciudad, los [alguaciles] y los músicos de aquella, causando la alternativa de instrumentos la más gustosa consonancia.

[...] Celebrose la noche siguiente del mismo día con mayores músicas que la pasada. El aparato de instrumentos y de músicos era tanto que casi ocupava el blacón grande de la sala que mira [h]azia la plaza de la Coles. Hiciéronse desde un espacioso tablado encima de la otra torre de la misma Ciudad Ylustre, luminarias con salidas de coetes que dirigidos a la superior esfera parecía la provocavan y correspondían hasta las mismas estrellas. Las luminarias de las

calles, campanarios y edificios divisados por su altura, llenos de antorchas, faroles y bolas, eran la mismas que la noche antecedente.

A las diez horas salió por toda la buelta de la procesión un tercio de gente a pie a la turquesca resonando entre ellos un pífano a la morisca.[...]

Día 28, empezó al amanecer el concurso y el bullicio de la gente; y a las nueve poco antes se dió principio al solemne oficio en la Collegial, en que se cantó la Misa de la Virgen, estando la Soberana Patrona de la Seo fuera de su propiciatorio nicho; baxó en el mismo Altar colocada descubierta a todas partes. La solemnidad y la música fue de lo más selecto del Reyno con lo mexor y bueno que en esta Ciudad se halla. [...] Concluída la solemne misa se cantó con igual solemnidad y música el Te Deum[...]

A la vesprada va haver tempesta i la processó de la Mare de Déu va haver de fer mansió a Santa Clara una bona estona.

Viose la Iglesia de la seráfica madre Clara hecha toda un emporio de luces y de espexos lucidísimos, cuya claridad transparente la hacía parecer un cielo empíreo.

Mientras la portentosa imagen hacía mansión en aquel cielo no cesó la devoción ardiente de aquel Angélico Coro de celebrar aquella visita, e inpensada y sumamente apreciada mansión de la Soberana Reyna. Celebrábanla con las más devotas, gustosas y tiernas músicas de villancicos, loores y gozos que con la alternativa harmoniosa de los músicos en la Iglesia, davan aquellas angélicas voces el más gustoso, dulce y devoto embeleso a todo aquel numeroso concurso que ocupava todo el ámbito de aquel templo.[...]

Document 7: AMX,Lligall 647, festes i commemoracions reials 1750/1858.

“Relación circunstanciada de las fiestas de Real Proclamación del Señor Rey Dn. Carlos Quarto executadas por la muy Ylustre Ciudad de San Felipe en los días 28, 29 y 30 de Abril de 1789”

[...] pasó desde la suya dicho Alférez maior acompañado de muchos Nobles y sus deudos, y saliendo con él el Ayuntamiento desde los retretes a la Sala del Consistorio, se arrió en ella el Real Pendón con todas las seremonias de estilo, y deteniendole en sus manos el Correxidor se publicó por el secretario la Escritura de Pleyto Homenage, que hizo dicho Alférez maior, a quien seguidamente se le entregó, rompiendo incontinentemente una orquesta de 20 músicos, y el vuelo general de campanas de la Colegial y de las 18 Iglesias de la Ciudad [...]

més avant diu:

[...] todo este dia y noche hasta la tarde del siguiente 29 se mantuvo así expuesto el Real Pendón con puerta abierta para todo el pueblo que concurrió continuamente a visitarle, manteniendose en el salón la Orquesta de Música e iluminada otra Casa Consistorial por dentro y fuera con mucho número de luces de cera [...]

i després,

[...] en una comitiva, abrian paso quatro soldados a cavallo de Batidores, seguian el timbalero y dos clarineros de la Ciudad con sus libreas; los quatro alguaciles del Juzgado vestidos de negro. Los tres Músicos Ministriles con sus uniformes de grana, guarnecidos con galón de plata [...]

més avant,

[...] y luego, pasándose todos a la Casa del Alférez maior que contenia un numeroso concurso [...] de ambos sexos se sirvió un abundante y esquisito refresco a lo que siguió el bayle, que duró hasta la madrugada del dia 30 [...]

després, (ja el dia 30),

[...] se formó el Ajuntamiento y con la misma pompa de los dias antecedentes pasó a la Colegial donde con el Santísimo expuesto se celebró una misa muy solemne con un golpe de música grande [...]"

a continuació, en la processó i comitiva general que comptava, com era costum, amb la participació gremial, llegim

[...] una danza de Ninfas muy primorosa, [...] con su música [...]

tot seguit,

[...] Al carro seguía una Moxiganga de doce hombres y de muchachos con sus luces haciendo varias y divertidas contradanzas; tras de la qual venia otra comparsa de distinto traxe y música a la que seguía un torneo de 17 moros [...]

També hi hagué ball aquella nit. En la cerimònia de desarmar el pendó reial,

[...] se fue desarmando hasta dexarle encerrado otra vez en el Cofre de tres llaves con un golpe de Música muy alegre y repetidos vivas de los concurrentes. En seguida se restituyeron todos a Casa de dicho Alférez maior donde prosiguió el bayle hasta la madrugada.

En aquestes festes de proclamació, el secretari de l'Ajuntament, en les diligències corresponents, esmenta dos colps d'orquestra a les cases capitulars, les quals

[...] eran ya ricamente iluminadas y los dos golpes de orquesta de dentro y de fuera, tocando consiertos armoniosos al mejor gusto.

Luis Ant^o Meliana

Document 8: Carnestoltes i Balls de Torrent. AMX, LG. 463.

1779:

A Don Antonio Josef Subiela, Corregidor de San Felipe: En atención a lo que Vuestra Señoría representa con carta de 9 del corriente, concedo el permiso que Vuestra Señoría solicita, para que en los días del próximo carnaval se pueda celebrar el Baile llamado de Torrente, compuesto sólo de hombres, e invirtiéndose su producto en beneficio de la Casa de Misericordia de esa Ciudad, con tal que se egecuten de día, y que Vuestra Señoría tome todas las providencias que le dicte su prudencia, para evitar desórdenes y alboroto. Real de Valencia. 15 Enero de 1779. Marqués de Croix. //

Més permisos: (AMX, LG. 4369/22. Any 1780) És possible que donada l'època estacional (novembre) aquest permís anara referit a les carnestoles de febrer de 1781: A Don Antonio Joseph Subiela (corregidor de San Phelipe):

En vista de lo que Vuestra Señoría representa con carta de hayer, le concedo el permiso que solicita para tres días de Bayle de Torrente con tal de que se egecuten en días festivos por la tarde, antes de anochecer y a cara descubierta sin máscaras. Real de Valencia, 17 de Noviembre de 1780. Marqués de Croix//

Document 8a: Ball de Torrent de l'any 1787:

Al Señor Don Gaspar Pasqual de Bonanza. Por parte de Don Manuel Jordán, clavario del Hospital de Nuestra Señora de la Misericordia de esta Ciudad, se me han hecho las dos representaciones adjuntas, en distintos tiempos, solicitando permiso para practicar bailes públicos de Torrente por seis u ocho días, con la idea de aplicar su producto a la manutención y alivio de dicho Hospital, respecto de lo limitado de su ingreso en rentas y limosnas. Este loable fin me inclina a la concesión; y passo originales a Vuestra Señoría [de] dichas representaciones, con la comisión de que arregle el modo y días con aquellas precauciones que son necesarias a la quietud y buen orden; en el concepto de que para no estorvar jornales del campo y artes, sería mui conveniente señalase Vuestra Señoría los Domingos o fiestas de precepto, si no hubiese en ello grave embarazo. Real de Valencia, 14 de Septiembre del 1787. RR de Crillón y Mahón (Capità General del Regne).

Document 9: ACX. L. 107. Visita de la Iglesia Colegial de San Phelipe. Año 1745. Il·lustre Arzobispo Don Andrés Mayoral

3 dignitats: Degà, Sagristà i Xantre

12 canongies

7 oficis

79 beneficis

4 capellanies

p. 127: OFICIS de la Colegial:

Primer Domero: Mosén Mathias del Villar, natural de San Phelipe, por provisión del Cabildo en treinta y uno de Agosto de mil setecientos veinte y cinco

Segundo Domero: Mosén Miguel Calbo, natural de Povo, Diócesis de Teruel des de 1744

Evangelista: Mosén Miguel Ferrando, natural de Catarroja, provisión del Cabildo des de 1735

Epistolero: Mosén Nicolás Mira, de Onil, por provisión del Cabildo en doce de Agosto de 1735

Primer Capiscol: Mosén Andrés Maravall, de San Phelipe, por provisión del Cabildo en onze de Diciembre de 1703

Segundo Capiscol: Mosén Francisco Díez (dicho Vicente), natural de Fuente La Higuera, por provisión del Cabildo des de 1744...

Subsacristán: Mosén Vicente Guimerá, natural de la Ollería, por provisión del Cabildo. des de 1737.

BENEFICIS

p. 197: Núm.42, Benefici de sant Marcos, el posseïa Mossén Josepñ Falcó

p. 216v: Núm. 52, Benefici de l'Encarnació i sant Martí, el posseïa Mossén Pere Riera

p. 222v: Núm. 55, Benefici de Nuestra Señora de la Armada, el posseïa Mossén Juan Damasceno Esbrí

Document 10: Índice Promptuario de las obligaciones respectivas que están impuestas a los individuos de esta Ynsigne Yglesia de Santa María, de la Ciudad de San Felipe, para su mejor gobierno. Recull les obligacions de cada càrrec que ha anat acumulant al llarg dels anys de forma específica.

Aquesta recopilació va dur-se a terme en 1803-04. Per ordre de l'arquebisbe Joaquim Company. Nosaltres transcrivim ací els que es troben relacionats menys o més directament amb la música, principiant pel President del Cor.

PRESIDENTE DE CORO:

Visita del Beato Juan de Ribera, 1598:

Que pueda marcar con quatro sueldos a los Canónigos y Clérigos que no se sentasen en su lugar correspondiente para los Oficios divinos.

Dicho Señor, año de 1607:

Se le encarga la conciencia y cuide se celebren los Divinos Oficios con el devido respeto y obediència, haga leer las constituciones una vez al Mes, que se observe lo que en ellos se contiene y especialmente acerca de salir del Coro quando no hay necesidad, y en tiempos allí no expresados, marcando lo inobedientes en los percases del día, y los que salgan del Coro, hagan humillación al Christo, y después cortesía al Señor Vicario de Coro, y otras advertencias dignas de notarse.

En dicho:

Si faltase alguno de los oficiós, pueda nombrar un Beneficiado hàbil que lo substituya, y se le hayan de dar todos los emolumentos y salario que el principal

ganaría, y que los Beneficiados obedescan al Señor Vicario de Coro, so pena de privación de percazes por tiempo de un Mes.

En 28 de Marzo de 1656:

Que quando le toque por boxarte, tenga obligación de servir dicho empleo so pena de perder las distribuciones y prorratio de mesada de los días que le tocava exercer este Oficio.

En 18 de Setiembre de 1666:

Que lo sea solo por quinze días.

En 1 de octubre de 1666:

Que pueda obrar sin dependència alguna del Cabildo en las cosas que pertenecen al buen gobierno del Coro, y si alguno tuviere queja que reproducir en Cabildo, sea remitido al Presidente de Coro para que conosca en ella.

En 14 de Agosto de 1670:

Que lo sea solo por quinze días

En 13 de Setiembre de 1688:

Que marque a los Oficios que hagan alguna falta, y procure que quando el Domero va a cantar la Conventual, salga del Coro por el Cancel acompañado de Subdiácono y diácono o Infantillos.

En 16 de marzo de 1690:

Se acordó que quando le paresca mande leer en el coro la Constituciones Sinodales y que pueda multar a los que contravengan a elles.

En 7 de Enero de 1695:

Se acordó que no pueda quitar la marca impuesta por su antecesor.

En 14 de Marzo de 1699:

Se acordó Que quando falte quien diga la Epístola o el Evangelio o qualquier otro oficio, que el Señor Presidente procure que otro lo supla.

En 23 de Junio de 1760:

Procure que sin distinción de personas se remedien las conversaciones y abusos que en él suelen cometerse, dando las providencias más conformes para que los residentes se hagan cargo del lugar y sitio en que se hallan.

En 7 de Enero de 1761:

Que puede, por sí, en el Coro, corregir las faltas e imponer multa según le dictare su Prudencia para la enmienda de los que no cumplen con las constituciones de esta Iglesia.

En 10 de Enero de 1761:

Que mande leer las Constituciones en el Coro una vez al Mes o quando lo tuviere por coonveniente.

En 2 de Marzo de 1761:

Que no se entrometa en las distribuciones de los empleades en los Oficios.

En 10 de Octubre de 1763:

Procure que los Beneficiados guarden su antigüedan quando ocupen las sillas en el Coro.

En 2 de Julio de 1764:

Procure que los Oficios y demás Beneficiados de esta Yglesia ocupen las sillas del Coro que les pertenecen según y en el modo que lo tienen prevenido en las tarchetas que están en las respectivas alas del Coro.

En 7 de Noviembre de 1775:

Que una vez al Mes mande leer las Constituciones en voz alta en el mismo Coro.

En 12 de Julio de 1783:

Que procure no se dé distribución al que no residiendo no exponga sus motivos.

En 8 de Enero de 1794:

Que no pueda quitar las marcas impuestas por su antecesor.

DE LOS CAPELLANES OFICIOS Y AYUDANTES.

En 14 de Marzo de 1669:

Que los Ayudantes de Oficios perciban la gruesa de los Oficios a quienes sirven.

En 24 de Octubre de 1669:

Se acordó que los Oficios digan Misa antes de principiarse el Coro.

En 10 de Setiembre de 1667:

Que el Evangelistero, Epistolero y demás, asisitan a la Misa de Nuestra Señora so pena de ser marcados.

En 10 de Noviembre de 1714:

Que el Organista toque el órgano vestido con hábitos de Coro y que baxe al Coro quando pueda.

En 5 de Abril de 1729:

Que los Oficios canten el Pasio en Semana Santa como no hagan falta en el Coro, y en falta de ellos, los Ayudantes de Oficios.

En 4 de Marzo de 1756:

Que entren en Coro con los capirotos correspondientes al tiempo, y que no se puedan ir fuera ni ellos ni los Ayudantes sin permiso del Señor Vicario de Coro.

En 4 de Junio de 1764:

Que no salgan de la Ciudad sin licencia del Señor Presidente de Coro, dexando quien los substituya y satisfaciéndole a proporción de lo que perciben de la gruesa o de su salario.

En 2 de Julio de 1764:

Que el Hebdomadario de semana, en el día que no haya oficio Canonical, no diga Misa hasta tanto que el Señor capitular la celebre.

En 3 de Agosto de 1764:

Que los Sochantres entonen dentro de los banquillos y que en el mismo lugar se cante también la Calenda.

En 2 de Marzo de 1767: *Lo mismo que va dicho.*

En 4 de Mayo de 1770:

Que los Domeros estén puntuales para antes de empezar el Coro, y contraviniendo a esto, se les marcará por el Señor Presidente.

Ítem, Que si algún Beneficiado de los Oficios reside en el Coro por no poder servir, se le convoque para acompañar la Vera Cruz como Beneficiado en las semanas de Pasión y Santa.

En 4 de Mayo de 1770:

Que el Hebdomadario, no siendo de semana, no pueda celebrar hasta empezada la Conventual.

En 23 de Julio de 1770:

Que para salir fuera de la Yglesia o ciudad pidan licencia al Señor Presidente de Coro.

En 23 de Agosto de 1775:

Que los sochantres no empiezen los Gaudes hasta que el Sacerdote haya concluido el Evangelio de San Juan.

En 14 de Diciembre de 1780:

Que el un Hebdomadario no diga Misa hasta que el otro no haya principiado la Conventual.

En 5 de Diciembre de 1788:

Que éstos (els domers), como el Maestro de Capilla y el Organista no puedan ausentarse sin permiso del Presidente de coro y Racional de cabildo.

En 28 de Junio de 1790:

Que los Ayudantes de Oficios acompañen a los Capiscoles en el Faristol, principalmente en los días clásicos o quando antífonas o hymnos propio, o bien quando les fuese mandado por el Señor Presidente.

En 18 de Diciembre de 1790:

Que avisen (els oficis) a los Ayudantes quando van fuera aunque con licencia, y ganarán estos los aumentos que en sus respectivos empleos ganarían los Oficios; y siendo la Música dentro de la Yglesia, no ganarán los Ayudantes este aumento pues les toca por obligación.

En 7 de Enero de 1792:

Que gratifiquen los Oficios a los Ayudantes quando van Músicas fuera de la Yglesia.

En 12 de Setiembre de 1794:

Que no se les dé limosna de Misa si se van fuera sin licencia del Señor Racional.

En 15 de Noviembre de 1794:

Que se debe los mismo entender de los Oficios.

En 1 de Abril de 1795:

Que no vayan por los Santos Olios.

Ressegueix la transcripció: no existeix una solució de continuïtat respecte de les disposicions anteriors.

2º.- Que los Domeros, capiscoles y demás residentes harán sus officios en el Altar y Coro con la pausa y circunspección que corresponde, de modo que el pueblo se edifique y jamás llegue a entender que haya peresa.

5º.- Para solemnizar las funciones eclesiásticas, tiene mandado el Cabildo (al mestre de cerimònies) que canten en la capilla los Domeros y Sochantres; mas como no parece bien que estos dexen su puesto quando están de Capa y Bordón, siendo por otra parte justo que los Beneficiados contribuyan también a la mayor decencia del culto, ha acordado: que los dos más modernos que se hallasen en el Coro, se pongan la Capas de los Sochantres quando hay Música y los Ayudantes no puedan suplir por estar ocupados en otro ministerio preciso o en la misma Capilla de Música. Pero los capiscoles regirán el coro.

6º.- Se nombran cada año dos Beneficiados que sean a propósito para cantar la Epístola y Evangelio en caso de necesidad.

NOTA: para cantar la Epístola y Evangelio en las misas cantadas, así votivas como conventuales, hay creados officios que se confieren por el Cabildo en virtud de oposición, como en los Domero y Sochantre, y tienen dotación, no

sólo en las rentas de la Primicia o Mensa canonical, sí que a más, de rentas de los Propios de la Ciudad en virtud del Real Reglamento que se estableció por el Supremo Consejo, de que se demuestra que los de dicho Oficio como propio de su obligación y de sus institutos, deven cantar las Epístolas y Evangelio, y en caso de necesidad, lo deven hacer los Ayudantes de dichos Oficios, creados para estos casos; y ninguna obligación media en los Beneficiados, ni facultad en el Cabildo que pueda obligarles por las razones y fundamentos sentados en la nota de la constitución 5a. que antecede.

7º.- No se pagará durante el Coro a nadie, porque se perjudica a la residencia y se falta al oficio.

VICARIO DE CORO:

1º.- Al Vicario de Coro o Presidente pertenece privativamente gobernar el Coro y hacer que se cumpla lo que está mandado para la más decente celebración de los Divinos Oficios.

2º.- Este deberá ser obedecido por todos los residentes en lo que pertenece a los ministerios de Altar y Coro.

3º.- Al mismo toca, con especialidad, advertir y corregir las faltas que se observen en el Coro.

4º.- Estará a su cargo avisar a los Capiscoles y demás que convenga quando se lleva el Coro con precipitación, o al contrario, con pesada y afectada pausa; de suerte que el Vicario de Coro, y no los capiscoles, ha de determinar la mayor o menor pausa en el oficio, con arreglo a lo que tiene acordado el Cabildo sobre el tiempo de su duración.

5º.- Por ser el Vicario de Coro el principal Apuntador, podrá todos los días reconocer lo Quadernos de la Apuntación y, sobre todo, quando conozca que hay alguna condescendencia.

6º.- Ninguno de los que no asistan al Coro dexará de ser apuntado a no ser que mande lo contrario el Presidente de Coro, a quien toca conocer si en este o aquel caso hay justo título para percibir la distribución en ausencia.

7º.- Si alguno desobedeciere al Vicario o Presidente de Coro, será marcado prudentemente y sin arbitrio.

8º.- Este no podrá dar licencia a los Oficios ni a los Ayudantes los días de quarenta horas, Semana Santa, Octava del Corpus, las tres Pasquas, ni los días que se canten Maytines y la festividad siguiente; y cuidará que canten al Facistol los Ayudantes quando hay Antífonas propias y los días clásicos, para más solemnizar el culto.

9º.- Tendrá cuidado de que lo rezado se diga con pausa, aunque sea lo que se reza en secreto, para lo que dará tiempo, y hará que lo den también los Domeros.

10º.- Velará, el Vicario de Coro, incesantemente para que no se ponga la distribución a los que no cantan siguiendo constantemente a los demás por atender sus devociones particulares, o hay algún atraso del oficio, todos los cuales, si no siguen devidamente el Coro y cantan lo que deven, serán apuntados sin otro aviso, porque no hacen suya la distribución.

11º.- Mandará, así mismo, apuntar a todos los que estén distraídos mirando a una y otra parte con batante frecuencia, o haciendo señas que nada tienen de común con el canto ni con el lugar sagrado.

12.- Jamás consentirá que se pague a ninguno en el Coro, ni que se crucen recados o convocatorias de Entierros ni otras cosas que causen perturbación; pudiéndose hacer muchas veces antes o después del Oficio.

13.- No permitirá tampoco hablar en el Coro, aún antes de empezar el Oficio, porque es lugar Santo y conviene, sobremanera, que los residentes se preparen antes de entrar en la oración.

DURACIÓN DEL CORO

Teniendo el Cabildo a la vista las Constituciones de la Capilla de Corpus Christi, dispuestas por su Beato Fundador, desea que en quanto sea posible se guarde en esta Colegial lo que en ellas se dispone para la decente celebración de los Divinos Oficios; pero atendiendo a que en nuestra Yglesia se canta también Prima, y los más días hay segunda Misa, porque no se haga sobrado cansada la residencia, ha creído que se puede rebaxar la tercera parte del tiempo que fixó para cada hora el Beato Juan de Ribera. Encarga pues el Cabildo a todos los residentes, que consideren la Alteza del Ministerio que exercen en el Coro, los fines para que la Yglesia los ha consagrado Ministros del Santuario; pues haciendo sobre esto sería reflexión, seguramente se convencerán de que no es sobrado el tiempo que se señala para la duración de los divinos Oficios, y para que una acción tan santa, sea hecha medianamente bien. Y por ello, penetrado el Cabildo de los más vivos sentimientos por la Yglesia de Dios, ha acordado que la duración del Coro sea en tales términos, que podamos prometernos que Dios será servido, el Pueblo edificado y socorrido, y los residentes colmados de celestiales bendiciones, dexándolo todo a la consideración del Vicario, o Presidente de Coro, según las facultades que tiene a su cargo, y constan en el número 4º del segundo párrafo de este escrito.

Empleados y enfermos

Para evitar la contextaciones que puedan ocurrir y dar una regla fixa al apuntador para el desempeño de su cargo, determina el Cabildo lo siguiente:

1º.- Se entenderá tener presencia por causa de utilidad de la propia Yglesia el Sub-Sacristá, el Celador, el Animero y Credenciero.

2º.- El Archivero y sus oficiales, el Síndico y Sub-Síndico, el Racional de Cabildo y su Ayudante, y el Racional de Misas: Si estos no acudieren a sus oficinas deberán ser apuntados, y también quando no tengan ocupación en ellas que verdaderamente les impida asistir a los Oficios Divinos. Estarán, a más, los dichos, obligados a residir los días en que hay obligación de oír misa; y si en dichos días acaso tuvieren ocupación precisa por sus empleos, podrán ganar en tal caso la Distribución, pero a conocimiento del Vicario de Coro.

3º.- Tendrá igualmente presensia, a más de los referidos, todo aquel que estuviere ocupado en utilidad de la propia Yglesia, como alguna que otra vez podrá suceder al Primiciero, al Colector de Entierros y al Apuntador. Todo al juicio, celo y prudencia del Presidente de Coro.

4º.- A los colectores de la Mensa Común y Canonical, generalmente hablando, pueden asistir al coro; si faltaren con mucha frecuencia se les apuntará, mas no quando sea alguna u otra vez.

5º.- Ganarán la Distribución los que confesaren en la Yglesia con Hábitos de Coro, o fueren llamados para confesar o ayudar a bien morir a algún enfermo; pero solo por el tiempo que se empleen verdaderamente en estos actos, con anuencia del Vicario de Coro.

6°.- El Comisario y empleados por el Santo Oficio por Privilegio de lucrar las Distribuciones, se tendrán presentes únicamente en aquellas horas en que están ocupados por dicha justa causa, pero deberán contar también con el Vicario de Coro.

7°.- Los enfermos, si su enfermedad es incompatible con la residencia, ganarán las Distribuciones; mas si el paciente necesitare para su restablecimiento salir de casa o mudar de ayres, deberá presentar certificado del Médico. Y todo aquel, aún verdaderamente enfermo, no ganará sin embargo las Distribuciones de aquellas horas que no residía, o residía pocas veces quando estava sano.

8°.- Por sola costumbre se tendrán presentes a los que salen a la Limosna para la obra de la Yglesia, el tiempo de cosechas, pero sólamente en aquellas horas precisas que tienen esa ocupación.

9°.- Se permitirá también, que falte tres días a la residencia aquel que se le muriese padre, madre o hermano.

10.- Así mismo, ganará la Distribución y lo votivo el que diga Misa a la hora señalada por el Racional de Cabildo. Si la dice solo algunos días porque le acomoda así, sin sugetarse a la disposición del referido Racional, perderá la distribución por expresarlo así, decisivamente, la Congregación de Ritus.

11°.- Si algún residente, por enfermedad o ancianidad, no pudiere madrugar para decir Misa antes del Coro, el Racional de Cabildo le señalará la hora más oportuna para que pueda decir la sin incomodarse mucho, y de esta suerte escusará que salga del Coro.

No dispensados

Por defecto de justo título en utilidad de la propia Yglesia, no ganarán la distribución por ausencia:

1°.- Los que regentan en propiedad o interinamente la cura de Almas, aún en las Yglesias de la ciudad, exceptuando únicamente al Señor Deán quando está ocupado en su ministerio, según su conciencia.

2°.- Los que velan a los difuntos, pues perciben la limosna.

3°.- Los que van a otras yglesias a funciones particulares en que se las dá ya sus estipendios.

4°.- El Maestro de Capilla por componer Villancicos, Lamentaciones, Misereres, pues es trabajo anexo al Magisterio y tiene salario; mas si ocurriere de repente alguna función en la Colegial y fuere conveniente hacer algo de nuevo, podrá, el Vicario de Coro, permitirle que gane distribución algún día, hallándose ocupado en la composición para la función.

NOTA: Aunque esta constitución en nada toca a los Beneficiados, pero como por ella se altera lo que siempre se ha observado en esta Colegial, no pueden menos que dexar manifestar que es costumbre de inmemorial que para que el Maestro de capilla se esmere y facilite cada año nuevos villancicos para la noche de Navidad del Señor, Misereres para Semana Santa y Lamentaciones, por graciosa gratificación, siempre se le ha dispensado la presencia del coro por algunos días como que esto es en utilidad de la Colegial. Y este Trabajo, considerado bajo de la cláusula de la Constitución Canónica que comide la distribución a los ausentes ocupados con utilidad de la Iglesia, y como el actual Maestro de capilla (MORATA) quando entró en el Ministerio entró bajo de aquellas costumbres y práctica en que se havian mantenido sus antecesores, y no se le dio a entender cosa alguna en contrario, antes bien se le manifestó estas

gratificaciones para animarle a más composiciones, no hay duda que la expresada constitución, en el día no puede obrar en el actual Maestro de capilla porque sería un notorio despojo de aquellas preeminencias y dispensaciones que gozava el ministerio antes de aceptarle el actual Maestro; Y así es visto que el cabildo no puede alterarlo y dexar de dispensarle los días que se ocupase en dichos particulares.

5º.- Tampoco ganará la distribución el que predica fuera de la Colegial; mas sí quando es en la misma, y se le tendrá presente por tres días con tal que avise que los necesita para el Sermón.

6º.- El Vicario foráneo o el que tuviese comisión alguna de la Reverenda Curia.

7º.- Los que ayudan al examen de Doctrina cristiana en Quaresma o fuera de ella.

NOTA: La misma razón que media para que lucren la distribuciones los que están confesando el tiempo de las horas canónicas que los que se emplean en examinar a los Fieles de doctrina Christiana en el tiempo santo de la Quaresma, porque tanto estos como aquellos se emplean en beneficio de la Yglesia, y los feligreses, a quienes el Cabildo debe atender pues percibe la Primicia de sus frutos, lo que devían haver tenido presente y, y no eximir del lucro de las distribuciones a unos Beneficiados que se emplean en un asunto tan presiso, como examinar de doctrina Christiana a los Feligreses de esta Colegial, cuya ocupación es de más consideración y más laudable que los colectores de la Mensa Común y Canonical, que el Primiciero, que el Colector de Entierros, porque estos pueden ejercer sus funciones fuera de las horas de la Yglesia, como también parte de los oficios que se indican en la Constitución 2a del Capítulo de los empleados y enfermos. A más, que el examinar los Beneficiados la doctrina Christiana en tiempo de Quaresma siempre ha sido de costumbre, tanto en esta Yglesia como en otras de esta Arzobispado.

8º.- Los capellanes de la Misericordia y Hospital, ni los que salen a las limosnas para dichas causas.

9º.- El que diga Misa durante el Coro; y sólo la ganará el que hubiese tomado hora fixa para todos los días a disposición del Señor Racional de Cabildo.

10º.- Ni ganará la distribución el que se le advierte hacer abuso con frecuencia de entrar después de haberse empezado el oficio, y lo mismo se ha de entender el que sale antes de concluído el coro y dicha la Salve, pues el frecuente abuso de estas cosas da mal ejemplo y deberá ser apuntado.

Y finalmente, el Cabildo encarga estrechamente al Vicario de Coro tenga presente lo que el Beato Juan de Ribera dexó advertido al de su Capilla, en orden al goce de las Distribuciones, a saber: que guárdese con puntualidad lo que dexava dispuesto sin admitir consideración a lo que llaman Epicheya.

NOTA: Los Beneficiados siempre desean y han deseado el cumplimiento de las más justas constituciones, y en todo tiempo han procurado dar una muestra de sus deseos, y se han portado con el mayor decoro y compostura en los actos de la Yglesia. Y así mismo han procurado guardar, no sólo al Cabildo sino también a los canónigos en particular, la atención que se merecen, y nunca podrán estos hacer evidente que no lo han practicado así; lo que al contrario, han demostrado los canónigos con los beneficiados que toda su mira siempre ha sido el oprimirles, vejarles, y darles motivo para quejas, y por ello, en las presentes constituciones, atropellan costumbres antiguas, se abdicán facultades que nunca

han tenido relación a mandatos que privativamente tiene acordados y no manifiestan en estas constituciones porque lo reservan como anzuelos, y atribuirles faltas y defectos contra deliberaciones del Cabildo, por sus fines particulares y puras parcialidades. Y para vestir sus ideas se acoxen a la autoridad del Beato Ribera y propalar públicamente en el mismo Coro que en los Beneficiados vaya la Virga férrea, y de ningún modo se admita aquella consideración que ellos mismos se llaman epicheyán.

Apuntador

El Cabildo, para mejor gobierno del Apuntador ha resuelto lo siguiente:

1°.- Deverá ser apuntado el que no estuviere en el Coro al empezar la primera Oración de la Misa, y al concluir el Primer Salmo tanto en Prima como en las demás Horas.

2°.- Asimismo lo deverá ser el que por costumbre entrase después de empezado el Oficio aunque no se haya concluído el primer salmo; y de la misma suerte el que hce abusos de salirse antes de conmluída del todo la Hora, con la Salve en Nona, Completas y Laudes.

Y se dexará que hace abuso bastante para ser apuntado el que falta tres y más veces a la Semana en cualquiera de estas cosas.

3°.- Igualmente se apuntará al que sale sin necesidad, aunque sea poco tiempo, como a la Kalenda, o para tomar desayuno, o por negocio suyo particular con los seglares y empleados, o por qualquiera causa que no sea bastante para ganar la Distribución a juício del Vicario de Coro.

4°.- El que por no entrar con Diurno o Breviario no canta, o se ve precisado a dexar su silla para cantar, también será apuntado; y aquel que por estar distraído rezando otras devociones o supliendo algún atraso, no canta lo que debe.

5°.- El que canta, pero manifiestamente está distraído ajeando la halenda, Diurno, u otro libro de preparación de Misa, o mirando a una u otra parte con exceso.

6°.- El que habla, aunque sea cosa perteneciente al Oficio, pues nadie tiene necesidad de ello, y bastará seguir al Domero i Capiscolero que llevan el gobierno del Coro.

7°.- Será apuntado del mismo, el que en las Procesiones dentro y fuera de la Yglesia, habla con grecuencia, y más, si no va con la modestia y devoción que requiere el acto y el Ritual previene.

8°.- El que dice Misa quando le acomoda sin guardar Boxarte, y aquel que aunque diga la Misa de Hora, falta la coro más tiempo del que es necesario para decirla.

9°.- El que comunmente se sale en los Maytines al último Nocturno y Te Deum, o falta a todo el Ynvitatorio y al Himno.

10.- El que está recostado sosteniéndose con la mano la cabeza, u en optra postura nada regular ni decente, pues manifiesta que está distraído y sin reflexionar que está orando ante el Divino acatamiento.

11.- Y finalmente también se apuntará a aquel que sea causa de que el Coro con precipitación, manifestando en el modo de cantar, o de otra manera que está disgustado con la duración del Oficio; y aquel que no sale a cantar quando es convocado, sin tener legitimo impedimento, a juício todo del Vicario de Coro, a quien se le encarga también ponga gran cuidado con los que salen del Coro, aunque sea a cosas precisas, y se van después a alguna oficina con el pretesto

de estar perdiendo tiempo, a fin de que la constitución no le permita entrar, como después del Sanctus.=

San Felipe y Junio de 1803: Tomás Jacinto Gascó, Pedro Escoín y Mollá, Andrés Calabuig, Francisco López, Sacristá.

Y en el día diez y ocho de Enero del presente año de mil ochocientos quatro, convocada toda la residencia, fueron leídas por el Secretario las expresadas Constituciones según lo prevenido por el Excelentísimo y Ilustrísimo Señor, Don Joaquin Company, Arzobispo de Valencia, en su Decreto que va alargado al principio de esta certificación que libro en obediencia del Auto del Reverendo Señor Don Vicente Pedro García, Provisor y Vicario General de esta Diócesis, su fecha en Valencia a los veinte y siete días del mes de Enero de mil ochocientos y quatro.

Archivo de la Insigne Yglesia Colegial de San Felipe, diez y ocho de Febrero de mil ochocientos quatro.

Julián Cabellos, Canónigo Archivero.

Document 11: ACX. Caixa 26: 1722. Contra el maestro de capilla y músicos.

[...] Gaspar Domingo Devesa, síndico y procurador del Cabildo y Canónigos de la Santa Iglesia Colegial de San Phelipe, antes Xàtiva, exponiente como mejor puede, dize: que ad limine judicis, se deve mandar repeler y desestimar la Instancia suscitada por Mosén Juan Serrat, Maestro de la Capilla de dicha Santa Iglesia Colegial, sí en dicho nombre como en el que supone de los demás Músicos de la misma Capilla con petición de [...] del presente mes o otro más cierto calendario; por la que suponiendo que el dicho Cabildo no tendría superioridad sobre el dicho Maestro y demás Músicos de la Capilla, con cláusulas bien inurbanas y dignas de corrección, concluye suplicando se mande al dicho Cabildo principal del exponente, que no moleste, inquiete ni perturbe al dicho Maestro y demás Músicos de dicha Capilla en el régimen de gobierno que supone deve correr por cuenta de dicho Maestro; y que se abstenga de atentar el introducirse en mandar al dicho Maestro y demás Músicos, sin innovar cosa alguna como más latamente consta por dicha petición a que impugnándola se refiere.= Lo primero porque el dicho Mosén Juan Serrat, Maestro no tiene poder de los demás Músicos de dicha Capilla para semejante Instancia según consta por el poder que todos los Músicos de dicha Capilla han otorgado al exponente con escritura ante Vicente Llobregat a los trece del presente mes, que presenta in quantum, por el que consta que los dichos Músicos no han convenido en semejante instancia, y que no se ha puesto de su consentimiento dándole poder al exponente para que en debida forma se aparte de dicha Instancia y suplique se le mande al dicho Mosén Juan Serrat presente los poderes, según que el exponente en virtud del que se le ha otorgado y del que tiene del dicho Cabildo, los suplica.= Lo segundo, porque suponiendo que la dicha Capilla es propria de la dicha Colegial, se ve a todas luzes lo insubsistente de la instancia, pues sería querer mandar el dicho Maestro en casa ajena, absurdo bien manifiesto.= Lo tercero, porque aunque al dicho Maestro se le deva dar la superintendencia sobre los demás Músicos en sus solfas y compases según arte, esto no quita que el Cabildo y su Iglesia, o por sus

salarios, o por su estipendio gobierne la Capilla, ya en cantar en los días que el Cabildo determinase, ya en los proporcionados compases, para la mayor gravedad de la Iglesia y Culto Divino, ya en la decencia de estar en el Choro y demás acciones que puedan introducir; o disonancia, o escándalo en los seculares, y de otra forma sería tener los Músicos el dominio [d]espótico en la Collegial, obrándolo lo que se les antojase sin atención ni respeto al Cabildo en quien reside la Administración de la Iglesia, a quien dicha Capilla sirve.=

Por tanto et alias suplica le mande repeler dicha Instancia según lo lleva suplicado, mandando al dicho Mosén Juan Serrat, ostente, y presente los supuestos poderes que dize tiene de dicha Capilla y congregación de Músicos, y porque no se sabe que el dicho Mosén Juan Serrat haya dexado procurador en esta Ciudad, se le mande que dentro de seis días haga y constituya procurador concertante en esta Curia, con juramento de no rehusarle notificando al exponente, dentro del mismo término, la dicha constitución de procurador, con comunicación y apremio, que pasado el dicho término y no haciéndolo, las notoriedades se harán a los estrados de esta curia y le pasarán el mismo perjuicio que si personalmente se le hubieren hecho, y que para lo dicho, si fueren menester, se despachen letras iuxta stillo.

Dia 21 d'octubre de 1722.

Document 12: ACX caixa 26. Transcripció dilema domer (confrontat amb els acords capitulars, aquest document pertany a les oposicions a la doma de juny de 1744).

Hallándose vacante en la Colegial de San Phelipe uno de los dos oficios de Domero, fundados desde su erección, y el Cabildo con derecho de elegir persona de buena voz y pericia en el canto Gregoriano, con idoneidad para cumplir la obligaciones de dicho oficio, precediendo antes concurso y emplazamiento por edictos según y como se acostumbra en otras Yglesias de España y es de ver en las cláusulas de la Bula, venido este caso y hecho el examen de los concursantes, fueron graduados por los examinadores en la forma siguiente:

En 1º lugar Pedro Bertrán por ser de voz muy clara, sonora, dilatada en ambos extremos, leer bien y tener bastante suficiencia para el empleo.

En 2º, Miguel Calbo por ser su voz, aunque de más cuerpo, no tan sonora como la de el antecedente, y tener la suficiencia necesaria.

En 3º lugar, Mosén Joseph Muñoz, por su voz obscura, desigual aunque abultada por el extremo de arriba y por consiguiente no de tan buena calidad como las antecedentes, pero con bastante suficiencia para el empleo.

En el leer todos tienen igual grado, en la suficiencia y práctica de el cantar a Miguel Calbo se le dio el primer lugar, a Mosén Joseph Muñoz el 2º y a Bertrán el 3º.

Sucede el caso que habiendo sido elegido Miguel Calbo para el Oficio de Capiscol, que también estaba vacante, quedan postulados para el oficio de Domero en 1º lugar Bertrán, como le tuvo a limine, y en 2º, Muñoz, por haver salido de él Miguel calbo.

Estando para proceder a la elección se hizo presente que Pedro Bertrán aún no tenía 21 años, y así no podría servir su oficio [h]asta que el tiempo le quitase el embarazo, y Muñoz tenía de edad 26 años, mediante lo qual desde luego, se podría proporcionar para él, y dividiéndose los dictámenes con el concepto de que la elección sería nula si se hacía en el Primero, y sería injusta si se hacía en el segundo, para proceder con acierto se resolvió proponer las dudas siguientes: Primera: si atendidas la qualidad del oficio y las cláusulas de la Bula podrá el Cabildo, sin vicio de nulidad, hacer la elección en el referido Bertrán, graduado en primer lugar aunque no tenga la edad competente para servir el oficio y capacitarse para él con los órdenes sagrados dentro de el año.

Segunda: Si el Cabildo podrá suspender la elección toda la vez que está hecho el concurso examen y graduación hasta que el referido graduado en primer lugar se capacite con la tonsura y dispensación de edad.

Tercera: Si ha tenido el graduado en segundo lugar voz y suficiencia para el dicho oficio, en su perjuicio podrá el Cabildo suspender dicha elección hasta que se capacite el graduado en 1º lugar, o por la utilidad de que desde luego o prontamente será servido el dicho oficio de Domero por aquel, mediante que tiene bastante suficiencia para él, estará obligado a elegirlo.

En vista de la consulta que antecede y de lo que se ha expresado por una y otra parte en los papeles que se debuelven, parece que siendo el beneficio de la cuestión, de Hebdomadario ex lege foundationis, y hallándose preservada esta calidad en la Bulla Apostólica que añadió el concurso, es sin duda presbyteral y en los términos de la graduación presenta, es debido a Muñoz, declarado por idóneo, sin que pueda haver arbitrio para dispensar con Bertrán *authoritate ordinaria*, ni para detener la provisión hasta que Bertrán consiga dispensación Apostólica, porque pidiéndose la calidad presbyteral ex lege foundationis, no puede el Obispo derogarla etiam de consensu electorum seu Patronorum, a lo menos después del Santo Concilio de Trento, Ses. 25 de reform. CS, y habiendo precedido concurso en el qual tiene derecho adquirido el único idóneo que ha sido declarado, no es practicable en su perjuicio, la dispensación ordinaria la Apostólica. Así lo sentimos salva semper.

Fabián Moros Juan B. Ferres.

Document 13: ACX. Caixa 26: 1739, Sobre campanes i obligacions.

Es tracta de part d'un document on s'expliquen les obligacions dels sagristans i campaners respecte dels tocs i els moments d'ells. Es degueren fer per a quan es construïren les noves per completar el joc, donat que fins a eixe any només es comptava amb dos campanes.

Campanas:

Primeramente queda del cargo de los sacristanes tocar al alba como siempre, tocar a la oración del medio día y tocar a la oración de las almas a las horas acostumbradas según las diferentes estaciones de el año, con la advertencia que en todos tiempos han de hacerse sonar a la queda, a la manera que en Valencia, por espacio de media hora antes, con la campana San Joseph, y también ha de hacer señal a los maytines de media noche según la costumbre de la Iglesia.

Otrosí: Queda del cargo del campanero tocar al choro por la mañana y a vísperas bajo la regla que se le presentará para distinguir la clase y solemnidad de los días, y también ha de tocar a las primeras oraciones con lo repiques acostumbrados según los días.

Otrosí: Queda al cargo del campanero tocar los buelos y retornos, y generalmente el cuidado y servicio de campanas en todas las funciones ordinarias y extraordinarias en que huvieren de ir al buelo o se hubiese de repicar por temporales o por solemnidad o rogación.

Otrosí: Queda al cargo de dicho campanero, luego que se hiciese señal de comulgar, llevar al buelo la campana San Feliu, por aquella paga que los barrios acostumbran a dar.

Otrosí: Queda al cargo del campanero el repique entre tanto que se hacen las procesiones claustrales de los domingos y demás días clásicos en que las hay. Como asimismo quando se expone y reserva el Santísimo en los días de Minerva y Octava del Corpus.

Otrosí: Es del cargo del campanero hacer los toques acostumbrados en los días en que hubiere aniversario, ora sea general, ora sea particular.

Otrosí: Sí es del cargo del campanero hacer los toques correspondientes a los entierros Generales y Generaletes.

Otrosí: Es del cargo del campanero quando hay procesión general, hacer el señal ordinario y los repiques y buelos de costumbre según y en la forma que se ha empezado a practicar.

Otrosí: Es del cargo de los sacristanes tocar al alzar a Dios y a la oración de Vísperas.

Otrosí: Quando hay Maytines cantados, es del cargo del campanero hacer el repique de costumbre al Te Deum Laudamus.

Otrosí: Que de lo amortizado y votivo que haya de campanas, haya de dar el campanero el salario a los dos sacristanes por el cargo con que quedan y derechos de que se despojan.

Otrosí: que la siembra de trigo y arroz que se hace por la hurta, sea del campanero, y la que hacen en el Palau, así de trigo como de arroz y panizo, se lleven una parte el campanero y otra los sacristanes.

Otrosí: Sacristanes tocar a fuego.

Document 14: ACX. Caixa 26. Edicte convocatòria per a elecció de segon organista (any 1800):

NOS el Deán y Cabildo de la Santa Yglesia colegial Insigne de Santa María de la Ciudad de San Felipe, ante Xátiva, en al Arzobispado de Valencia:

Por tenor de la presentes, hacemos saber a todos en común y a cada uno en particular, que por muerte de Mosén Francisco Pérez, Presbítero, ocurrida en 9 de Marzo del presente año, se halla vacante en esta Yglesia Colegial la plaza que obtenía de Subsacristán, la qual por Prescripto del Excelentísimo Señor Nuncio de su Santidad dado en 19 de Julio próximo pasado, queda relevada del cargo u obligación de cuidar de la Sacristía, y afecta a la Plaza de Voz o segundo organista, a disposición del Cabildo; que se ha de proveher en persona diestra en el canto gregoriano, de buena disposición y loables costumbres, de voz competente para suplir los oficios de capiscol y Domero, y se admitirá

también a la oposición y podrá ser provisto en dicha Plaza el que estuviere diestro en tañer el Órgano con la obligación de suplir en calidad de segundo organista; y es plaza congrua y título de órdenes, con la obligación también de cantar en el coro como los demás oficios, para poder ganar las distribuciones, de cuyo cumplimiento personal no podrá dispensarse sin permiso nuestro; y porque debe preceder concurso y examen a su provisión mandamos expedir el presente por el que llamamos y citamos a todos los que quisieren hacer oposición a dicha plaza, para que dentro de doce días desde esta fecha, se presenten a hacer los ejercicios de oposición de voz o de órgano según va dicho, los cuales concluidos, nombraremos en uso de nuestras facultades para el obtento de dicha plaza al más apto, idóneo y suficiente al servicio de Dios y de dicha santa Iglesia, con arreglo a lo convenido en el referido prescripto del Excelentísimo Señor Nuncio.

Y para que venga a noticia de todos mandamos publicar y fixar el presente en los lugares acostumbrados.

Dado en el Aula Capítular de la ciudad de San Felipe a 23 de Agosto de 1800.

Francisco López, Sacristá.=Luís Aliaga.=Vicente Ellín, regente de Racional
Por mandato de dicho Ilustre cabildo, Mosén Joaquin Albalat.

Para una plaza de voz baxa o tañer el órgano.

Document 15: AMX, LG. 652, Coliseo. Diversos documents relacionats amb autors de comèdies que elaboren escrits adreçats a les institucions i contestacions d'alguna d'elles. També altres documents d'interès.

1.- Any 1776. Memorial que presenta Félix Pérez, autor de la companyia de San Phelipe, a la Reial Audiència, queixant-se de l'actitud del corregidor respecte de l'horari adequat per a la representació de comèdies. El corregidor volia que s'acabaren a les nou o, inclús, abans:

[...] Que quanto expone en su representación Félix Pérez, es cierto; como que siempre se ha acostumbrado al anocheser principiar las Comedias por no permitir otra hora las circunstancias del Pueblo; y que le parece que la oposición del Cavallero Corregidor a la representación de comedias, es en emulación de haverle privado el Consejo el uso del Balcón y desmontado [...] el Pavellón que en este tenía [...]

Tota aquesta inscripció resa al marge esquerre del full; al centre:

[...] y aún en esta capital [València] está declarado por Real Orden de 9 de Marzo de 1764 [que en absència de l'alcalde els regidors presents assumisquen l'autoritat en el recinte], sin que la equidad y prudencia de Vuestra Señoría y antecesores hayan innovado las horas, pues se ha experimentado que en las óperas, sobre hacerse en tiempo de invierno, se han concluido a las diez y más de la noche, y esto en la capital, donde hay gentes para todo, lo que faltan en San Phelipe, pues siendo la mayor parte de concurrentes de la clase de Mercaderes, Labradores, Artes u oficios, no pueden dexar el cumplimiento de

sus obligaciones hasta el anocheser o primeras oraciones, a cuya sazón es quando deven empezarse las funciones y a correspondencia concluirse, pues de otra manera no pueden asistir sin grave perjuicio de sus haciendas y familias, cuya necesidad es muy atendible y digna que por ellos se vea precisado el suplicante a recurrir a la autoridad y Patrocinio de Vuestra Señoría [...].

Suplica a Vuestra Señoría que en méritos de quanto halla expuesto y atendida la penuria y circunstancias del asunto, se sirva dar la correspondiente providencia para que el Corredor de la Ciudad de San Phelipe no vexa al suplicante y compañía cómica en la hora limitada, sí que, antes bien, guardando la práctica que la experiencia ha demostrado no sólo en dicha ciudad sí en los demás Parages del Reyno permitir la proporcionada para el trabajo y concurrencia de las gentes. Declarando por punto general (si VS lo estimare) para evitar dudas, que siendo comedia regular puedan consumirse tres horas en su representación, y quatro siéndolo de Theatro por ser este el tiempo preciso e indispensable como a práctica corriente, previniéndose que así en tiempo de verano como de invierno hayan de tomar principio las funciones a las primeras oraciones [...]

Als informes posteriors des de l'ajuntament de Xàtiva, informe a la Reial de Audiència:

[...] Que por principio fundamental para mejor régimen de las representaciones, está establecido que en la temporada que empieza en el segundo día de Pasqua de Resurrección y concluye en el último de Junio, se haya de empezar la Comedia en punto de las quatro de la tarde; y la que empieza en Octubre, día de Santa Theresa, y concluye en el día último de Carnestolendas viniente, se haya de empezar a las tres, lo que assí se publica en los carteles en que se proclama cada día la comedia que se va a representar. Y sin embargo de esta cuerda prevención, como estos asuntos se gobiernan más por la prudencia que por el rigor de la Ley, que solo es preventiva, para que el Pueblo sepa la hora a que deve acudir, los comisarios detienen por un quarto o media hora más según la ocurrencia de los tiempos y más o menos concurrencia de Gentes, el dar la orden para que se empiece la representación. Pero en jamás se ha prefixado hora para que se concluya porque la comedias con los sainetes y entremeses que las acompañan, ni son ni pueden ser iguales en la duración, pues semejantes funciones unas son muy largas y otras muy cortas; Y assí se ve que en el verano, aún empezándose la comedia a las cinco de la tarde suele acabarse de día, y en el invierno, empezando entre tres y quatro, se concluye una hora o dos de noche según es la función. [...]

2.- *Carta d'Antonio Solís (empresari i autor "de la compañía de cómicos de esta Ciudad y Reyno de Valencia"), any 1793*

Està referint-se a la companyia de cómicos españoles: sol·licita l'ajuntament representar a Xàtiva,

[...] por ahora y en lo subcesivo según le permitan las circunstancias, construyendo para la mayor comodidad un teatro provisional, [però] con atención a los grandes gastos que se me originan con los cresidos diarios que oy

se dan a los cómicos, facilitando VSMI como interesado en la diversión pública, los auxilios que le sean dables [...]

Fins on sabem açò no es va arribar a fer.

3.- *Altre document, Octubre de 1768:*

Joseph Fraustaquio, de exercicio cómico maquinista [màquina reial, possiblement], individu de dicha cofradía, se me representó tener formada compañía para practicar sus habilidades y funciones [...] Doy licencia y facultad al expresado Josef Fraustaquio para que por tiempo de un año cómico que dio principio el primer día de Pasqua de Resurrección del corriente año y concluirá el Martes de carnestolendas del que vendrá de mil setecientos noventa y nueve, y no más pueda por sí, y las personas de su compañía representar libremente con su Máquina todo género de Comedias, sin incurrir en las penas establecidas [...] Y assí mismo doy facultad al nominado Josef Fraustaquio para que pueda denunciar qualquier compañía de cómicos maquinistas o otras, que particularmente estén executando dichas habilidades y funciones públicamente sin título.

Fraustaquio li escrivia a Manuel de Navas, governador a València. Residia aquest empresari a Benigànim i sol·licitava a San Phelipe autorització per a construir un teatre provisional en el qual representar durant eixe any còmic, la qual cosa es faria al trinquet de l'Albereda.

4.- *Respecte de la formació de Teatros 1801. Notes:*

[...] Assí mismo, la Congregación de Nuestra Señora de la Novena y su hospital y enfermería [...] ha tenido siempre y tienen derecho a la contribución de todas las compañías de Actores Españoles del Reyno, que consiste en seis reales vellón por cada representación que executen y a percibir, además de esto, el producto íntegro de dos funciones anuales [...]

Té interès per a nosaltres en la mesura que emprà l'expressió *compañías de actores españoles* com a denominació genèrica distintiva respecte dels forasters (italians) y que Andrea Bombi y Zabala també empren.

[...] Estando concedido a la Junta general de reforma de Teatros el privilegio exclusivo de la impresión de las piezas de que se compone la colección intitulada Teatro Nuevo Español,

les juntes particulars (junta municipal de teatre) havien de curar que ningú imprimira les peces juntes o separades. A més havien d'informar a València cada dos mesos de com anava l'assumpte y les que s'havien representat, etc., com també diu al document imprés sobre reforma del teatre de 1801.

5.- *Preu de les entrades l'any 1802:*

Junta: En la ciudad de San Phelipe a los doze días de el mes de Agosto del año mil ochocientos dos [...] [s'enjuntaren l'alcalde major, el tinent de corregidor,

un diputat del comú i el síndic personer. Antonio Vicente, autor de la companyia cómica que havia de representar eixe any, resolgueren que:]
por la entrada de qualquiera comedia ordinaria fuese 1 real de vellón y 10 mrvds.
por el asiento en las dos lunetas fuesen de 1 real
que el de las otras dos fuese de 24 mrvds
que el alquiler de cada palco diario fuesen 6 reales
que el asiento de la casuela primera fila fuese pagado en 16 mrvds
y que por todos los demás asientos se pagasen 8 mrvds
Deviendo estos últimos entenderse en los de casuela pues en los demás de baxo de palcos y otras partes nada debería cobrarse.
Que quando huviese comedias la entrada fuese de [dos] reales vellón por persona.
Y por último que las horas de empesarse fuese si trabxasen de mañana como en tiempo de Feria empesase a la nueve,y por tarde presisamente a la siete [...]

6.- El 1804 la companyia era de València:

[...] Juan Bautista Calbo, comisionado de la compañía cómica de la Ciudad de valencia de la que es Author Felipe Bueno [...] con la solicitud de obtener el cumplimiento al despacho y el permiso de VS, para que mediante la oportuna contrata pueda actuar la compañía las representaciones teatrales en el tiempo de verano en el que hay intermisión en la capital.
En este estado ha encontrado el suplicante haverse presentado otro despacho de distinta compañía, y como a la penetración de VS no puede ocultarse el patente mérito de la de Valencia, por quien interviene el suplicante, y ser la misma que ha servido a este público desde inmemorial siempre que se ha proporcionado, parece digna de preferencia, mayormente quando se trata de la mayor perfección de una diversión pública.